UC-NRLF
B 3 495 971

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

163424.57 Q
v. 2 no. 1 (2)

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien Zivot

LIBRARY
MAR 27 1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

1

СОФИЯ, ЯНУАРИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 1 ЯНУАРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

1300 ГОДИНИ БЪЛГАРИЯ

Обръщение към българския народ 3

●

* — Начало на ново градивно петилетие 11

ОТЧЕТ ПРЕД ПАРТИЯТА, ОТЧЕТ ПРЕД НАРОДА

Бургаски окръг пред конгреса

Н. Жишев — Преустройството в стила на работа 17
П. Пейков — Начин на труд и живот 24
М. Стефанов, М. Бобев — Предконгресно съревнование . . . 29
* — Щрихи из кореспондентския бележник 35

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

К. Дилчев — Закони на развитието на Партията и механизми на тяхното действие и използване 36

Партийният комитет

Р. Пътев — Ефективност на контрола и проверката 45
Б. Ангелов — Предпоставки за нов положителен опит 50

Ръководно политическо ядро и първообраз

Г. Бончев — Събранието в живота на комунистите 55

Партийните групи

Ст. Стоянова — С повишена отговорност 60

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

А. Морозов — В навечерието на XXVI конгрес 65

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

И. Кузманов — Действен социалистически демократизъм . . . 71
И. Куков — Стожерът 74

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Л. Петров — Социалистически интернационализъм 77

Комунистът — нравствен образец

* — Либерализмът 82

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

Д. Димчев — Истината 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

Т. Левашки — По ленинския априлски път 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Л. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Л. Канева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 6,30 лева Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2244. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 16. I. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

1300 ГОДИНИ БЪЛГАРИЯ

ОБРЪЩЕНИЕ
КЪМ БЪЛГАРСКИЯ НАРОД
ПО СЛУЧАЙ 1300-ГОДИШНИНАТА ОТ ОСНОВАВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА

Гражданки и граждани на Народна република България,
Другарки и другари,
Девойки и младежи,
Чавдарчета и пионери,
Сънародници от чужбина,
Братя и сестри,

Пред прага сме на голям всенароден празник — 1300-годишнината на българската държава — една от най-старите държави в Европа, възникнала върху наследството на античната цивилизация по нашите земи, преминала дълъг път на развитие и стигнала до най-високите върхове на съвременния прогрес — победата на социалистическия обществен строй в Народна република България.

През 1981 година ще чествуваме, подчертава другарят Тодор Живков, „това, което действително е прогресивно в развитието на България, което е давало сили на народа да устои тук, в центъра на това кръстовище, наречено Балкански полуостров, да води борба, да стигне до победата на социалистическата революция и да се издигне на най-високите върхове, да се равнява с най-напредналите народи в света".

Ние, гражданите на социалистическа България, с чувство на дълбоко удовлетворение, на висока патриотична гордост и непресъхващ интернационализъм хвърляме взор към изминалите тринадесет века, към глъбините и пътищата на нашето прогресивно развитие и нашата национална съдба.

Средоточие на минало, настояще и бъдеще, 1300-годишнината ни призовава към марксистко-ленинско осмисляне на създадените от нашия свободолюбив и героичен народ материални и духовни ценности, на приноса му в съкровищницата на общочовешката култура, в социалния прогрес; призовава ни да доразвием и обогатим понататък всичко положително, сътворено през вековете; призовава ни да мобилизираме всички сили на народа за успешно решаване на актуалните политически, социално-икономически и културни проблеми на нашето стремително развитие.

Държавата, назована през 681 година България, е разположена в един от най-невралгичните райони на планетата. Тук се кръстосват важни пътища, свързващи Запада с Изтока, Севера с Юга. Оттук преминават много племена и завоеватели. Тук е земетръсно място на военни походи и едновременно център на духовни изблици с незаличими следи в летописа на балканската, европейската и световната ци-

Digitized by Google

вилизация. Отсядайки на Балканите, славянските племена се смесват със заварените траки, които постепенно се славянизират. Идването на прабългарите, водени от Аспарух, увенчава този процес с траен исторически резултат. Чрез обединението на славяните и прабългарите се ражда новата държава, поставя се началото на продължителен обществен и културен развой, в хода на който се формира българската народност, а по-късно — и българската нация.

Хиляда и триста години минало незабравимо! Тридесет и шест от тях са години на най-великата революция в многовековната история на нашия народ, чиято рождена дата — 9 септември 1944 година — стои редом с 681 година не само върху герба на българската държава, но е и в паметта и сърцето на всеки български патриот. През тези 36 години ние завоювахме най-високия връх в нашето развитие, постигнахме повече, отколкото за векове преди. От този връх днес оглеждаме миналото, извървения за тринадесет века път, настоящето и бъдещето на нашия героичен и трудолюбив народ.

Днешна социалистическа България е олицетворение на всичко ценно и непреходно, сътворено в нашата многовековна и славна история, епохално завоевание на работническата класа и всички трудещи се, на Българската комунистическа партия.

От този връх ние, съвременниците:

— отдаваме дан на почит и признателност към нашите предтечи, дан на почит и признателност към нашия свободолюбив, героичен, трудолюбив и талантлив народ, съградил миналата и днешната слава на България;

— отдаваме дан на почит и признателност към неуморните усилия на прогресивните сили в българското общество, които движеха нашето историческо развитие напред и предаваха от поколение на поколение щафетата на родолюбието, на борбата и саможертвата;

— отдаваме дан на почит и уважение към онези велики прогресивни личности, верни синове на народа, които с мисъл и дело, с воля и беззаветна преданост изпълняваха свещената си мисия на патриоти и творци, на вдъхновители на народа и строители на родината;

— отдаваме дан на почит и уважение към всички именни и безименни, водачи и редници, които в героични революционни борби извоюваха днешния ден на социалистическа България.

Слава, вечна слава и признателност на поколенията, сътворили материалната и духовната мощ на родината, напоили с кръвта си благословената българска земя и проправили пътя, по който ние, техните следовници и потомци, вървим към заветната цел — комунизма!

Посрещаме хиляда и триста годишния юбилей на българската държава в решаващ период на нашето обществено развитие, в епоха на дълбоки революционни преобразования, засягащи живота на всички народи.

Победата на Деветосептемврийската социалистическа революция, извоювана от въстаналия народ под ръководството на Българската комунистическа партия при решаващата помощ на легендарната Съветска армия, ознаменува най-великия коренен поврат в нашата тринадесетвековна история. Повторение на Великата октомврийска социалистическа революция в основното, в главното, тя завърши ерата на класовите експлоататорски общества в нашата страна и откри нова ера — ерата на социализма. Социалистическата революция у нас разкрепости могъщите народни сили, даде неудържим тласък на всестранния възход на родината, постави началото на реализацията на целите и задачите на многовековни въжделения и борби.

За три десетилетия и половина България неузнаваемо се преобрази, превърна се в модерна индустриално-аграрна държава с висока материална и духовна култура.

В непрекъснат подем е цялото народно стопанство. С ускорени темпове се изгражда и продължава да се разширява огромна за нашите мащаби материално-техническа база. Бурно се развива промишлеността — основният, водещият отрасъл. Забележителни са успехите на нашето крупно, механизирано социалистическо селско стопанство. С високи и устойчиви темпове нараства обществената производителност на труда, увеличава се националният доход, непрекъснато се повишава жизненото равнище на народа.

Наследница на богати хилядолетни традиции, социалистическата култура има изключителни постижения. Бързо се развива науката, която все повече се превръща в могъща производителна сила. В подем и дълбоко преустройство е образованието. Израсна многоброен отряд от нова, социалистическа интелигенция.

Изпълнението на всенародната програма за естетическо възпитание, широката и системна работа за пробуждане на творческото начало във всеки човек, на потребността да живее и по законите на красотата са активен фактор за изграждане духовната култура на развитото социалистическо общество.

Марксизмът-ленинизмът се утвърди като господствуваща идеология, стана велика съзидателна сила в нашия всестранен напредък. Целият българския народ свърза неразривно съдбата си с идеите и делото на социализма. Все повече се утвърждава социалистическият начин на живот, разгръща се богата и разнообразна дейност за формиране на многостранно и хармонично развита социалистическа личност. А социалистическа България е в авангарда на световния прогрес. Тя участву-

Digitized by Google

ва в решаването на глобалните проблеми, стоящи пред човечеството, в овладяването на Космоса.

Готвейки се да чествуваме 13-вековния юбилей на България, ние сме горди, че родината дава съществен принос за развитие и утвърждаване на добросъседски отношения и сътрудничество на Балканите, за укрепване на мира в Европа и в света, за нови победи на прогресивните и миролюбиви сили.

Никога България не се е радвала на толкова много приятели по всички краища на планетата. Никога положението ѝ на Балканите, в Европа и света не е било така стабилно, авторитетно. Нейната принципна миролюбива и конструктивна политика е важен фактор за мир и сигурност в нашия географски район.

Жизнена основа на социалистическия възход, на утрешния комунистически ден на нашата родина е святата и нерушима българо-съветска дружба — дружба от векове за векове. Тя е първостепенен фактор за успехите на социалистическата ни родина, за защитата на нейната независимост, за благоденствието на народа. Проникнала дълбоко в душевността на всеки български патриот, издигната на нов, по-висок етап, българо-съветската дружба е необходима за нашия народ като слънцето и въздуха за всяко живо същество.

Нашите завоевания ние дължим и на братското сътрудничество и взаимопомощта с другите социалистически страни, на солидарността и поддръжката на международното комунистическо и работническо движение, на всички прогресивни сили в света.

И занапред Народна република България ще бъде непоклатимо звено в семейството на социалистическата общност, ще развива и укрепва братската дружба и сътрудничеството със социалистическите страни и преди всичко с великия Съветски съюз, ще провежда принципна, градивна и последователно миролюбива външна политика, която отговаря не само на въжделенията на нашия народ, но и на интересите на всички народи.

Постиженията на Народна република България са резултат от жизнено-утвърждаващия труд на народа ни, от дълбоката му и непоколебима вяра в идеите на социализма и комунизма. Всички наши успехи са изковани под ръководството на Българската комунистическа партия — наследник и продължител на вековни демократични, прогресивни и революционни традиции, които върху основата на марксизма-ленинизма тя издигна на нова историческа висота.

Неизмеримо е значението на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година за настоящето и бъдещето на България. Като възстанови ленинските принципи и норми на работа и ръководство в цялостната дейност на Партията и държавата, пленумът разкри широки простори за съзидателната енергия на трудещите се. Последователното осъществяване на ленинската априлска линия преобрази всички кътчета на родината, неотклонно възвисява страната към зрелия социализъм, към подстъпите на комунизма.

Разработването и практическото осъществяване на априлската линия, стабилното и ускорено развитие на нашата родина през последните десетилетия, новият етап в разцвета на българо-съветската дружба, високият международен престиж на НР България са неразривно свързани с огромната творческа дейност на верния син на Партията и народа, изтъкнатия марксист-ленинец, видния деец на международното комунистическо и работническо движение, достойния приемник и продължител на делото на Димитър Благоев и Георги Димитров — другаря Тодор Живков. Под негово ръководство Централният комитет на Българската комунистическа партия новаторски прилага общите закономерности на социалистическото строителство, умело и със замах решава проблемите, които общественото развитие поставя. Ленинската същност и творчество на БКП се изявиха особено ярко в програмата на Партията и в новата конституция на Народна република България.

В хилядолетното си развитие българският народ постепенно разгръща мощта си, формира онези духовни черти и добродетели, които го характеризират като историческа общност със свой облик. Възникването на българската държава преди тринадесет века е закономерен процес на общественото развитие.

Ние законно се гордеем, че България е родина на славянската писменост и култура, че сме потомци и приемници на братята Кирил и Методий и на техните ученици. Създадена върху основата на говоримия език и разпространена от книжовниците на българската държава, тази писменост бързо става общославянско достояние. Чрез тази писменост разцъфтява новата славянска култура — култура демократична и хуманистична, култура социалистическа.

В многовековната история на нашия народ нито за миг не се прекъсва главната нишка, която свързва миналото, настоящето и бъдещето, никога не спира процесът на духовен напредък, на обогатяване на народната душевност, на натрупване на енергия за градивен труд. Българският творчески гений се въплъщава в многобройни градове и крепости, в дворци и храмове, в манастири и паметници, в изящни произведения на изкуствата и занаятите, които разнасяха и разнасят славата на родината ни в близки и далечни страни.

В средновековна България се организират първите славянобългарски книжовни школи — едни от най-големите и оживени средища на културния и духовния живот не само в нейните предели, но и в Югоизточна Европа.

Digitized by Google

Дълбоки и яки корени има съзидателното и революционното начало в историята на нашия народ.

Той рано съзрява за активен политически живот. Българската държава е арена на непрестанни класови сблъсъци, които са богат извор на революционни традиции. В недрата на народа се раждат редица напредничави идеи и обществени движения. В България възниква богомилството като стремеж на народа към по-добър живот, към отхвърляне на гнета от феодалното общество. То е израз на хуманност и на остър социален протест на потиснатите, тяхна самобитна демократична за времето идеология. Като ново светоусещане и движение богомилството намира широко разпространение в редица европейски страни. Въстанието на Ивайло е дръзка изява на народната съпротива срещу социалното потисничество, срещу експлоатацията на феодалите, срещу татарските нашественици. И днес се възхищаваме от философските прозрения на много български мислители и просветители, чието мъдро слово откриваме и в редки ръкописи, и в старопечатни книги, задоволявали духовните потребности не само на нашия, но и на други народи.

Петвековното османско иго е най-мрачният период през многовековната история на българския народ. Въпреки невиждано тежките изпитания, на които е подложен, той не скланя глава пред поробителите, успява да съхрани своя народностен характер, своя език, вяра, нрави и обичаи, своя чудесен фолклор, запазва и дори развива и обогатява материалната и духовната си култура.

В епохата на Възраждането се формира и утвърждава българската нация, разгръща се на широк фронт борбата за национална независимост, във възход са изкуството, културата, образованието. В този чутовен подем на всенародното самосъзнание България роди и откърми великаните на нашата национално-демократична революция Васил Левски и Христо Ботев, които се нареждат сред най-бележитите световни идеолози и борци за свобода и човешки правдини, за социален прогрес.

От хребета на днешното социалистическо време най-добре се виждат безпримерните подвизи и саможертви, от които е изтъкана тринадесетвековната история на България — непрекъснат низ от борби и въстания на народните маси срещу експлоататори и нашественици. Селските антифеодални движения, хайдутството и национално-освободителните въстания се редуват едно след друго.

Ние скланяме глави и благоговеем пред епичния подвиг на борците за национално освобождение, на героите от Априлското въстание през 1876 година — жертвения връх на българското национално-освободително движение!

Свободата, жадувана и мечтана, дойде! Дойде с руските чудо-богатири, скрепи още веднъж нашето братство на Шипка и край Плевен, българската държава възкръсна за нов живот. Освободителната руско-турска война обективно изигра ролята на буржоазнодемократична революция.

Само тринадесет години след Освобождението Димитър Благоев — патриархът на социализма в България, най-видният марксист на Балканите в края на XIX и началото на XX век — и неговите сратници положиха на Бузлуджа основите на революционната марксистка партия в нашата страна. Наследила недовършеното дело, заветите и идеалите на възрожденците, Партията свърза българския пролетариат с научния социализъм, поведе работниците и другите трудещи се по стръмния, но велик път на класово-революционните битки за политическо и социално освобождение. Партията дава достоен за възхищение пример на героизъм и саможертва, на пламенно родолюбие и всеотдайна служба на народа, на безпределна вярност към принципите на пролетарския интернационализъм — още една от нашите революционни традиции, с които се гордеем.

Победата на Великата октомврийска социалистическа революция, открила ерата на прехода на човечеството от капитализма към социализма, оказва огромно влияние върху борбите на Партията и народа за събаряне на капиталистическия строй. Партията възглавява борбата на работниците и трудовите селяни против фашизма, организира и ръководи героичното народно въоръжено въстание през септември 1923 година и победоносната Деветосептемврийска социалистическа революция.

В дългогодишните битки под червеното знаме на комунизма Партията възпита дейци и ръководители, които оставят незаличима следа в историята на страната, на международното революционно и работническо движение.

Сред тях се извисява величавата фигура на вожда и учителя на Партията и народа Георги Димитров. В историята на световното революционно движение ще блести с неугасима светлина неговият епохален подвиг на Лайпцигския процес, където той нанесе първия съкрушителен морално-политически удар на фашизма, защити и прослави българския народ и неговата героична работническа класа. Георги Димитров заслужено влезе в съзвездието на най-великите пролетарски революционери. С неговото име е свързана новата тактика и стратегия на световното комунистическо движение в един преломен момент от развитието на революционния процес, на цялото човечество. Неговото име е неделимо от десетилетните борби на Партията, от Септемврийското антифашистко въстание — 1923 година, от изграждането на спасителния Отечествен фронт, от победата на Деветосептемврийската социалистическа революция, от създаването на народнодемократичната държава и началото на социалистическото строителство у нас.

Digitized by Google

В нашата нова история ще остане завинаги вписана със златни букви въоръжената борба на народа против фашизма и капитализма през суровите години на Втората световна война. Десетки хиляди негови верни дъщери и синове — партизани и ятаци, политзатворници и концлагеристи, без да щадят живота си, се хвърлиха на смъртен бой с врага за свобода и социализъм. Историческо завоевание на Партията е, че тя сплоти около програмата на Отечествения фронт прогресивните антифашистки сили в страната, подготви и ръководи победоносното въоръжено въстание на 9 септември 1944 година. В огъня на антифашистката борба се изгражда и закалява братският съюз на БКП и БЗНС, който и днес е градивен фактор в социалистическото ни развитие.

Творци на нашата история са народните маси. Из техните недра през вековете израстват силни и ярки личности — наша минала, сегашна и бъдеща слава, които в различните периоди действуват като изразители на прогресивни обществени тежнения, тенденции и движения, отстояват независимостта, свободата и напредъка на народа и държавата.

В пантеона на безсмъртните завинаги ще останат имената и делата на прославени древни държавници като Аспарух, Крум, Омуртаг, Борис Първи, Симеон, Самуил, Асен и Петър, Калоян, Иван Асен Втори; на книжовници, просветители и народни будители като Кирил и Методий, Климент Охридски, Константин Преславски, Черноризец Храбър, поп Богомил, Патриарх Евтимий, Григорий Цамблак, Паисий Хилендарски, Софроний Врачански, доктор Петър Бёрон, братя Миладинови, Петко Р. Славейков; на идеолози и дейци от нашата националнореволюционна борба като Георги Раковски, Любен Каравелов, Васил Левски, Христо Ботев, Георги Бенковски, баба Тонка, Райна Княгиня, Гоце Делчев, Яне Сандански, Даме Груев; на революционни марксисти и ръководители на Българската комунистическа партия като Димитър Благоев, Георги Кирков, Георги Димитров и Васил Коларов; на водача на БЗНС Александър Стамболийски; на поети и писатели като Христо Ботев, Любен Каравелов, Иван Вазов, Захари Стоянов, Пейо Яворов, Елин Пелин, Йордан Йовков, Гео Милев, Сергей Румянцев, Христо Смирненски, Никола Вапцаров. Хиляди са имената на нашите безсмъртни предходници — строители и апостоли на българската държавност, книжовност и просвета, на българското изкуство и култура, на българското революционно движение!

От върха на тринадесетте века ние по достойнство оценяваме огромната роля на българското семейство в живота на народа. Българското семейство съхранява през най-суровите изпитания на столетията своето единение и жизненост, своите необикновено високи нравствени добродетели, укрепва устоите на българската душевност, народност и национално съзнание. Ние се прекланяме пред българската майка-героиня, която достойно изпълни своя народностен и национален дълг, възхищаваме се от нейната твърдост и нежна любов. Тя раждаше, отглеждаше и възпитаваше поколение след поколение, вдъхваше обич към дом, род и родина, създаваше изкуство и добродетели, които ние свято пазим.

Сега, когато под грижите на Партията и държавата се гради и утвърждава новото социалистическо семейство, ние отдаваме дан на уважение и признателност на българската жена — стожер на семейството, майка и възпитателка на най-ценния национален капитал — децата. Самоотвержено и всеотдайно тя и днес крачи в първите редици на вдъхновените строители на съвременна България.

През изминалите векове нашият народ претвори по неповторим начин своя живот в художествената литература, архитектурата и музиката, в живописта и резбата. Народният гений създаде дълбоко демократична по своя характер култура, която стана здрава основа на социалистическата ни култура.

Оформил се и възрял на едно кръстовище, където са оставили трайни следи много други култури, българският народ всякога проявява възприемчивост към новото и прогресивното, проявява способност да усвоява и творчески да развива културното наследство, съхранявайки своята самобитност. Векове наред насилствено лишаван от своя държавност, народът ни разгръща щедрите си заложби чрез знайни и незнайни творци на непреходни ценности, на богати етнографски и фолклорни традиции, предавани от поколение на поколение.

През столетията народностното и културното единство на всички българи, единството на език и нрави, на празници и обреди, на писменост, на обща съдба играе огромна роля в живота на народа.

Ние се възхищаваме от неотразимата сила на омайната българска реч, обичаме нашия роден език — език свещен на нашите деди. Език, който има щастливата участ да бъде градивен за славянската писменост; език, който дава своя незаменим принос в сплотяването и въздигането на българската нация през епохата на Възраждането; език, на който се възвести създаването на първата марксистка партия на Балканите; език на днешна, социалистическа България; език на утрешна, комунистическа България.

Под мъдрото ръководство на Българската комунистическа партия днес народът ни изгражда развито социалистическо общество. В нашата обновена страна бързо се развиват производителните сили, усъвършенствуват се обществените отношения, социалистическият начин на живот — в името на човека, в името и за благоденствието на трудовите хора.

Digitized by Google

Българският народ гледа с вяра в своето бъдеще, устремен към мечтаното комунистическо общество. Пред нас са просторите на комунистическото бъдеще на нашата родина, на още по-плодоносен материален и духовен възход, на работа, на борба за усъвършенстване на обществото и човека.

Скъпи съотечественици,

Всенародното чествуване на 1300-годишнината на българската държава ще се състои в годината на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и на нейната 90-годишнина, съвпада с началото на осмата петилетка. Това придава още по-голямо значение и още по-дълбок смисъл на юбилея, зове и задължава всеки от нас към вдъхновени и плодотворни дела.

Да се извърши повсеместен поврат към висока ефективност и високо качество, към висока социалистическа организация навсякъде и във всичко, да се провежда линия на повсеместна интензификация и интелектуализация на материалното производство и другите сфери на народното стопанство, да се внедряват ускорено постиженията на научно-техническия прогрес — това е сега главната задача във всички отрасли и дейности, това е сега неотменната повеля на нашето време!

Достойното посрещане на юбилея изисква пълна мобилизация на силите на целия народ, на всички трудови колективи, на всеки български гражданин!

Скъпи братя и сестри,

Централният комитет на Българската комунистическа партия, Държавният съвет и Министерският съвет на Народна република България, Управителният съвет на Българския земеделски народен съюз, Националният съвет на Отечествения фронт, Централният съвет на Българските професионални съюзи, Централният комитет на Димитровския комунистически младежки съюз и Централният комитет на борците против фашизма и капитализма се обръщат към вас — към работническата класа, селскостопанските труженици, народната интелигенция, жените, младежите и децата, воините от Българската народна армия, органите на МВР, Транспортните и Строителните войски, към всички и към всеки — и ви призовават да дадете своя принос за достойно посрещане на славния юбилей, за неговото ознаменуване с нови трудови подвизи, в осъществяване предначертанията на програмата на Партията за изграждане на развито социалистическо общество, за икономическо и духовно процъфтяване на нашата древна и обновена родина!

Нека в чест на тринадесетвековния юбилей на България разгърнем всенародно социалистическо съревнование и да превърнем 1981 година в година на политически и трудов подем, на нови дела и завоевания в изпълнение на отговорните задачи, които ще начертае XII конгрес на Партията!

На ударен, високопроизводителен труд в чест на юбилея, за изпълнение и преизпълнение на плана за социално-икономическото развитие на страната през 1981 г. — първата година на осмата петилетка, за по-нататъшно повишаване на материалното и културното благосъстояние на българския народ!

Ние призоваваме всяка гражданка и всеки гражданин в нашата страна да съдействуват за създаване на образцова социалистическа организация и дисциплина на труда, за широко внедряване на постиженията на науката и техническия прогрес в производството, да съдействуват за все по-резултатно прилагане на икономическия подход и новия икономически механизъм, да увеличават личния си влог в осъществяване на стратегическия девиз на Партията за висока ефективност и високо качество във всички сфери на обществения живот!

Ние призоваваме всички политически и масови организации, научните, културните, образователните и идеологическите институти и ведомства, творческите съюзи да разгърнат в страната и в чужбина широка научноизследователска, културна, просветна и политико-възпитателна работа за изучаване и пропагандиране на героичното минало и демократическите традиции на нашия народ, на неговите културни постижения, на всестранните му успехи в строителството на социализма!

Ние сме уверени, че чествуването на 1300-годишнината на българската държава още по-здраво ще сплоти всички граждани на републиката около идеалите, целите и политиката на Българската комунистическа партия!

Скъпи сънародници!

Чествуването на 13-вековния юбилей на България предизвиква у всички нас прилив на пламенен патриотизъм и национална гордост. То ще бъде израз и на интернационалните ни чувства и традиции, на нашата непреклонна преданост към пролетарския, към социалистическия интернационализъм.

Ние призоваваме всички обществено-политически организации още по-упорито и ефикасно да работят за укрепване у гражданите на Народна република България на съзнанието за национална чест и достойнство, на гордостта, че са се родили, живеят и творят в социалистическа България. Да бъдем непримирими към всяка проява на

Digitized by Google

буржоазен национализъм, национален нихилизъм и чуждопоклонство, да възпитаваме пламенни чувства на пролетарска, социалистическа солидарност!

Работнички и работници, инженери и техници, дейци от промишлеността, транспорта и строителството! Българската работническа класа се зароди, възмъжа и кали в сурови класови схватки, в кървавата борба с капитализма и фашизма, под ръководството на Българската комунистическа партия изкова деветосептемврийската победа, отдава цялата своя съзидателна енергия, труд и воля за съзиждането на нашето социалистическо отечество. Внедрявайте ускорено постиженията на научно-техническия прогрес и висша социалистическа организираност на производството, бъдете новатори и рационализатори, повишавайте обществената производителност на труда, осигурявайте висока ефективност и високо качество на продукцията, равнявайте се по челниците, предавайте опита си на по-младите!

Селскостопански труженици! Нашата хубава майка-земя, земя-хранилница очаква вашия труд, вашите грижи, вашата обич, завещана ни от деди и прадеди. Работете усърдно, за да ражда земята ни още по-щедро, за да произвеждаме повече, по-качествени и по-евтини хранителни продукти и суровини, за да се задоволяват все по-добре потребностите на народа!

Скъпи комсомолци, младежи и девойки, пионери и чавдарчета, мили деца! На вас принадлежи бъдещето на България, вие ще осъществите идеалите, за които са копнели най-светлите умове на народа. Задълбочено изучавайте и опознавайте славното минало и настоящето на нашето отечество, пазете и умножавайте всичко ценно, което сме получили в наследство от нашата тринадесетвековна история! Обогатявайте своите знания и социален опит, разгръщайте своите сили и способности, подготвяйте се като многостранно развити млади личности, способни за цялостна и пълноценна реализация! Под крилатия партиен девиз „Учение и труд, жизнерадост и дръзновение" разгръщайте своята младежка инициатива и творчество за разцвета на социалистическа България, за изпълнение на нашата осма петилетка! Нека благородният призив на асамблеята „Знаме на мира" — „Единство, творчество, красота" — насочва вашите мисли и дела към прекрасния свят на истинския хуманизъм! Бъдете верни на Партията и делото на социализма!

Скъпи български жени! Вдъхвайте на своите рожби беззаветна обич и преданост към народа и социалистическата ни родина, готовност да отдават всичко за тяхното щастие! Както досега бъдете пример в труда за социалистическото изграждане на Народна република България, за мирно сътрудничество между народите!

Дейци на науката, изкуството и културата! Вие сте наследници и продължители на многовековни традиции, призвани сте да обогатявате духовно съвременната действителност и съвременния човек, съкровищницата на българската и световната култура. Развивайте безценното културно наследство на нашия народ! Създавайте нови талантливи творби за героичното минало на нашата родина, за градивното социалистическо настояще и светлото комунистическо бъдеще! Бъдете и занапред верни помощници на Партията в многостранното изграждане на личността, за утвърждаване на социалистическия начин на живот!

Учители и преподаватели, дейци на просветата! Народът и Партията високо ценят вашия благороден и неуморен труд. Пълното осъществяване на новата генерална цел на образованието — многостранното развитие на младата личност и нейната пълна реализация в живота — е преди всичко във вашите ръце. Вам обществото е поверило обучението и възпитанието на подрастващото поколение. Не жалете сили в преустройството на образователното дело, за да предадем съдбините на родината на достойно поколение — поколение знаещо, можещо, поколение, окрилено от комунистическия идеал.

Воини от въоръжените сили на НР България! Бъдете достойни наследници и продължители на бойните и революционни традиции на нашите деди, на героичната работническа класа, на славната Българска комунистическа партия. Непрекъснато повишавайте своето бойно майсторство и бдителност, бъдете верен и непоклатим страж на социалистическата ни родина, на делото на мира и социализма в света!

Синове и дъщери на родината, пръснати по всички континенти, в чиито сърца пулсира родолюбива българска кръв! Помнете и обичайте своята татковина! Гордейте се със своя произход, с героичната история на своя народ, с българското си име! Обичайте възродена социалистическа България, подкрепяйте нейния всестранен възход!

Ние призоваваме всички български граждани да дават още по-енергично своя личен принос в миролюбивата и интернационалистическа външна политика на Партията и правителството за по-нататъшно провеждане на курса за всестранно сътрудничество и сближаване между Народна република България и Съюза на съветските социалистически републики, за увеличаване мощта и сплотеността на световната социалистическа общност — решаващата сила на нашата съвременност!

Digitized by Google

Нека крепне солидарността ни с народите, борещи се за национална независимост и социален напредък, солидарността ни с прогресивните и демократичните сили в целия свят!

Нека цялостната дейност, посветена на 1300-годишнината от създаването на българската държава, да съдействува за задълбочаване процеса на разведряване в международните отношения, за неотклонно прилагане на приетите в Хелзинки принципи, за превръщането на Балканите в район на добросъседство, разбирателство и взаимно изгодно сътрудничество!

Скъпи съотечественици,

Нито едно столетие българският народ не е посрещал с толкова ясно бъдеще. Приближавайки се към прага на XXI век, той е изпълнен с неизмерима вяра, че бъдните години на социалистическа България ще бъдат години на още по-голям подем в икономиката, в културата, в целия духовен живот на нашето общество, че всички ние, българските граждани, ще мобилизираме сили, знания и воля за нови дела, за нов възход към крайната цел — комунизма.

Да пребъде във вековете нашата древна и вечно млада, нашата мила родина, нашата прекрасна Народна република България!

Слава на българския народ — народ герой, народ творец!

Да живее дружбата между народите!

Да живее мирът!

Да живее комунизмът!

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

ДЪРЖАВЕН СЪВЕТ
НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ
НА БЪЛГАРСКИЯ ЗЕМЕДЕЛСКИ НАРОДЕН СЪЮЗ

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ НА
ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ

ЦЕНТРАЛЕН СЪВЕТ НА
БЪЛГАРСКИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗИ

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ НА ДИМИТРОВСКИЯ
КОМУНИСТИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ НА БОРЦИТЕ
ПРОТИВ ФАШИЗМА И КАПИТАЛИЗМА

София, 26 декември 1980 г.

Digitized by Google

НАЧАЛО НА НОВО ГРАДИВНО ПЕТИЛЕТИЕ

За комунистите, за трудещите се от цялата страна първата година на осмата петилетка дойде с гордата равносметка от постигнатото в предшествуващата.

●

Измина още едно градивно петилетие, забележително време от нашето социалистическо съзиждане. Под ръководството на Българската комунистическа партия с всеотдаен труд работническата класа, трудещите се селяни, народната интелигенция постигнаха значителни успехи в претворяване стратегията, начертана от Единадесетия конгрес на БКП.

Ето какво показва лаконичният език на цифрите: в условията на последователно прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм през 1980 година произведеният национален доход е нараснал с 5,7 на сто спрямо 1979 година.

Упоритият труд за внедряване на научно-техническите постижения в практиката, за постоянно усъвършенствуване на социалистическата организация на труда също даде своите плодове: постигна се повишаване на обществената производителност на труда с 5,5 на сто; обемът на промишлената продукция се увеличи с около 5 на сто спрямо 1979 година. В резултат на инициативите на трудещите се, по инициатива на Българските профсъюзи бе реализирана икономия над плановите задачи в размер на 1109 млн. лв.

На основата на това стабилно икономическо развитие на страната продължи изпълнението на декемврийската програма за издигане жизненото равнище на народа. През изминалата година са построени над 70 000 нови жилища. Ръстът на реалните доходи на човек от населението е с 2,7 на сто, а обемът на стокооборота на дребно се увеличи с повече от 6 на сто. По-нататъшно развитие настъпи в образователното дело, изкуството и културата. Разбира се, всички тези успехи се осъществяват в условията на най-тясно братско взаимодействие и взаимопомощ с великия Съветски съюз, с другите страни от социалистическата общност.

Кое е главното, решаващото за тези успехи? Това е преди всичко огромната организаторска работа на Партията. Неизменно творческият подход на Централния комитет на БКП и нейния пръв ръководител др. Тодор Живков в решаването на многоликите национални проблеми.

Digitized by Google

Това е вдъхновеният труд на милионите трудещи се в условията на последователното внедряване на новия икономически подход и новия икономически механизъм. Съществен е делът на разгърналото се социалистическо съревнование за изпълнение стратегическия девиз на седмата петилетка „Ефективност и качество, качество и ефективност".

Несъмнено решаваща за тези успехи е и извършената в окръжните, общинските, районните комитети на Партията конкретна делова и творческа партийно-политическа и организаторска работа. Проявеното умение да се създава висока организираност в дейността на трудовите колективи, съвременни условия на труд и отдих, непрестанно да се разгръща социалистическият демократизъм в управлението на производството. Ето в това главно е залогът за постигането на все нови и нови успехи.

Сега, в дните на предконгресна равносметка, трудещите се от Бургаски, Кърджалийски, Русенски, Варненски и други окръзи на страната рапортуват за предсрочното комплексно изпълнение на плановете си за социално-икономическо развитие през петилетката. С чувство на висок дълг и отговорност пред Партията разградските трудещи се например си определиха нова, атакуваща позиция в по-нататъшния стабилен възход на родината. На базата на насрещните планове на трудовите колективи те поеха обещание през 1981 година да осигурят преизпълнение на обществената производителност на труда с 3,7 пункта над държавната задача, а в чест на XII конгрес на Партията да изпълнят плана за първото тримесечие четири дни предсрочно.

●

Отрадно е, че комунистите не гледат на постигнатото като предел на съществуващите възможности. Напротив. И при наличието на такива успехи с неукротим огън в сърцата си без самодоволство, задълбочено анализират причините за допуснатите слабости. С поуката от тях се устремяват към нови съзидателни дела. А ако не бяха редица нерешени проблеми, допуснатите нарушения на плановата, договорната, производствената и технологичната дисциплина, постиженията и резултатите в народното стопанство през 1980 година щяха да бъдат значително по-високи. Поради недостатъчен в редица случаи размах и инициатива в работата по-малко, неритмично беше производството на някои основни стоки за народно потребление. Не се осигуряваше бързо внедряване на научно-техническите постижения и челния опит в съответните производства. Или да вземем модернизацията и реконструкцията на някои от съществуващите мощности. Тя не се извършваше на високо техническо равнище. Не се осигуряваше своевременно усвояване на капиталните вложения и въвеждане в действие на основните фондове, пълно натоварване на съществуващите производствени мощности. Недостатъчно пестеливо например в редица стопански организации и звена се използваха ценни материали, суровини, горива и енергия. Ами пресрочваните кооперирани доставки?

Ето защо е необходимо сега партийните комитети и първичните партийни организации като политически щабове на трудовите колективи да преценяват ефективността от всяка една дейност, на всеки един от субектите на управление според делата и резултатите. Според реалния принос за комплексно изпълнение на плановете за социално-икономическото развитие на трудовите колективи да се повиши отговорността на министерствата, плановите органи, предприятията, научните институти и организации за пестеливо комплексно използване на суровините, горивата и енергията, на материалите, на трудовите и природните ресурси. Високопринципиално, самокритично да се прецени съ-

Digitized by Google

стоянието на дисциплината. Дисциплината не само като неотменно служебно изискване, но преди всичко като изява на висока социалистическа съзнателност, на дълга и отговорността на всеки един — буквално във всеки миг от живота си да милее за общонародните интереси, да се изявява като творец и новатор в работата, да дава своята дан за умножаване на благата. Като пратеник на Партията на своя пост да бъде неукротим борец против каквито и да е прояви на разпиляване на ресурси, материали и средства, на безценно народно богатство, против всякакъв вид времеядство.

●

Успехите, постигнати през седмата петилетка, са здрава основа за осъществяване на действуващия вече единен план за социално-икономическо развитие на страната ни през 1981 и 1982 година — първите две години на осмата петилетка, за по-нататъшно възходящо развитие на родината. В него се предвижда националният доход — най-яркият показател за развитието на икономиката — през 1981 година да нарасне с 5,1 на сто, а през 1982 година — 5 на сто. Или да вземем обществената производителност на труда — тя, като решаващ фактор за постигане на по-високи крайни резултати от стопанската дейност, ще се повиши с 4,8 на сто през 1981 година и с 4,9 на сто през 1982 година.

И още: ще се осигури предвиденото в плана нарастване на общия доход и печалбата на стопанските организации; ще се подобрят другите крайни резултати от тяхната дейност, като размерът на печалбата през първата година ще нарасне с 14 на сто, а през втората — с 12 на сто. Това са минималните задължителни планови задачи, които чрез насрещните планове трудещите се имат възможност да надхвърлят.

Коя е отличителната черта на плана? Кои са пътищата за постигане на тези резултати? Главните посоки на усилията за изпълнението му бяха очертани от др. Тодор Живков в докладите пред Юлския и Ноемврийския пленум на Централния комитет на БКП, на Националното съвещание на партийния, държавния, обществения и стопанския актив.

Неотменно е днес изискването широко да се използват най-добрите постижения в световната икономика, наука и техника. С пълна мобилизация на силите — на всеки инженер и техник, специалист и технолог, на всеки работник — да се осъществява непрестанно издигане техническото равнище на производството. Постоянно да се рационализира производството, да се внедряват нови технологии, да се разгръща процесът на интелектуализация на обществения труд.

Характерна особеност на бъдещото развитие на страната е, че ще се върви по пътя на интензификацията на общественото производство, на повсеместното внедряване на постиженията на научно-техническата революция. Тъкмо затова под ръководството на партийните комитети и първичните партийни организации е необходимо да се утвърждават новият подход и стил на работа. В съответствие с развитието на основните направления на научно-техническия прогрес да се насочват и капиталните вложения. Предвидените средства да се отделят предимно за модернизация и реконструкция, като същевременно се съкращава фронтът на строителството. Предимство да се дава на стратегическите направления — електронизация, роботизация, химизация и биологизация на народното стопанство. За тази цел именно в плана е определено да бъдат внедрени около 300 поименно утвърдени задачи на национално равнище.

Успешното решаване на тези проблеми е немислимо без в центъра на вниманието на всички кадри и специалисти, на целите трудови

Digitized by Google

колективи непрестанно да стои грижата за най-ефективно използване на всички ресурси и възможности на народното стопанство. Това ще рече: неотстъпна борба за икономии; широк простор на рационализаторското и изобретателското движение; най-ефективно използване на техниката, суровините и материалите; на живия труд във всички форми на неговото потребление. Като се внедряват най-съвременни норми, най-пестеливо да се изразходват енергията, суровините, материалите... Фактът, че материалните разходи достигат до две трети от всички средства на производството, сочи, че това е един от главните фактори на нарастване ефективността, за по-висок национален доход за страната.

Сега с цялата си сила се изправят за решаване такива значими въпроси като системното изучаване, анализиране, обобщаване и творческо прилагане на челния наш и чужд опит. Недопустимо е това огромно богатство да не се използва с пълна сила.

Сърцевина на използването на интензивните фактори на производствения процес е усъвършенстуването на социалистическата организация на труда, внедряването на бригадната организация на основата на стопанската сметка и самоиздръжката. А придобитият вече опит сочи, че без да се разгърне най-действена, мобилизираща организаторска и политическа работа, да се осигурят условия за най-пълно разгръщане творчеството и инициативата в трудовите колективи — всеки труженик да каже своята дума по досегашната организация на производството, къде той вижда възможностите за неговото рационализиране — е невъзможно да се върви бързо напред. Ето защо е наложително под ръководството на партийните комитети и първичните партийни организации сега профсъюзите и Комсомолът в предконгресните дни с нова сила да разпалват у творците на блага огъня на социалистическото съревнование. Борбата за комплексно изпълнение на насрещните планове да се превърне в един процес за тяхното непрестанно обогатяване, за издигане техническото равнище на производството, премахването на ръчния труд, подобряването условията на труда... Изключително голямо е значението в това отношение на инициативата, подета от Българските професионални съюзи, за осигуряване условия обществената производителност на труда през първите две години на осмата петилетка да се увеличи с 2 пункта над държавния план и да се намалят с 1,5 до 2 пункта материалните разходи. Това ще се изрази в непрестанна и упорита работа по разработването и изпълнението на инженерните проекти, за най-пълно използване творческите възможности на конструкторите, технолозите и майсторите, на целите трудови колективи.

●

Несъмнено тази програма на социалистическо съзидание ще създаде още по-добри условия за все по-пълно задоволяване на растящите потребности на хората в социалистическата ни родина. И както казва първият ръководител на Партията и държавата др. Тодор Живков, изграждането на мощна материално-техническа база е било и е не цел, а средство за благополучието на човека. Затова в плана са набелязани разгърнати мероприятия за решаване на въпросите, свързани с все по-пълното на комплексна основа задоволяване на материалните и духовните потребности на народа, за изпреварващо нарастване на стоковите фондове в сравнение с паричните доходи на трудещите се, за значително увеличаване на услугите, за засилване ролята на системата за самозадоволяване на населението от селищните системи с основните селскостопански продукти...

Digitized by Google

През следващите две години с по-нататъшното осъществяване на стратегическата линия на Партията за висока ефективност и високо качество на производствената и всяка друга дейност ще се гарантира повишаване жизненото равнище на народа, превръщане в дело предвидената програма за социално развитие. В плана е набелязано реалните доходи на човек от населението да се увеличат през 1981 година с 3,1 на сто, а през 1982 година — с 2,9 на сто. Разбира се, главен фактор на това увеличаване ще бъде нарастването на работните заплати в съответствие с изискванията за последователното прилагане на новия икономически механизъм. Обществените фондове за потребление ще се увеличат съответно с 3,4 на сто и 3,1 на сто.

И още един факт на възхода: с изпълнението на плана за 1981 и 1982 година ще се създадат условия за по-нататъшно нарастване на жилищното строителство с главна цел — по-пълно задоволяване потребностите на населението. През предстоящите две години ще бъдат изградени 160 хиляди жилища.

Чувство на още по-висок дълг и отговорност будят предвижданията за по-нататъшното развитие на образованието и здравеопазването, на социалистическата култура, на опазването на природната среда...

Всичко предвидено в единния план за социално-икономическо развитие е свидетелство за последователното осъществяване на политическата стратегия на Българската комунистическа партия. Предначертаните нови цели, критерии и изисквания се явяват по-нататъшно превъплъщение на априлския курс на Партията. Доказателство са за нейната априлска способност да решава творчески, гъвкаво всички проблеми — обществени, политически, социални, икономически, културни.

Затова дълбоко впечатляват новите цели за непрестанен подем на материалното и културното равнище на народа, новите критерии на привеждането на цялата ни икономика на интензивния път на развитие; за най-рационално използване производствения потенциал на страната, ускоряване на научно-техническия прогрес, икономия на всички видове ресурси. И в диалектическо единство с това висококачествен и ефективен труд от всеки — от министъра и творците на научно-техническата революция до всеки редник на родината, застанал на пост край искрящите пещи, на скелите в приоблачната вис, или на вахта в безбрежната водна шир.

Да, когато става дума за добруването, за благото на хората, на творците на блага, на строителите на зрелия социализъм у нас, винаги се е имало предвид, че в нашето общество на социална справедливост може да се разпределя, може да се потребява единствено и само това, което с труда си произведем, с ума си сътворим. Ето защо борбата за изпълнението на плана сега е борба, насочена към повишаване благоденствието на народа.

От това произтича и изключително голямата отговорност на партийните комитети и организации, на стопанските дейци, на профсъюзните и комсомолските организации да бъдат вдъхновени организатори за най-пълно осъществяване на предвидените за тази цел мероприятия. На основата на задължителните държавни задачи, като се осигури комплексно изпълнение на насрещните планове, да се постигне изпреварващо нарастване на стоковите фондове в сравнение с паричните доходи на трудещите се. Да се усъвършенствува и значително разрасне системата на услугите. Не да се чака, не, а да се пристъпи незабавно към дела за осъществяване системата на самозадоволяване на населението от селищните системи с основни селскостопански продукти. Ако досега се срещаха стопански кадри и административни ръководители, които приемаха като пожелание изискването за организиране на

Digitized by Google

съпътствуващи производства на стоки за широко потребление, на продукти за самозадоволяване, то сега това става неотменна повеля.

●

Приемането на единния план за социално-икономическо развитие на страната през 1981—1982 година, разгорялото се всенародно съревнование за достойна среща на Дванадесетия конгрес на Партията издигат на нова висота творчеството и инициативата в дейността на трудовите колективи. Сега задачата е под ръководството на партийните комитети и организации, с личния пример на комунистите този незаменим резерв за умножаване на благата да се включи в насрещните планове. Всеки с богатството на опита си, с дълга и отговорността на пратеник на Партията на стопанския фронт компетентно, дръзновено да осигури в повереното му министерство, комбинат, завод практическо осъществяване на новите критерии, на икономическата стратегия на БКП.

И тук е големият въпрос — със силата на партийното въздействие, на партийната помощ и действен контрол да не се допусне хубави идеи, добри решения после да заглъхнат, като останат само добри пожелания. В това сега партийните комитети и организации трябва да виждат разковничето за ефективността от всяка ръководна, управленческа дейност. Веднъж съставен с участието на целия трудов колектив, насрещният план да стане закон, който никой няма право да изменя. Или ако ще се търси право за това, то трябва да бъде изцяло насочено да осигурява усъвършенствуване на управлението на производството, на социалистическата организация на труда, на условия за високопроизводителен труд на всеки работник, та планът да бъде комплексно изпълнен.

Недопустимо е вече допускането в някои случаи несъответствие между икономическото планиране и социалното. Сега повелята е за диалектическо единство между тях. Отношението на кадрите към всяка една от тези страни на плана — план за социално-икономическото развитие, — усилията им за тяхното взаимно осъществяване да бъде лакмус за политическа зрелост, социалистическа съзнателност, компетентност. Да се поставя от партийните комитети и организации в основата на оценката на тяхната дейност.

Задачата сега е повсеместното прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм да се приеме като сърцевина на целокупната дейност. Всички кадри, буквално всеки един творец на блага с комунистическа убеденост да проникне в големия смисъл, в същността на тяхното изискване, да намира най-верен и най-точен отговор на постоянно растящите критерии и изисквания в производството.

Разбира се, вниманието и грижите на окръжните, общинските, комбинатските, на заводските партийни комитети и организации досега неотменно бяха насочени към решаването на тези проблеми, към най-пълното мобилизиране усилията на ръководствата на министерствата и ведомствата, окръжните народни съвети, научните институти, обществените органи и организации. Но задълбоченият анализ на всичко сторено, постигнато и на недостатъците сочи: не във всички случаи се конкретизира достатъчно дейността им; ефективността от нея не се измерва с крайните резултати; новият икономически механизъм не е задействуван с пълна сила.

Затова сега е полезно всички решения, планове, програми да се обогатят с ново съдържание. На основата на придобития вече опит да се търсят и прилагат нови, по-ефективни форми и методи на работа. Да настъпи действително преустройство и на организационната, и на идеологическата, и на пропагандната дейност, на всички субекти на социално управление.

Digitized by Google

ОТЧЕТ ПРЕД ПАРТИЯТА, ОТЧЕТ ПРЕД НАРОДА

БУРГАСКИ ОКРЪГ ПРЕД КОНГРЕСА

Трудещите се от Бургаски окръг се подготвят да посрещнат Дванадесетия конгрес на БКП с успехи, които будят законна гордост. Безспорно в основата на тях са непрестанните грижи на окръжния комитет на БКП, на партийните комитети и първичните партийни организации за усъвършенстване на своя стил на работа, за все по-действено политическо ръководство на социално-икономическите процеси.

По този въпрос представител на редакцията се срещна с др. НИКОЛАЙ ЖИШЕВ — първи секретар на окръжния комитет на БКП — Бургас, и води беседа за

ПРЕУСТРОЙСТВОТО В СТИЛА НА РАБОТА

ВЪПРОС: — Как преценявате степента на преустройството в методите на работа на окръжния комитет на БКП след XI конгрес на БКП?

ОТГОВОР: — В началото на тази година бюрото на окръжния комитет на БКП се отчете пред заседание на нашия пленум. Преценено бе, че след XI конгрес и десетата окръжна партийна конференция то отделя особено внимание за по-нататъшното усъвършенстване на своя стил, на обогатяване методите на работа, за засилване политическия характер на партийното ръководство над многоликите процеси и явления. На нас, а също и на партийните комитети и организации в окръга, много ни помогна решението на Секретариата на Централния комитет на БКП за по-нататъшното усъвършенстване на работа на бюрото на окръжния комитет на БКП в Михайловград. На свое заседание бюрото на окръжния комитет постави на цялостна критична преценка своя стил на работа, прие решения и мероприятия за по-нататъшното му усъвършенстване. Този критичен подход, по-високите критерии към собствената си дейност сега са една от характерните черти не само на отчетно-изборните събрания и конференции на партийните организации, но и на тяхната цялостна работа.

Известни са основните насоки за работа по усъвършенстване на стила и методите. Те са ясно очертани и в решението на Секретариата на Централния комитет на БКП от 21 юли 1977 г. Съобразно специфичните условия в нашия окръг през последните години бюрото на окръжния комитет полага системни грижи за все по-задълбоченото овладяване и творческото прилагане на различните черти на ленинския

Digitized by Google

стил на работа и ръководство. Тези грижи намират израз в няколко основни направления:

Първо: Повишаване научността на ръководството.

За нас този проблем има особено актуално значение, като се има предвид сложността и мащабността на задачите на окръга, развитието на такива структуроопределящи отрасли на икономиката като нефтохимия и нефтопреработване, машиностроене, транспорт, хранително-вкусова промишленост, рудодобив, стопански туризъм, риболов и други. Оттук произтича необходимостта ръководните кадри по-пълно да овладеят и използват програмно-целевия и комплексен подход.

Естествено, провежда се и системна, целенасочена дейност за усвояването от кадрите на новия икономически подход и на новия икономически механизъм. Без това не е възможно вещо и компетентно партийно ръководство на икономиката, привеждането на всички производствени звена и отрасли на вътрешностопанска сметка и самоиздръжка.

Възлов момент в изпълнението на тази задача са проблемите на интелектуализацията на производството в новите условия, които бяха задълбочено обсъдени на пленум на окръжния комитет на БКП. Тогава се прие разгърната програма за ускорен научно-технически прогрес в Бургаски окръг през осмата петилетка.

За нас сега с пълна сила се отнасят изискванията към стила и методите на партийното ръководство, поставени в програмното изказване на др. Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП и в решенията на Юлския пленум на Централния комитет на БКП от 1980 г. На практика това означава, че главен критерий за оценка на кадрите и партийното ръководство при повсеместното и комплексното прилагане на новия икономически подход и на новия икономически механизъм е цялостното изпълнение на насрещните планове за 1980 година. Това ще бъде гаранция за комплексното изпълнение на плана за цялата седма петилетка и уверено поемане в осмото петилетие.

Второ. Засилване на политическия характер на партийното ръководство на различните равнища.

Може определено да се каже, че в окръжната партийна организация се провежда последователна и мащабна дейност за издигане ролята на партийните комитети и на първичните партийни организации като политически щабове на трудовите колективи. Пленумът на окръжния комитет на Партията прие разгърнати решения за по-нататъшната работа по издигане ролята на ППО като политическо ядро и първообраз на трудовите колективи и засилване на приноса им за изпълнение решенията на XI конгрес на БКП. От 1979—1980 година се провежда преглед на работата на партийните групи, който ще доведе до организационното им укрепване, до активизиране на дейността им като непосредствени ръководители на низовите колективи. След Мартенския пленум на Централния комитет на БКП (1978 г.) особено внимание бюрото на окръжния комитет отделя за организационното укрепване на новоизградените общински и районни комитети на Партията в селищните системи, за утвърждаването им като компетентни, авторитетни и високоактивни органи на политическо ръководство. То проведе диференцирани срещи със секретарите на новите партийни органи, оказва им помощ на място за създаване на по-ефективна организация на труда в комитетите.

Друга насока за засилване на политическия характер на партийното ръководство е стремежът да се пренесе политическата и организаторската дейност на партийните комитети и организации в трудовите колективи — там, където се решава съдбата на плана и формирането на социалистическия тип личности, да се осигури органическо единст-

Digitized by Google

во между идеологическата и организационната работа при изпълнението на задачите. С цел да се даде по-голяма теоретическа светлина по проблемите на единството на организационната и идеологическата работа в окръжната партийна организация се проведе разговор, който завърши с окръжна научно-практическа конференция.

Практиката ни показа, че по-нататъшното овладяване от партийните кадри на политическия подход е основна предпоставка за повишаване ефективността на партийната работа. Това беше и главното съображение бюрото на окръжния комитет да реши до XII конгрес в окръга да се проведат комплексни мероприятия за теоретическо осмисляне и практическо прилагане на политическия подход, за неговото превръщане в сърцевина на партийното ръководство.

Макар и все още да е рано за оценка на настъпващите положителни изменения, може да се посочи, че е видима по-високата степен на зрелост в действията на общинските партийни комитети при осъществяване на партийното ръководство на цялостния живот в селищните системи. Все още обаче по редица причини възможностите им да решават назрелите въпроси на стопанските поделения, ръководени от окръжния град, не отговарят на потребностите.

Особено внимание отделяме на ясното разграничаване на функциите между партийните ръководства и другите органи за социално управление. Оказваме помощ и контрол за подобряване стила и методите на работа на окръжния народен съвет и неговите поделения.

Трето. Строгото спазване на ленинските принципи за подбора, издигането и възпитанието на кадрите.

Окръжният комитет на БКП провежда политика за укрепване на партийните комитети, държавните, културните и обществените органи и изоставащите сектори на икономиката с висококвалифицирани и опитни кадри. Окръгът разполага със значителен кадрови потенциал, работата с който е поставена на планова основа — разработени са и функционират системи за обучението на действуващите и резервните кадри. При подбора им окръжният, общинските и районните комитети на БКП твърдо спазват изискването, което предяви и XI конгрес на БКП, за органическо единство между политическите и деловите качества.

Бюрото на окръжния комитет на БКП успешно и с перспектива реши проблема за кадровото комплектуване на общинските и районните партийни комитети. На работа в тях бяха изпратени добре подготвени и опитни кадри с изявени организаторски, политически и делови качества, способни да реализират партийната политика.

Нашето внимание сега е насочено към подобряване на кадровия потенциал от ръководни кадри на общинските партийни организации. Най-остра необходимост от това на този етап има в гр. Мичурин, М. Търново, Грудово и Сунгурларе. В условията на приложение на новия икономически подход партийните комитети търсят нови пътища за усъвършенствуване на икономическото обучение на кадрите по проблемите на новия икономически механизъм. За успешно решаване на кадровите проблеми в селата, където броят на населението е малък.

Четвърто. Усъвършенствуване на организацията и партийния контрол.

Животът убедително показва, че най-добре се решават задачите там, където партийните комитети и първичните партийни организации действуват като политически ръководства. Чрез висока взискателност, принципност и оперативност в работата осъществяват системен партиен контрол по изпълнение решенията на Партията. По опита на краевата организация на КПСС в Краснодарския край в окръжната партийна организация е въведена система за контрол и проверка на изпълнение на решенията. Разнообразиха се и се увеличиха формите на

Digitized by Google

контрол. Особено резултатни се оказват комплексните проверки, които все повече се утвърждават като постоянна практика в дейността на окръжния, общинските и районните комитети на Партията.

Най-характерното за тези проверки е, че работните групи, ръководени от секретар на окръжния комитет на БКП, съсредоточават усилията си главно по проверка на стила на партийното ръководство, осъществявано от съответния общински, заводски партиен комитет или от първичните партийни организации. Обръща се внимание най-вече на конкретната помощ на място, а констатациите от проверката се изнасят пред заседание на бюрото на общинския комитет на БКП.

Пето. Търсене и прилагане на още по-ефективни форми и методи на работа за повишаване трудовата и обществено-политическата активност на трудещите се, за засилване на тяхната инициатива и творчество в борбата за реализиране на партийните решения и задачи.

В това направление особено полезна се оказа утвърдената система за изучаване на общественото мнение, на интересите и потребностите на трудещите се в окръга. Освен вътрешнопартийната информация, която се събира, обобщава и анализира, създадена е и ефективна система за решаване на предложенията, критичните бележки и сигналите, повдигнати на събрания на първичните партийни организации. Наред с това успешно се провеждат дните за масово-политическа работа. Те се превръщат в стимул за повишаване на трудовата активност на трудещите се. В Мичуринската селищна система например се заложи експеримент за повишаване на социалната активност, който неотдавна беше обобщен и препоръчан и на останалите общински партийни комитети.

Положителните изменения в стила на работа на окръжния, общинските, районните и заводските партийни комитети и на бюрата на първичните партийни организации рефлектират преди всичко в успешната борба на трудещите се в окръга за изпълнение и преизпълнение на плановете за социално-икономическото развитие. Окръгът предсрочно изпълни плана за четирите години на седмата петилетка по основните качествени показатели и е обявен за национален първенец по комплексното изпълнение на плана за 1979 година. Успешно бе изпълнен и планът за 1980 г.

ВЪПРОС: — Когато говорим за усъвършенствуване на научното равнище на партийната дейност, особено значение има конкретното изучаване на икономическите и другите социални процеси, на общественото мнение, на социалната психика, на новите потребности и тенденции на развитие. Споделете как на практика при вас се издига умението на бюрото и комитета творчески да осмислят и конкретизират партийната политика в курс на действие, основан на научни методи?

ОТГОВОР: — Окръжният комитет на БКП и неговото бюро имат опит в творческото осмисляне и конкретизиране на партийната политика в отделните отрасли и сфери на живота, като се отчитат специфичните условия на окръга, отрасъла. Този опит е създаван в продължение на години, с непрекъснат стремеж научно да се изучават икономическите и другите социални процеси, за да могат те по-вещо да бъдат ръководени. За конкретен анализ на специфичните условия и на особеностите на протичането на социалните процеси при изследване на сложните и многостранни връзки между хората и явленията се опираме на широк кръг от научни работници, специалисти, челници, на нашия партиен актив. Към окръжния комитет на БКП са изградени научни съвети по отделни направления от икономиката, например съвет по зърненото производство, ръководен от академик Павел Попов; съвети по лозарство, животновъдство, по икономическите въпроси и други.

Digitized by Google

Окръжният комитет на БКП се стреми да разширява интеграционните си връзки с редица научни институти и висши учебни заведения, да използва и техни сили за разработката на отделни въпроси. Това позволява вярно да се очертаят пътищата, точно да се определят формите и средствата за изпълнение на отделните стратегически задачи при конкретните условия на Бургаски окръг. За пример ще посоча подготовката на пленума на окръжния комитет на БКП по техническия прогрес. В него, както е известно, взе участие и другарят Тодор Живков. Приетата от пленума програма за ускорен научно-технически прогрес в Бургаски окръг през VIII петилетка е съобразена с поставената от Партията задача за неколкократно увеличаване на обществената производителност на труда. В подготовката на програмата взеха участие Държавният комитет за наука и технически прогрес, Централният съвет на Научно-техническите съюзи, институти, висши учебни заведения, министерства и централни ведомства. Тя бе широко обсъдена в окръжната партийна организация. В разисканията участвуваха над 11 000 работници и специалисти. Затова сега тя е документ, непосредствено обвързан с настоящия план за социално-икономическото развитие, и представлява солидна основа за насрещния план на окръга през VIII петилетка.

ВЪПРОС: — В окръжната партийна организация има утвърдени традиции в прогнозирането и перспективното планиране на социалната дейност, в които особено ярко се проявява научното равнище на мисленето и на действията на партийните кадри. Какви са най-новите моменти в използването на тези механизми на политическото ръководство в условията на икономическия подход?

ОТГОВОР: — Стремежът ни е опитът и традициите, които има окръжната партийна организация в прогнозирането и перспективното планиране, сега, при условията на прилагането на новия икономически подход, да се развиват и обогатяват.

За по-нататъшно конкретизиране партийната политика в условията на окръга бюрото на окръжния комитет на БКП полага системни грижи за издигане ролята на разработващата му функция. Това много го подпомага правилно да съчетава текущите задачи с дългосрочните цели, да развива отделните отрасли в окръга в съответствие с потребностите на страната.

В комплексно-целевите програми, които окръжният комитет на БКП е приел през последните една-две години, повече място се отделя на социалните проблеми, като, от една страна, се отчитат измененията в техниката и технологията, а от друга — в съдържанието и характера на труда, в отношението на човека към труда, в психиката, потребностите и интересите на хората. Ние гледаме на по-големите грижи към човека, към неговите проблеми, решаването на въпросите на микросредата, където той работи, като условие за повишаване на производителността на труда, на основата на нарастващата инициатива, творчеството и професионалното умение на работниците и специалистите. Тези изисквания се имат предвид и сега от работните групи, които проучват и разработват комплексна програма за развитието на научно-техническия прогрес. Целта е да навлезем в осмата петилетка с предварително изяснено виждане на насоките на работата ни, които ще се разработват в отделните години.

Ново в тази област също е и това, че през последните години под ръководството на окръжния комитет се утвърждава прогнозирането на някои страни от социалната и духовната област и се предвижда решаването на отделни идеологически и организационни проблеми.

ВЪПРОС: — След XI конгрес особено значение за партийната

Digitized by Google

практика придобиха мултипликационният и програмно-целевият подход. Как се прилагат тези методи във вашата практика и какви са конкретните резултати от тях?

ОТГОВОР: — В своята работа окръжният комитет на БКП все по-успешно прилага програмно-целевия и мултипликационния подход. В изпълнение решенията на Юлския пленум на Централния комитет на БКП (1976 г.), на XI конгрес и Националната партийна конференция разработихме редица окръжни целеви комплексни програми за изпълнение на мащабни и сложни стратегически задачи: комплексна програма за усъвършенстване на социалистическата организация на труда; за по-нататъшното подобряване на партийното ръководство на Комсомола и работата с младежта в изпълнение на задачите, поставени в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС; за по-пълното използване на производствените мощности; по естетическото възпитание; резервната програма в селското стопанство; валутната програма и други. Тези комплексни целеви програми съставихме с непосредственото участие на съответните министерства, ведомства, стопански обединения, централни научни институти. Това даде възможност да се постигне по-голяма обоснованост, перспективност и научност на приетите решения и набелязаните мероприятия, а в процеса на подготовката им да се решат успешно редица конкретни въпроси.

За успешното внедряване на програмно-целевия и особено на мултипликационния подход твърде много дължим на помощта, която Централният комитет на БКП системно ни оказва. Така стана възможно да решим редица основни въпроси от развитието на икономиката на окръга.

На основата на метода на умножаващия се ефект бе разработена окръжна програма и успешно осъществена реконструкция и модернизация на основни производствени фондове, при които капиталните вложения за тази цел достигнаха до 70 на сто. А също с концентрацията и специализацията в някои поделения се осигуриха сравнително високи темпове на икономически растеж, предсрочно изпълнение на плана както за 1979 година, така и за последната година на седмата петилетка. В отраслите на материалното производство, включително селското стопанство, което през миналата година понесе щети от природни бедствия за повече от 14 милиона лева, планът за обществената производителност на труда бе изпълнен на 111,6 на сто. Произведена бе надпланова чиста продукция за 120 474 хил. лева, реализирана надпланова печалба за 111 735 хил. лева. Планът за рентабилността, измерена чрез печалбата на 100 лв. производствени фондове, е преизпълнен с 20,2 на сто.

ВЪПРОС: — Известно е, че положителният опит, който концентрира в себе си науката и изкуството на политическото ръководство, е ефективно средство за мултипликацията на партийната дейност. Какви са новите моменти и идеи в това отношение?

ОТГОВОР: — Работата ни протича в две основни направления: първото — изучаване и творческо прилагане на съветския и нашия опит в партийната и друга социална дейност. Второто — откриване, извеждане, изучаване, обобщаване, популяризиране и внедряване на нашия собствен положителен опит.

Съветският опит за нас е не само школа, но и неизчерпаем извор за знания, идеи и практически действия. Стремим се да черпим колкото се може повече от този извор. От Краснодарската краева партийна организация на КПСС сме взаимствували опит по редица въпроси, като: организацията и ръководството на социалистическото съревнование и даване гласност и сравнимост на резултатите от труда; по контрола и проверката на изпълнението и други. На основата на

Digitized by Google

опита на Ленинградската партийна организация у нас се породи идеята, която бе материализирана като движение в окръга под девиза „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност от труда на колектива, без изоставащи". Сега то все повече са масовизира, обхваща почти всички трудови колективи.

Окръжният комитет на БКП отделя особено внимание и за създаване на собствен опит на различни заводски, общински (районни) партийни комитети и първични партийни организации. Само през последните години в окръга на равнище общински (районен) комитет е обобщен опит по следните въпроси: използването на икономическия анализ като метод на партийно ръководство — Карнобат; издигане ролята на партийното събрание и подобряване на клубната база на първичните партийни организации — Поморие; организация на проверката и контрола по изпълнение на решенията — Айтос; организация на работата на общинския комитет на БКП — Несебър и други.

Новите моменти в създаването и използването на положителния наш и съветски или на друга братска комунистическа партия опит за интелектуализация на партийната дейност се съдържат в самия подход. Окръжният комитет на БКП провежда линия за творческо прилагане на положителния опит, като се отчитат специфичните условия на отрасъла, на предприятието и т. н. Иначе практиката показва, че всяко механично копиране на опит вместо полза може да допринесе вреда. Комплексната система за управление на качеството например в корабостроителния завод „Илия Бояджиев" не може да се приложи в същия си вариант, в който и да било завод в Нефтохимическия комбинат край Бургас. Немалко усилия полагаме за откриване на новото във формите и методите на работа, като се анализират партийната практика и социалната дейност.

През последните години окръжният комитет на БКП, а това се превръща в черта на стила и на общинските и районните комитети, се стреми да постави на по-добра основа дейността си по внедряването на положителния опит. В тази насока вече настъпват положителни промени в дейността на партийни комитети, които сега отделят повече внимание и грижи за изучаването и внедряването на новото в своята работа. В това отношение се засилват и контролът, и помощта от страна на окръжния комитет и неговите отдели към партийните комитети и организации.

В окръжната партийна организация се извършва значителна работа за повишаване на организационната култура на партийните кадри като предпоставка за интелектуализацията на партийната дейност. Ние разглеждаме това като един непрекъснат процес и като комплекс от разнообразни мерки, насочени в една цел — повишаване ефективността от партийната дейност.

За реализиране на всичко това създаваме творческа обстановка за работа на партийните кадри. По този начин се открива възможност, макар и все още плахо, да се експериментират различни форми и средства за постигане на определени цели в партийната работа, а в отделни случаи и да се моделират някои страни от нашата дейност. Важно условие за постигането на това е работата по подбора и обучението на кадрите, към което е насочено главно нашето внимание.

Позитивните изменения в стила на работа на окръжния комитет и неговото бюро се отразяват в организаторската и политическата работа на окръжната партийна организация, придават ѝ по-голям размах, действеност и ефективност. Постигнатите високи успехи в социално-икономическото развитие на окръга през годините на седмата петилетка не ни дават никакво основание за самодоволство и самоуспо-

Digitized by Google

коение. Мащабността и сложността на задачите за 1981 и 1982 година изискват още повече да се повишават деловитостта и оперативността в работата на бюрото на окръжния комитет, да се създава обстановка на нетърпимост към неизпълнение на решенията и плановете, за понататъшното утвърждаване на политическия подход при пълното внедряване на новия икономически подход във всички сфери на живота.

В заключение искам да отбележа, че сега цялата наша организаторска и политическа работа е насочена към мобилизиране на трудещите се за достойно посрещане на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

НАЧИН НА ТРУД И ЖИВОТ

ПЕТЪР ПЕЙКОВ
секретар на окръжния комитет на БКП — Бургас

Претворяването в живота на икономическата политика на Партията е толкова по-успешно, колкото по-въздействуваща е идеологическата работа за превръщане проблемите на социално-икономическото ни развитие, тяхното практическо решаване в съзнателно убеждение на трудещите се.

В този смисъл широко използваните в окръжната партийна организация разнообразни форми и средства на пропагандна и масово-политическа работа са имали и имат за свой главен акцент: идеологическото осигуряване изпълнението на стопанските и социално-политическите задачи; деловото, творческо разясняване, овладяване и внедряване на новия икономически подход и новия икономически механизъм в различните отрасли на икономиката и другите сфери.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП изучаването и внедряването на новия икономически подход и механизъм се извършва диференцирано, като се търсят и използват действени форми на обучение — курсове, семинари, практически занятия, казуси, дискусии, публична защита на реферати, индивидуална работа с хората... Тяхното съдържание се съобразява с конкретните задачи и специфичните условия на работа в трудовите колективи. Нашият стремеж е последователното приложение на новия икономически подход и механизъм в материалната и духовната сфера да се съчетава с непрекъснато издигане на социалистическата съзнателност на хората.

За тази цел особени грижи и внимание се отделят за обучението на номенклатурните кадри на окръжния, общинските и районните комитети на Партията, на секретарите и заместник-секретарите на първичните партийни организации, на целите бюра. Проблемите на новия икономически подход заемат централно място в системата на партийната, профсъюзната и комсомолската просвета, в звената за икономическо образование.

Пропагандистите и агитаторите отделят внимание както на теоретическите постановки, така и на конкретните проблеми на всяко

Digitized by Google

предприятие, на тези форми и методи на работа, които са с подчертано приложна стойност и възможност за най-тясно свързване на идеологическата работа с живота и практиката на трудовите колективи. През учебната 1979/1980 година са проведени над 50 научно-практически конференции и 1100 практически занятия по различни проблеми от приложението на новия икономически подход и механизъм. Участниците в звената в Карнобат разработиха и защитиха 198 реферата, 271 доклада и 823 съдоклада. Пропагандистът Руси Тодоров от машиностроителен завод „П. Пенчев" проведе практическо занятие след целогодишно наблюдение върху състоянието на трудовата дисциплина в завода. На практическо занятие в меднообогатителния комбинат „Бургаски медни мини" и Риболовна база в Созопол бяха дискутирани въпросите за изпълнението на плана. А в окръжния партиен университет за двете последни учебни години са разработени от участниците в университета над 800 курсови работи и реферати, от които голяма част са с научно-приложна значимост.

В окръга широко се разгръща движението „Пропагандистът — активен борец за висока ефективност и високо качество". Чрез това движение пропагандистите по-успешно свързват теорията с практиката, сами дават личен пример в овладяването и творческото прилагане на новия икономически подход и механизъм. За изучаване и популяризиране на положителния опит се определят базови звена, в които се овладява методиката на водене на занятията.

Под ръководството на окръжния комитет новият икономически подход се прилага диференцирано и в духовната сфера. Разбира се, тук задължително се отчитат съответните специфични условия и особености, както и закономерното нарастване на отговорните специални функции на образованието и културата. Нашият стремеж е неговото приложение в тази сфера да бъде обективно средство за издигане на идейно-естетическото и професионалното равнище на дейността на творците и дейците на културата, за многостранното развитие на младото поколение и пълноценната му реализация в живота.

В своята идеологическа и организаторска дейност окръжният комитет на Партията използва и разнообразни форми и средства на политическата агитация, отчитайки своеобразието на новите бригадни колективи, както и специфичните проявления на новия икономически механизъм в отделните отрасли. По-конкретна и целенасочена е и индивидуалната работа, свързана с бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка, с повсеместната интелектуализация на материалното производство и другите сфери на обществения живот. Трудовата активност на колективите за нас е не само цел, но и критерий за цялостната идейновъзпитателна дейност; в която формите стават все по-гъвкави и разнообразни. В определените дни за масово-политическа работа активно участвуват окръжните и местните групи докладчици. За пример можем да посочим и конкретната работа по внедряването на новия икономически механизъм в Пристанищния комплекс, фабрика „Яна Лъскова" — Бургас, туристическия комплекс „Слънчев бряг". Особено място в тези колективи се отделя на личното участие на низовия ръководител в усъвършенстуването на социалистическата организация и подобряването на социално-психическия климат.

●

Творческите инициативи на трудещите се в окръга, тяхната грижа за по-нататъшния подем на икономиката особено силно се проявяват в разгърналото се масово социалистическо съревнование под девиза „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност от труда на колектива, без изоставащи". На основата на изискванията на новия икономически механизъм в социалистическото съревнование

Digitized by Google

участвуват всички колективи в материалното производство и обслужващата сфера.

Участниците в движението поемат задължение и водят борба за постигане на най-високи резултати по утвърдените им норми и показатели, характеризиращи ефективността на производството. Изоставащи се считат тези колективи, работници и специалисти, които са допуснали неизпълнение по един или повече от утвърдените им показатели, както и онези, които не изпълняват ритмично договорните си задължения към другите колективи. За усъвършенстване на движението, на цялостната система за водене и отчитане на социалистическото съревнование окръжната комисия по съревнованието прие специални методически указания, в които е отделено място на въпросите за включване на трудовите колективи, работниците и специалистите в движението за работа без изоставащи.

Като използва творчески опита на Краснодарския край и местния челен опит, окръжната партийна организация провежда разнообразни идейновъзпитателни мероприятия за духовно стимулиране на първенците. Главните критерии на съревноваващите се са най-добрите постижения в окръга и страната. Досегашната ни практика убедително показва, че добре организираното съревнование осигурява високи трудови успехи и е истинска школа за организация, управление и възпитание, за изява на личността и усъвършенстване на трудовата среда. В борбата за висока ефективност и качество, за изпълнение и преизпълнение на плановете за социално-икономическото развитие се родиха много инициативи на трудовите колективи. В комбинат „Бургаски медни мини" се разпространи скоростното движение, в което вече са включени над 70 на сто от бригадите и над 80 на сто от забойните работници. В кабелния завод „В. Коларов" се зароди инициативата „Всеки работник да реализира икономии на суровини и материали на стойност, равна на едногодишната му заплата", а в стопанско промишлено предприятие „Метални конструкции" починът „Работническа гаранция на продукцията за СССР".

Особено благотворно върху съревнователната дейност се отразиха решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП за свикване на XII партиен конгрес и подетото във връзка с това всенародно социалистическо съревнование. В отклик на тези решения трудещите се от Бургаски окръг поемат допълнителни обещания за предсрочно изпълнение на годишния и петилетния план по основните показатели.

Общинските партийни комитети в Несебър и Айтос излязоха с призив-обещание към всички комунисти, сдружени земеделци и трудещи се от окръга за високоорганизиран и ефективен труд в чест на конгреса. Трудовите колективи в община Созопол обявиха 12 ударни седмици, а в Нефтохимическия комбинат нефтохимиците и строително-монтажниците от 24 бригади излязоха с призив-обещание за предсрочно изпълнение на плана за 1980 година.

Обобщавайки резултатите от извършената политическа и организаторска работа, окръжният комитет на БКП счита, че в окръга са налице редица положителни резултати по внедряването на новия икономически подход и новия икономически механизъм.

Новият икономически механизъм показва убедително своите предимства и в селското стопанство на нашия окръг. На вътрешностопанска сметка са поставени всички поделения — клонови стопанства, производствени участъци, обслужващи дейности и странични производства, бригади и ферми, както и отделни звена в растениевъдството и животновъдството, където е възможно да се определи делът в крайните производствени резултати на бригадата и фермата. За по-пълно и ефективно приложение на вътрешностопанската сметка по

Digitized by Google

примера на Аграрно-промишления комплекс — Айтос в целия окръг е въведена лимитно-чекова система за контрол на трудовите и материалните разходи. Тази система се превърна в стимулатор за строг режим на икономии и решително намаляване себестойността на продукцията. Тя съдействува за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и челния опит в селското стопанство. В аграрно-промишлените комплекси — Поморие, Руен и Сунгурларе вътрешностопанската сметка се прилага и за отделни кооператори, животновъди, шофьори и механизатори. Това засилва личното участие на селскостопанските труженици в изпълнението на насрещните планове. Сега всеки работник знае не само колко ще произведе, но и необходимите разходи на труд и материали, какви стимули ще получи за изпълнението на плана.

В туристическия комплекс „Слънчев бряг" още с излизането на 5-то постановление на Министерския съвет се извърши анализ на организацията на работната заплата, на производителността на труда, на квалификационния състав и материалните разходи, върху които колективът може да влияе. На тази основа се разработиха нормативите за разход на труд и материални средства. При регулирането на работната заплата се имат предвид както икономиите и преразходите, така и равнището на културата на обслужването. За информация се използват и анкетни карти, попълвани от туристите. Всяка бригада сключва договор със стопанско ръководство за изпълнение на плановото задание.

Окончателното определяне на работната заплата се извършва в зависимост от личния принос на всеки член от колектива в изпълнението на плана. Сега всички 240 бригади в комплекса получават своето възнаграждение като остатъчна и резултативна величина. Работната заплата на всеки зависи най-тясно от постигнатата производителност на труда, измерен с размера на приходите. Това накара колективите да си поставят нови, още по-високи цели и да се стремят към тях чрез разкриването на неизползвани вътрешни резерви.

По-голям е икономическият интерес и на предприятията и стопанствата от увеличаването на общия доход. Когато това става с икономии от материалните разходи, се създава възможност за допълнителни отчисления по фондовете за разширение и техническо усъвършенстване, за социално-битови и културни мероприятия над предвидените в нормативната печалба. По такъв начин се увеличава възможността за обновление, модернизация и реконструкция на материално-техническата база със собствени средства.

Новият икономически подход и новият икономически механизъм стимулират положителните явления за утвърждаването на нравствените отношения в бригадите. В тях се създават реални предпоставки за повишаване на взискателността и самоконтрола, чувството за лична отговорност и другарско сътрудничество, атмосфера на непримиримост срещу лентяите и недисциплинираните, срещу всеки, който се стреми да взема от колектива и обществото, без да се труди високопроизводително. Идейновъзпитателната работа в бригадите е по-конкретна и насочена към жизнените проблеми на колектива. Особено значение имат съветите на бригадирите и бригадните събрания. Нашият опит показва, че в тези звена подробно се изучават постъпилите предложения и мнения, задълбочено се анализират изпълнението на плана и организацията на работата. Създава се и се засилва общественото мнение срещу старите навици, рутината, примиренчеството. Постепенно се преодоляват формализмът и пасивността при обсъждането на производствените задачи. Расте броят на работниците, които се чувстват действителни стопани в производството и изразяват задоволство, че се вслушват в тяхното мнение, че се вземат предвид техните предложения. Значително по-грижливо и внимателно е отношението към младите и новопостъпилите работници.

Digitized by Google

Отговорността на колектива за съдбата на всеки и личната отговорност за делото на колектива имат силно възпитателно значение. Така бригадата все повече се превръща във фактор не само на стопанската, но и на възпитателната работа.

Организаторската и политическата дейност за последователното внедряване на новия икономически механизъм във всички сфери на народното стопанство съвпада по време и с прегледа по преустройството на идеологическата работа на партийните организации, което като процес допринася в значителна степен за още по-тясно свързване на идейновъзпитателната работа с реализиране икономическата политика на Партията, за създаването на такава обстановка в трудовите колективи, която поощрява трудолюбието, дисциплината и отговорността при изпълнение на производствените и обществено-политическите задачи.

Показателен е опитът в „Нефтохим" — Бургас, където партийните организации провеждат резултатна идейновъзпитателна дейност във всяка бригада, с всеки човек. По инициатива на районния партиен комитет е направен критичен анализ на състоянието на бригадната организация на труда, разработена е перспективна програма за развитие на комбината, провеждат се дни на масово-политическа работа, отделя се все по-голямо внимание на образованието и квалификацията на работниците и служителите.

Постигнатите успехи в резултат на новия икономически подход в окръга се потвърждават и от изпълнението на стопанските задачи. Трудещите се от Бургаски окръг изпълниха предсрочно плана за социално-икономическото развитие по основните качествени показатели — за печалбата с 41 дни, за обществената производителност на труда с 40 дни и за чистата продукция с 34 дни.

Окръжният комитет на Партията и неговото бюро си дават ясна сметка, че се касае за сложен, възлов проблем на нашето социалноикономическо развитие, който изисква продължителна, системна и настойчива работа, качествено нов подход, нови форми и средства в идейновъзпитателната и организаторската дейност.

В своята идеологическа и организаторска работа част от първичните партийни организации не отделят нужното внимание за изпълнението на насрещните планове, за повишаване ефективността и подобряване качеството на продукцията, за рационалното използване на работната сила и основните производствени фондове. В отделни отрасли, стопански организации и предприятия още не е преодолян старият подход и стремежът за изпълнение и преизпълнение на плана само по обемните показатели. Не навсякъде трудовите норми са обвързани найтясно с повишаването на производителността на труда. В отделни случаи възпитателното въздействие не се опира на задълбочения анализ на колективния и личния принос, на внедряването на вътрешностопанската сметка и големия смисъл и съдържание в заработването на работната заплата като резултативна величина.

В някои партийни организации идейновъзпитателната работа подминава острите и нерешени проблеми, проявява се набрежност към условията на труда и бита на колективите, премълчават се недостатъците и трудностите, които съществуват в реалния живот.

Пропагандата и масово-политическата работа в отделни трудови колективи по прилагането на новия икономически подход се води едностранчиво. Ударението понякога се поставя върху по-високото материално възнаграждение на отделната личност, без да се подчертават обществените, идеологическите и нравствените аспекти на проблема, тяхното отражение върху комплексното развитие на колектива, на социалистическото общество. Идейновъзпитателната работа за преодоляване на потребителската психика и еснафското отношение у някои хора към проблемите на нашето развитие често се води просветителски,

Digitized by Google

Опитът на окръжния комитет на Партията в организацията на идеологическата работа по внедряването на новия икономически подход и механизъм получи съответната комплексна оценка от Секретариата на Централния комитет на Партията в излязлото по повод на това решение от 30. VII. 1980 година.

Приемайки тази авторитетна и високозадължаваща оценка, окръжният комитет на Партията заедно с това вижда като своя първостепенна задача, като задача на партийните комитети и организации, на цялата общественост в окръга необходимостта от още по-задълбочено разгръщане на идейновъзпитателната работа по овладяването и внедряването на новия икономически подход и механизъм и преодоляване на съществуващите слабости.

Отделяме особено внимание на практическото изпълнение на задачите, поставени от др. Тодор Живков на Националното съвещание от 3 април 1980 г., за изграждане на комплексни бригади от нов тип. Тези новаторски идеи и постановки бяха доразвити в програмната му реч на пленума на окръжния комитет на БКП през същата година.

Свързвайки най-плътно работата по внедряването на новия икономически механизъм със заключителния етап на преустройството на идеологическата работа, ние се стремим да обогатяваме още по-пълно съдържанието на идейновъзпитателната дейност, да я диференцираме съобразно задачите на всеки трудов колектив.

Да свързваме по-умело елементите на икономическия подход с нравствените фактори на трудовия процес, за да се постигне, по думите на др. Т. Живков, „поврат в съзнанието на трудещите се, да се създаде такава система на възпитание, чрез която икономическият подход да се превърне в начин на труд и живот".

ПРЕДКОНГРЕСНО СЪРЕВНОВАНИЕ

Трудовите колективи от окръга непрестанно разширяват социалистическото съревнование за достойно посрещане на Дванадесетия конгрес на БКП. Няма съмнение, то се явява решаващ фактор за умножаване на успехите в социално-икономическото развитие на окръга.

ЗА ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ от Бургаски окръг годините на седмата петилетка остават в историята на трудовото летоброене като години на всеотдайна борба за реализиране девиза на окръга „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност от труда на колектива, без изоставащи".

Три месеца преди края на петилетката 1655 бригади, 190 цеха и 55 предприятия връчиха своите рапорти на окръжния комитет. А на 27 ноември 1980 година — 33 дни предсрочно, трудещите се от окръга рапортуваха пред Централния комитет на БКП и лично пред др. Тодор Живков за изпълнението на плана за социално-икономическото

Digitized by Google

развитие на окръга, на седмата петилетка. По някои основни качествени показатели изпълнението бе осъществено по-рано.

Обещанието за профсъюзния милиард за 1979 и 1980 година е преизпълнено с 33 800 хиляди лева. Относителният дял на продукцията с оценка „К" и „I" достигна 79,1 на сто. С участието си в социалистическото съревнование специалистите и работниците от окръга извършиха значителна дейност по внедряването на техническия прогрес, направиха хиляди рационализаторски предложения и реализираха икономически ефект 45 милиона лева — с три милиона над плана.

Кое е решаващото за успехите в социалистическото съревнование, обхванало хиляди хора от окръга? Може да се каже, че това е правилното определяне на целите и задачите, на формите и средствата за включване в него буквално всеки един от трудещите се.

Главна цел и съдържание на съревнователната дейност в окръга бе ускореното внедряване на научно-техническите постижения и все по-засилващата се интеграция между науката и производството. Инициативата на специалистите от Нефтохимическия комбинат — Бургас „Всеки специалист със свой принос в научно-техническото творчество, с икономически ефект над годишната задача" намери стотици последователи сред инженерните кадри в окръга.

За високата активност в социалистическото съревнование изключително много способствува внедряването на новия икономически подход и новия икономически механизъм. С усъвършенстването на технологията на планиране се осигури непосредственото участие на трудещите се в разкриването на резервите. Стана възможно да се намерят поточни измерители за оценка труда и приноса на всеки в постигането на по-висока обществена производителност на труда над държавната задача.

Под непосредственото ръководство на профсъюзните органи и организации през изминалата петилетка 5760 бригади от окръга и над 38 000 работници участвуваха в съревнованието със свои колективни и лични творчески планове. За това особено допринасяше системно провежданата широка масово-политическа работа за разясняване на контролните показатели, спуснати на трудовите колективи, за пътищата, формите, средствата и методите за тяхното надминаване, как разкриването на резервите да се превърне в непрекъснат процес. В резултат на това ежегодно се правят над 20 хиляди работнически предложения.

Така стана възможно на базата на нормираните годишни планови задания за бригадите и направените работнически предложения да се формират действителни творчески планове.

Всеки творчески план има три главни раздела. В началото се записват показателите от плановото задание, както и поетото от бригадата задължение да го преизпълни. За всеки от тях се определят количествени и качествени критерии за преизпълнението им. Предвижда се с колко ще се увеличи производителността на труда, продукцията в натура, икономиите на суровини и материали.

Във втората част на колективните творчески планове на бригадите се записват мероприятията, осигуряващи изпълнението на поетото задължение над плановото задание. Те са свързани с подобряване организацията на работното място, обзавеждането с приспособления за подобряване техническата безопасност. Как точно ще се осъществи внедряването на челния производствен опит, свързан с най-пълното използване на техниката, на суровините и материалите, за укрепване на трудовата дисциплина и повишаване качеството на продукцията... Особено място по-нататък се отделя на проблемите за подобряване бита на работниците в процеса на производството — храненето, облеклото, медицинското обслужване и др. В този раздел се определя точно кои членове на бригадата ще се обучават в професионално-учебния

Digitized by Google

център, какво конкретно ще съдържа идейновъзпитателната работа.

В третия раздел на творческите планове пък се записват мероприятията, които ще проведе стопанското ръководство. Те се отнасят до доставката на помощно оборудване, отчетността, внедряването на нови технологии... Ето защо, когато на събрание бригадата приема своя творчески план, под него се подписват бригадирът и упълномощеният от директора стопански ръководител.

На широка основа планомерно, организирано и последователно в 50 промишлени предприятия на окръга се прилага „Комплексна система за управление на качеството". Под ръководството на изградени работни групи в предприятията бяха последователно проучени и разработени „нормалите" за определен вид дейност, точно определени изискванията за спазване на стандарта за производство на детайлите или завършената продукция. С помощта на специализираните органи окръжният съвет на БПС анализира хода на внедряването на комплексната система, каква е ефективността от извършваната организаторска и масово-разяснителна работа, предприема мерки за пълното ѝ приложение в тези петдесет предприятия. И резултатите не закъсняха. В Нефтокомбината сега се произвеждат 6 изделия с оценка „К", в дървообработващия комбинат „Гочо Иванов" — 4, във Винзавод — Поморие — 5 и др. Сега всички заводи, внедрили комплексната система за управление на качеството, имат по-висок относителен дял на произведената продукция с оценка „К" и „I" от този за отрасъла. Разбира се, за постигането на тези успехи съществен дял се пада на разработените с наше активно участие нормали за организацията на социалистическото съревнование, конкретните показатели, критерии и изисквания за качеството на труда, за моралните и материалните стимули.

Естествено, невъзможно е сега да се говори за организация и ръководство на социалистическото съревнование, без да се има предвид непрекъснатото усъвършенстване на бригадната организация на основата на вътрешностопанската сметка. Затова в окръга бе организиран преглед за всестранен анализ и оценка на равнището на бригадната организация на труда. В бригадите се проведе откровен разговор на тема „Моят личен принос в усъвършенстване на социалистическата организация на труда". Полезотворно протекоха и отрасловите срещи със специалистите и бригадирите по изучаване и приложение челния опит на еталонните предприятия, внедрили бригадната организация на труда на основата на вътрешностопанска сметка. По този начин се създаде възможност да се постигнат значително по-високи производствени резултати. Сега 78,17 на сто от всички работници в окръга са включени в бригадната организация на труда.

При внедряването на бригадната организация на труда неделимо от стопанската оперативност и самостоятелност е и внедряването на принципа на самоиздръжката. А това ще рече — възвръщаемост на разходите, голяма заинтересованост на бригадата като цяло и на всеки неин член от крайния резултат, формирането на дохода и неговото разпределение. А на тази основа — и разпределението на фонд „Работна заплата" според приноса на всеки член от колектива, измерен с вложения труд, количеството и качеството на извършената работа.

Всичко това породи нови инициативи. По примера на АПК — Айтос, сега в селското стопанство масово се внедрява „лимитната чекова система". А това е предварително нормиране и планиране на необходимите материални разходи по количество, качество, асортимент и стойност за производство на определено количество продукция. Всяка бригада има лимитна чекова книжка, в която талонът съдържа информация за коя култура е разходът, какъв е утвърденият лимит, какво е получено и какъв е остатъкът.

Прилагането на тази система даде възможност да се провежда стро-

Digitized by Google

го диференциран контрол на разходите на материали, да се реализират възможно най-големи икономии. Всеки преразход се наказва с материални санкции за виновните лица.

И съревнователната дейност в предприятията от автотранспорта значително се обогати. Въведе се лична сметка на всеки автомобил както по отношение на разходите на горивно-смазочни материали, гуми, ремонт... така и за прихода, който с него се постига. Това стана и в стопанската организация „Международен автомобилен транспорт". Вече дейността на всеки водач с поверената му машина, неговият принос се отразяват в специална валутна книжка.

Да, неизмеримо по-големи са възможностите за усъвършенстване на социалистическото съревнование с привеждането на бригадите на вътрешностопанска сметка. Изпълниха се с конкретно съдържание такива принципи като гласност, сравнимост, масово повторение на челния опит, морално и материално стимулиране. Защо? Защото всяко стопанско и профсъюзно ръководство вече може по всяко време да определи кое звено е действително най-доброто, кое постижение да се популяризира, на основание на кои нормативни актове да се внедри като технология, като норми за икономия на материали и пр.

Колкото и съвършени нормативи, технологии да съществуват, съревнователната дейност без съзнателното творческо участие на творците на блага не ще доведе до желаните резултати. Затова при неговата организация нашият стремеж е да се провежда силно въздействуваща масово-политическа и организаторска работа. Да се утвърждават и обогатяват хубавите традиции, да стават все по-интересни ритуалите при неговото отчитане. Силно въздействуващи да бъдат кътовете на трудовата слава, мигът на издигане флага в чест на първенците.

За каквато и дейност днес да става дума, ако не се свързва с грижата за човека, тя не ще отговори на партийната повеля. Ето защо и цялата ни работа по усъвършенстване на социалистическото съревнование е тясно свързана с усилията за подобряване условията на труда, за задоволяване на постоянно растящите социално-битови нужди на работниците. Затова в окръга бяха построени 16 хиляди нови жилища, открити са 4311 нови места в работническите столове, още 708 легла в базата за почивка и курортно лечение. Изградени бяха 196 помощни стопанства към предприятията и редица други придобивки.

Сега, когато сме в началото на 1981 година, на VIII петилетка, готвим се за достойно посрещане на XII конгрес на БКП, под ръководството на окръжния комитет на БКП правим равносметка на успехите, но и от позицията на новите високи критерии задълбочено анализираме съществуващите недостатъци. С още по-действен подход в работата, в организацията на социалистическото съревнование да осигурим дадената дума пред Централния комитет на Партията — всеки един от трудещите се от всяка дейност, от всеки колектив да постигне минимум 2 пункта над държавната задача за обществената производителност на труда.

Безспорно решенията на XII конгрес на Партията ще бъдат за нас още едно ново голямо вдъхновение за по-високи резултати във всенародното социалистическо съревнование през осмата петилетка.

Манол СТЕФАНОВ
председател на окръжния съвет
на БПС — Бургас

ИСКАМ ДА РАЗКАЖА за партийното ръководство и организация на социалистическото съревнование вред най-големия наш трудов колектив, единственото в страната държавно предприятие за „Океански риболов".

По-голямата част от този колектив живее и работи на хиляди мили от пределите на нашата Родина,

Digitized by Google

всред безбрежните води на Световния океан. Условията за работа както производствените, така и политическите, много често са усложнени, което изисква от комунистите, партийните организации, от хилядния трудов колектив всекидневно напрежение и мобилизиране на всички материални и морални ресурси. Необходимият прелом в работата при новия икономически механизъм налагаше да се засили политическата и организаторската дейност. Всеки риболовец, работник и служител трябваше да бъде убеден в необходимостта да се включи в почина на бургаската окръжна партийна организация под девиза **„От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност от труда на колектива, без изоставащи"**.

Най-съществени изменения тази инициатива внесе в организацията на социалистическото съревнование. В центъра на вниманието застанаха качеството и ефективността от работата на всеки член от трудовия колектив. Широко поле за изява намериха принципите на колективизма, другарството и взаимопомощта.

В социалистическото съревнование бяха обхванати 99 на сто от общия брой на работниците и служителите. Почти всеки работник или служител участвува в колективен или с личен творчески план. Основни моменти в личните и колективните творчески планове и обещания са: качествените показатели, разкриването на резервите, икономия на материали и горива, пълното използване на производствените мощности, усъвършенствуване бригадната организация на труда...

Стопанското ръководство и общофлотският профкомитет разработиха и утвърдиха система за организация и ръководство на социалистическото съревнование, в която залегнаха показатели и условия, специфични за всички низови звена от корабните екипажи и брегови поделения. От началото на настоящата година тя бе на няколко пъти актуализирана. Заложиха се нови показатели и условия, които отговарят на изискванията на новия икономически подход и новия икономически механизъм. Основната тенденция е всеки риболовец, работник и служител от предприятието да бъде отговорен пред колектива за крайните резултати от стопанската дейност. Организираха се и прегледи за най-икономичното използване на материалите, горивата и електроенергията, за опазването и съхраняването на готовата продукция, за по-голям принос в реализирането на работническия милиард...

Резултатите от социалистическото съревнование се отчитат съгласно утвърдените натурални и качествени показатели и условия в следните срокове: ежедневно — между корабните екипажи за процентното изпълнение на плана по рейсовите заповеди, показвани на светлинно табло във фоайето на административната сграда; на 15 дни — по риболовни райони; ежемесечно и тримесечно — за общото изпълнение на показателите по рейсовите заповеди; за транспортно-хладилните кораби — тримесечно, при завършен рейс; от бреговите поделения за товарно-разтоварните бригади в рибното пристанище — на 15 дни, а за всички останали — месечно, тримесечно и годишно.

За по-голямата трудова активност и масовост в социалистическото съревнование важна роля играят моралните и материалните стимули. На завоювалите званията „Ударник", „Отличник", „Най-добър в професията", „Качественик" се връчват поздравителни адреси, благодарствени писма до семействата, почетни грамоти, преходни флагчета, почетна значка на предприятието и др. Едновременно с това първенците получават парични и предметни награди. Голям интерес създават периодично организираните състезания между корабните екипажи и бреговите колективи за най-добър рибочистач, най-добър радио-телеграфист, най-добър електрокарист...

За добрите резултати в социалистическото съревнование допринасят организираната широка гласност и сравнимост на резултатите.

Digitized by Google

За целта се използват корабните радиоуредби, издават се мълнии, тревоги, листовки, алеята на първенците, вдигане знамето на трудовата слава в чест на корабните екипажи-първенци, поздравителни концерти, записани на магнетофонни ленти...

Важно място за усъвършенстване на социалистическото съревнование заемат изучаването и внедряването на националните и местните почини и инициативи и челния опит. След решението на Секретариата на ЦК на БКП за масовото внедряване на челния опит бе създадено оперативно бюро за изучаване, обобщаване, популяризиране и внедряване на челния опит и новите почини. В неговата работа са привлечени специалисти, активни общественици и добри производственици.

Починът на Петър Брайков намери широко приложение всред шестте транспортно-хладилни кораба и товарно-разтоварните бригади в цех „Рибно пристанище". В резултат на приложението му времето за обработка на корабите през 9-месечието на м. г. бе съкратено с 99 дни. Най-добри резултати постигнаха екипажите на корабите „Китен", преизпълнил плана си с 46 дни, „Албена" — 24 дни, „Лазурен бряг" — 13 дни...

От няколко години успешно се прилага починът на екипажа от океански риболовен траулер „Меланита" за извършване саморемонт на корабните машини, съоръжения и механизми. Партийният комитет високо оцени инициативата и съвместно със стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство на предприятието направи необходимото за неговото масово внедряване на всички риболовни и транспортно-хладилни кораби. За 9-месечието на настоящата година с извършения саморемонт от корабните екипажи извън преките им задължения е намален чувствително обемът на междурейсовите ремонти, възлаган преди това на кораборемонтните заводи у нас и в чужбина. Спестено е ценно време и валута.

Друг широко разпространен почин сред корабните екипажи е за безаварийно плаване. Безаварийно плават и успешно изпълняват рейсовите задания корабните екипажи на корабите „Златни пясъци", „Слънчев бряг", „Аргонавт", „Лорна", „Цикония", комсомолско-младежките кораби „Гларус", „Кондор"...

Голямо оживление в съревнователната надпревара се получи след призива на Централния комитет за реализиране до края на петилетката на допълнителен национален доход. Стопанското ръководство и общофлотският профкомитет въведоха допълнителни морални и материални стимули, които осигуриха по-голяма заинтересованост. Екипажът на океанския риболовен траулер „Буревестник" с капитан-директор Нешо Георгиев обяви съревнование на всички корабни екипажи за икономия на течно гориво, като обеща всеки месец да работи по два дни с икономисано гориво. На призива откликнаха всички корабни екипажи, работещи в риболовните райони. Най-добри резултати постигнаха екипажите на корабите „Пингвин" — 106 628 лв., „Пеликан" — 105 945 лв., „Бекас" — 63 146 лв... В навечерието на 63-та годишнина от Великата октомврийска социалистическа революция и Деня на работниците от хранително-вкусовата промишленост колективът на държавно предприятие „Океански риболов" рапортува пред окръжния комитет на БКП за предсрочно изпълнен план за VII петилетка.

В чест на XII конгрес на БКП и 1300-годишнината от създаването на българската държава колективът на океанските риболовци обеща до края на 1980 година да даде на народното стопанство допълнително над плана замразена риба 3100 тона и рибно брашно 2060 тона. Да изпълни плана за първото тримесечие на 1981 година с 10 дни предсрочно. Това ще бъде нашият скромен дар за достойна среща на XII конгрес на БКП.

Михаил БОБЕВ
секретар на партийния комитет при Рибопромишлен комплекс — Бургас

Digitized by Google

ЩРИХИ ИЗ КОРЕСПОНДЕНТСКИЯ БЕЛЕЖНИК

Големите задачи, които поставя Партията пред комунистите и всички трудещи се, изискват непрекъснато да се изучава и усвоява партийното строителство като наука за развитие и усъвършенствуване на кадрите в етапа на изграждане на развито социалистическо общество у нас.

Безспорно, първостепенен фактор за решаване в окръга на големите задачи на осмата петилетка са кадрите — задълбочено овладяване и творческо прилагане от тях на ленинските принципи на стопанисване, на неизменно провеждания от Централния комитет на Партията и лично от нейния първи ръководител др. Тодор Живков априлски курс. Ето защо в съответствие със специалната програма за тяхното обучение, приета от бюрото на окръжния комитет на БКП през месец декември, в Бургас беше открита седмица на партийното строителство с разнообразна програма за тяхното обучение. Проведоха се семинари с кадрите на окръжния, общинските и районните комитети на Българската комунистическа партия. Лекции пред актива изнесоха преподаватели от Центъра по партийно строителство при Академията за обществени науки и социално управление при Централния комитет на БКП и журналисти от сп. „Партиен живот". Една от тях, изнесена от Рачко Рачков — директор на Центъра по партийно строителство, бе „Повишаване ролята на Партията в етапа на развитото социалистическо общество", друга — от Петко Русев, гл. редактор на сп. „Партиен живот" — за „Ефективността на партийно-организационната работа"...

Полезно е решението на бюрото на окръжния комитет на БКП в изпълнение решението на Секретариата на Централния комитет на БКП за развитие на науката „Партийно строителство" тази инициатива за подготовка на кадрите в окръга да се провежда ежегоднно. И то не само да се изслушват лекции, но в нея да се участвува и със съдоклади от партийните комитети и организации, да се обменя ценен опит.

●

В резултат на разгърнатата действена политическа работа в окръга е добило голям размах движението на наставниците. Само в Бургас сега работят над 1100 наставници. Те обучават и възпитават близо 2000 млади работници.

Ценна страна от опита на общинската партийна организация е, че тя изисква от различни субекти на управление — профсъюзите и Комсомола, другите обществени организации и дружества — да не се допуска едностранчивост в това движение. То да не е средство единствено за предаване на професионален опит. Напротив! Негова сърцевина да бъде и формирането у всеки от участниците на висока социалистическа съзнателност, чувство на другарство и взаимопомощ — да се изграждат моралните и нравствените добродетели на строителя на развитото социалистическо общество у нас.

Затова движението на наставниците е обогатено с много и много инициативи: вечери-портрети, кътове, закичване при манифестации с лентата „Наставник", поздравителни концерти по радиоуредбите, изпращане пред празници на поздравителен адрес до семейството на наставника...

Digitized by Google

ЗАКОНИ НА РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЯТА И МЕХАНИЗМИ НА ТЯХНОТО ДЕЙСТВИЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ

к. и. н. КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ

Отличителна черта на априлската линия на Партията е нейният научно-творчески характер, който намира израз в разработването, обогатяването, задълбочаването и конкретизирането на марксистко-ленинската теория съобразно условията и особеностите на изграждането на социализма у нас. „Прилагайки умело общите закономерности, Българската комунистическа партия — сочи др. Т. Живков — конкретизира и допълни някои страни на марксизма-ленинизма, внесе свой принос за неговото развитие и обогатяване.“[1]

На проблема за закономерностите и законите на развитието на Партията и механизмите на тяхното действие и използване Партията винаги е отделяла и отделя огромно внимание. По-нататъшното му осветляване е необходимо условие за повишаване на ефективността на цялостната партийна дейност.

ЗАКОНИТЕ НА РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЯТА — ОСНОВНА КАТЕГОРИЯ НА НАУКАТА ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

Широко разпространено е мнението, че закономерностите на развитието на Партията са съвкупност от закони, от което някои правят извода, че тяхното изучаване е безпредметно.

Едва ли такава гледна точка може да се приеме за правилна. Това схващане не е пълно и точно и не позволява да се разкрие разликата между тези категории, защото и редица закони могат да се разглеждат като „съвкупност“ от закони. В. И. Ленин определи човешкото познание като безкраен процес на задълбочаване от явлението към същността, от по-малко дълбока към по-дълбока същност. Ви-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, С. Партиздат, 1978, т. 3, с. 29.

Digitized by Google

наги в рамките на съществените връзки от по-малко дълбока същност могат да се разкрият връзки от по-дълбока същност. Тоест, и законът с не по-малко основание може да се разглежда като „съвкупност" от закони, от съществени, устойчиви връзки от по-дълбока същност. Дори да приемем, че закономерността е съвкупност от закони, по-точно съвкупност от резултатите при проявлението на група закони (въпреки че законът и неговото проявление не е едно и също), изучаването на закономерностите не може да стане, без да се изучат законите.

Законите на функционирането и развитието на Партията са съществени, устойчиви, трайни, повтарящи се връзки в явленията. Те съществуват обективно и е необходимо да се изучават.

Такава съществена, устойчива, трайна, повтаряща се е връзката между **научната теория и революционното работническо движение**. Едва ли има друга такава здрава обществена връзка като тази, която намира израз във феномена „марксистко-ленинска партия". Законът за единство и взаимодействие (достатъчно е да се каже взаимодействие, защото всяко взаимодействие включва и единство) на научната теория и революционното работническо движение винаги е бил и си остава основен закон на развитието на Комунистическата партия. Той е свързан с изучаваната от партийното строителство обща закономерност в развитието на Партията — непрекъснато нарастване на значението на революционната марксистко-ленинска теория, но не се изчерпва с нея. Партията е съединение на научната теория с революционното движение на работническата класа, с революционната практика. Разглежданият закон много тясно е свързан с друга обективна закономерност в развитието на Партията — непрекъснато нарастване на значението за Партията и за цялостната нейна дейност, на революционната енергия, на ентусиазма, творчеството и инициативата на работническата класа. Постановките и разработките на нашата партия в настоящите условия за висока ефективност и високо качество навсякъде и във всичко, за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, за интелектуализация на производството и труда и т. н. не са нещо откъснато от класово-революционната теория за изграждането на развития социализъм, те са нейна важна съставна част. А творчеството, енергията и ентусиазмът на партийните организации и комунистите за тяхното реализиране в живота са обобщен и най-ярък израз на творчеството, енергията и ентусиазма на работническата класа и всички трудещи се и стимул за тяхното засилване. Това е едно от проявленията на този закон в съвременните условия.

Съществена, трайна, устойчива, повтаряща се е връзката между **съзнателността и организираността** в Партията. Тази обективно съществуваща връзка е закон на развитието на Партията. Толкова поплодотворно е нейното развитие, колкото в по-голяма степен високото съзнание за целите и задачите на работническата класа през призмата на конкретните условия се съчетава с висока организираност за тяхното осъществяване. Етапът, на който се намираме, изисква по-нататък да се повишават съзнателността и организираността на всички комунисти, за да се реализират успешно назрелите задачи на общественото развитие. Високата съзнателност включва като съставна част и съзнанието за организираност. За това особено високи трябва да бъдат изискванията на партийните организации към тези свои членове, които на думи приемат политиката на Партията, но не работят активно в организациите и не дават всичко, на което са способни за нейното реализиране. Недопустимо е за когото и да било механично да изпълнява решенията на вишестоящите органи, без стремеж ясно да осъзнава тяхното класово-партийно съдържание и значение, без да проявява творчество.

Digitized by Google

Съществена, трайна, устойчива, повтаряща се, е връзката между **демократизма и централизма** в Партията. Тя е обективен закон на нейното развитие. Формулирането му има голямо политическо значение, като се има предвид, че редица антимарксистки политолози отричат обективния характер на тази връзка.

Досега в литературата по партийно строителство най-сериозен опит да се обоснове закон на развитието на Партията се прави по отношение на така наречения **„закон за единството на Партията"**.[1] Но той трябва да се анализира и изследва правилно, в духа на марксистко-ленинската диалектика. Не бива да се допуска връщане към разкритикуваната позиция на някои философи през 50-те години, които се опитваха да прокарат в марксистката литература идеята, че в условията на социализма не противоречията, а единството е източник на развитието. Диалектиката — посочва В. И. Ленин — е изучаването на противоречията в самата същност на предмета.[2] Когато се говори за единство в Партията и се разкрива същността му като закон на нейното развитие, не бива да се пренебрегва фактът, че това е единство на противоречиви, неантагонистически страни, съображения, идеи, моменти в Партията в рамките на определени граници — Програмата, Устава и решенията на Партията. Това е закон за единство и взаимодействие на партийните организации и членове върху основата на историческата мисия, на интересите и целите на работническата класа, на Програмата и Устава на Партията. Единството на партийните редове е единство на различия в определени рамки, излизането от които означава съзнателно или несъзнателно противопоставяне на Партията, на нейната дейност и др. Но в рамките на Партията, Устава и партийните решения, които не са така тесни, както се опитват „да докажат" нашите врагове, неантагонистическите противоречия са източник на развитието на Партията.

Съществени, трайни, устойчиви, повтарящи се са и връзките между Партията и масите; между Партията и другите партии от международното работническо и комунистическо движение. Това също са закони на развитието на Партията. По отношение на първия закон може да възникне въпрос: няма ли дублиране с изучаваната от партийното строителство закономерност на развитието на Партията „непрекъснато укрепване и засилване на връзките на Партията с масите"? Необходимо е да се отбележи, че посоченият закон, както и други от разгледаните по-горе, са едновременно и закони на развитието, и на функционирането на Партията. По-задълбоченият научен анализ на връзките между Партията и масите дава възможност да се разграничи законът на функционирането от закона на развитието и от закономерността, които отразяват три аспекта на съществената връзка между Партията и масите.

Тя има първостепенно значение за съществуването и развитието на Партията като марксистко-ленинска организация, като челен отряд на работническата класа и всепризнат ръководител на народа в борбата за изграждането на социализма и комунизма.

МЕХАНИЗМИ НА ДЕЙСТВИЕ НА ЗАКОНИТЕ НА РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЯТА

За да се изучат законите на развитието на Партията, е необходимо да се изследват механизмите на тяхното действие и използване в партийната дейност.

---

[1] Вж. Ю. В. Дербинов, К вопросу о закономерностях развития марксистко-ленинской партии. Вопросы истории КПСС, 1976, № 12 ,с. 87; Д. Ананиев, Наука за Партията, С., Партиздат, 1979, с. 97.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 38, с. 249.

Digitized by Google

В литературата се дават различни определения на понятието „механизъм на действие“ на законите. Според нас механизмът на действие на законите на развитието на Партията е система от процеси и способи, посредством която всяко взаимодействие на страните, които са свързани чрез даден закон, води до определени изменения в Партията, а съвкупността от всички такива взаимодействия се реализира в общ закономерен резултат. Целенасочената дейност на субекта се включва в механизма на използването на законите на развитието на Партията, който е свързан с интересите, целите и действията на партийните комитети и организации. Следователно в зависимост от това, какво сме направили, какви обстоятелства сме успели да създадем, обективният механизъм на действие на законите ще определи резултата, който в някои случаи може и да не ни удовлетворява. **Това означава, че е необходимо по-добре да се познават и по-умело да се използват законите, някъде да се коригират действията, да се създават такива условия, при които тяхното проявление да води до максимални и желани резултати.**

Всеки закон на развитието представлява единство на противоречиви страни, изразява определено противоречие. Свързаните страни се характеризират с определен тип взаимодействие — между тях съществува неантагонистическо противоречие, настъпващите в тях изменения съвпадат по обща насоченост.

Умението навреме да се разкриват и преодоляват противоречията винаги е било и си остава най-важно условие за успешно развитие на Партията. Централният комитет, Политбюро, др. Т. Живков своевременно ориентират партийните комитети и организации към преодоляването на възникналите противоречия в общественото развитие. На партийните конгреси и конференции, на пленумите на ЦК, на съвещанията с актива и др. се разкриват и анализират онези противоречия, към разрешаването на които трябва да бъдат насочени вниманието и силите на Партията, на целия народ. Стремежът своевременно да се разкриват и преодоляват те трябва да пронизва дейността на партийните организации до долу, включително и работата на отделните комунисти. Недопустимо е възникнали противоречия, конфликти, слабости и недостатъци по места да продължават с месеци и години без съответните органи да се заемат с тяхното разрешаване. Нарастващото умение на партийните комитети и организации да отиват на сблъсък с недостатъците, своевременно и бързо да разкриват и преодоляват възникващите противоречия е най-важно условие за повишаването на ефективността и качеството на тяхната работа.

В литературата понякога се счита, че законът е една единствена връзка, едно единствено отношение. Такова схващане не може да се приеме за правилно. Взаимодействието на страните, чийто израз е законът, е многостранно. Като пример да разгледаме закона за взаимодействие на Партията и масите на равнище партийна организация — трудов колектив. Въздействието на партийната организация е насочено както към преодоляването на отрицателните явления в колектива, така и към максималното разкриване на неговите потенциални, непроявени възможности, като се създават планомерно и последователно все по-широки условия за това. Тези две насоки на „борбата“ на партийната организация за израстването на колектива се намират в тясна връзка, но никоя от тях не може да бъде сведена до другата и включена като нейна част. Много е важно партийните комитети и организации да умеят както да се борят с негативното в колектива, така и да разкриват неговите неразкрити резерви, защото социалистическият трудов колектив притежава огромни, още непроявени потенциални възможности не само в производствената, но и в политическата, социалната и

Digitized by Google

духовната дейност. Между въздействието на партийната организация и вътрешните източници на развитието на колектива съществуват определени връзки, отношения. Всяко въздействие на партийната организация се отразява по определен начин върху вътрешните източници на развитието на колектива и предизвиква съответни изменения в него, а така също и изменения на самата връзка между него и партийната организация. В това собствено се изразява същината на механизма на действието на законите.

За да се разкрие механизмът на действие по-нататък, е необходимо да се отговори на въпроса, какъв е характерът на законите на развитието на Партията, динамичен или статистически?

Динамичните закони, или още така наречените строго, твърдо детерминирани закони, се характеризират с еднозначен характер на всички връзки. Законите на развитието на Партията се проявяват в дейността на цялата система от организации и членове, на големите (или както К. Маркс ги определи — на средните) величини. Те имат статистически характер и изразяват съществени, устойчиви, повтарящи се връзки между отделни страни на масови явления и процеси. Партията е комплекс от елементи, явления, процеси и пр., които не са определени строго еднозначно (това би било невъзможно и би отрекло творчеството в партийната дейност). Те протичат в определените граници на творческите възможности и инициативи за реализирането на политическата линия на Партията. В този смисъл статистическата концепция дава по-добри решения от динамическата, защото отчита връзката закон — случайност — творческа инициатива, което не се включва като елемент на динамическата концепция. Статистическата концепция не противоречи на динамическата, а я включва в себе си. Действията на партийните членове се обуславят от степента на тяхната съзнателност и организираност, от характера на обстановката и пр. Но тъй като равнището на съзнателност и организираност на партийните членове не е еднакво, тъй като те работят в конкретни условия, то резултатът е множество обусловени действия, които в комплекс характеризират статистическия закон.

Както законите на развитието на Партията, така и механизмите на тяхното действие се проявяват в многообразието на различаващи се и в същото време диалектически тъждествени връзки. Това е тъждество, обусловено от общите цели и задачи, от общата стратегия и тактика на Партията. И различие в тъждеството, обусловено от различното равнище на съзнателност и организираност, на творческа активност и инициатива на партийните организации и членове, от състоянието на трудовите колективи и пр. Както отбелязва К. Маркс, средната величина съществува винаги само като средна на множество различни величини от един и същи вид.[1] Следователно посредством механизма на действие на законите на развитието на Партията отделните резултати се реализират в средна величина, в общ, закономерен за цялата Партия резултат.

В своята дейност партийните кадри трябва да се съобразяват със статистическия характер на законите на развитието на Партията, с обстоятелството, че комунистите се трудят и живеят в различни колективи и техните действия са „подвластни" както на законите на Партията, така и на целия комплекс от закони на общественото развитие. Явленията и процесите, в които се проявяват законите на развитието на Партията, не съществуват в чист вид, те се преплитат и си взаимодействуват с явления и процеси, протичащи по социологически, икономически и други обществени закони. Затова регулирането и направляването на реалните процеси и явления изисква от кадрите да овладяват и

[1] К. Маркс, Фр. Енгелс, Съч., т. 23, с. 334.

Digitized by Google

прилагат в своята ръководна дейност широк комплекс от знания по всички обществени науки. Това е и един от пътищата да се повишава по-нататък интелектуалното равнище на партийната дейност. И още една особеност. Ако за математиката отклоненията, компенсиращите се „грешки“ не са от особено значение, то за партийните организации всички отклонения от средната величина имат и не може да нямат значение. Познавайки отклоненията, те са в състояние да коригират изоставащите. От друга страна, в някои отклонения от средната величина може да се съдържа нещо качествено ново, ценно, което трябва да се популяризира сред останалите организации.

●

По-горе ние разгледахме някои особености на механизма на действие на законите на развитието на Партията. Той предполага наличието на съответната закономерна връзка и включва процесите и способите, чрез които взаимодействието между свързаните страни обуславя определени изменения и на отделните страни, и на самата връзка между тях. Някои считат, че механизмът на действие на даден закон може да се изчерпи с няколко форми или дейности. Това не е така. Необходим е задълбочен анализ на механизма на действие на всеки закон поотделно. За тази цел голямо значение има изучаването на противоречивите връзки между закономерно свързаните страни и особено отношението между тях и вътрешните източници на развитието на всяка страна, което играе много важна роля в механизма на действие на законите.

МЕХАНИЗМИ НА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗАКОНИТЕ НА РАЗВИТИЕТО НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ

Законите на развитието на Партията, както и всички природни и обществени закони имат обективен характер, т. е. не зависят от волята и съзнанието на хората. Обективният характер на законите означава, че веднъж възникнали, определените обстоятелства протичат по строго определен, закономерен начин, който не зависи от волята и съзнанието на хората. **Партийните комитети и организации не могат да изменят законите, но са в състояние да променят обстоятелствата, условията и пр. и по такъв начин да разширяват сферата на действие на едни закони и да ограничават проявлението на други, т. е. да използват законите в свой интерес, което е израз на свободата им.**

В литературата по партийно строителство съществува становище, че при правилни действия от страна на партийните комитети и организации законите на развитието на Партията се спазват, а при неправилните се нарушават. Такова схващане от пръв поглед е правилно, но от гледна точка на марксистко-ленинската диалектика е неточно. Нека разгледаме един пример. Нарушава ли законите на развитието на Партията и по-точно закона за взаимодействие на Партията и масите този партиен секретар, бюро или организация, които са отслабили връзките си със съответните трудови колективи? Трябва да отговорим, че законът не се нарушава. Колкото по-своевременно се разрешават и преодоляват противоречията между партийната организация и трудовия колектив, толкова по-плодотворно е тяхното развитие, толкова по-високи са резултатите. И когато даденото бюро или организация са установили по-здрави връзки с масите, и когато те са по-слаби, резултатът от тяхната дейност — в първия случай положителен за Партията, във втория — незадоволителен, се детерминира от закона за единство и взаимодействие на Партията и масите. И именно затова е закон. Ако резултатът от дейността на дадена партийна организация би бил един

Digitized by Google

и същ и когато тя е установила здрави връзки с масите, и когато тя се е откъснала от колектива — това не би било закон. И именно защото е закон, колкото по-добре се работи с колектива, толкова по-добри са резултатите. И обратно. Докато съществува Партията, този закон ще бъде в сила. Гледната точка, според която при грешки се нарушават обективните закони — подчертава съветският учен Ш. А. Кобахидзе, — е „близка до възгледите на буржоазната идеология. В края на крайщата да се отстоява позицията за възможността да се нарушават обективните закони вследствие на субективизма и грешки в ръководството, значи да се отрича обективността на естествените закони на развитието на обществения живот и в крайна сметка да се отрича неговата закономерност въобще, защото извън обективността няма закономерност".[1]

Не съвсем точен е и изразът „изисквания на закона". Законът няма съзнание, той нищо не може да желае, да изисква, не може никого да задължи да работи така или иначе. Но в зависимост от действията той определя резултата, който понякога може и да не ни удовлетворява. Никой закон не може да поправи грешките в нашата работа. Те могат да се поправят с дейност, с такава промяна на обстоятелствата, които, изменени според законите, да водят до резултати, отговарящи на интересите и целите на работническата класа. Терминът „изисквания на закона" може да се употребява в преносен смисъл — „изисквания на закона за постигане на максимално необходими и желани от гледна точка на класовия интерес резултати".

Няколко пъти употребихме израза „използване на закона за реализирането на класовите интереси". **Да се разкрият и изявят класовите интереси е първостепенна съставна част на механизма на използването на законите на развитието на Партията.**

Фр. Енгелс подчертава, че „икономическите отношения на дадено общество се изразяват преди всичко като интереси".[2] Тази мисъл е валидна и за политическите, социалните и духовните отношения. Всички те се проявяват като интереси на определени големи групи от хора, на обществените класи.

Интересите на определена класа са израз на нейните икономически, политически, духовни и др. потребности през призмата на възможностите за реализирането им в даден период. Комплексен израз на интересите на работническата класа и на всички социалистически труженици е политиката на Партията, документите и решенията на партийните органи. Политиката на Партията — подчертава др. Т. Живков — „изразява дълбоките, коренните интереси на работническата класа, на трудещите се в нашата страна. Българският народ има доверие в Комунистическата партия, смята нейната политика за своя собствена политика".[3] Такава линия Партията следва и при подготовката на своя предстоящ конгрес. Разработването и публикуването на тезисите — сочи др. Т. Живков — „ще позволи да се обсъдят основните проблеми на нашето развитие с колективния ум на цялата Партия, на целия народ. Всепартийна, всенародна дискусия за състоянието и развитието на страната в изграждането на зряло социалистическо общество — това може да си позволи само една силна, зряла, здраво свързана с народа и уверена в себе си Партия. Такава именно е нашата Партия в навечерието на своя XII конгрес".[4]

Един и същи закон на развитието на Партията може да бъде разгледан през призмата на интересите на работническата класа, на

---

[1] Ш. А. Кобахидзе. Некоторые проблемы категории закона и закона источника развития, Тбилиси, 1977, с. 151.
[2] К. Маркс, Фр. Енгелс, Съч., т. 18, с. 271.
[3] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. 1, с. 153, 154.
[4] Т. Живков, За свикването на XII конгрес на БКП, сп. „Ново време", 1980, № 9, с. 6.

Digitized by Google

Партията и през призмата на нейните неприятели, като обуславя различни по характер и насоченост действия. Законът за единство и взаимодействие на партийните организации и членове върху основата на историческата мисия на работническата класа обуславя противоположни интереси и различни действия: у Партията — да укрепва своето идейно и организационно единство, а у нейните противници — да го рушат, използвайки различни начини и средства.

Следователно използването на законите е такова тяхно действие, което отговаря на интересите. То предполага такива изменения на действителността, които довеждат до резултати, съответствуващи на интересите на субекта, който създава и изменя обстоятелствата. Това означава, че колкото по-добре комунистите разберат и осъзнаят икономическите, политическите, социалните и културните интереси на Партията (които са израз на коренните интереси на работническата класа) в дадения момент и работят за тяхното осъществяване, толкова по-плодотворни за Партията и обществото ще бъдат резултатите от използването на законите на развитието на Партията. Ефективност и качество навсякъде и във всичко, единство на политически и икономически подход, интелектуализация на производството и труда и др., такива са интересите на работническата класа и всички трудещи се в настоящия момент. Колкото в по-голяма степен те стават жизнени за всеки, основен мотив в дейността на всяка организация и комунист, толкова по-значителен ще бъде резултатът от осъществяването им.

Заедно с интересите **в механизма на използването на законите на развитието на Партията се включва и разработването на принципите и нормите на партиен живот.** Те са своеобразен израз на интересите на работническата класа за изграждането на своя партия, за характера на нейната вътрешна и ръководна дейност. Принципите на Комунистическата партия са коренни положения, чието осъществяване осигурява максимално използване на законите на развитието на Партията от гледна точка и на партийните, и на обществените интереси. Едни и същи закони обуславят различни принципи на действие на Партията и на нейните противници. Затова те имат класов характер.

Смисълът на постановката „творческо развитие на ленинските принципи" трябва да се разглежда в два аспекта. От една страна, творческо приложение на принципите съобразно конкретните условия и особености на дадената страна, и от друга — изменение на условията съобразно изискванията на ленинските принципи, което е предпоставка за плодотворно използване на законите на развитието на Партията. Такава е и целта на нормите. Смисълът на формулирането на нормата се състои не само в изобразяването на действителността такава, каквато е, а и в привеждане на последната в съответствие с нормата.[1] Огромен е опитът на нашата партия в творческото прилагане на ленинските организационни принципи. Нашата партия — отбелязва др. Т. Живков — стои и по въпросите на организацията, както и по въпросите на теорията, на позициите на творческия марксизъм-ленинизъм — тя смело преустройва съществуващите форми на организация и методите на работа съобразно с конкретната историческа обстановка и задачите, които стоят пред нея, всеки път създава такива организационни форми, „които да осигуряват изпълнението на политическите лозунги и задачи, но винаги върху почвата на ленинските организационни принципи".[2] И тук истината е ясна. Ако умееш творчески да свържеш конкретната дейност с изискванията на принципите и нормите, законите на разви-

---

[1] Современные проблемы теории познания диалектического материализма, М., „Мысль", 1970, с. 47.

[2] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978, т. 1, с. 244, 245.

Digitized by Google

тието на Партията ще ти помагат и резултатите ще бъдат добри, ако не съумееш да го направиш — те ще се обърнат срещу теб и резултатите ще бъдат незадоволителни. Това е азбучна истина, с която трябва да се съобразява всеки комунист.

По-нататък **механизмът включва разработването на цели, на стратегия и тактика, и действия за превръщането им в дело на стотиците хиляди и милиони комунисти и трудещи се.** Тези въпроси по-добре са осветлени в литературата. И тъй като в тази част разглежданият от нас механизъм на използване на законите на развитието на Партията в общи линии не се различава от съображенията, изказани неотдавна на страниците на сп. „Партиен живот"[1], ние няма да се спираме подробно на тях.

Бихме акцентирали обаче на важността на технологиите в механизма на използването на законите. Технологиите включват тези действия, процедури и операции, които се осъществяват по отделните направления на партийната дейност. Както беше посочено, законите на развитието на Партията са статистически закони, закони на целия комплекс от органи и организации. Разработването на технологии спомага още по-правилно да се насочват действията на отделните организации в посока на общата партийна дейност. То е важно условие за по-успешното използване на законите. Една от задачите на научните разработки сега е да довеждат обобщаването на партийния опит до степен на разработване на технологии или изводи от технологичен характер.

Практическото реализиране на технологиите не отрича, напротив, спомага за стимулиране и правилно насочване на творчеството на партийните комитети и организации и не отменя анализа на настъпващите изменения и съпоставянето им с генералната линия и постановките на Партията. На основата на такъв анализ се внасят корекции в конкретната организационна и идеологическа работа на Партията, по-дълбоко се разкриват интересите на трудещите се, набелязват се нови цели и задачи.

●

Такъв е механизмът на използване на обективните закони на развитието на Партията. Той включва: познаване на закона; разкриване на класовите интереси от неговото използване по определен начин; разработване и уточняване на принципите и нормите, показващи насочеността на постъпките и действията; разработване на цели, на стратегия и тактика за реализиране на класовия интерес; дейност за осъществяването им в живота; класово-политически анализ на резултатите от дейността.

Умелото прилагане на механизма спомага да се детерминират процесите и явленията съобразно законите на развитието на Партията, което води до плодотворни резултати в реализирането на общопартийните и общонародните идеали, до най-пълна изява на закономерностите на развитието на Партията, които съответствуват на обективния естествено-исторически процес на развитието.

---

[1] Статиите на Д. Ананиев в сп. „Партиен живот", 1980, кн. 8 и 9.

Digitized by Google

ЕФЕКТИВНОСТ НА КОНТРОЛА И ПРОВЕРКАТА

РАЧО ПЪТЕВ
секретар на окръжния комитет на БКП — Габрово

Основанията да се заеме окръжният комитет на Партията в Габрово с решаването на проблема за ефективността на контрола и проверката на изпълнението са много, но три от тях се открояват по своята важност.

Все по-мащабни и сложни стават задачите в областта на социално-икономическото развитие на страната и в управлението на обществото. Изграждането на зрелия социализъм налага всемерно да се засилва ръководната роля на Партията. На преден план излиза потребността да се преодолява бързо изоставането на субективния фактор от темповете в развитието на материално-техническата база. Нужно е да решаваме такива важни проблеми като усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, последователното прилагане на икономическия подход, ускореното внедряване на научно-техническите постижения и интелектуализацията на общественото производство.

Контролът и проверката на изпълнението сега се реализират при нови условия. Изградените общински партийни комитети в селищните системи внесоха съществени изменения в съдържанието на партийната работа. На практика обаче все още не се изявяват в достатъчна степен контролните им функции поради това, че не са създадени всички предпоставки главно те да поемат оперативния контрол в селищните системи. Създадоха се по-благоприятни възможности да се засилва контролът от страна на окръжния комитет на БКП по главните направления на политическия, социално-икономическия и духовния живот в окръга. При новите условия по-ясно и точно трябва да се определят обхватът, координацията и организацията на контролната дейност на всички равнища.

Независимо от безспорните успехи след Единадесетия конгрес организацията и контролът на изпълнението на решенията се съпътствуват и от някои съществени слабости. Подценяват се в редица случаи подготовката и вземането на навременни и правилни решения. Допуска се формализъм в организацията на контрола, недостатъчно се съчетава той с живата организаторска работа на място.

Ние добре разбираме, че изпълнението на тези задачи е немислимо без преустройство на субективния фактор — без голямо трудолюбие, дисциплина и взискателност към себе си и към другите, без умелото свързване на думите с делата. В светлината на това изискване непрекъснато нарастват ролята и значението на контролната дейност на всички партийни органи и организации.

Digitized by Google

Окръжният комитет на Партията провежда последователна работа за усъвършенствуване контрола и проверката на изпълнението на основата на ленинските принципи за партиен контрол: всеобхватност, системност, действеност, масовост и гласност. Главните ни усилия след Единадесетия конгрес на Партията са съсредоточени върху провеждане на контролната дейност на партийните комитети и организации в съответствие с изискванията на Партията за високо качество и ефективност.

В подхода на окръжния комитет и другите партийни ръководства настъпиха съществени положителни изменения към организацията на контрола и проверката на изпълнението. Те стават неотделима черта на цялостната организаторска дейност. Всяко основно решение, което партийните органи вземат сега, се съпътствува от широка политико-разяснителна работа. Така постъпихме с разясняването и усвояването на решенията на Единадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция, на докладите и материалите от пленумите на Централния комитет на Партията и националните съвещания. Особено активна и конкретна идейновъзпитателна и разяснителна работа се извършва в окръга във връзка с внедряването на икономическия подход и икономическия механизъм.

Партийните комитети полагат грижи за организационното осигуряване както на решенията на вишестоящите органи, така и на своите собствени решения. Подобри се системата за своевременното им довеждане до знанието на непосредствените изпълнители. За тази цел използваме инструктажи, срещи на актива, дните на партийния секретар и други. Ръководните органи и кадри оказват все по-добра помощ на изпълнителите на място.

Можем определено да кажем, че сега по-добре се координират усилията на партийните ръководства с останалите органи на социалното управление за осъществяване на решенията чрез програмиране на изпълнението им. Възлагането на поръчения на ръководните кадри и на актива заема важно място в работата ни за организацията на изпълнението на взетите решения. Значително се обогати съдържанието на контролната дейност на окръжната партийна организация. На преден план поставяме своевременната и системна проверка на изпълнението на решенията за високоефективно развитие на икономиката на окръга. Окръжният комитет на Партията обсъди и взе конкретни решения по редица важни проблеми като: качеството на продукцията и внедряване на комплексна система за неговото управление; ускорено и комплексно внедряване на научно-техническия прогрес на основата на мултипликационния подход; усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и други.

Пример за създадена стройна организация на контрол и изпълнение са решенията на окръжния комитет на Партията по научно-техническия прогрес, които пленумът утвърди преди две години. Задълбоченатa им разработка осигури точно да се определят целите и задачите на партийните ръководства и другите органи по такива важни въпроси като научно-развойната дейност, внедряването на нови технологии, обновяването на продукцията, автоматизацията на основните производствени процеси. Посочени бяха и идейновъзпитателните и организационните средства за тяхното практическо осъществяване. В това отношение бе приета и се прилага специална система за контрол, в която конкретно са определени задачите на отделите на комитетите и на останалите органи, отговорниците и сроковете на контролните дейности и процеси.

В процеса на изпълнението на решенията се усъвършенствува и

Digitized by Google

управлението на научно-техническия прогрес. Изградени са и работят окръжен съвет по научно-техническия прогрес, общински, комбинатски и заводски съвети и комисии към първичните партийни организации. Проблемите на научно-техническия прогрес придобиват все по-широка обществена значимост и все по-често са обект на анализ и оценка от партийните комитети и организации. Това доведе до чувствително подобряване на резултатите. Само през 1979 година са внедрени 706 предложения и е реализиран икономически ефект за 36 247 000 лева.

Макар и нови, общинските комитети на Партията също проявяват стремеж системно да контролират изпълнението на основните икономически и социални задачи в селищните системи. На свои пленуми и заседания те обсъждат редица проблеми и осъществяват оперативен контрол за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, техническия прогрес, натуралните и качествените показатели на плана, дисциплината, съревнованието и др.

Обогатява се контролната дейност и на първичните партийни организации. Освен производствено-икономическите задачи сега те контролират дейността за внедряването на бригадната организация на труда, реконструкцията и модернизацията на производството, използването на нови технологии, социалното развитие на колективите и други.

Предмет на постоянен контрол е строгото съблюдаване на принципите и нормите на партиен живот, изискванията на Програмата и Устава на Партията, стила и методите на работа и ръководство. Замяната на партийните членски книжки допринесе значително за подобряване работата в това отношение. За първи път се проведоха толкова много индивидуални беседи и оценки на поведението и делата на комунистите в окръга. Замяната постигна своите цели и се отрази благотворно върху живота и дейността на първичните партийни организации. Тя помогна да се създаде атмосфера на взаимна взискателност, на по-голям контрол и самоконтрол от комунистите. Конкретен действен контрол и ръководство упражниха партийните ръководства и кадри по преустройството на идеологическата работа и повишаване на нейната ефективност. Проявява се взискателност по обхвата и качеството и особено по резултатите от въздействието на пропагандата и агитацията и на естетиковъзпитателните прояви.

Внедряването на икономическия подход изисква да се обогатява още повече съдържанието на контролната дейност на партийните органи и организации. Помощта ни е насочена те по-системно да изследват всичко ново, което възниква като нейн обект, от което зависи нарастването на социалната активност на трудовите колективи. Сега е много важно да се контролират не само крайните резултати от дадена дейност, но също така стилът и методите, пътищата и формите, средствата за тяхното достигане. С цялата своя дейност ние се стремим да възпитаваме човека — труженик и ръководител, да „върши добре своята работа“, а не само да „печели добре“; изискваме от партийните организации да обръщат повече внимание на новите качества на личността, които сега се формират в условията на икономическия подход, на новия тип дисциплина, на новите критерии в организацията на социалистическото съревнование.

През последните години формите и методите на контролната дейност все повече се усъвършенствуват. В пленумите и бюрата на окръжния и общинските партийни комитети широко се използват отчетите по изпълнение на основните партийни решения, периодично се провеждат контролни пленуми. В бюрото на окръжния комитет на Партията системно обсъждаме отчети от първи секретари на общински партийни комитети, ръководители на държавни и обществени организации и завеждащ отдели на комитета. Нарасна взискателността за качеството

Digitized by Google

на отчетите и за предварителното изучаване на състоянието на проблемите, които се разглеждат в заседанията.

Партийното събрание стана още по-действена форма за масов контрол и проверка на изпълнението. За това съдействува и проведеният в окръга преглед на равнището на партийното събрание. Сега в почти всички първични партийни организации са внедрени отчетът и самоотчетът на комунистите на партийни събрания.

Утвърди се като важно средство за контрол и партийната информация. Изградената система създава възможност да се разкриват навреме отклоненията в реализацията на едно или друго решение, потвърждава или не неговата правилност, обобщава положителния опит и извлича нови проблеми за решаване. Много ефективно е набирането на информация по направления и по актуални задачи. Добри резултати получихме при изучаването на проблемите за изпълнение решенията на Националната партийна конференция, отзивите и предложенията по Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, внедряването на икономическия механизъм и др. Изучаването на общественото мнение, критичните бележки и конкретните предложения по тези и други въпроси ни помагат навреме да оценяваме извършеното и правилно да очертаваме най-актуалните бъдещи задачи.

Окръжният комитет на Партията отделя повече време за контрол и проверка на място в първичните партийни организации и трудовите колективи, там, където в крайна сметка решенията се претворяват в дела. Сега по-често организираме комплексни проверки с участието на компетентни сътрудници на комитета и други окръжни органи. Това ни позволява по-внимателно да анализираме дейността на партийните ръководства по места, да изучаваме и популяризираме положителния опит и да набелязваме практически мерки за подобряване на работата. Много полезни са така наречените пулсиращи групи, които под ръководството на секретар на окръжния комитет извършват проверки по основни въпроси в селищните системи и в трудовите колективи. Резултатни са и контролните оперативки, които окръжният комитет провежда в решаващите звена на стопанската дейност — големи промишлени предприятия, пускови обекти, обекти, на които се извършва реконструкция и модернизация, и други. Единните политически дни също съдействуват най-отговорните партийни кадри широко и непосредствено да общуват с комунистите и безпартийните. Стремим се да насочим работата на политическите сътрудници към непосредствена организаторска работа в партийните комитети и организации.

●

От казаното дотук се вижда, че положителни изменения в контролната ни дейност има. Но те не са достатъчни. Ефективността на контрола и проверката на изпълнението все още не съответствуват напълно на изискванията, не отговарят на големите политически задачи, които сега решаваме.

Затова наша главна грижа е да повишим уменето на всички партийни органи и кадри да извършват на съвременно равнище практически контрол, да организират работата си така, че решенията им да се превръщат в дела.

Въпреки добрата организация на контрола, ние още не можем да кажем, че решенията са на всекидневен отчет, че не се пропускат от вниманието ни, макар и по-второстепенни въпроси.

Недостатъците в организацията на партийния контрол и проверката на изпълнението намаляват ефективността на партийното ръководство. Допуска се например спадане на продукцията на 100 лева основ-

Digitized by Google

ни фондове. Неизпълнение имаме на общата селскостопанска продукция, не се изпълняват някои показатели в строителството.

Ние добре разбираме, че контролната дейност трябва да се издига преди всичко в качествено отношение, тя трябва да има ярка политическа насоченост. Качеството на партийния контрол означава и принципна оценка на негативните страни в работата и висока взискателност към кадрите.

Много важен е проблемът за превантивния характер на партийния контрол. Главното е „не да се хваща", „изобличава", а „умението да се поправи", „умелото изправяне навреме", както учеше Ленин. Не всички партийни органи и кадри в окръга вникват дълбоко в превантивността на контрола като един от главните качествени критерии за ефективност на партийния контрол. Има немалко случаи, когато не се тръгва по горещите следи на взетите решения. Закъснява се с довеждането им до изпълнителите, малко се работи за превръщането им в тяхно вътрешно убеждение. Понякога веригата на изпълнението на решенията се прекъсва.

Като се ръководим от това, че превантивната си роля партийният контрол може добре да изпълнява, ако се осъществява на място, ако се проверяват фактическите резултати, ние изискваме от партийните органи и кадри да се освободят от несвойствени функции, да намалят книжнината, заседателщината, регламентацията и да отделят повече време за проверка и помощ на място.

Много още претенции можем да предявим към всеобхватността на контрола. Неправилно е разбирането от някои кадри, че контролът и проверката са нужни само там, където работите не вървят добре или се е стигнало до провал в изпълнение на решенията. На редица места отделни ръководители на предприятия, стопански организации и учреждения остават извън обхвата на партийния контрол, особено от масовия контрол на първичните партийни организации.

Контролът на сегашния етап изисква висока компетентност. Освен за доброто познаване на проблемите ние полагаме усилия и настояваме кадрите предварително много добре да се готвят за проверките. Нужно е също така да се развива самоконтролът в работата и поведението на всеки ръководител, на всеки партиен член. Много помагат за това все по-често практикуващите се самоотчети, разговори за личния пример и др. Замяната на партийните членски книжки също се превърна в ярък регулатор на самоконтрола. Вътрешният контрольор на всеки комунист би трябвало да бъде неговата съвест, чувството му за саморегулиране и самоусъвършенствуване.

Партийните ръководства в окръга осигуряват периодично да се разглеждат различни страни на контролната дейност. Изучаваме положителния опит, следим и помагаме непрекъснато да се подобрява взаимодействието на партийните комитети и организации с органите за държавен и народен контрол. На преден план извеждаме проблемите за съвременните критерии за ефективност на контролната дейност, за подобряване партийната работа в контролните органи, за по-нататъшно разширяване демократичното начало в тяхната дейност.

Контролната дейност на партийните органи и организации тясно се преплита и зависи от работата на кадрите и работата с кадрите. Затова ние насочваме партийните органи сега в условията на икономическия подход да изискват от ръководните кадри да проявяват по-голяма инициативност, усет към новото, творчески риск, деловитост, принципност, отговорност и способност правилно да решават всички възникващи в живота проблеми.

Проблемът за по-високата ефективност на контрола и проверката на изпълнението винаги е стоял и стои в центъра на вниманието на

Digitized by Google

окръжния комитет на Партията. В продължение на две години ние проучвахме неговото състояние в окръжната партийна организация. Той бе поставен и на пленум от ОК на БКП. Главната ни грижа бе да отстраним колкото се може в по-голяма степен всичко, което пречи в окръжната партийна организация да се вземат добре обосновани, навременни и точно падащи в целта решения. Да създаваме бърза и резултатна организация на изпълнението им и да осъществяваме на всички равнища ефикасен контрол. Решенията на пленума начертаха перспективите за разгръщането на широка и задълбочена работа от страна на партийните органи и организации, по-нататъшното издигане ролята на контрола и проверката изпълнението на решенията.

ПРЕДПОСТАВКИ ЗА НОВ ПОЛОЖИТЕЛЕН ОПИТ

В Благоевградската окръжна партийна организация настъпиха редица положителни изменения. Те засягат и обхващат главните, най-съществените функции на партийните органи и организации. Протича активен процес на проблемно обогатяване на партийната дейност. Повишава се научността на партийното ръководство на икономиката, социалното развитие и духовната сфера. По-умело се прилага политическият подход в работата на партийните органи и организации. Нарастват активността и самодейността на първичните партийни организации. Намират приложение нови форми и методи на партийна работа, традиционните се изпълват с ново съдържание.

Сред факторите, които допринасят за постигнатото, определен принос има и утвърдената практика всяка година в окръжната партийна организация с прякото участие на всеки партиен комитет и първична организация да се провежда по една инициатива за изучаване и разработване на възлов проблем в областта на партийно-организационната работа. Това създава условия при непосредственото ръководство и помощ на окръжния комитет на БКП да се повишава теоретическата подготовка на кадрите и комунистите, да се издига равнището на партийно-организационната работа, още по-добре да се свързва стопанската с политическата дейност, да расте творческата активност и инициативност на партийните органи и организации.

През последните няколко години последователно, организирано и целенасочено се проведоха научно-практически конференции и разговори по темите: „Творчество и инициативност в партийната работа", „За по-висока ефективност и качество на контрола и проверката на изпълнението". Широк разговор-самоотчет стана по проблема „Комунистът — организатор и възпитател на масите". Интерес тук представлява творческият, диференциран подход по различен начин да се разглежда въпросът в производството, в учреждението, в училището, в здравното заведение. Стремежът е да се разкрива специфичното в дейността на първичните организации и комунистите и съвсем конкретно да се преценява как те допринасят да се промени обстановката в желаната посока, да се осъществяват партийните директиви.

Комунистите от материалното производство съсредоточиха вниманието си към разясняване, усвояване и прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм. Широко и с по-голям

Digitized by Google

ефект бе разискван проблемът за приноса на комуниста за повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията, за утвърждаване на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Голямо място бе отделено за подобряването на коефициента на използваемост на производствените мощности, на икономиите от суровини, материали, енергия и горива.

Първичните партийни организации в областта на образованието подчиниха разговора-самоотчет върху мястото и ролята на учителя комунист за издигане учебно-възпитателната работа на съвременно равнище. В народните съвети комунистите разговаряха главно по проблема как да се подобрява държавното ръководство на икономиката, благоустрояването и обслужващата сфера.

Комунистите в здравните заведения поеха задължения да подобряват организацията на медицинското обслужване и здравеопазването.

●

С нови ценни идеи ни въоръжават постановките на др. Тодор Живков, разработени в неговите доклади, изнесени пред националните съвещания — октомври 1979 г. и януари 1980 г. Те дадоха още по-мощен тласък за творческо търсене и прилагане на такива форми и методи на работа, които водят до увеличаване възможностите на кадрите и комунистите добре да познават и съзнателно да ръководят развитието на новите процеси, които произтичат от изискванията на новия икономически механизъм. В този стремеж на творчество се роди идеята и бюрото на ОК на БКП реши да се организира и проведе научно-практическа конференция на тема „Партийната работа в съответствие с изискванията на новия икономически подход".

Подготовката и провеждането на конференцията се превърнаха в ефективна партийна школа за повишаване на теоретическите знания на кадрите и комунистите, за по-дълбоко вникване в същността на съвременните проблеми и изисквания към партийно-организационната и политическата работа. Конференцията бе една своеобразна среща на организационно-партийната теория с конкретната партийна практика.

Как се подходи при подготовката и провеждането на конференцията?

Бюрото на ОК на БКП прие специална програма, в която бяха определени целта, основното съдържание, последователността, формите, сроковете и обхватът на участниците в подготовката и провеждането на конференцията. Кабинетът по партийно-организационната работа разработи методика за реализиране на програмата. Тя насочи партийните органи и организации към организационно-методическата и теоретико-практическата работа през етапите на конференцията.

В началния етап вниманието бе съсредоточено върху необходимостта кадрите и комунистите да овладеят основните принципи на новия икономически механизъм и изискванията за неговото приложение в практиката. На специален курс и с участието на партийните, държавните, стопанските и обществените кадри членът на ПБ на ЦК на БКП Тодор Божинов разясни същността на основните принципи на новия икономически механизъм. Той отдели специално внимание на характера и съдържанието на дейността на кадрите в условията на приложението на новия икономически механизъм. Обучението продължи в двудневен курс на партийните работници от окръга, където бяха изслушани лекциите: „Актуални проблеми на партийната работа в условията на прилагане на икономическия подход", „Противоречията между реалните възможности на социализма и субективния фактор на настоящия етап и задачите за тяхното преодоляване", „Същност, структура, единство и ефективност на партийната дейност".

Digitized by Google

След курсовете в окръга работата се пренесе в общинските партийни организации, където се проведоха курсове и семинари с партийния, държавния и стопанския актив. Основна тема бяха задачите на партийните комитети и организации за внедряване на новия икономически подход.

В звената за партийна просвета комунистите също слушаха лекции и беседи по въпросите на новия икономически подход. На партийни събрания бе разгледан докладът на др. Тодор Живков, изнесен пред Националното съвещание, състояло се през януари 1980 г. Заедно с това се обсъждаха практическите форми и средства за обогатяване на съдържанието и издигане равнището на партийната работа.

През следващия етап от подготовката на конференцията усилията бяха съсредоточени върху усъвършенстването на стила и методите на работа на бюрата на общинските партийни комитети и техния апарат. Най-характерни черти тук бяха критичният самоанализ и готовността да се утвърждава творческо-деловият, преобразователен и динамичен характер в тяхната работа.

Специално внимание бе отделено на критериите за оценка на партийната работа. Съществен момент е засиленото внимание към проблемното обогатяване на партийната дейност, умението да се организират и направляват усилията на хората за развитие на селищните системи, като задълбочено и последователно се прилагат изискванията на новия икономически подход. Общинските партийни комитети още веднъж на практика се убедиха, че партийната работа не бива да се измерва само по броя на подготвените, обсъдени и приети планове и решения, по проведените заседания, съвещания и други мероприятия, а главно по това, какво партийно въздействие са оказали те за получаване на конкретни резултати в икономиката, за усъвършенстване на социалистическия начин на живот.

След като тези проблеми бяха обсъдени в заседания на бюрата на общинските партийни комитети, се проведоха общинските научно-практически конференции. В тях участвуваха кадрите на общинските партийни, държавни, стопански, комсомолски, профсъюзни и отечественофронтовски органи и организации. Основна тема, която се постави, бе „Високоорганизираното и високоефективно развитие на селищната система — главна задача на общинската партийна организация и нейните кадри". Докладчици бяха първите секретари на общинските партийни комитети. Съдоклади и изказвания направиха над 100 партийни, стопански, държавни и други дейци в общината. Немалка част от тези кадри за първи път излязоха с доклади и изказвания, в които правеха анализ на настъпващите изменения в мисленето, в подхода, в практическите действия за решаването на проблемите, които поставя новият икономически механизъм. Много от тях, сблъскали се с реалната действителност при изявата на новите процеси в икономиката, изказваха становища, правеха предложения, споделяха своите намерения за осигуряване единство в действията на различните органи за социално управление, за разгръщане на тяхната активност и инициатива, за повишаване компетентността и отговорността на кадрите за постигане на конкретни резултати в икономиката, за сериозни изменения в партийно-организационната и политическата работа.

Ето какво споделиха някои другари за конференцията:

Виолета Гавалюгова — секретарка на заводския партиен комитет в „Михаил Антонов" — гр. Гоце Делчев: „На нас, партийните секретари, членовете на партийните бюра, дълго време ни липсваше теоретическа разработка за партийната работа в условията на новия икономически механизъм. По отделни страни указания получавахме, но това бе недостатъчно. Конференцията ни обогатява с редица нови виждания

Digitized by Google

ния за съдържанието и критериите за нашата работа. Тя ни помогна в нашите усилия за привеждане работата на заводската партийна организация в съответствие с новите, по-мащабни и сложни задачи, които имаме да решаваме през годините на осмата петилетка."

Мария Христова — секретарка на партийния комитет в Завода за градивни елементи и съобщителна техника — Благоевград: „Конференцията ни помогна да вникнем в същността на новия икономически подход. Тя ни насочи към конкретна работа със специалистите и изпълнителските кадри."

Георги Илиев — отговорник на партийна група в „Братски труд" — гр. Сандански: „Конференцията ще остави у мен трайни следи и ще даде нов тласък в бъдещата работа на нашата партийна група."

С какво конференцията обогати практиката на общинските комитети и първичните партийни организации?

Фактите показват, че общинските партийни комитети с верен политически подход, в съответствие с високите критерии на новите изисквания по-целенасочено и мащабно търсят и се насочват към нови форми на работа в партийното ръководство на икономиката, в обогатяване съдържанието и издигане равнището на партийно-организационната дейност.

Редица партийни комитети, като тези в гр. Гоце Делчев и Банско, проведоха пленуми по партийното ръководство и внедряване на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Петричкият общински партиен комитет подготвя пленум на тема „Критиката и самокритиката в условията на новия икономически подход", а общинският партиен комитет в гр. Сандански посвети пленум на тема „Издигане ролята и мястото на бюрото на първичната партийна организация в условията на новия икономически подход". Реално отражение това намира в съдържанието и равнището на работа на първичните партийни организации. Расте броят на тези, които в центъра на своята дейност поставят въпросите на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка, техническия прогрес и челните постижения, усвояването на нови производства, ефективното използване суровините и материалите. И всичко това най-тясно се свързва с личния пример и активната позиция на комуниста.

Трябва да се каже, че се измени и подходът при подготовката на пленумите. Те се предшествуват от разнообразни прояви на първичните партийни организации. По същество всички членове на комитета и всяка първична организация участвуват в тяхната подготовка.

Какво е характерното тук?

Най-напред въпросите се изясняват теоретически в семинари, курсове, събрания на партийните организации от квалифицирани лектори. След това се изграждат работни групи според квалификацията и политическата подготовка на членовете на пленума и партийния актив за изучаване и разработване на проблема.

През двата етапа на подготовката на конференцията кабинетът по партийно-организационната работа при ОК на БКП заедно със средствата за масова информация — вестник „Пиринско дело" и Радио Благоевград, осигуриха поредица от статии и радиоизлъчвания, в които се отразяваха измененията в съдържанието, във формите, в подхода и дейността на партийните органи и организации в окръга. В тях се насочваше вниманието на кадрите и комунистите към политическите аспекти на икономическите въпроси, към проблема как партийните органи и организации усъвършенствуват дейността си.

●

Заключителното заседание на окръжната научно-практическа конференция се проведе след деветмесечна организирана последователна

Digitized by Google

и целенасочена работа. В присъствието на 520 души партиен, държавен, стопански и обществен актив основен доклад на тема „Партийно-организационната работа — в съответствие с изискванията на новия икономически подход“ изнесе Никола Тончев, секретар на ОК на БКП по организационните въпроси.

В своя доклад др. Н. Тончев изтъкна, че внедряването на новия икономически подход засяга най-важните страни на обществените отношения, формира качествено нова характеристика на тези отношения, внася нов дух и динамика в целия живот на страната и окръга. Увеличаването на реалния принос на партийните органи и организации в борбата за повсеместно приложение на новия икономически подход и механизъм, за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и производството, за интелектуализацията на труда зависи главно от това, доколко и в каква степен те ще ги разработват и превръщат в смисъл и съдържание на дейността на кадрите, на комунистите, на всички трудещи се. Др. Тончев отбеляза, че сега пръв наш дълг е тези проблеми да бъдат постоянно в дневния ред на заседанията, на съвещанията и събранията на първичните партийни организации и групи, да ги превърнем в съдържание на всекидневната организаторска, идейновъзпитателна и политическа работа, да се обогатяват вътрешният живот и ръководната дейност на партийните органи и организации.

В дневния ред на пленарните заседания на окръжния и общинските партийни комитети все по-голям дял трябва да заемат актуалните социално-икономически проблеми, каквито са повишаване ефективността и качеството на производството, усъвършенствуването на социалистическата организация на труда и планирането, новият икономически механизъм, научно-техническият прогрес и други. Проблемът за привеждането на партийно-организационната работа в съответствие с изискванията на новия икономически подход особено остро изпъкват пред първичните партийни организации. Те трябва да се обърнат с лице към бригадната организация на труда, самоиздръжката, вътрешностопанската сметка, разпределението на доходите, регулирането на работната заплата, внедряването на постиженията на техническия прогрес, към личния пример и авангардната роля на комуниста. Налага се да се засили политическият характер на партийния контрол, да се обогатяват неговото съдържание, форми и средства, да се разширява демократичното му начало и превантивност, да се развиват неговите коригиращи, стимулиращи и възпитателни функции.

В доклада съществено място заемат изискванията да се създава, изучава и внедрява положителният опит в партийно-организационната работа, да се издига на научно съвременно равнище работата с кадрите в окръжната партийна организация.

На заключителното заседание на конференцията бяха изнесени и други доклади: „Политическият подход — сърцевина на партийното ръководство на икономиката“ — такава бе темата на доклада, изнесен от секретаря на ОК на БКП Димитър Геров; по „Работата на партийните органи и организации за прилагане на икономическия подход и усъвършенствуване на социалистическата организация на труда в селското стопанство“ докладва секретарят на ОК на БКП Александър Костадинов; „Еднопосочност на идеологическата с политическата и организаторската работа в условията на новия икономически механизъм“ бе проблемът, по който говори Петър Галчин — завеждащ отдел „Пропаганда и агитация“ на ОК на БКП; доклад на тема „Нови условия и критерии в организацията на социалистическото съревнование“ изнесе председателят на ОС на БПС Валентин Гурванов, а първият секретар на ОК на ДКМС говори за работата на Комсомола за постигане на висок социален ефект при подготовката и реализацията на младежта в условията на новия икономически подход.

Digitized by Google

Какво дава основание да считаме, че конференцията създаде реални предпоставки за нов положителен опит в окръжната партийна организация?

Най-ценното е, че бяха подбрани и приложени резултатни форми за активното участие в нейната подготовка и провеждане на всички партийни органи и организации, на всеки партиен работник, като се започне от секретаря на окръжния комитет на БКП и се стигне до отговорника на партийната група. Повишиха се знанията и опитът на кадрите и комунистите по разглежданите проблеми. В хода на подготовката и провеждането на конференцията бе анализиран, обобщен и преосмислен досегашният опит в усъвършенстване на дейността на партийните органи и организации в условията на новия икономически подход и механизъм. На тази основа по-релефно се очертаха практическите мерки за създаване на реална обстановка и възможности всеки партиен комитет и първична партийна организация да внесат необходимите корективи, да определят главните проблеми, върху които ще съсредоточат своите усилия за привеждане партийната работа в съответствие с изискванията на икономическия подход. Съществен момент е и това, че всеки партиен комитет — окръжен, общински, заводски, всяко партийно бюро на първична партийна организация и техните кадри възприеха изискванията да решават задачите от позициите на своите първостепенни задължения. А това е и най-важното, защото по силата на своето положение и по подготовката си ръководните партийни кадри следва да бъдат най-активните участници във формирането и внедряването на нов положителен опит в партийната работа.

Борис АНГЕЛОВ

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

СЪБРАНИЕТО В ЖИВОТА НА КОМУНИСТИТЕ

Известно е, че партийната демокрация се проявява най-ярко в партийното събрание. То е изразител на колективната мисъл, на колективните знания и опит. Тук комунистите реализират голяма част от своите уставни права и задължения. Ето защо общинският комитет на БКП в Котел полага много усилия непрестанно да се издига равнището и да нараства ролята на събранието в живота на първичните организации, осъществява редица мероприятия, оказва необходимата помощ на партийните бюра и на секретарите. Това способствува да се повишава активността на комунистите, тяхната организираност и инициатива.

Digitized by Google

Общинският комитет на БКП обсъди на пленарно заседание проблема за издигане равнището на събранието като висш ръководен орган на първичната организация. Направеният анализ показа, че партийните събрания все по-добре изпълняват своите функции. Сега много партийни бюра и секретари отделят по-голямо внимание на тяхното планиране и на предварителната им подготовка. В практиката на партийните организации се налага перспективното планиране, което им позволява по-цялостно, комплексно да видят основните проблеми, от чието решаване зависят успехите на колективите. Положителни изменения настъпват в тематиката, което се дължи преди всичко на разбирането, че ефективността на събранията е в пряка връзка със значимостта и актуалността на техния дневен ред. Ударението се поставя на обществено значими въпроси, произтичащи от партийните документи и решения, на въпроси, продиктувани от състоянието на вътрешнопартийния живот, от основните задачи на трудовите колективи и на селищата. Стремим се да възпитаваме у секретарите и в партийните бюра усет към новото и главното в живота на трудовите колективи, на партийните и масово-политическите организации, способност навреме да откриват и да поставят за решаване злободневните, животрептящи въпроси, да набелязват и да осъществяват такива политически, организационни и възпитателни мерки, които дават най-голям ефект при изпълнение на взетите решения.

Вредно влияе върху ръста на творческата инициативност на партийните бюра прекомерното регламентиране на събранията. През миналата година над 1/3 от темите бяха определени „отгоре". Общинският комитет си дава сметка, че и занапред някои от въпросите, произтичащи от важни събития, документи и решения, трябва задължително да бъдат разглеждани в първичните организации, но стремежът ни е да се намали чувствително техният относителен дял в тематиката на събранията, да се даде възможност на комунистите сами да конкретизират в своята работа големите въпроси на партийната политика.

На събранията по-често се обсъжда трудовата и технологичната дисциплина, бригадната организация на труда, качеството на продукцията, работата с кадрите, състоянието на социалистическото съревнование, партийното ръководство на масовите организации, дейността на партийните групи, идейновъзпитателната работа. Стана практика първичните партийни организации периодично да разглеждат изпълнението на планово-икономическите показатели и политическата и организаторската дейност на комунистите в тази насока. Направените напоследък проверки говорят, че темите на събранията на териториалните партийни организации са също разнообразни. На вниманието на комунистите там се поставят въпроси на социалното управление, на работата в кметствата, изпълнението на програмата за благоустрояването и хигиенизирането, задачите на здравеопазването, състоянието на търговията и услугите, на културата и образованието.

Проблемите за обсъждане не се подбират инцидентно. Това е целенасочена, творческа работа, при която се вземат предвид препоръките и предложенията на комунистите, мнението на първите в труда, на ръководители и активисти. Опитът показва, че в организациите, където към подбора на темите се подхожда без шаблон, грижливо и внимателно, където в определянето им участвува по-широк кръг от активисти и специалисти, събранията винаги предизвикват у комунистите интерес и активност, резултатът от тях е по-значим.

В началото на миналата година комунистите от организацията със секретарка Жечка Мушнева в предачния цех на фабрика „Възраждане" бяха сериозно разтревожени от някои неблагополучия в работата, включително от недостатъчната професионална подготовка на част

Digitized by Google

от колектива. Този проблем стана тема на поредното партийно събрание. Аргира Пантелеева, завеждаща производственото обучение, излезе с доклад за състоянието на квалификацията и преквалификацията на работниците и разпространението на челния опит. Комунистите рязко разкритикуваха ръководството на цеха, направиха конкретни предложения. В резултат на взетите мерки голяма част от работничките усвоиха втора професия, положението в цеха се стабилизира, сега той решава добре своите задачи.

Другите първични партийни организации във фабриката обсъдиха въпросите за качеството на продукцията, за внедряването на бригадната организация на труда, приложението на новия икономически механизъм, индивидуалната работа. По тези проблеми докладваха Мария Чалъкова, заместник-директорка по икономическите въпроси, Христо Ченков, секретар на заводския партиен комитет, и др. На високо равнище премина събранието на първичната организация със секретарка Събка Канева, на което началникът на плетачния цех Иван Савов изнесе доклад на тема „С нов подход и образцова организация за изпълнението на плана". Запомни се и събранието на комунистите от промишленото предприятие „Котленски край", на което бе обсъден доклад за качеството на продукцията и внедряването на нови модели, нови технологии и десени. Колективите на фабрика „Възраждане" и предприятието „Котленски край" завоюваха високи постижения в социалистическото съревнование, техните досегашни резултати станаха основа за успешното приключване на 1980 г. и на цялата седма петилетка. И в това голям дял имат партийните организации, които умеят да открият главните звена в работата, да насочат комунистите и останалите работници и специалисти към решаването на основните проблеми.

През последните години, особено след XI конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г. и Националната партийна конференция значително се подобряват грижите на първичните партийни организации за подготовката на материалите за събранията. Мнозинството от партийните бюра проявяват висока взискателност към качеството на тези материали: докладите и информациите да бъдат аналитични, с изводи и оценки, критични и самокритични, да отразяват вярно и точно проблемите. Всички материали се приемат на заседания на бюрата, където се оглеждат критично, правят се предложения за тяхното допълване и обогатяване.

Такава тенденция ясно се забелязва в редица партийни организации като тези във фабрика „Възраждане", дървообработващия завод „23 декември", в Градец, в АПК — Котел и Тича. По-голямата част от проблемите там се проучват от работни групи или комисии, чиито членове добре познават обстановката в колективите. Така материалите се внасят за обсъждане на партийните събрания добре подготвени, задълбочени.

Към партийната организация в смесеното автостопанство преди две години бе създадена комисия за контрол върху разхода на горивните и смазочните материали, на гумите и резервните части в състав: икономистката Милена Мушиева, техника Тодор Пармаков и счетоводителя Петър Русев. Нейните констатации периодично се разглеждат в партийната организация. Комунистите се отнасят към този проблем наистина с голяма загриженост и отговорност. Главното в обсъжданията е как да се работи по-ефективно и по-качествено, как най-добре да се изпълняват задачите. Направените на събранията предложения и взетите решения допринасят за хубавия резултат. Масов характер придоби например съревнованието за пестеливото изразходване на горивните и смазочните материали, на гумите и резервните части.

Digitized by Google

Подобни примери има много.

Очертава се и друга положителна тенденция: вече по-голям брой комунисти получават отговорното поръчение да бъдат докладчици на събранията. В по-големите организации обикновено за изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие на колективите от материалното производство и обслужващата сфера докладват стопанските ръководители и специалистите. Те анализират състоянието на производителността на труда, резултатите от внедряването на новите технологии, ефективното използване на средствата и предметите на труда, на работната сила. По организационните и идеологическите въпроси най-често излизат с доклади секретарите и членовете на партийните бюра. Стремежът да се разширява кръгът на докладчиците на събранията — това е стремеж за по-нататъшното израстване на комунистите като организатори и възпитатели на колективите, като дейни, непримирими борци за делото на Партията.

Подобрената работа по подбора на тематиката и по качеството на материалите се отразява положително върху активността на комунистите. Да оставим настрана въпроса, че посещението на събранията не е проблем, много важно е и другото: партийните членове придобиват по-голямо самочувствие, у тях укрепва убеждението, че те са политическите стопани на своето предприятие или учреждение. Повечето от тях със заинтересованост, дейно участвуват в разисканията и правят ценни предложения. Този подход влияе добре на работата на целия колектив, задължава стопанските ръководства да се съобразяват с взетите решения. Повишават се авторитетът и ръководната роля на първичните партийни организации, а това е най-съществената цел в нашата работа.

Животът все по-властно налага партийните организации непрестанно да разширяват критиката и самокритиката като неделима част на вътрешнопартийната демокрация. От позицията, която заема бюрото, от стила, с който то работи, много зависи дали комунистите ще се чувствуват равноправни членове на организацията, с равни отговорности за нейното състояние, за състоянието на колектива. В редица първични партийни организации е създадена делова обстановка честно, обективно, принципно да се разкриват недостатъците. Не е малък обаче и процентът на онези комунисти, които смятат, че ефективността на критиката е ниска, защото не се вземат мерки за преодоляване на посочваните от тях слабости. Това е сериозен сигнал за тревога и към общинския комитет. Още по-категорично ние поставяме изискването партийните бюра да водят на отчет критичните бележки и предложения, да контролират работата за отстраняване на недостатъците, които са били обект на критика, като необходимо условие за висока активност на комунистите, за проява на вътрешнопартийната демокрация. Опитът показва, че авторитетът на първичните организации, които своевременно вземат мерки за конкретна реализация на всичко ценно, съдържащо се в критичните бележки и изказвания, е по-голям, атмосферата в колективите там е по-ведра.

Има първични партийни организации, които и сега отбягват да се занимават с поведението на комунистите, заемащи ръководни длъжности, считайки, че това е задължение единствено на общинския комитет. В борбата с такова неправилно, примиренческо разбиране ние използваме опита на комунистите от фабрика „Възраждане", от предприятието „Котленски край", дървообработващия завод „23 декември", банката, средното политехническо и средното музикално училище, детския санаториум, от селата Градец, Жеравна и училището в Яблаково, където самоотчетът на стопанските и административните ръководители пред първичните партийни организации е превърнат в практика. В

Digitized by Google

плановете си тези организации предвиждат директорите, зам.-директорите и другите ръководители и специалисти системно да ги информират за своята стопанска и политическа дейност, да се отчитат на събрания за своя стил и методи на работа. Такива самоотчети обикновено не минават формално: партийните членове открито и принципно сочат и силните, и слабите страни в работата на своите ръководители, предлагат мерки. Това повишава взаимната отговорност и взаимната взискателност.

Независимо от видимия напредък в дейността на партийните органи и организации по подготовката и провеждането на събранията отчитаме, че има още много да желаем в духа на изискванията, поставени от великотърновското съвещание, от XI конгрес. В дневния ред на събранията продължават да се срещат и дребни, несвойствени или твърде общи въпроси: „Разглеждане работата в търговията", „Разглеждане работата на Комсомола", „Разглеждане състоянието на партийната учебна година"... Някои първични организации подценяват такива важни страни от партийната дейност като контрола и проверката на изпълнението на взетите решения, работата с кадрите, състоянието на партийната информация, партийното ръководство на масовите организации и т. н., тези въпроси не се поставят на обсъждане, партийният колектив не може да влияе както трябва за тяхното решаване. Нерядко извън погледа на отделни партийни организации остават съществени и актуални проблеми на идеологическата дейност: нейното единство с организаторската работа, състоянието на социално-психическия климат, заангажирането на стопанските и административните ръководители с политическа и възпитателна дейност, възпитателната роля на трудовия колектив, използването на свободното време за духовното израстване на хората. Както се вижда, в част от партийните организации продължава да си казва думата инерцията.

Въпреки че замяната на партийните документи повиши активността на комунистите, и сега някои от тях само присъствуват на събранията, без да вземат отношение по разискваните въпроси, други досаждат със своите „дежурни" изказвания. Предимно поради липса на достатъчно взискателност от секретарите и партийните бюра съществуват и пропуски в качеството на подготвяните за събранията материали. Това най-често се получава в организациите, където секретарите нямат достатъчно опит.

Безспорно нараства умението на първичните партийни организации, особено на тези в материалното производство, да приемат на своите събрания конкретни и задълбочени решения, с ясно изразен политически характер, да използват разнообразни форми за проверка и контрол. Но се срещат и общи решения — без срокове и отговорници, с никого незадължаващи призиви „да се засили", „да се повиши", „да се подобри". Понякога на решението липсва политическа насоченост или се случва първичната организация да обсъди важен въпрос, без да вземе по него решения. Това понижава резултатността на събранията, пречи да се развива вътрешнопартийната демокрация.

Всички тези проблеми вълнуват общинския комитет и партийните организации, правим всичко възможно те правилно да бъдат решени. Иначе не може да се върви напред, защото активността на комунистите на събранията не е самоцел. Тя се пренася в трудовата дейност, в обществено-политическия живот, помага за укрепването и израстването на трудовите колективи.

Георги БОНЧЕВ
първи секретар на общинския
партиен комитет — Котел

Digitized by Google

С ПОВИШЕНА ОТГОВОРНОСТ

Партийните групи в учебните заведения имат по-особено предназначение. Те са не само ядро на своя учителски колектив. С дейността си се извисяват като образец, еталон, пример за всички пионери и комсомолци и за техните родители, за цялата общественост. Обикновено тези партийни групи са малобройни — от 4 до 15 души, и са в състава на териториалните първични организации. Това им положение още повече повишава тяхната отговорност и действена сила както сред училищните колективи, така и сред населението на селищата. Те помагат на първичните партийни организации да достигнат до всеки човек, да въвлекат всички просветни работници, родители, общественици, пионери и комсомолци в изграждане на новото единно средно политехническо училище.

Повече от две трети от групите в училищата на Софийски окръг водят редовен организационен живот. Те обсъждат своето място в решаването на училищните проблеми. Изслушват отчети на комунисти, на административни ръководители, изискват, подпомагат, осъждат, поощряват. Почти винаги при приемане на нови членове кандидатурата се обсъжда в групата, преди да се стигне до партийното бюро, до първичната организация. Особено много се повиши отговорността и активността на партийните групи в процеса на замяната на партийните членски книжки. Повечето от партийните групови отговорници единодушно изразяват мнение, че в групата всички се познават добре и имат възможност да си въздействуват и помагат.

Боеспособността на партийната група, ефективността на цялата ѝ организаторска и политико-възпитателна работа в голяма степен зависят от качествения и количествения състав на партийната група.

Нашите проучвания показват, че през последните години се наблюдава изместване на възрастовите граници в училищните партийни организации. Първото следдеветосептемврийско поколение комунисти педагози, което навлезе в училищата, ще се пенсионира около 1985—1990 година. В същото време обновяването на партийните редици става бавно, не се следи редовно и не се регулира възрастовият състав на първичните партийни организации. Друг факт, свързан със състава на партийните групи, е този, че повечето от партийните членове работят в началния курс, детските градини или основните училища. По-малък е броят на комунистите, преподаватели в горните класове. Това е проблем от голяма важност за правилната и ефективна организация на учебно-възпитателната работа сред средношколците — възраст, в която в най-голяма степен се формират възгледите и убежденията на младите хора.

На днешния висок етап на развитие на образователната система, с повишени изисквания към нея за изпълнение на тезисите за образованието, комунистите учители трябва да притежават и много знания и култура в своята професия, за да могат да отговорят на но-

Digitized by Google

вите потребности. Те трябва не само да са най-дисциплинираните и обаятелни личности, а да умеят да укрепват дисциплината в колектива, да създават ведра и творческа обстановка за работа, в която най-правилно да се формира личността на подрастващите. Да са хора с многостранни способности и педагогически талант.

Погледнато от тези критерии, има още много да се работи в партийните групи, за да се издига ръководната роля на първичната партийна организация в училищата.

От изключителна важност за боеспособността на групата е и личният пример на партийния групов отговорник. Нищо така не извисява груповия отговорник пред комунистите и безпартийните, както дълбоката му заинтересованост и лично отношение към обществените задачи. Повечето от нашите групорзи са авторитетни учители, с високи идейно-нравствени качества. Между тях можем да изброим: Златка Василева от с. Гинци, Райна Бакрачева от с. Г. Малина, Снежана Петкова — гр. Средногорие, Добрена Латкина — Самоков, Магдалена Лисева и др. Техният авторитет в колективите е голям, защото това, към което призовават другите, сами изпълняват безупречно. Разбира се, имаме и групови отговорници с по-слаба отговорност за поръчаното дело. Обикновено въпросите, които те поставят на обсъждане, са дребни и незначителни и не помагат за най-правилното движение напред. По този проблем има какво да помислят партийните групови отговорници в Копривщица, Габер, Калугерово, Врачеш, както и комунистите от ОУ „В. Левски" — Ботевград, и др.

Задачите, които решават партийните групи на настоящия етап, са пряко свързани с преустройството на образователната система и изграждането на новото единно средно политехническо училище.

Задача на партийните групи е да изучават основно всички партийни документи за преустройството на образованието. Да запознават с тях и всеки учител, комсомолец, пионер, родител. Но не само това — с партийна непримиримост и комунистическа убеденост да въвличат всеки от тях и всички заедно в изграждането на активната и непримирима жизнена позиция на комуниста, на неговия принос в практическото изменение на нещата. Ярък пример на такава организаторска и мобилизираща сила е партийната група в училището на с. Гинци с отговорник Златка Василева. Тук училищният колектив се зае енергично с решаването на задачите на образованието. А само преди три-четири години този колектив се раздираше от вътрешни ежби и клевети. И от това страдаха и децата. Сега учебно-възпитателната работа в училището е на високо равнище. Внесени бяха нови моменти в трудовото и патриотичното възпитание. Увеличиха се челните места на учащите се в окръжното съревнование. Родителите и обществеността заговориха с гордост за училището, за учениците. Всяко лято учащите се заедно със своите родители работят в АПК. С машини прибират сеното, картофите, работят по силажирането, в животновъдната ферма. Тези умения, навици и готовност за труд те придобиха в училище под ръководството на учителите. По-голямата част от завършващите се завръщат в село.

На въпроса „Как подобрихте психическия климат в колектива?" Златка Василева отговори: „Със засилване отговорността и личния пример на комунистите."

„За да бъдеш борец и проводник на новото, прогресивното, трябва не само с думи да воюваш с недостатъците, а да застанеш на най-трудните участъци, сам да работиш и другите да увлечеш" — бе отговорът на партийните групови отговорници Райна Байрачева, Маргарита Угрина, Снежана Петкова.

Високата взискателност към всеки член на Партията е първото ус-

Digitized by Google

ловие за извисяване ролята на партийната група в колектива. Особено място за издигане авторитета на Партията има примерът на най-добрите учители в учебно-възпитателната работа. Правилно постъпват партийните групи, когато съвместно с учителските организации и училищното настоятелство поставят на обсъждане въпроси, свързани с по-нататъшното укрепване на трудовата дисциплина, която не допуска шаблон и формализъм, а води до висока ефективност в подготовката на учащите се за живота. Разбира се, такова дело не могат да водят педагози, които не уплътняват добросъвестно работния час, допускат либерализъм в работата, не се готвят системно, имат лошо име сред обществеността и сред учащите се.

Комунистът се отличава не само по това, какво той знае, какво може, а и по това какво върши. Даже само критерият „какво върши" е валиден за вчерашния ден. Днес от всеки свой член Партията иска не само дейност, но и преди всичко — качествена, ефективна дейност, която да води до изменение с положителен знак, до движение напред. Неговата работа в училището днес се характеризира не само с това, какво върши, но и как го върши. Затова отговорът на въпроса „как" води до различие в резултатите от една и съща работа. В това се крие различната степен на ефективност в дейността на различните учители. Това ги и отличава. А партийната група е най-пряко запозната с постиженията на отделните учители, с резултатите от тяхната работа и може най-правилно да ги оценява. Стига това да става от една съвременна позиция, стига критериите да са извисени, стига мерилото на комунистите от групата да има съвременни, чувствителни теглилки, без да се плаща данък на криворазбран колегиален либерализъм. Така работят комунистите от Средногорие, от ОУ „Н. Вапцаров" — Ботевград, от селата Равно поле, Искрец, Долно Камарци, Костенец и др.

Основната производствена задача на комунистите е мобилизиране усилията на всички учители, ученици, родители, на пионерската и комсомолската организация, на обществените фактори за най-пълна, най-правилна подготовка на подрастващите за живота. Пълноценната и ефективна реализация на днешните ученици утре в житейските друми зависи от сегашната им многостранна подготовка, от знанията и уменията, с които ние ще ги обогатим. Правилното интерпретиране, дозирането на учебното съдържание, свързването му с живота, с практиката на реалната действителност има голяма роля във формирането на потребности и интереси, еднакви с тези на народа, на нашето развитие. Решаваща за това е ролята на учителя. И тук е най-отговорната задача на партийната група, на комуниста — не само да покаже как трябва да се работи, но да увлече, да накара и другите да работят като него.

В центъра на вниманието на партийните групи стои въпросът за формиране у учащите се на комунистически мироглед и комунистически морал като фундамент на целия духовен живот на личността.

Неправилно е да се мисли, че овладяването на знанията вече само по себе си решава въпросите на възпитанието.

В Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС и в Тезисите за развитието на образованието този въпрос заема основно място. Единното политехническо училище е институтът, който учи децата и юношите как да живеят съобразно с нормите на социалистическия нравствен кодекс. Следователно завинаги трябва да скъсаме с чисто количествения подход в учебната и особено във възпитателната работа. Не числото на инициативите, проведени с учащите се, са важни, а как и доколко те са допринесли за формиране на определени мирогледни, нравствено-политически качества.

В това отношение окръжният комитет на БКП улесни учителите

Digitized by Google

от окръга с програмата за повишаване ефективността на идейновъзпитателната работа в учебните заведения. В нея са посочени главните качества от морално-политическия облик на личността на съвременния етап от социалистическото строителство. През последните години значително се подобри целенасочеността на дейностите на отделните фактори в това направление. Не можем обаче да кажем, че нашите училищни колективи изцяло са преодолели тази слабост. Не работят целенасочено и последователно и партийните групи. Те все още робуват на представителността, дисциплинирано откликват на поканата за съвместна изява с всички организации и органи. Много често това нарушава плановете, преуморява учащите се, не съдействува за реализиране на поставените възпитателни цели. Малко са партийните бюра, които подбират и целенасочено включват ученици и учители в дейности от общински характер, а в тази насока има широко поле за изява.

За мястото и ролята на обществеността, трудовите колективи и социалистическия начин на живот в селищната система за формиране на учащите се разказва партийната групова отговорничка от ОУ „Т. Г. Влайков" в гр. Средногорие Снежана Петкова. Дейността на нейната група е насочена към възпитаване у учащите се на обществено-политически качества. По-точно става дума за непосредствени впечатления, за участие в обществено-политическия живот на града, в трудовия процес, в обществено полезен труд за разцвета на родния град. Работата в тази насока ни убеждава колко много се съкращава пътят за формиране на основните морално-политически черти на личността в социалистическото общество, когато се използва възпитателната сила на живата практика. Този лайтмотив на дейността на партийната група е превърнат във вътрешно убеждение на всеки комунист. Нещо повече — те проследяват пътя на развитие на своите възпитаници и констатират, че най-голям процент от тях се реализират в обществено-политическата област, че в средните училища на окръга те са комсомолски ръководители, активисти, младежи с формирано чувство за обществена работа.

Все още обаче в практиката на много училища не напълно са решени тези проблеми. Съществени недостатъци има в изграждането на морално-волевите качества на ученика. Има прояви на индивидуализъм, на бягство от физическия труд, на търсене на лекото и забавното, на безцелно пилеене на времето. Тревожи употребата на алкохол и тютюнопушенето. Не са изолирани случаите на равнодушно отношение към политическите събития и явления. Устойчив е процентът на извършените противообществени прояви и престъпления от малолетните и непълнолетните през последните три-четири години. Причините за тези явления се коренят в непреодолените на отделни места слабости в цялостния възпитателен процес на социално-педагогическата система. Част от партийните групи и партийните организации и училищните ръководства проявяват самодоволство от постигнатите резултати и не предприемат енергични мерки за изкореняване на негативните явления във възпитателната работа, а още по-малко за тяхното предотвратяване.

Ефективната идейно-политическа дейност на учителите с учениците изисква перманентна работа по подготовката и на самите педагози. Не може да възпитава добре преподавател, който сам не притежава знания, високи идейно-нравствени, политически и делови качества.

Новият етап на развитие на нашето общество, новите задачи в областта на образованието и цялото просветно и културно дело заставят партийните групи, първичните партийни организации да предявяват нови, по-високи изисквания към комунистите, към всички учители и възпитатели. За да отговаря на изискванията на времето, учителят

Digitized by Google

комунист не може да не се грижи непрестанно за обновяване, допълване на своите теоретически, методически и практически знания.

Към партийния университет в окръжния комитет на Партията вече пет години функционира факултет за ръководни педагогически дейци. Трета година в него се обучават директорите на училищата. Факултетът е интегриран с НИИОО „Т. Самодумов", а съветът му се оглавява от доц. Л. Георгиев — директор на института.

Преди известно време окръжният народен съвет утвърди решение за изграждане на съвет и център за повишаване квалификацията на кадрите, в това число и на учителите.

Отговорен момент в преподготовката на учителите за ефективна идейновъзпитателна дейност с учащите се е самоподготовката. Разширяването на политическия и културния кръгозор, повишаването на научната и методическата подготовка зависят най-вече от самата личност, от нейния стремеж към усъвършенствуване, от търсещия и неспокоен дух, без който учителят престава да бъде учител. Задачата на партийната група, на първичната партийна организация е да му помогне в работата над себе си. Понякога тази помощ е градивната другарска критика. Могат да се търсят и други форми на въздействие. В никакъв случай обаче комунистите не бива да се примиряват с посредствеността, с мързела, с оеснафяването. В училищния колектив следва да се създаде обстановка на нетърпимост към такива учители.

Важно условие за идейно-политическото израстване на комунистите учители, както и на всички учители, е активното им участие в обществено-политическия живот. Обикновено комунистите са пропагандатори, агитатори, политинформатори, председатели на обществени организации, на съветите за култура и пр. Това участие в живота на селищата говори за осъзнат дълг, за високо доверие към учителството. Партийните групи се научиха по-равномерно да разпределят задълженията между комунистите, което е показател за тяхното израстване, крачка напред в борбата с парадността и показността. Разбира се, комунистът общественик не се появява с получаването на партийния билет. Той се възпитава в процеса на активното включване и участие в обществения живот чрез помощ и взискателност. Обаче далеч не всички комунисти внасят своя дял в решаването на обществените работи в селището. Част от тях съвсем не се проявяват в обществено-политическия живот, въпреки че това е едно от уставните им задължения. Такива случаи има в някои селищни системи близо до столицата, където голяма част от учителите пътуват: Своге, Драгоман, Костинброд, гр. Елин Пелин.

Предмет на постоянна грижа на партийните групи е животът на учителската, пионерската и комсомолската организация. Много от комунистите оглавяват методически обединения, помагат в дейността на пионерите и комсомолците. Тяхната задача е да въвличат в решаване въпросите на учебното дело всички органи и организации на територията на селището, всички родители, цялата общественост. От друга страна, да направят съпричастни към дейността на училището и самите учащи се, да ги превърнат от обект в субект на общите усилия за въздействие и правилно формиране на самите себе си. В тази насока работят комунистите от целия окръг. Това е и една от основните задачи, формулирани в програмата на окръжния комитет на БКП за развитието на образователната система в окръга.

к. ф. н. Станка СТОЯНОВА
зав. сектор „Наука и образование"
на ОК на БКП — София

Digitized by Google

В НАВЕЧЕРИЕТО НА XXVI КОНГРЕС

Съветският народ се готви достойно да посрещне XXVI конгрес на Партията. Вече са публикувани основните насоки за икономическото и социалното развитие на СССР през единадесетата петилетка и до 1990 г. Започна тяхното всенародно обсъждане. С новите перспективи, които КПСС набелязва за по-нататъшното развитие на страната, съветските комунисти последователно продължават творческата ленинска преобразователна дейност, уверено вървят по пътя на комунизма.

Историята на човечеството не познава друга политическа партия с толкова значителна роля в съдбата на своята страна, в съдбата на целия свят.

Ленинската партия с чест изпълни своята трудна, но изключително благородна мисия — да сплоти и организира работническата класа на многонационална Русия в едно цяло, да я закали идейно и политически, да ѝ помогне дълбоко да осъзнае своето призвание и да изпълни своите исторически задачи.

В процеса на строителството на социализма беше решен националният въпрос — един от най-болезнените, най-острите въпроси в историята на човешкото общество. Ленинската политика на КПСС доведе до унищожаване на националното неравенство и националните противоречия и вражди, до бурно развитие на всички нации и народности на страната и установяване на тяхното политическо, а след това и икономическо, и културно равенство. Засилващият се процес на по-нататъшно сближаване на нациите и укрепване на дружбата на народите пронизва днес всички сфери от живота на нашето общество.

Световноисторическият резултат от борбата на съветската работническа класа, на всички трудещи се в страната под ръководството на ленинската партия е построяването на социализма в СССР.

Нейната огромна мобилизираща роля ярко се прояви в страшните години на Великата отечествена война, когато не само бе разгромена фашистка Германия, но, верен на интернационалния си дълг, СССР помогна на поробените народи да се освободят от фашистко иго.

Главен резултат на създателния труд на съветския човек, на творческата дейност на Партията е построяването на развитото социалистическо общество — закономерен етап на социално-икономическата зрелост на новия строй в рамките на първата фаза на комунистическата формация. „Ние създадохме общество — подчертава другарят Л. И. Брежнев, — подобно на което историята не знаеше. Това общество е висше постижение на световната цивилизация, общество на истинска свобода и реална демокрация, общество, което е устремено в бъдещето и уверено прокарва пътя към него."[1]

Етапът на развития социализъм е относително дълъг исторически период, в течение на който се създава материално-техническата база на комунистическото общество, усъвършенстват се обществените отношения, формира се новият човек.

Комунистическата партия на Съветския съюз се ползва с изключително влияние и авторитет благодарение на това, че нейните цели съответстват на обективните потребности на обществения прогрес — на целите на построяването на социализма и комунизма. Тя гради своята дейност, опирайки се на дълбоката научност на марксистко-ленинската теория. Самият факт на победното шествие на социализма е неопровержимо доказателство за жизнената сила на марксизма-ленинизма. Но секретът не е само в този факт. Неизчерпаем и вечно жив източник на успехите на революционно-преобразуващата дейност на Партията на Ленин, на нейния огромен авто-

[1] Л. И. Брежнев, Ленинским курсом, Политиздат, М., 1978, т. 6, с. 370.

Digitized by Google

ритет сред масите е безграничната ѝ предайност на работническата класа, на интересите на всички трудещи се, безпределната ѝ вяра в творческите сили на народа. Тяхното благо и щастие е било и си остава висша цел на нашата партия.

Действителното място на КПСС в съветското общество и държава, отговорните функции и задачи, които тя изпълнява, са зафиксирани в Конституцията на Съюза на съветските социалистически републики. Член 6 от Конституцията на СССР гласи: „Ръководна и направляваща сила на съветското общество, ядро на неговата политическа система, на държавните и обществените организации е Комунистическата партия на Съветския съюз. КПСС съществува за народа и служи на народа...

Всички партийни организации действуват в рамките на Конституцията на СССР."

Това положение от новата Конституция на СССР намери гореща поддръжка и одобрение сред съветските хора, сред трудещите се в страните от социалистическата общност, сред всички хора с добра воля на земята.

По друг начин възпрнеха закрепването в конституцията на ролята на КПСС в съветското общество нашите класови противници зад граница. Буржоазните идеолози разтръбиха в един глас, че това не било нищо друго освен провъзгласяване на диктатурата на Партията, на примата ѝ над държавата, унищожаване „различията между Партията и държавата". Този шум не е новост за нас, ясни са и причините, които го пораждат. Апологетите на империализма искат да подронят ролята на комунистическите и работническите партии, да ги противопоставят на трудещите се маси и по този начин да отслабят силите на социализма, да помрачат нашите комунистически идеали.

Но такива опити не са довели до нищо в миналото, обречени са на провал и сега. Както образно и на място се изрази другарят Л. И. Брежнев, „да се правят опити да се противопоставят Партията и народът, да се разсъждава за „диктатурата на Партията", е все едно да се правят опити да се противопостави, да речем, сърцето на целия останал човешки организъм".[1]

Нашата страна е държава на истинска демокрация. А КПСС е партия на целия народ, представител на всички негови слоеве.

●

Високият динамизъм и жизненост на комунистическия авангард на нашата страна убедително се проявиха в непрекъснатия растеж на партийния състав през последните години. Сега, пред XXVI конгрес, КПСС наброява 17 милиона и 300 хиляди комунисти.

Основните сили на Партията са съсредоточени на решаващите участъци на комунистическото строителство. Три четвърти от комунистите се трудят в сферата на материалното производство.

Своята политическа линия в държавните и обществените организации КПСС провежда преди всичко чрез работещите в тях комунисти. Около един милион комунисти са избрани за депутати в Съветите. Сред профсъюзните активисти комунистите са почти 4 млн., а сред комсомолските активисти — 1 300 000.

Характерно явление е, че с развитието на нашето общество по пътя към комунизма все повече съветски хора искат да свържат съдбата си с Комунистическата партия не само идейно, политически, но и организационно. Естествено, Партията не може да приеме в редовете си всички желаещи.

За да може тя да оказва необходимото идейно-политическо и организационно въздействие върху общественото развитие в духа на социалистическите и комунистическите идеали, тя трябва да се състои от хора, способни на дело да бъдат авангард, от комунисти, които в съвкупността си представляват политически вожд на народа. Цялата история на световния социализъм показва, че само при такъв състав на редовете си управляващата партия е способна успешно да ръководи и направлява обществените преобразувания.

Повишаването на критериите при приемане в КПСС доведе до това, че през последните години броят на приеманите в Партията забележимо намаля. И това не е случайно. То е резултат на повишената взискателност към постъпващите. Главната грижа на Партията винаги е била да подобрява качествения си състав.

Комунистите в СССР сега са шест и половина процента от цялото население, а сред възрастните са над 9 на сто. В КПСС членува всеки девети работещ в народното стопанство.

Такъв е един от резултатите от развитието на съветското общество и на самата Комунистическа партия. И това е един добър резултат, тъй като установилото се съотношение между комунисти и безпартийни, от една страна, дава на Партията възможност да изпълнява своите задачи, а от друга, не оставя никакви основания за безпокойство по повод на разтваряне на комунистите в безпартийната маса, на заличаване на границата между авангарда и трудещите се.

Партията винаги е придавала и придава първостепенно значение на осигуряване водещо положение на работническата класа в нейния социален състав. Както бе отбелязано на XXV конгрес, и в условията на развития социализъм, когато Комунистическата партия стана партия на целия народ, тя съвсем не губи своя класов характер. По природа КПСС е била и си остава партия на работническата кла-

[1] Л. И. Брежнев, Актуални въпроси на идеологическата работа на КПСС, С., Партиздат, 1979,, с. 766.

Digitized by Google

са. В нея членуват сега седем и половина милиона работници.

Положително влияние върху дейността на цялата Партия оказват благоприятните изменения в средата на работническата класа, която става все по-съзнателна, образована и културна и заедно с учените и инженерите оглавява научно-техническия прогрес.

КПСС, естествено, изпитва върху себе си влиянието и на други изменения, протичащи в класовата структура на обществото и вътре във всяка класа и социална прослойка. Днес 43 на сто от състава ѝ са работници, 13 на сто — колхозници, и 44 на сто — служещи и други категории. При това сред комунистите-служещи три четвърти са инженерно-технически работници, деятели на литературата и изкуството. В нашата страна партийни членове са всеки четвърти инженер, техник, агроном, зоотехник, всеки трети учител, всеки шести лекар, всеки втори кандидат на науките. По такъв начин срещащото се тук и там мнение, според което в Партията като че ли приемат недостатъчно представители на интелигенцията, не отговаря на действителността.

Постоянен източник на жизнената сила на нашата партия, а така също и на цялото съветско общество, е била и си остава приемствеността на поколенията. Тя запазва своя динамизъм, енергия, приемайки в своите редове все нови и нови поколения. Сега около половината от комунистите в нашата партия са на възраст до 40 години. Тя постоянно попълва редовете си от средата на жените. Те са почти една четвърт от всички комунисти. Това има важно значение не само от гледна точка на социалното равноправие, на участието на жените в политическия живот, в управлението на обществото, но и за повишаване на ролята на Партията в обществото, на ефективността на партийното ръководство.

Засилвайки работническото ядро, КПСС едновременно с това обръща все по-голямо внимание на идейно-политическите и моралните качества на встъпващите в редовете ѝ и на всички членуващи в нея. За да станеш комунист днес, е малко да имаш работнически произход, малко е да се трудиш добросъвестно, да спазваш принципите на нравствеността и социалистическото общежитие. Всеки комунист сега трябва да бъде високоидеен, активен борец на Партията, да върви в първите редици на строителите на комунизма.

Такъв подход съответствува на ленинските критерии за партийност. В. И. Ленин многократно обръщаше внимание на това, че своята историческа мисия Партията може да изпълни само „ако тя действително е авангард на революционната класа, ако тя включва в себе си всички нейни най-добри представители, ако тя се състои от напълно съзнателни и предани комунисти"[1]. Сега в Партията членува най-образованата, най-подготвената част от трудещите се.

●

Задължително условие за осигуряване на единството на Партия и народ, на доверието на масите в нея, на успеха на партийното ръководство КПСС вижда в неотклонното спазване на ленинския стил на работа. В това широко понятие тя влага творчески, чужд на субективизма научен подход към обществените процеси, внимателно отношение към интересите на масите и към всеки съветски човек, висока отговорност на кадрите пред Партията и народа, тяхната самокритичност, изключваща самодоволство, бюрократизъм и формализъм в работата.

Днес КПСС е голям, могъщ и много сложен обществено-политически организъм. Тя включва 14 компартии на съюзни републики, 155 краеви и областни комитета, 10 окръжни комитета, 4320 градски и районни комитета, 411 хиляди първични партийни организации, 603 хиляди партийни групи. Да се организира целенасочен вътрешнопартиен живот във всички структурни подразделения на Партията е безусловно много, много сложна задача. И фактът, че този голям и могъщ организъм, всички негови звена работят съгласувано и целеустремено, винаги и във всичко се постига единство на възгледите, волята и действията на комунистите, е резултат на строгото спазване на ленинските норми на партиен живот и на принципите на партийно ръководство, на демократическия централизъм.

Важна предпоставка нашата партия уверено да води страната по пътя на комунистическото съзидание е наличието на квалифицирани кадри, с които страната разполага. Като се има предвид, че основният кадрови потенциал днес се състои от около 26 млн. специалисти с висше и средно специално образование, не е трудно да се разбере какво огромно значение за нашето общество има правилното използване на този потенциал.

Партията неуморно се стреми да възпитава у комунистите, у всички съветски хора забележителните ленински черти. Работник, който се отличава с висока идейност и принципност, неизменно отстоява интересите на Партията и държавата и не може да бъде отклонен от правилния път.

Нашата партия, нейният Централен комитет и местните партийни органи непрекъснато разгръщат вътрешнопартийната демокрация, повишават активността, дисциплината и отговорността на ръководните партийни органи, на всички комунисти.

Във всички нейни звена здраво се е утвърдил дух на колективно ръководство и колективна работа. Особена заслуга за това имат Централният комитет на КПСС и лично генералният секретар на ЦК на КПСС, другарят Л. И. Брежнев, който отделя неотслабващо внимание на укрепва-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 178.

Digitized by Google

нето и развитието на нашата партия, на създаването на ленинска, творческа, дружна и плодотворна обстановка в нея.

Характерна особеност на колективното ръководство стана широкото привличане в състава на ръководните органи на редови комунисти, които не заемат някакви административни длъжности. Това има принципно значение за по-пълно акумулиране на опита и мнението на масите, за правилно отразяване в партийното ръководство на интересите и стремежите на трудещите се. У нас работници и колхозници са половината от общия брой на членовете на бюрата и партийните комитети на първичните организации в производството. В състава на градските и районните комитети на Партията те са над 42 на сто, в състава на обкомите, крайкомите, ЦК на компартиите на съюзните републики — около една трета.

Никоя партийна организация не се задоволява вече с чисто статистическа оценка за това, как функционират различните звена на партийния демократизъм. Проблемът не е просто да се проведе едно събрание, да се осигурят определен брой изказвания, да се отметне и отчете проведеното мероприятие. Жизнено необходимо е на партийните събрания, конференции, пленуми на партийните комитети, заседания на бюрата критиката и самокритиката действително да се изпълнят със значително съдържание, да се повдигат важни въпроси, да се обобщават мнението и опитът на трудовите колективи, на широките слоеве трудещи се.

В това отношение много важно е да се дава гласност на партийния живот. Партията няма секрети от народа. Тя е кръвно заинтересована всички съветски хора да знаят за делата и плановете ѝ, да имат свое мнение по тях. На това принципно положение нашата партия отделя постоянно внимание. Като информира широко трудещите се за стоящите пред Партията и страната задачи, за положението на различните работни участъци, тя осигурява съзнателно и активно участие на масите в провеждането на партийната политика, в решението на конкретните задачи на комунистическото строителство.

И във всекидневната практическа работа, и при провеждането на големи политически мероприятия Партията винаги счита за свой дълг да се посъветва с народа. В това отношение показателно е обсъждането на проекта на новата Конституция на СССР. То продължи четири месеца. Беше в истинския смисъл на думата всенародно. В него участвуваха над сто и четиридесет милиона души, т. е. над четири пети от възрастното население на Съветския съюз. Сега буквално във всяка организация, във всеки колектив се обсъждат проектите за развитие на съветската страна през следващото десетилетие.

Ленин смяташе, че признак за сериозността на Партията, свидетелство за нейната политическа зрелост е ясното признаване и поправяне на грешките. Съзнавайки добре, че по пътя към пълната победа на социализма и комунизма са неизбежни трудностите, неуспехите и грешките, вождът на Партията учеше комунистите да не затварят очите си за недостатъците, колкото и неприятни да са те, а честно да ги признават и поправят, недопускайки малката раничка да се разрасне в опасна болест. Той сурово се изказваше срещу всякакво украсяване на нещата, призоваваше да се проникнем с недоверие към прибързаното движение напред, към всякакво самохвалство, считаше за необходимо да се извършва критическа проверка на всяка практическа стъпка.

Следвайки неизменно ленинските завети, нашата партия се грижи за създаване на благоприятни условия за развитие на критиката и самокритиката. Свидетелство за това е например постановлението на ЦК на КПСС за Тамбовската областна партийна организация. В него е изложена същността на метода на критиката и самокритиката, според който всички страни от дейността на една или друга организация, на един или друг работник трябва да получат обективна оценка, съществуващите недостатъци да се подложат на всестранен анализ, за да бъдат отстранени, да не се допуска либерално отношение към виновниците за тях.

В своята практическа дейност Партията неуморно полага грижи за повишаване ролята и значението на Съветите, на професионалните съюзи, Комсомола, кооперативните и другите масови организации, които обединяват на практика цялото възрастно население на страната и са неделима част от политическата система на нашето общество. Конституционно закрепеното право на профсъюзите и Комсомола да участвуват в управлението на държавата, правото им на законодателна инициатива им позволява още по-ефективно да въздействуват на решението на политически, стопански и социално-културни въпроси, на развитието на инициативата и самодейността на масите.

Усилията на КПСС повече от всякога са насочени към създаване на най-правилни и ефективни взаимоотношения между Партия, държава, обществени организации, между всички звена на ръководство и управление, на основата на достигнатата зрелост на всички съставни части на нашата обществено-политическа организация. Това означава, че партийните органи на всички равнища се борят държавните, стопанските и обществените организации да работят инициативно и с чувство за отговорност и се стараят със своя авторитет, ръководство и указания нито да заменят, нито да засенчват съответните учреждения и организации.

●

КПСС е провъзгласила за стратегическа цел на своята политика непрекъснатия подем на материалното и културното равнище на живот на народа, на основата на нарастването на общественото производст-

Digitized by Google

во. Съветският народ за кратък исторически срок създаде мощни производителни сили, изведе СССР сред най-развитите индустриални страни в света. Относителният дял на Съветския съюз в световното производство на промишлена продукция нарасна от 1 на сто през 1922 година до 20 на сто.

Днес народното стопанство на страната е динамичен и сложен комплекс, обхващащ всички съвременни отрасли. В Съветския съюз се произвежда повече, отколкото в която и да е друга страна чугун, стомана, нефт, желязна, манганова и хромова руда, въглища и кокс, цимент, трактори, парни и електрически локомотиви, памук, минерални торове и много други видове продукция.

Селското стопанство на страната е крупен, високомеханизиран отрасъл, чиято продукция за годините на съветската власт нарасна четири и половина пъти.

СССР извършва интезивно капитално строителство, което е най-крупното в света. Ежегодно у нас влизат в строй над 200 крупни промишлени предприятия, предават се 2 милиона нови апартамента.

Комунистическата партия постигна големи успехи в повишаването на народното благосъстояние.

За пет години са отделени 329 млрд. рубли повече, отколкото през деветата петилетка за повишаване на благосъстоянието на народа. Реалните доходи на глава от населението ще се увеличат през 1980 г. един и половина пъти в сравнение с 1970 г. За двете последни петилетки своите жилищни условия ще подобрят над 106 млн. души. Нито в една капиталистическа страна гражданите не получават жилище от държавата и не плащат за него така евтино, както в нашата страна. Тази линия продължава и през следващата петилетка. На основата на развитието на материалното производство и увеличаването с 18—20 на сто на националния доход се предвижда да нараснат реалните доходи на човек от населението с 16—18 на сто.

Само през последното десетилетие средно образование в страната са получили 42 млн. души. В нашата страна се трудят над една трета от лекарите в света. Почти три четвърти от заетите в народното стопанство имат висше или средно образование.

●

Развитото социалистическо общество, което постепенно прераства в комунистическо, поставя пред ленинската партия все нови и нови задачи. Една от най-важните е усъвършенстуването на цялата система на управление на страната и преди всичко на общественото производство. За повече от 60 години Партията натрупа изключително богат опит в тази област. Но новите условия изискват и нови решения. Към това е насочено приетото от Централния комитет на КПСС и Министерския съвет на СССР постановление за усъвършенстуване на планирането и засилване въздействието на стопанския механизъм, за повишаване на ефективността на производството и качеството на работа, това целят и решенията на Октомврийския (1980 г.) пленум на ЦК на КПСС.

На първо място в своята реч пред пленума др. Л. И. Брежнев постави въпросите, от чието решение непосредствено зависят жизнените условия на съветските хора. Той подчерта, че за осигуряване на населението с хранителни продукти особено място се отделя на продоволствената програма. Тази програма ще обедини развитието на селското стопанство и обслужващите го промишлени отрасли, заготовката, съхранението, транспортирането и преработката на селскостопанската продукция, развитието на хранителната индустрия и търговията с продоволствени стоки. Този агропромишлен продоволствен комплекс трябва да се планира, финансира и управлява като едно цяло.

Задача с първостепенно икономическо и политическо значение е бързият подем на отраслите от група „Б", осигуряване на сериозни промени в производството на стоки за народно потребление, като заедно с количеството се повишава качеството и се разширява асортиментът на стоките. Тази линия виждаме реализирана в насоките за развитие на страната през XI петилетка.

Важно място в живота на Партията и страната безусловно заема Юлският пленум на ЦК на КПСС от 1978 г., който разгледа въпросите за по-нататъшното развитие на селското стопанство на СССР. Той направи всестранен дълбоко научен анализ на политиката и практическата дейност на Партията за развитието на социалистическото селско стопанство на съвременния етап, определи основните пътища и конкретните мерки за по-нататъшния подем на целия агропромишлен комплекс на страната в перспектива.

Икономическото, социално-политическото и културното развитие на страната до голяма степен зависят от успехите на идеологическата, идейно-политическата и възпитателната работа. Задачите и изискванията на комунистическото възпитание на съветските хора бяха всестранно обосновани в постановлението на ЦК на КПСС „За усъвършенстуване на идеологическата, политико-възпитателната работа", което с пълно основание може да бъде наречено конкретна програма за работа.

Вярна на ленинските завети, Партията не жали усилия за формирането на новия човек. За целите на комунистическото възпитание широко се използва целият богат арсенал от средства на идеологическото въздействие: обширната система на политическо и икономическо образование, в която са обхванати десетки милиони хора, печатът, радието, телевизията, лекционната пропаганда, политическата агитация, постиженията на социалистическата култура, литература и изкуство.

●

Комунистическата партия успешно осъществява ръководната си роля в обществото-

Digitized by Google

то благодарение на своята политическа и идеологическа зрелост, на единството и сплотеността на партийните редове, на тясната връзка с народа.

През тези дни единството на ленинската партия и целия съветски народ намира красноречив израз в масовото съревнование за достойно посрещане на XXVI конгрес на КПСС. Подготовката на Партията за конгреса се превърна във всенародно дело. Социалистическото съревнование придоби наистина всенароден характер. То се разгърна под девиза „За ударен финиш на десетата петилетка! За достойна среща на XXVI конгрес на КПСС!" Широк размах придобива движението „В чест на XXVI конгрес на КПСС — 26 ударни седмици!" Трудещите се от много московски предприятия подеха инициативата успешно да завършат десетата петилетка и да осигурят устойчива работа през 1981 година. Колективите на челни предприятия от Ленинград, Украйна, Белорусия, Казахстан, Узбекистан, Урал, Сибир, други републики, области, райони и градове решиха да продължат ударната ленинска вахта, да посрещнат конгреса на Комунистическата партия с високи трудови успехи. Във всичко това ярко и нагледно се проявява безрезервната и пълна поддръжка на издигнатите от Партията цели и задачи, на нейната политика от страна на трудещите се маси.

Ленинската комунистическа партия е на равнището на високите изисквания на съвременната епоха. С беззаветна служба на делото на народа, на делото на комунизма доказа правотата и справедливостта на ленинската оценка, че тя е умът, честта и съвестта на нашата епоха. В това е нейната сила и залогът за новите победи.

А. МОРОЗОВ

кандидат на историческите науки

Digitized by Google

ДЕЙСТВЕН СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕМОКРАТИЗЪМ

Отчетно-изборните събрания са важен етап в приложение на демократическия централизъм в управлението на аграрно-промишлените комплекси. Всяка година зимните месеци са насищани с критична оценка на едногодишната дейност, с издирване на нови възможности за повишаване на производството. Тази година общото събрание на всяка бригада и ферма, участък и клоново стопанство, делегатското събрание на АПК трябва на практика да покажат как разширяват и усъвършенстват социалистическата демокрация като възлов център в по-нататъшното развитие на политическата система у нас. Едновременно с това постановленията на ЦК на БКП и на Министерския съвет от шестнадесети и двадесети декември м. г. за увеличаване на селскостопанското производство и за подем в производството на зърно дават стимули, изгодни материални и организационни предпоставки, които трябва рационално да се използват за увеличение на ефективността от селското стопанство.

Като израз на действен демократически централизъм, наследили богатите традиции на кооперативната демокрация, отчетно-изборните събрания са едно богатство на форми, методи, инициативи и подход във всеки АПК и окръг. Ето защо редакцията на списанието се обърна към ИВАН КУЗМАНОВ, секретар на ОК на БКП в Пловдив, да сподели опита и насоките, които дава окръжният комитет за тяхното провеждане.

Масовото предконгресно съревнование, високият политически и трудов подем сред всички трудещи се ще дадат дълбок отпечатък върху подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания в АПК. По този начин политическото равнище на тази кампания ще съответствува на повелята на деня за всеотдаен труд и борба за изграждане на развитото социалистическо общество у нас.

Годишните отчетно-изборни събрания като най-висш орган на управление са отговорен момент от многостранната дейност в селското стопанство. Отчитането на ръководствата пред трудовите колективи и тяхното пряко избиране са конкретна форма на проявление на демократическия централизъм. Затова окръжните и общинските комитети на БКП отделят необходимото внимание за осигуряването на близко

Digitized by Google

и компетентно политическо ръководство на организацията и провеждането на събранията на всички нива — в бригадите и фермите, в клоновите стопанства, обслужващите предприятия и в комплексите. За оказване помощ при разработката на материалите и за провеждане на събранията се определят отговорници от вишестоящите партийни органи и Аграрно-промишления съюз. Особени грижи се полагат за организацията на общите събрания в низовите производствени звена, за широкото и активно участие на всички селскостопански труженици. На тях присъствуват представители на партийните, държавните, стопанските и обществените ръководства.

За деловото и резултатно протичане на събранията голямо значение има качествената подготовка на материалите. Целта е те да бъдат конкретни, аналитични и критични, да дават вярна и безпогрешна оценка на получените резултати, да разкриват пътищата за преодоляване на недостатъците в работата на съответните колективи и организации. Така събранията ще дадат нови импулси за разгръщане на творческата активност и инициативата на трудещите се.

Основно място в съдържанието на отчетите, на цялостната подготовка и самото провеждане на събранията ще заемат поставените с Тезисите на Политбюро на ЦК на БКП проблеми за последователното прилагане на икономическия подход и усъвършенствуване на социалистическата организация на труда в селското стопанство.

Двегодишният период на прилагане на новия икономически механизъм се отрази положително върху работата на селскостопанските организации. През 1979 г. и 1980 г. в окръга се получиха добри резултати, увеличиха се добивите и производството от редица основни култури, снижиха се материалните и трудовите разходи, по-ефективно се използваха земята, техниката и другите производствени фондове.

С привеждането границите на комплексите в съответствие със селищните системи и изграждането на новите общински партийни комитети се усъвършенствува партийното ръководство на селското стопанство. Сега партийните комитети и организации осъществяват по-действен контрол за изпълнение на плана, с формите на партийно-политическата работа по-целенасочено въздействуват за увеличаване на приходите и снижаване на разходите.

Въпреки това незадоволителните резултати в някои бригади, ферми, клонови стопанства и комплекси показват, че икономическият подход и новият икономически механизъм все още недостатъчно се познават и прилагат от ръководните и изпълнителските кадри. Затова вземаме мерки при подготовката на материалите за отчетно-изборните събрания и при тяхното провеждане задълбочено да се анализира дейността за разгръщане инициативата на трудещите се за максимално разкриване и използване на съществуващите резерви в производството, пълното и последователно прилагане на принципите на вътрешностопанската сметка и самоиздръжката на всички нива, внедряването на научно обоснована нормативна база за разход на материали и труд и др. Трябва да се даде конкретен отговор, защо се получи различно заплащане на труда, защо в едни бригади и клонови стопанства се реализира допълнителен фонд „Работна заплата“, а в други се отчисли. Критично ще се оцени работата за преодоляване на потребителските тенденции, за премахване уравниловката при оценката и заплащането на труда. На остра персонална критика ще се подложи всеки ръководител, специалист, механизатор и кооператор, който проявява безстопанственост и пилее материали, горива, фуражи, продукция и средства. Особено внимание ще се обърне за равнището на плановата, технологичната, договорната, финансовата и трудовата дисциплина.

На събранията ще се проведе задълбочен разговор за хода на работата по изграждането на новата бригадна организация на труда.

Digitized by Google

Обект на широко обсъждане ще станат още веднъж разработените инженерни проекти, ще се приемат целенасочени решения за утвърждаване на модерните бригади в овощарството, зеленчукопроизводството и тютюнопроизводството. Конкретно ще се обсъдят проблемите и задачите в изгражданите сега 14 бригади от нов тип в зърненото производство.

В съответствие с постановките на пленума на ОК на БКП от юли 1980 г. във всеки комплекс, клоново стопанство и бригада ще се анализира работата за най-ефективното използване на основните фактори на производството. Върху основата на челния опит и данните за биологичните възможности на отглежданите сортове и хибриди ще се разкрият причините за незадоволителните добиви от някои култури. Критично ще се оцени работата по ефективното използване на земята — усвояване на изоставените и слабопродуктивните земи, осигуряване на оптимален брой растения, уплътнено използване на земята чрез отглеждане на втори, трети и междинни култури, изграждането на пасищни комплекси и др. Особено внимание ще се обърне на организационните и материалните предпоставки за подобряване използването на техниката, ще се набележат необходимите мерки за увеличаване коефициента на сменност, особено при енергонаситените трактори. Ще се анализира използването на живия труд и мерките за подобряване организацията на работното място, транспорта до работните места, битовото обслужване и др.

Установените нови изкупни цени на по-голямата част основни селскостопански продукти ще стимулират производството, а надбавките към цените за селскостопанската продукция, произвеждана в планинските и полупланинските райони, ще допринесат да се повиши интересът за пълното използване възможностите на изоставените и слабопродуктивни участъци. Задачата е те да станат източник за допълнителна продукция за обществото. Заедно с това постановлението от шестнадесети декември засилва ролята на нормативната себестойност. Като се държи сметка за размера на материалните и трудовите разходи при формиране себестойността на отделните продукти, на събранията на бригадите, фермите, специализираните предприятия и АПК следва задълбочено да се анализират причините и да се разкрият пътищата и средствата за най-резултатно използване на всички материални и трудови ресурси. Следва да се издигне ролята на икономическия анализ, планирането и контрола; да се внедряват високоефективни технологии, най-добрите научни постижения и челен опит.

На отчетно-изборните събрания ще се оцени съвместната внедрителска дейност с научните институти от окръга и страната, изпълнението на програмите и възложените разчети. Особено внимание ще се обърне на ефекта от експериментирането при условията на окръга и внедряването на новите технологии за обработка на почвата, резултатите от програмирането на добивите при отделните култури, прилагането на пластмасите, внедряването на нови решения в областта на механизацията на производствените процеси и други направления на научно-техническия прогрес. Целта е да се направят най-правилни изводи за практиката и да се вземат конкретни решения за ускоряване на внедряването им.

Важна задача е цялостно да се анализират резултатите и проблемите в отделните отрасли и производства.

В зърненото производство на основата на постановките и насоките на Националното съвещание от 10 октомври и постановлението от 20 декември м. г. трябва да се даде отговор доколко е настъпил поврат в работата на кадрите, доколко те са разбрали задачата за стратегическото значение на зърното. Предмет на широка дискусия ще стане извършената работа за изпълнение мероприятията на бюрото на ОК на БКП, резултатите от разгърналото се в окръга движение за високи

Digitized by Google

добиви от царевицата по почина на героя на социалистическия труд Стойко Кохчиев. Ще се анализират пропуските при изпълнението на отделни организационни и технологически мероприятия при отделните зърнени култури, ще се набележат конкретни мерки за създаване на необходимите предпоставки за прелом в зърненото производство.

Критично ще се подходи при обсъждане на проблемите в животновъдството. На всички равнища ще се анализират причините за влошаване на резултатите през 1980 г., персонална оценка ще се направи на всички кадри, работещи в този отрасъл. Задълбочено ще се обсъждат задачите за пълното преминаване към нискоконцентратно типизирано хранене на преживните животни, за преодоляване на отстъплението при решаване на фуражния проблем чрез осигуряването на достатъчно обемисти, сочни и груби фуражи, ефективното използване на естествените ливади и пасища.

На основата на решението на Политбюро на ЦК на БКП за стабилизиране на работната сила задълбочено ще се анализира състоянието на трудовите ресурси и кадровия потенциал, работата по повишаване квалификацията и преквалификацията на ръководните и изпълнителските кадри, за подобряване на битовите и трудовите условия и ще се направят съответните изводи.

На събранията ще се оцени приносът на колективните ръководни органи в бригадите, стопанствата, предприятията и комплексите за изпълнение на задачите, утвърждаването им като пълноценни ръководства, реализацията на техните функции за мобилизиране на трудещите се. Конкретни решения ще се вземат за разширяване на техните права и отговорности, за по-широкото и активно участие на трудещите се в управленческите органи.

На отчетно-изборните събрания в АПК ще се отчетат резултатите от социалистическото съревнование, ще се наградят колективните и индивидуалните първенци.

В хода на подготовката на отчетно-изборната кампания бюрата на партийните комитети и организации ще приемат в духа на завишените изисквания, които сега Партията поставя пред селското стопанство, оценки на всички ръководни кадри. С непосредствената помощ на общинските комитети в управителните съвети на комплексите и другите колективни органи ще се предложат за избиране най-подготвените, авторитетни и уважавани ръководители, специалисти и селскостопански труженици, тези, които могат максимално да допринесат за коренен поврат и рязко увеличаване на обема и повишаване ефективността на селскостопанското производство на окръга.

СТОЖЕРЪТ

Ако в тълковния речник при обяснението на думата „ръководя“ на първо място е „стоя начело“, а на второ — „давам насока на някаква работа“, в бригадата за промишлено производство в с. Стожер предпочитат да акцентират на второто. Но, първо, да не пропуснем едно уточнение. Отидохме в с. Стожер от АПК Толбухин—изток, да се срещнем не с ръководителя на бригадата за промишлено производство Атанас Друмев, а с председателя на бригадния съвет Атанас Друмев. Интересно ни бе как самият той разграничава за себе си тези две свои задължения, няма ли опасност те, вместо да се разграничат, да се слеят в съзнанието му, а оттам, естествено, и в постъпките му, в работата му. Доколко използва отговорните си права, доколко изпълнява своите отговорни задължения стоящият начело на едно всъщност колективно ръководство. Какво е, какво трябва да бъ-

Digitized by Google

де бригадният съвет?

В случая смятаме за излишно да коментираме актуалността на проблема за разширяване на демократичното начало. Не случайно на предстоящия XII конгрес на БКП главният политически въпрос, който ще бъде обсъден и решен, е въпросът за по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на политическата система на изгражданото у нас зряло социалистическо общество, а възлов център на този главен политически въпрос е именно по-нататъшното разширяване и усъвършенствуване на социалистическата демокрация.

Но... нека погледнем на тоя генерален въпрос от стожерска територия — т. е. как партийното изискване за разширяване на демократичното начало намира своята конкретна проекция в дейността на бригадния съвет в Стожер? Дали се гледа тук на демокрацията като на залог, предпоставка за повишаване на отговорността, на дисциплината и самодисциплината в колектива — и в тоя смисъл отговорността поема ли се от колектива? Защото, както знаем, зрелият колектив е способен да поеме и по-голяма отговорност.

●

Атанас Друмев е ръководител на бригадата за промишлено производство от 1973 г. — още от създаването й. Оттогава е и председател на бригадния съвет. Следователно той не би могъл да се оплаче от липса на опит. Ще отбележим, че дейността на ръководения от него бригаден съвет е известна в Толбухински район. Не случайно първият секретар на РК на БКП Илия Демирев ни предложи като „обект" за интересуващите ни въпроси на първо място стожерската бригада: „Там другарите действително работят — и работят с желание, с инициативност, не чакат непременно инструкции, техният бригаден съвет не е само на книга, само за отчет..."

Все пак ще започнем от отчетите.

Бригадният съвет се състои от 7 души — това са бригадният ръководител, секретарят на първичната партийна организация в бригадата, председателят на профкомитета, един от технолозите, двама механизатори и председателят на комисията за народен контрол. Както на другите места, и тук бригадният съвет се избира на годишното събрание на бригадата. Главната задача, която стои пред него, е производствената дейност. Да, както на другите места — заседание поне веднъж в месеца, тримесечни планове... С какво са наситени тия форми конкретно в Стожер разказва Атанас Друмев:

— Текущите въпроси са задачи на стопанското ръководство. Основните насоки в дейността на бригадата — по тях си казва думата вече бригадният съвет. Например каква ще бъде конкретната, специфичната за нашите условия вътрешнобригадна организация на труда. Или пък какви технологии ще се използват, какви новости в селскостопанското производство ще се прилагат. Всички тези неща първо се обсъждат в бригадния съвет. Обсъждат се, излиза се със съответни решения — и, разбира се, след това строго се държи за тяхното изпълнение.

Ежемесечните заседания на бригадния съвет обикновено се провеждат преди деня на икономическия анализ (който е всеки трети петък от месеца). На тези заседания уточняваме оценката, която ще се даде за работата на колектива, набелязваме задачите за следващия период, обсъждаме резултатите от социалистическото съревнование и определяме първенците.

Демократичното начало е налице в нашия бригаден съвет. На първо място той е изборен. Но не е само това. Ние дори повече се събираме, отколкото са заплануваните заседания за тримесечието. Ето, наскоро един от механизаторите бе уличен в присвояване на селскостопанска продукция. Трябваше веднага да реагираме. Излязохме със съответно предложение пред оперативното бюро на управителния съвет на АПК. Предложението бе одобрено. За тоя случай ще кажа, че наказанието бе малко по-строго, ако се има предвид нарушението. Но ние искахме то да служи като предупреждение, като обица на ухото за всички. Най-важното е, че на събранието на бригадата във връзка с тоя инцидент хората подкрепиха решението.

Бригадният съвет се занимава и с ред други въпроси. Тук се одобряват (или отхвърлят) кандидатурите на нови членове на бригадата, а след като се одобрят, пак в бригадния съвет се викат новопостъпващите, обясняват им се правата, задълженията. Молбите за напускане, за преместване на друга работа също се разглеждат в бригадния съвет, тук се решава съдбата им. По тоя начин се избягва личното отношение, което може да бъде проявено от някой ръководител — и хората са удовлетворени, знаят, че въпросът им се разглежда сериозно, задълбочено, без пристрастието на този или онзи!

Разбира се, колективните форми на ръководство, които използваме, не служат само като противовес на евентуален началнически субективизъм, или пък, за да бъде избягната личната отговорност, която трябва да поеме съответният ръководител при някой сложен проблем. Това би било едностранчиво, неточно тълкуване на функциите на колективния орган, какъвто е бригадният съвет. Доверието, с което се ползва той сред всички членове на бригадата, ни улеснява не само когато трябва да се реши дали да приемем или не нов механизатор, дали да уважим подадената молба за напускане... Нашият стремеж е на колективното ръководство да се отвръща с повишена колективна отговорност от цялата бригада, с по-високо ниво на дисциплината и самодисциплината, на съзнателността.

На всички ни е известен лозунгът: „Механизаторът — централна фигура в селското стопанство!" Но само с неговото повтаряне работа не се върши... И ние ис-

Digitized by Google

каме от нашите механизатори да разберат колко важен е техният труд — че само един от тях дава обща продукция за около 50 000 лева! Не само искаме, но и създаваме условия за получаването на тези петдесет хиляди лева. Тук използваме богатите възможности, които ни предлага вътрешнобригадната организация на труда. Ето, даден механизатор ще отговаря например за 1500 дка царевица — и то ще отговаря за цялостното ѝ отглеждане, от сеитбата до прибирането. На друг пък ще бъде възложено да се грижи за слънчоглед, на трети — за фасул. Така трудът на всекиго е налице, точно се знае кой механизатор какъв добив има. Мястото на бригадния съвет тук? То е във внимателния подбор на механизаторите за конкретния вид селскостопанска дейност. Отглеждането на всяка култура си има своите особености — и тези особености изискват определени качества у механизатора. На един по му допада царевицата, на друг — слънчогледът. И ние се стремим да направим от нашите хора не въобще механизатори, а специалисти в отглеждането на отделните култури! Смятаме, че успяваме. Грижа на бригадния съвет също така е да постави диференцирани задачи на всеки един от механизаторите — задачи, съобразени с конкретните условия. Нашата земя е с различни типове почви и съответно очакваните добиви от отделните блокове са различни. Бригадният съвет има предвид това и в края на годината се старае да разпредели справедливо дохода, а не, както се казва, „на калпак".

Говорим за дисциплина, но говорим и за самодисциплина. Същото е и с отговорността — тя може да бъде „възложена", но може да бъде и поемана. Способни ли са членовете на нашия бригаден колектив да поемат сами отговорност — и дори да поемат по-висока отговорност? Определено — да. Например бригадният съвет е възложил задачата на един механизатор да получи по 500 кг царевица (от неполивни площи) от декар. Но той става на събранието и казва: „Ако ми осигурите тези и тези условия, аз обещавам да получа по 600 кг!" И това съвсем не са изключения. Освен за по-високи добиви, много механизатори сами поемат задължения за по-голямо натоварване на машините (в декари мека оран), за по-пълноценно използване на техниката — чрез двусменна работа, за икономии на резервни части, на гориво. Въобще, съвсем не са малко механизаторите, с които можем само да се гордеем. Доньо Димитров и Тодор Димитров работят с трактори „К-700". Млади механизатори, на които е достатъчно да кажеш само къде и какво ще работят. За всичко останало — особено за качеството — не им са нужни напътствия, не се нуждаят от контрол. Вършат всичко много съвестно, при това с разбиране. Петър Радушев, Вълчо Неделчев и Станчо Колев са нашите утвърдени „царевичари", а Велико Марев е най-добър в отглеждане на фасула. В бригадата има 62-ма механизатори, а хората, на които особено разчитаме, са 25. От година на година техният брой расте.

●

Има ли възможност бригадният съвет да разшири кръга на своята дейност, да се изяви като още по-пълнокръвен орган за колективно ръководство?

„Би имал — уточнява Атанас Друмев. — При условие, че..."

Ала от разговорите ни и с него, и с технолога Стоян Томов, и с други членове на бригадния съвет става ясно, че условията са няколко.

Първо, бригадата да има по-голяма самостоятелност при реализацията на продукцията. „Ние произвеждаме добър ечемик, искаме да го продадем на пивоварния завод във Варна, но нямаме възможност сами да сключим договор — с болка говори Стоян Томов. — Това става чрез АПК. На практика някоя друга бригада може и по-лош ечемик да продаде, а нашият ще си остане..."

Второ, да се премахне сегашното доста строго регламентиране на материалните и трудовите разходи. „Казва ни се точно какви количества торове и препарати трябва да използваме. А ние смятаме, че в определени моменти бихме могли да не спазим предписанието — най-напред, почвите са различни, а има и други фактори, с които в дадения момент трябва да се съобразим. Къде тогава остава възможността за стопанския риск, разбира се, за разумния стопански риск? — усмихва се Атанас Друмев. — Освен това, ако имаме по-голяма свобода при разходите на средствата, много по-лесно, много по-добре ще решаваме и редица въпроси от социалнобитов характер. А при сегашното положение нямаме право сами да внесем и най-малкото подобрение в бригадния стан."

Трето, има различия в почвите, в климатичните условия между отделните бригади. Това води до различие и във възможностите при получаването на крайните резултати — макар че всички еднакво са обезпечени и с техника, и със семена, и с торове, и с препарати. Така на практика едни с по-малко усилия постигат резултатите, докато на други това е коствало особено напрежение. Задължителните показатели трябва да се определят въз основа на икономическата оценка на земята и останалите средства за производство, за да се избегне досегашният субективен подход. Ние настояваме не за ниска, а за реална задача, съпоставена със задачите на другите производствени единици.

Да, условията са няколко, но всички те се свеждат до едно главно условие — колкото се може по-скоро да се приложат на практика партийните постановки за новия тип бригади за промишлено производство.

Иван КУКОВ

Digitized by Google

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗЪМ

ЛЮБЕН ПЕТРОВ

Нашите идейни противници вече години наред воюват срещу социалистическия интернационализъм. Но тук няма да разглеждаме техните антикомунистически извращения на социалистическия интернационализъм. За тях е писано вече много и още много ще бъде написано. През последните години в комунистическия печат на някои западни страни също се „привеждат аргументи", с които се оспорва правото на съществуване на социалистическия интернационализъм. Обобщени и синтезирани, те изглеждат така:

— Пролетарският интернационализъм по своята природа е неделим. Да се признае, че съществува социалистически интернационализъм, означава да се приеме, че съществува пролетарски интернационализъм от два разреда — по-висш и по-нисш; означава също да се допусне като правомерно наличието на регионализъм в международното комунистическо движение — обособяването на комунистическите партии в социалистическите страни.

— Социалистическият интернационализъм е предназначен да оправдае поддържането на социалистическия порядък в социалистическите държави, включително и в случаите, когато този порядък е застрашен от вътрешни сили. Той беше измислен от социалистическите страни през 1968 г.

— Социалистическият интернационализъм означава утвърждаване под друга форма на Съветския съюз като модел на социализма, като център, като държава-ръководител.

— Социалистическият интернационализъм е адекватен на интернационализма от времето на Коминтерна, когато комунистическите партии бяха задължени да подкрепят една социалистическа държава. Сега той привилегирова отношенията между една група социалистически страни, не всичките, и независимо от формите на неговото проявление претендира да поддържа на всяка цена един световен център.

Че пролетарският интернационализъм е неделим, по това никой не спори. Смисълът на спора е другаде. Какво в действителност представлява социалистическият интернационализъм, наистина ли той е „по-висш" разред интернационализъм от пролетарския? Кога и защо възникна? Каква е връзката му с пролетарския интернационализъм?

В настоящата статия ще се опитаме да отговорим накратко на тези въпроси.

●

За да се разбере по-добре органическата връзка между пролетарския и социалистическия интернационализъм, ще трябва да припомним накратко какво съдържа понятието пролетарски интернационализъм. По определението на К. Маркс и Ф. Енгелс неговата същност се състои в солидарността на пролетариите от всички нации и страни на основата на общите коренни интереси в борбата против общия враг за постигането на общата крайна цел — победата на социалистическата революция и изграждането на социалистическото и комунистическото общество. Общността на положение, интереси, цели, условия на борба и победа бе изразена лаконично и точно в историческия лозунг „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!"

Пролетарският интернационализъм не е само лозунг или просто принцип. Той е комплекс от теория и идеология, политика и социална практика, етика и психо-

Digitized by Google

логия. Той е идеология на международното единство, сътрудничество и солидарност на пролетариите и всички трудещи се в борбата против капитала за социално и национално освобождение. Той е политика и социална практика, произтичаща от марксистко-ленинската идеология, насочена към обединяването на трудещите се от всички нации и страни в борбата за социализъм и комунизъм. Той обхваща и областта на нравствено-етичните норми — чувства на братска солидарност; равенство, взаимно уважение, дружба между народите, готовност за взаимна подкрепа в борбата, за жертви в името на общото дело.

Пролетарският интернационализъм е свързан и по своя произход, и по своята същност с историческата мисия на пролетариата като класа, призвана да преустрои света на социалистически начала. И както работническата класа е неделима като класа, така и пролетарският интернационализъм е неделим като обществено явление. Но работническата класа се развива и заедно с нея се развива и пролетарският интернационализъм. Неговото съдържание се обогатява, формите на проявление се изменят, разширяват се социалната му база и сферите на действие и приложение. При това развитие той запазва неизменно класовата си същност и фундаменталните принципи.

Работническата класа не престава да бъде работническа класа след завладяването на политическата власт. Този акт бележи началото, а не края на историческата ѝ мисия. „Работническата класа — казваше В. И. Ленин — след завладяването на властта започва да осъществява своите принципи."[1] Това се отнася както до вътрешнодържавните, така и до международните отношения. Победилата работническа класа и работническата класа, която се бори за власт, имат общи коренни интереси, общ класов враг — международния империализъм, обща крайна цел — комунизма, ръководят се от обща идеология — марксизма-ленинизма, съставна част на която е пролетарският интернационализъм.

Но наред с общото е налице и качествена разлика. В социалистическите страни работническата класа не е лишена от средствата за производство, не е експлоатирана, не е потискана и обезправена. Тя е политически и икономически господствуваща класа, разполага не само с морално-политически, но и с могъщи материални средства за осъществяване на своята политика. След ликвидирането на „своята" буржоазия тя няма непосредствен класов противник на собствената си територия. Нейните непосредствени интереси не са тъждествени с непосредствените интереси на работническата класа в несоциалистическите страни. Победилата работническа класа поема върху себе си и качествено нови интернационални задължения — готовност на цялата нация, на целия народ за солидарни действия, за всякаква помощ, включително и военна, на революционерите от другите страни, на всички народи, които се борят за национално и социално освобождение.

Тези реалности придават нови измерения на съдържанието, формите, социалната база, диапазона на действие и приложение на пролетарския интернационализъм. Взети в съвкупност, те представляват ново качество, което изисква и съответно определение. Отчитайки тези качествени изменения, Съвещанието на представителите на комунистическите и работническите партии в социалистическите страни от 1957 г. записа в декларацията понятието „социалистически интернационализъм". Към тази декларация се присъединиха почти всички комунистически партии в света. И това стана през 1957 г., а не през 1968 г., както се опитват да представят работата някои критици на социалистическия интернационализъм. Тогава това понятие не предизвика у никого съмнение или подозрение. То беше прието като точно отражение на едно ново явление — възникването и утвърждаването на международни отношения от нов, социалистически тип, отношения на братство и дружба, на взаимна помощ и солидарност на работническата класа, на народите от социалистическите страни. И никой не го окачестви като някакъв нов интернационализъм, различен или противостоящ на пролетарския интернационализъм. За всички това беше все същият пролетарски интернационализъм в изменилите се условия.

Новите черти и особености на социалистическия интернационализъм в сравнение с пролетарския интернационализъм се очертават в следните направления:

Субекти на пролетарския интернационализъм в капиталистическото общество са работническата класа, марксистко-ленинските партии, обществените организации под тяхно влияние, социални групи и прослойки, отделни личности. Субекти на социалистическия интернационализъм са не само работническата класа и нейният челен отряд, но и социалистическата държава, народите, нациите и народностите в социалистическите страни. При социализма пролетарският интернационализъм като идеология, политика и етика се възприема и от останалите трудещи се — от селянитекооператори и народната интелигенция, от цялото общество. При тези условия взаимоотношенията между работническата класа в социалистическите страни изразяват вече не само междукласова, но и международна солидарност. А всичко това означава, че социалната база и сферите на действие и приложение на социалистическия интернационализъм са много по-широки, отколкото при пролетарския интернационализъм. „Партията — посочва Л. И. Брежнев — постигна интернационализмът да се превърне от идеал на шепа комунисти в дълбоко убеждение и норма

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 476.

Digitized by Google

на поведение на милиони и милиони съветски хора от всички нации и народности. Това е действително революционен поврат в общественото съзнание, чието значение е трудно да се оцени."[1]

Пролетарският интернационализъм в условията на капитализма обхваща идеологическите и политическите отношения между националните отряди на работническата класа и техните марксистко-ленински партии, има предимно морално-политически характер. Имайки предвид солидарността на международния пролетариат с първата социалистическа страна, В. И. Ленин писа: „Ние имаме международен съюз, който никъде не е записан, не е оформен, нищо не представлява от себе си от гледна точка на „държавното право", а в действителност в разлагащия се капиталистически свят представлява всичко."[2]

Социалистическият интернационализъм определя всички отношения между социалистическите държави — политически, идеологически, икономически, културни, правни, военни и др. Той се превръща в държавна политика, придобива и юридическа сила. Неговите принципи са закрепени в държавното право на социалистическите страни. В Конституцията на НРБ например се подчертава, че социалистическият интернационализъм е един от основните принципи, върху които се изгражда и действува политическата система на обществото.

В условията на социализма интернационализмът е оформен и закрепен и в международни договори — двустранни и многостранни — между социалистическите държави като морално-политически и международноправен принцип. От това произтичат нови права и задължения между субектите по тези договори. Солидарността между работническата класа и социалистическите страни, без да губи морално-политическия си характер, но скрепена и с международни договорни отношения, придобива нова могъща сила.

Пролетарският интернационализъм включва общодемократичните принципи — равноправие, суверенитет, независимост, ненамеса във вътрешните работи на комунистическите партии. При социалистическия интернационализъм тези принципи се разпространяват и в отношенията между суверенни социалистически държави, между нациите и народностите в многонационалните социалистически страни. Но както при пролетарския, така и при социалистическия интернационализъм общодемократичните принципи не съществуват отделно, самостоятелно или дори паралелно с класовите интернационалистически принципи — братска взаимопомощ и солидарност, съвместна защита на завоеванията на световния социализъм, дружба и тесен съюз между народите на социалистическите страни. Между демократичните и интернационалистическите принципи са налице найтясна взаимозависимост, взаимопроникване, преплитане. И това не само не ограничава действието на едните или на другите, а напротив — осигурява им широк простор за максимално пълно, неограничено реализиране. Принципът на равноправие между социалистическите нации и държави например се осъществява във взаимодействие с принципа за другарска взаимопомощ и солидарност, който допринася по-слабо развитите икономически страни да се изравнят с по-развитите, а с това осигурява и фактическо равноправие.

С качествено ново съдържание в условията на социализма, на съществуването на социалистическата общност от държави се изпълва и диалектическото единство между пролетарския интернационализъм и патриотизма. Патриотизмът, прераствайки в социалистически патриотизъм, започва да играе изключително голяма роля като една от основните и качествено нови движещи сили на общественото развитие. Това е патриотизъм вече не на отделни класи, прослойки и групи, а на целия народ. Той се развива съзнателно и целенасочено под ръководството на комунистическата партия, което съществено го отличава от всички други форми на патриотизма.

В резултат от задълбочаването на интеграционните процеси между социалистическите страни в областта на икономиката и отбраната, идеологията и политиката, науката и културата се задълбочават и дружбата, сътрудничеството и единството между народите на тези страни. Успоредно с това се развива и процесът на хармоничното взаимопроникване между социалистическия патриотизъм и социалистическия интернационализъм. Една от най-важните страни на този процес е отношението на народите, класите и партиите в социалистическите страни към Съветския съюз. Спирайки се на този въпрос в доклада пред XI конгрес на БКП, др. Т. Живков изтъква: „При навлизането в етапа на изграждане на развито социалистическо общество у нас и особено след приемането на новата Програма на БКП в патриотичното и интернационалистическото съзнание на нашия народ възникнаха и се развиха съществени изменения, **започна процес на постепенно взаимопроникване и сраствене на социалистическия патриотизъм и социалистическия интернационализъм...** В сферата на българо-съветските взаимоотношения ние вече можем определено да говорим за **качествено ново патриотично и интернационално съзнание на българския народ, за възникване и утвърждаване на нов тип патриотизъм, при който любовта към България и любовта към Съветския съюз се допълват и обогатяват и все повече се сливат в едно чувство, в единно съзнание.**"[3]

---

[1] Л. И. Брежнев, За петдесетгодишнината на Съюза на съветските социалистически републики. С., 1972, с. 27.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 451.
[3] Т. Живков, Избр. съч., т. 24, с. 490—491.

Digitized by Google

Такива са основните нови характерни черти на социалистическия интернационализъм в сравнение с пролетарския интернационализъм.

Не можем да не отбележим във връзка с изложеното, че онези, които отказват правото на съществуване на социалистическия интернационализъм, отхвърлят и пролетарския интернационализъм. От измененията в съвременната световна обстановка те правят извода за необходимостта от „нов интернационализъм". И това свое „откритие" представят като продукт на творческия марксизъм. В същото време „не забелязват" измененията, които настъпват в положението на работническата класа като управляваща и не отчитат въздействието им върху пролетарския интернационализъм. За тях социалистическият интернационализъм не е продукт на дълбоки качествени промени, а чисто и просто измислица на социалистическите страни. Там, където е налице един исторически обективен процес, те виждат произвол на субективната воля. И с пълно основание Ю. Красин и Б. Лейбзон пишат по този повод:

„Привържениците на „новия интернационализъм" обикновено апелират към творческия марксизъм. Но отричането на понятието социалистически интернационализъм нагледно показва тяхното неумение или нежелание да се подходи исторически към такова живо и постоянно обогатяващо се явление като пролетарския интернационализъм."[1]

●

Всеки непредубеден изследовател не може да не констатира, че социалистическият интернационализъм не е нищо друго освен пролетарски интернационализъм в условията, когато работническата класа се е превърнала в политически господстваща класа. Съветските автори например не говорят за социалистическия интернационализъм като за „по-висш тип" интернационализъм от пролетарския. За да предадат максимално вярно и точно връзката между пролетарския и социалистическия интернационализъм, те използват термини като: „първият е реализация на втория при новите условия", „социалистическият интернационализъм е своеобразна форма на пролетарския интернационализъм"[2]; „понататъшно творческо развитие на пролетарския интернационализъм в условията на образуването на социалистическата общност"[3]; „става дума не за някакви разновидности на интернационализма, социалистическият интернационализъм е закономерна степен в развитието на пролетарския интернационализъм"[4] и т. н.

Вярно е, че социалистическият интернационализъм се отнася до отношенията между социалистическите държави. Марксистко-ленинските партии в социалистическите страни не могат, дори и да искат, да развиват отношенията на пролетарска солидарност с партиите на работническата класа в капиталистическите страни в онзи обем, в който тези отношения се развиват в рамките на социалистическата общност. Но от това съвсем не следва, че социалистическите страни са затворили своята солидарност в пределите на общността. Както посочихме, социалистическият интернационализъм като идеология и морално-политически принцип не се различава от пролетарския интернационализъм. И в този смисъл социалистическият интернационализъм включва в себе си братския съюз на народите от социалистическите страни с работническата класа, трудещите се и всички демократични и прогресивни сили в капиталистическите държави, всестранната подкрепа на развиващите се страни, на народите, борещи се за национално и социално освобождение. Др. Т. Живков, като подчертава, че социалистическият интернационализъм не е фикция, а обективна реалност, тъй като става дума за солидарност между партии, които изграждат и развиват новия строй, същевременно заявява: „Опитите да се представи това принципно ново явление като дан на регионален подход към проблемите на международната солидарност са лишени, както ние смятаме, от всякакво основание."[5]

Фактически такива опити се правят от онези, които не приемат за правомерно съществуването на социалистическия интернационализъм. Като изхождат от особеностите в положението и интересите на победилата работническа класа, за които стана дума по-горе, те сериозно твърдят, че не е възможно да има обща линия между комунистическите партии в капиталистическите страни и партиите в социалистическите държави; че ако има такава линия, първите щели да бъдат винаги подчинени на вторите; че поради това с партиите от Източна Европа можело да съществуват контакти, отношения на сътрудничество, но приоритет трябвало да се даде на сътрудничеството и единството между партиите в Западна Европа.

Такава постановка на въпроса е равнозначна на ограничаване интернационализма до регионално, западноевропейско явление. По този повод в. „Юманите" публикува статия, в която изложи становище-

[1] Ю. Красин, Б. Лейбзон. Революционна теория и революционна политика, с. 166—167.

[2] Вж. А. П. Бутенко, Пролетарският интернационализъм като категория на марксизма; възникване и основни черти на социалистическия интернационализъм. — В: Социалистическият интернационализъм. Теория и практика на международните отношения от нов тип, С., 1979, с. 54—55.

[3] В. И. Зуев, Мировая система социализма; экономические и политические аспекты единства, М., 1975, с. 64.

[4] Ю. В. Петровски, Основа нерушимого единства, М., 1977, с. 20.

[5] Т. Живков, Избр. съч., т. 25, с. 598.

Digitized by Google

то на ФКП. Като изтъква, че ФКП има различно гледище по тези проблеми, вестникът подчертава, че в горното разбиране ударението се поставя не върху пролетарския интернационализъм и международната солидарност на всички комунистически и работнически партии, а върху солидарността на част от тези партии — партиите в Западна Европа и по-специално в южната част на Западна Европа; че ФКП се противопоставя на всякакво ограничаване на нейния суверенитет, а създаването на какъвто и да е западноевропейски южен блок не може да няма за резултат такова ограничаване... В същото време тя отдава най-голямо значение на международната солидарност на всички комунистически партии — тези от социалистическия свят и тези от капиталистическия свят, в борбата срещу империализма, за разведряване и мир.

Практиката на социалистическите страни доказва, че те не са изневерили на онова основно изискване на пролетарския интернационализъм, което с особена сила подчертаваше В. И. Ленин — да се прави максимум осъществимото в страната за развитието на световната революция. Решаващата помощ, която СССР и Куба оказаха на народите на Ангола и Етиопия, помощта на СССР за Афганистан, материалната и политическата подкрепа на социалистическите страни на арабския народ на Палестина и на другите арабски народи, на НДР Йемен, тяхната солидарност с борбата на чилийския народ, на народа на Намибия и на Южноафриканската република са едни от многото примери, които потвърждават, че интернационализмът на социалистическите страни не е географски обособена, регионална солидарност, а солидарност и с народите, борещи се за национално освобождение. Готовността и решимостта на Съветския съюз за най-големи жертви спаси социалистическа Куба от империалистическата агресия. Помощта на СССР и останалите страни от социалистическата общност на Виетнам, Лаос и Кампучия изигра огромна роля за победата на народите на тези страни. Пълната победа на виетнамския народ против агресията на САЩ — заяви в своето приветствие пред XXV конгрес на КПСС първият секретар на ЦК на Виетнамската партия на трудещите се Ле Зуан — „е неотделима от мощната поддръжка, от всестранната, огромна, ценна и ефективна помощ на Съветския съюз“[1]. Тези факти доказват, че социалистическият интернационализъм не привилегирова отношенията между една група социалистически държави.

В светлината на тези съображения буди недоумение твърдението, че социалистическият интернационализъм бил измислен през 1968 г. Добре известно е, че първообразът на отношенията между държавите от социалистическата общност на базата на социалистическия интернационализъм бе създаден в рамките на Съветския съюз при неговото учредяване. В. И. Ленин, обмисляйки пътищата на създаване на първата социалистическа общност в рамките на бившата Руска империя, определи като основни принципи на развитието на тази общност взаимното доверие и мирът, националната свобода и равенството, мирното съжителство и братското сътрудничество на народите. Тези принципи залегнаха по-късно в основата и на междудържавните социалистически отношения. Оттук следва, че социалистическият интернационализъм не само не е измислен през 1968 г., а предхожда и наименованието си от 1957 г.

Ж. Еленщайн, когото Френската комунистическа партия изключи неотдавна от редовете си, твърди, че социалистическият интернационализъм имал две лица. Едното — отношението към Съветския съюз като пробен камък на интернационализма, да се критикува, означава да се изпадне в антисъветизъм. Другото лице се състои в защита на социалистическия порядък такъв, какъвто съществува в социалистическите страни, включително когато този порядък е застрашен отвътре.

Историкът Ж. Еленщайн не може да не знае, че защитата на завоеванията на социализма както от външните врагове, така и от вътрешната контрареволюция е формулирана от В. И. Ленин още по време на създаването на III Интернационал. В известния документ „Условия за приемането в Комунистическия интернационал“, написан от В. И. Ленин и приет от Втория конгрес на Коминтерна, има и следното изискване: „Всяка партия, която желае да принадлежи към Комунистическия интернационал, е задължена да оказва беззаветна поддръжка на всяка съветска република в нейната борба против контрареволюционните сили.“

Съветска Русия смяташе за свой интернационален дълг да оказва всестранна подкрепа, включително и военна, на трудещите се в националните райони на страната в тяхната борба за победа и укрепване на завоеванията на социалистическата революция, а така също и на немския пролетариат, и на Унгарската социалистическа република. И В. И. Ленин решително разобличаваше клеветническите твърдения на буржоазната и дясноопортюнистическата преса, че тази подкрепа била нарушение на самоопределението на нациите, „вмешателство“ във вътрешните работи на други народи и т. н.

Премълчаването на тези исторически факти свидетелствува за научната недобросъвестност на Ж. Еленщайн при разглеждането на социалистическия интернационализъм. Нещо повече. Той се свлича на позициите на буржоазните идеолози, които изобретиха така наречената доктрина за „ограничения суверенитет“. Подобно на тях той откъсва суверенитета на социалистическата държава от пролетарския, социалистическия интернационализъм, от главното съдържание на съвременната епоха — борбата между двете системи.

[1] Приветствие XXV съезду КПСС, М., 1976, с. 21.

Digitized by Google

Суверенитетът на една социалистическа държава е неотделим от социалистическия интернационализъм, така както съдбата на социализма в тази държава е неотделима от общите интереси на социалистическата общност, на международното комунистическо движение.

Що се касае до тезата, че социалистическият интернационализъм представлявал удобна форма за утвърждаването на Съветския съюз като „държава-ръководител", като „център" и т. н., тя не е нищо друго освен модификация на извращаването на принципното положение, че отношението към СССР е пробен камък на пролетарския интернационализъм. Тези, които постоянно говорят, че са против „център" и „държава-ръководител", знаят много добре, че никой не отстоява подобни възгледи.

Съветският съюз не играе ролята на „център" в комунистическото движение, но той играе обективно ролята на главна сила в световния революционен процес. А ако приемем, че в борбата против империализма, за разведряване, за мирно съвместно съществуване, за създаване на благоприятни условия за разгръщането на световния революционен процес най-голям принос внася Съветският съюз, тогава съвсем логично следва да се приеме, че и понастоящем основното изискване на пролетарския, на социалистическия интернационализъм се състои в единството, сътрудничеството, солидарността със Съветския съюз, в подкрепата на неговата политика, в популяризирането на комунистическото строителство, което се извършва в СССР.

Но всичко това не означава, че Съветският съюз заема привилегировано положение в международното комунистическо движение и в световната социалистическа общност. СССР и КПСС имат равни права с останалите комунистически партии и социалистически страни, но носят на плещите си най-голямата тежест и отговорност в световната борба против империализма.

„На руския пролетариат — казваше В. И. Ленин — много е дадено: никъде в света на работническата класа не се удаде да разгърне такава революционна енергия. На когото много е дадено, от него много се и иска."[1] Който е честен, не може да не признае, че Съветският съюз е изпълнявал достойно това Лениново указание — дал е много повече, отколкото е получил по линията на пролетарската солидарност.

КОМУНИСТЪТ — НРАВСТВЕН ОБРАЗЕЦ

ЛИБЕРАЛИЗМЪТ

Неотдавна в управлението на българо-унгарското предприятие „Интрансмаш" се състоя разговор за либерализма. Участвуваха: директорът на предприятието ТОДОР МУТАРОВ, АЛЕКСАНДЪР ЛЕОНИДОВ — секретар на заводския партиен комитет на комбината за захарни изделия „Малчика", ДИМИТЪР ЯРЪМОВ — писател, и ДИМИТЪР КРАЛЕВ от списание „Партиен живот".

Д. Кралев: — За него — либерализма — представите са най-различни: за едни той е добродушие, добрящина, снизходителен жест към прегрешилия, за други — благородна отстъпчивост, едва ли не човещина. И това е разбираемо, тъй като всеки от нас е склонен повече да опрощава, отколкото да наказва и да отмъщава. Истинската природа на либерализма обаче е съвсем друга. Както и да се мъчим да го извиним, неговата същност си остава една — търпимост, осъдителна, продължаваща търпимост към отрицателните факти и явления в живота, към авторите на неблагополучията в партийната, стопанската, управленческата дейност. Мнозина повтарят или удвояват своите слабости, нанасят щети на народното стопанство със слабата си квалификация, ярко се очертава непригодността им за заеманата от тях длъжност, за

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 24, с. 69.

Digitized by Google

изпълнение на поръчаната им работа и по някаква необяснима причина расте и нашата търпимост. Вредно и безплодно добродушие! Като че ли влизаме в някакъв негласен съюз — търпя те, за да ме търпиш. И нашето търпение в повечето случаи се превръща в благодатна почва, върху която кълни лошата трудова и технологична дисциплина, неритмичността на снабдяването било със суровини и енергия за производството, било със стоки за населението, кълни завистта, клеветничеството и себеустройването. Комунистите в преобладаващото число оказват енергична съпротива на либерализма. Юлският пленум на Централния комитет на Партията от 1976 г. беше категоричен в това отношение и неговите решения придадоха мощно ускорение на тази борба и тази съпротива. И все пак либерализмът като груба нишка се вплита в копринените отношения на хората, в работата на трудовите колективи, в социалното управление. Ако пък неспособният да произвежда качествено, да управлява компетентно е наш роднина, приятел, близък, търпимостта може не само да продължи дълго, но и да стане общественоопасна. Продължаващият, устойчивият либерализъм е по особен начин опасен за личността, за колектива и обществото.

Т. Мутаров: — Разгледаме ли либерализма единствено като отрицателно явление, ще сбъркаме. У нас хуманното отношение се утвърждава не от днес и не от вчера. Към грижите на хората ние сме отзивчиви и това е правилно. Бедата според мен е там, че тази отзивчивост към хората пренасяме и в работата. Либерализмът в производството не помага, той пречи. Като ръководител от толкова години съм установил — трудно отстраняваме неспособния, непригодния за дадена работа, от друга страна, неспособният нито може да понесе отстраняването, нито да разбере либералното отношение към него.

Д. Яръмов: — Аз смятам, че либерализмът има корени в характера на нашия народ. Открай време у българина съществува една широта на добродушие, на човечност. И тази добродетел е красива, докато не увреждa човешките взаимоотношения, не им пречи да произвеждат и да се разбират като съседи.

Т. Мутаров: — Явно е, че при човешките взаимоотношения — приятелски, комшийски — либерализмът няма да изчезне. Какво трябва да се направи обаче, за да се прогони той от производството, от управлението. Понякога свикваме с него, не го забелязваме.

Д. Кралев: — Казват за Маркс, че не прощавал прегрешенията дори на най-близките — роднини, приятели, идейни съмишленици. И Марксовата справедливост, принципност, скромност са си спечелили слава, не по-малка от неговото гениално творчество. Защото либерализмът е много близко до безпринципността и несправедливостта и често пъти не можем да различим къде свършва едното и къде започва другото. Един пример в това отношение. Миналата година първичната партийна организация в предприятие „А. Мересев“ в Стара Загора (в предприятието работят предимно инвалиди) не замени партийната членска книжка на Иван Иванов, началник на административния отдел. Мотиви — занижена партийна активност, интригантство и използване на служебното положение за лично облагодетелствуване. На партийно събрание комунистите са порицали поведението на Иванов и фактите, изнесени от тях, са неоспорими. Комунистът Иван Кунев казва: „Много хора изпитват страх от него и аз имам впечатление, че Иванов е силно отмъстителен човек... Нищо не го засяга и за нищо не се старае. За мен е саможив и отмъстителен човек.“ От 49 присъствуващи само 4 не са гласували за изключването му. Колективът на комунистите си е казал думата, последна, решителна, тъй като познава случая най-добре. Бюрото на общинския партиен комитет потвърждава изключването.

Разговарях с този човек. Моето впечатление съвпада с казаното от комунистите. Вместо да бъде в авангарда, да бъде пример за под-

Digitized by Google

ражание за безпартийните, Иванов беше изостанал от своите другари, макар да са му поверявали пропагандистка работа. Пропагандистът дава не само знанията на своите слушатели, но и възпитава със своето поведение в трудовия колектив. Той повтори няколко пъти: „Мен ме мразят. Мразят ме всички.“ Струва ми се това обяснява единодушието на партийната организация да бъде изключен. Онзи, когото хората мразят, не вземат за съсед, та едва ли ще вземат за пример, едва ли ще се учат от него.

Като повечето наказани комунисти Иван Иванов се жалва пред окръжната контролно-ревизионна комисия и тя го възстановява. Мотиви за възстановяването почти няма. На четири страници от докладната записка се преразказва биографията на Иванов и никакви нови доказателства, оборващи изказванията на комунистите и решението на партийната организация. И сега този човек, който сам признава: „Мразят ме всички“, се връща отново в партийната организация, не толкова да бъде възстановена една истина, колкото да продължи една несправедливост.

Желае или не, окръжната контролно-ревизионна комисия е проявила непростимо снизхождение, либерализъм, разминаващ се с голямата идея, вложена в приключилата кампания за подмяна на партийните членски книжки.

Ал. Леонидов: — Подобен случай имаше и при нас. В цех „Йорданка Николова“ първичната партийна организация реши да изключи двама души за системни нарушения на трудовата дисциплина, за влошаване на социално-психическия климат в колектива. Партийното бюро, комунистите бяха единодушни и техните грижи бяха насочени към по-нататъшното подобряване на работата, издигане качеството на продукцията. Партийният комитет ги подкрепи. Единият от тях дори не си беше плащал членския внос цели шест месеца.

Какво се случи по-нататък? Районната контролно-ревизионна комисия (ние сме в Димитровски район на столицата) ги възстанови. Получи се необикновена ситуация: първия път казахме на комунистите: „Прави сте“, втория път, след възстановяването им, трябваше да убеждаваме комунистите, че са сгрешили. Ето как либерализмът на един партиен орган травматизира нашата работа.

Д. Яръмов: — В случая всичко се извършва за сметка на доверието. За всеки от нас, още повече за комунистите, доверието е най-голямата ценност.

Ал. Леонидов: — Именно либерализмът прогонва доверието, доверието, че можем да преодолеем тази или онази слабост. И обратно — твърдата, принципната позиция възвръща вярата на хората. По време на замяната изключихме един комунист от вафления цех — член на партийното бюро и отговорник за народния контрол. На два пъти го хващат, първия — с три килограма масло, втория — с три кутии бонбони. Тогава безпартийните казаха: „Да видим дали и към него ще се приложат същите мерки, както се прилагат към нас.“ Партийното бюро се намеси с цялата си строгост. Виновникът бе изключен от Партията. Той беше злоупотребил преди всичко с доверието на хората. Хората споделяха помежду си: „Значи пръчката е еднаква за всеки, който посегне на народното имущество.“ Бяха доволни от принципното отношение на партийното бюро.

Т. Мутаров: — Понякога прекалено много защищаваме подобни недобросъвестни хора, били ръководители, били изпълнители. В това отношение нашите профсъюзни органи имат да играят определена роля. Не трябва да се смесва либерализмът с хуманизма.

Д. Кралев: — Другарят Мутаров правилно изтъкна, не трябва да се подменя хуманизмът с либерализма. Не бива да се забрава, че онзи, който защищава лошите, вреди на добрите. Следователно либера-

Digitized by Google

лизмът, понижената взискателност, активната добрящина е особена нагласа на мисленето и оттам — на посредствен, несъвършен стил на работа и ръководство.

Ал. Леонидов: — Според мен проблемът се свежда до изграждане на здрава система за повишаване взискателността на всички равнища и към всички, за което е писано в редица партийни документи. В комбинат „Малчика" съм от две години. Нещо, което ми е правило впечатление и продължава да ме тревожи, е мисленето на хората, че при всички случаи грехът им ще бъде опростен. Откраднал — откраднал, голяма работа, нали и други го правят...

Д. Кралев: — Щом съществува либерализъм на мисленето, естествено е да очакваме и либерализъм на действието.

Т. Мутаров: — Компромисът също е либерализъм. Тук думата е за един по-особен компромис, основан преди всичко на личната сметка да бъда добър с всички. Повтарям, това явление няма да изчезне лесно, въпросът е да сведем до минимум неговото действие в предприятието, в цеха, при нас в ръководството. Да се научим също да спазваме собствените си наредби и задължения и по този начин да дадем пример другите да спазват собствените задължения...

Д. Кралев: — Можем да извиним приятелската търпимост и не можем да извиним служебната, производствената, както и да оневиним бездействието на някого, задължен да воюва срещу нередностите според устава, наредбата, инструкцията, според изискванията на правилата на социалистическото общежитие. И често пъти ние сме жестоко пренебрежителни там, където следва да бъдем жестоко принципни, взискателни. Принципност и взискателност във всички области на живота както в производствената дейност, така и в духовната област.

Д. Яръмов: — Аз поне не съм слушал за провалена дисертация. Всичко, което се е хванало за молива, все е защитило.

Д. Кралев: — И сега у нас ще се чуе за някого — арабия ръководител. С други думи — отстъпчив, добродушен, може да се поизлъже. Принципите на демократизма в трудовия колектив и на единоначалието стоят високо над либерализма, над арабията ръководител.

Т. Мутаров: — Единоначалието в производството дава още по-добри резултати, когато се съчетава с колективните форми на работа. Често пъти обаче единоначалието се обезценява особено в случаите, когато трябва да се отстрани някой за лоша дисциплина, за това, че смущава атмосферата в колектива. Откъде ли не се обаждат, откъде ли не ходатайствуват да бъдем снизходителни.

Д. Кралев: — Ходатайството е негинеща греда, върху която се крепи либерализмът.

Т. Мутаров: — Ходатайствуват за назначаване на работа на хора, които изобщо не познаваме; после ходатайствуват да не ги наказваме, да ги търпим, с една дума. Ходатайствуват отвсякъде. Така приятелски те молят, иди им откажи. Да говорим откровено, либерализмът идва оттам. Услужил си веднъж, после ще търпиш некадърността на протежето.

Единоначалието в стопанската, в производствената дейност, според мен, трябва да бъде защищавано непрекъснато. Особено от анонимките, клеветите. Много време се отнема на стопанския ръководител, за да бъде проверена тази или онази анонимка.

Д. Кралев: — Двама души пишат анонимки, двеста души ги проверяват...

Т. Мутаров: — Идват, проверяват, заминават си, други идват. Сред колектива се създава психоза за този ръководител, недоверие за другия. Ние разполагаме с много организационни форми, за да могат работниците да заявят своите молби, искания, да защитят интересите си,

Digitized by Google

да се изкажат за стила на стопанския ръководител. Мисля, че към клеветниците, доносчиците сме много снизходителни.

Ал. Леонидов: — Преди всичко вината трябва да търсим у нас като партийни, като стопански органи и дейци. Казваме: „Сбъркало е момчето", а то просто си е откраднало или е пуснало неверен слух.

Д. Кралев: — Добродушието към рушителите на дисциплината нанася ущърб на първенците в колектива, смущава трудовия ритъм, по незабележим начин пречи на ръководителя да организира своята работа, на работника да произвежда качествено. В нашата страна е дадена възможност на всеки да се обърне с молба към непосредствените и към най-висшите органи на държавна власт и управление. Много често с тези права се злоупотребява. Преди години един счетоводител започна да пише срещу директора на предприятието. Оплакваше се за щяло и нещяло. Командировките на проверяващите, телефонните запитвания, престоите на машини, отлъчките на хора за беседи с проверяващите и други разходи се изчислиха на хиляди левове. За да се констатира това, което е очевидно от пръв поглед.

Д. Яръмов: — Явните и тайните доносчици разчитат на нашия демократизъм. Не съм чул да е съден някой, дето съчинява доноси срещу другарите си.

Д. Кралев: — Доносчиците разчитат преди всичко на демократичното устройство на нашето общество и на хуманизма, възпитан у човека от нашия начин на живот. И на нашата прекалена търпимост.

Т. Мутаров: — Либералното отношение е винаги за сметка на колектива, на държавата.

Д. Кралев: — Струва ми се, бариерата срещу либерализма ще бъде спусната по-твърдо от някои обективни фактори, характерни за етапа, в който се намираме, каквато е сегашната бригадна организация на труда например, основана на стопанската сметка. Повишават се изискванията към качеството на организацията, към качеството на труда, нараства отговорността и на ръководителя, и на изпълнителя. Общото събрание на бригадата, бригадният съвет по своеобразен начин ще филтрират мързеливите, неспособните, самохвалковците, недисциплинираните.

Д. Яръмов: — Сега една бригада трудно ще либералничи с калпазанина или със смутителя на организацията на нейния труд, защото самият интерес на работниците ще отхвърли либерализма като стил, като поведение.

Ал. Леонидов: — При нас отскоро се въведоха бригадната организация и стопанската сметка. Трябва да споделя, рязко се изостри чувството за отговорност, за точен критерий на приноса на всеки в бригадата. И другото, което с много усилия реализирахме, подобриха се вътрешният контрол и самоконтрол. Сега се поставя въпросът: какво правиш ти, какво правя аз. Преди се случваше така: повреди се машина и един друг работниците се прикриват. Нали загубите са за сметка на предприятието. Сега всеки бди за всяка повреда и не прощава на виновника.

Т. Мутаров: — Работникът знае колко лева и колко стотинки ще получи и даже си подбира работа с по-голям норматив. Ако обаче един работник или една бригада допуснат брак, носят ли отговорност, най-вече материална? При досегашната организация на труда тази отговорност беше занижена. Едно звено давало брак, нали другите работят добре, ще се балансира накрая.

Новият икономически механизъм насажда и по-нови взаимоотношения между хората.

Всеки работник в бригадата, самата бригада като обособен колектив са материално и морално заинтересовани от крайния ефект.

Д. Кралев: — В аграрно-промишления комплекс в Лозница, Раз-

Digitized by Google

градско, механизаторите спират машините и окопават с мотика ъглите на блоковете със слънчоглед или царевица. Защото от добивите зависи и тяхното възнаграждение.

Т. Мутаров: — Заинтересоваността от крайния ефект наистина усилва контрола и самоконтрола не само в собствения двор, но и в съседите. Сега, ако стругарите изостанат, на помощ ще им се притекат фрезистите например, защото интересът на двете групи е един и същ — да се произведе продукцията навреме, в определено количество и качество.

Д. Яръмов: — Значи съвременната бригадна организация на труда създава и някои нови добродетели.

Т. Мутаров: — Изменя отношението на работника, на ръководителя към въвеждането на нова техника и технология — един момент с изключително значение. В миналото много често се случваше дадена бригада да не проявява интерес към новата техника, да я отказва. Защото заплащането и нормирането са обвързани, а те заедно — със старата техника. Въвеждането на нова техника изведнъж сваля нормите, отстранява слабоквалифицираните и оттук започва тихата съпротива срещу новата техника и технология.

При сегашната бригадна организация на труда, основана на стопанската сметка, хората са заинтересовани от нововъведенията, тъй като са заинтересовани крайният ефект да бъде по-добър.

Ал. Леонидов: — Новата организация на труда в производството не само възбужда интерес към нова техника, но и създава нетърпимост към всяко връщане назад, към стара техника.

Д. Кралев: — Пораства активността на критиката и самокритиката към проявите на либерализъм в ръководството.

Ал. Леонидов: — За един случай работниците ни критикуваха с основание. Поради липса на целофан в производството на бисквити наложи се да се върнем към ръчно опаковане. Това обстоятелство се отрази материално и морално на хората, тъй като бригадата работи на обособена стопанска сметка. Не могат да бъдат разбрани и нашите извинения, че други стопански организации са забавили внасянето на целофан от чужбина. Неритмичността на снабдяването се отразява отрицателно върху авторитета на бригадната организация на труда, нанася вреди не само материални, но и в нравствено отношение.

Д. Кралев: — Либерализмът като стил на ръководство, като стил на работа и приложението на новия икономически механизъм са несъвместими. И тъй като новият икономически механизъм се утвърждава властно в живота, следва да отстъпи неговата противоположност — либерализмът като начин на мислене и стил на действие. Тази мисъл ме отвежда и към друго — създаваме ли ние в партийната организация, в партийния комитет, в стопанските и в обществените органи и организации условия, атмосфера на нетърпимост към добрящината, продължаващото и с нищо неоправдано снизхождение към всичко, белязано със знака на „малката правда“, към всеки, който се чувствува безотговорен и незадължен на колектива и на обществото. В създаването на подобна атмосфера следва да видим израстването на боеспособността на партийната организация, укрепване на нейния авторитет, още — извисяване на политическата зрелост на всеки комунист, на всеки ръководител, извисяване на всеки от нас до високите отговорности, към които Партията ни призовава.

Digitized by Google

ИСТИНАТА

„Искам да ви разкажа какво преживях, за да ми помогнете да разбера права ли съм или съм нарушила изискванията на Устава на Българската комунистическа партия." Така започва

ПИСМОТО

на Иванка Василева — помощник-лесничей в горското стопанство в гр. Твърдица, Сливенски окръг. И по-нататък тя споделя: „В продължение на две години в Министерството на горите и горската промишленост се получават анонимни писма по адрес на горското стопанство в Твърдица във връзка с незаконни сечи в буковите гори и разни други нарушения. Отговорни служители от министерството проверяват и установяват, че посоченото е истина. Директорът на горскостопанския комбинат в Сливен инж. Момчил Димитров и ръководството на стопанството в лицето на неговия директор Петър Дулев и партийния секретар (той е главен счетоводител) Георги Пенчев решават, че това ровене (писане на анонимни писма) е работа само на Иванка Василева.

Един априлски ден на 1980 година, приготвили вече всички улики против мен, в горското стопанство пристигат Момчил Димитров и Енчо Бъчваров — сътрудник на окръжния комитет на БКП. Извикаха ме пред партийното бюро, за да ми „докажат", че аз съм писала писмото до министерството. Насърчиха партийния секретар Георги Пенчев да разгледат партийното ми положение пред партийното бюро. Той само това и чакаше. Три дни след тази среща директорът на стопанството внесе докладна записка, за да обсъдят моето провинение. Те бяха направили добър план и го реализираха набързо. Взеха решение да предложат да бъда наказана с порицание. Събранието утвърди предложението на партийното бюро, като беше оказан натиск върху останалите партийни членове. Не мога да ви опиша как преживях всичко това! Чувствувах се права. Подадох жалба до общинския комитет на БКП в Твърдица на 29 април 1980 година и очаквах справедливостта да възтържествува. Но обидата тежеше и отидох в Министерството на горите и горската промишленост да разкажа всички беззакония, които ставаха в стопанството..."

ПРОВЕРКАТА

Първата ми среща бе със заместник-директора на горското стопанство Иван Иванов и партийния секретар Георги Пенчев.

— Василева не оправда доверието ни — започна Ив. Иванов, — не помагаше на подчинените си, дори ги злепоставяше.

Тази оценка бе потвърдена и от партийния секретар.

Поисках да се запозная с оценката на Василева при замяната на партийната ѝ членска книжка. След дълго ровене из архивата Г. Пенчев ми я подаде. В нея четем: „Служебните си задължения др. Василева изпълнява прецизно и с жар. В помощ е винаги на по-младите си колеги, а на горските надзиратели помага с познанията си по специалността за правилно решаване на лесокултурните мероприятия. Като председател на профкомитета работи за заздравяване дисциплината на трудовия колектив. Ползва се с авторитет пред целия колектив на стопанството. Като член на партийното бюро и член на Партията работи навсякъде за популяризирането и провеждането на партийните решения в дела. Мнението на партийното бюро е, че др. Иванка Василева заслужава да носи високото име комунист и следва да ѝ се подменят партийните документи."

— Какво остава от вашите твърдения? — запитах аз моите събеседници. — Та нали тази преценка е приета само преди година от месеца, в който сте я санкционирали? Коя е истината?

Последва пълно мълчание. Отговорът бе ясен.

Безспорно е, че в Министерството на горите и горската промишленост са получавани немалко писма (авторски и анонимни), в които е сигнализирано за ре-

Digitized by Google

дица закононарушения, които са ставали в горското стопанство в Твърдица. Верни ли са фактите, които са сочени в изложенията?

— От министерството идваха — заяви Ив. Иванов — и установиха, че донесенията са правдиви.

Това се потвърждава и от комисията на министерството и Централния комитет на Профсъюза на работниците от горите и горската промишленост, която е извършила нужната проверка. В доклада на тази шеста комисия в продължение на една година четем: „Установи се, че се допускат чувствителни превишения на маркираната маса при сечта в много насаждения — изготвяне на фиктивни карнети за немаркирани насаждения; издавани позволителни за сеч за немаркирани насаждения; лошо почистване на сечищата; изготвяне на комплектовката за 1980 година с много неверни данни; при залесяванията е подменян дървестният вид (преди всичко смърч и бял бор вместо бук), отчитани са по-големи площи и надплащане бройки фиданки, неуплътняване на площите, лошо състояние на културите.

През 1977 година стопанството е бракувало 26 броя стопански и битови сгради — дървени бараки, които са ползвани за работнически жилища, столове, обори, сеновали и други. Прави впечатление, че за същите е съставен оценителен протокол, като са определени много ниски цени. Тези сгради на основание на този протокол са разпродадени на частни лица за 5, 10, 20, 50 лева."

Какво още е записано в доклада на комисията: „Трудовата книжка на Иванка Цончева е задържана 17 дни след освобождението ѝ от длъжност. Малко преди освобождаването ѝ Цончева е представила болничен лист за 3 дни отпуск по болест. Ръководството на стопанството съвместно с профкомитета са отказали плащането на обезщетението по болничния лист под предлог, че той е издаден неоснователно.

Установените от предшествуващите проверки нередности и нарушения не са отстранени. Сега не се установи да има подобрение в работата, напротив, има тенденция за непрекъснато влошаване. Вина за това освен ръководството на горското стопанство има и ръководството на горско-стопанския комбинат в Сливен, което от своя страна също не е направило необходимото за подобряване на работата в горското стопанство в Твърдица."

Изреждаме част от записаното от комисията на Министерство на горите и горската промишленост не за да запълваме страниците на списанието. Не, далеч сме от тая мисъл! Спираме се на тези факти, защото те са повод да се предприемат действия от директора и партийния секретар на горското стопанство в Твърдица към Иванка Василева.

Съставена е била специална комисия, която да провери достоверността на болничния лист, издаден от Нова Загора. Трима души (партийният секретар и двама членове на профкомитета) два пъти губят почти по един работен ден (с таксиметрова кола, на която е платено от касата на стопанството), за да проверят дали всичко е законно.

Установено е, че болничният лист не е фиктивен. Въпреки това до проверката, която е извършена от Министерството на горите и горската промишленост, обезщетението на Цончева не е било изплатено.

Този факт недвусмислено показва как някои отговорни дейци съвсем безотговорно си играят със съдбата на човека. Те не си дават сметка, че с действията подриват високия авторитет на Партията. Да, защото на тях им е гласувано доверие да ръководят и същевременно да възпитават поверения им колектив!

Иванка Василева се оплаква, че след напускането ѝ от горското стопанство се тръгва по петите ѝ, като я чернят там, където желае да постъпи на работа.

— Бяхме при първия секретар на общинския комитет на БКП — заяви Г. Пенчев — и стана ясно, че това не отговаря на истината.

Защо пък да не вярваме на неговите думи?

При нас обаче се намира документ от кмета на с. Боров дол, в който той заявява, че служители от горското стопанство са идвали при него във връзка с кандидатстуването ѝ за работа, за да я злепоставят.

В изложението си Василева съобщава, че партийният секретар бил съден. Истина ли е това?

В разговор с някои отговорни лица в Твърдица те мъгляво си спомниха, че е бил повдигнат въпрос за някакво нарушение от негова страна, но със „сигурност не знаеха" дали има присъда. Те не знаели какво е станало по-нататък. Защо да се интересуват? Нима за всичко трябва да се наострят уши? Вярно е, че в случая не става дума за кого да е, а за партиен секретар. Но какво от това?

Може би и сега някои „не знаят"? Нека да им припомним. В архивата на Сливенския районен съд — наказателно отделение, съществува присъда. И тя носи № 835 от 6. XII. 1978 година, която гласи: „Признава подсъдимия Георги Христов Пенчев за виновен, че на 5. IX. 1978 година като длъжностно лице е съставил официален документ, с който удостоверил невярно обстоятелство с цел да бъде използван този документ като доказателство за тези обстоятелства. Осъжда го на девет месеца поправителен труд при 15 на сто удръжка от следващото му се трудово възнаграждение, което наказание да изтърпи по месторабота си в горското стопанство — Твърдица, като времето на изпълняване наказанието да не се счита за трудов стаж. Присъдата да се доведе до знанието на трудовия колектив, където работи подсъдимият."

Още един въпрос Ив. Василева засяга в своето писмо. Тя пише, че първичната

Digitized by Google

партийна организация я наказва с „порицание".

Как е станало това?

На 26 април 1978 година е свикано заседание на партийното бюро. На него директорът на стопанството внася докладна записка със следното съдържание: „Съгласно указанието на окръжния комитет на БКП, респективно чрез неговия представител др. Енчо Бъчваров, внасям тази докладна по повод разглеждането на поведението на члена на партийната организация др. Иванка Василева, относно анонимните изложения, които се пишат против ръководството на стопанството..."

След като изброява провиненията на Василева, обобщаващи се в едно — писането на анонимни писма, злепоставяне на колектива пред министерството, той заключава; „Тя не е била принципна в своето поведение, пренебрегнала е партийната организация и грубо е нарушила Устава на БКП", за което моли да се вземе съответното решение.

Следват изказвания и решения на партийното бюро: „За незачитане на партийния Устав — за неспазване и неукрепване идейно-организационното единство на Партията, за незачитане ръководната роля на първичната партийна организация като политическо ядро на др. Василева да се приложи чл. 9 от Устава на Партията, наказание „порицание"." Колко силни обвинения!

Броени мигове след това е свикано и партийно събрание. Отново на преден план е докладната записка на П. Дулев. Всичко си върви по реда. Стават и изказвания:

Г. Пенчев: „С какво заслужихме това петно? Не трябва да петним името на Партията."

Инж. Ив. Иванов: „Ако някой е видял, че става нарушение, ако този човек милее за гората, би трябвало да се обърне към ръководството на стопанството, а не да забие ножа по-дълбоко, като пише до министерството. Това говори, че се постъпва подло."

Единодушно е прието предложението да се наложи наказание „порицание" на Иванка Василева. Мотиви? Те липсват в протокола.

НАШИЯТ КОМЕНТАР

Случаят с Иванка Василева разкрива няколко проблема в дейността на първичната партийна организация в горското стопанство в гр. Твърдица.

Кои са те?

1. Първичната партийна организация служи ли като политически ръководител на колектива?

Не е наша работа да правим цялостна оценка за дейността на организацията. Има си органи, на които са възложени тези функции. Ние разсъждаваме и съдим само въз основа на конкретния случай, на онова, което намерихме в документацията на организацията, на това, което успяхме да узнаем, макар и с по-големи трудности.

От цитирания доклад на комисията на Министерството на горите и горската промишленост се натъкваме на факта, че в продължение на една година са направени шест проверки в горското стопанство. Установявани са закононарушения, давани са препоръки и вместо подобрение, има влошаване на работата. Потърсена ли е отговорност на някого за тези неща? Поставени ли са на подсъдимата скамейка виновните комунисти, които премълчават слабостите, допускат да се погазват законите? Не! Е, може ли тогава да се говори за ръководна политическа роля на партийната организация? Безспорно не! Работниците и служителите от стопанството, населението в района на Твърдица виждат нарушенията. И говорят. **С примиренческото си отношение партийното бюро и стопанското ръководство са помагали да се понижава авторитетът на партийната организация.**

Партийната организация не е и не трябва да бъде само пасивен регистратор на събитията, ако иска да се ползва с уважението и обичта на хората. Тя трябва активно да участвува в осъществяването на партийната политика сред колектива, за да може успешно да го води към нови успехи.

Вместо това се вдига вой, че се биело по авторитета на партийната организация, на директора и колектива. Кой е виновен за това? Стрелите се отправят към Иванка Василева, че сигнализирала в Министерството на горите и горската промишленост. Безспорно, че тя има право за това. Упреква се, че с това тя постъпвала подло, че е забивала ножа по-дълбоко, че излагала стопанството, партийната организация, директора.

Защо се отправят тези обвинения към Василева? Единствено, че са се получавали писма в по-горен институт. А защо не се види всичко през призмата на изискванията на Единадесетия конгрес на БКП, на юлските пленуми на Централния комитет на Партията от 1976 и 1980 година? Техните решения са категорични. Повече непримиримост против недостатъците. Да не говорим за закононарушенията. Те са отречени от същността на социалистическото ни общество.

Кой е виновен, за да се подронва авторитетът на стопанското и партийното ръководство, на първичната партийна организация? Писмата, които са получавани в министерството ли? Колко наивно е да се мисли така! Та нали изнесеното в тях отговаря на истината? Но започва да се търси сметка не от виновниците за допуснатите нарушения, а от тези, които изкарват на показ истинското състояние на колектива. Забравено е, че преди да се пристъпи към търсенето на отговорност от другиго, на първо място е трябвало да видят себе си.

В цялата Партия се разсъждава за първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. И тук се чува подобен глас. Нека бъдем конкретни. Може ли една пър-

Digitized by Google

вична партийна организация да се счита за първообраз, когато нейният секретар има присъда. Колко правдиви са думите на прокурора в съдебното заседание, когато казва: „Тези деяния са престъпления с висока обществена опасност!"

Не знам как е изпълнена присъдата. Това не е наше задължение. Ще ни се обаче да припомним на съответните отговорни институти, че има Устав на БКП, има и други партийни документи, които са категорични как трябва да се подхожда с осъдени комунисти. А тук човекът и след този случай продължава да е партиен секретар! И никой не вижда лошо в това!...

Известно е обаче, че в най-голяма степен от партийния секретар зависи и състоянието на първичната партийна организация. В негово лице трудещите се виждат Партията, чрез него опознават нейните добродетели. Всичко това налага той да бъде морално запазен, да служи за пример с действията си, да сее партиен морал сред колектива. А тук?...

Може би някои ще възразят защо се говори за Г. Пенчев, щом като той вече не е партиен секретар. На последното годишно отчетно-изборно събрание той е сменен. Но колко време след присъдата е заемал тази длъжност? Нима съответният партиен комитет не знае точка 9 от Инструкцията за налагането, снемането и отменянето на партийни наказания? В нея е записано: „Партийната организация и комитет, където провинилият се комунист се води на отчет, разглеждат и решават въпроса за неговото партийно положение."

Това не само че е пренебрегнато от партийния комитет, но на осъдения е дадена възможност от позициите на партиен секретар да раздава партийна правда.

Защо Г. Пенчев не е избран като секретар на партийната организация? В оценката на общинския комитет на БКП за неговата работа е отбелязано: „Партийната организация не се е утвърдила като авангард на трудовия колектив. Не се обсъждат най-актуалните проблеми от живота на колектива. Принизена е ролята на първичната организация. Социално-психическият климат в колектива не е добър. Подценява се идейновъзпитателната работа. Занижено е партийното ръководство по водене и отчитане на социалистическото съревнование..."

2. Правдиво ли е наказанието, наложено на Иванка Василева?

Повод са писмата, които са пристигали в Министерството на горите и горската промишленост. Анонимните писания са отречени от социалистическото ни общество. Защото в много от тях се клеветят честни хора, истината се изопачава. Затова Партията учи своите членове, трудещите се в нашата страна нещата да се назовават със собствените им имена. В случая обаче положението е по-друго. Василева се упреква, че има пръст в писането на анонимни писма. Пред нас директорът на горскостопанския комбинат в Сливен заяви, че **тя не е автор на тези писма.** И въпреки това се бърза. П. Дулев в докладната си записка пише: „Съгласно указанията на окръжния комитет на БКП, респективно чрез неговия представител др. Енчо Бъчваров, внасям този документ по повод разглеждането на поведението на члена на партийната организация др. Иванка Василева, относно анонимните изложения, които се пишат против ръководството на стопанството..."

— Не съм давал указания за наказване на Иванка Василева — твърди Е. Бъчваров, — тъй като на срещата през април 1980 г. в горското стопанство в Твърдица, с участието на представители на Министерство на горите и горската промишленост се установи, че изнесеното в анонимните писма отговаря на истината. Уточнено беше да се вземат мерки за отстраняване на допуснатите слабости. Иванка Василева не е некадърен лесовъден техник. Тя е добър организационен работник, не беше лоша и като профпредседател на горското стопанство...

Какво излиза в крайна сметка? Преплита се името на сътрудник на окръжния комитет на БКП само и само документът да има по-голяма тежест. С него се отива в партийното бюро, в партийното събрание. С една цел — да се постави на подсъдимата скамейка тази, която „клевети", „злепоставя", „бие по авторитета" на стопанството, на директора, на първичната партийна организация.

Разбираме, че ръководството на стопанството е недоволно. Никому не е приятно да го критикуват, да изнасят на показ недостатъците му. Но защо трябва собствените слабости да се изкупуват със санкционирането на други лица? Наказанието на Василева е в разрез с Устава на БКП.

— Дадохме указания — заяви П. Йорданов, първи секретар на общинския комитет на БКП в Твърдица, — да се свика партийно събрание и преразгледа наложената санкция на Ив. Василева.

И наистина събрание е свикано. Там обаче от партийния комитет не е присъствувал никой. Няма я и Василева. Никой не я поканил, макар тя да е член на тази партийна организация. И това не е случайно. **Ето друго нарушение на Устава.** Разглежда се въпрос за партиен член в негово отсъствие. Може би в партийния комитет не са знаели за събранието, или пък са били заети с други неотложни задачи? Оправдания ще се намерят. Не бивало обаче да се допусне да се организира събрание без представител на комитета, като се има предвид какъв въпрос ще се обсъжда. Стават един след друг няколко души и всички заявяват, че не са съгласни да се отмени наказанието на Василева. Защо? Защото тя петняла и позоряла името на стопанството, на партийната организация, на директора, постъпвала подло. и накрая — решение: „Партийната организация не приема предложението на партийното бюро да се отмени наказанието на Василева."

На какви мисли ни навява това събрание? Партийното бюро си е измило ръце-

Digitized by Google

те. То е подходило съвсем формално. Никой не е станал да разясни, да защити предложението на бюрото. П. Дулев, като председател на събранието и член на партийното бюро, партийният секретар и останалите членове на бюрото фактически са застанали против указанията на общинския комитет на БКП. Те са мълчали, за да угодят на себе си. Този факт говори за „бойкостта" на първичната партийна организация, за нейната зрелост, която не се оказала в състояние трезво да прецени и да отмени едно неправилно свое решение. Каква безпринципност лъха тук, в един колектив, пред когото стоят отговорни задачи!

— Узнахме за проведеното събрание — подчерта П. Йорданов — и в скоро време с наш представител ще свикаме комунистите от горското стопанство отново да се занимаят със случая.

Повярвах на тези думи. Още повече, че излизат от устата на първия ръководител в общината. Сега е ноември. Седем месеца откакто Ив. Василева е подала жалба в общинския комитет на Партията за неправилно наложеното ѝ наказание.

Не бихме допуснали, че общинският комитет на БКП не знае точка 10 от Инструкцията за налагането, снемането и отменянето на партийни наказания. Нека да припомним какво гласи тя: „Партийните органи, в които са постъпили възражения или жалби срещу наложени наказания, са длъжни в срок не по-късно от два месеца от датата на тяхното получаване да ги разгледат и да вземат решение по тях."

А тук? Може би за партийния комитет седем да е равно на две? Защото жалбата е постъпила на 28 април 1980 година, а по нея е взето решение едва на 13 ноември с. г., с което се отменя наложеното наказание на Василева.

Струва ни се обаче, че в решението има празнота. В него би трябвало да се запише пункт, в който да се обърне внимание на първичната партийна организация за проявената безпринципност, за нарушаването на Устава на БКП.

3. Как се спазват Уставът на БКП и други партийни документи?

В Устава на Българската комунистическа партия е записано, че всеки член на Партията е длъжен да спазва най-строго партийната и държавната дисциплина и социалистическата законност, да бъде непримирим към всеки, който нарушава дисциплината и законността. Изглежда, че тези постановки не важат за някои хора от горското стопанство в Твърдица и затова те остават глухи на сигналите. Това е факт неоспорим. И тук всичко зависи от ръководството — партийно и стопанско. Една стара народна мъдрост гласи: „За да искаш, трябва да даваш!" Ако личният пример на ръководния деец е отрицателен, то и резонансът от него също ще бъде негативен. Известно е на всеки, че не думите възпитават хората, а личният пример и поведението на ръководителите.

Един от признаците на партийната дисциплина е присъствието на партийните събрания. Какво е положението тук? На 29 януари 1980 г. са отсъствували 6 души по уважителни причини; на 27 февруари — 10; на 27 март — 15. Да, и сега всички не са дошли все по уважителни причини! На 27 март събранието е организационно, а от него отсъствуват повече от една трета от състава на партийната организация. Очевидно е, че голям брой от комунистите не живеят редовен организационен живот. По това следва да помислят по-сериозно партийното бюро, за да се сложи добър ред в това отношение.

Ще ни се да отбележим още някои факти, които красноречиво показват какво е равнището на партийното събрание. На 27 март 1980 г. се обсъжда „Информация за състоянието на поставените задачи през 1980 година". Няма решение. На 27 февруари 1980 г. е свикано организационно събрание, за да се разгледат оценки за замяната на партийните членски книжки на трима комунисти. Не е отбелязано колко души присъствуват и колко отсъствуват. В протокола липсва и подпис на председателя на събранието. Очевидно този документ е недействителен.

Горните и други случаи подсказват, че има много да се прави, за да може партийното събрание да бъде висш колективен орган на първичната партийна организация.

Има факти, които доказват, че в една или друга степен замяната на партийните членски книжки в тази партийна организация е преминала формално. Да не бъдем голословни. В оценката на Г. Пенчев е отразено: „Като партиен секретар в стопанството прилага вътрешнопартийната демокрация в Партията. Редовно провежда месечни заседания на партийното бюро и събрания на първичната партийна организация. Сред колектива на стопанството и партийната организация се ползва с авторитет и доверие като съвременен стопански и политически ръководител."

А в оценката на директора се казва: „Изяви се като мъдър и с организаторски качества ръководител, общителен, принципен, критичен. Умее да сплотява колектива, създава ведър социално-психически климат между колектива и ръководителите."

На кое да се вярва? На онова, което е отразено в оценката на общинския комитет на БКП за партийния секретар, на констатациите на Министерството на горите и горската промишленост, или на приетото от партийната организация?

Безспорно е, че в партийната организация липсват партиен подход, критичност. Тук дълбоко са се загнездили безпринципността, замазването на нарушенията на Устава.

По тези въпроси заслужава да се разсъждава по-сериозно и в общинския комитет на БКП. Неговите представители са длъжни да вникват по-задълбочено и в документацията на първичната партийна ор-

Digitized by Google

ганизация. Защото тя ще ги ориентира и за състоянието на организационния й живот.

●

Дълго време в Министерството на горите и горската промишленост се получават сериозни сигнали за несполуки в горското стопанство в Твърдица. Правени са много проверки, които са установявали, че в значителна степен сигналите са верни. Истината е, че на ръководството на стопанството е обръщано внимание, че то е критикувано за допусканите слабости. Очевидно е обаче, че това не е помогнало да се подобри работата. Тогава? Безспорно, наложително е да се приложат изискванията на Юлския пленум на Централния комитет на БКП от 1980 година. Няма съмнение, че това ще помогне да се въведе добър ред и в горското стопанство в Твърдица.

Случаят с Иванка Василева ни подсказва и още един проблем. Ние не знаем как съответната прокуратура упражнява превантивен контрол за предотвратяването на нарушенията, които са ставали в горското стопанство. Заслужава обаче прокурорските органи да вникнат в дейността на горското стопанство и ако е необходимо, да се намесят, за да се сложи нужният ред. Така както повеляват законите на социалистическата ни родина!

●

Труден, много труден се оказа пътят на Ив. Василева към истината. И не за друго, а заради бюрократичния подход на някои дейци в осъществяването на повелята на Юлския пленум на Централния комитет на БКП от 1980 година.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

ПО ЛЕНИНСКИЯ АПРИЛСКИ ПЪТ

Партийното издателство отпечата книгата „По ленинския априлски път" от поредицата „Видни строители на Народна република България" с избрани речи и статни на члена на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Гриша Филипов.

Сборникът е не само свидетелство за богатия жизнен път на един комунист, отдал целия си съзнателен живот в служба на Партията и народа, но той разкрива и величавата борба на БКП и трудещите се за победата на социалистическата революция и изграждането на новото общество. Самото заглавие на сборника образно символизира дълбоките обновителни процеси, които се извършват в нашето общество през последните десетилетия. Известно е, че най-плодоносните години в развитието на Народна република България са годините след историческия Априлски пленум на ЦК на БКП. Априлската линия на Партията, чийто архитект и ревностен осъществител е другарят Тодор Живков, се въплъщава в блестящите победи на нашата страна по пътя на социализма.

Като един от активните участници в реализирането на партийната политика Гриша Филипов анализира в своите трудове нейните теоретични основи и практически резултати в различните области на социалистическото строителство. Първият раздел на книгата обхваща творчеството на автора, посветено на ускореното създаване на материално-техническата база на социализма в нашата родина. Тук се осветляват дълбоките количествени и качествени изменения в народното стопанство и в цялостния обществен живот на страната, разкриват се основните закономерности и тяхното приложение в строителството на социализма у нас — диктатурата на пролетариата, съюзът на работниците и селяните, ликвидирането на капиталистическата собственост върху средствата за производство, индустриализацията на страната и преустройството на селското стопанство, провеждането на културната революция и др. Като разкрива как протичат тези процеси в нашата страна, обективните предпоставки и субективните фактори за тяхното осъществяване, Г. Филипов логично стига до заключението, че решаваща роля за правилното прилагане на марксистко-ленинските принципи в социалистическото строителство на България има Априлският пленум на ЦК на БКП (1956 г.), чиито решения помогнаха да се преодолеят култът към личността и субективизмът в работата на Партията.

На базата на програмните документи на Партията авторът обосновава причините и факторите за високите темпове на изграждането на материално-техническата база на социализма. Главното тук са социалистическите производствени отношения, които „оказват преобразуващо въздействие върху развитието на всички сфери и страни на обществото, извикват на живот нови движещи сили и стимули за икономическо и политическо развитие, разкриват широки простори за развитие на производителните сили". (с. 43). В настъпилото усъвършенстване на производството и на социалните отношения като цяло авторът разкрива едно от важните обективни условия за ускореното изграждане на социализма — укрепване на морално-политическото единство между народа и Партията.

Голяма част от произведенията на Гр. Филипов са посветени на изграждането на съвременната промишленост, индустриализацията на селското стопанство, комплексната механизация и автоматизация на производствените процеси във всички отрасли на народното стопанство и други. Първостепенен фактор за изграждането на материално-техническата база и развитието на производителните сили авторът вижда в ускоряването на научно-техническия прогрес и превръщането на науката в производителна сила. В беседата си пред ръководни кадри на министерства и ведомства през 1973 година относно задачите на научно-техническата политика той изтъква, че първостепенна грижа на министерствата и стопанските органи трябва да бъде широкото внедряване в производството на качествено нови орудия на труда и технологии. Изпълнението на тази задача изисква да се ползва всичко ново, създадено

Г. Филипов. По ленинския априлски път, Партиздат, С., 1980, с. 773.

Digitized by Google

от развитите страни, да се развива интензивно производственото кооперираме, решително да се подобри системата за закупуване и използване на чуждестранни лицензии и т. н.

Осъществяването на научно-техническия прогрес се свързва с редица икономически и организационни предпоставки. Авторът доказва голямата роля на механизма за стимулиране на научно-техническия прогрес. Той подчертава необходимостта да се умножават материалните изгоди и моралните награди за онези, които внедряват новото в науката и техниката, и в същото време да се засилят икономическата принуда и санкциите срещу тези, които имат консервативно отношение към внедряването на нови технологии и изделия. Пред партийния и стопанския актив в Пловдив през май 1978 г. др. Филипов отново подчертава, че внедряването на съвременните постижения на науката и техниката следва да се превърне в главна линия на нашата политика, на икономическата дейност на всеки завод, АПК и колектив.

В теоретическото творчество и практическата дейност на Гр. Филипов централно място заемат проблемите на управлението на икономиката и приложението на новия икономически подход. На тях е посветен главно вторият раздел. Авторът доказва, че създаването на нова, по-съвършена и научно обоснована система на социално управление е обективна закономерност и необходимост. На тази потребност дадоха отговор Юлският пленум (1968), както и някои други по-късни партийни форуми — Десетият и Единадесетият конгрес.

Изхождайки от основните документи, авторът аргументира редица постановки, свързани с усъвършенстването на планирането. Тук той твърде задълбочено характеризира новата технология на планиране, осветлява въпроса за преодоляването на прекаления централизъм, повишаване ролята на перспективното планиране и изменението на метода и подхода към съставянето на плана, правата и отговорностите на стопанските организации и други. ... „Основен принцип на изработване на плана — подчертава той — трябва да бъде активното съчетаване на централизма в планирането от горе с най-прякото и най-активното непосредствено участие на производствениците от предприятията, ТКЗС, ДЗС, строителните обекти и други в плановата дейност“ (с. 286). Голям проблем, който трябва да се решава при преустройството на управлението, е разкриването и използването на резервите на производството върху основата на повишената материална заинтересованост на трудещите се от резултатите на техния труд. Това естествено може да стане върху принципите на стопанската сметка, която следва да се укрепва на всички равнища и във всички звена на народното стопанство. Съществен принос авторът дава и в областта на усъвършенстването на организационните форми на управление, което задължително трябва да води до съгласуваност в действията на стопанските единици, до повишаването на оперативността и отговорността, до подобряването на стила и методите в работата на държавния и стопанския апарат от горе до долу.

В същия раздел изключително интересни и с трайно значение са онези моменти, където авторът разкрива същността и дава характеристика на програмно-целевия подход, ленинските принципи на стопанисване, същността на новия икономически подход, както и някои обобщения относно механизма за управление на непроизводствената сфера. Той застъпва тезата, че новият икономически подход следва да намери приложение не само в икономиката, но и в другите сфери и социални дейности. Неговото повсеместно прилагане има първостепенно значение във всички звена и сектори на народното стопанство.

Разрешаването на тези големи проблеми на съвременния етап зависи много от дейността на партийните организации и Партията като цяло. В статиите и речите „По-висок етап в партийното и държавното ръководство на народното стопанство“, „Юлският пленум на ЦК на БКП за научното управление на обществото“, „За коренен поврат в борбата за бързо повишаване на ефективността и качеството“ др. Филипов разработва важни страни и аспекти на партийното ръководство на икономиката. Партията като ръководна сила е призвана да направлява процесите на социално-икономическото развитие, своевременно да разкрива възникващите противоречия, да набелязва пътища за тяхното преодоляване, да мобилизира масите за осъществяване на коренен поврат към висока ефективност и качество във всички сфери на социалния живот. Всичко това предявява големи изисквания, поражда необходимостта от преустройство на самата партийна работа, на организационната и идеологическата дейност на партийните организации и комитети, на всеки комунист. „Нашата идеологическа работа — изтъква Г. Филипов — следва да формира в работниците, трудещите се селяни и интелигенцията, във всички слоеве на населението нова психология, ново съзнание, такова издигане на тяхната съзнателност, че те и в мислите, и в делата си да бъдат истински стопани на завода, фермата, АПК, предприятието, отговорни за всичко и навсякъде“ (с. 487).

В третия раздел на книгата изчерпателно се осветляват възлови проблеми, свързани с повишаване благосъстоянието на народа и усъвършенстването на социалистическия начин на живот. Грижата за човека, както изтъква авторът, винаги е била първа и върховна грижа на Партията. Това особено важи за периода след Априлския пленум, когато партийната политика за издигане благосъстоянието на народа намери конкретен и реален израз в решението на редица партийни форуми и особено в декемврийската програма от 1973 година. На базата на данните за растежа на жизненото равнище на народа авторът прави много съществени обобщения по този проблем. Важни показатели за благосъ-

Digitized by Google

стоянието на трудещите се у нас са подобряващите се условия на труда, увеличаване на паричните доходи и обществените фондове за колективно потребление, повишаване на потреблението и усъвършенстването на неговата структура, подобряването на жилищните условия, на услугите и т. н. Значението на комплексната декемврийска програма е в това, че тя издигна нови критерии за измерване на жизненото равнище, разкри пътищата и средствата за неговото издигане през периода на изграждането на развитото социалистическо общество. Главни въпроси на нашето развитие — формирането на темповете и пропорциите, използването на капиталните вложения и на основните фондове, повишаване ефективността на производството, курсът на повсеместна интензификация, режимът на икономии и т. н., следва да бъдат свързани и подчинени на изпълнението на задачата за издигане материалното и културното равнище на трудещите се. Нашето народно стопанство разполага с всички обективни възможности, за да задоволява потребностите на населението. Главното сега е резервите в икономиката да се използват за увеличаване на стоките за народно потребление. Важността и мащабността на задачата налагат тя да стане всенародно дело. В духа на речта на другаря Т. Живков в Русе сега е особено наложително да се организира производство на стоки за широко потребление във всеки завод, независимо какво е неговото основно предназначение. Важно значение има и системата на самозадоволяване, чиито икономически, идеологически и социални аспекти се осветляват в книгата.

Като анализира постигнатото равнище на доходите и благосъстоянието на населението, принципите на разпределение и извършващите се социални процеси, авторът заключава: „Крупно завоевание на нашия народ е неотклонно развиващият се процес на формиране на социално еднородно общество и на тази основа — на единен за всички негови членове социалистически начин на живот" (с. 599).

Икономическото, политическото и социалното развитие на нашата страна е немислимо извън връзките и взаимоотношенията ни със Съветския съюз и другите социалистически страни. На тези взаимоотношения авторът отделя специално внимание в четвъртия раздел на книгата. Братското сътрудничество и сближаването между страните от социалистическата общност се разглеждат като обективна закономерност, която е продиктувана от характера на обществения строй и потребностите на тяхното по-нататъшно развитие по пътя на социализма и комунизма. Авторът доказва, че „сегашният етап на социалистическото строителство, в който навлязоха братските страни, изисква формирането на по-дълбоки, по-трайни и с перспективно значение икономически връзки между националните икономически комплекси" (с. 651).

Особено важни в тази насока са функциите на СИВ, който играе главна роля за обединяване усилията на социалистическите страни в решаването на кардиналните за тях стопански задачи. Като разглежда някои икономически и политически аспекти на социалистическата интеграция, Г. Филипов изтъква, че нашата партия осъществява последователно своята политика за най-тясно обединяване силите на социалистическите страни. Това е верният и сигурен път за укрепване не само на икономическата, но и на политическата мощ и единство на социалистическата общност.

В книгата са приведени убедителни теоретични и конкретни доказателства за ползотворното сътрудничество между НРБ и СССР. С богатия си опит, с огромните си природни ресурси, мощен икономически потенциал и многомилионна армия от висококвалифицирани специалисти Съветският съюз играе ролята на първостепенен фактор в нашето всестранно развитие. За това с основание Г. Филипов заключава: „За България и българския народ линията на всестранно сближаване със Съветския съюз е движеща сила, основа и решаващо условие за непрестанно издигане на нашата родина към нови висоти" (с. 767).

В някои от материалите на същия раздел се правят интересни оценки за съвременните международни отношения, за мирното съвместно съществуване, идеологическата борба и други. В статията си „Историческият опит на световния социализъм: буржоазни митове и реалност", публикувана в сп. „Вопросы истории КПСС", Г. Филипов се спира на огромното влияние на реалния социализъм върху съзнанието на милионите обикновени хора на земята. На тази обективна тенденция се мъчи да противодействува буржоазната пропаганда. Империализмът се опитва да издига преграда за по-нататъшното разпространение идеите на научния социализъм, мъчи се да попречи на миролюбивата политика, да осуети политическото и военното разведряване. Всичко това налага и нашето контранастъпление срещу идеологията и политиката на империализма.

●

Сборникът с избрани произведения на Гриша Филипов дава съществен принос в задълбоченото осветляване на важни страни от развитието на нашето общество в периода на изграждането на зрелия социализъм. „По ленинския априлски път" съдържа анализи и обобщения, факти и събития, които укрепват самочувствието ни на нация, формират чувството за дълг и отговорност. Отразявайки нашите големи постижения, книгата предизвиква размисли, чертае нови перспективи и в крайна сметка поражда у читателя стремеж за всестранна реализация в борбата за изграждане на развитото социалистическо общество, за възхода на нашата родина.

Тодор ЛЕВАШКИ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ДИМИТЪР БЛАГОЕВ И ПОЛИТИКАТА НА БКП В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

Любомир Павлов

Авторът разглежда някои страни от естетическите възгледи на Димитър Благоев, проследява първите прояви на културната политика на Партията, изтъква марксическата убеденост и последователност на Дядото в решаването на различните проблеми на обществено-политическия, идеологическия и културния живот. В книгата се правят съпоставки с някои общотеоретически и естетически постановки на В. И. Ленин, за да се намерят както близките, почти еднакви схващания по отделни въпроси, така и различията по някои. Особено голям интерес представляват мнениите на Благоев за културното наследство и за съвременната му реалистична литература (народническа и критическо-реалистическа), за модернизма и за социалистическата литература. Отделено е място и за отношението на Д. Благоев към въпроса за класовия характер и класовия подход към литературата и изкуството, към таланта на твореца и спецификата на изкуството.

КОНТРОЛЪТ И ПРОВЕРКАТА В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

Атанас Димитров

В книгата се изясняват целта и функциите на контрола и проверката в партийната работа, анализира се взаимната им връзка с другите елементи на организационната дейност на Партията. Специално място авторът отделя на въпроса за правото на контрол първичните партийни организации и на взаимодействието на контрола на партийните комитети с контролно-ревизионните *комисии в Партията, както и на партийното ръководство на органите за държавен и народен контрол.*

КНИГА ЗА МЛАДИЯ КОМУНИСТ

Димитър Петков

Всеки човек изживява с дълбок трепет момента, когато встъпва в редовете на Комунистическата партия. Тогава може би той още не осъзнава напълно колко голяма, дълбока бразда прокарва в живота си. Но скоро се убеждава, че като редник от бойния строй на ръководната сила на обществото той е поел нови грижи и отговорности. Цялото му съществуване се осмисля по друг начин. Повишава се ролята му на активен съзидател и творец, на борец и труженик в обществото.

Книгата на Димитър Петков, заместник главен редактор на списание „Партиен живот", дава на желаещите да влязат в Партията, както и на новоприетите комунисти, минимум знания по основите на марксистко-ленинската партия, запознава ги със същността, характера и историята на Комунистическата партия като ръководна политическа сила в нашето общество, с нормите на партиен живот и принципите на партийното ръководство. Авторът изяснява ролята, мястото, правата и задълженията на членовете на Партията. Книгата ще помогне и на партийните комитети и бюра да разнообразят формите и обогатят съдържанието на работата си с младите комунисти.

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ В БКП

Виктор Яворски

Съветският учен В. Яворски изследва организирането, развитието и усъвършенстуването на системата на политическата просвета и икономическото образование в нашата партия от 1945 до 1980 година. На основата на документите на конгресите и на Централния комитет на БКП, на обширен материал за дейността на местните организации на БКП авторът анализира богатия опит, традициите и особеностите на марксистко-ленинското образование на комунистите и безпартийния актив. Особено внимание той отделя на подбора, подготовката и методическото майсторство на пропагандистите, показва мястото и ролята на системата на политическата просвета в общата система на идеологическата и пропагандната дейност на Партията.

ЕФЕКТИВНО МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКО ОБУЧЕНИЕ

С настоящия колективен труд се цели да се отговори на нарасналата потребност за разработване на теорията и методиката за активизиране на марксистко-ленинското обучение на трудещите се и повишаване на неговата ефективност. Той е предназначен за пропагандисти и идеологически дейци в областта на марксистко-ленинското образование на трудещите се. Анализирани са задълбочено и компетентно занятията в системата на партийната просвета, тяхното организиране, провеждането, проверката на резултатите и отражението им в практическата дейност и поведението на участвуващите в тях. Теоретичните постановки са изработени въз основа на богат практически опит, конкретни изследвания и приложения.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ПАРТИЗДАТ ПРЕЗ 1981 ГОДИНА

През настоящата година Партиздат ще предостави на своите читатели книги и брошури, които разработват проблеми на вътрешната и външната политика на Партията и държавата, трудове по теорията и практиката на партийното строителство, произведения на основоположниците на марксизма-ленинизма, разработки на въпроси на философията, икономиката и историята, както и мемоарно-художествена и документално-биографична литература.

„Избрани произведения“ на др. **Тодор Живков,** които са истинска съкровищница на идеи и опит, на партийна мъдрост и страст, ще се попълнят с поредния 28-ми том. Българският читател ще има нова среща чрез еднотомник с **Избрани произведения** с мъдрото и поучително слово на др. **Леонид Брежнев,** което синтезира неоценимото теоретично богатство и разностранната практическа дейност на великата КПСС и съветската държава.

Чрез издаването на материалите на XXVI конгрес на КПСС и XII конгрес на БКП издателството ще направи достояние на българския народ политиката и решенията на Партията за по-нататъшното успешно развитие на социалистическото общество у нас и в СССР. Тематичният план предлага литература за мирните инициативи на България и социалистическите страни, за съветско-американския диалог, за класовия двубой между двете социални системи.

В помощ на партийните работници е посветен цял раздел на тематичния план. Колектив с ръководител **Рачко Рачков** в заглавието **„Закономерности в развитието на Партията“** изследва дейността и функционирането на Партията в етапа на социалистическото строителство, систематизира и обосновава основните закономерности, характеризиращи днес същността на Партията. Друг колектив с ръководител **Марко Марков** подготвя книга под заглавие **„Планиране на партийната дейност“.**

В областта на партийното строителство се предвижда книгата **„Партийното строителство като практика“** от **Н. Сабрутов. Подготвят се книги за същността на критиката и самокритиката, по проблеми на партийното ръководство на икономиката, партийното ръководство на Комсомола, по въпроси на общинския партиен комитет.** Библиотека „Политическо ядро, първообраз“ предлага отделни книги по проблемите за **мястото на ППО по усъвършенстване на междуличностните отношения в колектива,** за същността и значението на **активността на комуниста като висш тип социална активност,** както и за **ръководните механизми на ППО в борбата за високо качество и ефективност.**

В поредицата „Идеологическата работа“ излиза трудът на **Гено Цонков „Идеологически проблеми на социалистическата организация на труда и задачите на ППО“.**

В библиотека **„Опитът на КПСС“** се предлагат две заглавия — за опита на Ленинградската партийна организация по ускоряването на научно-техническия прогрес и опита на Белгородския областен комитет по подбора, разпределението и подготовката на кадрите.

През новата година в „Библиотечка на партийния секретар“ ще излязат брошурите **„Документацията на първичната партийна организация“** от **Ив. Рачев и Д. Димчев, „Ръководството на обществените организации“** от **Г. Ванев, „Партийната работа в бригадата“** от **Д. Чобанов** и др.

Предстои излизането на **том 47 от „Съчинения“ на Маркс—Енгелс,** поредните **11 тома (21—31) от „Събрани съчинения“ на В. И. Ленин,** произведения на **Г. В. Плеханов** и др.

Планът съдържа теми от история на философията, диалектическия и историческия материализъм, социологията, научен комунизъм, етика, комунистическо възпитание. Попълнение ще имат и поредиците „Хоризонти“ и „Епоха и култура“. Новост в раздела за философска литература е поредицата „Поколения“, която ще предлага книги **за комунистическото възпитание на младото поколение.** Ще има много заглавия по политическа икономия на социализма и капитализма, икономика на НР България и др. Започва реализирането на ново **многотомно издание „Съчинения“ на Георги Димитров.** Предлагат се книги по проблеми на историята на БКП и на международното комунистическо и работническо движение, документални сборници за исторически събития и др.

Любителите на мемоарното четиво ще получат спомените на ветераните от антифашистката съпротива **Йордан Милев, Димо Дичев** (в 2 тома), **Сава Дълбоков, Мария Терпешева** и др.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лева

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
APR 6 1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

2 СОФИЯ, ФЕВРУАРИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 2 ФЕВРУАРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

С. Караджов — Координиран, целенасочен и ефективен контрол . 3

25 ГОДИНИ...

К. Иванов — Научният подход в априлската политика и практика 10
Ц. Василева — Априлската линия и социалистическият начин на живот 19

ОТЧЕТ ПРЕД ПАРТИЯТА, ОТЧЕТ ПРЕД НАРОДА

Ловешки окръг пред конгреса

И. Мичев — Трудещите се в управлението на производството . . 28
Я. Сълева — Заседава бригадният съвет 32
М. Генов — Общото събрание и събранието на пълномощниците . 36
С. Димитров — Производственото съвещание 38
М. Ковачев — Стопанският комитет 39
И. Нетов — Всеобща грижа 41
М. Стайкова — Отговорността на профсъюзите 43

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Партийният комитет

Д. Колева — На преден план — ефективността на управлението . 46
К. Димов — Проблеми на преустройството 52
Д. Станоев — Дисциплина и взискателност към кадрите . . . 59

Ръководно политическо ядро и първообраз

Р. Ангелова — С изискванията на времето 66

По следите на нашата критика

З. Бакърджиева — Да изградиш и отстоиш позицията си . . 69
В. Лазарова — Тревожен сигнал за ниска организационна култура 70
С. Азизов — Други заслужават наказание 71

Digitized by Google

Страница на редактора

П. Русев — За строгостта 72

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

К. Малинов — Дълговременна икономическа основа 73

Реплика

Д. Петков — Благодарим ви за услугата! 76

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

А. Пензов — Преустройството на политическата просвета — актуална задача 77
Р. Радев — Главната тема 83

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — Клеветникът 91

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Томов — За комунистическата агитация 92
М. Делев, А. Стамболиев — „Библиотечка на партийния секретар“ през 1980 г. 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Л. Канева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, Л. Причкапов, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6.30 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2276. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 4. II. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

КООРДИНИРАН, ЦЕЛЕНАСОЧЕН И ЕФЕКТИВЕН КОНТРОЛ

СТОЯН КАРАДЖОВ
председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП

Единадесетият конгрес на Българската комунистическа партия даде силен тласък за развитието на партийния контрол като цяло и за контролно-ревизионната дейност като важна част от него. Постановката, че в борбата за изпълнението на решенията трябва **„да се осигури по-тясно взаимодействие на партийните органи, включително контролно-ревизионните комисии на Партията, с органите на Комитета за държавен и народен контрол“**[1], стана изходна позиция за по-голям размах, целенасоченост и ефективност на контролно-ревизионната дейност.

След Единадесетия конгрес на Партията се създадоха благоприятни условия за изпълнението на тази задача, като специализираните държавни контролни органи бяха обединени в Национална контролна система. Осъществи се по-тясно взаимодействие на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП не само с Комитета за държавен и народен контрол, но и с обединените под негово ръководство контролни органи — за финансов контрол, контролните блокове на различните ведомства и др.

Изминалият период след Единадесетия конгрес на Партията бележи **по-висок етап в развитието на контролно-ревизионната дейност.** Съществен негов белег е по-добрата **координираност с Националната контролна система,** която ярко изяви своите положителни резултати.

ПО-ЦЕЛЕНАСОЧЕНА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА ДЕЙНОСТ

Със създаването на Централната контролно-ревизионна комисия започна процес на по-определено насочване работата на контролно-ревизионните органи те да съдействуват за преодоляването на нарушенията на Устава на БКП и отрицателните явления, които затрудняват изпълнението на партийните предначертания. По-тясното взаимодействие на Централната контролно-ревизионна комисия с Националната

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 24, с. 465.

Digitized by Google

контролна система придаде на този процес много по-целенасочен характер. **Предмет на планомерната координирана дейност станаха основни решения на конгреса на Партията, на Националната партийна конференция и на последвалите ги пленуми на Централния комитет на БКП.**

Стимулатор на политическата и трудовата активност за строителите на зрелия социализъм през годините на седмата петилетка е и партийният лозунг „Високо качество и висока ефективност във всичко и навсякъде". Юлският пленум на Централния комитет на БКП (1976 г.) разкри негативното влияние на противоречието между нарасналия материално-технически и трудов потенциал на страната и изоставането на субективния фактор в използването на неговите огромни възможности за производството на повече висококачествени материални и духовни ценности. Националната партийна конференция показа пътя за преодоляването на това остро противоречие — усъвършенстване на социалистическата организация на труда в трите елемента на трудовия процес: средствата на труда, предметите на труда и живия труд.

Това са основните жалони, които чертаят победния поход на Партията и народа към зрелия социализъм. Решаването на тия задачи налага целеустремено към тях да се насочи партийният, държавният и общественият контрол. Те бяха и продължават да стоят в центъра на вниманието на Централната контролно-ревизионна комисия и нейната координирана дейност с Националната контролна система. Съвместно бяха извършени проверки по следните проблеми: „Ефективното използване на производствените мощности и качеството на произвежданата продукция в някои отрасли", „Автоматизацията на производството и използването на електронноизчислителната техника, изпълнението на постановлението на Министерския съвет за усъвършенстване на управлението", „Усъвършенстването на социалистическата организация на труда и прилагането на вътрешностопанската сметка", „Въвеждането на бригадната организация на труда", „Състоянието на транспортното обслужване на населението", „Финансово-стопанската дейност в някои поделения на Министерството на вътрешната търговия и услугите и на Министерството на електрониката и електротехниката" и др. Те са безспорно доказателство, че съвместната дейност с Националната контролна система стана основа, върху която силите и средствата на контролно-ревизионните органи се насочват към основните цели на нашето настъпателно развитие, съдействуват за разкриването на съществуващите слабости и недостатъци, допринасят за възпитанието на кадрите и за издигане ролята на субективния фактор към изискванията на обективните възможности на социалистическа България.

Верни на критичния априлски подход, ние сме длъжни да видим и съществуващите празноти и несъвършенства при определяне целите и задачите на координираната дейност. Централният комитет на Партията отделя заслужено внимание на селското стопанство, на науката и културата, без което не може да се осъществи хармонично развитие на обществото към зрелия социализъм. Разкрити бяха съществуващите противоречия, слабости и недостатъци в тези основни социални сфери. Въпреки това обаче те недостатъчно стоят в центъра на вниманието на контролно-ревизионните органи на Партията и на тяхната съвместна дейност с Националната контролна система. От друга страна, понякога контролно-ревизионните комисии се заангажират с въпроси, които по количество надхвърлят техните сили и възможности. Безспорно това не може да не се отрази неблагоприятно върху качеството на контрола, а отам и върху резултатите от него. Опитът показа колко основателно В. И. Ленин предупреждава: „Главното е да не се разпилявате, а по-добре да **вземете по-малко заведения**..., да си поставите отначало скромни цели, но да ги осъществявате упорито, ка-

Digitized by Google

то не забравяте започнатото, като не го захвърляте на половината път, а го довеждате до край."[1]

Този ленински съвет определя основната насока за по-нататъшно усъвършенстване организацията на взаимодействието ни с Националната контролна система.

КОМПЛЕКСЕН И КОМПЕТЕНТЕН КОНТРОЛ

По-високите цели, по-непосредственото свързване на контролно-ревизионната дейност с актуалните задачи на социалистическото съзиждане — това е единият положителен резултат от взаимодействието с Националната контролна система. Вторият голям плюс е, че контролът става все по-комплексен и компетентен. И в миналото на контролно-ревизионните органи се е налагало да се занимават с нарушенията на държавната и финансовата дисциплина и социалистическата законност, които затрудняват изпълнението на важни партийни и правителствени решения. В тази работа с успех са използвани специалисти от съответните държавни органи. Новото сега е, че се привличат не само отделни специалисти, а силите на цели органи: Комитета за държавен и народен контрол, Управлението за финансов контрол, контролните органи на профсъюзите и др. Всеки със своите средства и в своето поле на дейност проучва, анализира и обобщава работата на определени министерства, ведомства и техните поделения.

Контролно-ревизионните комисии съсредоточават вниманието си върху работата на партийните комитети и организации по интересуващите ги въпроси. За тази цел те проверяват деловодството, съставянето на плановете, протоколите и други документи. Важно тяхно задължение е също така да поставят за обсъждане пред партийните комитети и организации резултатите от съвместните проверки и да съдействуват да се повиши отговорността на кадрите и да се подобри тяхната работа за изпълнението на задачите.

Опитът от първите години след Единадесетия конгрес на Партията показва, че само със силите на Централната контролно-ревизионна комисия и в рамките на нейните уставни компетенции не може да се осъществи ефективен партиен контрол, който да осигури довеждането на работата докрай. Самата практика сочи, че е необходимо **широко сътрудничество със съответните отдели на Централния комитет на Партията, а по места — с партийните комитети.** Защото те са компетентни да направят многостранен анализ на партийно-политическата и организаторската работа в проверяваните звена и да вземат мерки не само срещу нарушителите на дисциплината, но и за премахването на обективните и субективните причини, които са породили съществуващите слабости и недостатъци. В различните проверки се осигури участието на отделите „Организационен", „Пропаганда и агитация", „Финансово-стопански", „Архитектура и строителство", „Планово-икономически", „Транспортен", „Промишлен", Информационно-социологическия център на Централния комитет на БКП и др.

За по-пълно обхващане на проверяваните обекти, които се намират в цялата страна, се наложи да се привлекат и усилията на голям брой **окръжни контролно-ревизионни комисии** и на отделите на окръжните комитети на Партията. В някои случаи се стигна до най-низовите звена на Националната контролна система и на партийните ръководни и контролно-ревизионни органи. **Тази координация на силите по „хоризонтална" и по „вертикална" линия направи контрола срещу отрица-**

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 35, с. 493.

Digitized by Google

телните явления много по-комплексен, компетентен и всеобхватен, което с другият важен корен на високото качество и ефективност.

ПРОГРАМИРАН КОНТРОЛ

Взаимодействието с Националната контролна система показва своите предимства и в по-последователно програмирания характер на контрола.

Не само теорията на управлението, но и практиката наложи да се разработват добре обмислени програми във връзка с проверките по всеки въпрос. Самото осигуряване на координирана дейност издигна на повърхността **необходимостта от ясно разграничаване на функциите и задачите на контролно-ревизионните органи със звената на Националната контролна система,** а също така и със съответните партийни комитети. В отговор на тази необходимост бяха извикани на живот добре разработени програми на съвместни проверки за всеки отделен случай.

Положителна особеност на тези програми е, че основната, общата за всички цел се „декомпозира" на подцели, на конкретни задачи за всеки от взаимодействуващите си органи. Едни поемат задължение да разкрият състоянието на стопанската, други — на финансовата, трети — на партийната дейност, да търсят персонална отговорност за съществуващите слабости, недостатъци и нарушения и пр. Друга особеност на програмата е, че синхронизира действията на всеки орган, определя специфичните им форми и средства на работа.

Разбира се, още не можем да твърдим, че е на висота програмирането на съвместната дейност. Като начало то е добро, но се нуждае от сериозно усъвършенствуване. Досегашните програми не винаги осигуряват **правилно разграничаване на задачите и съгласуване на усилията през всички етапи на съвместната дейност.**

Като правило при **първия етап определянето на целта и предмета** на проверката става съгласувано между партийните и държавните органи. Но в следващите етапи съществуват отклонения. В някои случаи самите програми, въпросници и други документи се разработват самостоятелно от контролно-ревизионните комисии или пък държавните контролни органи изготвят свои планове за проверки. Животът подсказа, че по-добра комплексност на контрола се осигурява там, където се създават **единни програми за цялата съвместна дейност.** Правилно съставените програми са основа за разграничаване на задълженията и в **етапа на набиране на информацията** по въпросите, които са предмет на координираната дейност.

От решително подобряване се нуждаят съвместните усилия през следващия етап — **анализът и обобщението на събраната информация.** Не са единични случаите, при които контролно-ревизионните комисии, върху основата на получената информация от съвместните проучвания, самостоятелно съставят докладите. Понякога те имат вид на статистически справки, без достатъчен анализ и обобщение на данните. Важно изискване за по-нататъшното усъвършенствуване на програмираната дейност е в тях да се планират мерки, които ще осигурят действително комплексен анализ и обобщение на материалите и правилно определяне задачите на всеки контролен орган.

Усъвършенствуването на програмирането изисква още по-добре да се планира координираната дейност и през **етапа на организацията и проверката на изпълнението** на набелязаните мерки и задачи, а също така и при **оценката на резултатите** от цялостната съвместна работа по даден въпрос.

Digitized by Google

ПО-ПЪЛНО ЕДИНСТВО МЕЖДУ КОНТРОЛНАТА И РЕВИЗИОННАТА ДЕЙНОСТ

Координираният контрол на Централната контролно-ревизионна комисия на Партията и Националната контролна система доведе до много по-пълно единство на контролната и ревизионната дейност и до засилването на техния политически характер. С право процесът на това взаимодействие може да се определи като **процес на преливане на контролната дейност в ревизионна и на ревизионната в контролна.**

Съвместната дейност по своята същност е контрол за изпълнението на определена партийна задача — например пълното използване на наличните производствени мощности, прилагането на новия икономически механизъм и пр. За да се проконтролира как партийните комитети и организации са се занимавали с този въпрос, е необходимо да се провери редовността на плановете, протоколите и други документи. Анализът на констатациите от проверките на държавните контролни органи и политическите изводи за отделните дейци, които правят партийните комитети и организации по предложение на контролно-ревизионните комисии, са **важна съставна част от тяхната контролна дейност.**

В това по-пълно единство на контролната и ревизионната дейност най-добре изявяват своите предимства създадените у нас по предложение на др. Тодор Живков единни контролно-ревизионни органи като по-ефективна организационна форма за контрол срещу нарушенията на Устава на Партията, партийната и държавната дисциплина и партийния морал.

МНОГОКРАТЕН ЕФЕКТ

Ефектът от по-тясното взаимодействие на Централната контролно-ревизионна комисия с Националната контролна система се прояви в различни насоки.

Благоприятните резултати се показват преди всичко в **усъвършенстването на организацията и подобряването на качеството на самата контролно-ревизионна дейност на Партията.**

По същество взаимодействието с органите на Националната контролна система е **приложение на програмно-целевия и комплексен подход** в борбата срещу нарушенията на Устава на Партията, на партийната и държавната дисциплина и на социалистическата законност. Прилагането на програмно-целевия и комплексен подход се отразява благоприятно върху стила на работа на Централната и на окръжните контролно-ревизионни комисии, като става една от постоянните негови черти.

Ние нямаме основание да твърдим, че постигнатото и в това отношение е задоволително. Намерен е само правилен път за усъвършенстването на стила на работа, по който контролно-ревизионните комисии са още в началото. Предстои да се осъществят по-цялостно Тезисите на Политбюро на Централния комитет на БКП от 1973 г. за последователно прилагане на програмно-целевия и комплексен подход в социалното управление. Необходимо е целите, които се поставят пред обединените усилия на контролните органи, да бъдат още по-непосредствено подчинени на националните цели.

Особено важно е сега **в центъра на вниманието още по-определено да се поставят въпросите за интелектуализацията на всички дейности, за по-последователното прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм.** По-точно да се формулират и подцелите на отделните партийни и държавни контролни органи, за да се

Digitized by Google

получи действително **правилно съставена система от цели.** Немалко предстои да се усъвършенстват и програмите за осъществяване на тези цели като инструмент за комплексна борба срещу отрицателните явления и за правилно координиране на усилията на всички контролни звена.

С право може да се каже, че и досегашният опит за специализиране дейността на партийните и държавните контролни органи, **както** и на съгласуването помежду им на практика води до приложение на **мултипликационния подход,** до многократен ефект от правилно организираното взаимодействие.

В какво се изразява тази многократност на ефекта?

Безспорно е, че значително се обогати съдържанието на контролно-ревизионната дейност. В миналото тя се свеждаше главно до два основни дяла — разглеждане на възражения на комунисти срещу наложени им наказания и ревизии по деловодните и финансовите въпроси. След Единадесетия конгрес на БКП се разви и **трета насока** — съобразно компетенциите на контролно-ревизионните органи на Партията да се извършват **проверки по основни партийни и държавни задачи** и решително да се води борба срещу съществуващите слабости, недостатъци и нарушения. Ефектът от тази дейност е, че значително по-пълно се разкриват отрицателните явления и прояви в партийните редове и се взема партийно отношение към слабостите на отделни органи и комунисти.

В тази връзка по-широко и по-правилно се прилагат членове 31 и 41, буква „а" от Устава на Партията. Както Централната, така и местните контролно-ревизионни комисии привличат към отговорност нарушителите на Устава и на социалистическата законност. На немалко партийни членове, които преди това бяха санкционирани само административно, сега се търси партийна отговорност за допуснатите нарушения и слабости. Положително е, че в тези случаи контролно-ревизионните органи не определят пряко степента на партийното наказание, а предоставят материалите от съвместните проверки на първичните партийни организации и оставят те да се произнесат по постъпките и поведението на отделни комунисти. Така се създават по-добри условия чрез партийния колектив да се засилва възпитателното въздействие на партийното наказание.

Нерешена задача в това отношение е, че още не се осигурява обратна информация от страна на контролно-ревизионните комисии за мерките и решенията, които първичните партийни организации вземат и осъществяват във връзка с констатираните слабости, недостатъци и нарушения.

Нарастването на **превантивната роля на контрола** — това е друга важна насока, в която се проявява ефектът от взаимодействието с Националната контролна система, а също така и с отделите на съответните партийни комитети. При съвместните проверки се разкриват някои слабости и недостатъци още в самия им зародиш и кадрите се предпазват от тяхното задълбочаване. В много случаи е достатъчно да се посочат на ръководните дейци съществуващите пропуски в тяхната работа и те сами да се заемат с отстраняването им. Обсъждането на резултатите от проверките в първичните партийни организации и в колективите дава **по-голяма гласност** и допринася да се засили превантивната роля на контрола.

Ефектът от координираните усилия се проявява и в **по-правилното съчетаване на административните, икономическите и партийните средства** за въздействие и увеличаване резултатите от възпитателната работа както с отделните нарушители, така и с целия партиен и трудов колектив.

Digitized by Google

Друга основна насока, в която се проявява ефектът от взаимодействието на контролно-ревизионните комисии с Националната контролна система, е по-резултатното **съдействие за издигане ролята на първичните партийни организации** „като непосредствени политически щабове и най-близки ръководители на трудовите колективи"[1].

Националната партийна конференция (1978 г.) постанови да не се решават основните проблеми на трудовите колективи през главата на първичните партийни организации. Да се създадат всички условия партийните организации активно да въздействуват върху производствения, социалния и духовния живот на трудовите колективи, да формират политическата обстановка и атмосфера, да мобилизират силите на тружениците за изпълнението на партийната политика.

Като разкриват слабостите и недостатъците при изпълнението на важни партийни решения, анализират причините за тях и търсят лична отговорност на отделни ръководни дейци, като предоставят на първичните партийни организации да обсъждат резултатите от съвместните проверки, партийните и държавните контролни органи на дело допринасят за изпълнението на тези задачи и за издигане ролята на партийните организации.

Не е малък ефектът за **подобряване работата на самите държавни контролни органи.** От една страна, взаимодействието им с контролно-ревизионните комисии на БКП допринася те още по-правилно и политически да оценят собствената си работа. От друга страна, се осигурява активната подкрепа на партийните комитети и организации, с което техният контрол срещу нарушенията на социалистическата дисциплина и законност става много по-резултатен.

Крайният ефект от взаимодействието на Централната контролно-ревизионна комисия на Партията с Националната контролна система при проверките за изпълнението на партийните решения в последна сметка се проявява в **отстраняването на голяма част от недостатъците в работата на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и дейци, в съдействието им за изпълнението на плановете и задачите в социалистическото строителство.** Това допринася да се осигуряват повече и по-висококачествени материални и духовни ценности за постигането на висшата цел на социалистическото общество — по-нататъшното издигане жизненото равнище на трудещите се.

Интелектуализацията на контролно-ревизионната дейност като цяло и по-конкретно на взаимодействието с Националната контролна система е пътят за осигуряването на по-висока ефективност в съдействието за реализацията на главния политически въпрос, който ще реши Дванадесетият конгрес на Партията — усъвършенстването на политическата система на изграждането у нас зряло социалистическо общество.

---

[1] Т. Живков, За усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, Партиздат, 1978 г., с. 49.

Digitized by Google

НАУЧНИЯТ ПОДХОД В АПРИЛСКАТА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

проф. КИРИЛ ИВАНОВ

Априлският пленум на Централния комитет на Партията е преломен момент в развитието на Партията и страната. Той не само премахна грешките и недостатъците, които имаше дотогава в живота и дейността на Партията, но и напълно възстанови ленинските норми и принципи на партийно, обществено и държавно ръководство, създаде условия за ускорено строителство на социализма. За кратко време социализмът окончателно победи, утвърди се и страната навлезе в етапа на изграждането на зрелия социализъм, което издигна авторитета на Партията не само у нас, но и в света.

В основата на неизмеримото значение на успехите на нашата страна в годините след Априлския пленум е научният подход в изработването и реализирането на партийната политика. Политиката и дейността на Партията бяха поставени в пълно съответствие с основните принципи на марксизма-ленинизма, с новите потребности на социалистическото развитие на страната и с изискванията на международната обстановка. Следователно пленумът не само премахна отклоненията от марксистко-ленинската политика, утвърдена от нейния Пети конгрес, но я и разви и обогати съобразно закономерностите, породени от новия етап на развитието на социализма.

Разработването на априлската политика и нейното осъществяване са дело на цялата Партия, но изключително голяма е заслугата на др. Тодор Живков като първи секретар на Централния комитет на Партията. Неговото име е неделимо от историческото и непреходно дело на Априлския пленум.

I

Като утвърди линията на градивно обновяване във всички области на живота, Априлският пленум създаде всички необходими условия и обстановка, за да се разгърне творческият дух на марксизма-ленинизма. Неговото развитие и непрекъснато обогатяване с революционната практика е най-важната и неотменимата предпоставка за научен подход в живота и ръководната дейност на Партията, за изра-

Digitized by Google

ботването на правилна политика и за използването на ефективни форми и методи за нейното реализиране.

Само върху основата на марксизма-ленинизма Партията може да прониква дълбоко в живота, да преценява конкретната обстановка, съотношението на класовите сили и да разкрива тенденциите и потребностите на развитието на обективната действителност. Това е така, защото теоретическите положения на марксизма-ленинизма са отражение на действителното развитие на историческия процес. За нас, подчертава Ф. Енгелс, историческата теория на Маркс е основно условие за всяка издържана и последователна революционна политика. За да се изработи такава политика, нужно е само да се приложи теорията към икономическите и политическите условия на дадена страна.

Значението на Априлския пленум не се изчерпва само с възраждането на творческия дух на марксизма-ленинизма. Убедително беше обоснована и порасналата необходимост от издигане на научното равнище във всестранната дейност на Партията. Тя пряко се обуславя преди всичко от степента на изграждане на новото общество. Колкото повече се отива към утвърждаването на социализма и към зрелия социализъм, толкова повече обществените отношения се обогатяват по форма и съдържание. Решават се мащабни и сложни задачи, разширяват се взаимовръзките между отделните области на обществения живот, значително се засилва динамиката на развитието в сравнение с етапа на полагане основите на социализма. За сравнително кратко историческо време настъпват съществени изменения в икономическата, културната и социалната област. Този сложен и противоречив процес още повече се засилва и под въздействието на съвременната научно-техническа революция. Ако той не се разкрива, научно осветлява и не се ръководи и насочва правилно в съответствие с обективните закони и потребности на социалистическото развитие, може да се стигне до сериозни нарушения в нормалното функциониране на цялостния обществен организъм. Оттук и изводът, който направи др. Тодор Живков в отчета на ЦК на Партията пред IX конгрес: „Колкото по-развито става нашето общество, толкова повече на преден план излиза въпросът за научното равнище на партийното ръководство.“[1]

Друго обстоятелство, което властно поставя задачата да се издига равнището на научния подход, е нарастващата роля на науката в общественото развитие. Заедно с това нейните постижения са благоприятна възможност за разрешаването на тази задача. Ролята на науката в съвременните условия е отразена и в Програмата на Партията, приета от нейния X конгрес. В нея се изтъква, че науката се свързва органически със социалистическото общество, утвърждава се като непосредствена производителна сила, като сърце и душа на производството, превръща се в основа на ръководството на социалните процеси, в решаващ фактор за социален, икономически и технически прогрес. Необходимо е цялата дейност на Партията — политическа, икономическа, идеологическа, възпитателна, управленческа и пр., да се осъществява напълно върху научна основа, в съответствие с марксистко-ленинската теория, с постиженията на научно-техническата революция.[2]

Едновременно с разкриването на необходимостта от издигане научното равнище на партийната дейност Централният комитет и най-вече др. Т. Живков обосноваваха формите и методите за неговото постигане. Наред с изпитаните в дългогодишната практика смело се прилагаха нови форми и методи на работа и ръководство. Творческо-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978 г., т. 2, стр. 396.
[2] Програма на БКП, С., Партиздат, 1971 г., с. 84.

Digitized by Google

то дръзновение и новаторство са релефно изразени характерни черти на стила на Централния комитет на Партията в годините след Априлския пленум. Той, подчертава др. Ал. Лилов, „научи Партията как да побеждава в изменилите се и бързо променящи се съвременни условия, въоръжи я с нов исторически опит и знания, извика на живот в нея нови сили и способности. Именно поради това ние с пълно основание говорим за „априлската атмосфера", за „априлското дръзновение и размах", за „априлското новаторство", за „априлския дух и стил на работа" в Българската комунистическа партия. Това са понятия, които не могат да бъдат наложени от пропагандата. Те се изковават от историята и олицетворяват историята."[1]

Последователното прилагане и развитие на колективността, висшия принцип на партийно ръководство, имаше първостепенно значение за прилагането на научен подход в дейността на Партията, за изработването на научно обосновани политика и решения, защото се използва силата на колективния ум, разгръщат се вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката. В такава обстановка се реализира едно от най-важните изисквания на научния подход — всестранно да се разглеждат въпросите, да се обхванат и изучат всички страни на фактите, събитията, процесите, да се разглеждат те в тяхната връзка, зависимост и вътрешна противоречивост. Това напълно не може да се постигне, но ние — пише В. И. Ленин — трябва да се стремим към такова изучаване.[2]

Необходимостта от използване на колективния ум се засилваше от мащабността и сложността на задачите. Непрекъснатото повишаване в съвременните условия на политическото, образователното и техническото равнище на комунистите, на целия народ издига също на по-висока степен значението на колективния ум. „Сега — изтъква др. Т. Живков — партийната работа се увеличава по обем — обхваща по-голям кръг икономически, технически и други проблеми; задълбочава се по линията на компетентността — изисква всестранно и научно изучаване на въпросите; усложнява се ръководството на обществената дейност — растат ролята на масовите организации, активността на трудещите се, тяхната отговорност. Тоя сложен комплекс от задачи не може успешно да бъде решен, ако не се издигне на по-висока степен колективността в ръководството."[3]

В съдържанието и формите на дейност на Централния комитет и другите колективни органи настъпиха качествени изменения. На заседанията се обсъждат своевременно основните и назрели проблеми на общественото развитие и се използват различни форми за най-широко използване на колективната мъдрост. Националните съвещания и поставянето на всенародно обсъждане на кардиналните проблеми на социалистическото строителство станаха практика. Следва да се изтъкне широкото използване на специалисти и учени, носители на съвременните постижения на науката, за осветляването и решаването на проблемите. Непрестанната грижа на ЦК на Партията да усъвършенствува колективността в своята работа е изразена и в създаването преди една година на комисии по отделни направления начело с членове на Политбюро за по-задълбочено разработване на възловите проблеми на нашето развитие.

За развитието на колективността извънредно много допринесоха и **новите методи за всестранно и задълбочено изучаване на обективните**

---

[1] А. Лилов, Духовният разцвет на съвременна България — плод и тържество на априлската линия на БКП. сб. Тържеството на априлската линия на Партията, С., Партиздат, 1971 г., с. 10.

[2] В. И. Ленин, Съчинения, т. 32, с. 83.

[3] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978 г., т. 2, с. 398.

Digitized by Google

явления и процеси — социологически, икономически, етически, правни, и други изследвания, прогнозиране, моделиране и експериментиране. Получената по този начин информация предпазва от едностранчивост и субективизъм при изработването на партийната политика, при вземането на решения, помага да се намери вернният път към успеха. „Научният характер на партийното ръководство не може да се издига, ако партийните органи не разполагат с навременна, обективна, комплексна и аналитична информация за процесите на вътрешнопартийния живот, за най-важните обществени явления."[1]

Последователното прилагане на колективността и използването на система от научни методи осигуриха бързото преодоляване на някои неправилни постановки, намерили място в Партията до Априлския пленум. Те дадоха възможност теоретически да се осветлят първостепенни по значение и неотложност проблеми на развитието на страната. Внесе се пълна яснота за характера на социалистическата революция у нас; за етапите на развитието на страната по пътя на осъществяване крайната цел на Партията — изграждането на комунистическо общество; за закономерното развитие на нашето общество и характера на противоречията в него; за изграждането на материалнотехническата база на социализма и развитието на обществените отношения; за съюзника на работническата класа. По-късно бяха теоретически разработени проблемите за същината и механизмите на новата система на ръководство на икономиката; за постигането на висока обществена производителност на труда; за високо качество и висока ефективност във всичко и навсякъде; за усъвършенствуване системата на социално управление; за социалистическия начин на живот.

Много съществено значение имаше своевременното разкриване и изясняване на очерталото се след XI конгрес противоречие между огромните възможности на нашата социалистическа система и способността, умението на отделни звена на субективния фактор максимално да ги използват. Обосновани бяха и главните пътища за неговото преодоляване — усъвършенствуването на планирането на икономиката и социалистическата организация на труда. Този факт е ново и ярко доказателство за умението на ЦК на Партията своевременно да вижда назрелите и назряващите проблеми на социалистическото развитие на страната и да ги поставя на разрешаване, да не си затваря очите пред тях.

Най-висока изява на творческия дух и теоретическата мощ на Партията е приетата от нейния Десети конгрес Програма за изграждане на развито социалистическо общество. В нея е направен всестранен анализ на съвременния етап в развитието на нашата страна, обосновани са характерните черти на развитото социалистическо общество. Въз основа на разкриването на действителните процеси в изграждането на развито социалистическо общество бяха формулирани и основните задачи, които Партията трябва да решава.

Теоретическото изясняване на проблемите на развитието на нашата страна беше неотменима предпоставка за изработването на научно обоснована, марксистко-ленинска вътрешна и външна политика, на практика да се осъществява принципът за органическо единство на науката и политиката.

В областта на народното стопанство се създадоха условия не само да се превъзмогне изоставането в индустриализацията на страната, но и да се ускори нейното развитие. Най-съществено значение в системата от мерки за подем и развитие на селското стопанство имаше засилването на материалната заинтересованост у селските труженици,

[1] Т. Живков, За партийното строителство, С., Партиздат, 1978 г., т. 3, с. 92.

Digitized by Google

окрупняването на кооперативните стопанства, а по-късно и преминаването на селското стопанство на промишлена основа.

Като се ръководи от принципното положение, че ускорено развитие не може да се постигне в затворена икономика, Партията непрекъснато разширява и засилва интернационалните връзки на нашата страна с братските социалистически страни и преди всичко със СССР. Проблемите на развитието на народното стопанство са в центъра на априлската политика, защото успехите в него създават условия за понататъшно развитие на всички други сфери, за непрекъснато подобряване на материалното положение на народа.

Усилията на Партията в духовната сфера се насочиха към преодоляване на догматизма и просветителството, към по-тясно свързване с практиката на социалистическото строителство. Като преценява, че разцветът на духовната култура се превръща в обективна потребност и фактор на общественото развитие, Партията непрекъснато взема мерки за издигане на политическото, образователното и културното равнище на целия народ. Съществено значение имат и разработките ѝ за коренно изменение на образователната система. Централно място в дейността на Партията и другите организации в сферата на духовната култура се отделя на комунистическото възпитание на трудещите се.

Априлският пленум продължи и издигна на по-високо равнище външната политика на нашата страна, насочена към запазването на мира в целия свят, значително разшири връзките и сътрудничеството си с другите страни, особено със Съветския съюз. Пролетарският интернационализъм и българо-съветската дружба пуснаха дълбоки корени в нашата страна.

Априлската политика се формира с активното участие на трудещите се. Те осъществяват контрол за нейното изпълнение. Широко се развива социалистическата демокрация. Това е процес, който на всяка степен от движението към зряло социалистическо общество се обогатява с нови форми.

Динамиката на общественото развитие изисква **да има по-голяма яснота в движението напред за един по-дълъг период, да се решават проблемите с по-далечна перспектива.** Едногодишните и петгодишните планове, както отбеляза др. Т. Живков още пред Седмия конгрес на Партията през 1958 година, ограничават погледа на Централния комитет за развитието на страната. Ето защо се пристъпи към дългосрочно планиране. Въз основа на прогнози и концепции се разработиха научно обосновани програми за развитието на отделни области на живота. Във връзка с подготовката на Единадесетия партиен конгрес се приеха Тезиси за развитието на науката и техническия прогрес през седмата петилетка (1975—1980 г.) и до 1990 година, а за същия период са приети и основните насоки за икономическото развитие на НРБ, за по-нататъшното изпълнение на Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа. Наличието на дългосрочни перспективи е предпоставка и показател за научно решаване на проблемите. Ленинското изискване политическото ръководство да съчетава решаването на текущите задачи с оглед на по-далечни перспективи на развитието получава в ръководната дейност на нашата партия нови измерения, творческо приложение в съвременните условия на нашата страна.

Методите на моделиране и експериментиране Централният комитет използва при решаването на такъв голям въпрос, какъвто беше разработването и прилагането на новата система на ръководство. Тя беше утвърдена на пленум на ЦК през април 1966 г., но дотогава се проведоха експерименти в отделни окръзи и отрасли.

Digitized by Google

Съществено значение за издигане на научното равнище на партийната политика има **пълното използване на комплексния подход при решаването на проблемите успоредно с прилагането на програмно-целевия подход.** Използването им създава възможност по-точно да се формулират далечните и близките цели, да се разработят комплексни програми, а също и да се създаде организация за тяхното постигане. Така се внася по-голяма целенасоченост и се осъществява необходимата координация в дейността на различните органи на управление, постига се по-голяма ефективност.

Непосредствено свързан с програмно-целевия и комплексен подход е **мултипликационният подход.** При него решаването на всеки проблем се преценява не само от гледна точка на ефекта, който има за дадено звено, но и от гледна точка на ефекта, който ще има за другите звена на системата. По такъв начин се постига по-голям (умножаващ се) ефект от реализирането на поставените цели, които се формират на основата на приложението на програмно-целевия и комплексен подход.

Сега нашата партия придава изключително голямо значение на прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм. Същественото в него е, че икономическите принципи, методи и средства се разглеждат и прилагат като цялостна система, а не откъснато едни от други, както беше в миналото. С нея се стремим да управляваме целия производствен и възпроизводствен процес. Основен принцип на новия икономически подход е самоиздръжката на отделните производствени предприятия и техните поделения. Създават се условия всеки трудов колектив и всеки негов член да бъде заинтересован да работи за постигането на по-високи успехи в изпълнението на плана. Новият икономически подход не измества и не противоречи на другите подходи. Той, по думите на др. Т. Живков, образно казано, ще влее свежа кръв в системата от методи, форми и механизми, които ние досега използвахме, ще ги импулсира да действуват пълноценно. Наша слабост е, че досега вливахме малко кръв в тази система.[1]

Новият икономически подход две години успешно се прилага в селското стопанство, а сега вече и в други области. Един от въпросите, които ще разгледа предстоящият Дванадесети конгрес, е въпросът за последователното прилагане на новия икономически подход в останалите отрасли и области на живота.

Марксистко-ленинската априлска политика за ускорено изграждане на социализма напълно отговаря на интересите на работническата класа, на всички трудещи се. Между прогресивните тенденции на общественото развитие, отразени в политиката на Партията, и интересите на работническата класа, на трудещите се има съвпадение. То придава дълбоко научен характер на партийната политика. В това се състои коренното ѝ различие от политиката на буржоазната класа.

Политиката на Партията, изработена от нейните централни органи, се конкретизира по отрасли и административно-териториални и производствени единици. Максимални резултати се получават, когато се отчитат местните условия. Тук е особено голяма ролята на местните партийни комитети и организации, които осъществяват политическо ръководство. В тази си дейност по примера и под ръководството на ЦК на Партията те все по-умело прилагат утвърдените в неговата практика нови научни методи за изучаване и решаване на проблемите. Тяхната ръководна дейност носи белезите на по-голяма перспективност и комплексност, отразени преди всичко в плановете за цялокупната им дейност. Увеличени са техните срокове, които сега са за

[1] Т. Живков, Слово пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз. „Работническо дело", 30 март 1979 г.

Digitized by Google

целия период между отчетно-изборните събрания и конференции. Повечето от плановете имат изразени общи цели и подцели, а по съдържание обхващат проблемите на вътрешнопартийния живот, на партийното ръководство на социалните процеси, създават основа за дейността на държавните и стопанските органи, на обществените организации.

Изработват се прогнози, концепции и програми за развитието на отделни отрасли на икономиката и духовния живот, за отделни направления на партийната дейност. В Тезисите на Централния комитет на Партията във връзка с подготовката на XI конгрес се подчертава, че партийните комитети „започнаха по-системно да изучават процесите и явленията в обществения живот, да провеждат разнообразни социологически изследвания и да използват по-пълно информацията като инструмент за научно ръководство. Сега по-сполучливо се прилагат и нови форми и методи като моделирането, експериментирането, разработването на прогнози и перспективни планове не само в икономиката, но и за издигане равнището на организационната и идеологическата работа на Партията“[1].

II

Научно обоснованите програма, политика, решения са основа за сплотяване и организиране на комунистите, на всички трудещи се. Те крият в себе си силен мобилизиращ заряд. **Но изпълнението на партийната политика изисква и научно обосновани организационни форми за обединяване на комунистите и другите трудещи се, а също и научно обосновани методи и форми на практическа дейност.** И в това отношение нашата партия прояви новаторство и творчество. Това е също много характерна черта на априлската линия. На различните етапи в развитието на страната Партията търсеше и намираше нови форми, които да обезпечат най-голяма ефективност в изпълнението на партийната политика.

В условията на утвърждаване на пълната победа на социализма в нашата страна се направиха **качествено нови изменения в административната, стопанската и партийната структура.** В началото на 1959 г. се създадоха новите окръзи, като се ликвидираха околийските административни звена. От организационната структура на Партията отпаднаха околийските организации, а се създадоха общинските партийни организации. Тяхното изграждане целеше преди всичко да се осигури по-близко партийно ръководство на селското стопанство.

Новите задачи по изграждането на развито социалистическо общество изискваха и **нови организационни форми.** Крупно мероприятие в това отношение е създаването на селищните системи. Те са качествено ново явление в нашата обществена структура. Това са по същество социално-икономически и административни единици от съвършено нов тип, тъй като отделните населени места на тяхната територия са обединени от общи производствени дейности, общо обслужване, единен транспорт. Те разкриват много по-благоприятни условия за засилване на връзките между града и селото, за ускоряване процеса на преодоляване на различията между тях.

Създаването на селищни системи предизвика изменения в организационните форми на Партията и на другите обществени организации. Изградиха се новите общински партийни комитети, които са пълновластно политическо ръководство на територията на селищната система.

---

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката за XI конгрес на Партията, С., Партиздат, 1976 г., с. 166.

Digitized by Google

Като прилагаше конкретно-историческия подход, Партията формулира нови оригинални решения за определяне ролята, мястото, задачите и функциите на различните звена в политическата система на нашето общество.

През годините след Десетия партиен конгрес настъпиха значителни изменения и в държавното устройство на страната.

Нова и с перспектива за засилване е постановката за **съчетаването на държавното и общественото начало в дейността на ръководните държавни, културни и други органи.** То разширява обществената и политическата основа на държавните органи за въвличане на трудещите се в управлението на страната, разширява и издига на качествено нова степен сътрудничеството между държавните органи и обществените организации. Това е една от изявите на априлската линия на Партията за развитието на социалистическата демокрация.

Нови принципии положения бяха формулирани и при решаването на проблемите за системата на масовите организации. Те изискват системата на обществените организации да съответствува по-пълно на социално-класовата структура на обществото, а дейността им да се обвързва със специфичните интереси на техните членове; да създават условия за по-голяма инициатива и самодейност. Получиха и законодателна инициатива, засилиха се контролните им функции.

III

Като изисква да се търсят и прилагат нови форми и методи на работа, които да интензифицират партийната дейност, Централният комитет на Партията твърдо подчертава, че при всички случаи те трябва да се съобразяват с характера и ролята на Партията като единна и самодейна организация, ръководна и направляваща сила на общественото развитие. Новите форми и методи трябва да създават по-добри условия за пълна изява на нормите и принципите на партиен живот. Те отразяват общите закономерности на развитието на Партията и тяхното спазване е необходима предпоставка за нормално реализиране на ръководната дейност на Партията и на всички нейни структурни звена.

Творческото приложение на ленинските принципи и норми е необходима предпоставка, за да могат партийните комитети и организации да решават правилно проблемите с присъщите на характера и ролята на Партията форми и средства, да се изявяват като органи за политическо ръководство. Десетият конгрес на Партията посочи, че издигането на научното равнище в дейността на партийните комитети не трябва да отслабва, че е необходимо да се засилва ролята им на политически ръководители. Това означава, че едновременно с правилното решаване на основните проблеми на развитието на страната и нейната политическа система тяхна първостепенна задача е да се разгръща широка идейновъзпитателна и организаторска работа сред трудещите се, които да са най-тясно свързани с политиката на Партията и с конкретните задачи на трудовия колектив. Тази им дейност сега е подчинена на изясняване проблемите на новия икономически подход и новия икономически механизъм. Мартенският пленум на Централния комитет на Партията (1979 г.) посочи, че новият икономически подход изисква съзнателна творческа дейност на масите, по-висока дисциплина и отговорност в работата. Задача на партийните органи и организации е да изясняват не само икономическия, но и социалния, и идейновъзпитателния аспект на новия икономически подход. Само когато се отчитат в тяхната цялост всички аспекти на новия икономически подход, може да се разчита на неговото правилно приложение.

Digitized by Google

Съществено е и изискването изследванията за изучаване на фактите, явленията и процесите в развитието на обществото да се превръщат в действено средство за усъвършенствуване на стила на работа, за положителни изменения в обективната действителност. Успехите на партийните органи и организации в конкретизирането и изпълнението на партийната политика са критерият за умението им да прилагат разнообразни методи в осъществяването на научния подход в своята ръководна дейност. Тази теза, формулирана от Десетия партиен конгрес, е насочена против увлечението на някои партийни органи, които организират и провеждат много мероприятия и създават само видимост на творчески размах, а всъщност плодят формализъм, откъсват дейците от непосредствена работа сред хората.

Необходимо е да се отбележи и още едно положение, което ЦК на Партията твърдо подчертава. **Използването на нови подходи и методи на работа не означава, че се пренебрегват или изоставят изпитаните в досегашната практика форми и методи на работа.** Информацията за обективната действителност, набрана с нови методи, може правилно да се прецени и да се направят верни изводи само при най-пълно използване на **колективния метод и класовия подход.** Последният дава възможност преценката на процесите и явленията да се прави от позициите на интересите на работническата класа, на принципните положения на марксизма-ленинизма, да бъде тя съобразена с характера на Партията. И в най-новите документи на Партията се посочва значението на **индивидуалния подход** в съвременните условия, който е утвърдена традиция в дейността на нашата партия. Обосновано е и порасналото значение на **изучаването, пропагандирането и разпространението на челния опит** за издигане научното равнище на партийната дейност и за постигане на по-голяма ефективност. Не противопоставянето, а съчетаването на новите и доказалите в практиката своята целесъобразност методи е безспорният залог за научност и по-големи успехи в партийната дейност.

●

За правилността на политиката на Партията и нейната дейност се съди главно по резултатите от тях, по реалните прогресивни изменения, които настъпват в развитието на всички области на обществото, в материалния и духовния живот на народа. Могат да се посочат много конкретни данни, които най-убедително показват обилните плодове на априлската политика на Партията. Те очертават непрекъснато развитие на народното стопанство, небивал разцвет на духовната култура, издигане жизненото равнище на народа. На тази основа се разширяват и задълбочават връзките на Партията с целия народ. Безрезервната и гореща подкрепа на партийната политика от страна на народа получи нови мащабни измерения в предсрочното изпълнение на плана за икономическото и социалното развитие за 1980 г. и цялата седма петилетка.

Априлската политика блестящо издържа строгия, но и най-суровия изпит на живота. Затова няма съмнение, че Дванадесетият конгрес на Партията ще я продължи и развие по-нататък, че неговите решения ще бъдат огромна крачка по пътя на изграждането на зряло социалистическо общество в нашата страна.

Digitized by Google

АПРИЛСКАТА ЛИНИЯ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯТ НАЧИН НА ЖИВОТ

проф. д-р ЦВЕТА ВАСИЛЕВА

Едно от най-значителните постижения на нашата страна след победата на Деветосептемврийската революция е новият, социалистическият начин на живот. Коренно се измени социалният облик на жизнените дейности на хората съобразно същността и закономерностите на реалния социализъм, отразени в законите, принципите и идеалите на научния комунизъм, на марксизма-ленинизма. Социалистическият начин на живот изразява типичните за социализма по социален облик жизнени дейности на хората (обществото, социалните общности и индивидите) във всички области на обществения живот — икономическата, социалната, политическата и духовната. Той е съвкупност от всички жизнени дейности в труда и през свободното време.

Коренните изменения в начина на живот на нашия народ при социализма се отнасят не само за социалния облик на жизнените му дейности, но и за неговото съдържание, структура, социална роля. Изменяйки начина на живот на хората, социализмът изменя и самите тях, защото „каквато е жизнената дейност на индивидите, пишат основоположниците на марксизма, такива са и самите те"[1]. Поради това и в документите на XXV конгрес на КПСС се свързват трите най-велики завоевания на Съветския съюз за 60 години обществен прогрес след победата на Октомврийската революция: социалистическото общество, съветският начин на живот и съветският човек.[2]

В развитието на нашата страна по пътя на социализма могъщ тласък, качествен прелом и начало на нов етап постави Априлският пленум на ЦК на БКП от 1956 г. Значението му за развитието на социалистическия начин на живот може да се разбере само ако се разглежда в неразкъсваемо единство с постиженията на нашата страна по пътя на социализма във всички области на обществото и формирането на новия човек — строител на социализма. Априлският пленум не се занима специално с проблемите на начина на живот, но неговите решения откриха пътя, дадоха линията за издигането на Партията до съвременното равнище на тяхното практическо осъществяване и теоретическо осветляване. Една от главните негови последици е издигането на нова по-висока степен на развитие на социалистическия начин на живот в нашата страна.

---

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс. Съч., т. 3, с. 21.

[2] Л. И. Брежнев. Отчет на ЦК на КПСС и предстоящите задачи на Партията във вътрешната и външната политика, С., Партиздат, 1976, с. 121.

Digitized by Google

Партията възприе курс на ускорено изграждане на материално-техническите, политическите и духовните предпоставки за пълно утвърждаване на новия начин на живот; за отстраняване на всички пречки от субективен характер по пътя на неговото реализиране; постави върху дълбоко научни основи решаването на задачите по утвърждаването на новия начин на живот; свърза в органическо единство непрекъснатото повишаване на жизненото равнище на народа с неговото възпитание в духа на социализма и комунизма; издигна нови критерии за социалистически начин на живот и поведе борба против отрицателните явления, които са „малката правда" за нашия живот. Всичко това стана основа Партията да се реализира като ръководна сила в развитието на социалистическия начин на живот на нова, по-висока степен.

Априлският пленум внесе дух на новаторство, дръзновение и истински демократизъм при решаването на проблемите на социалистическия начин на живот. Той използва постиженията на нашия народ по пътя на социализма от предшествуващия етап, през който се осъществяваше линията, начертана от V конгрес на БКП под ръководството на вожда и учителя на нашия народ Г. Димитров. Тази линия бе продължена от ръководството на Партията начело с др. Т. Живков при по-развитите обществени условия в нашата страна, създадени от победилия социализъм. В това единство на приемственост и новаторство бе заложена една от главните предпоставки за успешното реализиране на априлския курс на Партията във всички области на обществения живот и особено в начина на живот на хората. Четвъртвековната практика потвърди недвусмислено правилността на тази линия и в областта на начина на живот.

1. ЕДИНСТВО НА ОБЕКТИВНИТЕ СОЦИАЛНИ УСЛОВИЯ И СУБЕКТИВНИЯ ФАКТОР ЗА УТВЪРЖДАВАНЕТО НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

Победата на социалистическата революция в България постави началото на процеса на ликвидиране на господствуващия в страната буржоазен начин на живот и на преход към нов, социалистически начин на живот на хората. „Социалистическият начин на живот, се изтъква в документите на XI конгрес на БКП, е свързан с дълбоки изменения във всички сфери на човешката дейност. Ликвидират се експлоатацията на човек от човека, несправедливото разпределение на материалните и духовните богатства, антихуманните отношения. Създават се условия за непрекъснато повишаване на материалното и културното равнище на народа."[1]

Априлският пленум се проведе в навечерието на пълната победа на социалистическите производствени отношения в нашата страна и върху тази основа — победата на социализма във всички области на живота. Негова заслуга е, че откри нов етап в развитието на социалистическия начин на живот, като приведе дейността на субективния фактор в съответствие със създадените обективни социални условия за това. Като отчете достигнатата степен на обществено развитие, нашата партия насочи усилията си към пълно утвърждаване на новия начин на живот във всички сфери на обществото и по отношение на всички жизнени дейности на хората на всички равнища. Всестранният и комплексен подход при решаване проблемите на социалистическия начин на живот е проява на новия творчески дух в дейността на субективния

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи. С., Партиздат, 1976, с. 59.

Digitized by Google

фактор след Априлския пленум. Най-пълна и ярка изява той получи в документите на XI конгрес на БКП.

За да се достигне нов, по-висок етап в развитието на социалистическия начин на живот, трябваше преди всичко да се разгърнат на по-висока степен **социалните условия** за това. Необходима беше високоразвита материално-техническа база, която да даде възможност да се постигне по-висок жизнен стандарт на народа. Характерът на жизнените дейности на хората, както се изтъква в документите на XI конгрес на БКП, „зависи от равнището на производителните сили и от господствуващите производствени отношения"[1]. Затова едно от първите мероприятия на Партията бе насочено към ускоряване на икономическото развитие на страната и особено на водещия отрасъл на социалистическата икономика — промишлеността, главно тежката. Върху тази основа можа да се извърши прелом и в развитието на селското стопанство, което се превърна в едро, механизирано и високодоходно. Неотклонното следване на тази политика от БКП мултиплицира успехите и постиженията в развитието на обективните социални условия за всестранно и хармонично развитие на социалистическия начин на живот. Огромен принос в това отношение ще даде и предстоящият XII конгрес на БКП, който ще утвърди осмата петилетка като петилетка на интензивно развитие на икономиката, интелектуализация на труда, на техническия прогрес, на достигането на нови висоти в развитието на производителните сили и производствените отношения в нашата страна.

Съединяването на предимствата на социалистическия обществен строй с постиженията на съвременната научно-техническа революция стана адекватна на социализма база за пълното утвърждаване на качествено новия начин на живот на хората в нашата страна. Ускореното икономическо развитие на основата на постиженията на съвременната научно-техническа революция и постоянното усъвършенствуване на победилите социалистически производствени отношения нашата партия подчини на интересите на трудещите се начело с работническата класа. **Ясният класов подход при решаването на въпросите,** които засягат начина на живот на хората, стана втората по значение предпоставка за неговото пълно утвърждаване. Повишаване жизненото равнище на народа, подобряване на неговото материално и духовно благосъстояние стана ръководен принцип в цялостната дейност на Партията. Специална програма за реализирането на тази цел бе приета на Декемврийския пленум на ЦК на БКП от 1972 г. като едно от най-забележителните проявления на априлската линия на Партията.

Самото развитие на производителните сили и на производствените отношения не води автоматически и стихийно до изменение на начина на живот на хората. Постиженията по пътя на социалистическите преобразования стават фактор за пълното му утвърждаване само когато бъдат подчинени и поставени в служба на интересите на народа. А това зависи преди всичко от политиката на ръководещата обществото Комунистическа партия. „Грижата за човека, се изтъква в Програмата на БКП, е основна грижа на Партията, смисъл и съдържание на цялата ѝ политика. Ускореното развитие на производителните сили, усъвършенствуването на производствените отношения, борбата за всестранен обществен напредък са подчинени изцяло на девиза „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека!"[2] По такъв начин се създават условия да се трансформират изменените обществени отношения и тяхното обективно влияние върху човека в нов социален облик на неговите жизнени дейности, в нов начин на живот на хората.

---

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., Партиздат, 1976, с. 58—59.

[2] Програма на БКП. С., Партиздат, 1971, с. 68.

Digitized by Google

Към грижите за човека, към интересите на народа БКП не подхожда абстрактно хуманистично, а се ръководи от класовия принцип. Нейната политика е насочена към укрепване преди всичко на ръководното място и положение на работническата класа в целокупния живот на обществото. Като челна социална сила, която движи развитието на обществото по пътя на социализма, работническата класа е носител и на новия начин на живот. По нея се равняват другите трудещи се в социалистическото общество. Но през цялата низша фаза на комунистическата формация — социализма, се запазват съществени различия в начина на живот на съществуващите класи и социални слоеве и групи. Главна социална база за утвърждаването на новия начин на живот, който съответствува на природата и същността на социализма, е работническата класа.

Българската комунистическа партия съумя да превърне обществено-икономическите и социално-класовите изменения в нашата страна в активен фактор за издигане на социалистическия начин на живот на по-висока степен благодарение на това, че тя самата се издигна на по-висок етап на развитие след Априлския пленум. В обществото, за разлика от природата, обективните закони не се реализират като слепи стихийни сили, а посредством съзнателната дейност на хората. И колкото повече се опознават изискванията на тези закони, колкото повече дейността на субективния фактор се съобразява с тях, толкова по-успешна и ефективна е тя.

Нашата партия прояви достатъчна зрелост, като видя допусканите в предшествуващия етап грешки от субективен характер, свързани с обстановката на култ към личността, и намери сили да ги преодолее. Без това не беше възможно да се реализират обективните предимства на реалния социализъм в начина на живот. Целият период след Априлския пленум е доказателство за способността на БКП своевременно да преодолява грешките и пречките от такъв характер и успешно да ръководи развитието на новия начин на живот.

2. ЕТАП НА КАЧЕСТВЕНО НОВИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ЖИЗНЕНИТЕ ДЕЙНОСТИ НА ХОРАТА

Преходът от етапа на формиране на основните черти и компоненти на социалистическия начин на живот към неговото пълно утвърждаване в обществото има своите количествени и качествени измерения и определености по отношение на всички жизнени дейности на хората. Главните компоненти на социалистическия начин на живот бяха посочени в документите на XI конгрес на БКП. Това са преди всичко трудовата дейност, в резултат на която се произвеждат материални и духовни ценности; дейността, посредством която хората участвуват в обществено-политическия живот; дейността, при която се реализират хуманните отношения между тях и други".[1]

На основата на победилите социалистически обществени отношения Партията насочи усилията си към достигането на зрелост на целия обществен строй, включително и в начина на живот. Една от основните характеристики на развитото социалистическо общество е зрелият социалистически начин на живот. Затова след приемането на своя програма за изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна (от X конгрес на БКП) бе изработена програма, система от мероприятия на Партията (от XI конгрес на БКП) за утвърждаването на новия начин на живот безразделно и пълнокръвно.

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., Партиздат, 1976, с. 58.

Digitized by Google

Първостепенно изискване стана утвърждаването на **социалистическия по характер и облик труд като сърцевина на новия начин на живот.** По това преди всичко той коренно се различава от буржоазния начин на живот. Но и при капитализма пролетариатът, трудещите се селяни и другите угнетени маси водят свой трудов начин на живот, който само от това не придобива социалистически характер. Социализмът основно изменя социалното положение на трудещите се и с това създава условия коренно да се измени социалният облик на техните трудови дейности, които само при това положение стават сърцевина на социалистическия начин на живот.

Победилият социализъм изменя в основи социалния облик на труда и го поставя в основата на всички жизнени дейности на хората. „Това е труд, се казва в документите на XI конгрес на БКП, освободен от експлоатацията и от стихийното икономическо развитие, спояващ в единство личните интереси и интересите на обществото, труд, в който социалистическата личност се самоутвърждава, получава широк простор за изява на своите физически и духовни сили."[1] Една от най-съществените страни на априлската линия на Партията е свързана именно с достигането на такава степен в утвърждаването на трудовия начин на живот, че той да носи напълно чертите на социалистическия строй.

Развиха се и се обогатиха всестранно новите стимули към труд, които произтичат от победилия социалистически строй. Моралните и други духовни стимули, които в началния период след победата на социалистическата революция преобладаваха в някои отношения (например при зараждането на социалистическото съревнование), се запазиха, но получиха и съответна материална подплата, която съответствува на социалистическия принцип на разпределение. Преодоляха се някои тенденции към пренебрегване мястото и ролята на материалните стимули при социалистическия начин на живот. Засили се ролята на икономическите лостове в развитието на цялото народно стопанство, усъвършенствува се механизмът за приложение на икономическия подход.

В същото време Партията зорко бдеше и водеше системна и неотклонна борба против извращения от противоположен характер — разпространение на такива трудови дейности, които противоречат на същността на социалистическия строй. Пресичат се опитите на някои индивиди да придобиват нетрудови доходи или такива, които не съответствуват на вложения труд, да ограбват резултатите от чужд труд чрез преразпределение на доходите и т. н. Непримирима борба се води и срещу опитите някои лица да водят нетрудов начин на живот. Важен принос в борбата против отрицателните явления главно в начина на живот имат Юлският пленум на ЦК на БКП от 1976 г., Националната партийна конференция от 1978 г. и особено Ноемврийският пленум на ЦК на БКП от 1980 г. Техните решения са важни стъпала в утвърждаването на социалистическите по характер трудови жизнени дейности като сърцевина на новия начин на живот.

В този етап на пълно утвърждаване на социалистическия начин на живот като главен критерий за мястото и ролята на всеки гражданин на социалистическото общество се наложи качеството и количеството на неговия труд. „Нашето общество, се казва в документите на XI конгрес на БКП, е трудово общество. То се гради и развива благодарение на дружния, честен и съзидателен труд на народа. Всичко на тоя свят — от хляба до произведението на изкуството, — всичко е плод на човешкия труд. Въпрос на дълг и чест за всеки член на нашето об-

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., Партиздат, 1976, с. 83.

Digitized by Google

щество е да влива своя труд в труда на народа, за да има правото и щастието да каже: този свят е и мой."[1] Така социалистическият по своя характер труд стана основно измерение на новия начин на живот за всеки член на обществото, за всички класи и социални слоеве.

Качествено нови характеристики и измерения придобиха и **обществено-политическите жизнени дейности на хората**, които се обуславят от новия етап в развитието на социалистическата демокрация. Класовият характер на политическия строй на социализма като власт на работническата класа в съюз с всички трудещи се, произтичащата от това нова, по-висш тип демокрация, коренно изменят облика на обществено-политическите дейности. В условията на победилия социализъм те получиха по-нататъшно разгръш не и качествено развитие.

Като отстрани някои пречки от субективен характер за разгръщането на обществено-политическите дейности на трудещите се, Партията създаде най-благоприятни условия за тяхното развитие на по-висока степен. Извърши се преди всичко демократизация на вътрешнопартийния живот, който дава решаващ отпечатък върху цялостния обществено-политически живот в обществото. Взе се курс към възстановяване на ленинските принципи и норми на партиен живот, към преодоляване на тенденцията ролята на колектива да се подменя от отделни лица, да се пренебрегва ролята на народа при решаването на кардиналните въпроси на политиката на Партията и държавата и др. Особено благоприятно се отрази преодоляването на нарушенията на законността в страната и създаването на обстановка на сигурност и спокойствие; на някои методи на декретиране и опекунство по отношение на духовното творчество и т. н. Всичко това отприщи народната енергия и намери израз във високата обществено-политическа активност върху най-широка социална база. Идейно-политическото и моралното единство на народа получи значително развитие и утвърждаване.

Обществено-политическите жизнени дейности при победилия социализъм придобиват качествено нов облик и социална роля. Те са насочени към утвърждаването на социалистическия обществен строй, към укрепването и постоянното му развитие към нови върхове. От политическия живот изчезва класовият антагонизъм, тъй като няма класи с коренно противоположни интереси. Всички класи, социални слоеве и групи имат социалистическа природа и са заинтересовани с дейността си да укрепват социализма. На тази основа започва процес на прерастване на държавата на диктатурата на пролетариата в общонародна държава. За демократизирането на обществено-политическия живот важна роля играе съчетаването на държавното и общественото начало в управлението, широкото въвличане на народа в управлението на страната посредством помощните органи на представителните институти и държавния апарат. Народните маси не са само обект на политическо ръководство, а и негов субект.

Особено голям скок през разглеждания етап от нашето развитие по пътя на социализма беше извършен в областта на тези **жизнени дейности, които решават социалните проблеми на трудещите се.** Политиката на Партията, която постави в центъра грижата за човека, издигна на качествено нова степен социалистическия хуманизъм като истински, реален, фактически хуманизъм. Реалният социализъм реши такива проблеми като „пълната заетост на работната ръка, обществената охрана на труда, организираната почивка, грижата за децата, здравеопазването, социалното осигуряване, охраната на майчинството"[2]. Освен това социализмът осигурява безплатен достъп до всички

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., Партиздат, 1976, с. 83.

[2] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., Партиздат, 1976, с. 59.

Digitized by Google

учебни заведения, приобщава трудещите се към ценностите на духовната култура, въвлича ги в нейното сътворяване. Това са предимства на социалистическия начин на живот, които се реализират посредством социалната политика на Партията, насочена към задоволяване потребностите на човека. Начинът на живот у нас от тази гледна точка несравнимо превъзхожда и най-високоразвитите капиталистически страни на съвременния етап.

3. НОВИЯТ ЧОВЕК — НОСИТЕЛ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

Постиженията на социалистическия начин на живот в нашата страна са най-непосредственият фактор за формирането на новия човек — строител на социализма. Социалистическият тип личност стана преобладаващ в нашето общество. Неговите качества са своеобразна персонификация на предимствата на новия начин на живот, ярък критерий за степента на неговото утвърждаване. Жизнените действия на хората като съдържание на начина на живот са реализация на неговата същност и качествени характеристики. Извън същността и живота на отделните хора няма начин на живот като абстракция или фикция. Човекът обаче е не само съвкупност от обществените отношения, които придават същност на начина на живот, но и техен субект и в известен смисъл творец. Това особено важи за социализма, който е резултат от съзнателната дейност на хората.

Априлският пленум допринесе за най-тясно обвързване на обективните и субективните фактори за развитието на социалистическия начин на живот. Издигна се на нова степен единството на обективно и субективно, съзнателност и стихийност, необходимост и свобода в условията на победилия социализъм и формираля се в основи негов начин на живот. Това единство с неговата многопосочност и многоаспектност се реализира чрез дейностите на новите хора, на човека като социалистически тип личност.

За да се формира новият човек, социалистическият тип личност, се полагат първостепенни грижи за изменение на социалната среда, на неговия начин на живот като обективен фактор. Победата на социализма създава в основни линии необходимата социална среда на макроравнище за формиране на социалистическия тип личност в обществени мащаби. Но в духа на априлската политика на Партията е да не се пренебрегва и решаващата роля на социалната среда на микроравнище, която може да оказва еднопосочно въздействие с това на макросредата, но може и да влезе в противоречие с нея. „Малката правда", както многократно подчертава др. Т. Живков, може да обезцени постиженията на социализма в начина на живот в обществени мащаби. Отрицателните явления от мащаба на „малката правда" могат да деформират съзнанието и начина на живот на редица членове на социалистическото общество. Нейното пагубно влияние е особено осезателно по отношение на младото поколение, което е склонно към идеализиране на социализма като строй без „тъмни петна", по-болезнено реагира на неправдите и поради неопитност в живота по-трудно разграничава типичното от случайното, побеждаващото от обреченото на изчезване в нашето общество."[1] Свойственият за нашата партия стил на критичност и непримиримост с отрицателните явления, изразен така синтезирано в документите на Ноемврийския пленум на ЦК на БКП от 1980 г., е главна гаранция, за да се преодолеят всички пречки по

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., Партиздат, 1976, с. 73.

Digitized by Google

пътя на по-нататъшното утвърждаване на социалистическия начин на живот, включително и на равнището на отделната личност.

Българската комунистическа партия отчита активната роля на личността за утвърждаването на нейния собствен начин на живот. Тя не е пасивен продукт на социалните условия и сложилия се в обществени мащаби социалистически начин на живот, а активен негов творец, негов субект и носител. Във всички свои жизнени дейности човекът реализира не само своите физически и духовни сили, не само развива своите способности, но и изразява своето отношение към социалистическия строй. Поради това Партията изисква да се възпитава у всеки високо чувство за обществена отговорност, строга дисциплина, да се подчиняват и правилно съчетават личните с колективните и обществените интереси, съзнателна и най-активна самореализация в полза на социализма. По този начин само личността става субект и носител на социалистически по тип и характер жизнени дейности, носител на нов начин на живот, който произтича от същността на социализма. Априлската взискателност към всеки гражданин на нашето общество като лично отговорен за своя и обществения начин на живот е една от движещите сили за пълното утвърждаване и постоянното усъвършенствуване на социалистическия начин на живот у нас.

За издигане на микросредата до равнището на макросредата и изискванията на Партията за по-нататъшно развитие на социалистическия начин на живот особено голяма роля играят трудовите колективи. Те са социалната среда, която пряко формира облика на жизнените дейности и преди всичко на труда. В техния начин на живот се реализират в дела на милионите историческите цели и задачи на Партията, основните принципи и закони на социализма. Под решаващото въздействие на трудовите колективи се формират нравствените добродетели на хората, преодоляват се отрицателните явления в начина на живот на отделни индивиди.

Както за формирането и възпитанието на новия човек — субект на социалистическия начин на живот, така и за осигуряването на здрав социален климат в трудовите колективи голяма отговорност имат партийните организации. „Като разгръща вътрешнопартийния демократизъм и свободната обмяна на мнения в духа на партийния Устав, се изтъква в документите на XI конгрес на БКП, партийната организация, партийният колектив трябва постоянно да въздействуват върху отделния комунист за израстването му като организатор и възпитател на масите, като личност, която с цялата си дейност и поведение внася партиен дух, класово съзнание и комунистическа нравственост в колектива, в който живее и работи.“[1] Партийните организации дават пример на трудовите колективи в утвърждаването на социалистическия начин на живот, а всеки комунист трябва да служи като образец за другите трудещи се в своя нов начин на живот в духа на социализма и изискванията на априлската линия.

Партията постоянно изучава и следи измененията в съотношението и взаимодействието между обективните и субективните фактори на социалистическия начин на живот, навреме открива диспропорциите и взема енергични мерки, за да възстанови нарушеното съответствие. На сегашния етап като противоречия, които се дължат главно на субективни причини, тя посочи: между огромните възможности и резерви на социалистическия обществен строй и тяхното непълно или нерационално оползотворяване; между реалните възможности, предоставени от научно-техническата революция, и тяхното далеч недостатъчно използване; между степента на обществено-икономическото развитие и сте-

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., Партиздат, 1976, с. 94.

Digitized by Google

пента на общата и специалната подготовка на кадрите от всички равнища.[1]

С развитието на социализма се изменят и критериите за реализация на личността и особено на младото поколение, което в близко бъдеще ще поеме строителството на социализма в свои ръце. На това обърна специално внимание др. Т. Живков в Писмото си до ЦК на ДКМС от 1978 г. „Развитието на страната, сочи той, наложи нови, по-високи критерии в оценката на всички наши дейности. Мерило стават не количествените, а качествените показатели. Преди десет години Партията постави въпроса да се разширят възможностите за изява на младежта. Сега първостепенно значение придобива въпросът за качеството на тази изява — за качеството на развитието на младежта, за качеството на комсомолската работа, изобщо — за високия социален ефект на подготовката и реализацията на младото поколение."[2] Поставянето на ударението върху качеството на всички дейности се отнася не само за младото поколение, а и за всички членове на обществото, за всички субекти на новия начин на живот. А това зависи преди всичко от степента на развитие на новия човек като социалистически тип личност.

За да се отговори на новите потребности и критерии за дейността на субективния фактор и всички субекти на начина на живот, БКП не разчита само на изменилите се обективни социални условия. Тя отчита, че формирането на новия човек е продукт на обективните обстоятелства в тясно взаимодействие с възпитателната работа на субективния фактор. Под ръководството на Партията именно се затваря пълният кръг на възпитателния процес: формиране на ново съзнание — превръщането му в дълбоко убеждение — реализирането му в практическата дейност като съдържание на новия социалистически начин на живот. Нашата партия разработи комплексна програма за възпитанието на трудещите се в духа на социализма и комунизма по всички основни направления.

Така във взаимодействието между хармонично развитите обективни социални условия и субективни сили на социализма ще се утвърждава и развива социалистическият начин на живот в нашата страна.

●

Като изтъква и анализира огромните успехи на нашия народ по пътя на формирането, утвърждаването и развитието на социалистическия начин на живот в периода след Априлския пленум, БКП има предвид и нашия идеал в това отношение, към който се приближаваме с всяка стъпка, но не сме напълно постигнали. В духа на Априлския пленум е постоянният стремеж към нови успехи и завоевания на социализма, включително и в начина на живот на хората. Този курс на Партията е чужд на самодоволството от постигнатите успехи, на застоя и рутината, на пасивността и примиренчеството. Той е израз на постоянен стремеж към усъвършенствуване и самоусъвършенствуване, критика и самокритика, реализация и самореализация на все по-висока степен, с качествено нови характеристики и измерения.

---

[1] Т. Живков. За усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката, С., Партиздат, 1978, с. 20.

[2] Т. Живков. Учение и труд, жизнерадост и дръзновение. С., Партиздат, 1978, с. 16.

Digitized by Google

ЛОВЕШКИ ОКРЪГ ПРЕД КОНГРЕСА

ПАРТИЕН ЖИВОТ Съвместна публикация Заря на комунизма

ТРУДЕЩИТЕ СЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРОИЗВОДСТВОТО

Народът е активен участник в производството и разпределението на материални блага. Това го изискват същността, природата на нашия строй, априлският курс на Българската комунистическа партия. Записано е и в партийната програма: „Непрекъснато ще се разширява социалистическият демократизъм, трудещите се все по-активно ще се въвличат в управлението на производството и обществото."[1]

Многостранната социалистическа практика ражда и утвърждава и съответните форми, методи и средства за активното участие на работниците в управлението. Те са многообразни и по брой, и по съдържание, по видове, по форма и структура.

Дванадесетият конгрес ще даде нов тласък в развитието на социалистическата демокрация. Ще направи анализ на постигнатото, ще очертае перспективите. Трудещите се все повече ще се превръщат в истински стопани в своя втори дом — предприятието.

Нашата задача с тази разработка е да вникнем в най-характерните форми, в тяхното развитие и обогатяване, в техните положителни страни и недостатъци. Като база за анализ и обобщение ще използваме дейността на партийните органи и организации от Ловешки окръг. Целта е да се анализира как се обогатява и разширява този елемент от социалистическата демокрация — участието на работниците в управлението на производството. Да разкрием преди всичко обекта на партийното ръководство — съдържанието, формите, богатия опит за привличане на трудещите се в решаването на производствените и социалните задачи.

Със съкращение материалите се публикуват в бр. 14 на в. „Заря на комунизма" — Ловеч, от 3. II. т. г.

[1] Програма на БКП, П., с. 95.

Digitized by Google

НЯКОИ ПРЕДВАРИТЕЛНИ РАЗСЪЖДЕНИЯ

Новият икономически механизъм пронизва всички елементи на възпроизводствения процес. Той е „назряла обективна необходимост"[1]. Чрез него най-пълно се съчетават обществените интереси с интересите на колектива, с интересите на отделната личност.

Разбира се, тази обективна предпоставка за творческа активност на трудещите се не действува автоматически. Тя става реален факт чрез всекидневната организаторска работа на Партията, на държавните и обществените органи и организации. И колкото по-добре се познава тази закономерност, по-задълбочено и научно ще се решават проблемите за привличането на трудещите се в управлението. На тази основа се базира и единството на държавното и общественото управление на производството, необходимостта да се съчетават административните и обществените форми и методи на ръководство.

Ще расте или ще намалява влиянието на трудещите се върху производствения процес при новите условия, когато се разширява самостоятелността на стопанските звена, когато се засилва ролята на икономическите лостове?

Правото на участие на трудещите се в управлението на производството се определя, намира правна защита от социалистическото законодателство. Делът на трудещите се е многопосочен и многообхватен: тяхно дело сега е насрещният план; участвуват при вземане на решения, които регулират производствената и социалната дейност на трудовите колективи; получават информация и обсъждат дейността на стопанското ръководство по планирането на производството, отчитането и заплащането и труда; обжалват действията на административните ръководства, когато те водят до недостатъци в производството и работната заплата; участвуват в контролните звена на обществените организации, които контролират действията на администрацията...

Чрез формите за участието в управлението работниците влияят за изкореняване на бюрократизма и формализма. Известно е, че те виреят тогава, когато формата доминира над съдържанието, когато „държавните задачи се превръщат в канцеларски задачи, или канцеларските задачи — в държавни"[2]. Трудещите се влияят за подобряване стила и методите при управлението на производството именно в борбата против бюрократизма. Те по-остро реагират на некомпетентните действия, които ощетяват производството и намаляват трудовото им възнаграждение.

Крайният извод е, че производственият процес все повече става и ще става дело на управляващите и на управляемите.

Прегледът на партийната работа в окръга показва, че тя е насочена преди всичко за активното включване на трудещите се в овладяването на неизчерпаемите възможности на новия икономически подход, към създаване на условия всеки работник да се чувствува политически стопанин в завода. Съставянето на насрещния план, организацията на неговото ритмично изпълнение все повече става дело на трудовите колективи, на отделните работници.

Без да изместват общото събрание, стопанските комитети, производствените събрания и другите звена и форми за участие в управлението на производството, партийните организации отблизо следят и контролират тяхната дейност. Търсят отчет от комунистите, изпратени с партийни поръчения в тези звена. Създава се обстановка работниците най-активно да съдействуват за увеличаване на стопанските ус-

[1] Т. Живков. Доклад пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, 30 януари 1980 г.
[2] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 1, с. 271.

Digitized by Google

пехи. На партийни събрания се търси отчет от тези ръководители, които не се опират на колектива при решаването на въпросите, не се отчитат пред работниците за своята дейност, не зачитат техните предложения и проявяват политическо късогледство, като лишават ръководството на стопанските процеси от един съществен резерв, които са забравили, че социалистическият демократизъм е основна насока в управлението на производството. На такива методи на работа партийните организации трябва да противодействуват чрез съзнателен и организиран сблъсък до изкореняване на стария начин на мислене, на бюрократичните методи на ръководство.

Ефективността на партийната работа, свързана с колективните форми за управление, се измерва преди всичко с повишената трудова активност на хората. От това, как работи всеки от нас, зависи съдбата на плана, на обещанието. Чрез различните форми и методи за участие в управлението на производството партийните организации въвличат работниците в по-активна трудова надпревара.

Но целта на демократизма в управлението не е само производството. Стопанските съвети, производствените съвещания, съревнованието, бригадните съвети... спомагат и за подобряване на отношенията между хората, за тяхното възпитание. Някои партийни организации често са доволни, когато всичко в колективните форми за управление минава гладко, спокойно. Ей така, съберат се, поговорят и никаква следа не остава. Борбата срещу формализма в някои форми за участие на трудещите се в управлението трябва да не слиза от дневния ред на партийните събрания, докато не се измени положението.

Партийният контрол се насочва и към ръководители, които подценяват или проявяват недоверие към възможностите на работниците да участвуват в ръководството на производствения процес. По причина на такива ръководители често угасват ценни идеи, рационални предложения не се претворяват в живота.

Формите за участие на трудещите се в управлението на производството са многообхватни, подвижни, неизчерпаеми. Не само това, но те постоянно се развиват и усъвършенствуват. Обективната закономерност ги заставя във всеки момент да съответствуват на изменящите се условия на производството, да способствуват за неговото по-нататъшно развитие. Новият икономически механизъм предяви към съществуващите форми нови изисквания. Изменя се съдържанието на тяхната работа. Раждат се и нови форми. Бригадният съвет е най-яркият представител.

Ще се задоволим с най-общо изброяване на някои от утвърдилите се форми:

- Участие в изборните законодателни органи и звена.
- Участие в колективните стопански органи (колегиуми на министерства, съвети на директорите, общото събрание, стопанския комитет, научно-технически съвети, колективните договори, бригадните съвети...).
- Сформиране на специални органи за участие на трудещите се в управлението на производството (производствено съвещание, народен контрол, другарски съд, научно-технически съюзи, обществени отдели и бюра, съвети на майстора, наставника на младите работници, младите специалисти и др.).
- Работническите събрания, конференции, конкурси, събрания на обществените организации...
- Социалистическото съревнование....

Трудещите се като участници в управлението на обществото са кръвно заинтересовани от твърди социалистически порядки, от спаз-

Digitized by Google

ване на жизнено важните принципи, определени от самия народ. Те знаят, че колкото е по-широка демокрацията, толкова е по-голяма отговорността за общото дело и толкова по-крепка е дисциплината. Защото демокрацията предполага при широкото обсъждане на най-важните въпроси от живота на колектива непременно ценните предложения да се претворяват в практиката. Един особено важен въпрос за партийните комитети и организации, чиято задача е да не допуснат формализмът да се загнезди в управлението на производството. „Там, където работникът знае, че се вслушват в неговия глас, зачитат го, че неговата позиция се отчита при разработването на социалните и стопанските планове, там и само там той се чувствува истински стопанин на производството, стопанин на своята съдба."[1]

Новият икономически подход изисква да се зачита и да се стимулира всяко работническо предложение. И морално, и материално. В зависимост от доказания ефект. Така, както се стимулират рационализаторските предложения. Условията за това се включват в правилниците на бригадите, в договорите за съревнованието. Организационно крепките партийни организации държат на постоянен отчет работническите предложения. Те търсят отговорност от ръководителите, които не умеят да съчетават единоначалието с демократичните форми на управление. Възпитават в тях потребност да се съветват с хората, да се подчиняват на колективното мнение. Когато работник направи предложение пред целия колектив, той същевременно поема голяма морална отговорност. И който получи поръчение от колектива да внедри ценно предложение, той влага всичките си възможности да го изпълни най-добре и съвестно. В него се възпитава чувството на държавническо мислене, на съзнателно отношение към обществените дела. Защото трудовият човек не отделя себе си от обществото. Своята социална активност той проявява както при даване на предложение за усъвършенствуване на производството, така и при тяхното претворяване в живота. Съществува следната зависимост. Колкото по-успешно се привличат работниците в управлението на производството, толкова повече се проявява тяхното творчество, енергия, отговорност за своето предприятие и цялото общество.

Без преувеличение може да се твърди, че по степента на участие на трудещите се в управлението можем да съдим за степента на развитието на производствените отношения, за нивото на партийното ръководство. И при това задачата не е да се подменя управленческият персонал. Въпросът е, че управленческият персонал не може да изпълни успешно предназначението си без активното участие на всички работници. Защото... „постиженията на отделното производствено звено, на завода и на стопанската организация повече от всякога ще зависи от интелектуалното творчество, от активността и инициативата на всеки член на колектива..."[2]

●

Ако оприличим нашите успехи с една пълноводна река, то приносът на всеки труженик е едно ручейче. Колкото по-голямо е отделното ручейче, толкова по-пълноводна ще е цялата река. И ако се увеличава ефективността от труда на всяко работно място, ще расте все повече крайната ефективност.

Иван МИЧЕВ

---

[1] Л. И. Брежнев. Реч пред XXVI конгрес на Съветските профсъюзи.

[2] Т. Живков. Доклад пред Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, 30 януари 1980 г.

Digitized by Google

ЗАСЕДАВА БРИГАДНИЯТ СЪВЕТ...

Бригадната организация е по-прогресивна форма не само затова, че повишава производителността на труда, но и затова, че прави трудещите се съпричастни на всички сполуки в производството, заставя всеки член от колектива да заема активна жизнена позиция. Чрез бригадната организация трудовият колектив участвува най-дейно в управлението на производството. Определящ е фактът, че резултатите от дейността на колектива, включително и работната заплата, зависят главно от това, дали правилно е разработен планът на съответното звено, разкрити ли са съществуващите резерви. Създават се икономически предпоставки всеки работник да търси тези резерви, да ги разкрива.

Разширяването участието на трудещите се в управлението на производството се потвърждава от проведеното социологическо изследване в Ловешки окръг по идейновъзпитателната работа в условията на новия икономически механизъм. Онова, което най-ярко проличава от него, е, че бригадата се превръща в мощен субект на самоуправление; бригадният колектив влияе вече не само за възпитанието на своите членове, но и оказва въздействие върху по-горестоящите ръководства. Седемдесет и седем на сто от изследваните бригадири отговарят, че участвуват активно при вземането на управленчески решения, отнасящи се не само до тяхната бригада, а и до целия трудов колектив, а 85,9 на сто от работниците заявяват, че дейно участвуват в организацията и управлението на труда в своята бригада. Правилно те считат своите предложения за ефективни само ако са повлияли на ритмичността, на снабдяването, изпълнението на производствените задачи. В новите условия обаче най-голяма роля придобива бригадният съвет. Това е колективен орган за ръководство на бригадата, който се избира на общо бригадно събрание по предложение на партийното, профсъюзното и комсомолското ръководство и членовете на бригадата. В състава му се включват най-добрите производственици, челници, орденоносци, отговорници на производствени групи, както и партийни, профсъюзни и комсомолски отговорници. Утвърждава се със заповед на директора.

Бригадният съвет се грижи както за изпълнението на производствената програма, така и за регулиране на възникналите спорове и претенции между цеховото ръководство, отделните производствени групи и членове на бригадата. Участвува при разпределение на плановите задания и фонда на работната заплата между производствените групи, следи за спазване на трудовата и технологичната дисциплина, за повишаване качеството на произвежданата продукция, за разгръщане на социалистическото съревнование. Грижи се за младите и новопостъпили работници, за тяхното професионално израстване и квалификация. В своята дейност той се ръководи от решенията и разпоредбите на заводското ръководство и от вътрешни нормативни документи, разгледани и обсъдени с целия колектив.

Задълженията на всеки бригаден съвет се определят според спецификата на производството. Но най-общо те се свеждат до следните основни изисквания: оперативно ръководство на целия производствен процес с оглед ритмично изпълнение на производствените задачи; да разкрива резервите за повишаване производителността на труда; да

Digitized by Google

разпределя производствените задачи, като се съобразява със сложността, характера и тежестта на работата; да осигурява производствената и технологичната дисциплина; следи за своевременното снабдяване на бригадата със суровини и материали и организира тяхното икономично използване; оказва помощ на изоставащите работници, осигурява изучаването на челния производствен опит; работи за трудовото, идейно-политическото и нравственото възпитание на членовете на колектива; осигурява добри социално-битови условия според предвидените в трудовия договор условия; участвува в разработването на личните и колективните творчески планове...

На тези многобройни задължения бригадният съвет има и немалко права: да прави предложения за материални и морални поощрения, назначения, размествания и наказания, включително и уволнения на членове от бригадата; да прави оценка на индивидуалния принос на всяка производствена група, на всеки член от бригадата в общото изпълнение на производствените задачи, което след обсъждане и приемане от бригадата служи за определяне на индивидуалната заплата; да предлага дисциплинарни наказания съгласно Кодекса на труда; да определя времето за ползване на платения годишен отпуск от членовете на бригадата; да спира производството при неизправни машини, непълна или негодна техническа документация, некачествени суровини, които създават опасност за брак, за аварии; да предлага мероприятия по колективния трудов договор; да определя първенците и ударниците за месеца в социалистическото съревнование на базата на тяхното трудово участие...

В редица предприятия тези права и задължения на бригадния съвет се разглеждат на специални събрания и се гласуват като статут. Най-голяма роля за издигане истинската роля на бригадния съвет има отношението на съответния заводски партиен комитет или първична партийна организация към тази нова форма на управление на трудовия колектив. Може да се каже, че в различните предприятия тази роля е твърде различна и се обуславя от редица обстоятелства. В завод за радиокутии „Иван Туков" в Тетевен ролята на бригадния съвет е издигната на значителна висота. Съветът се събира на кратки, петминутни съвещания почти всекидневно: оглежда как е минал днешният ден, какви пропуски и от кого са били допуснати, прави разпределение за другия ден в зависимост от тежестта на операциите. Особено усилено се търсят резерви за повишаване производителността на труда и за икономия на ценния дървесен материал. Благодарение на умението и старанието на разкройчиците максимално се оползотворява отпадъчният материал, в резултат на което една бригада прави средно месечно икономия от 3000 до 4000 лв. Тъй като самият бригадир е производственик, той няма възможност лично да следи трудовата и технологичната дисциплина на всеки от бригадата. Това правят членовете на бригадния съвет. Работниците споделят, че в резултат на новата организация и на дейността на бригадния съвет през годината не е допусната нито една самоотлъчка, сведен е под допустимите норми бракът на продукцията, увеличила се е производителността на труда. Нараснала е моралната удовлетвореност от труда на работника, който получава реална оценка на своите усилия не само от един човек, но от по-голям кръг хора — гаранция за намаляване до минимум на субективната преценка. „Тридесет и три години работя в този завод — споделя бригадирът Иван Гъмзов. — Винаги съм бил противник на индивидуалното отчитане на работата, която развихря егоистични чувства и незаинтересованост към общата работа на бригадата, на завода. Бригадната организация поражда сблъсъци и конфликти, но градивни. Колективът не търпи прояви на лентяйство и безпричинно отсъствие, той ги изкоренява

Digitized by Google

лесно. Мога да кажа, че сега бригадата се управлява много по-леко чрез бригадния съвет, отколкото по-рано само от бригадира. Нарастват взаимопомощта, грижата за общата задача."

В дървообработващия завод „Петър Абаджиев" в Тетевен бригадите съвпадат със смените. Тук бригадирът се покрива по длъжност с началник-смяната, а в съвета влизат бившите бригадири, сега ръководители на производствените участъци, и няколко от най-добрите работници. Бригадният съвет също се събира ежедневно. Това се налага по редица причини: в този завод условията на работа не са от най-добрите, има текучество, по-чести, отколкото другаде са проявите на недисциплираност. Това налага почти всекидневно да се търси отговорност от такива работници. Взискателността тук среща по-голям отпор — нерядко наказаните работници напускат безотговорно работата, с което създават допълнителни затруднения в поточната линия. С тези трудности бригадният съвет воюва постоянно, срещайки близката и конкретна помощ на партийния и заводския профкомитет.

В непрекъснато търсене на най-добрите форми за изява на бригадния съвет е партийният комитет в машиностроителния завод „Балкан" — Ловеч. Тук бригадната организация преминаваше през различни етапи, докато се разкрие оптималният вариант. Така например в цех 27 е изградена една бригада, която обхваща целия цех, който дава завършено изделие. Бригадният съвет се състои от 10 души — 7 бивши бригадири и 3 от най-добрите производственици. Съветът не само изпълнява добре записаните в специалния статут свои задължения, но и права. Така например във връзка с честването 20-годишнината от създаването на цеха бригадният съвет предлага на комбинатското ръководство кои ветерани и работници да бъдат наградени с правителствени отличия, грамоти и други морални награди. Ръководството на завода издава заповед за наказания на работници за неспазване на трудовата и технологичната дисциплина по предложение само на бригадния съвет. А той пък от своя страна прави тези предложения само след като неколкократно и индивидуално е разговарял с нарушителите, но те не са взели под внимание неговите бележки...

На редица места бригадният съвет се оформя като орган с големи права. По думите на една работничка той е управителният съвет на бригадата. Затова към неговия избор не бива да се подхожда формално. Във фабриката за детски и бебешки трикотаж „Стоян Едрев" в Ловеч за председател на бригадния съвет се избира не бригадирът, а лидерът на бригадата — най-добрата и уважавана работничка. Бригадирът, в случая секционният майстор, се смята за административно лице. Бригадният съвет тук не изпълнява формално своите задължения. Той следи за навременното и качествено доставяне на прежда и сигнализира, ако тя се забави по вина на ръководството. От пръв поглед познава качеството на доставяните материали и не приема поръчката за изпълнение, ако не получи уверение, че дадената прежда е годна за исканата продукция. Всеки бригаден съвет провежда редовно заседания, като изпраща препис от съответните протоколи до онези звена, които са спъвали през месеца или седмицата работата му. Тези документи са истинска трудова биография на работническия колектив. Всеки от протоколите показва как се воюва за възпитанието в колектива. Работнички, проявили неетичност в държанието, биват извиквани за обяснение. Ако не се поправят, бригадният съвет ги извиква отново и ги санкционира с 5 на сто върху работната заплата заради влошаване по тяхна вина на психическия климат в трудовия колектив.

Основният фактор за издигане ролята на бригадния съвет тук се корени в подхода на първичната партийна организация и на партийното бюро. Още от началото са дадени поръчения на комунистите, които трябва да оглавяват бригадните съвети и да воюват за тяхното утвър-

Digitized by Google

ждаване. Партийното бюро редовно внася оценки как се изпълняват тези поръчения, как те воюват за утвърждаване на новата организация, как с личния си пример допринасят за затвърдяване на дисциплината, на добрите постижения.

Редица още са положителните примери, които могат да се дадат за издигане ролята на бригадните съвети. Както подчертахме вече, това в най-голяма степен зависи от ръководната роля на съответната партийна организация.

Положителните примери, които посочихме, все още са недостатъчни. Малко са бригадните съвети, утвърдили се с този авторитет и с тази роля, която се изисква от тях. Те недостатъчно разкриват и търсят резервите за увеличаване производителността на труда, за да ги залагат в колективния си творчески план, да коригират с тях вътрешните си нормативи и да воюват за тяхното изпълнение. Големите, окрупнени бригади на базата на един голям цех създават допълнителни затруднения, понеже започва да се дублира дейността на бригадира с тази на началник-цеха. Бригадирът-производственик не може да изпълнява тази сложна организаторска функция, която изисква от него бригадната организация, и в същото време да изпълнява определено планово задание. Явно е, че трябва да се обмисли как да се съчетава тази роля, кой да влиза в бригадния съвет, как да се въведе изборност на бригадира, към който се предявяват все нови и нови изисквания. Положителни опити в това отношение има в машиностроителния комбинат „Балкан", в бригада „Червено знаме", в цех „22", но този опит все още не е изведен на висота за популяризиране.

В хода на нашите разговори, проверки и срещи с бригадири и работници се натъкнахме и на редица факти, които говорят, че в сферата на бригадната организация все още само се умува, търсят се не пътища за решаване на този въпрос, а оправдания. На много места съществуват бригадите от стария тип, преименувани само формално като нови. На редица места считат, че бригадните съвети са формални, че тази роля могат да изпълняват бригадирът, партийният групов отговорник и профгрупоргът, и не е необходимо изграждане на такъв съвет, тъй като това не е записано изрично в нормативните документи. Не се разбира, че бригадният съвет е една от новите форми за включване на трудещите се в управлението на производството, за разширяване на производствената демокрация.

Друга основна слабост на създадените съвети е, че те не воюват в достатъчна степен срещу онези субективни причини, които водят до престои на скъпоструващи високопроизводителни машини, до недостига и ненавременното доставяне на необходимите суровини, до непълноценно използване на отпадъчни материали за стоки за народно потребление. Недостатъчно е вниманието към решаването на социалнобитовите проблеми на колективите, на изпълнението на плана за социално развитие, което би издигнало още повече тяхната роля.

Все още в сферата на умуването е и въпросът: трябва ли да бъде избиран бригадирът или назначаван, кой и какъв да бъде той? Освен деловите и политическите качества, които трябва да притежава, бригадирът носи отговорност както пред колектива, така и пред ръководството на съответния завод или фабрика. Тази двустранна отговорност изисква от него с партийна принципност да воюва за изпълнение на партийната повеля за увеличаване производителността на труда, от една страна, а от друга — да разкрива творчеството и новаторството в своя колектив. Огромното болшинство от работниците считат, че бригадирът трябва да се избира от самите тях. А трябва ли да работи като производственик? Правилно е този въпрос да се решава конкретно, според специфичните условия. Ясно е, че многочислената бригада не може да се ръководи от човек, пряко зает в производството, но и неос-

Digitized by Google

новително е да бъде освободен бригадир, който ръководи малка производствена единица.

Бригадните съвети в Ловешки окръг въпреки някои слабости правят първите си успешни крачки в овладяването на този толкова динамичен и основен производствен колектив — бригадата. Колкото в по-голяма степен те съумеят да организират работата си, да сплотят колективите си, да ги поведат за успешно изпълнение на партийните предначертания — пропорционално на това ще нарастват техният авторитет и роля. В този процес, когато трудещите се по новому навлизат активно в управлението и организацията на труда, първичните партийни организации трябва да намерят своето място конкретно и точно: в разясняването на статута, в борбата за неговото точно изпълнение, в утвърждаването ролята на бригадния съвет. Окрупняването на бригадите поставя нови проблеми, които вече не изискват размисли, а дела.

Янка СЪЛЕВА

ОБЩОТО СЪБРАНИЕ И СЪБРАНИЕТО НА ПЪЛНОМОЩНИЦИТЕ

В съответствие с броя на работниците на машиностроителния комбинат „Балкан" — Ловеч, функционира събрание на пълномощниците. То включва 262 човека — най-добрите представители на работническите колективи: орденоносци, челници в труда, ветерани, рационализатори, наставници. Хора с високи професионални, делови и морално-политически качества, с изграден авторитет, непримирими към недостатъците. Избират се на събрания на профгрупите, като се спазва изискването за пропорционалност и равноправно участие на всички поделения и звена на територията на комбината.

Плановете за дейността на общото събрание са съставени съобразно задачите в производството, след обобщаване предложенията на пълномощниците и членовете на стопанския комитет като изразители на волята и мнението на трудовите колективи. По този начин събранието на пълномощниците и стопанският комитет си казват думата по жизнено важни въпроси. Практика при нас е планът да се съставя от профкомитета и да се дава за съгласуване в стопанския комитет, след което се обсъжда и приема от събранието.

Да посочим и част от въпросите, с които се е занимавало събранието на пълномощниците: приложението на новия икономически механизъм; въвеждането на бригадната организация и вътрешностопанската сметка; организация на работната заплата; обсъждане програмите по техническия прогрес; масовото внедряване на челния опит; повишаване квалификацията на кадрите; оптимизиране параметрите на работната среда...

С приемане на нормативните актове за управление на икономиката през VII петилетка се утвърди практиката за създаване на общи събрания по производствени звена. В комбината действуват 19 общи събрания. Ролята и значението им особено проличаха при разработката, обсъждането и приемането на насрещния план и инженерния проект в съответствие с новата технология на планиране. Все по-централно място в тяхната работа заемат въпросите за усъвършенствуване организацията на труда, за прилагането на бригадната стопанска сметка и научно обосновани норми и нормативи за разход на труд, суровини и материали, за използването на производствените мощности и др. Заедно с това се обсъжда и нивото на образованието и квалификацията на работниците, възпитанието на социалистическо отношение към труда и обществената собственост у всеки член на колектива.

Преди всичко неговите усилия са насочени за оказване помощ и пряк контрол на профкомитета и стопанското ръководство при подбора на пълномощниците, за редовността на събранията и заседанията, за предварителната подготовка на материалите, предлагани за обсъждане. Отблизо следи дали се създават условия и предпоставки за нормално функциониране на събранието на пълномощниците, стопанския съвет и общите събрания по цехове. Какви въпроси се обсъждат, какви решения се вземат, как и доколко е осигурено тяхното изпълнение, каква е активността на членовете им.

Партийният комитет осигурява условия за творческо и критично обсъждане на про-

Digitized by Google

блемите, за съобразяване с мненията, предложенията и препоръките на работниците, да се откроява рационалното, полезното. Грижи се за усъвършенствуване стила и методите на работа на колективните органи на управление. Утвърждава критиката и самокритиката, отговорността и деловитостта. Подпомага събранието на пълномощниците с информация за резултатите от производствената дейност за настоящето и перспективата на развитие на комбината. Практика при нас е всеки работник да знае личния си производствен план, плана на бригадата и цеха за деня, седмицата и месеца. Сега при прилагането на бригадната стопанска сметка работниците по-добре познават основните нормативи и показатели, състоянието на качеството, как се използва оборудването, какви са икономиите, какъв е резултативният фонд „Работна заплата". Партийният комитет изисква стопанското ръководство и профкомитетът да установят такъв ред, при който данните своевременно и в подходяща форма да достигнат до колективите.

Разширява се работническият състав на пълномощниците и членовете на стопанския комитет, увеличава се броят на жените и младежите. Особено внимание обръщаме на връзката им с първичните колективи, които са ги избрали с цел представителството в максимална степен да се превърне в непосредствено участие на трудещите се в управлението. Следим за отчета на пълномощниците пред техните избиратели за приноса им в успешното решаване социално-битовите въпроси. В случаите, когато те не оправдават гласуваното им доверие, своевременно се подменят. Важно условие е да се популяризират поименно членовете на колективните органи на управление, за да се знаят от работниците и към тях да се обръщат с въпроси, предложения и препоръки. Чрез местната радиоуредба и в. „Заводско дело" даваме гласност на дейността на събранието на пълномощниците и стопанския съвет, на разглежданите от тях въпроси и взетите решения.

За повишаване активността на работниците при обсъждане на проблемите създаваме условия за подобряване техническата и икономическата подготовка за по-задълбоченото изучаване и осмисляне принципите на новия икономически подход и новия икономически механизъм. В партийния комитет е утвърдена програма за икономическото обучение на ръководните и изпълнителските кадри. В двадесет звена на партийната, профсъюзната и комсомолската просвета, в курсовете към професионално-учебния център също се обучават голям брой работници и специалисти.

Много важно е решенията на събранието на пълномощниците да са конкретни и точно адресирани. Така например при обсъждане състоянието на охраната на труда в комбината и изпълнението на мероприятията от националната програма по охрана на труда се приемат следните решения: да се приведат командните органи на пресите в ковашко-пресовия цех съобразно изискванията на правилника за ковашко-щамповъчното производство; да се съоръжат всички електрокаристи с ръчни спирачки; да се водоснабди IV корпус с топла вода... В редица случаи стопанският комитет натоварва група специалисти да изготвят мероприятия по обсъждащи се проблеми. Така се постъпи при разглеждане мероприятията от инженерния проект и проблемните въпроси за осигуряване изпълнението на плана. Група от специалисти предложи конкретни решения, отразяващи слабите страни от работата на всеки цех, които биха попречили на успешното изпълнение на поставените до края на годината задачи.

В условията на новия икономически механизъм интересът и необходимостта на работника да участвува в управлението на производството нарастват. Това се определя от факта, че резултатите от дейността на колектива, включително и работната заплата, зависят главно от това, доколко правилно е разработен планът на комбината, разкрити ли са съществуващите резерви, създадена ли е нагласа и организация за изпълнението и преизпълнението му. Вътрешностопанската сметка създава икономически предпоставки работникът да повишава производителността на труда, да прави предложения и реализира икономии от труд, материали и енергия. Всяко постижение се отразява върху личните му доходи, спомага за увеличаване на фондовете за допълнително материално стимулиране, за социално-битови и културни мероприятия. С прилагането на бригадната стопанска сметка се засилва и необходимостта от сплотяване на колектива, от по-нататъшно подобряване на цялостната идейновъзпитателна работа, да се свеждат до минимум отрицателните прояви и тенденции. Опитът ни показа, че хората отправят критични бележки, дават мнения и предложения само в обстановка на взаимно уважение, на отзивчивост и разбиране от страна на стопанските и профсъюзните ръководства при осъществяване на техните справедливи искания и целесъобразни предложения.

Положителните страни в работата на общите събрания и събранието на пълномощниците се съпътствуват от някои пропуски и нерешени въпроси:

— в отделни случаи не се откликва своевременно на назрелите производствени, социални или организационни проблеми, които най-много вълнуват трудовите колективи, забавят дейността им или крият неизползвани резерви за повишаване ефективността и качеството;

— при съпоставка на обсъжданите въпроси прави впечатление, че се дава предимство на производствено-техническите проблеми, а по-малко на социално-битовите и подобряването условията на труда;

— поради недостатъчната печатна база досега не бяха решени някои въпроси от организационната подготовка на събранията на пълномощниците. С оборудването на собствена техника за размножаване се дава възможност за предварително запознаване с включените за разглеждане мате-

Digitized by Google

риали, за обмисляне на възникналите мнения и предложения.

Към какво са насочени сега грижите и вниманието на партийния комитет.

Преди всичко към по-нататъшно подобряване участието на работниците и специалистите в управлението на производството в условията на новия икономически подход и механизъм, като по-ефективно се използват досегашните форми и се обогати тяхното съдържание. Да се създават условия за издигане ролята на бригадните съвети като нови органи за участието на трудещите се в управлението на производството. За машиностроителния комбинат „Балкан" това е особено необходимо, тъй като тук повсеместно се прилага бригадната стопанска сметка. Целта ни е да повишим тяхната компетентност и умение успешно да ръководят бригадите. А това от своя страна ще повлияе благотворно върху дейността на събранието на пълномощниците.

инж. Марин ГЕНОВ

секретар на партийния комитет

ПРОИЗВОДСТВЕНОТО СЪВЕЩАНИЕ

Партийното, стопанското и профсъюзното ръководство в дървообработващия завод „Георги Димитров" — Троян, оценяват високо ролята на производствените съвещания. За нас те са една от най-масовите форми за непосредствено участие на работниците, специалистите и служителите в управлението на производството и развитието на трудовите колективи. И това е така, защото по своята същност са действена колективна форма за влияние върху широк кръг от технически, технологически, икономически и социални въпроси.

Производствени съвещания се организират предимно в най-малките обособени производствени единици — звената и бригадите. Това се обуславя от характера и организацията на производството и те са се наложили от практиката като най-сполучлива форма. В звеното и бригадата всички членове се познават, изпълняват сродни задачи, имат общи интереси. Това е предпоставка за една благоприятна обстановка, при която работниците могат спокойно и делово да изразят своите мнения и предложения. Въпросите, които се обсъждат най-често, са свързани с икономическото и социалното развитие на завода, конкретизирани за съответното звено или бригада. Работниците дават мнения и предложения за подобряване на работата преди всичко на конкретното работно място или машина. Това е най-важното условие за голямата ни активност.

Дейността на производствените съвещания се планира предварително, като се определят както времето, така и въпросите, които ще бъдат разглеждани. Времето обикновено съвпада с отчетни периоди, което улеснява анализирането на резултатите от производствената дейност. Основен дял от съдържанието на съвещанията заемат оценките и изводите от изпълнението на преките производствени задачи, въпросите, свързани с качеството на продукцията, дисциплината, социално-битовите въпроси и други. При планирането на разглежданите въпроси се стремим да поставим на дневен ред най-актуалните теми, които естествено ще предизвикат най-голяма заинтересованост сред присъстващите. Но практиката понякога налага и провеждането на непланувани съвещания било поради възникването на затруднения и изоставане или за мобилизиране силите на колектива за изпълнение на една или друга непредвидена задача.

Важно условие за успешното провеждане на съвещанията е добрата им подготовка. Като правило те се провеждат в извънработно време и затова трябва да са делови и интересни. Това означава, че съответното профсъюзно и стопанско ръководство предварително са извършили необходимата организаторска и разяснителна работа около въпросите за дневния ред, докладчика, мястото и времето за провеждане на съвещанието, за присъствието на всички членове на колектива. В повечето случаи работниците се запознават предварително с въпросите, които ще се разглеждат, и в такъв случай отиват на съвещанието със собствено мнение и предложения. Тогава то протича при голяма активност и ефектът от него е по-голям.

Партийните организации и партийните групи оказват системна помощ при планирането на работата, упражняват контрол върху дейността на съвещанията. На много комунисти са връчени постоянни партийни поръчения да участвуват пряко в организацията и провеждането им. Проблемите, които се обсъждат най-често, се докладват от прекия стопански ръководител или от най-подготвения специалист в съответната област.

При новия икономически механизъм трите основни елемента на производствения процес — живият труд, предметите на труда и средствата на труда, станаха и ос-

Digitized by Google

новна тема за обсъждане. Работниците разбраха, че успехите на тяхното звено и заплащането им зависят изключително от тези три основни елемента, и проявяват нетърпимост при допускане на нарушения и пропуски. Особено бурни са съвещанията например в бригадата за производство на дървесновлакнести плочи. Работниците подлагат на остра критика всички виновници за пропуснатите по-добри резултати, търсят отговорност от механиците за направените престои на инсталацията, от нарушителите на трудовата и технологичната дисциплина, от производителите на некачествена продукция. Така например в едно от звената имаше една работничка, която системно нарушаваше трудовата дисциплина — допускаше самоотлъчки, не стоеше на работното си място. След дълги безуспешни административни опити да й се въздействува на едно от съвещанията работниците поискаха от нея да даде тържествено обещание, че няма да допуска повече нарушения, ако иска да остане в колектива...

Основна тема на производствените съвещания е и въпросът за ефективното използване на суровините, материалите, горивата и енергията. Трябва да отбележим, че с въвеждането на новия икономически механизъм нарасна чувствително съзнанието на работниците, контролът и самоконтролът за пестеливото изразходване на материалните ресурси. На съвещанията остро се критикуват онези недобросъвестни работници, които поради нехайно отношение допускат похабяване на суровина или готова продукция. Понякога причина за това може да бъде и ниската квалификация на даден работник, но и този въпрос също се поставя на обсъждане.

Социалистическото съревнование е редовна тема за обсъждане от трудовите колективи. В условията на новия икономически механизъм за първенец се определя онзи колектив, който разкрие повече резерви и поеме и изпълни допълнителни задължения. Сега работниците открито посочват грешките в производството, предлагат къде и какво трябва да се направи или отстрани за постигане на още по-добри резултати. Техните предложения намират място в съставянето на колективните творчески планове и инженерните проекти.

Нашите колективи с готовност приехаديза на окръжната партийна организация за водене на съревнованието „Всички резерви в действие, максимални резултати навсякъде!". Това ще спомогне за пълната изява на всеки колектив, на всеки негов член. Разбира се, трябва да признаем, че понякога се сблъскваме и със случаи, когато дадено съвещание протича вяло — няма изказвания, критични бележки, предложения. И след многобройни подканяния накрая някой заявя: „Другари, та нали по същите въпроси говорихме и на предишните съвещания и не се взеха никакви мерки. Има ли смисъл да ги повтаряме пак." Именно тук трябва да се търси основната причина за пасивността и безразличието, за слабия ефект от съвещанието — отношението на стопанското, профсъюзното и партийното ръководство към направени предложения и искания от страна на работниците. Практиката при нас е всички въпроси и предложения да се картотекират, да се направи преценка кои от тях са реални и заслужават внимание и се пристъпи към тяхното изпълнение. Но при всеки случай на всеки повдигнат въпрос трябва да се даде отговор основателен ли е той или не, какво отношение ще се вземе по него или пък защо няма да бъде решен. Само така се осигурява активността на присъствуващите и съвещанията няма да преминат, както се казва, „само за отчитане на дейност".

В нашия завод успешно се извърши окрупняване на предишните малки бригади и се изградиха нови комплексни бригади на база завършен технологичен процес и готово изделие. С това се създават възможности за още по-добри резултати в борбата за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда. Наред с това многократно нарастват и ролята, и значението на производствените съвещания. Наложително е и усъвършенствуване на работата им. Затова сме насочили нашите усилия за използване още по-пълно на техните големи възможности като мощно средство за мобилизиране инициативата и творчеството на трудещите се в борбата за разкриване на резерви за повишаване ефективността от производствената дейност, за успешно осъществяване на партийните предначертания.

инж. Слави ДИМИТРОВ

секретар на заводския партиен комитет

СТОПАНСКИЯТ КОМИТЕТ

Опитът в електромоторния завод „Елпром" — Троян, напълно подкрепя извода, че стопанският комитет все повече се утвърждава като една необходима и полезна форма за участие на трудовия колектив в управлението на завода.

Години наред съществуваше известно подценяване на неговата дейност. Наистина, той редовно се избираше за определения от нормативните актове двегодишен период. Но неговото съществуване не се чувствуваше осезателно. Той имаше по-скоро съвещателен характер или служеше за оформяне на взети вече решения. Активността на участниците беше ниска. Не се контролираше както изпълнението на взетите решения, така и цялостната дейност за даден период.

В последните години в партийния комитет и в ръководството на завода надделя разбирането, че стопанският комитет може и

Digitized by Google

трябва да бъде един важен и действен орган на трудовия колектив. И това се определя не само от изискванията на правилника за организация на стопанската дейност, но и от разгръщането на социалистическата демокрация.

Започна се с един по-задълбочен подбор на членовете на стопанския комитет. Предложиха се работници и служители с утвърден производствен и организационен опит, с развито чувство за обществена работа и отговорност. Тези от тях, които не оправдаха доверието на колектива, не бяха преизбрани. Делегатското събрание прие броят на членовете на стопанския комитет да бъде максимално допустимият — 21 членове, от които половината да са работници. Наред с производствениците се избират и специалисти — инженери и техници, икономисти и др. Това дава възможност за по-широко и всестранно обсъждане на разглежданите въпроси. Включен е и юрисконултът на завода, който следи процедурните изисквания и законосъобразността на взетите решения.

В заседанията на стопанския комитет редовно участвуват и ръководителите на обществените организации. Много въпроси, особено тези, засягащи важни проблеми или свързани с бита на колектива, се разглеждат съвместно с профкомитета. В началото на всяка година се приема план-програма, в която се дава основната насока за неговата дейност. Тя осигурява възможност за една по-добра подготовка на заседанията и деловото разглеждане на поставените въпроси. План-програмата се актуализира и допълва с нововъзникнали и други текущи въпроси. Заседава се веднъж в месеца. Всички материали се предоставят предварително на всеки член на стопанския комитет.

В правилника за организация на стопанската дейност е регламентирана в общи линии и неговата компетентност: приемане на периодичните отчети за резултатите от производствената дейност; разработване на мероприятия за осигуряване изпълнението на стопанските задачи; приемане плановете на отделните функционални звена и тяхното отчитане; приемане и утвърждаване на план-сметките по отделните фондове... А съвместно с профкомитета се утвърждават правилата за организация на работната заплата, разпределението на потребителските фондове, мероприятия за подобряване условията на труда, бита, околната среда и др.

Но наред е това се обсъжда и дейността на отделните цехове, като се разглежда предимно работата на изоставащи звена. Защото работата на отделните цехове е решаваща за цялостната дейност на завода. Задълбочено се анализират въпросите, свързани с подобряването на цеховата стопанска сметка и бригадната организация на труда. При тези обсъждания особено полезни са предложенията на работниците. И това е естествено, тъй като те имат непосредствени впечатления от проблемите на колектива. Така например се разкриха някои слабости в работата на основни цехове — леярен, механичен и монтажен. Това бяха нерешени проблеми, неизвестни за ръководството на завода.

Полезно се оказа разглеждането на работата на спомагателните цехове и особено на дейността на отделни функционални отдели: планов, материално-техническо снабдяване, пласмент, кооперирание и др. Тези обсъждания дадоха благоприятни резултати по отношение на планирането, изучаването на потребителското търсене, спазването на договорната дисциплина, по-пълноценното използване на договорния механизъм. Бяха констатирани редица слабости по изпълнението на договорите, свързани със слабости в планирането, снабдяването със суровини и материали и най-вече с детайли и възли по линията на кооперирането с други заводи. Особено тревожно беше положението с кооперираните доставки в началото на годината. Взетите решения, между които и тези за търсене на отговорност от неизпълняващите задълженията си доставчици, и то за всеки месец, внесоха значителни подобрения в снабдяването.

Обсъждат се и се решават много социално-битови въпроси. Така например години наред мероприятията по зимната подготовка не се изпълняваха своевременно. Застудяването ни сварваше неподготвени и внасяше допълнителни затруднения в производството. В последните години стопанският комитет своевременно няколко месеца преди настъпване на зимния период разглежда въпроса за зимната подготовка и изслушва отчети по изпълнението на решенията и мероприятията. Положителните изисквания веднага се почувствуваха.

По редица въпроси стопанският комитет дава ценни препоръки на ръководството. Влизащите в състава му работници и специалисти допринасят за изясняването на въпроси от техническо и икономическо естество, дават ценни мнения и препоръки. Ръководителят, колкото и добър да е, не може да притежава всестранна подготовка и всестранен поглед в сложните технически и икономически въпроси.

Не трябва да се изпуска и ролята на стопанския комитет като своеобразна школа не само за привличане на членовете на колектива в управлението на завода, но и за възпитанието и квалифицирането им като активни ръководители на собствената си дейност. В този дух на едно от заседанията се възложи на всеки член от състава да отговаря за работата и да контролира изпълнението на решенията и нарежданията на даден цех. Това означава по-голяма ангажираност в ръководството и по-голяма отговорност на членовете на стопанския комитет за своята дейност. Отговорността се засилва и от периодичното отчитане на неговата работа пред делегатското събрание и пред заводския партиен комитет.

Разбира се, би могло да се направи още много за повишаване ролята на стопанския комитет. Така например все още не е ефикасен достатъчно контролът за изпълнение на неговите решения и утвърдените мероприятия. Но за това е необходимо и ак-

Digitized by Google

тивното съдействие на ръководството на завода, тъй като стопанският комитет няма такива разширени контролни функции, както и права за санкциониране. Наистина в тази насока се взеха редица мерки. Задължиха се докладчиците да съпровождат докладите и отчетите си с конкретни и ясно формулирани мероприятия със срокове и отговорници за изпълнението им. Това даде възможност да се избягнат формалните и общи решения, да се осъществява подобър контрол. В тази връзка се направи картотекиране на взетите решения. Разбира се, необходимо е да се засили взискателността и отговорността за неизпълнение на възложените задължения. По такъв начин по-ефикасно ще се вземат мерки срещу заседателщината и формализма в работата на стопанския комитет.

Слаби страни има и в подготовката на материалите за заседанията. Някои от тях са непълни, други са без конкретни мероприятия. Затова се взе решение такива материали да не се допускат за разглеждане и да се връщат за корекция.

В работата на стопанския комитет има и редица организационни слабости. В някои случаи материалите не се подготвят и представят навреме и членовете нямат възможност предварително да се запознаят с тях, да ги проучат по-обстойно. Не винаги се осигурява присъствието на всички членове, което пречи на нормалната работа на комитета. Заседанията на стопанския комитет често се затрудняват и от заетостта на ръководителите на завода с други неотложни задачи. Планираните заседания се отлагат, а след това трудно се намира време за насрочването им.

Работата на стопанския комитет в завода като една от формите за участие на трудовия колектив в управлението има актуално значение, свързано със значението на социалистическата демокрация. Ето защо е необходимо да преодолеем всеки скептицизъм във възможностите на стопанския комитет. Изводът на заводския партиен комитет е, че участието на трудовия колектив в управлението на предприятието не съответствува в необходимата степен на обективните потребности на нашето стопанско развитие.

Марин КОВАЧЕВ
директор на електромоторния завод „Елпром" — Троян

ВСЕОБЩА ГРИЖА

Партийният комитет при завод „Елпром" в Ловеч осъзнава необходимостта, че в условията на новия икономически подход многократно трябва да нараства участието на работниците в управлението. Това наложи да се разнообрази и обогати работата в трудовия колектив, да се отделя повече внимание за въвличане на трудещите се в такива страни на обществения живот като: разработване и контрол за изпълнение на производствените планове, усъвършенствуване на социалистическото съревнование и бригадната организация на труда, създаване на вътрешнозаводски нормативни документи по приложението на новия икономически механизъм...

Чрез новия подход в планирането се стремим да намерим подходящи форми за включване на всички членове на колектива в съставянето на плана на завода.

Как постъпваме, какви са насоките на партийното ръководство?

От началото на 1980 г. всички производствени цехове на завода са на вътрешностопанска сметка. На база на предварителен проект и контролните цифри през октомври се спускат следните показатели: обем на продукцията в натура и стойност, фонд „Работна заплата", нормативна себестойност, в т. ч., преки и косвени разходи за труд и материали за единица изделие.

В разяснителната си и практическата работа ние стриктно се придържаме към заводските нормативни документи, в които точно са фиксирани научно обосновани нормативи за разход на труд и материали както за единица изделие, така и за целия план на производственото звено. На всеки работник от завода става ясно, че всички разкрити резерви или преразходи на материали и труд се отразяват на работната заплата. Това е обяснено многократно, но то се потвърждава и всеки месец, когато на събрание в трудовия колектив се прави анализ на стопанската работа и се отчита влиянието на различните фактори за получения резултативен фонд „Работна заплата".

Така в този начален период на разработка на плана за нашите партийни и масови организации на преден план остават организаторските функции за изработването на лични и колективни творчески планове.

Контролните цифри се обсъждат във всяко производствено звено. Изграждат се комисии, в които наред със специалистите участвуват представители на профкомитета, бригадирите и челници в производството. Те разработват творческите планове с точно фиксиране на взаимните задължения между колектив и стопанско ръководство. Накрая заводска комисия от компетентни лица преценява реалността на поетите обещания. Едва тогава отиваме на открити партийни събрания за приемане на насрещните планове, в които конкретните цифри и мероприятия отразяват разкритите резерви от долу на горе. Например за 1980 година при разработка на насрещния план работническите цехови колективи участвуват със 127 мероприятия, които носят 105 хил. лв. икономически ефект за годи-

Digitized by Google

ната. Така още в процеса на съставяне на плана, а след това и при неговото изпълнение всеки работник участвува в по-пълното разкриване на резервите.

През последната година на седмата петилетка една от най-важните задачи на заводската партийна организация бе внедряването на новия икономически механизъм и изграждането на бригади от нов тип. За изминалата година в резултат на икономии от материални и трудови разходи те приключиха с допълнителен фонд „Работна заплата". Тези бригади са на възлови места и помогнаха твърде много за успешното изпълнение на плана на завода. Те са изградени на производствено-технологичен принцип със затворен цикъл, така че на определена територия от завода съдбата на производството е в ръцете на наймалкия ни колектив — бригадата. В заводските нормативни документи е записано: „Всяка бригада избира на общо събрание бригадир и бригаден съвет. Бригадирите и членовете на съвета трябва да притежават необходимите професионални знания, опит и организаторски способности, да умеят да работят с хората, да ги водят със своя пример, да сплотяват колектива за изпълнение на производствените задачи. Те са организатори на производствената дейност на бригадата."

Ето и някои данни за състава на бригадните съвети: 44 работници, 18 комунисти, 28 първенци в социалистическото съревнование, 15 наставници. Тридесет и пет от тях имат средно специално образование.

Специфична и нова форма на разширение участието на трудещите се в управлението е изградената в завода комисия за уреждане взимоотношенията между производствените звена и заводското ръководство. Взаимна колективна или лична отговорност се търси задължително при следните случаи: неизпълнение на възложените задачи в срок и график; нарушение за качество и комплектност; причинени престои и аварии на машини. За целта са изградени заводска арбитражна комисия и цехови комисии, които заседават всяко 4-то число на месеца. Сумата, равна на причинените щети в материали и труд от неизпълнение на планови задачи, се изземва от неизправната страна и се предава на понеслия щетите. Така плановите показатели на звената добиват силата на договорни задължения и се отнема възможността изцяло да бъдат ощетявани работниците по независещи от тях причини: неподадена работа, неизправни машини и съоръжения, неосигурени материали... Преди въвеждането на новия икономически механизъм често се натъквахме на стопански ръководители, които не отразяваха престои на хора и машини, прикриваха свои пропуски и все някак успяваха да подсигурят работната заплата. Но сега тази възможност не съществува, защото всички вече знаят и чувствуват, че за несвършена работа пари не получават. Така за 8-те месеца на тази година регистрираните престои нараснаха 3 пъти, въпреки че фактическите намаляха.

Една от най-действените и демократични форми за пряко и активно участие на работниците в управлението на производството са събранията на пълномощниците и на стопанския комитет. Те се утвърдиха като изпитана форма за мобилизиране на колектива за изпълнение плана за социално-икономическо развитие на завода, за разкриване на вътрешните резерви и за укрепване на трудовата дисциплина. Ето защо заводският партиен комитет полага непрекъснато усилия за издигане дееспособността на тези колективни органи на управление. Сега 69 на сто от пълномощниците и 60 на сто от членовете на стопанския комитет са работници, пряко заети в производството. В тях са избрани и участвуват 273 работници, специалисти и служители. Повечето от тях заедно с бригадните съвети преминаха различни курсове на икономическо обучение. На свое заседание заводският партиен комитет е изслушал информация от заводския профкомитет за активността на пълномощниците и членовете на стопанския комитет, как те разясняват взетите решения и как ги изпълняват. Проведени са съвместни открити партийни събрания на заводската партийна организация с пълномощниците по редица актуални въпроси, които изискват мобилизацията на целия колектив.

На вниманието на събранието на пълномощниците и стопанския комитет постоянно стоят въпросите на социалистическото съревнование, социално-битовото обслужване на работниците, изпълнението на натуралните и качествените показатели.

Петминутните оперативки преди започване на работа и производствените съвещания са важен елемент от работата ни за общуване с хората, за проверка на решенията, за намиране път за тяхното изпълнение. Ето какво споделя комунистът, майсторът по производство Петко Варчев: „Производственото съвещание спомага за вземане решения с помощта на колективния ум и е форма за разгласа както на задачите, които има да решаваме, така и на резултатите от тяхното изпълнение. Именно производственото съвещание дава отражение върху стила и методите на работа на ръководителя. Лично аз търся мнението и помощта на всеки член на колектива при всяко възникнало затруднение. Това, от една страна, стимулира активността на хората, а от друга, ме предпазва от прибързани еднолични решения."

Редно е да посочим и някои слабости.

Все още имаме сериозни проблеми с трудовата дисциплина. Трудно се преодолява криворазбраният либерализъм за прикриване на различни пропуски и нарушения в работата. Налице са опити за прехвърляне на некачествена продукция от едно в друго производствено звено, което ни принуждава излишно да увеличаваме апарата на ОТК. Това изисква да се засили индивидуалната работа с хората, да се повиши тяхното чувство за дълг и отговорност.

Все още не успяваме да осигурим изработването на творческите планове заедно

Digitized by Google

с инженерните проекти и насрещните планове на цеховете и завода, а допускаме известно закъснение. Това внася елементи на изкуствено разделение между разработката на плана от заводските функционални отдели и трудовите колективи. Причината е главно в различията, които се получават при определянето на контролните цифри от ДСО и нашите виждания и възможности. Има опасност въпреки нашите желания тази слабост да се повтори и тази година.

Отчитайки постигнатите резултати и някои слабости в нашата работа, в момента насочваме силите на заводската партийна организация за успешно изпълнение на девиза на окръжната партийна организация „Всички резерви в действие, максимални резултати навсякъде!" А това е възможно само с мобилизирането на целия трудов колектив и с още по-широкото участие на работниците в управлението на производството.

Иво НЕТОВ
секретар на заводския партиен комитет

ОТГОВОРНОСТТА НА ПРОФСЪЮЗИТЕ

Една от задачите, които Партията е заръчала на профсъюзите, е да работят за разширяване участието на трудещите се в управлението на производството. За тази цел окръжният съвет на професионалните съюзи се стреми да използва по-пълноценно съществуващите форми на работа, да ги изпълва с ново съдържание. А също така да оказва всестранна подкрепа на новите инициативи.

Миналата година ние отделихме по-специално внимание на работата на колективните органи за управление в условията на новия икономически подход и новия икономически механизъм. Сътрудниците от апарата на окръжния съвет бяха разпределени за оказване практическа помощ на трудовите колективи. През юли и август бе проведен преглед в 50 първични профсъюзни организации от отраслите на материалното производство и в четири общински съвета. Цел — да се анализира и прецени ефективността от тяхната работа. Тази дейност се оказа твърде полезна, беше като една равносметка на резултатите от извършеното през изминалите три месеца след отчетно-изборните събрания. Позволи да се отстранят допусканите слабости.

Безспорно под ръководството на партийните комитети колективните органи за управление се превърнаха в авторитетни фактори за умножаване на успехите. Да вземем **общото събрание на работниците и служителите.** Съгласно правилника за държавните стопански организации неговото свикване е предоставено на профкомитета, който се грижи както за подготовката, така и за провеждането му. Сега в окръга общите събрания действуват в 49 предприятия със 7102 пълномощници. От тях пряко заети в материалното производство са 74 на сто.

По наша преценка около 80 на сто от общите събрания и събранията на пълномощниците успешно изпълняват задълженията, предвидени в правилника за държавните стопански организации. Особено ценен е опитът на комбината за металорежещи машини „Машстрой", на дървопреработващия комбинат „Г. Димитров" и на машиностроителния комбинат „Балкан". В събранието на пълномощниците в завод „Елпром" — Троян, участват 274 пълномощници, от които 156 работници, 90 души от инженерно-технически персонал и 28 служители. То действува по годишен план и въпросите, които се обсъждат, имат комплексен характер. Материалите, които се разглеждат от събранието, се обсъждат предварително от трудовите колективи. Това помага за по-за-

Digitized by Google

дълбочен анализ на проблемите и за вземане на действени решения. Постъпилите предложения от събранията се връчват за изпълнение от съответните стопански ръководства. При изоставането или неизпълнението на някои от набелязаните задачи събранието обръща внимание на съответните стопански ръководители, призовава ги на отчет.

За осигуряване редовното и активно участие на работниците на всяко събрание профкомитетът полага специални грижи и действен контрол. На пълномощниците предварително се раздават покани с обявен дневен ред. А след неговото провеждане те са задължени да информират за обсъдените въпроси и взетите решения. Да се явят действени организатори за тяхното изпълнение.

И все пак слаба страна в дейността на общите събрания и на събранията на пълномощниците е тяхното планиране и подготовка. В много колективи този въпрос се подценява. Допуска се формализъм при определяне проблемите за обсъждане, свикването им става инцидентно без необходимата предварителна подготовка.

Характерно за тези органи е, че съгласно нормативните документи имат право не само да обсъждат, но и да вземат управленчески решения по най-важните въпроси от дейността на предприятието като: изпълнението на насрещните планове, реконструкцията и модернизацията на производството, качеството на продукцията, повишаването на ефективността и, разбира се, за подобряване условията на труда, бита, квалификацията на работниците, изпълнението на колективния трудов договор, разпределението на социалните фондове... Но тези права все още недостатъчно се използват.

Успешно изпълняват своите функции като колективни органи на управление и **стопанските комитети в предприятията и стопанските съвети в АПК и поделенията им.** Те са изградени в 95 предприятия с 1156 членове. Над 50 на сто от участвуващите в тях са работници. Особено се отличават със своя личен пример и активност комунистите, комсомолците.

Проверката, която направихме в предприятията, показа, че стопанските комитети най-често са се занимавали с въпроси, свързани с приложението на новия икономически механизъм, с бригадната организация на труда и внедряването на бригадната стопанска сметка, с трудовата дисциплина, охраната на труда и социално-битовото обслужване, квалификацията на работниците. Ценното е, че почти винаги по тези въпроси се вземат конкретни решения.

Положителен факт е и активното участие в заседанията на членовете на стопанските комитети, включително и на работниците. По тяхно предложение в завод „Елпром" — Ловеч, и машиностроителния комбинат „Балкан" стопанските комитети са оказали решаващо въздействие по усъвършенстването на социалистическата организация на труда и подобряване условията на тяхната работа.

Но и в дейността на стопанските комитети както при общите събрания се допускат повтарящи се слабости. Не се планира редовно и не се води упорита борба за изпълнението на решенията. В някои предприятия не се спазват предварително приетите планове. На обсъждане се поставят инцидентно възникнали въпроси. Такъв стил на работа не осигурява активно участие на работниците, води само до изслушване на отчети и информации.

Сериозно се подценява от профкомитетите и стопанските ръководства работата с пълномощниците и членовете на стопанските комитети. Не се упражнява контрол за присъствието им, не се търси отговорност и отчет пред колектива, когото представляват.

Сега нашите усилия са насочени към преодоляването на друга съществена слабост — недостатъчен е броят на жените, участвуващи в

Digitized by Google

тях. Техният брой е само 24,4 на сто при положение, че те са 45 на сто от общия брой на работещите в окръга.

Съществено значение за разширяване участието на трудещите се в управлението на производството имат **производствените съвещания.** Само през първото полугодие на 1980 година в по-крупните предприятия са проведени 15 000 такива свещания и са направени над 25 хиляди работнически предложения. Преобладаващата част от тях се отнася до организацията на труда и бита на творците на блага.

Увеличеният брой предложения по същество говори за нарасналата активност на работниците при решаване проблемите на трудовия колектив. Разбира се, има и трудови колективи, в които не се отделя необходимото внимание на този неизчерпаем резерв. Не се регистрират полезни идеи, инициативи, не се отчита тяхното изпълнение. Затова в такива случаи рядкост е директорът на предприятието да направи отчет пред всички за резултатите от издигането на социалната активност на производствениците. Ето защо сега ние изискваме от всички профсъюзни органи и организации да полагат системни грижи в това отношение — да се създава такава обстановка, в която нито едно по-съществено работническо предложение да не остане неразгледано, без контрол и отчет за изпълнението му.

В условията на новия икономически подход и новия икономически механизъм **бригадните съвети** са особено действена форма за участие на трудещите се в управлението на производството. Опитът показва, че тя създава възможности за системно, задълбочено и компетентно решаване и на производствените, и на социалните проблеми в малкия трудов колектив. Окръжният съвет на профсъюзите провежда разностранна дейност за изучаване, анализиране, обобщаване и разпространяване на най-ценното в тяхната дейност. Но в същото време в центъра на вниманието си държим и другата страна на този проблем — недостатъците. На сегашния етап незначителен е броят на бригадните съвети, утвърдили се като истински ръководни органи на малките производствени колективи. Все още недостатъчно целенасочена е тяхната дейност за разкриване на резервите на всяко работно място, за включването им в личните или колективните творчески планове. Те не съдействуват за своевременно коригиране в съответствие с новите условия на собствените си вътрешни нормативи, не воюват за тяхното изпълнение. В болшинството бригадни съвети кръгът на обсъжданите проблеми се свежда главно до разпределение на фонд „Работна заплата" и помалко за усъвършенствуване организацията на труда и технологичните процеси. Съществена причина за това в промишлеността например е, че при изграждането на окрупнените бригади от нов тип всичко се свежда до едната страна — те да обхващат завършен технологически цикъл, за да е възможно внедряването на бригадната стопанска сметка. Това е важно. Но сега от изключителна важност е, когато се говори за бригада от нов тип, да се има предвид и неотменното изискване за увеличаване на обществената производителност на труда не в проценти, а в пъти. Че това може да се постигне единствено на основата на комплексния анализ на съществуващата организация на работата, чрез разработването на инженерен проект за всяка бригада поотделно. Такъв проект, разработен от специалистите и обогатен с мнението и предложенията на работниците, е най-добрата основа за богат и съдържателен живот, за изявяване на бригадния съвет като действен орган на самоуправлението.

Маргарита СТАЙКОВА
зав. отдел „Икономически" при окръжния съвет
на Българските профсъюзи

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

НА ПРЕДЕН ПЛАН — ЕФЕКТИВНОСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО

Голямото доверие, което Централният комитет на Партията оказа на партийните организации в министерствата и централните ведомства, като им предостави правото на контрол върху всестранната дейност на апарата, засили чувството им за отговорност. Издигна ролята им за усъвършенстване стила и методите на работа на апарата, за засилване ефективността на административно-управленческата дейност на равнището на съвременните изисквания.

Положителното начало в оценките, залегнали в докладите на учрежденските партийни комитети и на изказалите се комунисти на конференциите в Министерство на енергетиката, Комитета за държавен и народен контрол и Министерство на финансите в тази насока, е водещо. По достойнство се отчитат както усилията на първичните партийни организации, така и на целия апарат за изпълнението на големите задачи, които те решаваха през последните три години от седмата петилетка. На задълбочена оценка се поставиха ролята и мястото на комунистите за внедряване на новия икономически подход и новия икономически механизъм с неговата специфика в условията на учрежденската сфера на действие.

Учрежденският партиен комитет в Министерство на енергетиката, първичните партийни организации и партийните групи през отчетния период са съдействували активно да се мобилизират комунистите и безпартийните от апарата за изпълнението на производствените задачи — натуралните и качествените показатели на плана. Дребнотемието, което понякога е съществувало в дейността на партийните организации през отчетния период, е заменено с основни проблеми като програмирането, научното обслужване и техническия прогрес, въвеждането на нови енергийни мощности, внедряването на новия икономически механизъм и други. За тяхното изпълнение упорито са работили комунистите от различните направления. Това е помогнало планът за общата промишлена продукция и за трите години — 1978—1979—1980, да се изпълни. Създаденото звено за усъвършенстване на управленческата дейност е насочило своята дейност към внедряването на приетата генерална схема и управленческата структура, координацията на функциите по приложението на нормативните документи на новия

Digitized by Google

икономически механизъм в системата, разработването на управленческите технологии и процедури. Със съдействието на учрежденския партиен комитет и секретарите на първичните партийни организации са изготвени длъжностните характеристики на целия апарат, което непосредствено се свързва с прилагането на новия икономически механизъм и ефективността на управленческата дейност.

Освен това усилията на комунистите през отчетния период са били насочени да подпомагат служебното ръководство да създава предпоставки, които ще осигурят високи темпове за развитие на въгледобива и енергетиката през следващата осма петилетка на основата на интензификацията на производството и широкото прилагане на най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Както в доклада на учрежденския партиен комитет, така и в изказванията на комунистите бяха посочени примери за мерките, които са взети за създаването на обстановка да не се допуска немарливост, канцеларски бюрократичен стил в работата на служителите. И това е правилно, тъй като управленческите функции налагат всеки служител непрекъснато да обогатява своята информираност, компетентност, инициативност, да проявява творчество, умение да довежда всяка работа до успешен край. Без тези усилия не е възможно да се води настойчива борба за осъществяване на големите задачи, които Партията постави пред управленческия апарат на сегашния етап.

Напрегнато са работили през отчетния период и комунистите от Министерството на финансите. На конференцията бе подтвърдено, че учрежденският партиен комитет и първичните партийни организации са държали на близък контрол редица важни въпроси като: организацията на труда; усъвършенстването на финансовия механизъм и планирането; приложението на вътрешностопанската сметка; помощта на стопанските организации по разработването на инженерните проекти; последователното прилагане на новия икономически подход и др. Отделните първични партийни организации, според спецификата на задачите в своите направления, са разглеждали основни проблеми от дейността на колективите и с това са помогнали служебното ръководство да ги решава компетентно, рационално. На събрания комунистите са обсъдили въпросите за технологията на бюджетното планиране и приложението на икономическия механизъм в непроизводствената сфера. Изказаните становища и мнения, направените предложения са съдействували да се набележат по-разгърнати и цялостни мероприятия при внедряването на икономическия подход в работата. С непосредствената помощ на първичните партийни организации служебното ръководство е направило задълбочени анализи, оценки и разработки, които са насочени към по-нататъшното усъвършенстване на финансирането на народното стопанство през следващите години. Оказали са помощ за разработването на специфичните правила за приложението на икономическия механизъм в здравеопазването, народното образование, управлението на културата и др. Осезаема е била помощта на комунистите за разработката на единния сметко-план за отчитане дейността на социалистическите организации, за неговото усвояване и прилагане. Разширена е работата по механизацията и автоматизацията на финансово-счетоводната дейност. Подобрена е работата на държавния финансов контрол, като по-пълно се прилагат комплексните ревизии.

Както е видно от доклада и станалите разисквания, през отчетните три години комунистите от Комитета за държавен и народен контрол също са извършили значителна работа за преустройството на контрола, за по-нататъшното му развитие и усъвършенстване в духа на решенията на XI партиен конгрес и Националната партийна кон-

Digitized by Google

ференция. Като ръководно ядро на националната контролна система служебното ръководство на комитета е насочвало своята дейност към подобряване на планирането и координацията на контролните дейности. Помощта на учрежденския партиен комитет, на първичните партийни организации целенасочено е съдействувала да се засилва проблемният характер, да се разширява общественото начало в контролната дейност, превантивната му функция. Инициативността на първичните партийни организации е осигурила възможност служебното ръководство да проведе редица мероприятия. Извършена е значителна организационно-методическа работа за укрепване на местните органи за държавен и народен контрол, оказана е помощ на контролните блокове в министерствата и стопанските организации, на специализираните органи за контролна дейност.

●

Оценявайки трезво успехите в изпълнението на задачите на седмата петилетка, комунистите от сферата на управлението търсят верния оптимум за **правилното разграничаване на партийната от административната работа.** На събрания на първичните партийни организации, на партийните групи, на заседания на учрежденските партийни комитети са правени оценки за работата на апарата. Ръководните кадри — министри, зам-министри, директори, началници на отдели, са излизали с доклади пред партийните организации. Правилно ударението е падало върху анализа на натрупания положителен опит. Оценка е правена и на стила и методите на работа на ръководните кадри, на целия апарат. Отделено е значително място и на усъвършенствуване организационната структура и методите на управлението, на внедряването на новия икономически подход и новия икономически механизъм. **Точното изпълнение на партийните задачи, борбата против проявите на ведомственост, строгото спазване на трудовата и държавната дисциплина са били главното съдържание на отчетите на ръководните кадри на министерствата и ведомствата пред партийните ръководства и организации.** През миналата година в Комитета за държавен и народен контрол на събрания на първичните партийни организации административни ръководители са правили отчет за изпълнението на основни проблеми от служебните планове. Комунистите са направили оценка на състоянието на трудовата дисциплина. Обменили са мисли, споделили са своите виждания за стила и методите на работа в направленията, за разширяване на общественото начало в контролната дейност в условията на новия икономически механизъм и др. Пред учрежденската партийна организация са излизали с разработки председателят и всички заместник-председатели на комитета по основни въпроси от дейността на комитета като: анализи на проверките за състоянието на инженерните проекти и плановете за 1979—1980 г.; усъвършенствуването организацията на контролната дейност и последователното внедряване опита на съветския народен контрол; превантивността на контрола и др.

Оценките за състоянието на тези проблеми са съчетавани с конкретни мероприятия за дейността на апарата на комитета, свързани с развитието и усъвършенствуването на цялостната контролна дейност.

Учрежденската партийна конференция в Министерство на енергетиката даде положителна оценка на усилията, които са положили отговорните ръководни кадри да държат в течение партийните организации, как апаратът е съдействувал да се решават кардиналните въпроси: проектирането и изграждането на енергийните проекти; организацията на труда; състоянието на ведомствения контрол; текучеството

Digitized by Google

на кадрите; критичните бележки на средствата за масова информация по работата на министерството и др. При този подход те са осигурили анализ върху цялостната дейност на кадрите, на целия апарат. Освен това комунистите от своя страна са споделяли свои виждания, давали са определен принос в изясняването на проблемите не само в сектора, в който те работят, а и в мащабите на цялостната дейност. И още нещо. По този начин служебното ръководство сверява часовника си с по-широк кръг хора, разширява източника на информации, черпи от опита на учрежденската партийна организация.

От докладите на учрежденските партийни комитети и от изказванията на тези конференции се виждат усилията на **комитетите и организациите да се реализират като политически ръководители на колективите.** Те са осъществявали ръководна и направляваща роля в изпълнението на задачите на седмата петилетка. Обстойна оценка се дава на формите и методите, които партийните комитети и организации ползват за осъществяване на своите контролни функции над апарата. Живата организаторска работа с хората, грижата всеки служител да осъзнае необходимостта от настойчива борба за изпълнението на партийните директиви, укрепването на служебната дисциплина, повишаването на компетентността, деловитостта при решаването на задачите са били на близък отчет в партийните комитети и първичните партийни организации.

Конференциите критично анализираха и редица пропуски в управленческата дейност. Правилното дозиране на времето, прекарано в поделенията в министерствата, не е спазвано както от ръководителите, така и от специалистите. Оправданията на някои кадри, че основното им работно време отива за разработка на нормативни документи, на съгласувания на проблемите с други министерства и ведомства, са несъстоятелни. Учрежденският партиен комитет в Министерство на финансите със загриженост обръща внимание на комунистите, че новата структура на министерството изисква **кадрите да държат много близка връзка с поделенията на стопанските организации, подробно да се запознават с проблемите, които те решават,** да изучават технологията на производството, да опознават хората в процеса на работата, да черпят информации за приложението на нормативните документи, които министерството разработва, и корекциите, които практиката понякога налага. Неоправдана търпимост, принизена взискателност са допускали партийните организации, учрежденският партиен комитет, служебното ръководство в тази насока. Фактите красноречиво потвърждават такъв извод. Двадесет и пет процента от специалистите във финансиращите звена и 20 на сто от главните специалисти през миналата година не са посетили нито едно предприятие, стопанска организация или техните поделения.

За постоянна връзка с обектите, които трябва да са под непосредствения контрол и проверка, обърнаха сериозно внимание и комунистите от Комитета за държавен и народен контрол. Анализите от разработващия блок показват, че отделни специалисти предпочитат да се задържат дълго в комитета и нарушават изискванията на служебното ръководство основната част от времето си да прекарват в провинцията. Резултат от това неправилно разбиране на основната задача на специалистите е, че от горскостопанските комбинати, които осъществяват дърводобив, осигуряват залесяването, през миналата година не е проверен нито един. Слаб е контролът и върху изпълнението на плановете за социалното развитие на колективите, подценен е контролът в заведенията за общественото хранене и работническите столове, въпросите за охраната на труда и др. Това са важни проблеми, които имат пряко отношение към изпълнението на социалната политика на

Digitized by Google

Партията, към грижата за човека. В доклада на учрежденския партиен комитет и в изказванията бе направена оценка, че остротата, с която др. Тодор Живков поставя пред Ноемврийския пленум на ЦК на Партията през миналата година проблема за **дисциплината** във всичките ѝ разновидности, не е осъзната докрай от всички комунисти, от целия апарат. Проверките, които направленията правят, не всякога оставят трайни следи. В редица случаи те не водят до коренни изменения в подхода, стила и методите на работа на кадрите в проверяваните министерства, функционални ведомства, предприятия и търговски обекти. Не се пресичат навреме опитите за нарушаването на държавната дисцплина. Посочиха се примери за недостатъчна организаторска работа на направленията, на първичните партийни организации и комунистите за укрепването и активизирането на вътрешния контрол с цел да се засили неговата превантивност. А знае се, че там, където вътрешният контрол не е на мястото си, се създават условия за грубо нарушаване на държавната дисциплина, не се изпълняват кооперираните доставки, вършат се злоупотреби, разхищения, шири се безстопанствеността.

●

Управленческата дейност в най-голяма степен се обуславя от **кадрите.** Лениновата постановка, че да умееш да управляваш, трябва да познаваш работата, залегнала във всички партийни документи за грижата за кадрите, е служила като ръководно начало в дейността и на партийното, и на служебното ръководство на Министерство на енергетиката, на Комитета за държавен и народен контрол, на Министерство на финансите. Благотворното влияние на априлската линия на сплотяване кадрите от различните поколения е помогнало в направленията, дирекциите и отделите да се назначат кадри с богат организационен опит и висока квалификация. В първичните партийни организации се полагат грижи за идейно-политическото възпитание на кадрите с оглед те да добиват политически качества, да проявяват при всякакви обстоятелства политическа зрелост. Системата от мероприятия за работа с кадрите е насочена към изграждането на такива ръководни и изпълнителски кадри, които строго да съблюдават интересите на социалистическото общество, да повишават своята управленческа култура, да се борят срещу бюрократизма и формализма, да проявяват висока дисциплинираност, честност и творчество в работата.

През отчетния период учрежденските партийни комитети и първичните партийни организации са прилагали разнообразни форми на партийна просвета. В постоянно действуващата лектория комунистите от Комитета за държавен и народен контрол са обогатили своите знания по основни политически и икономически проблеми. Научно-практическите конференции, на които са разисквани въпроси, свързани с ролята на контрола за опазване на социалистическата собственост и усъвършенствуване социалистическата организация на труда, са спомогнали за издигане равнището на теоретическата подготовка на комунистите и безпартийните по тези проблеми. Участието в конференциите на отговорни работници от отделни министерства и ведомства е разширило обсега на разискваните проблеми, обменили са положителен опит. Комунистите от Министерството на енергетиката са изучавали решенията на Националната партийна конференция, проблемите на партийното строителство от тритомника на др. Тодор Живков, основните принципи на икономическия подход и новия икономически механизъм. В редица изказвания бе направена критика на партийните ръководства за това, че научното и теоретичното равнище на семина-

Digitized by Google

рите е все още ниско. Изучаването на фундаменталните и актуалните проблеми на марксистко-ленинското учение недостатъчно се обвързва с решаването на съвременните задачи. Някъде се допуща икономически уклон при разглеждането на партийните постановки по внедряването на новия икономически подход и новия икономически механизъм.

Основен проблем от грижите на партийните комитети и организации за кадрите са помощта и контролът на служебното ръководство за постоянно усъвършенствуване професионалната подготовка на апарата. Приучването на кадрите самостоятелно да попълват знанията си, съчетано с определена система на следдипломна квалификация и преквалификация е верният път за повишаване управленческата култура на кадрите. В Министерство на енергетиката се полагат системни грижи за повишаване квалификацията на ръководните кадри и специалистите. Използват опита от сродните министерства на Съветския съюз, създали са център за повишаване квалификацията на специалистите. Подобрили са материалната база за обучението на младите работници. Всяка година 70 процента от тях преминават курсове в промишлено-учебните центрове. Усъвършенстването на квалификацията на кадрите в Комитета за държавен и народен контрол е организирано на базата на постоянно действуващи курсове и школи. Съществена слабост в партийната грижа по този проблем сега е, че все още недостатъчен е контролът за приучване на кадрите задълбочено да усвояват новостите в професията и да усъвършенствуват управленческата си култура по линията на самообразованието.

Важна страна от работата на партийните организации за правилното решаване на кадровия проблем е грижата за **резервните кадри.** В изказванията на конференциите бе обърнато внимание, че в работата си с резервните кадри административните ръководители допускат стихийност. Това е причината понякога да се явяват парадоксални случаи при издигането на ръководни кадри да не се подбират специалисти от колектива, а да се довеждат отвън. Това много често става причина да се влошава социално-психическият климат, предизвиква текучество на кадрите, удължава времето за навлизане на новия ръководител в проблемите, които колективът решава. На този въпрос обърнаха много сериозно внимание голяма част от изказалите се комунисти. Спецификата на условията в министерствата и централните ведомства безспорно изисква кадрите да притежават дългогодишен опит, да са натрупали управленчески навици, да са утвърдили свой стил в работата. Едновременно с това животът изисква да се балансира умело естественото попълване на апарата с млади кадри. От изказванията стана ясно, че партийните организации, учрежденските партийни комитети не провеждат достатъчно системно целенасочена работа в това направление. Опасността да се наруши естествената приемственост в апарата — на местата на излизащите в пенсия кадри да застане достойна смяна, може да се предотврати, ако партийните комитети прогнозират и планомерно ръководят този процес.

●

Съществена страна в управленческата дейност на министерствата и ведомствата е **работата с писмата, сигналите и жалбите на трудещите се.** На тази много важна страна от работата на апарата както в докладите, така и в изказванията не бе отделено полагащото се място. Това е един допълнителен канал за набиране на информация, как функционира системата на съответното министерство и ведомство, как в практиката се решават задачите. В много случаи писмата, сигналите и жалбите на трудещите се разкриват такива нарушения, нередности

Digitized by Google

и пропуски в работата, които налагат съответното министерство да влезе в ролята си на арбитър между отделни предприятия и организации. Винаги, когато сигналите, жалбите и предложенията компетентно и оперативно се решават от ръководните кадри, безспорно се издига авторитетът на целия апарат, укрепва се вярата на хората в справедливостта.

●

Както в докладите, така и в изказванията ударението падна на предстоящите задачи, които комунистите ще решават за достойна среща на XII партиен конгрес на Българската комунистическа партия.

Деля КОЛЕВА

ПРОБЛЕМИ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

Преди две-три години текстилното предприятие „Димитър Благоев" — Казанлък, беше в застой — не се достигаха качествените критерии по нито един показател, текучеството на работниците беше голямо... Задачата бе бариерата да се преодолее без нови машини в почти същите условия. Как? Естествено надеждата бе в трудовия колектив. „Но нали и той е същият?" — възкликваха членниците на „обективните причини".

С такава логика естествено щеше да се стигне до другия полюс на безизходицата. Щеше... ако комунистите и комсомолците, профсъюзната организация останеха със скръстени ръце. Но в конкретните условия и в този случай се прояви могъщият резерв за спечелването на всяка битка — политическият подход.

ЗАВОЮВАНИ ПОЗИЦИИ

Обновено, партийното ръководство прояви умение да се създаде всеобща мобилизираност в колектива, да се разкрие пред всеки един перспективата на успеха. Да, така е. Партийният комитет е обърнал голямо внимание, направил е всичко необходимо — главният инженер, главният технолог, хората от лабораторията... — всички да си кажат думата за съществуващите слабости, в какво виждат причините, как е възможно да бъдат преодолени. И, което е особено важно, да видят своето място, с какво по-различно в подхода и действията си ще допринесат за постигането на нови резултати. Цялата тази възможност, след като бъде осмислена от главния директор и неговите помощници, да се реализира в конкретни управленчески решения и задачи. Ценното по-нататък е, че в политическия щаб след тази дейност успокоение не настъпва. Напротив, преценено е, че това е само началото на преустройството. А критериите за неговото действително осъществяване трябва да бъдат резултатите.

Няма съмнение, че ефективността на партийната работа, на партийното ръководство на стопанските проблеми сега се намира в пряка зависимост от това, как и какви въпроси то разглежда и решава, какво е главното съсредоточие на партийните сили, на какви задачи е

Digitized by Google

подчинена организаторската и политическата работа. Анализът и преценката на тези важни проблеми бе в центъра на вниманието и на доклада, и на изказванията на комбинатската отчетно-изборна партийна конференция.

Организацията на работата, животът на трудовия колектив в един от цеховете на комбината, работещ в село Тъжа, изоставал от общия ритъм. На пръв поглед всичко би могло да се отдаде на „обективните причини". Но кои са те? Действително непреодолими ли са? Какво е необходимо да се направи и в какви срокове? Кои кадри са най-подходящи да бъдат изпратени на помощ?... Все въпроси, на които отговор трябвало да се даде далеч преди да се стигне до специалното заседание на партийния комитет, посветено на този проблем. Ето защо в работната група за проучване, анализ и оказване помощ на място били включени инженери и техници, стопански дейци. И, разбира се, членове на партийния, на профсъюзния и на комсомолския комитет. Задачата? Не само да констатират, не само да очертаят причините, слабостите от субективен характер. Не! Но на всяка цена да положат основите на отговаряща на новите условия организация на работата. Представителите на обществените организации да споделят своя опит и окажат помощ за по-правилна постройка на дейността на местната първична партийна организация, както и на профсъюзната, и на комсомолската организация. Да се постави на здрава основа в съответствие с новите критерии и изисквания социалистическото съревнование, да се предприемат уверени стъпки за разпространяване на наставническото движение, на челния опит. Този подход повишил качеството на подготовката за обсъждане от партийния комитет на състоянието в цеха, създал благоприятни условия за разработване и приемане на високоефективни решения.

Да, в условията на прерастване на предприятието вече в комбинат, на комбинатската форма на управление на производството настъпило изменение и в подхода, и в съдържанието на работата по много от новите проблеми. Още по-значима става дейността на партийния комитет и на партийната организация по усъвършенстването на партийното ръководство на икономиката, на организаторската и политическата работа, по подбора и възпитанието на кадрите, за развитието на активността на масовите организации, за решаването и на други въпроси от компетентността на партийния комитет като политически орган на ръководство.

Партийният комитет (за секретар на който е била избрана Сийка Янева — дългогодишен ръководител на друго стопанско звено в града) заел становище: макар и да се налагат утроени усилия за преодоляване изоставането на производствената дейност в комбината, за пълна мобилизация на съществуващите сили и резерви, желаният успех не ще се постигне, ако тази дейност не бъде органически свързана с правилен подход и към решаването на социалните проблеми. Ако дълбоко не се разбере, че повишаването на ефективността на производството и подобряването на условията на труда и бита на непосредствените творци на блага са неделими. Ето защо под негово ръководство са определени основните направления и най-ефективните средства за по-нататъшно подобряване на работата. Не е възможно тук за всичко да се разкаже, но особено впечатляващ е един такъв момент. За много от набелязаните социални мероприятия с готови средства не се е разполагало. Но ако се върви само по линията на висока производствена мобилизация, желаният ефект не ще се получи. Тогава под ръководството на партийния комитет, като е потърсена помощ и съдействие от различни обществено-политически и управленчески инстанции, от институти от столицата, е съставена разгърната програма за

Digitized by Google

социално и културно-битово строителство, за богата художествена и спортна самодейност. В стария глъхнещ преди салон ангажиран танцьор повел редовни репетиции с новосформирания танцов състав на комбината. Запял и хорът. Младежите излезли на трудови дни за благоустрояване на спортните площадки. Работничките заживели с идеята, че само след година и половина новата здравна служба със значителен брой кабинети ще им оказва необходимата медицинска помощ... Сега, когато пиша тези редове, може вече с удивление да се разказва как една подир друга са се извисили сградите на промишлено-учебния център, изложбената зала, големия модерен киносалон, комсомолския клуб, магазина за продоволствени и промишлени стоки. Разказваха ми за всичко това, разглеждах всичко това и ми се струваше невероятно със свои сили трудовият колектив да е съградил толкова много за себе си. Разбира се, всичко това е рефлектирало в погрижливо отношение на всеки един към производствената му дейност, култивирало е ново отношение към труда, съдействувало е за една вътрешна организираност на колектива и постепенното превръщане на всеки негов член в истински стопанин на социалистическата собственост.

— Щом в същите условия закипя такъв живот — горд тогава рекъл цветарят бай Иван, — то всичко ще тръгне на добре...

Разбира се, с течение на времето сърцевина на многообразната партийно-организационна, идейновъзпитателна, политическа, социална и културна дейност вече станала повелята за задълбочено изучаване на новия икономически подход и новия икономически механизъм, за творческо прилагане на новите принципи, критерии и изисквания в конкретните условия на комбината. За да бъде всеки творец на блага напълно мобилизиран, съзнателно и творчески да участвува в живота на колектива, е необходимо напълно ясни да му бъдат неотменните изисквания за повсеместно внедряване на стопанската сметка на основата на самоиздръжката. Какво означава да се заработва работната заплата? Какво произтича от това за самия него? Защо бригадната организация на труда е най-рационалният начин на социалистическото стопанисване? Затова именно под ръководството на партийния комитет е организирано повсеместно разясняване и изучаване на новите принципи на стопанисване, на новия икономически подход и механизъм. На това е подчинена всестранната дейност в системата за политическа просвета, в семинарните занятия. Разлистим ли протоколите от заседанията на партийния комитет, ще видим подчертана тенденция за отказ от общи приказки. Само през последните месеци са анализирани такива важни проблеми като преустройството в дейността на комсомолската организация, успехите и нерешените проблеми в дейността на промишлено-учебния център (ПУЦ) — критерии за ефективността на неговата работа. Системно се правят оценки на дейността на отделни стопански звена, на профкомитетите по приложението на принципно новия подход при планирането. Анализирани са техният стил и методи, преценен е специфичният им принос за осъществяване на прелом в усъвършенствуване на социалистическата организация на труда. Критично е разгледан проблемът за стабилизирането на работната сила, за квалификацията, за внедряването на стопанската сметка, за изпълнението на инженерния проект. Предстои задълбочено да се обсъди перспективата за ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Несъмнено всичко това съдействува за по-бързо привеждане съдържанието, формите и методите на партийната работа в комбината в съответствие с новите изисквания.

Естествено през изминалия период основна политическа задача е била непрекъснато да се издига техническото равнище на производст-

Digitized by Google

вото, а оттам и качеството на продукцията. Това е била главната цел на разработената обширна програма, изградена и мотивирана с многобройните предложения на работническите колективи, на всички специалисти. После тя е обсъдена на открити партийни събрания и утвърдена от партийния комитет като основа за съставяне на инженерния проект. Стремежът на партийния комитет е бил производственият процес и стопанските резултати да не се разглеждат като просто механично съединение на работната сила с машините и материалите, а като сложна съвкупност и от личния пример на комунистите, на дълга и отговорността на всеки производственик. Затова сърцевина на организаторската, идеологическата и масово-политическата работа е станало разгръщането на социалната активност на целия трудов колектив.

Само тези примери отразяват търсенията, постоянния стремеж на партийния комитет и първичните партийни организации, като проникват в същността на проблемите и откриват главната халка във веригата от сложни задачи, да издигат своя авторитет, да се утвърждават като политически щабове на трудовите колективи.

Резултатите?

В доклада, изнесен пред комбинатската партийна конференция в края на декември м. г., бе заявено: „Само десет дни остават до изтичането на 1980 г. и на цялото седмо петилетие, но петгодишния план за общата промишлена продукция ние преизпълняваме със 101,3 на сто, или ще предадем надпланова продукция на народното стопанство 3239 хиляди лева в повече. Продукцията с оценка „К“ е надвишена с 4939 хил. лв., а с оценка „1“ — с 6851 хил. лв. Снижението на материалните разходи на сто лева стокова продукция достигна 0,78 лв.“

Полезно бе, че от трибуната на конференцията Иван Славчев, Стоянка Трифонова, Пенчо Недев, Маруся Дянкова, Нинка Костадинова, Мария Желязкова, Дончо Баранов, Койчо Койчев, Стойчо Колев, Петко Янев проявиха зрелост и умение да различават партийната работа от стопанската дейност. Успешно направиха анализ и оценка на въпросите на ефективността и качеството, откроиха основните недостатъци в това отношение, определиха главната насока в бъдещата си дейност.

ПОДХОДЪТ

Убедени, че самодоволството от постигнатото е трамплин не към ново извисяване в работата, а към застой, комунистите подложиха на отчетно-изборната конференция на комбинатската партийна организация на дълбок самокритичен анализ състоянието на всички страни от своята дейност. На колективно обсъждане бяха поставени всички действително актуални, важни въпроси. В нито един миг трибуната на конференцията не бе завладяна от самодоволство. Независимо от постигнатите успехи, факт е, че приложението на новия икономически подход и новия икономически механизъм е все още в самото начало. Не е постигната необходимата мяра между количествените и качествените критерии. Очертаха се недостатъчно решени такива важни проблеми като повишаването квалификацията на кадрите, културата на работното място, дисциплината. В съответствие с новите изисквания не е настъпило необходимото преустройство в изучаването и разпространяването на челния опит. На високо принципиална критика и самокритика беше подложена и дейността по организацията и провеждането на социалистическото съревнование.

Едно от най-важните изисквания, които сега Централният комитет и първият ръководител на Партията и държавата др. Тодор Живков предявяват за по-нататъшно умножаване на успехите, е: „Да създадем такава система за възпитание на класата, на целия народ, че иконо-

Digitized by Google

мическият подход да завладее мисълта, да стане цел и дело на милионите, да се превърне в техен начин на труд и живот; да осигури навсякъде такава система на работа и ръководство, която да изхожда от изискванията на новия икономически подход, на новия икономически механизъм.“ И въпреки че в партийния комитет има правилно разбиране на тези постановки, вече стана дума и за дейността, извършена в това отношение, то постигнатите резултати повеляват да се обърне още по-голямо внимание на подхода при всяко едно мероприятие и ефективността от него. Защо в много случаи добри замисли, добросъвестно реализирани идеи, навреме взети и осъществени решения не довеждат до необходимите резултати? Така например, въпреки че партийният комитет неколкократно се е занимавал с проблемите на цеховата стопанска сметка, набелязвани са конкретни мероприятия за внедряването ѝ, то с особени резултати комбинатът не може да се похвали. Защо? Ето само частица от отговора на този въпрос: Икономическата дирекция със своите отдели — плановия и ОТРЗ, счетоводството, където работят редови комунисти, не проявиха самоинициатива за по-голямо творчество и размах по внедряването на новия подход на стопанисване. Не разработиха навреме съответствуваща нормативна база, за да настъпи в дейността на колективите пълна ясната, да си съставят те свои планове и напълно разгърнат силите си.

Под непосредственото политическо ръководство помощ и контрол на първичната партийна организация в камгарна предачница са направени първите крачки по внедряването на бригадната организация на труда. Това бързо е подобрило стопанските резултати, положително се е отразило върху ритмичното изпълнение на плана. Повишило се е качеството на труда. Колективът е реализирал по-големи икономии, формирани са били и съответно по-високи доходи. Но вместо да се реагира бързо от стопанското ръководство на комбината, да се отчетат резултатите, да им се даде гласност, за да станат те пример за останалите, са започнали дълги спорове какво им се полага, колко процента. Едно живо ходене по мъките от началник до начелник, докато най-сетне въпросите се уредят. За какво говори това? Несъмнено и за бюрократизъм, и за времеядство — колко време е било изядено на преките ръководители да търсят решаването на въпроса в горните инстанции във функционалните отдели на комбината.

Няма съмнение, въпросът за бригадната организация на труда досега по същество е бил подценяван. Взетите решения от партийния комитет за нейното цялостно разгръщане не се изпълняват напълно в предвидените срокове. И несъмнено една от най-главните причини е занижената взискателност по задачата от стопанското ръководство, от неговия ръководител Евлоги Райнов. А дори и собствен опит има за това, как този процес може най-ползотворно да протича. В цех „Багрилен“ формираните комплексни бригади вече работят добре, изпълняват плановите си задания. Цехът най-успешно е изпълнил петилетния си план. Но и тук очакват своето решение значими въпроси — в бригадната организация на труда да се включат и спомагателните работници, още повече да се усъвършенствува дейността на бригадния съвет, да се прецизира използването на коефициента за трудово участие.

Ето защо на конференцията бе взето решение внедряването на бригадната организация на труда да стане проблем номер едно в дейността на всички фактори в комбината. Това не е само въпрос икономически, а има своето огромно политическо значение. Защото една от важните страни на икономическия подход е да възпитава у всеки работник чувството на дълг и отговорност на социалистически стопанин на производството, да го учи да съчетава личния с колективния

Digitized by Google

интерес в бригадата, да се грижи за пестеливо изразходване на горивата, материалите и енергията. Да формира у себе си лична отговорност за крайния резултат от колективния труд, такива социалистически добродетели като другарство и взаимопомощ...

Очевидно преценката за досегашния подход при решаването на тези проблеми води до извода, че е необходимо още повече да се държи сметка за ефективността на партийната работа. За всяка идея, цел, решение, които се вземат, да има предварителна яснота както по сроковете, така и за начина на неговото осъществяване. От момента на неговото вземане до снемането му от отчет да се осъществява своевременна помощ и действен партиен контрол, да има предварителен поглед за тяхното социално отражение. И в изпълнението им да се включват най-широк кръг хора.

Анализът и на редица недостатъци в ръководството на стопанската дейност сочи, че е належащо особено внимание да се обръща на големия, на принципиалния въпрос за доверието и отговорността на пълномощника на Партията на стопанския фронт. Днес той няма нищо общо с администратора, чиновника, бюрократа. Той е политически пратеник на своя пост. От него се иска да бъде творец в работата, организатор, възпитател на трудовия колектив. Притежавайки висока компетентност, непрекъснато да проявява инициатива, а когато се налага и творчески риск, но винаги да бъде в талвега на проблемите. Да осигурява условия, да отговаря за тяхното своевременно на съвременно равнище решаване.

Големите въпроси, които Партията поставя пред комунистите, пред своите пратеници на стопанския фронт, изискват задълбочено да се овладяват и творчески прилагат научните методи на ръководство. Очевидно с по-умело използване на програмно-целевия подход, на метода на умножаващия се ефект за много от нерешените въпроси в комбината на конференцията нямаше да стане дума. Тогава и атестирането на кадрите, и икономическото образование, рационализаторството и изобретателството, челният опит и наставническото движение — всичко това ще се спои в една сплав, ще се трансформира в един заряд — ефективността. И тази значителна разлика между много извършено, много постигнато и в същото време много нерешено не ще съществува.

И ОЩЕ НЕСПОКОЙНИ РАЗМИШЛЕНИЯ

Безспорно първостепенен фактор за решаване на задачите са кадрите, тяхната компетентност, отговорност. И особено сега, когато навлязохме в осмата петилетка, дошла с още по-големи критерии и изисквания.

Комбинатската конференция буди редица размишления и за взаимодействието в условията на новата управленческа структура. Когато на трибуната застана директорът на комбината Евлоги Райнов, с тон на грижлив стопанин той открито заяви: „Трябва определено да кажа, че и на теория, и на практика новият подход на стопанисване е много добър. Но това, което се получи при съставянето на насрещния план за 1981—1982 г. в нашия комбинат, не го възприемам. През октомври ние получихме от нашия стопански комбинат „ВИТЕКС“ в София контролните цифри за петилетния план. Осмислихме ги. Взехме предвид сключените вече от нас още през май договорни задължения и успяхме да очертаем пътищата, да определим средствата, с които ще гарантираме тяхното изпълнение. С много добре разработен инженерен проект се явихме в стопанския комбинат. И получихме добра оценка за това, че успяхме да разкрием още значителни резерви, осигуряващи про-

Digitized by Google

изводството на сто хиляди метра повече тъкани. Видяхме и решаването на редица проблеми за още по-интензивно използване на оборудването — да преодолеем този недостатък, за който току-що в доклада бяхме критикувани. Какво стана впоследствие? В началото на декември получихме уточнени цифри за 1981—1982 г. И за съжаление с чувствителни промени от първоначалните контролни цифри. Но държа да подчертая, че спуснатият ни начален план за петилетката ние разгледахме в стопанския съвет на комбината, утвърдихме го и го раздадохме на нашите стопански ръководства по цехове и колективи да го разяснят, да го доконкретизират, за да види всеки един в какво се състои неговият дял за следващата година. Колко той е напрегнат, за да могат да си разработят свои мероприятия, да се подготвят и преодолеят съществуващите трудности, да осигурят неговото изпълнение. И както казах, със спускането на вторите цифри този план беше променен и необвързан с първоначалния план."

Когато накрая думата взе генералният директор на стопанския комбинат „ВИТЕКС", всеки чакаше отговор и на този въпрос, и на други критични бележки.

Но такъв не получи.

— Аз трябва да ви кажа и да изразя мнението на всички специалисти в стопанския комбинат „ВИТЕКС", че в комбинат „Димитър Благоев" сериозно се страда от недобра организация в управлението на цялата работа. Лоша е организацията на управлението... Според мен за това се говори и в доклада. Но не е достатъчно само да се отчете, и то веднъж в годината. А трябва бъдещият партиен комитет с бойка непримиримост да накара всеки да изпълнява задълженията си, както повеляват изискванията за висока ефективност в цялата производствена дейност в предприятието... Считам, че в комбинат „Д. Благоев" под средното ниво е решен въпросът за качеството на новите асортименти... Във вашия отчет обществената производителност на труда расте в процентчета, а задачата се поставя в близките две-три години тя да нарасне два-три пъти. В това отношение съществуват много резерви, които не се използват...

Слушах тежкото, аргументирано изказване на генералния директор инж. Дончо Нанев и не можех мислено да се противопоставя на думите му: „Тук голям дял имат кадрите на предприятието — специалистите, десенаторите, технолозите, началниците на цехове, на лаборатории, ОТК, които са задължени към колектива."

Но от конференцията до писането на тези редове не ме оставят на мира редица размишления. Задълбочено анализира нещата директорът Нанев, остро критикува. Но нима вземаните своевременно правилни решения от вишестоящите ръководства, органи и от него лично автоматично ще помогнат да се предприемат действия, които ще осигурят значително по-добри резултати? Да вземем повдигнатия въпрос за съставянето на насрещния план. Всичко станало не е ли нарушение, не е ли противоречие на сега действуващата система на планиране, на новия икономически механизъм? Принципно положение сега е, че щом веднъж на предприятието са спуснати контролни цифри, после към промяна да не се пристъпва. Или ако се наложи това, то неотменно е изискването съответните кадри от вишестоящата организация да отидат в колектива, добре да разяснят причините за промяната, да го убедят в целесъобразността за тази промяна. Заедно да решат как тя е възможно да стане. Иначе се нарушават сега действуващите вече правила, получава се изземване на резерви, обезверяване на колектива — не разгръщане, а ограничаване на творчеството и инициативата му.

Digitized by Google

Щом в комбината „Д. Благоев“ въпросът за качеството се решава под средното ниво, защо стопанският комбинат „ВИТЕКС“ утвърждава инженерния му проект? Спор за това, дали е добро или задоволително техническото равнище на производството, може да се води единствено на основата на инженерния проект. Веднъж разработен с усилията на всички кадри при най-активното участие на целия колектив, той е представен в СК „ВИТЕКС“. И ако действително са съществували по-големи възможности от задачите, набелязани в него, ръководителите му е трябвало да се изявят, да помогнат за неговото обогатяване. Със своята компетентност и отговорност да разяснят какво още е могло да се предвиди, какви още по-значими усъвършенствувания на технологията ще се осъществят. Как да стане всичко това? С какви резерви — вътрешни и с помощта на обединението — ще бъде обезпечено производството, с какви ресурси. При взаимното обсъждане на инженерния проект тези неща стриктно се уточняват.

Конференцията е място, където към трибуната всеки пристъпва с дълг за комплексен анализ и отговорност както на дейността на другите, така и на своята собствена дейност. Тук се води грандиозен диалог. Но в случая административната назидателност измести диалога. Говорещият от трибуната генерален директор рязко и строго разголваше ту един, ту друг недостатък от сегашната работа на кадрите и целия трудов колектив на комбинат „Д. Благоев“. Недоволен изразяваше оценки за ефективността от работата на партийната организация и на останалите обществени организации?! А делегатите чакаха да чуят и нещо самокритично, нещо неизвършено както трябва и от кадрите, работещи непосредствено под негово ръководство. Още повече, че и в доклада, и в изказванията имаше конкретни критични бележки. Да, недостатъчно е само едно заключително изречение, с което се декларира, че критиката, отправена към СК „ВИТЕКС“, ще се има предвид. От кого?

Коста ДИМОВ

ДИСЦИПЛИНА И ВЗИСКАТЕЛНОСТ КЪМ КАДРИТЕ

Запитах Николай Пешев, секретар на общинския партиен комитет в Костенец, занимавал ли се е комитетът на свои пленуми или на заседания на бюрото с проблемите на дисциплината и взискателността към кадрите.

— Като самостоятелни въпроси въпросите за дисциплината и взискателността към кадрите не са обсъждани от комитета или бюрото. Но трябва да кажа, че те са стояли в центъра на нашите заседания, пронизвали са цялата наша дейност...

●

Дисциплината и взискателността към кадрите са норми на партиен живот. Всяко ръководство, всеки ръководител и комунист са длъжни безрезервно да съблюдават партийната, държавната и производствената дисциплина, да осигуряват изпълнението на партийните

Digitized by Google

и държавните планове и мероприятия. Партията винаги е изисквала да се проявява висока взискателност към кадрите, към комунистите, към партийните органи и организации, да се води последователна и принципна борба срещу нарушителите на партийната и държавната дисциплина. Естествено на кадрите, на комунистите трябва да се оказва и необходимото доверие. Без доверие не може да има дисциплина, както и без дисциплина не може да има доверие.

Партийната дисциплина както за редовите комунисти, така и за ръководните кадри, независимо от техния ранг, в съвременните условия предполага съзнателно, безусловно, по собствена инициатива, творческо изпълнение на изискванията на Програмата и Устава на Партията, на нейните решения.

Трябва определено да се каже, че стремежът да се повишава взискателността на общинския партиен комитет в Костенец все повече и повече се превръща в същностна черта на неговия стил и методи на работа.

Това може да се види още когато човек се запознае с проблемите, които са били обсъждани на пленумите на комитета и заседанията на бюрото.

На пленумите на комитета, на заседанията на бюрото се поставят редица основни проблеми на партийната, обществената и стопанската работа, проявяват се висока принципиалност и взискателност за изпълнението на задачите.

На свое заседание на 29 април 1980 г. общинският партиен комитет е обсъдил информация за стила и методите на работа на общинския народен съвет за изпълнение на задачите по строителството и хигиенизирането на общината. Изпълнителният комитет на общинския народен съвет е подложен на остра критика за слабата си работа с кадрите в областта на строителството, за работата на отдел „Архитектура и техническа служба“ при съвета. Бюрото дава незадоволителна оценка на ИК на съвета по тия въпроси и го задължава да направи преценка на ръководните кадри, заети в строителството на територията на общината. Препоръчва на ИК на общинския народен съвет решително да скъса с либерализма и формалното отношение и да повиши взискателността си към нарушителите на трудовата дисциплина на строителните обекти на общината.

Но общинският партиен комитет не свършва с това. На заседание на бюрото, състояло се на 23 юли 1980 г., макар и да отчита известни подобрения, отново дава незадоволителна оценка по изпълнение на строителната програма на Ив. Илчев — председател на общинския народен съвет, на Ст. Дамянов — заместник-председател на съвета, и на Ив. Котовски — директор на СД „Благоустройствено строителство“.

Характерни са думите на Георги Котларов, първи секретар на общинския партиен комитет: „Ръководството на СД „Благоустройствено строителство“ — отбелязва той — се занимава с дребни въпроси, които могат и трябва да се свършат от други негови служители. Имаме няколко строителни обекта, а в бюрото се занимаваме с въпроси, които трябва сами да си ги решат. Ив. Котовски трябва да се заеме с главните въпроси, а снабдяването да се предостави на отговорния за това служител.

Ние ще помагаме, но трябва да бъде ясно, че ръководството на СД „Благоустройствено строителство“ трябва само да си решава задачите, да си изпълнява плана. Необходимо е да се създаде по-добра организация на работа.“

Общинският партиен комитет не свършва и с това заседание по работата на общинския народен съвет и проблемите на благоустрояването на общината.

Digitized by Google

Наскоро по указание на комитета негови работници са извадили всички решения и мероприятия на комитета, които се отнасят до работата на общинския народен съвет, неговите отдели, и са събрали пълна информация по тяхното изпълнение. Тая информация ще бъде обсъдена на заседание на бюрото.

Посочените примери красноречиво говорят с каква последователност и твърдост се е заел общинският партиен комитет с решаването на един сложен въпрос — да се подобрят работата, стилът и методите на общинския народен съвет, чиято дейност е най-тясно свързана с живота на трудещите се.

Общинските народни съвети са нови органи на народната власт, те тепърва ще трупат опит, без естествено да се омаловажава вината на ръководството, ще показват своята жизненост. Затова и тук помощта, взискателността и критичността на общинския партиен комитет са напълно необходими.

Този пример не е единичен.

Благодарение на намесата на общинския партиен комитет, на неговата висока взискателност общинският съвет на научно-техническия съюз разработил и приел мероприятия за изпълнението на задачите, свързани с интелектуализацията на материалното производство. Тук са включени важни проблеми на научно-творческата и научно-техническата дейност.

Предвижда се ОС на НТС, ръководствата на научно-техническите дружества да поставят конкретни поръчения на своите членове, активно да участвуват в решаването на изискванията на интелектуализацията на съответните предприятия. ОС на НТС се задължава да развива колективно творчество за решаването на теми и задачи, свързани с плановете по рационализаторската дейност, с програмата по интелектуализацията.

Общинският партиен комитет изисква и следи ОС на НТС активно да работи за разгръщане на масово рационализаторско движение, като вниманието се насочи към ония направления, които тясно са свързани с икономията на суровини, материали, енергия и горива. Поставя се задачата ОС на НТС заедно с ОС на БПС да организират среща за обмяна на опит с млади рационализатори, на която да се поканят да вземат участие и изтъкнати рационализатори от Софийски окръг.

Ефективността на взискателността, която проявява общинският партиен комитет в Костенец, се дължи преди всичко на това, че тя се съчетава с постоянен контрол и проверка на изпълнението. Комитетът разглежда контрола и проверката на изпълнението като едно от най-важните средства за повишаване ефективността на ръководството и управлението, за издигане на отговорността на кадрите за възложената работа, за развитие на вътрешнопартийната демокрация и укрепването на партийната дисциплина, за борбата с бюрокрацията.

Правилно поставеният контрол е важно средство за възпитание на такива социалистически черти като висока отговорност, дисциплинираност, настойчивост. В условията на изграждането на развито социалистическо общество, когато извънредно много нарастват мащабите и сложността на партийно-организационната работа, естествено нараства и ролята на контрола и проверката на изпълнението като едно от основните средства за решаването на големите задачи, които Партията поставя във всички области на живота.

Характерен белег в дейността на общинския партиен комитет в Костенец е да прави задълбочен анализ на обсъжданите проблеми. Има подчертан стремеж те да се оглеждат от повече страни, конкретно да се сочат носителите на недостатъците, да се разкриват причини-

Digitized by Google

те и причинителите на допусканите слабости, да се поставят конкретни задачи на хората и да се следи за тяхното изпълнение.

Правилна е практиката на общинския партиен комитет да организира редица мероприятия, насочени към повишаване съзнателността на комунистите и трудещите се, към издигане равнището на дисциплината. Комитетът е провел научно-практическа конференция на тема „Същност и пътища за преодоляване на противоречията между обективните възможности на социалистическата обществена система и изоставането на субективния фактор". Конференцията преминала на два етапа — теоретическо изясняване на проблема и практическото му обсъждане в първичните партийни организации на основата на допусканите слабости, грешки и пр. Проведени са и заводски партийни конференции. Накрая натрупаният опит, изводите са били обобщени и обсъдени на общинска партийна конференция.

Наистина един дълъг и сложен път, който обхванал всички комунисти и ръководни кадри, голяма част от актива и трудещите се.

За издигане равнището на дисциплината сред търговските работници е организирано и проведено общинско събрание с тях, на което са поставени на оценка редица недостатъци, допускани в областта на търговията. Другарите са се ръководили от факта, че търговията не е само проблем на икономиката, но и идеологически, тъй като тя най-бързо и остро рефлектира върху съзнанието на трудещите се.

Две съвещания са проведени с организациите, които най-непосредствено са свързани с постановлението на Министерския съвет за самозадоволяването.

●

Една от формите за повишаване на дисциплината, на взискателността е отчетът на държавните и стопанските органи, на партийните организации пред партийните комитети, пред първичните партийни организации. Практиката напълно потвърждава извода, че отчетите на ръководните органи, на ръководителите, на комунистите са действено средство за тяхното възпитание в духа на спазване на партийната и държавната дисциплина. Отчетите помагат не само отчитащите се критически да оценят своето място в партийния строй, но и партийните органи, благодарение на своята по-висока компетентност и опит, да помогнат за подобряване на работата, за начертаване на перспективите за бъдещата дейност, за разкриване на слабостите и недостатъците, за тяхното по-нататъшно предотвратяване. Отчетите пред партийните органи, а и самоотчетите в първичните партийни организации, които се наложиха в нашата практика, способствуват да се постави дейността на ръководните органи и комунистите под контрола на партийните комитети и организации и с това твърде много да се повишат дисциплината и отговорността на кадрите, на комунистите.

Практика в работата на общинския партиен комитет в Костенец е станало държавните, обществените и стопанските органи и организации, бюрата на първичните партийни организации да се отчитат пред комитета. Почти няма пленум или заседание на бюрото без отчет. Това е залегнало и в перспективните, и в текущите планове, всеки знае кога и за какво ще се отчете, отрано се готви, мобилизира силите за изпълнението на задачите. Разбира се, целта на тия отчети не е само да се мобилизират хората за пленума или заседанието на бюрото, да стегнат своите редици, а да се създават навици у отчитащите се, да им се помага да си изработват правилен стил и методи на работа, да чувствуват винаги будното око на партийния комитет. И това трябва да бъде главното в отчета — еднократният акт носи

Digitized by Google

само временна полза, главното е постоянно да се усвоява правилен стил и методи на работа при непосредственото ръководство и помощ на партийния комитет.

Пред комитета се отчитат заводски партийни комитети и бюра на първични организации и ръководства на стопански и обществени организации, отделни комунисти. Прави впечатление, че обсъжданията винаги завършват с решения, които обхващат не само задълженията на отчитащия се орган, но и ония органи и организации, които имат отношение към поставения въпрос. Например на 29 май 1980 г. на заседание на бюрото на общинския партиен комитет е разгледана информация за дейността на общинския комитет за държавен и народен контрол в Костенецката селищна система. Решенията на бюрото не се отнасят само до дейността на комитета за държавен и народен контрол. Бюрото задължава общинския комитет на ДКМС, общинския съвет на профсъюзите, общинския комитет на Отечествения фронт, общинския комитет на активните борци против фашизма и капитализма и движението на жените съвместно с комитета за държавен и народен контрол да набележат съвместни мероприятия за подобряване обществения контрол на територията на общинската селищна система.

Бюрото възлага на отдел „Организационен" на комитета да проверява и периодически да отчита как се включват и как изпълняват своите задължения комунистите, изпратени от първичните партийни организации с поръчения да работят в системата на държавния и обществения контрол. Да се обръща голямо внимание на сигналите, изпратени не само до органите на държавния и народния контрол, но и до другите органи и организации в общината.

Важна форма на отчет, която широко се използва в практиката на общинския партиен комитет в общината, е отчитането на партийни, държавни, стопански и обществени дейци на оперативки на комитета. Това е една много действена форма, защото бързо могат да се поставят редица животрептящи въпроси, да се вземат мерки и окаже помощ за цялостното им решаване.

Стил в работата на общинския партиен комитет е да се изслушват отделни партийни и други органи по изпълнение на социално-икономическото развитие на съответното предприятие, ОНС и пр. — общо или по отделни страни. Този въпрос е един от основните, които са под непосредственото наблюдение на комитета, на тях той главно акцентува своята дейност. Когато се констатират сериозни слабости, бюрото активно се включва да помага и контролира, докато недостатъците бъдат отстранени.

Този подход на общинския партиен комитет се е пренесъл и в първичните партийни организации. Практика е комунистите системно да се отчитат на партийни събрания или на заседания на партийното бюро. Особено плодотворна се оказва тази практика при замяната на партийните документи — задълбочи се и се разшири още повече опитът по по-правилното и рационално прилагане на самоотчетите.

●

В дейността на партийните органи и организации все по-голямо развитие намират критиката и самокритиката като изпитан метод за изправяне и предотвратяване на недостатъците, за укрепване на дисциплината и отговорността на ръководните кадри и комунистите за възложената работа. Утвърдилото се в нашата действителност доверие и уважение към ръководните кадри, към комунистите способству-

Digitized by Google

ва да се създава делова, творческа обстановка, позволява по-добре и по-пълно те да проявяват своите способности.

Практиката съвсем недвусмислено показва, че там, където няма критика и самокритика, а на тяхно място вирее либерално отношение към ръководните кадри, където се нарушава дисциплината, се допускат сериозни нарушения и пропуски.

През своето кратко съществуване общинският партиен комитет в Костенец се е ръководил от Устава на Партията при свикването на пленумите и от изискванията на ЦК на БКП за деловитост в работата, благодарение на което бюрото е провеждало по едно заседание на месец. Трябва да се каже, че и тук комитетът е проявил дисциплинираност, като стриктно е спазвал определените нормативи. Както на пленумите и заседанията, така и в своята цялостна дейност той се стреми да прави критичен анализ на работата, да сочи както постиженията, така и допусканите слабости, да подлага на остра критика, а ако се налага, и да наказва носителите на недостатъците, рушителите на дисциплината. Една от постоянните теми, обект на дейността на комитета, е изпълнението на социално-икономическата програма, на приложението на новия икономически механизъм и бригадната организация на труда. На едно от своите заседания например комитетът е подложил на задълбочена критика, плод на предварителни проучвания, Кибритената фабрика за неизпълнение плана за чистата продукция и производителността на труда, Държавно горско стопанство и Книжна фабрика — за неизпълнение на плана за реализацията на продукцията, ДАП — „Автостопанство“ — за неизпълнение на плана за приходите.

Бюрото е задължило стопанските ръководства и първичните партийни организации да разработят графици за преодоляване на изоставането в изпълнението на плана. Възложило е на първичните организации да проведат разговор с всички комунисти, да се вземат мерки да се активизира цялостната работа и на обществените организации. Сериозна помощ в работата на предприятията оказва и изграденият съвет на директорите.

През октомври 1980 г. на пленум на комитета на системен и задълбочен анализ е поставена работата на партийните групи в общинската партийна организация. Пленумът е предшествуван от сериозни проучвания в първичните партийни организации и партийните групи. Особено внимание в процеса на предварителните проучвания е обърнато на партийните групи по местоживеене, тъй като те се оказали ахилесовата пета в живота на партийните групи. Изучен бил и разпространен опитът на партийните групи, били проведени редица срещи за обмяна на опит. Въпреки извършената работа пленумът на общинския партиен комитет остро разкритикувал отдел „Организационен“, заводските партийни комитети и бюрата на първичните организации, че недостатъчно са работили за подобряване състава и обучението на отговорниците на партийните групи, че недостатъчно се изучава, обсъжда и обменя опитът в тяхната работа. Сериозна критика се отправя в това отношение и към кабинета по партийно-организационната работа.

Пленумът приема решения, в които ясно и конкретно очертава мястото, ролята и задачите на общинския партиен комитет, на заводските партийни комитети и бюрата на първичните организации за подобряване работата на партийните групи, конкретно се посочва какво трябва да се направи в това отношение в отделните предприятия.

Общинският партиен комитет си е поставил за задача добре да се изясни въпросът за критиката и самокритиката като едно от основните изисквания да се повишават съзнателността, отговорността и дисциплинираността на комунистите и останалите трудещи се. По негова инициатива е бил организиран семинар в АПК „Марица“, на който секретарката на партийната организация Надка Малчева в присъствието на всички

Digitized by Google

партийни секретари от общината е изнесла доклад за критиката и самокритиката, в който е обменен опит в обстановката на приложението на новия икономически механизъм и бригадната организация на труда.

Може да се посочат още много примери за критичното и аналитично отношение на общинския партиен комитет в Костенец към допусканите слабости, за очертаване насоките за тяхното отстраняване, за понататъшното подобряване на работата. Трябва обаче да се отбележи, че комитетът не се задоволява с критиката, а когато слабостите се повтарят, когато не се вземат необходимите мерки, той пристъпва и към наказание. По повод на занижената дисциплина по изпълнението на партийни решения в Книжна фабрика бюрото на общинския партиен комитет обърна внимание на секретарите на първични партийни организации: в администрацията — Цветана Милушева, дневна смяна — Н. Христосков, смяна „А" — Й. Гатева, смяна „В" — Д. Хаджиниколов.

Общинският партиен комитет задължи също така секретарите на първичните партийни организации в Книжна фабрика да обсъдят на закрити партийни събрания състоянието на дисциплината и на всеки комунист, отсъствувал безпричинно от насроченото за 27 май 1980 г. събрание, да се потърси партийна отговорност.

За неизпълнение на качествените показатели, по докладна записка, на свое извънредно заседание бюрото обръща внимание и на редица стопански дейци: на Дим. Марков — директор на Кибритена фабрика, М. Рачев — директор на Книжна фабрика, В. Стефанов — началник на ДАП „Автостопанство", М. Алексиев — директор на Химическия завод, К. Смилянов — председател на КОНС „Венера", и Ив. Котовски — директор на СД „Благоустройствени строежи и комунално строителство".

●

Никола Банчев, инструктор на Софийския ОК на БКП, отговорен за общинския партиен комитет в Костенец, споделя:

— Какво е главното, което характеризира работата на общинския партиен комитет по дисциплината и взискателността към кадрите? Главното е действеността, организираността, бързото реагиране към проблемите, които възникват. Тук няма отлагане, особено когато са констатирани слабости или има сигнали, и веднага се вземат мерки. Въпросите се поставят принципно, ребром, без оглед на лицата. Има остра критика, но няма сръдня. Защото към всички се проявява еднакво отношение. Това особено изпъква при приемане на оценките. На пленум на общинския партиен комитет бяха снети някои пълномощници по замяната на партийните документи. Те приеха това като голямо наказание и още го помнят. Това им оказа голямо въздействие и естествено, когато друг път им се възложи поръчение, те дисциплинирано ще го изпълняват. Добре се използва тук и нагледната агитация по места — мълнии, тревоги, стършели, радиопредавания, записване имената на нарушителите на специална дъска и пр. Използват се и производствените съвещания, на които се поставят редица проблеми на дисциплината, на безотговорното отношение на някои другари към възложената работа и поръчения. Добре се работи и с органите на държавния и народен контрол, с обществените организации в борбата с нередностите и недостатъците...

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

С ИЗИСКВАНИЯТА НА ВРЕМЕТО

Съвещанието в Русе през май м. г. постави и пред комунистите, комсомолците и безпартийните работници и служители на клон „Хранителни стоки" в Толбухин задачата: още по-пълно да се задоволява търговската мрежа със стоки от първа необходимост, в богат асортимент и с високо качество. Партийното бюро и всички комунисти се запознахме с доклада на др. Тодор Живков на това съвещание. Разясняването на доклада на сбирки на партийните групи бе първата крачка към осмислянето му. По-нататък главната тежест падна на индивидуалната политическа работа. Членовете на партийното бюро, партийните отговорници, пропагандистите, активистите на партийната организация получиха конкретни поръчения да отидат до всеки член на колектива, да помогнат на всекиго да види своите задачи, своето място в светлината на този партиен документ. Именно тук комунистите още веднъж показаха на дело какво значи да си политически деец.

Ясно е, че изпълнението на задачите, поставени на русенското съвещание, е свързано с действието на различни фактори, но сред първите от тях по значение е организиращата роля на първичната партийна организация, на всеки от членуващите в нея 57 комунисти. Така виждаме своята отговорност в момента.

От голямо значение е например умението на партийното бюро и на първичната организация задълбочено да анализират състоянието на всеки участък, способността им да насочват своето внимание към решаването на главните, възловите въпроси. Такъв въпрос за нас сега е овладяването на икономическия подход, бързото и точно внедряване на новия икономически механизъм. Необходимо беше да се разбере тяхната същност, и то преди всичко от хората, които непосредствено организират работата в отделните магазини. Бяха подготвени семинарни занятия с низовите ръководители и служители в курортния комплекс „Албена", по-късно чрез професионално-учебния център бяха обхванати всички търговски работници от клон „Хранителни стоки". Пропагандирането на новия икономически механизъм се съпровожда и от настойчива организаторска дейност. С въвеждането на вътрешностопанската сметка, при която заплащането се обвързва с крайната реализация на стоките, се създават условия да се разгръщат инициативата и творчеството, находчивостта на всеки колектив, на всеки управител да бъде преодолян недостигът на някои стоки. Въпросът е как по-пълно да се използват тези условия — един от пътищата към това е системният, компетентен контрол, който осъществява партийната организация над дейността на ръководните кадри на различни равнища. Всеки ден например в супермаркетите и в другите по-големи магазини се правят петминутки, на които накратко и конкретно се преценява изминалият работен ден, управителите информират колективите какво е направено за доставката на нужните стоки, какво се очаква да бъде получено от „Търговия на едро", какви пропуски от вчерашния ден трябва да се отстранят и кой е отговорен за тях. Неотдавна на разширено заседание на партийното бюро и стопанското ръководство бяха анализирани резултатите от въвеждането на вътрешносто-

Digitized by Google

панската сметка. Дадена бе положителна оценка на извършеното: засилва се личната отговорност на работниците в магазините и особено на управителите, по-ритмично е снабдяването със стоки, повишава се културата на обслужването.

Нарасналата роля на отделните магазини за подобряване на търговското обслужване ни задължава да укрепваме още повече партийните групи, да ги превръщаме в център на конкретната партийно-организаторска работа в малките колективи на територията на града. Нашите работници обслужват 108 магазина за хранителни стоки, домашни потреби и мебели — в тях са изградени 7 партийни групи, 1 група е създадена в администрацията. Изискванията, които групите предявяват към всеки комунист: да бъде пример в труда и в обществения живот, образец в поведението, помагат да растат авторитетът и влиянието им в колектива. Това особено проличава в трудни моменти. Когато в края на 1979 г. във връзка с корекцията на цените на някои хранителни стоки се наложи да се извърши спешна инвентаризация, партийните групи успяха да мобилизират не само комунистите, но и комсомолците, и безпартийните търговски работници. Четири денонощия те работиха напрегнато, показаха висока дисциплина и съзнателност и изпълниха партийната задача. Нещо повече — дни наред те търпеливо, с такт и компетентност информираха гражданите, пресичаха слуховете и помагаха да се насочва правилно общественото мнение.

За всекиго е ясно, че боеспособността на първичната партийна организация е пряко зависима от зрелостта на взаимоотношенията между комунистите, от тяхната обществена и трудова активност. С личния си пример при спазването на трудовата, партийната и финансовата дисциплина те проявяват своята авангардна роля. Замяната на членските книжки ни задължи отново много конкретно да преценим тази роля — за всеки комунист поотделно. Общата равносметка е радостна: прегледът на бойния ни строй потвърди, че членовете на нашата партийна организация знаят цената на отговорността, която са поели, и добре разбират, че единствената им привилегия е да служат за пример, да издигат авторитета на колектива, на търговската професия в града ни.

Какво още не достига на някои комунисти? Последователна активност, категорична гражданска позиция дори към онези постъпки, които на пръв поглед изглеждат незначителни. Именно тук партийното бюро насочва своите усилия, като проявява повече взискателност и критичност и умело използва онези форми на индивидуална работа, с които ни обогати замяната. Принципно значение за укрепване на първичната партийна организация имат преценките, които правим в бюрото всяко тримесечие. Там разглеждаме конкретно дейността на отделни комунисти — как те изпълняват своите задължения, как повишават политическата и професионалната си подготовка, как съдействуват да се възпитава в членовете на колектива добросъвестност в работата, уважително отношение към хората, загриженост за опазването на социалистическата собственост, която им е поверена.

Икономическият механизъм помага да се изпълни с конкретно съдържание социалистическото съревнование и оттам по-пълно да се използва неговата роля като школа за възпитание, като важно средство за повишаване на трудовата, политическата и социалната активност на колектива в реализирането на насрещния план. На таблото за съревнованието по културата на търговското обслужване периодично се нанасят оценки за всеки работник и тези оценки влияят на възнаграждението му. Плод на живата, конкретна индивидуална работа с комунистите и безпартийните са личните и колективните обещания за из-

Digitized by Google

пълнение решенията на Националната партийна конференция. Стремим се да избегнем инерцията на формалното обещаване „под индиго". На събрания на колектива, на партийни събрания и в лични разговори комунистите разясняват партийните решения и актуалните задачи, помагат всеки според силите си да поеме своя дял от изпълнението им и сами дават пример за това. По-голямата част от обещанията са свързани с постигането на определени трудови резултати, с организационното укрепване на отделните колективи, с издигането на професионалното и културното равнище на техните членове.

При нас, в търговията, е важно не просто изпълнението на икономическите показатели, не просто процентът. Ние имаме непосредствено работа с гражданите — при цялото разнообразие на техните вкусове и настроения — и въпросът за културата на обслужването има особено голямо значение. Където е възможно, въвеждаме прогресивни форми на търговия — самообслужване и пълно самообслужване. Званието „Образцов търговски обект" много задължава колективите, те наистина се отличават по култура на обслужването. Сега имаме единадесет такива обекта, поставили сме си за цел всяка година да увеличаваме техния брой. Наистина, има и при нас слабости, има недоволни клиенти — стопанското и партийното ръководство не отминават такива факти и санкционират виновните. Един голям резерв тук е възпитателното въздействие на колектива, на партийната група. Опитът показва, че острата, принципна и навременна оценка на колегите по повод на конкретното нарушение в обслужването, на проявите на грубост към клиентите и т. н. повече засяга провинилия се, помни се по-дълго.

Непосредствено свързан с културата на обслужването е въпросът за подготовката на кадрите. Колективът има постоянна нужда от младо попълнение. Но дори випускниците на икономическия техникум „Д. Благоев", които имат теоретична подготовка, се нуждаят от конкретна помощ и морална поддръжка при първите си стъпки в професията, да не говорим за другите младежи и девойки, които идват съвсем неподготвени. Тук особено силно се чувствува ролята на наставниците. Наставничеството при нас се зароди преди 6—7 години, имаме вече утвърдени наставници. Мария Масларова, управителка на магазин № 25 в ж. к. „Дружба—I", предава професионалния си опит на две комсомолки от предприятието — Султанка Иванова и Иванка Димитрова, работи и с трима ученици от техникума. Към Георги Михайлов са прикрепени Иванка Тодорова и Катя Петкова. Неотдавна на С. Иванова бе връчена значката „За висока култура в търговското обслужване", К. Петкова усвои втора професия — касиер-маркировач. Хубави резултати имат и други млади работници. Опитът на най-добрите наставници е картотекиран, за утвърждаването на техния авторитет в колектива се използват кътове, витрини на първенците, табла. Традиционни станаха срещите им с възпитаниците на икономическия техникум и с новите търговски работници. Нашите наставници взеха активно участие в отрасловата среща на наставниците, организирана от окръжния комитет на Профсъюза на работниците от търговията и услугите.

Естествено възпитателната работа има голямо значение за формиране на гордост за професията, за намаляване на текучеството, но не бива да се пренебрегват и условията, при които работят хората. Младите майки например напускат, защото работното време не им е удобно, детските градини и ясли се затварят много преди магазините за хранителни стоки. Засега направеното за подобряване на социално-битовите условия на работниците все още не задоволява. Не е решен добре въпросът с отоплението през зимата, липсват и топли профи-

Digitized by Google

лактични обувки. Недостатъчна е механизацията. Това не са задачи само на партийната организация, но ние поемаме своя дял от отговорността — поне що се отнася до контрола към стопанското ръководство, към профкомитета по тези въпроси.

Добре разбираме, че въпреки постиженията на нашия колектив главната работа е занапред. Основна задача си остава да усъвършенстваме приложението на икономическия механизъм, по-прецизно да изучаваме потребителското търсене, да подобряваме търговското обслужване. С други думи, винаги да бъдем в крак с новото, с прогресивното в социалистическата търговия.

Радка АНГЕЛОВА
секретарка на първичната партийна организация
в СД „Търговия", клон „Хранителни стоки" — гр. Толбухин

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

ДА ИЗГРАДИШ И ОТСТОИШ ПОЗИЦИЯТА СИ

Комунистите от нашата партийна група на своя сбирка се запознаха със статията „В село Баница не всеки яде баница", публикувана в „Партиен живот", книжка 17 от 1980 година. Те споделиха своите впечатления от прочетеното, изказаха свои мисли по решенията на партийното бюро и първичната организация. Всички бяха единодушни, че причините за получилата се ситуация могат да се търсят в стила и методите на работа на партийното бюро.

За замяната на партийните документи на един комунист намираме за правилно и необходимо партийното бюро предварително да води разговори, да проучи всички страни от дейността на партийния член, да се допита до комунистите, дори ако се наложи и до безпартийните, да набере пълна информация за неговата производствена дейност, за дисциплината му, за общественото му поведение и т. н. То е трябвало да излезе с обосновано предложение за решение пред събранието на първичната партийна организация. В случая партийното бюро не е било в пълен състав при обсъждане на проекта за решение и на събранието се е получило разногласие, в резултат на което 18 от членовете на първичната организация са гласували за неговото предложение, а 23 — за предложението на отсъствуващия от заседанието заместник-секретар. Разбира се, не е голяма беда, че на събранието някой може да не е съгласен с проекта за решение и да направи ново предложение. Нали събранието е затова — да обсъди и вземе най-правилно решение. Бедата обаче идва от това, че партийното бюро не е било в състояние да защити позицията си, да убеди комунистите, че тя е единствено правилна.

По наша преценка партийното бюро е допуснало и втора грешка, неправилно е излязло с предложение за наказване на Димитър Гергов с „бележка" затова, че се е изказал против предложението на партийното бюро, на което той е член. Всички знаем, че на събранието всеки е задължен да сподели личните си впечатления и съображения, всеки има право свободно да се изкаже, без да го съдят за това. Благодарение на вътрешнопартийната демокрация, на възможността, която сме създали, всеки да каже, каквото мисли, нашата партийна група оформя единна позиция и всички нейни членове действуват в една посока. Онзи, който не се съобразява с колективното мнение, с приетото от мнозинството решение, изпада в положение, за което се търси отговорност.

Digitized by Google

Правилно в статията се поставя и въпросът: какво е станало с мнението на другите 22-ма комунисти, които са гласували за предложението на Димитър Гергов? Те не са ли били сигурни в себе си? Комунистите трябва да бъдат убедени в това, което вършат, и да отстояват дадената дума. Ако разберат, че са сгрешили, трябва да поемат своя дял, а не да го прехвърлят на друг.

Златка БАКЪРДЖИЕВА
отговорничка на партийна група
при ПКО „Горубсо" — Кърджали

ТРЕВОЖЕН СИГНАЛ ЗА НИСКА ОРГАНИЗАЦИОННА КУЛТУРА

Втора година съм секретарка на първична партийна организация. Бях две години и секретарка на партийния комитет в Завода за механични конструкции — Благоевград. Нямам претенции, че съм партиен работник с богат опит, но много трудно си обяснявам постъпката на първичната организация, описана в статията „В село Баница не всеки яде баница" — книжка 17/1980 г. на „Партиен живот".

Няма да коментирам случая с Петър Тодоров, за всеки комунист, да не говорим за партийния работник, е ясно грубото нарушаване на Устава. Не намирам за нормално обаче отношението на партийното бюро и на представителя на общинския партиен комитет към Димитър Гергов. То може да се обясни по два начина. Първо, с некомпетентност на партийния секретар и на сътрудника от апарата на общинския комитет. Смятам, че партийните работници нямат право на такова съсгледство. То уронва авторитета не само на тях, защото авторитетът на един комунист не е частен въпрос, особено ако същият е на отговорна партийна длъжност. Второ, със съзнателно и грубо потъпкване на нормите на партийния живот. Всеки комунист трябва да бъде запознат с Устава на БКП, а секретарят на първичната партийна организация е задължен освен да е запознат основно, но и да го прилага ежедневно в практиката. Тук обаче точно това не е направено. И секретарят, и инструкторът от общинския партиен комитет са потъпкали грубо една азбучна истина, а именно, че никой не може да изземва функциите на партийното събрание. Разпорежданията и заповедите не са и не могат да бъдат методи на работа на партийните функционери.

Всеки комунист, който се запознае със случая, би си задал въпроса: кой им дава право на тези ръководители да наказват затова, че един човек не мисли като тях и на събранието свободно изразява своето становище? За подобно отношение найточно прилягат думите на другаря Тодор Живков от Докладната записка до Политбюро на ЦК на БКП от 14. X. 1980 г., че „тяхната дейност и поведение са в пълно противоречие с партийната политика, с ленинския стил и метод на работа". С това си обяснявам и следващия неприятен факт — така нареченото „подвеждане на събранието". Не зная дали е най-подходящо да се каже „неприятен факт". Защото това е един тревожен сигнал за ниска организационна култура на партийната организация. Не ми се иска да припомням народната мъдрост, че рибата се вмирисва от главата, но изглежда, че погрешните разбирания на секретаря и на ръководството на партийната организация са оказали голямо и неблагоприятно въздействие върху всички останали комунисти. Това може би е най-вредното отражение от техния пример като комунисти и от тяхната незрелост като ръководители.

Вера ЛАЗАРОВА
секретарка на първичната партийна
организация при СДТ —
клон „Нармаг" — Благоевград

Digitized by Google

ДРУГИ ЗАСЛУЖАВАТ НАКАЗАНИЕ

Не съм бил свидетел на случаи като описания в статията „В село Баница не всеки яде баница" и съм изненадан от факта, че се срещат политически сътрудници на общински партийни комитети, които по такъв начин могат да налагат в първичните организации мнението си или становището на партийния комитет.

Предложението на партийното бюро за отпадане от редовете на БКП на Петър Тодоров е уставно. Щом един комунист не си плаща редовно членския внос и не посещава събранията на първичната организация, партийното бюро е длъжно да изясни причините и да предложи на първичната организация да потърси отговорност. Какво ще бъде наказанието, ще реши събранието. Следователно уставното предложение на партийното бюро от само себе си не означава, че партийното събрание е длъжно да се подчини на неговото предложение. Събранието като висш ръководен орган има право да прецени дали то е уместно или не. В случая партийното събрание е подходило принципно и хуманно, като му е наложило пониско наказание „Строго мъмрене с предупреждение". Дало е последна възможност на Петър Тодоров да осъзнае грешката си и да я поправи.

Що се отнася до изказването на Димитър Гергов — член на партийното бюро, който не е присъствувал на заседанието на бюрото, ще кажа следното: Право на всеки комунист, на всеки член на ръководния орган е да изразява становище, мнение и съображения при обсъждане на проблемите и при вземане на решения. За тях не може да му се налага партийно наказание.

Повторното разглеждане партийното положение на Петър Тодоров в присъствието на представител на общинския партиен комитет не е нищо друго освен погазване на вътрешнопартийната демокрация в първичната организация. Едва ли може да се измисли по-груб начин за уронване престижа на партийното събрание, за погазване на неговата роля в живота на организацията, за изземване на неговите функции.

Защо е отменено решението, взето на предишното събрание с мнозинство, кой е виновен за неговото проваляне? Може би общинският партиен комитет е преценил като занижени критериите на първичната организация за оценка на дейността на своите членове и е решил да й помогне да засили взискателността си? Какво по-хубаво от това! Но как да се помогне? Ето над кое заслужава да се замислим. Вярно, понякога и наказанието е начин за избавяне от грешки и слабости, но в случая за него няма място. Защото не е грешка да си активен, да имаш собствено мнение по обсъждания въпрос и аргументирано да го защищаваш. Тук пасивността заслужава порицание. Тук е нужно убеждение, изясняване същността на нещата, доказване смисъла и значението на предложението. И ако някой заслужава наказание, това е този, който нарушава принципите и нормите на вътрешния живот на първичната организация, отнема й правото сама да решава собствените си проблеми, изземва й функциите.

Сюлейман АЗИЗОВ
инструктор в общинския комитет
на БКП — Ардино

Digitized by Google

ЗА СТРОГОСТТА

Именно разговорът с първия секретар на общинския комитет в Драговищица, Кюстендилско, др. Крум Радойков, ни подсказа темата. С известна тревога разказваше, че постъпили строго с двама партийни членове, които имали минало, заслуги и пр. За нарушения на Устава ги изключили от Партията.

— Дали няма да ни обвинят в диктаторство...!!

Защо и в името на какво ще обвиняват! Пред Устава всички сме равни — с минало и със заслуги, на ръководни постове или незаемащи такива длъжности. Нещо повече — хора със заслуги са призвани и в новите условия отново и отново, неувяхващо и неостаряващо да бъдат непресъхващ извор за пример, как комунистът трябва да постъпва, да се държи в колектива, как да воюва за партийните принципи; нещо повече — ръководителите също са длъжни да дават образец на принципиалност и справедливост, на нравствена чистота. Опортюнизмът започва не оттам, където и когато се спазва Уставът, където строго се прилагат уставните норми. Не! Той започва оттам, където и когато започнат да се заобикалят нормите на партиен живот, когато започнат да се спускат клепачи и да покриват погледа, за да не се видят нарушенията, отклоненията, отрицателни явления. Не става дума за размер на наказанието — конкретно да се преценява, съобразно конкретната вина. Става дума за принципиалното партийно отношение — ето кое е главното. Съществува ли то — ръководството е на висота. Отсъствува ли — либерализмът е пуснал корени.

А там, където побеждава либерализмът, там е възможно да се създадат условия за загниване на делото...

Правилното и строго спазване на Устава не е било и няма да бъде нито слабост, нито грешка...

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ДЪЛГОВРЕМЕННА ИКОНОМИЧЕСКА ОСНОВА

Постановлението на Централния комитет на БКП и Министерския съвет за увеличаване на селскостопанското производство и повишаване на неговата ефективност от декември м. г. е нов ярък израз на грижите на Партията, на нейния Централен комитет за по-нататъшното ускорено развитие на нашето социалистическо селско стопанство. То създава трайна икономическа база за ускорено развитие на селското стопанство във всички окръзи и райони на страната, на всички основни подотрасли на селскостопанското производство и особено на животновъдството, зеленчукопроизводството, овощарството и техническите култури. Постановлението създава необходимите условия за последователно приложение на икономическия подход и самоиздръжката на производството в АПК и техните поделения, за осигуряване повече средства за натрупване във фондовете и повишаване доходите на селскостопанските труженици. Наред с голямото икономическо и социално значение постановлението има и извънредно важен политически и идеологически аспект. То съдействува за повишаване на политическата и трудовата активност на селскостопанските труженици, създава благоприятни условия за по-богата и съдържателна идейновъзпитателна работа сред трудещите се на село. Издига тяхната социалистическа съзнателност, самочувствие и отговорност за най-ефективно използване на всички основни фактори и резерви в производството.

За да се превърнат тези нови големи възможности, които създава постановлението, в реални дела, са необходими много сериозни мерки и грижи за издигане равнището на работата в ръководните органи на АПК и в първичните партийни организации. Погрешно би било, ако се подходи от чисто потребителски позиции към новите решения на Партията; ако не се види и оцени дълговременният характер на този документ като мощен стимул и фактор за рязко увеличаване на производството и неговата ефективност и на тази основа да се решават трайно и последователно назрелите социално-икономически проблеми на село. Затова е необходимо дълбоко да се разбере и осъзнае от ръководните кадри и селскостопанските трудещи се, че новото увеличение на изкупните цени бе необходима икономическа мярка, но тя може да реши проблемите в селското стопанство, ако се намаляват производствените разходи за единица продукция. Това е правилният, единствено верният път за осигуряване на нов, още по-бърз подем в развитието на селското стопанство. Нужен е действителен завой към всестранна интензификация на селскостопанското производство.

Максимален ефект от новите партийни решения ще се получи още през 1981 г., ако се повиши равнището на политическата, икономическата и стопанскоорганизаторската работа на село. На селскостопанските труженици, на специалистите, механизаторите и животновъдите трябва широко и задълбочено да се разяснят значението и замисълът

Digitized by Google

на тези решения и конкретните задачи, които произтичат от тях за всеки аграрно-промишлен комплекс, производствена бригада и ферма. Всеки със своя дял и отговорност в изпълнението на голямата задача за увеличаване на селскостопанското производство и повишаване на неговата ефективност.

Нов момент в управлението и по-специално в планирането и икономическото стимулиране, който бе поставен в постановлението, е **усъвършенстването на нормативната база по цялата верига на възпроизводствения процес в селското стопанство.** Научно обоснованите нормативи за средните добиви и средната продуктивност, за материалните и трудовите разходи на единица продукция, за ресурсното обезпечаване на производството се превръщат в единствена и неизменна основа при определяне обема на задължителните продажби на селскостопански продукти, материално-техническото обезпечаване на производството и данъчното облагане. Нормативите като научна основа на качествените показатели на плана стават главен критерий за политическа оценка на дейността на селскостопанските организации и кадри и основа за тяхното икономическо и морално стимулиране. Нормативите са диференцирани по окръзи върху основата на комплексна оценка на природно-икономическите и материално-техническите и други обективни производствени условия. За да се постигне замисълът на този по същество нов подход в управлението, утвърдените по окръзи нормативи трябва на базата на същите принципи да се диференцират по аграрно-промишлени комплекси и производствени единици и да се превърнат в основа за съставянето на насрещните планове. Това предявява нови, по-големи изисквания и към партийните комитети и първичните организации в селското стопанство. Те трябва да осигурят близък контрол и помощ на управленческите звена при диференцирането на нормативите по стопански организации и колективи, за да не се допуснат субективизъм и бюрократичен подход при решаването на тази важна задача. Разясняването и изучаването на нормативите в трудовите колективи означава по същество по-пълно разкриване и залагане в насрещните планове на съществуващите резерви. А в процеса на изпълнението на насрещните планове трябва отблизо да се следи и се контролира как се изпълняват утвърдените нормативи за разходи на труд, материали, суровини, енергия и финансови средста, какви нови възможности и резерви се разкриват и използват за увеличаване и поевтиняване на селскостопанската продукция.

Друг нов момент, свързан с изпълнение на постановлението на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет, са **мерките за комплексно усъвършенстване технологиите в селското стопанство.** Задачата за бързо увеличаване на селскостопанското производство и рязко снижение на себестойността на продукцията в крайна сметка ще зависи от темповете на внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес и на първо място от усъвършенстването на технологиите на производството. Поради това 1981 г. трябва да стане действително решаваща, преломна година за преминаване към широко приложение на най-прогресивни, принципно нови технологии, особено при обработката на почвата и отглеждането на земеделските култури и животните. Без дълбок поврат към ресурсоикономисващи технологии не могат да се решат новите задачи, които Партията поставя пред селското стопанство, затова е време на широк фронт да се прилагат вече утвърдените в практиката и с доказана ефективност нови технологии: минималните и редуцирани обработки на почвата, нискоконцентратното типизирано хранене на преживните животни, свободното безпастирно отглеждане на животните, малкообемното и ултрамалкообемното пръскане на растенията, съхра-

Digitized by Google

нението на продукцията с повишена влажност и други. Внедряването на тези високоефективни технологии не е свързано с големи допълнителни капиталовложения и е в ръцете преди всичко на кадрите в аграрно-промишлените комплекси, бригадите и фермите. Това налага партийните комитети и организации на село да проявяват по-голяма взискателност и контрол към субективния фактор както по усъвършенстуването на технологиите, така и по утвърждаването на здрава технологическа дисциплина в производството. А това ще стане, ако те намерят широко място в инженерните проекти и насрещните планове, ако се поставят на конкретен отчет.

Да се укрепи икономиката на аграрно-промишлените комплекси в планинските, полупланинските и пограничните райони, това е следващият въпрос, поставен с особена сила с постановлението. С новите изкупни цени, системата на добавки към тях, включително за зърното и ориенталския тютюн, и диференцираната нормативна себестойност се създават относително еднакви икономически условия за развитието на всички аграрно-промишлени комплекси. Но с това няма да се реши автоматично проблемът за икономическото укрепване на АПК в планинските и полупланинските райони, ако не се осигури увеличаване и поевтиняване на селскостопанското производство в тези райони. Партийните, държавните и селскостопанските органи и организации в окръзите и селищните системи следва да проведат комплексни организационно-технически, икономически и политически мерки за усъвършенстуване на организацията и управлението на селскостопанското производство в тези райони. Нужно е да се анализира състоянието и се разработи проект за по-нататъшното развитие на всеки аграрно-промишлен комплекс в тези райони; да се отива по-смело към опростяване на организацията на производството и по-широко да се внедряват малкогруповият и семейният акорд в растениевъдството и животновъдството. По-пълно да се използват възможностите за специализация и интеграция на производството на аграрно-промишлените комплекси от планинските и полупланинските райони с тези от полските райони, в рамките на окръжните аграрно-промишлени съюзи. Където условията позволяват, някои от тези АПК могат да се интегрират със стопанските организации и предприятия от промишлеността, горите, търговията и туризма.

Широко следва да се използва опитът на Ловешки окръг за изграждане на съвременни пасищни комплекси, върху които да се организира високоефективно овцевъдство и говедовъдство в планинските и полупланинските райони. Заедно с това в АПК от планинските и полупланинските райони може по-пълно развитие да получат промишлени, търговски и други странични дейности главно на основата на преработването на селскостопански и други местни суровини. Разбира се, всичко това ще се осъществи по-бързо, ако по линията на Националния аграрно-промишлен съюз и други централни ведомства се засилят грижите и вниманието за ускорено развитие на материално-техническата база на селското стопанство в планинските и полупланинските райони и особено за доставката на подходяща високопроизводителна техника, изграждане на пасищни комплекси и пътища, осигуряване на торове и други.

Всички проблеми и задачи, произтичащи от постановлението на ЦК на БКП и Министерския съвет, трябва да се решават **чрез изграждането на новата бригадна организация в селското стопанство.** Затова партийните комитети и организации следва да засилят още повече грижите и вниманието си за довеждане докрай на задачата по проектирането, експериментирането и изграждането на бригадите от нов тип най-напред в зърнено-фуражното производство, а след това и в други-

Digitized by Google

те подотрасли на селското стопанство в съответствие с тезисите на Политбюро на ЦК на БКП.

Предстои провеждането на делегатските събрания в АПК. Те трябва да преминат под знаменателя на изискванията, които са поставени в партийния и правителствен документ. Това се отнася както за оценката на миналата дейност, така и за поставянето на новите задачи. Това означава усъвършенстване стила на ръководните кадри, по-високи изисквания към ония, които ще бъдат избрани в ръководните органи. С други думи, **привеждане субективния фактор на всички равнища в съответствие с духа на постановлението** — ето главната задача на партийните комитети и първичните организации.

Кирил МАЛИНОВ
зам. завеждащ отдел „Селскостопански" на ЦК на БКП

РЕПЛИКА

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА УСЛУГАТА!

То беше една новогодишна услуга — транспортна. Извършена по всички правила — по договор, както научих после, и в срок, какъвто имало в договора!

Но да почнем отначало.

Няколко дни преди Нова година с телеграма ни известяваха в тридневен срок да си закупим записаната още през април нова спалня от магазин „Явор". На 29 декември заплатихме покупката, платихме и 15,30 лева за превоз. И ни предупредиха на 2. I. т. г. сутринта да дойдем в магазина да проверим кога ще ни я превозят, за да има човек в квартирата, който да я получи. Дотук всичко наред.

На 2 сутринта в 9 часа, когато започва работното време на магазина, се явихме за справка. „Елате след десет часа, тогава ще ви кажем." В десет и тридесет дойдохме пак. Прегледаха някакъв списък и отсякоха: „Отивайте си, днес ще ви я докарат!" Докато отидем до „Младост—III" остана 11,30 часа. Но... без резултат. На другия ден отново отидохме в магазина. Отговорът бе: „Докарахме я в 10,30 часа, но нямаше никой и оставихме кашоните на отговорно пазене. Трябва да платите отново, за да ви ги превозим!"

— И таз добра! Та вие трябва да ни се извините и да компенсирате загубеното време, защото станахте причина два дни поред да отсъствуваме от работа.

Обадихме се на директорката на автостопанство № 6, което извършва тези транспортни услуги, другарката Китенска. Но тя обясни, че всичко е станало по договора. Превозът е трябвало да се извърши в тридневен срок. Те са спазили този договор, който дотогава не ни беше въобще известен.

Ето целия случай.

В автостопанството работят комунисти. Решихме пред тях, а и пред други комунисти, работещи в сферата на услугите, да повдигнем един немаловажен въпрос.

Ако се нуждаем от поправка на телевизор, записваме се и ни поръчват: в едикой си ден да има човек в къщи, да чака. Запишем се за поправка на електрическа печка, отново така. Оказва се, че само времето на този, който осигурява на тези предприятия работа, не е уважавано. Той е длъжен да чака. И се получава: едностранен договор и едностранна отговорност. И ето въпроса за времеядството!

Толкова ли е сложно да се определи един приблизителен срок, например от 10 до 12 часа, или дори от 10—11 часа, когато да се изпълни поръчката. Това може в началото да се приложи само за тези, които нямат постоянно човек в къщи. Иска се не само отзивчивост, а държавническо отношение — да не се откъсват хората от работа. Тогава наистина ще има договор — плащам ви и ще ни извършите услугата в точен, но двустранно определен срок. Тогава вече нарушителят може да плаща. Но да плаща човек, който е напълно добросъвестен, извинете, това го няма никъде!

Да, наистина може да се намери поразумно решение, но за това е нужно не чиновническо отношение към гражданите, а съзнание, че тези служби са създадени не да ги тормозят, а да ги обслужват. И да ги обслужват така, че всеки наистина чистосърдечно да каже:

— Благодаря ви за услугата!

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ПРЕУСТРОЙСТВОТО НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ПРОСВЕТА — АКТУАЛНА ЗАДАЧА

Пропагандистът е непосредствен субективен фактор, от който, както ни учи В. И. Ленин, в крайна сметка зависи ефективността на работата. Затова през последните няколко години насочихме нашите усилия към усъвършенстване теоретическата и методическата им подготовка. Под ръководството на дома за политическа просвета организираме системно научно-теоретически конференции диференцирано по философско-социологическото, икономическото и историческото направление, по фундаментални и актуални проблеми на марксистко-ленинската теория и общо ежегодно с всички пропагандисти научно-методически конференции в общините и в окръга по актуални и възлови проблеми на методиката и управлението на идеологическия процес. Последните три години организирахме научно-методически конференции по темите: „Социално-психологически изисквания на пропагандистката дейност", „Пропагандистът — решаващ фактор в мирогледното възпитание" и „Ролята на политическото обучение за укрепването и развитието на социалната среда в трудовия колектив". Конференциите в общините се съпровождат както с теоретическа интерпретация на проблема, така и с организирането на открити показни занятия на изтъкнати пропагандисти, на които се обменя положителен опит по определен аспект на проблема на конференцията, а също така и със съобщения на общинския семинар на опитни и добри пропагандисти, които анализират своята дейност. Най-добрите от тях споделят своя опит в политическото обучение на окръжните научно-методически конференции. На последната (в края на април м. г.) за това, как използват елементите на социалната среда в политическото обучение споделиха своя опит 9 пропагандисти: Георги Кахчиев от РПК — Петрич разказа за практическите занятия в учебното звено за усъвършенстване на социалистическата организация на труда за изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на колектива, а Александър Краваров от завода за столове „Пирин" в Банско — за ролята на политическото обучение за утвърждаването на трайно единство на личните, колективните и обществените интереси.

В тази конференция пропагандистите усвоиха определено количество идеологическа информация за същността, структурата и динамиката на общата обществена и непосредствената социална среда в трудовия колектив, придобиха и известни умения по-пълно, диференцирано и комплексно да отчитат характера на въздействието на социалната среда като цяло и на нейни отделни елементи върху формирането на социалистическия труженик.

Digitized by Google

Стремим се да даваме и по-цялостна идейно-теоретическа и методическа подготовка на пропагандистите. Като основно правило се утвърди изискването във всички курсове за обучение на пропагандистите да се отделя един ден за лекции с общотеоретическо, политическо и икономическо съдържание, три дни — по проблемите на конкретната учебна дисциплина и един ден — по актуални проблеми на методическата работа. Всяка година организираме по два специализирани курса по проблемите на методиката за нови и с малък опит пропагандисти и по основни и актуални въпроси на методическата работа и научните основи на партийната пропаганда със завеждащ партийните кабинети и ръководителите на базовите учебни звена.

Движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и ефективност" със своята прогресивна същност и високозначими социални цели за осъществяването на стратегическия девиз на петилетката и решенията на XI конгрес на БКП и Националната партийна конференция е изключително важно средство за ускоряване и задълбочаване процеса на преустройството на политическата просвета. То има значителен дял в повишаването на действеността и ефективността на партийната пропаганда, за формирането и развитието на марксистко-ленинския мироглед у комунистите, младежта и всички трудещи се и за ускореното планомерно и ефективно развитие на икономиката, духовния живот и всестранното изграждане на личността. Това движение оценяваме като конкретна форма на проявление на дълбоките потребности на етапа на изграждане на развито социалистическо общество. За това окръжният, общинските и заводските партийни комитети, домът за политическа просвета, партийните кабинети и първичните партийни организации осъществиха широка и целенасочена разяснителна и организаторска работа за включването на пропагандистите в движението. Домът за политическа просвета подготви специално методическо указание по този въпрос на политическото обучение. Сега над 70 на сто от пропагандистите на окръжната партийна организация участвуват в това високопатриотично движение. За задълбочаване и разширяване на неговия обхват свикахме и редица окръжни и общински съвещания и методически семинари, придружени с показни занятия на базовите учебни звена. Ценен опит се сподели на летните курсове с пропагандистите, а опитът на партийните кабинети по този въпрос бе обменен на окръжно съвещание в края на миналата учебна година в Разлог. Опитът на дома за политическа просвета бе обменен на национално съвещание в Плевен, организирано от отдел „Пропаганда и агитация" на Централния комитет на Партията.

Включените пропагандисти в движението обогатиха своите лични творчески планове с мероприятия за свързване на обучението със стратегическата задача на петилетката и конкретните обществени потребности на трудовия колектив. Болшинството от пропагандистите през миналата и тази учебна година полагат усилия за творческото свързване на изучаваните учебни проблеми с принципите и нормативните изисквания на новия икономически механизъм, интелектуализацията и внедряването на научно-техническия прогрес, на формирането на социалистическо отношение към труда и съзнателна трудова дисциплина, организационна култура, деловитост, оперативност, професионално майсторство и драгоценен усет към новото.

От началото на миналата учебна година по инициатива на дома за политическа просвета с пропагандистите, включени в движението, се провежда научно-методическа конференция на три етапа — местен, в първичните партийни организации, общински и окръжен етап. Местният етап съвпадна с прегледа за преустройството на идейновъзпитателната работа в първичните партийни организации. Партийните

Digitized by Google

бюра и организации направиха критичен анализ — преглед и разговор с пропагандистите и участниците в учебните звена за състоянието на политическото обучение и мерките, които предлагат да вземат, за повишаване качеството и ефективността на идеологическото въздействие чрез обучението в учебното звено. На някои от пропагандистите бе поръчано системно да извършват още по-задълбочена подготовка за занятията, за да обогатяват учебния процес с разностранна идеологическа информация, най-тясно свързана с реализирането на политиката на Партията, с живота; на други — да се засили активното начало при усвояването на учебния материал от участниците в учебните звена, по-системно да използват ситуативните методи; на трети — да вземат по-ефикасни мерки за използването на подходящи нагледни и технически средства в обучението. На много места се обърна внимание върху учебната дисциплина и начина на усвояването на учебния материал от обучаващите се. В края на прегледа първичните партийни организации и общинските партийни комитети приеха оценки, в които включиха и проблема за развитието на движението на пропагандистите. Бюрата на някои общински партийни комитети като Сандански, Разлог, Петрич, Гоце Делчев и др. приеха и специални оценки за провеждането на първия етап от научно-методическата конференция по движението на пропагандистите и набелязаха допълнителни мерки за подобряване на работата.

Вторият етап започна с научно-методически семинари по общини, съпроводени с около 50 открити показни занятия за обмяна на опит по определени страни на движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и висока ефективност". На тях повече от 60 души направиха съобщения и споделиха опит по важни проблеми за повишаване качеството и ефективността на пропагандисткото въздействие и за най-тясното свързване на политическото обучение с реализацията в живота на политиката на Партията и формирането на новия социалистически тип личност.

Сега се извършва подготовката на третия етап на научно-методическата конференция. Първичните партийни организации, партийните кабинети и домът за политическа просвета вземат организационно-практически и методически мерки за отстраняване на допуснатите слабости и за повишаване ефективността на пропагандисткото въздействие чрез още по-тясното свързване на политическата просвета с най-новите аспекти на икономическата и социалната политика на Партията. Заедно с това се оказва и конкретна помощ за обогатяването и понататъшното развитие опита на пропагандистите, който ще споделят на окръжната научно-методическа конференция. По-специални мерки се вземат за масовизиране на движението сред партийните пропагандисти в общините Първомай, Кресна и Сатовча, където са включени по-малък брой пропагандисти, а също така и за разширяване на обхвата и за задълбочаване на работата по неговите основни изисквания, критерии и параметри и сред комсомолските и профсъюзните пропагандисти.

За нас не е без значение, че нарасна броят на пропагандистите, участвуващи в движението, които с творчески усет, такт и умение работят за повишаване качеството на обучението в политическите учебни звена и неговото най-тясно свързване с политиката на Партията и обществената практика. В това отношение работата на Кирка Балабанова от Благоевград, на Христо Тасев и Иван Бойчев от Сандански, на Стефан Шумаров от мина „Пирин" — с. Брежани, на инж. Пантелей Щерев от Разлог, на Александър Краваров от Банско, на Елена Седлоева и Лидия Кузмева от Якоруда е много добра. Усилията на челниците пропагандисти да утвърждават учебните звена като дейни

Digitized by Google

учебно-творчески колективи и школи за стопански, педагогически и обществено-политически анализ, за преодоляване на просветителския характер на обучението се увенчават с успех. Повишава се и техният личен пример за изпълнението на насрещните планове и за утвърждаването в живота на колектива нормите на комунистическия морал.

В процеса на обучението настъпват положителни изменения и в използването на нови по-ефективни форми и методи на пропагандисткото въздействие: дискусии, казуси, тестове, икономически игри и други в тясна връзка с проблемите на качеството и ефективността и усъвършенстването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката в трудовия колектив. Челниците в движението творчески прилагат диференцирания подход, оказват конкретна помощ на обучаващите се, решително и неотклонно преодоляват елементите на просветителство и формализъм в политическата просвета.

Опитът на окръжната партийна организация показа, че за преодоляването на елементите на формализъм и просветителство и за повишаване качеството и ефективността на политическото обучение много допринася обмяната на положителен опит чрез базовите учебни звена. По този начин пропагандистите с по-малък стаж на основата на примера на пропагандистите на базовите учебни звена изработват поцеленасочено свой педагогически такт и умение и верни критерии за съзнателно и творческо усвояване на предварително програмираната по количество и качество учебна идеологическа информация и за превръщането ѝ в здрави и устойчиви убеждения и обществено значими мотиви за активна жизнена позиция и разностранно развитие на социалната активност на комунистите, младежта и всички трудещи се в производството и обществената практика.

Вече четири учебни години в окръжната партийна организация функционират базовите учебни звена като творческо приложение на съветския опит при нашите условия. През миналата и тази учебна година функционират над 120 базови учебни звена. Те са непосредствен действен образец за предаването на положителния пропагандистки опит и за повишаването теоретическото и методическото майсторство на пропагандистите за издигане качеството и ефективността на марксистко-ленинското образование. Същевременно базовите учебни звена са много добро средство за ускоряване и задълбочаване процеса на преустройството на политическата просвета и за повишаване на нейната действеност и ефективност.

Важно изискване за учебното звено да бъде утвърдено за базово от съответния общински комитет е пропагандистът да работи по личен творчески план и да участвува дейно в движението. В процеса на работата базовите учебни звена все повече се утвърждават в опорни пунктове на партийните кабинети. Под тяхното непосредствено ръководство те провеждат своите занятия, организират открити показни занятия, демонстрират своите възможности на научно-методическите семинари и научно-практическите конференции. Една част от базовите учебни звена обявиха своите занятия целогодишно за открити. Общинският партиен комитет и партийният кабинет в Сандански отдават голямо значение и на обмяната на опит между ръководителите на базовите учебни звена. На открито показно занятие на семинара в средноздравително училище „П. К. Яворов“ в града присъствуваха ръководителите на базовите учебни звена. На занятието пропагандистът Иван Бойчев и участниците в семинара показаха солидна теоретическа и методическа подготовка и творческо умение да конкретизират тезисите по народното образование в непосредствената практика на учебновъзпитателния процес. Участниците в семинара обогатиха своята ин-

Digitized by Google

формация за развитието на образователното дело в общината от предварително взетите чрез магнетофонен запис интервюта от председателя на общинския народен съвет, секретаря на общинския комитет на Комсомола и председателя на училищното настоятелство, които бяха използвани по време на занятието.

Базовите учебни звена дават и нагледен пример за свързване на обучението с актуалните задачи на трудовите колективи. На практическо занятие в семинара с ръководни кадри по „Социалистическа организация на управленческата дейност" в Завода за хидролиза и фуражни дрожди в Разлог с пропагандист заместник-директора на завода инж. Пантелей Щерев заедно с проблемите на основното производство на участниците са поставени практически задачи да проучат организацията на труда в спомагателните цехове. В резултат на направените предложения се усъвършенствуваха нормите за изработка и ремонт на резервни части, в ремонтно-механичен цех се подобри планово-предупредителният период на техническите прегледи на автомобилите, с което се повиши пробегът и увеличи разходът за годни за втора употреба части. Колите от редовната смяна преминаха на нормален брой курсове при основен показател икономия на гориво. На самостоятелно практическо занятие са обсъждали и въпросите на стопанската сметка в цеховете на завода. Предложенията са заложени във вътрешните правила за организация на работната заплата. Пропагандистът добре използва активизиращите учебния процес методи. На занятие на тема „Функции на управление" поставя пред участниците в семинара за разрешаване инцидент „Взимане на ръководно решение", текстът на който предварително им е раздаден. В резултат на оживените разисквания се оформя становището, че ръководителят трябва да бъде висококвалифициран специалист и зрял политически деец и да полага системни грижи за колектива, който ръководи.

В общинските партийни комитети в Сандански и Разлог се роди и една нова инициатива в работата с пропагандистите на базовите учебни звена. На най-добрите се възложи да работят по определени методически проблеми в продължение на няколко години и да изведат положителен опит. Ето някои от тези проблеми: на инж. Благой Солаков, директор на Завода за превързочни материали в Сандански — за осъществяването на принципа за системност и последователност в марксистко-ленинското образование; на Кирил Иваников — в Българска народна банка — за съзнателността и активността в политическото обучение; на д-р Темелко Шингаров, главен лекар в районната болница — за приложението на диференцирания подход в политическата просвета; на Борис Петров, заместник-директор на Комбината за добив и обработка на мрамор — за използването на социалния статус за засилване ефекта от идеологическото обучение; на инж. Станой Богаринов от Завода за телефонни части — за връзката на обучението със социалната среда. А в Разлог на Иван Божанов, директор на СП „Търговия на едро": убеждението — основен метод в мирогледното възпитание и политическата просвета; на Славко Тумбев, директор на основното училище „Никола Парапунов" — за използването на техническите средства и нагледните помагала за повишаване качеството и ефективността на политическото обучение; на Георги Радушин — за развитието и задълбочаването на интересите на участниците в учебното звено; на Иван Рачев, пенсионер, пропагандист в кв. „Г. Димитров" — за борбата с отрицателните прояви и създаването на здрав социално-психически климат в квартала и добри междусъседски отношения. С осъществяването на тези задачи се засилват творческите функции на базовите пропагандисти. Самите те стават творци на положителен опит по определен проблем на методиката и практиката на политическото обучение.

Digitized by Google

Домът за политическа просвета и партийните кабинети от окръга полагат грижи за усъвършенствуване на пропагандисткото майсторство на ръководителите на базовите учебни звена. Свикват с тях специализирани курсове, организират консултации, изпращат им препоръчителни библиографии и системно обменят техния опит на общински и районни семинари.

Всичко това категорично показва, че базовите учебни звена са сполучлива и активна форма за обмяна на положителен пропагандистки опит и за ускоряване и задълбочаване процеса на преустройството на политическата просвета.

Преустройството на политическата просвета е динамичен процес. Неговата динамика в значителна степен се определя от съдържанието и акцентите на партийната политика. Това изисква да се осигури близко и системно партийно ръководство на всички равнища и преди всичко в първичните партийни организации. В това отношение много помогна прегледът на идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации. Сега те по-добре оценяват и решават своите задачи в областта на политическата просвета. За подготовката на тази учебна година те положиха по-системни грижи за усъвършенствуване подбора и подготовката на пропагандистките кадри, а сега в нейния ход — за свързването на изучаваните проблеми с политиката на Партията и задачите на трудовите колективи, за внедряването на новия икономически механизъм, вътрешностопанската сметка, бригадната организация на труда и интелектуализацията в производствения процес и всички социални сфери. Тези проблеми са основно съдържание и на икономическото образование на трудещите се, където са обхванати над 23 000 обучаващи се.

Подготовката на XII конгрес на Партията предяви нови изисквания към политическата учебна година. Домът за политическа просвета съвместно с общинските партийни комитети организира и проведе в навечерието на откриването на политическата учебна година във всички общини семинари с партийните секретари, отговорниците по идеологическата работа в партийните организации, със секретарите на ДКМС и председателите на профорганизациите, с партийните, комсомолските и профсъюзните пропагандисти. Партийният актив бе запознат със задачите и изискванията за достойно посрещане на XII конгрес на Партията и по някои актуални въпроси на международните отношения, а секретарите по пропаганда и агитация на общинските партийни комитети направиха оценка на работата на партийните и обществените организации и пропагандистите и дадоха конкретни насоки за най-тясно свързване политическото и икономическото обучение с непосредственото изпълнение на предконгресните задачи и повишаването на неговата ефективност. Сега целта е политическото и икономическото обучение на комунистите и всички трудещи се органически да се свърже със задачите на предконгресното социалистическо съревнование и да дава своя дял за повишаване производствената и обществената активност на трудещите се, да формира драгоценни идейни и професионални качества: организираност, деловитост, висока съзнателност и образцова трудова, технологична, финансова и организационна дисциплина, остър усет и чувство към новото, прогресивното у всеки труженик на окръга. Така системата на политическото обучение на партийните, комсомолските и профсъюзните организации ще съдействува най-добре за ускоряване и задълбочаване процеса на преустройството на идеологическата работа и за повишаване на своята действеност и ефективност.

к. ф. н. Атанас ПЕНЗОВ
зав. дома за политическа просвета
при окръжния комитет на БКП — Благоевград

Digitized by Google

ГЛАВНАТА ТЕМА

к. ф. н. РАДОЙ РАДЕВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация"
на Централния комитет на Партията

Решенията на Ноемврийския пленум на ЦК на БКП за по-нататъшното повишаване на жизненото равнище на народа, за осигуряването на необходимите стоки и услуги, за по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се имат най-непосредствено отношение и към работата на трудовите колективи от текстилната промишленост. Защото именно текстилната промишленост носи част от отговорността на пазара да има повече, по-красиви и по-качествени стоки.

Новите задачи, които стоят пред текстилната промишленост, пораждат и нови възпитателни и морални изисквания. Новото, разбира се, не е само в съдържанието, макар това да е главното и определящото. Новото е **в подхода, в нарасналите зависимости между производството и възпитанието, между правата и задълженията** на всички участници в производствения процес.

Анализът на социалната практика на редица челни колективи от отрасъла показва, че своевременното решаване на тези нови възпитателни проблеми се превръща във важен фактор, който способствува за по-нататъшния икономически и социален ръст на колектива, на неговите членове. И обратно. Там, където тези задачи не се дооценяват или тяхното решаване се забавя, могат да възникнат смущения, да се създадат трудности, да се получи деформация на основополагащи принципи, да се подменят истински ценности, временни успехи да формират самодоволство и успокоение. А всичко това в края на краищата задържа цялостното развитие на колектива. Затова една от основните задачи пред идейновъзпитателната работа е да съдействува за **разкриване и осъзнаване** от трудещите се **всички измерения** на новия икономически подход, за използването в максимална степен на неговото благотворно въздействие върху **всички страни** от живота на отделните колективи, за достигането на техните близки и по-далечни цели.

Новият икономически подход не само поставя нови идейновъзпитателни задачи, не само обогатява проблемно-тематично съдържанието на идейновъзпитателната работа, но **неговото прилагане създава благоприятна обстановка за решаването на тези задачи,** за нормалното функциониране на идейновъзпитателния процес.

Когато социалистическото производство например беше насочено главно към изпълнението на количествените показатели, когато нямаше точна икономическа мярка за приноса на всекиго, за качеството на неговия труд, за ефективността на производството, идейновъзпитателната работа много често играеше ролята на компенсиращ фактор, на спасителка на плана в последния момент; тя трябваше да компенсира слабости в системата за стимулиране, в трудовата дисциплина и т. н. Резултатите от прилагането на новия икономически подход в предприятията „Ернст Телман" и „Осми март" в София, „Васил Коларов" и „Георги Генев" в Габрово, „Георги Димитров" и „Съби Димитров" в Сливен и на други места показват, че нещата са станали далеч по-други. Преминаването на тези стопански организации на самоиздръжка, новият начин на заплащане, определянето на работната заплата като ос-

Digitized by Google

татъчна и резултативна величина дават простор за засилване на възпитателните функции на социалистическия принцип на разпределение. **Самото внедряване на новия икономически подход и новия икономически механизъм сериозно** увеличава възпитателния потенциал както на обществото като цяло, така и на трудовите колективи. В тази посока убедително звучи мнението на заместник-секретаря на партийния комитет в текстилния комбинат „Яна Лъскова" в Бургас Злати Мутафчиев: „Определянето на заплатата като остатъчна и резултативна величина вече внесе в предприятието решителни преобразования в комплексното въздействие на трудовия процес и на идейновъзпитателната ни работа. Сега всеки от нашия колектив разбира, че не може да се пилее безразборно, че в негов интерес е да икономисва, да произвежда качествена продукция, да контролира другите и себе си." По такъв начин едно от основните изисквания на новия икономически подход — всеки да получи толкова, колкото дава — все повече става действителност, реална ситуация, която не само регулира трудовото поведение на работниците, но и формира правилно техните подбуди и мотиви за труд. **Именно в това се изразява и диалектическото единство на идейновъзпитателната работа и на новия икономически подход и новия икономически механизъм.** Колкото по-активно и по-цялостно идейновъзпитателната работа в трудовия колектив реализира своите функции, толкова по-резултатно тя съдействува за внедряването на принципите на новия икономически подход, толкова по-убедено хората възприемат неговите изисквания. И обратното. Колкото по-цялостно и по-творчески се прилага новият икономически подход, толкова по̀ се обогатява идейновъзпитателната работа в трудовия колектив с нови проблеми, с нови идеи, толкова повече се увеличават нейната аргументираност и сила на въздействие, толкова по-здрави стават нейните опорни точки в реалната практика, във всекидневието на трудовите колективи. Партийните комитети и организации, ръководствата на профсъюза и Комсомола, стопанските дейци са извършили немалко, за да може новият икономически подход да завладее масите, да стане тяхно дело и мисъл, начин на живот. Организирали събрания в трудовите колективи, в цеховете, в бригадите, на работните места. Важни проблеми се изучават в системата на партийната, комсомолската и профсъюзната просвета: обект са на беседите на агитатори, докладчици и лектори. Редица комитети, като тези в завод „Осми март" в София и „Георги Генев" в Габрово, с помощта на научни работници са направили сериозни изследвания на отделни страни на идейновъзпитателната работа в условията на новия икономически подход, резултатите от които обобщили на научно-практически конференции.

Главната цел, която на този етап стоеше пред идейновъзпитателната работа, бе да се формира у членовете на колективите **убеденост в обективната необходимост** от провеждания от Партията курс в управлението на народното стопанство, **готовност** да се реализира. Това в голяма степен позволи да се открият **главните, магистралните направления** в работата на колективите, да се придаде **политическо звучене** на отделните практически мероприятия по въвеждането на новия икономически механизъм, да се свържат те непосредствено с личната съдба на трудещите се и с перспективите на колективите.

Такова магистрално направление например за партийния комитет в текстилния комбинат „Димитър Благоев" в Казанлък е станало **усъвършенстването на непосредствената трудова среда, засилването на нейните възпитателни възможности.** И това съвсем не е случайно хрумване на някого от ръководството на комбината, а резултат на дълбоко проучване състоянието на колектива, наличието на редица тревожни явления в неговия живот. Текучеството например достигнало 24 процента. Напускали предимно млади хора с добра професионална

Digitized by Google

подготовка. Част от тях направо сочели, че причина за напускането са лошите битови условия, големият шум, трисменният труд, липсата на елементарни условия за задоволяване на културните потребности. При това положение словото на пропагандиста и агитатора не попада на място, звучи неубедително. Посетете сега комбината. В него се реализира цялостна програма за усъвършенствуване на непосредствената трудова среда. За кратко време всеки цех си създаде специална стая за отдих. Партийните организации разполагат с удобни клубове. Построена е нова здравна служба с кабинети по физиотерапия, зъболечение и др. Киносалонът, в който всеки вторник работниците гледат безплатно филми, съперничи на най-добрите в окръга. Развива богата дейност клубът по естетическо възпитание. Постигнатото ражда нови амбиции. В скоро време ще започне строителството на музей на комбината с ритуална зала, търговско-битов комплекс за пълно обслужване на работниците и др.

Имайки предвид по-ниското образование и недостатъчната квалификация на работниците, ръководството на текстилния комбинат „Тунджа" в Ямбол определило като главно направление в идейновъзпитателната работа **повишаването на знанията и уменията на хората, на образователното им равнище,** защото с ниско образование не може да се разчита на високи резултати и в стопанската дейност.

Както се вижда, такава постановка при въвеждането на новия икономически механизъм, такъв подход към проблемите на производството не поставят в центъра на вниманието плана, а личността на тъкачката или предачката, на работника край машината, подобряването на тяхното образование и култура, формирането у тях на навици и умения, на нови качества, които да съответствуват на изискванията на днешния и утрешния ден. А планът, както утвърждава инж. Продан Тодоров, директор на текстилния комбинат „Георги Димитров" в Сливен, „сега вече не е проблем за нашия колектив, защото хората са идейно убедени". Такова мнение изразява и Сийка Янева, секретарка на партийния комитет в текстилния комбинат „Димитър Благоев" в Казанлък, и още редица партийни и стопански ръководители, за които грижата за работника не се свежда само до възпроизводството му като работна сила, а и до непрекъснатото разширяване на обществените му позиции, до увеличаването и разнообразяването на знанията му, до обогатяването на вътрешната му култура, на способностите му.

Разбира се, и **занапред** изучаването на икономическия подход, неговото дълбоко усвояване ще заемат важно място в идейновъзпитателната работа на партийните комитети и организации от текстилната промишленост. Непростима грешка ще бъде, ако тук или там се създаде впечатление, че това вече е изминат етап. Многократната употреба на такива понятия като „нов подход", „нов механизъм", „рязка промяна на стопанската политика" още не гарантира нито усвояването на това ново от ръководители и изпълнители, нито пък действителния поврат, рязката промяна на практическото положение. Но дори и там, където към изучаването и усвояването на голямото теоретично богатство на новия икономически подход са се отнесли с необходимата отговорност, а така е в повечето предприятия на текстилната промишленост, ще продължават да работят в тази насока. Още повече, че непрекъснато възникват нови проблеми, за които животът настойчиво изисква да се намира обяснение от позициите на теорията на новия икономически подход. И все пак **главното ударение** сега предстои да се премести от **изучаването, разясняването и осмислянето върху практическите резултати, върху реалните изменения в състоянието на колективите,** върху тяхното умение цялостно и последователно да реализират повелите на Партията в областта на икономическата политика. Това означава не да се броят идеологическите мероприятия, не

Digitized by Google

да се „отчита“ дейност, а идейновъзпитателната работа на партийните организации в текстилната промишленост да се преценява по нейния реален принос в изменението на съзнанието на работниците, в създаването на по-добра организация на труда, на по-съвършени методи, в постигането на по-високи трудови резултати на всяко работно място. Разбира се, многообразни са факторите, които са довели до сериозни изменения в състоянието на трудовия колектив във вече споменатия комбинат „Димитър Благоев“, но безспорно огромната идейновъзпитателна работа, която е извършил и продължава да върши партийният комитет за адаптацията на младите работници, за издигането на възпитателните функции на непосредствените ръководители на първичните трудови колективи, за подобряването на социално-психическия климат в трудовата среда, има свои измерения и свой конкретен принос. Затова през последните две години самоотлъчките се смятат за сериозно произшествие, текучеството е намаляло наполовина. Само от въвеждането на диетично хранене трудозагубите станали с 310 дни по-малко в сравнение с 1979 година. Всеки 100 лв. разходи за създаването на по-благоприятна, на „по-възпитаваща“ непосредствена трудова среда фактически са довели до преодоляване неизпълнението, до произвеждане на продукция за 251 лева! Но най-важното е, че колективът, работниците са изпробвали своите възможности, че са придобили самочувствието на истински стопани на своя завод, на всички придобивки, които те със своя всеотдаен, а често пъти и доброволен труд са създали.

Много важно е да се засили идейновъзпитателното въздействие за **внедряването на бригадната организация на труда в текстилната промишленост, за правилното изграждане и пълноценната изява на бригадите от нов тип.** Именно в това отношение пропагандистката и агитационната работа на партийните комитети и организации, на масовите организации, както сочи др. Александър Лилов, е необходимо сега да премине в активно настъпление, да мобилизира, да дава знания, да издига активността и организираността на трудещите се. Текстилният комбинат „Петко Енев“ в Нова Загора е един от пионерите във въвеждането на бригадната организация на труда. Оттам два пъти героят на социалистическия труд Лиляна Димитрова хвърли предизвикателство към текстилките от цялата страна да овладеят многомашинното обслужване. Укрепнаха бригадите в предприятията „Лиляна Димитрова“, „Ернст Телман“ и „Осми март“ в София, „Теодоси Марков“ в Карлово, „Гоце Делчев“ в Благоевград, „Марица“ в Пловдив, „Наталия“ в Стара Загора и др. В тези предприятия новата форма на организация на труда най-добре показва своите преимущества. Производителността нарасна чувствително. Отпадна деленето на работата на изгодна и неизгодна. В колективите се подобри морално-психическият климат. Налице е тенденция за усъвършенствуване структурата на бригадите. По-пълно се включили обслужващите работници, по-рационално се използват принципите на взаимопомощта и взаимозаменяемостта, от което се повишават общите резултати. Самоуправлението на колективна основа все повече се утвърждава като колективна черта на бригадите. В редица случаи те са водещо звено при създаването на условия за изпълнение на производствените задачи. В тях се осъществява действен и взаимен контрол за качеството на труда и продукцията, за уплътняването на работното време, за икономията на суровини, за използването на оборудването.

Анализът на състоянието на бригадите убедително показва, че при новото статукво се създават по-големи възможности да се обогатява и разнообразява общуването между хората, да се обменят опит, способности, умения и навици. Тук производствените отношения се раз-

Digitized by Google

криват под формата на непосредствени контакти, съществуват условия да се стигне до всеки човек, да се индивидуализира идейновъзпитателното въздействие в зависимост от възгледите, интересите, настроенията на всеки работник. Получава се по-пълна реализация на равенството на правата и взаимността на задълженията на членовете на бригадата. Убедителна илюстрация за това е младежката бригада „Лиляна Димитрова" в текстилния комбинат „Васил Мавриков" във Велико Търново с бригадир Николай Христов. В нея вече не се говори за трудови нарушения. Всеки знае своите задължения и има необходимата квалификация да ги изпълнява качествено. Наказанията отдавна са отстъпили място на убеждението, че колкото по-добре работи всеки, толкова по-добри ще са резултатите на бригадата, толкова по-голям ще бъде общественият авторитет на колектива. Тук има атмосфера на истинско другарство, на взаимопомощ, на заинтересованост към проблемите на колектива, към политиката на Партията, към международните събития, към новостите в науката и техниката, към въпросите на възпитанието и морала. Бригадата изпълнила 6 месеца предсрочно плана си за седмата петилетка и колективно е приета в „Клуб на осмата петилетка".

Още много примери могат да се посочат, които разкриват едни или други положителни страни от развитието на бригадата като основно звено на трудовия колектив. Но извършената работа за нейното утвърждаване не отговаря напълно на изискванията, поставени от Централния комитет на Партията, нито на възможностите, които съществуват в текстилната промишленост. В редица предприятия за копринен и памучен текстил в бригадите са обхванати 46—50 на сто от работниците, а някъде, като в текстилния комбинат „Жеко Димитров" в Хасково, „Първи май" във Варна, едва 21—25 на сто. Във вълненотекстилния комбинат „Начо Иванов" в София въведената бригадна организация на труда на практика е престанала да съществува, на други места въпреки благоприятните условия тя въобще не е създавана. В стремежа си да се „представят" пред по-горните ведомства, някои ръководства на предприятия нерядко преименуват в бригади цели цехове и участъци. Все още у ръководните кадри бавно укрепва убеждението, че старият начин на организация на труда е неефективен. Налага се идейновъзпитателната работа по-пълно да използва своите възможности за популяризирането на добрия опит, за да стане той достояние на всички. В същото време борбата срещу скептицизма и неверието, срещу формализма, срещу всичко, което задържа, забавя прилагането на колективните форми на организация на труда, следва да стане по-настъпателна.

Особена значимост придобива сега въпросът за реалния принос на идейновъзпитателната работа за **повишаването на качеството на продукцията, за превръщането на качеството в първостепенна възпитателна задача, в съществена личностна характеристика на работника и ръководителя,** на всеки, който участвува в създаването на прежди, тъкани, трикотажни изделия. През последните години действително настъпиха положителни изменения в качеството на текстилната продукция. Това най-добре се чувствува в магазините, на пазара. Не е необходима кой знае каква специална подготовка, за да забележи човек тези изменения. С добро име се ползва продукцията на текстилния комбинат „Марица" в Пловдив, на „Теодоси Марков" в Карлово, на „Пролетарий" в София, на „Георги Димитров" в Сливен. Само за деветте месеца на 1980 г. качеството на платовете, произвеждани в текстилния комбинат „Георги Димитров" в Сливен, се е подобрило със 7 пункта. Високото качество на българския текстил отдавна му е спечелило авторитет на пазарите на най-развитите социалистически и ка-

Digitized by Google

питалистически страни. Например за 15 години цехът за конфекция в „Пролетарий“ в София не е получил нито една рекламация за своята продукция, изнасяна в Швеция, Норвегия и Холандия. Действително тук, както и в редица още предприятия, на качеството на продукцията се отделя специално внимание, посвещават му се различни мероприятия — вечери и дни на качеството, прегледи, конкурси. Качествените показатели все повече се превръщат в главен критерий за дейността на колективите.

С разбиране и чувство за отговорност партийните ръководители от текстилните предприятия разкриваха разширените граници на проблема за качеството на продукцията, а оттам и **нарастването на неговото възпитателно-нравствено значение.** Качеството решава важни икономически и социални задачи, но то определя и общественото лице на човека като труженик. Чрез него той доказва своите способности, получава оценка от колектива, от тези, които го заобикалят. Нравствените аспекти на качеството се засилват и от нарастването на зависимостта на качеството на работата на един човек от качеството на други. Некачествената продукция на един работник, на едно звено, дефектът в един детайл влошават качеството на всички звена по-нататък по производствената верига. И тогава се завързва омагьосаният кръг, повтарящ се често в практиката — бягство от отговорност, стремеж да се прехвърли вината на другия.

Известна е мисълта на Фр. Енгелс, че всяка професия има свой морал, своя нравственост. Текстилците не правят изключение. И най-хубавото в техния морал е стремежът да работят качествено, всеотдайно, да създават красиви и трайни тъкани, които да задоволяват непрекъснато нарастващите потребности на нашия народ. В съвременните условия обаче този стремеж може да се реализира, както се изразява два пъти героят на социалистическия труд Найда Манчева, „само ако обогатяваме знанията, духовния мир, професионалната си квалификация, ако познаваме постиженията на световното текстилно производство, ако нараства у нас чувството за отговорност, ако все повече у изпълнителите и ръководителите се пробужда творецът“.

При новия икономически механизъм се увеличава отговорността на **идейновъзпитателната работа за чувствителното подобряване на трудовата дисциплина,** за издигането на самодисциплината в едно от най-характерните качества на текстилеца. Безспорни са заслугите на идейновъзпитателната работа за изучаване състоянието на дисциплината в отделните колективи, за разкриване причините, довели до това състояние, за мобилизиране на колективното мнение в борбата с нейните нарушители. Но фактите показват, че темпът на реалните изменения на дисциплината не съответствува нито на съвременното равнище на технологията, която е създадена в текстилната промишленост, нито на социалистическите принципи на организация на труда. Ето примери: през последната година загубите на работно време са намалени с 1,6 човекодни за един работник, повишено е използването на вътрешносменното време с повече от 4 процента. Плановите показатели обаче и по двете направления не се изпълняват. И в това отношение най-сериозни проблеми съществуват в текстилния комбинат „Начо Иванов“, в завод „България“ — София, завод „Монтана“ — Михайловград, „Саня“ — Плевен, „Велбъжд“ — Кюстендил. Особена важност има равнището на дисциплината за изпълнението на договорните задължения в предприятията, които произвеждат суровина за други предприятия на отрасъла.

Анализът на дисциплината показва, че вината за нейното нарушаване по равно е разпределена между ръководители и изпълнители. То-

Digitized by Google

ва потвърждават и резултатите от една анкета, според която половината от загубите на работно време в текстилната промишленост се дължат на организационно-технически причини и половината са поради закъснения, самоотлъчки и други нарушения, които се допускат от работниците. Това равенство на ръководители и работници пред нарушенията обаче в никакъв случай не може да се приема като равенство в отговорностите. Но за съжаление идейновъзпитателната работа е обърната повече към нарушенията на дисциплината от работниците. Тук тя е и по-целенасочена, и по-конкретна. А що се отнася до нарушенията по вина на ръководителите, те или се премълчават, или се говори за тях общо, което безспорно се отразява зле на нейната ефективност. И още нещо. Често идейновъзпитателната работа за подобряване на дисциплината се изчерпва с изброяването на отделни факти на закъснения и отсъствия от работа и на тази база се изчисляват икономическите последствия. Това, разбира се, е важно, но на този етап то не е достатъчно. Дисциплината е неделима от борбата за усъвършенствуване организацията на труда и производството, за повишаване на образованието и общата култура, за подобряване на вътрешноколективните отношения. И в тази връзка особено важно е идейновъзпитателната работа да способствува за издигане отговорността на текстилците за поръчаната им работа, за достигане на такава зрелост, която практически изключва възможността човек да постъпи не така, както изискват обществените изменения в организацията и нормирането на труда, в структурата на трудовите колективи, в характера на трудовата дейност.

Задачите, които решава идейновъзпитателната работа в текстилната промишленост, изискват постоянни грижи за **усъвършенстването на формите и средствата за идеологическо въздействие**, за издигането на тяхната ефективност. Много факти доказват, че изградената система от форми и средства за въздействие позволява партийните организации да изпълняват своите функции по възпитанието на работническите колективи, по формирането на новата социалистическа личност. Главното сега е да се засилят **единството и еднопосочността** на въздействието на отделните форми и средства на пропагандистката, агитационната и културно-масовата дейност, по-добре да се използва **спецификата** на всяка от тях в решаването на общите задачи.

Първостепенното място в тази система принадлежи на политическата просвета, утвърдила се като основна форма за идейно-теоретическата подготовка на комунисти и безпартийни. Налице е тенденцията непрекъснато да се издига равнището на занятията, по-успешно да се свързва теорията с живота, в нейния арсенал да навлиза все повече анализът на факти от практиката на трудовите колективи, за което особено способствува и движението „Пропагандистът — активен борец за висока ефективност и високо качество". Заслужава да се изтъкне положителният опит в това отношение на заводската партийна организация в текстилния комбинат „Марица" — Пловдив. Тук всичко е грижливо преосмислено, за да се осигури действителен ефект от партийната просвета. Всички учебни звена се ръководят от най-отговорните ръководители на комбината, от специалистите. Приета е цялостна програма за включването на целия колектив в различните форми на политическата просвета. Специални грижи се полагат за обучението на ръководните кадри. Характерна е даже такава подробност: всеки вторник, деня, в който се провеждат занятията, целият завод работи с един час по-малко. Целта е да се осигурят нормални условия за учебна дейност.

Но именно сега още по-нетърпими стават някои слабости в изуча-

Digitized by Google

ването на марксистко-ленинската теория, във формирането на марксистко-ленинския мироглед на текстилния работник, за пробуждане на интереса към знанията, за създаване на навици за самостоятелна работа, за преодоляване на формализма и засилване действеността на пропагандата, за формиране на активна жизнена позиция на личността.

Сериозни изменения настъпват и в политическата агитация. Неотдавнашното решение на Секретариата на Централния комитет на Партията обаче предявява по-високи изисквания към партийните комитети да обогатяват съдържанието, формите, средствата и функциите на устната политическа агитация, да подобряват цялостното състояние на агитационно-разяснителната работа.

Силата на идеологическото въздействие е в съединяването на знанията, на теорията с чувствата, в обръщането към душевното състояние, към емоционалното възприятие. Животът отдавна е потвърдил, че външните принципи действуват чрез вътрешните условия. В този смисъл заслужават поощрение усилията на партийните комитети да стимулират проявите на творчество и инициативност, да създават предпоставки за разнообразяване на формите и използване на някои нови форми с по-голям идейно-политически и емоционален заряд. В текстилния комбинат „Марица" в Пловдив разговорът „Какво ни даде революцията и как ние го пазим и обогатяваме" станал повод да се осмислят големите ценности в живота на обществото, за тяхното проявление във всекидневието на работническия колектив, за революционните идеали, за личния дълг на съвременните поколения текстилци да пазят тяхната чистота, с делата си да умножават завоеванията на революцията. В текстилния комбинат „Вратица" във Враца се е разгърнало движение „Героят е винаги в строя", което се превърнало в своеобразна клетва за вярност към делото на героите. Колективите търсят начин качествата на патрона да станат еталон за подражание. Героите са живи заради проявената саможертва, силния си патриотизъм, непоколебимата вяра в комунистическото бъдеще, заради пълното единство на думите и делата. Органическото присъствие на революционния опит на миналото, героиката на съвремието и идеалите на бъдещето помагат да се изработи правилна политическа и социална ориентация, да се намери конкретна точка за приложението на силите, да се участвува активно и убедено в строителството на разгърнатото социалистическо общество.

Утвърждавайки тези и още много други интересни и полезни форми и инициативи, в същото време партийните комитети внимателно преценяват доколко новото съдействува да се обогатява идейният ръст на трудещите се, да се води борба срещу увлечението прибързано и недостатъчно обосновано да се предлагат нови инициативи, с лека ръка да се отхвърлят някои форми, чиято ефективност партийната практика отдавна е утвърдила. Например едно „Огледало на срама" в завод „Пролетарий" в София или „Книгата на трудовата слава" в завод „Вела Пискова" в Бургас, в която вече 32 години се вписват имената на най-заслужилите хора от завода, съдържат големи възпитателни възможности и добре се използват от партийните организации.

По своята същност възпитателните проблеми, свързани с прилагането на новия икономически подход, имат комплексен характер. Особена трудност представлява обстоятелството, че е необходимо да се преустрои съзнанието, да се разрушават стари стереотипи, да се формира нова нагласа на мисълта и действието. Това предявява големи изисквания към партийното ръководство на идейновъзпитателната работа, към повишаване на неговата компетентност и действеност.

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

КЛЕВЕТНИКЪТ

Той застава на пътя ни към благородните дела невидим, спотаен. Неговите действия носят безкрайни страдания, мъки, болки на много хора.

Уважението, личното достойнство, безспорните заслуги на другите към обществото нивга не му дават мира. Той хвърля кал по честни хора, докато ги опозори и постигне целта си.

Клеветникът умее да се издокарва пред началниците. Кариеризмът, завистничеството, егоизмът и подлизурството са едни от най-характерните му черти. Гузната му съвест го преследва и го подтиква към мръсни дела...

Наскоро пред Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия застана Петър Петров ЖЕНКОВ от гр. Ямбол. Мрачният му поглед от време на време се отправяше към тези, които молеше за прошка. А неговият път на клеветник е дълъг. Деянието му не е случайно явление, а низ от нечисти дела.

Дълги години той е бил на отговорна работа в Ямбол. Партията му гласувала доверие. У себе си обаче той таил зли помисли и започнал да съчинява анонимни изложения. В тях писал какви ли не мерзости по адрес на различни ръководни дейци. Горял от желание да ги злепоставя тук и там, да подронва авторитета им. Злостно клеветил тия, с които се среща и общува всеки ден. За него максимата в живота му била да всява раздори, недоверие един към друг, да създава неприязнени отношения между приятели и близки другари.

За тези непартийни и чужди на нашето общество прояви през 1975 година той бива наказан от бюрото на окръжния комитет на Партията в Ямбол със „Строго мъмрене с предупреждение" и изпратен на низова работа.

Петър Женков обаче не си направил извод от наложената му санкция. Малко позатихнал, но след време започва отново да се проявява. За него е напълно правдива народната поговорка: „Шило в торба не стои". Изважда позасъхналото перо и започва отново да драска. Литват анонимни писма, листовки до различни ведомства. Те се появяват и в пощенските кутии на някои лица. Съдържанието на всички е едно — клевета по адрес на дадени дейци, стремеж да се черни името на някои ръководители.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на Партията потвърди наказанието „Изключване от Партията", наложено от бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Ямбол на Петър Петров Женков за клеветничество.

Наистина, какво може да се иска от един човек, който се е отдал на действия, с които нанася вреда на другите! Люта болест е клеветничеството. Благоприятна почва, за да вирее то, са равнодушието, либерализмът, безпринципността на тия, с които работи и живее носителят на това зло. Клеветникът е враг на човешкото здраве, на спокойствието, на сполуките. Това налага обществената борба с него да бъде безкомпромисна, за да го лишим от трайно присъствие в нашия живот.

Digitized by Google

ЗА КОМУНИСТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ

В заключителния етап от преустройството на идеологическата работа книгата на Петър Карагяуров „Агитацията — проблеми на теорията и практиката" е един ценен помощник на партийните и стопанските кадри и особено на идеологическите работници във всички партийни органи и организации.

В първата си част книгата ни запознава със социалната роля на агитацията, а във втората — със системата на агитационната дейност. Анализът на проблемите се опира както на марксистко-ленинската теория, така и на богатата партийна практика, на решенията на конгресите и пленумите на нашата партия, на богатия съветски опит в агитацията. Предимство в разработката на проблемите е и това, че авторът подхожда към тях в много случаи и от исторически аспект, третира ги в тяхното развитие.

Колкото и да са сложни и многоаспектни проблемите на агитацията, авторът е успял да осветли научно нейните проблеми и същевременно да разкрие същността на нейната специфика, формите, средствата и методите ѝ, пътищата за повишаване ефективността на агитационната дейност.

В трите глави на първата част от книгата П. Карагяуров правилно се спира предимно на социалната необходимост и същност на агитацията, на нейната специфика, на принципите и функциите ѝ. За да разкрие връзката между социалната активност и агитацията, много добре е използвал социологическия подход в анализа на отношението човек—общество. Социалната активност се определя от потребностите и интересите на обществото и на отделния човек, които непрекъснато се усъвършенстват, и тъкмо затова качествено се изменя и активността на всяка личност. В тази връзка правилно се определя главната задача на агитацията — активно да съдействува за изграждането на развито социалистическо общество, за укрепване на социалистическата система, за разобличаване на буржоазната идеология и на буржоазния начин на живот, за разкриване на превъзходството на реалния и развиващ се социализъм и т. н. Агитацията, отразявайки общественото битие, опосредствувано чрез политиката на Партията, има обективен характер. Като използва нейното могъщо политическо въздействие, Партията свързва своята политика с масите, превръща тази политика в действен фактор за преобразуване, за усъвършенствуване на обществото. И така самото понятие агитация авторът определя „**като специфична идеологическа дейност за разясняване политиката на Комунистическата партия с цел да се повишава социалната активност на хората в материалната и духовната сфера за изменение на реалната действителност, за изграждане на социализма и комунизма**" (с. 53—54).

Известно е, че ролята на субективния фактор нараства, в това число и на Партията като ръководна политическа сила в нашето общество. Традиция е станала постоянната връзка на Партията с масите. Агитацията е едно от най-мощните оръжия на Партията за реализация на тази връзка. Оттук и правилният извод на автора, че ролята на агитацията, на нейните информационни, възпитателни, организационни и други функции обективно ще нараства.

На особено тесните връзки на агитацията с политиката, идеологията, пропагандата, информацията и дори рекламата е посветена втората глава от книгата. Авторът е направил сериозни научни изследвания и обобщения при разкриването на взаимодействието и взаимопроникването между тях, показал е компетентно спецификата на агитацията в сложната система на идеологическата дейност. Всичко това дава възможност на читателя да види нейната огромна въздействуваща сила. Добре е разкрита също така неразривната връзка между агитацията и пропагандата, общото между тях. Особено ценно е изследването вър-

Петър Карагяуров, Агитацията — проблеми на теорията и практиката, Партиздат, С., 1980, с. 228.

Digitized by Google

ху проблема за ролята на агитацията за формирането на общественото мнение, какви са нейните задачи и т. н.

В трета глава на книгата са разгледани принципите и функциите на агитацията. Комунистическата агитация още от своето зараждане до наши дни се е основавала на определени трайни принципи, които непрекъснато обогатяват своето съдържание. Основополагащ и всеобхватен нейн принцип е връзката ѝ с живота. Тази връзка се обуславя от самата природа на Комунистическата партия като преобразователка на социалната действителност. Като разкрива механизмите на връзката на агитацията с живота, авторът посочва какви са изискванията на този принцип към самата нея. Ясно и кратко са разработени и другите принципи на агитацията.

Основните функции на комунистическата агитация са дадени в книгата много пестеливо и това донякъде е минус за изследването на проблема. Независимо че най-същественото за информационната, възпитателната, организаторската и мобилизиращата функция на агитацията е казано от автора, добре беше да се отдели на тези проблеми повече място.

Съществен принос в разработката на проблема е втората част, където се разглежда системата на агитационната дейност. Системно-структурният подход е позволил на автора да разкрие елементите на агитационния процес и на агитационната дейност в хоризонтален и вертикален разрез. Нагледно те са показани чрез подходящи схеми.

Направил е сериозен опит да разкрие същността и структурата на агитационното съдържание. Той се опира на трите основни направления на партийната политика — политическо, икономическо и идеологическо. Затова според него агитацията бива политическа, икономическа и идеологическа. Всеки един от трите ѝ вида има своя самостоятелна и качествена определеност. Но те са свързани помежду си, тъй като са подчинени на политиката на Партията и произтичат от нея.

Може да се препоръча на автора да продължи изследванията си, като остане верен докрай на социологическия подход в анализа на агитационното съдържание.

За формите и средствата на агитацията е писано много. Заслуга на автора е, че той прави в тази глава една цялостна систематизация, която отразява най-новите достижения на партийната агитация. Правилно са отразени ролята и мястото на индивидуалната работа, на групите от докладчици и т. н. На много места в книгата е показана голямата заслуга, която има другарят Тодор Живков за разработката на различните проблеми на агитацията, опира се на негови мисли, изказвания на конгресите на Партията, на пленуми на ЦК на БКП, в речи по различни поводи.

Книгата на Петър Карагяуров можеше да има още достойнства освен посочените по-горе, ако на някои проблеми бе отделено по-голямо внимание. Такива са например проблемите за агитацията в трудовия колектив, по местоживеене и други.

Последната глава на книгата е за ръководството на агитацията. Особено ценна е тук разработката на проблема за планирането на агитационната дейност, за структурата на агитационния апарат. На сегашния етап осъществяването на изискването на Единадесетия партиен конгрес и на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1974 г. за програмно-целевия и комплексен подход в планирането е едно от важните направления за повишаване на научното равнище на агитацията.

Книгата на Петър Карагяуров „Агитацията — проблеми на теорията и практиката" се чете леко, написана е компетентно и ще задоволи една отдавна назряла необходимост от системна разработка на проблемите на комунистическата агитация.

Петър ТОМОВ

«БИБЛИОТЕЧКА НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР» ПРЕЗ 1980 ГОДИНА

СПОРЕД ПОТРЕБНОСТИТЕ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО И УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕТО

На страниците на досега излезлите книжки от поредицата „Библиотечка на партийния секретар" на Партиздат намериха място и едни от най-важните и актуални идейновъзпитателни проблеми на първичните партийни организации.

Нека хвърлим кратък поглед върху книжката **„Преустройството на идеологическата работа в първичната партийна организация"** — съвместен труд на **Руси Карарусинов** и **Евлоги Младенов.**

Още в началото на книгата се прави съществена уговорка — изследването не си поставя за цел наново и нашироко да изяснява същността на преустройството, а да се разбере необходимостта от усвояването на технологията и критериите на преустройството на идеологическата работа в пър-

Digitized by Google

вичните партийни организации така, че „тя да се издигне на ново, по-високо равнище, като се планира, организира и осъществява съгласно новите изисквания, критерии и показатели". Тук авторите слагат акцент както на изискването за завършване на преустройството до XII конгрес на Партията, така и на необходимостта да се утвърждават и умножават резултатите от преустройство за следващия период.

В своето изследване Руси Карарусинов проследява идеята на другаря Тодор Живков за решително преустройство на идеологическата работа с цел тя да се свърже по-тясно с потребностите на живота и на социалистическото строителство.

Направената в книгата доразработка на критериите за преустройството на идейновъзпитателната дейност и на критериите за ефективността на идеологическата дейност е от съществено значение за по-нататъшната партийна практика.

Спирайки се на проблемите на първото направление на преустройството на идеологическата работа, Р. Карарусинов обръща внимание на един особено съществен момент — пълноценното изграждане на социалната среда и нейното активно възпитателно въздействие върху социалистическата личност не може да се постигне само с идеологически средства. Решаващо значение в този случай имат органите, от които се изисква пряко да се занимават и да отговарят за развитието на социалната среда.

Акцента по второто направление на преустройството авторът слага върху изучаването на новия икономически подход и внедряването на новия икономически механизъм, върху теоретическото изясняване и практическото осмисляне на интелектуализацията на производството.

На въпросите на планирането на идеологическата работа в първичната партийна организация Р. Карарусинов е отделил специално внимание.

Проблемите на третото направление на преустройството са съдържателно разработени от Евлоги Младенов. Опирайки се на опита на редица първични партийни организации, той проследява резултатите от приложението на програмно-целевия и комплексния подход, координацията и взаимодействието на идеологическите звена на различните равнища, разкрива новите страни и моменти в дейността на партийните бюра за подобряване на стила и методите на работа.

И Руси Карарусинов, и Евлоги Младенов отбелязват, че планирането, организацията и ръководството на идейновъзпитателната работа зависят най-вече и най-много от компетентността и организационната култура на партийните бюра, от активността на идеологическите кадри и подготвеността на актива на първичната партийна организация.

Към авторите на книгата могат да се отправят две основни критични бележки. Първо, че книгата е недостатъчно убедително изяснена в композиционно отношение, в резултат на което нейната структура не отговаря напълно на обявеното заглавие; отделните части не са добре балансирани, връзката между тях не е органична. Второ, че проблемите на преустройството на идеологическата работа в условията на внедряването на новия икономически подход в трудовия колектив и в бригадите от нов тип не са разкрити в широта и дълбочина. Празнотата в това отношение е твърде осезателна.

Книгата на **Слав Тодоров „Възпитанието и многостранното развитие на личността"** поставя на вниманието ни един голям проблем — за комунистическото възпитание и многостранното развитие на личността.

Водеща мисъл в неговата разработка е, че дейността на първичната партийна организация трябва да се осъществява така, че да изгражда хармонично главните черти на съзнанието и поведението на личността — идейно-политическа, трудова, нравствена и естетическа.

Като разкрива мястото, ролята и опита на Комунистическата партия и още повече на първичната партийна организация за комунистическото възпитание и многостранното развитие на личността, авторът дава отговор на редица актуални и конкретни задачи, които Централният комитет на Партията и лично др. Т. Живков поставят пред партийните организации и трудовите колективи: по-нататъшно и непрекъснато издигане ролята на субективния фактор; повишаване социалната роля на конкретната личност в условията на съвременната научно-техническа революция, всестранна социална реализация на младежта и творческа и пълноценна реализация на всеки член на социалистическото общество.

Въздействието на социалната среда за формирането на съвременната социалистическа личност, за многостранното ѝ развитие и усъвършенствуване е отново предмет на изследване от автора. Той е използвал умело данни от социологически изследвания в някои партийни организации, изводи и резултати от опит по внедряването на комплексния подход в планирането и реализацията на идейновъзпитателната дейност, ефективността от експериментирани системи за възпитателна работа в трудови колективи и др.

В книгата си Сл. Тодоров разработва и един друг проблем — бригадата като естествен център на комунистическо възпитание и многостранно развитие на личността. Новите трудови и икономически взаимоотношения в малкия колектив, изграден на съвременните принципи на организация на труда, пораждат и някои нови политически и нравствени явления и отношения.

Като анализира взаимозависимостта между социалистическия начин на живот и възпитанието на личността, авторът отделя внимание и на задачите на партийните органи и организации, на тяхната ръководна дейност като важен фактор на целенасоченото идеологическо въздействие.

Минчо ДЕЛЕВ

Digitized by Google

ЗА ДИСЦИПЛИНАТА И ОТГОВОРНОСТТА НА КОМУНИСТА

Партиздат обогати през 1980 г. своята „Библиотечка на партийния секретар" с още две брошури — **„Партийното поръчение"** от **Веска Сотирова** и **„Партийна дисциплина и отговорност"** от **Паньо Данев.**

Проблема за партийната дисциплина и отговорност Паньо Данев разглежда в светлината на новите моменти в политиката на нашата партия, на най-новите изисквания към работата на първичните партийни организации в съответствие с новия икономически подход и новия икономически механизъм, с интелектуализацията на труда и производството. Това е едно от най-големите достойнства на книжката.

Стегнато, ясно, авторът изяснява същността и значението на дисциплината и нейните проявления в Партията, в социалистическото общество. Позовавайки се на класиците на марксизма-ленинизма, на Д. Благоев, Г. Димитров и Т. Живков, той разглежда партийната дисциплина като един от основните организационни принципи за изграждане и развитие на Партията от нов, ленински тип, подчертава нейното значение днес, при изграждането на развитото социалистическо общество.

В своето изложение П. Данев показва взаимната обусловеност между партийната дисциплина и вътрешнопартийната демокрация, изяснява непосредствената връзка между партийната дисциплина и отговорността, между партийната отговорност и партийния дълг, сочи различието между последните, определя мястото на личната отговорност в изпълнение на поръчаното дело. Логично той стига до извода, че на съвременния етап повишаването на дисциплината и отговорността на кадрите е една от най-главните задачи пред партийните организации.

Въпроса за нарастващата ръководна роля на Партията на съвременния етап авторът разглежда в тясна връзка с новите отговорни задачи за ефективността, интелектуализацията и икономическия подход. Решаването на тези три взаимно свързани задачи днес заема възлово място в теоретическата и практическата дейност на Партията, в изграждането на зрелия социализъм. Оттук произтичат и новите, по-големи изисквания към първичните партийни организации не само като политически ядра, но и като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Новите условия поставят и нови, по-високи задължения към комуниста — да служи за образец на дисциплина и отговорност в трудовия колектив.

Много ценна е разработката на П. Данев върху характерните черти на бригадната организация на труда, върху нейната роля за укрепването на дисциплината и отговорността на колектива и на всеки негов член, за комунистическото възпитание на работниците.

Авторът доказва, че по-нататъшното развитие и усъвършенстване на трудовата дисциплина е в непосредствена връзка със строгото и последователно спазване и на другите форми на дисциплина — планова, технологична, договорна, щатна и финансова, сочи задачите, отговорността, ролята на първичните партийни организации, на комунистите за тяхното укрепване.

Последователно авторът очертава разнообразните политически методи, форми и средства, с които си служи първичната партийна организация, за да укрепва партийната дисциплина и да засилва чувството на отговорност у комунистите. На първо място той разкрива голямата роля на принципа за единството на политическата, организаторската и идеологическата работа. Той изтъква голямото значение на средствата и формите на идеологическото въздействие върху комунистите, като се опира върху установките на Националното съвещание през 1978 г. за преустройството на идеологическата работа. За идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации се разкрива сега особено отговорна задача — да свърже пълно дисциплината и отговорността на комунистите с борбата за висока ефективност и високо качество, за повсеместна интелектуализация и прилагане на новия икономически механизъм във всички сфери на обществения живот.

Какво е необходимо още на книжката, за да може тя още по-пълноценно да служи на партийните секретари, за които именно се издава тази библиотечка?

По-голяма практическа стойност би имала книжката, ако проблемите в нея бяха осветлени през призмата на опита, на живи, конкретни примери из сегашната дейност на първичните партийни организации за укрепване на дисциплината и издигане отговорността, деловитостта и инициативността на комунистите в трудната борба за висока ефективност и качество, за прилагане на икономическия механизъм, за интелектуализация. Да се анализира тази тяхна дейност, като им се посочат недостатъците, грешките и им се покаже челният партиен опит в това отношение.

●

Същност и характер на партийното поръчение, индивидуалният подход като неотменим принцип при неговото възлагане, кой и как трябва да възлага партийните поръчения, какъв контрол е необходим за успешното им изпълнение — това са основните въпроси, с отговорите на които **Веска Сотирова разработва темата за партийното поръчение.** Още в началото авторката изтъква голямото значение на партийните поръчения, огромната им роля за правилното разпределение силите на първичната партийна организация, на всеки неин член, от което до голяма степен зависи ефективността на организаторската и масово-политическата ѝ дейност. При разработката на този проблем авторката нашироко и умело се позовава на примери из дейността на столичната партийна ор-

Digitized by Google

ганизация, прави анализ на богатия опит в това отношение на редица първични партийни организации, което внася по-голяма убедителност, актуалност и четивност на изложението.

Правилно и уместно В. Сотирова предупреждава да не се смесва партийното поръчение с уставните задължения на партийните членове, прякото служебно и производствено задължение на комуниста, предпазва от грешки в тази насока.

Авторката разглежда индивидуалния подход, когото тя правилно характеризира като неотменим принцип при възлагане на партийните поръчения. Именно посредством индивидуалния подход, с индивидуалната работа първичната партийна организация определя мястото, задълженията и отговорностите на всеки партиен член, стимулира неговата трудова и обществена активност, спомага да се създадат правилни взаимоотношения между комунистите, да бъдат те образец на принципност, на другарство и взаимопомощ, на критичност и самокритичност. Тук именно проличава ролята на партийното поръчение като една от най-сполучливите форми на индивидуалната работа на първичната организация, на партийния секретар и бюрото, на партийната група с отделния комунист.

За трите години (1978—1980) от издаването на библиотечката Партиздат пусна от печат в помощ на партийния секретар дванадесет книжки. Предстои да бъдат разработени проблемите за партийния контрол и единоначалието, за ръководството на обществените организации, документацията в ППО, партийната работа в бригадата. Все още чакат своята разработка и проблемите на партийната група, въпросът за взаимоотношението партиен секретар — стопански ръководител, учебната година в ППО, партийното решение и неговото изпълнение, обмяната на положителния партиен опит между секретарите, между ППО, годишното отчетно-изборно събрание на ППО, обучението на партийния секретар, на членовете на партийното бюро и други.

С книжките от „Библиотечка на партийния секретар" Партиздат отговаря на една изключително важна и актуална потребност на съвременния етап — със средствата на печатното слово да спомогне за по-нататъшното издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация като политически деец и организатор на масите.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

След кратко боледуване почина ЛИЛЯНА БОРИСОВА КАНЕВА — комунист, журналист, завеждащ отдел и член на редколегията на сп. „Партиен живот".

Родена е в работническо семейство. Завършила журналистика. През 1965 г. Лиляна Канева влиза в редиците на Българската комунистическа партия.

В своята десетгодишна дейност в списанието като редактор, впоследствие като завеждащ отдел „Теория и история на партийното строителство" тя влага много усилия за пропагандиране и разработване на актуалните проблеми на теорията и практиката на партийното строителство. Автор е на редица статии, в които с верен усет, дарование и майсторство, трудолюбие и задълбоченост обобщава важни моменти от опита на нашата партия. С това тя внесе своя личен принос за развитието на списание „Партиен живот".

Редакционният колектив изказва дълбоко съболезнование на нейните близки, другари и приятели.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ТОДОР ЖИВКОВ

ИЗБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

том 28

Този том съдържа речи, доклади, статии, интервюта и поздравления на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет др. Тодор Живков до български и чуждестранни партийни ръководители, ветерани на Партията, културни, научни и спортни дейци, труженици от цялата страна от периода септември 1978 до април 1979 година. Публикувано е словото на др. Т. Живков при получаване на партийната членска книжка с номер едно на 7 септември 1978 година „Званието „комунист" се защищава и отстоява цял живот и с целия живот". Поместени са речите и изявленията на другаря Тодор Живков по време на посещенията му в Нигерия, Ангола, Мозамбик, Етиопия, НДР Йемен, Австрия, Мексико и Куба. Томът съдържа и словото му „Най-изтъкнат и всепризнат радетел за укрепване на мира, за напредъка на човечеството", произнесено на тържествената церемония в Кремъл при връчване на Международната Димитровска награда на Леонид Илич Брежнев на 23 ноември 1978 г., речта на митинга на българо-полската дружба в зала „Универсиада" на 1 февруари 1979 година „Обединяват ни общи велики цели", словото „Аграрната политика на Партията — кръвно дело на целия народ", изнесено пред Учредителния конгрес на НАПС на 29 март 1979 година. В трудовете, включени в том 28, се разглеждат въпроси на развитието на Партията и страната, на международното комунистическо и работническо движение. Осветлени са актуални проблеми на външната политика на БКП и Народна република България.

ГЕОРГИ ТРАЙКОВ

ИЗБРАНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

1944—1973

В книгата „Избрани произведения" на Георги Трайков са включени статии, доклади и речи от периода 1944—1973 година. Централно място заемат темите, посветени на идейно-политическото развитие на БЗНС след деветосептемврийската победа, на мястото и ролята на селската партия в социалистическото изграждане на страната. В трудовете на Георги Трайков, посветени на българо-съветската дружба, с дълбоко и искрено вълнение са изразени любовта и безаветната преданост на сдружените земеделци към идеалите на българо-съветското братство. Особено внимание е отделено на ролята и мястото на БЗНС в сътрудничеството му с чуждестранни демократически селски и сродни партии и организации. Сборникът се открива с предговор от секретаря на БЗНС и първи заместник-председател на Държавния съвет Петър Танчев.

СТОЯН КАРАДЖОВ

ЗА ЧИСТОТАТА, ЕДИНСТВОТО И БОЕСПОСОБНОСТТА НА ПАРТИЯТА

Настоящият сборник отразява многостранната дейност на Централната контролно-ревизионна комисия за времето от създаването ѝ до края на 1980 година. Документите в изданието са групирани в два тома. Първият том съдържа: доклади на председателя на ЦКРК пред конгреси на Партията и пленуми на Централната контролно-ревизионна комисия. В него са публикувани и лекции пред семинари на ръководните кадри от контролно-ревизионните органи. Във втория том са включени изказвания на др. Стоян Караджов пред пленуми на окръжните контролно-ревизионни комисии, при срещи с ръководствата на окръжните контролно-ревизионни комисии, при посещение на делегации от братски партии, при срещи с Централната ревизионна комисия на ДКМС и др. В цялостната дейност на ЦКРК е подчертано значението на партийните конгреси, на националните партийни конференции, пленумите на ЦК на БКП и особено на Юлския пленум на Централния комитет на БКП (1976 г.).

СОЦИАЛНАТА СТРУКТУРА НА ОБЩЕСТВОТО И КАЧЕСТВЕНИЯТ СЪСТАВ НА ПАРТИЯТА

Изменения в социалната структура на обществото неизбежно оказват влияние върху количествения и качествения състав на партийните редове. Оттук произтича и необходимостта непрекъснато да се следят настъпващите изменения в социалнокласовата структура на обществото и да се преценява тяхното отражение върху състава на Партията. В настоящия труд колектив от автори с ръководител проф. Кирил Иванов разглеждат критериите и показателите за промените в състава на Партията с оглед на закономерното нарастване на ръководната ѝ роля и повишаването на активността на нейните органи и организации. В книгата се правят обобщения на опита на партийни комитети и първични партийни организации в работата им за подготовка и приемане на нови членове, за обучението и възпитанието на комунистите.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

СПРАВОЧНИК ПРОПАГАНДИСТА (Вишневский С. С., Гребеншиков И. Л., Иванов А. Т. и др.), Под общ. ред. М. А. Морозова, М., Политиздат, 1980.

Ежегодно справочното издание осветлява проблеми на съветския начин на живот. Справочникът дава на читателя интересен фактически материал за постиженията на народното стопанство в СССР в заключителния етап на десетата петилетка. В него се разглеждат и актуални въпроси от практиката на комунистическото възпитание, поместени са и кратки информации за пленуми на ЦК на КПСС, за постановления на Партията и правителството.

Падерин В. К., ОБЩЕСТВЕННОЕ МНЕНИЕ В РАЗВИТОМ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОМ ОБЩЕСТВЕ: СУЩНОСТЬ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ, Издательство Казанского университета, 1980.

В монографията се разглежда нарастващата роля на общественото мнение в развитото социалистическо общество. В нея се анализира същността на общественото мнение, съотношението му с формите на общественото съзнание. Показана е ролята на марксистко-ленинската идеология в процесите на оформяне и развитие на компетентното обществено мнение. Голямо място в труда заема анализът върху закономерното формиране и функциониране на общественото мнение на трудещите се в зрялото социалистическо общество.

КПСС О СРЕДСТВАХ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ И ПРОПАГАНДЫ, М., 1979.

Сборникът се състои от три раздела, в които са включени документи на КПСС за периодичния печат, книгоиздателското дело, телевизията и радиопредаванията. В документите и материалите на Партията се разкрива истински народният характер на съветските средства за масова информация и пропаганда, принципите на тяхното партийно ръководство. Разглеждат се проблемите за развитието на вестниците, списанията, книгоиздаването, телевизията и радиопредаванията, въпроси на формирането и възпитанието на журналистическите кадри.

Кашлев Ю. Б., РАЗРЯДКА В ЕВРОПЕ: ОТ ХЕЛЬСИНКИ К МАДРИДУ, М., Политиздат, 1980.

Кандидатът на историческите науки Ю. Б. Кашлев разглежда в труда си последователната борба на Съветския съюз и другите братски социалистически страни за разведряване на международното напрежение в Европа, за обезпечаване на сигурност и безопасност в живота на континента.

Брицкий П. П. ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНАЯ СОЛИДАРНОСТЬ В БОРЬБЕ С ФАШИЗМОМ (ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АНТИФАШИСТКОГО ПОДПОЛЬЯ В ГИТЛЕРОВСКИХ КОНЦЛАГЕРЯХ), Львов, Издательское объединение „Вища школа", 1980.

Монографията хвърля светлина върху важния и малко изследван в съветската историография въпрос за международната солидарност на затворниците в хитлеристките концлагери в борбата против фашизма през Втората световна война.

Емельянов Т., МЕТАСТАЗЫ КОРРУПЦИИ, М., Изд. „Советская Россия", 1980.

Авторът разобличава корупцията в управляващите кръгове на капиталистическите страни — САЩ, Великобритания, ФРГ, Франция, Италия, Япония. Последните години дадоха немалко примери за финансово-политическите машинации на монополите на Запада, за продажността на буржоазните политици, на органите на властта и на полицията.

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zhivot

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
MAY 26 1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

3

СОФИЯ, ФЕВРУАРИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 3 ФЕВРУАРИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

25 ГОДИНИ...

* — Творческо развитие на априлската линия 3
П. Русев — Партия и народ 8

ОТЧЕТ ПРЕД ПАРТИЯТА, ОТЧЕТ ПРЕД НАРОДА

Столицата пред конгреса

Ч. Александров — Години на творчески търсения и реализации . 15
Г. Георгиев — Индивидуалната работа с комунистите 23
Д. Главинов — Ръководството на Комсомола 29
Н. Златанов — Научният подход в идеологическата дейност . . 34
Н. Димов — Социално планиране — трудова активност . . . 40
П. Мангачев — Нашите интервюта... 44

1300 ГОДИНИ БЪЛГАРИЯ

А. Веков — Историческият подвиг 49

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ, ОПИТ

Ръководно политическо ядро и първообраз

* — Партийните организации в научноизследователските институти 55

Партийните групи

Г. Илиев — За честта на бригадата 62

Отчетно-изборните конференции

Д. Станоев — По-задълбочен анализ на фактите и явленията . . 65
П. Стамов — С чувство за взискателност 68
Л. Трендафилова — Преустройство на идеологическата работа . 71

Digitized by Google

Страница на редактора

Й. Хаджиев — Без права 75

КПСС— ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Т. Иванова — Сигурен ускорител на научно-техническия прогрес . 76

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Стопанският ръководител — пълномощник на Партията

Хр. Николов — Делови, принципни, добронамерени взаимоотношения 80

К. Петров — Бригадната организация — важна задача пред комунистите на село 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Д. Младенов — Между два конгреса 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам. главен редактор), М. Илиева, Д. Петков (зам. главен редактор), К. Петров, Л. Причкапов, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2307. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 23. II. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА АПРИЛСКАТА ЛИНИЯ

Партиздат отпечата том двадесет и осми от Избраните съчинения на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет другаря Тодор Живков. В него са публикувани доклади, речи, статии, интервюта, писма до български и чуждестранни партийни ръководители, ветерани на Партията, културни, научни и спортни институти и дейци, до трудови хора от цялата ни родина от септември 1978 до април 1979 година.

Теоретическото богатство в произведенията на нашия пръв партиен и държавен ръководител, поместени в този том, е ново доказателство за присъщата на автора строга научност и последователно революционен характер, умението му органически да свързва творческото развитие на теорията с практическата революционна дейност, подчинена на насъщните задачи в изграждането на развито социалистическо общество у нас, на постъпателното движение на световния социализъм, на цялото международно комунистическо и работническо движение.

Затова всяко поредно издание от избраните му съчинения е нов повод комунистите, трудещите се още веднъж да се запознаят с неговите дела и творчество, да осъзнаят още по-дълбоко и убедено, че Партията и народът имат достоен продължител на делото на Благоев и Димитров, забележителен марксист-ленинец, виден деец на международното комунистическо движение и един от най-изтъкнатите строители на социалистическата ни родина.

В етапа на изграждане на развито социалистическо общество у нас нараства много ръководната роля на Партията. С това се обяснява неуморната теоретическа и практическа дейност на другаря Тодор Живков за укрепване и развитие на Партията и усъвършенстване на нейната дейност във всички сфери на живота. Правейки изводи за методите, пътищата, които използваме за коренните икономически и социални изменения в нашата страна, той пише, че това са: „непрестанното издигане и усъвършенстване ръководната роля на Партията при осъществяване на икономическата политика; съчетаването на централизма с демократизма при организацията и управлението на общественото производство; последователното прилагане на плановото начало на всички равнища в стопанската дейност; организационно-икономическото свързване на производството с науката; засилване на обществено-държавното начало."

Digitized by Google

По-нататък той подчертава и стремежа да се привлекат всички трудещи се в управлението на икономиката и държавата, да се разгръщат тяхната инициатива, творчество, новаторство. „Наша изпитана, плодотворна практика е — изтъква той — целият народ да обсъжда най-важните, най-актуалните въпроси на обществено-икономическия живот. По този начин всеки български гражданин осъзнава общите задачи като свои лични задачи, общата отговорност като своя лична отговорност!“ (с. 61).

В трудовете, публикувани в 28-и том, се отделя отново място на **партийното ръководство на икономиката и по-специално на селското стопанство.** При разработването и осъществяването на своята ленинска аграрна политика Българската комунистическа партия винаги се е ръководила от разбирането, че високоразвитото социалистическо селско стопанство е необходимо условие за осигуряване всестранен подем на цялата наша икономика и за непрестанно повишаване жизненото равнище на народа. В това съзидателно дело огромен принос дава другарят Тодор Живков, който с марксистко-ленинска дълбочина обогатява разработването и практическото реализиране на априлската аграрна политика на Партията. Особено важно значение имат неговите разработки за последователно прилагане на ленинските принципи за осъществяване курса на Партията към повсеместна интензификация, към задълбочаване на специализацията, концентрацията и вертикалната интеграция с оглед затваряне на цикъла земя — краен продукт.

Като отчита високите изисквания към селското стопанство в етапа на изграждане на развито социалистическо общество и недостатъчната ефективност на някои от традиционните методи и средства на управление, другарят Тодор Живков в словото си при откриването на Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз (29 март 1979 г.) с присъщия си новаторски дух посочи пътищата за рязко повишаване ефективността на селското стопанство чрез комплексно усъвършенстване на социалистическата организация на труда и поставяне на управлението върху икономическа основа. „Дълбоките качествени изменения в производителните сили и обществените отношения на село — сочи др. Живков, — задълбочаващата се концентрация, специализация и вертикална интеграция на производството и необходимостта да се приведе целият възпроизводствен процес върху икономическа основа изискват да се премине към нова, по-съвършена форма на организация и управление на селскостопанската дейност.

Такава форма е призван да бъде Националният аграрно-промишлен съюз“ (с. 425, 426). Икономическия подход той квалифицира като „могъщ стимулатор за по-нататъшното непрестанно повишаване на материалното и културното равнище и на тружениците в селското стопанство, и на всички трудещи се в нашето общество, доколкото селското стопанство заема огромен дял в цялостния възпроизводствен процес у нас“ (с. 437). И тъкмо това дава основание на автора да постави изискването аграрната политика на Партията за по-нататъшното развитие на селското стопанство, за по-голямо изобилие да стане всенародно дело, да мобилизира ума, силите, енергията и преди всичко практическите действия на селскостопанските ръководни кадри, специалисти и труженици, на кадрите, специалистите и тружениците от хранително-вкусовата промишленост, химията, машиностроенето, търговията и науката, на всички, които имат пряко отношение и преки задължения към селското стопанство.

Постигането на тези цели изисква решителна разяснителна и организаторска работа от партийните комитети и организации, от обществените организации.

Двадесет и осмият том съдържа материали, в които се разглеж-

Digitized by Google

дат основните страни на **външнополитическата дейност на Партията и Правителството.** През този период международната обстановка се характеризира с две противоположни тенденции — последователна борба и успехи на политиката на СССР и социалистическата общност за укрепване на разведряването, за утвърждаване на принципите на мирното съвместно съществуване и, от друга страна — засилване надпреварата във въоръжаването и разширяване материалната подготовка за война от империалистическите кръгове. Реакционните среди прекрачват границите на идеологическата борба и я превръщат в „психологическа война“ срещу социализма.

Народна република България провежда последователно курс за разведряване в международните отношения, за разширяване връзките си с развиващите се страни, за укрепване и развитие на борбата им за свобода и социален прогрес, против империализма, ционизма и расизма.

Нашата партия отделя голямо внимание на положението на Балканите. България дава постоянно своя принос за развитие на добросъседството и разбирателството в този район. „Народна република България — пише др. Тодор Живков — е разположена на Балканския полуостров и към съседните страни провежда активна политика на мир, разбирателство и всестранно сътрудничество. Нашите взаимоотношения с всички балкански държави са принципни и не се влияят от конюнктурни съображения. Тъй като политическата и социалноикономическата ориентация на балканските държави е разнообразна, ние поставяме ударението преди всичко върху двустранните договорености и контакти“ (с. 68).

Сред съвременните революционни сили предно място заемат страните от социалистическата общност, където социалистическите преобразования са неунищожима реалност, а социалният прогрес има необратим характер. **Реалният социализъм е най-великото завоевание на международната работническа класа и на комунистическото движение, на целия световен революционен процес.** Въпроса за неговото развитие и влияние върху хода на световната история др. Тодор Живков определ-ч като „тема на века“ на състоялата се у нас през декември 1978 г. Международна теоретична конференция, посветена на строителството на социализма и комунизма и световното развитие. Защо?

Защото „реалният социализъм, решително подкрепян от световното комунистическо движение, от миролюбивите сили в света, е онази международна обществена сила, която със своето могъщество и със своята ленинска външна политика отне на империализма възможностите да налага волята си на народите чрез войни и военни заплахи и за пръв път в историята създаде на практика възможност да се изключи световната война от живота на човечеството, да се направят необратими процесите на мира и мирното съвместно сътрудничество“ (с. 228, 229).

Другарят Тодор Живков доказа, че наличието на световна система на реалния социализъм поставя редица нови въпроси за осъществяване принципите на пролетарския интернационализъм при сегашните условия. Дълг на марксистите ленинци е да осветляват правилно и своевременно тези въпроси, които имат и остро идеологическо звучене. Враговете на реалния социализъм се опитват да изопачат действителното положение. На тяхното влияние в някои случаи се поддават едни или други отряди на работническата класа и нейното политическо движение. „Разкривайки правдата за реалния социализъм — изтъква др. Т. Живков, — комунистите от капиталистическите и развиващите се страни бранят, разбира се, нас и ние сме им благодарни.

Digitized by Google

Но ние смятаме, че като бранят нас, те бранят същевременно себе си, партиите си, народите си. Защото всяването на съмнения в социализма като реалност, като политика неминуемо всява съмнения и в социализма като теория, като изход от буржоазната действителност, като бъдеще, за което си заслужава да се води борба и да се принасят жертви" (с. 243).

Взаимоотношенията между революционните сили днес имат сложен и многообразен характер. Това са взаимоотношения между социалистическите държави, между управляващите комунистически партии, между страните на реалния социализъм и другите революционни отряди, между управляващи и неуправляващи комунистически партии, между комунистическото и националноосвободителното движение, между социалистическите страни и освободените от колониален гнет държави, а сред тях специално държавите със „социалистическа ориентация", между самите комунистически партии в капиталистическия свят. Каквато и специфика да имат тези отношения, пише авторът, тяхного реализиране в интерес на развитието и задълбочаването на световния революционен процес може да се постигне само върху основата на пролетарския интернационализъм. Той споява в едно и превръща всички тези видове международни отношения в единна стройна система, функционираща в интерес на обществения процес, на победата на социалистическата революция в света, на тържеството на социализма и комунизма в цял свят. Авторът отделя голямо внимание на въпроса за съотношението между **националното и интернационалното в революционния процес.** Той отбелязва, че с ръста на комунистическото движение стават все по-многопланови националните задачи, стоящи пред всяка партия, нараства нейната отговорност пред собствената работническа класа, пред всички трудещи се в страната. Заедно с това опитът от развитието на световния революционен процес потвърждава, че действителните национални интереси никога не противоречат на интернационалните интереси на трудещите се. И той доказва вредата за развитието на социалистическата общност от преувеличаването на ролята и значението на някои специфични черти и особености в развитието на отделните страни. Надценяването на националните интереси и подценяването на общите интернационални интереси води до отстъпление от същността на реалния социализъм. „...Да си патриот на своята социалистическа родина днес — пише др. Тодор Живков, — това значи да съзнаваш, че нейната съдба е свързана със съществуването и могъществото на братската общност на социалистическите страни и преди всичко на Съветския съюз" (с. 241). Това е така, защото Съветският съюз, около който са сплотени страните от социалистическата общност, е главната икономическа, политическа, идеологическа и военна сила, която се противопоставя на плановете на империализма.

Реалният социализъм носи историческа отговорност за мира, правил е, прави и ще прави всичко, което е по неговите сили, за предотвратяване и изключване на войната от международните отношения, за запазване и укрепване на световния мир.

Така, докосвайки се до едни или други аспекти на развитието на световното комунистическо и работническо движение, първият секретар на ЦК на БКП неизменно подчертава, че българските комунисти считат за свой дълг да отстояват чистотата на принципите на марксизма-ленинизма по всички кардинални въпроси на това движение.

Какъвто и въпрос да разглежда другарят Тодор Живков, той неизменно подчертава, че **в центъра на всяко дело се намира човекът,** че успехът зависи от хората, от равнището на тяхното съзнание, готовност и воля да дадат свой принос в общонародното дело. Затова в неговите дела, в изказванията му, както и в дейността на цялата Пар-

Digitized by Google

тия голямо място заема грижата за идейното възпитание на човека, за формирането на новия човек — достоен строител на социализма. „... Не само сам да бъдеш челник в труда — изтъква др. Т. Живков, — но и да предаваш своя опит на другите; не да стърчиш самотен в колектива — ето, вижте ме! — а да помагаш на другарите си да растат, да не търпиш около тебе, редом с тебе да има изоставащи" (с. 261).

Големият брой писма, речи, слова, поместени в тома, разкриват всекидневната връзка на др. Тодор Живков с трудещите се — неговите срещи с работници, механизатори, селскостопански труженици, дейци на науката и културата, с активи на обществени организации, срещи с представители на международното комунистическо и работническо движение, с делови кръгове на чужди страни и т. н. Всички те свидетелствуват за грижата, която първият ни партиен и държавен ръководител проявява към хората, вниманието към техните проблеми.

●

Произведенията, поместени в 28-и том от Избраните съчинения на другаря Тодор Живков, са нов принос в творческото развитие на априлската линия на Партията. Върху основата на дълбок научен анализ на нашата действителност авторът прави важни изводи с голямо практическо и теоретическо значение за изграждането на развито социалистическо общество у нас, за икономическата и социалната политика на Партията, по проблемите на мира и световния революционен процес, за всестранното ни сътрудничество и сближаване с КПСС и СССР и развитието на дружбата и сътрудничеството ни с братските социалистически и други страни.

Digitized by Google

ПАРТИЯ И НАРОД

ПЕТКО РУСЕВ

Колкото повече се отдалечаваме от **Април 1956 г.** и разлистваме страниците на неговия летопис, толкова по-силно се убеждаваме, че сътвореното през тези години е **неповторимо.** Бяха изградени няколко България — най-скъпият дар на априлската линия, и то защото се създадоха трайни и непоклатими връзки между Партия и народ.

Историческата заслуга на априлския курс е, че **издигна много високо ръководната роля на Партията, а тя пък разгърна творчеството на масите, умножи тяхното градивно дело.** На практика се осъществи Лениновата идея за сближаване на Партия и народ. И корена на всички постижения и завоевания трябва да търсим именно тук, в този факт, в осъзнатата и осъществявана отговорност — партийната политика винаги да отразява днешните и бъдещите коренни интереси на трудещите се.

В самия живот от своя страна масите се убеждаваха и убеждават, че начело на тяхното творчество стои зряла и мъдър политически ръководител и организатор, който е изразител на техните идеи и мечти. **Ето една от най-характерните черти на априлската ленинска линия.**

1

Пред нас стои исторически момент, който по своята същност и по своето отражение е опит и с международно значение. Излиза извън родните граници.

За какво става дума?

Да си спомним тревожните дни и вечери на април 1956 г. Тогава Централният комитет, ръководен от др. Тодор Живков, извърши исторически подвиг, който определи и характера на процесите в следващите години.

Революцията не мирише на розово масло. По нейния път изникват противоречия, които имат най-различен характер. Противоречия вътре в Партията, примерно между нови процеси и стари разбирания, между ново съдържание и съществуващите форми; противоречия във взаимоотношенията между Партия и народ (незабравим ще остане Юлският пленум — 1978 г.); противоречия, които засягат политическата организация на обществото, взаимоотношенията между Партия и останалите обществени органи и организации. (Спомни Юлския пленум на ЦК на БКП от 1968 г.)

Къде се крие силата на нашия Централен комитет?

Digitized by Google

●

С марксистко-ленинска принципиалност и последователност пленумът решително осъди и отстрани вредните последици от култа към личността. Възстанови пълно ленинските принципи и норми на партиен живот. Това е събитие, което показва и което е урок за зрелостта на една партия сама да вниква в своето саморазвитие и от ленински позиции да навлиза и разрешава съществуващите сблъсъци и същевременно нейната ръководна роля не само да не отслабва, обратно — да расте, да расте. Същевременно всичко това ставаше и става, като се запазваха и запазват, като се обогатяваха и обогатяват нейните революционни традиции, като се повишаваше и повишава отговорността на партийните комитети и организации, като се развиваше и развива социалната активност, политическата съзнателност на комунистите и на безпартийните.

Урокът е един — противоречията в Партията се разрешават само и само в името на нарастването на нейната ръководна роля в изграждането на социалистическото общество. Друга истина няма и ако се срещне, тя е чужда на интересите на работническата класа, на трудещите се, на марксизма-ленинизма, на бъдещето на човечеството. Пълното възстановяване на ленинските принципи и норми на партиен живот превърна Партията в образец на политическа организация на обществото.

●

Българската комунистическа партия с решенията на своите конгреси и пленумите на ЦК на БКП, с разработките в трудовете на др. Тодор Живков изясни още по-цялостно взаимоотношенията с братския Български земеделски народен съюз, определи ясно мястото и специфичното поле за работа на Отечествения фронт, на Профсъюзите, на Комсомола и на другите обществени организации, откри простори за разгръщане на техните самоинициативи. **Изгради стройна и здрава политическа организация на обществото, което е крупно постижение на априлския период и ще остави трайни и дълбоки следи в цялата наша бъдна история.** Бяха определени функциите и отговорността на държавните и масовите организации в новите условия, техните права и задължения, за да участвуват те по-активно в решаването и изпълнението на задачите, да осигуряват обстановка да се развива активната жизнена позиция на социалистическия гражданин, неговото отношение и отговорност за общонародното дело.

Да, и нашата съвременност ни поднесе разни теорийки за „независимост" на отделните обществени организации и специално на профсъюзите от ръководната роля на Партията, от класовата борба. Зад тези проповеди, както показват фактите, се прикриват гранясалите от антикомунизъм люде, които широко отварят вратите на контрареволюцията.

Теорията и практиката са доказали, че не само количеството, не само броят на участниците, независимо от коя класа са, в едно движение определят неговата характеристика и природа. В името на какви класови цели се вдигат те на борба, интересите на коя класа отстояват — това е главното. Известен е случаят с поп Гапон, който помъкна хиляди работници на поклонение пред руския цар, за да бъдат разстреляни, за да бъдат смазани и окървавени. Но това обслужваше ли революционните цели на руския пролетариат?

Винаги масите жестоко са заплащали и днес заплащат, когато са допускали да бъдат въвлечени в движения, чужди на техните ко-

Digitized by Google

ренни интереси. Те са заплащали и заплащат с лихви за вярата в демагогията на буржоазните агенти и реформистите, които им подхвърлят трохи с незначителни и нерешаващи придобивки... Използват грешки, трудности, политическо невежество, евтин национализъм, религиозни предразсъдъци...

Капиталистическата пропаганда дава мило и драго да прикрие тая същност на своите цели, да замъглява истинските интереси на масите. Пътят обаче към истината минава през страданията на народа. А страданията на човечеството не само в една страна са доказали, че победата може да бъде достигната само когато на историческата сцена се появи единствено способният кормчия, който в името на щастието на трудовите хора ги освобождава от капиталистическата експлоатация — **Комунистическата партия.**

Нашият опит също красноречиво потвърждава тази истина, че политическа организация на обществото от социалистически тип се развива успешно, тъй като начело на нея стои ръководството на Партията. Напусне ли се тази теза, означава да стоиш на ронлив бряг, да се свлечеш в антикомунистическото блато. Ето какво крият буржоазните диверсанти. Ето какво не искат да кажат открито на хората. Не се свенят да навличат и социалистически дрешки. Кой е изследвал както трябва вариантите на буржоазното лицемерие? Излишно е да проливат толкова сълзи за „независимостта", тъй като социалистическата политическа организация е разрешила тоя проблем. Това са самодейността и специфичните приноси на отделните обществени организации в изграждането на развито социалистическо общество; това е тяхната самостоятелност да уреждат вътрешния си живот в духа на техните устави и правилници и т. н., и т. н. Следователно не е работата до независимостта. Не е необходимо голямо прозрение, за да се почувствува империалистическа диверсия.

Не е необходимо...

Изграждането на стройна политическа организация през априлските години още повече разшири масовата база на Партията, нейните връзки с народните маси. Тя създаде условия те да бъдат не само обект на управление, но и да растат като субект на управление, защото се осигуриха и осигуряват непрестанно възможности все по-пряко те да участвуват в обсъждането и решаването на неотложните и актуални задачи.

●

Цялата тая политика на Партията беше изпълнена с реалистичен подход. Тя не бягаше от пораждащите се сблъсъци, от несъвършенствата в управлението, обратно — активно ги поставяше на предни позиции и ги решаваше мъдро, зряло. **Априлската сила на Партията се изразява и в това, че във всички тези решения и в организацията на тяхното изпълнение централно място заемаха взаимоотношенията между партия, класа и народ.** Не случайно в плана за социално-икономическото развитие на страната през 1981 г. съществено място заемат въпросите за социалната политика, защото от тяхното разрешаване много зависят връзките с масите.

2

Единството между партия, класа и народ се изгражда само върху основата на чистата и здрава политическа линия, която в процеса на историческото творчество ставаше и става линия на масите.

Digitized by Google

Тази линия, както подчерта др. Тодор Живков в своя доклад пред X конгрес, се пронизва от начало до край от класовия и научен подход към явленията и процесите. Априлският период остава в нашата история с крупни теоретически завоевания, с теоретическите обосновки и практическо изграждане на зрялото социалистическо общество; за постепенното премахване на съществените различия между града и селото, между физическия и умствения труд; за създаването на исторически предпоставки за социалната еднородност. Да, ние сме пред прага на социалната еднородност! Характерното в теоретическата и практическата дейност на нашата партия, което се превърна и в жизнена основа на нейните връзки с масите, е, че тая еднородност няма нищо общо с буржоазните и дребнобуржоазните теории на народното общество. Тя се развива като сближение между класите, и то така, че **останалите класи и социални групи по своята революционност, организираност се издигат и ще се издигат до революционните традиции, съзнателност и организираност на работническата класа, която си остава класа авангард.** Ето я качествената разлика.

●

Именно в тази светлина бихме искали да напомним един много важен момент в априлския летопис. Преди 25 години Централният комитет на нашата партия не само ликвидира култа към личността, не допусна груповщина и фракционност, пресече пътя на дребнобуржоазните попълзновения в нейните редове, изкова тяхното единство върху вярна ленинска линия. **Този момент е изключително богат, тъй като без идейно и организационно единство в Партията, без яснота в нейната класова политика не може да има единство и в народа.** И ако трябва да очертаваме историческото значение на Априлския пленум, този момент заема първенствуващо място. Той именно осигури дееспособността на Партията като ръководна сила в социалистическото общество.

Масите бяха освободени от всякакви илюзии и евтино народничество, бяха насочени по единствено верния път. Идеологията на работническата класа, очистена от дребнобуржоазна мътилка и сектантска революционност, стана идеология на целия народ. По такъв начин процесът на социалната еднородност се съпътствува от идеологическата еднородност, от идеологическото единство за целите на борбата. Самият този факт е красноречив и пронизва същността на връзките между партия, класа и народ.

3

Партията може да управлява само когато вярно отразява и разрешава всички проблеми, които вълнуват народа. И в това отношение априлските години очертаха ясната си позиция: управляваме, като познаваме и защищаваме интересите на широките народни маси; управляваме, когато изучаваме техните потребности и съобразно с това усъвършенствуваме своите идеологически и организационни форми на работа; управляваме, когато навсякъде установяваме социалистическа справедливост.

Която и област да вземем от нашето развитие след Априлския пленум, който и конгрес и пленум на Централния комитет да разгърнем, навсякъде виждаме, че съдбата на човека стои в центъра: Борба за подобряване на неговото материално положение; борба за развитието на неговата култура; борба за неговото щастие. **Ето кое багри**

Digitized by Google

априлския курс през последните 25 години. Ето кое прави спойката между Партия и народ непоклатима. И което е характерно — Партията не само провъзгласява този лозунг, но чрез линията за издигането на материалното производство на световно равнище, чрез цялата си социална политика и чрез грижите за развитие на обществените отношения създаваше и създава материални условия да се повишава благополучието на народа.

Априлският период е потвърждение на истината, че няма и не може да има друга сила, която да е способна да отчита интересите и потребностите на всички класи и социални групи, освен Комунистическата партия.

4

Априлското време е период на по-нататъшно развитие на демокрацията в Партията и обществото. Той недвусмислено изясни правилната зависимост между централизма и демокрацията, между вътрешнопартийния живот и активността на масите.

●

Каквато е демокрацията в Партията, каквито са критиката и самокритиката в нейните редове, такива ще бъдат те и в обществото. Тази принципна постановка се превърна в отправна точка в ръководната и организаторската дейност на Партията, на нейните комитети и организации. Превърна се в сърцевина на техния стил.

Няма основен въпрос, който да не се обсъжда колективно. Системната информация, активното участие на комунистите в решаването на проблемите е действителност. **Колкото повече знаят партийните членове, толкова по-добре!** Ето откъде извира непобедимостта на нашата партия. Заедно с това тя редовно пред конгреси, пред свои важни пленуми поставя на всенародни обсъждания свои основни документи. Така, както сега е с Тезисите на Централния комитет в навечерието на XII конгрес. **Колкото повече знае народът, толкова по-добре!** Ето откъде идва сплотеността на масите около своята родна Партия. Трудещите се размишляват, критикуват, предлагат. Вземете само организираното допитване до народа във връзка с XII конгрес. Хиляди писма, мисли, идеи. Народът живее с конгреса. Участвува в неговата работа. Партията отива към своя висш форум с мъдростта на творците на реалния социализъм. Партия, класа и народ се сливат, спойката между тях заяква, закалява се.

Можеше ли да се постигне тая цел, ако не беше Априлският пленум?

●

Никога не трябва да забравяме формулировката на др. Тодор Живков за противоречието между нарастващите възможности на икономиката и отделни звена на субективния фактор, между техния начин на ръководство и дейност и тяхното изоставане от развитието на обществото, от неговите потребности. Трябва определено да се каже, че в преодоляването на това противоречие трябва да се търси разкозничето на връзките с масите, защото в тези отделни звена има бюрократизъм, има неправилен подход, и то когато интересите и потребностите на масите растат, в някои отношения изпреварват стила на тия

Digitized by Google

звена. Естествено е това изоставане да нарушава в една или друга степен взаимоотношението между партия, между народна власт и трудещи се. Колкото това противоречие по-бързо и по-цялостно се разрешава, толкова по-динамично ще протичат процесите от Партията към народа, от народа към Партията. Толкова по-силно ще крепне нейният авторитет, толкова по-всеобхватно ще бъде уважението на трудещите се към нея.

Свидетели сме на едно историческо завоевание, което е наша гордост — благодарение на благотворното въздействие на априлската линия социалистическата активност на масите израства. Тяхното творчество се излива в редица инициативи, които не е нужно да изброяваме. Те рушат стари норми на производство, развиват съревнованието, овладяват върхове, воюват да достигнат и надминат най-добрите постижения в своята област.

●

След приложението на новия икономически подход и на бригадната организация качествени промени настъпват в самите трудови колективи. Там, наред с проблемите на производството, на заплащането на труда, нови простори получават демократизмът и комунистическите добродетели — другарство, взаимопомощ, сътрудничество.

След формирането на селищните системи се откриват по-широки простори за прякото участие на народа в комплексното разрешаване на местните въпроси, за по-редовна отчетност на изборните органи пред него, за по-активно участие на хората в местните инициативи.

В тези нови условия възникват нови противоречия — между централни и местни органи, между техния стил и готовността на масите да дават живот на партийната линия.

Къде е непобедимостта на нашата партия, на нейните органи и организации?

Те не избягват тези противоречия. Те не ги заобикалят, обратно, поставят центъра на тежестта върху тяхното изучаване и разрешаване. На тая основа отсяват всичко положително, конструктивно, което масите предлагат и поставят, за да се усъвършенствува стилът на органите и организациите на политическата организация на обществото. Само Комунистическата партия притежава такъв стил — **да ръководи масите, да се вслушва в тях и да не се срамува да отчита възникващите трудности; да влага цялата си партийна страст за тяхното преодоляване и в тоя дух да възпитава кадрите, да воюва против откъсването им от живота.** Нима може да се забрави постановката на X конгрес, в която се критикуват ония дейци, които не намират време да отиват при народа, и се даде голяма възхвала на ръководителите, които не жалят сили и средства да се срещат с трудещите се, да отговарят на вълнуващите ги въпроси, да изясняват партийната политика?

●

Да вземем самия начин на планирането в нашата страна. Независимо от трудностите и от несъвършенствата, сърцевината на планирането сега е пълното прилагане на принципа „от долу на горе", т. е. планът, особено насрещният, да се съставя, след като се изучава общественото мнение. По този начин на работа изпълнението на плана вече е резултат на активността, на съзнателността и организираността на трудещите се. Така масите са кръвно заинтересовани правилно да се изпълняват задачите, защото те са техни, отнасят се до тяхната съдба.

Digitized by Google

Връзките на партията с масите в социалистическото общество, както вече подчертахме, притежават нова качествена определеност — те спомагат да расте отговорността на народа за развитието на обществените отношения, за състоянието на нещата във всеки участък. Масите са деен съпричастник в изпълнението на партийните решения. Постига се главната цел — народът да участвува на всички равнища в управлението на държавните дела.

Пред нас е друга реална взаимозависимост — Партията учи, възпитава и организира масите. Те се издигат до равнището да чувствуват отговорността си за общонародните работи — забележителен факт, една от най-свидните рожби на априлската линия. Народът обаче, завоювал тая по-висока степен на съзнателността и организираността, се обръща към Партията, поставя пред нея по-високи изисквания. Ако Партията и нейните органи и организации не осъзнаят това свое призвание, тая зависимост, ако не се саморазвиват като жив политически организъм, да усъвършенствуват своя стил на политически ръководител, за да отговарят на новите растящи претенции, прогрес не може да има. Априлският период е забележителен и с този факт — Партията нито за миг не е напускала своята отговорност пред народа, непрестанно е била на висота, за да може нейното ръководство да изпреварва политическата зрелост и активност на народа, винаги да бъде пример и първообраз на неговото бъдещо развитие...

Digitized by Google

ОТЧЕТ ПРЕД ПАРТИЯТА, ОТЧЕТ ПРЕД НАРОДА

СТОЛИЦАТА ПРЕД КОНГРЕСА

ГОДИНИ НА ТВОРЧЕСКИ ТЪРСЕНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ

ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ
първи секретар на Софийския градски комитет на БКП

След няколко седмици нашият народ ще отбележи едно от най-големите събития в живота на Партията и страната — Дванадесетия конгрес на БКП. Българската комунистическа партия отива към XII конгрес обогатена с опита на още един етап от социалистическото строителство, здраво сплотена около априлската линия на Централния комитет начело с последователния марксист-ленинец — другаря Тодор Живков. Окрилени от мащабните идеи и перспективи, развити в Тезисите на Централния комитет на БКП, и постоянните грижи на Партията, Правителството и лично на другаря Тодор Живков за всестранното развитие на София, столичани посветиха на партийния конгрес своя всеотдаен труд и ярки трудови дела. Вълнуващите дни на социалистическото съревнование за достойна среща на големия партиен форум, на обсъждането на Тезисите на Централния комитет на БКП и топлите думи на първия ръководител на нашата партия и държава при приемането на рапорта за предсрочно изпълнение на седмата петилетка оставят дълбоки следи в сърцата на всички трудещи се от столицата, вдъхновяват за нови трудови победи в борбата за изграждане на развито социалистическо общество.

Вече 25 години столицата, както и цялата страна, се развива под животворното въздействие на априлската линия на Партията. Всичко сътворено в нашия най-голям производствено-икономически, културен и административен център през този четвърт век е пронизано от априлския курс на Партията за издигане на жизненото равнище на народа и всестранен разцвет на неговата култура. Априлският курс на Партията е в основата на успехите в социално-икономическото развитие на града, главен политически фактор за увеличаване завоеванията на реалния социализъм в столицата на Народна република България. Сега за една година столичани създават толкова национален доход, колкото е създаден от цялата страна през 1955 година. В сравнение

Digitized by Google

с 1957 година промишленият потенциал на София нарасна 8 пъти, а производителността на труда в промишлеността се увеличи 5 пъти. За 25 години столичани получиха 204 622 жилища, от които 112 834 през последните 10 години.

●

За Софийската градска партийна организация и за трудещите се от столицата изминалата петилетка стана петилетка на творчески търсения, значителни начинания и реализации в осъществяването на девиза за висока ефективност и качество навсякъде и във всичко. Творческите разработки на Централния комитет на Партията и на другаря Тодор Живков по такива глобални проблеми на ефективността като усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, последователното приложение на новия икономически подход и неговия механизъм в управлението на народното стопанство, многократното увеличаване на обществената производителност на труда чрез ускорено внедряване на постиженията на научно-техническата революция и повсеместната интелектуализация на производствено-стопанската дейност създадоха простор за разгръщане на новаторството и творчеството на трудовите колективи, определиха съдържанието на политическата и организаторската работа на градската партийна организация. Оглеждайки извървения път, с чувство на удовлетворение можем да отбележим: главното, с което ни въоръжиха решенията на Единадесетия партиен конгрес, Националната партийна конференция, пленумите на Централния комитет на Партията и речите на другаря Тодор Живков, е новият подход към проблемите на ефективността, стремежът да се преодолява противоречието между създадените големи възможности и тяхното недостатъчно използване, за да растат материалното благосъстояние и духовните ценности на хората.

●

Периодът след Единадесетия партиен конгрес е нов успешен етап в издигането на ръководната и направляваща роля на столичната градска партийна организация. Тя натрупа богат опит в ръководството на социално-икономическия и духовния напредък на града, утвърди се като главна организираща и ръководна политическа сила, която мобилизира трудовите колективи в осъществяването на партийната стратегия и тактика в новите условия. Борбата за осъществяване на стратегическия девиз на седмата петилетка за висока ефективност и високо качество стана главно съдържание на нейната политическа, идейновъзпитателна и организаторска дейност.

Опитът ни убеди, че в борбата за повишаване на ефективността и качеството може да се разчита на успех, ако най-пълно се използват професионално-творческите и идейно-психологическите възможности на субективния фактор, ако с активно политическо въздействие се издигат неговата организираност, дисциплина и култура, неговата нравствена и политическа отговорност. Тъкмо тази многостранна дейност на партийните комитети и организации за развитието на творчеството на столичната работническа класа, на специалистите и дейците на науката, на челниците и първенците в труда създаде възможност с 32 дни предсрочно да бъде изпълнена седмата петилетка и успешно да се подемат новите задачи. Обединяващо ядро, сърцевина на политическия подход в работата за изпълнение решенията на Единадесетия партиен конгрес стана девизът на столичани „Петилетката на ефективността и качеството — предсрочно, без изоставащи!“ Издигнат на XXII конференция на Софийската градска партийна организация, девизът

Digitized by Google

изпълни с ново съдържание социалистическото съревнование. Той стана катализатор на процесите за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, за ускорено внедряване постиженията на научно-техническата революция и за прилагането на новия икономически подход. Бюрото на ГК на БКП определи комплекс от показатели, които бяха включени в системата за ръководство на социалистическото съревнование в столицата. Осъществяването на девиза се превърна в критерий за оценка на дейността на кадрите. От тези позиции ГК и РК на БКП предявиха политическото изискване — всеки колектив, цех, бригада, работно място да приключат петилетката без дълг към обществото. Столичните райони изпълниха предсрочно петилетния план, повече от 400 стопански организации и предприятия значително преизпълниха задачите за финалната година.

Съществен елемент от политическия подход на ГК на БКП към проблемите на обществената практика е издигането на научността в дейността на градската партийна организация, усъвършенствуването на организационните механизми за най-тясно интегриране на научноизследователската дейност с потребностите на града. Към бюрото на ГК на БКП бяха създадени научно-идеологически комплекс, център по партийно-организационната работа, съвети по приложението на новия икономически подход, по управлението на качеството, по съревнованието, по образованието, валутна комисия и други. Чрез тях се осъществява по-голяма връзка между ГК на БКП и научните звена, създават се възможности за непосредствено използване на научни постижения и за участие на научни работници в решаване на теоретическите проблеми в партийната, идеологическата и стопанската практика. С пряко участие на научни работници от Центъра по теория и управление на идеологическия процес на АОНСУ при ЦК на БКП през заключителния етап на преустройството на идеологическата дейност са осъществени редица емпирични изследвания, подготвени са и са проведени пленуми на РК на БКП по съвременната проблематика на идейновъзпитателната дейност. Със съдействието на Центъра по партийно строителство към АОНСУ при ЦК на БКП се експериментира работата на партийната група в условията на бригадната организация на труда, единството на организационната и идеологическата дейност. Под ръководството на научни работници от ВИИ „Карл Маркс" и от много други институти беше разработена прогноза за социално-икономическото развитие на града до 1990 и 2000 година. Обнадеждващи са първите стъпки в сътрудничеството между Института за изчислителна техника и Териториалния информационно-изчислителен център за разработването на някои елементи от автоматизираната система за териториално управление. Нарасна умението на ГК и РК на БКП, на партийните комитети и организации по-непосредствено да въздействуват върху организацията на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност, да развиват и укрепват творческото сътрудничество между науката и практиката. По примера на братска Москва инициативите „Институт — завод — съвместен насрещен план" и „Договор за творческо сътрудничество — катедра — завод" прераснаха в дългосрочни комплексни програми за научно осигуряване на производството. Разширява се починът „Всяка разработка — на равнище на изобретение". В края на петилетката столичните научни и инженерно-внедрителски организации получиха авторски свидетелства за повече от 3800 нови български изобретения, бяха сключени 240 съвместни договори и програми за творческо сътрудничество, осъществен е значителен ефект в народното стопанство на страната. В срок и при най-високо качество бяха предадени технологичните образци на спътниците „България — 1300 — I" и „България — 1300 — II".

Digitized by Google

Предадени са за монтаж в новата орбитална станция „Салют“ усъвършенствувани български спектрометрични системи „Спектър — 15 М“ и „Дъга — М“. В софийски предприятия беше внедрено производството на редица изделия с високо техническо равнище.

Извършеното досега в това направление е само едно положително начало. Наша непосредствена задача е да осъществим поръката на другаря Тодор Живков — по-пълно да използваме научните постижения в стратегическите направления на научно-техническия прогрес като най-надежден път за интензификация на икономиката, за рязко повишаване ефективността на всяка дейност, за осигуряване на все по-високо жизнено равнище на хората. Става дума за осъществяване още през тази петилетка на онези крупни мероприятия в областта на микроелектротехниката, лазерната техника и роботизацията, които ще ускорят развитието на структуроопределящите за столичната икономика производства.

Друг съществен момент от политическия подход на Софийския ГК на БКП е стремежът към по-пълно приложение на програмно-целевия метод и комплексния подход при решаването на многостранната проблематика на социално-икономическото развитие на града.

Целта на Софийския градски комитет на БКП беше да се създадат такива условия и обстановка, при които най-пълно да се изявяват предимствата на социалистическия обществен строй в борбата за висока ефективност и качество навсякъде и във всичко. Да се намерят най-добрите организационни форми за реализация на решенията на ЦК на БКП за усъвършенствуване ръководството на социално-икономическия и духовния живот в столицата, като се развива социалистическият демократизъм и се осигури политическо ръководство и партиен контрол върху дейността на кадрите. Да се прилага класово-партийният подход и научните методи при изследване на процесите и явленията, при формиране на целите и задачите и при създаване на организация за тяхното изпълнение. От такива позиции бяха разработени редица комплексни целеви програми: за изпълнение решенията на XI партиен конгрес, на Националната партийна конференция, за преустройството на идеологическата и културната дейност, на образованието, за изпълнение на задачите, произтичащи от Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС, насоките за териториална специализация и концентрация на производствата и дейността в софийския териториално-производствен комплекс с приложение на мултипликационния подход и оформянето на селищната система София и други. С тази разработка например бюрото на ГК на БКП и ИК на СНС определиха отрасловата специализация и териториалната локализация на производствата и дейностите. Усилията на градския и районните комитети на БКП се насочиха към ускорено развитие на структуроопределящите производства, към по-нататъшно усъвършенствуване на териториалната структура на икономиката чрез изнасяне на неспецифични, неотговарящи на изискванията на съвременния град производства и дейности. Формирането на 12 научно-производствени зони за териториална локализация на сравнително еднородни или близки по своята същност дейности създава допълнителни възможности за мултиплициране на ефекта чрез изграждане на съвместни, стопанисвани от няколко предприятия или организации обекти на производствената, инженерната и социалната инфраструктура.

●

На сегашния етап от развитието на нашата страна един от съществените социално-политически проблеми е изучаването и внедряването на положителния и най-вече на челния опит у нас и в другите социалистически страни.

Digitized by Google

Сполучлива форма за обобщаване и разпространение на челния опит в града станаха създадените през седмата петилетка клубове на челниците и първенците в труда от столицата. Клубовете обединиха работниците и специалистите с най-високи постижения.

Едно от най-големите завоевания на нашите челници и първенци в труда — този златен фонд на столицата — е предсрочно, с една година и четири месеца, достигане на планираната за 1980 година производителност на труда.

Техният пример беше последван от много колективи. Той прерасна в масово движение на столичната работническа класа. Благодарение на широкото съревнование за предсрочно изпълнение на петилетния план, искрата на което запалиха най-достойните представители на трудова София, още на 20 октомври столицата изпълни петилетния план по обществената производителност на труда. Повече от 40 първенци от столичните клубове изпълниха по два и в дните преди 63-та годишнина от Великата октомврийска социалистическа революция навлязоха в трети личен петилетен план. Под девиза „Редом с нас — без изоставащи!" членовете на столичните клубове всяка година предават знанията си на около 7500 млади работници и изведоха до средните и много добри постижения 1150 изоставащи бригади и звена с над 18 000 участници. Те станаха активни участници в ускореното внедряване на постиженията на научно-техническата революция — близо 20 000 челници, изобретатели и рационализатори разработиха над 60 000 предложения за усъвършенствуване на производството, реализираха значителни икономии на суровини и материали.

Изучаването и разпространяването на челния опит създаде допълнителни възможности за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, за увеличаване производителността на труда, за приложението на бригадната организация на труда, за преустройството на идеологическата дейност и други. Непосредствено след Националната партийна конференция всяко предприятие разработи своя програма за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, а през 1980 година — за повишаване обществената производителност на труда. И в двата случая по решение на бюрото на ГК на БКП беше приложен сполучлив подход за използване на челния опит — отначало няколко колектива, условно наречени „еталонни", различни отрасли и дейности на столичния териториално-производствен комплекс ускорено разработиха образците на проектите и на програмите. За кратки срокове се постигна високо качество на проектите. Натрупаният опит бързо се пренесе в останалите предприятия, а разработките се превърнаха в примери на непресъхваща творческа активност на колективите, която превръща партийните изисквания в конкретна насока за действие в цеха, бригадата, участъка, на отделното работно място.

В панорамата на социалистическото съревнование и използването на челния опит в столицата се откроява особено ярко периодът след Юлския пленум (1980 г.) на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Решението за свикването на Дванадесетия партиен конгрес предизвика нов импулс за творчество и дръзновение на столичната работническа класа, на софийските трудещи се. Петнадесет челни столични колектива поеха и изпълниха нови обещания за предсрочно изпълнение на петилетните задачи. Под ръководството на партийните комитети и организации се разгоря истинска трудова надпревара за достоен финал на седмата петилетка и на годината, за достойна среща на партийния форум. Трудова София сътвори конкретни предконгресни дела — надпланови количества промишлена и селскостопанска продукция, стоки за народно потребление, изделия за производствени нужди, чиста продукция и печалба.

Digitized by Google

Успехите на София през VII петилетка са немислими без огромната работа на Софийската градска партийна организация за творческо приложение на богатия съветски челен опит и преди всичко опита на братска Москва. Трудещите се от София и Москва — двете столици на нашите братски страни, рамо до рамо увеличават приноса за развитието на своите страни. Неизчерпаемата съкровищница на московския опит за софийските трудещи се и за столичната партийна организация е залог за добрите резултати и упование за бъдещи успехи в изграждането на развитото социалистическо общество.

Обективният ход на социално-икономическото развитие на нашия град налага през следващите периоди да насочим политическата работа сред трудовите колективи към изпълнение на поръките на другаря Тодор Живков — най-пълно да се използва челният опит при проектирането на нови изделия и технологии, при осъществяването на модернизацията и реконструкцията като основен път за механизация и автоматизация на производствените процеси. Става дума, следователно, за създаване и разпространение на по-високи интелектуални образци челен опит, за нов етап в работата на партийните организации в това направление, в който главното, основното е не опитът на отделния човек, а на колектива — научни работници, конструктори и изобретатели, комплексни или специализирани бригади и други.

●

В многостранната дейност за изпълнение на партийните предначертания нарасна ролята на районните комитети на Партията като териториални органи за политическо ръководство. Столичните районни комитети на БКП са в авангарда на борбата на градската партийна организация за повишаване на ефективността и качеството, за преустройството на идейновъзпитателната работа, за укрепване и развитие на първичните партийни организации. Те се утвърдиха като действени политически щабове в ръководството на икономиката, културата, образованието. Нарасна тяхната мобилизираща, организираща и ръководна роля в борбата за превръщането на столицата в образцов социалистически град, за кадрово укрепване на партийните комитети и бюра, за правилен подбор, обучение и възпитание на кадрите и за тяхното идейно и организационно израстване.

Характерно за дейността на ГК и РК на БКП е стремежът за пренасяне центъра на политическата работа в първичните партийни организации и в трудовия колектив. Периодът след XI партиен конгрес потвърди необходимостта от неразривно единство на организаторската и политическата работа. Замяната на партийните документи и прегледът за преустройството на идейновъзпитателната работа в първичните партийни организации повишиха тяхната боеспособност като политически ядра на трудовите колективи. Порасна умението на партийните бюра по-пълно да отчитат въздействието и специфичните особености на социалната среда в столичния град. Организаторската и идейновъзпитателната работа се свързват по-тясно с актуалните проблеми на обществената политика. Този подход даде положителни резултати и при формирането на насрещните планове, и при съставянето на целевите програми, и при осъществяването на конкретни мероприятия за осмислянето и прилагането на новия подход за ръководство на народното стопанство. Така при обсъждането на мероприятията за усъвършенстване на социалистическата организация на труда само за една година бяха направени над 65 хиляди работнически предложения. Голяма част от предложенията на комунистите, направени на отчетно-изборните събрания и конференции, са насочени

Digitized by Google

към усъвършенстване на дейността на първичните партийни организации и колективите.

Градският и районните комитети на БКП положиха много грижи за създаване на по-здраво единство между организаторската и политическата работа. Кадрите от идеологическия комплекс умело изучаваха, влагаха нови моменти и на научни основи доразвиха зародиша на положителния опит. След Февруарския пленум на ЦК и Националното съвещание с ръководни идеологически кадри (1978 г.) бяха изследвани такива значими и жизненоважни проблеми като: формирането и по-пълното използване на социално-икономическите фактори, от които зависи усвояването и прилагането на проектите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда (Коларовски район); за засилване ролята и мястото на масово-политическата работа при внедряването на икономическия подход и новия икономически механизъм (Димитровски район); за индивидуалната работа с хората (Благоевски район и район „9-ти септември"), комплексното планиране на идейновъзпитателната работа (Ленински и Кремиковски район); за възпитателната работа по местоживеене (район „Васил Левски") и други. В Кирковски район се експериментира методика за изучаване и формиране на социално-психическия климат в трудовия колектив, в Кремиковски район и район „Девети септември" — система за трудовите празници и ритуалите. В Благоевски район се осъществява цялостна програма за естетизиране на околната среда, с която комплексно се решават въпросите на монументалната украса, нагледната политическа агитация, визуалната комуникация, озеленяването и други.

●

След Единадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция Централният комитет на БКП и правителството осъществиха практически мерки за разширяване правата и отговорностите на стопанските организации и на отрасловите министерства и ведомства. На настоящия етап от строителството на развитото социалистическо общество те трябва да създадат условия и да съдействуват за реалното претворяване в дела на икономическата политика на Партията и на задачите, формулирани в Тезисите на ЦК на БКП за осъществяване на линията за висока ефективност и качество, за интелектуализация на общественото производство, като прилагат предимно богатия инструментариум за икономическо въздействие. Очевидно е, че ефективността на управленческата дейност на министерствата и централните ведомства, перспективното и далновидно очертаване на насоките за максимално използване на резервите в социалистическата икономика определят в значителна степен ефективността от работата на стопанските комбинати и поделения. Важните задачи, които те решават като органи на социалното управление, определят и големите отговорности, стоящи пред техните колективи и политическите им ядра — първичните партийни организации.

Нужно е да се отбележи, че **след решението на ЦК на БКП за предоставяне на партийните организации в министерствата и другите централни ведомства и местни учреждения на правото на контрол върху дейността на апарата настъпиха положителни изменения в тяхната работа.** Партийните събрания и конференции още веднъж показаха, че партийните комитети и организации в министерствата и централните ведомства намират верни пътища за по-нататъшното издигане на личния пример, личния принос и личната отговорност на комунистите от апарата на централните органи за социално управление.

Digitized by Google

Развиващите се в столицата процеси са изключително сложни, динамични и многостранни. Това налага градският, районните и останалите партийни комитети, първичните организации и бюрата им не само да познават в дълбочина условията и факторите, които ги пораждат и обуславят, но и да осъществяват комплексни мерки за правилното им регулиране, за по-пълното им привеждане в съответствие със задачите и изискванията на настоящия етап, с потребностите и интересите на трудовите колективи, на цялото столично население. В тази връзка се открояват и редица все още нерешени проблеми и задачи в организаторската и политическата работа в такива важни сфери и отрасли като търговията и услугите, транспорта и строителството. Именно тук резултатите от преустройството на идейновъзпитателната работа не са така дълбоки и устойчиви, а използваните форми и средства за възпитателно въздействие недостатъчно ефективни.

Досегашният опит на ГК на БКП в областта на преустройството на идейновъзпитателната работа потвърждава извода, че ефективността на възпитателното въздействие е толкова по-голяма, колкото по-пряко и непосредствено идеологическите начинания се насочват към проблемите на човешката личност. Тъкмо поради това на нас ни предстои да осъществим още по-конкретна и диференцирана организаторска и политическа работа, съобразена със задачите, които произтичат от Докладната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП. С особена острота стои задачата още по-системно и целенасочено да изучаваме, анализираме и обобщаваме измененията в съзнанието, своевременно да долавяме и отчитаме съществуващите тенденции в общественото мнение и да прилагаме такива форми и средства, които оказват преобразуващо въздействие върху хората.

Водени от разбирането, че сърцевина на политическия подход е работата с хората и тяхното активно включване в решаването на поставените от Партията проблеми, ГК и РК на БКП полагат системни грижи за укрепването на обществените организации, за повишаване на ефективността от тяхната възпитателна и организаторска работа сред населението. Подкрепена бе инициативата на ГС на БПС „Профсъюзната група — отговорна за плана на бригадата", резултатите от която са обнадеждващи. С грижи и внимание ГК на Партията се отнася към развитието на творческите възможности на градската комсомолска организация с оглед нарастване социалната активност на младежта и нейната всестранна реализация в обществената практика. Засилва се ролята на младежките производствени единици в изпълнението на социално-икономическите задачи на колективите, както и в решаването на проблемите на техническото и научното творчество. Преустройва се и дейността на градската организация на Отечествения фронт, засилва се нейният принос в решаването на важни за столичния град проблеми и задачи.

Нашият подход по партийното ръководство на социално-икономическите процеси в столицата се обогати с критериите и изискванията, съдържащи се в Докладната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП и Писмото му до ГК на БКП и ИК на СНС от октомври 1980 г. Това са мащабни и далновидни програми за практически действия на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации в столицата. Тяхното разглеждане активизира общественото мнение, стимулира трудещите се за решителни подобрения в системата на комплексното обществено обслужване. Създават се предпоставки чрез плана за социално-икономическото развитие на столицата през 1981 година да се изпълнят успешно препоръките на другаря Тодор Живков за подобряване на търговското и битовото обслужване, за нарастване на стоковите фондове по пътя на

Digitized by Google

увеличаване на производството на стоки за народно потребление и услуги във всички отрасли на материалното производство.

Новите задачи, които са поставени пред столичани с двегодишния план за социално-икономическо развитие на града, изискват още по-умело да се използват формите и методите за партийно ръководство и контрол, по-нататък да се повишава социалната активност на трудовите колективи. Нашата непосредствена цел беше формулирана в рапорта на трудова София пред Централния комитет на БКП — да превишим държавната задача за равнището на обществената производителност на труда за 1981 година с 3 пункта, планът за първото тримесечие да бъде изпълнен с два дни предсрочно, в деня на откриването на конгреса повечето колективи да работят с икономисани материали.

Нашият поглед е към бъдещето — София да стане образцов социалистически град. Гаранция за това са животворната априлска политика на Партията, всестранните грижи на Централния комитет, Политбюро и лично на другаря Тодор Живков за хармоничното развитие на столицата, единството и сплотеността на Софийската градска партийна организация — боеви авангард на закалената в революционните битки и в социалистическото съзидание софийска работническа класа, на трудовото селячество, социалистическата интелигенция и дръзновената столична младеж.

ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА С КОМУНИСТИТЕ

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ
първи секретар на Димитровския районен комитет на БКП

В своята работа РК на БКП, партийните комитети и бюра се стремят да пазят и развиват една от най-ценните традиции в живота и дейността на Българската комунистическа партия, завещана от Димитър Благоев и Георги Димитров — **индивидуалната работа с комунистите и отделните труженици.** Наше политическо задължение — отбелязва др. Тодор Живков — е не само да пазим тази традиция, но непрестанно да я развиваме и обогатяваме при новите условия.

●

В задълженията на партийните комитети, на първичните партийни организации влизат, както повелява Уставът на Партията, възпитанието на комунистите в дух на преданост към делото на Партията, идейна убеденост и комунистически морал. В трудовата си и обществено-политическа дейност, там, където работи и живее, в семейството, навсякъде, където и да се намира, комунистът е длъжен високо да носи знамето на ленинската партийност, да бъде истински политически боец.

Digitized by Google

Районната партийна организация решава тази задача не с кампанийни мерки, а с цялата система на работа на РК, на партийните комитети, първичните организации и техните бюра, с помощта на всички форми, средства и методи на организаторската и политическата дейност. Съществено значение при това има индивидуалният подход към всеки комунист, към всеки трудещ се. От това, доколко умело и внимателно подхожда първичната организация към всеки свой член, в най-голяма степен зависят нейната активност и дееспособност. Като разгръща вътрешнопартийната демокрация и свободната обмяна на мнения в духа на партийния Устав, тя постоянно въздействува върху отделния комунист, неговото израстване като политически организатор и възпитател на масите. В своята дейност първичните партийни организации се стремят правилно да отчитат индивидуалните особености, характера на комунистите, техните нужди, искания, способности и отношение към труда.

Партийната работа във всичките ѝ разновидности и особено в нейната най-динамична съставна част — индивидуалната работа, има съвсем пряко отношение към решаването на основните икономически и социални задачи на колективите, за повишаване ефективността на общественото производство.

Индивидуалната работа допринася да се формират у комунистите такива ценни качества, особено наложителни при прилагането на новия икономически механизъм, като: деловитост, висока организираност, професионална компетентност, силно развито чувство за дисциплина, отговорност за качественото изпълнение на задачите с оглед да се получава най-добър краен резултат от труда на трудовия колектив. Значителен опит и сериозни постижения в това направление има в дейността на партийния комитет и първичните организации в обувен завод „9 септември", МК „Сердика", НПК „Кл. Ворошилов", ДСО „Инжстрой", „Химпроект" и др.

Сега цялостната индивидуална работа в районната партийна организация е насочена към изграждането на новия тип бригади, на основата на които се създава трудов колектив от нов тип. Това е принципно нов въпрос и в неговото правилно решаване са заложени огромни резерви както от стопанско, така и от възпитателно естество. Затова в индивидуалната работа с комунистите поставяме специално ударение върху него. Досегашният опит по прилагането на бригадната организация на труда показва, че бригадните събрания са действени форми на социалистическата демокрация и важен фактор за възпитанието на новия човек. Чрез тях рязко се засилват личното участие и творческата изява на всеки работник и специалист. Тук комунистите имат водеща, ръководна роля.

Опитът, който се създава в бригадите в МК „Сердика", обувния завод „9 септември", в I управление и управление „Естакади" на ДСО „Инжстрой", в ТПК „Атанас Романов" и др., показва, че в малките колективи, където комунистите работят планомерно и целенасочено, има условия за получаване на добри възпитателни резултати. Бригадата се налага като качествено нова единица със свое определено място в живота на колектива.

На тази основа съществени изменения настъпиха в организирането и провеждането на индивидуалната политико-възпитателна работа с хората като важно звено на политическата агитация. Добър опит натрупаха партийният комитет и партийните бюра в ТПК „Д. Благоев", СП „Хранителни стоки", ДСО „Инжстрой", Строително управление — 1, и др., където системата на индивидуалната работа обхваща нейното планиране, конкретното определяне на хората, които са обект на индивидуално възпитателно въздействие, подбора и обучението на

Digitized by Google

кадрите за индивидуална работа, системния анализ и оценка на резултатите от тяхната дейност. За усъвършенствуване на индивидуалната политическа работа с хората бюрото на РК на БКП през февруари м. г. прие специално решение на основата на натрупания опит в районната партийна организация, а заводският партиен комитет при НПК „Кл. Ворошилов", с помощта на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, проведе научно-практическа конференция по тези въпроси.

Особено ефективна форма за индивидуална работа с комунистите е наставничеството, което през последните години в резултат на целенасочената и активна дейност на партийните, профсъюзните и комсомолските ръководства получи широко разпространение в трудовите колективи от промишлеността, строителството и научните звена. Сега като наставници в района работят над 1400 активисти и челници в труда, мнозинството от които са комунисти. Те оказват всеотдайна и безкористна помощ за професионалното израстване и за идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на повече от 2600 млади работници и специалисти, в т. ч. близо 600 учащи се. Изграден е районен клуб и 21 местни съвета на наставниците, а за тяхното обучение функционират 2 районни и 7 заводски школи.

Вземат се сериозни мерки да се разгръща и стимулира творческата инициатива и високата организираност на колективите, да се постигат всеки ден и на всяко работно място най-високи резултати в изпълнението на качествените и натуралните показатели. Затова сега насочваме индивидуалната работа към утвърждаване на новите форми на съревнование — бригадните и личните творчески планове, договорите за сътрудничество, взаимопомощ и съревнование между колективите, участвуващи в единния производствено-технически процес, собствените кодекси за образцова социалистическа дисциплина и организация на труда и др. Чрез индивидуалната работа с комунистите, с останалите трудови хора се дава по-широка гласност на хода и резултатите от съревнованието.

●

В условията на новия икономически механизъм особено ярко се откроява ролята на комунистите — низови стопански ръководители — бригадири, майстори в производството, началници на смени и др., като политически дейци и възпитатели на колективите. Обективно се издигат правата и отговорностите на стопанския ръководител, но обективно се повишава и взискателността на първичната партийна организация и колектива към него, към неговото лично поведение, единство между думи и дела, стил и методи на работа. Стопанският ръководител сега, освен да ръководи компетентно производството, трябва, по думите на др. Тодор Живков, да умее да сплотява и вдъхновява трудовия колектив. Положителни примери в това отношение има много. В ДСО „Инжстрой" много стопански ръководители — комунисти, са утвърдени „приятели" на бригадите. В МИУ под ръководството на партийния комитет бе проведен преглед с персонални оценки на стопанските ръководители като политически дейци. Но трудно можем да твърдим, че всички наши ръководни низови стопански кадри са такива, каквито са партийните изисквания на настоящия етап.

Решението на Секретариата на ЦК на БКП от септември м. г. за идеологическата работа на Бургаската окръжна организация по изучаването и внедряването на новия икономически подход категорично ни задължава да полагаме системни грижи за обучението и възпитанието на бригадирите, на стопанските ръководители и специалистите, за формиране у тях мислене, поведение и професионални качества, съ-

Digitized by Google

образени с новия икономически подход и механизъм, за идейно-политическа, педагогическа и методическа подготовка на кадрите, за налагане на стил на деловитост и самоинициатива, на усет към новото. Едновременно с това кадрите трябва да повишават умението си да убеждават, да сплотяват и вдъхновяват колектива.

Като се стремим да обогатяваме съдържанието на нашата индивидуална политическа работа в условията на новия икономически механизъм, специално внимание отделяме как тя съдействува за изпълнението на задачите, които др. Тодор Живков постави на Националното съвещание в Русе за увеличаване и разнообразяване на стоките и услугите на населението. В резултат на високата взискателност в районната партийна организация значително се повиши отговорността на комунистите, на ръководните стопански и административни кадри, на партийните организации и групи при решаване на основните социално-икономически проблеми. Днес ние с радост споделяме, че сме постигнали добри резултати в социалистическото съревнование за изпълнение на комплексния план за социално-икономическото развитие на района през VII петилетка, че 77 на сто от работниците в районната промишленост са обхванати в бригадната организация на труда, а 53 на сто работят на вътрешностопанска сметка. Както свидетелствува нашият опит, добри показатели имаме там, където партийните организации всекидневно работят с комунистите, развиват тяхната инициатива, поддържат челния опит. А това е възможно само тогава, когато секретарите на партийните организации, членовете на партийните комитети и бюра дълбоко вникват не само в общия ход на производствените задачи, но и работят отделно с комунистите. Ние се стремим всемерно да поощряваме челниците-комунисти. В това направление има създаден богат опит. Но що се отнася до изоставащите, тук въпросът е доста по-сложен и изисква по-особени усилия. Целесъобразно е не само да се побеседва с комуниста, но и да се обсъди въпросът за неговото поведение на заседание на партийния комитет или в партийното бюро, на партийно събрание. Необходимо е такива комунисти да почувствуват колективното мислене и оценката на партийната организация да ги подбуди да изменят отношението си към служебните и професионалните задължения.

За съжаление не всякога успяваме така да решаваме въпросите. На места като в НЕСМАШ, в някои цехове на Завода за телеграфна и телефонна техника, на ТПК „Д. Благоев“ и др. индивидуалната работа не се преустройва навреме в съответствие с новите условия. Недостатъчно се организират индивидуални беседи, откровени разговори и обсъждания на проблемите и задачите на комунистите в малкия трудов колектив, там, където се решават насрещните планове на предприятията и учрежденията. Разбира се, стремим се индивидуалната работа да не се откъсва от цялостната масово-политическа и организаторска дейност на партийните организации. И личните срещи на партийните ръководства с комунистите, и хубаво проведените партийни събрания, и използването на средствата на индивидуалната работа — всичко това се влива в общия поток на издигането на авангардната роля и активността на комунистите.

●

Конкретни аспекти и измерения получи проблемът за индивидуалната работа с комунистите през последните години, особено по време на замяната на партийните членски книжки. Като основна, сполучлива форма по време на замяната се утвърдиха индивидуалните събеседвания с комунистите. За пръв път в нашата работа така широко бе използван диалогът „Партийно бюро — първична партийна орга-

Digitized by Google

низация — комунист". Партийните организации се стремяха индивидуалните събеседвания да оставят дълбоки следи в съзнанието на комунистите, да допринесат за тяхното израстване и възпитание, за по-активното им участие в живота на първичните партийни организации и трудовите колективи, за по-нататъшното разгръщане на тяхната самоинициатива.

Голяма роля за подобряване на индивидуалната работа с комунистите играят партийните поръчения. Чрез тях партийните комитети и бюра имат най-добра възможност целево да разпределят и насочват усилията на комунистите към решаване на различните задачи, които стоят за решаване пред партийната организация и съответния трудов колектив. Сега на практика в района няма комунист без партийно поръчение.

Районният комитет на Партията се стреми широко да утвърждава в практиката самоотчетите на комунистите пред партийните събрания и заседания като успешна форма на индивидуална, на непосредствена работа с комунистите.

Опитът ни показва, че самоотчетите на комунистите принасят най-голяма полза тогава, когато за тях е назряла необходимостта и разговорът може да има конструктивен характер, да позволи да се прикове вниманието на комунистите върху един или друг въпрос, който има съществено значение за цялата партийна организация. Стремим се да не се възлагат самоотчети само на комунисти, които не всякога съблюдават уставните изисквания, но и да се изслушват и другари, които показват образци на изпълнение на партиен и граждански дълг. Това позволява широко да се разпространява техният положителен пример.

Наред с комплексната оценка на дейността на комунистите в отделни партийни организации се правят сполучливи опити за отчети по отделни въпроси. Вниманието се съсредоточава например върху това, как комунистът се отнася към трудовите си задължения, активно ли участвува в социалистическото съревнование за ефективност и високо качество, в изучаването и разпространението на челния опит и т. н. В други случаи разговорът се води за изпълнението на партийните поръчения и решения, за активността на събранията, за непримиримостта към недостатъците. Ползотворна е и практиката да се обсъжда поведението на комуниста в семейството, работата му по местоживеене, грижата за възпитанието на децата, използването на свободното време и т. н.

Опитът показва, че самоотчетите на комунистите играят по-голяма роля, ако се провеждат предимно в партийните групи, където в обсъждането могат да участвуват всички комунисти. Тези разговори получават голям резонанс в колективите, заставят да се замисли не само този, който си прави самоотчет, но и останалите комунисти.

Когато разглеждаме проблемите на индивидуалната работа с комунистите, уместно е още веднъж да подчертаем ролята на партийните събрания като важно средство за въздействие над отделния комунист. На събранието, както е известно, може да се изкаже всеки комунист. Какво да говори, кого да критикува, какви предложения да внесе, това е негово право. А за да се насочи да вземе отношение по отделни въпроси, особено такъв комунист, който отдавна не е проявявал активност, това е едно от задълженията на партийния секретар, на членовете на партийните комитети и бюра. Затова ние се стремим да помагаме на партийните ръководства да се научат да активизират комунистите.

Практика е в районната партийна организация, след като се вземат важни решения по политически или социално-икономически въпро-

Digitized by Google

си, за тяхното реализиране да се разпределят и насочват усилията на отделните комунисти. И във всичко това намира потвърждение идеята, че индивидуалната работа и масовите мероприятия не само че не се противопоставят, а, напротив, действуват в неразривно единство.

●

През последните години постоянно търсим нови форми на индивидуална работа с комунистите. В практиката на РК се утвърждава като подходяща форма за индивидуална работа с комунистите и трудовите колективи районният ден за политически срещи. РК на Партията, партийните организации отделят сериозно внимание на подготовката на единния политически ден. Основната тематика на разговорите в партийните организации и колективите отрано се съобщава, в него като пълномощници участвуват ръководни кадри от партийния, обществения и стопанския актив, компетентни по определената тема. Първостепенно внимание при провеждането на районния ден за политически срещи се отделя на разясняване социално-икономическата политика на Партията. Например през ноември м. г. проведохме среща в колективите по състоянието на търговското и комунално-битовото обслужване на населението от района, а през декември — по насрещните планове за социално-икономическо развитие на трудовите колективи през 1981—1982 година. Ръководните кадри имаха възможност да се срещнат с отделни комунисти, да беседват с тях.

Резултатите от единните политически дни щателно се анализират в РК, като главно внимание се отделя в две направления: как партийната организация и стопанското ръководство решават основните задачи на социално-икономическата политика на Партията в трудовите колективи и какво е мнението на комунистите и безпартийните по обсъжданите въпроси.

РК на БКП разглежда индивидуалната работа като системна и добре планирана и поставена дейност, която се организира според конкретните условия на отделните партийни организации. Ние се стремим правилно да определяме обекта на индивидуалната работа, по-организирано и точно да изучаваме социално-психологическите характеристики на първичните организации, по-системно да работим с партийните поръчения, да изучаваме общественото мнение и настроение на комунистите, да усъвършенствуваме работата с наставниците и др. Сега по-точно определяме основните сили, на които следва да се опират партийните комитети и бюра в индивидуалната работа. Усъвършенствуват се формите и методите, подобряват се контролът и отчетът на проведената възпитателна работа. Ценно е и това, че сега вниманието е насочено повече към разгръщане на по-активна политическа дейност в първичните производствени колективи — бригадата, смяната, участъка. Особено внимание обръщаме на системната индивидуална работа с младите комунисти и комсомолските кадри.

Въпреки редицата положителни резултати считаме, че не всички възможности за решително подобряване резултатите от индивидуалната дейност с комунистите са използвани. Нашите срещи и разговори в трудовите колективи показват, че все още немалък брой партийни бюра отделят недостатъчно внимание на тези въпроси. Не винаги важни страни от социално-икономическата политика на Партията се обсъждат и разясняват пред комунистите. Част от комунистите — стопански и административни ръководители, не оценяват своето място и отговорност, не се изявяват действително като политически дейци и възпитатели на колективите. Недостатъчно в центъра на нашето внимание се поставят проблемите на равнодушието, индивидуализма и егоизма, завистта, лицемерието, кариеризма, клеветата, интригант-

Digitized by Google

ството и други отрицателни прояви, които нерядко скрито тормозят морално-психическата атмосфера в някои първични партийни организации и трудови колективи.

●

Ролята, мястото и функциите на индивидуалната политическа работа за издигане авангардната роля на комунистите в решаването на задачите непрестанно нарастват. Ето защо РК на Партията, партийните комитети и първичните организации на основата на досегашния опит насочват своите усилия към нейното по-нататъшно усъвършенствуване, към повишаване нейната ефективност и действеност. Утвърждаването ѝ като реален фактор в борбата за реализиране социално-икономическата стратегия на Партията ще допринесе за по-нататъшното ускоряване и развитие на районната икономика, за достойна среща на XII партиен конгрес и творческото изпълнение на неговите решения.

РЪКОВОДСТВОТО НА КОМСОМОЛА

ДАНАИЛ ГЛАВИНОВ
първи секретар на Ленинския районен комитет на БКП

Голямата и непреходна стойност на Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС се съдържа в неговото възприемане и превръщане в богата програма за всестранното развитие и реализация на младото поколение. Това се обуславя от стратегическите измерения, всеобхватността и огромния идеен заряд на проблемите, от съдържателните аспекти, отправните точки и новите критерии за пълноценната подготовка на младежта, за повишаване на нейната социална роля и активност в процеса на социалистическото строителство и в обществено-политическия живот на страната.

Същевременно писмото е и солидна методологическа основа за усъвършенстуването и обогатяването, за цялостното подобряване на партийната работа с младежта и Комсомола, за нейното актуализиране, за внасянето на нови, съществени моменти в изграждането и пълноценната реализация на младежта.

Силата и ефективността на партийното въздействие, на партийната работа сега се определят от степента на овладяването на новия подход към младежта, от умението да се създава реална обстановка и нагласа в дейността на държавните, стопанските, обществените органи и институти за бързото, енергично и комплексно решаване на материалните и духовните потребности на младежта.

Основните, качествено нови методологически изисквания за работата с младежта и Комсомола внесоха съществени изменения в характера и насоките на нашите действия като партийно ръководство, в подхода ни към проблемите и развитието на многохилядната районна комсомолска организация.

Digitized by Google

Степента и мащабите на настъпващите изменения в подхода ние свързваме главно с процеса на дълбокото навлизане в смисъла и всеобхватността на задачите, произтичащи от Писмото, на творческото осмисляне и разбиране на това огромно богатство на идеи, на мисъл и проникновение.

Без да имам претенциите да правя генерални изводи за настъпващите изменения в овладяването на новия подход от партийните, държавните, стопанските и обществените органи и институти, ще си позволя да се позова на изводите и оценката на проведения наскоро пленум на РК на БКП за работата на районната партийна организация за изпълнение на задачите, които произтичат от Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС. Недвусмислено бе потвърден позитивният характер на извършеното, на проявената политическа зрелост, на сериозното разбиране и усвояване на задачите, на задълбочено и смислено разработените по места програми по проблемите на младежта и последвалите практически действия за тяхната реализация.

Оцени се като положително явление по-плътното и комплексно виждане от страна на РК на БКП и неговите органи на проблемите на младежта, в съответствие с особеностите на социалната и икономическата структура на района. Посочена бе също утвърждаващата се тенденция да се засилва влиянието и конкретното въздействие на партийните организации за създаването във всеки колектив и звено на обстановка за ускорено и трайно решаване на въпросите на младежта, за тяхното превръщане в постоянен ориентир в стила на работа на районните стопански, обществени и др. ръководства.

Макар и бавно, с приливи и отливи, но във възходяща линия и непрестанно се изменя подходът към проблемите на младежта в района. Утвърдената районна програма помогна да се очертаят по-обхватно, в дълбочина и перспектива младежките проблеми, да се засилят ръководните и контролните функции на РК на БКП и неговите органи, да се предприемат конкретни практически действия, в които се откроява приложението на диференцирания подход към различните слоеве на младежта съобразно сложната социална структура на района. Съществени промени в подхода, разбирането, обхвата на младежките проблеми, на последователност и конкретност в действията настъпват и в работата на партийните комитети и организации.

РК на БКП утвърди като категорично изискване при разработката и приемането на плановете за социално-икономическото развитие на трудовите колективи да се открояват младежкото участие и аспектите за подобряване бита и отдиха на младежите. Под ръководството на РК на БКП се предприеха мерки за изясняване причините за голямото текучество на млади работници от звената на полиграфическата промишленост в района. Насочихме се към ускореното решаване на някои въпроси от организационен, битов и производствен характер, към подобряване условията на социалната и производствената среда, системата на заплащане, стимулирането, атестирането и организацията на работата в трудовите колективи.

Непрестанно се повишава партийната взискателност към работата на органите, които отговарят за изграждането, поддържането и управлението на студентския град „Хр. Ботев", с оглед ускоряването и подобряването качеството на строителството на обектите, засилването и обогатяването на връзките на ВУЗ с общежитията, разширяването и усъвършенстването на студентското самоуправление и конкретна ангажираност в решаването на проблемите на студентския град и т. н.

Отделят се много внимание и грижи за практическото приложение на приетата на съвместен пленум-сесия на РК на БКП и РНС ком-

Digitized by Google

плексна програма за развитието на образователното дело в района.

РК на БКП полага големи грижи за преодоляването на формализма при подбора на изборните младежки органи, за организационното укрепване и политическото израстване на комсомолските дружества и особено за подобряване и обогатяване на работата на комунистите в комсомолските организации. Само през 1979 г. в редовете на Партията са приети 620 комсомолци, или 66 на сто от всички новоприети, при 61 на сто за 1978 година. Партийното ядро на състава на РК на ДКМС е 70 на сто, а на секретарите и дружествените комитети от промишлеността, транспорта, съобщенията и управленческата сфера нарасна на 5 на сто. Наред с това над 1300 млади комунисти са изпратени с конкретни поръчения в комсомолските дружества и организации, а броят на наставниците комунисти нарасна на 163 души.

Растат непрестанно грижите и вниманието на партийните организации и стопанските ръководства към отделните младежи и девойки. Както се изтъкна на пленума на РК на БКП, само за една година по конкретен план в 114 партийни организации са се отчели стопански и административни ръководства за работата по Писмото. В завод „Л. Димитрова" партийната организация и стопанското ръководство насочват правилно усилията си към създаването на любов към професията у младите работници, засилват връзките с подшефните училища, подобряват работата в професионално-учебните центрове и своето участие в районния междуучилищен учебно-производствен център, влагат нови интересни и въздействуващи моменти в ритуалите при приемането на млади работници, отделят по-голямо внимание на наставничеството. Последователни и немалки са грижите и за подобряване на отдиха и бита на младите хора от завода. В изградения ведомствен жилищен блок повечето от настанените са млади семейства, за децата им е предоставена детска градина. Всичко това се отразява благотворно на трудовите резултати на 203-мата комсомолци, 25 от които работят по плана за VIII петилетка, а по линията на ТНТМ са разработени 21 теми с икономически ефект за близо 150 000 лева. Бихме могли да посочим и редица други трудови колективи, където грижата за младите хора е постоянна, трайна и стои дълбоко в основата на стила и методите на действие на партийното, стопанското, административното ръководство в радиостанции и телевизия, „Химимпорт", Институт по приборостроене и др.

Реалният смисъл на тези оценки на пленума на РК на БКП се потвърждава убедително от непрестанното нарастване ролята и значението на районната комсомолска организация в процеса на цялостното изграждане и развитие на района, от все по-пълноценната изява на младежите и девойките в обществено-политическия, икономическия и културния живот, от засилващия се младежки дял при решаването на основните проблеми на трудовите колективи.

Все повече главно поле за пълноценна изява на младежта става нейното участие в социално-икономическото изграждане и развитие на района. Сега в районната комсомолска организация членуват над 41 000 младежи и девойки, от които 17 000 са заети непосредствено в материалната сфера. Във водещите отрасли на районната икономика младежите са над 26 на сто, а 65 на сто от специалистите в областта на електрониката са на възраст до 35 години. Това е голяма, реална сила, с огромни възможности за решаването на основните проблеми на колективите. И резултатите наистина са значителни. Бихме посочили само единични примери, които дават само малка представа за засилващия се младежки дял в сложния производствен, творчески процес.

Digitized by Google

Група млади специалисти от завод „Електроника" внедриха автомати за диагностика на шелф и кабелни форми чрез миникомпютърна система, с което се съкрати цикълът за проверка и настройка на едно изделие 9 пъти и се освободи трудът на 7 работници. Пое се комсомолско шефство над производството на такива важни изделия като системата „АСКОП" и на новия процесор „ЕС 10—35" в Завода за изчислителна техника, на „Елка 100—25" в завод „Електроника", на голямата ротомашина в ПК „Г. Димитров", на продукцията за износ за СССР в завод „Л. Димитрова" и в Завода за електропреработвателни прибори и др. Над 2 пъти нарасна броят на младите рационализатори и изобретатели. Чрез движението за ТНТМ в звената на научното обслужване и районната икономика са решени 757 теми с икономически ефект за над 17 милиона лева, от които 10 разработки са отличени със златна значка, а районната комсомолска организация — с „Орден на труда" — златен.

Пленумът на РК на БКП, след като даде положителна оценка за настъпващите изменения в подхода на партийните, стопанските и административните органи и обществени организации към проблемите на младежта и Комсомола в района, подчерта, че това са само първи стъпки, определени положителни тенденции, които са далеч все още от огромните неразкрити възможности на районната партийна организация, на РК на БКП.

Какво още не ни удовлетворява?

Преди всичко бавното изменение на подхода към проблемите на младежта в някои партийни комитети, партийни организации и бюра, недостатъчното осмисляне на редица места равнището, мащабността, остротата на задачите, поставени в писмото на др. Тодор Живков, тяхното понякога едностранно, конвенционално разбиране и тълкуване. Това се отнася главно до управленческата сфера и някои научни институти.

Едностранчивият подход например намира своето проявление в начина на очертаване на младежкия дял в решаването на основните проблеми на трудовите колективи, в самоцелното и статистическо изтъкване на младежкото участие в трудовия процес.

Основното обаче е работата по създаването на оптимални организационни, материално-технически, социални и психически условия и предпоставки за пълното разгръщане силите, инициативата, творческите възможности на младите хора, осъществяването на трудов процес, при който да се търсят в максимална степен възпитателните аспекти на труда, да се стимулира формирането при трудови условия на нова социална и нравствена позиция, да се повишава непрестанно общественото съзнание, дисциплина и отговорност на младите хора. Става дума за увеличаване на младежкия дял като стратегия, политика и възпитание, като линия на всестранно приобщаване на младите хора към делата на трудовите колективи, към мащабите и цялостните измерения на трудовия процес, като решаващ фактор в хармоничното и пълноценното изграждане на човешката личност.

Каква е например реалната стойност на обхвата на младежките проблеми в един научен институт и като материална база, и като периметър за спортуване, и като условия за естетическо възпитание, ако липсва последователната линия за научното израстване на младите творчески кадри, за създаването на условия и полагането на грижи за тяхното утвърждаване в науката, линия за пълното зачитане на научната етика и морал и на разгръщането на научната критика.

Именно тази комплексност и съвременно виждане трябва сега да залегнат дълбоко в подхода към младежките проблеми, да определят позицията, същината, конкретната насоченост в работата на партий-

Digitized by Google

ните организации, да формират новото, творческото и партийното ръководство на Комсомола.

РК на БКП разгледа задълбочено проблема за професионалната подготовка, квалификацията, образователния ценз на младежта от района с разбирането, че поставените цели за всестранното изграждане и пълноценната реализация на младежта могат да бъдат осъществени само на основата на непрестанните грижи за тяхното повишаване. Това не е само чисто административно-професионален въпрос, той има своето изключително голямо политическо, социално, идеологическо значение. Именно затова в районната програма за работа с младежта основно внимание се обръща не само на увеличаване на квалификационните курсове, на производствените центрове и на задочниците в училищата и ВУЗ, а главно на ускоряване на радикалните изменения в цялостната образователна система и в частност на районното образователно дело.

Именно затова сега наша основна грижа е по-резултатно и цялостно ориентиране на партийно-политическата и идейновъзпитателната работа към обогатяване съдържанието и усъвършенствуване на организацията на учебно-възпитателния процес. Пленумът задължи районните органи и организации да засилят практическите действия по реализацията на комплексните разработки и изследвания, свързани с направлението и развитието на образователното дело в района; с процеса на интегрирането на образованието с науката и изкуството; с решаването на проблема за използването на електронизацията в учебния процес и управлението на образованието; с разширяването на научно-експерименталната работа по обучението на шестгодишните деца от първи клас; с подготовката и отговорността на учителските кадри.

В тази връзка пред нас наново се поставя в нова светлина въпросът за планомерното и по-рационално използване на възможностите на творческите колективи от културните и пропагандни институти в учебно-възпитателния процес в училищата и ВУЗ и в процеса на идейно-естетическото и нравствено формиране на младежта от всички социални сфери в района, за последователната реализация на изискванията на Националната програма за естетическото възпитание на трудещите се. Тук са необходими преди всичко разбирането, инициативността, умението на партийните организации от различните сфери и особено в културните институти и творчески съюзи, способността и координиращата роля на районните звена — РК на БКП, РНС, районния съвет за народна просвета.

В съответствие с досегашните оценки и изводи сега най-същественото за нас е:

— Преди всичко всяка партийна организация да извърши задълбочена оценка по изпълнението на задачите, произтичащи от Писмото на др. Тодор Живков, да се обогатят и актуализират разработените програми за работа с Комсомола и младежта. По-определено те да се обвържат с новите изисквания и критерии, със социално-икономическата стратегия на Партията и особеностите на колектива, с проблемите на икономическия подход и интелектуализацията на труда, с изискванията за ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. Да се обвържат с повсеместната борба за укрепването на дисциплината и отговорността във всяко звено, с борбата за утвърждаване на социалистическия начин на живот и повишаване на социалистическата съзнателност на хората.

— Да се постигне по-пълна яснота на конкретните цели, на смисъла, остротата и значението на задачите, свързани с подготовката и реализацията на младите хора в конкретната обстановка на трудовия

Digitized by Google

колектив, яснота във всяка партийна организация, във всяко комсомолско дружество.

— Да продължи и се задълбочи обоснованият и принципен диалог с всеки младеж и девойка за тяхното призвание и роля в живота, за тяхната отговорност и място в обществото.

— Да се засилят конкретните практически и координирани действия от страна на партийните организации, административните и стопанските ръководства, държавните органи и институции за последователното, етапно и мащабно осъществяване на програмата за работа с младежта и Комсомола. Да се конкретизират отговорностите и задълженията, обемът и характерът на предстоящата за извършване работа, да се създава навсякъде рационален и ефективен механизъм за изпълнение, организация и контрол.

Конкретни и мащабни дела ние очакваме особено сега, в годината на XII конгрес на БКП, на 1300-годишния юбилей на българската държава, на 25-та годишнина от творческия априлски курс на Партията, на деветото десетилетие от Бузлуджанския конгрес.

Ние вярваме в делата и отговорността на нашето младо поколение, на нашата многохилядна районна комсомолска организация. Ние вярваме в политическата отговорност, поета от партийните организации, от комунистите в района за мащабното и трайно решаване на проблемите на младежта.

Ние вярваме в действията и поведението на социалната позиция и социалистическата убеденост на младите хора, в тяхната пълна съпричастност с делото на Партията, с делото на комунизма.

НАУЧНИЯТ ПОДХОД В ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

НАРЦИС ЗЛАТАНОВ
секретар на Коларовския
районен комитет на БКП

Какво сме извършили, какво сме постигнали и какво предстои да направим в Коларовската районна партийна организация за най-пълно и точно овладяване и още по-широко прилагане на научния подход?

Без съмнение успешното прилагане на научния подход е свързано и зависи в най-голяма степен от **подготовката на кадрите.** Овладяването и прилагането на научния подход в организацията и управлението на непосредствената практическа идеологическа дейност е трудна и отговорна задача. Сложността произтича, от една страна, от факта, че се налага този подход да се усвоява и прилага във всички първични партийни организации и трудови колективи, и то в условията на един столичен район, където по специфичен начин се преплитат много и твърде пъстри по своя характер и съдържание проблеми, свързани с внедряването на новия икономически механизъм — икономически, про-

Digitized by Google

изводствени, социални, идейновъзпитателни, от сферата на обслужването и търговията, на местоживеенето, културно-битови, на свободното време и почивката и др. От друга страна, редица трудности произтичат от необходимостта широк кръг идеологически кадри, в това число и низови, да изучават принципите на научния подход, да овладяват неговите форми, методи и средства и да ги прилагат.

В Коларовски район се утвърди и действува научно обоснована система за подбор, подготовка и разпределение на идеологическите кадри, на която винаги разчитахме, но в условията на прилагането на новия икономически подход й отделихме специално внимание. В изпълнение на най-отговорните задачи и новите още по-високи критерии извършихме огромна работа с кадрите. Тя трябваше да ги подготви, първо, да могат на основата на конкретния критичен анализ в духа на новия икономически подход да разработят и предложат за утвърждаване от съответните партийни органи и организации комплексни програми за довършване преустройството на идеологическата работа до Дванадесетия конгрес на Партията, и второ, разработките да бъдат диалектически свързани, продължение на идеите на Националното съвещание с идеологическите кадри (1978 г.) до равнище първична партийна организация като средищно място в предстоящата работа. Това постигнахме с многобройните мероприятия за осмисляне и усвояване на задачите и подхода за тяхното решаване: съвещания на районния партиен актив, лекции, беседи, събрания в партийните организации и др. Заслужава да се отбележи използването на някои нетрадиционни форми за подготовката на кадрите, които вече се утвърждават: семинара, организиран от градския комитет на Партията с кадрите от столичния научно-идеологически комплекс, и семинара със заместник-секретарите по идеологическата работа от района. Новото и в двата случая беше стремежът всички участници активно да се включат в дискусии по отделни въпроси на идеологическата дейност. Особено полезно беше колективното обсъждане на програмите на районния комитет и други партийни комитети за работата им през заключителния етап на преустройството. Интересна беше и лекторията по проблемите на масово-политическата работа, организирана от Центъра по теория и управление на идеологическия процес на Академията за обществени науки и социално управление при Централния комитет на Партията с част от агитаторския апарат на първични партийни организации от района. Агитаторите изслушаха 7—8 кратки (25—30-минутни) лекции по различни страни на масово-политическата работа в трудовия колектив.

Целта ни не е тук да посочим всичко извършено, а само да покажем метода и да потвърдим, че помогнахме на кадрите да усвоят в определена степен научния подход като подход, при който се затваря цялостният цикъл — разработване на комплексни програми, реализирането им, преглед на степента на преустройство на идейновъзпитателната работа в първичните партийни организации, комплексни оценки за преустройството и оценъчната дейност, която се извърши по време на отчетно-изборната кампания. Или: работата, свързана с подготовката, с преустройството на идеологическите кадри се превърна в една от изходните позиции, в основа на преустройството на самата идеологическа дейност.

Съществена страна на научността в работата на районната партийна организация е **овладяването и прилагането на комплексния подход и програмно-целевия метод** в организацията и управлението на идеологическата дейност като цяло и при решаването на отделни идеологически проблеми и задачи. Пример: приетите от районния комитет и от другите партийни комитети комплексни програми за дейността,

Digitized by Google

през заключителния етап на преустройството. Според нас заслужава да посочим някои от най-съществените положителни характеристики на тези програми: **мащабност** — посочени са целите, формите, методите и средствата за тяхното достигане, както и компенсиращите въздействия, свързани с евентуални негативни резултати; ясно е изразена организационната им връзка с програмите от различните равнища и с различните проблемни програми — за утвърждаването на социалистическия начин на живот, за естетическото възпитание на трудещите се и младежта и др.; очертана е конкретността и насочеността им към низовите звена; отразен е опитът на районната партийна организация на Куйбишевския районен комитет на КПСС в Москва.

Тези програми бяха изпълнени, **първо,** защото последователно се прилагаха принципите за комплексност, проблемност и научност, залегнали в тях; **второ,** защото предварителната подготовка на кадрите, изработените единни комплексни критерии за тяхната работа осигури еднопосочност в действията им, и **трето,** защото въведената етапна оценъчна дейност за цялата градска организация, включително и за районната, позволи не само да се следи отблизо изпълнението на програмите, но, което е особено важно — да се внасят навреме съответните поправки.

Успех ние считаме придобитото умение да използваме комплексния подход и програмно-целевата организация и при разработката на редица проблеми. Такъв е примерът с подготовката и провеждането на пленум на районния комитет на Партията по социално-психологическите проблеми на социалистическата организация на труда. Предварително извършихме целева и системна дейност за издигане ролята на социално-психичните фактори в трудовия колектив и възпитателния процес. Проведоха се емпирично изследване и научно-практически конференции в 12 предприятия, районна научно-приложна конференция, посветена на социално-психологическите проблеми на социалистическата организация на труда в малкия колектив и пленум на районния комитет на Партията, а след него се осъществи експериментална внедрителска и организаторска дейност за реализиране набелязаните в решението на пленума насоки и изисквания.

Опитът от този пленум ни подсказа възможността да обосновем по-съвременно виждане за проблемните пленуми на районния комитет по идеологическите въпроси: да се организират за по-дълъг период, като се предшествуват от системна изследователска и експериментална дейност, а самият пленум да играе ролята на затваряне на определен проблемно-тематичен цикъл. Такъв подход позволява да се подготвим както научно-методически, така и организационно-политически и социално-психологически за решаване на важни и назрели проблеми на идеологическата практика. Подобен подход използваме в процеса на подготовката на пленум на районния комитет на Партията, посветен на комплексния подход във възпитанието на учащата младеж, при подготовката на пленум на районния комитет на ДКМС за формирането на оптимален социално-психичен климат в младежките производствени единици. Целта ни е по-точно да определим мястото, ролята и отговорностите на идеологическия фактор в отделните звена за постигането на крайния резултат.

Без да се спираме на трудностите и нерешените проблеми в усвояването и прилагането на комплексния подход и програмно-целевата организация, стореното позволява да направим извода, че те все повече се превръщат в стил и метод не само в дейността на районния комитет на Партията, а и в работата на голяма част от партийните комитети и организации от района. Задачата е постигнатото да се утвърждава и умножава.

Digitized by Google

През годините след Единадесетия конгрес районният комитет направи много за интеграцията между науката и практиката, за научното обслужване на идеологическите процеси. Стремежът ни е тази дейност да се разширява, като засяга по-голям кръг партийни организации и трудови колективи и в същото време да се задълбочава, да се насочва към изучаване и управление на най-сложните и определящите живота на трудовите колективи и на трудещите се явления, процеси и тенденции.

Засилването на връзката между теорията и практиката се утвърждава като тенденция за двете посоки — от науката към практиката и от практиката към науката, и което е особено съществено — върху основата на взаимния интерес. Този извод се потвърждава от редицата вече посочени инициативи, осъществени с помощта и участието на ВИИ „К. Маркс", Центъра по теория и управление на идеологическия процес на АОНСУ при ЦК на БКП, Института по марксизъм-ленинизъм при градския комитет на Партията.

Малко е да се каже, че тези инициативи са полезни. Те утвърждават **нов стил в отношенията между представителите на науката и практиката, утвърждават нов стил в ръководството на идеологическата работа на районно и на низово равнище.**

Изследванията — социологически, социално-психологически, икономически, психофизиологически, експертно-консултативните прегледи, експертните проверки, дискусиите и други, все повече се утвърждават като едни от пътищата за изучаване на реално съществуващите проблеми и състоянието на идеологическата работа. Те са и един от основните източници, който определя избора на формите, средствата и методите за разрешаване на проблемите и за усъвършенствуване на организацията и ръководството на идеологическата дейност. Опитът ни убеждава, че е трудно, дори невъзможно тази специфична и сложна дейност да се организира без помощта на специализирани научни институти, звена и кадри.

Положителен факт е, че в района се използват редица нови научно обосновани форми, методи и средства в отделните направления на идеологическата дейност в условията на прилагането на новия икономически механизъм.

В Коларовски район е изграден и вече функционира първият в столицата дом за политическа просвета. Това ново структурно звено със своята материално-техническа база — неколкократно увеличена в сравнение с досегашната, и със своята качествено нова организационно-методическа дейност допринася за усъвършенствуване на работата в областта на пропагандата. Той е изграден и продължава да се изгражда като теоретико-методически и организационен практически център на пропагандната и агитационната дейност в района. Той координира усилията на партийните, профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските организации за довършване преустройството на идеологическата дейност, за нейното непрекъснато усъвършенствуване, за експериментиране и внедряване на нови високоефективни научни форми и методи. Това се постигна, от една страна, чрез използването на широк научен потенциал в научно-методическата дейност на дома — в научно-методическия съвет, както и в методическите съвети по направления участвуват работници от ВИИ „К. Маркс", а от друга — чрез разработване на методически проблеми като: методически указания за използване на дидактически тестове в системата на партийната просвета, методика за оценка на лекционната дейност на пропагандиста и др. Друг момент в работата на дома за политическа просвета, който най-непосредствено кореспондира със задачата за прилагането на научния подход в пропагандата, е подготовката и провеждането

Digitized by Google

на теоретико-методически консултации с пропагандистите по направления, отделни дисциплини и методически проблеми.

Положителни изменения настъпиха в работата на районния съвет за икономическо образование. Към него има сформирани работни групи на функционален принцип с участието на научни кадри от ВИИ „К. Маркс", които работят по определен кръг проблеми с цел диференцирано да се решават проблемите на икономическото образование. Той изучава, популяризира и съдействува да се внедрява положителен опит по организиране на икономическото образование на основата на най-новите постижения на икономическата теория и практика. За целта се разработват методически указания, програми, тематични планове, тестове. Такива са: тестовете по проблемите на Националната партийна конференция, по проблемите на планирането, на новия икономически механизъм, анкетна карта за проверка знанията по усъвършенствуване на социалистическата организация на труда.

Нови качествени изменения настъпиха и в подхода към масово-политическата работа на партийните и обществените организации. Един от съществените моменти е програмно-целевото ѝ организиране. Пример за това са разработените „Основни насоки за усъвършенствуване на масово-политическата работа в районната партийна организация" и системата за обучение на агитаторски кадри. Партийните комитети и организации използват по-широко конкретни социологически изследвания по масово-политическата работа. В това отношение голяма е помощта, която оказва групата социолози към районния комитет на Партията, която има статут за дейност и която в голяма степен помага за прилагането на научния подход в масово-политическата работа, за научно обоснован анализ на много от явленията и процесите, проявяващи се в районната партийна организация. Кабинетът за масово-политическа работа към дома за политическа просвета осъществява научно-методическо ръководство.

Продължителната, системна и целенасочена дейност на районната партийна организация даде не само практически резултати, а и допринесе да направим и някои изводи, свързани с усвояването и прилагането на научния подход в организацията и управлението на идеологическата работа, най-съществените от които считаме:

— Научният подход като теория и като практика вече стана достояние на широк кръг идеологически кадри, а и на други партийни, държавни, стопански и обществени дейци.

— Експериментиран и натрупан е опит в овладяването на научния подход в идеологическата работа. Това е добра основа той да бъде овладян и усъвършенствуван от всички партийни органи и организации.

— Натрупаният опит и събраната богата информация доказаха още веднъж голямата роля на идеологическото въздействие върху трудовите колективи и трудещите се, когато то се осъществява с научно обосновани форми, средства и методи.

— Критичният анализ на извършената работа показва, че наред с успехите и положителните резултати има и доста нерешени въпроси на научността в идеологическата практика на района. Всички те са свързани с неумението, а понякога и с нежеланието на редица партийни, стопански и обществени ръководства да решават идейновъзпитателните, социологическите, социално-психологическите проблеми не стихийно, не кампанийно, а преди всичко чрез добре и научно обосновани мероприятия, предвидени в плановете за социално развитие на колективите. Когато разработват плановете за социално-икономическо развитие, ръководствата на трудовите колективи не винаги се съобразяват с факта, че в социалната област е трудно да се определят

Digitized by Google

задължителни показатели и да се използват усреднени нормативи, затова следва да се планират непосредствено само условията и стимулите за формиране на личността, материалните, културно-битовите и редица други условия за социално развитие. Поведението на личността и социалните групи, удовлетвореността от работата и от труда, ценностната ориентация и другите характеристики на начина на мислене се поддават само на прогнозиране. И като че ли на тези изисквания, които животът, научността предявяват към нас, най-трудно ни се удава да отговорим. Може би в тази сфера има особена потребност от науини, научно-приложни разработки, от по-висока дисциплина и отговорност, главно като основа за непосредствени действия.

— Извършената досега работа и резултатите от нея ни подсказаха, че е необходимо да се правят нови изследвания и проучвания, да се получава изпреварваща информация, да се подлага на критична оценка тази информация, за да могат да се предприемат научно обосновани изпреварващи действия от страна на идеологическата практика.

Преустройството като свидетелство за главните резултати от развитието на идеологическата работа на Партията след Априлския пленум оказа положително въздействие върху по-нататъшното издигане на равнището и обогатяването съдържанието на критериите за формиране и оценка на политическите, деловите и нравствените качества на комунистите и комсомолците, на трудещите се и младежта, върху положителното развитие на тези качества. Повиши се равнището на работата в първичните партийни организации, усъвършенствуваха се стилът и методите на ръководство на идейновъзпитателната дейност. Задачата на партийните органи и организации сега е създаденият ценен опит в хода на преустройството да се утвърждава, да се развива и прилага широко. Постигнатото равнище на научност в идеологическата дейност не е само едно кампанийно завоевание, съпътствуващо хода на преустройството, а ще се стремим да го превърнем в критерий за партийната практика, в постоянен стил и методи на работа и ръководство на партийните комитети, партийните бюра и първичните организации.

На Юлския пленум на ЦК на БКП (1980 г.) др. Тодор Живков посочи, че „един от кардиналните въпроси, който ще разработи и реши XII конгрес на Партията, е бързото и енергично внедряване на съвременните най-високи постижения на научно-техническата революция и световния опит. Следващата петилетка ще бъде петилетка на научно-техническия прогрес, петилетка на интелектуализацията на труда в Народна република България. Без това няма напредък, няма развитие, няма ефективна икономика". Тези проблеми изискват още отсега най-пълно да изясним целия комплекс от фактори и условия, от които зависи правилното им разрешаване. И ние сме дълбоко убедени, че те не могат ефикасно да се разрешат, ако партийните организации не вникнат дълбоко в тяхното политическо звучене, ако от позицията на политическия подход не разработват своите идеологически цели и задачи, методите и формите, с които ще действуват. Именно тези изисквания са в основата на научния подход в организацията и управлението на идеологическата работа. Тях се стремим да реализираме, та партийните организации, като използват научния подход, да поддържат идеологическата работа винаги на равнището на изискванията, които произтичат от изключително динамичното развитие на социалната практика, от крупните преобразования в областта на икономиката и които Партията предявява към нас. Всичко това зависи много от възможностите на партийните ръководства да изпреварват събитията, да осъществяват изпреварващи действия. База за такъв под-

Digitized by Google

ход в работата и ръководството на идеологическата дейност в района има, но ние не си затваряме очите, виждаме ясно, че постигнатото е твърде малко и далеч не отговаря на възможностите на кадрите и потребностите на живота. Знаем, че много от ръководните дейци в района вече добре разработват програмите, мероприятията, решенията. Но заедно с това сме свидетели в много случаи, че същите тези кадри не могат да разработват ефективни технологии за изпълнение на добре направените от тях програми, мероприятия, решения. Тези съображения сега са предмет на разговор и дела на всички партийни органи и организации, предмет на постоянна **оценъчна дейност** от партийните органи и от комунистите.

Опитахме се да посочим най-същественото от формите, средствата и методите в непосредствената дейност на Коларовската районна организация за овладяване на научния подход в идеологическата работа. Следва да се отбележи, че научният подход в идеологическата работа е многостранен и сложен проблем, включващ в себе си редица теоретични и организационно-практически въпроси, разрешаването на които изисква още много усилия от научни работници и дейци на идеологическата практика. Обогатени с опита и изводите от изпълнението на седмата петилетка, комунистите и трудещите се от Коларовски район на столицата, единни и сплотени около априлската линия на ЦК на БКП, дават своя реален принос за успешното завършване преустройството на идеологическата работа, за достойна среща на Дванадесетия партиен конгрес и 13-вековния юбилей на българската държава.

СОЦИАЛНО ПЛАНИРАНЕ — ТРУДОВА АКТИВНОСТ

Стопанският комбинат за обработка на цветни метали „Димитър Ганев“ в София е единственото в страната предприятие от този род. То е завършващото предприятие в цикъла на цветната металургия у нас.

За партийната организация, за целия трудов колектив на комбината изминалите години на седмата петилетка в изпълнение на решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция се характеризират с високи трудови успехи и творчески търсения.

Израз на творческа активност, инициативност и класово съзнание на колектива стана разработването и приемането на различни етапи през петилетката на: програма за завоюване званието „Образцово социалистическо предприятие“; внедряване на комплексна система за управление на качеството на продукцията; проект за усъвършенстуване на социалистическата организация на труда.

В своя доклад пред Националното съвещание, състояло се на 31. X. 1979 г., другарят Т. Живков представи по същество разгърната програма за изпълнение на плана за 1980—1981 година, както и за още по-мащабно развитие на икономиката през осмата петилетка. В тази връзка като непосредствена задача на партийната организация и

Digitized by Google

колектива на комбината се яви интелектуализацията на производството, което ще бъде гаранция и основа за подобряване ефективността и качеството на продукцията. За да се реализира тази задача, разработихме и приехме програма за модернизация, автоматизация и интелектуализация на производството в комбината през 1980—1981 година и през осмата петилетка. Изпълнението на предвиденото в програмата е неделима част от работата на колектива за превръщането на предприятието в образцово.

Цялата организаторска, политическа и идеологическа работа партийният комитет и бюрата на първичните партийни организации през този петгодишен период насочихме към конкретните форми и средства за повишаване на активността, самоинициативата, творчеството и личната взискателност на всички комунисти за реализирането на тези програми.

Как постигнахме това?

Пред нас като партиен комитет и партийна организация особено остро възникна въпросът за **идеологическата осигуреност** на тези програми. Следваше да извършим голяма подготвителна и разяснителна работа. В комбината има седем първични партийни организации — четири в основните производства, две — в спомагателните и една във филиала на Института по цветна металургия. Те активизираха идеологическата работа за мобилизиране на усилията на комунистите и трудещите се за прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм като важна стъпка за висока ефективност и качество. Проведоха открити партийни събрания, на които разясниха същността на социалните и политическите цели на икономическия подход и задачите на колективите за изпълнението на производствената програма. Освен членовете на групата докладчици към партийния комитет отделни проблеми като: изграждане на насрещните планове, организация на работната заплата, вътрешностопанската сметка, изясняваха и много други специалисти от комбината и вишестоящите партийни и държавни органи. Партийният комитет повиши взискателността и контрола към самостоятелната подготовка по тези въпроси на ръководните кадри и специалистите, изискваше от тях да разясняват предимно в низовите звена — участъци, бригади, да стигнат отделния работник. Интересни и полезни инициативи осъществиха партийните организации в цеховете: леярно, валцово и тръбопрокатно производство, с партийни секретари Драгомир Стоичков, Димо Димов, Георги Михайлов. Тук разяснителната работа се свързваше с конкретните резултати на цеха, на бригадата.

Комбинатският партиен комитет концентрира усилията си към главното за издигане равнището на идеологическата работа, а именно, тя да се свързва с непосредствените задачи, да черпи и проблематиката и мотивите от тях, да се съобразява със сложния комплекс от фактори в социалната среда. Ето един пример. При въвеждането на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка започнахме с 33 бригади. Но в края на 1979 година видяхме, че сме избързали, че не сме подготвени, и отчитайки обективните трудности, комбинатският партиен комитет и стопанското ръководство решихме да оставим само 5, но да се увеличи комплексността им, като продукцията на бригадите има завършен вид и трудът на всички подлежи на количествена и качествена оценка.

Стил и метод в идеологическата работа на партийните бюра стана борбата за ритмичност в производството, за намаляване престоите на оборудването, за спазване технологиите и технологичната дисциплина. За това спомогнаха срещите на партийния комитет, на отговорни ръководители на комбината с партийните групи и с бригадите в

Digitized by Google

производствата. По предложение на партийния комитет стопанското ръководство възприе всяка сряда да се среща по план с отделните колективи. Това стана полезна традиция. В резултат на тези срещи в колектива на леярно производство се утвърди разбирането, че трябва не само да изпълни производствената си програма, а да се интересува докрай какво става с отлетите заготовки в прокатните цехове. Колективът на валцово производство се убеди, че ежемесечно трябва да се изпълнява спецификацията от листа и ленти, за да не затрудняват десетки други заводи от страната, които имат конкретни задачи за развитие на нашата икономика.

Прегледът на преустройството на идеологическата работа в комбинатската партийна организация показа, че постоянната връзка на идеологическата работа с най-актуалните проблеми на колектива се осъществява както в партийната пропаганда, така и в политическата агитация. С голям интерес участниците в учебните звена посрещнаха новите дисциплини, свързани с проблема за социалистическата организация на труда. В системата за икономическо образование в комбината се учат 753 души, 122 от тях са низови ръководители. Свързването на партийната просвета със социално-икономическите задачи на колектива намери конкретен израз в движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и ефективност", в което участвуват всички пропагандисти от системата на партийната учебна година.

Положителни изменения настъпиха и в организацията и провеждането на политическата агитация. В нея излязоха напред проблемите за изпълнение на качествените показатели на плана, за въвеждането на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка, за най-пестеливо изразходване на суровините, материалите и трудовите ресурси. Бюрата с партийни секретари Трифон Парчин, Драгомир Стоичков и Димо Димов насочиха индивидуалната работа главно към неубедените, неинформираните работници, към хората, които имат неправилно отношение към труда и социалистическата собственост.

Няма да се спирам на различните форми на идеологическа работа и утвърдените традиционни срещи, които ежегодно се провеждат, каквито са: вечери на орденоносците; вечер на рационализатора; среща с ветераните; викторина с младите работници „Моят завод — моя гордост"; състезания по професии. Важна възпитателна роля играят и младежкият клуб за естетическо възпитание „Младост", и издадената история за развитието на комбината, и ритуалът по встъпване на младите работници в редовете на работническата класа. Той оставя трайни следи и незаличими впечатления у младия работник.

В резултат на така разгърналата се масово-политическа и организаторска работа колективът на комбината под ръководството на партийната организация постигна високи трудови успехи. Плана за петилетката изпълнихме по всички показатели 55 дни предсрочно. Ще посоча само една цифра: обществената производителност на труда до края на петилетката спрямо 1975 г. достигна ръст 21,98 процента.

За постигнати високи резултати и успехи в социалистическото съревнование само за 1979 г. станахме носители на 4 преходни червени знамена на трудовата слава.

Тези успехи красноречиво говорят за богатите делници на нашите работници и инженери, на нашите металурзи, извор не само на високи резултати, но и на нови инициативи. Те доказват стремежа във всяко звено да се работи без изоставащи и без дългове, за достойна среща на Дванадесетия конгрес на Партията.

През седмата петилетка наред с успехите в производствената дейност на комбината съществено изменение настъпи и в социалното раз-

Digitized by Google

витие на колектива. Нарасна производителността на труда и се поставиха нови изисквания към ръководните и низовите кадри, към тяхната професионална подготовка и социална активност. Изпълнението на икономическите показатели, успешното усвояване на новите мощности, порасналото умение и квалификация на работниците и ръководителите е предпоставка за създаването на оптимални възможности за повишаване социалната активност на целия колектив. Мобилизацията на колектива за изпълнение решенията на Националната партийна конференция създаде в комбината предпоставки за подобряване на планирането и резултатите от стопанската дейност, което доведе до отделяне на повече средства за развитие на производството, за социално-културни мероприятия, жилищно строителство и материално стимулиране. По този начин решаването на социалните проблеми поставихме в пряка връзка с икономическите резултати, със стопанската дейност. Създаваха се условия партийният комитет, административното ръководство и масовите организации да пристъпят към изпълнение на програмата за образцово социалистическо предприятие със съзнанието, че това е и програма за социално развитие. През 1977 г. направихме социално-демографска характеристика на колектива. Анализът на тази характеристика ни доведе до извода, че партийният комитет и стопанското ръководство правилно, комплексно подхождат към управлението и развитието на социалната активност на колектива и на отделната личност. На тази база сме планирали формите и средствата за усъвършенствуване на социалната активност на колектива от 1600 души, за изменение на социално-психическия климат, за решаване на някои проблеми в цеховете, участъците, бригадите. Оказа се, че механизмите и средствата на идеологическото въздействие за постигане на тези цели са една сложна система, която включва проблемите на образованието, развитието на идейната устойчивост на личността, нейното поведение и интереси, ценностна ориентация, организираност и т. н. На основата на социално-демографската характеристика работата на партийния комитет и стопанското ръководство за повишаване на социалната активност на колектива се насочи в следното основно направление: да се подобри квалификационната структура. В курсовете за повишаване на разреда участвуват 340 души, за втора професия — 45 души. Освен тези курсове функционират и заводски паралелки, където работниците повишават и образованието си.

След реконструкцията и модернизацията в комбината се създадоха модерни бани и столова, битов корпус, магазин за хранителни стоки, голям салон с репетиционни зали. Осъществи се разносна търговия на закуски по работните места. Колективът разполага с почивни станции на планина и на море, с детска градина. Независимо от това през летния сезон срещаме затруднения при задоволяване нуждите на желаещите да почиват.

Създаде се възможност за развитие на художествената самодейност.

Партийният комитет и стопанското ръководство считат, че независимо от извършеното работата в комбината за повишаване на социалната активност на колектива е все още недостатъчна. Предстои още по-конкретно да изучаваме и отчитаме по-добре перспективите за развитието на предприятието, които са и перспективи на социалното планиране. По-задълбочено и с научен подход да се осъществяват партийното ръководство и контролът по тези проблеми.

Партийният комитет и ръководствата на масовите организации неедкократно са обсъждали въпроса за повишаване на обществената и социалната активност на личността и колектива в решаването на едни или други практически задачи. В стопанския комбинат, събра-

Digitized by Google

нието на пълномощниците, съвета на наставниците, клуба на орденоносците и другите съвети и комисии са включени 522 работници и служители. Какъв извод направихме:

В резултат на целенасочената работа на партийния комитет и стопанското ръководство, със съдействието на обществените организации, нарасна социалната активност на колектива на комбината и се подобри социалното планиране.

Комбинатският партиен комитет и партийната организация са си поставили задачата последователно да полагат грижи идеологическата дейност още по-непосредствено да въздействува за решаване на проблемите на производството. Да развива почини и инициативи, които да съдействуват за срочно изпълнение на производствените задачи. Чрез социалистическото съревнование да разгръща трудовата и политическата активност на колектива за пълно използване на високопроизводителната техника. Профорганизацията и Комсомолът да свързват по-пряко дейността си с производствените задачи, да подобряват живота в колективите, конкретната работа с хората.

Всичко това ние очакваме да мобилизира целия трудов колектив за достойна среща на Дванадесетия партиен конгрес.

Николай ДИМОВ
секретар на партийния комитет
в СКОЦМ „Димитър Ганев" — София

НАШИТЕ ИНТЕРВЮТА...

с ПЕТЪР КИСКИНОВ

първи заместник-председател
на Столичния народен съвет

— Както на столичани, така и на всеки гост на София прави впечатление широкомащабното строителство. Какво бихте ни разказали за жилищното строителство в столицата?

— През годините след Априлския пленум в столицата са построени около 200 000 нови жилища и са подобрени жилищните условия на повече от 700 000 души. Жилищното строителство в града достигна вече 1100 хил. кв. м застроена площ годишно. Преките капитални вложения за жилища надхвърлят 100 млн. лв. (по цени от 1979 г.), а заедно със средствата за благоустройство и обслужващата сфера в жилищните райони — 250 млн. лева.

Ако сравним последните две петилетки, ще видим, че значително се е увеличило жилищното строителство. През шестата петилетка бяха завършени 44 500 жилища, а през седмата са построени над 70 000. Но поради специфичните особености в развитието на столичния град жилищният проблем в София продължава да бъде тежък. А оттук произтичат и трудностите по генералното решаване на проблема.

Тези специфични особености на столицата бяха задълбочено анализирани и оценени от Политбюро на ЦК на БКП и лично от другаря Тодор Живков. През юли 1980 г. излезе решение на Политбюро, а един месец по-късно и постановление на правителството, в които намират решение основните проблеми по организацията на инвестиционния процес и особено на строителното производство. Конкретната задача, която е поставена, изисква в кратки срокове да се създадат необходимите организационни и материално-технически предпоставки за рязко увеличаване на жилищното строителство и по-конкретно — капацитетът на столичните строителни организации да нарасне от 14 000 на 18 000—22 000 жилища годишно (при средна площ 75—80 кв. м на едно жилище).

Digitized by Google

Крайната цел е в първите години на деветата петилетка да се реши главната задача от социалната политика на нашата партия — самостоятелно жилище на всяко семейство.

— Генералният план на София е също тема, която живо интересува гражданите. На какъв етап се намира той?

— Генералният план на София е вече завършен и предстои окончателното му утвърждаване. Той бе разгледан и приет от компетентните технически органи в края на 1979 година. Секретариатът на ЦК на БКП също оцени положително неговите качества. Материалите бяха предварително обсъдени с нашата общественост и хиляди граждани имаха възможност да се запознаят с плана и да дадат своите идеи и предложения. В пресата, радиото и телевизията имаше многобройни статии, интервюта и предавания, посветени на новия генерален план.

Какво съдържа новият генерален план?

Това е комплексен документ за развитието на София до 2000 година с качества на дългосрочна програма за превръщането на столицата в образцов социалистически град. Състои се от няколко съставни части — общ градоустройствен план на целия град, териториално-устройствен план на селищната система, генерален комуникационно-транспортен план, детайлизиран план на главния градски център и планове за организация на отделните градски системи.

Според прогнозите населението на столицата след десет години ще нарасне на 1 140 000 души, а към 2000 година — с още 60 000. София ще се изгражда приблизително в сегашните си граници, т. е. в рамките на околовръстното шосе. До края на века в столицата ще бъдат изградени около 250 000 апартамента.

Важно значение се отдава и на големите паркове. Те ще отвеждат свеж и чист въздух дълбоко в центъра на града от планините: Витоша от юг, Люлин от запад и Лозенската планина от изток. Ще бъде озеленено и поречието на Искър. Главното и водещото в по-нататъшното изграждане на София е да се създаде жизнена среда, в която гражданите да се чувстват удобно и приятно навсякъде. Замърсяващите производства ще се изнесат от столицата по специална програма. През следващата петилетка ще влезе в действие градската пречиствателна станция и водите на всички витошки реки и на Искър ще потекат чисти. Пистите на новото летище са така насочени, че самолетите няма да прелитат над центъра на София. Тръгвайки от бул. „Витоша", човек ще може да навлезе в новия Южен парк, покрай народния дворец на културата „София", мемориала „Гарнизонното стрелбище" и през околовръстния път и Ботаническата градина ще достигне Витоша.

Коренно ще се промени и транспортната обстановка в София с ускореното изграждане на подземен метрополитен — гордост на всеки съвременен милионен град. Бързо и удобно ще се пътува по цялата градска територия с мрежи от подземни трасета, които около 2000 година ще достигнат обща дължина близо 50 километра.

Сега в София се строят нови жилищни сгради и комплекси, реконструират се стари, износени градски квартали, обновяват се мрежите на инфраструктурата. Всичко това се прави на основата на новия генерален план.

Новият генерален план няма да остане с една дата в хрониката на планирането на София. Той ще се развива чрез постоянно програмиране и анализ на промените, чрез актуализиране на конкретните решения, за да се превърне София в образцов социалистически град.

с ЛИЛЯНА ЗАРЧЕВА

заместник-председателка
на Столичния народен съвет

— Столичният народен съвет отделя голямо внимание за развитието на здравеопазването. Как оценявате Вие неговото състояние между Единадесетия и Дванадесетия конгрес на БКП?

—В годините на седмата петилетка усилията на столичната здравна мрежа бяха насочени към подобряване комплексните здравни грижи за населението, към повишаване качеството, културата и ефективността на медицинската помощ, към разширяване на профилактиката. Всички ръководства и здравни колективи положиха много усилия и постигнаха определени успехи в усъвършенстването на социалистическата организация на труда в здравните заведения, в повишаване професионалната подготовка на кадрите и все по-ефективното използване на предоставената им материално-техническа база.

Известни успехи бяха реализирани и по разширяване на материалната база на столичното здравеопазване. Завършени бяха XIV, XX и XXVI поликлиника, построен бе нов стационарен блок към Първа работническа болница и дом за стари хора в кв. „Дървеница" с 380 легла. Направи се пристройка и надстройка на Първа и Трета градска болница. Извършена бе реконструкция и модернизация

Digitized by Google

на XV, XVIII и XX поликлиника, санаториума в Искрец и др. Започнато бе строителство на поликлиники в жилищните комплекси „Младост“ и „Дружба“, в квартал „Банишора“ и поликлиника на строителните работници. За периода 1976—1980 г. се разкриха само в системата на столичната здравна мрежа на подчинение на Столичния народен съвет нови 659 болнични легла. Сега за здравето на столичното население без Медицинската академия и специалните медицински служби се грижат 2492 лекари, 753 стоматолози, 7503 полувисш медицински персонал и 7601 други. За обзавеждане на здравните заведения със съвременна апаратура и съоръжения през петилетката са изразходвани над 7 млн. лева, от които около 2 млн. лева са от лимита на Столичния народен съвет. Доставена бе модерна рентгенова и функционално-диагностична апаратура, мониторни уредби за интензивните отделения, клинико-лабораторна, ултразвукова, стоматологична и други видове апаратура. Получени бяха и 150 нови моторни превозни средства.

Постижения има и в по-нататъшното развитие на профилактиката и опазването на жизнената среда. Съгласно програмата на Министерството на народното здраве беше разработена и приложена система за контрол над атмосферния въздух, шума и запрашаването в града. Съвместно с районната инспекция по опазване на природната среда и Института по хигиена и професионални заболявания беше проучена заболеваемостта на работниците от промишлените зони на града и замърсяването на околната среда...

— Какви са по-главните направления на дейността на столичното здравеопазване през 1981 г. и осмата петилетка?

— Нашата цел е да продължим по-нататъшното подобряване на демографските показатели на столичното население като един от основните измерители на крайните резултати от цялостната здравна мрежа. Повишаването на раждаемостта например е изключително важен проблем, за чието комплексно решаване са необходими усилията на здравните органи, съчетани в тясно взаимодействие с мерките на държавните органи и обществените организации.

Не по-малко важна задача е по-нататъшното намаление на заболеваемостта с временна нетрудоспособност. На първо място по значимост стоят проблемите за оздравяването на условията на труда. За целта ще насочим усилията си в следните направления: разработване на научно обосновани програми за охрана на труда през осмата петилетка във всички предприятия с конкретна насоченост към специфичните рискови фактори; организиране на проучвания на факторите на производствената среда, комплексни профилактични прегледи, усилено диспансерно наблюдение и т. н.

Сериозни усилия ще положим за всестранното развитие на здравната профилактика. Нов подход ще приложим към диспансеризацията, като в центъра на работата поставяме въпроса за нейното качество и ефективност. Към края на петилетката с диспансерно наблюдение ще бъдат обхванати около 55 на сто от столичани. За подобряване на стоматологичното обслужване предвиждаме да се повиши контролът върху съвместната дейност на участъковите лекари и стоматолози при осъществяване стоматологичното лечение на децата, учениците, бременните. Не по-малко внимание ще отделяме на разширяването и усъвършенстването на материалната база на здравеопазването.

Една от водещите задачи в годините на VIII петилетка ще бъде последователното прилагане на икономическия подход и в системата на столичното здравеопазване. Целта е да се осигури рационално използване на квалифицирания труд на здравните работници и на влаганите средства, да постигнем по-висока социална ефективност, да опазим най-ценното благо на човека — здравето.

с ХРИСТО ДАВИДКОВ

председател на столичния съвет за народна просвета

— Какви нови проблеми решава столичната образователна система?

— През годините на изтеклата петилетка София реши проблемите, свързани с осъществяването на висшето и средното образование. За основните отрасли на градското стопанство са подготвени голям брой квалифицирани работници и специалисти със средно образование. Построени са 15 нови училища с 335 класни стаи, 5 плувни басейна, 7700 места в детските заведения с лимитни капитални вложения и 9385 по програмите за реконструкция и модернизация. За снабдяване на учебните заведения с учебно-технически средства Столичният народен съвет изразходва повече от 11 милиона лева. Стойността на произведената продукция от столичните училища по време на производственото обучение и от извършени услуги на населението само за 1979 г. надхвърля 5 423 557 лева.

Изправени пред отговорното начало на оня задълбочен процес на преустройство

Digitized by Google

на образователното дело, очертан от партийните документи, педагогическите дейци в града имат ясното разбиране, че курсът към ефективно развитие не е временно, конюнктурно и ограничено за кратко време явление. Цялостната дейност в столичните училища през тази учебна година е организирана, провеждана и оценявана единствено в контекста на девиза за високо качество и ефективност.

Теоретична основа на дейността ни през учебната година са Тезисите и двутомникът „Образователното дело — дело всенародно" на другаря Тодор Живков, практическите пътища за тяхното реализиране са съдържанието на решенията на Първия конгрес на народната просвета, а организиращата основа на цялостната ни дейност — това е програмата на ГК на БКП и СНС за развитие на образователното дело в София до 1985 година.

Учебната 1980/1981 година е важен етап по пътя към целта: да се влее ново съдържание в действуващата сега образователна структура и да се създадат необходимите организационно-педагогически, материално-технически и кадрови предпоставки за последователното изграждане на единните средни политехнически училища. Тази основна задача събира като във фокус нашите усилия. Извършеното в изпълнение на комплексната програма на ГК на БКП по Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС подготви солидната основа за успешна работа в града по преустройството на образователната система. Настъпиха количествени и качествени промени в нашата дейност, с които ние се отчитаме пред обществото — подготовката на кадри за всички сфери на многоликия столичен град. Успешно се провежда и разширен експеримент за обучение на шестгодишните деца в първи клас.

Цялостната работа в софийските училища е насочена към търсене на най-ефективни пътища за създаване органическо единство на идейно-политическото, трудовото, нравственото и естетическото възпитание на учащите се за хармоничното формиране на многостранно развитата социалистическа личност. Предстоящите чествания на редицата славни юбилеи в историята на нашата партия и държава са намерили своето законно място в планирането и провеждащите се дейности с учениците.

В изпълнение на програмата на ГК на БКП и СНС за развитие на образователното дело в столицата до 1985 г. са записани отговорни задължения на столичния съвет за народна просвета в това направление. Първите стъпки за нейното изпълнение бяха направени чрез творческото ангажиране на големия художествено-творчески потенциал на София, на всички социални фактори в сложния процес за правилното формиране на учащата се младеж. Можем да отчетем вече постигнатите първи резултати — под ръководството на преподаватели от Българска държавна консерватория започна курс по хорово дирижиране с преподавателите по пеене и музика. Конкретни задължения по развитието на ученическата самодейност и изграждането на интонационна среда в училищата пое Съюзът на музикалните дейци. Съвместно с Музея за история на София се подготвят интересни дейности и за чествуването на 3 април — Деня на София. Търсим възможностите и на културно-информационните центрове на социалистическите страни за запознаване на учениците с техните постижения в областта на културата. Столичният съвет за народна просвета разработи концепция за широко навлизане на идеите на Международната детска асамблея „Знаме на мира" в живота на училищата. В столицата започна да действува и клубът „Знаме на мира", в който участвуват много столични ученици.

Нова организация се търси за трудовото обучение на учениците от четвърти до осми клас. В софийската образователна система вече действуват междуучилищните центрове по трудово обучение. Те дават възможност обучението и възпитанието на учениците да се осъществяват едновременно с производството на пълноценна продукция. Това придава социална значимост на техния труд, ражда ново, социалистическо отношение към него. Подготвя се експериментално внедряване на комплекса „Труд и творчество" в район „Девети септември" за осигуряване на единство на трудовата дейност, изобразителното изкуство, музиката, художествената самодейност. В усилена подготовка са професионалните учебни заведения за разгръщане на разнообразни инициативи за извършване на услуги на населението и за производство на стоки за широко потребление.

В началото на тази учебна година към столичния съвет за народна просвета се изгради научен координационен съвет, в който са включени представители на ръководствата на научноизследователски институти, БАН, АОНСУ, ДКНТП, зам.-ректори на висши учебни заведения. Чрез този обществен орган столичният съвет за народна просвета ще осъществява ръководството, координацията и контрола на цялостната научноизследователска работа и приложна дейност в столичните училища.

Разработена е комплексна програма за научни изследвания и внедрителска дейност, насочени към непосредственото усъвършенствуване и по-нататъшното развитие на образователната система на столицата. За по-рационално използване на нейния научен потенциал съветът за народна просвета разширява съвместната си дейност с висши учебни заведения и институти на базата на договори за сътрудничество. Подписан бе петгодишен договор за сътрудничество с Единния център по математика и механика и Съюза на математиците в България. В договора се предвижда разно гранна дейност, насо-

Digitized by Google

чена към решаване на проблемите на обучението по математика и повишаване квалификацията на учителите и работа с талантливите деца.

— Как виждате усъвършенстването на ръководството на образователната система чрез утвърждаването на държавно-общественото начало?

— Усъвършенстването на ръководството на образованието в столицата е немислимо без разширяване правомощията на районните съвети за народна просвета и директорите на училищата. В какво се изразяват изискванията ни за активност и умение? Правилно да се решават проблемите на преустройството; без бавене и суетене да се организира изпълнението на поставените задачи; да се създава обстановка на висока организираност и творчество, на непримиримост към слабостите и взискателност към всеки; да се упражнява близко и конкретно ръководство на учителските колективи по същностните проблеми на преустройството, да се проявяват енергични действия за преодоляване на слабостите, пълна подкрепа на полезните инициативи, да се разгръщат творческите възможноси на всеки учител. Това са въпроси, които се отнасят главно до усъвършенстването на ръководството на образованието. Те не могат да бъдат решени, ако не се разгръщат възможностите и правата преди всичко на просветните ръководства в селищните системи и училищата.

Опитът, натрупан в нашата страна през годините на социалистическото строителство и особено след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година, не само потвърди верността и жизнеността на социалистическите принципи за управление на обществото, но и ги попълни с нови постановки. Една от тези постановки, която има перспективно значение, се състои в решителната преориентация на управлението на образованието върху основата на държавно-общественото начало.

Може да се твърди, че държавно-общественото управление на образованието е вече и обективна потребност. Настъпилите дълбоки изменения в характера на труда на нашия съвременник разшириха значително неговата социална стойност и предизвикват адекватни изменения в цялата система за подготовка на кадри.

Сега е нужно да продължим неотстъпно работата за утвърждаване на държавно-общественото начало в ръководството на образованието и да изпълваме непрекъснато със съдържание дейността на новите органи — училищните настоятелства и съветите за народна просвета. Да създадем управленчески механизъм на взаимодействие, регулиране и оперативна координация между органите по просветата, науката и културата.

Интервютата взе Петко МАНГАЧЕВ

Digitized by Google

1300 ГОДИНИ БЪЛГАРИЯ

ИСТОРИЧЕСКИЯТ ПОДВИГ

проф. АНГЕЛ ВЕКОВ

В навечерието сме на величав празник — 1300-та годишнина от създаването на българската държава. В дните на нейното тържествено чествуване нашият народ ще се върне с мислите и сърцето си към своето велико минало и ще оцени по достойнство още веднъж социалистическото съзидание, което осенява днес от край до край нашата родина. Ние, потомците на древен народ, свеждаме глави пред славните дела и мъдростта на онези, които създадоха българската държава, които допринесоха за укрепването и развитието ѝ, които не пожалиха и живота си за нейната свобода и щастие.

Ще чествуваме „българската държава — една от най-старите държави в Европа, възникнала върху наследството на античната цивилизация на нашите земи, преминала дълъг път на развитие и достигнала до най-високите върхове на съвременния прогрес — победата на социалистическия обществен строй в Народна република България" — както се казва в Обръщението към българския народ по случай 1300-годишнината от основаването на българската държава.

България е създадена в един от най-невралгичните райони на земята и нейната многовековна история заема видно място и има определено значение в общочовешката история.

Нашите земи познават древни цивилизации.

Траките са едни от най-старите обитатели, създали висока култура във всички области на живота. Историята на първото хилядолетие преди новата ера е и част от историята на траките. Трудолюбиви и миролюбиви, те са били принудени да водят кръвопролитни войни срещу чуждия поробител, да защищават своята свобода и независимост. Те дадоха на света неповторими културни ценности, те дадоха на света и Спартак, организатора и ръководителя на най-голямото въстание на робите в древността.

По-късно в земите на траките се заселват славяните. Те се сливат със завареното тракийско население и постепенно го славянизират, като наследяват от него дълбоки, богати традиции.

Идването на Аспаруховите прабългари през седми век е от съдбовно значение. Историческият процес на обединяване на славяни и

Digitized by Google

прабългари стига своя връх в 681 година: В Европа се появява една нова държава, наречена България, и Плиска е нейната първа столица.

За разлика от възникващите и разпадащите се бързо племенни съюзи през този ранен период на Средновековието българската държава на Аспарух била здрава и трайна политическа организация.

От своя първи рожден ден българската държава се утвърждава в мир и добросъседство. Но тя е била принудена непрестанно да отбива завоевателните набези на Византия, да отстоява в люта бран своята свобода и самостоятелност.

Въпреки превратностите на историческата съдба на българския народ, въпреки редуването на периоди на възход и на упадък, въпреки продължителното византийско и османско робство, българската народност можа да оцелее и да се утвърди като една от най-трайните и най-творческите народности и нации на Балканите и в Европа.

Огромно значение за формирането и укрепването на българската народност, за нейната жилавост и устойчивост през най-трагичните периоди от нейната история има възприемането на християнството и създадената от него висока култура през средните векове.

Двамата братя Кирил и Методий дариха българската народност с писменост, духовен подвиг с непреходно значение не само за цялото славянство, но и за цялото човечество...

В България се появяват литературни школи, откриват се училища на български език, просветата прониква сред народните маси, създава се народна литература. Средновековна България става истинска люлка на славянобългарската писменост и книжнина. Българският творчески гений се въплъти в Плиска и Преслав, в Средец и Охрид, в Търново и Видин, в цветущи градове и селища, в дворци и храмове, в изящни произведения на изкуството и занаятите. В пантеона на безсмъртните книжовници и просветители ще останат завинаги имената на Кирил и Методий, Климент Охридски, Константин Преславски, Черноризец Храбър, Поп Богомил, Патриарх Евтимий, Григорий Цамблак и още много други.

Българската държава беше арена на непрестанни класови битки, където се раждат редица напредничави идеи и обществени движения като изява на острото българско чувство за социална правда. В България се роди богомилството — едно от най-значителните прогресивни учения в средните векове на Балканите и в Европа. Неговите идеи дадоха тласък на силно социално движение в Европа, което разклати устоите на феодалните държави.

Социалният протест, острата класова борба в българското общество най-ярко се изразиха във въоръженото въстание на селяните под водителството на прославения народен герой, селския цар Ивайло. Въстанието на Ивайло е първото антифеодално въстание в Европа, едно от малкото селски въстания в света, завършило победоносно и издигнало своя вожд на върха на държавната власт.

Българската държава тръгна към упадък, когато в нея взеха връх болярският сепаратизъм и своеволия, борбите между властолюбивите феодали, когато отслабна централната държавна власт, а народът беше обезправен. Тези дълбоко вкоренили се недъзи в българското феодално общество доведоха до разрушаването на българската държава от османските завоеватели.

Петвековното османско иго е най-тежкият период, който българският народ преживява през многовековната си история.

Разположена до вратата на огромната Османска империя, България се превръща в главна база на новите османски завоевания в Европа. Толкова тежки и жестоки удари от османските завоеватели не е понасяла никоя друга от европейските страни. Въпреки чудовищ-

Digitized by Google

ните изпитания, на които бе подложен, българският народ не склони глава пред поробителя и успя да запази своята народност, вяра, език, нрави и обичаи, своята духовна култура. С цената на много жертви нашият народ отстояваше правото си на съществуване. „История славяноболгарская“ на пламенния родолюбец Паисий Хилендарски възпламени искрата на националното самосъзнание. Започна възраждането на един народ, потискан и унищожаван векове. Хайдути и воеводи издигат знамето на борбата против поробителя.

В тази епоха на духовен подем и въоръжена борба за национална независимост се утвърди българската нация. Титаничната борба за свобода и независимост създаде и титани на мисълта и делото като Георги Раковски, Васил Левски, Христо Ботев, Любен Каравелов, Георги Бенковски. Априлското въстание през 1876 г. е велика саможертва на един народ, изписал на своето знаме „Свобода или смърт“.

В историята на отношенията и връзките на България с другите страни особено място и значение имат отношенията ѝ с Русия. Племенното родство, езиковата близост, нарастващата мощ на руската държава подхранват у поробения народ надеждата и вярата в освободителната мисия на Русия. И свободата дойде, понесена на щиковете на руските полкове. Народът възторжено посреща братята освободители — дългоочакваните братушки. Опълченци, стотици доброволци помагат и се борят рамо до рамо с руските чудо-богатири. Войната на Русия срещу Турция, която донесе нашето освобождение, е едно от най-великите събития в българската национална история, което на вечни времена ще сияе в героичния ни летопис.

●

След освобождението на България започна нова епоха. В своето 66-годишно съществуване капиталистическа България беше арена на ожесточени и кръвопролитни класови и политически борби. Българската буржоазия потъпка идеалите и заветите на Левски и Ботев и жадна за власт и за бързо забогатяване, подхвърли на хищнически грабеж народните маси.

Характерно явление в развитието на българското общество през епохата на капитализма е почти едновременното възникване на работническото и социалистическото движение. Така нашето работническо движение още от първите си стъпки се свърза със социализма, избягвайки по този начин лутанията, които преживя на Запад работническото движение. В малка, икономически изостанала България, страна на дребни стокопроизводители от града и селото, се роди и израсна под ръководството на Димитър Благоев революционна марксистка партия на българската работническа класа, която със своята непримиримост към опортюнизма, със своята вярност към принципите на пролетарския интернационализъм бързо спечели уважението и симпатиите на партиите на революционния пролетариат.

Партията на тесните социалисти води непримирима борба против недалновидната политика на българската буржоазия, която доведе страната до две национални катастрофи. В тежки класови битки партията на българските революционни марксисти расте и се издига като авангард на работническата класа и трудещите се маси. Тя е вече достатъчно зряла като революционна марксистка партия, за да посрещне и приветствува с възторг победата на Великата октомврийска социалистическа революция, да разбере нейното всемирно историческо значение и да пристъпи решително към превъоръжаването си с нейния опит и идеи, с идеите на ленинизма.

Под влияние на Великата октомврийска социалистическа революция Българската комунистическа партия смело тръгна по пътя на бол-

Digitized by Google

шевизацията, стана съучредителка на Комунистическия интернационал и взе най-активно участие през целия период на неговото съществуване. Няма друга партия, която да е дала на тази международна организация двама генерални секретари. Още при Ленин представителят на революционно-марксистката партия в България Васил Коларов беше избран за генерален секретар на Коминтерна. По-късно, както е известно, на този отговорен политически пост беше избран другият верен син на българския народ — Георги Димитров. Това е чест за Българската комунистическа партия и всеки комунист и патриот днес се гордее с нашия макар и скромен принос в историята на международното комунистическо движение.

Победата на Великата октомврийска социалистическа революция откри ерата на прехода на човечеството от капитализма към социализма, оказа огромно влияние върху борбите на Партията и народа за събарянето на капиталистическия строй у нас.

В резултат на революционната дейност на Партията в продължение само на четвърт век в България избухнаха четири въоръжени въстания. Българската комунистическа партия организира и ръководи в съюз с Българския земеделски народен съюз първото в света народно антифашистко въоръжено въстание през септември 1923 година за събаряне на фашистката диктатура и за установяването на работническо-селска власт.

В пламъците на Септемврийското въстание, в огъня на непрекъснати, упорити битки против класовия враг, с обич и доверие нашата партия черпеше от опита на Болшевишката партия, усвояваше ленинизма, обогатяваше собствения си революционен опит. В защита на интересите на работническата класа и на трудещите се Партията използваше всички форми на борба — легални и нелегални, парламентарни и извънпарламентарни, мирни и въоръжени.

В съвместна борба срещу фашизма израсна и се укрепи комунистическо-земеделското единство, което стана уникален пример в историята на световното революционно и демократическо движение, което намери високо признание далеч зад пределите на нашата страна.

В дългогодишните битки под знамето на комунизма Партията създаде дейци и ръководители, които оставиха незаличими следи както в историята на България, така и в историята на международното работническо и комунистическо движение. Сред тях най-вече се извисява величавата фигура на вожда и учителя на Партията Георги Димитров. С епохалния си подвиг на Лайпцигския процес Г. Димитров заслужено влезе в съзвездието на най-великите пролетарски революционери. С неговото име е свързана новата тактика и стратегия на световното комунистическо движение в борбата против фашизма и войната.

В нашата нова история ще остане завинаги записана със златни букви въоръжената борба против капитализма и фашизма в тежките години на Втората световна война. Българският народ заслужено се гордее с подвига и саможертвата на хилядите свои верни синове и дъщери — партизани, ятаци, политзатворници и концлагеристи, които участвуваха в борбата против фашизма.

Историческо завоевание на Партията е, че тя успя да сплоти около програмата на Отечествения фронт прогресивните антифашистки сили в страната, да ги вдигне на въоръжено въстание, довело до победата на 9. IX. 1944 година.

●

Победата на социалистическата революция откри нова ера в развитието на българската държава. Социалистическа България е най-

Digitized by Google

високото стъпало в многовековното развитие на държавната организация на българския народ. Тя е законен наследник и продължител на всичко прогресивно и демократично в 13-вековната история на България.

Народната победа на Девети септември 1944 г., извоювана от въстаналия народ под ръководството на Българската комунистическа партия при решаващата помощ на легендарната Съветска армия, ознаменува най-великия коренен поврат в нашата тринадесетвековна история. Завърши цяла ера от историята на българския народ — ерата на експлоататорските общества. Започна преходният период от капитализма към социализма, изграждането на новия обществен строй.

Калена в половинвековни класови битки, преживяла и надживяла няколко въоръжени въстания, Българската комунистическа партия поведе нашия народ по пътя на социализма. Петият конгрес на БКП разработи под ръководството на Г. Димитров програмните задачи за периода на прехода от капитализма към социализма. В годините на първите петилетки за кратък исторически период се създаде мощна за размерите на България тежка социалистическа индустрия, преустрои се дребното примитивно селско стопанство върху социалистически основи и се изгради като механизирано модерно стопанство, извърши се дълбока културна революция чрез идейното преустройство и масовизиране на образованието, на научната и културната дейност, разгърна се широко строителство в градове и села, повиши се жизненото равнище на целия народ.

Под ръководството на своята комунистическа Партия българският народ, преодолявайки трудностите, извърши героичен подвиг: той създаде и укрепи социалистическия обществен строй. В резултат на успешното завършване на преходния период от капитализма към социализма и пълната победа на социалистическите производствени отношения, в резултат на извършените качествени и количествени изменения в цялостната система на обществения живот страната навлезе в нов етап на развитие — етапа на изграждането на развито социалистическо общество.

Съдбоносно за настоящето и бъдещето на България е делото на Априлския пленум на Централния комитет на БКП от 1956 г.

Възстановил пълно ленинските принципи на работа и ръководство в цялостната дейност на Партията и държавата, пленумът разкри широки простори за съзидателната енергия на народните маси. Последователно осъществявана, ленинската априлска линия преобрази всички кътчета на нашата родина, неотклонно и ускорено възвисява страната към зрелия социализъм, към подстъпите на комунизма.

Разработването и практическото осъществяване на априлската линия са неразривно свързани с огромната творческа дейност на верния син на Партията и народа, достойния приемник и продължител на делото на Д. Благоев и Г. Димитров другаря Тодор Живков.

Успехите ни във всички области на живота бяха възможни благодарение братското сътрудничество и взаимопомощ със страните от световната социалистическа общност, на все по-пълното всестранно сближаване с великия Съветски съюз. Успехите на нашата страна в строителството на социализма са свързани органически с българо-съветската дружба — пример на социалистически интернационализъм в действие. Тази дружба стана първостепенен фактор за успехите на социалистическа България, за защита на нейния суверенитет и независимост, за нейния ускорен социален прогрес. И в бъдеще Народна република България ще бъде непоклатимо звено в семейството на социалистическата общност, ще развива и укрепва братската дружба и сътрудничество със социалистическите страни и преди всичко със Съ-

Digitized by Google

ветския съюз, ще проведе правилна, конструктивна и последователна миролюбива външна политика, която отговаря не само на въжделенията на българския народ, но и на интересите на другите народи.

●

България, страна на развитият социализъм, днес уверено крачи в редиците на светлия прогрес и дава своя достоен принос за мир и дружба между народите. Тъй е България, която никога по-рано не се е ползвала с такъв висок авторитет на международната арена. България, която се утвърди като активен фактор на мира и сътрудничеството между народите на Балканите, в Европа и целия свят. Днешна социалистическа България е олицетворение на всичко ценно и непреходно, което нашият народ е съхранил в многовековната си история, епохално значение на работническата класа и трудещите се.

Сега тези тържества — петстотингодишен юбилей — 1500-годишнината на българската държава, ще можем да бъдем удовлетворени от нашите постижения. Те са най-великолепните паметници на творците на нашата държава, на тяхната вечна слава на народа, патриоти, борци и строители на България.

Честванията на тези две юбилейни дати ще се състоят в годините на XX конгрес на БКП и на нашата 90-годишнина, съвпада с началото на нова пятилетка. Всичко това придава още по-голямо значение и ще послужи за стимул на всичко, ще емулсира нашата партия и целия наш народ за нови и нови творчески дела.

Digitized by Google

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИТЕ ИНСТИТУТИ

КОНСУЛТАЦИЯ

Ролята на науката като един от решаващите фактори за успешното изпълнение на партийната политика във всички области на живота е общопризната. Като посочи, че науката все повече се превръща „не въобще в производителна сила, а в главна производителна сила", в речта си от 31. X. 1979 г др. Тодор Живков подчерта, че **„оттук трябва да започнем, от науката като производителна сила,** от знанията", ако искаме успешно да решим целия комплекс от сложни проблеми, свързани с повсеместната интелектуализация на труда.

Действително в наше време проблемите, които могат да се решат без помощта на науката, стават все по-малко, докато проблемите, чието ефективно решаване зависи изключително и само от науката, непрекъснато нарастват. Това обяснява голямото внимание и непрекъснато нарастващите средства, които се отделят за развитието на науката.

Превръщането на науката в непосредствена производителна сила доведе до значителни изменения в структурата и дейността на научните учреждения и организации. Особено се повиши ролята на приложните клонове на научното знание, а оттук и на научноизследователските институти и звена, непосредствено свързани с производството.

Един от основните принципи на научно-техническата политика на БКП е осигуряването на научно обосновано съотношение между фундаменталните и приложните изследвания и разработки, оптималното използване на създадения мощен за мащабите на нашата страна научноизследователски потенциал. В съответствие с тази политика през последните години у нас започна изграждането на научно-производствени обединения и комбинати, които представляват принципно нова форма и създават качествено нови условия и възможности за интеграция между науката и производството. Вътре в състава на тези обединения и комбинати е изградена разгърната мрежа от научноизследователски институти, инженерно-внедрителски организации, бази и центрове за внедряване и развитие, чието главно предназначение е научно да обслужват производството в съответния отрасъл. Целта е, както се посочи в доклада на пленума на ЦК на БКП от юли 1978 г. „За

Digitized by Google

ветския съюз, ще провежда принципна, конструктивна и последователна миролюбива външна политика, която отговаря не само на въжделенията на българския народ, но и на интересите на другите народи.

●

България, страна на развития социализъм, днес уверено крачи в редиците на световния прогрес и дава своя достоен принос за мир и дружба между народите. Това е България, която никога по-рано не се е ползвала с такъв висок авторитет на международната арена. България, която се утвърди като активен фактор на мира и сътрудничеството между народите на Балканите, в Европа и целия свят. Днешна социалистическа България е олицетворение на всичко ценно и непреходно, което нашият народ е сътворил в многовековната си история, епохално завоевание на работническата класа и трудещите се.

Сега пред големия исторически юбилей — 1300-годишнината на българската държава, ние можем да бъдем удовлетворени от нашите постижения. Те са най-величественият паметник на творците на нашата държава, на плеядата верни синове на народа, патриоти, борци и строители на България.

Всенародното честъуване на големия юбилей ще се състои в годината на XII конгрес на БКП и на нейната 90-годишнина, съвпада с началото на осмата петилетка. Всичко това придава още по-голямо значение и още по-дълбок смисъл на юбилея, ще импулсира нашата партия и народ към нови вдъхновени и плодотворни дела.

Digitized by Google

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИТЕ ИНСТИТУТИ

КОНСУЛТАЦИЯ

Ролята на науката като един от решаващите фактори за успешното изпълнение на партийната политика във всички области на живота е общопризната. Като посочи, че науката все повече се превръща „не въобще в производителна сила, а в главна производителна сила", в речта си от 31. X. 1979 г др. Тодор Живков подчерта, че **„оттук трябва да започнем, от науката като производителна сила,** от знанията", ако искаме успешно да решим целия комплекс от сложни проблеми, свързани с повсеместната интелектуализация на труда.

Действително в наше време проблемите, които могат да се решат без помощта на науката, стават все по-малко, докато проблемите, чието ефективно решаване зависи изключително и само от науката, непрекъснато нарастват. Това обяснява голямото внимание и непрекъснато нарастващите средства, които се отделят за развитието на науката.

Превръщането на науката в непосредствена производителна сила доведе до значителни изменения в структурата и дейността на научните учреждения и организации. Особено се повиши ролята на приложните клонове на научното знание, а оттук и на научноизследователските институти и звена, непосредствено свързани с производството.

Един от основните принципи на научно-техническата политика на БКП е осигуряването на научно обосновано съотношение между фундаменталните и приложните изследвания и разработки, оптималното използване на създадения мощен за мащабите на нашата страна научноизследователски потенциал. В съответствие с тази политика през последните години у нас започна изграждането на научно-производствени обединения и комбинати, които представляват принципно нова форма и създават качествено нови условия и възможности за интеграция между науката и производството. Вътре в състава на тези обединения и комбинати е изградена разгърната мрежа от научноизследователски институти, инженерно-внедрителски организации, бази и центрове за внедряване и развитие, чието главно прадназначение е научно да обслужват производството в съответния отрасъл. Целта е, както се посочи в доклада на пленума на ЦК на БКП от юли 1978 г. „За

Digitized by Google

ускорено развитие на някои стратегически направления на научно-техническия прогрес в Народна република България, „структурата на научното обслужване да се организира така, че всяка стопанска организация, производство и дейност да бъдат научно осигурени, да разполагат с научен тил".

Ефективната организация на дейността на научноизследователските институти, непосредствено свързани с производството, зависи от много фактори — материалните и интелектуалните ресурси, с които разполагат, тяхното концентриране върху основните задачи, които решава съответният отрасъл, взаимоотношенията със стопанските организации, наличната информация и т. н. Един от най-решаващите фактори обаче безспорно е партийното ръководство на тяхната дейност, което непосредствено се осъществява от изградените първични партийни организации в тези институти.

Основното изискване към партийната дейност в научноизследователските институти и звена, която трябва да създава преди всичко условие за истинско творчество, за разгръщане и практическа реализация на творческите способности и възможности на научните кадри, е самата тя да бъде във висша степен творческа и научно обоснована, да отговаря на съвременните критерии за действеност и ефективност. Първостепенна задача на първичните организации е да осигурят чрез средствата на партийното ръководство и въздействие изпълнението на научноизследователския или научно-производствения план. Това налага въпросите, свързани с изпълнението на производствената програма, организацията и качеството на труда да заемат постоянно място в дневния ред на тези организации. Само така може бързо да се стига до конкретни, значими и приложими в практиката резултати от цялата научна дейност, **„да се доведе докрай, цялостно и последователно,** както посочи Юлският пленум на ЦК на БКП от 1978 г., **линията за преустройство на научното обслужване, да се внесат съществени изменения във формите на интеграция на науката с производството и да се изгради стройна система за обслужване на стопанските организации и комбинатите..."**

В практиката на партийните организации от научноизследователските институти и звена, обслужващи производството, са се утвърдили различни форми за организиране и мобилизиране силите на комунистите и членовете на трудовите колективи за изпълнение на научно-производствения план. Така например първичната организация в Института за полупроводникова техника към Научно-производствения стопански комбинат за полупроводникова техника в Ботевград всяко тримесечие обсъжда на събрание резултатите от изпълнението на научно-производствената програма на института. Състоянието на научната и приложната дейност в отделните сектори и звена на института е предмет на разговори и в партийните групи. От състоялите се 18 сбирки на групата в отдела за интегрални схеми 6 са посветени на производствени проблеми и главно на внедряването на нови разработки и изделия. Постоянен контрол се осъществява върху дейността на номенклатурните кадри — началници на отдели и бюра, ръководители на секции и лаборатории, всеки от които се отчита пред организацията за състоянието на работата в неговото звено. На комунистите редовно се възлагат поръчения за решаване на задачи в най-трудните участъци. Партийната организация е провела научно-практическа конференция на тема „Същност и пътища за преодоляване противоречието между обективните възможности на социалистическата обществена система и дейността на субективния фактор".

Една от главните цели, които партийната организация си е поставила, е осъществяването на постоянен контрол и координация върху

Digitized by Google

дейността на институтските и заводските подразделения, пряко ангажирани с внедряването на нови технологии и изделия.

За всички партийни организации от тази сфера този проблем има решаващо значение. Защото в последна сметка крайната ефективност от научната дейност зависи не от това, което се предлага, а от това, което се внедрява. Резултатите от дейността на научните институти в най-голяма степен се материализират чрез технологичното и номенклатурното обновление на производството в отраслите и предприятията, които обслужват. Поради това една значителна част от тяхната дейност трябва да се осъществява в тясно взаимодействие с първичните организации от базовите предприятия, където на практика протича значителна част от работното време и на научните сътрудници, и на помощния персонал от институтите. Много полезно е изграждането на смесени целеви групи от научни работници, специалисти и висококвалифицирани работници от производството за решаване на някои възлови проблеми. При по-продължителна съвместна работа към тях могат да се формират временни партийни групи. Полезно е също свикването на общи събрания, семинари, творчески дискусии.

Интересна и резултатна форма за интеграция на науката с производството се прилага от първичната партийна организация в Института по цветна металургия — Пловдив. Това е тъй нареченият съвместен план на институт—завод „за технически прогрес и обществено-политическа дейност". От 1976 година институтът приема ежегодно подобни планове с всички комбинати от отрасъла, които обслужва. Чрез тях намират трайно решение два важни проблема — първо, оказване на ефективна помощ за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, и второ, осигуряване на практически значими социални поръчки, които обогатяват изследователската програма на института. Съвместният план съдържа кратка мотивировка, основни задачи, обществени органи за координация на дейността и оперативно ръководство и конкретна програма за научното обслужване на съответния комбинат с точно посочване на разработките, целта, сроковете, икономическия ефект и отговорниците.

Както съставянето на общия план, така и неговото реализиране поражда много проблеми, които не могат да се регулират само по административен път. Може да се каже, че цялата съвместна дейност се осъществява не само под непосредственото ръководство, но и с прякото участие на първичната партийна организация. Тя направлява усилията на всички етапи, държи на постоянен отчет изпълнението на плана като цяло и отделните му съставки, възлага поръчения на своите членове, пряко ангажирани с внедряването, поддържа ползотворни контакти с първичните организации от производството. По нейна инициатива са предприети сериозни изменения в структурата на института с цел да се обхване комплексно целият цикъл проучване, проектиране, разработка, внедряване. Особено се откроява ролята на партийната организация, когато трябва да се защищават обществените интереси, да се мисли държавнически.

Общият план внася по-голяма целенасоченост в институтското ежедневие, повишава чувството за отговорност у всички, които имат отношение към неговото изпълнение, помага да се насочи вниманието към актуалните въпроси. В момента се работи по 11 възлови проблема, 14 координационни програми и 44 конкретни разработки. Икономическият ефект от досегашното прилагане на инициативата съвместен план институт—завод се измерва в милиони левове, само от осъществените разработки с МДК „Г. Дамянов" — Средногорие той е повече от 4,5 млн. лева. Постигната е обща рентабилност 2,85 лева.

Digitized by Google

Постоянният контакт и съвместната работа между партийните организации от научноизследователските институти и предприятията несъмнено допринасят не само науката да бъде с лице към производството, но и производството да се обърне с лице към науката. Не е тайна, че редица стопански ръководства проявяват индиферентност към науката, не търсят нейната помощ и съдействие. Подобна нагласа се създава и от непреодоляната все още на редица места откъснатост на научната дейност от нуждите на практиката.

Борбата за осъществяването на постоянен съюз между науката и практиката влиза в ежедневните и най-важни задължения на всяка партийна организация от научните институти, пряко свързани с производството. В това отношение в условията на прилагането на новия икономически механизъм и поетия от Партията курс към повсеместна интелектуализация пред научния фронт и особено пред приложните науки се откриват извънредно благоприятни възможности. Налице е широк обществен интерес към онова, което става в науката, към дейността на научните учреждения и кадри. Все повече изпълнителски кадри от собствения си опит се убеждават в безграничните възможности на науката. Затвърдени са или са в процес на експериментиране разнообразни форми за привличане на науката при решаването на най-важните икономически задачи. Може да се приведе за пример осъществяваният сега в Софийски окръг обществен преглед „Научно-техническият прогрес — дело на всички трудещи се". В рамките на прегледа е организиран специален научно-технически конкурс за разработки, насочени към рязко повишаване производителността на труда в окръжната икономика. Чрез конкурса се цели да се привлекат колкото се може повече научни работници и специалисти в търсенето на оптимални решения за ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и интелектуализацията на труда на основата на електронизацията, на автоматичните системи за управление, разработването на нови технологии и изделия, широкото прилагане на челния световен опит и т. н. За популяризирането на прегледа и конкурса и активното включване в него на научните работници особено се разчита на партийните организации в научните институти и звена в окръга.

Главното богатство на всяко научно учреждение са знанията и творческите способности на неговите кадри. Те откриват пред първичните партийни организации широк простор за най-рационално използване на интелектуалния потенциал, за непрекъснато творческо и професионално израстване на научните кадри и на специалистите, преди всичко като ги насочват към действително важни, перспективни и значими от гледна точка на практиката проблеми. Сега една от бедите на много научноизследователски организации е отклоняването на силите към незначителни, „пожарникарски" задачи. В още по-голяма степен тази слабост се отнася за отделни научни работници и специалисти. Съществува стремеж да сключват извънпланови договори, което ангажира времето им, води до дезорганизация и пречи за изпълнението на основните проблеми. Ясно е, че с подобна практика първичните партийни организации не могат да се примиряват, ако искат действително да бъдат политически стопани в своите институти и звена. Разбира се, необходимо е да се създават и съответните обективни условия и предпоставки за творческа и продуктивна научноизследователска и внедрителска дейност. Това налага да се отделят повече грижи и се настоява пред административните ръководства за създаването на необходимата експериментална база и оборудване, да се вземат мерки за ефективното функциониране на помощните технически информационни отдели и звена. Защото на някои места поради недостатъци в организацията на труда висококвалифицирани научни ра-

Digitized by Google

ботници са принудени да се занимават със стандартна конструкторска и проектантска работа и дори да се превръщат в майстори и техници. Срещу подобно разточителство първичните организации в научните институти ще воюват. За израстването на кадрите от особено значение е съчетанието на доверието с висока взискателност, на критиката на слабостите с непоколебима принципност и обективност при оценката и атестирането.

Важно средство за усъвършенствуване организацията на труда в научноизследователските институти и за подобряване на неговата ефективност са различните форми за повишаване на научната подготовка и квалификацията на техните членове. Широко се практикуват научните семинари, научно-теоретичните конференции, симпозиумите, срещите със съветски учени, обсъжданията на планови работи и разработки на отделни сътрудници и т. н. Първичната организация при Института за технологично проектиране и екипировка — Пловдив, например през 1980 година е свикала две научно-практически конференции — за повишаване научно-техническото равнище на разработките и за интелектуализация на труда в проектантската дейност. Освен това е организирала конкурс за най-сполучливи разработки и изложба, в която се показват. Партийната организация при Института по цветна металургия е приела конкретна перспективна програма за научното израстване и развитие на кадрите. Под нейно ръководство с успех се прилага съветският опит за работа без изоставащи, което е помогнало да се преодолее формализмът в социалистическото съревнование.

Опитът на редица най-напреднали страни недвусмислено показва, че темповете и степента на икономическото развитие зависят колкото от създаването на собствен научен потенциал, толкова и от умелото използване на чуждите научно-технически постижения. Затова е особено важно да се полагат системни грижи за запознаване както колективите от самите институти, така и стопанските ръководства и специалистите от базовите заводи и предприятия с последните постижения на науката в съответната област в световен мащаб и специално с постиженията на съветската наука. Още по-важно е, разбира се, не само да се познават световните постижения, но и ефективно да се използват. Благодарение на детайлното познаване и творческото прилагане на най-добрите образци в своята област в Института по корабна хидродинамика — Варна, е създадена високоефективна научноекспериментална база, която позволява с неколкократно по-малки разходи за оборудване да се осъществява неколкократно по-широк спектър от научни изследвания. Интересно е да се знае, че този институт поддържа делови и творчески контакти с повече от 60 сродни организации от целия свят.

Ръководната роля на първичните партийни организации в научноизследователските институти, обслужващи производството, се проявява особено силно при планиране дейността на тези институти. Основното тук е още с плана да се осигури концентрация на силите на института върху развитието на стратегическите направления в съответния отрасъл и производство, да се създават условия за ускоряване както на собствените постижения, така и на световния опит. При това не бива да се забравя, че всяко късогледство в това отношение може да забави с години развитието на цял отрасъл.

Партийните организации в научните институти носят отговорност не само за своя собствен план, но и за формирането на научно обоснован план на предприятието, което обслужват, и специално на раздела в него за научно-техническия прогрес. Както беше подчертано в доклада на др. Огнян Дойнов пред Юлския пленум на ЦК на БКП от

Digitized by Google

1978 г., планът за научно-техническия прогрес трябва „да стане център на единния план и да гарантира постигането на крайните стопански резултати".

В научните институти планът в още по-малка степен, отколкото в другите области, може да бъде догма. Понякога едно ново откритие може да наложи коренна преориентация в научното обслужване на цял отрасъл и производство. В тези случаи е необходима и своевременната намеса на партийната организация за внасянето на съответни корекции в общия и в личните планове за научноизследователската дейност, защото този процес е свързан с преодоляването на много барнери от икономически и социално-психически характер.

Обликът на първичните организации в научните институти и звена, свързани с производството, се определя не само от това, което осигуряват и утвърждават, за което се борят, но и от това, срещу което воюват, което отхвърлят. Те не могат да подкрепят и насърчават новото, творчеството, откривателския дух, деловитостта, перспективното мислене, ако постоянно не воюват срещу застоя, самодоволството, дребнотемието, ограничеността. На постоянен прицел трябва да се държи конформизмът, опитите да се използва науката за користни цели и лично облагодетелствуване — прояви, които все още се срещат в живота. Да бдят за създаването и поддържането на творческа атмосфера, на ведър социално-психически климат. Своевременно да пресичат проявите на завист, възгордяване, псевдоактивност, да не допускат борбата на научни мнения и идеи да се изражда в лични конфликти, в конфронтация между враждуващи групи. На своето годишно-отчетно събрание комунистите от първичната организация при Научноизследователския институт по животновъдство — Костинброд, с тревога констатират, че е „голямо разточителството на обществени средства за поддържане научните интереси на една бозплодна човешка посредственост". Трудно се свиква с мисълта, че не всеки, който е започнал научна кариера, непременно трябва да стигне до най-високите й върхове (имат се предвид научните звания и почести).

В първичната партийна организация при Института за полупроводникова техника — Ботевград, по време на замяната на партийните членски книжки в 90 на сто от изказванията са изтъквани главно или само положителните страни в дейността на отделните комунисти. В същото време на половината от членовете на организацията е дадена препоръка за по-голяма трудова и обществена активност.

Не случайно Юлският пленум на ЦК на БКП от 1978 г. обърна внимание, че: „В някои звена, включително и за фундаментални изследвания, благодушието, вредното самочувствие, липсата на реална представа за постигнатото в сравнение със световното равнище са взели връх... Затова е много важно партийните организации от научните институти не само да обсъждат състоянието на дейността в институтите и техните поделения, но и своевременно да се вземат мерки за отстраняването на възможните пречки и трудности от обективен и субективен характер, които често съпътствуват научноекспериментална и особено внедрителската дейност. Както показва едно изследване с научни работници, активни участници в рационализаторското движение, на първо място между факторите, които влияят негативно върху процеса на внедряването на научно-техническите постижения в производството, те сочат „големите организационни трудности и пречки" (общо 64 на сто от анкетираните). На второ място изследваните лица са поставили принудителното занимаване с несвойствена дейност в хода на внедряването."[1]

[1] Хр. Домозетов, Нововъведение и внедряване, Изд. на БАН, С., 1980, с. 64.

Digitized by Google

Наличието на подобни „организационни“ пречки задължава партийните организации в научноизследователските институти и звена, които обслужват производството, да проявяват по-голяма активност в борбата срещу бюрократизма, незаинтересоваността и инертността, които често се изпречват по пътя на новото.

Важно средство за преодоляване на посочените слабости, за повишаване боеспособността на тези първични партийни организации е **постоянното усъвършенстване на тяхната идеологическа и организационна дейност.** Творческият характер на научната дейност, високата обща и специална подготовка на кадрите от институтите изискват да се търсят такива форми и средства за идеологическо въздействие, които най-добре отговарят на разнообразните духовни интереси на комунистите и останалите членове на колективите и в същото време да са съобразени с характера на тяхната дейност и с конкретните задачи. В тези организации не може да разчита на успех идеологическа работа, която се свежда до общи лозунги, има „агитационен“ и назидателен характер. В случая важното е да се открият онези явления и факти в живота и в непосредственото социално окръжение, които представляват реален интерес за комунистите. Затова при планирането и осъществяването на идеологическата работа главните отправни точки се избират на основата на богата оперативна информация за проблемите на колектива, на световните постижения, общественото мнение и настроение. Тук самоцелното просветителство, формализмът, примитивизмът и шаблонът са не само неуместни, но и направо вредни. За тези партийни организации особено се отнася мисълта на М. И. Калинин: „Възпитанието на хората не търпи никакъв шаблон, дори и хубав.“ И в тях е необходимо да се работи системно за повишаване политическата информираност и марксистко-ленинската подготовка на комунистите, като се спазва диференцираният подход и се отчитат социално-психическите характеристики на аудиторията.

Партийната организация при Института по животновъдство — Костинброд, например е изградила пет политически учебни звена, в които са обхванати както научните сътрудници, така и специалистите и помощният персонал. В теоретическия семинар с научните сътрудници на съвременно научно и методическо равнище се изучават възлови въпроси на марксистко-ленинската теория и актуалните проблеми на партийната политика, които имат важно методологично значение за развитието на науката. На занятията системно се канят изявени научни работници от съответните области, практикува се обсъждането на актуални публикации в съветския печат.

От проблемно-съдържателната страна при планирането на идейновъзпитателната дейност следва да се набляга върху онези проблеми, форми и методи, които в най-голяма степен допринасят за повишаване на социалната активност и формирането на активна жизнена позиция. На научните работнцци да се помага да осъзнаят особената значимост на своята дейност, а оттук и своята лична отговорност пред обществото. Да не се забравя, че за интелектуализацията и ускореното внедряване на научно-техническия прогрес освен нови идеи са необходими и идеали, необходима е дълбока убеденост в партийната политика, мащабност на мисленето, борбеност и заинтересовано отношение към процесите и явленията, които протичат в живота. Почесто следва да се организират творчески срещи и дискусии по различните проблеми и прояви на творческата дейност, да се насърчава усвояването на съвременните методи за колективно научно творчество.

Известно е, че творческата дейност поради своя специфичен характер и съдържание по-трудно се поддава на външен контрол. С административни методи човек може да се принуди навреме да идва на

Digitized by Google

работа, дори да изпълнява своя производствен план, но не и да проявява творчество, да гори в своята работа, да живее постоянно с проблемите на своя институт. Ето защо е много важно да се проявява постоянен интерес към изявите и дейността на всеки научен работник, умело да се използват както механизмите за духовно стимулиране и поощрение, така и изпитаните методи на колективна оценка и критика към недостатъците и слабостите. Преди всичко да се проявява нетърпимост към мнимата активност, празнодумството, безплодните дискусии, дребнотемието, поемането на външни ангажименти. От такава позиция успешно ще се води борба за укрепването на дисциплината в тези организации.

Що се отнася до организационната дейност на първичните партийни организации в научноизследователските институти и звена, очевидно е, че тя следва да отговаря по съдържание и форми на задачите и специфичните особености, които бяха вече посочени. Чрез нея наред с другото ще се насажда респект към деловитостта, ще се възпитава висока организационна култура, уважение към колективното мнение и решенията. Чрез такива изпитани методи като самоотчета на комунистите, възлагането на партийни поръчения, личните творчески планове на специалистите, обсъждане дейността на номенклатурните кадри и други партийните организации в научните институти могат постоянно да влияят върху съзнанието и поведението на своите членове, да стимулират и насочват във вярна посока тяхната творческа енергия.

Първичните организации в научноизследователските институти и организации, обслужващи производството, са в състояние да се намесват активно и да дават своя решаващ принос за издигане дейността на тези институти и организации на онова равнище, което изисква партийната политика сега, когато прекрачваме прага на осмата петилетка, която, по думите на другаря Тодор Живков, не може да бъде друга освен петилетка на техническия прогрес.

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

ЗА ЧЕСТТА НА БРИГАДАТА

Пред нашия колектив, който наброява 570 човека, стои задачата годишно да даваме продукция за 4 600 000 лв. Това съвсем не е малко, като се има предвид, че предприятието ни е в системата на местната промишленост. Високи са изискванията и към качеството — произвежданите от нас изделия трябва да бъдат конкурентноспособни на вътрешния и външния пазар. Както се вижда, задачите не са леки. Към тяхното изпълнение е насочена главно и дейността на първичната партийна организация, на изградените в нея девет партийни групи.

Откакто е създадена партийната група в цех „Леяри", съм неин отговорник. Когато в момента правя равносметка на изминатия от

Digitized by Google

нас път, мога да кажа, че групата ни се откроява като една бойка единица, способна да води колектива, творчески да организира неговите усилия за изпълнението на напрегнатата производствена програма. Цехът ни е възлово място в предприятието, от него в голяма степен зависи как ще работят другите цехове: за менгемета, тръбни електрически нагреватели и готови тенекеджийски изделия — всеки наш пропуск може да създаде там допълнителни затруднения. Ясно е какво голямо значение има ритмичната работа на нашия цех, съзнателното изпълнение на производствените задачи от колектива. Това е прицелна точка и в дейността на партийната група.

Постигнатите от колектива резултати безспорно са плод и на внедрената още със създаването на цеха бригадна организация на труда. Колективът на цеха е обединен в една бригада, която работи на стопанска сметка. Ние непрекъснато я усъвършенствуваме в съответствие с новите постановки, като по-пълно използваме нормираните планови задания и коефициента за трудово участие. Вътрешностопанската сметка ни дава възможност да получаваме ясна представа за икономическите резултати и на тази база да прилагаме икономическия подход.

Преди 2—3 години в цеха постъпиха доста млади и неквалифицирани работници и количеството на брака се повиши. Първа и най-остро на това явление реагира партийната група. Новите членове на колектива бяха прикрепени към комунисти и други опитни работници, които им помогнаха бързо да придобият професионални умения. За сравнително кратък срок се наложиха като добри производственици Георги Щърбов, Борис Анастасов, Мурат Демов. Така успяхме да избегнем застрашаващата ни опасност от влошаване на производството, не провалихме плановете на останалите цехове. Но това беше частичен успех. Целта ни е по-голяма. Искаме отделният работник да не се затваря само в кръга на своите лични проблеми, да не се вълнува единствено от своето възнаграждение, а да го тревожат проблемите на цеха, да го интересуват качеството на продукцията, състоянието на трудовата и технологичната дисциплина, икономията на суровини и материали, ако щете, личните радости и тревоги на неговите колеги. Търсейки пътища към постигането на тази цел, партийната група обсъди не един и два варианта: разменяхме мнения, правехме съвместни събрания с профсъюзния и комсомолския актив. Когато стигнахме до определен извод, изложихме своето становище пред цеховото ръководство и пред партийното бюро, свикахме събрание на целия колектив. Отвсякъде получихме пълна подкрепа.

В какво се състоеше новият принцип на работа? От бригадното ръководство бяха създадени вътрешни норми, чиято база е над средното равнище на разредите в цеха. За професиите, при които подобни норми не можеха да се приложат, бяха въведени други показатели; тяхното изпълнение даваше възможност на отделния работник да получи по-голямо възнаграждение. Помежду си нарекохме този метод на работа точкова система. Всяко преизпълнение на трудовите норми, икономията или преразхода на метал и кокс, качественото шмиргелуване на отливките и минималния брак, навременното идване и напускане на работа отбелязваме с червени или сини точки — всеки ден. В края на месеца сваляме таблото от стената и казваме: „Ти, другарю, ще вземеш заработката на четвърти разред, независимо че си пети, поради тези и тези причини.“ А онзи, който е вложил в своята работа старание и ум, трудил се е повече, вместо на трети, получава заработката на пети разред. Така започнахме да съдим за работата на всекиго не по придобития разред, а по фактически вложения труд и по получените резултати, т. е. още преди две години пристъпихме

Digitized by Google

към прилагане изискванията на новия икономически подход, към внедряване на новия икономически механизъм.

Нужно ли е да споменавам, че всичко това доведе до положителни резултати не само в производството, но и в партийната група? За първи път тя се опита да решава основно въпросите на производството, а не да се занимава с частични промени и да се намесва само тогава, когато възникват конфликти. Струва ми се, че от този момент нататък групата ярко се откроя в цеха и при всяко начинание получаваше твърдата поддръжка на целия колектив.

Решавайки въпросите на производството, анализирайки неговите проблеми и вършейки всекидневно своята разяснителна работа сред колектива, партийната група се натъкна на нерадостна перспектива: при съществуващата материална база след година нашият цех нямаше да бъде в състояние да отговори на нарастващите темпове на производителността на труда. Въпросът за повишаване на производителността излезе напред, стана проблем номер едно за цеха. След открити дискусии между комунистите от групата и стопанското ръководство за доставяне на формовъчни машини въпросът беше поставен на партийно събрание, което одобри инициативата ни. Съгласувахме действията си с партийното бюро и със заместник-директора по производствено-техническите въпроси, но голямата отговорност, големия риск пое партийната група, която беше инициаторът — още повече, че в сродните цехове в окръга такива машини не се използваха и ние просто нямаше откъде да почерпим опит. Така или иначе, новите машини бяха доставени и пуснати в експлоатация. Поверихме ги на онези членове на колектива, които бяха работили на подобни машини или имаха теоретична подготовка от училище. Въпреки преживените трудни моменти никой сега не би си представил производствената дейност без формовъчните машини.

В края на май 1980 г. поради допълнително сключен договор за износ на менгемета се наложи производителността на труда да се увеличи средно с 30—40 на сто спрямо планираната в началото на годината. Първоначално тази задача изглеждаше почти нереална. Но ние добре разбирахме, че става дума за честта на бригадата. Започнахме трескава подготовка. Разговаряхме с профгрупорга и комсомолския отговорник, с наставниците, с всеки член на колектива, обстойно оглеждахме производствената си дейност, за да разкрием резерви. На базата на доставените формовъчни преси бе създадена по-рационална организация на труда. След взетите мерки очаквахме, че машините ще могат да изработват средно около 110 броя формовъчни каси. Каква бе радостта ни, когато постигнахме 140 каси! Естествено помогна ни новият икономически механизъм, разбирането, че повишението на заплатите ще дойде от пълното и ефективно използване на машините, материалите, електроенергията. Добре бяха свършили работата си бригадното ръководство, майсторът по производството. Упорито и амбициозно се трудеше целият колектив. Помогна, както винаги, и личният пример на комунистите. Едни от тях имат съществен принос за увеличаване на производителността — такъв е например Георги Манолев. Други, като Георги Петров и Стоян Граматиков, работят върху усъвършенстването на моделната екипировка. Кръстьо Арнаудов пряко отговаря за качеството.

Партийната ни група е център и на активна, конкретна работа за разясняване политиката на нашата партия, на новия икономически подход. Всеки комунист има партийно поръчение. С някои от поръченията се осигурява изпълнението на задачите на общинския комитет на БКП или на нашата първична партийна организация, други са продиктувани от потребностите на групата и на цеха. Когато възник-

Digitized by Google

не сложен вътрешен проблем, използваме временните поръчения за организиране на колектива. Някои от поръченията на комунистите поставяме и отчитаме на открити партийни събрания. Това правим с цел и безпартийните да видят, че поставените задачи за нас са закон.

Активното участие на всички комунисти в работата на партийната група е от решаващо значение за нейната боеспособност. А освен това ние непрекъснато чувствуваме подкрепата на колектива. Най-добрите производственици проявяват жив интерес към дейността на партийната група, живеят с нейните тревоги, съвестно изпълняват нейните поръки, търсят нейната помощ. В такива моменти особено ясно виждаме плода на нашия труд, убеждаваме се, че усилията ни в идейновъзпитателната работа сред колектива не са отишли напразно.

Партийната група държи на близък отчет дейността на профгрупата. Това помогна тя да укрепне, смело да решава или да поставя за решаване от стопанското ръководство много въпроси от социалнобитов и културно-масов характер. Отделяме значително внимание и на комсомолската група. Всеки ден в процеса на работата се срещаме с отговорниците на профсъюзната и комсомолската група, разменяме мисли по текущите въпроси. Отделно в края на месеца се събираме тримата, заедно със стопанския ръководител, да отчетем производствената дейност и да набележим мерки, осигуряващи изпълнението на задачите за следващия месец. Участието на профсъюзния и комсомолския отговорник в тези кратки съвещания им дава постоянна информация за проблемите в цеха, издига авторитета им в колектива.

Не може да не сме горди, че дейността ни е оценена и от общинския комитет на БКП. За нас бе голяма морална награда организираната в общината обмяна на опит за работата на партийните групи в нашата първична организация във връзка с прегледа „Партийната група — решаващ фактор в изпълнение стратегията на Партията за високо качество и ефективност". А самият преглед бе много полезен: той ни помогна да повишим своята компетентност и оттам да засилим борбата за по-голяма ефективност в дейността на партийната група.

Георги ИЛИЕВ
отговорник на партийна група в клон „Братски труд" — гр. Сандански

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ КОНФЕРЕНЦИИ

ПО-ЗАДЪЛБОЧЕН АНАЛИЗ НА ФАКТИТЕ И ЯВЛЕНИЯТА

Общинската отчетно-изборна партийна конференция в с. Бойница — Видински окръг, задълбочено обсъди постиженията и допуснатите слабости в работата на общинския партиен комитет и първичните партийни организации и набеляза мерки за по-нататъшното издигане и укрепване на партийното ръководство, на целокупния живот в общината.

Вниманието на общинския партиен комитет е било насочено преди всичко към усъвършенствуване стила и методите на работа на апарата на комитета, на първичните партийни организации и техните бюра, към подобряване работата с кадрите. Големи грижи е полагал комитетът за издигане колективността в работата, като в това отношение особено внимание е об-

Digitized by Google

ръщал на подготовката на пленумите на комитета и събранията на първичните организации, на заседанията на техните бюра. В провежданите редовно дни на партийния секретар този въпрос почти не е снеман от дневния ред — обменян е положителният опит в дейността на първичните организации, набелязвани са мерки за по-нататъшно подобряване подготовката на техните събрания и заседанията на бюрата. Комитетът е организирал и два семинара с членовете на партийните бюра, където те са се занимали с изучаването и обобщаването на някои основни проблеми на вътрешнопартийния живот.

Широко приложение в дейността на общинската партийна организация намира и денят на отговорника на партийната група. Изградени са 39 партийни групи, или почти във всички звена, като близо половината са в селското стопанство.

За подобряване на работата с първичните партийни организации общинският партиен комитет кани периодически техни секретари да участвуват в негови оперативки, да се отчитат на пленуми на комитета и на заседания на неговото бюро. Членовете на комитета са разпределени и отговарят за дейността на отделни първични партийни организации. На специален отчет е поставена подготовката на партийните секретари, на заместник-секретарите и отговорниците на партийните групи. Провеждат се прегледи, или както тук ги наричат, контролни проверки на дейността на партийните групи.

Ако се съди по онова, което е извършено, по формите на работа, естествено е да се стигне до извода, че тук се прави немалко да се подобряват стилът и методите на работа на комитета и особено на първичните партийни организации, да се издига все повече тяхната роля на политически щабове на трудовите колективи, да расте постоянно авангардната роля на комунистите.

И това в голяма степен е така, като се отчитат условията, при които се работи, и кадрите, с които разполагат.

Редица първични партийни организации сериозно са подобрили своята политическа работа, засилен е вътрешнопартийният живот, укрепват връзките си с хората, издигат авангардната роля на комунистите. По-добре и целенасочено решават проблемите на социално-икономическото развитие на селата. Правилно конференцията отчете, че голяма помощ в борбата за изпълнение на поставените задачи е оказала и инициативата, намерила широко приложение в общината, „Чрез доверие, взискателност и отговорност към изпълнение на плана за всеки ден, седмица и месец", допълнена с девиза „Да работим без изоставащи".

Има един въпрос, на който често се гледа като на чисто технически, едва ли не формален, който няма особено значение за живота на първичните партийни организации. Това е деловодната работа на първичната партийна организация. А това е един извънредно важен проблем.

На него общинският партиен комитет е отдавал съвсем основателно извънредно голямо значение.

В началото на 1979 г. комитетът заедно с общинската ревизионна комисия са извършили повсеместни проверки на всички първични партийни организации в селата. Констатирани били твърде много слабости във воденето на партийните документи, а в някои села нямало почти никаква документация — нито протоколи от партийни събрания и заседания на бюрата, нито планове и т. н. Направени били и проверки от ревизионната комисия по финансовата отчетност на първичните организации, по събирането на членския внос и правилното му отчитане.

Какви мерки е взел общинският партиен комитет във връзка с изводите, направени след извършените проверки?

На първо място подменени били някои секретари на слаби първични партийни организации, засилен бил още повече контролът за по-нататъшното им укрепване и подобряване на деловодното им състояние. Организирани били съвещания за обмяна на опит по този въпрос, а също така и семинар, на който партийните бюра били запознати с инструкцията на ЦК на Партията по деловодното състояние. Обучени са много комунисти по правилното водене на протоколите на партийни събрания.

И не само това. Периодически проблемът за деловодното състояние се поставя на дните на партийните секретари, където те информират общинския партиен комитет по извършеното и се набелязват мерки за по-нататъшната работа.

Наистина. Един малък наглед въпрос е заел своето подобаващо място в дейността на общинската партийна организация.

Един от основните въпроси, който е стоял пред погледа на общинския партиен комитет, е подобряването на състава на първичните партийни организации. След Единадесетия конгрес в общината са приети 32-ма нови комунисти.

Основателно обаче комитетът отчете, че преобладаващата част — 69 на сто, от новоприетите са служещи, което не допринася за подобряване на състава на партийните организации.

И тук, както за много селски организации, е характерно застаряването на партийните организации. От 360 комунисти близо половината — 170 души, са над 50 години.

В това отношение буди недоумение още едно обстоятелство, посочено в доклада, но не намерило нужния извод и разбор. След XI конгрес в Партията са приети макар и сравнително малко — 32-ма комунисти. Естествено трябваше да се очаква, че новоприетите са предимно млади хора, каквито са и изискванията на ЦК на Партията. Данните обаче сочат друго — до 25 години комунистите в общинската партийна организация са едва 5 души. Явно е, че предимство е дадено за приема

Digitized by Google

на по-възрастни другари.

Не може да се каже, че няма млади хора в селата. Достатъчно е да се посочи дори един такъв факт: след излизане на решението на Министерския съвет за стабилизация на работната ръка в селското стопанство са постъпили на работа 27 комсомолци!

Със задоволство в доклада се сочи, че „нараства броят на първенците в труда. В редиците на челниците на трудовата слава все по-често се срещат имената на комсомолците от промишлените цехове, бригадите за промишлено производство и животновъдството. Комсомолците са в първите редици на борбата за по-високи добиви, участници са в движението за икономия на материали, горива, енергия".

Висока оценка, която обаче трябваше да пронизва и дейността на комитета — младежите да намерят своето достойно място и в Партията.

Ето един голям въпрос, който сериозно стои пред новия общински партиен комитет в с. Бойница.

Под ръководството на общинския партиен комитет, на първичните партийни организации активна дейност развиват общинският комитет на Отечествения фронт и низовите отечественофронтовски организации. На територията на общината са изградени редица лектории: „Страници от историята на България", посветени на нейната 1300-годишнина, две педагогически лектории с родителите на учениците в основните училища, 4 лектории с родителите на учениците от IV—VI клас на тема „Ролята на семейството за възпитанието на подрастващото поколение", 2 лектории по безопасността на движението, една „Домоуредба" към ТПК „Боян Чонос" и лектория „Култура на облеклото", в която е проведен курс по шев и кройка.

Активно са работили отечественофронтовските организации по почина „Да приберем и съхраним селскостопанската продукция със собствени сили", по изпълнението на 76-о постановление на Министерския съвет по самозадоволяването, по благоустрояването и хигиенизирането на населените места, по събирането и оползотворяването на вторичните суровини и пр.

Големи грижи са положили отечественофронтовските организации за подготовката и провеждането на викторината под наслов „България — древна и млада", която е била посрещната с огромен интерес от населението. Много низови организации са организирали и провели редица почини, като „Моята низова организация без противообществени прояви от малолетни и непълнолетни", „Празник на моята улица" и пр. Много инициативи се раждат сега в чест на XII конгрес на Партията, като са връчени 1668 поръчения, свързани преди всичко с помощта в изпълнението на селскостопанските задачи...

Може съвсем безпристрастно да се каже, че докладът на общинския партиен комитет беше много самокритичен. Комитетът съвсем отговорно се е отнесъл към слабостите, не ги е замазал, а съвсем честно, по партийному, по комунистически ги е поставил на вниманието на най-висшия форум на общинската партийна организация.

Ще посоча една констатация, взета из доклада:

„Без да се омаловажава постигнатото, трябва да отбележим, че в някои трудови колективи съществува безпринципност, безстопанственост, безотговорност, разхищения, лоша трудова дисциплина. За това се говори много и на събранията в Периловец, Раброво и Шишенци."

И още един цитат:

„Комунисти и ръководни кадри нарушават разпореждания, наредби и решения с цел лично да се облагодетелствуват, с което влошават социално-психическия климат в трудовите колективи и селата."

Може да се посочат още редица такива слабости, които общинският партиен комитет е видял и посочил. Естествено, не само комитетът. Някои бяха отбелязани и в изказванията. Така например Нинко Джибанков — член на общинския партиен комитет, пенсионер, изтъкна:

— Имаше случаи отговорни другари да не искат да се явят на отчет пред общинския партиен комитет. Със селското стопанство не сме добре, не се изпълняват плановете. А нашата земя много ражда, но не сме в състояние да я оползотворим. Ние сме я занемарили. А техника имаме немалко.

Слабостите са си слабости, констатациите — констатации.

Да се виждат слабостите, да се посочват смело, да се критикува, да се води безпощадна борба срещу тях е свещена партийна повеля.

Но само да се констатират те, без да се разкриват причините и причинителите, без задълбочен анализ на обстановката, в която виреят, значи да се движим по ръба на събитията, да не смеем да бръкнем с пръст в раната. До голяма степен така се получи и на конференцията в с. Бойница.

В Бойнишката селищна система има и редица проблеми, по които не се говори на конференцията, но които тревожно се поставят от трудещите се. Ще се спра на някои от тях.

Сериозни недостатъци съществуват например в работата на АПК — двама от заместник-председателите, които, както се казва, са „на колела", са подали молби да напуснат, но не са освободени. Макар че още се водят на работа, към тях не се проявява достатъчно взискателност от председателя на АПК, а и от общинския комитет — към ръководството на АПК. А явно е, че щом първите ръководители не се включват активно в работата, гледат навън и пр., това демобилизира и останалите, разлага дисциплината.

Бригадите са добре комплектувани с техника, но поради недостатъчната взискателност от страна на общинския партиен комитет, ръководството на АПК и първич-

Digitized by Google

ните партийни организации, слаба е дисциплината в бригадите, често не се изпълняват указания — особено лятно време и събота и неделя, когато се налага да се работи дори и нощем. Селскостопанската работа не чака.

Партийното ядро не е по-малко, отколкото в редица други АПК, но недостатъчно е партийното въздействие, особено що се отнася до използване силите на механизаторите.

Общинският партиен комитет, първичните партийни организации досега не са потърсили от никой ръководител отговорност за слабостите, които се допускат в селскостопанската работа. Особено остро стои въпросът за подготовката на кадри, като се има предвид, че трудно могат да се докарат такива отвън. Сериозно стои въпросът и за по-нататъшното укрепване и издигане ролята на партийните групи.

На отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации са поставени редица важни проблеми и критични бележки, особено за бита и животновъдството, които очакват своето решение.

Това наистина са важни въпроси, по които отчетно-изборната общинска партийна конференция трябваше повече да подискутира.

Нужен е по-задълбочен, всестранен анализ, да се разкриват по-дълбоко взаимовръзките между отделните факти и явления, да се сочат пътищата за преодоляване на противоречията, за намерилите на места благодатна почва чужди на социализма явления.

В това отношение заслужава внимание още един въпрос. Това е проблемът за неразривната връзка между политическата и стопанската работа, между политическата работа и ръководството на социалните процеси. Тези въпроси в докладите, пък и в изказванията, често се излагат откъснато едни от други. До голяма степен така стана и на отчетно-изборната общинска партийна конференция в с. Бойница. Особено то важи за раздела „Партийната работа в търговията, промишлеността и услугите". Заглавието е добре формулирано и ако разглеждането на проблема му съответствуваше, щеше да бъде много хубаво.

Ето как е разгледана партийната работа. Ще я цитирам изцяло: „Опирайки се на заразителния пример в работата на комунистите-магазинери, под ръководството на териториалните партийни организации в Бойница и Раброво планът за 1980 г. беше изпълнен по всички показатели още на 27 ноември." И по-надолу: „Пред партийните бюра сега стои въпросът за разнообразяване на формите на възпитателната работа сред пощенските работници за повишаване на културата на обслужването." И това е всичко. А колко по-добре щеше да бъде, ако наистина се разкриеше по-задълбочено ролята на общинския партиен комитет, на първичните партийни организации и партийните групи, на комунистите в областта на търговията, промишлеността и услугите. Още повече като се има предвид, че тези проблеми сега са актуални, жизнени, че с цялата им острота те бяха поставени в Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП от ноември 1980 г. Още повече, че те са поставени доста тревожно и на отчетните събрания на първичните партийни организации в общината.

Въпреки слабостите общинската отчетно-изборна партийна конференция в с. Бойница премина сравнително на добро равнище, организирано и делово, с целенасочен доклад и конкретни, пропити с грижа изказвания. Цялата атмосфера на конференцията изразяваше увереността и решимостта на комунистите да вложат ум, сърце и воля за изпълнение на решенията, които ще вземе Дванадесетият партиен конгрес.

Димитър СТАНОЕВ

С ЧУВСТВО ЗА ВЗИСКАТЕЛНОСТ

Отчетният доклад на общинската партийна конференция в Черногорово, Пазарджишки окръг, даде насоката за отмерена преценка на всичко, което заслужава да се развива, и онова, което трябва да се чисти така, както грижовният стопанин чисти нивата от пролет до късна есен. И както добрият стопанин не вини нивата, че не ражда, а сам създава плодородието, така и комунистите (преобладаващата част работници в АПК) се вглеждаха повече в себе си, задаваха въпроса, дали са взели всичко от предоставените им възможности, грижливо отсяваха в доклада и изказванията постиженията, за да ги засеят като отбрани семена.

Създадена преди две години, селищната система търси своя образ. Тук най-краткото определение на една система като „дифузен град" все още не би могла да се защити. Но простата причина, че в центъра няма град по причината, че няма индустриално предприятие (дори пром-

Digitized by Google

комбинат), няма вътрешноселищен транспорт. За сметка на това има амбиция, има желание да се направи нещо.

Направеното не е малко. С него започнаха и докладът, и изказванията. Най-напред в селското стопанство. За двете години от образуването на новия аграрно-промишлен комплекс ръководството не е поглеждало към държавния бюджет за помощ. При изпълнен план за общата продукция на сто процента печалбата отскача на 117 на сто. Средногодишната заплата достига 2207 лв. Въпреки че би могла да бъде и по-голяма, черногоровци, като добри стопани, заделят 390 хиляди във фонд „Резервен".

Зад тия качествени показатели (наистина от високо качество) стоят трудовите хора, упоритите колективи, които още през есента рапортуват за изпълнението на плана за седмата петилетка по всички показатели: Бригадата за зърнопроизводство в Овчеполци, ръководена от героя на социалистическия труд Никола Алваджиев, телекомплексът в с. Крали Марко, говедовъдните ферми в селата Черногорово и Пищигово, почти всички овцеферми и други колективи. Как е станало това? В доклада е записано: „Общинският комитет и първичните организации разработиха партийно-политически и организационни мероприятия за по-пълното и ефективно използване на земята, машините и работната сила, за тяхното оптимално съчетаване с оглед разкриване допълнителни резерви за изпълнение на насрещните планове на трудовите колективи." С други думи, работата опира до внедряването на новия икономически механизъм и бригадната организация на труда, които по едно съвпадение са връстници на новообразувания черногоровски АПК.

На първо място — новият икономически механизъм. Ефектът от него е търсен в довеждането му чрез специфични форми до всяка производствена единица и производител. Важна роля е изиграла чековата система за контрол на разходите и не случайно се отчита, че са икономисани 350 хил. лв. от материални средства и 260 хил. лв. от труд. Не по-маловажен е въпросът и за постоянното повишаване на добивите от единица площ (за условията на комплекса земя с висока степен на капиталовложения). Така се формира тонът на оценките на отчетната конференция: колко произвеждаме, с цената на какво го произвеждаме, може ли повече да произвеждаме? Председателят на АПК Аралан Тончев не е доволен: „Имаме много пропуснати възможности!" И посочи цифрите на продукцията, която би се получила, ако са полети доматите и фасулът в критичните фази от развитието им, ако овощната градина не е заплевяла. За главния инженер Тодор Бишуров работата не приключва с така наречената „изправност на техниката". Той раздели в изказването си въпроса на две: преди всичко как се използва, и посочи, че коефициентът на сменност е повишен и достига за тежките трактори до 2,09. „Но не е важен само външният белег сменност — продължи по-нататък той, — а как напълваме отделната смяна, изпълняват ли се нормите?" И още нещо. За главния специалист е станало правило да ръководи съобразно икономическия анализ, а за комуниста специалист — да го обвързва със социалната политика. Ето защо конференцията посрещна с разбиране предложението на Бишуров, вместо на механизаторите да се заплащат денгуби, когато не могат да ремонтират инвентара на открито поради лошото време, тия същите пари час по-скоро да се дадат за направата на бригадни станове.

Вътрешнобригадната сметка-форма на ръководство на производството с икономически методи. Това е девизът на всички в комплекса. Ето защо председателят споделя, че ежемесечният икономически анализ по бригади е повишил отговорността на ръководството, направил е съпричастни кооператорите към управлението на звеното и бригадата. Какво е показала в последна сметка практиката: онзи бригадир, който не е усвоил ежемесечния икономически отчет или го е правил пред колектива формално, не е успял да изпълни плана и в повечето случаи подмяната му е дошла като предложение отдолу.

На бригадната организация като следващ съществен елемент се отделя значително внимание. Въпреки че районът е с по-сложна производствена структура, ръководството не изчаква конкретни указания, не чака някой друг да опита, а се нагърбва с бързото решаване на специфичните проблеми. Управленческата система се опростява. В малките селища се създава една бригада, която обхваща цялото селскостопанско производство. В големите села има по една бригада в зърненофуражното производство, една в зеленчукопроизводството и една в животновъдството. Кои са главните критерии — сеитбообръщение, системата машини, хората от едно населено място, които при сложната структура на производството ще могат да маневрират от една селскостопанска кампания към друга. В последна сметка бригадата става самостоятелна, стабилна производствено-икономическа единица, която трябва да решава основните проблеми самостоятелно, като произвежда селскостопанска продукция за не по-малко от 800 хиляди лева, а най-големите — за около 2 милиона лева.

В доклада има една мисъл, която отразява подхода на общинския партиен комитет към проблемите на селищната система: „... Положителните резултати по изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на общината са сигурна предпоставка за по-нататъшното стабилизиране на селищната система." Селищната система — това са хората със своите изисквания, формирани под непосредственото влияние на близките го-

Digitized by Google

леми центрове. В селата все още има хора, и то на трудоспособна възраст, но вече около 700 души живеят на село, а всеки ден пътуват до индустриалните предприятия. Те не са „ничии" граждани и ако от семейството пътува един, другият взема участие с труда си в АПК, растат децата, някои от които ще се приобщят към селскостопанския труд.

Окото на партийното и стопанското ръководство в Черногорово е в младите, чрез тях то моделира бъдещето на селското стопанство такова, каквото ще бъде след 10—15 години — интензивно, индустриализирано. Работата е започната издалеко — първият в страната пионерско-комсомолски производствен участък (в който са включени обработваемо поле от 1500 дка, база за отдих и спорт) вече е открит. Участъкът е на собствена стопанска сметка, което означава, че тук юношите няма да се запознават с окръжаващата ги природа по стереотипа на агробиологичните кръжоци, а ще се учат от първите стъпки на стопанисване.

Следващият етап са комсомолските производствени единици. Засега са три: говедовъдната ферма в Черногорово, птицефермата и една агрегатна група в бригадата за зърнопроизводство в Овчеполци. Бъдещото навлизане на комсомолците в производството секретарят на общинския комитет на ДКМС Марин Иванчев вижда чрез укрепването и разширяването на единици. В тях ще дойдат със закваската от ученическия участък операторите доячи и механизаторите. Ръководството е готово да ги посрещне — новите разширени и преустроени животновъдни обекти са с предимство за тях. Засега равносметката е показателна и обнадеждваща. Има изградени 5 комсомолски дружества на производствен признак, клубът за ТНТМ е дал предложения с ефект 40 хил. лева. Тридесет младежи ще постъпят през 1981 г. в селското стопанство, от които 13 в животновъдството. Вярно е, че миграция ще има, но като правило, който се е хванал един път на работа в АПК, вече не напуска.

С критериите на тази млада генерация се формира и отношението към плана за социално-икономическо развитие. Тук се вижда и удовлетворението от новите домашни телефонни постове, и надминатите средни нормативи за консумация на животински и растителни продукти. Но всичко ръка за ръка, защото в Черногорово най-малко биха могли да очакват някой отнякъде да им даде. На първо място е общественото стопанство с произведени за една година на глава от населението 135 кг месо. А животинска продукция има, защото от това поле в поречието на р. Луда Яна наред със зеленчуците и плодовете са произведени по 3 т зърно на човек. В доклада бяха посочени и редица цифри за развитието на личното стопанство. Еднопосочни, в унисон с увеличаване на продукцията от общественото стопанство, за да се постигнат организационни резултати, които дават основание на ОК на БКП да заложи тук усъвършенствуван вариант на системата за самозадоволяване. Но с това проблемите не свършват. Те започват едва ли не оттук така, както и в теорията се сочи, че задоволяването на една потребност поражда друга. Тия 5—6 хил. лв., гдето влизат във всеки дом, карат хората да мислят за нови къщи и наредби, да търсят занаятчийски услуги, да пътуват и се обличат модерно, да ценят по друг начин свободното време. Затова на конференцията, когато се говореше за увеличаване продуктивността, на преден план се поставяха хората, на които следва да се осигури петдневна работна седмица. Кръстосваха се добиви и поевтиняване на храната в столовете; трудова дисциплина и транспорт до работните места. Подобряването на условията на труда и бита никой не обезличи зад средните цифри. Когато председателят на РПК отчете изпълнения план, председателят на общинския народен съвет постави въпроса, защо зад стоте процента на доставения цимент не се виждат трите села, в които циментът не стига, или какво печелят хората от малкото село, като им съобщиш, че услугите в селищната система са се удвоили, а те няма къде да си дадат обувките на поправка? Нека повторим, че това са нов тип тревоги на един председател на съвет, който търси утвърждаването не чрез административната власт, а чрез усъвършенствуване на социалната система. По подобен начин и неговият колега Димитър Величков — кмет на с. Росен, завърши изказването си с тревога за утрешния ден на селото, от което населението се отлива пред очите му: „Хората искат да работят целогодишно — иначе напускат!"

Отговорността за качеството и ефективността на онова, което са направили, и за това, което са пропуснали да направят, комунистите преценяваха през дейността на първичните организации и партийните групи. В ППО — общите проблеми, в партийните групи — специфичните за микроколектива. Една първична организация обхваща всички комунисти от производството в отделното село, а това означава всеобща отговорност за използването на земята, за производството на фураж, за кадрите, за социалното развитие и редица други проблеми, на които не би могла да даде политическо решение партийна организация, свита в рамките на малкия трудов колектив.

Комплексният характер на проблемите поражда и комплексния характер на партийно ръководство. Например през изтеклия период комисиите за народен контрол не са развили достатъчна дейност, някъде не са намерили своя обект, на друго място са се стъписали или са вдигнали безпомощно ръце пред безразличието на някои стопански ръководители. А става дума за кражби, за безстопанственост в някои бригади. Кой да им потърси отговорност, да ги постегне? Ес-

Digitized by Google

тествено първичните организации. Но за периода се оказва, че нито една организация не е изслушала дори отчет на комисия за народен контрол. Изглежда, че и това не е случайно, след като нито един комунист не е наказан след начет, съставен акт или друга правно-административна мярка. А всичко се отразява на производството, руши социално-психическия климат, забавя социално-икономическото развитие.

Работата с хората, конкретната работа при точни обстоятелства и специфичната обстановка на всеки проблем — това подчертаваха комунистите като главен фактор за преодоляване на трудности и недостатъци. За главния зоотехник Иван Митев пречките от субективен характер ще се преодолеят, ако се заработи по-тясно с хората, за Аралан Тунчев бригадната организация ще успее, ако се съчетае с подходящи ръководни кадри — всеки на своето място вижда огромния неизползван напълно потенциал на живата организаторска и политическа работа с кадрите.

●

Една партийна конференция — това е докладът, изказванията (понякога регламентирани), накрая — резолюцията. Но има и една друга част — разговорите през почивките, след завършване на конференцията: нерегламентирани, възбудени, под въздействието на току-що чуто изказване. Те не са предмет все още на социологическо изследване, въпреки че текат по посока на главните проблеми, въпреки че от тях може да изкристализира не едно управленческо решение. Така и в Черногорово тази неофициална част даде окраска на някои от проблемите.

В аграрно-промишления комплекс на всеки декар обработваема земя се падат основни производствени фондове за 213 лв., а от този същия „среден декар" се получава обща продукция за 176 лв. Вложени са инвестиции за напоителни полета без осигурена вода, за замразени проекти на фуражни кухни и пр., а до момента от никого не е потърсена персонална материална отговорност, независимо дали той е ръководител от местен или окръжен мащаб. Не може да има нов икономически подход без конкретна материална отговорност.

Селищната система не е само административен район, а жив социален организъм, който изисква и социално планиране, и социално развитие. Без промишленост това няма да стане, защото няма откъде да се вземат отчисления и общинският съвет отново протяга ръка към бюджета за всяко благоустройствено мероприятие; защото няма кой да подкрепи спорта или художествената самодейност; защото хората искат да се реализират многостранно; защото най-после големите промишлени центрове ще глътнат и останалата работна ръка, а през летните месеци АПК ще хвърля луди пари да вози бригадири от градовете. Засега ръководството на селищната система среща разбиране по тия въпроси, но за две години въпреки разбирането дори един промкомбинат не е организиран.

Петко СТАМОВ

ПРЕУСТРОЙСТВО НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

Първата отчетно-изборна конференция на общинската партийна организация в селищната система в Костинброд — Софийски окръг, беше за комунистите сериозен разговор за постигнато и недоработено, за проблеми и трудности, за бъдещи планове.

Имаше какво да отчетат: през годините на седмата петилетка в селищната система е произведена надпланова промишлена продукция за 10 171 000 лв. Преизпълнен е планът за общата селскостопанска продукция. Предсрочно са изпълнили натуралните и качествените показатели трудовите колективи от транспорта, съобщенията, търговията и услугите.

Всички подчертаваха, че в общината е създадена надеждна основа за успешна работа през осмата петилетка. Но изпълнението на предначертаното ще поиска от комунистите нови усилия и заедно с това решително отстраняване на недостатъците, слабостите, пропуските. А те съществуват, за тях открито се говори от трибуната на конференцията.

Колективите на редица предприятия, в това число и на най-голямото — ДХЗ „Георги Димитров", не са се справили с плановете. В строителството има голямо изоставане. Ръководителите на автотранспорта допускат недостатъци в обслужването на населението, в търговските магазини често не достигат стоки за широко потребление. Далеч не всички резерви в селското стопанство са задействувани. Слабо се вне-

Digitized by Google

дрява опитът на челниците, на науката. А на територията на общината има редица научни институти. Тук е съсредоточен висококвалифициран научен потенциал — 245 научни работници, от които доктори на науките — 9, кандидати на науките — 101, двама професори, 65 ст. н. сътрудници, 69 научни сътрудници. Въпреки постиженията недостатъчно ефективни са научно-техническото ръководство и научно-техническата помощ на селскостопанските предприятия на територията на общината и преди всичко на птицевъдството, говедовъдството и растениевъдството.

Въпрос, който конференцията обсъди нашироко, беше: какво са внесли изминалите години в практиката на идейновъзпитателната работа. Делегатите единодушно отбелязаха, че поставената от Партията задача преустройството на идеологическата работа да завърши до Дванадесетия конгрес е намерила дълбоко отражение във всекидневието на първичните партийни организации, че комплексният подход към възпитанието все по-трайно се утвърждава в дейността им. Но въпреки това в доклада, прочетен от секретаря на общинския комитет на Партията Петър Ицков, се прави извод: „В общинската партийна организация няма пълна реализация на преустройството." Делегатите в изказванията си потвърдиха този извод. Какви са основанията? Като анализираха степента на преустройството на идейновъзпитателната работа по основните три направления, формулирани от др. Тодор Живков пред Десетия конгрес на БКП и конкретизирани от Февруарския пленум на ЦК на БКП (1974 г.), а именно:

— по-пълно отчитане взаимодействието между социалната среда и идейновъзпитателната работа;

— още по-тясно свързване на идеологическата дейност с политиката на Партията и задачите, които решава трудовият колектив;

— усъвършенствуване организацията и ръководството на идеологическата дейност и повишаване на нейната ефективност.

През отчетния период общинският партиен комитет и първичните организации са извършили немалко за усъвършенствуване на социалната среда в селищната система като обективна предпоставка за издигане равнището на идейновъзпитателната работа. Увеличени са грижите за подобряване на социално-битовите условия за труд и отдих в много от селищата в общината. Голяма част от стопанските и административните ръководители в процеса на внедряването на новия икономически подход и новия икономически механизъм са се изявили като възпитатели на колективите, за създаване на здрав социално-психически климат, за делова и творческа атмосфера за успешно изпълнение на производствените планове и задачи. Но това не задоволява. Делегатите гледаха напред, в утрешния ден, разкриваха трудности и нерешени проблеми, които се отнасят до усъвършенствуване на материално-техническата база, до битовото и културното строителство, и за неизправния водопровод, и за нередовната поща, и за неоформения център на Костинброд, и за... некачествения хляб — всичко това действува на настроението на хората, отрицателно влияе на идейновъзпитателната работа. „Как да искаме от младежите да спазват обществения ред, да не вдигат нощем шум по улиците, когато не сме им осигурили достатъчно места, където да се събират — читалището в културния дом?" Или как да въздействува с идеологически средства партийната организация за намаляване високия процент на текучеството в такива основни предприятия като ДХЗ „Георги Димитров", Птицекомбината и други, когато съответните ръководители не са се справили със затруднените трудови условия — запрашеност, изпарения, влага, шум, тримесечен режим на работа.

Справедливо е да отбележим, че проблемите, свързани с повишаване ролята и отговорността на трудовите колективи като социална среда, са заемали място в идейновъзпитателните функции на първичните партийни организации — повече от две трети от тях са обсъждали на свои събрания важни проблеми, чието решаване допринася за създаване на благоприятен социално-психически климат, за ролята и състоянието на обществените организации, индивидуалната политическа работа с хората, авангардната роля на комунистите. С подчертано възпитателно и мобилизиращо въздействие е била съпроводена дейността в общинската партийна организация по време на подготовката и провеждането на научно-практическа конференция за преодоляване на противоречието между нарастващите възможности на материално-техническата база и изоставането на субективния фактор в общината. Откровеният разговор на всички нива и във всички колективи е допринесъл на базата на критичния анализ да се предприемат мерки за преодоляване на изоставането и трудностите, за успешно реализиране девиза „За високо качество и висока ефективност във всичко и навсякъде". Но критичният дух на конференцията и тук се наложи: част от първичните партийни организации нямат ясна концепция за развитието на колектива, който ръководят, примиряват се със застоя, консерватизма, рутината. Партийните организации в ДХЗ „Георги Димитров", в Птицекомбината, в Хибридния център, в с. Петърч и други все още нямат утвърдена система за изучаване настроенията на хората, техните интереси и предложения. Това не допринася да се реализира постановката на др. Тодор Живков: „С хората следва да се разговаря откровено, честно да им се разяснява кое е редно и кое не е редно, какво тяхно искане е осъществимо и какво е неоснователно и неосъществимо."

За какво говорят тези факти? В доклада правилно се отговаря: в общото проявление на идейновъзпитателната работа за усъвършенствуване на социалната среда и

Digitized by Google

главно за издигане ролята на субективния фактор са налице съществени отрицателни страни. Основните причини се дължат на недостатъчната възпитателна работа на първичните партийни организации, от една страна, и от друга — в компромисното отношение на някои ръководители към носителите на отрицателни явления, за преоделяване на потребителския подход в съзнанието на една част от хората в общината.

Такива изводи направи конференцията по първото направление.

По второто направление. Конференцията отчете, че общинската партийна организация е направила крачки в по-тясното свързване на идейновъзпитателната работа с актуалните и непосредствените задачи, които се решават в трудовите колективи и по-специално за обогатяване съдържанието и усъвършенстване методите и формите на агитационната и пропагандистката работа в общината като цяло и в трудовите звена поотделно.

Положителна оценка заслужава фактът, че членовете на бюрото на общинския комитет на Партията, стопански и административни ръководители водят занятия в системата на политическата просвета, че в единния политически ден редовно се срещат с трудещите се и в лекции, доклади, беседи, лични разговори изясняват много въпроси, които вълнуват хората. Заедно с това отблизо се запознават с настроенията, потребностите на хората. Но вероятно има още какво да се желае, щом като Георги Михайлов — председател на общинския народен съвет, изтъкна: „Нужно е по-често да сме при хората, по-малко да седим в канцеларите." Или как да се обясни, ако не с формализъм в идейновъзпитателната работа такъв факт: в доклада се констатира: слаба е трудовата дисциплина в някои колективи, самоотлъчките са около 0,6 на работник, отсъствията с разрешение са приблизително 2 дни за общината, а за ДХЗ „Георги Димитров" — средногодишно по 12 дни на едно лице, което е загуба на 1300 работни дни за една година, или 58 души не са работили цяла година. Причините — заедно с другите и тази, която изтъкна секретарката на партийната организация на транспортния цех в завода ... ръководителите изнасят доклади, разговарят с хората, но не се вслушват в думите им, не вземат под внимание предложенията им. Делегатите открито критикуваха такива стопански и административни ръководители, които с поведението си, с отношението си към хората не създават необходимите условия за изпълнението на плана и с това пречат на трудовото възпитание; и онези първични партийни организации, които не са създали в трудовите колективи нетърпимост към разхищението на материали, суровини, похабяване на продукция, техника, кражби на селскостопански продукти.

Там, където в центъра на масово-политическата работа е задачата за усъвършенстване организацията на труда и планово ръководство на икономиката, техни отделни страни и направления, резултати има. На партийни събрания в партийните групи в цехове, бригади, ферми, научни звена в Научния институт по животновъдство, първичната партийна организация в с. Драговищица, в с. Петърч, в ССТ „Т. Черноколев" и други, ръководителите — като докладчици и агитатори — разясняват тези въпроси, информират хората за вътрешни и външни събития, за перспективите на селищната система, за дела на собствените им колективи, негативните прояви намаляват, „климатът" там е друг — у всекиго се чувствува нараснала отговорност за изпълнението на задачите.

За това допринася и подобреното изучаване и внедряване на челния опит, неговото превръщане в сърцевина на съревнованието. Партийните организации заедно с профорганизациите за колективите, а общинският партиен комитет — за общината, редовно организират срещи на населението или на отделни колективи с първенци, челници за обмяна и популяризиране на техния опит. На тези срещи се прави не само професионален, но и нравствен портрет на челника, изтъква се неговата трудова и обществено-политическа ангажираност. Квалифицирано се оценява опитът му, изказва му се обществено признание и благодарност, правят се предложения къде и как да се внедри опитът му, има ли трудности и пречки той да стане масова практика. Тези срещи са с голям възпитателен заряд. Та на тях присъствуват не само другарите му по работа, а и съседи, близки, младежи. 37 орденоносци, 61 изобретатели, 96 рационализатори са и агитатори, и пропагандатори на новия икономически подход. В общината функционират 56 агитаторски актива с около 480 агитатори и те получиха заслужено признание за своите дела. Проблемите за пълно и конкретно внедряване на икономическия механизъм, решаването на въпросите за самозадоволяването на селищната система със селскостопански продукти, за услугите на населението, задачата за интелектуализацията на общественото производство са днешното и утрешното задължение на устната агитация на общинската партийна организация. Въпреки това човек добива впечатление и от доклада, и от изказванията, че индивидуалната политическа работа още не е станала неотменна черта от стила на общинския партиен комитет и партийните бюра, не се е превърнала в основно задължение на всички кадри в общината. Особено не задоволява тя сред животновъдите, механизаторите, строителите.

Немаловажен показател за преустройството на идейновъзпитателната работа са грижите за изграждането на марксистко-ленински мироглед у комунистите и трудещите се. Общинската партийна организация има постижения. Със средствата на лекци-

Digitized by Google

онната пропаганда са усвоявани през последните две години най-вече икономически знания. По-значима и конкретна е била лекционната дейност по време на обявените десетдневки и месеци на икономически знания и окръжният преглед за разясняването и внедряването на икономическия механизъм. Тук слабостите се свеждат до несистемни просветни събрания, до недостатъчна плановост и разнообразие в лекционната пропаганда. Предложението да се активизира групата докладчици към общинския партиен комитет, да се полагат грижи за утвърждаването на висококвалифицирани местни лектори потвърждава впечатлението не само за тази община, че някои партийни комитети най-често разчитат на готови лектори от центъра, а не полагат достатъчно грижи да подготвят свои, местни. Това е една от причините да се планират просветни събрания общо, не тематично и да се изнася на тях не въпрос, който в даден момент вълнува колектива, съобразно с интересите му, възрастта му, дори и това повече ли са мъже или жени работниците, а въпрос, по който е подготвен дошлият „отгоре" лектор.

Системата на политическата просвета допринася значително за свързването на идейновъзпитателната работа с живота. И тук не може, без да посочим някои цифри.

...Ежегодно в системата на политическата просвета се обучават над 4900 души, което е значителна част от населението. През настоящата учебна година се учат над 90 на сто от партийните членове. В 43 звена на партийната и профсъюзната учебна година се обучават 684 ръководни и изпълнителски кадри. В 23 звена се изучават дисциплини с икономическо направление. 96 на сто от пропагандистите са с висше, полувисше и средно образование — 28 на сто са стопански и административни ръководители. Делегатите приеха извода, направен в доклада, че „в основни линии изградената структура на звената за политическа просвета отговаря на предявените изисквания и актуалните и специфични потребности на трудовите колективи", но критикуваха част от първичните партийни организации, в които преобладават количествените критерии, не умеят да правят качествена преценка на политическата просвета. Не удовлетворяват и усилията за разгръщане движението „Пропагандистът-активен борец за висока ефективност и високо качество". Обхватът на пропагандистите в това благородно движение е 37 на сто. Недостатъчно се прави за насочване на млади специалисти с висше образование към пропагандистка дейност. И още нещо — в една от почивките делегат спореше с другаря си: можем ли да считаме, че пропагандистката дейност е ефективна, когато управленческите кадри в общината учат икономически дисциплини, а в доклада се критикуват кадрите от съвета, че некомпетентно ръководят икономиката на общината.

...И по третото направление. Конференцията показа, че се утвърждават положителни тенденции в **организацията и ръководството на идейновъзпитателната работа** в част от първичните партийни организации и в общинския партиен комитет. Считам, че заслужава най-голямо внимание изводът: идеологическата дейност във все по-голяма степен става дело на цялата общинска партийна организация. Постигне ли се това, постигнато е много. Подобрява се планирането й. Това също е доказателство за положителна тенденция. В първичните партийни организации в радиостанцията, ИЗР, ДАП, НИИЖ умело приложили комплексното и перспективно планиране и работят по него, стремят се да прилагат качествени критерии при оценка на планираните идеологически мероприятия в духа на изискванията на Националното съвещание от ноември 1978 г.

Но това явно са тенденции, стремежи, опити. А като се анализират някои от плановете, се вижда, че „...при планирането в първичната партийна организация в стройгрупата, „Наркооп", ДПП „XI конгрес", жп гара, с. Голяновци, все още се проявява примитивизъм, в плановете за събрания преобладават въпросите на учебната година, подготовка и чествуване на празници. Допуска се по обсъждани въпроси да не се вземат решения. В редица организации липсва задълбочен анализ в изучаването на процесите и явленията, на комплексното въздействие на обективните и субективните фактори за повишаване съзнателността на трудовите хора, на ефективността от осъществяваните форми и средства на идейновъзпитателната работа". Причините? В доклада: „В някои първични партийни организации пълномощниците на бюрото на общинския партиен комитет не помагат конкретно и компетентно. Не е достатъчна взискателността към отделни партийни бюра и секретари... Все още има отделни партийни и стопански ръководства и кадри, които подценяват изключителната важност на проблемите на идейновъзпитателната работа." Делегатите допълниха: и несистемна работа с агитпропите на първичните партийни организации...

Ето, като прецени трезво, задълбочено постигнатото, недоработеното и предстоящото по трите направления, конференцията справедливо заключи: „В общинската партийна организация няма пълна реализация на преустройството на идейновъзпитателната работа", и като първа мярка задължи новия общински партиен комитет да свика пленум, на който да очертае задачите за издигане ефективността на идейновъзпитателната работа.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

БЕЗ ПРАВА

Наричат ги „първични" или „партийни организации без права", понякога и „съставни", а те в Устава на БКП са записани ясно и недвусмислено — „партийни организации в състава на първичната". И не само това — посочени са функциите, правата и задълженията им. Вярно, те не приемат и не изключват комунисти, не могат „да решават общи въпроси на предприятието, учреждението и пр., каквито права имат първичните партийни организации". Но само заради това да се наричат „без права" не е правилно.

Известно е, че в Партията като висша форма на класова организация, изградена на принципа на демократическия централизъм, всяка организационна единица и всеки партиен член уставно са гарантирани с точно определени права и задължения. Известно е и това, че партийната група например няма всички права и задължения на първичната партийна организация и пр., но не казваме, че е без права. Така е, всеки го знае!

Защо поставям този въпрос! Не само защото неоснователно се кръщават като безправни тези важни в структурата на Партията звена, а защото от неправилното наименование идва и пренебрежителното отношение към тях. Примери колкото щете! Някои партийни комитети и първични партийни организации дори избягват да ги изграждат. В същия момент обаче не се стесняват да търсят по-големи права за партийните групи. Ако се вникне в решението на Секретариата на ЦК на БКП от май 1978 г., ще се види, че то предлага съобразно със специфичните условия избор на структурни варианти за приближаване на партийното ръководство до производствените и другите организации, препоръчва организационни форми, партийни звена, осигурени от Устава с права и задължения, достатъчни да изпълняват ръководни функции на място.

В Партията няма органи, организации и членове без права и задължения, следователно няма място и за названието „без права". То не изразява същността на партийните организации в състава на първичната, създава у кадрите и комунистите неприятна психическа нагласа към тях.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

СИГУРЕН УСКОРИТЕЛ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

ТАТЯНА ИВАНОВА
първи секретар на Калининския районен комитет на КПСС в Москва.

НАУЧНИЯТ ПОТЕНЦИАЛ

Тази инициатива се роди през март 1979 г. във Всесъюзния електротехнически институт „В. И. Ленин" в нашия район. Работейки за създаването на уникално оборудване на свръхдалечната линия за предаване на постоянен ток с напрежение един милион и петстотин хиляди волта от Екибастуз в Централната енергетична система на СССР, учените — комунисти и безпартийни — предложиха да бъдат използвани мощни тристорни блокове и производството им да се намали с цяла година. В резултат само от това и без допълнителен разход на гориво в центъра ще бъдат предадени още два милиарда киловатчаса електроенергия — колкото през 1930 г. произвеждаха за три месеца всички електростанции у нас. Ето какви са сегашните крачки на научно-техническия прогрес!...

На партийните, профсъюзните и комсомолските организации, на стопанските ръководства бе препоръчано да проведат широка организаторска и разяснителна работа за важността на тази инициатива, в резултат на което тя се подхвана в 28 научни учреждения. Разгърна се социалистическо съревнование под девиза „На петилетката за ефективност и качество — ударен финал".

Обемът на изследванията, които се провеждат от научните учреждения и конструкторските организации в района, е твърде значителен. Известна представа за техните мащаби може да даде постигнатото през 1979 г. В производството бяха внедрени около 900 разработки на наши научни учреждения. Икономията от използването на нова техника и технология достигна 187 млн. рубли. И което е за нас твърде важно — принципно нови технически решения са използвани във всеки четири от пет завършени работи и три от всеки четири внедрени в производството разработки.

А в това, че научноизследователските институти, конструкторските бюра и висшите учебни заведения в района се стремят да постигат високи крайни резултати в работата по ускоряването на научно-техническия прогрес, твърде **голяма заслуга имат партийните организации в тези учреждения, които непрестанно повишават и задълбочават равнището на партийното ръководство, организаторската и политическата работа в колективите.** На тази многопланова целенасочена дейност на комунистите, организациите и ръководствата им ние гледаме като на **най-сигурен ускорител на научно-техническия прогрес.**

ПЪРВОСТЕПЕННА ЗАДАЧА

XXV конгрес на КПСС определи ускоряването на научно-техническия прогрес като един от най-важните възлови проблеми на развитието на съветската икономика. По своите главни задачи, по основните насоки на стопанската дейност десетата петилетка сама по себе си е едно единно цяло с предишната, с деветата петилетка. Още XXIV конгрес на КПСС издигна целта: **най-тясно, органически да се съединят постиженията на научно-техническата революция с предим-**

Статията е написана за сп. „Партиен живот" през 1981 г.

Digitized by Google

ствата на социалистическата стопанска система!... А когато след пет години съветските комунисти конкретизираха принципните постановки относно десетата петилетка и за по-далечна перспектива, те наново потвърдиха: **ускоряването на научно-техническия прогрес продължава да е първостепенна задача на икономическото развитие на страната!** Нейното успешно решаване даде възможност да бъдат постигнати дълбоки качествени изменения в структурата и техническото равнище на народното стопанство.

Както е известно, прогресът в науката и техниката по най-непосредствен начин е свързан с научно-техническата революция, която протича в наше време. В своето отношение към този проблем КПСС изхожда от това, че само в условията на социализма научно-техническата революция придобива вярна насока, която действително отговаря на интересите на човека и на цялото общество. Съветските комунисти много добре помнят изказването на Владимир Илич за това, че **социализмът е немислим без техниката, построена по последната дума на науката.** Те са убедени, че само на основата на ускоряването на развитието на науката и техниката могат да бъдат решени крайните задачи и на социалната революция — може да бъде създадено комунистическо общество!...

Изпълнявайки решенията на конгреса, районната партийна организация, Съветът на народните депутати, стопанските ръководители, профсъюзните и комсомолските организации разработиха **план за социално-икономическото развитие на района през десетата петилетка.** В него предвидихме и комплекс мероприятия за по-нататъшното ускоряване на научно-техническия прогрес. Поставена беше задачата комплексно да бъдат механизирани не по-малко от 40 цеха и производствени участъка, да бъдат внедрени 100 механизирани и автоматизирани поточни и конвейерни линии, повече от 800 автоматични, полуавтоматични и агрегатни стана. Предстоеше да бъдат разработени и да бъде усвоено производството на 900 вида нови изделия, два и половина пъти да се увеличи обемът на висококачествената продукция.

Осъществяването на такъв сложен комплекс от задачи и мероприятия изисква от районния партиен комитет и от комунистите в района **постоянно внимание към въпросите за ускоряването на научно-техническия прогрес, засилване влиянието на партийните организации върху цялостната дейност на колективите.**

ФОРМИ НА ПАРТИЙНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Районният комитет съсредоточава вниманието върху **непрестанното усъвършенстване на стила и методите на партийното ръководство на колективите на научните учреждения в района на основата на внедряване на комплексния подход в работата; задълбочено изучаване и познаване на състоянието на нещата в организациите и техните ръководства; затвърдяване и разпространение на събрания положителен опит; използване на нови организационни форми на работа.**

Придавайки все по-голямо, първостепенно значение на ускоряването на научно-техническия прогрес, **нашата районна партийна организация се стреми да се подобрява дейността на всяко научно учреждение, на всяко конструкторско бюро и всяка проектантска организация, на всеки сътрудник в тях.** В този смисъл все по-ефективен принос за повишаването на партийното ръководство, на партийното въздействие дават пленумите и заседанията на бюрото на райкома, събранията и съвещанията на партийно-стопанския актив на научноизследователските институти (НИИ) и конструкторските бюра (КБ), на които се създават условия за задълбочен проблемен и делови разговор по всички основни въпроси, свързани със съвременния технически прогрес.

Пленумът на нашия районен комитет на КПСС, който се състоя през септември 1977 г., беше посветен на обсъждането на задачите на районната партийна организация за изпълнението на решенията на XXV конгрес на КПСС за ускоряването на научно-техническия прогрес, укрепването на връзките между науката и производството, по-бързото внедряване на постиженията на науката и техниката в практиката. По това време в района бяха постигнати вече значителни успехи. Икономическата ефективност от внедряването на нова техника и технологии беше порастнала 1,7 пъти. В производството бяха внедрени повече от 1000 разработки, частта на продукцията с държавен знак за високо качество чувствително беше увеличена, научните учреждения и конструкторските бюра работеха над осъществяването на повече от 1300 договора за творческо сътрудничество с промишлените предприятия. Но независимо от всичко това пленумът самокритично отбеляза, че равнището на политическата и организаторската работа на партийните организации по повишаването на ефективността на научните изследвания и ускоряване внедряването на новите постижения в народното стопанство все още не в пълната си сила отговаря на изискванията на XXV конгрес на КПСС. Партийните организации в някои научни учреждения и конструкторски бюра все още слабо влияят на формирането на техническите планове, на избора на главните направления на научните изследвания, не осигуряват съществено повишаване на качеството на разработките. Пленумът разработи и прие детайлна програма за отстраняване на недостатъците, даде необходимите ориентири за по-нататъшната дейност на партийните организации. Те бяха насочени по-добре да засилват вла-

Digitized by Google

янието си в работата на научните и научно-техническите съвети, да повишават тяхната роля и отговорност при определянето на основните насоки на изследванията. Препоръчано беше да се провежда широко обсъждане на тематичните планове; в планирането и организацията на научноизследователската дейност широко да се използва програмно-целевият подход. Беше решено да продължи издирването на нови форми за кооперирането на НИИ; за развитието на връзките между науката и производството. Особено внимание да се отделя на укрепването на сътрудничеството между учените и производствениците, заети с решаването на комплексни научно-технически проблеми; на организацията на работата на обединените колективи по единни наряди-поръчки. Решено беше да се засили създаването на творчески бригади от научни работници, специалисти и челници в производството за срочното изпълнение на конкретни задачи по разработването и усвояването на нова техника.

След това, с оглед по-ефикасния контрол над работата по осъществяването на решенията на пленума, районният комитет изслуша отчети на партийните организации в държавния проектантски институт „Кабелпромпроект" за подбора и възпитанието на научните кадри; в Института по стъклото — за развитието на инициативата и повишаване отговорността на научните и инженерно-техническите работници за крайните резултати; на група научноизследователски институти — по състоянието на изобретателската и патентно-лицензната работа и др. Обсъждането на тези въпроси позволи не само своевременно да се даде преценка за изпълнението на задачите, поставени от пленума на РК, но и по-отблизо да се контролира работата в научните институти, съобразно условията във всеки от тях.

Въпросите за ускоряването на техническия прогрес — само че от малко по-друг ъгъл на трактовка — бяха предмет на обсъждане и от пленума на районния комитет през октомври 1979 г. Той обсъди работата на районната партийна организация по изпълнението на решенията на XXV конгрес на нашата партия за понататъшното повишаване на производителността на труда в промишлените предприятия, строителството и транспорта. И макар че в резултат от реконструкции и техническо превъоръжаване на промишлените предприятия в района фондовъоръжеността на труда от началото на петилетката се увеличи с 19 на сто и целият прираст на обема на производството се получава за сметка на повишаването на производителността на труда, пленумът пак съсредоточи вниманието върху нерешените въпроси. На партийните организации беше препоръчано да концентрират главните усилия на колективите върху комплексните разработки по техническото превъоръжаване на предприятията, много по-решително да се внедряват в производството постиженията на науката и техниката; още повече да се укрепват връзките на предприятията с научните учреждения.

Благотворно влияние върху работата на научните учреждения оказа също така събранието на партийния и стопанския актив в района, на което бяха разгледани задачите на партийните и обществените организации по превръщането на научните учреждения и висшите учебни заведения в образцови.

През десетата петилетка районният комитет използва редица ефективни форми на работа по ръководството на първичните партийни организации с цел научно-техническият прогрес още повече да се ускорява. Стана традиция резултатите от работата на партийните организации и колективите в научните учреждения за повишаване ефективността на тяхната дейност всяка година да се обсъждат в бюрото на районния комитет. Всяко тримесечие комитетът провежда инструктивно-методически съвещания и семинари за обмяна на опит в работата на челните колективи на научните учреждения. През 1978—1980 г. в тях ръководители на редица НИИ от района споделиха опит по прилагането на програмно-целевия метод в планирането на научните изследвания; използването на комплексните системи за управление на качеството; по работата в условията на новата система за планиране и икономическо стимулиране.

Добра дейност в района развива **постояннодействуващо съвещание на директорите и секретарите на партийните организации в научните, конструкторските и проектантските организации и колективи.** Отделът „Наука и учебни заведения" на РК провежда събеседвания със стопанските ръководители, секретарите на партийните организации и с представителите на местните комитети на профсъюзите по основните въпроси на тяхната дейност. В тези събеседвания се спираме на изпълнението на плановете и социалистическите обещания; усъвършенстването на социалистическото съревнование; разкриват се резервите за повишаване творческата активност на учените; очертават се перспективите.

Във всички първични партийни организации са създадени и провеждат активна дейност **комисии за контрол над работата на администрацията** по изпълнението на задачите, по осъществяването на мероприятията за повишаване ефективността и качеството на изследванията. С оглед по-голямата координираност и целенасоченост в работата и за постоянна обмяна на опит районният комитет създаде и свой **постояннодействуващ семинар за председателите на комисиите за партиен контрол в научните учреждения.**

В практиката наред с провежданите прегледи и конкурси за най-добра постановка на рационализаторската, изобретателската и патентно-лицензната работа се утвърждават обсъждането и подкрепата от партийните органи и организации на ценните инициативи на комунистите и

Digitized by Google

другите работници в научните учреждения. През годините на десетата петилетка в района бяха одобрени от бюрото на РК и препоръчани на партийните организации и колективите следните инициативи: „От образцово работно място — към образцово предприятие", „Чрез взаимно сътрудничество — към висока ефективност", „Всички разработки — на равнището на изобретенията" и др.

Партийните организации започнаха да отделят по-голямо внимание на ролята на комунистите в усъвършенстването на планирането, организацията и управлението на научните изследвания, засилиха партийния контрол над дейността на административните ръководства. Развивайки идеите, залегнали в постановлението на ЦК на КПСС, с което беше одобрен опитът на Лвовската областна партийна организация по повишаването на качеството на продукцията, партийните организации най-активно ратуват за **внедряването на комплексни системи на управлението на качеството** на научноизследователските и опитно-конструкторските работи, на проектносметните документации.

В резултат от всичко това през първите четири години на десетата петилетка в 80 на сто от завършените теми и внедрените в производството разработки са използвани изобретения; броят на продадените лицензи и регистрираните патенти почти два пъти надмина общия резултат през деветата петилетка.

В системата от средства за по-нататъшното повишаване на ефективността от изследванията, за съкращаване на сроковете за внедряване на резултатите от научния труд в практиката, за повишаване на творческия принос на всеки учен районният комитет отрежда твърде важно място на **социалистическото съревнование.** На основата на лични творчески планове в съревнованието участвуват 73 на сто от научните работници в района. Повече от 60 на сто от сътрудниците в научноизследователските институти и конструкторските бюра са удостоени с високото звание „Ударник на комунистическия труд". Изпълнението на поетите социалистически обещания само през 1979 г. даде възможност предсрочно да бъдат внедрени около 150 разработки с икономически ефект почти 12 милиона рубли.

Целенасочено и активно в района се провежда и работа по укрепването и развитието на връзките на научноизследователските институти и висшите училища с предприятията и организациите на основата на договори за творческо сътрудничество. Само през 1979 г. бяха изпълнени 1840 такива договора.

Качествено нов етап в тази дейност е създаването на **целеви програми за повишаване ефективността на производството в промишлените** предприятия. Така например от внедряването на разработките само по две такива програми на Централния научноизследователски институт по шивашката промишленост в шивашките предприятия в Москва се постигна икономически ефект от 600 хиляди рубли.

Общо **научните колективи в района под ръководството на партийните организации работят високоефективно, внасят значителен принос в ускоряването на техническия прогрес в цялата страна.** На равнището на най-добрите съветски и световни постижения всяка година се изпълняват три четвърти от общия обем на научноизследователските и опитно-конструкторските работи. През първите четири години на десетата петилетка с високи държавни награди са удостоени 18 разработки. В резултат от внедряването на нова техника и съвременни технологии в народното стопанство на страната е осигурен икономически ефект от 900 млн. рубли. Възвръщаемостта на средствата, вложени за научна дейност в района, средно се повиши с 25 на сто.

Въобще, **направено е и се прави много, твърде много.** Но независимо от това **пред нас стоят още немалко проблеми за ускоряване на научно-техническия прогрес, за усъвършенстване на структурата на предприятията, за по-нататъшната специализация и кооперираме на производството.** Това ще бъде основното в работата ни и през единадесетата петилетка. Всички ние — районният комитет на КПСС, партийните организации и ръководства, комунистите, се стремим да допринасяме по равнището на техниката, по организацията на производството и труда нашите предприятия, научните, конструкторските и проектантските организации и учреждения в района да бъдат образцови.

В колективите на научните учреждения, както и в предприятията в района, се разгръща социалистическо съревнование за достойно посрещане на предстоящия XXVI конгрес на КПСС. Учените очертават новите високи изисквания към своята работа и се захващат с отговорното им своевременно осъществяване.

Освен предвидените по плановете ще бъдат изпълнени още 48 изследвания по договори за творческо сътрудничество с промишлени и други предприятия и още други 30 разработки по самоинициатива. Целта е **да се създаде резерв от „изпреварващи" научни и конструкторско-технологически разработки.** Учените от района в чест на конгреса ще внедрят допълнително в производството 98 разработки с икономически ефект към 14 млн. рубли. В резултат от практическото усвояване на нова техника икономическият ефект при откриването на XXVI конгрес на КПСС ще достигне 272 милиона рубли.

Поети са високи обещания. Гаранция за изпълнението е досегашният опит, активната организаторска и контролна дейност на партийните организации и техните ръководства.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

СТОПАНСКИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ — ПЪЛНОМОЩНИК НА ПАРТИЯТА

ДЕЛОВИ, ПРИНЦИПНИ, ДОБРОНАМЕРЕНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

Наблюдения и размисли върху взаимоотношенията между стопанския ръководител и партийния секретар

Ще започна с пример.

От дълго време следя работата на директора на завода за чугунени отливки „Прогрес" в Стара Загора Иван Стефанов. Казвам следя, защото от този директор може да се научава много. Има икономическо образование. Кандидат е на икономическите науки. Няма да изброявам в колко обществени органи и организации е ангажиран.

Ръководи този завод вече дванадесет години. Производството е тежко. Но с всяка година прибавя нови успехи в усвояването на високоефективни технологии на чугунолеене и държи едно от челните места в страната.

Излишно е да изтъквам, че главната заслуга за това има директорът. Някои негови качества на ръководител правят силно впечатление. Сега например ние говорим широко за овладяване на икономическия подход. Сам много добър икономист, Иван Стефанов е развивал и досега своята ръководна стопанска дейност върху основата на този подход, а през последните година-две работи активно за усъвършенстване на новия икономически механизъм в чугунолеенето. Специално бих отбелязал уменето му да използва, или по-точно — да оползотворява до възможната най-висока степен човешките ресурси в завода. Това го представя и като добър организатор.

На тази най-обща, но много добре осмислена основа директорът на „Прогрес" изгражда своето отношение и към партийната организация, към партийното бюро, към партийния секретар Паун Божков. Искам да отбележа, че Божков, началник на цех, е партиен секретар от идването на Иван Стефанов за директор на „Прогрес". Този факт сам по себе си е достатъчно показателен. Някой би подхвърлил иронично — значи „сработили" са се, свикнали са с кусурите си, търпят се. Подобен вид „сработване" наистина се среща в практиката. Но

Digitized by Google

тук става дума за съвсем друго нещо, към което би следвало да се стремят всички. Това сътрудничество не само се сочи за пример в градската партийна организация, но има и своите реални измерители в непрестанния възход на предприятието, което ръководят.

— Имам много основания да ценя и уважавам партийната организация — казва Стефанов. — Първото е, че самият аз членувам в нея. Второто, което е главното, че на мен като директор ми е изключително необходима и полезна тя като направляващ, организиращ, мобилизиращ, а бих добавил — и коригиращ фактор за развитието на предприятието. Един директор не би могъл да управлява правилно такова голямо стопанство, без да разчита не само на комунистите, но и на комсомолците, на профсъюзната организация, на целия трудов колектив.

От началото на май т. г. Иван Стефанов е директор на новосъздадения Стопански комбинат за чугунолеене, с два завода, институт и школа за подготовка на кадри.

На какво се дължи взаимното им уважение? Преди всичко директорът участвува редовно и активно в живота на партийната организация. През последните пет години е отсъствувал най-много от две събрания. За него участието в партийния живот е закон. Прави-струва, така подрежда командировки и други външни ангажименти, че когато е събранието, да си е в завода. И редовно се изказва. По-добра трибуна и за неговите задачи като директор той не вижда. (Колко директори биха могли да се похвалят с такова, бих казал, преклонение пред партийното събрание!) Като член на партийното бюро Стефанов изпълнява добросъвестно всички поръчения, които получава от него. Почти всички партийни и правителствени документи, особено ако засягат по-непосредствено икономиката, ги разяснява и коментира той както в партийната, така и в профсъюзната организация. Станало е вече хубава традиция всяко тримесечие директорът да отчита пред комунистите изпълнението на плана и сам да се отчита за своята работа. На годишното отчетно събрание пък прави обстоен критичен анализ не само на производствените резултати, но и на стила и методите на работа на цялото ръководство, които са допринесли както за успехите, така и за отделни пропуски и слабости. Освен за работата си в завода получава партийни поръчения за изпълнението на задачи в градската партийна организация и в квартала, където живее.

Индивидуалните срещи и разговори между партийния секретар и директора не са регламентирани, но в дългогодишната им съвместна работа всеки от тях си е изработил усет кога и за какво да търси другия, без да злоупотребява с времето му. Критерий за това е преди всичко общата полза, която тези срещи и разговори носят. Обикновено двамата съгласуват помежду си предстоящите събрания и заседания — партийни и стопански, уточняват се за дневния ред, особено ако са възникнали нови въпроси извън приетия план, разменят мисли по ръководството на събранието и т. н. Заедно обмислят и проекта за решение. Показателен е фактът, че няма заповед на директора, която да е оспорвана, или пък да е атакувана по реда на партийния контрол. И това е, защото Иван Стефанов предварително се съветва и с партийния секретар, и със съответните специалисти и чак тогава оформя решението си в заповед. Сам той признава, че тъкмо тези консултации са го предпазвали неведнъж от погрешни стъпки. Особено когато някой от низовите ръководители, макар и несъзнателно, го информира неправилно било за състоянието на участъка, за който отговаря, било за поведението на отделни работници и служители. И нещо, което се разбира от само себе си, но твърде трудно се постига на практика: всеки от двамата чудесно знае правата и за-

Digitized by Google

дълженията си и се стреми да не „нагазва в чужди води“ — нито да дублира другия, нито да го измества. Виждал съм Паун Божков в кабинета на директора. Когато става дума за производството, за което той служебно отговаря, партийният секретар някак неусетно „отстъпва“ на заден план. И обратно — дойде ли тук по партийни задачи, или пък помоли директора да се отбие при него, служебно подчиненият неусетно „отстъпва“ и с пълен глас заговорва партийният секретар. Психология! Струва ми се, че в това умение да се превъплъщават в различните си социални роли се крие „тайната“ на добрите, принципни и делови взаимоотношения между директора и партийния секретар на завод „Прогрес“. А както обикновено става в живота, всеки от тях, понякога в едно и също време, е заставен от обстоятелствата да изпълнява по две роли — веднъж на стопански ръководител и втори път на партиен секретар или на комунист, изпратен от Партията на отговорна стопанска работа.

●

Като ръководна социална система Партията не може да се разглежда извън живите ѝ връзки с останалите социални структури и с цялото общество. Стара истина е, че силата на Партията се измерва и с устойчивостта на връзките ѝ с хората от всички области на живота. А една от формите на тези връзки безспорно са непосредствените отношения между партийния секретар като представител на партийната организация и стопанския ръководител като пълномощник на Партията в икономиката.

Макар в това отношение да е направено и да се прави много, в практиката се наблюдават и слабости. Разбира се, изчерпателна и стриктна формула за отношенията между стопанския ръководител и партийния секретар няма и никому не е нужна. В конкретните случаи тези отношения носят белега на неповторимата индивидуалност на хората, които заемат едната или другата длъжност. И още нещо — областта на тези взаимоотношения също би следвало да бъде територия на постоянни търсения и творчество, без което няма и не може да има развитие и усъвършенствуване.

Всичко това обаче не означава, че тези взаимоотношения се изграждат изцяло на самодейни начала, без да имат под себе си каквато и да било по-определена и по-трайна основа. И тъкмо за тази основа, струва ми се, си заслужава да се поговори, тъй като всяко посериозно отклонение от нея може да има нежелателни последици както за партийната, така и за стопанската дейност в определен сектор.

В подавляващото си мнозинство хората разбират правилно задълженията си и използват сътрудничеството помежду си като много важен допълнителен фактор за успешното решаване на стопанските и други задачи в участъка, за който отговарят. Директорите с утвърден авторитет в своите предприятия не предприемат нищо по-съществено, без да поговорят с партийния секретар, а понякога и да помолят тези въпроси да бъдат обсъдени в бюрото или на партийно събрание. И обратно. Добрият партиен секретар не само разговаря предварително с директора, но понякога иска и конкретни предложения, преди да внесе за приемане плана на първичната партийна организация, особено за онази му част, която засяга производството, научно-техническия прогрес, кадровата политика и практика...

●

Ще си позволя да приведа някои мнения, които очертават в общи линии характера на проблема.

Digitized by Google

Ангел Александров — директор на стопанския комбинат „Дограма“ на Гара Искър, председател на съвета на директорите в Пети район на столицата.

— Аз съм дългогодишен стопански ръководител. Израснах из средата на работниците. Бил съм и на партийна работа. Не мога да си представя какъв ще бъде онзи директор, който не умее или просто не желае да работи с партийната организация, с партийния секретар. Според мене такъв човек не може да се ориентира правилно и навреме в обстановката, да „напипва пулса“ на предприятието, да „улавя“ и формулира ясно назрелите задачи. И главното — не може да стигне до най-вярното им решение и да го реализира. Аз имам неписан закон — не само слушам внимателно с бележник в ръка какво се критикува и предлага на партийните събрания, но лично търся партийните секретари и сам им разкривам „къде ме стиска чепикът“, къде имам настоятелна нужда от техния съвет, от тяхната помощ.

Славчо Джампалски — секретар на партийния комитет в Завода за инструменти и уреди в Благоевград:

— Въпросът за взаимоотношенията между стопанския ръководител и партийния секретар е интересен от много страни. В теорията тези неща, общо взето, са изяснени. Но в практиката това е едва ли не неразорана целина. Една от причините за съществуващите проблеми в тази област според мен е фактът, че обикновено тези две фигури не са равностойни. Един директор на завод например се избира измежду кадрите на цял окръг, а секретарят на първичната организация — само от завода. Разбира се, основното е политическата подготовка и на двамата. Пример мога да ви посоча от нашия завод. Преди няколко години негов директор беше добре подготвен специалист, но без политическо възпитание. Освен себе си той не признаваше никого в завода, включително партийния комитет и неговия секретар. Затова и не му провървя в работата. Със сегашния директор на завода инж. Атанас Онтев постъпихме на тези длъжности почти по едно време и заедно тръгнахме срещу трудностите, което също си има своето значение. Самият той няколко години преди това беше член на партийния комитет и бе натрупал собствен политически и организационен опит. Това му помага сега много. Отношенията му към комитета, пък и към мене, са ясни, принципни, партийни, и бих казал — другарски. Комитетът за него е орган с голям авторитет и той често търси помощта му. Отчита се редовно на негови заседания и на общи партийни събрания.

●

На фона на положителната практика за сработване на двамата ръководители има случаи, които говорят повече за боязън директорът да не бъде обвинен в „подценяване на Партията“, отколкото за вътрешна потребност да се търси съвет и помощ. И досега директорът на един машиностроителен завод например продължава да вика партийния секретар за щяло и нещяло и твърде често да го превръща в няма свидетел на разговорите, които води било с хора от завода, било с клиенти. Когато му бе обърнато внимание върху тази негова практика, той каза: „Аз не крия нищо от Партията“, и продължи, както си знаеше. Едва ли е необходимо да се анализира кой знае колко задълбочено такова поведение, за да се разбере, че то е израз повече на формализъм, отколкото на деловитост и сговорчивост. При друг подобен случай нещата се оказаха малко по-различни. Директорът просто не смееше да поеме отговорност за най-дребни неща и бързаше да се презастрахова, като заангажира и партийния секретар. Такова явление се забелязва особено когато разговорът е неприятен, когато трябва да се разкритикува, посмъмре или да се накаже провинил се служител или работник. Партийният секретар в такива случаи се използва като „буфер“, като „гръмоотвод“, което едва ли може да се приеме за правилно.

Независимо от вътрешните подбуди честото търсене и заангажиране на партийния секретар от стопанския ръководител не носи полза. В повечето случаи то дори е вредно. По две причини. Първо, всич-

Digitized by Google

ко това някак принизява фигурата на самия стопански ръководител. Та нали и той е политически деец, нали е упълномощен от Партията тъкмо за това — да решава със собствената си глава потока от текущи въпроси и задачи, като държи сметка за партийната политика, за съществуващите вече решения на колективните органи, на партийната организация. От друга страна, по такъв начин се принизява фигурата и на партийния секретар. Не бива да се забравя, че той си има достатъчно свои грижи и задължения, за да се пилее времето му за неща, които могат и трябва да се „придвижват" и без него.

Значи майсторлъкът тук е вярно да се преценява кога и за какво е необходимо да се разговаря и с партийния секретар, къде неговото участие, неговото мнение са не само полезни, но и наложителни. Защото, както говорят някои примери, без верен усет в това отношение може или да се злоупотребява с времето му, или да се залитне в друга крайност — да се пренебрегва мнението на секретаря, и по този начин той просто да се обезличава. Не бих твърдил, че такова явление е широко разпространено, но ще бъде грешка, ако не отчитаме случаите на незачитане на партийната организация. Едва ли те винаги са плод на неразбиране какво трябва да бъде отношението на стопанския към партийния ръководител. Според мен в основата на това явление лежат някои негативни черти в характера на директора. Това е въпрос главно на политическо възпитание, на политическа култура на стопанския или на административния ръководител. В повечето случаи пренебрежението се „аргументира" със съществуващи или фиктивни слабости на секретаря. Преди време случаят ме срещна с ръководител, който все не можеше „да си хареса" партиен секретар. Не че някой му забраняваше да каже мнението си кой да бъде и кой не бива да бъде секретар. Но да се вдигне срещу цяла партийна организация, която, въпреки неговото мнение, е избрала този, а не онзи партиен член за секретар и да му даде гръб, това е недопустимо! Съвсем съзнателно казвам недопустимо, а не невъзможно, защото все пак се случва. А понякога, въпреки ясните уставни постановки и партийни принципи, надделяват съображения в полза на такъв стопански ръководител. Кой знае защо все още по-лесно се правят компромиси за сметка на партийния секретар, макар че през последните години се полагат усилия да се укрепи неговият авторитет, да се очертае той наистина като централна фигура в Партията.

●

Практиката е създала редица полезни форми на сътрудничество между стопанското ръководство и партийния комитет или бюро, между стопанския ръководител и партийния секретар, много от които издържаха проверката на времето. Не ще бъде излишно да си припомним някои от тях, още повече, че понякога тук или там те се забравят или се използват формално.

Както е известно, ръководството на икономиката се изгражда върху два основни принципа — колективността и единоначалието. Имаше време, когато отделни хора не можеха да разберат диалектическата връзка между тези два принципа, които на пръв поглед като че ли взаимно се изключват, несъвместими са. Всъщност това е приспособяването на демократическия централизъм към конкретните условия на стопанския живот. Но и в тази област вече е натрупан богат опит. Ала има и изключения, в някои от които ударението пада върху единия, а в други — върху втория принцип. А опитът показва, че когато стопанският ръководител желае и умее да решава правилно

Digitized by Google

назрелите задачи, той не само не бяга, но съзнателно и настойчиво търси и използва колективния ум и опит. Обикновено това става на заседанията и съвещанията на стопанското ръководство, член на което по начало трябва да бъде и партийният секретар. Тук неговото място не би могъл да заеме никой друг и неговата дума би могла да принесе голяма полза. Да се кани на тези и на други съвещания и заседания, където се решават възлови проблеми на предприятието, е не само въпрос на „добър тон", но и на делово, зряло отношение на директора към секретаря на партийната организация.

На много места се практикуват и съвместни заседания на стопанското ръководство с партийния комитет или бюро. Ако това не се прави, само за да се отчете „мероприятие", а се търси в него възможността важни неща да се огледат внимателно от повече хора, общата работа само печели. Но кой ще отрече, че всичко това зависи преди всичко от отношенията между стопанския ръководител и партийния секретар?

Понякога се налага спешно да се вземе важно управленческо решение. По тези въпроси общите насоки може и да са ясни, но конкретните условия почти винаги предлагат по няколко варианта. Директорът е в правото си сам да избере един от тях. Но опитният директор и в такива случаи намира време да размени мисли поне с партийния секретар.

●

Разбира се, понякога неправилните взаимоотношения са по вина на партийния секретар. И тази вина е от различно естество. Най-често това се дължи на малкия политически опит на новоизбрания, поради което той не знае откъде да започне, как да постъпи при едно или друго положение. Може би тук има и важен психически момент — известна боязън да се разговаря със стопанския ръководител като равен с равен при положение, че обикновено в служебната йерархия той му е началник. Струва ми се, че това е една от причините за свиването понякога на партийния секретар, за неговата недостатъчна активност, особено когато се касае за слабости и пропуски в производствената дейност. А очевидно такива взаимоотношения между стопанския и партийния ръководител не могат да се приемат за естествени. За да се излезе от такова състояние на нещата, голяма роля би могъл да изиграе стопанският ръководител със своя правилен предразполагащ характер и подход.

Има, разбира се, случаи, когато партийният секретар сам приема като нормално явление стремежа на стопанския ръководител да губи времето му за щяло и нещяло, или пък обратното — да си върши работата, без да го забелязва. Как да се постъпи в такива случаи? Пътят като че ли е един — да се помага на такъв секретар да стъпи по-здраво на краката си, да се активизира, да изгради правилни, дейни и благотворни взаимоотношения с директора, с началника на цеха... Но има и други примери. Партийният секретар в едно клоново стопанство на АПК си беше внушил, че той е всичко в това стопанство и без негово съгласие не може да се предприеме нищо. А ръководителят на стопанството беше дългогодишен специалист, натрупал и богат организационен опит, но по характер също малко остричък и дори несговорчив, когато засегнеха самочувствието му. По тази причина между двамата бяха се създали нетърпими отношения, от които, естествено, страдаше най-много работата. Инструкторът на общинския партиен комитет така и не успя да убеди партийния секре-

Digitized by Google

тар, че не бива да постъпва така. „Ти не ме учи! — отвръщаше му наперено той. — Аз много добре зная кой управлява у нас и кой контролира стопанската дейност!“ Тежък случай! Като го слушаш, като че ли е прав — позовава се на партийния Устав човекът. А на практика не излиза нищо. Защо? Защото беше довел до абсурд един прекрасен партиен принцип — за правото на партиен контрол върху дейността на стопанските ръководства.

Този партиен секретар не се задържа дълго. И не можеше да се задържи. Признавам, че неговият случай е едно неприятно изключение в нашата действителност. И ако все пак го използвам, то е за да покажа до какви нежелани резултати може да доведе неразбирането или „трудният“ характер на партийния секретар. Защото понякога правото на контрол се схваща твърде стеснено и незабелязано се превръща в дребнаво опекунство.

Истина е, че контролът, колкото и правилно да се разбира и упражнява, не е от най-приятните неща за един ръководител. Виждал съм как иначе сериозни и улегнали хора нервничат, когато докладват в партийното бюро или в партийната организация изпълнението на една или друга стопанска задача. Както твърдят шегобийците, никой никого не е целунал за критика. Но това далеч не означава, че партийният секретар трябва да се откаже от правото на партийната организация на контрол върху дейността на директора, на началника на цеха, на смяната... Главното тук е всичко това да се прави внимателно, като се щади самочувствието и се уважава авторитетът на ръководителя, без да се стига до неоправдани компромиси или да се изпада в безпринципност. И без недомлъвки, открито, честно, творчески — на заседанието на бюрото, на партийното събрание или в делови разговор „на четири очи“.

●

С други думи — правилни, ясни, творчески взаимоотношения, както показва практиката, могат да се изграждат единствено върху партийна, принципна основа. И там е разковничето — да се намери в тези отношения верният тон, без увлечения и престаравания, но и без излишно фамилиарничене. Някои разбират добрите отношения само като „тупане по рамото“ и взаимни реверанси. Други пък отиват в отсрещната крайност, както мислеше секретарят в клоновото стопанство на АПК. Струва ми се, че крайностите не са за препоръчване, тъй като не предвещават нищо добро. Но да се обявим против крайностите не означава, че единствено правилното решение може да се търси в „златната среда“. Не! „Златна среда“ дори мисля, че няма и не може да има. Има само правилно конкретно решение при определена конкретна ситуация. Някога в интерес на работата единият или другият може да повиши тон, друг път ще излязат заедно с компания. Изобщо отношенията между партийния секретар и стопанския ръководител са отношения преди всичко между живи хора. В тях основното, определящото е те да служат, да улесняват и подтикват изпълнението на общите задачи.

Като правило добри, делови, полезни отношения между стопанския ръководител и секретаря може да има само където редовно и правилно се упражнява правото на партийната организация на контрол върху стопанската дейност. И не е трудно да си обясним това. Преди всичко партийният контрол озонира въздуха и поради това той по същество е партийна помощ. Когато директорът редовно докладва пред партийното бюро или пред организацията как се изпълняват плановите задачи, той има възможност не само да долови настроенията

Digitized by Google

и да чуе мнението и оценките на комунистите по главните проблеми на предприятието, но и да спечели тяхното съдействие, да ги активизира в борбата с трудностите. И още един, чисто психически резултат — такъв директор отива на партийно събрание спокоен, защото вече от опит знае, че там се водят сериозни творчески разговори, а не се предявяват претенции „да му се меят в работата", „да му дават акъл", „да му търсят кусурите".

По какви въпроси може и трябва много тясно да си сътрудничат стопанският ръководител и партийният секретар? Най-общо казано — по всичко, което се отнася до предприятието, до цеха, до трудовия колектив. Но има няколко групи въпроси, които неотменно следва да стоят в центъра на тяхното полезрение. На едно от първите места са кадровите въпроси. Всичко, свързано с движението, възпитанието и обучението на кадрите е първостепенна грижа и на двамата ръководители и следователно се налага като централен предмет на техните общи усилия. Изключително важни са също въпросите на стила, на методите на работа и ръководство и преди всичко на неотклонното усъвършенствуване демократизма на нашето общество, намиращ израз и в колективността при обсъждането и решаването на възникващите проблеми. Общата загриженост и отговорност за разгръщане на трудовата активност и инициативата на колектива особено по овладяването сега на икономическия подход и безукорното приложение на новия икономически механизъм може да осмисли много срещи на стопанския ръководител и партийния секретар. Това, естествено, не бива да хвърля плътна сянка върху много и много други неща, които способствуват за утвърждаване на новаторския дух в работата на целия трудов колектив. И — това се разбира от само себе си — тези срещи, разговори, взаимни индивидуални усилия и грижи в никакъв случай не бива да изместват колективното обсъждане и решаване на този кръг от въпроси както в първичните партийни организации, така и в целия трудов колектив. Напротив — то трябва да улеснява всячески, като подготвя отрано и създава условия за все по-пълната изява на колективността в работата.

Изобщо полето за взаимни усилия и сътрудничество между стопанския и партийния ръководител в едно предприятие е необятно. Достатъчно е да има високо чувство за отговорност и добра воля.

●

Искам да се върна към примера, с който започнах. Такова извисяване на взаимоотношенията срещам у много други директори и партийни секретари. Те отдавна са надживели онзи, бих казал, „младенчески" период, когато зад качествата на отделния човек трудно се вижда общественият деец, стопанският ръководител, партийният работник. Животът е научил тези хора да гледат на нещата широко, да приемат фактите и явленията с разбиране и да реагират на тях спокойно — но не безстрастно! — обмислено, зряло. Да работиш с такива хора, вероятно е удоволствие. За напрегнатото, забързано време, в което живеем, техният пример е жива школа за всички. Със своя нелек всекидневен труд и поведение те изграждат неписания морален кодекс на ръководителя — стопански и партиен, циментират непоклатимите основи, върху които единствено е възможно онова сътрудничество между тях, което носи най-голяма полза за общото дело.

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ — ВАЖНА ЗАДАЧА ПРЕД КОМУНИСТИТЕ НА СЕЛО

Тезисите на Политбюро за последователно прилагане на икономическия подход и усъвършенстване на социалистическата организация на труда в селското стопанство представляват разгърната научно обоснована програма за внасяне на качествено нови изменения в цялата система на земеделие и повишаване на ефективността на производството в този изключително важен народностопански отрасъл. Всички труженици в окръзите и АПК възприеха с убеденост и разбиране големия замисъл на постановките и критериите на тезисите и видяха в тях отговор на назрелите проблеми в селското стопанство, за най-резултатно осъществяване на партийната стратегия за ефективност и качество. С какво се характеризират главните резултати от работата досега?

Подходът при изграждането на бригадите от нов тип в голямата част от окръзите и АПК съответствува в значителна степен на изискванията и критериите на Тезисите. Под ръководството на партийните комитети в тази работа бяха включени всички партийни, държавни и стопански органи и организации, голямата част от научните звена и научните кадри. Най-напреднала степен на готовност имат инженерните проекти за бригадите в зърненото и фуражното производство, за които са обобщени определени показатели, които характеризират повишаването на ефективността на производството.

Значителна част от бригадите в зърненото производство се изграждат като комплексни, които включват отглеждането на всички култури на една територия при подобрени интензивни сеитбообръщения и усъвършенствувана структура на производството. По този начин се прекрачват тесните граници на съществуващите бригади и се създават условия за диалектическо съчетаване на икономическия подход с ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, за най-пълно използване основните фактори на производството — средствата на труда, предметите на труда и живия труд.

С разработените инженерни проекти на новите бригади се предвижда значително повишаване на ефективността на производството. Обществената производителност на труда, изразена с чистата продукция на един зает, нараства с 2 пъти през 1981 г. и около три пъти през 1985 г. в сравнение с равнището през седмата петилетка. Значително нараства и производителността на живия труд. Показателен в това отношение е примерът на АПК от Толбухински окръг, където на основата на нови технологически решения разходът на жив труд при отглеждането на основните зърнени култури — пшеницата, ечемика и слънчогледа, ще бъде намален наполовина. В 14 бригади, които обхващат 52 на сто от зърненото производство на Пловдивски окръг, производителността на труда ще се увеличи над 2 пъти, а себестойността на 1 т царевица ще намалее 1,7 пъти.

В условията на бригадите от нов тип се предвижда значително повишаване използването на селскостопанската техника. Според инженерните проекти коефициентът на сменност ще нарасне от 1,19 през 1979 г. на 1,35 през 1981 г. и на 1,49 в края на петилетката.

Внедряването на новите технологии се счита за главен резерв за намаляване на производствените разходи. Минималните вегетационни обработки на културите, хербицидният екран и продълбочаването на различните видове почви ще се приложат към 1985 г. на 50 на сто от площите на зърнените култури. Само от внедряването на минималните обработки в някои окръзи още през 1981 г. разходите на горива и количеството на механизираните работи ще бъдат намалени с около 40 на сто.

В проектите за новата бригадна организация се предвижда известен напредък в интензивното използване на земята. Към 1985 г. площта на вторите и междинните култури се увеличава с 26 на сто. Показателен в това отношение е примерът на Пловдивски окръг, където през 1981 г. тези култури ще обхванат 28 на сто, а през 1985 г. — близо 50 на сто от посевната площ.

Бригадите от нов тип се проектират и изграждат като крупни единици на пълна стопанска сметка и самоиздръжка. Над 300 бригади в зърнопроизводството ще обработват по над 30 хил. декара земя, ка-

Digitized by Google

то обхващат 70 на сто от посевната площ на зърнените култури. Значително нараства рентабилността на производството — от 17 на 40 на сто. Проектира се значително намаляване на себестойността на единица продукция. Това са главните условия, които осигуряват пълното внедряване на стопанската сметка и пълната самоиздръжка.

Извършената досега работа е добра основа за изграждане на новата бригадна организация на труда във всички подотрасли на селското стопанство. Едновременно с това се очертават някои слабости, от преодоляването на които в най-голяма степен зависи пълното претворяване на високите изисквания на тезисите в живота.

Преценката на извършената работа и обобщените показатели на инженерните проекти на бригадите в зърненото производство показват, че не се осигурява цялостно решаване на задачите, поставени с тезисите, за внасяне на принципно нови изменения в организацията на труда. Това е напълно обяснимо. За изтеклия кратък период не могат да се осъществят мащабните по своя замисъл и качествено нови цели и задачи. Това ще бъде процес, който ще се развива с нарастваща сила и дълбочина през следващите няколко години на основата на издигането на научното равнище и обогатяване съдържанието и обхвата на инженерните проекти, на основата на по-нататъшното изменение в нагласата, вижданията и подхода на кадрите и специалистите и саморазвитието на бригадите от нов тип като качествено нова форма на организация.

В какви направления ще се подобрява работата на всички звена и кадри, за да се осигури комплексното и цялостно изпълнение на задачите, поставени в Тезисите на Политбюро?

Главното внимание на партийните и стопанските органи, на всички кадри и специалисти ще се насочи към подобряване качеството и съдържанието на инженерните проекти и тяхното внедряване още сега, с оглед през 1981 г. бригадите да работят експериментално, да се натрупа опит и получат резултати, утвърждаващи предимствата на бригадата от нов тип. Към края на годината ще бъде необходимо да се направи задълбочен анализ на резултатите от дейността на изградените бригади на основата на принципите и критериите, утвърдени с Тезисите на Политбюро, за да се приеме разгърната програма, за изграждане на принципно новата бригадна организация във всички подотрасли на селското стопанство.

Експериментирането и усъвършенстването на бригадите от нов тип трябва да се разглежда като постоянен процес, който следва да се вземе на близък отчет от окръжните и общинските комитети на БКП, от стопанските ръководства в системата на НАПС. Подобрените инженерни проекти на бригадите от нов тип, които отговарят на принципите и критериите на тезисите, ще се утвърждават от специално създадения за целта експертен съвет към ЦС на НАПС. Този съвет ще функционира като постоянно действуващ орган до цялостното изграждане на новата бригадна организация на труда в селското стопанство.

Най-важната задача сега е да се подобри съдържанието на инженерните проекти, като се анализира дейността на новите бригади в съответствие с високите критерии и изисквания на тезисите. Затова освен висока компетентност се изисква и повече творчество, дръзновение и висока партийна отговорност.

Да се осигури рязко повишаване на производителността на труда — ето една от главните задачи на новата бригадна организация на труда. Това се отнася както за обществената производителност на труда, така и за производителността на живия труд. Задачата е в бригадите, изградени на базата на съществуващата техника, да се постигне увеличаване на производителността на труда 1,5—2 пъти, а в бригадите с нова техника — 3,5—4 пъти, в сравнение с достигнатото равнище през 1980 г. Всеки инженерен проект, който не отговаря на тези

Digitized by Google

изисквания, показва, че не е приложен научен подход при проектирането, че не е използван натрупаният опит, че не се подхожда с критериите на тезисите към стратегическата линия на Партията за ефективност и качество. Материално-техническите условия и челният опит за постигане на такава висока производителност са налице и тяхното използване сега зависи изключително от нагласата и вижданията на кадрите.

Повсеместната интензификация на производството на основата на интензивното използване на земята и техниката, внедряването на нови технологии, сортове, хибриди и научни методи на организация на труда е главното условие за постигане на висока производителност на труда и ефективност на производството. С инженерните проекти чрез внедряване на принципно нови сеитбообръщения и технологии се осигурява висока степен на интензивно използване на земята. Главното, решаващото, което характеризира степента на интензивното използване, е получаването на максимално количество растителна продукция, чиста продукция и чист доход от единица площ. Необходимо е да се проведе решителна борба с традиционализма в земеделието, с неговите носители, тъй като той е най-голямата бариера за постигане на прелом в това отношение. Оттук произтича необходимостта и партийните комитети и организации да погледнат по новому на задачата за интензивното използване на земята, да я превърнат във всекидневна борба на комунистите и всички труженици.

Не е възможно да се постигнат високите критерии без тоталното внедряване на новите и принципно новите технологии за обработка на почвата и отглеждането на културите, особено на минималните обработки, хербицидния екран и други. Примерът на челните окръзи и комплекси по най-категоричен начин потвърждава високата ефективност на тези най-нови направления на научно-техническия прогрес в съвременното земеделие. И тук дръзновението и творческото новаторство на кадрите трябва да кажат решителната си дума, за да се постигне завой при внедряването на новите технологии още през тази година. Налице са необходимите материално-технически предпоставки. Осигурени са значително повече от миналата година торове, растителнозащитни препарати и техника. Необходимо е хората да бъдат убедени, че сега само от тях зависи да се осъществи нова голяма крачка в научно-техническия прогрес на производството. Примерът на комунистите и тук ще изиграе решаваща роля.

С изграждането на новата бригадна организация се създават условия комплексната механизация на производството да се извърши на качествено нова основа чрез системи високопроизводителни универсални машини и осигуряване на тази основа пълното премахване на ръчния труд и частичното автоматизиране на някои процеси. Комплексната механизация в условията на новата бригадна организация дава възможност да се получат огромни резултати в нашето социалистическо селско стопанство: пълното внедряване на промишлените методи на производство; по-нататъшно намаляване на заетите в този отрасъл; издигане на високо равнище качеството и всестранната реализация на работната сила.

Особено важно е да се осигури етапност в изграждането на новата бригадна организация, да не се допусне този сложен процес да се превърне в кампания. Изграждането на бригади от нов тип без създаването на необходимите материално-технически, икономически и социални условия може да компрометира това голямо дело. Размерът на бригадите от нов тип не трябва в никакъв случай да се шаблонизира. Анализът на направените досега разработки за нова бригадна организация на труда показва, че показателите за ефективност са по-високи

Digitized by Google

в зърненофуражните бригади с размери над 30 хил. дка. Това не означава обаче, че в зависимост от конкретните условия висока ефективност не може да се осигури и в бригади с по-малки размери. Оптималността на бригадите от нов тип следва да се определя не само в зависимост от размера на земята, но от цялата съвкупност от показатели и условия, които характеризират икономическата и социалната ефективност, като я доближават и изравняват с условията и критериите на промишления труд. Повишаването на квалификацията и универсалната подготовка на труженици наред с новата техника и новите технологии са главните фактори за неколкократното повишаване на производителността на труда в селското стопанство.

Качествено новото изискване на тезисите е бригадите от нов тип да се изградят като основно социално-икономическо звено в АПК, като качествено нова форма за постигане на диалектическо единство и най-ефективно използване на средствата на труда, предметите на труда и живия труд, за правилно решаване на социално-икономическите задачи на трудовите колективи. Без междинни звена и „шапки", като се отива на двузвенна система на управление и директно ръководство, най-бързо ще се създадат всички икономически и организационни условия за пълно проявление на стоково-паричните отношения между бригадите в АПК (а в някои случаи и извън тях), като обективна основа за последователното и комплексното приложение на икономическия подход и икономическия механизъм, за пълно разгръщане на самоинициативата и творчеството на трудовите колективи, за осигуряване на пълна самоиздръжка и внедряване на стопанската сметка. От тази гледна точка полезно е ръководствата на АПК на договорна основа да осигуряват на бригадите от нов тип всички условия за организиране на високоефективно производство (заслужава внимание опитът на АПК от Толбухински окръг), като при неизпълнение на договорите носят пълна отговорност за пропуснатите възможности. Заедно с това на бригадите следва да се предоставят права сами да формират и ползват част от фондовете, особено за решаване на социално-битови и културни въпроси, да излизат самостоятелно на пазара, да осигуряват най-пълно обвързване на заплащането с крайните резултати. Не може да има съмнение, че по този начин ще се създават условия и стимули за развитие на инициатива и творчество в хората за най-пълно разкриване и използване на резервите за повишаване на тяхната материална заинтересованост, за постигане на най-правилно съчетаване между личните, колективните и обществените интереси.

●

Изпълнението на революционните по своя замисъл и съдържание задачи, поставени с Тезисите на Политбюро, изисква тяхното изпълнение да се вземе на най-близко ръководство от общинските комитети на Партията, от първичните партийни организации, да се обогатят съдържанието и формите на партийната работа сред селскостопанските труженици. Важен момент е кадровото укрепване на новите бригади не само с ръководители, но и с подготвени изпълнителски кадри. В бригадите от нов тип следва да се изпратят най-подготвените и изявени специалисти и механизатори, качественият състав на бригадите да бъде един от основните критерии за тяхното утвърждаване. Специално внимание ще се отдели за рационализирането на управлението на бригадите, за намаляването на административно-управленческия персонал, за преминаването на максимално голям брой специалисти от управлението на АПК като технологически ръководители на производството в бригадите.

Digitized by Google

Новата бригадна организация предполага изграждането на дееспособни първични партийни организации и партийни групи, които като политически щаб ще оглавят борбата за изпълване на бригадите с качествено ново съдържание. Големият икономически и социален заряд, който се съдържа в бригадите от нов тип, създава условия за прилагане на нови и по-действени форми на партийната работа, разкрива широк хоризонт за по-голяма социална активност на хората за интелектуално творчество и новаторство. Новаторите в производството и кадрите, които поемат отговорност, разумен и творчески риск, заслужават най-широка подкрепа и грижи от партийните органи и организации. Успехът на новото дело сега зависи в много голяма степен от кадрите и специалистите, които имат достатъчен заряд от нови знания и нови виждания и творческа смелост за тяхното прилагане в нашето социалистическо селско стопанство, в което са създадени материално-технически условия за революционни изменения.

Изграждането на новата бригадна организация на труда следва да се превърне в дело на трудовите колективи. Инженерните проекти трябва да се обсъждат и приемат от колективите на бригадите. Целите и задачите, които се поставят пред бригадите от нов тип, да се превърнат във вътрешно убеждение на всеки член на бригадния колектив.

Обективните условия и предпоставки за реализиране на големите цели и задачи, поставени в Тезисите на Политбюро, са налице. Сега успехът зависи от политическата и организаторската работа за тяхното правилно претворяване в живота, от преустройството на субективния фактор, от умението и дръзновението на кадрите и всички труженици да решават качествено новите по своя замисъл и съдържание задачи.

Кръстьо ПЕТРОВ
зам.-завеждащ отдел „Селскостопански"
на ЦК на БКП

Digitized by Google

МЕЖДУ ДВА КОНГРЕСА

В духа на решенията на XI конгрес на БКП и на Националната партийна конференция главното внимание на окръжното партийно и държавно ръководство в Михайловград през седмата петилетка беше насочено към повишаване на ефективността и качеството на общественото производство. Продължиха усилията за усъвършенстуване на социалистическата организация на труда и внедряването на икономическия подход в сферата на материалното производство.

НАУЧНОТО ОБСЛУЖВАНЕ

на окръга и техническият прогрес бяха главните направления в развитието на окръжната икономика между двата партийни конгреса. Чувствително се подобри научният потенциал на окръга. Така например инженерите през последната петилетка достигнаха цифрата 1000, икономистите с висше образование — 712, а агрономите — 407. В предприятията на окръга се създадоха дванадесет развойни звена за научно-внедрителска работа.

Голяма роля в това отношение изиграха проведените през този период най-отговорни партийни, държавни и стопански окръжни мероприятия. Така например пленумът на окръжния комитет на БКП по техническия прогрес в промишлеността бе предшествуван от конкретна и делова работа за свързване на производството с научните институти в столицата и страната. Приета бе съвместна дългосрочна програма с Държавния комитет за технически прогрес за рязко повишаване на ролята на научните звена в производството, за разработване на нови изделия — висококачествени и конкурентноспособни на чуждия пазар, за реализиране на инженерните проекти.

На окръжно съвещание с партийния и стопанския актив бе приет изработеният от специалисти на института по почвознание и програмиране на добивите „Н. Пушкаров" — София, инженерен проект за получаване на високи добиви от царевицата.

Вестник „Септемврийско слово" откликна на тези проблеми по своеобразен начин. Ако в миналото публикациите в него не надхвърляха рамките на предприятията, стопанствата и другите организации, сега нашето внимание се насочи към разкриване на взаимовръзката

ИНСТИТУТ — ЗАВОД — ПРОИЗВОДСТВО

Редица публикации бяха посветени главно на нерешените проблеми в промишлеността, а именно:

Търсене и прилагане на принципно нови и подобрени технологически процеси.

Повишаване степента на механизацията и автоматизацията и внедряване на комплексните автоматични линии.

По-нататъшно задълбочаване на концентрацията и специализацията на промишленото производство на основата на мултипликационния подход.

Привеждане на образователното и квалификационното равнище на всички кадри, заети в този отрасъл, в съответствие със съвременните изисквания.

Усъвършенстуване на организацията и управлението на научно-техническия прогрес.

Във вестника се появиха публикации за усъвършенстуването на различните модификации електрокари на комбината „Дунав" в Лом, които заемат челно място в машиностроенето на окръга. Появиха се разработки за усъвършенстуване и разширяване на номенклатурата на подемно-транспортните машини, производство на машиностроителния завод „Мир" в Михайловград. Широко място на страниците на вестника заеха публикациите за работата на развойните звена за подобряване качеството на продукцията в приборостроенето.

Серия от материали бяха публикувани за ролята на науката в селскостопанското производство. Тук най-често бяха ползвани за автори научни работници от Земеделската опитна станция в Лом, от института по почвознание и програмиране на добивите „Н. Пушкаров", от Института в Кнежа, Врачанско. Научните сътрудници Атанас Чехларов и Иван Вълрев споделиха на страниците на вестника опита от внедряване на нови технологии в поливното земеделие в полята на АПК в гр. Вълчедръм.

Digitized by Google

Широко бе разказано за **приложението на електронната сеитба при пролетниците, за новите методи на сеитба на есенниците при минимизирани обработки.**

Подобаващо място вестникът отдели на приложението в АПК — с. Якимово, на **унгарската технология при отглеждането на царевицата,** на опита на **аграрните групи в лозарството.**

Сега в окръга се подготвя пленум на ОК на БКП по техническия прогрес в селското стопанство. Той се предхожда от редица публикации, в които се споделя национален и местен опит, поставят се нерешени проблеми, правят се ценни предложения.

ИНЖЕНЕРНИЯТ ПРОЕКТ — ПОД ШЕФСТВОТО НА ВЕСТНИКА

Редакцията пое шефство за осъществяването на инженерния проект в окръга за производство на 553 килограма царевица средно от декар. Съвместно с окръжния аграрно-промишлен съюз бяха начертани етапите за реализирането на проекта, разгласата на постиженията, моралните и материалните стимули на първенците. Аспектите, залегнали в проекта, бяха изложени във вестника от доцент Любен Глогов, директор на института „Н. Пушкаров".

В продължение на няколко години около двеста научни работници и специалисти от окръга изследваха почвено-климатичните и температурните условия и доказаха, че от 64 885 декара поливни площи могат да се получат средно по 825 килограма царевица от декар и от 165 916 декара неполивни площи — по 446 кг.

Прецизните пресмятания показваха, че това е напълно възможно при абсолютно осигуряване на ресурсите — изпитани семена, оптимално торене, поливане и последователна борба с болестите и неприятелите.

В случая редакцията на окръжния вестник се яви като съорганизатор на това важно стопанско мероприятие. Във вестника се появиха статии, които осветлиха значението на проекта. Подробно бяха охарактеризирани неговите пет основни части: биологическата, техническата, организационната, икономическата и социалната. В много репортажи и фоторепортажи бе показан трудът на механизаторите, на специалистите и селскостопанските труженици за изпълнението на тази отговорна задача. Организирани бяха проверки и рейдове, срещи в общините и стопанствата, широко бе разказано за добрия опит в окръга.

Инженерният проект даде добра научна основа за интензивно отглеждане на царевицата, за получаване на максимални добиви от единица площ. Върху някои опитни участъци в землището на с. Дондуково редица години добивите се програмираха. От отделни поливни площи тук бяха получени над 1200 килограма царевица от декар. Стопанството в село Расово през 1978 г. получи от отделни участъци по 600 килограма среден добив царевично зърно при неполивни условия.

Най-добри резултати от царевицата окръгът фактически получи през 1980 година — средно над 400 килограма от декар.

ИКОНОМИЧЕСКИЯТ МЕХАНИЗЪМ — В ДЕЙСТВИЕ

След Мартенския пленум на ЦК на БКП от 1979 г. селското стопанство в окръга премина на нов етап в организацията на производството. Новото сега бе измененето в критериите за това, кое е ефективно и кое не е ефективно. Цялата дейност на селското стопанство вече започна да се оценява по принципно нов начин — стопанската сметка от всяка единица. Възнаграждението на селскостопанските труженици, специалисти и ръководители се осъществява на основата на резултативно-остатъчния принцип.

Мартенският пленум определи комплексното усъвършенстване на социалистическата организация на труда като решаващ фактор за повишаване на ефективността на селскостопанското производство. Той даде широк път за приложението на икономическия подход и на икономическия механизъм в този важен отрасъл на нашата икономика, а наред с това — и ново съдържание на журналистическите материали.

Нов тласък в тази насока дадоха националните съвещания от 31 октомври 1979 година и от 30 януари 1980 година, на които другарят Тодор Живков обоснова необходимостта от интелектуализацията на общественото производство и усъвършенстването на социалистическата организация на труда. След януарското съвещание от 1980 г. в окръга се извърши значителна работа за разясняване, изучаване и внедряване на новия икономически подход в производството. Организирано бе обучението на окръжния партиен, държавен и стопански актив, на всички ръководни и изпълнителски кадри. На два пъти в окръга на посещение бе членът на Политбюро на ЦК на БКП другарят Тодор Божинов, който подробно говори по тези проблеми. Във всички общини, предприятия и АПК се извърши обучение на местните кадри.

Окръжният комитет на Партията започна подготовка за провеждане на научно-практическа конференция на тема **„Съдържание и критерии за ефективност на партийно-организационната работа в условията на приложението на новия икономически подход".**

Внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, стремежът всичко да се постигне с икономически средства на въздействие за осигуряване на висока ефективност на обществената производителност на труда — ето кое стана главно съдържание на журналистическите публикации през 1980 година и в навечерието на XII партиен конгрес.

Вестникът откликна на тези проблеми по следния начин:

Първо, още в началото на годината бе проследен опитът на едногодишната дейност на АПК и ПАК по приложението на

Digitized by Google

новия икономически механизъм. За основа на тези публикации бяха използвани годишните отчетни събрания на тези организации.

Второ, широко място на страниците на вестника намери борбата на селскостопанските труженици за реализация на инженерния проект, т. е. за повишаване на добивите от зърнените култури. В редица материали беше изнесен опитът в това направление на Русенски, Разградски, Толбухински и Шуменски окръг.

Трето, вестникът стана съорганизатор и популяризатор на инициативата на 12-те предприятия от окръга за предсрочно изпълнение на петилетния план и плана за годината. Съревнованието на тези и последвалите ги предприятия премина под девиза **„Със свой личен принос от конкретни дела за достойна среща на XII партиен конгрес“.** Това бе своеобразен отчет пред Партията в навечерието на големия партиен форум.

Четвърто, популяризиран бе опитът на многомашинното обслужване в завод „Монтана“, на технологичния строителен екип „Лика Рачин“ в Михайловград, внедряването на икономическия подход в Завода за подова керамика — Михайловград, Пристанището в Лом, в заводите „Мир“, „Прецизъ“ в окръжния център.

Пето, последователно бе отразен прегледът по преустройството на идеологическата работа в първичните партийни организации, преустройството в културата и образованието.

ДВА КОНГРЕСА — ЕДНА ЦЕЛ

Годините след XI конгрес на БКП се характеризират със засилването на връзките на нашата страна с великата страна на Ленин, Съветския съюз.

Тези връзки и контакти се обуславяха от решенията на Юлския и Октомврийския пленум на ЦК на БКП (1977 г.). Същността на този нов етап между двете братски партии и страни се заключаваше във вливането на качествено ново съдържание във всестранното сътрудничество и сближаване между двете страни и народи.

„Качество и ефективност, ефективност и качество!“ — това бе девизът на десетата съветска и нашата седма петилетка. За комунистите и всички трудещи се от Михайловградски окръг призивът „Два конгреса — една цел“ придоби нови конкретни измерения. Това беше време на благотворна дружба между побратимените градове и области. През 1977 г. се навършиха десет години от установяването на пряка дружба и взаимопомощ между Михайловградски окръг и Житомирска област на Украинската съветска социалистическа република.

Вестникът стана верен летописец на тази безкористна, братска интернационална дружба. Ново явление в редакционната практика станаха периодичните съвместни броеве на в. „Септемврийско слово“ и на в. „Радянська Житомирщина“. Първият брой под наслов „Два конгреса — една цел“ се роди на 6 май 1976 година. Той бе посветен на XXV конгрес на КПСС, на XI конгрес на БКП, както и на празника на съветския печат. Броят бе подготвен с активното съдействие на съветските кореспонденти в София. В уводната статия от първия секретар на ОК на БКП Анастас Първанов „Важни партийни форуми“ се прави преглед на взаимоотношенията между двете страни и между Михайловградски окръг и Житомирска област. На страниците на вестника гостуваха с публикации съветските журналисти Леонид Крайнов — кореспондент на в. „Правда“ у нас, Евгени Михайлович Фадеичев — ръководител на Бюрото на ТАСС в София, Едвин Янсон — ръководител на АПН, Николай Паниев — кореспондент на в. „Известия“. В навечерието на излизането на броя с групата съветски колеги се състоя среща в Михайловград и посещения в окръга.

Съвместен брой двата вестника издадоха и през юли 1977 година. Този път той бе посветен на 10-годишнината на дружбата между Михайловградски окръг и Житомирска област. През есента на същата година във връзка с 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция последва още един съвместен брой. А във връзка с 35-годишнината на социалистическата революция в България житомирските колеги ни гостуваха с подбрани страници.

През периода между двата конгреса на нашата партия **съветската тема** намери още по-широко място на страниците на вестника. Най-ценното достояние на тези материали бе, че в тях се обменяше много полезен положителен опит в партийното ръководство на икономиката и техническия прогрес, в културата, образованието и др., между един български окръг и една съветска област, между отделни райони, общини и предприятия.

Всяка година по време на жътвата в окръга работят **екипажи на интернационалната дружба.** Наши механизатори пък участвуват в прибирането на пшеницата в Украйна. Ежегодно се обменят работни групи от различни отрасли на окръжно и местно равнище. Увеличава се броят на побратимените предприятия.

Това безспорно даде добри плодове. „Изучаването на място опита на Житомирската областна партийна организация — заяви на тържествата по случай 10-годишната дружба първият секретар на ОК на БКП в Михайловград Анастас Първанов — ни позволи да подобрим планирането на партийно-организационната дейност, да насочим вниманието си към нови, богато съдържателни форми на въздействие.

Заслужено място в нашата работа зае ценният опит на КПСС и на партийните органи и организации в Житомирска област и по организирането на социалистическото съревнование и работата с първенците в труда.“

Digitized by Google

1300 И 35 ОТ ТЯХ. СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАНОРАМА НА ОКРЪГА

Най-голямата инициатива на вестник „Септемврийско слово" през юбилейната година бе поредицата специални броеве под наслов „1300 и 35 от тях. Социалистическа панорама на окръга". На четиринадесетте новоизградени общини в окръга бяха посветени специални броеве и страници. На читателите на вестника бе поднесена огромна информация за миналото, настоящето и бъдещето на новите селищни системи. По своя замисъл и изпълнение „Социалистическа панорама" бе своеобразен летопис на героичния труд на хората от полята и заводите за процъфтяване на родния край. Тази поредица бе една сериозна проверка и школа за журналистите от окръжния вестник. За историята и социалистическото изграждане на окръга бе събран и съхранен богат фактически материал. От върха на 35-те години народна власт бяха зафиксирани постиженията на отделните административно-стопански единици. Проследен бе и пътят на израстване на новия социалистически труженик.

Отзивите до редакцията по повод тази поредица от специални броеве и страници бяха положителни. Ето някои от тях:

„В поредицата „Социалистическа панорама на окръга" е показан животът в действие, в развитие. Това е качествено нов живот, в който умело е показан най-важният белег на съвременността — стремежът към качество и ефективност от всяка дейност."

„Всеки брой е намерил свой център — да разкрие най-характерното, най-същественото за отделната община, онова, което обединява усилията на всички труженици, онова, което изпълва всекидневието им с разумни дела."

„Основната сполука е в поразяващата спойка между историческите и съвременните публикации. Сегашният живот е даден като продължение на революционните традиции, на народностните корени."

Кулминацията на тази инициатива бе специалният брой, издаден съвместно с Българското радио и Българската телевизия под рубриката „1300 и 35 от тях". Броят съвпадна с приключване на голямата инициатива на националното радио и телевизия под горния девиз, чиито последни предавания бяха посветени на социалистическото развитие на Михайловградски окръг. Всичко, което беше излъчено и предадено в тези едноседмични радио- и телевизионни предавания, бе събрано, редактирано и подредено в юбилейния брой на вестника, излязъл в навечерието на 35-годишнината на социалистическата революция в България.

В броя участвуваха първите ръководители на окръга Анастас Първанов и Евтим Костов, генералният директор на Българската телевизия Иван Славков, журналисти от Българското радио и Българската телевизия и вестник „Септемврийско слово."

По същество това бе една високоефективна интеграция между различни средства за масова информация, ползотворна съвместна работа между централни и местни издания, един успешен финал на две еднопосочни инициативи.

●

Периодът между двата конгреса бе най-динамичният в развитието на Михайловградски окръг. Може да се каже, че през тези години окръжната икономика, политическият и културният живот в окръга достигнаха най-високи хоризонти. Това е един крупен успех за населението от този героичен край, който се развива по жалоните на Април 1956 година. В това динамично и съзидателно време укрепваше и възмъжаваше и окръжният вестник, чийто тираж достигна 16 хиляди броя. През 1979 година вестникът навърши своята двадесет и пет годишнина и с указ на Държавния съвет бе награден с орден „Червено знаме на труда".

Усилията на редакционния колектив непрестанно да повишава качеството на вестника, да подобри чувствително неговото идейно съдържание бяха голямата отплата за грижите на Партията и държавата за развитието, укрепването и възмъжаването на нашия социалистически печат.

Димитър МЛАДЕНОВ
главен редактор
на в. „Септемврийско слово" —
Михайловград

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПРОЛЕТАРСКИЯТ РАЙОН

История на Коларовската районна организация на БКП — София

Сборникът започва с кратък исторически очерк за развитието на кварталите и махалите на района през вековете и завършва с Петия конгрес на БКП, който начерта генералната линия за строителството на социализма в България. Историята на Коларовската районна партийна организация е история на Партията в най-силно развития промишлен район на столицата. В сравнение с другите районни партийни организации на София процентът на партийните членове — фабрични работници, е бил най-висок. Дълго време през легалния период на територията на района се намира Народният дом, в който се помещава Централният комитет на Партията и кипи разностранна масово-политическа дейност. На територията на района се провежда историческото заседание на Централния комитет, който определя датата за започването на Септемврийското въстание през 1923 година. През периода на въоръжената борба в района се създават едни от първите бойни групи в страната, ръководени от безстрашния комунист Никола Ботушев. След народната победа работническата класа от района става инициатор на редица почини за по-бързото преодоляване на стопанската разруха. Книгата е дело на авторски колектив с ръководител ст. н. с. Васил Василев, зам.-директор на Института по история при БАН.

ФОРМИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ НА ЛИЧНОСТТА

Евлоги Младенов

Социалистическото общество, новата социална среда, новият бит и култура, марксистко-ленинската идеология, социалистическият начин на живот, всестранните успехи на реалния социализъм у нас са непресъхващ извор на социалната активност на личността, на масите. В настоящата книга се разкриват същността, структурата и факторите за формирането и развитието на социалната активност на личността. Специално внимание е отделено на ролята на идеологическия процес и идейновъзпитателната работа на субективния фактор за усъвършенстване на ръководството и повишаване ефективността на социалната активност.

ЦЕНИ И ЕФЕКТИВНОСТ

Иван Виденов

Авторът разработва комплекс от проблеми относно формирането на цените на едро при обективните условия на развитие на икономиката на НР България. Голямо внимание в книгата се отделя на обвързване на цените на едро с международните (контрактните) цени и с цените на дребно на стоките и услугите. Обоснована се система от цени на едро, която се изгражда в съответствие с цените за реализация на продукцията на външния и вътрешния пазар.

Проблемът за цените на едро се разработва в най-тясна връзка с проблемите на ефективността в условията на повсеместно и последователно прилагане на икономическия подход.

ВСЕКИДНЕВИЕТО ВЪВ ФОРМИ

Владимир Несторов

Настоящата книга от поредицата „Епоха и култура" разкрива вътрешното съдържание на предметното окръжение на човека и неговите културни измерения. Авторът анализира двойствената характеристика на всекидневието, превръщането на социалното пространство в културно, връзките между отделните форми на всекидневния живот и отношението между дизайна и обществото.

●

Партиздат пуска от печат и следните издания:

Годишник на Националния музей на революционното движение, том 9; „Да обикнеш Унгария" от Нино Николов.

От библиотека „Международна библиотека" — брошурите:

„САЩ — акционерно дружество „Политика" от Асен Агов; „Европейската сигурност и сътрудничество от Хелзинки до Мадрид" — Иван Захариев, и „Гигантите на съвременния капитализъм" — от София Давидова.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Степанова, Е. А., ФРИДРИХ ЭНГЕЛЬС: КРАТКИЙ БИОГРАФИЧЕСКИЙ ОЧЕРК, 3-е изд., переработ. и доп., М., Политиздат, 1980.

Книгата е посветена на живота и дейността на Фридрих Енгелс — другаря и съратника на Карл Маркс, един от основоположниците на научния комунизъм, гениалния учен и революционер.

Шумихин, Н. Ф., ЛЕНИНИЗМ И НАЦИОНАЛЬНООСВОБОДИТЕЛЬНЫЕ РЕВОЛЮЦИИ СОВРЕМЕННОСТИ, Киев, Вища школа, Изд-во при Киев. ун-те, 1980.

В монографията се осветлява ленинската методология и теория на национално-освободителната революция. В светлината на ленинизма се анализират същността, характерът и движещите сили на национално-освободителната революция, общите закономерности на нейното по-нататъшно развитие в условията на задълбочаването на общата криза на капитализма и развитието на съвременния световен революционен процес.

В. И. ЛЕНИН ОБ АТЕИЗМЕ, РЕЛИГИИ И ЦЕРКВИ (Сборник произведений, писем и других материалов), М., Изд. „Мысль", 1980.

Сборникът съдържа изцяло или с извлечения от най-важните Ленинови трудове и документи по въпросите на теорията и историята на атеизма и религията. В това второ издание допълнително са включени повече от 25 труда или извадки от тях като „Задачите на руските социалдемократи", „От какво наследство ние се отказваме", „Аграрната програма на руската социалдемокрация" и др.

ПО ПУТИ, ПРОЛОЖЕННОМУ В ХЕЛЬСИНКИ. СОВЕТСКИЙ СОЮЗ И ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНОГО АКТА ОБЩЕЕВРОПЕЙСКОГО СОВЕЩАНИЯ: Документы и материалы, М., Политиздат, 1980.

Документите и материалите в сборника разказват за огромната работа, последователно и неотклонно осъществявана от КПСС и съветската държава за претворяване в живота на принципите и положенията на Заключителния акт на Съвещанието в Хелзинки в името на укрепването на мира и безопасността в Европа и оздравяване на целия международен климат.

Соколов, А. Н., ПРОБЛЕМЫ НАУЧНОЙ ДИСКУСИИ (Логико-гносеологический анализ), Ленинград, Изд. „Наука", 1980.

Авторът изследва различните форми на обмяна на мнения в науката — дискусията, полемиката, спора, прави съпоставка между тези понятия и на тази основа предлага и съответни определения. В книгата се дава класификация на формите за обмяна на мнения в науката, анализира се логическата структура на такава обмяна, разглеждат се основните методи за реализиране обмяната на мнения: критика, самокритика и защита. Обмяната на мнения се трактува като една от закономерностите на научното познание, като отражение на диалектиката на познавателния процес.

Бергина, Е. А., РАЗВИВАЮЩИЕСЯ СТРАНЫ: ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА И ПРОМЫШЛЕНОСТЬ, Отг. ред. Р. М. Аваков, М., Изд. „Мысль", 1977.

ИНФЛЯЦИЯ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО КАПИТАЛИЗМА (Под ред. Л. Н. Красовиной, М., Изд. „Финансы", 1980).

Филип С. Фонер, РАБОЧИЙ КЛАСС И АМЕРИКАНСКАЯ РЕВОЛЮЦИЯ, Перевод с английского, Изд. „Прогресс", М., 1980.

Digitized by Google

Цена 0,35 лева

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[Partien zhivot]

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
MAY 28 1981

4 СОФИЯ, МАРТ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 4 МАРТ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

25 ГОДИНИ...

Г. Атанасов — Априлският подход и стил в работата с кадрите . 3
* — Развитие на науката партийно строителство 13

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Партийният комитет

К. Димов — Как бе подготвен и проведен един пленум . . . 45
И. Филипов — Нарастващата роля на партийните групи . . . 52

Ръководно политическо ядро и първообраз

И. Борисова — Битка за ефективност 58

Страница на редактора

П. Стамов — Хвалбата 63

„АРМЕЙСКИ КОМУНИСТ" ГОСТУВА НА „ПАРТИЕН ЖИВОТ"

* — Възпитанието на патриоти интернационалисти — партиен дълг 64

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

И. Игнатов — Комунистите в животновъдството 79

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Г. Цонков — Идеологически проблеми на новия икономически подход 81

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

К. Колев — Светлината на дълга 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

Х. Николов — Всеотдаен партиен деец и трибун 93
Х. Рашев — Съветник на партийния актив 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, Л. Причкапов, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията, София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2340. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 16. III. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

АПРИЛСКИЯТ ПОДХОД И СТИЛ В РАБОТАТА С КАДРИТЕ

ГЕОРГИ АТАНАСОВ
секретар на ЦК на БКП

Вече двадесет и пет години Българската комунистическа партия осъществява своята ръководна и направляваща роля в социалистическото строителство върху основата на априлската линия. Като творческо продължение и заедно с това като качествено нов етап в развитието на партийната политика тази линия се превърна в генерална линия на Партията за пълната победа на социализма, за изграждането на развито социалистическо общество, за прехода към комунизма. В навечерието на 25-годишнината на историческия Априлски пленум на ЦК на БКП ние отново правим равносметка на внушителните резултати от осъществяването на линията, наречена просто априлска, извеждаме нейната същностна и неразривна връзка с настоящето и бъдещето на страната. В навечерието на тази забележителна годишнина ние подчертаваме историческата роля и заслуги, крупния теоретически, политически и организаторски принос на др. Тодор Живков за разработването и последователното прилагане на ленинската априлска линия на Партията, за възхода на нашата родина като процъфтяваща социалистическа страна, като крепост на реалния социализъм.

Априлският пленум беше повратен момент във всестранното развитие на социалистическа България, на нейния материален и духовен живот. Линията, изработена от него, стана линия на всеобхватно обновление и преустройство на всички области на обществения живот, на последователно разгръщане на социалистическата демокрация, на неотстъпно издигане съзидателната роля на трудещите се в осъществяването на основните задачи на социалистическото строителство. На нов етап се издигна работата на Партията като ръководна политическа сила на нашето общество. Нейната многостранна дейност е проникната всецяло от ленинското новаторство и ленинския научен подход към обективните процеси и явления в обществения живот.

През този период се развиха и изявиха с цялата си жизненост априлският подход и стил в работата с кадрите, в които са въплъ-

Digitized by Google

тени ленинските принципи на кадровата политика на Комунистическата партия, тяхното последователно развитие и прилагане в конкретните условия на нашето обществено развитие.

I

Историческата непреходност и жизненост на априлската линия са дълбоко закономерен факт и решаващ фактор на нашето обществено развитие. Те извират от историческата непреходност и жизненост на нашата марксистко-ленинска теория, от самия живот, от творческата и новаторската същност на тази линия като линия ленинска, линия класова, линия за последователно осъществяване на социалистическите и комунистическите принципи и идеали.

Априлската линия е линия на непрекъснато развитие и обновление на цялото общество. Тя обхваща в едно цяло всички главни страни, всички материални и духовни ценности, всички области на обществения организъм. И ако трябва накратко да се разкрие и изрази една от най-ярките същностни черти на тази линия, **това е ленинското социално творчество, това е умението творчески да се отразява и творчески да се изменя действителността, това е, с други думи, способността да се мисли и действува по законите на нашата революционна теория и практика.**

Тъкмо затова реалните измерения на априлската линия на Партията могат да се разкрият само тогава, когато тя бъде разгледана като теоретическа и практическа основа, **като стратегия и тактика на Българската комунистическа партия за социално творчество по законите на ленинизма.** Нещо повече, априлската линия на Партията, нейният исторически живот, нейните минали завоевания и бъдещи триумфи са синоним на творчество. Става дума за линия, която разкрива и развива на всеки етап силите на обществото, ускорява неговия устрем към творчество.

Да се отчита фактът, че априлската линия е социално творчество по законите на ленинизма, означава да се отчита преди всичко новата роля и място на субекта на това творчество, мястото и ролята на човешкия фактор, на тези, които Маркс наричаше „автори" и „актьори" на историята.

При това в случая не е достатъчно да се каже, че хората са творци на своята история. Както е известно, този исторически закон се проявява във всички общества, във всички етапи на общественото развитие. Периодът след Априлския пленум е цяла историческа епоха в нашето развитие, едно от най-отличителните измерения на която е последователното разкриване и реализация на най-дълбоките същностни сили и възможности на социалистическото общество. Този период е живо съзнателно творчество на милионите хора, период, който не можеше и не може да се осъществява без всестранното развитие на субекта на това социално творчество, на народа, на човешкия фактор.

Разкривайки постоянно и всеобхватно своята ленинска същност, **априлската линия на Партията издигна на нов етап ролята на народните маси, на целия народ като главен субект на общественото развитие, на историческия процес.** Неин фундаментален научен и политически принцип е класовият подход към явленията. Всяка нова стъпка на Комунистическата партия, всеки етап в разгръщането и утвърждаването на априлската линия се основават на онзи дълбок и всестранен анализ на социалните явления, който винаги е позволявал на нашата партия да стои на верни и проверени класови позиции, да насочва и ръководи обществените процеси от позициите на

Digitized by Google

водещите сили, на онези слоеве от народа, чиято активност съдържа неизчерпаема творческа енергия.

Такава сила е българската работническа класа.

Такава сила са тружениците на село, които създадоха и развиват нашето социалистическо селско стопанство.

Такава сила е българската народна интелигенция.

Запазвайки и обогатявайки водещото място на работническата класа в историческия процес, априлската линия на Партията създаде реални възможности и предпоставки за монолитно единство на човешкия потенциал на обществото, за неговото преустройство и изграждане в съответствие с обективните закони на социализма. Тъкмо затова **в сърцевината на априлската линия е заложено изискването за постоянно разгръщане на творческите възможности на народа,** за по-нататъшното издигане на неговата роля в процеса на съзнателното изграждане на новото общество.

Оттук — новата социална роля и новото качество на субективния фактор в нашето развитие, роля и качество, разглеждани и като потребност, и като същностна характеристика, и като резултат на априлската линия.

Оттук — жизнеността на ленинската постановка, че кадрите решават всичко, постановка, която в контекста на априлската линия беше всестранно развита, обогатена и издигната на по-висок етап.

През годините след Априлския пленум Българската комунистическа партия и нейният Централен комитет начело с др. Тодор Живков не само съхраниха и освободиха от предишните извращения свещения принцип, че кадрите са златният фонд на Партията, на страната. Днес ние с основание говорим за априлски подход, за априлски стил в работата с кадрите, разбирайки под това нов подход, нов стил на работа с кадрите, подход и стил, които са по-нататъшно доразвитие и творческо приложение в нашите условия на ленинските принципи и норми, на Благоево-Димитровската традиция в кадровата политика. Крупно теоретическо и практическо завоевание на нашата партия е, че тя, учейки се от своя опит, от опита на Комунистическата партия на Съветския съюз, от колективния опит на световното комунистическо движение, съумя да изгради обоснована и действена система от принципи и норми, които определят съдържанието на априлския подход и априлския стил на работа с кадрите.

Изучавайки теоретическото богатство на Партията, натрупано в годините след Априлския пленум, нейния забележителен опит във формирането и разгръщането на кадровия потенциал на обществото, ние се връщаме и ще се връщаме винаги към личния теоретически и практически принос на др. Тодор Живков. В неговите трудове са изведени и обосновани онези черти на кадрите в условията на социализма, които в своята съвкупност рисуват облика на социалистическия труженик, неговия вътрешен свят, формите на социалната му активност, пътищата за всестранната му реализация като творец на един нов свят.

Българската комунистическа партия създаде в условията на изграждането на зрелия социализъм необходимите социални механизми и форми за всестранно и ефективно разгръщане на творческата активност на кадрите.

Решаваща предпоставка за това е преди всичко фактът, че след Априлския пленум се обогати всестранно и се издигна на качествено нов етап самата **социално-историческа практика на нашето общество.** Производството все повече се преустройва и привежда в съответствие със съвременната научно-техническа революция. В управлението се прилагат и използват подходи, които са последна дума на нау-

Digitized by Google

ката и практиката. Всичко това изисква нов тип кадри и моделира нов тип кадри.

С оглед на това Партията положи огромни грижи за повишаване на образованието и професионалната квалификация на трудещите се. Сега практически всички, които завършват осми клас, продължават своето обучение. С реформата на образователното дело се пристъпи към дълбоко преустройство на съдържанието и методите на обучение, към истински поврат в подготовката на учащите се, насочен към тяхното пълноценно включване в живота. На основата на съвременната връзка между общообразователното, политехническото и професионалното обучение в средното единно училище ще се усвояват знания, умения и навици за самостоятелно творческо решаване на професионалните и социалните проблеми на личността.

Такава цел има и преустройството на висшето образование. За неговото постигане съдействува и успешно осъществяващата се интеграция между висшите учебни заведения и научните организации по посока на сближаване учебния процес с изследователската дейност в теоретичен и приложен план.

Мотивите на тази всеобхватна дейност са обусловени изцяло от характера на нашето развитие. Политиката на Партията за изграждане на материално-техническата база и на интелектуалния потенциал на зрелия социализъм сега е насочена към ускорено превръщане на науката в непосредствена производителна сила, към широко навлизане на микроелектрониката, приборостроенето, към разширяване на границите на специализацията и концентрацията в производството. Това изисква по-нататъшно усъвършенствуване на веществените елементи на производството, на системата на планирането и социалистическата организация на труда. То е неотделимо и от развитието на социалните фактори на народното стопанство и преди всичко от развитието на човека. Защото успешната трудова дейност става все по-зависима и от професионалната квалификация на личността, и от способността за самосъзнателен контрол, от чувството за отговорност.

С цялата си острота се изправя проблемът за качеството на труда, изискването да се измени обществената мяра за трудолюбие и творчество, да се усъвършенствуват всестранно стилът и методите на работа и ръководство, за да се разгърнат с нова сила градивните дела на нашия народ. Неотложно става изискването да се изгради нова култура, манталитет за висока отговорност и строго съблюдаване на технологичните изисквания на производството, оптимално, в интерес на обществото, да се съчетават правата и задълженията на колектива и личността.

Важен социален механизъм за многостранно формиране и реализация на кадрите е развитието и обогатяването на **политическата система на социализма.** Усъвършенствувайки социалистическата държава, Партията постоянно и неотклонно разгръщаше историческата инициатива на кадрите, насочваше и обогатяваше тяхната политическа активност, участието им във всички области на управлението на обществения живот. Особено важно значение за разгръщането на този процес имат и масовите организации на трудещите се.

Високо постижение на нашия обществен строй, на нашата априлска линия е **развитието на държавно-общественото и обществено-държавното начало в управлението.** Показателно е, че най-рано принципът на обществено-държавното начало се утвърди в областта на културата, в управлението на онези процеси, които най-непосредствено засягат създаването и разпространението на духовни ценности, формирането на новата личност.

Digitized by Google

Като индивидуално и колективно творчество строителството на социализма у нас утвърждава личности, които съчетават в неразривно единство теория и практика, мисъл и дело.

Става дума, на първо място, за личности, чиято дейност, независимо от сферата на тяхната социална реализация, съдържа богата душевност, интензивен мисловен живот, умение да се анализират вярно и проблемно процесите и явленията, да се разкриват възникващите противоречия, да се предлагат решения за преодоляването на тези противоречия. Става дума за мислещи личности, за кадри, чиято човешка активност е подчинена на изискването за съзнателна отговорност, плод на висока мисловна култура, на богато и ангажирано съзнание за граждански дълг.

На второ място, изграждането на зрялото социалистическо общество разкри постоянно развиваща се потребност от знаещи личности, от кадри, чиято квалификация е закономерен резултат от активното и творческо усвояване на съвременното човешко знание, на марксизма-ленинизма. Иначе казано, зрялото социалистическо общество формира и ще формира кадри, които могат да бъдат творци в условията на бурно развиващата се научно-техническа революция, в условията на съвременния социален и технически прогрес.

На трето място, зрялото социалистическо общество е немислимо, ако кадрите, които образуват неговия творчески потенциал, не реализират богатите си мисловни възможности, своите знания и идеали в практиката, ако кадрите на социалистическото общество не са кадри можещи.

Ето това триединство на знание, мисъл и дело, разкрито по неповторим начин от др. Тодор Живков, показва не само интимния свят на социалистическия труженик, не само вътрешната диалектика на неговата способност за творчество, но и онези критерии за оценка на кадрите, които издига Партията, зрялото социалистическо общество.

На съвременния етап на нашето развитие основно значение има състоянието на субективния фактор, пълноценното използване на нарастващата му роля в производството и социалното управление. Остро се прояви обективната потребност значително да се издигне равнището на човешките ресурси на нашия национален потенциал в съответствие с изискванията на социалистическото строителство и на научно-техническата революция.

Пред обществото застана като непосредствена практическа задача решаването на въпроса за развитието на човека като основна производителна сила и като гражданин на социалистическото общество, за най-пълно използване на възможностите, които разкрива реалният социализъм за осигуряването на многостранна и високоефективна социална реализация на социалистическия труженик.

Възникна необходимостта решаването на този въпрос да обхване всички трудещи се, да се свърже с издигането на тяхната социалистическа съзнателност, на общокултурното им равнище, с придобиването на съвременна квалификация върху широка политехническа основа.

В резултат на всичко това в годините след Априлския пленум грижата за политическото, образователното и професионалното формиране и израстване на кадрите стана първостепенна партийна и държавна грижа, претворяването на априлската линия в живота се превърна в ковачница на кадри от нов социалистически тип. Нашата страна разполага с голям отряд от кадри, които успешно могат да решават проблемите на социалистическото строителство, кадри, на които Партията се опира и вярва.

Digitized by Google

II

Ако днес с пълно основание говорим за специфичен, за неповторим почерк на априлския дух и за априлска линия и в областта на работата с кадрите, те са на първо място в тяхната класова същност, в техния творчески, в техния новаторски характер.

Априлската линия е **линия на непоклатима и ненакърнима връзка на дейността на кадрите с потребностите и въжделенията на народа.** Жизнената основа на тази връзка е неотстъпната борба на Партията за всестранния напредък на социалистическото общество, за добруването на народа. Ръководните и изпълнителските кадри от всички равнища участвуват в решаването на крупни стопански и културни задачи, които издигат материалната мощ на нашата страна и създават условия за постоянно повишаване на жизненото равнище на народа, за духовното развитие на човека. От кадрите се изисква да работят винаги с ясното съзнание, че са представители на народа, че за тях няма по-висш дълг от този да бъдат винаги сред трудещите се, да организират и оглавяват тяхната трудова и политическа инициатива.

В своята кадрова политика Партията последователно осъществява **принципа на разгръщане инициативата и енергията на всички кадри.** Тя изисква от тях винаги и навсякъде да решават възникващите въпроси от позициите и със средствата на политическия подход в съответствие с принципите на социалистическото общество. За нея всеки ръководител е длъжен да възпитава у хората любов към Партията и държавата, любов към труда и науката, чувство на лична и колективна отговорност, организираност и дисциплина, да разгръща инициативата на трудещите се, да ги поощрява материално и морално, да бъде строг и взискателен, но справедлив.[1]

Кадровата политика на Партията се развива в съответствие с тенденциите на социално-класовите и демографските изменения в нашето общество, гради се върху обективното морално-политическо единство на всички слоеве на народа, върху принципа за ръководната роля на работническата класа.

В ръководните звена на Партията, държавата и другите обществени организации над 85 на сто от кадрите произхождат от семейства на работници и селскостопански труженици. Като работници са започнали професионалното си поприще близо 20 на сто от сегашните ръководители на стопанските организации. В местните органи на държавната власт през 1979 г. са избрани 57 188 народни съветници. Близо 55 на сто от тях са работници в промишлеността и селското стопанство.

Непрекъснато се увеличава **участието на жените в социалното управление.** В изборните партийни и държавни органи те са между 30 и 35 на сто от общия им състав.

Партията разполага с огромен отряд от кадри, които се трудят всеотдайно за изпълнението на социално-икономическите задачи, начертани от нея. Днес тя се опира непосредствено на действената помощ и подкрепа на близо 300 хиляди активисти в изборните ръководства на професионалните съюзи, над 310 хиляди активисти в органите и организациите на Отечествения фронт, на дръзновението и младежкия порив на 236 хиляди комсомолски активисти. В органите на социалното управление се привличат широко и представители на безпартийните, като в общинските народни съвети са 44 на сто от общия състав на народните съветници.

---

[1] Т. Живков. Избр. съч., т. 15, с. 199.

Digitized by Google

Ето защо онова, което най-пълно характеризира априлската линия в работата с кадрите, е, че **тя е класова по своята същност и дълбоко народностна по своя характер и изява. Тя открива широк път на най-добрите представители на работническата класа, на селяните кооператори и на интелигенцията, създава възможност те да разгръщат напълно своите творчески сили и възможности.**

Априлската линия е **линия на ленинско доверие и ленинска взискателност към кадрите.** Последователното и неотклонно приложение на този ленински принцип създава ведра обстановка, окриля работата на кадрите във всички сектори на обществения живот. Догматичната грубост и студенина, безапелационното командаджийство от времето на култа към личността безвъзвратно отстъпиха място на възстановеното доверие между кадрите, на спокойното и делово обсъждане и решаване на въпросите върху основата на пълното зачитане на личното мнение и съзнателното единодействие при изпълнението на колективно взетите решения.

Априлската линия възстанови напълно демократическия централизъм, колективната отговорност при вземането и изпълнението на решенията. Разгръщането на критиката и самокритиката, съзнателната дисциплина, взаимният контрол от горе на долу и от долу на горе станаха постоянна и ненакърнима норма в живота на Партията, в дейността на всички обществени органи и организации. Работата с кадрите съчетава органически доверието с взискателността, с борбата срещу всички прояви на либерализъм и примиренчество към ония, които нарушават социалистическия морал и норми на поведение. Това дава възможност на кадрите да работят уверено, целеустремено и инициативно.

Априлската линия е **линия на принципно сплотяване и единодействие на кадрите от различни поколения.** Нейното практическо осъществяване е съчетание на богатия опит и организационното умение на революционните кадри със знанията и ентусиазма на поколенията, израснали в условията на социализма. В Партията, в държавния и стопанския апарат, в ръководните органи на обществените организации се извършва естествен процес на обновяване и растеж на кадрите, на вливане на попълнения от нови дейци. Непрекъснато се увеличава броят на младите кадри и активисти, които се избират в ръководствата на партийните, държавните и стопанските органи.

III

Развитието и усъвършенстването на икономическия, социалнополитическия и духовния живот на нашето общество по пътя към зрелия социализъм е неотделимо свързано с нарастването на ролята на кадрите, с повишаването на изискванията към тях, с измененията в структурата на основните качества, които те трябва да притежават.

Изграждането на развития социализъм е период на интензификация на народното стопанство, на ускорено протичане на производствените, социалните и духовните процеси, на непозната досега отговорност при вземането и изпълнението на управленческите и изпълнителските решения. **В тези условия възниква необходимостта не само от разгръщане на творческото начало в работата на кадрите, а от прилагането на по-висши форми на творческа активност.** Рязко се проявява и потребността от кадри, които могат не само добре да изпълняват поставените задачи, но които умеят и да организират тяхното изпълнение, като обхващат и технологичните, и икономическите, и социалните аспекти на производството, на обществената практика,

Digitized by Google

С ново, по-богато съдържание са и **изискванията към нравствените качества на кадрите.** Такива черти като принципиалност, простота и скромност в обществения и личния живот, отзивчиво отношение към хората, умение да се реагира правилно на критиката придобиват все по-голямо значение за успешното провеждане на партийната политика.

Във връзка с това на съвременния етап от кадрите в още по-голяма степен се изисква да притежават всестранна и задълбочена марксистко-ленинска подготовка, широка политическа култура и умение да реализират партийната политика. Особено значение придобива активната жизнена позиция на кадрите, способността им да бъдат в челните позиции на борбата за прогресивно изменение и развитие на ръководените от тях процеси.

В съвременните наши условия кадрите трябва да притежават способност непрекъснато да усъвършенствуват и творчески да използват своите интелектуални сили и способности в съответствие с обективните обществени потребности, успорито да работят за последователно и неотклонно прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм, за интелектуализация на производствената и управленческата дейност, да внедряват постиженията на кибернетиката, автоматиката и електрониката, да си служат със съвременни методи и технологии на управление, навсякъде да постигат ефективност и качество на високо равнище.

Те са призвани да се опират на новото, да умеят да го прилагат и утвърждават в практиката, да се справят с алтернативни ситуации, да откриват проблемите и да намират най-ефективни средства за решаването им, като излизат от рамките на рутинното мислене и действие.

Партията изисква от своите кадри да бъдат постоянно сред хората, да познават техните потребности и интереси, умело да съчетават икономическите, административно-организационните и възпитателните средства на въздействие за повишаване на трудовата и обществено-политическата активност на трудещите се, за разгръщане на творческите им възможности и способности, за формиране у тях качества на социалистически труженици.

Неотменно изискване към тях е последователно да спазват принципите на демократическия централизъм, да съдействуват за въвличането на трудещите се в управлението на държавата и обществото, да се борят неотстъпно за най-строго спазване на социалистическата законност и за преодоляване на отрицателните явления.

Всичко това с особена сила се отнася до дейността на ръководния деец. Сега той трябва да работи и да се проявява като политически ръководител, като организатор и психолог, да бъде личност с голяма нравствена притегателност и сила.

По-нататъшното диалектическо развитие на априлския подход и стил в работата с кадрите изискват на предно място да се изведат ония аспекти в дейността на субективния фактор, ония страни на организаторската и политическата дейност и ония качества на кадрите, които трябва да бъдат вътрешно присъщи на етапа, в който навлиза нашата страна — етапа на внедряването на новия икономически подход, на ускорен научно-технически прогрес, на интелектуализация във всички обществени сфери.

Ръководният деец днес е длъжен да отчита непрекъснато дълбоките промени, които икономическият подход предизвиква в мислите и поведението на хората, в тяхното отношение към работата, в тяхното настроение за работа, да се опира на интереса им да повишават професионалното си умение, трудовата и организационната кул-

Digitized by Google

тура, да им помага да свързват личното си участие с крайните резултати на бригадата, цеха, завода. Съвременният ръководител е длъжен да познава социалните аспекти на научно-техническия прогрес, да умее да съчетава правилно степента на механизацията, автоматизацията и кибернетизацията на производството с движението на работната сила, с изискванията и измененията, които смяната на технологията внася в съдържанието на всяка работа, в квалификацията на всяко работно място. Той трябва да използва социално-психическите и нравствените механизми, които правят членовете на всеки трудов колектив заинтересовани от общия успех, равно отговорни за постигнатите резултати. Както изтъква др. Тодор Живков, „сега ни е необходим друг тип ръководител: ръководител, който познава същността на икономическия подход, на новия икономически механизъм и творчески го прилага; който вниква в дълбочината на проблемите, на производството, на организацията, на управлението; който проявява усет към новото, разумно използва дадените му права и поема необходимите отговорности; ръководител, който умее да сплотява и вдъхновява трудовия колектив"[1].

За да бъдат ръководните кадри на равнището на съвременните критерии и изисквания, е нужна следователно нова неделима и хармонична сплав от политически, делови и нравствени качества.

Сега е необходимо с нарастващо внимание и активност да се работи за изграждането и развитието на онези личностни черти и способности на ръководните кадри, които заедно с фундаменталните социалистически качества придобиват в условията на новия икономически подход особена ценност и значимост. Става въпрос за висока деловитост, компетентност и оперативност, за съвременни управленчески умения и навици, за ново отношение към качеството на труда и към времето, за развити творчески способности и дълбок интерес към науката и техниката, за единство на думи и дела.

Партийните органи и организации следва да откриват широк път пред кадрите, които умеят да прилагат обективните икономически лостове на социалистическата стопанска сметка, да използват постиженията на научно-техническата революция за рязко повишаване на обществената производителност на труда, да внедряват челния опит във всеки отрасъл, да действуват като истински политически представители на Партията в решаването на производствените, социалните и възпитателните проблеми във всяко предприятие, във всеки трудов колектив.

Цялостната дейност на кадрите следва още по-тясно да се свърже с главното социално направление на икономическото развитие — човешките аспекти на социалистическата организация и дисциплина на труда, да обхваща и стимулира положителните явления в развитието на нравствените отношения във всеки трудов колектив. Нейната роля и място в трудовия колектив винаги е била на вниманието на Партията, тя е изтъквана многократно. Но тук все още не са изведени всички нейни нови измерения, налице са неизползвани възможности за въздействие във и чрез трудовия колектив. Класово-партиен подход, дълбоко познаване на работата, висока отговорност, постоянна грижа за идейновъзпитателните последствия на приеманите решения, всекидневно общуване с хората, изучаване и съобразяване с техните мнения и настроения — това са средствата за сплотяването на трудовия колектив, за използването на неговите големи резерви при изпълнението на трудово-производствените задачи.

---

[1] Т. Живков, За последователно прилагане на новия икономически механизъм във всички сфери на обществения живот, С., 1980, с. 43.

Digitized by Google

Сега политическите качества на кадрите са свързани не само с подкрепата на партийната линия, но и със способността те да бъдат приложени при решаването на сложните въпроси на нашето развитие. Политическите качества днес са и в умението да се пристъпва към решаването на всяка задача от позициите на новото, да се очертават правилно съдържателните моменти във всяка дейност, която се предприема, да се създават ефективни организационни механизми за нейното осъществяване.

Нашата партия винаги е придавала първостепенно значение на класово-партийния подход към кадрите, към диалектическото единство на техните политически, делови и нравствени качества. Това е неподвластен на времето принцип в нейната кадрова работа. Очевидно е обаче, че на сегашния етап израз на класово-партийната позиция става изявата и на новите качества, стремежът да се развива и поддържа за тази цел високо равнище на системна, многостранна подготовка, възпитание и самовъзпитание на кадрите.

Борбата за повсеместна интензификация върху основата на бързото внедряване на постиженията на научно-техническата революция в практиката е бойното поле, на което ще се изявяват кадрите в нашето общество. На това поле всички ръководни и изпълнителски кадри ще развиват по-нататък своята обща, специална и организационна култура, своя интелект и социално мислене, своята способност за инициатива, за творчество и разумен риск, за правилно решаване на всички възникващи проблеми. Налице са и обективни предпоставки, и обществен механизъм, за да се постигне тази нова степен на тяхното развитие и изява.

За нашата партия, за нашата страна и народа 1981 година е една необикновена, историческа година. Тя е конгресна и юбилейна година.

Главна отличителна черта на обстановката в страната е изключително активната, всенародна подготовка за XII конгрес на Българската комунистическа партия. Обстоятелството, че конгресът се свиква в дните на 25-годишнината на Априлския пленум, в навечерието на 90-годишнината от създаването на Партията и 1300-годишнината от основаването на българската държава определя измеренията на големия политически и трудов подем сред всички трудещи се и младежта. Обсъждането на проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес преминава под знака на тази оптимистична и делова обстановка, в съответствие със задачите, разработени в доклада на др. Тодор Живков на Юлския пленум на ЦК на БКП (1980 г.), в Докладната записка до Политбюро от 14. X. 1980 г. и неговия доклад пред Националното съвещание на партийния, стопанския и държавния актив от 18 декември м. г.

Нашият народ, сплотен и единен около Партията и нейната генерална линия, е готов и подготвен да поеме своята нова отговорност. Затова днес повече от всякога е необходима ежедневна политическа, идеологическа и организаторска работа за пълна мобилизация на силите и възможностите на трудовите колективи за високопроизводителен труд, инициативност и творчество за достигане на набелязаното равнище във всички области на материалното производство и духовната култура. Кадровата работа на партийните органи и организации трябва да се подчини на последователното изпълнение на историческите решения, които ще разработи XII конгрес на Българската комунистическа партия. Те ще отбележат нов етап в изпълнението на генералната априлска линия за построяването на развития социализъм в нашата страна.

Digitized by Google

РАЗВИТИЕ НА НАУКАТА ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

Юбилейно съвместно заседание между редакционната колегия на сп. „Партиен живот" и научни сътрудници от Центъра по партийно строителство към АОНСУ при ЦК на БКП.

В научната дискусия участвуваха член-кор. проф. д-р Панайот Гиндев, з. д. н. и първи зам.-ректор на АОНСУ; доц. Рачко Рачков, директор на Центъра по партийно строителство; доц. Георги Бърдаров, зам.-директор на Центъра по партийно строителство; доц. Димитър Димов, секретар на ОК на БКП — Пловдив; доц. Славчо Мутафчиев, директор на филиала на АОНСУ във Варна; доц. Никола Сабрутев и к. и. н. Георги Георгиев — от Центъра по партийно строителство.

Заседанието беше ръководено от з. д. к. ПЕТКО РУСЕВ, главен редактор на сп. „Партиен живот".

П. Русев: — Темата на съвместното заседание, посветено на 25-годишнината от Априлския пленум, между редколегията на списание „Партиен живот" и Центъра по партийно строителство към Академията за обществени науки и социално управление е „Някои актуални проблеми на науката партийно строителство".

Пред нас е богат исторически опит. За 25 години построихме няколко България. Това голямо завоевание е плод на непрестанно растящата ръководна роля на Партията. Тази закономерност в изграждане на социалистическото общество получи много по-високи и по-богати простори.

През целия този исторически етап Партията, начело на политическата организация на обществото, реши творчески редица теоретически и практически проблеми. Като жив политически организъм тя сама регулираше, направляваше вътрешните си процеси, за да бъде на равнището на историческата отговорност, за да отговори на новите потребности. Тук са проблемите за единството на Партията; непрестанното повишаване на качеството на партийните редици; въпросите за правилното съотношение между централизма и демократизма, като все по-голямо внимание в условията на зрелия социализъм се обръща на демокрацията, която др. Т. Живков назова възлов проблем на политическата организация на обществото; системното използване на научните методи във вътрешния партиен и обществен живот и т. н.

Заедно с това Партията поставя на здрави научни основи взаимоотношенията между себе си и цялата система на социално управление, която по същество е политическата организация на обществото. Това са държавните и обществените органи и организации. Имаме предвид взаимоотношенията между Партията и БЗНС, имаме предвид постановката и линията за специфичното поле и присъщите приноси, които следва да дават останалите обществени органи и организации, за да

Digitized by Google

се получи, по думите на Ленин, един обществен оркестър, в който всеки субект на управление изпълнява специфичната си роля, свири на своя инструмент.

Тази политическа линия даде и голям резултат — непрестанно укрепване на връзките на Партията с масите. Освен това не бива да се подценяват и преките връзки на Партията с народа, непосредствената политическа, идеологическа и организаторска дейност, която Партията непосредствено води сред масите, за да се издигат на по-висока степен тяхната съзнателност, организираност и активност.

Споменах вече, че по-нататъшното повишаване на научността в ръководството на Партията, на нейните комитети и организации е характерна черта на априлския период, на априлските години, на априлската линия. Естествено имам предвид обществените науки като единна система. Това е много важно да го подчертаем и същевременно да изтъкнем значението на изкуството да се дава преднина на едни или други науки в зависимост от задачите, които се решават. Или, единството на науките получава диференцирано приложение, диференцирано се използват техните методи, съобразно задачите на момента, което пък окриля творчеството в партийната работа.

В тази единна система от науки важно място заема науката партийно строителство. През априлските години независимо от трудностите, от зигзагите, от несъвършенствата тя получи нов облик. Нейните завоевания се издигнаха на по-висока степен. В доста отношения нейното изоставане е преодоляно.

Няма да се спирам на постигнатите завоевания, тъй като те ще бъдат предмет на нашите разисквания днес. Не мога обаче да не отбележа, че в решенията на конгресите, на пленумите на ЦК и особено в трудовете на др. Тодор Живков партийното строителство получи голямо развитие. Няма основен проблем, на който да не е даден отговор. Най-голяма заслуга безспорно принадлежи на Тритомника по партийно строителство, чийто автор е др. Тодор Живков. Това е капитално произведение с огромно теоретическо и практическо значение. В него са събрани теоретическите завоевания на науката партийно строителство, обобщен е натрупаният национален опит.

Но как бяха задълбочени, изследвани и разработени от науката партийно строителство тези постановки, какво научно осветление получиха в отделните области на партийното ръководство проблемите, как бяха конкретизирани по-нататък? Ето над кое по същество ще трябва да размишляваме днес.

ЗА НЯКОИ ФИЛОСОФСКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ВЪПРОСИ НА СЪВРЕМЕННОТО СОЦИАЛНО ПОЗНАНИЕ

П. Гиндев: — Настоящата година е година на исторически юбилей — 25 години от Априлския пленум на ЦК на БКП, чието значение е непреходно, всестранно и неизмеримо. Априлската линия по най-дълбоката си същност е ленинската генерална линия на БКП в условията на победилия социализъм, на доизграждането на развитото социалистическо общество и постепенния преход на НРБ към комунизма. С нея са свързани най-големите успехи на нашата страна.

Основоположникът на априлската линия, неуморният борец за утвърждаването ѝ в живота др. Тодор Живков неведнъж е подчертавал, че нейното творческо обогатяване и развитие не е възможно без свързването на постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социалистическия обществен строй. Във връзка с това възникват сложни методологически въпроси, които се отнасят до разгръщането на научно-техническата революция и използването на науката и техниката в процеса на доизграждането на развитото социалистическо

Digitized by Google

общество. Практиката показа, че на съвременния етап социалното познание е мощно средство за разкриване закономерностите на общественото развитие и за оптимизиране на социалната система на социализма.

Съвършено естествено е в научноизследователския процес на съвременния етап да се използват комплексни мерки и средства за изследване, да се прибягва до категориалния апарат на една или друга наука за обяснението на някои явления на общественото развитие. Но този методологически похват не е без брегове. Социалните явления са коренно различни от природните. Те изискват безусловно съобразяване със специфичната им същност. Във връзка с това възникват сложни философско-методологически въпроси на съвременното социално познание, включително и на партийното строителство. Ще спра вашето внимание на някои от тях.

Интелектуализацията на социалното познание изисква широко да се използват редица частни научни методи — кибернетическия, системно-структурния, математическия и др. И това е съвършено естествено, като се вземе под внимание сложността на обекта на социалното познание. Съвременното социално познание е невъзможно без използването на тези и редица други частни научни методи. Но това е само едната страна на въпроса.

Известно е, че социалното познание е процес на непрекъснато получаване и обработване на информация за обекта на изследването. Ето защо е непонятно, защо някои наши марксистки автори подценяват ролята на марксистко-ленинската философия при изясняване същността на информацията и на процеса на нейното обработване и използване. Вулгарното и едностранно кибернетизиране и математизиране на информацията в социалното познание са свързани с груби методологически и общотеоретически грешки. Трябва да се оцени като погрешна тенденцията да се осветляват информационните процеси само от тяхната техническа страна. Твърде ограничени са възгледите, които свеждат сложния и многостранен процес на социалното познание главно до моделирането и изчисленията и недооценяват познанието преди всичко като субективен образ на обективната действителност, като творческо, избирателно отражение, като превръщане на материалното в идеално и на материализиране идеите на човека в социалната и природната действителност.

Както е известно, оживено и плодотворно продължава да се обсъжда въпросът за ролята на общата теория на системите и на системно-структурния метод по отношение на социалното познание. Чрез основните понятия на системно-структурното изследване — система, елемент, организация, структура, функция и др., се отразяват връзките и взаимодействията на елементите на изследваната обществена система или явление, тяхната индивидуална определяемост и включеност в целостта на системата. Системно-структурните изследвания определят изключително важни стратегически насоки на социалното познание, които водят до дълбоки изводи и обобщения. И въпреки всичко това както общата теория на системите, така и системно-структурният метод са напълно безплодни в сферата на социалното познание, ако се използват извън или против диалектическия и историческия материализъм.

Системно-структурният анализ води до реални резултати, когато той е органично свързан с приложението на такива основни категории на марксистко-ленинската философия като част и цяло, единично и общо, количество и качество, външно и вътрешно, причина и следствие, закономерност и случайност, форма и съдържание и др. Без да се отрича необходимостта от разкриване на компонентната структура на обществото, на елементния му състав в пределите на даден клас, да се съставят типологии и скици на тези елементи, за да се онагледява и

Digitized by Google

изучава по-добре структурата на обществото, не трябва да се пренебрегва мисълта на В. И. Ленин, че обществото се намира във вечно движение, изменение и развитие. Обективната диалектика на това развитие изисква диалектически метод на познание.

Структурализацията на социалното познание в своята крайна и завършена форма води до неговата математизация. Няма съмнение, че това е прогресивен процес, който разширява познавателните възможности на субективния фактор. По логиката на своето развитие теоретическото познание обективно изисква своята математизация. Математизацията е могъщо оръжие в ръцете на изследователите на социалните явления. Тя трябва да се използва цялостно в науката и обществената практика.

Иска ми се обаче колкото и това да изглежда на пръв поглед „старомодно", да припомня и една страна на недостатъчността на математическите методи в социалното познание. Тя е свързана с възможността при тяхното приложение реалните обекти да се подменят с концептуални (абстрактни) и при теоретическите анализи да се игнорират напълно първите и изследователите да нагазят в тресавището на обективния или субективния идеализъм.

Големите успехи на математизацията на социалното познание в наше време породи стремеж у някои изследователи да оповестят господството на абстрактната математическа функционалност върху обективните обществени закони, да стигнат до пълно игнориране на ролята на общественото битие в хода на общественото развитие, да „прегазят" обективната диалектика на начина на производство на материални блага.

Натрупаният досега опит показва, че абсолютизацията на математическите методи, откъсването им от историческия материализъм води до груби теоретически грешки, до идеалистически извращения. Вината за такъв тип грешки не следва обаче да се приписва на математическите методи на познание. Абсолютизацията се допуска от субекта на познанието, когато той не основава изследването си на правилни методологически и общотеоретически предпоставки.

Взаимоотношенията между общия философски и специалните методи на познание са многостранни. В процеса на социалното познание се осъществява преход на специалните методи в общи, и обратно, на общия философски метод в специални. Тяхното приложение в единство, което се основава на обективната диалектика на протичащия социален процес, изисква по силата на необходимостта взаимното им проникване. Въпреки че генетическият процес на развитие на социалното познание върви от специалните методи към философския, последният е най-висшата форма на движението на мисълта към ново знание и затова не може да бъде равен на нито един от специалните методи. Неговото значение за процеса на социалното познание е определящо, тъй като бидейки философски метод, той обхваща действителността в цялото нейно богатство и многостранност. Степента на анализа на социалните явления с помощта на частните методи е една, а с помощта на философския — друга.

Похвален е стремежът да се операционализират категориите на историческия материализъм. Това е едно от средствата за обогатяване на съдържанието на социалните изследвания. Но в същото време трябва да се има предвид, че не всички категории на историческия материализъм се поддават на операционна преработка.

Операционализирането на категориите на историческия материализъм се обяснява с необходимостта от оптимално използване на регулационната и управленческата информация. Ние няма да оспорваме необходимостта от изработване на операционни определения на категориите на историческия материализъм, които целят да се извлича по-

Digitized by Google

голяма информация и резултатно да се преработва тя. Искам само да припомня, че самото получаване, обработване и използване на информацията е познавателен процес, който като такъв цялостно може да бъде осветлен само от марксистко-ленинската философия.

Да вземем за пример информацията, която се използва за ръководство на идеологическия процес. В идеологическата сфера се говори за регулационна и управленческа информация. Според информатиката регулацията е процес, който изцяло се поддава на алгоритмизация.[1] Следователно в този смисъл въпросът за алгоритмизацията на регулационната информация е ясен. По-сложен е въпросът с управленческата идеологическа информация. Известно е, че се правят опити за т. нар. програмно управление на идеологическия процес, свързано с алгоритмизация на процеса на вземане решения в големите системи. Тези опити обаче се натъкват на редица трудности.

Управлението на идеологическия процес винаги е свързано с осъществяването на определени цели. Целта се формулира от човека. Според всички по-известни специалисти в тази област алгоритмизацията и автоматизацията на процеса на формулирането на целта са принципно невъзможни. Освен това при вземането на управленчески решения в идеологическата сфера винаги се правят някакъв вид политически и други компромиси (например на антибългарската кампания в някои страни ние не отговаряме). Този акт също така не се поддава на алгоритмизация, а следователно и на автоматизация.

В процеса на регулацията не се създава нова информация, поради което този процес може да се извършва и се извършва без непосредственото участие на човека. Управленческата информация е творческият етап от управлението на идеологическия процес, тя се създава и може да съществува само с участието на човека. Управленческото решение в сферата на идеологическия процес, което се взема с оглед на формулираните цели, носи изцяло субективен характер и освен от социалното познание зависи и от интуицията, въображението, чувствата, творчеството, способностите и др. на отделния човек, на субективния фактор. Ето защо автоматизацията на информационните процеси в идеологическата сфера, която сега се развива интензивно, следва цялостно да се използва, като заедно с това не се абсолютизира нейната роля. Всеки опит да се представи развиващото се управление на идеологическия процес във вид на напълно формализована система е научно необоснован. И най-съвършената формализована система се нуждае от съдържателно мислене. Без него, без съдържателна логика е невъзможно да се съставят програмите за работа на машините, на алгоритъма, който реализира дадено изчисление, дори и при пълна автоматизация на програмирането, която за идеологическия процес, както видяхме, е невъзможна по редица причини. При съставянето и на програмите за самообучение пак е нужно съдържателно разсъждение.

Действително в нашата епоха въпросът за научния прогрес в социалното познание е неотделимо свързан с широкото приложение на теорията на информацията, на теорията на вероятностите и математическата статистика, математическата логика и теорията на алгоритмите, общата теория на системите, теорията на управлението и др. Той е свързан с приложението на методите на кибернетиката, семиотиката, математиката и др. Да се отрича формализоването, ролята на знаковете и значението на системно-структурния метод в съвременното социално познание, свързано с използването на различни универсални или специализирани цифрови и аналогови изчислителни машини, различни автоматични системи за събиране, преработване и анализ на ин-

[1] Алгоритъм, Система от правила, които определят последователност от изчислителни операции, прилагането на които води до решаване на дадена задача.

Digitized by Google

формацията за управление, означава да се преграждa пътят на развитието на социализма и комунизма. Ние сме заинтересовани всестранно и цялостно да използваме всички налични частно-научни теории и методи за оптимизиране на социалното познание. Но заедно с това не следва да забравяме мисълта на В. И. Ленин: „Прилагането на материалистическата диалектика към преработването на цялата политическа икономия от основаването ѝ, към историята, към философията, към политиката и тактиката на работническата класа, ето какво интересува най-много Маркс и Енгелс, ето в какво се състои тяхната гениална крачка напред в историята на революционната мисъл" (Маркс—Енгелс—марксизъм, С., 1946, с. 57—58).

Материалистическата диалектика, историческият материализъм и в наше време са единствено надеждна, всеобща методологическа основа и средство за творческо развитие на социалното познание в условията на научно-техническия прогрес, за най-тясно свързване на науката партийно строителство с живота.

П. Русев: — Ние говорим за социалнотс познание. Съвършено наясно сме за мястото и ролята на философията като майка на науките, за ролята и мястото на обществените науки. Но трябва да поставим въпроса в тази система на обществените науки или в социалното познание, какво е мястото на науката партийно строителство, защото тя ни дава социално познание не само за обществото, но тя има и една специфичност, че е в състава на познанието за ръководната сила.

П. Гиндев: — Аз вземам отношение по някои актуални въпроси на методологията на социалното познание във връзка и в светлината на партийното строителство. Смятам, че теоретиците на партийното строителство разбират защо съм направил това изказване.

Става въпрос за това, че във всички сфери на обществените науки сега, след като заговорихме за интелектуализацията, започнаха да чукат на вратата ни желани и нежелани гости. Те чукат и на вратата на науката партийно строителство. Това са същите въпроси, свързани със системно-структурния метод, с информационните форми на обслужване, на ръководство и т. н.

Ето защо това изказване има пряк адрес към методологията, тъй като по другите въпроси тук присъствуват много другари, които се занимават с реалните проблеми на партийното строителство и ще кажат много по-интересни и по-ценни мисли и съображения от мен. Но сега един от главните въпроси, който стои за осветляване и има изключително важно значение, което нашите другари от Центъра по партийно строителство имат предвид, е изясняването на самия **предмет** на науката партийно строителство. Тук ние сме пред един предмет на изследване, който в най-голяма степен изисква комплексност. На всеки етап възникват нови и нови проблеми, които пак се адресират към предмета на науката партийно строителство. Тя има принципи, на които се основава, опира се на закономерностите на функционирането на Партията — това са обективни закономерности, които се намират в сферата и на базата, и на надстройката. И има един нов кръг от проблеми, които аз смятам, че чукат на нашата врата. Това е въпросът за вътрешнопартийните противоречия. Ние понякога се боим да говорим за тях. Това са противоречия вътре в Партията, но не на фракционна основа, както обикновено ставаше дума едно време, а в смисъл на възникване на социални противоречия, които трябва да бъдат разрешени и в самата Партия.

П. Русев: — Този въпрос беше решен на Юлския пленум 1968 г. и Юлския пленум 1976 г., където в докладите на др. Тодор Живков се говори за сблъсъци, което е още по-силна дума. Там много остро е поставен въпросът за противоречията вътре в развитието на Партията, в осъзнаването на необходимостта и начина на нейната реализация.

Digitized by Google

ИЗЯСНЯВАНЕ И ОБОГАТЯВАНЕ НА НЯКОИ ОСНОВНИ ЗАКОНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИТЕ НА РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЯТА

Р. Рачков: — Инициативата да се проведе съвместно заседание между редколегията на сп. „Партиен живот" и ръководството на Центъра по партийно строителство е продължение и по-висок етап на органическото сътрудничество, което съществува между тези две звена. Не можем да си представим нито Центъра по партийно строителство, нито редакцията на сп. „Партиен живот" едно без друго. Така исторически са се развили нещата, че и двете звена, които по същество са звена на Централния комитет на Партията, се занимават приблизително с едни и същи проблеми. Друг е въпросът, че те ги решават с различни средства и изпълняват различни функции.

Сега, когато оглеждаме нашата дейност в навечерието на 25-годишнината от историческия Априлски пленум на Централния комитет на нашата партия и правим преглед на постиженията в различните области на живота, можем да констатираме, че работещите в областта на партийното строителство сме особено щастливи, защото през тези години се направиха изключително смели крачки и в развитието на науката партийно строителство.

Най-голям принос, безспорно, в това голямо дело има Централният комитет на нашата партия чрез своите висши форуми — конгресите, пленумите, както и изключително големият личен принос на вдъхновителя и организатора на априлската линия др. Тодор Живков. Наистина през тези 25 години като наука партийното строителство у нас се развиха по-нататък, обогати се с постиженията от другите братски партии и преди всичко от Комунистическата партия на Съветския съюз. Известно е, че като теория за Комунистическата партия тя се развива от всички марксистко-ленински партии, основните нейни изводи, закономерности и принципни положения имат общовалиден характер.

През тези години значително се обогати практиката на партийните органи и организации. Разшириха се и по-нататък се задълбочиха знанията за същността, характера, функциите и перспективата на Комунистическата партия като преден, съзнателен и организиран отряд на работническата класа, като главна и направляваща сила в нашето общество.

Не мога да не отбележа, че през априлския етап излезе и специално решение на Политбюро на Централния комитет на нашата партия за развитието на науката партийно строителство. То също беше един мощен импулс за нейното по-нататъшно задълбочаване и обогатяване.

П. Русев: — Можем ли да направим извода, др. Рачков, че развитието на науката партийно строителство през априлския период се характеризира и с това, че навлезе и в изследователската дейност, която даде отговор на редица неизяснени теоретически проблеми, свързани с развитието и дейността на Партията?

Р. Рачков: — След историческия за Партията Априлски пленум, който бележи нов етап в нейното развитие, научноизследователската работа се задълбочи. Тя се разшири и обогати преди всичко с изясняването на предмета на науката партийно строителство — най-голямото постижение през този период, което е дело както на съветските учени, така и на специалистите от другите социалистически страни, в това число и от нашата.

Изясни се, че **предметът на науката партийно строителство са преди всичко закономерностите на развитието на Партията като жив политически организъм.** Доказа се, че Партията се саморазвива и самоусъвършенствува, че главен източник за това са неантагонистическите противоречия вътре в Партията, които имат своя специфична природа и характер.

Digitized by Google

Споделям мнението на проф. Гиндев, че има още какво да се изяснява около характера, същността и начина на разрешаване на противоречията в Партията. Но трябва да подчертаем, че тя като сложно социално явление се подчинява на всички общи закономерности, характерни както за общественото развитие, така и за социалното познание. Марксизмът-ленинизмът и по-специално марксистко-ленинската философия, а още по-конкретно — историческият материализъм, са онази методологическа основа, върху която се развива науката партийно строителство.

Изясни се, че партийното строителство като теория изучава преди всичко **закономерностите на развитието на Комунистическата партия, тяхното отражение в принципи, които по-нататък се конкретизират в норми, засягащи двете главни сфери на партийната дейност — вътрешнопартийния живот и партийното ръководство.** С усилията на сътрудници от Центъра по партийно строителство вече се подготвя още един научен труд, в който се изясняват основните закономерности в развитието на марксистко-ленинската Комунистическа партия. През 1981 г. подобен труд ще се издаде и в Москва, дело на специалисти от социалистическите страни, в който участвуват и сътрудници на нашия център.

Съществуващите връзки и отношения между различните явления и процеси както във вътрешния живот на Партията, така и свързаните с реализацията на нейното ръководство имат обективен характер. Създаването на Комунистическата партия като органическо съединение на марксистко-ленинското учение с революционното работническо движение е исторически продукт, тя е рожба на обективни тенденции и закономерности, които се изучават от други науки. Но появила се един път като боеви щаб на работническата класа, Партията се развива по свои, иманентни само на нея закономерности, които не изучава никоя друга наука, освен партийното строителство.

В литературата са систематизирани и изследвани най-важните закономерности на развитието на марксистко-ленинската Комунистическа партия.

П. Русев: — Можем ли тогава да кажем, че едно от завоеванията на науката партийно строителство след Априлския пленум е, че тя разработи редица основни проблеми и на Партията, и на своето развитие като наука. И на тази основа един от изяснените проблеми е за закономерностите на нейното собствено развитие.

Р. Рачков: — Отговорът на този въпрос е определено положителен, тъй като по-нататъшното утвърждаване на ръководната роля на Партията изискваше и изисква с по-ускорени темпове да се развива теорията за Партията. Това обективно стимулираше и активизираше развитието на науката. Нови, много по-високи изисквания се предявиха към нея в етапа на изграждане на зрялото социалистическо общество, в който ръководната роля на Партията се издига на по-висока степен. За да реализира тази своя обективна закономерност, тя трябва да бъде въоръжена с теория, която да разкрива тенденциите, закономерностите на собственото ѝ развитие и на нейната ръководна роля.

Ще си позволя да изброя онези няколко закономерности на развитието на Партията, които науката партийно строителство е формулирала досега:

— **непрекъснато нарастване ръководната роля на Партията в революционната борба и в строителството на социализма.** Това е закономерност както на общественото развитие, така и на самата Комунистическа партия. Те съвпадат по своята тенденция, по своята посока на проявление. Но по начин на изява, по съдържание те се различават. Нарастването на ръководната роля на Партията е и нейна, вътрешнопартийна закономерност, защото тя не се реализира автоматически, а чрез съзнателната и организирана дейност на самата Партия;

Digitized by Google

— **разширяване социалната база на Комунистическата партия при запазване на нейния работнически класов характер;** превръщане на Комунистическата партия от авангард на работническата класа в авангард на целия народ в процеса на изграждането на развития социализъм, при запазване на нейния класов характер;

— **организация и развитие на вътрешнопартийния живот на основата на демократическия централизъм;**

— **постоянно укрепване на идейно-политическото и организационното единство на Комунистическата партия;**

— **непрекъснато разширяване и укрепване връзките на Партията с работническата класа и всички трудещи се;**

— **вярност към пролетарския интернационализъм и неотклонното му прилагане в организацията и дейността на Комунистическата партия.**

Това изброяване може би ще продължи, но кое тук е същественото? То е, че вече партийното строителство като наука, на базата на методологията на диалектическия и историческия материализъм, на определенията на класиците на марксизма-ленинизма, формулира законите и закономерностите на развитието на Партията.

Известно е, че **законът е трайното, същественото, повтарящото се в нещата и явленията. А закономерността е такава трайна, съществена връзка, която определя тенденциите на развитието на дадено явление или процес.** И законите, и закономерностите са обективни, т. е. те не зависят от волята и желанието на хората, които могат само да ги изучат и да ги използват в свой интерес. Този диалектико-материалистически подход, приложен към дейността на партийните органи и организации, дава възможност да се разкрият онези трайни, съществени, устойчиви и повтарящи се връзки и отношения, които съществуват обективно в тяхната дейност.

Изяснявайки същността на законите и закономерностите на партийния организъм, науката партийно строителство достигна по-висок етап в своето развитие. При това положение не само че се изясни по-пълно предметът на науката, но и цялата научноизследователска работа се насочи към по-нататъшно развитие, творческо прилагане и обогатяване на фундаменталните принципни положения, разработени от класиците на марксизма-ленинизма за същността, характера и функционирането на Комунистическата партия, особено в етапа на изграждането на развито социалистическо общество. Този подход доведе както до обогатяване на науката, така и до приложението на тези постижения в дейността на партийните органи и организации, на комунистите, доведе до обогатяване на самата партийна практика.

Разбира се, може много да се говори за успехите в тази област. Ще подчертая само това, че благодарение на огромната теоретическа работа, която се извърши у нас особено след Априлския пленум (1956 г.), науката партийно строителство стъпи по-здраво на краката си. Тя не само по-добре определи предмета и основните обекти на изследванията си, но и завоюва нови успехи в своята научноизследователска дейност. Това е и приносът на работещите в тази област за решаване на главния въпрос — да се създадат теоретически условия и обстановка за издигане на по-висока степен ръководната роля на Българската комунистическа партия. Това пък от своя страна е главно условие и главна гаранция за нашите успехи по пътя на социализма и комунизма.

П. Русев: — Когато говорим за закономерности в развитието на Партията, аз смятам, че трябва да се върнем към една Ленинова мисъл, **че без революционна теория не може да има революционна партия.** Тук стои и големият въпрос много добре да изясним и откроим

Digitized by Google

водещото място на революционната теория като една от закономерностите в развитието на Партията.

Тук с основание можем да поставим и един друг въпрос. Защо пролетарският интернационализъм вие го считате за закономерност, след като го срещаме много често като принцип в дейността на Партията?

Р. Рачков: — Известно е, че принципът се формулира от хората, а закономерността е обективна. Разкривайки основните закономерности на Комунистическата партия, класиците на марксизма-ленинизма и особено В. И. Ленин формулираха основните принципи на всяка марксистко-ленинска партия. По този начин принципите са отражение на закономерностите, а те самите се конкретизират в норми. И в теорията, и в практиката трайно са се установили известните ленински принципи и норми на вътрешнопартиен живот и на партийно ръководство. По този начин се получава стройна и завършена логическа система. Обективно в партийната дейност (вътрешнопартийна и ръководна) съществуват закони и закономерности. Те се разкриват, отразяват и формулират от науката, т. е. обективните закони и закономерности на партийната дейност стават закони и закономерности на науката. От тях се извеждат основните принципи, които се конкретизират в норми. Ето защо, ако в практическата дейност не се спазват законите, се нарушават принципите и нормите и се стига до деформиране на Партията. В нашето комунистическо движение за съжаление съществуват такива примери. Типичен пример е сегашното състояние на Китайската комунистическа партия. Трябва да се има предвид, че закономерностите са свързани именно със същността на комунистическата партия като сложен политически организъм.

П. Русев: — Съгласен съм, че закономерността е вън и независимо от нашата воля. Поддържам становището, **че има три основни закономерности: непрестанно нарастващата ръководна роля на Партията; водещата роля на революционната теория; зависимостта между класовия характер на Партията и измененията в социално-класовата структура на обществото — прерастване на Партията от партия на класата в партия на целия народ.**

Позволете ми само да цитирам със съкращение и становището на Ф. Ф. Петренко, според който съществуват следните закономерности:

— неотклонно повишаване ролята на комунистическите и работническите партии в живота на социалистическото общество, засилване на тяхното въздействие върху хода на обществените преобразования;

— разширяване социалната база на марксистко-ленинските партии и превръщането им в етапа на развития социализъм от масови партии на работническата класа в авангард на народа, при запазване на тяхната класова същност;

— укрепване на идейното, политическото и организационното единство на комунистическите партии на основата на марксизма-ленинизма, на неговото творческо развитие.[1]

Н. Сабрутев: — Проблемът за закономерностите е неизчерпаем, защото обществото и Партията са в непрекъснато развитие. А където има нови условия, има и нови закономерности, и нови закони. Едни закони отзвучават, други се появяват и т. н. Разбира се, има по-общи, частни и т. нар. закони, които действуват повече или по-малко продължително време.

Ние не можем да отречем големия успех на колектива начело с др. Рачков, който изследва законите и закономерностите и написа кни-

[1] Вж. Ф. Ф. Петренко, Руководство коммунистической партии — общая закономерность строительства социализма и коммунизма, Сб. Партийное строительство в социалистических странах, М., Политиздат, 1980, с. 49.

Digitized by Google

гата, защото тя ще ни поощри и към повече дискусии, за да намерим обективната истина. Преди всичко остава открит въпросът за систематизацията на закономерностите. Така, както се формулират тук, не е ясно по какви признаци са систематизирани; това ли са всички закономерности; могат ли по-обобщено да се изразят някои от тях, или други да се декомпозират.

Освен това има някои термини, които може би не са много подходящи за израз на обективни закономерности. Например вярност към пролетарския интернационализъм. Верността е нещо субективно...

Г. Бърдаров: — Лично аз мисля, че сега не бива да отиваме към дискусия по този голям въпрос, тъй като действително той е много сложен и ще ни отклони от целта, която сме си поставили. Но доколкото започнахме разговор за закономерностите, искам да споделя няколко мисли.

В основни линии подкрепям изложението, което направи др. Рачков, защото е вярно и отговаря действително на постиженията на науката партийно строителство, но е необходимо да се прецизират самите формулировки на някои от закономерностите. Заслужава сериозно внимание и въпросът, който постави др. Сабрутев — за класификацията им. Сега е трудно да се отговори на този въпрос, тъй като нашата наука още не е решила напълно този проблем. Но с основание можем да говорим за общи закономерности в развитието на Партията, а също и за частни закономерности, които се отнасят до основните видове или направления на партийната дейност.

Р. Рачков: — Др. Сабрутев постави въпроса за критериите за класификация на закономерностите. В книгата си „Методологически проблеми на партийното строителство" той дава една класификация, която има някои предимства, но има и сериозни недостатъци.

Най-логично е да се класифицират закономерностите на Партията в зависимост от различните видове партийна дейност. Това е един от пътищата, по който се върви и в нашата, и в съветската литература. Според мен това е верният и обективно обоснован критерий за класификация на закономерностите на развитието на Партията.

Г. Бърдаров: — Аз предполагам, че това становище в нито наймалка степен не подценява ролята на общите закономерности на развитието на Партията като политически организъм.

Р. Рачков: — Да. Но другарят Сабрутев отстоява друг подход. Той предлага класификация на закономерностите не по видове партийна дейност и отношения, а взема за критерий структурата, състава, функциите на Партията и пр.

Разбира се, това, до което е стигнала научната мисъл сега, още не е върхът, но за наша голяма радост трябва да се изтъкне, че допреди 5—6 години въобще не се говореше за закономерности на Комунистическата партия.

П. Русев: — Това положение трябва да го отчетем като един от новите моменти в творческото развитие на науката партийно строителство.

Р. Рачков: — В литературата са изяснени и въпросите, свързани с механизма на действие на законите и закономерностите и механизма на тяхното използване. Това са безспорно нови разработки, които разкриват допълнителни възможности да се издига на по-висока степен научното равнище на партийната дейност. Тя трябва да бъде образец на приложение на научния подход, да познава добре всички социални явления, непрекъснато да изучава и се съобразява с действието на обективните закономерности, да изгражда цялата своя политика и дейност на основата на техните изисквания.

Digitized by Google

П. Гиндев: — Тук има две страни на въпроса. Когато говорим за наука и нейното право на съществуване, тя трябва да има няколко компонента — **предмет, закони, принципи, категории и методи.** Можем ли ние сега да кажем какво е направила науката в тази насока, да направим един извод, че в периода след Априлския пленум са направени успешни стъпки за разработването на някои от законите на науката партийно строителство, без да отиваме към изброяването им, защото това е свързано с много въпросителни и големи рискове? Можем да маркираме, че са разработени редица теоретически въпроси, които си поставят задача да осветлят редица въпроси на науката партийно строителство. Тук се постави един много важен въпрос, който нашите партийни строители трябва да имат предвид. Става дума за това, че ние не можем произволно да си служим с различни критерии при формулирането на закона и на закономерността като процес. Допирам до проблема за обективните закони, които представят Партията като действуващ единен организъм.

Ето защо, по моему, когато се разработва проблемът, в бъдеще той ще ни застави по силата на необходимостта, на обективната логика ние да използваме едни и същи критерии за класифицирането на тези закони. След това — по степен на общност. Кои от тези закони са всеобщо действуващи през цялото съществуване на Партията и кои от тях обхващат определени периоди от нейното функциониране? Т. е. необходимо е да се изясни кои закони са най-общи, кои са частни и кои са по-частни.

П. Русев: — Струва ми се, че Вие поставяте знак на равенство между закони и закономерности.

П. Гиндев: — Който е чел книгата ми „Философия и социално познание", той ще разбере, че правя разлика между закон и закономерност.

Закономерността характеризира тенденцията на развитието на основата на един закон или съвкупност от закони. Но закон в действие, в процес на развитие. Може да е най-общ, общ или частен. Закономерността не характеризира степента на общност, а тенденцията на развитието, която се подчинява на един, два или три закона. Единият от тях може да бъде най-общ, а другият — общ или частен закон. Това е процесът на развитието...

ОБОСНОВАВАНЕТО НА ПРЕДМЕТА И ЛОГИЧЕСКАТА СИСТЕМА НА НАУКАТА ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — НЕОБХОДИМО УСЛОВИЕ ЗА ИЗЯСНЯВАНЕ НА НЕЙНОТО МЯСТО В СИСТЕМАТА НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ НАУКИ

Н. Сабрутев: — Априлският пленум на ЦК на БКП (1956 г.) постави началото на нов етап в развитието на науката партийно строителство у нас. Обективните условия, които обуславят този етап, са няколко:

Първо, естествената връзка между развитието на Партията и на знанията за нея. С осъществяването на набелязаните от пленума мерки за ликвидиране на последиците от култа към личността бе даден нов стимул за ускореното развитие на Партията като политически организъм. Новите условия в Партията обуславят появата на нови закономерни тенденции, които подлежат на изследване и обяснение. За усъвършенстването на партийната практика и за съзнателното насочване на развитието на Партията са нужни нови теоретични знания, които да обогатят научния подход към проблемите в обществото и Партията.

Второ, след Априлския пленум Партията преустрои коренно своята политика в областта на науката. Създадоха се условия за ускоре-

Digitized by Google

но развитие на обществените науки, много от които със свои методи и средства изучават Партията. Постиженията на марксистко-ленинската философия, научния комунизъм, политическата икономия, конкретната социология, социалната психология, теорията на социалното управление и др. създадоха здрава методологическа и евристична основа за развитието на знанията по партийно строителство. Те създадоха необходимостта и възможностите да се обосновава относителната самостоятелност на тази наука и нейното място в системата на обществените науки.

Трето, в периода след Априлския пленум Партията изисква от своите организации и органи научно да обосновават своите решения. Така беше поставено началото на широка и задълбочена изследователска работа в областта на партийното строителство, като се използват методи и на други обществени науки, преди всичко емпиричните социологически изследвания. В резултат на приложението на научните знания във всички области на обществения и партийния живот се засили процесът на интензификация на партийната практика. Той от своя страна издига нови проблеми, които трябва да се поставят и решават чрез научноизследователската работа. Израз и следствие на това е решението на Политбюро на ЦК на БКП за подобряване на работата в областта на партийното строителство (1975 г.), което издигна на по-високо равнище организацията и ръководството на научноизследователската дейност в Партията.

Четвърто, засилиха се връзките на нашата партия с братските партии. Особено голямо значение за развитието на партийното строителство у нас има опитът на КПСС. След XX конгрес и особено след XXIII конгрес на КПСС съветската научна литература в тази област се обогати със задълбочени изследвания. На редица дискусионни обсъждания се търсеше правилно определение на предмета на науката партийно строителство, уточняваше се съдържанието на категориите и понятията, поставяха се проблемите на организацията и ръководството на научноизследователската работа. Постиженията на съветските учени имат решаващо въздействие върху процеса на ускореното развитие на партийното строителство у нас.

Априлският дух създаде условия за творчество, които трябва да използваме за по-нататъшно развитие на науката партийно строителство. Трудните проблеми в тази насока могат да се решат само с методологическата помощ на марксистко-ленинската философия. Трябва да положим повече усилия, за да преодолеем остарелите стереотипи на мислене и да свикнем с присъствието на философско-методологическата и другата общотеоретична проблематика в областта на партийното строителство. Това е нужно още повече за по-точното обосноваване на предмета и логическата система на тази наука.

За да се докаже обхватът и спецификата на предмета на партийното строителство, трябва мислено да се отдели онази съвкупност от закономерни връзки между процесите и явленията в Партията, които се отразяват в науката партийно строителство и се изследват с помощта на нейния логически апарат, от спецификата на системите от закономерности, които се отразяват в другите обществени науки, които изследват Партията с техния логически апарат. Заедно с това трябва да се докаже, че обхватът на тази система от закономерности е достатъчно широк и стои достатъчно дълбоко в същността на Партията, за да се отрази в съответна система от теории. Такъв е пътят за разграничаване на предмета от обекта на партийното строителство и следователно — за доказване на спецификата на науката партийно строителство, на нейните относителни граници с историческия материализъм, научния комунизъм, историко-партийната наука, както и с другите науки, които изследват отделни страни на партийната практика.

Digitized by Google

По този въпрос в научната литература има различни мнения. Може би ще ни помогне въведената от В. И. Ленин категория „Комунистическата партия като политически организъм". Чрез нея ще определим обхвата и спецификата на науката партийно строителство **във връзка със закономерностите на състава, на структурата и на функциите на Партията именно като политически организъм,** а не във връзка със закономерностите, които включват Партията в диалектиката на историческия процес като цяло (които се изучават от историческия материализъм) и със социално-политическите закономерности на прехода от капитализма към социализма и комунизма (които изучава научният комунизъм). Предметът на партийното строителство има практическа природа, защото съставът на Партията е структуриран по определен начин, за да функционира, като изпълнява историческите задачи за преобразуването на обществото.

Както всяка наука партийното строителство се нуждае от логически анализ и оценка на нейната система. Дискусия по този въпрос обаче още не е разгърната. На сегашния етап се налага да се разкрие спецификата на научните знания за Партията, да се проследят закономерностите на тяхното възникване, функциониране и развитие, да се изследва взаимодействието между структурните елементи на тази наука (понятия и категории, научни закони, теории, идеи, принципи, методи, норми на партиен живот и пр.). За нуждите на партийната практика е много важно да се изясни съотношението между емпиричното и теоретичното, старото и новото знание за Партията. Трябва да се изучат закономерностите, според които знанията от различните науки за обществото и личността придобиват „снет" вид и се превръщат в знания по партийно строителство.

За партийната практика важно значение има съотношението между фундаменталното и приложното знание в областта на партийното строителство. Някои са склонни да наричат партийното строителство приложна наука. Изглежда, че е по-правилно да се говори за единство на нейната общотеоретична и приложна страна. Става дума за относителното разграничаване на фундаменталните (общотеоретичните) знания, които съставят теоретичния модел на дадени процеси и явления в Партията, от научните знания, които в практическата дейност го пригаждат да се материализира в новото състояние на тези процеси и явления. Става дума именно за относително разграничаване, защото и фундаменталните знания са нужни за практиката. Те обаче не разкриват веднага своята практическа значимост, поради което някои обявяват тяхното получаване и използване за „абстрактно теоретизиране". Приложните знания от своя страна могат да бъдат на различно равнище на теоретична обобщеност. В научноизследователската работа и в партийната практика срещаме трудности, които произтичат от това, че не е изяснено съотношението между тези два вида знания и изследвания. Трябва да се обосноват пътищата и закономерностите за превръщането на фундаменталните в приложни знания и разработки за практиката. Важността на този проблем се разкрива още по-ярко, като се има предвид, че приложни изследвания и разработки, както и емпирични изследвания се извършват и в самите партийни комитети и организации. Ако може така да се изразим — нужни са ни приложни изследвания и разработки за самите приложни изследвания и разработки, които се осъществяват в партийните комитети и организации. Така ще се прекратят безсмислените опити да се моделира и експериментира, да се „залага", „извежда" и „прилага" партиен опит, без да се познават научните изисквания за това.

Усъвършенстването на логическата система на партийното строителство е в пряка зависимост от степента на развитието на понятий-

Digitized by Google

ния апарат на тази наука. Пред специалистите по партийно строителство сега стои задачата да обогатяват съдържанието на понятията и категориите, като се стремят към тяхното все по-точно определение. Трябва да се разкрива категориалната структура на науката и посмело да се въвеждат в нея нови понятия. Това от своя страна изисква развитие на научната терминология. Тя ще помогне на кадрите и активистите да се освобождават от паразитствуващи думи и изрази, които нямат смисъла и значението на научните термини. Важна роля в това отношение има речникът по партийно строителство, който наскоро ще излезе от печат.

Елемент на логическата система на науката партийно строителство са и методите за изследване на процесите и явленията в Партията. Изследователска работа за доказване на специфичния метод на тази наука все още няма. А една наука може да бъде призната като относително самостоятелна само при условие, че ясно покаже какво изследва и по какъв начин изследва. Не издържа критика становището, че главен метод на партийното строителство е диалектическият метод, а подчинени са социологическите, психологическите и другите методи. По-правилно е да смятаме, че в Партията като обект на познанието се кръстосват и интегрират методи на много науки. Може да се предполага, че именно процесът на интеграция на тези методи води до появата на характерния за партийното строителство метод за изследване. Той обаче носи спецификата на предмета на науката партийно строителство.

Засилващият се в нашата съвременност диалектически процес на интеграция и диференциация на научното знание ще ни застави да променим нашия подход към обосноваването на спецификата на предмета и логическата система на партийното строителство. В научната философска литература вече се отбелязва, че необходимостта от всестранно и пълно опознаване на обекта обуславя прехода от монодисциплинния към мултидисциплинния подход. Това означава, че не трябва да се абсолютизират границите и спецификата на предмета и системата на нашата наука. Особеното място и роля на Партията в обществото изискват от специалистите по партийно строителство да познават много други науки и да използват цялото обществознание за изследването на отделни проблеми, свързани с усъвършенстването на състава, структурата и функциите на Партията. Следователно става дума за нов тип специалисти по партийно строителство, чиято специална подготовка се основава на широкото и задълбочено познаване на науките за обществото и личността.

По-нататъшното развитие на науката партийно строителство зависи от усъвършенстването на организацията и ръководството на научноизследователската работа. Ръководствата на АОНСУ и Центъра по партийно строителство правилно се ориентират към изпълнението на координационната програма, която съчетава отрасловия с проблемния принцип за организация на научните изследвания и засилва междудисциплинните процеси. Тя напълно допада на характера на изследванията в областта на партийното строителство, защото проблемите обикновено са комплексни и за тяхното решаване са нужни знанията и методите на много науки. С въвеждането на координационната програма науката партийно строителство окончателно ще се освободи от старата емпирична „черупка“ и ще навлезе в нов стадий на своето развитие, което се характеризира с по-високо теоретично равнище на нейните постижения и с по-тясна връзка с партийната практика.

П. Русев: — И все пак кой по-конкретно е предметът на науката партийно строителство? Другарят Рачков каза, че преобладава вече едно мнение.

Digitized by Google

Р. Рачков: — Още в началото посочих, че в литературата преобладава мнението, че предмет на науката партийно строителство са закономерностите на развитието на Комунистическата партия, принципите и нормите на вътрешнопартийния живот и на партийното ръководство. Разликата между определението, което дадох, и това, което дава др. Сабрутев, е преди всичко в критериите на класификация. И в двата подхода Партията се разглежда като жив политически организъм. При първия за критерии се вземат различните видове (сфери) на партийната дейност — вътрешният живот на Партията и партийното ръководство. При втория др. Сабрутев класифицира закономерностите в зависимост от състава, структурата и функциите на Партията. Защо според нас следва да търсим критерия за класификацията на закономерностите в различните видове дейности? Защото в тях се проявяват отношенията между комунистите, организациите, органите. А в дейностите, в отношенията между хората се проявяват закономерностите. Това е логически и практически, бих казал, най-верният път за разкриването на общите, специфичните и особените закономерности. Например закономерността за повишаване ръководната роля на Партията пронизва всички етапи на развитието на Партията от нейното създаване до нейното отмиране. Не е така например със закономерността за прерастване на Партията от Партия на работническата класа в Партия на целия народ, която се появи едва в етапа на изграждане на развито социалистическо общество.

Очевидно главното разграничение, което се прави между историята в Партията и партийното строителство, е на същата методологическа основа, на която се прави разграничението между историята и теорията. Комунистическата партия като феномен си има своя история, докато партийното строителство е всеобща теория за всяка марксистко-ленинска комунистическа партия, независимо от националния ѝ облик.

И още нещо. Терминът „партийно строителство" много пъти е дискутиран като недостатъчно сполучлив, но за съжаление ние друг не сме измислили. Категорията партийно строителство се употребява като наука за Партията, а в същото време с нея се обозначава партийната практика.

П. Русев: — И така, предметът на партийното строителство са закономерностите на вътрешнопартийния живот и на партийното ръководство.

ЕТАП НА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ, ПЛОДОТВОРНО ОБОСНОВАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПРИНЦИПИТЕ И НОРМИТЕ НА ПАРТИЕН ЖИВОТ

Г. Георгиев: — В светлината на теоретическото и практическото разбиране на същността на категориите на партийното строителство, на тяхната логико-гносеологическа функция и регулативна роля в партийната дейност следва с основание и дълбоко удовлетворение да изтъкнем, че априлският етап на Партията е забележителен и с пълното възстановяване, плодотворното обосноваване и развитието на ленинските принципи и норми на партиен живот.

Принципите и нормите на партиен живот са форма на „практически-духовно усвояване" (Маркс) и отношение към партийната и обществено-политическата действителност, идеален израз и субективен аналог на присъщите на природата на Комунистическата партия и проявяващите се в живота и дейността ѝ обективни закони и закономерности. Те са резултат на съзнателните усилия и предложения, дело на пар-

Digitized by Google

тийната членска маса, на научните и практическите работници, на изявените политически дейци и ръководители, но в крайна сметка — на единната воля, изразена на висшите партийни форуми. Записани в основните партийни документи — Програмата и Устава, те служат за основа на всички други с повече или по-малко нормативен характер документи.

Принципите, това дълбоко и трайно логическо основание, което е ръководно начало в партийния живот и дейност, обосновават характера на Партията, нейния строеж и исторически целесъобразно функциониране. Като многостранен и верен израз на нейната същност, плът от плътта, идеализация на обективната ѝ реалност, те са широка и истинска основа за реализиране на връзките и отношенията в Партията, за успешно разгръщане на нейната политическа, организаторска и идейновъзпитателна дейност. Едни от тях имат глобално и трайно, а други — преходно за живота и дейността на Партията значение.

В комплекса от основни принципи за състава, организационния строеж и функционирането на Комунистическата партия, които се декомпозират (относително детайлизират) в принципи на вътрешнопартиен живот и принципи на ръководство, главно място заема демократическият централизъм. Той има интегрално значение, защото в най-висока степен въплъщава в себе си способността да изразява връзката, съответствието на „статиката" и „динамиката" на Партията с целевата необходимост, с историческата целесъобразност на нейното съществуване. Определяйки характера на субординационните и координационните връзки и отношения между структурните елементи на Партията, този принцип е от онези понятия, които по израза на Ленин трябва да бъдат и са „единни в противоположностите", т. е. въплъщават в идеална форма реалните противоречия, връзката и взаимопрехода на противоположностите. В изграждането и дейността на Партията централизмът е органически свързан с демокрацията и проблемът винаги е бил за такова тяхно съчетаване, което да не допуска субективизъм и безотговорна разпуснатост, да не е възможна нито бюрократична, нито анархистична деформация. Само централизъм, основан на широката демокрация и инициатива на масите, и демократизъм, базиращ се на планомерната, концентрираща всички усилия в решаващите направления дейност на централните органи, са условие за успешно обединение, действие и развитие.

В процеса на историческото развитие на Партията и самите принципи — основни и производни, се развиват, усъвършенствуват, конкретизират и обогатяват с ново съдържание. Това става само при наличието на благоприятни условия. Защото макар те да имат обективна основа, формулирането и съблюдаването им е акт със субективна определеност. Тъкмо този е фактът, който определя голямата стойност и измерение на априлския етап от развитието на Партията. В периода на култа към личността в живота и дейността на Партията и обществото грубо беше пренебрегната едната от същностните страни на демократическия централизъм — демокрацията, при едновременното хипертрофиране и извращаване на другата — централизма. Поради това реално се нарушаваше обемът и съдържанието на принципа като диалектическа категория. Априлският период е еманация (излъчване) на последователна и възходяща линия на отстояване, обогатяване и развитие на този принцип.

Преди всичко Партията „задиша с пълни гърди", тъй като напълно се възстановиха и се оптимизира ролята на принципите на вътрешнопартийната демокрация. Създадоха се условия чрез формите на пряката и представителната демокрация партийните членове и долустоящите органи на равноправна основа активно да участвуват във формирането и реализирането на партийната политика. Това стана

Digitized by Google

първото и незаменимо изискване, принцип на живота на Партията. Утвърдилата се практика Партията да организира обсъждания на най-важните партийни документи — Програма, Устав, тезиси, директиви, постановления и решения на партийните органи, да се съветва с партийните маси, да се опира на общественото мнение, е убедителен израз на нейните дълбоко народностни основи. Съблюдаването и разгръщането на изборното начало е първоосновата на демократизма в Партията, защото с него се реализира нейният самодеен характер, партийните маси работят под ръководството на избрани от тях дейци и органи, като същевременно ги и контролират. Липсата на случаи след историческия Априлски пленум на ЦК на БКП на грубо нарушаване на уставните изисквания за изборност; на неоправдано удължаване на сроковете за провеждане на отчетно-изборните кампании; съчетаването на изборното начало със системното обновление на партийните ръководства при спазване на необходимата приемственост, са ярко доказателство за действеността и гарантираността на принципите за изборност и сменяемост.

В годините след Априлския пленум ново свое звучене и значение придоби демократическият принцип за публичност, гласност и подотчетност в партийната работа и ръководство. Да се привлекат партийните членове и трудещите се и да се направят съпричастни към всички усилия, дела и трудности на Партията е задача, която има за цел мобилизиране, поука и възпитание от опита и историята на Партията. Тя се ръководи от ленинското положение, че само „широката гласност“ изправя и превръща грешките и отклоненията „в полезен и необходим материал на партийно самовъзпитание“ (В. И. Ленин, Съч., т. 8, с. 96). Освен регулярната, установена по Устава отчетност на изборните органи пред тези, които са ги избрали; провеждането на т. нар. контролни пленуми; срещите с партиен, стопански и обществен актив; отчетите на събранията за решенията, срокът на които е изтекъл; самоотчетите на комунистите и особено сега при подмяната на партийните документи, са част от утвърдилите се форми, в които напълно се разгръща принципът на подотчетността.

Най-важна атрибутивна същност на демократизма и научността в живота и дейността на Партията през априлския етап на развитието ѝ е пълното възстановяване на принципа на колективност в работата и ръководството. В основата му Партията ясно поставя и отстоява цял комплекс от организационно-политически, познавателни, психологически и възпитателни изисквания. В колективността тя вижда най-верния път, чрез който може да акумулира и използва енергията, знанията и опита на партийните членове; път за резултатна дейност на партийните органи и организации, за предпазване от едностранчивост и субективизъм в решенията и действията. Нейното пълно осъществяване Партията постига, като съблюдава ленинските условия и изисквания: вярност към марксистко-ленинската теория, класов и принципиален подход, деловитост при решаването на всички въпроси, отсъствие на парадност, шум и показност; наличие в колегиалните органи на делова, свободна, другарска атмосфера, осигуряваща критичен анализ на фактите, взаимна информираност, доверие, уважение и взискателност; постоянно увеличаване кръга на комунистите в колегиалните ръководни и помощни органи, чрез увеличаване и регулярно обновление на състава ѝ. „Ние сме — справедливо заявява др. Т. Живков — за действена и целенасочена колективност, която съчетава в себе си широкия размах с оперативност и деловитост; целеустремеността с конкретността; високата отговорност с максималната инициативност в работата и ръководството“ (Т. Живков, Съч., т. 5, с. 259).

Като посочваше необходимостта от издигане на по-висока степен колективността в работата, Партията поставяше пред своите органи

Digitized by Google

и организации изискването постоянно да се повишава „колективната и личната отговорност за съдбата на приетите решения и мероприятия“ (Тези на ЦК на БКП във връзка с подготовката на XI конгрес на Партията, С., Партиздат, 1976, с. 182).

Ярка изява на демократизма са критиката и самокритиката. Като държи сметка за нейната дълбока същност, характер, форми и роля, Партията има съзнанието, че чрез нея опосредствувано се влияе върху развитието на социалистическото общество. „Като поставя задачата — посочва др. Т. Живков в Доклада пред XI конгрес — да се създават условия за разгръщане на тази обективна закономерност, която с прехода към комунизма ще има да играе все по-важна роля, Партията напомня, че каквито са критиката и самокритиката в партийните организации, такива ще бъдат те и в останалите сфери на обществения живот“ (Т. Живков, Съч., т. 24, с. 487). Затова тя е само за такава критика, която е навременна и вярна, доброжелателна и конструктивна, за критика, която стимулира и формира.

Разбира се, постоянно повишаващата се сложност, мащабност и динамичност на задачите, които Партията решава в своя вътрешен живот и в ръководната си дейност; увеличаването на числеността ѝ; необходимостта от плановост и единство в подхода настоятелно изискват наред с демократизма да се усъвършенствува и централизмът. На тази основа на конгресите и в редица партийни документи се поставя на задълбочена оценка дейността на централните и местните органи и организации, предлагат се усъвършенствувания на основата на демократическия централизъм и териториално-производствения признак на тяхната структура, обобщава се опит по укрепването на партийната дисциплина, по ръководството на първичните партийни организации.

Демократическият централизъм като основен принцип в строежа и дейността на Партията по определен начин обхваща в себе си или е в най-тясна връзка и с другите принципи: класов подход към явленията на своя и на обществения живот; научна обоснованост на приеманите решения; единство на теория и практика, на идеологическа и организационна дейност; съчетаване на творчески подход с умело използване на натрупания опит; контрол и проверка на изпълнението; опора на опита и инициативата на масите. През априлския етап на своето развитие тя последователно прилага и усъвършенствува тяхното съдържание. Сега например не е достатъчно ръководните дейци да се опират на инициативата и самородно зародилия се опит по места, а се изисква наред с тях целенасочено, посредством моделиране и експериментиране да се залага и проверява опит в разностранната партийна практика.

Когато принципът като елемент на обществено-партийното съзнание стане строго задължително правило, критерий, с който се определят характерът, обемът и границите на дължимото поведение на комуниста, на органите и организациите, той се превръща в „политическа мяра“ (Ленин), в партийна норма. Чрез съдържащата се в нея ценностна и императивна (разрешаваща или забраняваща) ориентация тя служи за регулиране на вътрешнопартийните отношения и е основен елемент на механизма за контрола и възпитанието в Партията. Чрез нормите се урежда структурата на партийните органи и организации, основните им задачи в границите на вътрешнопартийния живот, правата и задълженията на партийните членове и организации и гаранциите за тяхното реализиране, както и санкциите за неизпълнението им. Нормите са призвани да създават условия, в които Партията ще може да съществува и функционира като органическо цяло. Следователно, ако по израза на Ленин категориите са стъпала на човешкото познание, то

Digitized by Google

и за социалните (партийните) норми може да се каже, че са стъпала на обществената организация, регулатори на ритъма на нейния живот.

През априлския етап от развитието на Партията ефективността им се обуславяше от спазването на следните условия:

— по своето съдържание и обем нормите бяха оптимално адекватни на ценностно-нормативната система на работническата класа. Те съответствуваха на конкретноисторическите условия, в които работеше Партията, и на степента на проявление на обективните закономерности на нейното развитие;

— гарантираше се равенство на всички членове на Партията пред нормите, което се обуславя от общността на интересите, от дълга на комунистите, на Партията пред класата и народа;

— предвиждаха се средства — гаранции за тяхното изпълнение, както и безкомпромисност на санкциите — негативни и позитивни (поощрения, стимулиране);

— нормите се възприемаха доброволно и съзнателно, възпитаваха, използваха се като критерии за оценка на поведението и отговорността на комуниста към Партията и народа.

Положителните промени по посока на горните условия и изисквания се потвърждават и от приетите на партийните конгреси и в други документи изменения на партийните норми. С решение на VIII конгрес беше въведен по-демократичен ред за избиране на местните партийни органи и бюрата на ППО. Сега конференциите и събранията сами определят броя и състава на изпълнителните ръководни органи и за избрани се считат онези от тях, които са получили гласове с обикновено мнозинство. Макар да е в сила принципът за обновление и приемственост в ръководните органи, строга норма за това не съществува. Изменената норма за срока на провеждане на конгресите от четири на пет години основателно се аргументира с приемането на петгодишния план за социално-икономическото развитие на обществото, в което Партията е главен субект на социално управление и ядро на политическата система. С решение на Секретариата на ЦК на БКП по повод работата на ОК на БКП — Шумен, с партийните организации се постави изискването на организационни събрания да се отчита как се изпълняват решенията, срокът на които изтича. Деветият конгрес реши да се създаде самостоятелна контролно-ревизионна комисия, да се свиква Национална партийна конференция, даде право на партийните комитети с организации над 800 членове да избират бюро, а тези с над 200 членове — да утвърждават новоприети членове. Даде се право на контрол над дейността на стопанските ръководства на почти всички партийни организации, в т. ч. и над апарата на министерствата и централните ведомства. Промени в уставните норми в съответствие с потребностите на организационно-политическия и обществения живот вероятно ще приеме и предстоящият XII конгрес.

ЗА СЪОТНОШЕНИЕТО МЕЖДУ ЕМПИРИЧНОТО И ТЕОРЕТИЧНОТО ПОЗНАНИЕ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Г. Бърдаров: — Науката партийно строителство в своето развитие и особено след Априлския пленум живее и се развива в най-тясна връзка с практиката, като от своя страна я подхранва с нови теоретически обобщения, изводи и идеи. По този начин науката помага на партийната дейност да се издигне на ново равнище. Както е известно, постиженията на науката се използват не само за разработването на научно обоснована програма на Комунистическата партия и за формирането на партийната политика, но и за поставянето на цялата партийна работа върху научни основи.

Digitized by Google

Пътят на научното познание е посочен с пределна яснота от В. И. Ленин, а именно: **от живото съзерцание към абстрактното мислене и от него — към практиката.** В това определение се съдържа и проблемът за съотношението между емпиричното и теоретичното познание в дейността на партийните органи и организации.

През последните години в съветската и в българската научна литература се отдава все по-голямо значение на съотношението между емпиричното и теоретичното в познанието. Тяхната специфика се определя от различната степен на проникване в същността на изследвания обект. Обикновено емпиричното знание се характеризира с подробно описание на наблюдаваните обекти, на техните свойства и отношения, а теоретичното — с проникване в тяхната същност. Общо е схващането, че емпиричното и теоретичното знание са степени, моменти в структурата на познавателния процес. Доказано е от науката, че тези два вида знания предполагат логическа, рационална опосредственост и се отнасят към рационалната степен на познанието.

Разглеждайки съотношението между емпиричното и теоретичното знание в партийната дейност и по-специално прехода от емпиричното равнище към теоретичното, следва да се посочи, че мястото на емпиричното знание в науката партийно строителство е исторически променливо. Границата между емпиричното и теоретичното за партийното строителство, както и въпросът за съдържанието на емпиричното знание, не се определя произволно, а въз основа на равнището на развитието на Партията, на нейната дейност, а също от степента на развитието на самото научно познание за Комунистическата партия.

При обобщаването на фактическия материал от партийната дейност партийните органи и организации се ръководят от основните теоретически и методологически положения на марксистко-ленинската теория на познанието. И днес звучи актуално постановката на Карл Маркс, че „изследването трябва да усвои материала в подробности, да анализира различните форми на неговото развитие и да проследи тяхната вътрешна връзка. Едва след като тази работа бъде завършена, може по съответен начин да бъде изобразено действителното движение" (К. Маркс и Фр. Енгелс, Съч., т. 23, с. 25).

Емпиричното и теоретичното познание са намерили широко място в дейността на партийните органи и организации. То прониква в цялата им дейност, заема голяма част от времето на партийните работници, активисти и членове. Ето защо усвояването на теоретико-методологическите страни на проблема има голямо практическо значение за издигане равнището на качеството и ефективността на партийната дейност.

В периода след Априлския пленум е направено и се прави много за поставяне дейността на партийните, държавните, стопанските и другите обществени органи и организации върху научни основи. В това отношение показателен е примерът на ЦК на БКП, на Политбюро и Секретариата. Разработените от тях доклади, решения, програми и други са образец за правилното използване на емпиричното и теоретичното познание. В това отношение изключително големи са заслугите на др. Тодор Живков. Неговото богато творчество, събрано в отпечатаните 28 тома, а също в специализираните издания и особено в тритомника „За партийното строителство", са образец за сполучливо използване на правилното съотношение между емпиричното и теоретичното познание в дейността на Партията. В тези документи и трудове се разкрива диалектиката на процеса на познанието, принципът за единството и взаимодействието на емпиричните данни и теоретическите обобщения.

Digitized by Google

Голяма е ролята на теорията в процеса на обобщаването на данните от партийната практика. Има разлика между понятията „данни“ и „факти“. Според съветския учен В. А. Ядов емпиричните данни в „суров“, т. е. несистематизиран вид, съвсем не представляват социални факти, нито факти на общественото съзнание. Това са факти на индивидуалното (или груповото) поведение на някои съвкупности от хора и факти на тяхното индивидуално (или групово) съзнание. Методологическата задача се състои в това, по пътя на научния анализ на първичните данни да се отдели от тях социално значимото, същественото, т. е. да се види във фактите на индивидуалното поведение и индивидуалното съзнание тяхната социална всеобща същност.

Установяването на даден социален факт означава преди всичко да се отрази изучаваното явление в нашите представи такова, каквото е в действителност. Това е много трудно, защото всеки социален факт се намира в сложни връзки и зависимости.

Фактите от партийната дейност са най-различни. Техният характер се определя в зависимост от това, какво изразяват и за коя област от партийния живот се отнасят. В първия случай те могат да се диференцират на две групи: единични и обобщени (групови) факти. И едните, и другите играят определена роля в дейността на партийните органи и организации. Във втория случай фактите от партийната дейност се разделят на факти: от вътрешнопартийния живот; от партийното ръководство на различните сфери на обществения живот и на държавните, стопанските и на другите обществени органи и организации; от международната дейност на Партията.

Съвкупността от факти, които са събрани по време на проучване или изследване, образува емпиричния материал за даденото явление от партийния живот. Този материал помага да се усвоят все нови и нови подробности за изучавания обект и да се разкрият връзките му с другите обекти.

Съотношението между емпиричното и теоретичното познание в дейността на партийните органи и организации най-пълно се проявява при обработването на събраните данни. Тук първостепенна роля играе диалектическият метод с неговите основни принципи: обективност, партийност, всеобхватност, конкретност, определяне на основното звено, историзмът. Известно е, че събраните данни сами по себе си не обясняват и не могат да обяснят социалните процеси, явления и събития. Те са само градивният материал на съответната теория. Този сложен, познавателен процес на обобщение преминава през няколко етапа: описание, обяснение и прогноза.

Описанието обхваща онази дейност, която е свързана с фиксирането на фактите от партийния живот, с тяхното групиране и свързването им с понятията на партийното строителство и на другите обществени науки. **Систематизирането** на фактическия материал се извършва съобразно неговите вътрешни връзки, и то по такъв начин, че да може адекватно да отрази интересуващите ни страни от партийната дейност. Ако не се спази това изискване, ще се получи едно множество от безразборно събрани данни, които нищо особено не могат да разкрият. Такъв примитивно емпиричен подход В. И. Ленин посочва, че „изобличава в наблюдателя човек, който е смазан от суровия материал и никак не може да се ориентира относно смисъла и значението му“ ... „робски копира външното, случайното, хаотичното“ (В. И. Ленин, Съч., т. 22, с. 314).

На партийните органи често им се налага да правят описание на данни по едни или други въпроси от партийната дейност: за новоприетите партийни членове; за партийните поръчения; за характера на обсъдените проблеми на заседания на партийните комитети, на техните

Digitized by Google

бюра, на събрания на първичните организации за изградените звена по дисциплини; за броя на участниците в тях и пр. При описанието на този огромен фактически материал правилно е теорията да бъде използвана най-широко. Описание, което е съобразено с научните изисквания, създава благоприятни предпоставки за по-задълбочено интерпретиране и обяснение на новосъбрания материал. Групираната информация във формата на статистически таблици, абсолютни и относителни величини, коефициенти на корелацията и т. н. отразява изследвания обект на партийната дейност в неговата цялост и многообразие. Тези данни съдържат в обобщен количествен вид много от факторите, причинните зависимости и тенденциите на развитието на изучаваното явление.

Партийният работник обаче не може и не трябва да се задоволи само с описанието, което не прониква в същността на фактите, не установява тяхната причинна взаимозависимост и не разкрива технологията и механизмите на действие на определени тенденции и закономерности в развитието на изследваните процеси, явления и събития. Необходимо е да се направи следващата стъпка в теоретичната дейност, т. е. да се пристъпи към обяснението на фактите.

Обяснението е вторият важен компонент на обобщението на данните от партийната дейност. Какво всъщност означава да се обяснят описаните вече факти? Това означава те да се поставят в обективно съществуващата функционална и причинна, закономерна взаимовръзка с другите факти, с цялата съвкупност известни факти, да се поставят във връзка със съществуващите положения на партийното строителство и на другите обществени науки.

Обяснението на фактическия материал може да бъде функционално или каузално (причинно). Първото определя функционалните връзки между различните фактори на изследвания обект. Това е необходимо, но не е достатъчно. За да се даде по-цялостно обяснение на материала, е нужно отново да се обръщаме към теорията, но вече на по-високо равнище на обобщение, като се стремим да обясним причинно-следствените връзки. Второто, каузалното обяснение, вниква по-дълбоко в същността на събрания фактически материал и разкрива причините и факторите както за позитивните, така и за отрицателните страни на изследваните дейности, обекти, явления и процеси.

При анализа на партийната дейност стремежът е да се установи действието на всички фактори, които повече или по-малко влияят върху получения резултат. Затова е необходимо предварително да се определи тежестта на всеки фактор и всички те да се подредят в системата за сравняване (съизмеримост). След като е установена зависимостта между два или повече фактора, е необходимо да се задълбочи анализът и да се установят характерът и направлението на тази зависимост. Факторът не винаги е причина за даден резултат. В много случаи той може да бъде само част от нея. В партийната дейност, като правило, даден резултат се образува от комбинираното влияние на множество от фактори или причини. При анализа е особено важно да се изясни причинната зависимост, която съществува между отделните съставни части на явлението. Едва тогава може да се счита, че са намерени средствата, с помощта на които може да се повишават качеството и ефективността на партийната дейност.

Анализът на фактите разкрива гносеологическата им роля не само като средство за доказване или опровергаване на определени теоретични положения или изводи, но преди всичко за обясняване на изследваните явления, за своевременно разкриване на възникналите и възникващите противоречия. Тази роля фактите изпълняват успешно при условие, че се разглеждат като система. И в това отношение раз-

Digitized by Google

работките на др. Тодор Живков могат да служат за еталон на партийните комитети и на научните работници.

Обикновено новите факти от партийната дейност се включват в съществуващата теория или пък въз основа на тях се създава нова теория. В процеса на обяснението на новите факти и на новите проблеми е възможно да възникнат няколко ситуации:

Първа. Новите факти да бъдат обяснени напълно в рамките на вече образуваните системи от понятия. Това положение се среща най-често в дейността на местните партийни органи и на първичните партийни организации.

Втора. Новите факти да изискват за своето описание и обяснение въвеждането на нови категории и понятия. Това е свързано с развитието на партийната дейност и на науката партийно строителство. Това положение се среща често в дейността на ЦК на БКП и на научните учреждения. Тук могат да се посочат редица примери като: формулирането на закономерностите и законите в развитието на Партията; формулирането на понятията „мултипликационен ефект", „развитието на първичната партийна организация като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив", „партийната организация като политически щаб" и др.

Трета. Новите факти и проблеми изискват за своето обяснение създаването на специална теория, която надхвърля терминологическите граници на образуваната преди система от понятия. Такива случаи също има в партийния живот. Например, за да се обяснят някои явления и процеси от партийната дейност, все по-широко се разработват проблемите за целите, технологията и механизмите на партийната дейност и ръководство. Тук е възможен частен конфликт между старите и новите теоретически представи. Обаче новите теоретически разработки не противоречат на изходните позиции на предишната система от възгледи.

При анализа на данните и фактите от партийната дейност се допускат и някои слабости. Поради недостатъчна подготовка и опит се допуска от отделни факти да се правят изводи и оценки за цялото явление. Понякога получените данни се систематизират така, че да потвърдят предварително определена оценка, извод или теоретическо положение. По такъв начин се търси прекият път от общите теоретични положения към емпиричния материал. Това е неправилно, защото преднамерено се подбират само тези от данните, които подкрепят желаната теза и не се забелязват онези, които говорят против нея. В практиката се среща и друга крайност — анализът на данните да остане в сферата на чистия емпиризъм, на практицизма, без да се издигне дори до „средното равнище" на теорията. Този подход не е полезен нито за партийното строителство, нито за партийната практика, тъй като не ги обогатява с нови изводи.

Както се вижда, задачата на научния анализ на партийната дейност е да разкрие сложните връзки между факторите, причинните зависимости и тенденциите на развитието и на тази основа да се формулират научно обосновани обобщения и се набележат конкретни мероприятия за бъдещата дейност на партийните органи и организации. Трябва да се разбере и осъзнае, че обяснението не винаги е истинска теория. Много често то си остава на равнището на интерпретацията.

Важен компонент на теоретичното обобщение е прогнозата. Тя се основава на наличния фактически материал, на неговия анализ и предвижда пътищата за бъдещото развитие на съответното явление или процес. Следователно прогнозата е резултативният момент от изслед-

Digitized by Google

ването и познанието. Тя се потвърждава, ако е правилна, или се отхвърля от практиката, ако е погрешна. За осъществяването на прогнозата се разработват решения, програми, планове, мероприятия. Навременното и бързо осъществяване на прогнозата зависи до голяма степен от характера на връзките, които съществуват между теоретичните положения и приложните методи, които се използват в партийната дейност.

Равнището на теоретичното обобщаване на материала (описание, обяснение и прогноза) зависи твърде много и от: целите, задачите и вида на изследванията (теоретично или приложно), от степента на развитието на самия обект и на теорията за него; от теоретико-методологическата квалификация и опита на лицата, които извършват обобщението.

●

Успешното решаване на стратегическата задача за повишаване на качеството и ефективността на човешката дейност в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество може успешно да бъде решена и при условие, че се осигури правилно съотношение между емпиричното и теоретичното познание в дейността на партийните органи и организации. Това означава най-широко да се използват в живота проверените научни изводи и препоръки, постиженията на науката и практиката.

ОТЛИЧИТЕЛЕН БЕЛЕГ НА ТВОРЧЕСКИЯ ПОДХОД

● Опитът на Пловдивската окръжна партийна организация по програмирането и теоретичното обобщаване на положителния опит.
● Подчертано внимание към съветския челен опит.

Д. Димов: — Изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит е важна политическа задача, която нашата партия е решавала през всички етапи на своето развитие и особено в периода след историческия Априлски пленум на ЦК на БКП (1956 г.). В много партийни документи неведнъж се подчертава неговото значение, изяснява се характерът, мястото и ролята му в партийната работа.

Понятието „положителен опит“ включва обогатяване на съдържанието, формите, методите и средствата на партийната работа за изпълнение политиката на Партията, за издигане ролята на партийните организации и комунистите като политически ръководители на трудещите се.

След Априлския пленум у нас се създадоха всички необходими предпоставки пълно и плодотворно да се приложат тези изисквания.

Априлската линия на Партията помогна на партийните комитети и организации да опознават настоящето, да виждат перспективата на развитието на дадения окръг, община, трудов колектив. Сега, като решават големите задачи, те по-добре прилагат научния и комплексен подход, усъвършенстват своята организаторска и идеологическа работа на основата на натрупания положителен опит. Всяко решение, всяко мероприятие на нашата партия е плод на прецизен анализ на ежедневната практика, грижливо обобщен положителен опит. Творческата априлска линия внесе по-голяма оперативност и резултатност при

Digitized by Google

внедряването на положителния опит. Все по-успешно се преодоляват формализмът и лутането при неговото масово разпространение.

Характерни за този период са специалните грижи, които партийните комитети и организации полагат при създаването на положителен опит.

Особено внимание на положителния опит отдели Десетият конгрес на Българската комунистическа партия. „Неотменим принцип за партийните органи и организации, каза др. Тодор Живков пред X конгрес, трябва да бъде ленинската постановка, че положителният опит, който е в съответствие с партийните принципи, и е подходящ за съответните конкретни условия, да се въвежда задължително..." Ярко потвърждение на тези постановки и изисквания е Програмата на Партията за изграждане на развитото социалистическо общество. При разработването ѝ, както се посочва в отчетния доклад, е обобщен историческият опит от четвъртвековното развитие на социализма в нашата страна на основата на постиженията на марксистко-ленинската теоретическа мисъл у нас през периода след историческия Априлски пленум.

Сега въпросът за изучаването, обобщаването и внедряването на челния опит става още по-актуален, неразделна част от ежедневната работа на всеки партиен орган и организация. Отговор на тази голяма потребност са Решението на Политбюро (от 28 юли 1978 г.) и последвалите го документи. „Задачата сега е — се казва в решението на Политбюро — да се разработи научно обоснована система и да се създадат всички необходими условия за изучаване, обобщаване и масово прилагане на челния опит."

Решенията на XI конгрес, на последвалите го пленуми на Централния комитет и на Националиата партийна конференция (1978 г.) наложиха да се изучава, обобщава и внедрява положителният опит в дейността на партийните органи и организации, на трудовите колективи като важна черта на партийния стил, като отличителен белег на творческия подход в работата.

Именно чрез челния опит на водещите предприятия, чрез творческата дейност на първенците, челниците, новаторите, рационализаторите, ще се осъществява през VIII петилетка курсът на интензификация на производството, по-нататък ще се усъвършенствува социалистическата организация на труда, ускорено ще се внедрява научно-техническият прогрес и ще се използват резервите, за да се разширява производството на стоки за широко потребление.

Нашата партия е непрекъснато развиващ се организъм. Затова да се изучава, обобщава и разпространява челният опит в областта на икономическата, идеологическата и организационно-политическата дейност е задача, задължение, неотменен елемент на научността в партийната работа.

Като следва последователно априлската линия на Партията, ОК на БКП — Пловдив, партийните комитети и цялата окръжна партийна организация успешно решават въпроса за изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит в партийната работа.

ОК на БКП се ръководи от необходимостта опитът, който ще се внедрява, да отговаря на ленинското учение за Партията, на нейните специфични задачи, структура, функции, принципи, форми и средства на работа, да засяга основните въпроси на дейността ѝ. При това партийните органи и организации се стремят да търсят и прилагат такъв опит, който дава възможност за простор, инициатива и творчество, предпазва от традиционализъм, примитивизъм и шаблон.

Успешно се експериментират някои форми на партийната работа, които се прилагат все по-широко в окръжната партийна организация.

Digitized by Google

Значително се повишиха взискателността и контролът към кадрите и ръководните органи за това, как се внедрява новото в живота и дейността на партийните, стопанските и обществените органи и организации.

За да бъде системна, целенасочена и добре организирана дейността на партийните органи, ОК на БКП предварително уточнява какъв опит ще се изучава, приемат се мероприятия, за да бъде той задълбочено изучен и своевременно внедрен. Търси се такъв опит, който отговаря на спецификата на окръга, на отделните общини и райони. Показателен пример за това е подходът на ОК на БКП за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. Окръжният комитет съсредоточи своето внимание върху внедряването на комплексния подход при решаването на задачите на икономическата стратегия на Партията, за практическото приложение на новия икономически механизъм.

Бюрото на ОК на БКП разработи и утвърди през 1978 г. комплексна система за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и за повишаване на ефективността на производството, която координира дейността на партийните, административните и обществените органи и организации на територията на окръга. Посредством нея се осъществява комплексен подход в изучаването, анализа и управлението на основните елементи на тези процеси; взаимоотношенията, тенденциите и факторите, които определят тяхното развитие и възможности за въздействие.

В отговор на задачите на Партията научно-техническият прогрес да стане главно съдържание на дейността през VIII петилетка бюрото на ОК на БКП утвърди система за териториално управление на научно-техническия прогрес и за разгръщане на движението на трудещите се за техническо и научно творчество. В нея намират конкретна практическа реализация всички постановки на БКП по този проблем, както и натрупаният положителен опит в окръжната партийна организация.

С оглед да се използват по-добре средствата на труда, материално-енергетичните и трудовите ресурси и да се усъвършенствува социалистическата организация на труда окръжният комитет на Партията, съвместно с ръководствата на някои министерства, разработи програма и се създадоха 15 еталонни предприятия. Извършената досега партийно-политическа работа по реализацията на тази програма дава положителни резултати.

За да се решат националните задачи в зърнопроизводството, зеленчукопроизводството, лозарството и овощарството, окръжният комитет на БКП възложи на НПК и АПК да разработят нови проекти за социалистическа организация на труда. Създадените проекти се експериментират в еталонните предприятия. Те представляват добра основа и надеждно средство успешно да се управляват процесите по усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и подобряване на партийно-политическата работа в трудовите колективи през осмата петилетка.

На много по-широка основа се постави проблемът за положителния опит в областта на вътрешнопартийния живот. Изучава се не само вече утвърден опит, в редица партийни организации се експериментира опит и по актуални проблеми на организационната дейност. Така например в цялата окръжна партийна организация се внедри 6-месечното оперативно планиране на партийната дейност. Натрупаният опит показа, че новият начин на планиране дава възможност задълбочено да се осмислят основните задачи, да се планират повече конкретни задачи, които произтичат от проблемите на предприятието или селищната система.

Digitized by Google

Втора година на основата на собствен и на други окръзи опит в окръжната партийна организация действува система за работа по подбора, подготовката, разпределението и възпитанието на кадрите. Тя внесе по-голяма организираност и системност в дейността на партийните комитети и ППО по работата с кадрите. Разшири се демократичното начало при подбора на резервните кадри из средата на работническата класа. В 21 предприятия на окръга се прилага конкурсното начало при избора на низови стопански кадри в промишлеността и строителството.

Изключително внимание отделя ОК на БКП, за да се издига ролята на ППО като политически ръководител на трудовия колектив. За тази цел се проведе преглед по усъвършенстуването на вътрешнопартийния живот и издигането на личния пример на комунистите в борбата за подобряване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Голяма роля тук изиграха утвърдените в окръжната партийна организация инициативи като „Отчет пред революцията" и записаните в личните страници на комунистите обещания за личен принос за достойна среща на XII конгрес на БКП, „На петилетката на ефективността и качеството — достоен финал", „12 ударни десетдневки за комплексно и ритмично изпълнение на плана" и др.

На основата на Решението на Секретариата на ЦК на БКП (1979 г.) и проучения опит на КПСС в партийните организации от материалното производство бяха изградени комисии за контрол на работата по повишаване на качеството и ефективността на производството. На базата на техния опит ОК на БКП реши такива комисии да бъдат изградени и в останалите ППО.

Като ефективни форми за разпространяване на положителния опит в окръжната партийна организация се утвърдиха провеждането на научно-практически конференции, семинари, съвещания на актива и др. Те се оказаха полезна форма на работа, която дава възможност задълбочено да се използва и широко да се популяризира положителният опит в партийната дейност. Така например всички общински партийни комитети проведоха научно-практически конференции на тема „Новият икономически подход и проблемите на партийно-организационната работа". Те допринесоха твърде много да се утвърди новото, което е необходимо да се внесе в съдържанието, формите, средствата и критериите за оценка на партийно-организационната работа в условията на новия икономически подход.

През последните няколко години в окръжната партийна организация започна да се използва по-ефективно партийната информация като средство за изучаване и разпространяване на положителния опит. Тя дава възможност своевременно да се изучава от партийните организации положителният опит и да се прилага бързо в практиката.

В изучаването и разпространяването на положителния опит важна роля играят кабинетите по партийно-организационните въпроси. Те в максимална степен съдействуват да се внася по-голяма системност и целенасоченост в изучаването на марксистко-ленинската теория, на проблемите на партийното строителство, да се свързват те с практическото решаване на задачите на сегашния етап. Кабинетът по партийно-организационната работа при ОК на БКП, като изучава и обобщава практиката на редица партийни комитети и организации, разработва пособия — методики, указания, системи, тезиси, беседи, съобщения с научно-практическа целенасоченост, които дават възможност да се повишава ефективността на партийно-организационната дейност, да се обогатява тя по съдържание и форми. Изключително внимание и грижи отделя кабинетът за изучаване и обобщаване на положителен опит по определени проблеми на партийно-организационната практика.

Digitized by Google

Стремежът е по основните въпроси, по които се работи в окръжната партийна организация, да се въоръжават кадрите с приложни разработки, с методика и подход към тях.

Значително място се отделя на изучаването и широкото приложение на опита на комунистическите партии от социалистическите страни и преди всичко на богатия и разнообразен опит на КПСС. В изпълнение Решението на Политбюро на ЦК на БКП от 28 юли 1978 г. за изучаване и прилагане на челния съветски опит окръжният и общинските комитети приеха програми за изучаване и ускорено внедряване на челния съветски опит през периода 1978—1981 г. Задачите, поставени в тези програми, най-тясно свързахме с успешното приключване на VII петилетка и с усъвършенстването на партийно-организационната работа.

На основата на тези програми разгръщаме ползотворна дейност. Работни групи на ОК на БКП посетиха градовете Ленинград, Кишинев, Слабодзей, запознаха се с богатия съветски опит по важни за нас проблеми. В резултат на това успешно се прилагат почините на Степан Витченко, Николай Злобин и Евгений Федюнин. След изучаването на опита на сродни предприятия от гр. Кишинев в завод „България" се внедри типова система за анализ на текучеството, в ЕАЗ и ОЗ „П. Ченгелов" се създадоха работнически постове по качеството. Район „В. Коларов" — Пловдив, прилага опита на Кишинев за най-активно включване на трудовите колективи в благоустройствените мероприятия. В работата за повишаване активността на ППО по усъвършенстване на планирането и разграничаване функциите в организациите се използва опитът на партийните комитети в Молдавската ССР.

В процеса на преустройството на идеологическата работа, особено по проблемите на комплексния подход, се прилага опитът на Москва, Ленинград и Кишинев. В редица предприятия от районите на община Пловдив се въведоха идеологическите оперативки, чрез които се издига ролята на стопанския ръководител като политически деец.

Във връзка с по-нататъшната работа по усъвършенстване на политическата и организаторската дейност на партийните органи и организации в условията на новия икономически подход и новия икономически механизъм в окръжната партийна организация се работи за формирането на положителен опит по няколко проблема: „Работата на ППО за активно участие на комунистите, специалистите и трудещите се по съставянето на насрещните планове и разкриване на вътрешните резерви", „Комплексният подход в партийно-политическата работа за осъществяване на икономическата стратегия на Партията"; „Издигане ръководната роля на ПК и ППО по ускореното внедряване на научно-техническия прогрес" и „Работата на партийните групи в условията на бригадната организация на труда".

За да се осигури методично и оперативно ръководство на работата по формирането и извеждането на положителен опит по посочените проблеми, за разработката на програми и системи към окръжния комитет са изградени работни групи от партийни и научни работници. Така се преодолява, от една страна, опасността от тесен практицизъм, който понякога допускат партийните кадри, както и откъснатостта на някои научни разработки от проблемите и потребностите на практиката, липсата на приложна стойност в тях.

Работата по изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит в окръжната партийна организация се съпътствува и от някои слабости. Има партийни органи и организации, които се отнасят формално при разпространяването на опита, не се съобразяват дали се отнася до тях и има ли условия или нужда от него. Сред

Digitized by Google

някои органи, стопански и обществени дейци съществува консерватизъм и се подценява значението на положителния опит. При неговото изучаване и разпространяване недостатъчно се използва сравнителният метод. Чрез него биха се разкрили предимствата на отделния опит в аналогични дейности.

Програмирането и теоретичното обобщаване на положителния опит в развитието на Партията налага на сегашния етап по-сериозно да се въвлекат научни работници и партийни кадри в разработката на дисертации, научни публикации и методики по този изключително важен проблем. Необходимо е да се обогатяват формите и методите на теоретическото и научно-приложното обобщение.

ЗА НЯКОИ НЕРЕШЕНИ ПРОБЛЕМИ, КОИТО ПРАКТИКАТА ПОСТАВЯ ПРЕД НАУКАТА ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗДИГАНЕТО НА КАЧЕСТВОТО И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

С. Мутафчиев: — Очевидни са успехите на науката партийно строителство след Априлския пленум както по отношение на определянето на предмета, така и на разработката на категориалния апарат, на формулирането на основните закони и принципи, при търсенето на собствени методи и средства на изследване и пр.

Както е известно, една от основните характерни особености на обекта на партийното строителство — Комунистическата партия, се изразява в обстоятелството, че тя заема особено място в диалектическото взаимодействие с другите социални системи в обществото. Комунистическата партия е не само целеполагащ феномен, не само научно обосновава стратегическите цели на обществото и теоретически осветлява пътя за тяхното постигане, не само обобщава социалния опит на милионите, но и теоретически изяснява и практически организира конкретните социални процеси, превръща теорията в непосредствена практика на масите.

Това обстоятелство поставя пред науката за Партията задачи, свързани не само с разкриване на нейните закономерности и структура, което е изключително важно дело, но наред с това тя трябва да описва, анализира и обобщава онези неминуеми изменения, които обективно настъпват в практическата дейност в структурата и функциите на звената както във вертикален, така и в хоризонтален разрез. Става дума за по-нататъшната разработка на практикоприложния аспект на науката партийно строителство. В това направление свой достоен принос има списание „Партиен живот".

Приложната проблематика на науката партийно строителство има изключително важно значение както за усъвършенстването на вътрешнопартийния живот, така и на партийното ръководство на социалните процеси. Този аспект излиза на преден план с още по-голяма сила в такива исторически периоди, какъвто преживява сега нашата страна.

Искам да се спра само на някои от проблемите, които стоят пред науката партийно строителство на съвременния етап и чието осветляване ще спомогне да се повишат качеството и ефективността на партийната дейност. Тези въпроси имат пряко отношение и към обучението на политическите и стопанските кадри във филиала на АОНСУ — Варна.

Приложението на новия икономически подход и новия икономически механизъм, на бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка поставят нови проблеми пред средните и низовите партийни органи, пред първичните партийни организации, особено в осъществяването на тяхната организаторска функция. При тези условия се

Digitized by Google

дава по-голяма самостоятелност на предприятието, ръководителите се избират. Възникват нови проблеми във връзка с обвързването на заинтересоваността на колектива и националните интереси. Тук стоят проблемите и за риска на стопанския ръководител, за неговите права и т. н .Досега солидни разработки по тези въпроси няма. На страниците на сп. „Партиен живот" бяха публикувани някои практически разработки, но те бяха направени повече от гледна точка на икономиста, а не на конкретните задачи, които трябва да решават партийните организации и дейци. Осветляването на тези проблеми има непосредствено отношение към практическото приложение на новия икономически подход.

Създаването на селищните системи и настъпилите изменения в партийната структура поставят редица сложни проблеми. Те, от една страна, изискват да се наблюдава и анализира практическата дейност на новообразуваните партийни звена, а от друга — теоретически да се обобщават и осветляват редица въпроси, свързани с функционирането на общинските партийни комитети. Особено интересен обект за научноизследователската работа са общоселските партийни комитети. Тук възникват проблеми, които се отнасят както до характера на тези органи, така и до съдържанието на техните основни функции, до взаимодействието между общинските и общоселските партийни комитети.

Необходимо е да се обобщят и изяснят редица въпроси, свързани с мястото и ролята на организациите, които влизат в състава на първичните партийни организации (изградени по член 46 от Устава на БКП).

Особено практическо значение има разработката на проблемите, свързани с развитието на общественото начало в партийните органи, а така също и с работата на комисиите, в това число и „проблемните комисии", които се изграждат към партийните бюра и комитети. Още не са изяснени функциите и компетенциите на тези органи.

За непосредствената практическа дейност голяма стойност имат въпросите, свързани с изясняване на методологическите проблеми на критериите за ефективност на партийната дейност като цяло, а така също и на нейните компоненти.

Необходимо е по-нататък да се обогатят и творчески развият редица въпроси, свързани с партийното ръководство и особено с партийното ръководство на икономиката. Новият икономически подход и новият икономически механизъм изменят условията, в които работят партийните органи и организации, и им поставят нови задачи. В това отношение своето теоретическо осветляване очакват редица въпроси — например, за мястото и ролята на ППО при внедряването на новия икономически подход и икономическия механизъм като средство за реализиране на стратегията и политиката на Партията; за ролята на ППО в условията на обособена стопанска политика на отделните предприятия, която трябва да е подчинена на националните интереси и на интересите на колектива и т. н.

Нови задачи възникват пред партийните органи и организации по усъвършенстване на работата с кадрите. Те изискват разработка на въпросите, свързани с обоснования подбор на кадрите и съответната нормативна база (изисквания) за дадената длъжност, а оттук и с проблема за обоснованото оценяване на кадрите въз основа на обективни количествени и качествени критерии; с прилагането на конкурсното начало при подбора на стопанските ръководители. Интелектуализацията на труда и производството поставя нови изисквания към подготовката, квалификацията и преквалификацията на кадрите, в това число и особено на стопанските кадри. Всички тези процеси налагат теоретическо обобщение и осветляване.

Digitized by Google

Изключително практическо значение придобива проблемът за разграничаването на функциите между партийните и стопанските органи, от една страна, а от друга — между партийните органи и техните поделения по отношение на ръководството на стопанските органи и организации.

Другият въпрос, който искам да поставя, се отнася до обстоятелството, че приложните аспекти на науката партийно строителство имат пряко отношение към подготовката и преподготовката на ръководните кадри.

Издаването на учебника по партийно строителство оказва изключително плодотворно влияние в практическата дейност по подготовката на партийните кадри. В това направление голяма помощ ни оказват и материалите, които се публикуват в списанията „Партиен живот", „Ново време", „Политическа просвета" и т. н.

Издаваната литература сега по-пълно удовлетворява нуждите на практиката. В това направление може да се търсят и други възможности с оглед по-пълно и цялостно да се задоволяват те. Необходима е по-голяма диференциация на литературата, съобразно характеристиката на обекта, за когото е предназначена. Например за подготовката на партийни секретари със средно образование е необходима една литература, а по-различна трябва да бъде тя за секретарите с висше образование, които за нашия район са повече от половината. Обучението на кадрите при нас се осъществява и диференцирано — по отрасли. За работата на ППО в основните отрасли на народното стопанство ще бъде изключително полезно, ако се издава помощна учебна литература.

Сега изключително значение в подготовката на кадрите придобиват новите методи на обучение, които включват по-активно обекта в учебния процес — управленчески игри, казуси, програмирано обучение, използване на аудио-визуални и други технически средства, учебна телевизия, електронноизчислителна техника и др.

Учебно-помощната литература, дидактическите материали и особено методическата литература са твърде оскъдни. В това направление е желателно да се положат още по-големи усилия за издаването на материали, свързани с конкретната работа на партийните органи и организации, което ще изиграе огромна роля в нашата работа за подготовката и повишаването на квалификацията на ръководните кадри.

П. Русев: — Благодаря на всички за активното им участие. Нашият разговор по този толкова важен въпрос ще продължи и след конгреса...

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

КАК БЕ ПОДГОТВЕН И ПРОВЕДЕН ЕДИН ПЛЕНУМ

„Главното е подходът в работата с младото поколение така да се преустрои, обогати и усъвършенствува, че все по-пълно да съответствува на новите по-високи изисквания на нашето обществено развитие, на по-големите и по-сложните задачи, които решават и ще решават в перспектива нашата партия и нашият народ."

ТОДОР ЖИВКОВ

В началото на февруари се състоя пленум на окръжния комитет на БКП — Сливен, на който заедно с партийния актив на окръга, с окръжните ръководства на Комсомола и всички обществено-политически организации, с ръководните стопански кадри обсъдиха проблема „За издигане партийното ръководство на Комсомола на висотата на изискванията, поставени в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС". В работата на пленума участвуваха членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Александър Лилов, завеждащият отдел „Организационен" на ЦК на БКП Георги Григоров, първият секретар на ЦК на ДКМС Георги Танев, секретарят на ЦС на БПС Петър Брайков, отговорни сътрудници от апарата на ЦК на БКП, ЦК на ДКМС, Министерския съвет и др. Взеха участие и много стопански и обществени дейци в окръга, политически сътрудници от апарата на окръжния и общинските комитети на БКП, първите секретари на общинските комитети на Комсомола.

Пленарното заседание бе открито и ръководено от първия секретар на окръжния комитет на БКП Величко Петров. Вместо доклада, раздаден предварително на участниците в пленума, секретарят на окръжния комитет Драгия Куртев прочете встъпително слово.

Всъщност продължителната подготовка и провеждането на пленума е само един етап от изпълнението на комплексната програма, утвърдена от бюрото на окръжния комитет на БКП за издигане партий-

Digitized by Google

ното ръководство на Комсомола на висотата на изискванията, поставени в Писмото. Целта? Първо — да се постави на оценка дейността по този проблем на самата окръжна партийна организация. После — да се анализира и прецени направеното от окръжната комсомолска организация. А също да се види на висотата на партийните изисквания ли е подходът и стореното от държавните, стопанските и обществените органи и организации.

Затова колкото повече наближаваше пленумът, предстоеше да се обсъди важният за всички проблем, толкова повече растеше интересът към него сред всички кадри в окръга. Впрочем, неправилно е да се каже предстоеше, защото още първата крачка към неговото провеждане, направена преди осем месеца, и същинската част на пленума са неделими.

Началото. На свое заседание бюрото на окръжния комитет на БКП утвърждава план-програма за подготовката и провеждането на пленума. Точно определя: целта и темата; каква дейност да се разгърне в хода на неговата подготовка; как да протече той. Особено ценен момент е предявеното изискване на базата на проблемите и критериите, залегнали в тезиса за подготовката на доклада на бюрото, отразяващи особеностите в живота и дейността на младежта в специфичните условия на окръга, да се извърши повсеместен преглед в низовите партийни, комсомолски, държавни и обществени ръководства и в стопанските звена. Да се проведе разговор самоотчет за личния им принос за осъществяване на изискванията, поставени в Писмото.

Прегледът, подетият разговор приключва, първо, със самооценка за извършеното и постигнатите резултати от него в: бюрата на общинските партийни комитети и на комсомолските комитети; изпълнителните комитети на общинските народни съвети; общинските ръководства на масовите организации. После, продължение на тази самооценка е последвалият задълбочен критичен анализ на извършената работа по задачите, поставени в Писмото в: изпълнителния комитет на окръжния народен съвет; окръжния комитет на ДКМС, окръжния аграрно-промишлен съюз, окръжния съвет на БПС; окръжния комитет на ОФ, окръжния съвет за култура; окръжния съвет на БСФС, окръжния съвет на БТС и окръжния съвет на НТС.

Безспорно това е оригинален, много полезен, съдържателен момент в подготовката за пленума. Не е имало случаи досега всеки един от ръководните органи в окръга на специално свое заседание така цялостно, задълбочено да анализира своята дейност по решаването на проблемите на младежта и Комсомола. Като на длан да изкара допусканите слабости и допълни своите досегашни решения с нови конкретни мероприятия и задачи.

В редица общини тази дейност придобива още по-широк размах. „По наша инициатива — заяви секретарката на общинския партиен комитет в Блатец Бонка Шавова — прегледът обхвана и първичните партийни организации. Преценено бе доколко под тяхно ръководство се разширяват самодейността и самоинициативата в комсомолските дружества, какъв е приносът на младите комунисти, за да става животът в тях все по-богат, интересен и съдържателен, за тяхното непрестанно организационно укрепване. Да се осъществява постоянно силновъздействуващо политическо влияние за последователното и комплексно прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм . . .“

Извършването на комплексни проверки в партийните организации, изучаването на фактите и на общественото мнение става от работни групи. В тях са взели участие членовете и кандидат-членовете на окръжния комитет на Партията, окръжната контролно-ревизионна ко-

Digitized by Google

мисия на БКП, политическите сътрудници на окръжния и общинските партийни комитети, някои държавни, стопански и обществени дейци. Така става възможно в 10 заводски партийни комитети, 120 първични партийни организации, 25 кметства, в редица стопански организации и заводи по няколко дни да се водят беседи. Да се види доколко са разбрани и осъзнати поставените в писмото проблеми, каква е нагласата в низовите ръководни кадри към тях, с какъв подход и критерий се работи за осъществяването им. Да, на този етап, две години и половина след излизането на Писмото като програмен документ с голямо стратегическо и непосредствено значение, е възможно и необходимо на всички равнища да се направи преценка, каква практическа работа се извършва по него, какви реални изменения настъпват.

Целта на окръжния комитет с проверките в продължителния период до пленума не е само контролно-оценъчна. Не. В центъра на вниманието е стояла грижата, като се види какво в специфичните условия на всяка организация е фактическото състояние на младежките проблеми, да се очертаят неизползваните възможности, подходът, формите, средствата и методите, с които те могат най-пълноценно да се реализират. И което е особено важно, да се помогне за преодоляване на една от най-характерните слабости — недостатъчното разграничаване на отговорностите и в същото време недостатъчното единство в действията на различните обществено-политически, стопански, административни фактори по младежките проблеми. Това, че всеки от тях си е разработил свой план по изпълнение на задачите, произтичащи от Писмото, е факт. Но истина е и друго, че много от тези планове задълго си стоят заключени в бюрата. Или, когато един предприеме нещо, другите със запланувано в своите планове, вместо да го подпомогнат, през това време бездействуват.

В открита на страниците на в. „Сливенско дело" рубрика, свързана с темата на пленума, се помещават размисли, породени от извършваните проверки и самоотчети, проблемно-критични кореспонденции, много материали, анализиращи, пропагандиращи най-ценния опит. И всички други средства за пропаганда и идеологическо въздействие в окръга са действували в това отношение по-целенасочено, системно, ползотворно. И правилно. Защото цялото богатство от примери, идеи, предложения не бе възможно да се натрупа и съхранява само за трибуната на пленума. Защото съвсем съзнателно бюрото на окръжния комитет решава да не се допусне каквато и да е статичност, констативност от първата крачка на подготовката до провеждането му.

Ето защо не ще е пресилено да се каже, че бюрото на окръжния комитет на БКП осъществи подготовката и провеждането на пленума с интересен, твърде полезен подход. През цялото време от осем месеца той бе един работещ орган. В различните етапи от началото до последното си заседание в него взеха участие повечето от членовете и кандидат-членовете на окръжния комитет на Партията, на контролно-ревизионната комисия, изказаха се голям брой комунисти. Освен че се отчитаха и самоотчитаха, с направените от тях препоръки, обобщения, предложения те по същество се явиха колективни докладчици на пленума. Станаха непосредствени съучастници и в разработката на проекторешенията. Да се набележат допълнителни мерки за по-нататъшно обогатяване на стила на работа, за по-нататъшно издигане качеството на младежката изява.

Безспорно, заслужава внимание заключителната част на тази дейност — денят, в който се състоя заседанието на пленума на окръжния комитет. Всеки участник, след като предварително е имал възможност да се запознае с анализа, оценките и обобщенията на бюрото по обсъждания проблем, с проекта за решения си е определил и една

Digitized by Google

по-активна позиция за участие. Така стана възможно накрая в дискусията общо да вземат участие 99 души.

8,30 часът. След встъпителното слово на Драгия Куртев ръководещият обявява: „Отчетът на изпълнителния комитет на ОНС пред пленума ще направи неговият заместник-председател Георги Раев."

Отчет! Това безспорно е много полезна, ценна страна в подготовката и провеждането на пленума. След като на специално свое заседание всички ръководства на обществено-политическите организации и на органите за социално управление са всестранно анализирали, оценили своята досегашна дейност по проблемите на младежта и Комсомола, са определили своя представител, който да изнесе техният отчет пред пленума.

Да, един подир друг за извършеното досега, за настъпващите изменения, за трудностите и нерешените проблеми изнесоха оценките и самооценките на своите колективни ръководни органи, изказаха се Иван Пеев — секретар на общинския партиен комитет в Сливен, Иван Димитров — първи секретар на окръжния комитет на ДКМС, Тенчо Кънев — председател на окръжния съвет на БПС, Иван Аврамов — секретар на окръжния комитет на БКП по селското стопанство, Георги Бонев — първи секретар на общинския партиен комитет в Котел...

След това работата на пленарното заседание продължи в три работни групи: първата, в която се обсъди проблемът за трудовата реализация на младежта като конкретен принос в социално-икономическото развитие на окръга; втората разисква по утвърждаването на висока социалистическа съзнателност и социалистически начин на живот на младежта; третата — за усъвършенствуване на партийното ръководство, за подобряване работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации сред младежта и Комсомола. Работата на всяка една от работните групи се ръководеше от секретар на окръжния комитет на БКП.

Когато се запътих за заседанието на втора работна група, си помислих: интересна форма, но дали не ще се получи самоцелност. Няма ли да спаднат духът, проблемността, критичността, които завладяха трибуната на първото общо пленарно заседание. После видях, че това не стана. Напротив. В една съвсем непринудена атмосфера страстно, критично, самокритично взеха думата и хора, които предварително не са мислили да се изказват. Всичко ценно по достойнство се оценяваше, анализираше, пропагандираше. По отношение на слабостите не се издребняваше, но и компромис не се допускаше.

„Удивително се преобрази нашият град — заговори Иван Карарадев, секретар на общинския партиен комитет — Сливен. — Обективните условия за пълноценна жизнена реализация на младежта са налице, но големият въпрос сега е — използваме ли ги напълно. И той чака отговор както от нас, така и от първичните партийни организации и комсомолските дружества, от всички стопански дейци..."

По-нататък той анализира хубавия опит на завод „Победа" за ритуалите по приемането на новопостъпващи младежи в редиците на работническата класа; как всеки един е запознаван с успехите на бригадата, в която ще работи; с плана за социално-икономическото развитие на колектива; за неотразимата сила на наставничеството...

„От трите хиляди младежи, които работят в селското стопанство на окръга, 451 са животновъди, 950 — механизатори — сподели председателката на ОАПС и първи заместник-председател на ОНС Златка Павлова. — Но... факт е, че много от младите хора напускат селата. Защо? Освен обективно действуващите миграционни процеси не трябва да си затваряме очите и пред фактите на недостатъчно добри усло-

Digitized by Google

вия на работа и на отдих за тях на село. И все пак какво още се получава: нагласа и разбиране у всеки един от отговорните фактори за изменение на това положение има, но често се изчаква. Централните ведомства повече пишат мероприятия за разширяване и обогатяване на материалната база в животновъдството, а на практика..."

„Често казваме, че предоставяме големи права на младежите, а те не ги използват — заговори Калинка Митева, директор на текстилния техникум „Добри Желязков". — Има случаи, когато това е така. Ала има и такива примери — ние ги убеждаваме, учим ги, че съвременното техническо равнище на производството е възможно да се постигне само като се използват постиженията на научно-техническия прогрес, а в същото време обучението им провеждаме на съвсем остаряла техника. И още нещо: защо 17 курсистки, завършили нашия техникум, не се назначават като тъкачки, а са помощнички. Защо в същото време се отчита, че в производството най-много нерешени проблеми с качеството изникват там, където е ниско образователното равнище на производствениците. Няма ли тук явно противоречие и кой трябва да го реши..."

„Да, младежите бързо достигат високи постижения в производството — продължи в критичен дух изказването си Денка Петрова от Нова Загора. — Тогава защо ги задържаме? Причината е и традиционализъм, и формализъм. Подкрепата и поощряването на младежите със средно образование в производството е най-сигурният път за решаване на много от новите проблеми."

Тя обстойно говори за неизмеримо по-големите възможности в условията на новия икономически подход за активна жизнена реализация на младежите: „Та нима бригадната организация не е златна среда за формиране на комунистически добродетели у младите хора — за другарство и взаимопомощ, за социална справедливост, за непрощаване никому разточителство, недисциплинираност..."

В следващите редове на бележника ми чета:

„Даваме отпор на всички, които заемат позицията на съдници към младежите, а не поемат своя дял."

„Все още нямаме стройна система за изучаване на младежките интереси. Някои стопански и административни дейци все още чуждеят на това..."

„И в прегледа за ТНТМ често се допуска инертност, самоцелност. Подемат се инициативи, незадоволяващи интересите на младежите, без да ги подтикват към най-пълно разкриване на техните способности. Понякога самоцелно се гонят разработки без приложна стойност..."

А когато генералният директор на СМЕК „Балканбас" Александър Димитров се обади: „Аз искам думата" — залата притихна в очакване.

„В отделни изказвания нещата текат съвсем равно, премерено, няма огън, няма патос. Не е ли често и работата на много кадри с младежите такава? Щом живеем във века на научно-техническия прогрес, щом има машини, дето в минута извършват хиляди операции, то само с добри думи не можем да бъдем пълнокръвни единомишленици с младежите... Ето защо формализмът трябва да изчезне от работата ни, самохвалството да няма път. При нас внедряваме нови най-съвременни машини, но или няма кой както трябва да ги стопанисва, или бавно се усвояват. А с лека ръка говорим за втора професия..."

След него разпалено заговори Златко Златев — директор на Завода за резервни части: „Дейността на Комсомола, пък и на нас, комунистите, които му помагаме, все още е недостатъчно резултатна. Това ще продължава, докато не се постигне единство и в трудовото, и в

Digitized by Google

идейно-политическото, и в нравственото възпитание. Поставям този въпрос, защото сега дойдат млади хора на работа в завода и все търсят лекото, бягат от по-сериозните машини... За да се утвърждава най-правилен подход за решаването на всички въпроси, за които тук стана дума, крайно време е и секретарите на общинския партиен комитет, и на Комсомола с по-горещо сърце да прегърнат апостолската работа. Младежите трябва да ги познават. Ето защо аз дори призовавам: по-малко речи, по-малко планове, а повече непосредствена работа и общуване с младежите..."

Така течеше дискусията във втора секция. В такава обстановка и много от гостите не можаха да бъдат безучастни. Получи се нещо много полезно. Не както обикновено от трибуната на общото пленарно заседание да вземат участие. Не. Изказаха се тук, където бе възможно по-конкретно да се анализират отделни важни страни и проблеми.

Когато отново голямата зала събра всички на второто общопленарно заседание, думата бе дадена на секретарите на окръжния комитет на Партията, председателствували работните групи, за да изложат очерталите се по-съществени проблеми, повдигнатите при разискване по-важни въпроси, за анализ и оценка на тях.

Духът, атмосферата на пленума се характеризираше с конкретност и деловитост, с повишена компетентност, взискателност, беше критична и самокритична. Той премина на добро, може да се каже, на много добро равнище.

След Писмото на др. Тодор Живков в окръга е извършена многообразна, целенасочена дейност, за да станат постановките и идеите същност, неделима част от работата на окръжния комитет на Партията, на партийните комитети и организации, на държавните и обществените ръководства. Но пленумът постъпи правилно, като подчерта категорично, че няма основание за самодоволство от постигнатото. Главното и в предстоящата работа на партийните органи и организации, а под тяхно ръководство и на всички органи на социално управление и, разбира се, на окръжната комсомолска организация е системна, повсеместна работа и борба за преодоляване на съществуващите слабости. Защото независимо от постигнатото все още не е настъпил необходимият прелом, необходимото преустройство, произтичащо от Писмото на др. Тодор Живков. В работата сред младежите и комсомолците все още продължават да доминират количествените критерии за сметка на самите изменения.

След тази оценка в своето дълбокосъдържателно слово др. Александър Лилов спря вниманието на участниците в пленума и върху някои аспекти на обсъжданите въпроси, които придобиват актуално значение в предстоящата работа: „Първият от тях се отнася до необходимостта да се издигне на по-високо равнище ефективността на партийното ръководство на Комсомола и на младежта. Какво по-конкретно се иска сега от нас в тази насока? Иска се преди всичко все повече да засилваме политическия характер на партийното ръководство на Комсомола и младежта. Трябва да се помага на комсомолските органи и организации правилно да определят задачите на своята работа в съответния период, в съответната област или проблем, да откриват реалните въпроси на младежта, да отчитат нейните потребности, интереси, да намират мястото и да осигуряват участието на младите хора в решаването на социално-икономическите проблеми на страната, на общината, на аграрно-промишления комплекс, на предприятието и т. н....

Партията, партийната помощ трябва не да поучава, а да възпитава и да изгражда, не да опекунствува, а да ръководи, не да съди,

Digitized by Google

а да формира и да утвърждава правилен стил и методи в комсомолската работа. Същевременно от нас се иска да издигаме научния подход и научното равнище на партийното ръководство на Комсомола.

Младежта ни е духовно и морално здрава, предана на Партията, но трябват умение, доблест и компетентност, да се изясняват проблемите такива, каквито са, да мобилизираме всички, от които зависи тяхното решаване. Проблемите на младото поколение са комплексни и тяхното решаване също трябва да бъде комплексно. Разбира се, според нашите възможности, но без подценяване и оправдаване с неубедителни за младежта причини. Най-сетне от нас се иска сами последователно да прилагаме качествените критерии за социалната реализация на младежта като мерило за оценяване на резултатите от партийното ръководство на Комсомола и младежта. Това означава да се научим за ефекта от партийната дейност да съдим не по броя на проведените мероприятия, на подетите инициативи, а по реално настъпващите изменения в съзнанието, в труда и начина на живот на младежта. Очевидно тук е нужна дълбока промяна на нашия начин на мислене, в нашите оценъчни критерии, в нашата практическа работа. Тази промяна не може да бъде постигната леко и бързо, но към нея именно трябва да се стремим и нея да утвърждаваме...

Вторият въпрос се отнася до необходимостта от по-широко разгръщане на работата на комсомолските органи, организации и кадри за ускоряване на преустройството на Комсомола. Какъв общ извод бихме могли да направим за изминалия период? Работата на Комсомола по изпълнение на Писмото през изминалия период се разгърна в правилна посока и на широк фронт. Постигнати са определени резултати в изпълнение на програмите, приети от Националната комсомолска конференция. Независимо от положителните моменти обаче процесите на преустройството на работата сред младежта все още не са придобили необходимия всеобхватен характер, необходимия темп и мащаби. На много места продължават да се допускат стари слабости, в някои комсомолски органи и младежки кадри даже се появяват нотки на самодоволство от състоянието на работата. Трябва ясно да се види и осъзнае необходимостта от разгръщане на практическа работа на много по-широк фронт, с още по-голям размах, конкретност и деловитост, с по-значителни изменения именно в качественото съдържание и в ефективността на комсомолската дейност. Това е етапът, който ЦК на Партията очаква сега от Комсомола.

Периодът на разработките, на изясняването на конкретните пътища е изминал етап. Сега главното са делата и резултатите от делата на Комсомола. Наложително е Централният комитет, общинските, окръжните комитети по цялата верига да направят анализ на извършеното досега за реализацията на приетите програми. И да концентрират своето внимание върху проблемите, които бавно се решават, да откриват и да отстраняват задържащите причини, да се научим да отчитаме не мероприятията, а резултатите от тях.

Третият въпрос се отнася до необходимостта все повече да се подобрява координацията на разнообразната работа, която се провежда по различни линии сега сред младежта. В основата на този процес трябва да стои както ясното разпределяне на отговорностите и задълженията, така и взаимната съгласуваност на дейностите на различните органи и организации. Без това не може да се постигнат поставените цели. В основни линии вече са очертани необходимите в това направление основни принципи, форми, социални механизми и нормативна база. На национално равнище работи партийно-държавна комисия по проблемите на младежта, а подобни комисии са създадени и в голяма част от окръзите. Имаме вече деветте програми, утвърдени от Нацио-

Digitized by Google

налната комсомолска конференция, изпълнението на които следва да бъде общо дело на всички органи и организации. От тази година имаме специален раздел за младежта в Единния план за социално-икономическото развитие на нашата страна. В края на миналата година Министерският съвет прие постановление № 70 за подобряване условията за подготовка и реализация на младежта. Имаме програмите на окръжните партийни комитети и изпълкомите на окръжните народни съвети.

Ясно е, че вече са налице сериозна нормативна база и богатство от форми за осигуряване на необходимата сега координация. Какво се иска още? Иска се да се приведат в реално действие всички тези механизми и форми, цялата тази нормативна база, за да се подеме и практически да се реализира всичко, което е разработено, съгласувано и решено. Иска се решителна борба за преодоляване на допусканите увлечения по разработването на многобройни, а в някой случай самоцелни съвместни мероприятия, дълго протакащи се или излишни съгласувания. Иска се да се разработи и да се реши проблемът за координацията на равнището на селищната система, на АПК, предприятия, училища и пр. Иска се, с една дума, работа, конкретно изпълнение на задълженията и поетите задачи от различните организации и органи.

На мястото си сега е онзи партиен комитет и партиен деец, който всеки ден слага на везните не думите, колкото и умни да са те, а делата на всички, които заедно с Комсомола отговарят за изпълнение на задачите, поставени в Писмото на др. Живков..." .

Накрая при закриването на пленума другарят Величко Петров подчерта, че изпълнението на новите задачи, на взетите решения от пленума трябва да намери отражение още сега в кипналата богата, многообразна дейност в живота на трудещите се от окръга за достойно посрещане на Дванадесетия конгрес на Партията. Той изказа благодарност на организационния отдел на ЦК на Партията, на ЦК на Комсомола, на сп. „Партиен живот", на АОНСУ за активната помощ в подготовката на пленума.

Коста ДИМОВ

НАРАСТВАЩАТА РОЛЯ НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

ИВАН ФИЛИПОВ
първи секретар на Благоевския
районен комитет на БКП — София

Успешното прилагане на икономическия подход във всички сфери и дейности на живота е пряко свързано с настъпването на съществени промени в мисленето и практическата дейност на тружениците на нашето общество.

В своята реч от 30 януари м. г. др. Тодор Живков определи, че икономическият подход представлява цялостна система от политически средства, методи за въздействие и регулиране и форми на организация, която обхваща комплексно планирането, разпределението и управлението.

Digitized by Google

В комплекса от мерки, намерили отражение в нормативните документи за прилагане на икономическия подход и новия икономически механизъм, **важно място се отрежда на икономическите стимули и икономическата принуда.** Но за самото създаване и утвърждаване на такъв подход и за правилното функциониране на механизма изключително важно значение има организиращата роля на субективния фактор — партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации. В това направление особено много нараства ролята на партийните групи като преки политически организатори и възпитатели на малките колективи, в които непосредствено се реализират производствените, служебните, научните, проектно-конструкторските, просветните, здравните, културните и други задачи.

В съответствие с изискванията за усъвършенстване на социалистическата организация на труда **партийните групи са призвани настойчиво и компетентно да дават** своя принос за изграждането на бригади и други производствени звена от нов тип, които да обхващат целия цикъл на възпроизводствения процес и превеждането им на пълна вътрешностопанска сметка. Сега повече от всякога те са задължени активно да участвуват за формиране у трудещите се на ново отношение към труда и обществената собственост. Да въздействуват на трудовите колективи пълноценно да използват техниката, суровините, материалите, горивата, енергията и финансовите средства. Всестранно да подкрепят инициативата и квалификацията на всеки труженик, да работят за правилното разпределение на доходите, за решително укрепване на дисциплината и подобряване микроклимата в трудовия колектив.

Имайки предвид големите потенциални възможности на партийните групи като непосредствени политически ръководители на малките колективи, през последните години Благоевският районен комитет в София и партийните организации полагат системни и целенасочени усилия за тяхното активизиране. Става дума за многостранна политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа, повишена взискателност и повсеместен контрол за издигане ролята и отговорността им при осъществяване на партийната политика в живота.

През миналата година проведохме преглед по работата на партийните групи. Основната ни цел бе тяхното организационно укрепване и активизирането на дейността им.

Основните въпроси, по които се проведе прегледът, бяха насочени към усъвършенстване социалистическата организация на труда, подобряване на дисциплината, издигане съзнателността и идейната убеденост на комунистите и безпартийните.

Проверката на работата на партийните групи се извърши от сътрудници на отделите на районния комитет, подпомогнати от активисти от районната партийна организация. Основни форми за разкриване състоянието на работата на партийните групи бяха събранията, самоотчетите на комунистите, обмяната на положителния опит, приемането на преценки и организиране на разговори по предварително набелязани въпроси.

По време на прегледа и като негова неразделна част бе организираният курс за обучение на отговорниците на партийните групи без откъсване от работа.

Направеният разбор на дейността на партийните групи ни показа, че те съобразно конкретните условия сега по-непосредствено участвуват в разясняването и практическото приложение на икономическия подход и новия икономически механизъм. Върху тази основа нараства техният принос при изпълнението на насрещните планове и повишаване ефективността от всяка дейност.

Digitized by Google

Прегледът помогна партийните групи не само **да осъзнаят по-добре необходимостта, но и по-системно и компетентно да участвуват в контрола, който упражняват първичните партийни организации над дейността на преките ръководители.** За това говори и фактът, че през 1979 г. в сравнение с 1978 г. броят на преките ръководители, които са се отчитали за своята дейност пред партийните групи, нарасна повече от два пъти.

Получените резултати от проверката на работата на партийните групи ни помогнаха да добием по-пълна информация за взаимоотношенията им с низовите административни ръководители и с безпартийните. Изяснихме си как партийните комитети и бюра ръководят партийните групи, как им помагат. Много от тях в процеса на проверката набелязаха конкретни мерки за подобряване работата на партийните групи в условията на последователно прилагане на икономическия подход и новия икономически механизъм.

Значителен тласък в работата на партийните групи даде и проведеният разговор по преустройството на идеологическата работа. За партийните кадри стана ясно, **че тъкмо партийните групи и малките трудови колективи са онези звена, в които се отразява и пречупва голямото многообразие на политическата и идеологическата работа.** Това наложи решително да засилим и подобрим идеологическата работа в партийните групи, за да може икономическият подход и прилагането на новия икономически механизъм да се превърнат във вътрешно убеждение на всички членове на колективите.

Традиция е вече в завод „Витоша", Строително управление—2, стопанска дирекция „Нармаг", трудово-производителна кооперация „Пострадали от войните и фашизма" и др. **основните икономически показатели да се конкретизират и онагледяват по цехове, участъци и бригади.** Така се очертават по-ясно задачите, които се поставят пред тях, и по-пълно се мобилизират силите на колективите.

В партийните групи на стопанска дирекция „Нармаг" се проведоха разговори на теми: „Новият икономически механизъм и мястото на комунистите", „Личният пример на комуниста за повишаване културата на търговското обслужване" и други. Те повлияха не само да се повишава активността на комунистите, но изиграха и голяма роля за възпитанието на останалите търговски работници.

Районният комитет на пленум през миналата година обобщи резултатите от проведените прегледи и направи извода, че в условията на прилагане на икономическия подход непрекъснато нарастват ролята и отговорността на партийните групи при решаване на стопанските, идеологическите и социалните проблеми на малките колективи.

В условията на новия икономически механизъм и бригадната организация на труда практическата дейност по формирането на плана все повече се пренася в низовите колективи, в бригадите и в отделните участъци, чиито преки политически ръководители и организатори са партийните групи.

Под ръководството на партийните организации преобладаващата част от партийните групи дейно участвуват **при изработването на инженерните проекти** и мобилизирането на трудовите колективи за разкриване и използване на всички вътрешни резерви. По-голяма инициатива и творчество проявиха самите комунисти. При формирането и актуализирането на насрещните планове за 1980 и 1981 година лични предложения направиха близо 50 на сто от обхванатите в партийните групи комунисти.

Положителни изменения настъпиха по изпълнение на поставената задача **за неотклонно и ритмично изпълнение на плана по всички по-**

Digitized by Google

казатели и от всички колективи — едно от решаващите условия за успешно прилагане на новия икономически механизъм и повишаване ефективността от всяка дейност. Вече фондовете за потребление и развитие на стопанските единици се формират на основата на постъпленията на средства от реализацията на продукцията.

Показателен е фактът, че преобладаващото мнозинство от низовите колективи, към които има изградени партийни групи, не само ритмично изпълняват, но и преизпълняват годишните си планове. Гордост за района са колективите: участък „XI конгрес" на фабрика „Леда" с отговорник на партийната група Мария Андонова, който редовно изпълнява месечния си план над 105 на сто; първи цех на трудово-производителната кооперация „Пострадали от войните и фашизма" с отговорник Неделя Петкова със средно месечно изпълнение 110 на сто; колективът от III автобаза на автостопанство № 3 при Автокомбинат — София—град, с отговорник на партийната група Симеон Ковачев и други.

Конкретна и резултатна е дейността на партийните групи за постигане **на икономии от суровини, материали и енергия.** В това отношение те имат голям принос за изпълнение обещанията на трудовите колективи и по реализирането на профсъюзния милиард.

Редица партийни групи утвърдиха в своята практика по-системно да анализират изпълнението на производствените задачи и участието на комунистите **в борбата за високо качество.** Благодарение на това се раждат ценни почини и инициативи. В цех № 3 на завод „Витоша" партийната група с отговорник Карамфилка Иванова поде инициативата да произвежда само първокачествена продукция и успешно изпълнява своето обещание. С висока култура на обслужване работят комунистите от партийните групи на търговския дом при стопанска дирекция „Нармаг", поделение „Витоша" на туристическия комплекс „Балкантурист" — „Интерхотели" и други.

Постигнатите добри икономически резултати се дължат и на разгърналото се **масово социалистическо съревнование,** на политическото ръководство, в което активно участвуват и партийните групи. Сега главно негово съдържание е утвърждаването на икономическия подход и новия икономически механизъм. Съобразно с това изискване бяха преработени системите за водене и отчитане на съревнованието в предприятията, институтите, учрежденията и училищата. На преден план са изведени качествените показатели като: обществената производителност на труда, чистата продукция, печалбата, снижаването на минималните разходи, реализацията на продукцията и др.

Партийните групи съвместно с профгрупите и ръководителите на съответните участъци по-успешно мобилизират комунистите и безпартийните за разкриването на резервите и ритмичното изпълнение на плановите показатели. Много често те са инициатори за усъвършенствуване организацията на производството и труда и внедряване на техническите и технологическите новости, за ефективно използване на производствените мощности, на материалните и трудовите ресурси и за внедряване на челния наш, съветски и друг чуждестранен опит. Данните показват, че над 90 на сто от комунистите непосредствено участвуват в социалистическото съревнование с лични и колективни творчески планове и обещания или работят по национални почини и инициативи.

Много важно направление в дейността на районния комитет, на партийните организации и на партийните групи е последователното прилагане **на бригадната организация и стопанската сметка,** осигуряването на пълна самоиздръжка на всяка стопанска единица, на всяка социална дейност.

Digitized by Google

Под ръководството на партийните организации партийните групи извършиха конкретна организаторска и разяснителна работа за внедряване бригадната организация на труда на основата на вътрешностопанската сметка. Бяха връчени на комунистите конкретни партийни поръчения както за разпределението им по работни места, така и по укрепване на дисциплината и мобилизиране силите, знанията и опита на всички членове на колективите.

С оглед да се внесе системност и целенасоченост в работата по приложението на бригадната организация през април миналата година в стопанските отрасли на района беше проведен преглед на състоянието ѝ. В него активно участвуваха и партийните групи. Вниманието на комунистите отново бе насочено към усъвършенствуване нормативната база и привеждането ѝ в съответствие със схемите за образуване и разпределение на доходите. Обърнато бе по-голямо внимание на ресурсното обезпечаване на плановите задания, на своевременната реализация на продукцията и ритмичното изпълнение на плана. Набелязаха се мерки за подобряване на отчетността и други важни проблеми, обуславящи бригадната организация на труда и финансовата самоиздръжка на всяко звено.

В преобладаващата част от звената прегледът се проведе на сравнително високо равнище. На събрания и в проведените разговори по бригади бяха изяснени основните моменти и посочени нерешените проблеми. Анализът на състоянието на бригадната организация на труда показа, че в голям брой предприятия се подхожда с ново разбиране при формиране на бригадите. Сега усилията са насочени към създаване на такива бригади, които най-точно отговарят на спецификата, сложността и извършваните процеси и операции и възможностите за по-точното отчитане на приноса им.

Числеността на бригадите е твърде различна, но се забелязва тенденцията за създаване на по-големи по размер бригади, които са съобразени с технологическия процес.

Положителни резултати се очертават и в тяхното ръководство. По инициатива на партийните групи се разшири **демократичното начало** в тяхното управление, като все по-смело се пристъпва към **избор на бригадирите**, а не назначаването им по административен път. В някои от по-големите предприятия, като завод „Витоша“, СК „Асансьорни сервизи“, трудово-производителна кооперация „Българско везмо“ се избират съвети на бригадирите.

Нов момент в работата на бригадите е правото им сами да разпределят трудовото си възнаграждение чрез коефициент на трудово участие. Твърде често явление е на общи събрания на бригадите за отделни работници да се предлага увеличение на този коефициент за проявено майсторство, старание и висока дисциплина в работата, за постигане на по-големи резултати. Не липсват и такива случаи, когато се намалява коефициентът на тези, които немърливо изпълняват своите производствени и служебни задължения. В това направление заслужава внимание опитът на ръководствата на бригадите във фабрика „Леда“, завод „Витоша“ и други.

Първите резултати от работата на бригадната организация на труда са положителни и дават основание да се направи изводът, че чрез тях е намерен правилният път за приложение на икономическия подход и повишаване ефективността от стопанската дейност. Очертава се тенденция за засилване самоконтрола, дисциплината и отговорността на членовете на бригадите за по-добро използване на трудовите и материалните ресурси.

Въпреки всичко ние преценяваме като неудовлетворителни досегашните резултати от изграждането на бригадната организация на тру-

Digitized by Google

да. Все още голям брой бригади не отговарят на съвременните изисквания за ефективно производство и частично са преведени на стопанска сметка.

Партийните групи носят отговорност за това, че у някои изпълнителски кадри още не е настъпила необходимата политическа и практическа нагласа и умение да работят по новому, съгласно изискванията на икономическия подход. Това е и една от съществените причини за наличието на такива слабости. Грижите и помощта ни са насочени те бързо да ги преодолеят.

За районната партийна организация от извънредно важно значение е прилагането **на икономическия подход в извънпроизводствената сфера.** Мащабността на този проблем се определя от факта, че на наша територия има 24 външнотърговски организации, 33 научни института (с тези от Медицинска академия), 11 държавностопански обединения, три министерства, 10 театрални ведомства, висши и средни учебни заведения, творчески съюзи и редица други.

Независимо от това, че все още не е разработена методика за прилагане на новия икономически механизъм във всички области на тази сфера, работата на партийните групи е насочена към търсене нови пътища за усъвършенствуване нормативната база, за създаване на обстановка на пестеливост, икономично изразходване на ресурсите, високо качество на услугите и съпоставяне резултатите от всяка дейност с направените разходи.

Партийните групи в Министерство на строежите и строителните материали и Министерство на вътрешната търговия и услугите съдействуваха значително за привеждане на редица нормативни документи в съответствие с новите изисквания.

В изпълнение на 25-то постановление на Министерския съвет от май 1979 г. комисионното начало все по-успешно регулира взаимоотношенията между производствените предприятия и организации и вътрешнотърговските организации за повишаване ефективността и качеството на износната продукция. Новият икономически механизъм обективно съдействува за по-нататъшното издигане дееспособността на партийните групи и особено при оценяване личния принос на кадрите за увеличаване на валутните постъпления. С тяхното съдействие във „Винимпекс", „Интеркомерс", „Родопаимпекс" и други се разкриват нови средства и пътища за най-ефективното реализиране на износния продукт.

Тези и някои други положителни тенденции в работата на партийните групи от извънматериалната сфера показват, че новият икономически подход дава своите положителни резултати. Успоредно с това трябва да отбележим, че утвърждаването на икономическия подход в тази сфера става бавно. Съществуват редица нерешени въпроси в областта на планирането, управлението и изпълнението на социално-икономическите задачи. Това спъва инициативата на партийните групи и не им позволява да разгърнат по-пълно своите сили и възможности.

Част от партийните групи не винаги съумяват своевременно, с необходимата конкретност и взискателност да поставят на вниманието на комунистите и преките ръководители основните въпроси по утвърждаването на икономическия подход, което принизява тяхната роля и отговорност. При това отражението на тези слабости не е само до колектива на съответното поделение, а и за целия отрасъл. Ние имаме предвид, че партийните групи не могат и не трябва да бъдат само обикновени изпълнители на указанията и задачите, които им възлагат партийните бюра и организации. Насочваме ги в своята дейност и особено сега в условията на прилагането на икономическия подход и но-

Digitized by Google

вия икономически механизъм те да проявяват все повече и повече **инициатива и творчество, да бъдат самодейни политически ядра на своя терен на действие.**

За да отговорят партийните групи на тази повеля на Партията, районният комитет, заводските и учрежденските партийни комитети и партийните организации полагаме постоянни грижи за тяхното организационно и политическо укрепване. Стремежът ни е те най-бързо да откликват на всичко, което става около тях и в малките колективи.

В програмата, която сме разработили за извеждане и разпространяване положителния опит в работата на партийните групи в условията на последователно прилагане на новия икономически механизъм, са определени партийните групи, в които ще се извежда опитът и проблемите, по които те ще работят. Наред с това е разработена организация за изпълнение на програмата и отделните етапи за изучаването, обобщаването и популяризирането на положителния опит.

Грижите на районния комитет, на заводските и учрежденските партийни комитети и организации сега са насочени към партийните групи, към тяхната способност да разгърнат още по-широка организаторска, масово-политическа и възпитателна работа в малките колективи, което съответствува на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП — 1980 г., и на общия дух на проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес.

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

БИТКА ЗА ЕФЕКТИВНОСТ

ЙОРДАНКА БОРИСОВА
секретарка на първична партийна организация
в ЗФДК „С. М. Киров" — Долна Митрополия

На страниците на списание „Партиен живот" срещам разговори и други публикации за ефективността в партийно-организационната работа. Сега при по-пълното приложение на икономическия подход и внедряването на новия икономически механизъм във всички сфери на социално-икономическия и обществения живот този проблем придобива особено значение за всички, в това число и за нас. Към дълбоки размисли по тези въпроси ни подтикват постановките, залегнали в проекта за Тезиси на предстоящия Дванадесети конгрес.

●

Нашата първична партийна организация е изградена в хидролизно-дрождевото производство на Зърненофуражно-дрождевия комбинат — едно основно звено в трудно производство, в което се използват

Digitized by Google

неограничените възможности на химията и биологията с чести изненади в сложния механизъм на химическите и биохимическите процеси. Съставът ѝ в количествено и качествено отношение е такъв, че разполага с възможности за ефективна организаторска и възпитателна дейност. Тя наброява 34 комунисти, от които 42 на сто са жени. Средният възрастов състав е условие и предпоставка за творческа активност. По образование 9 са с основно, 5 — със средно, 8 — със средно техническо и 12 — с висше.

Новите комплексни задачи — по-пълно приложение на икономическия подход и внедряване на новия икономически механизъм — внесоха съществени изменения в работата на партийната ни организация, в характера и сложността на нашите действия. Трябваше да търсим подходящи пътища и методи за мобилизиране на целия трудов колектив за решаване на производствените задачи и преди всичко за изпълнение на плана в размер на 8900 тона фуражни дрожди и 500 тона биоконцентрат „Ил“, и то с високо качество и висока ефективност. За постигането на тази цел беше необходимо: да се подобрява организацията на труда; да се спазват разходните норми, обезпечаващи планова себестойност на един тон сухи дрожди в размер на 1030 лева; да се води непримирима борба срещу безстопанствеността и разточителството, за внедряване на новости и интелектуализация на производството; да се извърши качествен основен ремонт и да се хигиенизират производствените помещения и площадки.

В какви направления действуваха партийното бюро и първичната организация? В какво виждахме своя принос?

Нашият принос виждаме в необходимостта от **повишаване ефективността на партийно-организационната работа.** Но в партийната дейност, за разлика от икономическата, качеството и ефективността нямат точен измерител. За тях можем да съдим от постигнатата цел. Но към нея се върви по различни пътища, достига се с разнообразни форми, средства и методи. При всички случаи обаче следва да има и практически резултати.

В какво търсехме измеренията на ефективността на партийно-организационната работа? Те са много, но за нас главните са: доколко е утвърден правилен стил в работата на низовия стопански ръководител; мобилизирани ли са усилията на стопанския и обществения актив за изпълнение на основните задачи; какъв е подходът при подготовката за вземане на решения и каква е организацията и контролът за тяхното изпълнение. На следващо място се открояваше необходимостта от повишаване действеността на някои форми на индивидуалната работа. И не на последно място — насочеността и конкретността на партийната пропаганда.

Известно е, че в новия икономически механизъм са заложени два основни принципа: материална заинтересованост и материална отговорност. Един от най-съществените моменти при настройката на управлението на стопанската дейност върху икономическа основа е резултативността и остатъчността на фонд „Работна заплата“. А без материална отговорност на колектива и на всеки негов член за изпълнение на поетите задължения не може да има ефективни крайни резултати. В тази връзка новият икономически механизъм дава право на ръководствата на цеховете сами да установяват формите на организация и системата на заплащане, да утвърждават вътрешни правила, показатели за организация на работната заплата. Затова в конкретната помощ за

Digitized by Google

на работа на низовия стопански ръководител първичната партийна организация видя един от субективните фактори за правилното прилагане на икономическия подход.

Нашите цехове са оглавени от талантливи и способни ръководители. Завоювали са доверие с конкретни дела. Партийното бюро им помага в индивидуалната работа с техните непосредствени помощници — технолози, механици, енергетици, началници на смени, а така също и на самите тях в усъвършенстването на организацията на труда. При самоотчетите им обръщахме внимание на пропуските и грешките, давахме им препоръки за бъдещата работа. Наша хубава и полезна инициатива станаха всекидневните оперативки, ръководени от главния технолог. На тях се анализира стопанската дейност и се вземат конкретни мерки от техническо, технологическо и организационно естество. Можем да кажем, че ръководителите на цеховете на дело прилагат призива на Партията — **всеки ръководител да преценява, да решава чрез сметката** така, както другарят Тодор Живков посочи на Националното съвещание от 30 януари 1980 година, а именно, **че новото, главното, което характеризира нашата философия, нашето виждане за практическото прилагане на икономическия подход, на новия икономически механизъм, е поставянето на стопанска сметка на всяка стопанска организация, на всяко нейно поделение, на всяка бригада, на отделния работник, на всяка социална организация и всяка социална дейност.**

В този смисъл повишаването на отговорността е важно условие за успешно прилагане на новия икономически механизъм. Затова в мобилизацията на усилията не само на стопанския, но и на обществения актив първичната организация открои другия голям резерв. Тя препоръча на профсъюзните ръководства към цеховете да се захванат с изпълнението на следните задачи: да усъвършенстват системата за водене и отчитане на социалистическото съревнование, по-точно — да се разшири неговият обхват, да се конкретизират показателите, да се онагледяват ежедневно и правилно да се отчитат резултатите. Наред с това всеки месец да се отчита стопанската дейност по цехове и по-конкретно и методично да се ръководи наставническото движение.

Стопанските и обществените ръководители носят лична материална и морална отговорност за лошите крайни икономически резултати, ако те са последица от недостатъчни грижи, от некомпетентно и ненавременно ръководство на стопанската дейност. Но лична материална отговорност носят и всички членове на колектива, когато са причинители на стопански щети — допуснат брак, преразход на суровини и материали, лоша трудова и технологична дисциплина и пр. Затова чрез ръководството над действията на комисията за народен контрол се опитахме да създадем

ОБСТАНОВКА НА НЕТЪРПИМОСТ И НЕПРИМИРИМОСТ

към отрицателните явления, които, за съжаление, не са чужди на членовете на колектива. Извършиха се проверки и се изясни как се спазва работното време, как се използват регламентираните почивки, какво е качеството на лабораторния контрол и пр. В същото време отчетохме, че направеното досега е само добро начало. Стигнахме до извода, че първичната организация в бъдещата си работа е необходимо да осъществява по-конкретно методично ръководство на комисията за народен контрол в три насоки: постоянен темп на работа; по-

Digitized by Google

голяма обхватност и конкретност на контрола; онагледяване на резултатите от проверките.

Подготовката за вземане на решения, организацията и контролът за тяхното изпълнение са важна предпоставка за ефективна партийна работа. В условията на новия икономически механизъм този момент също е голям резерв. Икономическият подход при вземане на решения е пряк път към ефективността в партийната работа.

Колективът на хидролизно-дрождевото производство през настъпващата година има да решава важни икономически задачи. Недостатъчната натовареност поради липса на основни суровини условно утежнява себестойността с постоянни разходи, което беше повод за партийна тревога и първичната организация отделяше голямо внимание на подготовката за вземане на решения. Към тях пристъпвахме след задълбочено проучване на проблема. В това отношение използвахме натрупания опит и утвърдените традиции. Например всеки месец по цехове и на тримесечия на открити партийни събрания обсъждаме икономическите резултати. Особено внимание отделихме на работата с низовите стопански ръководители — комунисти и безпартийни, преки организатори и ръководители на производството. Самоотчети пред партийното бюро направиха 8 началници на смени, 2-ма механици, 2-ма технолози и 2-ма началници на цехове.

Подготовката и вземането на решенията са едната страна на въпроса, а контролът за тяхното изпълнение осигурява по-висока ефективност от тях. От характера на контрола много зависи крайният резултат. Например констативната проверка е самоцелна. Тя не предпазва и не предотвратява слабости, въпреки че като факт е активизиращо средство. И тук е нашият недостатък. Понякога принизяваме превантивния контрол, допускаме проверки с чисто информативен характер: събират се сведения, факти, ангажира се времето на хора. Проверяващият си отива и толкова. По тази причина останаха незабелязани резервите в топлинния баланс на цеховете, в допълнителните суровинни източници и др. А можеха да бъдат поле за ефективни партийни решения. Недостатъчна е и взискателността към отделния изпълнител, който стои зад всяка задача или мероприятие. От него следва да се търси цялата отговорност за неизпълнението на поетото задължение и за нанесените щети.

Срещат се въпроси, които не могат и не бива да чакат. Такъв е въпросът с икономическия подход и съпътстващите го безотговорност, равнодушие, безгрижие. Един от начините за преодоляването им е конкретната, съдържателната

ИНДИВИДУАЛНА РАБОТА

Извършеното със замяната на партийните членски книжки в това отношение за нас беше голяма школа за набиране на опит. Този именно богат опит на първичната организация използваме в три основни направления: в индивидуална работа с безпартийните низови стопански ръководители, номенклатурни кадри на партийната организация, предимно чрез самоотчетите; в индивидуална работа с членовете на целия колектив; възлагане на партийни поръчения не само на комунистите, но и на безпартийните.

Индивидуалната работа с отделния член на колектива е едно хубаво средство за повишаване социалната активност на хората. Изградихме комисия за индивидуални разговори. Тя запознава трудещите се с проблемите, които ги интересуват, изучава настроенията им, техните мнения и предложения. Функционирането ѝ, за съжаление, е обременено от трудности, които не са по силите на партийното бюро и пър-

Digitized by Google

вичната организация да ги преодолеят. Затова през 1981 г. за набиране на по-пълна информация се използват кутии с надпис „Въпроси, предложения, жалби към първичната партийна организация". Проблемът е ще съумеем ли разумно да я оползотворим.

Икономическият подход засилва актуалността и на въпроса за конкретността на партийните поръчения. Първичната партийна организация ги използва за повишаване на активността, а не за изпълнение на служебни задължения, обвързва ги с актуални задачи, отнасящи се до икономиката, организацията на труда, квалификацията и пр. Не ги ограничаваме само до комунистите, възлагаме ги на всички номенклатурни кадри. Тук понякога ни липсва превантивният контрол за тяхното изпълнение, не винаги оказваме конкретна помощ на нуждаещите се.

Практиката ни подсказа, че партийната пропаганда и агитация в условията на новия икономически механизъм могат да бъдат високоефективни, само когато са актуални, правдиви, целенасочени и конкретни. Чрез емоционалновъздействуващите средства например на нагледната агитация системно разясняваме същността на новия икономически механизъм, показваме личната заинтересованост и крайните резултати на целия колектив. Челният опит онагледяваме в алеята на първенците, използваме и специални пана в основните цехове. В чест на бележити дати изпращаме поздравителни адреси и телеграми до семействата на изтъкнатите работници и ръководители. Отличилите се смени, бригади и отделни работници поздравяваме с мълнии, поздравителни адреси, които поставяме върху специални табла. Особено ефективна инициатива беше всекидневното онагледяване хода на съревнованието по време на основния ремонт по цехове и бригади. Използваните средства и материали бяха художествено и идейно издържани и стимулираха членовете на колектива да извършват бърз и качествен основен ремонт и пр.

Като разказвам за успехите, за постиженията, не мога да премълча недостатъците и някои нерешени въпроси. Все още например не сме преодолели дребнотемието в плановете. Не са редки явления да се заобикалят лоши прояви и сериозни недостатъци. За преодоляване на някои слабости предвиждаме да поставим трайни табла с конкретно икономическо съдържание и показатели във всички основни отделения; да онагледим отношението към материалната отговорност и в този смисъл да покажем икономическите последици от тях; да разнообразим формите за разпространение на положителния опит и т. н.

●

Отчитайки мястото и ролята на колектива на хидролизно-дрождевото производство в общокомбинатската дейност, оценявайки голямата си отговорност при трайното и последователното решаване на белтъчния проблем, както е посочено в проектотезисите на Дванадесетия конгрес на Партията, първичната организация и в бъдеще ще усъвършенствува приложението на икономическия подход в своята дейност.

Digitized by Google

СТРАНИЦА НА РЕДАКТОРА

ХВАЛБАТА

Разговорът при първия секретар на комитета започна с въпроса за реколтата. „Тази година сме добре — каза секретарят. — Хвърлихме всички сили, но очистихме полето навреме.“ И премина на друга тема.

После, когато потеглихме за съседната селищна система, напуснахме автомагистралата и колата заопипва изкъртения асфалт на неподдържаното междуселско шосе, от двете страни се зареди́ха нарязани от коловози царевичаци с недообрани мамули. По-нататък се виждаха гърбиците на неизвозеното захарно цвекло. Край блока загасени трактори чакаха да се отвори „фронт за сеитба“. Тънка ноемврийска мъгла пълзеше над полето.

Хвалбата! Тя никога не е била поощрявана в обществото. Народът е измислял весели историйки и саркастични одумки за оня, който се хвали. Българинът е редял мъдрости: „Който се хвали, не пали!“, „Работата хвали майстора!“ и пр., и пр., но като че ли повече в домашния бит, за пред роднинска и съседска среда. А на общественото поприще!

Там нещата се поизменят, може би защото твърде много хора се ангажират и вместо да търсят отговорност на некадърния ръководител, се хващат да му свършат работата; или пък затова, че някой не иска да си разваля спокойствието, като проверява същността на нещата. Вината е и наша — на журналистите. Тръгнем ли да хвалим — здравата хвалим: по това, което са ни показали, което са ни разказали. Забравяме, че трудовият колектив като всеки жив организъм има своя кръвна картина, наречена в условията на новия икономически механизъм вътрешностопанска сметка, че по един начин изглеждат нещата в тапицирания и мокетирания кабинет, по друг — на обекта.

Времената се менят, ръководството се усъвършенствува, усъвършенствува се и самоизтъкването. Сега по-хитрите гледат кое е модерно, на кое се обръща внимание, кое е необходимо например на окръжния ръководител, за да се похвали пред министерството. И затова залагат пищни почини с главна цел не да се свърши работа, а да се привлече внимание.

Нашумят ли инициативите, разхвалят ли опита на някого, тръгват групи да ги проучват. Гласност — да, но опре ли работата до сравнимост, често пъти настъпва разочарование; често пъти там, на място, се оказва не челен опит, а кук обем в лъскава опаковка.

Време е да очистим окръжаващата ни социална среда от шума. С непримиримостта, заложена в проектотезисите на XII конгрес на БКП: „...да се води борба против празнодумството и шумотевицата, против опитите да се преувеличават действителните резултати и се прикриват съществуващите недостатъци!“

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

АРМЕЙСКИ
КОМУНИСТ ГОСТУВА

НА **ПАРТИЕН ЖИВОТ**

ВЪЗПИТАНИЕТО НА ПАТРИОТИ ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТИ — ПАРТИЕН ДЪЛГ

Истинският човек не може да се откъсне от своята родина както реката от изворите си. Една от основните задачи на партийните организации в Българската народна армия е да поддържат тези извори постоянно пълноводни и чисти. Тя е обусловена от партийното изискване към главната цел на патриотичното и интернационалното възпитание да формира у народа и подрастващото поколение съзнание за дълг към родината, Партията и социалистическата общност, към революционните сили в света.

За нейното осъществяване сред воините от Българската народна армия се води богата по съдържание и идеен заряд политическа работа. В проекта за Тезиси на XII конгрес на Българската комунистическа партия се поставя като основно и важно направление на идеологическата работа патриотичното и интернационалното възпитание на народа.

За работата на партийните и комсомолските организации в отделни поделения по патриотичното и интернационалното възпитание на воинската младеж се разказва в материали, с които ни гостува сп. „Армейски комунист."

Digitized by Google

СВЕТОГЛЕДЪТ — ИДЕЙНА ОСНОВА

полковник СИМЕОН БИЖЕВ
зам. главен редактор

Патриотизма Владимир Илич Ленин определи като „едно от най-дълбоките чувства, затвърдени от вековното и многолетно съществуване на обособените отечества"[1]. Но той не е само любов към отечеството, а и страдание, готовност на саможертва. „Няма власт над тази-глава, която се е устремила към свободата" (Хр. Ботев). „Аз съм посветил себе си на отечеството... ако спечеля, печеля за цял народ, ако загубя — губя само себе си" (В. Левски). „Нямам ни най-малко основание да се срамувам, че съм българин" (Г. Димитров). И още нещо — благороден хуманизъм и интернационализъм. По думите на другаря Тодор Живков едно от най-големите завоевания на нашата революция е кристално чистата, последователно интернационална, истинска братска дружба между Партията и народа на Народна република България и Партията и народа на Съветския съюз.

Решенията на Десетия партиен конгрес повишиха изискването патриотичното и интернационалното възпитание да се извършва от последователни класово-партийни позиции.

Февруарският пленум на ЦК на БКП (1974 г.) очерта като основно направление за идеологическата работа на партийните организации издигане на нова висота патриотичното и интернационалното съзнание на трудещите се, органичното съчетаване на синовната любов към отечеството с братската обич към великия Съветски съюз, със солидарността към световната социалистическа общност, международното комунистическо движение и прогресивната борба на народите от целия свят.

За да се осъществят на дело тези изисквания, политорганите и партийните организации отделят постоянно внимание за формирането на комунистически светоглед у всички воини, за утвърждаване в тяхното съзнание на любов към родината, готовност да се изпълнява дългът за защита на социализма у нас и държавите от социалистическата общност.

Без да омаловажаваме приноса на дейността на политорганите и на партийните организации за пълното използване на въздействието на социалната среда, на социалистическия начин на живот и на цялостната партийно-политическа работа за формиране на светогледа на воинската младеж, основната област, където се решава тази задача, е системата на марксистко-ленинската и политическата подготовка.

●

Въпросите за качеството и ефективността на занятията по марксистко-ленинска и политическа подготовка се обсъждат на съвещания на политорганите, на заседания на партийните ръководства от различни равнища, на организационни събрания, на партийни активи и конференции. На заседания на партийните бюра и на организационни събрания в партийните организации със секретари офицерите Боянов и Пенев е разгледан въпросът за мястото и приноса на пропаган-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 28, с. 185.

Digitized by Google

дистите **за въоръжаване на обучаваните с дълбоки и трайни научни знания** по темите, определени в учебните програми и планове. Приели са конкретни решения за усъвършенстване на умението и методическото майсторство на пропагандистите. Усилията им са насочени да разкриват по време на лекциите, семинарните (класно-груповите) занятия, партийността и обективността на изучаваните въпроси от марксистко-ленинската теория. По темите, свързани с историята на Партията, основната грижа на пропагандистите е да показват обусловеността на дадено събитие с предшествуващите го обективни процеси, да се откроява действието на обективните закони при определените исторически условия, като се търси пълно покритие на мисълта на Георги Димитров да изучаваме историята на Партията не като абстрактно учение, а за класови цели.

Възложили са партийни поръчения на отделни комунисти по-непосредствено да помагат за целенасочване на идеологическата работа на комсомолските дружества. Неин същностен белег сега е порасналото умение и разнообразният подход да се доказва защо последователното издигане и осъществяване на ръководната роля на Партията е главна предпоставка за всички успехи в условията на победилия социализъм — най-високият връх в тринадесетвековната история на България. За утвърждаването на тази истина у младежите комунистите Крумов, Йорданов и Боянов по поръчение на партийното бюро разработили теми, свързани с нарасналата роля и творческия подход в работата на Партията, които се разглеждат в комсомолските дружества.

При изучаването на въпросите от марксистко-ленинската философия, политическата икономия и научния комунизъм обосноваването на обективността на марксистко-ленинската теория се търси по други пътища.

Чрез оценките, които дават партийните ръководства за степента на овладяването на изучавания програмен материал, се прави анализ и за приноса на пропагандистите. От тях се изисква да доказват закономерната обусловеност на актуалните проблеми на строителството на развитото социалистическо общество, на световния революционен процес и на идеологическата борба. Да разкриват най-важните закономерности и постижения на социалистическото общество. Неотклонно да се осъществява принципът на партийност и класов подход при анализа на съвременните проблеми. И още по-конкретно, когато се изучават темите от теорията на научния комунизъм (сега във връзка с решенията на XII конгрес на БКП и XXVI конгрес на КПСС), ще се акцентува върху първостепенното значение на следните идеи: изграждането и защитата на развитото социалистическо общество; за победата на комунизма, за неизбежната гибел на съвременното капиталистическо общество. Стремежът е тези идеи да преминат в сферата на убежденията, да създават предпоставки за проява на революционен оптимизъм, морално-политическа устойчивост, всеотдайност към родината.

Наред с това пропагандистите (чрез работата на предметно-методическите комисии, постоянно действуващите семинари и методическите съвещания) обмислят как на практика знанията да се превръщат в убеждения, на кое от основните въпроси по дадена тема да се обърне внимание, каква изследователска работа да се извърши и как да се подчини тя на задълбоченото усвояване на темата и т. н.

Научноизследователската работа на обучаваните е целенасочена и постоянна. Почти няма комсомолец, който в продължение на две години да не е получавал задача за изследване на даден въпрос, да подготви доклад или съдоклад за семинарно (класно-групово) занятие, да не е включен в група за разработка на политическа задача.

Digitized by Google

Освен това значителна част от тях се готвят и вземат отношение по въпроси, обсъждани на научно-теоретическите конференции, които организират политорганите. На най-подготвените комсомолци се дават поръчения и им се оказва непосредствена помощ за участие в националния младежки политически конкурс. С помощта на партийните организации и политотдела, в който работи офицерът Вацов, до втория етап на националния младежки политически конкурс са допуснати двадесет и двама комсомолци, до третия етап — дванадесет и до заключителния етап — трима.

Така обучаваните се учат на правилен аналитичен подход при усвояването на марксистко-ленинската теория, на умение самостоятелно да придобиват знания. Потвърждение за полезността на този стил на работа са резултатите от годишните изпити. В поделението, където работи офицерът Вацов, общият успех е над „много добър", а в поделението, където работи офицерът Добрев, 45 процента от учебните групи са с „отлична" оценка.

Последователни грижи се полагат за доказване на хуманната същност на марксизма-ленинизма при решаването на задачите за строителството и защитата на развитото социалистическо общество. Благоприятни условия за това сега ще бъдат решенията на XII партиен конгрес в областта на идеологическата дейност. С пропагандирането на успехите в икономическата, социалната и културната политика на Партията се утвърждава убеждението, че марксизмът-ленинизмът е най-справедливото учение.

Тези задачи партийните организации решават, като се ръководят от постановките, дадени в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС. Те са разработили план-програми за неговото изпълнение. Пряко участвуват и подпомагат дейността на комсомолските дружества за изучаване и задоволяване на потребностите и интересите и за осигуряване най-добри условия за реализация на младежта. На предна позиция се извеждат обществените интереси и потребности на младите хора. С това е съобразено изучаването на темата „Дългосрочната програма на Министерството на народната отбрана и Главното политическо управление на Народната армия за дейността на войсковия Комсомол по изпълнение на задачите, произтичащи от Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС".

Преди занятията по темата комсомолските дружества разгърнаха последователна пропагандистка дейност, която създаде благоприятни условия за висока активност и задълбочени дискусии.

В разискванията по време на класно-груповото занятие в учебните групи с ръководители офицерите Банков, Сапунджиев, Арнаудов и др. комсомолците са показали умение да осмислят и анализират теоретическото и практическото значение на повдигнатите в Писмото проблеми и да виждат своето и на комсомолското дружество място за подобряване на социалистическата организация на воинския труд и прилагането на комплексния подход в работата за светогледното изграждане на младежта.

●

За управлението на този сложен процес партийните ръководства насочват усилията на комунистите и комсомолците (пропагандисти и активисти) **да прилагат цялата система от принципи на идеологическата работа:** методологически, политически, психолого-педагогически и организационни с цел да се оптимизира въздействието за формирането на личните убеждения. Това се осъществява чрез пълноценното използване на информационните, стимулационните, управленческите, организационните и социално-психологическите механизми в идеологическата работа със съответния колектив.

На свое събрание партийната организация, на която е секретар

Digitized by Google

офицерът Йорданов, е обсъдила въпроса за приноса на комунистите-пропагандисти за активизиране познавателната дейност на воините в занятията чрез използването на социалните механизми при изучаване на обществените науки. Върху основата на разменените мисли и изпълнението на взетите решения активността на комсомолците в занятията не само е пораснала, но рязко се увеличили въпросите, по които възниквали дискусии. Натрупаният опит се изучава, усъвършенствува и разширява.

В ръководеното от старши лейтенант Трифонов класно-групово занятие по темата „Борбата на българския народ под ръководството на БКП против капитализма и фашизма за победата на социалистическата революция" войниците не са се задоволявали само да изброяват историческите събития и факти в техния хронологичен ред, но са показали марксистко-ленински знания и са използвали верни критерии за оценка на тяхното значение. До това се е стигнало в резултат на осмислянето на извънкласната работа на комсомолското дружество в съчетаване със самоподготовката за занятието. Мнението за задълбочено усвояване на учебния материал било потвърдено и от организираната кратка анкета, в която се искало войниците да посочат шест събития, свързани с темата, които будят у тях чувство за национална гордост, родолюбие и интернационализъм.

Свой принос за преминаване на занятията на високо идейно-теоретично и методическо равнище дават и комсомолските комитети. Когато обсъждат въпросите за дейността на дружествата и организациите за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на младежите, те оценяват и работата на младите офицери пропагандисти за светогледното изграждане на обучаваните комсомолци, проявяват взискателност към тези от тях, които допускат слабости или ниски критерии в организацията на занятията. Те анализират опита на най-добрите, набелязват конкретни мерки постиженията им да станат масова практика главно по пътя на засилване чувството за отговорност.

Комсомолските комитети, за работата на които отговарят капитан Пенев и старши лейтенант Йорданов, разгръщат в дружествата и групите целенасочена дейност за активизиране на обучаваните по време на семинарните и класно-груповите занятия, които преминават на исторически места, промишлени или строителни обекти. Съгласувано с ръководителите на учебните групи, те възлагат комсомолски поръчения за подготвяне на нагледни пособия, на реферати и доклади, които се четат преди или по време на занятията. В много случаи те са инициатори за срещи с местни партийни и държавни дейци, с изтъкнати хора на труда и др. Такава организаторска работа (като резултат от партийното въздействие) се върши и от почти всички комсомолски комитети по много от изучаваните теми, посветени на 1300-годишнината от създаването на България и 90-годишнината на Българската комунистическа партия.

Както всяка дейност, така и процесът на формиране на светогледа на воините не протича гладко. В работата си за решаването на тази задача политорганите, партийните ръководства и организации допускат слабости, които пречат и задържат пълноценното превръщане на марксистко-ленинските идеи в дълбоко убеждение на воините. Една от тези слабости е увлечението въпросите за състоянието на марксистко-ленинската и политическата подготовка (в продължение на една година) да се разглеждат на заседания на ръководните органи или на организационни събрания по няколко пъти (макар и в разностранен аспект), без необходимата задълбоченост и конкретност. От своя страна това оказва влияние върху вземаните решения и организацията на пълноценното им изпълнение, за под-

Digitized by Google

държане на постоянна активност в овладяването на изучаваните теми и проблеми. Такива слабости в работата си отчитат партийните организации със секретари Стефанов и Георгиев. Въпросът не е само в „отчитането", а в недооценяването на необходимостта да се прави политически анализ за приноса на комунистите пропагандисти за създаване на проблемни ситуации по време на занятията, за пробуждане самостоятелното мислене на обучаваните, за избягване на заучените схеми при излагане на знанията, без достатъчно опиране върху съвременните нови тенденции и успехи в живота на обществото.

Това се отразява в съзнанието на някои недостатъчно идейно укрепнали воини, под формата на различни по сила, широта и устойчивост съмнения и колебания. Естествено е, че при такива слабости формирането на марксистко-ленинския светоглед не може да протича настъпателно и устойчиво.

Успехите и пропуските в дейността за светогледното изграждане на воините партийните организации търсят в подхода си за активизиране на комунистите и комсомолските ръководства за по-пълноценно използване на механизмите за идеологическо въздействие в съответствие с изискванията на принципа за тясна връзка на идеологическата работа с живота и нарасналите интелектуални възможности и политическа активност на воините.

НЕИЗЧЕРПАЕМИ ИЗВОРИ

полковник ТОДОР КАРИДОВ

Тази година нашият народ, в това число и воините от БНА, ще ознаменува най-тържествено редица крупни исторически събития, като 1300-годишнината на българската държава, 25 години от Априлския пленум на ЦК на БКП, 90 години от създаването на БКП. По този повод политорганите, партийните и комсомолските организации приеха перспективни планове. В тях на основата на дългосрочната програма на Министерството на народната отбрана и на Главното политическо управление на Народната армия за внедряване изискванията на Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС в условията на БНА и на общоармейския комсомолски преглед „1300 години българска държава" са предвидени разностранни идейновъзпитателни мероприятия.

За последователното и пълно обхващане на младежите военнослужещи в системата на патриотичното възпитание политорганите и партийните организации полагат непрекъснати грижи за повишаване ролята, отговорността и самостоятелността на Комсомола в решаването на тази задача. Периодично на заседания, съвещания и събрания партийните ръководства разглеждат дейността на комунистите по възпитанието на военнослужещите, състоянието на масово-политическата работа в Комсомола. Правят преценка на дейността на младежките комитети за качеството и плодотворността на инициативите, свързани с патриотичното възпитание, насочват комунистите към засилване на индивидуалната политическа работа с военнослужещите, за поддържане на по-тесни

Digitized by Google

връзки с тях, за по-активно участие в живота на комсомолските организации и в културно-просветната им дейност.

За посрещане на юбилеите — 1300-годишнината на българската държава и 100 години от рождението на Георги Димитров, с достойни воински дела командуването и политотделът, където служи офицерът Вацов, призоваха личния състав на борба за постигане на високи успехи в бойната и политическата подготовка, за висока обществена активност, за създаване на необходимите условия за изява на младите воини. Политотделът периодично прави преценка на състоянието на политическата работа във връзка с тези славни дати. Под негово ръководство е проведено събрание на комсомолския актив с дневен ред „Работата на организациите за осъществяване пълна изява на младежите в учебния процес и в обществения живот, за достойно посрещане на юбилеите".

Широка организаторска и политическа работа се върши и от политотдела, където служи офицерът Добрев. Изпълнението на перспективния план за чествуване 1300-годишнината на българската държава политотделът следи отблизо. Два пъти досега е направил преценка за състоянието на масово-политическата работа в частите и подразделенията, изслушал е офицерите Малчев и Петров за дейността на партийната и комсомолската организация в тази насока. Предстои преглед на дейността на културно-просветните учреждения и среща с младите офицери за обмяна на опит по патриотичното възпитание на военнослужещите.

Благодарение на грижите на политорганите и партийните организации се постига по-голяма съгласуваност и координация на всички масово-политически мероприятия, осъществявани в частите и подразделенията. Това допринася за организиране на по-съдържателна идейновъзпитателна дейност, за използването на по-разнообразни форми и за по-качествена подготовка и провеждане на отделните инициативи.

Измина повече от две години от обявения от Главното политическо управление на Народната армия общоармейски комсомолски преглед „1300 години българска държава" (1978—1981). Целта на прегледа е чрез разгръщане на широка организаторска и масово-политическа работа комсомолските организации да съдействуват за постигане на най-високи резултати в бойната и политическата подготовка и повишаване бойната готовност на воините, за изграждане у всеки класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание като една от най-характерните черти на социалистическата личност.

Изтеклите години след обявяване на общоармейския комсомолски преглед са наситени с голямо напрежение в работата на комсомолските организации за изпълнение Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, на дългосрочната програма на Министерството на народната отбрана и на Главното политическо управление на Народната армия, за пълноценна изява на войсковата младеж. Положителен опит са натрупали комсомолските организации от поделенията, където служат капитан Пенев и старши лейтенант Йорданов. За младежите от тези поделения любовта към родината има още по-дълбок смисъл и значение. Те имат щастливата съдба да служат върху тази земя, където преди 1300 години Аспаруховите воини сложиха началото на нашата държава. Това определя съдържанието на масово-политическата работа на комсомолските организации и високата им отговорност за подготовката на този знаменателен юбилей.

Основното съдържание на идейновъзпитателната работа на комсомолските организации се определя от постановките на Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола и от Писмото на

Digitized by Google

др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, че възпитанието в патриотичен дух, **формирането на патриотичното съзнание е много по-резултатно и полезно, когато умело и пълнокръвно се използват неговите три извора: историческото минало, социалистическото съвремие и комунистическото бъдеще.**

●

Осмислянето и използването на героичното минало на народа, на този вечен и безценен извор на любов към род и родина, има огромно значение за патриотичното възпитание на войсковата младеж. Комсомолските организации със секретари Лазаров, Узунов и Господинов, като отчитат изключително богатата и славна тринадесетвековна история на българския народ, с която всеки може и трябва да се гордее, се стремят чрез разнообразни форми на масово-политическа работа да разкриват патриотичните чувства и прекрасните национални добродетели, които са окриляли и окрилят българина и са го запазили от асимилация. За тази цел организациите и дружествата се стремят всяка среща с миналото на родината да предизвика у военнослужещите дълбоки размишления и чувства.

Младите воини са посетили Плиска, Преслав, Мадарския конник и Шуменската крепост. Тук те са разгледали старините и музейните сбирки и са изслушали беседи за героичното минало на този край, за първите престолнини на България, за преобразованията, които са направени през годините на народната власт, и за перспективите на по-нататъшното му развитие. Комсомолците са научили много нови и интересни неща за бъдещето и настоящето на окръга, в който служат, за хората, които с труда си преобразуват страната, със сърцето си са се докоснали до героизма и мъжеството, с което дедите ни са пазили свободата и независимостта на страната ни.

Партийната организация със секретар Тодоров през миналата година помогна на комсомолците да проучат всички паметници и паметни плочи в края, в който служат. Досега са изучени и е поето комсомолско шефство над 32 паметника и паметни плочи. Мнозинството от героите са утвърдени за патрони на комсомолски дружества.

Политорганите и партийните организации, като отчитат по-пълно общообразователното и културното равнище на младежите, препоръчват на комсомолските организации да използват по-широко такива плодотворни форми за възпитателна работа като теоретически и читателски конференции, викторини, вечери на въпроси и отговори и др. С помощта на партийните ръководства комсомолските организации **са провели вълнуваща по съдържание викторина „Българското военно изкуство през вековете“.** Наред със състезанията за най-добро познаване на българското военно изкуство комсомолците са изслушали и доклади за „Българското военно изкуство през вековете“ и „Приносът на българската армия за обогатяване на военното изкуство“.

Викторината е помогнала да се запознаят със славните победи на хан Крум, на царете Симеон и Калоян, на победите на българската армия при Одрин, Люлебургас, Булаир, при р. Драва — плод на българското военно изкуство. Героизмът на дедите ни е предизвикал у тях чувство на гордост, че са наследници на народ с богата военна история.

Благодарение на постоянните грижи на политотделите и на партийните ръководства комсомолските организации са провели интересни форми на работа в часовете за културно-масова работа, свързани с възпитанието на патриотични чувства у военнослужещите: тематични вечери под наслов „България — древна и млада“, „България — страна с героична история и древна култура“; викторина на тема: „Син съм на земя прекрасна, син съм на юнашко племе“; читателски

Digitized by Google

и научно-теоретически конференции; кинолектория под наслов „1300 години българска държава"; преглед на строевата и на художествената песен.

●

Възпитанието в любов и преданост към революционните идеали на Партията, към хилядите нейни жертви и героични подвизи в антифашистката борба **е важно направление на идейновъзпитателната дейност на комсомолските организации.** По случай 90 години от основаването на БКП в комсомолските организации и дружества ще продължи да се осъществява традицията „Дни на българския революционер", които са съпроводени със срещи с активни борци против фашизма и капитализма. На тези срещи ветерани на Партията разказват за революционните традиции на народа ни. На тематични вечери за Партията, за РМС комсомолците се запознават с живота на основателите на Партията и революционните младежки дейци. Посещават лобни места на загинали герои в антифашистката борба, устройват екскурзии до връх „Буздлуджа" и др. Това предизвиква у младежите синовна признателност и преданост към Партията, която само за 36 години успя да преобрази нашата изостанала аграрна страна в индустриално-аграрна страна, в която непрекъснато се издига материалното и духовното благосъстояние на народа.

Под ръководството на политотдела и на партийните ръководства комсомолските организации осъществяват и **богата идейновъзпитателна работа, свързана с чествуване на 100 години от рождението на Георги Димитров.** С особен интерес младежите са участвували във викторината на тема: „Димитровските завети в действие", в десетдневката „Димитровски дни" всеки комсомолец трябва да покаже на какво е способен. Във всяка комсомолска организация е изградена лекторска група, която подготвя и изнася цикъл от лекции на тема „Георги Димитров — наше знаме".

Особено интересна и полезна е била срещата на комсомолците с автора на книгата „Дните на Димитров — каквито ги видях и записах" Неделчо Ганчовски.

През 1982 г. е предвидено да се организира читателска конференция на тема „Безсмъртният образ на Георги Димитров", а дните от март до юни да се обявят за „100 димитровски дни", които ще бъдат наситени с разнообразни мероприятия. С осъществяването на тези инициативи се цели да се изучи по-задълбочено героичният живот и безсмъртното дело на Георги Димитров.

За разкриване на ярките и дълбоки социалистически преобразования на родината, нейния международен авторитет и възхода на културата в центъра на политико-възпитателната работа на комсомолските организации, където секретари са Костов, Лазаров, Стефанов и Господинов, стоят въпросите на икономическата и културната политика на Партията, на грижите ѝ за подобряване социалното положение на трудещите се. Традиция е в тези организации да се правят посещения на социалистически обекти, срещи с представители от заводи, фабрики, АПК, с местни партийни и обществени дейци, със знатни хора на изкуството и културата. Всяко посещение и среща с първенците в труда от комбината за автомобилостроене „Мадара", от Завода за индустриално и нестандартно оборудване, от Комбината за алуминий обогатява младежите със знания за организацията на труда, за производствения процес, за пласмента на продукцията на вътрешния и международния пазар. Това съдействува да се повишава кръгозорът на младежите, отразява се положително на трудовата и политическата им активност, увеличава стремежа им да повишават знанията си по бойната и политичес-

Digitized by Google

ката подготовка, да усъвършенстват бойното си майсторство.

Срещите с героите на социалистическия труд са накарали комсомолците от организацията със секретар Узунов да се замислят над въпроса за героизма на воините при овладяването на бойната и политическата подготовка. Размишлявайки върху това, комсомолският комитет стига до извода да организира разговор на тема „Героизмът в нашето всекидневие". За тази цел подготвя основен доклад и съдоклади по темата, осигурява присъствието на героя на социалистическия труд офицера Николов от Строителни войски, на когото като офицер от гранични войски при опит да обезвреди мина му биват прекъснати китките на ръцете. Поканили командири с дългогодишен опит в подготовката и възпитанието на военнослужещите. Срещата с офицера Николов и с командирите на отлични подразделения е помогнала на младежите по-дълбоко да вникнат в същността на героизма и на мъжеството в мирните дни.

Вечерите на родния край, осъществявани в комсомолската организация със секретар Стефанов, оказват силно емоционално въздействие върху военнослужещите. Интересно преминават онези вечери, в които участвуват и разказват своите впечатления младежи, работили в строителството, в АПК или направили туристически поход из страната. Дълбоки впечатления в съзнанието на младежите оставят тези вечери, когато разказаното се илюстрира с документални филми и фотоснимки. Присъствуващите изпитват удовлетворение, обогатяват познанията си за родината, усвояват много нови и интересни факти. Това приповдига настроението им, предизвиква чувство на гордост за своя народ, за любимото отечество, повишава отговорността им за овладяване на бойната техника, за достойна защита на социалистическата ни родина.

За разкриване на историческата роля и мястото на Априлския пленум на ЦК на БКП (1956 г.) за осъществяване генералната линия на Партията комсомолските организации срещат пълната подкрепа на политорганите и на партийните ръководства. С тяхна помощ се създават условия за изпълнение на набелязаните мероприятия като тематични вечери на тежката промишленост, на строителството, на културата. Пред младежите се изнасят беседи за същността на социалистическата демокрация, за ролята на критиката и самокритиката. Посещават социалистически строежи. Провеждат викторини на тема „Помощта на СССР за строителството на развитото социалистическо общество" и „Ролята и мястото на СИВ за осъществяване на интеграцията в различните области на икономическото развитие".

Времето до откриването на XII конгрес на Партията комсомолските организации използват за най-интензивна масово-политическа дейност за повишаване на трудовия подем във всички младежки колективи.

Основното съдържание на идейновъзпитателната дейност е разкриването на успехите, които нашата страна успя за 36 години да постигне в целокупното си развитие. Младежите се запознаха с постиженията на икономическия фронт и във областта на социалната политика, с нарасналия международен авторитет на нашата страна като стожер на мира и активен борец за разведряването. В проведените „Вечери на Партията" те разискват за ръководната ѝ роля в етапа на изграждането на развито социалистическо общество. Срещите с първенците от шефствуващите предприятия запознаха военнослужещите с постиженията на трудовите колективи. Предвиденият в комсомолските дружества разговор на тема „Два конгреса — една цел" ще разкрие пред младежите перспективите, които XXVI конгрес на КПСС и XII конгрес на БКП чертаят за следващи-

Digitized by Google

те още по-големи завоевания във всички области на живота в Съветския съюз и в нашата страна.

●

Едно от основните направления в дейността на комсомолските организации по възпитанието на младежта е **издигане на нова висота интернационалното ѝ съзнание**. В центъра на идейновъзпитателната работа стои органичното съединяване на синовната любов към отечеството с братската обич към великия Съветски съюз, със солидарността към световната социалистическа общност и към международното комунистическо движение. Грандиозната програма, която начерта XXVI конгрес на КПСС за строителството на комунистическото общество, радват всяко българско сърце. Осъществените разнообразни инициативи от воинската младеж като: викторини за историческите корени на българо-съветската дружба и нейното значение за строителството на развитото социалистическо общество у нас; срещите със съветски специалисти, работещи в нашата страна; изградените в димитровските стаи кътове на българо-съветската дружба; изнесените доклади по случай 110 години от рождението на В. И. Ленин и за успеха на СССР през десетата петилетка допринасят да се разкрият огромните успехи на съветската страна в строителството на комунизма, да се запознаят военнослужещите с живота на съветските хора.

В съвременни условия, когато още съществува реална опасност от нова световна война, особено място в дейността на комсомолските организации заема работата по разкриване необходимостта от по-нататъшно укрепване на могъществото, единството и сплотеността на световната социалистическа система.

Възпитаването на воините от Българската народна армия в братска дружба и бойно сътрудничество със социалистическите армии начело с непобедимата Съветска армия е постоянна задача на комсомолските организации. За тази цел те използват тържествените събрания за чествуване годишнините на Съветската армия и на другите братски армии, срещите с бойци и командири от социалистическите страни, вечерите на съветската бойна техника, тематичните вечери „Братя по оръжие“, слушат доклади за Варшавския договор, за неговите цели и задачи и др. Масово-политическите мероприятия в тази насока помагат за укрепване на единството и дружбата между социалистическите армии, за обмяна на опит при тяхното обучение и възпитание.

●

Сега главните усилия в дейността на политорганите, на партийните и на комсомолските организации е разгръщането на широк фронт политико-възпитателна работа за мобилизиране силите на военнослужещите за изпълнение задачите, които ще постави XII конгрес на Партията, за патриотичното и интернационалното възпитание на воинската младеж, за реализирането на учебно-бойните задачи през 1981 г. при високо качество и плодотворност, за повишаване чувството ѝ за отговорност за строителството и за защитата на социализма.

Digitized by Google

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО УСЛОВИЕ

подполковник ДИКО НЕНКОВ
кандидат на философските науки

Главната цел на идеологическата диверсия срещу Българската народна армия е да се подкопават нейната боеготовност и боеспособност. Тя се стреми да подрива единството между народ и армия, да компрометира ръководната роля на Комунистическата партия в нея. Усилията ѝ са насочени да отслабва бойния съюз между страните — членки на Варшавския договор, като се извращава социалната същност, роля и предназначение на армиите от социалистическите страни и преди всичко на Съветската армия. Буржоазните идеолози се стремят да създават неверна представа за характера на съвременната война, за икономическата и военна мощ на страните — членки на НАТО. Тяхно изпитано средство е да възпитават у младежта пацифистки чувства, национален нихилизъм. Пропагандата им е насочена да насаждат в живота на войските (доколкото е възможно) упадъчния буржоазен начин на живот.

Тези цели на буржоазните идеолози са добре известни на политорганите и политработниците, на партийните и комсомолските организации в Българската народна армия. Комунистите от поделенията, в които служат офицерите Вацов и Добрев, правилно разбират необходимостта от воденето на системна и настъпателна борба против влиянието на буржоазната идеология като **задължително условие** за ползотворна дейност в класово-партийното, родолюбивото и интернационалното възпитание на войнската младеж. Те добре разбират, че „подценяването на патриотичното възпитание, допускането на национален нихилизъм, чуждопоклонничеството са не само **вредни и опасни** от гледна точка на националните интереси, но те **противоречат и на интернационализма**, на възпитанието в интернационален дух“[1].

Партийните организации със секретари офицерите Боянов, Тодоров и Пенев са разработили в своите планове мероприятия за дейността на политотделите, на лекторските групи, на агитколективите.

Иска ни се преди всичко да отбележим партийната грижа и изисквания за цялостна **идеологизация на учебния процес**. Тези изисквания се обуславят от обстоятелството, че комунистическото възпитание на войните и успешната борба против влиянието на буржоазната идеология не се постигат само чрез просветителска работа, а се осъществява под въздействието на цяла система от обективни и субективни фактори в нераздривно единство между обучението и възпитанието. Проблемът за идеологизацията на учебния процес, за издигането на възпитателното въздействие на труда е стоял непрекъснато на вниманието на партийните организации. Той е обсъждан на заседания и събрания, по него не един път са водени разговори с комунистите. Политотделът, в който работи офицерът Вацов, е внасял за обсъждане този въпрос и в учебния съвет. Сега от командирите и политработниците от всички степени, от преподавателите се изисква да дават винаги ясна идейно-политическа насоченост на занятията, да прилагат последователно класово-партийния и диалектикоматериалистическия подход при оценката и анализа на фактите и явленията. Те разобличават задълбочено и всестранно буржоазните и ревизионистични теории, реакционната и антихуманна същност на буржоазната военна наука и доктрина. Учебния материал по всички дисциплини свързват най-тясно със задачите по изграждането на развитото социалистическо общество, със задачите на Българската народна армия и собственото поделение. Стремят се да не допускат технократически подход в обучението и възпитанието на личния състав.

— Чрез идеологизацията на огневата подготовка — сподели офицерът Георгиев — ние се стремим да убедим войника в необходимостта да може да стреля добре и отлично, да повярва в силата на своето оръжие и в превъзходството му над оръжието на противника и ако се наложи, да знае как трябва да се отнася с този противник...

Подобни цели преследват и в тактическата, и техническата подготовка, във всички учебни дисциплини, в учебните стаи и кабинети, на тактическите полета и полигони и т. н. Навсякъде младежите военнослужещи се поставят в условия, близки до бойните, действуват в конкретна обстановка с мисълта, че срещу себе си имат добре подготвен и коварен „реален“ противник. Всичко това спомага те да изграждат у себе си високи нравствено-политически и морално-бойни качества, които са сигурна преграда срещу проникването на влиянието на буржоазната идеологическа диверсия. Създава се здрава основа, върху която се гради патриотич-

[1] Т. Живков, Избр. съч., т. 14, с. 347.

Digitized by Google

ното и интернационалното възпитание на воините.

Разбира се, пълната идеологизация на учебния процес, осъществяването на единство на обучението и възпитанието е труден и сложен процес. Ето защо независимо от успехите в тази област съществуват и нерешени въпроси и слабости. Не всички ръководители на занятия по различните подготовки умеят и се стремят към постигане на възпитателни цели. Има отделни случаи на прояви на технократически подход към обучението, на подценяване дейността за формиране на морално-бойни качества у воините.

Политорганите и партийните организации добре използват големите възможности за борба против буржоазната идеология и ревизионизма, за издигане на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание, които съдържат **обществените науки, марксистко-ленинската и политическата подготовка.** Трудно е да се назове коя учебна дисциплина създава по-богати възможности в тази насока — марксистко-ленинската философия, научният комунизъм, политическата икономия, историята на БКП, военната етика, естетиката и т. н. Тези възможности не се използват равностойно от всички преподаватели, но от всички се изисква да не отслабват вниманието към марксистко-ленинската подготовка на воинската младеж. Сред многото инициативи в тази област в партийната организация със секретар офицера Боянов са добре организираните теоретични конференции и специализирани семинари, посветени на критиката на най-новите буржоазни и ревизионистични философско-социологически, икономически, етически, естетически и др. теории за развитието на обществото и личността. Положителна е оценката за доброто съотношение между рационалното и емоционалното, между вербалното и визуалното въздействие в тях. В тези конференции и семинари привличат широк кръг участници с доклади, съдоклади, научни съобщения.

Офицерът Георгиев сподели, че те дават на занятието добра оценка, само ако на него е извършена задълбочена и всестранна критика на буржоазните и ревизионистичните теории по разглеждания проблем и се направят необходимите практически изводи за собствената дейност.

Подобни изисквания се предявяват и към ръководителите и участниците в политическите занятия. Учебните планове през тази учебна година предоставят богати възможности за издигане на родолюбивото възпитание на воините и заедно с това за разобличаване на най-характерните антикомунистически и антибългарски концепции. Особено целенасочена и ползотворна дейност в тази насока се развива в поделението, в което служи офицерът Станчев, където подготовката на ръководителите на занятията в системата на постояннодействуващите семинари е поставена на здрави научни основи. Постоянно се търсят нови и интересни форми за издигане на идейно-методическото равнище на политическите занятия, за да може на тях не само да се дават знания, но едновременно с това да се формират личностни убеждения, нравствено-политически качества и привички, самостоятелно и творческо мислене. Партийното бюро и партийната организация следят отблизо за успешното решаване на тази задача. Освен периодичните оценки на събрания и заседания редовно се използват и самоотчетите на комунистите, различни форми за обмяна на челния опит.

Една от главните цели, които са си поставили политорганите, партийните и комсомолските организации в поделенията, които посетихме във връзка с честването на предстоящите юбилеи, е **да водят решителна борба против фалшификациите на буржоазната историография.** От научни, класово-партийни позиции да се дава отпор на всички ненаучни и враждебни постановки, представящи в невярна светлина отделни периоди и събития от историческото ни минало, постиженията на реалния социализъм у нас и в братските социалистически държави.

Активна дейност в тази насока развиват **лекторските групи** към политотделите и **агитколективите** в частите под ръководството на партийните бюра и комитети. Редица интересни и злободневни теми като „Актуални проблеми на идеологическата борба на съвременния етап", „Съвременни изяви и превъплъщения на антисъветизма", „Маоизмът без Мао", „Национализмът — оръжие на антикомунизма", „Антибългарската пропаганда" и др. са обсъждани от воинската младеж.

Анализът на дейността, свързана с честването на 1300-годишнината от основаването на българската държава, показва, че комунистите прилагат ясно определен **класово-партиен подход в планирането** и осъществяването на разнообразните начинания и водят системна борба против опитите за фалшифициране и извращаване на родната история. С пълно основание се дава превес на мероприятията, свързани със социалистическата летопис на България — най-високия връх в нейната многовековна история. В пропагандирането на героичните страници и на най-значителните събития и историята на нашата държава справедливо се акцентира върху разкриването на решаващата роля на народните маси — главната производителна и революционна сила, твореца на историята. Множеството от лекциите, беседите, викторините, тематичните вечери и пр. са посветени на изучаването и пропагандирането на прогресивните и революционните движения в нашата история, на делото на бележитите българи революционери и просветители, с които заслужено може да се гордее нашата нация и държава.

Важно място в масово-политическата дейност се отделя на **разобличаването на съвременните изяви на национализма,** на

Digitized by Google

изучаването и пропагандирането на интернационалните традиции на българския народ и неговата роля в борбата за освобождението от социален и национален гнет на другите народи. Разкриват се корените на българо-руската и българо-съветската дружба и на нейното съдбоносно значение за оцеляването и разцвета на днешна България. В редица подразделения клубовете за българо-съветска дружба развиват активна дейност както сред военнослужещите, така и сред местното гражданско население.

●

Работата по патриотичното и интернационалното възпитание и борбата против влиянието на буржоазната идеологическа диверсия органически включват в себе си **и борбата против отрицателните явления в армейската действителност, за утвърждаване на социалистическия начин на живот сред младежите военнослужещи.**

Не е тайна, че и във войсковите колективи все още намират място определени отрицателни явления, които, макар и да не са типични за нашата народна армия, нанасят определена вреда на възпитателната работа сред воинската младеж. Става въпрос за такива явления като бягството от труда, потребителското отношение към живота, нарушенията на дисциплината и уставния ред, злоупотребата с алкохол и др. Съществуването на явления от подобен род в армията могат да се обяснят с това, че тя не е отделена с „китайска стена" от влиянието на общата макросреда. Много от военнослужещите постъпват в нея вече като носители на такива отрицателни явления, превърнали се в техни привички и норми на поведение. Не може обаче да се отрече и фактът, че съществуването на редица отрицателни явления във войсковите колективи е резултат от наличието на слабости, грешки и недостатъци в дейността на субективния фактор. Проявите на безпринципност, слаба взискателност и либерализъм към рушителите на дисциплината и комунистическата нравственост, недостатъчно целенасочена и действена идейновъзпитателна работа, лош личен пример са предпоставки за допускането на отрицателни явления от някои младежи военнослужещи. Тези явления са несъвместими със социалистическия начин на живот и затова цялата организаторска и политическа работа на политорганите и партийните организации е насочена към тяхното премахване.

Като анализирахме основните насоки, форми и средства на работа против отрицателните явления, констатирахме, че главните усилия на комунистите са насочени преди всичко към **оптимизиране на армейската обществена среда и повишаване на възпитателните възможности** на нейните основни компоненти — учебно-бойната дейност (т. е. воинския труд), войсковите колективи, духовния живот и бита.

Известно е, че трудът е сърцевина на социалистическия начин на живот, а воинският труд — сърцевина на социалистическия начин на живот в условията на Българската народна армия. Ето защо изграждането на социалистическо отношение към воинския труд е била винаги първостепенна задача за партийните организации със секретари офицерите Пенев и Боянов. Казано накратко, в най-обобщен вид, тази задача се решава чрез: насочване усилията на комунистите и комсомолците към усъвършенстване на социалистическата организация, интелектуализация и повишаване на възпитателното въздействие на воинския труд; укрепване на положителния социално-психически климат, на здравото обществено мнение и настроението във войсковите колективи; умело съчетаване на личните интереси на воините с интересите на съответните колективи и цялото общество; обогатяване и естетизация на бита на военнослужещите, идеологизиране на цялата битова сфера; даване на личен пример на подчинените; водене на системна и целенасочена идейновъзпитателна дейност. Командирите и политработниците добре разбират, че изграждането у младежите военнослужещи социалистическо отношение към воинския труд и дълг задължително предполага наличието на комунистическа идейна убеденост, високи нравствени идеали, убеждения, чувства и воля.

Правилно изградената идейновъзпитателна работа способствува за изграждането у воините на разумни материални потребности, основаващи се на предназначението и задачите на армията, на възможностите и задачите, които решава страната като цяло. Тя задоволява до голяма степен постоянно растящите духовни потребности и интереси на воините и формира нови. Съдействува за успешната борба против потребителския подход към живота и против останалите чужди на социалистическия бит и морал отрицателни явления. Ето защо партийните организации във войсковите поделения използват идейновъзпитателната работа като мощно и задължително средство в своята работа по патриотичното и интернационалното възпитание на армейската младеж.

●

Партийните бюра и ръководства оказват активна помощ на комсомолските организации и дружества в борбата против отрицателните явления за утвърждаване на **социалистическия начин на живот.** В поделението, където служи офицерът Вацов, освен съюзната взискателност, която комсомолските ръководства проявяват на организационни събрания и заседания, в разговорите с отделните младежи широко се използват другарските съдилища на честта. Тази сравнително нова форма на работа с войнишкия и курсант-

Digitized by Google

ския състав дава много положителни резултати. Най-важният от тях е, че спомага за създаване на обществена непримиримост към нарушителите на комунистическата нравственост, към носителите на отживелици от буржоазния начин на живот. Така например за извършена кражба от курсанта Младенов комсомолската организация го изключи от редовете си, а предложението на другарския съд е същият да се откомандирова от училището.

За борба против отделните прояви на чуждопоклонничество, против увличането по упадъчното буржоазно изкуство (музика, мода, кино и др.), против безвкусицата, употребата на алкохол и т. н. системно се използват културно-просветните учреждения — димитровските стаи, клубовете на частите, библиотеките, домовете на Народната армия. В тях често се организират дискусии, разговори, тематични вечери, кинолектории, обсъждания на книги. Активна помощ в решаването на тези задачи оказват научните секции по етика и естетика и клубовете за естетическо възпитание.

Преподаването на обществените науки и политическата подготовка със сержантите и войниците също дават добри възможности за борба против отрицателните явления и за пропагандирането на изискванията на социалистическия начин на живот. Ето защо от преподавателите и от ръководителите на групи се изисква занятията да протичат при ясна практическа насоченост в най-тясна връзка с живота и задачите на войските. Ползотворна форма на работа са и практическите занятия, които се провеждат по отделни проблеми от тематичните планове.

Комплексният подход, който прилагат политорганите и партийните организации в борбата против влиянието на буржоазната идеологическа диверсия, за утвърждаването на социалистическия начин на живот, спомага за повишаване ефективността на тяхната работа по патриотичното и интернационалното възпитание на воинската младеж, за издигане на нейната политическа съзнателност и социална активност.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

КОМУНИСТИТЕ В ЖИВОТНОВЪДСТВОТО

Животновъдите от АПК — Пещера рапортуваха още на осми септември миналата година, че планът за общата продукция през седмата петилетка е преизпълнен с един милион и триста хиляди лева. В този рентабилен за комплекса отрасъл водещо място се пада на животновъдите, работещи в млечното говедовъдство. Навсякъде резултатите са добри, но напред се откроя младежката производствена единица в Пещера с бригадир Дончо Чешнишевски. Не са малко 112 процента изпълнен план, които крият и ликвидирана смъртност по телетата, и преизпълнение на плана с близо сто тона мляко.

Кои са факторите, за да стане една ферма печелившa? Безспорно фураж, после кадрите (не просто събрани на едно място хора, а организирани, знаещи, можещи, желаещи, с чувство за отговорност за поетото дело). Ето точно тия последни фактори издигнаха младежката кравеферма. Преди всичко единадесетте комсомолци са със средно специално образование — нещо, което все още рядко се среща в някои АПК. Изградена е комсомолска група така, както във всеки обект, където се трудят комунисти, има изградени партийни групи. Комсомолската група, това означава комсомолска гаранция за всичко, което трябва да стане на този обект, това означава и организационно израстване на младежите. Ето защо не са случайни намеренията на партийната организация, обхващаща комунистите от селскостопанското производство в Пещера, да приеме част от най-изявените комсомолци за свои членове. Тогава вече ще може да се създаде и партийно-комсомолска група, в която ще се слеят усилия, опит и дръзновение, за да се постигнат нови успехи. Комсомолците чувстват грижата, която се отделя за тях, вниманието към предложенията им. Вече е решен въпросът изцяло с работното облекло, подобрени са хигиенните условия и място за жилищен блок е отредено, а това означава материално покритие, взаимно доверие и взаимна отговорност.

В изпълнение на своите мероприятия за достойна среща на XII конгрес на БКП общинският партиен комитет в Пещера ежедневно търси и прилага ефективни средства за активизиране дейността на комунистите и мобилизиране силите на трудовите колективи. Фактът, че откриването на конгреса съвпада с честуването на 80-годишния юбилей от основаването на Пещерската партийна организация, още повече засилва отговорността, повдига настроението, политическата и трудовата активност.

Общинският партиен комитет правилно насочи вниманието на ППО да съсредоточават политическата и организаторската работа във всеки колектив, където на практика се осъществяват плановете, задачите и партийните решения. Комитетът и бюрата на първичните партийни организации определят графици за разглеждане дейността на фермите; дават конкретна оценка на стопанските ръководства доколко осигуряват ритмично изпълнение на задачите, доколко са настойчиви и взискателни за цялостно утвърждаване и усъвършенстване на бригадната организация на труда, вътрешностопанската сметка, самоиздръжката и др. Естествено е, че само с даване на оценки и търсене на отговорност въпросите не биха могли да се решат. Комитетът си дава сметка за трудностите от обективен и субективен характер, които съпътстват това производство, което налага и по-големи грижи, и специфичен подход. Например членовете на бюрото на общинския комитет са ангажирани пряко да подпомагат партийните групи и трудовите колективи на отделните ферми. Не на всички ежедневните задължения имат пряко отношение към селското стопанство, но в качеството си на политически дейци те освен че могат по-добре да разяснят едно решение или международен проблем, мо-

Digitized by Google

гат и бързо да реагират на някой наболял въпрос.

Политическото ръководство на Партията може най-добре да се изрази в малкия трудов колектив чрез партийната група, чрез степента на нейната организираност и боеготовност. Бюрата на първичните партийни организации са съумели да пренесат решаването на голяма част от въпросите на трудовите колективи в партийните групи. Нещо повече, когато някой въпрос ще се внася за разглеждане на заседание или събрание, той предварително се разглежда в групата. И обратно, след като се вземе едно решение от бюрото или организацията, тогава се прави най-често общо събрание на колектива, където партийната група разяснява произтичащите задължения. Партийният групов отговорник е политически лидер в микроколектива. Неговото влияние се гради както на личните качества, така и на отговорността, която му гласува партийната организация. Работата на групите редовно се докладва от отговорниците на партийните събрания, партийните групови отговорници присъствуват на заседанията на партийните бюра. Това не са дребни организационни подробности, а целенасочена дейност с трайни последствия.

Главно по инициатива на партийните групи са решени значими за социално-икономическото развитие на колективите въпроси: икономично изхранване на фуража, квалификация на изпълнителските кадри, бригадната организация и вътрешностопанската сметка. По обратен път партийните организации са възложили на комунистите партийни поръчения, защото всеки един от тия въпроси изисква дисциплинирано и съзнателно отношение, той не е даденост един път завинаги, изисква поддръжка и развитие.

Партийният комитет знае, че добрите успехи ще дойдат, ако се започне работата още с осигуряване на качествен фураж. Как ще се прибере, как ще се приготви в траншеите, ето задачите, които са стоели от началото на годината пред партийните групи във фуражопроизводството. Например започва прибирането на царевицата. Още първите дни не достигат шофьорите сменници, има и вътрешни причини, които разстройват графиците. Партийната група бързо обсъжда положението, причините са откроени: да се ликвидира несъответствието между прибираща и транспортираща техника, да се подобри превозът на хората до блока, да се създаде по-голям синхрон в работата. Ето как се стигна впоследствие в с. Капитан Димитриево и Радилово механизираният отряд да прибере царевичната реколта само за 15 дни.

Полезна форма в работата на комплекса е провеждането на обществените прегледи. Уточнени са показателите, които се допълват в зависимост от сезона и актуалността на проблемите. Определят се стимули за класираните в челните места. В прегледите участвуват ръководители на обществените организации, специалисти и утвърдили се животновъди — от 7 до 9-членна комисия. Констатациите се докладват в оперативното бюро на комплекса. По предварително определените показатели от участниците в прегледа ръководството определя първенците, отпуска награди, наказва ръководители специалисти и животновъди, допуснали слабости и нарушения. Чрез местния вестник, РТВ и други средства се разпространяват положителните резултати, дава се и обществено порицание за недостатъците. Един преглед може да даде големи резултати, когато е навременен. Например през октомври, когато все още могат да се решат редица въпроси, отнасящи се до ритмичното производство през зимните месеци. Затова и зимните месеци бяха посрещнати с по-добре уредени битови условия, с подсигурен фураж и с почистени дворове.

И още нещо не изпуска общинският партиен комитет: високи резултати, съответствуващи на бързото развитие на науката ще има, ако тази наука се превръща в производителна сила. Ето защо ръководството на комплекса привлече научни сътрудници от Висшия институт по зоотехника и ветеринарна медицина, които да помогнат в интензифициране процеса на размножаване. Това е един остър проблем, особено за някои АПК, които добиват по около 70 телета от сто крави. Тук въпросът не се отнася единствено до използването на препарата „гравохормон". За да се получат в кравефермата в Пещера през 1977 г. 94 телета, а през миналата година техният брой да надхвърли 100, се изисква и по-висока култура на отглеждането, повече диференцирани грижи. Затова внедряването започва с предварителна разяснителна работа в партийната организация, партийната група, стига до всеки животновъд, свързва се с материалното възнаграждение, за да се получат посочените резултати, плюс по 4000 л мляко средно от крава.

Сега пред комунистите, които работят в животновъдството, няма по-важна и отговорна задача от личното участие в практическото осъществяване на поетите обещания. Реализирането им може да се постигне само с помощта на силни и дееспособни ППО, които контролират и направляват активността на комунистите. Партийните бюра полагат усилия за усъвършенствуване и обогатяване на цялата организационна работа, за привеждането ѝ в съответствие с изискванията за приложение на икономическия подход. Практическите действия са насочени към преодоляване на слабостите и освобождаване на организаторската работа от прояви на самоцелност. Тя става по-близка и разбираема за комунистите и всички животновъди.

Иван ИГНАТОВ

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА НОВИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД

проф. д-р ГЕНО ЦОНКОВ

Прилагането на новия икономически подход и новия икономически механизъм ще бъде ефективно, ако се осъществява във всяко предприятие, завод, АПК, организация комплексно с политическия и идеологическия подход.

Комплексността означава и изисква идеологическият подход да пронизва всички операции на организацията на труда — подготовка, проектиране, внедряване, функциониране, контрол и отчитане. Освен това означава идеологическият подход да осветли и обоснове изграждането на стопанската сметка, самоиздръжката, новия начин на планиране и резултативното заплащане. Комплексността задължава при внедряването на новия икономически подход и новия икономически механизъм да се разкриват и решават в единство не само техническите, икономическите, организаторските, а и идеологическите проблеми, които реално съществуват. Или, както е подчертано в проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, първостепенна задача на идеологическия фронт сега е да подпомага всецяло реализирането на партийната социално-икономическа стратегия, да дава своя принос в борбата за внедряване на новия икономически подход.

Методологически основания да се търсят идеологически проблеми при внедряването на новия икономически подход и механизъм

Икономическият подход в производството не може да се приложи ефикасно без диалектическа връзка с политическия и с идеологическия подход. Това е основното основание, което следва да се отчита от партийните организации. Само той, взет в „чиста“ форма, не може да управлява всички социални процеси в труда. В „чиста“ форма социалните явления не съществуват. Те винаги са вътрешно свързани, взаимно се обуславят. А и производството, строителството, битовото обслужване не могат да се разглеждат само като икономически явления. Още Карл Маркс говори, че в процеса на производството хората влизат в най-различни обществени отношения. Едни от тях са производствени, икономически, а другите в класово общество

Digitized by Google

са политически, правни, нравствени, естетически. Общоприето е в марксистко-ленинската литература именно политическите, правните, мирогледните, нравствените, естетическите отношения (в буржоазното общество има и религиозни, а у нас те са остатъци) да се наричат идеологически и да се разглеждат като надстройка над икономическите. И действително идеологическите обществени отношения се образуват в процеса на производството и в другите трудови дейности при социализма като духовни класови отношения, но дълбоко свързани с марксистко-ленинската идеология. Между идеологията и тях има постоянно взаимодействие, но те са обективизирани, практически отношения. Този факт е сериозно **основание** да търсим при приложението на новия икономически подход не само организационни, икономически, технически, но и идеологически проблеми и единно да ги решаваме. Съвсем очевидно е, че щом като в производството, в строителството, в битовото обслужване наред с икономическите процеси и отношения съществуват идеологически обществени отношения и процеси, те също трябва да се управляват, организират, партийно да се ръководят. Иначе тяхното стихийно изменение, движение ще затормози трудовата дейност, производството, защото те са голяма социална сила. Друг е въпросът, как да се управляват. Трактовката на новия икономически подход от др. Тодор Живков в доклада му пред Националното съвещание в края на януари 1980 г. показва, че идеологическите отношения, процеси в производството и в други сфери на труда могат да се управляват заедно с икономическите с помощта на икономически подход, но прилаган в единство с политическия и идеологическия.

С принципите на икономическия подход: вътрешностопанската сметка, самоиздръжката, планирането и управлението на производството и на другите трудови дейности с икономически средства като кредит, лихва, цена, печалба и пр., с резултативното заплащане на труда и с демократизма в управлението на трудовия колектив се търсят не само икономически, но и идеологически цели. Те и новият икономически подход като цяло съдържат свой идеологически смисъл, идеологически страни и преследват, наред с материалните, и определени идеологически, политически цели. Този факт също дава **основание** да търсим и идеологически проблеми на тяхното приложение.

Основание да се търсят при приложението на икономическия подход в производството и в други трудови дейности идеологически проблеми може да се намери и във факта, че той се прилага не към вещите, към предметите, а към хората като основна производителна сила и цели да ги стимулира за по-ефективен труд, за по-високо качество на продукцията. А за хората имат значение не само материалните резултати, връзки, отношения, а и идеологическите.

Идеологически цели на приложението на новия икономически подход

Да се очертаят идеологическите аспекти и проблеми на приложението на новия икономически подход в производството, в строителството, в обслужващата и други сфери означава, на първо място, всяко стопанско и друго ръководство, всяка първична партийна организация да си изясни политическите и идеологическите цели на това приложение наред и в единство с икономическите. Комплексното прилагане на целите при внедряването на новия икономически

Настоящата статия е продължение на статията „Важни елементи на социалистическата организация на труда", бр. 3 от 1979 г.

Digitized by Google

подход е жизнен проблем на управлението на този процес, защото всяка цел изисква начини и средства за успешно осъществяване.

Идеологическите цели на приложението на новия икономически подход в производството са диалектически единни с икономическите. Икономическите цели по съдържание могат да се сведат: до усъвършенстването на заплащането на труда, на организацията за използване на средствата и предметите на труда, на материалното стимулиране на трудещите се; повишаването на производителността на труда не с проценти, а няколко пъти; до усъвършенстване на социалистическия принцип на разпределение на благата. Но това са и идеологически цели, които включват още и утвърждаване на комунистическия мироглед на личността за съвременна трудова дейност, на нейното политическо, правно, нравствено и естетическо отношение към труда, към обществената собственост, към социалистическото разпределение и потребление на благата, към колектива и към народа: с една дума — ускоряване на духовното развитие на човека. Всички тези идеологически цели могат да се постигнат, когато партийните организации и комитети си изработят ясна методика, форми, начини, как да ги поставят и изпълнят. За съжаление тези цели на някои места още не се осъзнават и не се поставят ясно и отчетливо, не се пристъпва към тях със съответна методика, а се разчита на тяхното автоматично последействие.

Поставянето на идеологически цели в единство с икономическите при внедряването на новия икономически подход следователно е жизнено необходимо на всички равнища до предприятието, АПК, ПАК, за да се постигне **цялостен социален ефект** от всеки вид труд и на първо място в производствения. Едностранността в приложението на новия икономически подход, без идеологическите и други социални цели, е плод на откъсването му от диалектическия, който е основен, гарантиращ цялостност и в мисленето, и в работата. А диалектическият подход в работата на социалистическите кадри е жизнено необходим. Ръководен деец, който не умее диалектически да мисли и да решава социалните проблеми, не може да чака големи успехи в своята работа.

Идеологическо обосноваване на приложението на основните принципи на новия икономически подход

Голям идеологически проблем при внедряването на новия икономически подход, на стопанската сметка и самоиздръжката, на резултативното заплащане, на планирането и управлението с икономически средства на равнището на първичните производствени звена е необходимостта както от икономическа, така и от идеологическа обосновка. А това означава, **първо**, всеки от тези принципи да се свърже с комунистическите идеали за развитието на социализма при конкретните условия на работа на трудовите колективи. **Второ**, приложението им да се извърши въз основа на изискванията на обективните икономически закони, да не се допусне никакъв субективизъм, произвол в планирането, в заплащането на труда. Корените на субективизма тук могат да се изявят в откъсването на проектирането, планирането, изработването на стопанската сметка, без да се отчитат реалните явления и процеси, изискванията на обективните закони. Натрапването на субективистки решения в стопанската сметка ще бъде груба идеологическа грешка, която води до неблагоприятни икономически и идеологически резултати. **Трето**, това означава всеки принцип дълбоко да отрази и отчете жизнените интереси на работническата класа, на селяните кооператори, народната интелиген-

Digitized by Google

ция и други слоеве трудещи се. Свързването на управлението на производството, на строителството с интересите на народа е една от основните идеи на марксизма-ленинизма и философско-методологическите принципи на политиката за изграждане на социализма и комунизма. Спазването на този принцип при изграждането на вътрешностопанската сметка, на самоиздръжката на колективите, при планирането и управлението с икономически средства гарантира не само правилното приложение на новия икономически подход, а и активността на трудещите се. **Четвърто,** идеологическото обосноваване на приложението на принципите на новия икономически подход изисква внедряването на тези принципи да съдействува за всестранно идеологическо усъвършенствуване и възпитание на трудещите се. На съвременния етап от нашето развитие много важно е производствената, битовата и търговско-обслужващата практика да съдействуват за идеологическото възпитание на личността, практически да формират комунистически, политически, нравствени, естетически качества.

Идеологическото обосноваване на приложението на новия икономически подход, на всеки от неговите принципи е жизнено важен проблем на партийната политическа и организаторска работа.

Приложението на новия икономически подход — мощно средство за постигане на единство между материалните и духовните стимули

Идеологически проблем на приложението на новия икономически подход, който чака по-рационално решение, е още по-дълбокото свързване с негова помощ на материалното с духовното стимулиране на хората. Този проблем ще може да се реши, ако още в плана за вътрешностопанската сметка на колектива на предприятието, на цеха, на бригадата на отделното работно място се заложи твърдо единство между материалните и духовните стимули. Това означава да се утвърждават обективни критерии и показатели за материално и духовно стимулиране, без да се откъсват двата вида стимули при оценката и заплащането на постиженията на труда. И то така, че заслужаващият материални стимули да получи и духовни, а незаслужаващият духовни стимули да не получава и материални.

Единството между материалните и духовните стимули, осъществено чрез вътрешностопанската сметка и плана на колектива, гарантира по-висока трудова активност и социалистическа съзнателност, добросъвестност в труда. То ще бъде и ефикасна бариера против проявите на едностранно тълкуване на новия икономически подход и механизъм като средство за самообогатяване на личността, на колектива за сметка на обществото. А такъв стремеж да се приложи едностранно новият икономически подход, като се пренебрегнат духовните стимули и се абсолютизират материалните, не е рядкост. Срещу него партийните организации ще воюват, като свързват по новому материалните и духовните стимули още в инженерния проект, във вътрешностопанската сметка и стопанския план на трудовия колектив. Това е голям не само организационен, но и идеологически проблем.

Принципът за демократичност в управлението на трудовата дейност — важен идеологически проблем на внедряването на новия икономически подход

Новият икономически подход, който обуславя пълна вътрешностопанска сметка на бригадата, изисква всички членове на трудовия колектив да участвуват в изработването на концепциите, как да се ра-

Digitized by Google

боти, как да се извърши организацията на труда и други. Той изисква още всички членове на колектива да участвуват във вземането на всяко основно решение, в контрола над работата на всеки член, в оценката на труда му и в отчитането на резултатите, по които ще се заплаща. Само такова участие на всички членове на бригадата във всичко може да заинтересова хората от детайлите в работата и в управлението и да ги подтикне да влагат ум и сърце във всяка своя дейност, да разкриват нови резерви, да прилагат нови форми и методи на работа и да повишават производството не с няколко процента, а няколко пъти. Само такъв, добре обоснован идеологически, социалистически демократизъм в бригадата може да осигури цялостно прилагане на стопанската сметка и на самоиздръжката на колектива, да развива самоинициативата и творчеството на личността. Но този демократизъм в бригадната организация на труда не може да се осигури без дълбока идеологическа обосновка на вътрешните структури и взаимоотношения на хората в трудовия колектив, без разработването на идеологическите принципи и форми, върху които ще се развива той, и без специална идеологическа подготовка на всяка личност за активно участие във вътрешния живот на бригадата. Осигури ли се той върху солидно обоснована политическа, мирогледна, правна и нравствена основа, както при изграждането на пълна стопанска сметка и самоиздръжка, така и при резултативното заплащане на труда по нов начин (след като производственият продукт се приеме от консуматора), това непременно ще стимулира всестранна активност на членовете на бригадата и ще издигне ефективността в тяхната трудова дейност.

Нравствените изменения — съществен проблем на приложението на новия икономически подход

Новият икономически подход рязко повишава изискванията към моралните възгледи, съвест и постъпки на членовете на колектива. Неговите принципи: за вътрешностопанска сметка, включително на работното място, за цялостна самоиздръжка, за резултативно заплащане, след като консуматорът приеме продукта, категорично изискват твърда, последователна честност и справедливост, високо съзнание за дълг към колектива, чувствителна съвест и отговорност в работата, активност и други нравствени качества. Опитът там, където не се прилага напълно икономическият подход, както изискват партийните решения, показва, че настъпват и морални смущения у членовете на колективите, появяват се различни противоречия, които затормозват формирането на морални качества у хората, и с това пречат за пълно функциониране на икономическия механизъм. А не се ли формират бързо и на високо равнище необходимите морални качества у всеки член на колектива, не се ли осигури максимална самоактивност, самоквалификация, самоконтрол на всички, не може да се гарантира цялостна самоиздръжка, ще се намалят доходите, ще се създадат остри и икономически, и политически вътрешни противоречия в бригадата. Обществото, партийните организации са жизнено заинтересовани от този успех. А той може да се осигури не само с професионалната квалификация на кадрите, с усъвършенстването на организацията на труда, с техническо обезпечаване на бригадата, но и с идеологическата разработка и осигуряване на нови морални структури в трудовия колектив, с изграждането на цяла нова система от нравствени изисквания за трудова дейност на всеки човек, за отношението му към труда, към собствената си квалификация и задължения към колектива, към другите хора. Тази система обаче не мо-

Digitized by Google

же да възникне по стихиен път. Приложението на новия икономически подход, на новия икономически механизъм, на бригадната организация само благоприятствува тя да се формира. А създаването ѝ може да стане факт, ако партийните организации заедно със стопанските ръководства разработят нужните вътрешноморални кодекси на бригадите, методики и форми за морално свързване и контрол на членовете на колектива, критерии за оценка и отчитане и на моралните позиции на хората. Такава система може да се изгради, ако партийните организации провеждат непрекъснато идеологическа и възпитателна работа с всеки член на бригадата. В тази система особено място е нужно да се отдели на възпитанието на чувство за дълг към другаря, към колектива и висока съвест, отговорност в работата. Това са ония морални добродетели, които правят човека високонравствен, принципен в колектива, непримирим към слабостите и взискателен към себе си. Новият икономически подход към производството и бригадната организация ще се приложат цялостно и успешно, когато партийните и други организации с особено усърдие се заемат да формират такова съзнание за дълг, съвест и отговорност, когато комплексно решават икономическите и идеологическите проблеми на планирането на новия икономически подход.

Управление на идеологическите процеси при внедряването на икономическия подход

Приложението на новия икономически подход изисква и добре организирано управление не само на икономическите, но и на идеологическите връзки и процеси в бригадите. А за да се управляват те успешно, е нужно да се изучават, оценяват и контролират. Една стегната, високоорганизирана, целенасочена и ефективна работа в бригадите не може без регулиране и научно управление и на идеологическите връзки, отношения и процеси като мощни производствени фактори. Това показва, че е необходимо: да се изработят комплексни критерии и показатели за анализ и оценка на идеологическите връзки и отношения между хората в бригадата в новите условия. Такъв комплексен критерий са икономическите, политическите, правните, нравствените, естетическите резултати от работата на всеки член на бригадата. Ако икономическите резултати от приложението на новия икономически подход са добри, ако политическите, мирогледните, правните, нравствените и естетическите връзки и отношения между членовете на бригадата са развити, укрепнали, единни, активни, това е доказателство, че всички процеси в колектива протичат успешно. Ако икономическите резултати на вид са добри, а идеологическите връзки и отношения между членовете на бригадата са противоречиви, напрегнати, конфликтни — това е доказателство, че в работата на колектива има нещо скрито, нередно, което ще поражда незадоволителни резултати. Предимствата на този критерий са няколко. Той позволява да се изучат и оценят дейностите, качествата, отношенията на хората върху ясни обективни показатели — по резултатите от многостранната работа, връзки и отношения между членовете на бригадата. Освен това той разкрива цялостно състоянието на работата, на отношенията, на процесите в трудовия колектив и най-важно — показва и материалните, и духовните резултати единно. Върху този комплексен критерий могат да се оценяват и постиженията на отделните хора и на колектива и техните слабости много точно.

Системното изучаване и оценяване не само на изменения в производителността на труда, на всеки член на бригадата и на целия колектив, но и на техните мирогледни разбирания, политически, прав-

Digitized by Google

ни, нравствени, естетически връзки, отношения, позиции ще позволи научно да се управляват не само материалните, но и идеологическите процеси и отношения. А тяхното управление чрез преодоляване на противоречията, които неизбежно възникват, все повече ще превръща тези идеологически връзки, отношения, позиции в работата в своеобразна производителна сила. Управлявани целенасочено, те стават двигател на трудовата, на творческата активност на хората.

Изучаването на идеологическите връзки, отношения, позиции на хората в бригадата в условията на новия икономически подход ще позволи да се правят не само икономически, но и идеологически прогнози за влиянието на икономическия механизъм не само в икономическата, но и в цялостната социална сфера на обществото. А прогнозите са научна база за внасяне на корекции в структурите, във формите и методите на управление на трудовата дейност. Те са база и за разкриване на нови възможности и сили в трудовия колектив не само за големи трудови успехи, но и за развитие на бригадите от нов тип като цяло.

Партийното ръководство на идеологическите процеси при внедряване на новия икономически подход в труда

Необходимостта от партийно ръководство и контрол на приложението на този подход се обуславя от обстоятелството, че той съществено изменя условията и изискванията за работа и разпределение на благата. А това го прави фактор не само с огромно икономическо, но и с политическо, мирогледно, правно, нравствено и естетическо влияние. Партийните организации имат не само задължения, но и възможности да ръководят неговото приложение. Те могат да осигурят ефективно партийно ръководство и контрол над този процес върху основата на указанията на ЦК на БКП и лично на др. Тодор Живков за разработването на принципите и структурите на стопанската сметка, самоиздръжката, планирането и управлението на дейностите с икономически средства и формирането на резултативното заплащане на труда. Тази точност най-ярко намира израз в количеството и качеството на продукцията и в нейното въздействие върху съзнанието и поведението на най-широките народни маси. Духовното влияние на резултатите от приложението на новия икономически подход и механизъм днес играе много важна роля в характеристиката на ефективността. То е своеобразен израз на истинността и значимостта на производствения, на икономическия резултат, защото хората преценяват в него многостранните си усилия и дейности.

Борбата на първичните партийни организации за положително политическо, мирогледно, нравствено, естетическо влияние върху народните маси, на резултатите от приложението на новия икономически подход и механизъм е важна политическа и идеологическа задача в тяхното партийно ръководство на процесите. А тази задача може да се реши не само с техните твърди позиции точно и творчески да се приложат партийните поръчения и указания, а и със строг партиен отпор срещу всеки опит да се изтълкуват те неточно, едностранчиво, в интерес на групови или местнически интереси.

Партийното ръководство може да се осъществи и с личния принос на комунистите идеологически, класово-партийно правилно да се изгради вътрешностопанската сметка, самоиздръжката, планирането и управлението с икономически средства, резултативното заплащане, да не се допусне уравниловка, ощетяване на трудещите се. Комунистите са хората в трудовите колективи, които са най-добре подготвени политически и идеологически и могат да покажат с личен пример как ус-

Digitized by Google

пешно да се реши тази сложна задача. Те идеологически и политически осигуряват правилното приложение на новия икономически подход чрез своята дейност, съвети, предложения, критика.

Индивидуалната работа на комунистите с всеки член на бригадата, с колектива като цяло е изключително важен социален механизъм за осъществяване на партийно ръководство на приложението на новия икономически подход и механизъм. Но за да бъде ефективна, тя трябва да обхване и разясни всички видове тяхно значение и роля в производството и в другите сфери на труда. Не е достатъчно да се пропагандира само икономическото им значение и смисъл. Жизнено необходимо е да се разяснява и тяхната политическа, нравствена, мирогледна, възпитателна роля и значение. Изясняването и на идеологическите страни и проблеми на новия икономически подход и механизъм разширява мирогледа на трудещите се, обогатява знанията им, увеличава интересите и желанието им да ги приложат по-добре, по-ефективно. А идеологическата работа по този проблем с трудещите се е и възпитателен фактор. Тя има за цел да формира и практически способности и качества, да се постигат по-високи трудови резултати.

Но разясняването на новия икономически подход и новия икономически механизъм, колкото и убедително да е, очевидно ще бъде недостатъчно, за да се осъществи ефикасно партийно ръководство. Необходима е и активна практическа работа на партийните организации като цяло и на всеки комунист поотделно, за да се постигне комплексно осигуряване на добри икономически и идеологически резултати от внедряването на новия икономически подход и механизъм. Главното в икономическите резултати е постигането на висока производителност на труда и високо качество на продукцията. Те по своята същност са и добри идеологически резултати, ако има ентусиазъм и удовлетвореност у хората от извършената работа. Но добър идеологически резултат е и укрепването на политическото, нравственото, мирогледното единство на трудовия колектив, издигането на авторитета на партийните организации и на комунистите, на управленческите органи. Идеологически резултат е и политическото, нравственото, естетическото развитие на хората и комунистическото им възпитание при внедряването и действието на новия икономически подход и механизъм.

Digitized by Google

СВЕТЛИНАТА НА ДЪЛГА

Неговото име се нарежда между имената на едни от най-храбрите и най-смелите герои от националната ни антифашистка борба. Той стигна до отговорната длъжност началник-щаб на XI военно-оперативна зона, без да има предварителната военна подготовка на един обикновен войник. В неговото развитие има нещо чапаевско, нещо дълбоко самобитно и неповторимо. Защото носеше своя маршалски жезъл на партизански командир не в раницата, а в кръвта и в сърцето си.

За него досега е написано сравнително малко, предимно по повод на кръгли годишнини. Направен беше и хроникално-документален филм. Но по същество личността на партизанския командир и на професионалния революционер остана някак между редовете, зад думите, зад кадъра. Дори и името му не е стигнало до всеки българин, а това име носи най-българските, най-добрите черти и качества, които го изравняват с най-светлите имена не само от съпротивата, а и от всички останали битки за хляб и свобода.

Роден е на 15 юни 1915 година. Сега щеше да бъде на 65 години, с прошарени коси, със забавена походка и поприведени рамена. А в съзнанието на своите съвременници, на своите съпартизани и ръководители той си остана само на 31 години. Здрав, набит, широкоплещест. С мургаво лице, проницателни очи и буен перчем. От цялата му фигура човек имаше усещането за една зряла и спокойна натура, за един твърд характер. Това излъчване идваше както от пестеливите му жестове, така и от приказката му. Една такава — хем весела, хем строга, хем шегобийна, хем мъдра. С възрастните — възрастен, с младите — млад, достъпен, дори подкупващ със сърдечността си, с таланта си да обича хората.

Трупам прилагателни и определения, я виждам, че все нещо ми убягва и това нещо е може би голямата скромност на този човек. В него нямаше поза, нямаше суетност, нямаше тщеславие. В държането

му имаше толкова много простота и обикновеност, а в същото време удивително бързо печелеше приятели и съмишленици. Защото неговият авторитет не беше плод на специално поведение, на добре претеглени думи, на добре овладяна преднамереност. Той просто омагьосваше своите събеседници и ги превръщаше в свои приятели, в свои съмишленици, в свои сподвижници.

В един случай ще го видиш весел, смее се с глас и заразява и останалите. Умее да се шегува, да иронизира, стига до сарказъм. В друг случай блясъкът на кафявите му очи изведнъж помръква, става студен и разсъдлив, мисълта му изведнъж се свива, сетне като кама изсвистява и се забива точно в целта. Той е студент в Со-

Digitized by Google

фия, следва педагогически науки, но по-скоро сякаш учи във висше училище за марксизъм, за революции, за човеколюбие. Ако решим да се разровим в краткия му житейски път, ще извадим ядката на буйния му характер, ще го видим мокър и изкалян от детските лудории в дъжда. Там ще проблесне огнената искра на неговото ученолюбие, която ще го води като звезда до края на живота му. Дори и в партизанската му раница ще има книги. Между тях ще лежат стиховете на Ботев, „Моторните песни" на Вапцаров.

На пръв поглед биографията му е най-обикновена. Той е петото дете на бедно селско семейство.

„Беше паметлив — разказва най-голямата му сестра Вълa Едрева, ятачка и помагачка в годините на съпротивата, — не четеше много, пък всичко знаеше. Така изкара трети клас на прогимназията в село. Много му се искаше да продължи образованието си в гимназията, но баща ни не можеше да го издържа. Той купи шевна машина и го изпрати при шивач да учи занаят. Така изкара зимата като чирак. Но майсторът му не го учеше на занаят, а го караше да носи вода, да пасе и храни биволите, изобщо да му върши друга работа."

Стоян напуска майстора си и под натиска на сестрите баща му склонява да го изпрати да се учи в Ловешката гимназия. Тук веднага попада в редовете на РМС и става един от организаторите на голямата петдневна ученическа стачка срещу високите такси. Изключват го и той отива чак в Оряховската гимназия, жаден за знания. След това постъпва като студент в педагогическия факултет на Софийския университет „Климент Охридски". Почти веднага се влива в нелегалните групи на БОНСС, става отговорник за педагогическия факултет. Голям масовик, голям организатор и трибун. Той е един от организаторите на студентската демонстрация пред чехословашкото посолство, която изразява своя гневен протест срещу хитлеристкото нашествие. В тази акция той за пръв път се среща очи в очи с фашизма.

„Стоян Едрев беше в челните редици — разказва неговият състудент полковник Фильо Христов, — заедно със своите другари не отстъпи, повече от всички викаше срещу полицията, ругаеше ги и затова понесе немалко палки. След акцията на обяд в студентския стол с възторг разправяше как ударил един полицай, но друг пък халосал него, подгонил го да го арестува, но той се отскубнал, като прескочил една ограда."

Стоян Едрев организира печатането и разпръскването на позиви срещу продажното правителство, срещу хитлеризма, в същото време той е душата и на всички легални форми на работа — организира вечеринки, колективно посещение на филми, студентски излети на Витоша и Люлин. Самият той продава билети за вечеринки и томболи или прогресивни книги. Приходите отиват за нуждите на БОНСС. Но истинската му стихия е по време на самите вечеринки и екскурзии. Там той е буен и жизнерадостен, влюбен в кръшните български хора и ръченици. За него веселите лудории са не по-малко важни от нелегалните сбирки, защото в тях се създават искрени отношения, те развиват чувствата на другарска взаимопомощ, на сърдечност и готовност да се жертвуваш за своя другар. И най-важното — в тези весели лудории се решаваше битката за умовете и сърцата на огромното болшинство от студентската младеж.

Няма да сбъркаме, ако кажем, че за Стоян Едрев студенството беше школа не само за педагогически знания, а и за революционен опит. Макар че често не си дояжда, макар че ходи с износен костюм и изтъркана червена шапка, той е романтик, весел и жизнерадостен оптимист. Обича поезията, рецитира Ботев и Смирненски, влюбен е в народните песни и ги пее. В същото време чете марксическа литература.

Академик Сава Гановски си спомня за него: „Едрев още като студент-педагог се оформи като марксист-ленинец. Като студент той често идваше при мене, за да се информира върху положението, да сподели или получи разяснение на редица въпроси по педагогика, философия или марксизъм-ленинизъм."

Освен дипломата за учител Стоян Едрев отнася от университета най-високото поръчение на Партията — да поеме пътя на професионалния борец за свобода. Състудентите му и днес помнят неговата реч по повод на вероломното нападение на Германия над Съветския съюз.

„Другари — заявява той, — борбата навлиза в най-жестоката и решителна фаза. Тя ни подема, може би мнозина от нас ще паднат в борбата срещу фашизма, може би вече не ще се видим, но да не забравяме указанията на Партията. Отивайки си по местата, всички бонсисти да се поставят на разположение на РМС, да се включат най-активно в борбата!" ...

Стоян Едрев се завръща в родното си село Радювене и се отдава изцяло на повика на Партията. Той изправя на крака и ремсовата, и партийната организация. С голям педагогически и революционен такт спечелва умовете и сърцата на младежта, изгражда здрава яташка мрежа, организира събирането на пари, храна, оръжие, дрехи, сам участвува в подготовката на нелегални скривалища и бази за партизаните. Става районен отговорник по партийна линия за селата Угърчин, Катунец, Лисец, Продимчец, Гозница и др. Почти цялата 1940/1941 година е време на активна организаторска дейност. Стоян Едрев проявява своя талант на организатор и ръководител, на масовик и конспиратор, на голям романтик и реалист. Историците тепърва ще има да се вглеждат в неговата фигура и всеки път ще откриват нещо ново в тази изключителна личност, излъчваща едно особено обаяние, което печелеше сърцата на честните и респектираше кмета, бирника, полицая, всяваше смут в селските сговористи и фашисти. Те усещаха

Digitized by Google

неговото присъствие с професионалната си интуиция, виждаха го в този мълчалив гръб на местната интелигенция, но нищо не можеха да му направят, защото нямаха улики, нямаха факти и доказателства, макар че му устройваха засади.

Година по-късно при един провал в партийната организация в с. Катунец върху Едрев пада цялата отговорност пред съда и той задочно получава смъртна присъда. Телеграмата за неговото задържане се разминава с преминаването на Стоян Едрев в нелегалност. Това става на 19 юни 1942 година. И пак на същия ден след две години ще дойде онази бурлива нощ в с. Беглеж, Плевенско, когато ще се впусне в първите редици на партизанската атака, за да изпълни собственото си предчувствие: „Ако аз падна, ще падна в бой с фашистите." За него друга смърт беше немислима. Не случайно Стоян и като студент, и като партизанин често декламира любимото си стихотворение „На прощаване" от Ботев. В него поетът беше вплел всичките му съкровени чувства и мисли. И най-вече: „В редовете на борбата да си найда и аз гроба"...

Много са случаите на себеотрицание и героизъм в биографията на Едрев.

Една нощ той влиза в с. Бъркач, Плевенско, за да установи връзка с местен ятак. За зла беда в двора имало засада. Полицаите започнали да стрелят, но Стоян не изгубил присъствие на духа. Напротив. С котешка ловкост успял да се измъкне отново на пътя и вместо да побегне, сам им устроил засада и успял да свали на земята един от тях. Това било достатъчно, за да се разнесе славата му на неуловим.

Друг път Стоян Едрев, вече като началник-щаб на XI военно-оперативна зона, Петко Кунин — политкомисар, и Борис Попов — командир на зоната, предприемат едно изключително дълго и трудно пътуване до Троянския балкан през зимата на 1944 година. Край с. Лесидрян ги откриват и срещу тях се изправя цяла глутница от полицаи. Стоян успява да свали на място водача им — старши полицая. Всички хукват назад презглава, а той веднага изскача и му взема шапката, куртката и оръжието. И отново заема позицията си, отново се завързва престрелка — до вечерта. Така дочакали нощта закрилница и успели да се измъкнат невредими, ако не се брои единствената рана в рамото на Стоян.

Едрев бил удивително издръжлив и физически, и психически. Той притежавал рядката способност да се ориентира безпогрешно при всякаква обстановка и най-важното — да намира изход и от най-трудното положение. Тези му качества са подчертани в мемоарите на неговите бойни другари.

„Вече се разсъмваше — разказва Тома Стефанов за срещата си с ръководството на зоната след престрелката при с. Лесидрян. — Беше невъзможно да не ни забележат хората от колибите и къщите по нашия път. Като че ли нямаше начин да се спасим. Тогава Стоян Едрев се усмихна, облече дрехите на убития от него полицай, а ние с политкомисаря тръгнахме пред него. (Командира Борис Попов оставят в местен ятак.) Поставихме ръцете си отзад като арестувани и той ни подкара с насочена към гърбовете ни пушка. От някои къщи надничаха хора, но щом видеха, че „полицай" кара арестуваните, те се прибираха. Така почти по светло пристигнахме у нашия добър ятак от махала Топилище Кънчо Милчев."

Нарочно оставям назад обкръжението в местността „Китка" край родното село на Стоян (тогава с. Радювене, а сега — Стояново). Това става на 19 май 1943 г. Двамата с Вълко Дойчинов (Методи) цял ден отбиват атаките на 2000 полицаи, войници и мобилизирани селяни. Това е може би една от най-драматичните битки в антифашистката ни съпротива. Фашизираните шайки напират през гъстата гора на вълни. Те успяват да заловят жив Методи, но Стоян не пада духом. Той отбива атаките една по една и успява да повали на земята самия командир на конния ескадрон поручик Малев, дошъл чак от Плевен да му вземе главата, защото за нея полицията вече е обещала 50 000 сребърника. Взема му шапката, куртката и пистолета и продължава да сменя позициите си. Сваля на земята още трима полицаи. Но майският ден е дълъг, нощта се бави, трябва да отбива още много атаки сам-самичък. И успява да удържи до самото мръкване.

Приближава се до гъстата охрана и напрегнато мисли как да мине през този кордон. От разговарящите полицаи узнава, че на другата сутрин селяни ще дойдат да изсекат цялата гора, а тя не е голяма — 60 декара. Поручик Малев напуска мястото си и Едрев само за миг облича куртката му, слага неговата фуражка. Заговорва войника, казвайки, че и тази нощ ще има голямо мръзнене. „Защо си без шинел?" — запитал го войникът, а той: „Защо ли, защото ни дигнаха внезапно и не успях да го взема." Толкова. Стоян изчаква броени секунди, прави няколко крачки и гледа под око войника, но той дори не му обръща внимание след този спокоен отговор. Изчезва яко дим. На другия ден гората е вече изсечена, но уви, орелът е вече излетял...

Можем да си представим на какво върховно напрежение на мисълта и на психиката е бил подложен през този ден Едрев. Тук думите не достигат и затова човешкото въображение е склонно да съчинява легенди. За него в онези години се разказват най-невероятни неща. Уж някои го виждали да се разхожда ту из Ловеч, ту из други градове и села. Дори и самото му име поражда страх сред полицаите. Боейки се от този превъзходен стрелец, те първи съчиняваха легендите за него и сами ги разпространяваха.

От дистанцията на изминалите 36 години можем да обхванем вече по-цялост-

Digitized by Google

но личността на полковник Стоян Едрев не само като смел и храбър войник, а и като един завършен конструктор и организатор от антифашистката съпротива.

Едрев има зад гърба си вече своите научно-педагогически изследвания, правени във връзка с дипломната му работа „Образователното дело в с. Радювене". По същество това е едно марксическо социологическо проучване, което не е изгубило своята научна стойност и до днес. Освен това той прави изследване на по-известните родове и стига до оригинални наблюдения и обобщения. Освен това пише доклади за кооперативното движение, изнася реферати, организира „Жив вестник".

„Стоян Едрев не преставаше да се учи и в най-тежките минути на своя живот — разказва др. Дочо Шипков. — С особено внимание той изучаваше въпросите на военното дело. Това му помагаше да намери изход и при най-тежка обстановка, когато биваше изправен лице срещу лице с врага."

Едрев притежава аналитичен ум, който му позволява да наблюдава конкретната действителност и да прави своите обобщения и заключения. Да стигне до свои собствени прозрения както в тактиката, така и в стратегията на борбата. За отбелязване е, че всяка отделна акция е била подлагана на всестранно оглеждане и обсъждане. Искал е да се осигурява много добро разузнаване, да се избягват излишните рискове, които водят до човешки жертви. Неговите прозрения като партизански командир откриваме в „Устав на партизанските отряди в XI ВОЗ". По същество той е допълнение към директивата на Главния щаб на НОВА по организационните въпроси на партизанските отряди, изработен на основата на голям личен опит. За Едрев главни фигури са командирът и политкомисарят, „те са първи по задължения и последни по права". Едрев обръща внимание, че основен вид бойна дейност в партизанската война е настъплението, съчетано с внезапност и изненада. Той не се задоволява само с общи указания, а дава конкретни препоръки за честа смяна на лагерите, за охраняването и постовата служба; как да се организира подвижното охраняване при поход и пр. И всичко е казано категорично, както се полага за един устав.

„Партизанското движение — посочва той — съвсем не е случайно явление, то не е плод на разпалени глави, които търсят авантюри. То днес е една мощна сила, която води гигантска борба с коварния и алчен завоевател..."

Едрев е голям реалист и като ръководител, и като теоретик. Той пише: „Действително ние не разполагаме с държавен апарат — телеграфи, телефони, радио, превозни средства, — ние нямаме полиция, войска, дори условия за живот, нашето въоръжение не може да се мери с това на врага, но ние имаме свои преимущества във воденето на партизанската борба, които врагът няма."

Уставът сочи конкретно кои са тези преимущества — инициативността и бързината в действията, изненадата, голямата маневреност и способност за концентрация и децентрализация на силите според конкретния случай. „Нека не забравяме, че в съвременната война еднаква роля играят както танкът и картечницата, така и кибритът, и лостът... Едно закъснение на влак с бойни припаси само за няколко часа може да реши изхода на сражението"...

Едно внимателно анализиране на устава ни води до извода, че неговият автор не е притежавал само богат практически опит, а и широки знания в областта на военното изкуство. Сам по себе си този устав е едно уникално явление в теорията на антифашистката борба, един великолепен документ, който ни позволява в случая да открием у Едрев не само голяма смелост и храброст, а и голямо мъжество, пълководчески ум.

...Срещата с такива хора винаги ни изпълва с радостното чувство, че и ние носим частица от тяхната светлина. Светлината на дълга!

Кольо КОЛЕВ

Digitized by Google

ВСЕОТДАЕН ПАРТИЕН ДЕЕЦ И ТРИБУН

Партиздат пусна от печат книгата „Със слово и дела" с избрани произведения на члена на Политбюро на ЦК на БКП и заместник-председател на Държавния съвет Пеко Таков.

Роден в отрудено многочленно железничарско семейство, Пеко Таков отрано попада под благотворното влияние на своя вуйчо, видния партиен деец и трибун Найден Киров, което определя завинаги неговия път на активен участник в революционното движение, на ярък, талантлив и темпераментен функционер и трибун на Комсомола и Партията. Едва 23-годишен той е издигнат за секретар на Червенобрежкия окръжен комитет на Партията, където разгръща многостранна организационна и партийно-политическа дейност. През 1934 г., след голям провал, е осъден на 12,5 години затвор.

Оставил най-хубавите години от своята младост във фашистките зандани, там Пеко Таков калява волята си и завършва суровата марксистко-ленинска школа на хилядите пленени борци революционери от онова време. От Сливенския затвор излиза през пролетта на 1941 г., но не му е писано да се радва дълго на получената „свобода". Още на 22 юни същата година, когато хитлерофашистката армия нахлу като пладнешки разбойник във великата страна на Съветите, той минава в нелегалност и става първия партизанин в Плевенския край. Два месеца след това отново е избран за секретар на окръжния комитет на Партията в Червен бряг. Заизвват се дни и месеци на мъжествена апостолска работа и борба за укрепване и мобилизиране на партийните и ремсовите организации, за изграждане на бойни групи, партизански чети и отряди, които провеждат смели диверсионни и политически акции, респектират врага и повдигат патриотичния дух на населението от партийния окръг. Партията го оценява по достойнство и през 1943 г. го издига за политически комисар на Плевенската въстаническа оперативна зона.

След народната победа Пеко Таков поема не по-лекия път на всеотдайна служба на Партията и народа в изграждането на новото общество. Където и да го е пращала Партията — било на обществено-политическия, било на стопанския фронт, навсякъде той отдава богатия си революционен опит и горещото си сърце, организира и вдъхновява партийни и безпартийни, умело ги води срещу трудностите, към превъплъщаване в живота на великия комунистически идеал.

На трудещите се в нашата страна Пеко Таков е познат не само като далновиден ръководител, зрял партиен и държавен деятел, но и като вдъхновен трибун, който разнася навред партийната правда, воюва страстно и неотстъпно за нейното тържество. В неговото проникновено и образно слово придобиват плът и кръв и най-сложните проблеми и стават удивително достъпни и понятни, завладяват с необикновена сила умовете и сърцата на многобройните му слушатели. В настоящия сборник са публикувани избрани негови речи, беседи, доклади, статии, спомени, очерци, изказвания на конгреси и пленуми и в Народното събрание, които дават ясна и вярна представа за широките и многостранни интереси и прояви на Пеко Таков като партиен, държавен и стопански деятел.

В първия раздел на книгата под наслов „Велики завети" авторът е представен с няколко доклада, изнесени по повод на годишнината на В. И. Ленин, на Георги Димитров, на Христо Ботев. Удивително е умението му да вижда и подчертава великото човешко начало, сгъстения, неповторим хуманизъм, който пронизва и живота, и делото, и идеите на Ленин, на Димитров, на Ботев. При това др. Таков си служи с такива образи и сравнения, които правят мисълта му необичайно ре-

Пеко Таков, Със слово и дела, Партиздат, С., 1980, с. 630.

Digitized by Google

лефна, превръщат се в неръкотворен мост между него — темпераментния трибун и многолюдната му аудитория, по който незабележимо текат живите сокове на идеологическото въздействие. „Роден през пролетта — казва Пеко Таков, — с целия си беззаветно отдаден на хората на труда живот, с всички свои мисли и дела Владимир Илич Ленин сам стана пролет за хората, истинска, дългоочаквана, лелеяна в сърцата на милионите пролет на историята“ (с. 13).

„С голямо човешко сърце“ — така са озаглавени спомените на автора за Георги Димитров, публикувани преди десетина години в специален сборник. Немногословни, изградени върху непосредствени впечатления и преживявания от няколко делови срещи и разговори, тези спомени разкриват ярко и внушително голямата фигура на народния вожд тъкмо откъм неговата чисто земна, човешка страна.

Много от докладите и речите на Пеко Таков са посветени на дългогодишните тежки и кървави борби на българския народ за национална и социална свобода. В сборника са представени негови произведения, в които той се връща към такива необозримо върхове в нашата история, като чутовното дело на Левски, Априлското въстание, Юнската и Септемврийската епопея от 1923 година. Тук е поместен и докладът му по случай 26-та годишнина на Деветосептемврийската социалистическа революция в България. Прави впечатление умението на автора да разкрива в образи и съпоставки главното съдържание на тези крупни явления и събития в нашата революционна история и да ги поднася вярно, като отделно, но закономерно последователни стъпала в настъпателното развитие на нашата национална, а след това и на социалистическата ни революция. И тук авторът се изявява не само като марксист-ленинец по отношение научната оценка на историческите факти, но и като страстен партиен трибун, който знае мястото и цената на историята в патриотичното и интернационалното възпитание на народа и майсторски, с голяма сила на въздействието използва нейните поуки.

В раздела „Достойни синове на народа“ са отпечатани спомени-очерци за изтъкнати дейци на Партията и Отечествения фронт, с които Пеко Таков се е срещал в нелегалните квартири, в мрачните килии на затвора, в партизанските землянки. С голяма топлота и преклонение той разказва за **Найден Киров, Георги Аврамов, Петър Богданов, Стоян Едрев, Васил Топалски, Христо Кърпачев, Пело Пеловски, Лазар Станев, Мишо Коцов, Иван Винаров.** Към това, което вече знаем за повечето от тях, авторът прибавя и нови щрихи, представя ни ги в тяхната богата и сложна душевност на личности и борци, което човек може да долови само когато е вървял рамо до рамо и е делил с тях и невероятните трудности на борбата, и оскъдния партизански залък, и затаения възторг от наближаващата победа.

Ще ми се специално да отбележа очерка **„Нашият незабравим дядо Вълко“.** Не само защото това е вълнуващ разказ за трагичната гибел на прославения ятак на Червенобрежкия полски партизански отряд, сдружения земеделец Вълко Димитров от с. Сухаче, който след това става патрон на отряда. Но и защото в него е намерила израз една от най-ярките черти на Пеко Таков като последователен отечественофронтовец, като убеден и страстен борец за комунистическо-земеделското братство както преди, така и след народната победа. Нима могат да се четат спокойно думите на бившия политкомисар на Плевенската въстаническа оперативна зона: „Отрядът още вечерта на същия ден, в който загина земеделецът дяло Вълко Димитров, верният наш ятак, взе неговото име, за да го носи като кървав символ на работническо-селската дружба през битки и засади, през гори и поля от Дунавската равнина до Врачанския балкан, до Боровянската могила, до подножието на Мургаш“ (с. 187).

От 1945 г. досега Пеко Таков е избиран редовно за народен представител. Многобройни са неговите речи, изказвания, реплики, отговори на питания и др. в Народното събрание. В сборника са поместени част от тия негови произведения. Те го представят и като активен парламентарист, като непримирим борец против вражеската опозиция през първите години след народната победа, като неукротим поборник за укрепване на народната власт, за стопанския просперитет на младата ни социалистическа държава.

На първата редовна сесия на 26-то Обикновено народно събрание, на 2 юни 1946 г., от името на парламентарната група на Комунистическата партия Пеко Таков произнася голяма реч, в която анализира дълбоко народния, строителен характер на внесения за обсъждане първи извънреден държавен бюджет. Като се спира на главните насоки на предвидените разходи за електрификация на страната, за първите крупни отводнителни и напоителни мероприятия, за развитието на железопътния транспорт и шосейната мрежа, както и на такива големи социални придобивки като пенсионирането на земеделските стопани и др., ораторът прави умели съпоставки на този, макар все още твърде скромен държавен бюджет, с доскорошните бюджети на буржоазно-фашистката държава и прави генералния извод, че това всъщност е съвсем ново, непознато досега явление в нашия обществено-политически и стопански живот, което характеризира демократичния, съзидателен, творчески характер на новата държава.

Голяма реч произнася Пеко Таков пред Народното събрание и на 21 март 1947 г. за първия бюджет на републиката. „Това е — казва той — първият бюджет, който е престанал да носи бремето на ликвидиране един път завинаги от народната воля на 8 септември 1946 г. монархическия институт в България...“ „Има обаче хора у нас — продължава ораторът — политически банкрути, които групират около се-

Digitized by Google

бе си реакционни елементи в България, които не могат да се помирят с мисълта, че работниците, селяните, занаятчиите, нашата духовна и техническа интелигенция обсъждат и разискват държавно-стопанския план с цялото си сърце, най-отговорно и мъдро, че българският народ от села и градове вижда в плана своето собствено дело, по-хубавото свое бъдеще, по-заможен и щастлив живот за себе си и за своите деца. Тях сън не ги хваща, като помислят, че българската работническа класа и нашите земеделски труженици посрещат плана с пълна воля и желание да го изпълнят" (с. 217, 218).

Едно от мащабните дела на народната власт, което ярко подчертава още в ония години нейния демократичен характер, беше въвеждането на прогресивно-подоходното данъчно облагане. На този голям държавен акт народният представител Пеко Таков реагира живо, с голямо разбиране и с подчертано чувство за признателност и удовлетворение. С неподправен ентусиазъм и политическа страст е пропита речта му, посветена на премахването на изполицата като закъсняла своеобразна форма на феодалната ангария по нашите земи. Пълна с ирония и жупел е репликата му по повод опитите на опозиционните народни представители да отхвърлят предложените в бюджета на Министерството на социалната политика 24 милиона лева допълнителен кредит за изплащане еднократна помощ на около 500 майки и съпруги на загиналите в кървавата битка с фашизма през 1941—1944 година. Но изобличителната сила на неговото темпераментно слово се изявява може би най-пълно, когато от трибуната на Народното събрание той пледира да се отнеме имунитетът на един опозиционен представител, който е забравил в името на какво избирателите му са го изпратили тук и се е превърнал в обединителен център на реакцията. Когато ораторът припомня заветите на Ал. Стамболийски, в залата се чува глас: „Ти нямаш право да говориш за него!" Всеки оратор би се посмутил от такава нагла реплика, но не и такъв обиран трибун като Пеко Таков. Той спира за миг, докато в залата се възстанови тишината, и спокойно, но твърдо отговаря на провокатора: „И аз имам право да говоря за Александър Стамболийски, защото съм се бил в името на заветите на Александър Стамболийски. Когато Александър Стамболийски умираше, той записа със собствената си кръв на стените на вилата край Славовица: „Никога не се делете! Не повтаряйте грешките, които ние допуснахме! Вървете единни за защита на нашия народ и на нашата свобода и независимост!" Залата гръмва от бурни ръкопласкания. „На 22 юни 1941 г. — продължава ораторът, — когато се обяви антисъветската война, през нощта, по собствена съвест... по заветите на Стамболийски, по призива на нашия Георги Димитров, аз си взех дрешката и излязох да отстоявам свободата и независимостта на нашия народ!" (с. 207). По-силни от тия аргументи срещу самозабравилите се лъжепатриоти и лъжеземеделци от опозицията едва ли могат да се намерят!

Прави впечатление подчертаният интерес на автора не само към политическите и стопанските, но и към социалните проблеми, които решава Народното събрание. И в Народното събрание, и вън от него той воюва упорито и неотстъпно за непрекъснато усъвършенстване на пенсионното дело, на жилищното строителство и настаняване, за все по-пълното задоволяване материалните и духовните потребности на труженика от града и селото. Много характерно в това отношение е изказването му на Декемврийския пленум на ЦК на БКП през 1972 г., който приеме разгърната програма за комплексно решаване социалните проблеми на страната. Ето как той квалифицира тая програма като крупен не само социален, но и политически факт: „Програмата ще бъде ново, голямо спечелено сражение в нашата непримирима борба с нашите недоброжелатели, нова крупна привилегия на нашия, революционния социалистически строй, нова манифестация на великата човечна същност на нашите марксистко-ленински комунистически идеи" (с. 459).

Тези речи на Пеко Таков са не просто отшумяла парламентарна хроника, но и жива памет за ония бурни следдеветосептемврийски години, „когато се калляваше стоманата", „когато се наливаха основите" на днешна, развита и модерна, социалистическа България.

Заслужава да се отбележи голямото внимание, което Пеко Таков отделя в своята многостранна дейност на **развитието и укрепването на кооперативното движение в страната** и по-конкретно — на потребителната, на трудово-производителната кооперация и на трудово-кооперативните земеделски стопанства. В сборника са поместени негови доклади, брошури, речи и статии, в които той проследява зараждането и развитието на кооперативното движение в България и обосновава от позициите на марксизма-ленинизма широкото, изключително полезно място, което кооперацията заема и при социализма. Но Пеко Таков не само пропагандира кооперативната идея, а сам лично и непосредствено участвува дълги години като председател на ЦКС в обединяването и укрепването на кооперативните потоци в едно единно, пълноводно, масово и силно кооперативно движение, което изиграва и продължава да играе голяма роля особено в социалистическото преустройство и развитието на българското село.

В специален раздел на сборника са публикувани няколко доклади и речи, з които авторът разработва **въпросите на неувяхващата българо-съветска бойна дружба и на социалистическия интернационализъм** като основа на външната политика на България. В тези негови произведения е изкристализирала пословичната любов и горещата признателност на нашия народ към великия руски и съветски народ, към могъщия Съюз на съветските социалисти-

Digitized by Google

ческо републики. Те са пропити не само от високо съзнание за желязната историческа необходимост от тая многолика и животворна братска дружба, но и от горещата кръв на едно голямо сърце, преплнено със свещена любов към делото и заветите на Октомври, на Ленин!

Макар повечето от публикуваните произведения на Пеко Таков да носят една по-далечна дата, те и сега не са загубили своята актуалност и свежест. Това е така, защото почти всички от тях, макар да са произнасяни и писани по конкретни поводи, са надхвърлили дневните рамки и са се издигнали до сентенции и обобщения, неподвластни на времето. За това допринася безспорно и талантът на техния автор не само да осветлява факти и събития от високата позиция на марксизма-ленинизма, но и да ни ги поднася в своя, неповторима интерпретация, както може да прави това само един всеотдаен деец на Партията, роден и школуван партиен трибун.

Христо НИКОЛОВ

СЪВЕТНИК НА ПАРТИЙНИЯ АКТИВ

Неотдавна по книжарниците се появи една малка книжка (джобен формат) „Наръчник на партийния групов отговорник". Нейният автор Димитър Станоев на достъпен език е съставил едно ценно помагало, всекидневен съветник за отговорниците на партийните групи.

В наръчника е направен навременен и сполучлив опит да се анализира дейността на партийните групи от различни страни и се дадат конкретни препоръки по редица практически въпроси за усъвършенстване на работата им. В него се разглеждат въпроси по изпражданото на партийните групи, за събранията в тях, възлагането на партийните поръчения, идейновъзпитателната работа, организирането на социалистическото съревнование, ролята на партийните групи при решаването на производствените задачи и други. Добре са осветлени изискванията, които се предявяват към отговорника на партийната група в условията на новия икономически механизъм. Авторът се опира и на формите за ръководство на партийните групи от партийните бюра и комитети.

В този ред на мисли могат да се направят някои препоръки, които да се имат предвид при следващото издание.

Мисля, че ще бъде хубаво още в началото на наръчника да се отпечати изцяло инструкцията на ЦК на БКП „За изграждането и работата на партийните групи". Защото малък е броят на отговорниците на партийните групи, които притежават инструкцията. Това би ги улеснило много. Ще бъде правилно да се изяснят и някои други въпроси, като: индивидуалната работа в партийната група, работата на групата по подготовката за приемане на нови членове в редовете на Партията, а така също взаимодействията между партийния групов отговорник и административния ръководител (началник на цех, майстор, бригадир и др.).

Считам, че по отделни практически въпроси добре би се посрещнал от читателя и опитът на някои партийни групи от различни отрасли на народното стопанство.

Тези предложения съвсем не отнемат достойнствата на наръчника, които той притежава. Напротив, тази малка книжка се посреща с интерес от партийния актив в Русенски окръг.

Христомир РАШЕВ

Димитър Станоев, Наръчник на партийния групов отговорник, Партиздат, С., 1980, с. 130.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЛЕНИН

Събрани съчинения

том 21

В поредния том 2-и от събраните съчинения на В. И. Ленин са публикувани произведенията, написани през декември 1911 — юли 1912 година. Той съдържа непубликуваните досега съчинения на безсмъртния вожд на пролетариата: „Предложение за устав на Задграничната организация" и план за реферата „Революционният подем на руския пролетариат". В книгата са отразени проблемите за възстановяването и укрепването на революционната марксистка Партия, борбата с троцкистите и меншевиките — ликвидатори, разработена е тактиката на Болшевишката партия в условията на подем в революционното движение. Публикувани са и документите от Шестата (Пражка) общоруска конференция на РСДРП. В този том са включени и някои въпроси от икономическата и политическата борба на руските работници и др.

КПСС — АВАНГАРД НА СВЕТОВНОТО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ

Сборникът изследва различните страни на благотворното въздействие на теорията и практиката на КПСС върху световния революционен процес. Авангардната роля на КПСС съществува от времето на нейното създаване до наши дни. Тази роля се проявява ясно в цялостната дейност на Партията на Ленин за творческо развитие и прилагане в практиката на марксистко-ленинската теория за социалистическата революция и строителството на социализма и комунизма, за възникване и укрепване на световната социалистическа система, за сплотяване на световното революционно движение, за запазване на мира на нашата планета. Челното място на КПСС в световното революционно движение се потвърждава и от това, което тя направи и прави за развитието на нашата страна по пътя на социализма. Книгата е ценен помощник в идеологическата дейност на нашата партия вътре в страната и на участието ѝ в съвременната идеологическа борба на международната арена.

ТЕРИТОРИАЛНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ПРОИЗВОДСТВО

Книгата е дело на авторски колектив с отговорен редактор проф. Добри Брадистилов. В нея се обобщава опитът в териториалното разположение на производителните сили и териториалното планиране през годините на социалистическото изграждане на НР България. Като имат предвид програмните документи на Партията и нормативните актове по териториалното планиране и селищно устройство, авторите изследват предимно в теоретико-методически аспект проблемите за обективния характер на териториалното разположение на производителните сили и тяхното съчетаване в производствено-териториални комплекси от различно равнище. В труда се разглежда ролята на териториалното планиране за повишаване икономическата, социалната и екологическата ефективност на социалистическото производство, насоките за усъвършенстване териториалната организация на промишлеността, селското стопанство и транспорта, факторите и особеностите, под влиянието на които се формират териториално-производствените комплекси и др.

ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТНА ЗАПЛАТА

Тодор Дудов

Авторът разглежда някои основни въпроси на формирането и регулирането на индивидуалната работна заплата на работниците в условията на повсеместно приложение на бригадната организация на труда. Той анализира натрупания опит при приложението на нормираните планови задачи и бригадната стопанска сметка. В книгата се очертават по-главните насоки за усъвършенстване на формите, методите и средствата за формиране, регулиране и разпределение на бригадната работна заплата, за установяване на индивидуалния принос в бригадните резултати от труда и за по-тясно свързване на индивидуалната работна заплата с количеството и качеството на вложения труд и получения от това резултат.

ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ СИВ И ЕИО — ВАЖЕН ФАКТОР НА ЕВРОПЕЙСКОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Начо Начев

Единадесета книжка на библиотека „Международна политика" разглежда състоянието и перспективите на отношенията между двете най-големи икономически организации в света — Съвета за икономическа взаимопомощ и Европейската икономическа общност. Авторът се спира на въпросите за предпоставките на сътрудничество между тези организации, за позициите на двете страни, дискриминацията на ЕИО към страните от СИВ и насоките и перспективите за преодоляване на различията между тях.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ ИНТЕГРАЦИЯ И ИНТЕСИФИКАЦИЯ ПРОИЗВОДСТВА, Руковод. авт. кол. В. С. Будкин, Киев: Вища школа, Изд во при Киевском университете, 1980.

В монографията се разглеждат основни направления на интензификацията в общественото производство в условията на социалистическата икономическа интеграция. Авторите се спират и на планирането на интеграционните мероприятия, на структурните изменения в икономиката на страните — членки на СИВ.

Гагин В. Н., ЭЛЕМЕНТ ХУДОЖЕСТВЕННОСТИ В УСТНОЙ АГИТАЦИИ, М., Политиздат, 1980.

Авторът разкрива същността и особеностите на художествения елемент в устната агитация, неговата структура и условията за проявлението му в агитационните мероприятия. В брошурата се показва как художествеността в устната агитация спомага да се създаде атмосфера на общност между оратора и слушателите.

Эспенхайн Р., КРИТИКА БУРЖОАЗНЫХ И РЕВИЗИОНИСТСКИХ КОНЦЕПЦИИ СОЦИАЛИЗМА, Перев. с немецкого. М., изд. „Мысль", 1980.

Основно внимание в книгата е отделено на анали на критиката на буржоазните възгледи за социалистическата собственост, за обективния характер на икономическите закони на социализма. Обстойно се разглежда съотношението на такива категории като собственост и власт, собственост и свобода, собственост и управление. Детайлно се анализират и разобличават възгледите на буржоазните икономисти по проблемите на интензификацията на възпроизводствения процес в социалистическата икономика, за ролята на партийното и държавното ръководство.

ПРОТИВ МИФА О „СОВЕТСКОЙ ВОЕННОЙ УГРОЗЕ" (Сборник), М., Воениздат, 1980.

В сборника се публикуват извадки от трудове на В. И. Ленин, изказвания на Л. И. Брежнев, статии из периодичния печат, разобличаващи клеветническите буржоазни измислици за „съветската военна заплаха" и разкриващи реалната заплаха за света от страна на реакционните агресивни сили на империализма и пекинските ръководители.

Козлев А. А., ПОДРЫВНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МАОИСТОВ В ЮГО-ВОСТОЧНОЙ АЗИИ — 1960—1973, Главная редакция восточной литературы издательства „Наука", М., 1980.

Книгата разкрива идейно-политическото съдържание на маоистката концепция, натрапеното от Пекин ръководство на различни отряди на революционните сили в страните от Югоизточна Азия, методите на идеологическото проникване на Пекин в революционното движение, причините за поражението на маоистите в тези райони. Особено внимание се отделя върху разобличаването на опитите на китайското ръководство да подчини революционното и демократичното движение в Югоизточна Азия на своите хегемонистични цели.

Наумов А. И., КАПИТАЛИСТИЧЕСКАЯ РАЦИОНАЛИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ (Критический анализ организационных и экономических аспектов). Издательство Московского университета, 1980.

В своя труд А. И. Наумов прави критически анализ на теоретическите концепции и практическия опит на така наречената рационализация на управлението при капитализма. Той подробно анализира многообразните социално-икономически и организационно-технически предпоставки за увеличаващия се в условията на съвременния държавно-монополистичен капитализъм стремеж към рационализация на управлението.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien z!...

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

LIBRARY
JUN 1 8 1981
UNIV. OF CALIFORNIA
BERKELEY

5

СОФИЯ, АПРИЛ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 5 АПРИЛ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Забележителен теоретически и политически принос . 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Стамов — Политически подход в ръководството на икономиката 12

Партийният комитет

В. Григоров — Комисиите за контрол на качеството и ефективността 19

Ръководно политическо ядро и първообраз

К. Йосифов — Атмосфера на творчество 22
Д. Кръстев — Равнение по първите 27
В. Кралев — Поръчение и инициатива 30

Комунистът — нравствен образец

Г. Матев — Майсторството 32

По следите на нашата критика

* — Необходим ли е отговор? 37
Г. Янков — Членството в Партията е низ от задължения . . . 39

Становища и мнения

В. Николов — Изказванията на събранията и конференциите . . 40

Страница на редактора

П. Русев — Достойнството на комуниста 43

Digitized by Google

1300 ГОДИНИ БЪЛГАРИЯ

Н. Бошнаков — Нашите дела за големия юбилей 44

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

И. Захариев — Наставникът в бригадата 48
Б. Вълчанова — Специализирани курсове 53
Б. Станков — Правната култура на комунистите 58

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Х. Колева — Съревнованието в условията на реконструкция и модернизация 63

Стопанският ръководител — пълномощник на Партията

П. Василев — Едно изследване 67

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

***** — Повече непримиримост е нужна 72

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Юхас — XII конгрес на УСРП и работата с кадрите . . . 74

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Д. Станоев — Борба и труд за хората 79
Х. Челебонов — Лека работа 84

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Г. Гинчев — Маоизмът и културата 86

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Радев — На равнището на съвременните изисквания . . . 91
Х. Николов — Книга за младия комунист 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, Л. Причкапов, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2363. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 31.III.1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛЕН ТЕОРЕТИЧЕСКИ И ПОЛИТИЧЕСКИ ПРИНОС

Човешката памет помни: 10-те дни, разтърсили света; 10-те петилетки, преобразили из основи съветската страна. Делото на Двадесет и шестия конгрес на Комунистическата партия на великия Съветски съюз отново възхити света. То прикова вниманието с величието на съзиданието и перспективите. Вдъхна нов живот на вярата и надеждите на прогресивното човечество.

Конгресът разисква, проектира и постанови:

Изцяло и напълно одобрява ленинския курс и практическата дейност на Централния комитет на Партията.

Одобрява Отчетния доклад на ЦК на КПСС и препоръчва на всички партийни организации да се ръководят в своята работа от постановките и задачите във вътрешната и външната политика, изложена в доклада на Л. И. Брежнев.

Одобрява Основните насоки за икономическото и социалното развитие на СССР за 1981—1985 година и за периода до 1990 година.

Резолюция на конгреса, глас и воля на Партията! Той съвпада с мислите, оценките и въжделенията на съветските хора, изразени спонтанно, открито в общонародното обсъждане, с дела и резултати.

Пълно единство и единодушие между Партия и народ. „Силата на Партията е в единството с народа! В единството с Партията, в нейната ръководна роля е силата на народа!“ — заяви Л. И. Брежнев. Постановките, идеите, перспективите и актуалните задачи на конгреса откриват нова светла глава в историята на социалния прогрес.

●

Политическата линия, приета от Двадесет и шестия конгрес, фокусира всички мисли и усилия в **две главни и ясни цели:** щастие и благоденствие на народа, траен мир за човечеството. Тези цели са органически свързани и неделими.

Партията на Ленин отново доказа, че е способна изключително точно и вярно да определя външнополитическите цели на всеки исторически етап. Има за тях програма и стратегия. Има пълна готовност — политическа воля и практически действия за борба.

Отчетният доклад на Централния комитет, разискванията по него и приветствията до конгреса съдържат фундаментален анализ на международната политика на КПСС, на основните процеси и проблеми на съвременното световно развитие. Подчертана е огромната заслуга на

Digitized by Google

реалния социализъм пред човечеството за установяването на принципно нови отношения между държавите от социалистическата система. Отношения между самите народи, между техните обществени органи и организации, между трудовите колективи. Отношения, които като артерии свързват партийните организации на Съветския съюз и на страните от социалистическата общност. Връзки и отношения, норми за икономическо и духовно общуване, които изпълват с **ново съдържание социалистическия интернационализъм в действие.**

Конгресът анализира и обобщи опита, резултатите и тенденциите на световния революционен процес, титаничната борба на КПСС за укрепване на мира и задълбочаване на международното разведряване. Успехите на тази борба създават условия за комунистическото строителство, „проблем от световен характер". Мирът осигурява свещеното право на всеки човек — правото на живот.

Формулиран е цял комплекс от нови предложения, които органически продължават и развиват Програмата за мир, разработена от XXIV и XXV конгрес на КПСС. Сред тях фигурират предложенията: да се разширят зоните, където ще се прилагат мерките за укрепване на доверието във военната област, да продължи диалогът със САЩ за ограничаване на стратегическите въоръжения, да се установи мораториум върху разполагането в Европа на нови ракетно-ядрени средства със среден радиус на действие и др.

Предложенията предизвикаха необикновено силен резонанс в света. Те импулсираха народите за единодействие в борбата за мир. Програмата за мир, възвестена от Двадесет и шестия конгрес в началото на 80-те години, когато по вина на империализма „облаците на международния хоризонт се сгъстиха", е и манифест, и общ фронт за нова мощна мирна офанзива.

Настъпление, в което всеки революционен отряд, всеки честен човек трябва да намери своята позиция и да изпълни своя дълг. Програмата за мир е израз на интернационалната отговорност, която съветските комунисти поемат на своите плещи в тази борба. Чрез тази програма Двадесет и шестият конгрес още по-тясно обедини политическата мисъл и воля на комунистическите и работническите партии, на световните революционни и прогресивни сили.

В това върховно дело Българската комунистическа партия изпълнява своя дял от интернационална отговорност. В своето приветствие до конгреса др. Тодор Живков съвсем ясно заяви: „България не е голяма страна. Но българското рамо е крепко, вярно и надеждно рамо. И това рамо — братското рамо на българските комунисти и българския народ — винаги и при всички обстоятелства ще бъде до рамото на съветските комунисти, на съветския народ, до вашето надеждно рамо, скъпи съветски братя и сестри."

●

За КПСС и за реалния социализъм от особено значение са политическият анализ, теоретическите обобщения и актуалните задачи в отчета на Централния комитет в областта на икономическата политика на КПСС в периода на развития социализъм. В доклада са логически обосновани основните постановки: за **сърцевината** на партийната дейност — ръководството на народното стопанство; за **изходната и крайната точка на партийния и политическия подход** — човека; за **политиката — подчиняване** на икономиката на програмната цел — повишаване на народното благосъстояние; за **стратегията** на политиката — осъществяване прехода към интензивните фактори на икономическия растеж. Посочена е перспективата, ориентацията за продължителен период от време.

Digitized by Google

Тези постановки и задачи се базират на оптимистична равносметка. Очевидна е гигантската работа, извършена между двата конгреса по всички направления за изграждане на материално-техническата база на комунизма, за усъвършенствуване на обществените отношения, за утвърждаване на социалистическия начин на живот. Строителството на първото в света комунистическо общество се разгръща планомерно, пропорционално с високи и стабилни темпове без зигзаги, без кризисни явления, инфлация и безработица, които разтърсват света на капитализма и обричат милиони хора на глад и духовна нищета. Тези успехи удивяват, възхищават. В тях съветските хора са вградили цялата си енергия, талант и вдъхновение. Своята социалистическа съзнателност. Подвизите на строителите и защитниците на новия живот, в които се оглежда бъдещето на човечеството, вдъхват увереност и оптимизъм.

Но този оптимизъм е критически реалистичен. Той възбужда гордост от постигнатото и неудовлетвореност от пропуснатите възможности за по-големи измерения на успехите в комунистическото съзидание. Само една силна, авторитетна партия, с неограничено доверие в народа може открито, пред очите на целия свят, да разкрие трудностите, недостатъците и нерешените проблеми и да посочи техните причини. С ленинска принципност да определи и политически оцени тяхното влияние и да стигне до извода, че сега главната причина, срещу която трябва да се борим, е в нас — в силата на инерцията, в остарелия начин на мислене, онаследен от времето, когато на преден план стояха количествените, а не качествените критерии за оценка на работата и резултатите. Ето кое обуславя необходимостта с много по-висока взискателност да се **учим да работим качествено и ефективно и да ръководим ефективно.**

Теоретическо и общометодологическо значение има подходът в доклада и в разисканията на конгреса, с който се определят актуалните проблеми на икономическата политика през 80-те години и през единадесетата петилетка. Подход научен, реалистичен, уравновесен. С него се отчитат всички фактори на обективните процеси с максимална трезвост: **нарасналите възможности** на мощния икономически, научно-технически и човешки потенциал, които позволяват да се поставят и решават още по-сложни и мащабни задачи; **нарастващите потребности** на съветските хора и **особеностите на обективните условия** през новото десетилетие, при които ще се използват възможностите и ще се решават потребностите.

Успехът на икономическата политика при социализма се определя от това доколко научнообосновано са определени конкретните цели, с оглед на актуалните потребности, пътищата, организацията и способите за пълно използване на наличните възможности. А от това, доколко реална и обоснована е икономическата политика, зависят темповете на устойчивото развитие на икономиката, базата, върху която ще се усъвършенствува системата на обществените отношения, социалистическият начин на живот, хармоничното развитие на личността.

Двадесет и шестият конгрес дава образец на научен, политически подход при решаване на задача от историческа значимост.

В доклада на Л. И. Брежнев и в Основните насоки на икономическото и социалното развитие на СССР през единадесетата петилетка и до 1990 година се подчертава приемствеността на икономическата стратегия на Партията. От гледна точка на възможностите, потребностите и конкретните условия са определени целите на икономическия растеж и основните пътища за тяхното постигане.

Висшата цел на икономическата стратегия на Партията през осемдесетте години е неотклонният подем на благосъстоянието на съветски-

Digitized by Google

те хора, издигане на материалното и културното равнище на народа, създаване на условия за утвърждаване на социалистическия начин на живот и за всестранно развитие на личността. **Основните пътища и средства** за нейното достигане: стабилно и равномерно развитие на народното стопанство, ускоряване на научно-техническия прогрес и привеждане на икономиката върху интензивен път на развитие, рационално използване на производствения потенциал на страната, всестранна икономия на всички видове ресурси, подобряване качеството и производителността на труда, ръста на социалната и трудовата активност на съветските хора.

Върху основата на тази принципиална постановка на партийната политика **конгресът утвърди две взаимносвързани групи от програмни задачи:** първата — насочена към икономическия прогрес на обществото, осигуряваща планомерното развитие на неговата материално-техническа база; и втората — посветена на социалния прогрес, на по-нататъшното развитие на обществените отношения, за повишаване на народното благосъстояние.

Между задачите на икономическия и на социалния прогрес, между икономическата и социалната политика на КПСС в периода на зрелия социализъм се утвърждава още по-тясна органическа връзка и диалектическа зависимост. Икономическият прогрес е основата и предпоставката за реализацията на социалната политика. Затова реализацията на икономическата политика се определя като сърцевина на партийната работа и ръководство. В условията на развития социализъм неотклонно обаче нараства ролята на социалната политика в живота на съветското общество.

Общите проблеми и специфичните задачи на народното стопанство и на неговите отрасли са очертани в Основни насоки на икономическото и социалното развитие. Главното, всеобщото, което пронизва всички проблеми и задачи, всички сфери и дейности, е **необходимостта от интензификация и ефективност.** Тази постановка, както посочва Л. И. Брежнев, ако се преведе на езика на практиката, означава:

— курс на изпреварващо развитие и растеж на крайните резултати, сравнени с разходите на трудови и материални ресурси и капитални вложения;

— курс за срочна реализация на целевите програми за усвояване на сибирския газ, за подобряване структурата на горивно-енергийния баланс, за усвояване на Нечерноземната зона на СССР;

— курс за реализация на продоволствената програма, с която се планират и осигуряват нарастващи и стабилни темпове на икономическо развитие. Осигуряват се изпреварващи темпове за развитие на отраслите от група Б, предназначена за производство на предмети за народно потребление, което заедно с развитието на обслужващите сфери се определя като първостепенно партийно дело...

Предначертания, за които светът на капитализма не може и насън да мечтае!

И те ще станат дела, това и приятелите, и враговете на съветския народ вече знаят. Защото неизчерпаем е зарядът на социалната активност и инициатива на народните маси, на съревнователния порив на свободния човек, на мъдростта в челния опит, които в партийното ръководство и в социалното управление намират своя непресъхващ извор.

Защото конкретната грижа на конкретния човек за неговите жизнени потребности — както заяви Л. И. Брежнев — **са началният и крайният пункт на икономическата политика и на практическата дейност на КПСС.**

Digitized by Google

Теоретическата постановка на Двадесет и шестия конгрес за главната задача на единадесетата петилетка има принципиално значение за дейността на всяка партийна организация. Тя внася пълна яснота по въпроса какво означава партиен политически подход, когато се определят целите и средствата на перспективното и текущото планиране, когато се програмира изпълнението на решения по отделни проблеми, когато се подлагат на критичен анализ работата и резултатите и се оценяват комунистите. **Висшата цел, изходната и крайната гледна точка на нашите позиции, подходи и критерии, когато чертаем политиката, когато предприемаме практически действия за нейното изпълнение и пр., са с какво те допринасят за строителството на комунизма, за благосъстоянието на народа и колектива, за свободното и всестранното развитие на социалистическата личност.** Доколко това, което вършим, е в името на човека, за благото на човека!

●

Важно теоретическо и методологическо значение имат постановките в Отчетния доклад и в разисканията на Двадесет и шестия конгрес, отнасящи се за развитието на социално-класовата структура на съветското общество, за усъвършенстването на социалистическия начин на живот.

Сближаването на класите и социалните групи е обективен процес, който при социализма протича закономерно. Крайната цел на всяка комунистическа партия след социалистическата революция е да изгради в своята страна безкласово общество. Общество, при което хората няма да се различават по своето място в системата на общественото производство, по своето отношение към средствата за производство, по своята роля в организацията на труда, по начините и размерите на получаваните от тях обществени блага. В тази ленинска постановка са определени съществените признаци на социалните различия, разделящи хората на класи.

Какво ново внесе Двадесет и шестият конгрес в теорията и практиката? След като подложи на задълбочен анализ тенденциите в развитието на основните социални процеси, той доказа. **Първо:** ролята на работническата класа в живота на съветското общество закономерно нараства. Сега тя е най-многочислената класа, мнозинство от трудещите се. Три четвърти от работниците притежават средно и висше образование. Съществено се изменя характерът на техния труд, изпълва се с интелектуално съдържание и постепенно се доближава до характера на инженерно-техническия труд. Сега всеки четвърти работник в страната е свързан по някакъв начин с умствения труд. **Второ:** индустриализацията на селскостопанското производство постепенно доближава труда на колхозниците до този на работниците, а сближаването на двете форми на социалистическа собственост чрез изграждане на междустопански организации, в които участвуват държавни предприятия и колхози, води към дълбоки изменения както в социалната структура на село, така и в организацията, и в начина на заплащане на колхозния труд. Този процес преодолява различията в социалното положение на работниците и селяните. **Трето:** нараства относителният дял на интелигенцията в социалната структура на обществото. Динамиката на тези процеси, съществените количествени и качествени изменения в обществените отношения и обществото като цяло ускорено заличават различията между хората по социално-класови признаци и съветското общество още в етапа на зрелия социализъм застава на прага на социалната еднородност. Ето научното основание на Централния комитет на КПСС да стигне до принципиалното обобщение: „...че

Digitized by Google

изграждането на безкласова структура на обществото ще се осъществи главно и на първо място в историческите рамки на зрелия социализъм."

Този теоретически извод на творческия марксизъм-ленинизъм издига ролята на социалната политика на Партията, изправя я пред изключително важни задачи.

Сближаването на класите и социалните групи, формирането на еднородно безкласово общество е обективен процес, който протича по вътрешната логика на собствените си закони. Но това не става стихийно и автоматично. Субективният фактор в лицето на Комунистическата партия оказва нарастващо въздействие върху неговото развитие, може да го ускорява или забавя. Главен механизъм за това е политиката и по-конкретно — социалната политика, която, като отчита най-внимателно особеностите и интересите на всяка група в обществото, достигнатата степен на сближаване между тях, съсредоточава силите и средствата за преодоляване на съществените различия между класите и вътре в тях.

В доклада на Л. И. Брежнев теоретически са разкрити същностните, качествените страни на социалистическия начин на живот, а в Основните насоки за икономическото и социалното развитие — техните конкретни количествени характеристики и показатели. Показана е взаимната връзка между развитието на тези страни, тяхното отражение върху процеса на формиране на еднородно безкласово общество и формирането на новата личност. Със своята социална политика в условията на зрелия социализъм Партията съзнателно насочва, регулира и ускорява развитието на тези взаимносвързани процеси.

Кои същностни страни на социалистическия начин на живот ускоряват преодоляването на различията между класите и социалните групи и формират безкласовото общество?

В Отчетния доклад са обосновани техните основни характеристики и на тази основа са посочени направленията на практическа дейност:

— Чрез механизма на социалната програма целенасочено да се изменя **качеството на труда.** Да се създават условия, при които човешкият труд ще бъде не само високопроизводителен, но и съдържателен, привлекателен, творчески труд. **Пътят** — да се ограничава и премахва ръчният, нискоквалифицираният, еднообразният и тежък труд; **средствата** — пълна механизация и комплексна автоматизация на производството. Да се изменят условията, които задържат превръщането на труда в първа жизнена потребност и не съдействуват за преодоляване на различията между хората в процеса на труда.

— Комунистическата партия чрез социалната програма и идейно-възпитателната дейност да формира **ново отношение към труда.** Да разгръща в ширина и дълбочина съзнателното, самодейно творчество на масите чрез социалистическото съревнование. Самодейната творческа активност да се насочва към разкриване на резервите и възможностите и да се реализира в по-висока ефективност и качество на труда. Насрещното планиране и определянето на личните обещания при всички обстоятелства да се осъществяват „от долу на горе", а не обратно. Самоинициативите на труженика, на колектива, на предприятието и отрасъла, намерили израз в насрещните планове и социалистическите обещания, да не се превръщат в държавни задължения, а да бъдат „скачвани" с държавния план.

Много делегати подкрепиха този подход, споделяйки пред конгреса как са постигнали огромните успехи в производството — кое е направило техните завоевания възможни, с цялата си отговорност подчертаха значението на реконструкцията и на новите технологии, но веднага допълваха: успехите се дължат на партийните организа-

Digitized by Google

ции, които неуморно търсят пътищата, които ще извисят човешкия труд, ще създават условия за разкриване и използване на таланта и способностите на всеки човек, ще му осигуряват възможности активно да участвува в управлението на производството, в решаването на всички въпроси от живота на колектива...

— Партията с механизма на социалната програма може активно **да регулира разпределителните отношения в обществото, класите и социалните групи** и по този път постепенно да доближава и изравнява жизненото равнище на всички групи трудещи се. Ръководейки се от социалистическия принцип за разпределение според количеството и качеството на вложения труд, да заличава деленето на хората на класи по един съществен признак — различието в размера на получавания от тях дял от обществения продукт. Този тезис е аргументиран в доклада. Поставя се задачата — цялата система от материални и духовни стимули да способствува за обективна, справедлива оценка на личния принос в народното богатство. Критерият е един: „Който иска да живее по-добре, трябва да работи повече и по-добре!"

— Най-забележителна страна на социалистическия начин на живот, комунистически кълн в зрелия социализъм, **са обществените фондове за потребление, които съветските хора равноправно получават за задоволяване на личните си нужди.** Това са средствата, отделяни от обществото за подобряване на жизнените условия на трудещите се, за тяхното образование, за възпитанието на децата, за здравеопазване, култура и за обществено осигуряване.

Чрез социалната политика Партията насочва и разпределя фондовете за обществено потребление не само от гледна точка на тяхната ефективност, но с оглед на задачата — чрез тях да се коригират и постепенно заличават различията между класите и групите, да се преодоляват социалните и демографските различия в условията на живот в отделните райони на страната и на отделни категории хора — жени, майки, младоженци, пенсионери и др.

Партията със своята конкретна социална политика утвърждава социалистическия начин на живот и заедно с това постепенно реализира великите си цели: изгражда безкласово общество, създава благоприятни условия и среда за формирането на новия човек, съвременник и творец на бъдещето.

„Ние виждаме — заяви другарят Тодор Живков пред Двадесет и шестия конгрес — как в обществения живот на СССР все по-ярко и мащабно се изявяват същността, принципите и предимствата на социалистическия начин на живот, на социалистическата демокрация, на социалистическата нравственост; как все по-могъща и прекрасна се възправя новата социалистическа личност на съветския човек, уверена в утрешния ден, оптимистична, разностранно развита, родолюбива и интернационалистична — този същият съветски човек, който вече седмо десетилетие държи високо знамето на реалния социализъм, знамето на световния мир."

●

Важно теоретическо и практическо значение има политиката, която Двадесет и шестият конгрес начерта в областта на партийното строителство.

Конгресът отново потвърди верността на теоретическия извод за нарастващата роля на Партията и в периода на зрелия социализъм. Проследи действието на обективната закономерност в развитието на социалистическото общество и на Партията и доказа, че КПСС вече

Digitized by Google

прераства от политически авангард на работническата класа в революционен марксистко-ленински авангард на целия съветски народ. Заключението логически произтича от изводите за достигнатата степен на социално-политическо и идейно единство на съветския народ, за формиране на безкласово общество в историческите граници на зрелия социализъм.

Социалната роля на КПСС като авангард на съветския народ, нейната безгранична отговорност пред своя народ и пред световното революционно движение издигат нови високи изисквания към нейния състав, методите на партийно ръководство, към вътрешнопартийния живот, към нейната идеологическа и политико-възпитателна работа.

Конгресът одобри следваната политика за регулиране на количествения и качествен състав на Партията — „могъщ, здрав и зрял колектив". Въпреки че нараства нейната притегателна сила, КПСС не форсира своя растеж и още по-взискателно подхожда към приемането на нови членове. Приоритет се дава на челните представители на работническата класа (59 процента от цялото попълнение през отчетния период), на членовете на Ленинския комсомол (три четвърти от новоприетите), на представителите на съветската интелигенция, на колхозниците. Заедно с това КПСС решително бди и брани своята чистота, условие за нейното монолитно единство и за способността ѝ успешно да ръководи съветското общество.

Въпрос от голямо значение и за Партията, и за съветския народ, на който конгресът отдели много внимание, е по-нататъшното усъвършенстване на **стила и обогатяване формите и методите на партийното ръководство.**

Размахът и силата на неговото въздействие се намира в пряка зависимост от последователното осъществяване на ленинските принципи, норми и традиции в дейността на Централния комитет, на Политбюро и Секретариата на ЦК, в дейността на републиканските, краевите, областните, окръжните, градските и районните партийни организации. В осъществяването на енергично и компетентно политическо ръководство върху всички страни от живота на трудовите колективи първостепенна роля се пада на първичните партийни организации. Размишленията предизвиква постановката в Отчетния доклад, че на практическите резултати трябва да се гледа като на следствие, „сбор от много и твърде различни събираеми". Защото те са плод от действието на много фактори и обстоятелства и не бива механически да се извеждат единствено от партийната работа, както и обратното — производствените резултати да служат като единствен критерий за нейната оценка. Но при всички случаи **решаващо значение** за резултатите има партийното ръководство при условие, че всяка организация използва в своя участък всички резерви, ако тя въведе във всичко необходимия ред.

Отново се подчертава актуалността на ленинската постановка за **подбора на хората и проверка на изпълнението на приетите решения.** Защото изкуството да се ръководи не се свежда до количеството на взетите решения и дадените указания, а в способността на комунистите, на кадрите и на колективните органи да осигурят тяхното изпълнение в определения срок. Освен организация за изпълнението е необходим контрол, осъществяван системно и оперативно от горе и от долу.

Двадесет и шестият конгрес насочи партийните организации към **всестранно усъвършенстване на вътрешнопартийния живот.**

На преден план той поставя необходимостта да се засили и усъвършенствува действието на такива съществени връзки като:

— между ефективността на вътрешнопартийния живот, от една страна, и активността на комунистите, на лицата, избрани в колективните органи, от друга. Да се издига тяхната отговорност за всичко, което става в Партията и страната;

Digitized by Google

— между центъра и ръководните органи, от една страна, и партийните маси, от друга. Ударението пада върху по-нататъшното развитие на демократизма, което ще протича по линия на усилване на двустранната информационна връзка между центъра и комунистите, между партийните организации и трудещите се и обратно — от долу на горе; по линия на разгръщане на критиката и самокритиката; по линия на засилване вниманието към писмата, молбите, предложенията и сигналите на комунистите и хората.

Конгресът обоснова назрялата потребност от **преустройство на много участъци и сфери на идеологическата и политико-възпитателната работа на Партията.** Тя трябва да отчита новите явления и условия: измененията в условията на живот и труд на съветския човек, неговата нарастваща култура, ерудиция и духовни потребности; измененията в идеологическите средства, способи за по-ефективно въздействие; активността на пропагандните средства на класовия противник. Ето кое обуславя небходимостта от преустройство както на съдържанието, така и на формите и методите на идеологическата и масово-политическата работа.

●

Двадесет и шестият конгрес утвърди принципните, перспективните цели и непосредствените задачи за единадесетата петилетка и осемдесетте години. Съветският народ започна борба за претворяване на конгресните повели, преведени на езика на партийните решения.

Всеки комунист и труженик вече знае какво е нужно, какво се изисква сега.

Отговорът е даден в заключителното слово на Л. И. Брежнев. **Нужна е:** „Постоянна инициатива — инициатива навсякъде и във всичко!"

Изисква се: висока отговорност, комунистическа дисциплина и полет на мисълта към новото, което конгресът начерта!

Изграждането и развитието на зрялото социалистическо общество протича по общи обективни закономерности, които се проявяват специфично в отделните страни. На КПСС и на съветските комунисти се пада завидната роля, както това заяви Л. И. Брежнев, да бъдат пионери на социалистическото преобразяване на живота. Тази почетна мисия получи всеобщо признание и най-висока политическа оценка от всички представители на комунистическите и работническите партии и демократични движения, участвували на конгреса.

„Конгресът е събитие, определящо хода на съвременната история в главните направления... Гласът на конгреса е глас на човешката съвест, глас на разума, на правдата и мира... Отчетният доклад е забележителен документ на творческия марксизъм-ленинизъм, нов голям принос в теорията и практиката на научния социализъм... Неговите теоретически обобщения и изводи имат огромно значение за историческата съдба на цялото човечество... Докладът е манифест на борбата за комунизъм, той съдържа неизчислима енергия за творческо вдъхновение... Отчетът на ЦК на КПСС, направен пред конгреса от Леонид Илич Брежнев, е „забележителен теоретически и политически анализ" и по същество „отчет пред цялата Партия, пред целия съветски народ, пред всички прогресивни и революционни сили на съвременността".

Мисли и на делегати, и на чуждестранни гости на конгреса! Колективна оценка на световната работническа класа! Признание и благодарност към първостроителите на комунизма!

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКИ ПОДХОД В РЪКОВОДСТВОТО НА ИКОНОМИКАТА

След Априлския пленум, като възстанови напълно ленинските принципи на партийно ръководство, Партията пое курс за бърз социално-икономически подем. Усъвършенствувайки непрекъснато в този период методите и формите на партийно ръководство на стопанската дейност, Централният комитет поставяше пред ръководните кадри, пред партийните комитети и първичните организации задачата да вникват задълбочено, научно в същността на икономическите процеси, на тенденциите на развитие. На Юлския пленум (1968 г.) др. Тодор Живков посочи необходимостта да се засилва научният характер на партийното ръководство, произтичащо от сложните проблеми на ускоряване научно-техническия прогрес; от пълното прилагане на новата система на ръководство; от усъвършенствуването на производствените отношения; от нарасналата политическа зрелост на масите.

●

Внедряването на новия икономически подход във всички сфери на живота поставя на изпитание не само ръководни административни и стопански звена, но също и степента на преустройство на партийно-политическата работа. Тук има диалектическа връзка. Редица частни подходи и методи (програмиране, моделиране, мултиплициране, разработка на сценарии и др.) водят до науката като висша форма на отражението на света в съзнанието на човека, от когото зависи как ще я използва, за да изменя обществото. От друга страна, ако се преувеличават частните подходи в партийната работа, има опасност те да подменят политическия подход. Затова особено ценно е указанието на др. Тодор Живков, дадено на Септемврийския пленум от 1969 г.: „Нито кибернетиците, нито аналитиците, нито програмистите, чиято изключително полезна работа ние уважаваме, могат да заместят Партията, партийното ръководство, партийните дейци като политически ръководители.“[1]

Политиката служи като средство и оръдие за съзнателно използване на обективните закони. Нейното призвание е да създава най-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 2, с. 568.

Digitized by Google

благоприятни условия за тяхното реализиране по посока на социалния прогрес. В този смисъл политическият подход е призван да създава условия за максимално проявление на останалите подходи, да ги внедрява в живота със своите специфични форми и методи.

Политиката е отношението между интересите на класите. Това най-кратко определение почива върху материалистическото разбиране за същността на класовите отношения, ето защо често политическият подход се нарича още класово-партиен подход. Този подход е специфичен за Партията като авангард на пролетариата и има революционизираща сила. „Да заемаш пролетарска класова позиция, значи да постигаш по най-точен начин истината, значи, заставайки на страната на главната движеща сила на съвременната история, органично да свързваш тази постигната истина с революционната практика."[1]

Спираме се на някои изисквания на политическия подход, които имат попряко отношение към партийното ръководство на икономиката. На първо място е изискването **всяко ръководно решение да се оценява през призмата на крайните интереси на работническата класа.** В условията на победилия социализъм това е държавническо отношение към всяка дейност, защита интересите на цялото общество, на което Партията е всепризнат ръководител. **Отчитането на социалното последействие на всяко управленческо решение** е важен щит срещу бюрократизма и грубото администриране, срещу технократизма в управлението на обществото. Внедрен в стила на стопанския ръководител, този принцип по същество го издига на равнището на политически деец.

Партията реализира своята политическа, организаторска и възпитателна функция със специфични, свойствени методи и форми на работа. Убеждението като основен метод на партийно-политическа работа в условията на новия икономически подход и бригадната организация стъпва върху здрава социална база и в единство с нея създава нравствени добродетели. **Непрестанното издигане на авангардната роля на комуниста** е принцип, който има неотслабващо значение във всяко начинание на Партията. Цялата кратка история на нашето бурно икономическо развитие е наситена с безпримерния трудов героизъм на комунистите от обектите и полята, които даваха пример, увличаха, окриляха. С усъвършенстването на социалните отношения все по-важно значение придобива и принципът за **въвличане трудещите се в реализирането на партийната политика.** Не случайно др. Тодор Живков подчерта на Юлския пленум (1980 г.) възловото място на по-нататъшното разширяване и усъвършенстване на социалистическата демокрация. Тази демокрация вече намери своите форми в насрещното планиране, в управлението на производството чрез бригадните съвети и др.

Разграничаването на функциите на Партията от другите органи за управление е принцип, значението на който нараства в условията на повишаване научното равнище на ръководството на обществото и издигане ръководната роля на Партията. Като се отърсват от дублиране, от опекунство над стопанските органи (а понякога и от изместване), партийните комитети и първичните организации изпълняват указанията на др. Тодор Живков, дадени на Националната партийна конференция от 1978 г.: „Партийните органи трябва да разграничават функциите си от държавните и стопанските органи, да не се сливат и отъждествяват с тях, да не се обезличават като представители на авангарда на класата."

Политическият подход на Партията има и редица отличителни черти. **Това са целеустремеността в приложението на принципите; умението да не се загубва перспективата; самоанализ и самооценка на ръководните функции, единството между думи и дела.** Може с пълно право да се каже, че политическият подход е научно управление на социалните отношения, тясно свързан с ленинския стил на работа. И днес указанията на В. И. Ленин за връзките с масите, за разбирането на масите, за завоюването на тяхното абсолютно доверие, за връзките между авангарда и цялата трудова армия са най-вернят признак за овладяване изкуството за претворяване на всяка идея, на всеки принцип в живота.

Политическият подход има водещо място сред останалите подходи със своята революционизираща сила. Той е призван не само да си служи с частните методи, но и навреме да ги открива и внедрява, без да се осланя на стихийното проявление, което винаги води

[1] Р. Косоланов, Ленинската жизнена позиция, Раб. дело, С., 13. III. 1980 г.

Digitized by Google

до едностранчивост. Пример за това е бригадната организация на труда в селското стопанство. Механизираните отряди са една добра форма, но предимно за използване на техниката във върховите моменти. Акордно-премиалната система, внедрявана в редица АПК, е също интересна форма на организация на работната заплата, но без сама за себе си да тласка към високоефективно използване на основните фондове. Опростяването на сеитбообръщенията в специализираните бригади не води до увеличаване на почвеното плодородие. Явно е, че някъде връзката за пренасяне на мултипликационния ефект във всички сфери се къса. Ето защо Тезисите на Политбюро за усъвършенстване на социалистическата организация на труда поставиха тежестта не на отделни елементи, а на диалектическата връзка между земята като незаменимо, основно средство за производство, техниката и живия труд с цел да се постигне при новата техника 4 пъти увеличение на производителността на труда. Тезисите дадоха насока за икономическата стабилност, за правнодоговорните отношения. По такъв начин бригадата бе издигната от производствено в производственоикономическо поделение, което не само произвежда, но формира и част от фондовете си, влиза в договорни отношения; създава предпоставки за нов тип колективистични отношения на базата на самоиздръжката и общата отговорност за печалбата. Тук виждаме как на практика се съчетават в едно методът на програмирането на производството, методът на сеитбооборота, методът на акордното заплащане на труда, методът на поточното използване на техниката и др., но всичко е съвкупност с насоченост към качествени социално-икономически изменения. В тази целенасоченост се откриват редица елементи на главните изисквания на политическия подход, чрез приложението на който партийните комитети и първичните организации при специфични за тях условия интензифицират съществуващата материално-техническа база.

●

Когато говорим за партийнополитическата работа в условията на новия икономически подход, трябва да се имат предвид мястото и ролята, взаимоотношението между икономика и политика, определени от класиците на марксизма-ленинизма. Едно от епохалните открития на К. Маркс е за определящата роля на материалното производство в живота на обществото. Той посочва, че епохите се различават помежду си не по това, какво се е произвеждало, а по това, как се е произвеждало. В. И. Ленин очерта значимостта на политиката и икономиката в строителството на социализма, създаде теоретическа обосновка на диалектическата връзка между тях. Политиката на всяка класа в обобщаваща форма изразява нейните коренни икономически интереси, които се определят от положението на тази класа в системата на общественото производство. В условията на строителството на развитото социалистическо общество партийната политика е израз на икономическите и политическите интереси на работническата класа, на всички трудещи се. „Политическият интерес, това е заинтересоваността на трудещите се в умножаването на общественото богатство.“[1]

Като надстроечен елемент на базисните икономически отношения, политиката от своя страна има не само относителна самостоятелност, но оказва активно обратно влияние върху хода на икономическото развитие на обществото. Политиката на прогресивната

[1] С. И. Сурниченко, Ленинские принципы, М., 1979, с. 6—7.

Digitized by Google

класа, политиката, основана върху научните основи на икономическите закони, има революционизираща сила за преустройството на обществото. Нека припомним само как правилният политически курс на нашата партия революционизира след победата на социалистическата революция усъвършенстването на социалните отношения и изграждането на развитото социалистическо общество. Тази взаимозависимост е подчертана по най-категоричен начин от В. И. Ленин: ...„Да се говори, че политическият подход е равноценен на „стопанския", че може да се вземе „и едното, и другото", това значи да се забравя азбуката на марксизма."[1]

Ръководейки се от посоченото Лениново указание, **политическият подход се определя като сърцевина на партийно-организационната дейност, като подход, специфичен и характерен в ръководната работа на Партията.** Неговите основни принципи днес стават особено важни както за реализирането на икономическия механизъм като система, така също и за непрекъснатото му развитие и усъвършенстване съобразно настъпващите изменения и специфични условия. На първо място се откроява **голямата роля на политическия подход при планирането.** Става дума както за съставянето на насрещните планове като неотменим израз на демократическия централизъм, така и планирането на партийната работа, насочена към реализиране на разкритите от трудовите колективи възможности за повишаване производителността на труда. Съставянето на насрещните планове е широко поле за изява на партийното ръководство. Първичните организации трябва да виждат възпитаващия и мобилизиращ ефект от плана чрез издигане на всеки член от колектива в негов съставител, независимо дали е редови изпълнител, ръководител или специалист. Тук има редица начинания и организационни етапи, като проучването на международния опит, критична оценка на използването на основните фондове, единството на икономическата, техническата и социалната част на плана, насочеността на изразходване на фондовете, които се заделят за бригадата, и други. Особено важни са качествените показатели, без които не може да става и дума за реализирането на новия икономически механизъм и по-точно неговата сърцевина — самоиздръжката на производството. Ето къде може всяка първична организация да изяви в максимална степен един от принципите на политическия подход, за въвличане трудещите се в реализирането на партийната политика.

Със съставянето на плана се залагат основите на националната икономика; обществото знае за една година и за цялата петилетка с какво ще разполага, гради своята икономическа политика на стабилни пропорции и темпове. Политическата отговорност задължава партийните организации и комитети да не допускат важни за икономиката стратегически суровини да намаляват, скъпоструващи на държавата съоръжения да остават с неоползотворени капацитети, земи, които са изхранвали поколения, с лека ръка да се обявяват за стопанско непригодни и др. подобни явления. Ето момента, за да се прояви главното изискване на политическия подход: когато се взема решение, да се тръгва от интересите на обществото. В това отношение правилно постъпват ония партийни комитети, които разглеждат насрещните планове като част от стратегическата политика на Партията, очертана в нейните конгресни решения, решения на пленуми и други партийно-правителствени документи.

Друга страна на насрещното планиране е връзката между повишаване обществената производителност на труда и социалното

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 32, с. 72.

Digitized by Google

развитие на колективите. При социализма всичко се прави в името на човека, а това означава наред с другите форми в конкретната обстановка да се създават съвременни условия за труд, транспорт, поевтиняване на храната, възможности за повишаване на квалификацията и др. — **всичко, свързано с ръста на обществената производителност, с печалбата, която дава конкретният колектив.** Партийните комитети и организации имат в това отношение неограничено поле за изява, задължението да формират атмосфера за съчетаване интересите на обществото с интересите на колектива и отделната личност. В плановете на някои организации и комитети обаче още се среща откъсване на двата проблема: на едни събрания и заседания докладват само плановете за производството (и то най-често в натурални показатели), а на други — плановете за социално развитие. И отчитането на изпълнението, и текущите проверки вървят все в това русло с ангажирането в първия случай за докладчик някой стопански ръководител, а във втория случай — най-често председателя на профкомитета. Тогава при първия вид събрания може да натежи технократическият подход, а при втория — да се породят потребителски тенденции, тъй като комунистите не могат да свържат социалните придобивки със съответствуващ ръст на производителността. Ето как отново се стига до един от принципите на политическия подход, който изисква да се държи сметка за социалното отражение от всяко управленческо решение (в това число и решенията, отнасящи се до ръководството на икономиката).

Спазването на тия моменти в партийната работа при планирането по същество е приложение на комплексен подход, който довежда до важни икономически, социални и политически последствия. **Само взети във взаимозависимост, тия последствия могат да доведат до усъвършенстването на обществото, до изясняването кой създава материалните блага, как се разпределят между неговите членове, доколко това разпределение способствува за развитието на човешката личност.**

Необходимо е да се направи и една уговорка за мястото и ролята на икономическия подход в извънматериалното производство. И в бъдеще социалните придобивки ще се запазят и развиват, но на базата на търсене социален и икономически ефект от всеки изразходван лев. Вече няма да се влагат пари от държавата за развиване на дейност, а за финансирането на конкретни програми в областта на образованието, културата и т. н. Следователно всеки институт, организация и колектив ще бъдат длъжни да защищават изразходваните пари с конкретно постигнати цели — една задача, която в голяма степен ще изпълва с ново съдържание партийната работа в тия трудови и творчески колективи.

●

Партийното ръководство на икономиката не е процес, който ще спре с работата, отнасяща се към формирането на плана, колкото и важна да е тази дейност. То е постоянно, призвано да открива зараждащите се противоречия и да взема решения за тяхното преодоляване. Тук нещо коренно отличаващо се от досегашната практика на партийните комитети и организации няма. Новото идва от изменената същност на икономическите отношения в стопанската организация и нейните поделения, разгледани през призмата на стопанската и вътрешностопанската сметка, от характера на организационната структура. Новият тип производствена единица трябва да бъде икономическо-производствена, т. е. тя отговаря не само за

Digitized by Google

обема на производството, но и за реализацията, рентабилността и възвращаемостта (за реализирането формулата на Маркс за стоково-паричните отношения); тя трябва във всички случаи да се самоиздържа и да носи печалба. Това е гаранция за постигане онова изискване на нашето съвремие, което постави Л. И. Брежнев пред XXVI конгрес на КПСС: „Икономиката трябва да бъде икономична".

За да се овладее ръководството на този тип отношения, необходимо е партийната практика да се съобразява със съставните части на новия икономически механизъм, да ги използва за оценка на явленията. Системата от икономически лостове за въздействие (цени, тарифи, мита, данъци, лихви) не е единствено въпрос на вишестоящи стопански организации. Всъщност нещата опират пряко до бригадата, цеха, стопанската организация, защото умелото използване на тия лостове може да доведе до значително преизпълнение на народностопанските планове. Важен елемент в ръководната дейност става умението изгодно да се купува и изгодно да се продава, **да се воюва за печалба на базата на повишената продукция, от една страна, и снижението на разходите, от друга.** Неумелото боравене с елементите на новия икономически механизъм сега дава отражение и върху фонда за потребление, оказва по косвен път в по-голяма или по-малка степен влияние на психическия климат и политическото настроение в трудовия колектив.

Друг важен момент, който трябва да стои в центъра на партийното внимание, е договорната дисциплина. Досега примерите показват, че ако по този въпрос е вземано отношение, то е бивало предимно в първичните организации при управленията на АПК, заводи и други стопански организации. С формирането на остатъчния и резултативния фонд за разплащане отговорността се пренася и върху трудовия колектив. На първо място стои въпросът ще се обезпечи ли производството със средства на труда, на второ място — ще се реализира ли цялата продукция (и то по графици за място, ден и час) и на трето — кой ще заплати стойността за нанесени щети и пропуснати доходи. Въпросът за договорните отношения при внедряването на бригадната организация става основа за отношенията между бригадите вътре в предприятието, между бригадата и друга организация, между бригадата и ръководството на предприятието като нова форма на ръководна дейност. Административно-разпоредителните отношения все повече придобиват икономическа окраска, опират се на обективно действуващи закони, строят се върху основата на взаимната изгода и отговорност. Както сочи съветският автор И. Курбатов, „всяко производствено звено става чекодържател, което се разплаща в границите на нормативите с чекове"[1].

Ако свържем този въпрос с цените, с лихвите за свръхнормативните запаси и с нормативите за производството на единица продукция, ще стане ясно, че не може вече нито един производствен въпрос да се разглежда откъснат от икономическите принципи и категории. В такъв случай **икономическият механизъм не само дава чрез икономическия анализ представа с цената на какво се произвежда, но служи на партийната практика и за определянето на отговорността на субективния фактор.** Ще отворим една скоба за сравнение. В миналото в партийните доклади, проверки, оценки и др. в ППО по-малко внимание се обръщаше на приноса на комунистите на ръководна длъжност. И това до известна степен е обяснимо, защото тяхната дейност не протича под непосредственото наблюдение

[1] Социалистический труд, кн. 10, 1980, с. 56.

Digitized by Google

в цеха или бригадата, трудно е сравнима, критериите са малко известни. Стопанската и вътрешностопанската сметка сега в голяма степен повишиха отговорността на стопанските ръководители. Не случайно през последните няколко години ведомствените арбитражни дела за щети и пропуснати възможности в някои министерства са се удвоили. Тук обаче отново не бива да очакваме автоматично решаване на проблемите, а да се ползват от партийните организации благоприятната правнонормативна база и икономически предпоставки **за открит партиен сблъсък с всяко бездушие, инертност, ниска професионална култура и липса на политическа отговорност.**

Икономическият подход изисква засилване ролята на политическото ръководство, тъй като то по същество е изпреварващо, очертаващо линията на развитие. Ето защо центърът на организационната и идеологическата работа се измества от оперативните въпроси към перспективата, към пропорциите, към социалните изменения. Новият икономически механизъм в рамките на нормативните документи и оперативната самостоятелност решава по-успешно ежедневните задачи, отколкото в миналото, когато редица икономически лостове и нормативни разпоредби се подменяха с ежедневни разпореждания от вишестоящите организации (има пример, когато министерство и стопанско обединение дават по телекса противоречиви указания на предприятието по въпрос, за който нямат въобще право да се месят). Сега главното в партийното ръководство на икономиката е усъвършенстването бригадната организация, внедряването на вътрешнонормативната система, самоиздръжката, научно-техническия прогрес, работата с кадрите и др.

Перспективното виждане изисква по-често да се поставя въпросът, с какво работата в отделното предприятие, бригада или цех допринася за по-нататъшното умножаване на ефекта в отрасловата или технологичната верига. Да се произведе продукт, това е едната страна, но в сложните икономически отношения въпросът не е изчерпан. Да вземем например щурмовщината. Освен негативните явления, предизвикани от снижаване на качеството през всеки щурмов период, има и нещо друго. Предприятието е произвело продукция в края на тримесечието (именно в края, а не ритмично по седмици и дни), положени са свръхтруд и свръхорганизационни мероприятия. Но транспортът не може да се съобразява с щурмуващото предприятие, кооперираното предприятие иска детайлите да постъпват ритмично, дори и банката не може да оформи всички плащания в последните няколко дни на месеца. В крайна сметка има продукция, но няма постъпления, няма отчисления за изплащане на трудовото възнаграждение. Този съществен елемент на организацията на производство е видян в редица партийни комитети. Някои от тях вече правилно насочват профсъюзните органи да залагат в социалистическото съревнование освен количествените и качествените показатели на плана и **показателя ритмично изпълнение на плановите задачи.**

Когато говорим за усъвършенстването на партийнополитическата работа, не бива да се разбира, че въпросът се отнася преимуществено към търсенето на нови форми. Нашата партия има изпитани форми и методи. Въпросът се свежда до усъвършенстването на стила, до намирането за конкретната ситуация онова решаващо звено, което може да изтегли цялата верига от проблеми. Тук много важно е да не се върви към представителност на формите и методите на работа, към застраховане, че всички непременно са използвани. Например при новите условия, както беше посочено, има моменти, когато партийната работа измества своя център за опре-

Digitized by Google

делен период. Например по-значима става индивидуалната работа при формирането на новия тип бригади, защото по същество това е създаването на боеспособни колективи на широка демократична основа. По-значима става работата и в партийните групи при уедряване на бригадите, а първичните организации трябва да намерят общ език помежду си, защото често пъти производствата, за които отговарят, са свързани предметно или технологично. И още нещо. **Тази богата гама от форми и методи ще повишава ефективността, ако непрестанно се издигат самостоятелността и отговорността на първичните организации.**

●

Измененията, които внася новият икономически подход в нашия живот, са бързи и значими, но в редица случаи крият опасност ръководната и управленческата дейност да изостане от изискванията на живота. Затова главната грижа на партийните комитети и организации сега трябва да бъде съответствуващото усъвършенствуване на партийнополитическата работа, стила на ръководните стопански и административни звена, насочена към пълната отговорност за умножаване материалните блага на родината и усъвършенствуването на политическата система на изгражданото у нас зряло социалистическо общество.

Петко СТАМОВ

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

КОМИСИИТЕ ЗА КОНТРОЛ НА КАЧЕСТВОТО И ЕФЕКТИВНОСТТА

През последните години все повече се разширяват дружеските връзки и обмяната на двустранни работни групи между Пернишката окръжна и Ворошиловградската областна партийна организация. Всяко посещение на работна група от Пернишки окръг във Ворошиловград се съпътствува с пренасянето на богат опит, който се прилага в конкретните условия на Пернишката партийна организация.

Група от партийни работници изучи опита на комисиите за контрол над дейността на стопанските и административни ръководства във Ворошиловградската партийна организация.

По решение на бюрото на окръжния комитет на БКП — Перник този опит бе приложен в конкретните условия на Пернишката партийна организация, като бяха изградени комисии за контрол над дейността по повишаване на качеството и ефективността на производството. Те имат за задача да анализират отделни въпроси в обла-

Digitized by Google

стта на партийната работа, да упражняват контрол върху дейността на стопанските и административните органи и организации за изпълнение решенията на ЦК, на окръжния комитет на БКП и на местните партийни органи и организации.

Положително в тяхната работа се отрази Решението на Секретариата на ЦК на БКП от 1979 година за изграждане комисии по качеството и ефективността.

Въпросът за работата на комисиите бе обсъден на съвещание с техните председатели и секретарите на общинските, районните, комбинатските и заводските комитети от окръга. Направен бе задълбочен анализ на дейността на изградените комисии към партийните комитети и първичните партийни организации, бе споделен ценен опит.

Комисиите по качеството и ефективността са нова организационна форма, чрез която значителна част от комунистите в окръга са ангажирани в активна организаторска работа, анализират и обобщават редица проблеми, свързани с дейността на стопанските органи и организации, на идеологическата и организационната работа. В окръжната партийна организация са изградени и работят 214 проблемни комисии.

Основната функция на комисиите е контролът по изпълнение на партийните решения. Те подхождат творчески при изпълнение на възложените им задачи, критически се отнасят към констатираните слабости и допуснати грешки, към бюрократизма и безотговорността на кадрите по поставените им задачи. Същевременно те правят изводи и заключения по нерешените въпроси, предлагат мерки за подобряване на работата пред съответните органи и организации. Главната им сфера на действие е производството и неговото управление, да държат под непосредствен контрол проблемите, свързани с повишаване ефективността и качеството на производството, внимателно и задълбочено да изясняват причините и слабостите в ръководството. Тяхна задача е също така да анализират организаторската и идеологическата работа, която се извършва, формите, средствата и методите, с които си служат стопанските, държавните и обществените дейци.

Комисията по усъвършенствуване на бригадната организация на труда в Строително управление — заводски строежи — Перник с председател инж. Димитър Проданов, след като направила анализ на производителността на труда за всяко звено, вид и професия, установила, че бригадите в структурно отношение са много разпокъсани и по числен състав са много малки.

Внедряването на стопанската сметка при наличието на тези бригади в условията на промишленото строителство е невъзможно и неефективно. Техническите ръководители на основните обекти и подобекти не са в състояние да създадат съвременна организация на труда. Оттук се наложил и изводът, че бъдещата бригада трябва да бъде числено по-голяма и по възможност комплексна. Въз основа на анализа комисията направила предложение пред партийното и стопанското ръководство да се създадат 10 технологични екипа. Стопанското ръководство извършило структурни промени в управлението на бригадите. Създадените технологически екипа са приведени на стопанска сметка.

В резултат на това се подобрила организацията на труда, което се отразило благоприятно на социално-психическия климат в трудовите колективи. Издигнала се отговорността на екипното ръководство, постигната е по-висока натурална производителност на труда. Усвояват се нови технологии от специализираните звена. Създадени

Digitized by Google

са условия за по-голяма производителност в бригадите. По-добре се планират задачите на технологическите екипи. Високо и ефективно се използват ресурсите — трудови, материални и други, облекчават се условията за технологична екипировка с инструменти, машини и механизация.

За да се постигнат тези резултати, проблемната комисия анализирала съществуващото състояние на организацията на труда и ръководството на строителното производство в управлението. Тя разкрила причината за неефективното използване на материалите и слабостите по забавяне на довършителните работи на пусковите обекти. Паралелно с това комисията проучила опита на други управления в страната в системата на ДСО „Промишлено строителство". Тъй като проблемът трябвало да намери оптимално решение, наложило се да се ангажира допълнително актив от специалисти, изтъкнати майстори от строителството. Накрая предложението на комисията за въвеждане нова организация на труда и управлението на строителното производство под ръководството на партийния комитет било обсъдено на разширено съвещание с партийния и стопанския актив, след което се пристъпило към неговото изпълнение.

Сега 8 на сто от членовете на окръжната партийна организация участвуват в съставите на комисиите. Положително е това, че 90 на сто от тях са с висше, полувисше и средно образование, а 70 на сто имат специална подготовка по проблемите, по които работят.

В процеса на работата са направени над 520 предложения пред съответните партийни, стопански, държавни органи и организации за отстраняване на допуснати пропуски и слабости. Извършената от комисиите работа показва, че те са оказали ефективен контрол върху дейността на стопанските и административните ръководства, голяма част са ангажирани с актуални въпроси от политиката на Партията. Такива са проблемите по техническото равнище и качеството на продукцията, приложението на новия икономически механизъм, усъвършенствуването на бригадната организация на труда и въвеждането на вътрешностопанската сметка, преустройството на идейновъзпитателната работа, изпълнението на партийните решения, планирането, организацията и управлението на производството, ефективното използване на суровините и материалите, въвеждането в срок пусковите обекти, качеството на строително-монтажните работи и други.

Комисията по усъвършенствуване контрола над производството и престоите към ЦЗ „В. Коларов" с председател Емилия Кюркчийска съвместно със специалистите от цех „Циментов" и Централна заводска лаборатория е разработила такива проблеми като:

— нормирането на най-подходящата по състав шихта;

— усвояване на по-бързи методики за контролиране продукцията от страна на химическата лаборатория;

— нормиране на проекторешение на заданието за некачествено произведения клинкер при пускане и спиране на пещите;

— усвояване на оптимален режим при изпичане на клинкера;

— въвеждане в експлоатация на първа съветска циментова мелница с оглед усвояване на произведения клинкер от I пещ;

— окончателно решаване проблема с опаковката и реализацията на готовата продукция.

В резултат на това цимент марка „ПЦ—350" получава оценка „1".

Изводите, които могат да се направят за дейността на комисиите, са, че те са се утвърдили като действени колективни звена в системата на партийните организации. Умело и обстойно анализират възложените им проблеми, съдействуват да се изясняват причини-

Digitized by Google

те за нерешените въпроси, дават компетентни предложения пред съответните органи за преодоляването на възникналите трудности. Поради тези им изяви те се утвърждават като сполучлива форма за издигане партийното ръководство на по-високо равнище. Комплексният характер на дейността на комисиите по качеството и ефективността представлява една делова, превантивна изява на контрол, който помага да се повишава личната отговорност в кадрите.

Разбира се, могат да се посочат и някои слабости в работата на комисиите, които окръжният комитет на Партията открито и ясно посочва. Така например не навсякъде дейността им се разглежда неделимо от цялата партийна работа, не са изградени комисии във всички първични партийни организации. Не навсякъде вниманието на партийните комитети и първичните партийни организации е насочено към правилно изграждане и подобряване работата им.

В центъра на работата не навсякъде стои проблемът за повишаване производителността на труда, където да се отличава първенството и авангардната роля на комунистите.

Окръжният комитет на Партията насочва проблемните комисии към търсенето и разкриването на нови резерви за използване възможностите на икономиката на окръга, което налага те да стоят в центъра на работата при разработване на инженерните проекти и изготвянето на насрещните планове на всеки трудов колектив.

Работата на комисиите сега се насочва главно към такива проблеми като: да приключат в срок строителните работи, да се спазват пусковите срокове, да се усвояват навреме производствените мощности, да се подобряват услугите на населението, да се задоволява населението със стоки за широко потребление, да се оползотворяват всички резерви от суровини и материали, да се води борба срещу разхищенията и др.

Владо ГРИГОРОВ
завеждащ кабинета по партийно-организационната работа при ОК на БКП — Перник

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

АТМОСФЕРА НА ТВОРЧЕСТВО

В проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП осмата петилетка е предвидена като петилетка на научно-техническия прогрес. Това означава бързо да се внедряват научно-техническите постижения във всички отрасли на народното стопанство, последователно и неотклонно да се провежда линия на техническо превъоръжаване на производството.

Сред множеството предпоставки, стимулиращи формирането и развитието на творческите изяви на инженерите и научните работници в Института по корабна хидродинамика, могат да се посочат

Digitized by Google

няколко, които характеризират стила и методите на работа на първичната партийна организация:

- разработването на комплексни целеви програми, осигуряващи ускореното внедряване на техническия прогрес и мултипликационния ефект от дейността на института;
- изучаването и бързото внедряване на прогресивния опит на водещи в областта сродни, в това число и чуждестранни научноизследователски центрове;
- използването на ефективни организационни и идеологически средства за мобилизиране творческите възможности на хората, за стимулиране на инициативите.

Безспорно усилията на целия колектив са в основата на успехите, завоювани по тези направления; казват си думата и правилните методи на ръководство, съгласуваността в действията на административните дейци, на партийния актив и актива на комсомолското дружество и профорганизацията. Но безспорно е и друго: организатор на тези усилия са комунистите. Първичната партийна организация има водеща роля във всички области на напрегнатия живот на колектива.

За засилване на творческата активност на инженерите и научните работници, за повишаване на практическата стойност на научните изследвания комунистите използват разнообразни форми и методи на партийна работа. Системно се разглежда дейността на партийните групи в тази насока на заседания на бюрото. На партийни събрания и на събрания на актива се обсъжда изпълнението на различните програми, сътрудничеството с други институти у нас и в чужбина. Постоянни са грижите за развитието на социалистическото съревнование. Усъвършенствува се партийният контрол, стават традиция отчетите на ръководителите пред бюрото и на партийни събрания, разгръща се критиката и самокритиката. Главното внимание е насочено към създаването във всяко производствено звено, на всяко работно място обстановка на творчество и деловитост.

Какво обхваща например първото направление в дейността на института? Работата по програмата за ускорено развитие на хидродинамичните изследвания и увеличаване на ефективността им, по програмата за интензификация на корабостроенето и морското стопанство през 1980—1985 г., по програмните прогнози за развитието на отделните научно-производствени звена и на института като цяло и др. За тях е характерен комплексният подход, в разработването им участвуват широк кръг специалисти, включително безпартийни стопански ръководители и водещи сътрудници. Всяка програма предварително се обсъжда на няколко равнища — в дирекционния съвет, в партийното бюро, в партийните групи, на открити партийни събрания. Изпълнението на отделните мероприятия в много случаи се възлага с партийни поръчения; текущият контрол се осъществява чрез месечните оперативки на партийния и стопанския актив, а освен това отговорниците за основните пунктове в програмите периодично докладват пред партийното бюро и на събрания на първичната партийна организация.

В резултат на програмно-целевия подход за сравнително краткия период от създаването на института (основан на 1 юли 1977 г.) досега е направена голяма крачка напред. В неговата дейност широко навлезе електронизацията и автоматизацията, като автоматизираните системи за сбор и обработка на данните в експерименталните лаборатории и др. Завършени са и са внедрени редица уникални измервателни системи, уредби и изделия. Някои от тях са защитени с авторски свидетелства и имат висока научно-техническа стой-

Digitized by Google

ност. Налице е тенденция на постоянно кадрово укрепване на научните, развойните и производствените звена на института, с което се повишава тяхната дееспособност и професионализъм.

Грижа на партийната организация и на стопанското ръководство е непрекъснато да се усъвършенстват и да израстват младите инженерни и научни кадри. Ето какъв е резултатът. От научно-техническия и производствения персонал 29 на сто притежават научни звания, 9 на сто — научни степени. Като задочни аспиранти повишават своята квалификация 10 на сто от членовете на колектива, 12 на сто са включени в задочно организираното към института следдипломно обучение. Близо една трета от хората са преминали краткосрочни и дългосрочни специализации за изучаване на най-добрите световни постижения и челния опит.

Определена роля за постигнатото в това направление играят програмните прогнози за развитието на основните научно-производствени звена. При тяхната подготовка, при обсъждането и приемането им се прилага методът на колективната експертна оценка, като се привличат изтъкнати учени и специалисти от осем интегрирани с института сродни научни организации.

Непосредствената цел е с програмните прогнози да се изясняват съвременните тенденции и нуждите на научноизследователската и внедрителската дейност в отделните области на корабната хидродинамика, да се определят необходимите нови методи и средства, мерките за усъвършенстване на кадровия потенциал. На тази основа се конкретизира изследователската програма, установява се количественото и качественото развитие на кадрите, предвиждат се ефективни форми за повишаване на квалификацията в зависимост от специфичните потребности и условия, от творческите интереси на отделните специалисти. С други думи, прогнозите са програма за действие на всяко научно и производствено звено и на всеки негов член. Правилното съчетаване и обвързване на личните амбиции за професионално израстване с конкретните научно-производствени цели и задачи на института обуславя получаването на хубавите резултати.

Второто направление е свързано със социалистическата интеграция и международното сътрудничество. Успешно се изпълнява двустранното съглашение за научно-техническо сътрудничество с Министерството на корабостроителната промишленост на СССР, респективно с централния научноизследователски институт „Акад. Крилов". Съгласуван е план за сътрудничество през 1981—1985 г. между Института по корабна хидродинамика и шест съветски научни организации в рамките на договорността между БАН и Академията на науките на СССР. Разработени са проекти за двустранно сътрудничество със сродни колективи в Чехословакия, Унгария, ГДР, Полша и др.

С ленинградския институт „Акад. Крилов" сме поели съвместни социалистически задължения на основата на двустранен договор за съревнование. Това ни помага за изучаването и бързото внедряване на съветския опит. В общата надпревара колективите на двата института изпълняват мероприятия, които водят не само до ускорено прилагане постиженията на научно-техническия прогрес и до повишаване научното равнище на изследователската работа — задълбочават се интеграционните процеси, укрепва дружбата и сътрудничеството между корабостроителите на България и СССР.

Положителни резултати дават и усилията за установяване на интеграционни връзки и сътрудничество с редица институти от страната.

Digitized by Google

По наша инициатива е разработен проект на Национална интеграционна система за изследвания, подготовка на инженерни и научни кадри и проектиране в областта на корабостроенето и морското стопанство. Научно-техническото сътрудничество се осъществява на базата на съвместни договори и периодично уточнявани работни планове.

В първичната партийна организация в Института по корабна хидродинамика членува почти една четвърт от колектива и засилващите се изисквания към комунистите по отношение на тяхната творческа активност безспорно дават отражение във всички научни и производствени звена. Но партийното въздействие не се ограничава само върху комунистите. Всяка година се правят творчески планове, лични и колективни обещания на отделните производствени звена, направления, на института като цяло. Те стимулират и задължават хората да търсят резерви и пътища за срочното и качествено изпълнение на годишните производствени програми, разгръщат тяхната инициативност. Към обществените организации в института действува единна комисия по производствено-масовата работа, тя методически ръководи разработването на тези планове и обещания. От своя страна партийното бюро държи предварително да бъде изяснявана предстоящата дейност, да се разкрива мултипликационният ефект от нея — това придава и на обещанията по-голяма дълбочина и обхватност.

Да се разработят напрегнати планове и обещания, съзвучни с отговорните задачи на колектива, е много важно. Но истинската работа започва по-нататък, с организирането на тяхното изпълнение. За това съдействува комплексът от организационно-технически и масово-политически мероприятия. Той е съобразен с конкретната обстановка в колектива, със задълбочено анализираните в годишните производствени отчети трудности от обективен и субективен характер, с критичните бележки от събранията на партийната организация, на комсомолското дружество и профорганизацията. Мероприятията обхващат разработването и актуализирането на вътрешните правилници, оперативния контрол на различни равнища, инициативите за извънпланово проектиране и изработване на технически средства, увеличаващи възможностите на експерименталните съоръжения, за интелектуализирането на някои трудоемки инженерни и производствени дейности, възлагането на поръчения за своевременното изпълнение на застрашени или текущо възникнали допълнителни задачи. Опитът на нашата партийна организация потвърждава, че насрещните инициативи и мероприятия имат трайно политическо въздействие.

Да вземем такъв пример. Поради закъснение на строителството имаше опасност сериозно да се проточи пускането на плитководния басейн в експлоатация, да не се изпълнят договорни задължения към други страни, да не се реализират валутни приходи. Оценявайки сложността на проблема, на съвместно заседание с административното ръководство партийното бюро реши да се възложат поръчения на комунистите, които работят на възловите места: на заместник-директора Петър Хаджимихалев, на ръководителя на секцията „Движение в ограничен фарватер“ Георги Лазаров, на ръководителя на лабораторията „Плитководен басейн“ Александър Лазов. Поръченията се отнасяха до създаването на най-подходящата и оперативна организация, до обучението на кадри. На партийно събрание не само бе отчетено изпълнението на тези поръчения, чувството за отговорност, проявено от комунистите, но със заинтересованост бяха обсъдени „тесните места“, мерките за ликвидирането им. Това помогна трудната задача да се изпълни.

По съветски модел в института е създадена комплексна система за водене и отчитане на социалистическото съревнование, за духовно

Digitized by Google

и материално стимулиране. В тази насока съществуват определени резерви, свързани с усъвършенстването на критериите и показателите за водене на съревнованието, с начина на атестиране на кадрите, с въвеждането на ефективна система за комплексно управление на качеството, с подобряването на системата за оперативно планиране на социалното обслужване и т. н.

Голяма част от работещите в института са млади хора. Това обяснява повишеното внимание на партийната организация към техните проблеми. Благодарение и на организационния опит на младите комунисти, изпратени с поръчения на работа в комсомолското дружество, то се превърна в център, в организатор на младежката активност. Значителни завоевания в интелектуализацията на труда и в професионалното израстване на младите инженери има клубът за ТНТМ, който обхваща 57 на сто от колектива. Клубът съдействува на своите членове да повишават общата и специалната си подготовка, организира участието им в семинари, курсове и конференции, в научното и техническото творчество чрез работа по теми и задачи от производствената програма на института или по договори.

Десетият преглед на ТНТМ попълни колекцията на нашия институт с пет градски и окръжни награди, с вимпели на окръжния и Централния комитет на ДКМС. Заехме челното място в системата на Министерството на машиностроенето. Още на първия етап на XI преглед младите специалисти от института заслужиха отново вимпела на Димитровския комсомол „За принос в развитието на движението за ТНТМ".

Определено влияе върху творческия климат в института идейно-възпитателната дейност. Партийната организация вижда своята задача в това: работата на всеки научен сътрудник, инженер, техник, служител да бъде колкото се може по-тясно свързана с практическите нужди на страната, с реалните потребности на развитието на науката и производството. Ние се стремим във всяко звено, на всеки участък да се трудят хора, въоръжени както със съвременни знания по своята специалност, така и с цялото богатство на марксистко-ленинската методология, притежаващи политическо съзнание на високо равнище. С такава мисъл разработвахме и осъществявахме преустройството на идеологическата работа, като особено внимание обръщаме на политическото и естетическото равнище на изявите.

Марксистко-ленинското образование на комунистите и безпартийните е в основата на идейно-политическото обучение. В шест звена на партийната и комсомолската просвета се учат 70 на сто от членовете на колектива. Ориентирали сме се предимно към актуална тематика, свързана с организацията на труда на ръководителя, с организацията на инженерно-техническия труд, като сме се стремели по-пълно да отговорим на потребностите, по-тясно да свържем политическото обучение с конкретните задачи на института. В националния политически младежки конкурс участвувахме с осем доклада. Два от тях достигнаха до национална защита, единият се класира на четвърто място.

Кратката биография на института ни изпълва с оптимизъм. Тя достатъчно красноречиво показва, че използваните при нас средства и форми на работа създават условия както за по-пълна реализация на творческите способности на инженерите и научните работници, така и за идеологическото осмисляне на конкретните научно-технически и социално-икономически задачи.

Костадин ИОСИФОВ
секретар на първичната партийна организация на ИКХ — Варна

Digitized by Google

РАВНЕНИЕ ПО ПЪРВИТЕ

Партийните организации в трудовите колективи на Михайловградски окръг направиха много за прилагането на икономическия подход, за утвърждаването на бригадната организация на труда. Повечето от тях при разясняване същността на новия икономически механизъм успяха да съчетаят масовите форми на въздействие с индивидуалната политическа работа. Те участвуват пряко в разработването на мероприятията за неговото внедряване, чрез поръчения ангажират непосредствено комунистите в това важно дело, насочват усилията им към използването на положителния опит, целенасочено осъществяват правото си на партиен контрол върху дейността на стопанските ръководства. Приносът на първичните партийни организации бе оценен по достойнство на пленума на окръжния комитет на Партията, който обсъди проблема за повишаване на тяхната роля и на боеспособността им в изпълнение решенията на Националната партийна конференция.

Особено активно работят в тази насока първичните партийни организации във фабрика „Ломска комуна". Заводският комитет на БКП там прие комплексна програма за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда. Проблемите, които са поставени за решаване в нея, бяха разяснени и обсъдени във всички трудови колективи. Те намират място в годишните и в оперативните планове на първичните партийни организации.

По инициатива на комунистите бе изучен на място опитът на сродния завод в Бяла Слатина по прилагането на новия икономически механизъм. Възложено бе на низови стопански ръководители и на специалисти да разработят мерки за практическото използване на този опит, които бяха разгледали в партийните групи и по бригади. Започна уедряването на бригадите, което доведе до повишаване производителността на труда средно с 10 на сто. Първи дадоха пример комунистките бригадирки П. Евгениева, В. Замфирова и др.

В уедрените бригади бяха изградени партийни групи, които станаха политическият двигател на усилията на колективите за правилното прилагане на вътрешностопанската сметка. В центъра на тяхното внимание са проблемите, свързани с изпълнението на нормираното планово задание на всеки член на колектива. По тях на събрания комунистите правят отчети и самоотчети. Въпросите за разпределението на фонд „Работна заплата", за използването на коефициента за трудово участие също не са чужди за партийните групи: те излизат с предложения пред бригадните съвети за правилното им решаване. Групите и целите първични организации полагат грижи за подбора на членовете на бригадните съвети, като предлагат в тях авторитетни комунисти, низови стопански ръководители, активисти на профсъюзните и комсомолските организации.

Всеки месец на партийни събрания и на събрания на бригадите се обсъжда нормираното планово задание и се преценява изпълнението му. Голяма възпитателна роля играят и различните почини, чрез които партийните и профсъюзните организации мобилизират членовете на бригадите: за работа без изоставащи и със собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина.

Освен активната индивидуална политическа работа, която вършат комунистите, те въздействуват на своите колеги и със силата на примера си. Традиция е във фабриката партийните членове да изпреварват останалите работници, като изпълняват средно с 10 на сто по-високо трудовите си норми и на дело доказват правото си да бъдат аван-

Digitized by Google

гард. Значително надхвърлят например нормите Невена Симеонова, Цветана Павлова, Емилия Тодорова, Боряна Ангелова и др. Партийните членове, изпратени с поръчение да оглавят бригади, работят упорито за укрепването на колективите и за ритмичното изпълнение на производствената програма.

Със своята конкретна, делова политическа работа партийните организации във фабрика „Ломска комуна" помагат да се усъвършенствува организацията на труда, успешно да се прилага новият икономически механизъм. Укрепват бригадите. Планът се изпълнява по всички показатели.

Първичната партийна организация в лозарската бригада на с. Якимово е инициаторът да се създаде там по-правилна организация на труда. На партийно събрание се взе решение да бъде изучен опитът на аграрно-промишления комплекс в Нови пазар, за целта бе определена и работна група. На основата на този опит по-късно се изградиха две агрегатни групи от по 10 човека, комплектувани с по 3 машини и съответен прикачен инвентар. Групите са поставени на вътрешна стопанска сметка, всяка от тях обработва по 400 дка лозя.

Новата организация на труда даде отличен резултат. Лозарството, което беше изоставащ отрасъл, напоследък набира висота, плановете се преизпълняват. Партийната организация редовно обсъжда проблемите, дава насоки за по-нататъшното повишаване на ефективността, като възлага поръчения на своите членове. В двете агрегатни групи е осигурено ядро от комунисти, което осъществява конкретно политическо ръководство. Партийните групи виждат своята непосредствена задача в по-нататъшното укрепване на създадената организация на труда и на вътрешностопанската сметка, правят разбор на пропуските в това отношение, излизат с предложения. Чрез тях при новите условия партийната организация по-ярко се изявява като политически стопанин на колектива.

По предложение на първичната партийна организация в „Странични предприятия" — с. Златия бе организирано по новому почистването, обеззаразяването и подготовката на семената за посев. От съществуващите семечистачки и косачки е изградена централизирана база, с което значително се повиши производителността на труда: за 8 часа 5 работници почистват 480 т семена.

Подобни примери не са единични — така работят първичните партийни организации в заводите „23 септември", „Прециз", „Подова керамика", „Електроакустика" в Михайловград, в пристанищния комплекс в Лом, в Завода за абразивни инструменти — Берковица и десетки други. Расте умението на комунистите да анализират състоянието и проблемите на трудовите колективи и на тази основа да вършат своята конкретна политическа и организаторска работа. Много от тях успешно съчетават политическия и икономическия подход в партийното ръководство на стопанската дейност. Създава се възможност по-пълно да се разкриват резервите за изпълнение на насрещните планове, правилно да се използват мощностите и трудовите ресурси, да расте производителността на труда, да се реализират повече икономии от суровини и материали, електроенергия и горива.

Но ще бъде погрешно тази оптимистична равносметка да измести тревогата от това, че твърде голям брой партийни организации не са превърнали внедряването на новия икономически механизъм в главно съдържание на своята дейност. Недостатъчно е тяхното политическо въздействие за преустройство в мисленето и в действията на някои ръководни кадри — особено в областта на селското стопанство. Не е навсякъде правилно организиран партийният контрол върху дейността на стопанските ръководства. При внедряването на икономическия ме-

Digitized by Google

ханизъм се допуска формализъм, примитивизъм, неумение да се използват възможностите.

В материалите на пленум на ОК на БКП по работата на първичните организации за изпълнение решенията на Националната партийна конференция бяха разработени конкретно насоките на партийната дейност в условията на новия икономически механизъм. Особено голямо внимание е отделено на авангардната роля на комунистите в бригадите и на активизирането на партийните групи. Поставят се конкретни задачи за укрепване на партийната, технологичната и производствената дисциплина; за настъпателна борба срещу отрицателните прояви; за засилване контрола върху дейността на административните и стопанските ръководства. Целта е да се повишава ролята на партийните организации като политически щабове на трудовите колективи, по-успешно да се решават проблемите на социално-икономическото развитие на предприятията и стопанствата.

Изпълнението на задачите, произтичащи от решенията на Националната партийна конференция, изисква да се обогатяват формите и средствата, с които си служат партийните организации, да се усъвършенствува техният вътрешен живот, да расте социалната активност на комунистите. По-системно работят сега партийните организации за издигане авангардната роля на своите членове. Много са примерите за активна жизнена позиция на комунистите от окръга — тази активност е насочена преди всичко към решаване на икономическите задачи. Многомашинничките от завод „Монтана" Лена Петкова, Райна Георгиева и Виолета Борисова изпълниха плановете си за седмата петилетка още през 1979 г. През август същата година в миннообогатителния комбинат „Хр. Михайлов" приключиха своята петилетка скоростните бригади, ръководени от комунистите Петко Лилов и Кирил Данаилов. Силен личен пример дават леярите Георги Христов, Александър Кирилов и Иван Петков от завод „23 септември", които изпълниха седмата петилетка през юли 1979 г. Редовно с около 20 на сто надхвърлят трудовите си норми машиностроителите от завод „Аналитик" Емил Любенов, Григор Каменов, Симеонка Недялкова. Могат да се посочат още много имена на комунисти — не само отлични производственици, но и активни общественици, възпитатели на колективите. За съжаление има и други примери — на партийни членове, които допускат сериозни отклонения от изискванията на комунистическата нравственост. При замяната на членските книжки повечето от тях бяха отстранени от нашите редове. Но не бива да се смята, че с това проблемите са ликвидирани. И сега стои въпросът да се преодолее докрай търпимостта към тези явления.

Известно е, че активната жизнена позиция е пряко свързана с атмосферата в колектива, в редиците на комунистите. Няма ли атмосфера, която да съдействува за разгръщане на критиката и самокритиката, за засилване на тяхната действеност, трудно може да се говори и за боеспособност на първичната партийна организация. Тревожни размисли будят резултатите от една анкета в общинската партийна организация в Берковица. Близо половината от анкетираните 127 комунисти признават, че се въздържат да критикуват. Едни обясняват това с боязън, че стопанският ръководител ще реагира неправилно на критиката и ще им „види сметката", други — с недобрата подготовка на самите събрания, трети — с липсата на конкретни мерки за отстраняване на слабостите, за които са говорили.

За да се засилва авангардната роля на комунистите в колектива, много важно е непрекъснато да се подобрява социалният и качественият състав на партийните организации, да се осигурява надеждно политическо ядро във всеки цех, участък, бригада. Засега този въпрос

Digitized by Google

не навсякъде е намерил нужното решение. Особено се чувствува това в животновъдството, където и текучеството е голямо.

През последните две-три години в Михайловград системно се работи за подобряване състава на първичните организации като фактор за повишаване на тяхната боеспособност. Въведени са специални картони за социалния и качествения състав на всеки колектив и на изградената в него първична партийна организация. Чрез тези картони се постига по-голяма прегледност, създава се възможност по-задълбочено и системно да се анализира състоянието на партийното ядро, разпределението на комунистите в низовите звена, да се работи по-перспективно по приемането на нови партийни членове. Всяка година общинският комитет на БКП оценява дейността за подобряване състава на първичните организации и за осигуряване на здраво партийно ядро в решаващите участъци на производствената и социалната дейност. Опитът на михайловградчани се популяризира във всички партийни колективи в окръга.

Тенденцията първичните партийни организации да поемат компетентно политическото ръководство на работата за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда се очертава все по-ясно. Това не значи, че няма нерешени проблеми. За някои от тях вече стана дума по-горе. Има и други. Макар да е натрупан например известен опит в изграждането на временни партийни групи в механизираните бригади и на партийно-комсомолски групи, като цяло структурата на партийните групи бавно се пригажда към изменения-та, настъпили с внедряването на бригадна организация на труда. Засега само 41 на сто от групите действуват в бригади, които са на вътрешна стопанска сметка. Има какво още да се прави за обогатяване съдържанието на партийната дейност, за търсене на по-ефективни форми и средства за партийно въздействие при решаването на непосредствените задачи на производството, планирането, укрепването на социалистическата организация на труда. Съществуват резерви в издигане ролята на партийното събрание, в засилване действеността на решенията — т. е. в удвояване на усилията за тяхната подготовка, за създаване на ефективна организация при изпълнението им, за контрол и проверка. Опитът на най-добрите партийни организации показва в каква насока следва да се върви.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

ПОРЪЧЕНИЕ И ИНИЦИАТИВА

Изпитано политическо средство за разгръщане творческите възможности на трудещите се, за разкриване резервите в производството е партийното поръчение.

Как го използваме?

Разумно, творчески, за да растат съзнателността и активността на комунистите и безпартийните в труда и в обществено-политическия живот. Примери — много!

В края на 1977 година разкритите запаси от железни руди в рудник „Крумово" силно намаляха. Трудовият колектив в продължение на два месеца едва изпълняваше плана си 70 на сто. Заплащането

Digitized by Google

спадна, понижи се и настроението на миньорите. Вярата им в бъдещето на рудника отстъпи на песимистичните размисли.

Всички тези въпроси станаха предмет на разговор в първичната партийна организация. Комунистите с повишено чувство за отговорност, със заприженост разискваха и търсеха решение, с което да се преодолее затрудненото положение, да се повиши миньорският дух. Геологопроучвателите също се захванаха да дирят изход. Намериха се стари миньори, които предложиха с помощта на новите геологопроучвателни методи и апаратура да се изследват изоставени обекти, експлоатирани преди двадесетина години. Задача трудна, отговорна, рискована.

Партийната организация реши и възложи поръчения на комунисти специалисти, записа имената им на специално табло, изнесено на видно място, за да се знае от целия колектив.

Закипя усилена работа. Геолозите внимателно прегледаха всички стари геоложки карти, прокараните инженерни съоръжения, комини, галерии и пр. и съставиха програма за действие. За кратък срок партийните поръчения бяха изпълнени. В онези дни главният инженер Стефан Бараков в една докладна записка до директора на предприятието между другото писа: „...Тези въпроси, които отнасям до вас, другарю Директор, са много важни за решаване. Аз и моите колеги имаме партийни поръчения от първичната организация и сме длъжни да ги изпълним. Изпълнението им се следи и от целия трудов колектив...“

Разкритите запаси осигуриха нормална работа на колектива за около две години. Изпълни се една важна поръчка на окръжния комитет на Партията — да се запази обемът на производството.

През миналата година в месеците август и септември картината се повтори. Запасите като че ли изведнъж изчезнаха. Заплащането на колектива отново се понижи. Сега обаче перспективата бе по-различна, защото бъдещето на рудник „Дряново—2“ бе близо. Само след 4—6 години ще завърши строителството на този голям рудник, който ще задоволява в значителна степен бъдещия металургичен комбинат край Бургас. Но дотогава колективът на рудник „Крумово“ трябва да работи, да живее, да дочака времето, когато ще се влее в „Дряново—2“. И ето отново възникна въпросът за запасите: откъде, кой ще ги разкрива? Отново партийната организация го обсъди на събрание. Изказаха се различни съображения. Погледите на всички бяха насочени към специалистите. Някои споделиха идеята: няма ли да бъде по-ангажиращо, ако на открито партийно събрание пред целия трудов колектив се възложат на комунистите специалисти партийни поръчения, на безпартийните — профсъюзни, на комсомолците — комсомолски поръчения.

Така и стана. На събрание на целия колектив, когато се отчиташе изпълнението на деветмесечната програма, секретарят на първичната организация Трифон Йорданов връчи поръченията на Тоню Астаков, Михаил Камбуров, Атанас Косев, Спас Николов, Йордан Павлов, Димитър Чомаков, Иван Янков, Руска Динева и Васил Иванов.

Чувствувайки двойната отговорност — пред партийната организация и пред целия работнически колектив, тази група, ръководена от инж. Стефан Бараков, изпратен със специално поръчение от общоминния партиен комитет, и с активната помощ и опита на геофизичния оператор, носителя на златен орден на труда Йордан Павлов, за кратко време състави програми за проучване и разкриване на запаси от железни руди в съседство на централното рудно находище.

По предложение на партийната организация се обсъди и въпросът за преодоляване на изоставането, реши се да се работи една съ-

Digitized by Google

бота на бригадни начала. За наша радост на този ден нямаше нито един отсъствуващ и се постигна висока заработка от бригадите.

Тези инициативи бяха положително оценени от партийния комитет. Той препоръча на стопанското ръководство на клона и на функционалните отдели да окажат срочна и близка помощ на колектива на рудника за реализиране на съставената програма.

Инициативата да се възлагат партийни, профсъюзни и комсомолски поръчения за решаване на икономически задачи, за подобряване на икономическите показатели и да се отчитат на открити партийни събрания даде добри резултати. Първо, комунистите чувствуват, че за изпълнението на партийното поръчение носят отговорност освен пред първичната организация и пред целия трудов колектив, отчитането се извършва на открито партийно събрание и ангажиментът е двоен. Второ, профсъюзните и комсомолските членове са поставени при еднакви условия с комунистите и се чувствуват еднакво отговорни. Те знаят, че техните поръчения са обсъждани в партийната организация и там отново ще стане дума за тях, как те са се отнесли към тези задължения. Тук ангажиментът също е двоен.

Оценявайки значимостта на тази инициатива, общоминният партиен комитет реши да я разпространи и в останалите партийни организации.

С изпълнението на тези и други подобни инициативи, например като усъвършенствуването на планирането на партийната работа, първичната организация в рудник „Крумово" си извоюва висок авторитет сред трудовия колектив, утвърди се като негов политически ръководител. И действително съзнателността и активността на нейните комунисти са за пример.

Вълко КРАЛЕВ
завеждащ отдел „Стопански"
на общинския партиен комитет — Тополовград

КОМУНИСТЪТ – НРАВСТВЕН ОБРАЗЕЦ

МАЙСТОРСТВОТО

Отдавна съм отвикнал от изрази като „Проста работа", „Сложна работа". У мен са оформени представи за кадърно или некадърно свършена работа. Особено работата, която се върши с много хора. А работата на комуниста е предимно с хората. Едва ли е необходимо да се доказва, че комунист, който не работи с хората, у когото липсват сетива за радостите и болките на другите, е просто членуващ в Партията и счита за главно свое задължение да плаща редовно членския си внос и да ходи на събрания. Няма значение дали комунистът е начело на голямо предприятие, учреждение или институт, или пък трябва да убеди хората от жилищната кооперация да слязат и да почистят

Digitized by Google

снега. Освен познания, професионална подготовка той трябва да покаже и майсторство в работата, умение да постави високи изисквания със собствения си труд.

Азбучна истина е, че всичко започва с подбора на кадрите, с умението да се работи с тях. В това отношение нашата партия има драгоценно наследство от дейността си както в партийните редици, така и сред трудещите се. Тази истина бе великолепно казана от един голям българин, какъвто безспорно бе Чудомир. В своята реч пред сесията на окръжния народен съвет в Стара Загора през 1966 г. той каза: „Другари съветници, известно ви е, че ние, събраните тук, представляваме пъстър букет и че между нас има и даже безпартийни като мен. Учудва ме този факт, защото в миналото подобно нещо не се е случвало: една партия да пренебрегва своите членове и да избира безпартийни! Тогава девизът беше: без глава да е, но от нашата партия да бъде. Този факт е изключителен според мен и незапомнен в политическия живот на България".

Кадрите израстват в работата, в труда. Мисля си колко хора само преминаха за четвърт век през комплекса „Марица—изток", как доказаха своите възможности в една изключително трудна обстановка. След голямата школа на живота не беше трудно да станат дейци от национален мащаб, да се издигат в професията. Необхватен златен фонд на нашата партия! Това са хора с чувство на дълг и отговорност, обърнати с очи към новото, към перспективното. Дали ръководят заводи за запаметяващи устройства, или пък като героя на социалистическия труд Наньо Балев са се посветили да учат младите в професията — те еднакво вършат най-необходимата работа в момента. Приятно е да се говори и пише за тях.

●

Днес индивидуалното майсторство има смисъл и значение само тогава, когато е част от едно голямо цяло. Поне в икономиката е така. Отминаха годините, когато на кооперативните стопанства се даваха указания да сеят памук през февруари, да правят ломски ямки и торови саксийки. И се сееше памук, за който се знаеше, че и наполовина няма да бъде прибран, защото късно врее. Или наесен се берат с тонове чушки, които остават на блоковете и дочакват първите слани там, защото нито преработвателната ни промишленост е в състояние да ги приеме за толкова къс срок, нито пък търговската мрежа може да ги пласира. Майсторството на памукопроизводителя, градинаря и т. н. трябва да бъде съчетано с майсторството на планиращите органи, на научните институти. Както казваме сега за щяло и нещяло, майсторството трябва да бъде комплексно. Майсторлъкът на един следва да среща майсторлъка на друг.

В това отношение се разчита особено много на новия икономически подход, на новия икономически механизъм. Даже понякога нещата се фетишизират. Без нашата помощ, без активното съдействие на ръководители, на изпълнители новият икономически механизъм едва ли ще роди очакваните плодове. Иска ми се да предам един разговор, станал пред огромен куп набран пипер на полето в щедрата миналогодишна есен, за да се види какъв здрав разум нашият народ влага и как разбира новия подход. „Какво ще правим сега, като няма кой да прибере пипера?" — питат хората, трудили се цяла година. „От окръга ще наредят на комбината да изкупи чушките и толкоз. Ако искат да го вдигат, ако искат тук да сланясва" — изежва се бригадирът. „Ами нали казваш, че дворът на комбината бил препълнен с пипер?". „Където искат, там да го дяват, тяхна си работа. Ние ще си

Digitized by Google

вземем парите." А хората разсъждават иначе: „Ще вземем парите, но ако сме произвели продукция, която за нищо няма да стане, все едно, че нищо не сме направили. Откъде ще дойдат парите, за да ни платят? Нали в края на краищата всичко влиза и излиза от един джоб." Най-възрастният от градинарите продължи разговора и го сведе до личната отговорност на хората. Той припомни, че са забравени грижите за отглеждане на ра́н разсад, че са занемарени някогашните парници, че късно е засаден пиперът и късно е узрял, а би следвало в разгара на лятото да берат, когато и цената е по-висока. Старецът говореше за забравеното майсторство, за добрите навици, за опитността на миналите поколения.

Оказа се, че и общинският комитет на Партията, първичната партийна организация бяха обсъждали мероприятия, но тези мероприятия бяха копия на плана на АПК и партийно-политическата същност на нещата бе отмината.

Или да вземем друг пример. Какъв авторитет, какво зачитане в професията може да има един бригадир, който надълго и нашироко говори пред механизаторите за ползата от безплужното земеделие, а на дело просто проваля реколтата от стотици декари плодородна тракийска земя. Някъде към средата на лятото намесва ред обективни природни фактори и нарежда царевицата да се силажира. Но силаж се прави от зелена маса, а тя в случая липсва. Вместо царевица, комбайните прибират повече трева и тъй силажните ями остават празни. Пропада авторитетът не само на ръководителя, но и на комуниста на отговорна работа. В очите на околните пропада една съвременна идея в земеделието.

●

Според социалното положение, което заема комунистът, към него са обърнати очите на хората, питащи, очакващи. Не е случаен фактът, че една значителна част от партийните членове, които не получиха нови членски книжки при подмяната, са хора, изгубили качествата си на водещи в професията. Много преди да излязат от партийните редове, за тях в трудовите колективи се говореше, че ги търпят, защото имат „червени" книжки. Очевидно хора с подобен професионален авторитет не могат да бъдат в полза на Партията.

За съжаление у нас се намират комунисти на отговорна работа, които някога са били добри специалисти в конкретна дейност, но са се отделили от нея, без да съумеят да овладеят професията на ръководителя. Като ръководители на обществени организации и движения, като членове на изпълкоми те проявяват професионално неумение да ръководят съответния сектор, проявяват или боязливост, или вземат прибързани решения, които след това трябва да бъдат отменени. Въобще у нас малко се разговаря за майсторството на ръководителя, за таланта да разбираш, да убеждаваш, да водиш хората след себе си. То е особен вид майсторство, може би най-голямото и най-сложното. Още се среща практика ръководители, „неперспективни" на едно място, да се местят на друго. Подобни ръководители с посредствена политическа и специална квалификация затъват в непрофесионалната за тях обстановка и единственото, което могат да правят, е да дават общи указания и още по-общи оценки. Учудвало ме е, как може един и същи човек да бъде толкова сведущ, че с еднаква вещина да ръководи и машиностроенето, и културата, и физкултурата... Мой познат сам признава, че се чувствува като в необрано лозе във ведомството, което ръководи. Питал съм го защо си служи само с полуистини в работата, защо всички около него са наполовина прави и наполовина

Digitized by Google

криви, защо нито веднъж не смее да заеме една твърда позиция. Отговорът неизменно е бил един: „Когато станеш човек без професия като мене, тогава ще говорим.“ Очевидно този другар счита, че обществото го е направило човек без професия, че то му е задължено и за да му плати дълга, той ще ръководи с полумерки. А всъщност, ако обществото, Партията имат някаква вина, тя е в това, че са го натоварили с непосилната задача на ръководител, че не са имали смелостта овреме да снемат отговорността от неиздръжливите му плещи.

Майсторлъкът в ръководството и в управлението, във всяка работа е не само възможен, но и нравствено задължителен. И ако ти не си в състояние да извисиш работата си до височината на майсторството, създавай поне условия за проявление майсторството на другите. И не им ставай съавтор на майсторлъка. Често пъти професионално неподготвени хора, като използват служебното си положение, се прикрепят към добри работници или специалисти и стават безконечно „съавтори“ на техните рационализации, изобретения, предложения за подобряване на работата и т. н. Тъй млади и способни хора заживяват отрано с мисълта, че в този живот може да се пробие само ако имаш „чадър“, ако делиш лъвския пай с ... лъва. И четем името на заместник-директора, на заместник-главния редактор или просто заместник-началника, прилепено до името на научния сътрудник, инженера, редактора, където цялата дейност на първия се свежда до това, че не пречи да се реализира инициативата и да участвува в получаването на моралните и материалните стимули. Защото той има възможност и да пречи!

●

Още Маркс е казал, че нищо човешко не му е чуждо. Комунистът е преди всичко човек и значи и на него са присъщи недостатъците, които не ходят по гората, а по хората. Понякога по тази линия се правят много сериозни опити да се оправдават съществени грешки, допускани от някои комунисти по линия на възгордяването, завистта например. Стремежът към майсторство предполага и тия неща. Комунистът е комунист не защото не може да бъде атакуван от тях, а защото притежава сила да ги преодолее. Той не е онзи майстор, който отива в гроба със своя майсторлък, не е и човекът, който няма да може да се радва на обстоятелството, че около него израстват хора, които отиват по-далеч в професията.

Работи в един от нашите модерни заводи млад специалист. Работи добре, учи се от по-възрастните си колеги, вслушва се в опита на работниците. Заедно с всички участвува в усъвършенствуване на техниката. Но идва денят, когато неговите възможности надхвърлят постиженията на другите, излизат от портала на завода. Първото признание идва от изложба на техническо и научно творчество на младежта, после е приета негова самостоятелна рационализация, някой подхвърля дума, че се говорело да бъде предложен и за Димитровска награда. И тук вече реакцията: „Защо той върви нагоре без нас? Нали ние го учихме? Докога ние ще се грижим за голобради инженерчета, а след това те ще обират лаврите?“ Въпроси, породени от една сляпа завист, от едно допотопно разбиране, според което ученикът винаги е длъжен да стои по-ниско от учителя. Подобни хора ми приличат на оня султан, който отсякъл ръцете на прочутия майстор, за да не построи друга такава джамия. Даже и еснафът, когото ние в наши дни направихме синоним на ретроградност, щом вържеше майсторската престилка на довчерашния калфа, приемаше, че той може и трябва да го изпревари в професията.

Digitized by Google

Улисани „в гонене“ на задачите, ние малко разговаряме за майсторството в работата на партийния деец, на общественика. А комунистът, даже и когато не заема ръководна работа, е призван по силата на исторически стекли се обстоятелства да бъде ръководител. Питаме ли се често, защо Димитър Благоев на 40 години получи име Дядо? Защо Георги Кирков стана Майстора, защо на същата възраст Петко Енев стана бачо Петко, защо към името на Митьо Станев стои винаги и определението „народен трибун“! Тия звания не са давани с укази и постановления, давал ги е животът, давала ги е партийната практика, грубо казано, за майсторлък в работата. Политическата дейност често пъти не се ли свежда до писане на информации, доклади, отчети, до подготвяне на проекторешения и до това, че все не стига време, за да се срещнем очи в очи с трудовите колективи, да поговорим с тях по въпросите, които ги интересуват.

При това да излезем не с циклостилен доклад, който някой сътрудник на отдел „Пропаганда и агитация“ е изготвил по най-шаблонния начин, защото не му е за първи път да бъде „натоварван“ с тази работа, а да пречупим партийните решения, обстановката в населеното място, в трудовия колектив чрез нашето оригинално мислене. Хората копнеят за човешка приказка, за оригинално казана истина. Не е важно само какво казваме, важното е и как го казваме.

Разбира се, професионалното майсторство на ръководителя не се изчерпва само с неговото общуване от трибуната. Но ако то е на ниво, съвсем естествено се пораждат и другите взаимоотношения с аудиторията, с отделни колективи и граждани. Обикновено по повод на подобни високопрофесионални общувания се пораждат лични срещи и разговори, хората пишат писма с конкретно становище по повдигнатите въпроси, с предложения за подобряване на работата. А индивидуалната работа с хората често пъти ни носи далеч по-големи сполуки, отколкото едно общо събиране. Защото в този случай човекът, когото ти искаш да убедиш в нещо, е пред тебе, той има равноправно участие в разговора, може да ти противопостави своите аргументи, ако има такива, да провери верността им.

В партийните организации към ръководните органи в Партията (общински, окръжни комитети) членуват и пенсионери. Те обикновено са бивши партийни работници, които не искат да се разделят със своята среда и след като са преустановили активната си дейност. Щом си бил общественик, включи се в кварталната първична партийна организация, влей й живот и сърце, помогни на отечественофронтовската организация, не се изолирай от хората, които всеки ден срещаш по стълбището на кооперацията, в магазините и на улицата. Днес ние и от майстора, който е пред пенсия, искаме да бъде учител и наставник на младия работник, а ти си запазваш правото да гледаш отстрани и да приказваш, че Комсомолът не възпитава младите хора, че отечественофронтовската организация е заспала. Възпитавай ги и ти, събуждай я и ти! За разлика от стария майстор общественикът никога не е в пенсия, ако е бил наистина общественик, а не се е водил само в списъците.

„Всяка работа си иска майстора“, е казал народът. Комунисти има на всякаква работа у нас. От тях навред се иска майсторлък в труда. Времето на нелегалните явки, на откритите сблъсъци с врага, на героизма на барикадите е в славната летопис. Дошло е времето, когато осъществяваме мечтаното променяне на света, както се пее в „Интернационалът“. Ние, с нашето майсторство, с нашето умение, носим отговорност за това. Отговаряме пред всички за всичко.

Георги МАТЕВ

Digitized by Google

НЕОБХОДИМ ЛИ Е ОТГОВОР?

Българската комунистическа партия винаги е отдавала голямо значение на критичните публикации в средствата за масова информация. Защото в тях прониква загриженост да се отстранят слабостите и недостатъците, които се допускат по места, да се издига авторитетът на партийните органи и организации.

Будното око на трудещите се в нашата страна не пропуска проявите на бюрократизъм, формализъм, безпринципност, нарушаването на законността, неспазването на Устава на Партията и нормите на социалистическия начин на живот. В редакцията се получават много писма, в една част от които гражданите съобщават за недостатъци и редица нарушения. Списанието проявява стремеж навреме да се отговаря на авторските писма, а в някои случаи да дава гласност на повдигнатите въпроси.

Критичните материали заемат важно място в страниците на „Партиен живот". Чрез критичните публикации списанието се стреми да съдействува за успешното осъществяване на социално-икономическата политика на Партията, за възпитанието на социалистическата личност, за повишаване активността на трудовите колективи, за ликвидиране на отклоненията от ленинските принципи и норми на живот. Определено може да се каже, че след нашата намеса много от критикуваните дейци вземат мерки за отстраняването на допуснатите слабости. Въпреки това обаче ефектът от нашата критика в немалко случаи е по-малък. Защо? Причините се крият преди всичко в това, че някои ръководители имат неправилно, пренебрежително отношение към критиката. В редица случаи редакцията не получава отговор по повод на отпечатани критични материали. Понякога се проявява стремеж да се омаловажават изнесените факти, не се вземат бързо мерки за премахването на посочените слабости и недостатъци.

Ще се спрем на няколко случая, за да покажем как са реагирали съответните ръководители, органи и организации.

Районният комитет на Българската комунистическа партия в район „Васил Левски" в София цяла година не отговори на критиката в материала „Размишления от едно събрание", който бе поместен в кн. 18 от 1978 година. Трябваше да публикуваме втори материал и чак тогава се получи отговор и се взеха мерки за отстраняване на някои недостатъци, обект на нашата критика.

В кн. 16 от 1979 година отпечатахме кореспонденция, озаглавена „Истории, които не са за разказване". В нея се изнасяха някои недостатъци в работата на първичната партийна организация в с. Владо Тричков, Софийски окръг. Очаквахме, че общинският комитет на БКП в Своге и окръжният комитет на Партията ще откликнат на нашата критика. Уви! И до ден днешен няма нито помен от тяхно писмо. А трябваше да се отговори! Защото критиката засягаше важен момент от живота на едно селище в общината и окръга.

В кн. 11 от 1980 година се появи материал, който носеше заглавие „Изпитание". В него описвахме как

Digitized by Google

общинският народен съвет в Кюстендил „изпълнява“ сключения договор с общинския комитет на Комсомола. Изнасяше се как са излъгани редица млади семейства. Случаят се знаеше също така от общинския и окръжния комитет на БКП. Истина е, че след нашата намеса въпросът бе уреден. Но затова ние научихме от жалбоподателите, а не от тези, които критикувахме и бяха длъжни да отговорят. Да, защото читателите очакваха да узнаят резултата от нашата критика.

Ето и кн. 12 от 1980 година. На страница 68 под заглавие „Ефективно ли беше заседанието“ се отправяше критика към общинския комитет на Партията в Брацигово, Пазарджишки окръг. В него се показваха слаби страни от стила и методите на работата на бюрото на комитета. Беше август на година 1980! Очаквахме становището на критикуваните. И оттук не дойде нито ред. Мълчи общинският комитет на Партията. Нито глас и от окръжния партиен комитет. Може би те са сметнали, че така е по-добре да се постъпи! Защо пък да си правят труд да изпълняват решение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия и указ на Държавния съвет на НР България?

А в кн. 17 от миналата година има материал, който носи заглавие „В село Баница не всеки яде баница“. В него се показваха някои слабости, които са допуснати в първичната партийна организация в с. Баница, Врачански окръг. Отправяше се упрек и към общинския комитет на БКП, че в лицето на негов представител е упражнен натиск на партийно събрание при вземането на становище към даден комунист.

И оттам обаче не получихме отговор. Замлъкнаха както партийната организация, така също общинският и окръжният комитет на БКП. Отбелязваме само някои случаи, за да покажем как понякога се реагира на критиката в списанието ни. Изнасяме тези факти, защото те красноречиво потвърждават, че с действията си тези, които пренебрегват партийните и правителствените документи, позволяват да се нанася вреда на Партията. По този начин не се помага чрез критиката да се утвърждава положителното и да се води решителна борба срещу отрицателното в живота, да се разчиства пътят за ускоряването на обществения прогрес.

Заслужава да се припомнят, дебело подчертаят и да се запомнят някои моменти от решението на Политбюро на Централния комитет на БКП от 1976 година „За по-нататъшно подобряване на критиката в средствата за масова информация“. В точка трета е записано: „...до 30 дни след публикацията критикуваните да изпращат до редакцията отговор за своето отношение към изнесените факти и за мерките, които са предприели... Вишестоящите организации да картотекират критичните материали, радио и телевизионни предавания за поделенията на своята система и да ги снемат от отчет тогава, когато са преодолели слабостите и недостатъците, станали обект на критиката.“

А в точка 5 от същото решение четем: „За да се осигури широка гласност на резултатите от критиката чрез средствата за масова информация, е необходимо: партийните комитети, ръководствата на министерствата, държавните, стопанските и обществените организации да обнародват своите решения във връзка с публикуваните или излъчени критични материали...“

През 1977 година излезе Указ на Държавния съвет на НР България за работата с критичните публикации. В член 9 е записано: „Министрите и ръководителите на други ведомства, учреждения и организации, както и председателите на изпълнителните комитети на народните съвети не по-късно от един месец от получаване на критичната публикация или на сведенията за нея съобщават на редакцията становището си по изнесеното и за

Digitized by Google

взетите мерки за отстраняване на слабостите и нарушенията". А чл. 19 гласи: „Ръководител, който без уважителни причини не отговори на критична публикация, се наказва с глоба от 20 до 100 лева. При повторно нарушение наказанието е глоба от 50 до 200 лева и обществено порицание."

Ако тук пишем горните редове, то не е от любов само към писането, а от желание да посочим на някои ръководители, че законните разпоредби в нашата страна са еднакво валидни за всички граждани. Още повече това важи за ръководните дейци, които трябва да дават пример с всяко свое действие. Защото на тях Партията е гласувала голямо доверие не само да ръководят повереното им ведомство, но и да възпитават трудещите се. Хората четат и слушат появилите се критични публикации и очакват да чуят гласа на тези, които са критикувани. Когато няма отзвук, се бие по авторитета на Партията, действува се отрицателно и върху възпитанието на хората.

Съгласни сме, че ръководителите, които трябва да откликват на средствата за масова информация, са заети с много и отговорни задачи. Но нима да се даде отговор на редакцията е второстепенна задача?

Не знаем как най-точно бихме могли да квалифицираме постъпките на критикуваните ръководители, органи и организации. Може би е проява на незачитане на съответната редакция или е недооценяване, пренебрежително отношение към важни партийни и държавни нормативни актове. Но както и да определяме деянието, в крайна сметка то носи едно име — грубо нарушение на дисциплината.

На какви още мисли ни навяват горните случаи?

Безспорно е, че е необходим по-голям контрол и взискателност за изпълнението на партийните и държавните решения. В случая е наложителен по-строг контрол и търсене на отговорност от страна на тези, на които е възложено да следят как се осъществяват посочените документи. Редно е също така да се дава гласност в средствата за масова информация за проявената взискателност към онези ръководители, които не се считат с разпорежданията, дадени в упоменатите нормативни актове.

ЧЛЕНСТВОТО В ПАРТИЯТА Е НИЗ ОТ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Поводът да напиша тези редове е статията „В село Баница не всеки яде баница", поместена в книжка 17/1980 година на сп. „Партиен живот". Откровено ще споделя, че ме разтревожи отношението на комунистите от първичната партийна организация към Димитър Гергов за това, че е дръзнал да мисли по-различно от останалите членове на партийното бюро по въпроса за поведението и наказанието на комуниста Петър Тодоров.

Изнесеният случай, макар и нетипичен, за съжаление говори, че в живота на някои партийни организации се допускат на пръв поглед дребни нарушения, а същността им е грубо погазване на вътрешнопартийната демокрация. По този въпрос е говорено и писано неведнъж от първите ръководители на Партията и държавата.

Всеки от нас може би поне един път е изпитал горчилката на незаслужената обида, казана обикновено с назидателен тон от онзи, който си е въобразил, че е непогрешим, че никой няма право да мисли по-различно от него. Аз дълго ще помня подобен случай с инструктор от Софийски районен комитет на БКП, който месеци наред не можа да се примири с факта, че членовете на нашата първична организация не приеха неговото предложе-

Digitized by Google

ние, макар че по-късно животът доказа, че правите сме ние.

От изнесеното в статията ме изненада поведението на инструктора от общинския партиен комитет във Враца, присъствувал на събранието, който предлага и настоява на всяка цена да се даде урок на „вирогла̀веца" Димитър Гергов, вместо трезво да прецени обстановката и да го защити. Учудва ме и упоритостта на партийния секретар и на останалите членове на партийното бюро, които на следващото събрание отново поставят на дневен ред въпроса „Петър Тодоров — Димитър Гергов". Но най-много ме озадачи отношението на комунистите към Д. Гергов, които съвсем безотговорно вдигат ръка за неговото наказание, без да помислят за последиците, за болката, която незаслужено ще му причинят, само и само да угодят на началството „отгоре", без да се съобразяват с Устава на БКП.

Аз смятам, че от всички възможни пътища тези комунисти са избрали най-лекия — безконфликтния. Защо им трябва на здрава глава болест? Утре животът ще ги срещне с партийния секретар — от едно село са, пък може и врачанският инструктор да потрябва! Какво от това, че се разминават със съвестта си и изменят на партийните принципи? По-важно е да нямат проблеми от такъв характер, да имат по-малко сблъсъци в живота си. „Намират се хора, мислят си те, за всичко: едни цял живот да се блъскат по течението, а други — да кротуват в тихите води и да си живеят дълго и спокойно..." Но те забравят, че членството в БКП не е почетно присъствие, а низ от принципи и задължения, които всеки от нас е поел по свое вътрешно убеждение.

Не ми е известен социалният състав на първичната организация в село Баница, но предполагам, че в нея членуват предимно обикновени трудови хора, у които интелигенцията и угодничеството не са пуснали корени. Между тях, вярвам, има зрели и разсъдливи комунисти, които знаят цената на една незаслужена обида и могат достойно да бранят и себе си, и първичната организация от подобни негативни явления. Примерът на „Партиен живот" как последователно да се отстоява линията на Партията, строго да се спазва Уставът на БКП заслужава безрезервна поддръжка и похвала.

Георги ЯНКОВ
член на първичната партийна организация при СМУ „Мостстрой" — София

СТАНОВИЩА И МНЕНИЯ

ИЗКАЗВАНИЯТА НА СЪБРАНИЯТА И КОНФЕРЕНЦИИТЕ

Доста време мислих дали да споделя това, което ме вълнува. Касае се за начина, по който се подготвят на места изказванията на участниците в дадено отчетно събрание, съвещание или конференция, а дори и на пионерски отчетен сбор. Вълнува ме най-много този момент от работата на събранието, макар че тя зависи преди всичко от съдържанието на доклада.

Преди да се подготвят материалите, често се чуват репликите: „Веднъж да свърша доклада, другото е лесно!" Но подготвят ли се материалите за събранието, вече следва другата тревога: „То докладът е лесна работа, ще го прочета, но какви ще бъдат изказванията!" И действително тази тревога е основателна, защото именно присъствуващите ще преценят дали това, което сме казали, е вярно, дали сме се докоснали до това, което ги вълнува, и най-важното — как ще им дадем думата те да изразят своето собствено мнение по разглеждания въпрос или целогодиш-

Digitized by Google

на дейност. Според мен тук на много места особено от стопанските и организационните работници се греши, насажда се определена доза формализъм, което снижава интереса на участниците към събранието, конференцията или съвещанието. Става дума за така наречените „регламентирани“ изказвания, предварително написани, проверени и прочетени на събранието от тия, които се изказват.

Ще коментирам няколко случая из своята практика на партиен работник.

Преди две години ръководех едно отчетно-изборно общо събрание на клоновото стопанство в с. Пчеларово, Кърджалийски окръг. Дадоха ми лист с имената на предварително подготвените изказващи се. Започнах да им давам думата, както му е редът и както става обикновено. Но един от присъствуващите кооператори не издържа да дам думата на всички по списъка и спонтанно вдигна ръка и заяви: „Вие не сте ме записали и не желаете да се изкажа, но аз искам думата“. Разбира се, веднага му дадох думата и той от място говори много свободно и критично по въпросите, които го вълнуват. Изказаха се и много други кооператори, но някак си обидени, засегнати, или по-точно пренебрегнати, че не са в списъка на избраните да се изкажат. При по-откровен разговор след събранието се разбра следното: смята се, първо, че с тези определени изказвания ръководството на стопанството избягва да даде думата на конфликтните личности, на тези, които критикуват по-остро и с по-точен адрес; на второ място, че такива изказвания са продиктувани от ръководството и целта е да го защитят пред присъствуващите, да замажат слабостите.

Понякога в партийни, профсъюзни или комсомолски организации, където членовете са с по-ниско образование, се практикува по даден въпрос да се даде написано изказване, а те само да го прочетат. Наблюдавах такъв интересен случай. Изказващият се прочете листчето някак си сконфузено, небрежно, бързо, без желание, като че ли се срамуваше да не познаят, че не е негово, и накрая заяви: „А сега да кажа нещо от мене!“ Фактически сега започна истинското си изказване, със собствен стил, с неизменния диалект, но това, което сам мисли. Присъствуващите се развеселиха, отпуснаха се и изкуственото, скованото изчезна и даде път на естественото обсъждане на проблемите. Изводът е ясен, коментарът излишен!

Присъствувах на отчетно-изборно събрание на партийна организация в полевъдна бригада. Членовете бяха двадесет и седем. Събранието се провеждаше в обикновена стая и партийните членове бяха насядали един до друг. Бюрото на първичната партийна организация изглежда решило да подражава на по-големи форуми, подготвило регламентирани, написани изказвания. Дадена бе думата на първия, съобщено бе да се готви вторият и т. н. Ефект от тези изказвания не се получи. Чувствувах, че всичко това е изкуствено, но то продължи, докато свършат записаните. Изказаха се двойно повече други, незаписани комунисти, и то някак си разпалено, защото смятаха, че се е целяло да не им се даде думата. Явно е, че при такива низови звена не подхождат този вид изказвания. Далеч съм от мисълта, че определени хора не бива да се насочват по кои въпроси да помислят, да се подготвят и вземат отношение или дадат предложения. По-добре е да има по-малко изказвания, но да не се насажда формализъм и шаблон.

Много интересно и на равнище протече една отчетно-изборна конференция на общинската комсомолска организация в с. Пчеларово. Като секретар на партийния комитет се интересувах и бях сигурен в предварителната подготовка на конференцията и изказванията. Участвувах и в нейната работа заедно с представител на окръжния комитет на ДКМС. По едно време той се разтревожи и се обърна към

Digitized by Google

мене: „Др. Николов, знаете ли, че няма предварително записани изказващи се. Страхувам се, че конференцията ще премине пасивно.“ Мен също ме разтревожи този факт, но отлично познавах състава на комсомолската организация. Сред тях имаше млади специалисти, бригадири на овцеферми, полевъдни бригади и др. Успоких го, че не е чак толкова страшно и младежите има по кои въпроси да споделят своите тревоги, искания и да дадат своите предложения.

След свършването на доклада нас все пак ни разяждаше едно съмнение — ще изявят ли желание комсомолците сами да вдигнат ръка и да се изкажат. Но едно плахо момче, от което никой не очакваше нищо, вдигна ръка и съвсем спокойно заяви, че на младежите от с. Петелово им трябва футболно игрище. Посочи мястото и каза, че комсомолците са готови даже да помогнат. Това окуражи и останалите. Някой от тях даже пожела и дойде да говори от трибуната, тъй като другите говориха от място. Получи се много откровен, естествен разговор по всички нерешени проблеми, макар и с неписани, а кратки бележки, въпроси и изказвания. Задоволството ни беше голямо. Разбира се, предварително насочване да се вземе отношение на конференцията е имало, но не по всеизвестния шаблон.

Не съм против да се подготвят предварително написани, регламентирани изказвания, но те подхождат за по-високи форуми. Те не трябва да се копират от първичните партийни организации, дружествата на ДКМС, профсъюзните организации и организациите на Отечествения фронт. Това действува отрицателно и ние, организационните работници, сме длъжни да предотвратяваме тая неправилна практика.

Васил НИКОЛОВ
инструктор на общинския партиен комитет
в Черноочене, Кърджалийски окръг

Digitized by Google

ДОСТОЙНСТВОТО НА КОМУНИСТА

Жалбата, която получихме, беше много кратка: „Бях обвинен в кражба. Срещу мене започна следствие. То установи, че не съм извършил никакво криминално деяние и преписката беше прекратена. Помолих после партийното бюро да съобщи на партийно събрание, че съм невинен. Беше ми отказано. Правилно ли постъпи бюрото!"

Въпросът е принципиален.

Когато срещу комунист бъдат предявени обвинения и това стане известно в колектива, по тях се говори и после се установи, че той е невинен, редно е партийната организация и колективът в подходяща форма да бъдат уведомени за истината.

Същото се отнася и когато комунистът неправилно е оклеветен и чрез печата. Ако обвинението се окаже несъстоятелно и партийният член — чист, правилно е чрез печата да се съобщи на хората правдата.

Трудно се изгражда партийният член като авангард, като пример и организатор на масите. Ето защо неговото достойнство, грижата за чистотата на името му и делата му е партиен дълг и никой с нищо не може да се оправдае, ако се откаже да го изпълнява, тъй като става дума за авторитета на Партията, който се гради и чрез обаянието, уважението и признанието към нейните членове. По този начин даваме своя принос за правилното комунистическо възпитание на партийните членове, за укрепване вярата им, за повишаване на тяхната активност. По този начин помагаме да се издига авторитетът и да се разширяват връзките на първичната партийна организация с масите.

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

1300 ГОДИНИ БЪЛГАРИЯ

НАШИТЕ ДЕЛА ЗА ГОЛЕМИЯ ЮБИЛЕЙ

През 1981 година българският народ ще чествува едно от най-забележителните събития в историята на нашата страна — 1300-годишнината от създаването на българската държава.

За подготовката и отбелязването на юбилейната годишнина в Плевенски окръг бюрото на ОК на БКП прие през януари 1979 година разгърната програма. Свои програми приеха и общинските партийни комитети. Под ръководството на партийните комитети и организации бе извършена широка организаторска, идейновъзпитателна и практическа дейност в чест на това знаменателно събитие да бъдат мобилизирани и стимулирани творческите сили и енергия на трудещите се от окръга за изпълнение на задачите в областта на икономиката и духовната сфера.

Обществените органи и организации, стопанските ръководства и професионалните съюзи насочиха главното си внимание за свързване цялостната дейност за достойно посрещане на юбилея. В редица трудови колективи идеологическата дейност е подчинена и намира материален израз в разгръщане на движението за принос на всеки трудещ се и целите колективи за ритмично и комплексно изпълнение на плана.

Конкретна и системна идеологическа дейност беше извършена в първичните партийни организации по време на проведения преглед за преустройство на идейновъзпитателната работа. В това направление особено внимание бе отделено на проблемите на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта.

В съответствие с основните изисквания на Националната партийна конференция под ръководството на партийните комитети и организации сега се постига по-пълно съчетаване социалната активност на трудещите се с усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката в окръга, за създаване на повече духовни ценности и усъвършенствуване на социалното управление. Повечето от партийните комитети и организации, стопанските и профсъюзните органи и организации умело насочват со-

Digitized by Google

циалистическото съревнование към постигане на още по-големи резултати за изпълнение плана за социално-икономическото развитие на окръга.

Благодарение на разгърнатата конкретна работа за периода от началото на седмата петилетка е произведена надпланова продукция за 42 милиона лева. Обществената производителност на труда нарасна с 36 на сто, чистата продукция — с 50 на сто, а печалбата — с 67,1 процента.

Общата селскостопанска продукция е увеличена с 16,5 процента спрямо средногодишното производство за шестата петилетка. Обществената производителност нарасна с 8 на сто спрямо 1975 г.

Учейки се от богатия съветски опит, в чест на юбилея строителите и монтажниците от Домостроителния комбинат — Плевен поеха новата трудова инициатива „Предсрочно да построим — предсрочно да усвоим".

Следвайки примера на героя на социалистическия труд Лиляна Рачкова от АРЗ — Левски, над 50 000 работници и специалисти приеха лични творчески планове и трудови паспорти и се включиха в движението за предсрочно изпълнение на плана за седмата петилетка.

1300-годишнината зае важно място в дейността на териториалния комплекс „Култура". През настоящата година продължиха предвидените археологически разкопки на „Градището" в Плевен, „Шишманова крепост" — Никопол, „Улпия Ескус" — Гиген, халколитното находище при с. Телиш. Започна работата по преустройството на музейните експозиции, реставрация на паметници на културата, подготовка на предвидените научни издания. Преустроена е експозицията на отдел „Революционно движение" — периода на въоръжената борба 1941/1944 година. Направиха се допълнения в експозициите на отделите „Археология" и „Социалистическо строителство". Завърши реставрацията на първия работнически клуб в Плевен. Готови са тематико-експозиционните планове на новите експозиции „Етнография" и „Възраждане". Работи се усилено по музейните сбирки в Никопол и Червен бряг, които са пред откриване. Привършва реставрацията на възрожденския комплекс в Плевен и на къщата на партизанката Бинка Парашкевова в с. Горталово. Усилено се реставрират разкритите части на „Шишманова крепост" в Никопол, проучените части на античния град „Улпия Ескус" в Гиген и др. Открити бяха новите паметници на героите от Септемврийското въстание от 1923 г. в Гиген и Брегаре.

Излязоха от печат сборник за Юнското антифашистко въстание 1923 година, албумите „Археологически паметници в Плевенски окръг" и „Побратими" — за дружбата на Плевенски окръг с Ростовска област, книги за Георги Кочев, дипляните „Улпия Ескус", „Базиликата" при Плевен, „Мавзолея на падналите руски и румънски воини" — Плевен, „Природа", „Парка музей „Лавров" и редица други предвидени в програмата издания.

Събрани са материалите за документален сборник за Плевенския затвор 1923—1944 г.

Предстои завършването на мемориалния комплекс в гр. Червен бряг, на паметника на Димитър Благоев, ген. Лавров, паметника на загиналите антифашисти в с. Коиловци, на артилериста в с. Телиш. Разработени са конкурсни програми за паметниците на Иван Шишман в Никопол и за мемориалния комплекс „Беглежко-Николаевските гори".

Сключени са творчески контрактации с писатели, художници и композитори за създаване нови произведения на изкуството. Творческия колектив от студията за научно-популярни филми „Време" завър-

Digitized by Google

ши художествено-документална творба, посветена на историята на Плевен. Окръжният съвет за култура прие програма за по-крупните прояви на общините в чест на юбилея, утвърди репертоарните планове на културните институти и даде насока за богата изява на самодейните колективи. В местната радиопропаганда бяха открити специални рубрики „1300 години България". Разработен бе цялостен план за работата на средствата за масова информация в окръга.

През този период беше извършена широка и целенасочена пропагандна дейност. За изтеклите девет месеца от годината са проведени над 319 мероприятия, в които са обхванати, като слушатели, зрители и участници около 243 000 души от всички възрастови и социални групи. Изнесените лекции, проведените тематични концерти и вечери, читателски конференции, викторини, изложби, срещи разговори с борци против фашизма и капитализма, обсъждания на книги, откриване на нови паметници, юбилейни чествувания и събрания, вечери на народното творчество, трудови дни за залесяване и благоустрояване, лектории на тема „Мащаби на създаването — 1300 и 35 от тях", радиопредавания, нагледни материали и много други направиха темата за 1300-годишнината по-актуална и близка на трудещите се и младежта от окръга.

Особена популярност получиха тематичните юбилейни концерти на общините, осъществени на сцената на плевенския драматичен театър „Георги Кирков". В досега изнесените концерти на общините Долна Митрополия, Пордим, Пелово, Подем и Долни Дъбник темата на 1300-годишнината бе застъпена в богати и високохудожествени изяви, свързани с миналото, настоящето и бъдещето на селищата.

В окръжния вестник „Септемврийска победа" през тази година бяха публикувани редица материали, отразяващи задачите пред 1300-годишнината в почти всички сфери на живота. Със съдействието на Българското историческо дружество бе открита постоянна рубрика „Нашата лектория", в която периодически се публикуват материали за основните исторически събития, свързани с окръга.

С посочените мероприятия се разрешават познанията на хората за миналото, настоящето и бъдещето на родния край и страната, повишава се националното самочувствие на трудещите се, укрепва чувството за национално достойнство, на любов към родния край, повишава се тяхната социална активност.

Проведените мероприятия се отличават с голямо разнообразие. В тях са включени прояви на киното, театъра, художествената литература, музиката, предаванията на местното радио и материали в печата, нагледната агитация и др.

Осъществява се все по-целенасочена и конкретна работа сред подрастващото поколение.

Дирекция „Народна просвета" успешно решава редица задачи, поставени в областта на образованието. Все повече се разширява движението за включване на учащата се младеж от средния и горния курс на обучение в бригади за разкопки на археологически обекти; на децата от началния курс — за събиране и съхранение вещественн материали от миналото; на пионерите — за опазване природната среда и историческите паметници. В окръга е разгърнато движение за събиране на автентичен фолклор от учащите се, в някои училища се създават групи за изпълнение на фолклорни произведения. Добре е застъпен краеведческият принцип в обучението по история и музика. Цялостната учебно-възпитателна дейност все по-успешно се свързва с идеите, целите и задачите на 1300-годишнината.

Организираните изложби на ТНТМ, на детската рисунка, конкурси за ученическо творчество и други все повече съдействуват за обо-

Digitized by Google

гатяване знанията на учениците и увеличаване на техния принос в изпълнение на приетата програма.

Анализът на досегашната дейност показва, че е извършена значителна по обем работа за реализиране на програмата, но общо взето осъществените мероприятия имат предимно познавателен характер и въздействие. Все още в някои от случаите не се акцентира достатъчно на най-главното за внасяне изменение в съзнанието и поведението на хората, не винаги провежданите мероприятия добре и умело се използват за най-пълно активизиране на дейността на трудещите се в тяхната конкретна работа.

Не се осъществява пълна координация на дейността по 1300-годишнината, която да изключва дублирането на мероприятия, разпиляване на силите и нарушаване взаимодействието при решаване задачите. Така например викторината „България — древна и млада" се организира от два окръжни центъра — окръжен съвет за култура, ОК на ОФ и ОК на ДКМС, от една страна, и ОС на БПС, от друга.

Все още идеите и замислите на 1300-годишнината не са достигнали до всички и не оказват своето пълно стимулиращо въздействие. ОС на БПС, ОК на ДКМС и ОК на ОФ не са подчинили напълно своята организаторска и политическа работа на юбилея.

По някои задачи на програмата като: подобряване екологическата култура и поведение на хората, засилване на обществената грижа за паметниците на културата, повишаване естетизацията на бита и работните места, осигуряване прелом в сферата на търговията и обслужването, производството на сувенири и други не се работи достатъчно.

Темата за 1300-годишнината не е навлязла нашироко в репертоара на културните институти, в работата на творческите групи на художниците и писателите, в дейността на средствата за масова информация, нагледната агитация и лекционната работа.

Недостатъчна е работата по изпълнение на шефските задължения на училищата по поддържането на паметниците в окръга, за разгръщане движението за проучване прогресивното педагогическо наследство, за още по-тясното обвързване на извънкласните форми на работа с 1300-годишнината и за повишаване възпитателното въздействие на юбилейните мероприятия сред учащите се.

Отчитайки направеното и анализирайки слабостите, общинските партийни комитети и ръководствата на обществено-политическите организации приеха допълнителни мероприятия с оглед предстоящото чествуване на 1300-годишнината от създаването на българската държава още по-активно да стимулира трудещите се от окръга за изпълнение на задачите в областта на социално-икономическото развитие. Натрупаният богат опит от отпразнуването на 100-годишнината от Плевенската епопея ще спомогне трудещите се от окръга да посрещнат 13-вековния юбилей на българската държава с ярки трудови успехи.

Никола БОШНАКОВ
зав. сектор „Култура"
при ОК на БКП — Плевен

Digitized by Google

НАСТАВНИКЪТ В БРИГАДАТА

ИВАН ЗАХАРИЕВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация“ на ЦК на БКП

При изграждането на новите бригади обикновено броят на техните членове чувствително се увеличава. Най-често се образува по същество нов първичен трудов колектив. Ще си послужим с един пример. В завода за механични конструкции в Благоевград има галваничен цех. Той се състоял от няколко бригади с над 60 души основни и спомагателни работници и специалисти. С внедряването на новия икономически механизъм се изгражда една бригада на стопанска сметка. В нея работят и немалко млади хора. Формирането на новия първичен производствен колектив е един от важните фактори за успешното функциониране на тази бригада.

Не единствени, но и наставниците са призвани да съдействуват да се формира сплотен и дееспособен първичен трудов колектив, да се укрепва в него благоприятен социално-психически климат, да се създават материални и организационно-технически условия за всестранна изява на младежките дръзновения и възможности. По този път те неведнъж ще се препъват: да преодоляват психическа съпротива у някои по-възрастни работници срещу приемането в бригадата на младежи; с личен пример да въздействуват на опитни свои другари по-бързо да преодолеят неприсъщия на социалистическия труженик егоизъм, нежелание да помагат на младите и неопитните, да не виждат с нищо незаменимата възпитателна сила на трудовия колектив.

В условията на новата бригадна организация на труда се създават обективни предпоставки за своеобразно съчетаване на колективно-индивидуалното с индивидуалното наставничество. Икономическият подход поражда стремеж всеки опитен член на колектива да предава на младия си и неопитен другар онова, което той най-добре умее, т. е. **челният опит в бригадата непосредствено да се разпространява от неговите носители** и да се внедрява сред останалите членове на първичния колектив, защото навреме и качествено извършената работа ще подобри възнаграждението на цялата бригада. Що се отнася до идейно-политическото и особено до нравствено-естетическото изграждане на младия човек най-голяма помощ той получава от своя наставник.

Новата бригадна организация на труда на основата на стопанската сметка ражда обективна предпоставка **да се преодолява подценяването на по-младите** и по-неопитните нови работници и специалисти, да им се възлага да изпълняват най-неизгодната работа, която им но-

Digitized by Google

си най-ниско възнаграждение, а това действува върху самочувствието на младия човек, обезверява го. Сега при новите условия на формирането на бригадния фонд „Работна заплата“ и неговото разпределение посредством колективния метод на определяне на коефициента за трудово участие на всекиго положението съществено се изменя. Стремежът е задачите и операциите да се разпределят преди всичко според подготовката и умението на всекиго. И тук наставникът има тежката дума.

Механизмите на организацията и управлението на бригадата на стопанска сметка подтикват нейните членове да изискват и да се стремят всеки да работи по-добре и по-ефективно, да произвежда повече и по-качествено, защото размерът на бригадния фонд на работната заплата зависи най-вече от преизпълнението на нормираното планово задание и от намалените материални разходи. А полученият фонд пропорционално ще се разпределя между всички членове според личния им принос. И съвсем основателно 57 процента от запитаните при едно социологическо изследване през 1980 г. в София заявяват, че новият икономически механизъм и бригадната организация на труда съдействуват по-пълно да се осъществява социалистическият принцип за заплащането според труда. И още: 56,6 процента от анкетираните изтъкват, че бригадната организация на труда подтиква работниците да повишават квалификацията си и да овладяват втори специалности. Това създава реални предпоставки младият и неопитен работник да си поставя главна цел по-скоро да се научи да работи като най-опитните си другари, да може да изпълнява няколко операции и дейности. И тук мястото на наставника както за създаване на благоприятни условия за това, така и за ефективни механизми за реализация.

При новата бригадна организация се пораждат възможности **първичният колектив като колективен наставник** да поеме проблемите за дисциплината, прилежанието, всеотдайността, пълноценното включване на всеки негов член в трудовия процес. В много по-голяма степен да се грижи за организацията на работното време както на колектива, така и на всеки негов член и особено на новопостъпилите.

Всичко това намира непосредствено проявление в повишаване качеството на личния труд на младия човек и на личната производителност на неговия труд, а то естествено благоприятно ще се отрази и за повишаване на обществената производителност на труда на бригадата. Или можем да направим извода: при бригадната организация на труда в условията на новия икономически подход и неговия механизъм се пораждат благоприятни предпоставки **да се изяви и повиши икономическата ефективност на наставничеството.** Това налага повече млади неопитни работници да имат свои наставници, които да им помагат да повишават своята професионална квалификация.

Огромен резерв за повишаване на икономическата ефективност на наставничеството е неговото **широко развитие сред рационализаторите и изобретателите.** Откликвайки на призива на заслужилия рационализатор и лауреат на Димитровска награда Стоян Радев — герой на социалистическия труд, вече над 3000 рационализатори и изобретатели станаха наставници. Най-добрите от тях през 1980 г. се събраха на своята втора национална среща и обсъдиха постигнатото, предстоящите си задачи. Очевидно с още по-активната подкрепа на партийните органи и организации професионалните и научно-техническите съюзи, Комсомолът и координационните съвети за научно и техническо творчество ще положат още по-големи грижи и през осмата петилетка редиците на наставниците рационализатори и изобретатели неколкократно ще се увеличат.

Digitized by Google

От многобройните специфични въпроси на наставничеството в рационализаторската и изобретателската дейност накратко ще отбележим само някои. Най-напред: **всички ли рационализатори и изобретатели могат да станат наставници?** Определено не всички, а само онези, които са готови да отдадат част от себе си на младите хора — част от своите знания, опит, време. Онези, които умеят да работят с младите хора, да откриват творческото начало у тях и да им вдъхнат вяра в собствените сили; които имат такт, педагогически умения да изграждат у тях организираност, настойчивост, постоянство и трудолюбие; да съдействуват у младия човек да се формира активна социалистическа жизнена позиция, да се проявява като активен общественик и в трудовия колектив, и вън от него. На младите рационализатори да помагат не само докато направят своята разработка, но и често пъти, за да преодолеят сложните бюрократични пътища за нейното разглеждане и признаване, за нейното внедряване. Разбира се, не от всеки млад работник и специалист може да стане рационализатор и изобретател. Това налага много голямо внимание за подбора им и начина на работа с тях. В едни случаи те се обучават в школа по специална методика, а в други — главно ще бъдат обект на индивидуална работа. Някои младежи ще се насочат към нерешените проблеми на работното им място (технологична линия на участъка и т. н.), а други — към намаляване до ликвидиране на ръчния труд. Да се насърчат онези, чийто труд е непривлекателен, монотонен и нетворчески. Ако се привлекат в рационализаторска дейност през свободното си време, те по-резултатно ще се трудят в редовната си работа. Особено перспективно е наставничеството в движението за ТНТМ с учащите се, които имат учебна практика и производствен стаж.

Новата бригадна организация на труда е не само обективен фактор за развитието на рационализаторството сред младежта, за разширяване на движението наставници—рационализатори. Но и самата **дейност на наставниците с младите рационализатори** се отразява благоприятно на морално-психическия климат в колектива. Това се потвърждава например от един отговор на въпрос от анкета с наставниците рационализатори, участвували във Втората национална среща. 73 на сто от тях посочват: „Забелязвам, че климатът се подобрява".

Двупосочността на въздействието в наставническия възпитателен процес се проявява и при работата на наставниците рационализатори. От една страна, те получават допълнителен подтик да повишават своята квалификация, сами да се учат, и от друга — в рационализаторските им търсения се включват и възпитаниците им, творчеството става колективно дело. Георги Панайотов — началник на парната централа във ВТК „Г. Димитров" в Сливен, е рационализатор наставник. Негово верую е, че всеки работник е спотаен творец, който трябва да бъде открит и насърчен. Така през 1980 г. съвместно с млади специалисти, на които той е наставник, е внедрена колективна рационализация за икономия на пара и енергия със среден месечен икономически ефект от 45 000 лева. В резултат на това е подобрено качеството на платовете, които вече не „прегарят".

От много по-големи, организирани грижи се нуждае развитието на наставничеството сред рационализаторите. Това се потвърждава и от редица техни отговори в споменатата анкета на срещата в Сливен. „Във вашето предприятие създадени ли са условия за работата ви като наставник по техническото творчество?" „Да, създадени са", посочват само 49 на сто; а мнението на 61 на сто от наставниците е, че засега главният ефект от наставничеството в областта на рационализаторството е, че подпомага да се масовизира рационализаторската дейност.

Digitized by Google

Въпросът за икономическата ефективност от наставничеството в резултат на ускорения растеж на професионалната квалификация непосредствено е свързан и с **наставническата грижа и помощ за повишаване на образованието на младите работници.** По-скоро това е предпоставка за по-благоприятни резултати от наставничеството, защото повече от половин милион работници до 39-годишна възраст са без средно образование, а задачата е до 1990 г. по-голямата част от младите работници да имат средно образование. Пред Националната комсомолска конференция се постави партийното изискване да се вземат мерки младежите до 30 години да израснат професионално и да се усъвършенстват в съответна специалност. През осмата петилетка без откъсване от производството във вечерните и задочните училища и в заводските паралелки предстои да се обучават около 270 000 души. Така че пред наставниците, чиито възпитаници нямат средно образование, стои и много отговорното задължение да им помогнат те да се запишат в някои от тези учебни форми и успешно да ги завършат.

Опитът показва, че непрекъсваем резерв за повишаване икономическата и не само на икономическата ефективност на **наставничеството е то да се развива сред учащите се,** които идват на учебна практика и производствен стаж в предприятията. Наставникът е онзи, който ще ги въведе в тайните на професията, ще възпита у тях любов към завода, класово чувство и с това ще създаде една реална възможност съответният трудов колектив да си помогне да постъпват в неговите редици млади работници и специалисти, подготвени от специалните училища. Наставникът е, който ще помогне тяхната производствена адаптация да премине активно и те по-ускорено да станат пълноправни членове на бригадата. Освен това правилно организираната практика и стаж са и един резерв за изпълнението на производствено-икономическия план на бригадата и оттам на предприятието, а наставникът е, който ще организира юношите.

Икономическата и възпитателната ефективност на наставничеството е в органическа обвързаност с **въвличането на младите хора от бригадата в социалистическото съревнование.** Този процес има много страни: психически, професионално-квалификационни, организационни, адаптационни и други. Колкото младият работник по-рано и по-активно се включи в социалистическото съревнование, толкова по-добре ще бъде и за него, и за колектива. Но много често това не става. В началото той не винаги може да изпълни трудовите си норми. Липсва му увереност в собствените сили и възможности. Нерядко се стъписва пред трудностите и непознатата обстановка. Има ли равностоен на него, с когото да се съревновава? И много още въпроси и особености. На помощ идва наставникът. Съветският опит ни е посочил пътя. Наставникът и неговият възпитаник поемат съвместно социалистическо обещание. Инициатор е героят на социалистическия труд М. С. Иванникова, тъкачка от московската памукотекстилна фабрика „М. В. Фрунзе", член на ЦК на КПСС. Тези съвместни обещания са полугодишни или годишни. Тяхната първа цел е да се помогне на младия и неопитен работник да изпълнява своята норма. Тази цел съответствува на съревнованието под девиза „Край тебе да няма изоставащ!" След като я постигне, новата цел на съвместното обещание може да бъде младият работник да се изравни до постиженията на наставника. Постигнал високите производствени резултати чрез въвличането в социалистическото съревнование, младият работник с помощта на наставника ще стане съпричастен в общото дело на колектива. Или: наставникът му помага да решава и производствени, и нравствено-възпитателни задачи. От съществено значение е в тези съвместни обещания да се поставят реално изпълними цели в реално осъществими срокове.

Digitized by Google

Всяко съвместно обещание е специфично-индивидуално. Тук шаблон и формализъм са недопустими.

Когато става дума за привличането на младите хора в социалистическото съревнование, ще си позволим да повдигнем обективно назрелия въпрос за възстановяване в нашата страна в подходяща форма и по най-целесъобразен начин движението за социалистическо (комунистическо) отношение към труда. Необходимостта от това движение може да се мотивира и с нравствено-възпитателната, и с идейно-политическата, и с икономическата му значимост. Очевидно в настоящата статия това нито е възможно, нито е нужно, но струва си да помислим.

Като проследяваме задачите на наставничеството в светлината на новия икономически механизъм и на бригадната организация на труда, не можем да отминем и въпроса за необходимостта **наставниците да подпомагат възпитаниците си да повишават икономическите си знания,** да издигат индивидуалното им социалистическо икономическо съзнание. Става дума, от една страна, младите хора да познават същността на икономическите категории на социализма — цена, рентабилност, себестойност, печалба и т. н., и от друга — да се ориентират в конкретната обстановка — как те действуват в бригадата.

От наставниците се изисква много в условията на действието на новия икономически механизъм. Това предполага **да се повишава и усъвършенствува и ръководството им.** Чувствува се обективната потребност от засилване вниманието към **подбора на наставниците.** Наставникът е своего рода пълномощник на първичния трудов колектив в работата с новите му членове и неговото бъдещо попълнение. Ето защо най-добре е техният подбор да бъде колективно дело на партийното, профсъюзното, комсомолското и стопанското ръководство. Строго да се преценяват индивидуалните качества на наставника, като се взема и неговото мнение. Особено положително е, ако кандидатурата на наставника се предложи от бригадния съвет на събрание на бригадата и то гласува това високо доверие на най-достойните.

За да може всичко това да се осъществи в съответствие с критериите на високите политически изисквания и в обстановката на реално повишаващата се социалистическа демокрация на участие на трудещите се в управлението на производството и другите обществени дела, очевидно е потребно да се **подобри всестранната дейност на първичната партийна организация, на партийните групи в бригадите.** Тук възникват редица нови въпроси. Например в решението на Секретариата на ЦК на БКП за усъвършенствуване на устната политическа агитация се изтъква, че броят на агитаторите се определя от събранието на първичната партийна организация с оглед всяка производствена бригада, всяко основно подразделение на трудовия колектив да има агитатори, а по-големите — агитационно звено, част от агитколектива. За членове на този колектив се утвърждават и наставниците, които притежават необходимата идейно-политическа подготовка и умение да изнасят беседи, да водят разговори, да убеждават и организират хората. Следователно първичната организация и партийната група в бригадата, от една страна, следва да проявяват голямо внимание към подбора на наставниците агитатори, а от друга — да положат грижи да се комплектува и правилно да функционира бригадното агитационно звено.

По-често дейността на наставниците, както и резултатите от нея следва да се оценяват в бригадния съвет и в партийната група. Особено важно е грижата и усилията за повишаване ефективността от

Digitized by Google

работата на наставниците и възпитаниците им да се съчетават с вниманието, което следва да отделят профгрупите и комсомолските групи, да се постига пълен синхрон и еднопосочност.

Грижите за наставническото движение в условията на новия икономически механизъм и бригадната организация на труда предполагат да се повишава и усъвършенствува неговото политическо ръководство и от по-горестоящите партийни органи и организации.

Очевидно е вече нужно периодично (например на 2—3 години) всички наставници да бъдат атестирани. Да се поставят на оценка техните личности, морални, идейно-политически, социално-психически и трудово-професионални качества и признаци. Тогава обективно ще може да се решава кой да продължава своята наставническа дейност. Системата за обучението на наставниците също чака усъвършенствуване. След като дейността на наставниците се характеризира като идейно-политическа, възпитателна и обучаваща, то и системата, и грижата за повишаване на тяхната подготовка следва да се издигнат на по-висока степен. Например да отговарят на равнището на грижите за обучението на пропагандистите. Заедно с обучение по проблемите на педагогиката и психологията за възрастни чувствително повече знания те следва да получават и по икономическите въпроси.

В новите условия още по-наложително е наставниците да получат реални права при решаване на редица основни въпроси на възпитаниците им. Става дума да се взема тяхното мнение при допускане и явяване на изпит за повишаване на разред, при определяне на коефициента за трудово участие, за осигуряване на условия за по-нататъшно учение, при промяна на месторабота и т. н. Също така моралното и материалното стимулиране на наставниците и техните възпитаници се нуждае от по-нататъшно усъвършенствуване. Стремежът следва да бъде то да се планира и осъществява в рамките на единните системи за социалистическо съревнование. По-голямо внимание се налага и при решаване на въпросите за изграждане на младежки трудови колективи, за колективното наставничество, защото наставникът и наставничеството ще получават все по-голяма и по-голяма почит у нас.

СПЕЦИАЛИЗИРАНИ КУРСОВЕ

Главната политическа, икономическа и идеологическа задача на Партията сега е да се създаде навсякъде такава система на работа, обучение, ръководство и възпитание, която да отговаря на изискванията на новия икономически механизъм, която да съдействува икономическият подход да завладее мисълта, да стане дело на милионите, да се превърне в техен начин на труд и живот.

На тази задача сега се подчиняват партийната просвета и икономическото образование на комунистите и трудещите се. Участниците в учебните звена предстои да се подготвят така, че да станат агитатори и организатори на приложението на новия икономически механизъм, за широко въвеждане на бригадната организация на труда, за развитие на научно-техническия прогрес, за интелектуализация на труда и за разпространяване на челния производствен опит.

Digitized by Google

Подходящи за тази цел се оказаха специализираните курсове в междуокръжната партийна школа в София за обучение на кадрите от столицата, Софийски и Пернишки окръг.

Понятието „специализирани курсове“ означава по-нататъшно усъвършенстване диференцирания подход в обучението на кадрите по сфери и отрасли, по заеманите длъжности като секретари, заместник-секретари на партийни комитети и организации, секретари на ДКМС, профсъюзни кадри, кметове, кадри от обществените организации. Това са тематични курсове, в които се изучават определен проблем или група проблеми, които Партията решава на съвременния етап, решения на ЦК на БКП, които засягат определена сфера, отрасъл или група партийни организации; актуални проблеми, които се отнасят за столичната партийна организация или за окръжните партийни организации на Софийски и Пернишки окръг, поставени задачи, критични бележки и нови теоретически разработки от др. Тодор Живков, които се отнасят за цялата Партия или за Софийската партийна организация.

Целта на тези курсове е да се дадат на кадрите теоретически знания и методическа подготовка за решаването на целенасочени задачи, поставени от ЦК на БКП, партийни конгреси, конференции, пленуми на ЦК или на градския и окръжните комитети на Партията, като се съобразяваме с отрасъла, в който работят кадрите от всеки курс; конкретните функции, които изпълняват, с тяхната подготовка, образование, възраст, обща култура.

През настоящата учебна година специализираните курсове в школата заемат основно място. Главно съдържание в обучението на кадрите са проблемите на икономическия подход и икономическия механизъм в промишлеността, в сферата на научноизследователските институти и инженерно-внедрителските организации; в транспорта, обслужването и търговията, в строителството, в дейността на министерствата и централните ведомства, в здравеопазването.

Секретарите на партийни организации от селското стопанство и кадри на БЗНС изучават проблемите за новата бригадна организация на труда в селското стопанство, разработени в Докладната записка на др. Тодор Живков от март 1980 г.; партийните секретари от сферата на търговията и услугите изучават проблемите и указанията, съдържащи се в Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро и писмото му до градския комитет на Партията в София по тези въпроси, неговото изложение в Русе.

Какъв е подходът ни при организацията и провеждането на специализираните курсове?

Най-напред събираме информация за целта на курса, която се определя от трите партийни комитета — градския комитет на Партията в София и окръжните партийни комитети в София и Перник. На тази основа се извършва и подборът на курсистите — по заемана длъжност в първичните партийни организации или в другите обществени организации, по образование, квалификация, професия, възраст, партиен стаж, опит в организационната работа, марксистко-ленинска подготовка.

След това изработваме концепция за специализираното обучение на съответния курс. Ръководството на школата провежда срещи и консултации със секретари и завеждащ отдели на градския, районни и окръжните комитети на Партията в София и Перник; с ръководствата на обществените организации, за да си изясним техните потребности. Съветваме се с партийни секретари и специалисти от практиката. Проучваме партийни документи и решения на партийните комитети, които се отнасят до съответната сфера, съответните отрасли или организации.

Digitized by Google

Тази информация и подготовка ни дава възможност още веднъж да си изясним целите и задачите, да определим формите на учебно-възпитателния процес за съответния специализиран курс. Това е и основата за разработване на тематичните планове и програми за всеки курс.

Учебно-методическият съвет при школата критично и компетентно обсъжда всички програми и тематични планове за всеки курс поотделно. В заседанията на учебно-методическия съвет присъствуват и представители на съответните партийни комитети или обществени организации.

Всички програми и тематични планове се съгласуват с градския и окръжните комитети на Партията в София и Перник.

Отговорни и сложни са специализираните курсове за партийни секретари от министерствата и централните ведомства. Например във връзка с решението на Централния комитет на Партията за даване право на контрол на тези партийни организации в школата се проведоха два едномесечни курса, посветени на този проблем, а през настоящата учебна година подготвихме 10-дневен курс по новия икономически подход, интелектуализацията на труда и техническия прогрес.

На високо научно, идейно-теоретическо и методическо равнище премина 15-дневният курс на партийните секретари от средствата за масова информация и пропаганда (печат, радио, телевизия).

Какво е **съдържанието на учебните планове и програми** за специализираните курсове и как се реализира това съдържание в процеса на учебно-възпитателната работа?

В зависимост от характера на специализирания курс се определя и основната тема. Проблемите на икономическия механизъм образуват гръбнака, определят съдържанието на учебната програма, но диференцирано се търси спецификата в икономическия подход и действието на икономическия механизъм за дадената сфера или отрасъл — например едни са проявленията в материалната сфера, други са в научноизследователските и инженерно-внедрителските организации. Стремим се при всички случаи да разкрием с определени теми връзката на науката с производството. Секциите по философия и партийно строителство разработват философските и политическите аспекти на механизма, на партийната работа в условията на новия икономически подход. Целта е да се разкрие научният характер на икономическата политика на Партията на съвременния етап, класовата същност на икономическия подход и новия икономически механизъм, да се усъвършенствуват стилът и методът на партийните секретари за същността на партийното ръководство в условията на новия икономически подход и механизъм. По такъв начин се дават актуални специализирани единни знания от науките. Това единство на тематиката се постига от различните науки, които разработват отделни страни на икономическия подход и икономическия механизъм. Например философската секция разработва философско-идеологическите, социологическите, философско-методологическите и възпитателните аспекти на икономическия механизъм. Икономическата секция поставя на преден план основните принципи на механизма и особено въпросите за бригадната организация на труда, самоиздръжката, принципа на заплащане на труда по крайните резултати и др. Секцията по партийно строителство разработва различните аспекти на партийното ръководство, на работата на първичните партийни организации като политическо ядро и политически стопанин в съвременните условия, ролята на комунистите в масово-политическата и индивидуалната работа в условията на бригадната организация на труда.

Digitized by Google

Това съдържание на програмите се реализира чрез лекции, консултации, семинари, дискусии, комплексни практически занятия, разработка на писмени реферати и доклади, обмяна на положителен опит, участие в учебния процес на хора от практиката и на отговорни партийни, стопански и държавни дейци и особено на изтъкнати учени. Всичко това допринася курсистите да получат теоретически знания и методически умения да прилагат наученото.

Поради краткия срок на обучението прилагаме такива форми на учебна работа като тематичните дискусии и семинари, които дават възможност курсистите да работят самостоятелно над книгата, да осмислят собствения си опит и в процеса на дискусията да си изработват стил за практическа работа в организациите.

През миналата и тази учебна година все повече разкриват своята ефективност комплексните практически занятия, които се провеждат в базови организации, посочени от градския или окръжните комитети на Партията в София и Перник. Главното, на което обръщаме внимание, е да се подбере темата, да се разработи научно-практическа методика за участие на всички слушатели в занятието, за разкриване на положителния опит в отделните предприятия, организации и институти. Сега теми на тези занятия най-често са въпросите за внедряването на бригадната организация на труда в софийските промишлени предприятия. Наред с положителното пред курсистите се разкриват и онези слабости, които намаляват икономическия и социалния ефект на бригадната организация на труда. Както преподавателите, така и представителите на партийните комитети или ръководствата на предприятията с анализ на фактите доказват, че успешното утвърждаване на бригадната организация на труда зависи от компетентното разработване на технико-икономически проекти, съчетаващи ефективното използване на живия труд, предметите и средствата на труда. В този аспект се разкриват и партийно-организационните задачи, и идейно-възпитателният ефект на тази организация на труда, чрез която се утвърждава правото на стопаните на средствата за производство и техните (на трудещите се) задължения. По такъв начин занятията постигат високи цели и отговарят на потребностите на сегашната практика.

За усъвършенстване на специализацията на курсовете допринася и участието на партийни и стопански дейци не само при посещенията в предприятията и организациите, а в занятията в школата. Срещите с партийни секретари от челни производствени предприятия са редовна практика на секцията по партийно строителство. Например след лекцията за членството на Партията пред слушателите от специализирания тридесетдневен курс от промишлеността през настоящата година беше споделен опит от др. Милачков — секретар на партийния комитет в рудник „Г. Димитров“ — Перник, и от др. Боготинов — заместник-директор по икономическите въпроси на завод „Електрик“ — Радомир, за авангардната роля и личния пример на комунистите в условията на новия икономически механизъм и новия икономически подход. Лиляна Бачева — секретар на партийния комитет във ВТК „Начо Иванов“, сподели богат опит за индивидуалната политическа работа на комунистите от първичната партийна организация с хората в условията на новия икономически подход и прилагането на новия икономически механизъм.

Особено полезна е практиката за обмяната на опит с партийни секретари, завършили различни курсове на школата; или когато споделящите опит имат свой представител в съответния курс, когато допълват и разкриват трудностите, които комунистите преодоляват. В тази насока много полезни бяха за курсистите от специализираните курсове срещите и обмяната на опит със специално подбраните ръ-

Digitized by Google

ководители и специалисти — партийни и държавни ръководители, учени, специалисти и челници от министерствата и централните ведомства, от отдели на Централния и градския комитет на Партията, на ДКМС и др., от научни институти и базови предприятия: с чл.-кор. проф. Иван Димов, чл.-кор. проф. Кирил Серафимов, проф. Д. Давидов, с другарите от курса на партийните секретари от научните институти, срещата на двата 30-дневни курса по проблемите на партийното ръководство в условията на икономическия подход и икономическия механизъм в промишлеността със секретаря на градския комитет на Партията Димитър Ганев, срещата на другарите от курса за кметове с председателя на ОНС — София др. Константинов и др. Тези срещи са важен източник на свежа и актуална информация от отговорни и компетентни първоизточници. Те дават възможност на курсистите да сравнят и сверят с обобщения партиен и стопански опит своите собствени знания, виждания и опит и по такъв начин да ги обогатят и развият.

Друга насока за специализация на обучението е проблемното **изучаване на съветския челен опит** в партийната и друга дейност, опита на други социалистически страни. В това направление се стремим да внесем по-голяма плановост и целенасоченост, като използваме Дома на съветската наука и култура, културните центрове на ГДР, ЧССР, а така също участието на видни учени от СССР и др. социалистически страни с лекции и беседи в специализираните курсове.

Специализацията се осъществява и чрез насочване курсистите **да изучават, обобщават и изнасят положителен опит от своите предприятия, организации и трудови колективи** в доклади, съдоклади, реферати и изказвания на дискусии и семинари. По правило те предизвикват голям интерес и активни обсъждания, допринасят за обогатяване опита на всички. Резултатно беше обсъждането на проблемите за главното противоречие у нас на съвременния етап, за диалектическото единство на обществената необходимост и свободата, личната отговорност и дисциплината в развитието на социалистическата демокрация, за възпитанието на комунистическо отношение към труда и обществената собственост в условията на новия икономически подход и новия икономически механизъм.

На семинарите по темата „Актуални проблеми на комунистическото възпитание в условията на новия икономически механизъм" редица курсисти от специализираните курсове показаха много добро познаване на марксистко-ленинските теоретични положения по обсъждания проблем и умение да го прилагат при анализа и осмислянето на натрупания практически опит в своите предприятия и организации.

Друг аспект на нашата работа със специализираните курсове е целенасоченият ни стремеж да ангажираме курсистите за **самостоятелна работа с книгата,** за творческо осмисляне на своя собствен опит и разработка на свое виждане. Така например участниците в курса за партийни секретари от селското стопанство направиха писмени разработки за резултатите от приложението на новия икономически механизъм в своите стопанства. Някои от семинарите по партийно строителство се предшествуват от конспектна разработка на проблемите. В специализираните курсове секцията по „Партийно строителство" провежда семинар на тема „Ленинският стил и методи на работа на партийната организация в условията на новия икономически механизъм и новия икономически подход". Тези знания предшествуват заключителните семинари на курса. Това дава възможност на курсистите да дискутират за формите и методите на партийно-организационната дейност, да споделят свой опит и по-добре да се подготвят за успешно приключване на занятията.

Digitized by Google

Друга тема, която се използва за заключителен семинар с партийните секретари, е „Критерий за ефективността на партийно-организационната дейност в условията на новия икономически механизъм и новия икономически подход".

За всяко събеседване, семинар или дискусия секциите подготвят план с литература, който се раздава на всеки курсист.

Специализация на обучението се постига и чрез използването на различни нагледни средства и помагала като подходящи филми, които дават богата информация за положителния опит в различните сфери и отрасли на практическата дейност. Те показват в действие и пропагандират не само челните наши и световни постижения на научно-техническия прогрес и интелектуализацията на производството, новото в областта на социалистическата организация на труда, на реконструкцията и модернизацията, факторите и пътищата за повишаване обществената производителност на труда и ефективността на производството и на всяка дейност, но и ръководната роля на Партията, авангардната роля на комунисти и прекрасните духовни черти на социалистическия човек.

Специализираните курсове завършват със заключителни семинари по проблеми, които обобщават изученото.

Борка ВЪЛЧАНОВА
директор на междуокръжната
партийна школа — София

ПРАВНАТА КУЛТУРА НА КОМУНИСТИТЕ

Българската комунистическа партия винаги е провеждала и провежда линия на непрекъснато укрепване на социалистическата законност. Това от своя страна предполага всички партийни органи и организации, комунистите, ръководните дейци от всички степени отблизо и задълбочено да познават основните, характерните страни и положения на принципите на социалистическата законност, да се съобразяват с тях в своята ръководна дейност, още повече, че за комунистите спазването на социалистическата законност е не само конституционно задължение, но и важно уставно изискване. На своя Юлски пленум (1968 г.) Централният комитет на Партията подчерта необходимостта да се засилва личният пример на комунистите в спазването на социалистическата законност, най-строго изпълнение на партийната и държавната дисциплина. И тази потребност нараства в сегашните условия на всестранно приложение на икономическия подход, при усъвършенстуването на социалистическата организация на труда в частност.

В какво се изразява същината на принципа на социалистическата законност? Главното е в изискването всички партийни, държавни, обществени и стопански органи и организации еднакво да разбират законите и другите правни актове и в своята дейност да се съобразяват и да не нарушават установените от тях правила. Следователно социалистическата законност предполага и изисква подчинение от всички, включително и от самите държавни органи, автори на съответните правни актове. Принципът на социалистическата законност е и метод в

Digitized by Google

работата на държавните и обществените органи и организации. Той съдействува да се преодоляват местническите интереси и настроения и се постигне необходимата степен на координираност и целенасоченост в дейността им в посока на осъществяването на основните цели и задачи при изграждането на развитото социалистическо общество, за понататъшно развитие на социалистическата демокрация.

Два метода се прилагат за спазването на социалистическата законност. Основният е убеждението, убеждението на всеки и на всички, че правните актове, които лежат в основата на социалистическата законност, съответствуват на интересите на трудещите се и правилно съчетават интересите на обществото с интересите на отделната личност.

Другият метод е на принудата. Той се поставя в действие едва когато методът на убеждението не е могъл да осигури доброволното изпълнение на правните актове. Рамките на приложението на този метод все повече и повече се стесняват в резултат на победата на социалистическите производствени отношения и ликвидирането на експлоатацията на човек от човека, както и от повишаването на политическото и правното съзнание на гражданите.

Съществуващите в социалистическото общество благоприятни по своя характер условия и фактори за спазването на социалистическата законност обаче не действуват автоматически. За да породят своето действие, Комунистическата партия, социалистическата държава и обществеността извършват огромна организаторска и възпитателна работа. В тази насока те се ръководят от обстоятелството, че в нормативните актове, които образуват основата на социалистическата законност, е изразена волята на широките трудещи се маси, че в социално-класовата структура на обществото ни няма класи и други социални прослойки, които да са заинтересовани от извършването на нарушения на правните норми. Също така все по нарастващите възможности за задоволяване на жизнените потребности на човека при социализма въздействуват благоприятно върху спазването на социалистическата законност.

Основните, принципните партийни постановки в областта на социалистическата законност са намерили място в доклада пред Десетия партиен конгрес, както и в Програмата на Партията. По-важните от тях са няколко:

— Преди всичко в по-нататъшното укрепване на социалистическата законност и правов ред Партията вижда едно от направленията за разширяването на социалистическия демократизъм, като социалистическото право все по-пълно ще изразява волята на всички трудещи се, а по-важните правни актове, които засягат основите на държавната политика, ще се подлагат предварително на всенародно обсъждане.

— Все повече внимание и грижи Партията полага за разширяване на икономическите, политическите и правните гаранции, необходими за реализирането на законните права и демократични свободи на гражданите, както и за упражняване на системен контрол на трудещите се над държавните органи, укрепване у тях чувство на непримиримост към престъпността и другите нарушения на социалистическата законност, особено срещу ходатайството.

Упражняването на строга държавна принуда спрямо нарушителите на социалистическата законност все по-тясно ще се съчетава с възпитателното въздействие върху тях, както и с превантивната работа за предотвратяването на закононарушенията. В тази насока ще расте ролята на всички фактори, които ще допринесат за повишаване правното съзнание и правната култура на гражданите. Въпреки постигнатите успехи и тенденцията непрекъснато да се повишава степента на доброволно спазване на социалистическите закони все още се допус-

Digitized by Google

кат нарушения, извършвани както от държавни органи и длъжностни лица, така и от отделни граждани.

Ето и някои по-важни причини, които често пъти водят до нарушаването на социалистическата законност:

— Недостатъчно, непълно познаване на действуващите правни актове от съответните държавни органи, длъжностни лица, обществени организации и граждани.

— Небрежното и бюрократично отношение, което някои ръководители проявяват към правата и законните интереси на гражданите.

— Нежеланието на някои ръководители да се съобразяват с постановките на закона под претекст, че разпоредбите му не съответствуват на местните условия, че са остарели, не са достатъчно революционни по тяхна преценка и пр. В тази връзка може да се отбележи, че социалистическите закони съдържат и необходимата степен на целесъобразност.

— Заниженият на някои места контрол за стриктно спазване на законите, невземането на мерки от органите и длъжностните лица за наказването на нарушителите, както и налагането на наказания, несъответствуващи на характера и същността на извършените нарушения.

— Несъвършенството и непълнотата на правните актове понякога може да представлява причина за извършването на закононарушенията.

— Чуждото, буржоазно влияние и идеологическата диверсия, които проникват по най-различни канали, въздействуват върху съзнанието на някои неустойчиви в морално и политическо отношение граждани и също са причина за нарушаване на законността.

Партийните органи и организации, комунистите следва да имат предвид, че всяко нарушение на социалистическата законност е едновременно и нарушение на държавната или обществената дисциплина. Централният комитет на Партията много пъти е подчертавал онази голяма роля, която има дисциплината, и е поставял като задача набелязването на мерки за ликвидирането атмосферата на разпуснатост и либерализъм, които съществуват в отделни предприятия, учреждения и организации. Не случайно В. И. Ленин е подчертавал, че е нужно да съсредоточим цялото си внимание върху въпросите на трудовата дисциплина, която е гвоздеят на цялото стопанско строителство на социализма, основа на нашето разбиране за диктатура на пролетариата.

Социалистическата трудова дисциплина включва спазването на установения трудов ред в учрежденията, предприятията, съзнателното и доброволно изпълнение и преизпълнение на производствените задачи по количество и качество, спазването на нарежданията на ръководителите и уплътняването на работното време, точното спазване на трудовото законодателство и охраната на труда, както и правилното стопанисване и най-ефективно използване на социалистическата собственост.

Необходимостта от строга и съзнателна дисциплина при социализма произтича и от обстоятелството, че огромни материални богатства са съсредоточени в ръцете на държавните органи, предприятия и организации, които са длъжни строго целево да ги използват с оглед правилното развитие на нашето общество. Все още обаче не винаги се опазва и поддържа техниката, допускат се аварии на скъпи машини и съоръжения, все още не е намален до възможния минимум броят на трудовите злополуки и транспортни катастрофи. Замърсяват се почвата, водата и въздухът. В резултат на това социалистическото ни общество търпи не само материални загуби, но се поставят в опасност животът и здравето на трудещите се.

Укрепването на дисциплината налага необходимостта от упражняването на единен подход на взискателност както по отношение на ръководителите, така и по отношение на производителите, а също и

Digitized by Google

необходимостта контролът да бъде всеобхватен, постоянен и непрекъснат. Той трябва да спомага да се стимулират положителните резултати, да се акцентува върху допуснатите нарушения и търсенето на отговорност. Необходимо е по-нататъшно усъвършенстване на Кодекса на труда и най-строгото му прилагане, както и по-точното отчитане на личния принос и поставянето на материалното и моралното стимулиране в съответствие със социалистическия закон — на всекиго според неговия труд.

Осъществяваната от Партията и нейните органи и организации дейност в областта на социалистическата законност и дисциплина е разностранна по своя характер и съдържание. Голямо значение на сегашния етап придобива координационната дейност, която се характеризира с няколко черти:

На първо място, тя обхваща съгласуването работата преди всичко на самите партийни органи и организации. Въпросите на законността все по-често се разглеждат на заседания, пленуми и събрания, дискутират се на конференции. Тази дейност е всеобхватна в смисъл, че тя включва още работата на всички държавни и обществени органи и организации, независимо от тяхната подчиненост и място в политическата система.

На второ място, партийните органи и организации са основен фактор на координация спрямо останалите органи, учреждения, организации. Това произтича от положението и ролята на Партията в социалното управление.

Тази дейност на партийните органи е политическа по своя характер и съдържание. Като провежда единна политика за укрепване на законността и разяснявайки я на масите, Партията създава здрава основа за съвместни действия срещу правонарушенията.

Досегашният опит потвърждава, че осъществяването на тази обща координация е действено и надеждно средство в борбата за укрепването на социалистическата законност, за последователното намаляване на престъпността и другите правонарушения.

На трето място, партийните органи и организации изпълняват особено важна роля при осъществяването на законите и другите правни актове в живота. В тази насока особено значение придобива организаторската и възпитателната дейност на Партията за: по-нататъшно усъвършенстване на социалистическото законодателство; засилване борбата срещу престъпността; издигане авторитета и подобряване дейността на специализираните органи — съд, прокуратура, органите на МВР и органите на държавния и народния контрол и пр. Политическото възпитание и идейната закалка на кадрите, работещи в тези органи, включват в себе си и възпитанието им в принципиалност и нетърпимост към нарушителите на социалистическата законност.

В същото време Партията възпитава кадрите, включително юридическите кадри, в дух на творчески подход. Цялостната си политическа и възпитателна работа в дейността на специализираните органи — съд, прокуратура, юридическа консултация, органи на Министерството на вътрешните работи, натоварени със задачата за спазването на социалистическата законност, Партията провежда и осъществява преди всичко чрез първични партийни организации, чрез комунистите. Следователно партийните комитети, бюра и организации извършват голяма и разностранна дейност във връзка не само с издаването на различните по вид и юридическа сила правни актове, но и за тяхното правилно разбиране и прилагане в живота, за формиране на социалистическа правна култура у всички граждани и особено у ръководните длъжностни лица, у комунистите, у всички трудещи се. Защото формирането на новата социалистическа личност с високо съзнание и възпитание хар-

Digitized by Google

монично включва в себе си висока правна култура, осъзнаване висотата на принципите на социалистическата законност.

Правната култура представлява не само обем от правни знания, но преди всичко тя предполага съответна степен на правосъзнание, навици, както и на социално-правна активност.

Важен фактор за формиране на правната култура представлява правното възпитание, което по своята същност е организирано системно и целенасочено въздействие върху личността за изграждане на правни навици и активно правомерно поведение.

Дейността на партийните органи и организации в областта на правното възпитание разкрива два основни аспекта:

Първият — успехът на правното възпитание, може да бъде осигурен само при комплексна организация на цялата възпитателна работа, както и при определянето на мястото и ролята на всеки държавен и обществен орган и организация в тази насока. В системата за правно възпитание всеки социален орган трябва да има свое точно определено място и роля, както и да работи с присъщите на него методи и форми на работа. Тук е необходима и съответна последователност и приемственост, за да могат всички институти — семейство, детски учебни заведения, трудови колективи, държавни органи и обществени организации взаимно да се допълват. В последните години все по-голяма роля в правовъзпитателния процес заемат средствата за масова информация и особено телевизията.

Вторият — при социализма съществуват благоприятни условия правното възпитание да се осъществява не само от държавните органи, още и от всички обществени организации на трудещите се. Партията все по-широко се опира на обществеността, на нейните организации и самодейни обществени органи в цялостната работа за своевременно и компетентно разясняване на новоизлезлите правни актове, осъществяване на политически контрол за точното спазване на социалистическата законност.

Освен това партийните органи и организации извършват и непосредствено правновъзпитателна дейност посредством различни форми и средства: партиен печат, партийни събрания, други мероприятия, имащи отношение към формирането на правното съзнание и пр. Освен това значително нарасна участието на партийните органи от всички равнища във формирането на нормативната основа на социалистическата законност, т. е. в създаването на различните по вид и юридическа сила правни актове. По този начин те издигат до степен на юридически актове главните социално-икономически, политически, културно-просветни и други задачи, или предлагат приемането на нови правни актове, съответствуващи на настъпилите изменения в социално-икономическото ни развитие.

Важен аспект в работата по формирането на социалистическото правосъзнание е по-нататъшното обогатяване, хармонично съчетаване на двата метода — на убеждение и на принуждение. Постигането на тази мяра се очертава на настоящия етап като важно съдържание в работата на първичните партийни организации в специализираните органи, на самите специализирани органи като съд, прокуратура и др. Наред с това те са длъжни да работят за създаване на обстановка, която да изключва съществуването на условия, които водят до нарушаването на социалистическия правов ред и законност. В работата си по предотвратяването на правонарушенията ръководно начало за всички е ленинското указание, че предупредителното значение на наказанието е обусловено не толкова от неговата жестокост, колкото от неговата неизбежност и неотвратимост.

проф. Богоя СТАНКОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

СЪРЕВНОВАНИЕТО В УСЛОВИЯТА НА РЕКОНСТРУКЦИЯ И МОДЕРНИЗАЦИЯ

Като определя задачите на социалистическото съревнование, В. И. Ленин го свързва с „усъвършенствуване средствата на труда, с непрекъснатия ръст на производителността на труда, с повишаване професионалното и образователното ниво на трудещите се, с подобряване на дисциплината и съзнанието на масите"[1].

Какви са особеностите на социалистическото съревнование в условията на реконструкцията и модернизацията на основните производствени фондове?

То е елемент на производствените отношения при социализма, спомага за развитието на производителните сили на обществото, съединява предимствата на социализма с достиженията на научно-техническия прогрес. Към тези въпроси насочва дейността на партийните и стопанските органи и организации др. Тодор Живков още в речта си пред съвещанието на орденоносците и първенците от Пернишки окръг. „Главното сега е да се поддържа и развива инициативата на трудещите се, да се разкрие широко поле за действие пред трудовите колективи в борбата за увеличаване на производството и на обществената производителност на труда. Особено трябва да се насърчава и изтъква масовото техническо творчество на трудещите се и младежта, по-смелото разгръщане на новаторското и рационализаторското движение, по-дълбоко изучаване, разпространение и внедряване на челния опит."[2]

Взаимообусловеността между социалистическото съревнование и реконструкцията и модернизацията на производството се предопределят от необходимостта за усъвършенствуване производителните сили и производствените отношения в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество у нас. Напълно естествено е, че всяко изменение в производството се отразява върху характера, съдържанието, формите и методите на социалистическото съревнование.

Как окръжният комитет на БКП в Пловдив ръководи тези процеси?

Преди всичко расте обхватът на социалистическото съревнование. Това обективно е свързано с нарастващите мащаби и високата динамика на икономиката, с ръста на съзнателността и културно-техническото ниво на трудещите се. То разширява своите социални граници. В

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 29, С., БКП, с. 403.
[2] Т. Живков, Широк размах на всенародното социалистическо съревнование, Партиздат, С., 1972, с. 24.

Digitized by Google

него активно се включват работници, специалисти, ръководители, учени. В окръга през 1979 г. с индивидуални и колективни обещания участвуват 93 на сто от всички работници в промишлеността. През първото полугодие на 1980 г. бяха приети 48 933 лични и 5662 колективни творчески планове, над 12 хиляди предложения намериха място в инженерните проекти.

Съревнованието обхваща всички етапи на процеса реконструкция и модернизация от проектирането до монтажа и усвояването на новата техника и изделия. Практиката показва, че най-големи успехи постигат тези колективи, които превръщат реконструкцията и модернизацията в непрекъснат процес, поддържат средствата за производство на високо ниво; ускорено внедряват нови изделия, автоматизират производството и управлението. Така например в комбината за цветни метали „Д. Благоев" съревнованието между колективите се води на базата на програмата за реконструкция и модернизация, която е дело на колектива. На събрание на пълномощниците е прието решение всеки служител, специалист и ръководител да изработи през годината по четири дни на определените обекти. Така ежедневно се осигуряват бригади в помощ на реконструиращите се участъци. Същевременно се създават условия за по-висока активност на колектива и на неговия авангард — комунистите. В преустройството на производството участвува всеки член на колектива.

Системата за съревнование в комбината също се усъвършенствува. Класирането се извършва въз основа на обогатени критерии: изпълнение на допълнителните обещания през десетдневките за усъвършенстване и модернизиране на работните места; качеството на продукцията; подобряване на ремонтите и съкращаване времето на престоя; самостоятелно завършени обекти по реконструкцията и модернизацията на производството със собствени сили...

Само през 1977 г. със собствени сили се реконструираха и модернизираха 27 обекта, през 1978 г. — 14 и през 1979 г. — 12. На съревнователни начала за рекордно кратък срок бе преустроена шахтовата пещ в оловно производство. Значително по-голямата мощност позволи нормално да се захранва и цехът за рафинация на олово, което повишава производителността на целия комбинат.

Тук се роди починът „Оптимално—ритмично". Най-характерното е, че бяха определени оптималните параметри за работата на основните производствени агрегати и широко се разгласиха сред работниците. А тези, които извършват ремонта, се съревновават под девиза „Ремонт с гаранция". Окръжният комитет на Партията популяризира този опит на комбината в целия окръг. Успехи в прилагането му постигнаха и колективите на текстилния комбинат „Родопи", завод „Ален мак", захарен комбинат „В. Коларов" и др.

Процесът на реконструкция и модернизация съществено влияе и върху формите на социалистическото съревнование. Първо. Характерът и неговото съдържание създават във всеки производствен, проектантски и научен колектив атмосфера на творческо търсене. Подобрява се научното обслужване чрез съревнование между проектантските и научните звена, разработващи новите технологии и проекти, и заводите инвеститори. Само от специалистите в Пловдивската община през 1980 г. са приети 13 436 лични и колективни творчески планове. Изградени са на обществени начала 59 конструкторски бюра и 39 бази за експериментиране. Формирани са 173 научно-технически колектива за решаване на задачите от инженерните проекти. Второ. Усилията на съревноваващите се са насочени към съкращаване времето между изработването на проектите и усвояване на нова техника. Или, иначе казано, трудовата надпревара в етапа на реконструкцията и модернизацията е

Digitized by Google

насочена към осигуряване на по-висока ефективност на капиталните вложения. Трето — окръжният комитет на Партията свързва съревнованието за ускореното преустройство на производствените мощности с по-нататъшно усъвършенствуване социалистическата организация на труда. В подкрепа на този извод са резултатите от утвърдената през 1978 г. система за социалистическа организация на труда. За 9-те месеца на 1980 г. са изпълнени 3808 мероприятия с 31 461 хил. лв. икономически ефект. Четвърто — съревнованието придобива системен характер. С цел повишаване ефективността му и по-добра сравнимост на неговите резултати във всички предприятия в окръга се разработиха системи за ръководство на социалистическото съревнование. Целта е да се създават условия за прелом в усъвършенствуване социалистическата организация на труда във всички колективи, във всяко звено и на всяко работно място. За постигане най-пълно използване на основните производствени фондове, материали и суровини и трудовите ресурси. Конкретизация на системата за съревнование е разработеният от окръжния съвет на профсъюзите статут „За образцово социалистическо предприятие", съгласно който реконструкцията и модернизацията на изделията и основните производствени фондове се считат за основни критерии за присъждане на това звание.

Нов момент в съревнованието е, че то сега се води за цялостно изпълнение и преизпълнение на петгодишния план. При отчитане на резултатите, при моралното и материалното стимулиране се държи сметка не само как се изпълняват годишните задачи, а преди всичко как се изпълнява петилетката като цяло. Или съревнователната активност трябва да съдействува да се работи ритмично през цялото време.

Критериите за оценка на резултатите от съревнованието отразяват не само постиженията от изпълнението на плана в отделната бригада, участък, цех, предприятие, но и техния принос за крайния ефект във взаимно свързаните звена, производства и дейности, т. е. осигуряване на мултипликационен ефект по цялата верига.

Анализът на дейността показва, че целите и задачите на съревнованието в условията на реконструкция и модернизация изискват нови и усъвършенствуване на използваните форми и методи на работа. От 1978 г. с решение на бюрото на окръжния комитет на БКП се създаде окръжен щаб и щабове по съревнованието в предприятията, които са помощни органи към партийните комитети.

Щабовете по съревнованието се утвърдиха като обществени постове за контрол по изпълнението на плана от всеки цех, бригада и на всяко работно място. За оказване своевременна помощ на изоставащите колективи, за най-пълното използване на резервите на производството, за разширяване наставничеството и съдействие на изоставащите за изпълнение на плановите задачи.

Кои са най-характерните слабости на съревнованието? Все още в недостатъчна степен то отразява изискванията за висока ефективност на капиталните вложения, за оборудване с високопроизводителна техника и спазване на сроковете за достигане проектната ѝ мощност.

Системите за съревнованието в предприятията не създават условия за еднакви критерии към всички участници в реконструкцията и модернизацията — проектанти, инвеститори, строители.

Все още се подценяват и слабо се отчитат преобладаващите традиции, нрави и професионални привички в трудовите колективи при воденето на социалистическото съревнование. Затова понякога усилията на партийните органи се натъкват на непреодолима съпротива при усвояване на новите изделия и технологии. Не би могло да се изпълни основното изискване на Партията за комплексно обновяване на техни-

Digitized by Google

ката и технологията, ако не се отчитат социалните аспекти на проблема в цялата им пълнота и всеобхватност.

Реконструкцията и модернизацията на производството предполагат и особена система на стимулиране на специалистите и работниците. Материалните и духовните стимули трябва да се определят само след задълбочена преценка и непрекъсната връзка с хората. А това зависи в най-голяма степен от работата на партийните комитети и организации. Духовните стимули не бива да се свеждат само до похвали и даване на грамоти..., а до обективна оценка на приноса на всеки колектив и на всеки член от колектива.

Всеизвестна е партийната постановка, че разпространението на челен опит е сърцевината на съревнованието. Неговото усвояване от всички колективи и работници пряко влияе за бързото възприемане на новите технологии, технически решения, усъвършенствуване на техниката. От друга страна, модернизираната техника създава по-добри условия за работа, облекчава обслужването така, че и по-ниско квалифицираните да могат при желание да догонят първенците. Както подчерта др. Тодор Живков, внедряването на челния опит не се нуждае от капитални вложения.

Дейността по челния опит се изгражда на основата на изискванията на Решението на Политбюро на ЦК на БКП от 1978 година. В 143 предприятия има план за изучаване и разпространение на челния опит. Окръжният народен съвет, окръжният съвет на Българските профсъюзи са разработили собствени програми. Утвърдена от практиката форма е школата за челен опит. В окръга през 1980 г. функционират 2236 школи, в които се усвоява опитът на първенците от 33 424 работници, докато през 1977 г. те са били 1431 с 1700 участници.

Работата си по разпространение на челния опит окръжният комитет насочва и към изучаване на най-добрите световни постижения и най-вече към богатия съветски опит. През 1978 г. бе приета единна програма за изучаване и внедряване на съветския опит от всички окръжни, обществени и стопански органи. С утвърждаването на програмата се сложи началото на системна дейност по този въпрос. Избягва се дублирането и се дава възможност за ефективен контрол, тъй като в нея са отбелязани проблемите, кой проучва опита, начина на популяризиране, източника и в какъв срок ще се внедрява. За ръководство и координация на работата в това направление към окръжния комитет на БКП е създаден окръжен щаб, който се ръководи от първия секретар. Щабът има организаторски и контролни функции спрямо всички партийни и обществени органи. Решенията му се утвърждават от бюрото на окръжния комитет на БКП.

От 1978 г. народната библиотека „Иван Вазов" и щабът по челния съветски опит издават периодичен сборник „Съветският челен опит — всеобщо достояние", който се изпраща до всички предприятия. По неговите страници се популяризира практическата работа на партийните организации и ръководството на предприятията, на трудовите колективи и отделни работници, новатори в производството. Поместената в края библиографска справка дава възможност на специалистите да потърсят и да се запознаят с допълнителна литература по третираните проблеми.

Какво не достига за масовото внедряване на челния опит? Все още някои стопански ръководства не го разглеждат като първостепенна политическа, икономическа, идеологическа и социална задача. В неговото обобщаване и разпространяване не е преодолян количественият подход. Много често се оценява работата по броя на проведените мероприятия. Нарасналата трудова и политическа активност на колективите не се е наложила като основен критерий.

Digitized by Google

При реконструкцията и модернизацията челният опит трябва да бъде не само обект за популяризиране, а преди всичко повод за конкретна организаторска работа за творческо развитие. Много важна задача е да се въвлекат в целенасочена политиковъзпитателна дейност и първенците, които имат голямо значение за издигането на социалистическата съзнателност на целия трудов колектив.

Масовото внедряване на челния опит не е станало постоянна грижа на всички окръжни ръководства, на стопанските и обществените органи и организации, на научните внедрителски звена, на всеки ръководител и специалист, все още не се е превърнало в сърцевина на социалистическото съревнование.

Към преодоляване на тези слабости ще се насочва бъдещата работа на окръжния комитет на БКП по ръководство на социалистическото съревнование и разпространение на челния опит при извършване на реконструкцията и модернизацията.

Накратко казано, задачата пред окръжния комитет след XII конгрес е: от високата производителност на труда на първенците да се преминава към висока производителност на труда на целия колектив.

Христина КОЛЕВА

СТОПАНСКИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ — ПЪЛНОМОЩНИК НА ПАРТИЯТА

ЕДНО ИЗСЛЕДВАНЕ

ПЕТЪР ВАСИЛЕВ

„Когато говорим за съчетаването на партийната работа с изпълнението на стопанските планове, искаме да поставим и един друг важен проблем: в практическата, организаторската работа сред масите да се стремим да има единство в дейността на партийните органи и организации и дейността на стопанските органи и организации, без, разбира се, нито за минута да се намалява ръководната, направляващата роля на партийните органи и организации. Или както е прието да се казва: усилията на всички да са насочени към една цел.“

Т. ЖИВКОВ

Тази ярко изразена диалектика на взаимоотношенията между партийни и стопански ръководства ни задължава днес, когато икономическият подход се издига от Партията като много важен лост за осъществяване лозунга „Качество и ефективност“ във всички сфери на народното стопанство, да отидем малко по-далеч от най-общите принципни постановки. Да видим какви са конкретните ежедневни и

Digitized by Google

даже ежеминутни взаимоотношения между **стопанския ръководител** и **партийния секретар** в един завод, в един цех, в едно учреждение, в едно училище, в един институт, тъй като между тях „е необходим личен непосредствен контакт... необходимо е пряко общуване и лична задушевна беседа“ в много по-голяма степен, отколкото с обикновените труженици от колектива“[1].

Това в социално-психически аспект е особено важно както за самите официални и неофициални взаимоотношения между двамата ръководители, така и за добрата социално-психическа атмосфера в целия колектив. За да хвърлим известна светлина върху тези взаимоотношения, направихме социално-психологическо изследване с над 500 партийни секретари, минали на курсове в междуокръжните партийни школи в Габрово, Варна, Бургас, Плевен и София през учебната 1979—1980 година.

В разработката на инструментариума включихме такива въпроси, които по възможно най-подходящ и удобен начин да разкрият някои от междуличностните взаимоотношения между партийния секретар и съответния стопански или административен ръководител, видяни през погледа на партийния секретар. Независимо от тази едностранчивост все пак се разкриха твърде интересни тенденции, които считаме, че заслужават вниманието на читателите на списанието.

Ще се спрем само на някои по-ярко изразени данни, които дават основание да се правят макар и най-общи изводи.

Преди всичко, за да има истинско единодействие между двамата ръководители, би трябвало да има по-чести контакти между тях (официални и неофициални), за да могат да обсъждат разнообразните въпроси на съвместната си дейност. Данните от изследването показват, че 55 на сто от анкетираните партийни секретари всеки ден беседват със съответния стопански или административен ръководител по въпроси на съвместната си работа. 36 на сто твърдят, че беседват поне по няколко пъти в седмицата, а само 7 процента, че това става на месец. Различията между някои контингенти от изследваните лица са както следва:

Отговори	Общ процент в/у 500 лица	Проценти на някои по-рязко различаващи се групи партийни секретари				
		пром.	селст.	уч-ли	строит.	транс.
1. Беседи						
а) всеки ден	55	60	50	70	57	33
б) в седмицата	36	29	40	30	38	56
в) в месеца	7	11	10	—	5	10

Вижда се, че честотата на контактите е най-слаба в транспорта, което се обяснява с естеството на работа.

Общата картина на контактите не може да не радва, защото болшинството от партийните секретари (90 на сто) водят редовно беседи със съответните стопански или административни ръководители. Поважно е какво е съдържанието на тези беседи, т. е. по какви въпроси

[1] Т. Живков, За партийното строителство, том 2, с. 30.

Digitized by Google

и проблеми се водят те. Тук разнообразието е по-голямо, защото и естеството на работата в отделните сфери и звена е твърде различно.

Отговори	Общ процент	Процент на някои групи				
		пром.	селст.	уч-ли	строит.	трансп.
2. По какви въпроси се водят най-често беседи:						
а) производствени	66	86	74	—	70	95
б) административни	6	2	6	7	5	—
в) организационни	15	6	16	25	15	5
г) кадрови	3	3	—	3	10	—
д) възпитателни	10	5	5	50	—	—
е) социално-битови	2	—	—	—	—	—

Това, че се водят най-много и най-често разговори и беседи по производствени въпроси (66 на сто), е безспорно добре, защото основните задачи на колективите са свързани преди всичко с производството. Но не може да не ни смущава обстоятелството, че кадровите въпроси заемат толкова малък дял от съдържанието на разговорите (3 на сто). А като добавим и възпитателните, които са средно 10 на сто, получава се, че едва 13 процента от анкетираните са поставили на първо място разговорите, посветени на хората, на израстването им, на възпитанието им. Не е ли това косвено доказателство, че един от проблемите, по който има най-много политически елемент в разговорите, е на втори план? Не е ли това една криворазбрана интерпретация на икономическия подход в ръководството?

Особено важно е да се види какво е личното виждане на партийните секретари за съчувствието, което проявява стопанският или административният ръководител към трудностите, които възникват в партийната работа. На този въпрос 66 на сто от анкетираните партийни секретари отговарят, че винаги срещат съчувствие и помощ, 30 процента — понякога. Само 0,3 на сто са отговорили, че никога не срещат съчувствие, а 5 процента — много рядко.

На въпроса „Прави ли предложения ръководителят за партийната работа?“ 43 на сто твърдят, „да, често“, 36 на сто „рядко (понякога)“, 15 процента „много рядко“ и 5 на сто „никога“. Явно тук има какво да се желае от стопанските и административните ръководители. Не говорят ли тези данни за известна доза базразличие у отделните ръководители към партийно-политическата работа? Не е ли това израз на прокрадваща се тенденция да се разграничава рязко стопанската от партийната дейност, т. е. да се откъсва стопанската от политическата работа?

А вижте обратното: предложенията, които правят партийните секретари по стопанско-административната работа: 63 на сто — често, 29 на сто — понякога, 4 процента — много рядко и 2,5 процента никога, но защото съответният ръководител „не обича да му се месят в работата“.

Важно от гледна точка на партийното ръководство е обсъждането на кадрови въпроси. В това отношение има много още да се желае, особено като се вземе предвид категоричното изискване тези въпроси да не се решават през главата на партийното ръководство. Ето как са отговорили на въпроса партийните секретари.

Digitized by Google

Отговори	Общ процент	Проценти на отделни групи				
		пром.	селст.	уч-ли	строит.	трансп.
3. Обсъждате ли съвместно кадрови въпроси:						
а) винаги	54	47	57	67	62	46
б) понякога	28	26	25	23	19	31
в) много рядко	11	12	15	6	10	18
г) никога	5	13	3	1,5	10	5

Явно редица стопански и административни ръководители и особено в промишлеността и транспорта не се считат със строгото изискване на Партията да решават кадровите въпроси след обсъждане с партийното ръководство. Независимо че тези данни нямат представителен характер за отделните групи, те са показателни и могат да служат като повод за размисъл.

От социално-психологическа гледна точка интерес представляват конфликтите и сблъсъците, които възникват между партийния секретар и стопанския и административния ръководител. Според данните от изследването тези конфликти са: най-често дребни спречквания — 44 на сто, остри стълкновения — 2 процента и продължителни конфликтни състояния — 1 процент. Добре е, че 35 на сто от партийните секретари заявяват, че между тях и техните стопански или административни ръководители няма никакви конфликтни ситуации! Кой е най-често причината за тези конфликтни ситуации? Отговорите сочат, че най-често вината е и у двамата, след това у ръководителя и най-малко само у секретаря.

Тези най-общи данни обаче не разкриват някои интимни страни в междуличностните взаимоотношения. Със серия от „провокиращи" въпроси ние се опитахме да се доберем до някои от тях. На тези въпроси се отговаряше с „да" и „не", но те бяха поставени така, че предразполагаха към откровения.

В отговорите преобладава положителното във взаимоотношенията между партиен секретар и стопански или административен ръководител, но има и доста много неща, които навяват неприятни емоции от гледна точка на социално-психическата атмосфера в колективите.

Ще се спрем на някои свободни отговори, които са много по-показателни, макар и малко на брой. Така например на въпроса „Ако желаете, напишете кои са основните причини, за да няма единодействие между вас и стопанския ръководител" ето някои от отговорите: „Високото мнение за себе си", „Гледаме на нещата от различен ъгъл", „Безпринципността му", „Слабата му дисциплина", „Бюрократизмът му", „Използването на връзките му с по-вишестоящи органи", „Недооценяване на партийно-организаторската работа", „Не обича да има над него партиен контрол", „Субективизмът и безпринципността му", „Подценява авангардната роля на Партията", „Лошото му партийно възпитание", „Необективен е в преценките си", „Не зачита общественото мнение", „Груб и надменен е" и т. н. Макар и малко, всички тези характеристики в отрицателен смисъл напълно съвпадат с многократно даваните преценки от Партията. Ще напомним само някои: още Г. Димитров предупреждава, че „все още се намират в нашата партийна среда „велможи" и „губернаторчета", които, опирайки се на своите действителни и мними заслуги в миналото и на постовете, които заемат, не се считат с

Digitized by Google

никакви закони и разпоредби, действуват по свое усмотрение и произвол. Все още има дърдорковци и фантазьори, и честолюбци, хора с болни амбиции, които претендират, че всичко могат и знаят, а нямат умението, нито трудолюбието да работят и ръководят системно и оперативно"[1].

Другарят Тодор Живков пред Единадесетия конгрес подчерта, че „у нас все още се срещат дейци, които се възгордяват и самозабравят, нарушават партийния морал и законите, злоупотребяват с гласуваното им доверие, с дадените им права и с поверената им власт. Към такива хора не трябва да се проявява никакъв либерализъм, никакво снизхождение. Те следва решително да се отстраняват от ръководни длъжности и това трябва да се върши не само в интерес на работата, но и в интерес на правилното възпитание на кадрите".[2]

Данните от изследването показват и какви форми на контрол най-често използват първичните партийни организации. На въпроса „Какви форми на контрол прилагате към стопанското ръководство" свободните отговори се концентрират най-често около следните: отчети и информации пред партийното бюро, самоотчет, оперативки, отчет за изпълнение на партийните поръчения, оценки, лични проверки на партийния секретар, разговори и беседи. Но малко са онези секретари от анкетираните, които посочват тези форми.

Ленински стил на ръководство трябва да пронизва цялата ръководна дейност. И естествено е да се изисква да се осигури жива, ежедневна връзка най-напред между самите ръководни кадри и особено между партиен секретар и стопански или административен ръководител. Винаги заедно!

---

[1] Г. Димитров, том XIV, с. 335.

[2] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, Партиздат, С., 1976, с. 99.

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

ПОВЕЧЕ НЕПРИМИРИМОСТ Е НУЖНА

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Пловдив има хубава практика да разглежда как се изпълняват отделни инструкции на Централния комитет на Партията. Наскоро на свой пленум тя обсъди как се спазва инструкцията за определянето и отчитането на членския внос в БКП.

Как е подходила окръжната контролно-ревизионна комисия, за да разкрие истинското състояние на обсъждания проблем?

Съгласно плана на комисията през месеците юли—октомври 1980 година е извършена проверка в над 474 първични партийни организации в окръга, като е обхванат периодът от 1. I. 1979 г. до септември 1980 г. Интересно е, че през последните няколко години са извършвани немалко ревизии по въпросите на финансовата дейност в партийните организации, но за разлика от тях сега е вникнато само в проблемите по спазването на инструкцията за определянето и отчитането на членския внос в БКП.

Общинската контролно-ревизионна комисия в Пловдив от своя страна е проверила състоянието в общинската партийна организация и на свой пленум се е занимала с този въпрос.

Заслужава да се отбележи, че при сегашната проверка е отделено голямо внимание и на цялата документация. В проверките са участвували членовете на окръжната контролно-ревизионна комисия, на общинските, заводските, учрежденските и общоселските ревизионни комисии. Всички те в една или друга степен са помогнали да се сложи по-добър ред в партийните организации по проблемите за определянето и отчитането на членския внос в Партията.

Какво е положението в окръжната партийна организация?

Безспорен факт е, че усилията на партийните комитети и първичните партийни организации, на контролно-ревизионните и ревизионните органи на Партията са допринесли да се въведе по-добър ред при изпълнението на едно важно партийно задължение. Повечето от комунистите в окръжната партийна организация се стремят точно да спазват чл. 61 от Устава на Партията. За тях плащането на членския внос не е само финансов въпрос, а и политически. Своевременното му и точно отчитане е възпитавало партийните членове в дух на организираност и дисциплина.

Но както в доклада, така и в останалите изказвания ударението бе поставено на нерешените проблеми. С юлска непримиримост бе погледнато към съществуващите слабости и недостатъци. Желанието на всички бе да се съдействува те по-бързо да бъдат отстранени от живота на партийните организации.

Какви са по-съществените слабости?

Не са редки случаите, когато събирането на членския внос е предоставено на отделни комунисти, които се явяват като „касиери" на партийната организация. На някои места, дори и в по-малочислени първични партийни организации, това се извършва от членове на партийните бюра. Работата е предоставена изцяло на тези хора.

В някои партийни организации в продължение на няколко години във ведомостите за събиране на членския внос не се отразяват реалните доходи на отделни партийни членове. Бившият директор на филхармонията в Пловдив например Андрей Генов дълго е спорил с партийното бюро и до пленума на комисията не беше внесъл полагаемия се членски внос за получени доходи през 1979 г. в размер на 1165 лв. Такова е положението и при групата на художниците в Пловдив, където е събран по-малко членски внос в размер на 1772 лева. В дадени партийни организации вместо всеки месец членският внос се събира по тримесечия, и то с една ведомост. Срещат се и първични организации в с. Точиларци и гр. Съединение, които от всички комунисти вземат еднакъв членски внос, без оглед на получаваните доходи.

Сериозни нарушения на инструкцията за определянето и отчитането на членския внос в БКП се допускат и от някои първични партийни организации в селското стопанство. В края на годината те не съставят уравнителни ведомости за оконча-

Digitized by Google

телните доходи на комунистите, като по този начин отчитат по-малко членски внос. В резултат на допуснатите нарушения по време на проверката е начислен допълнително членски внос в размер на 13 300 лева.

Всички тези и други допускани слабости се знаят от съответните партийни комитети. По тях бе разговаряно и по време на замяната на партийните членски книжки. Търпят се извращения на партийни нормативни документи, допускат се сериозни нарушения. А мерки? На редица места те са оставени на по-заден план. Не се търси партийна отговорност от тези, които нарушават Устава на БКП и съответните партийни инструкции. За какво говори всичко това?

С нищо друго не би могло да се обясни горната картина, освен с прояви на търпимост, на недооценяване вредните последици за възпитанието на комунистите в резултат на премълчаването на слабостите. С липса в крайна сметка и на поефективен контрол, който да бъде сигурна гаранция да няма повторение на една и съща слабост.

Основно изискване при финансовата дейност на партийните организации е воденето на касово-инвентарната книга. На повечето места в нея правилно и редовно се нанасят постъпилите приходи и извършените разходи. На отделни места е установено различие при касовата наличност. Защо? Има партийни секретари, които неправилно с партийни средства отчитат нередовните комунисти. По този начин сумите лисват при проверките. В някои партийни организации не се спазват указанията за касовата наличност, като се държат по-големи суми от предвидените.

Немалко нарушения има в някои първични организации и при изразходването на партийните средства за подаръци по различни поводи и пр. В редица организации няма решение на партийните бюра за направените разходи, не се прилагат и разходните документи.

Едно от изискванията на инструкцията за определянето и отчитането на членския внос в БКП е задължението на партийните секретари срочно и правилно да изготвят месечните финансови отчети и да ги представят на вишестоящите партийни органи. В повечето първични организации е създаден добър порядък, но тук и там има случаи, където поради неправилно изготвяне на отчетите в партийните комитети се превеждат по-малко суми.

Безспорно е, че за допусканите слабости определена вина имат и съответните ревизионни комисии на БКП. Те са правили немалко проверки. Констатирали са недостатъци, давали са препоръки, но настъпилите изменения са незначителни. Някои партийни комитети знаят за допусканите нарушения, но не търсят отговорност от комунистите и партийните секретари, които не изпълняват уставните си задължения.

Отделни ревизионни комисии при проверките допускат формализъм. Те не вникват в същността на проблемите. Вместо да се извърши задълбочена проверка, се съставят ревизионни протоколи само въз основа на проведения разговор с партийния секретар и повърхностното преглеждане на някои от документите на първичните партийни организации.

В нередки случаи окръжната контролно-ревизионна комисия, общинската контролно-ревизионна комисия в Пловдив отделят повече внимание да се извърши дадена ревизия, да се дадат препоръки, но недостатъчни са усилията им за отстраняването на нарушенията, допускани в първичните организации. Безспорно това не съдействува за издигането равнището на ревизионната дейност. Някои партийни секретари не се вслушват в даваните им препоръки и дълго време се повтарят едни и същи пропуски. И тук въпросът опира до стила и методите на отделни партийни комитети, до намалената взискателност и търсенето на отговорност от онния, които стават причина по едни и същи проблем да не настъпват съществени изменения.

В изказването си Александър Тодоров — заместник-председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, изтъкна, че голям дял за успехите по обсъждания въпрос в окръга имат и контролно-ревизионните и ревизионните органи на Партията. Той изрази увереност, че непримиримостта, която се чувствуваше по време на пленума срещу слабостите, които се допускат по места, ще даде възможност по-бързо да се направи необходимото за ликвидирането на нарушенията, за повишаване чувството за отговорност у всеки комунист. А това е сигурна гаранция да настъпят по-чувствителни подобрения по обсъждания проблем.

Пленумът на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП прие конкретно решение, с което се цели да се помогне за по-стриктно спазване инструкцията на Централния комитет на Партията за определянето и отчитането на членския внос в БКП.

Собствена информация

Digitized by Google

XII КОНГРЕС НА УСРП И РАБОТАТА С КАДРИТЕ

ДЬОРД ЮХАС

ръководител на подотдел в отдел „Масови организации" на ЦК на УСРП

Проблемите на работата с кадрите, на кадровата политика на нашата партия бяха едни от основните въпроси, които обсъди и по които прие разгърнати решения Дванадесетият конгрес на Унгарската социалистическа работническа партия. Конгресът одобри политиката и дейността на Централния комитет по тези проблеми и даде насока за нейното по-нататъшно всестранно задълбочаване и усъвършенстване.

I

Работата с кадрите и досега заемаше централно място в дейността на УСРП, на нейния Централен комитет, на партийните организации и ръководства. Стремежът ни е и чрез кадровата политика, чрез дейността по подбора, разпределението и подпомагането на ръководните кадри отговорно и все по-ефективно да изпълняват своите задължения, да допринасяме за укрепването на властта на работническата класа, на нашия социалистически строй, да се засилва ръководната роля на УСРП като марксистко-ленински авангард на класата и обществото.

А това изисква ръководните кадри така да се подбират и да се подготвят за изпълнение на задачите, които ще им бъдат поверени, да бъдат подпомагани в практическата им работа, че със своята дейност всеки с най-висока отговорност да провежда в живота класовата политика на Партията, да утвърждава и засилва нейната ръководна роля. Ръководният деятел е пълномощник на Партията и провежда нейната политика сред трудещите се. По неговото поведение и дейност те съдят и за самата Партия. А това налага всеки ръководител добре да съзнава и никога да не забравя, че до ръководна длъжност той е стигнал като представител и защитник на интересите на работническата класа, на другите трудещи се в УНР, като представител на нашето социалистическо общество.

Основен ръководен принцип в кадровата политика на УСРП е ленинската постановка — кадрите да се подбират, издигат и утвърждават според политическите и деловите им качества. Съобразяването с него изисква във всеки конкретен случай строго да държим за политическата, професионалната и организационната подготовка на хората, които се предлагат за ръководна работа. И по-конкретно, на ръководни длъжности да се издигат и да работят само такива другари, които служат на народа и вярно отстояват неговите интереси; разбират политиката на Партията и умеят да осигуряват нейното ефективно изпълнение; неотстъпно са верни на интернационализма; имат необходимата политическа подготовка за длъжността, която им се възлага или заемат; при вземане на решения и при практическото им осъществяване се ръководят от обществените интереси; с работата си и с поведението си са за пример на трудещите се; съобразяват се и строго спазват изискванията на социалистическия демократизъм.

Що се отнася до професионалната пригодност в нашата практика строго отстояваме наред със специалната си квалификация, отговаряща на длъжността, ръководният деятел да има и необходимия съвременен практически опит. Много важно в това отношение е и изискването към него системно да се учи, да усвоява съ-

Digitized by Google

временните знания и опита в областта, в която работи, и да заляга над всестранната си подготовка, да е в крак с живота, с развитието на науката и техниката у нас и в чужбина.

При издигането и утвърждаването на ръководните кадри всички тези изисквания се вземат предвид като единно цяло и се прилагат комплексно — както е единна, неделима и комплексна и самата личност. Те не могат да се откъснат една от друга, а още по-малко да се противопоставят една на друга.

Значителната част от ръководните дейци у нас — както това констатираха XI и XII конгрес на УСРП — отговарят на предявените спрямо тях високи изисквания. Те работят честно, упорито и всеотдайно за делото на социализма, за днешния и утрешния ден на социалистическа Унгария. Усилията им се вграждат в усилията на народа ни, в постигнатото в социалистическото строителство. Но независимо от това и заедно с това все още известна, макар и незначителна част от ръководните дейци у нас, не вървят в крак с развитието, не отговарят на високите изисквания: политическата им подготовка, стилът на работа или поведението им не съответствуват на тези изисквания.

В работата с изоставащите ръководни дейци се стремим необходимите по-високи изисквания да достигаме с търпение, с още по-системна работа; с готовност всякога да им бъде оказана помощ; със запазване на политическото доверие; с осигуряване добри възможности за подготовка и самоподготовка.

А ако въпреки всичко това някой още не е подходящ за дадена работа и не е в състояние да изпълнява както трябва ръководните си задължения, той бива освобождаван от поста, който заема, и се преназначава на друга работа, отговаряща на способностите му. Изход от създалото се положение търсим така, че интересите на обществото да не страдат, а и спрямо такива кадри да се постъпва справедливо — еднакво и от политическа, и от морална гледна точка.

По друг начин се поставя въпросът за отговорността на онези, които допускат по-сериозни слабости в работата си и имат недостойно за ръководното си място поведение, тъй като това освен всичко друго причинява и тежки политически щети на нашето дело.

Ръководните деятели в различните области на обществената и стопанската дейност, политически, организационно, а дори и служебно, юридически са задължени да отговарят за провеждащата се в колектива дейност, за изпълнението на партийните и правителствените решения.

Един от основните принципи на кадровата политика в нашия опит е, че **работата с кадрите и личния състав е важна органична част на самата ръководна дейност, една от постоянните и най-важните задачи на ръководните дейци.** Съобразяването с това изискване заема значително място в оценяването на работата на ръководителите. В практиката се стремим ръководителят да бъде оценяван не само по умението му да подготвя добри и съдържателни принципни решения, делово и оперативно да организира изпълнението им, а и доколко умее добре да работи с кадрите; как се държи с хората; допринася ли да се разгръщат способностите на подчинените му; работи ли за техния подбор, развитие и възпитание. В резултат от всичко това системните грижи за кадрите и личния състав се утвърждават като едно от най-важните задължения на ръководните работници, за което на тях са дадени и съответни организационно-политически и правни пълномощия. Например у нас държавните отдели „Личен състав" са подчинени на съответните първи ръководители в учреждението или предприятието и затова те лично са отговорни за тяхната работа, за ръководството и контрола на дейността им.

Много правилен се оказа и принципът, че **на ръководна работа могат да бъдат издигани и безпартийни.** Това спомага най-способните хора на нацията да дават своя максимален принос за преуспяването на нашето общество.

В работата ни с кадрите и с личния състав много важно значение има и **принципът на сигурността, на стабилността.**

Вярно, животът налага ръководните дейци от време на време да бъдат сменявани и този процес през последните години у нас се ускори. В своята съвкупност промените се отразяват благоприятно върху развитието на състава и равнището на ръководните кадри. Общо взето смените на кадрите на по-високите равнища се извършва по-системно, съзнателно и целенасочено. Но на някои от по-ниските равнища все още се влага и елемент на стихийност. А това, вместо да води към подобряване, вреди на работата.

Но независимо от тези периодични и необходими смени на кадровите работници **в работата с кадрите и с личния състав, както вече отбелязахме, строго се отстояват изискванията за сигурност и стабилност на хората в работата им.**

Неизбежен спътник на работата с кадрите и личния състав, както е известно, е **смяната на поколенията.** А ако и за това не се помисли своевременно, ако не се подготви добре и не се проведе с необходимата грижа, задълбоченост и перспективност, неминуемо можем да се сблъскаме със значителни трудности и усложнения. Именно поради това на създаването и поддържането на правилно съотношение между различните възрастови групи както в състава на колективите, така и в ръководните среди, на умелото съчетаване на силите и способностите на различните поколения гледаме като на важен проблем на правилното партийно ръководство в областта на кадровата политика.

А равномерност на сменяването на кадрите в съответните равнища може да се осигурява само тогава, когато хора от различните възрастови групи едновременно са налице в състава и на колективи-

Digitized by Google

те, и на ръководствата им, когато те вземат активно участие във всестранната дейност на предприятията и учрежденията. Включително и в обществената, и в ръководната дейност. Затова най-строго предписание за всеки ръководен деятел от каквото и равнище да е той, е изискването редом с него непрестанно да се обучават и възпитават и подходящи способни млади хора. Работата на ръководните дейци с оглед на тези предписания системно се оценява и се вписва в характеристиките им.

Друг също така важен принцип в нашата работа с кадрите е изискването решенията, конто се вземат по работата на ръководни дейци, винаги да бъдат в съответствие с изискванията на нравствения принцип за хуманност — основен принцип на марксистко-ленинската партия, на нашата комунистическа етика, на нашия социалистически обществен строй.

С оглед на това поддържаме атмосфера на откровеност, искреност и доверие, а това се отразява благоприятно на авторитета на Партията и допринася твърде много за формирането на правилно общественото мнение.

Особено внимание в своята кадрова политика УСРП обръща на **укрепването на кадрите, не само в системата на самата Партия, но и в държавата, в стопанските, кооперативните, младежките, културните и другите организации и органи.** Подборът и обучението, оценката и контролът, развитието и усъвършенстването на партийните, държавните и обществените кадрови работници, на кадрите в стопанската, културната и другите области на обществения живот изисква създаването и поддържането на **кадрови резерви,** които всякога да бъдат на разположение при налагащите се смени.

Всичко това се провежда не само от Партията, но също и от държавните и обществените органи и организации. Затова пък и **на държавната работа с кадрите и личния състав гледаме като на важна политическа дейност.** Тя е много важен сектор на партийното ръководство на всестранната кадрова дейност.

При това кадровата политика, основните принципи и по-главните методи и подходи на работата ни с кадрите и личния състав както в Партията, така и в държавата, в дейността на стопанските и културните органи и организации с кадрите и личния състав съвпадат. Но средствата за осъществяване на тази политика и тези принципи от държавните органи са по-своеобразни.

На тази основа се определя и работата на държавните органи за кадрите и личния състав. Решенията на партийните органи са задължителни за комунистите в държавните, стопанските и другите обществени органи и организации. На практика те стават задължителни и за безпартийните, особено за кадровите работници, тъй като те стоят в основите на законодателството и другите разпореждания на държавните органи, които в своята дейност се съобразяват с политиката и принципите, разработени от Партията. Този е един от най-съществените елементи в партийното ръководство на цялостната кадрова дейност в социалистическата държава.

Друг много важен елемент на партийното ръководство на кадровата работа у нас е така наречената кадрова компетентност на комитетите на УСРП, правото на мнение на първичните партийни организации по кадровите въпроси.

Партийните комитети и ръководства на УСРП в кръга на своята компетентност имат право да вземат предварителни становища по определени лични и кадрови дела на ръководители, заемащи държавни, стопански и други отговорни длъжности, както и за дейци на ръководна работа в обществените организации. Едва след това и съответните държавни и стопански органи, ръководните органи на обществените организации могат да вземат свои решения относно издигането, разместването и т. н. на ръководните кадри. Следователно думата е за двойна компетентност и за две решения въобще — на партийните ръководни органи, от една страна, и на държавните, стопанските и другите обществени органи, от друга, които се осъществяват само тогава, когато напълно съвпадат помежду си.

Първичните партийни организации пък, както вече споменахме, разполагат с право на мнение по най-важните лични дела, зачислени в специалния списък за мнението на партийната организация. Те също изказват мнението си предварително. Право на партийната организация е и да се обръща към по-горния партиен орган, когато е на различно мнение със стопанските ръководители, с ръководителите на учреждения и т. н., а до изясняването на съответния кадрови въпрос от по-горното ръководство окончателно решение по него не се взема.

Кадровата компетентност на партийните органи и правото на мнение на първичните партийни организации по кадровите въпроси се отнася до следните по-основни проблеми: подбор и назначаване; повишаване; преместване; освобождаване; сменяване; назначаване на по-ниска длъжност; изготвяне на характеристика; предложения за правителствени награди; изпращане в школи за обучение и квалификация; официална командировка за по-дълго време в чужбина; разрешаване да се предприеме държавно следствие.

Кадровата компетентност на партийните органи, правото на мнение на първичните партийни организации по кадровите въпроси, както показва нашият опит, се осъществява все по-съдържателно, задълбочено, творчески и отговорно. Това е една от най-важните гаранции за последователното отстояване и осъществяване на партийните решения по въпросите за кадрите, на кадровата политика на УСРП.

Право на мнение по назначаването на някои ръководни длъжности у нас имат също и профорганизациите и организациите на Унгарския комунистически младеж-

Digitized by Google

ки съюз. Това право е по-своеобразно, то е израз на последователния социалистически демократизъм в работата с кадрите и личния състав.

По принцип мнението на профсъюзните и комсомолските органи и организации трябва да предшествува решението на партийния орган. Или партийните органи вземат своите решения по кадровите въпроси, след като се запознаят с мнението на профорганизацията и комсомолската организация.

II

Като обобщи досегашния опит и на основата на него Дванадесетият конгрес на нашата партия подчерта, че в процеса на изграждането на развитото социалистическо общество най-главните резерви се крият в човешкия фактор, които следва много по-целенасочено и пълно, все по-успешно и по-ефективно да се използват и мобилизират. Много важна роля в осъществяването на тази задача е призвана да изпълнява и изпълнява **кадровата политика на Партията, кадровата дейност на УСРП и на другите държавни и обществени организации.**

Затова заедно с увеличаването и усложняването на задачите, които Партията и обществото решават и осъществяват, толкова по-отговорна и важна става и кадровата дейност на Партията в цялото общество. „В процеса на практическото осъществяване на партийната политика, при решаването на значително по-сложните, отколкото досега задачи на кадрите, на ръководителите, заети в различните области на обществения живот, се възлагат много задачи и големи отговорности" — заяви в Отчетния доклад пред конгреса първият секретар на Централния комитет на Партията другарят Янош Кадар.

Той своевременно очерта съвременните по-високи изисквания към кадрите: „Партията е поела пред народа задължението да решава своевременно назрелите кадрови въпроси в съответствие с интересите на колектива. Правилно и справедливо е ония, които не могат да работят в съответствие с изискванията и заради които колективът страда, да не остават на ръководни постове; стремежът към стабилност е правилен само по отношение на ония, на които можем действително да се опрем, които са политически устойчиви, но не са лишени от гъвкавост; които познават отлично своята работа и същевременно имат широк поглед; които са инициативни, но действуват обмислено; които са дисциплинирани и изискват това от другите, но същевременно се отнасят с уважение и се вслушват в мнението на другите, като не се боят да признаят и своите слабости; чийто живот и работа служат за пример и будят уважението на сътрудниците, на целия колектив." Едновременно тези са и съществените особености, които характеризират цялата система на кадровата работа на нашата партия, **на кадровата дейност и на другите държавни и обществени органи и организации в** това отношение. В изказванията на много делегати тези постановки бяха изцяло подкрепени.

Подкрепи ги и конгресът, като даде насока занапред още повече да се подобрява плановостта в работата с кадрите; да се укрепва и засилва демократичното начало в нея — залог за преодоляването на всякакви прояви на субективизъм, на каквато и да е едностранчивост и непоследователност; във всестранната работа с кадрите и в Партията, и в държавните и обществените органи и организации да се отстоява последователна принципност, все по-висока взискателност; решително да бъдат подкрепяни и укрепвани ръководителите, които с работата си са завоювали уважение и доверие, авторитет.

От казаното дотук е ясно, че кадровата работа не е и не може да бъде нещо самоцелно, изолирано от работата по изпълнението на другите задачи, на основните задачи, които стоят пред производствените и другите колективи. И дори тъкмо обратното, тя е във връзка с осъществяването не само на най-важните, но и на всички други задачи, които стоят пред един или друг колектив. Това разбиране по въпроса се утвърждава като ръководно в цялата кадрова дейност у нас.

Но независимо от това все още се намират кадрови работници, които гледат на работата си твърде стеснено, ограничено и я свеждат до попълването на разни формуляри и отчети. Без такива документи, разбира се, не може. Но нима това е най-важното?!...

След конгреса и в духа на неговите решения Партията взема мерки за решително изживяване на такива и други слабости, които ограничават размаха и задълбочеността на всестранната работа по осъществяването на тази кадрова политика. Затвърдява се убеждението, че работата с кадрите не може да бъде поставена добре там, където има небрежност, безпорядък и недисциплинираност, където задачите не се осъществяват отговорно, творчески и оперативно. А резултатността от добрата работа с кадрите намира израз в своевременното и ефективно осъществяване на конкретните политически, социални, стопански, културни и други задачи, които стоят пред съответния колектив.

В работата с кадрите нашата партия от дълго време строго се придържа към тристранното изискване спрямо ръководителите: политическа пригодност; професионална подготовка и умения да ръководи; наличие на организаторски способности — взети в тяхното единство. Тези изисквания бяха формулирани през шестдесетте години. Отстояването им се оказа много полезно и резултатно. Затова ние и сега се ръководим от тях. Но едновременно се стремим да ги изпълваме с по-ново, съвременно съдържание, да се съобразяваме със съвременния обществен прогрес и да

Digitized by Google

ги прилагаме по-рационално. В сегашния етап са необходими ръководни кадрови работници с друга, по-висока подготовка, производствена култура, с по-задълбочено и аналитично мислене, по-оперативни, по-делови, много повече свързани с масите. Съобразяването с тези изисквания на практика ще доведе и до по-голяма ефективност от дейността на ръководителите, на кадровите работници.

По-ефективната, по-качествената стопанска дейност, порасналата инициатива на работниците и служителите, изискванията на ускорения научно-технически прогрес и т. н. налагат и ръководителите да се въоръжават със съвременни професионални знания и качества като: възприемчивост към новото и по-голяма гъвкавост; по-висока степен на готовност за поемане на отговорност; творческо разсъждаване и анализиране; способност за точно и резултатно организиране, за проверка и контрол на изпълнението. Изисква се едновременно да се подобрява моралното и материалното насърчаване на производствениците и на добрите кадрови работници, да се повишават грижите за трудовите и битовите им условия. Едновременно трябва още по-решително да се противодействува срещу всякакви отрицателни явления, срещу слабостите и недостатъците на ръководните дейци, да се повишават моралните изисквания към тях.

Осъществяването на конгресните решения за работата с кадрите изисква всестранно да се подобрява партийната дейност в този много важен сектор на партийното ръководство, да се подобрява и усъвършенствува кадровата работа на партийните организации и ръководства с хората, да се засилва тяхната организаторска и контролираща роля. Много важен фактор в това отношение, както вече отбелязахме, е **кадровата компетенция** на партийните ръководства и **правото на мнение** на партийните организации по кадровите проблеми. След конгреса ние се стремим да прилагаме това право още по-ефективно, още по-всестранно. И на основата на него **партийните организации и ръководства да провеждат системна работа за всестранното израстване и комунистическото възпитание на социалистическите труженици, включително и на ръководните кадри.** С доброто упражняване на своите компетенции и права партийните органи и организации трябва да допринасят на различните ръководни длъжности в партийния и държавния, в стопанския и културния, в целия обществен живот да застават и работят хора, отговарящи на съвременните кадрови изисквания, годни да осъществяват партийната политика в съответната област.

При това **през последните години заедно със засилването на демократичното начало в нашето общество протича и процес на децентрализация на компетенциите по кадровите проблеми.** Сега, особено след конгреса, значителна част от кадровите компетенции и права преминават от централните партийни органи към местните. Засилват се правата на първичните партийни организации за мнение по кадрови въпроси.

Партийните комитети и организации все по-добре се справят с повишените си права и задължения и в тази област, засилва се ролята на изборните партийни органи. С всичко това партийните органи и организации оказват все по-чувствително благоприятно въздействие върху работата с личния състав и кадрите в държавния, стопанския и културния живот на страната. От това не следва, че недостатъците и слабостите в тази сфера на партийната дейност са вече изцяло преодолени. Например въпреки че през последните години бяха постигнати значителни подобрения във възрастовия състав на ръководните работници чрез издигането на по-млади хора на отговорна работа, на някои места в това отношение все още се пристъпва много боязливо. На други места направеното за повишаването на професионалната подготовка и преподготовка на кадрите е още недостатъчно; на трети малко се прави за тяхното въоръжаване със съвременен организационен опит. Все още има какво да се желае за повишаването и на политическата подготовка на някои ръководни работници, за още по-активното им включване в практическата политическа и идеологическа дейност на Партията.

С тези слабости и недостатъци ние се стремим да водим все по-конкретна борба — така, както от всички нас изискват решенията на Дванадесетия конгрес на УСРП. **Много голямо внимание отделяме за засилването на ролята и конкретния принос на партийните организации и ръководства, за осигуряване по-ефективна намеса и на трудовите колективи в отстояването на съвременната партийна кадрова политика — при подбора и назначаването на ръководителите, за тяхната по-нататъшна квалификация и контрола над работата и поведението им.** Особено внимание се отделя и на работата с резервните кадри, за по-голямата плановост в подбора, възпитанието и утвърждаването на ръководните кадри, в тяхното по-нататъшно обучение и възпитание.

Онова, което се предприема, говори, че **изпълнявайки решенията на конгреса, Партията постига и тепърва ще постига нови успехи в тази насока.** И с това все повече се допринася за подобряването и усъвършенствуването на цялостната партийна дейност, на цялостния обществен живот в страната...

Digitized by Google

БОРБА И ТРУД ЗА ХОРАТА

За дългогодишна активна дейност като партиен секретар през миналата година Държавният съвет на НРБ награди Тодор Младенов с орден „9 септември" — I степен.

●

Десет години Тодор Младенов е секретар на първичната партийна организация в Управление строителна механизация — Кремиковци. Наред със своята производствена работа като технически ръководител той упорито работи за укрепване на партийната организация, за повишаване на нейната роля като политически ръководител, за издигане авангардната роля на всеки комунист.

Десет години Тодор Младенов непрестанно е сред комунистите и останалите трудещи се в управлението, сплотява ги, помага им, живее с техните болки, радости и надежди.

А преди това?

Целият живот на Тодор Младенов е изпълнен с напрежение, труд и борба за хората, за тяхното щастливо бъдеще.

Едва 16-годишен през 1939 г. той става член на РМС в родното си село Крушовица, Врачански окръг. Време, когато над света, а и над България надвисваха градоносни облаци, когато се поставяше на карта нейното бъдеще. В РМС той расте и се развива под влиянието на такива младежи като Руси Тодоров, Васил Спасов, Цвятко Божков, Лазар Драйчев (загинал в бой с врага заедно с Васил Воденичарски), Петър Нинов. Влиянието на РМС върху него се засилва в Оряховската гимназия, а по-късно и в Ксанти, където е принуден да продължи образованието си. В пределите на родината няма място за будния ученик, но и тук заедно с други ремсисти създават ремсови групи, водят борба срещу „Бранник", пишат позиви, разобличават предателската роля на продажната българска буржоазия.

Към края на 1942 г. той се връща в родното си село. И веднага получава отговорно поръчение — да се грижи за набавянето на оръжие за укрилите се нелегални дейци.

С истинска младежка страст се впуска той в изпълнение на това „страшно" поръчение. Наскоро неговият другар Христо Езекиев му съобщава, че един негов познат селянин от с. Гушанци (сега Замфирово) би могъл да продаде една пушка и един пистолет. Помолил го веднага да отидат при него.

Digitized by Google

— Ангеле — обърнал се Христо към селянина. — Колко ще искаш за пушката и пистолета?

— За двете 5000 лв., а само за пистолета — 3000 лв. — лаконично отрязал Ангел.

Парите не стигнали. Взели само пистолета. А през лятото Тодор Младенов сам навестил селянина.

— Ангеле, дойдох и за пушката.

— Бей много е опасно — уплашил се Ангел. — За какво ти е пушката?

— Чичо ми е пъдар, та иска да си има собствена пушка — излъгал Тодор.

Селянинът не бил глупав. Тоя път само за пушката поискал 4000 лв.

Тежки премеждия преминал, докато пренесе пушката. Увивал я в одеяло, слагал около нея суха трева, за да направи денк, да не предизвика съмнение, използвал разни каруци, рейсове, докато я пренесе и предаде на Руси Тодоров — бившия партиен секретар на селото, сега вече партизанин.

И това — да търси и доставя оръжие станало главното задължение на Тодор Младенов. Докато един ден Руси Тодоров му казал:

— Тодоре, знаеш, че Минко Костадинов, секретарят на РМС в селото, е арестуван. Сега ти трябва да поемеш РМС.

Така неговата работа станала още по-тежка и отговорна. Да организира младежите, да снабдява партизаните с оръжие, с храна, с дрехи, да помагат да се копаят скривалища. А домът на Тодор се превърнал в партизанско гнездо. И баща му — стар член на БЗНС, и майка му изцяло посветили живота си на опасното дело. Чести гости им били партизаните, които с радост посрещали, нахранвали, бделли, докато те почиват. Случвало се синът да бъде на срещи с партизаните или да завежда нови, а в същото време домът му бил пълен също с партизани. А една нощ при среща с партизанина Маджара едва не загинал. И то от свои.

Срещата трябвало да стане в една запустяла, изоставена воденица. Паролата била счупване на сухи клечки — единият две, другият — три клечки. Изпълнил уговорената парола Тодор. Но изведнъж изщракала пушка. Уплашил се той. Дали е предателство. Легнал. И чул мощен предупредителен глас:

— Ти кой си бе?

Познал гласа на Маджара. Обадил му се. Излязъл Маджара също поуплашен.

— Брей, каква беля щяхме да направим — плахо заговорил той. — За малко не те застрелях.

Причината била в лъскавите копчета на ученическия шинел на Тодор. Маджара я взел за полицейска униформа и едва не изпратил някой и друг куршум в него.

Много трудности видял по превеждането при партизаните на Петър Тодоров — брат на Руси Тодоров. Арестуван от селската охрана в с. Бутан, Петър успял да се изскубне от нея, прегазил Огоста и се укрил.

Тежка била работата на Тодор. Но я изпълнявал със себеотрицание. Докато една вечер Руси Тодоров отново му казал:

— Тодоре, помисли кой ще те замести тук, а ти трябва да дойдеш при нас партизанин.

Изпълнявайки партийната поръка, Тодор поел тежкия, но славен партизански път.

●

След деветосептемврийската победа Тодор Младенов заминава доброволец на фронта. Фашизмът е бит, но не е доубит. Трябва да се гони до пълния му разгром. А след фронта — отново се записва и завършва строителния техникум. Строителството — натам го тегли сърцето. Но Партията му възлага други задачи — секретар на Отечествения фронт в село, работник в органите на МВР, партиен секретар на село, инструктор в ОК на БКП — Михайловград.

Digitized by Google

Навсякъде, на всеки пост, който Партията му поверява, той се справя много добре. Но нима можеш да укротиш сърцето? А то все го тегли към строителството. И през 1962 година по собствено желание, след дълги молби убеждава своите ръководители да отиде на работа в Кремиковци. Тук става технически ръководител на II строително управление на МК—Кремиковци и член на заводския партиен комитет, председател на общо строителния профкомитет. Смелият борец и опитен партиен деец е оценен веднага. През 1967 г. е избран за член на РК на БКП, член на изпълнителното бюро на ЦК на Профсъюза на строителните работници. А от 1971 година е технически ръководител и партиен секретар в управление „Строителна механизация" в Кремиковци.

Поема една тежка, трудна партийна организация, но благодарение на своя организационен опит, на своята прямота и откровеност, на умението да работи с хората той скоро сплотява комунистите около партийното бюро. Те виждат в негово лице един истински партиен ръководител.

Да работи с комунистите, с останалите трудещи се, особено с младежите, да бъде сред тях всяка свободна минута, да изучава техните радости и болки и да им помага — това е една от най-характерните черти на партийния секретар.

●

Преди 5—6 години в управлението постъпил на работа като шофьор Стоил Златанов. Още първите дни след назначаването с него се срещнал партийният секретар. Разпитал го откъде е, къде е бил по-рано, членувал ли е в някоя организация, какво е семейното му положение.

Шофьорът разбрал, че човекът, с когото разговаря, е партийният секретар. Отначало се посмутил, но срещайки дружелюбната усмивка на секретаря, разказал всичко. Накрая добавил:

— Член съм на ДКМС.

Хубаво впечатление направил на партийния секретар Стоил Златанов. Той започнал да се среща почесто с него, интересувал се и от ръководителите му как работи, как се проявява, каква дейност развива в ДКМС. А на първото отчетно събрание след постъпването му, заради неговата добра работа комсомолците го избрали в комсомолския комитет.

От разговорите, които водил с него, секретарят разбрал, че Стоил, макар и добър работник, има само основно образование. При една от срещите той го запитал:

— Ти не смяташ ли, че трябва да продължиш образованието си? Само с основното не бива да оставаш.

— Не мога сега да уча — отговорил Стоил. — Жена ми е бременна и не мога да отделям никакво време. Трудно ще ми е.

— Ти ще трябва да запишеш — пресякъл го внимателно секретарят. — А колкото до трудностите и ние ще помагаме.

Вслушал се Стоил в думите на секретаря, записал се в техникума „Атанас Романов". Работил и учил. А другарите помагали кой с каквото може. И не само това. Предложили го и за член на Партията.

Жена му родила близнаци. Станали му три деца. А живеели в с. Челопечене в стара, влажна квартира. Научили за това партийният секретар и комунистите и се застъпили. Не оставили малките отрочета да гният във влажната квартира. Наскоро на Стоил бил даден тристаен апартамент.

Стоил вече е завършил техникума „Атанас Романов". Сега той е не само добър шофьор, но и един от надеждните кадри, на които управлението разчита.

Още съвсем млад, но вече член на Партията, направо от казармата постъпил на работа през 1973 г. в управлението и Георги Тасев.

Digitized by Google

Партийното бюро го изпратило с поръчение на работа в Комсомола. На следващото отчетно събрание комсомолците го избрали и за свой секретар. Започнал той, младият партиен член, но съвсем наскоро се сблъскал с много трудности. А партийният секретар отблизо следял работата на комсомолците, посещавал заседания на комитета, събрания на комсомолската организация, помагал. Така се сприятелили. Свързвала ги вече не само организационната работа, но и близката, непосредствена, другарска връзка. Те споделяли помежду си за всичко. Тогава Тасев споделил, че има голямо желание да работи в Кремиковци, но баща му и майка му — някъде от Кюстендилския край — му пречат. Те искали да се върне при тях на село, там да живее, там да се задоми, за да може да ги гледа на старини. А него все към Кремиковци го тегли.

— Добре — рекъл партийният секретар. — Хубаво е да работиш в Кремиковци, но ти нямаш никаква квалификация. Не мислиш ли, не трябва да продължиш образованието си?

— Точно това си и мисля — отговорил младежът. — Иска ми се да се запиша задочно в техникума за двигатели с вътрешно горене.

Записал той техникума. Но скоро дошъл угрижен при секретаря.

— Трудно ми е да уча и да бъда комсомолски секретар. Освободете ме като секретар.

Партийният секретар го разбрал. Поставил въпроса в заводския комитет на Комсомола и го освободили.

Наскоро пак дотичал.

— Майка ми почина. Бях на погребение. Баща ми настоява да остана на село. Намерил ми и момиче. А мен тук ме тегли, а имам си и момиче.

Разкрил напълно душата си пред секретаря. Та нали го чувствува почти като брат, пред него всичко може да каже, защото му има вяра, защото знае, че в трудни моменти той най-добре може да му помогне.

Георги Тасев завършил успешно техникума. Сега е бригадир на младежкия цех „Артур Бекер", член е и на партийното бюро.

С право партийният секретар Тодор Младенов може да каже, че Георги Тасев е и негова рожба, че голям е неговият дял за неговото израстване. Може, но не казва. Само скромно заявява:

— Като партиен секретар аз съм длъжен да работя с хората. Особено много обичам да съм сред младежта.

В завода дошъл като завеждащ техническия прогрес Петко Писарски — млад човек със средно образование. Направил хубаво впечатление на партийния секретар, видял му се работлив, буден момък. Сечело му, както казват, пипето. Секретарят правилно преценил — от този човек може да се очаква много повече. При една среща той така насочил разговора, че като съвсем естествен последвал въпросът:

— Петко, ти защо не завършиш висше образование?

— А бе др. Младенов. Дете имам, въртене има около него и семейството...

— Не, това не е пречка. Ти можеш и имаш сили за това?

Не се отказва лесно на секретаря. За негово добро го казва човекът. А нали щом го казва партийният секретар, това е повеля и на Партията. После последвали и други разговори. Секретарят държал на своето. И Петко Писарски записал и завършил успешно Машинно-електротехническия институт. Станал инженер. Сега е главен специалист в Софстрой.

Близка е дружбата на партийния секретар и с Велизар Ботев Шаранков — отговорник на партийната група в бригадата за монтаж и демонтаж на кулокрановете. Много активен и дисциплиниран работник. Доскоро е бил и член на партийното бюро, но поради това, че бригадата често пътува с кулокра-

Digitized by Google

новете — по негово искане го освободили.

Работата с кулокрановете бригадата на Велизар Шаранков е издигнала на световно равнище. Ако нормираното време за монтаж и демонтаж на кулокрановете е 27 дни, неговата бригада го извършва за 10—12 дни. Затова Велизар е награден с народен орден на труда — златен.

Една слабост имал обаче — добър работник, добър ръководител, но не обичал да използва личните предпазни средства. Другарите му неведнъж му обръщали внимание. Но той проявявал излишна самонадеяност и смелост. Неведнъж разговарял с него и Тодор Младенов, изисквал като технически ръководител, убеждавал като партиен секретар.

Но нищо не помогнало.

И един ден се разнесъл слухът — Велизар Шаранков паднал и си счупил крака. Пратили го в „Пирогов". Оправил се и се върнал на работа. Но партийният секретар отново, и то остро разговарял с него. Личният живот и здраве не са само лично дело!

Секретарят отишъл още по-нататък: „Ти си добър кулокранист, голям специалист, но имаш само седмокласно образование и трябва да го продължиш."

— А бе др. Младенов — отсякъл Велизар, — трудна ми е тая математика. Не мога.

— Не! Нужно е да се учиш. Ти имаш възможности и сили. Колкото до математиката — и ние ще помагаме.

Записал се в „Промишлено-учебния център". Сега е последна година. Перспективата е да продължи и по-нагоре.

Партийната организация, нейният секретар съдействували на Велизар не само да овладява математиката. Те му помагали да стане и добър обществен деец. И той успешно изпълнява изискванията на своите другари, а и те го сочат за пример. Не случайно на районната партийна конференция той бил избран за член на Кремиковския районен комитет на Партията.

●

Много хора са израснали в Кремиковци. И немалко от тях — под нежното крило на секретаря на партийната организация в управление „Строителна механизация" Тодор Младенов, посветил целия си живот на хората...

При една наша среща го помолих да ми даде номера на телефона си. Все нещо може да ми се наложи да го потърся.

Той се усмихна, продиктува го и като ме изгледа някак си изпитателно, заключи:

— Давам Ви го, но рядко ще ме намерите. Задържам се само по за малко, ако имам някаква писмена работа. Иначе все съм по обектите. Сред хората.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ЛЕКА РАБОТА

Фейлетон

Чуден човек е тоя Миленчо. Много майстори в предприятието се хвалеха, пък и сега се хвалят, че са големи работници, че не се плашат от трудности, че им е приятно да се захващат с най-тежките задачи, а Миленчо чистосърдечно си признава:

— Аз — казва — обичам на работата лекото...

Преди три-четири години го назначиха за майстор по поддържането на машините в цех № 6. А машините в тоя цех бяха толкова разнебитени, че никой не искаше да си има работа с тях, дори и тия, които казваха, че им е приятно да се захващат с най-трудните задачи. Всички бяха убедени, че Миленчо, като е изглупял, та се е съгласил да го набутат там, където никой не иска да иде, скоро ще офейка така, както офейкаха и майсторите, които преди него бяха имали „късмета" да сърбат попарата в цех № 6.

Постъпи Миленчо в цеха. В началото само обикаляше край машините, оглеждаше ги коя как работи или как не работи, но дори и бурмичка не пипаше да завинти или отвинти. Работничките напразно му се молеха да отстрани повредите.

— Майсторе! — вика го една.

— Милене! — моли му се друга.

— Миленчо! Миленце! — опитва се да го привлече с нежното си гласче трета.

Напразно. Миленчо обикаля край машините, свирука си с уста и като че за нищо не го е грижа. Само по някой път, като му омръзне да слуша сърдитите гласове на жените, ще се поусмихне и ще каже:

— А вие не ми давайте зор! Аз обичам на работата лекото.

И като кажеше това, все едно, че масло наливаше в огъня и жените почваха да му викат, че е мързеливец, готованец, никаквец...

Но една заран той спря край най-разнебитената машина и каза на жената, която работеше на нея:

— Започваме! Ще помагаш така да я ремонтираме, че не само да работи, ами и да пее.

Повече от две седмици се разправя с тая машина. А като я оправи, подхвана втора, после трета, четвърта, пета... Работеше от тъмно до тъмно, а честичко — и в почивните дни. Така продължи няколко месеца. И един ден ръководството на предприятието с изненада откри, че положението в безнадеждния цех № 6 вече никак не е безнадеждно, че машините не спират през час-два, че планът се изпълнява и преизпълнява...

Изказаха благодарност на Миленчо, че добре се е справил с поставената му задача, но... като минаха няколко седмици, някои започнаха да го гледат с недобро око. И с какво друго око да го гледат, като не работеше нищо. Седи в цеха и си чете някой вестник или списание. През целия ден най-много две-три работнички да го повикат да отстрани някоя повреда в машините, той ще я отстрани тая повреда за две-три минути и пак сяда да си чете вестника или списанието. А по едно време започна да си дялка от дърво разни фигурки — човечета, козлета, зайчета...

— Това не е нормално — каза един ден директорът. — Имаме цехов майстор, за който няма никаква работа!

— Имаме го по щат! — отговори единият заместник-директор.

— Но като няма работа за него, защо трябва да го имаме? — запита другият заместник-директор.

Още същия ден предложиха на Миленчо да го преназначат на някаква друга длъжност.

— Не съм съгласен — отвърна той. — Цех № 6 си ми харесва и от него не се отказвам.

— Но в цех № 6 — възрази му директорът — ти няма какво да правиш.

— Тъкмо затова не искам да се откажа от него — усмихна се Миленчо. — Нали много пъти съм ви казвал, че обичам на работата лекото.

Не можаха да се разберат. Накрая се споразумяха Миленчо да напусне по собствено желание и да върви където ще да си дири на работата лекото...

Няколко месеца всичко в цех № 6 вървеше така, както трябваше да върви. Е, случваха се дребни повреди по машини-

Digitized by Google

те, но работничките сами си ги отстраняваха.

— Ето че си можем и без Миленчо — казваше директорът.

По-късно обаче машините започнаха да спират все по-често и по-често и вече работничките не можеха да ги оправят. Наложи се отново да бъде назначен майстор по поддържането им. Но той много скоро се отчая и каза, че ако не му назначат поне двама помощници...

Назначиха ги, но само след две-три седмици те, заедно със своя майстор, се явиха при директора и почнаха да му се молят да ги уволни, все едно по кой член на Кодекса на труда, защото нямат намерение да си тровят нервите със строшеняците в цех № 6 и защото са си намерили други местенца, където...

Тогава директорът отиде при колегата си в предприятието, където беше постъпил Миленчо.

— Моля те, върни си ни Миленчо, че без него закъсахме.

— И дума да не става! — каза оня.

Но като изпиха по едно кафе и размениха по някоя и друга приказка, се разбраха, че най-добре ще е да си каже думата Миленчо.

— Мъчно ми е за цех № 6 — призна си той. И се върна там още на другия ден. И пак, както по-рано, в началото нищо не пипна. Само обикаля край машините и гледа коя как работи или как не работи. А после ги подхвана на един, както сам казваше, двойно генерален ремонт. И така — няколко месеца.

И работата в цеха пак потръгна. Миленчо си седеше там, четеше си вестник, списание или книжка, дялкаше си от дърво различни фигурки, а по едно време, понеже вече се беше запалил и по риболова, започна да си прави изкуствени мухички, с които да примамва рибите. Но директорът вече не се оплакваше, ами казваше на другите майстори:

— Оправете си машините и си ги поддържайте така, както си ги е оправил и поддържа Миленчо, та да нямате работа по тях.

Пък Миленчо си знае неговата.

— Аз — казва — обичам на работата лекото. А който иска да му е леко, всичко трябва да свърши отдалеко. Добре и навреме. Това е!

Това е, но не можа да изкара така дълго време. Тоя път не чака да го вика директорът, а сам отиде при него.

— Брей, озори ме тоя човек! За два часа толкова приказки ми изприказва, че три пъти се изпотих.

Млъкна за няколко секунди и без да каже кой е тоя човек, заради когото три пъти се е изпотил, продължи:

— А бе това, дето той ми го казва, и аз си го мисля напоследък. Вярно, не е хубаво да стоя без работа през работно време, докато в другите цехове някои машини са закъсали, ама аз не ща да се навирам насила при никого. И затова съм дошъл при теб сега, да ти кажа направо — ако в някой цех искат помощ от мен, готов съм...

Директорът се усмихна и като присви хитро очи, запита:

— Ами на работата лекото?

— Знам ли... Може би, като помогне на другарите си, на човек му става още по-леко — замислен отговори Миленчо и тръгна към вратата.

Хаския ЧЕЛЕБОНОВ

Digitized by Google

МАОИЗМЪТ И КУЛТУРАТА

ГЕОРГИ ГИНЧЕВ

Както в цялостния живот в Китай, така и в областта на културата политиката на маоистите е антикомунистическа, хегемонистична и милитаристична. Те са скъсали с пролетарския интернационализъм, загубили са класовото социалистическо съдържание. Същността на теорията и практиката им се разкри най-ярко както в процеса на „културната революция", така и в настоящата им политика.

●

Според марксизма-ленинизма културата е съвкупност от материални и духовни ценности, създадени от народите в тяхното историческо развитие, а една от най-важните задачи на културната революция е формирането на социалистическа интелигенция. Маоизмът защищава принципа на уталитаризма, игнорира спецификата на изкуството като особена форма на съзнание и култура и свежда всичко до плоскостта политика — литература. Източник на знания според него са ръководителите и „масите", а интелигенцията е враждебна сила.

През януари 1981 г. за първи път коментаторът на в. „Женмин жибао" Ху Пин критикува идеите на Мао за интелигенцията. Той осъди тезата му, че „интелектуалците са чужда на трудовия народ сила", че „те подкопават ръководството" и извода му, че „колкото повече знаеш, толкова си по-реакционен".

Източниците на маоистката култура са традиционните китайски възгледи, формирани от будизма, дзен-будизма, даосизма, реформизма, просветителството и конфуцианството, че всичко значимо, трайно, ценно и голямо в световната култура е родено и израсло в Китай, който е център на земята, обкръжен от „варвари" и затова неговите свещени „прерогативи" го задължават да потъпква „бунтовете" на всички съседни народи, които се опитват да провеждат независима от Китай политика. А това на практика е хегемонизъм и национализъм, които са ни добре известни — агресията срещу Виетнам, Индия, СССР и т. н. Маоизмът ползва като свои източници и дребнобуржоазната идеология, утопичния социализъм и анархизма.

●

Основните положения, залегнали в политиката на маоизма в областта на културата, са изложени най-определено на съвещанието в град Янан през май 1942 г. в изказването на Мао по въпросите на литературата и изкуството. В подхода към тях той открито защищава принципите на уталитаризма, който намира добра почва в Китай и днес. Затова свидетелствува и постановката на Шекспировата творба „Леди Макбет" в Пекин през ноември 1980 г. Актуалното политическо звучене на пиесата е очевидно. На подсъдимата скамейка беше вдовицата на Мао Цзедун, жадната за власт, за повече почести и слава Цзян Цин, както се твърди в обвинителния акт. Не е трудно в героинята на Шекспир да се идентифицира последната съпруга на Мао. Традицията на маоистите от времето на „културната революция" се спазва и сега. Прагматикът Дън Сяопин, фактическият ръководител на Китай, остава верен на маоизма. И той, и групата му използват включително и театралните постановки, за да унищожават противниците си най-напред духовно, а след това може и физически. Този метод беше и в практиката на Цзян Цин и Лин Бяо, и на приближените им.

Уталитаризмът на маоистите беше продемонстриран през декември 1980 г. на сесията за конфуцианството, на която на преден план бяха изтъкнати онези негови страни, които го представят като защитник на народните интереси. Конфуций беше обрисуван като личност, която се вслушва в мнението на трудовите хора и зачита интересите им. Аналогията между него и Дън Сяопин беше толкова ясна, че не се нуждаеше от изрично оповестяване.

Digitized by Google

Сесията не беше проведена случайно по време на процеса срещу групата на Цзян Цин и Лин Бяо.

Целта на духовната култура е да служи на масите, без да се принизява, без да изпада в примитивизъм. Според марксизма-ленинизма пролетарската култура е наследник на всичко прогресивно, завещано ни от поколенията. Според маоизма културните богатства от миналото, които не обслужват пряко настоящата му политика, са враждебни. Като се опират на факта, че голяма част от китайските работници, селяни и войници са неуки, маоистите поднасят значителна част от духовните ценности на масите като сурогати или полусурогати. Мерките за издигане културното равнище на народа остават на заден план и не случайно неуките полесно се насочват в желаната посока.

Идеологическата кампания, известна под името „Да се учим от народоосвободителната армия", която води началото си от декември 1963 г., фактически днес е в действие. Провеждат я специално подбрани политически офицери. Армията, която беше използвана като решаваща сила на „културната революция", и сега се счита за велика политическа школа. Опитът и формите ѝ на работа се разпространяват върху всички сфери на дейност в страната, върху всички слоеве на населението, във всички учебни заведения. Нещо повече, сега при Дън Сяопин милитаризмът в цялостния живот на Китай, в това число и в културния, се засилва все повече и повече. Той си остава съществен белег на маоизма и в настоящия момент.

Отношението към интелигенцията по същество е отношение към науката, литературата, морала, изкуството, образованието. А интелигенцията твърде често е прицелна точка на маоистите. Красноречиво доказателство за това са периодичните „разтръсквания" на ръководствата на творческите съюзи в Китай, в резултат на което се сменят ръководства на министерства, творчески съюзи, ведомства и заведения и нерядко се заменят с политически комисари на военни окръзи или други военни специалисти. Така бяха сменени преди години секретарят на Пекинския градски комитет на ККП Дън То, до момента бил главен редактор на в. „Женмин жибао", група учени начело с ректора, той и секретар на партийния комитет на Пекинския университет, директорът на Института по икономика на Академията на науките на КНР Сун Ефан. Ами репресиите срещу 80-годишния председател на Китайската академия на науките Го Можо, срещу члена на ЦК на ККП философа Ян Сянджън, тогава директор на Висшата партийна школа при ЦК на ККП, срещу изтъкнатите философи Фън Дин и 80-годишния Фън Юлан, а също така и срещу видния литературен критик Ху Фън, участник в движението на революционните писатели и член на ръководството на Общокитайската асоциация на работниците от културата и изкуството, срещу Чжоу Ян, Мао Дун и други видни дейци от културния фронт, осъществявали по онова време партийното ръководство на литературата и изкуството в Китай.

Смените и чистките в редовете на дейците на културния фронт в КНР продължават. Верни на същността на маоизма, Дън Сяопин и неговата група и сега прилагат маоистките принципи при решаването на проблемите на културата.

След смъртта на Мао, макар плахо, някои културни дейци критикуват определени положения на маоизма. От позиции, близки до марксистките, философът Ян Сянджън, икономистът Сун Ефан, общественикът Чжан Вънтян и други призовават към трезва оценка на реалната действителност в света, към марксически подход при решаването на проблемите на китайското общество. Редакцията на излизащото в Харбин литературно-художествено списание „Вени байцзя" издаде специален брой, посветен на съветската литература. В редица материали се поставяше под съмнение правилността на антисъветските измислици на пекинската пропаганда. Разбира се, и този път не мина без поредните наказания.

Изобщо маоистите имат антимарксистко, ненаучно отношение към проблемите на науката и изкуството. Това отношение запазва своята същност и след смъртта на Мао, независимо от стремежа да се избягват крайни грубости и промяната на част от терминологията и формите на работа.

●

Атаките на маоистите срещу здравите основи на китайското кино, започнали с острата критика преди години на филма „Животът на У Сюн", днес са смекчени, но не са прекратени. Достъп до екраните получават главно филмите, които директно утвърждават настоящата политика на ръководещите кръгове.

И до днес нямаме данни да е вдигната забраната срещу класическата творба на китайската литература „Сън в червената кула", издържала проверката на времето и на китайския народ.

Преди години ръководителят на Съюза на писателите в КНР Шао Цюанлин бе обект на рязка критика и репресии заради тезисите му „Да се пише правдиво", да се пише за „средния човек". Същата участ тогава сполетя и Ху Фън, Чжоу Ян и други членове на Съюза на писателите, които се осмеляваха да проявят схващания, противоречащи на маоизма. И след смъртта на Мао екипът на Дън Сяопин, който ръководи партията и страната, проявява същото отношение към дейците на литературата, киното, театъра.

Светът не е късопаметен. Той помни, че в началото на 60-те години маоизмът срещна отпор от културни дейци, стоящи на здрави, на прогресивни идеологически и политически позиции. Поради редица стечения на обстоятелствата на страниците на в. „Пекин жибао", орган на Пекинския комитет на ККП, в. „Цзиенфанцзюн бао" (вестник на освободителната армия —

Digitized by Google

б. а.) и в. „Женмин жибао" — орган на ЦК на ККП, се появиха серии от фейлетони и есета, които, макар и издържани в духа на традиционните псевдонародни повести, изобилствуващи с образи и сцени от китайската митология и литература, разглеждаха актуални политически събития и въпроси. Най-популярни бяха сериите „Хроника на селото на трите семейства" и „Вечерни разговори в подножието на Ластовичите планини". Повечето от есетата бяха плод на перото на утвърдени писатели и журналисти и същевременно партийни дейци, заемащи отговорни постове, типични представители на китайската интелигенция. Такива бяха историкът и драматургът У Хан — заместник-кмет на Пекин, журналистът Дън Тао — главен редактор на в. „Пекин жибао", секретар на градския комитет на ККП в Пекин, драматурзите и сценаристите Тиен Хан и Ся Ян, бившата главна редакторка на някои пекински вестници Фан Цин и други журналисти, литератори, историци — повечето от тях разочаровани от политиката на маоистите относно „големия скок" и нарастващия култ към личността на Мао. Все по това време историкът и драматургът У Хан, автор на най-известната историческа пиеса „Разжалването на Хай Жуей", както в тази, така и в други свои творби се опълчи срещу методите и концепциите на маоизма и пое защитата на жертвите му. Отношението на маоистите към проявите на тези дейци са известни, но е известно и това, че проклятието към тях и творбите им и днес повече или по-малко е в сила.

Лю Шаоци, някогашен член на Постоянния комитет на ПБ на ККП, заместник-председател на ЦК на ККП и председател на КНР, вече е реабилитиран. Никой обаче не е забравил, че той се осмели в книгата си „За възпитанието на комуниста" да критикува „някои другари", които искат „непрекъснато да са хвалени и издигани до небесата" и да бъдат в ролята на „велики герои на комунистическото движение и не се спират пред нищо, за да задоволят своите амбиции". Да се открият тези „някои другари" не беше и не е трудно. Та за кого не беше и не е ясно, че става дума за Мао Цзедун? Но и кой не знае, че за тази му смелост той изчезна завинаги от политическата сцена и че „заслугата" за това принадлежи на Мао и приближените му?

Да. Лю Шаоци е реабилитиран, Цзян Цин е осъдена на смърт (с отлагане на изпълнението за 2 години), но не е произнесена присъда срещу същността на режима, който доведе до репресиите срещу носителите на прогресивните идеи в областта на културния живот в Китай.

●

Моралното поведение на маоистите е достойно за цинизма на техния учител. Опитът от „културната революция" за насаждане на идеите на маоизма на масови митинги сдилища не е напълно отречен, въпреки че е смекчен и ограничен. Паметта на народите и преди всичко на китайския народ не е забравила как на тези митинги подсъдими академици, професори, артисти, художници, окичени с всевъзможни надписи, биваха публично оскърбявани, как се издевателствуваше над тях. За да се въздействува възпитателно, често тези издевателства се предаваха по телевизията и радиото. Не могат и не бива да се забравят кладите по пекинските и по други площади, по които маоистите горяха произведения на световната литература, исторически и философски трудове, стари китайски романи. Будната съвест на планетата и днес с възмущение и гняв си спомня за настървението, с което от библиотеките и хранилищата, от музеите и частните домове, от университетите и училищата се изземваха и изгаряха творби на Толстой и Юго, на Пушкин и Шекспир, на Робендренат Тагор и Конфуции, на Достоевски и Гьоте и на още стотици световни светила на културата. Рушаха се и се оскверняваха вековни паметници на културата. Класическата китайска повест „Сън в червената кула", отпечатана през XVII век и причислена към върховете на световната литература, изчезна задълго от книжния пазар, а много екземпляри от нея изгоряха в пламъците на кладите. И всичко това все още не е отречено и осъдено категорично от ръководещите дейци на КНР, от маоистите в действие.

Моралът не е нещо, което може да се скрие. Каквато и да е украсата на фасадата му, същността му си остава. Опитите на маоистите да облекат в нови одежди постъпките си не изменя характера на техния морал.

Ние помним, че в миналото на хитрата политическа уловка за цъфтежа на стоте цветя се хванаха някои културни дейци. И след като разцъфтяха талантите им, мнозина от тях изчезнаха безследно, а други бяха репресирани. Сред тях беше Чжан Вантян, от чието перо се родиха на китайски език преводи на литературни произведения на руската и западноевропейската литература. Той беше известно време генерален секретар на ЦК на ККП, а в момента на изчезването си — кандидат-член на ПБ на ЦК и заместник-министър на външните работи.

Цитатниците вече не са единственото и всекидневно четиво в Китай. Дори мислите от Мао Цзедун, поставени на плочи пред Народното събрание в Пекин, са снети. Но в действителност художествената литература, научните трудове далеч не достигат и голяма част от народа все още ползва цитатниците и оставеното „наследство" от времето на „културната революция". Все още не е снет курсът, получил някога прозвището „духовна чистка" или „промиване на мозъците", известен и като „борба за регулиране на трите стила" — партийния, стила в образованието и стила в литературата. Този курс прокламира твърдението, че само маоистките произведения са на правилна позиция и затова

Digitized by Google

те трябва да се изучават от всички и навсякъде, за да се постигне единно „идеологическо подковаване". Следователно трудовете на класиците на марксизма-ленинизма, а и всички други прогресивни книги са погрешни и не трябва да се използват в областта на просветата, образованието и възпитанието. Мао вече не е по-сияен от слънцето, от божествата, не е всезнаещ, но маоизмът си остава. Както някога за Мао, така и сега за Дън националните постижения на Китай са неоспорим връх на световната култура. Те са истина от последна инстанция. И Дън, както и Мао, счита, че настолни книги за китайската интелигенция и за народа трябва да бъдат „китайските енциклопедични речници, древните философски трактати и старинните романи, повести и сказания".

В края на декември 1980 г. в Пекин бе публикуван том първи от „Избрани произведения" на Чжоу Енлай. Счита се, че групата на Дън Сяопин се опитва с това да компенсира все повече падащия престиж на творбите на Мао Цзедун. В публикуваният том се изтъква, че Мао не е бил изключителна личност, нито полубог. Като дава висока оценка на идеите на Мао, авторът предупреждава за опасността от левичарството, което, както се счита днес в КНР, е довело до „културната революция".

Китайската народна република не поддържа нито редовни, нито разностранни културни връзки със социалистическите страни и така държи изолиран народа от страните на реалния социализъм. Културният обмен и с буржоазните страни е ограничен. Традиционната затвореност и изолация на китайския народ не е ликвидирана. Превеждането на китайски език на романи, повести, научни и технически трудове е сведено до минимум. Обменът на хорове, театрални колективи, танцови състави, спортни екипи и т. н. също е далеч под възможностите и нуждите на китайското общество. Фактически народът е в пълна изолация от световния културен процес. Подобно явление е също в ущърб както на културните дейци, така и на китайските трудещи се. Стотици хиляди таланти няма къде и как да се изявят, не могат да обменят опит с други страни и народи. А китайският народ е трудолюбив и талантлив и ако не е наличната затвореност, той би имал много по-големи и по-значими постижения на културния фронт.

Напоследък в КНР отварят по-широко вратите на западната художествена литературна класика — предимно на английски език.

След смъртта на Мао Цзедун отношението на маоистите към просветата и образованието претърпя известни изменения. Крайностите се избягват, а през 1978 г. по личното указание на Дън Сяопин беше въведено „елитарното висше образование". Привърженците на тази система посочват като основание настъпилата след „културната революция" остра нужда от висококвалифицирани специалисти, способни да ръководят различните области на обществения живот. Елитаристите настояват да се създават повече „базови" университети, в които неголям брой студенти да се подготвят за най-перспективните специалности в живота. Подготовката им да се извършва на нивото на европейските, естествено западните, университети. Тази линия във висшето образование среща и противници, които във в. „Женмин жибао" се обявяват против „стесняване на ситото" за влизане в университетите, където през 1979 г. са приети само 3,81 на сто от завършилите средно образование.

Не е без значение, че през последните една-две години за образованието се отделят 11,27 на сто от държавния бюджет, а за военни нужди — повече от 17 на сто, без да се смятат средствата за тази цел, отделяни по други параграфи.

Театрите, кината, оперите, библиотеките вече не са затворени или полузатворени, както по времето на „културната революция". Тяхната културна дейност е впрегната в колесницата на маоизма.

И досега не ни е известно публично и определено да са осъдени погромите над културните достижения на човечеството, извършени в Китай по време на „културната революция". Тези погроми бяха признати дори от агенция „Синхуа", която на 25 август 1966 г. оповести, че: „Вечерта на 24 август Централната академия на изкуствата беше обхваната от пламъците на революцията. Беше решено да бъдат унищожени статуите на Буда, на императорите, кралете, министрите, генералите, учените, девиците, древните статуи от Гърция и Рим и от старите феодални времена в Китай... Те изнесоха от класните стаи, залите и складовете статуите на богините, принцесите и други личности, докарани от различни китайски храмове. Изнесени бяха и каменните фигури на конете и тигрите от гробовете на императорите, статуите на израелския цар Давид и на Венера от гръцките легенди, статуите на Аполон... Всичко това беше разбито и изгорено." Тези факти характеризират както „културната революция", така и училищната реформа. Нещо повече, те показват лика на маоистите, същността на тяхното учение в действие.

Маоистите разчитаха и разчитат и в областта на просветата и образованието — както вече отбелязахме — до голяма степен на армията. На митинг на 28. XII. 1966 г. на „радикалните културни дейци" от всички културно-артистични университети и училища лично Цзян Цин провъзгласи преминаването към армията на артистичните, балетните и оперните училища, филхармонията, театрите и оперите в Пекин. Според ораторката само под ръководството на армията може и трябва да се направят действителни крачки към пълното „прочистване на китайската култура от буржоазните и ревизионистичните елементи", да се постави на истински национални основи. Днес Цзян Цин е осъ-

Digitized by Google

дена на смърт, но армията продължава да крачи с тихи, но твърди крачки на попрището на културата в КНР. В жертва заради жертвите на „културната революция“ днес се пренасят Цзян Цин и Лин Бяо и техните приятели, но на съд не е призован организаторът, вдъхновителят и ръководителят на погромите по времето на „културната революция“ Мао Цзедун. С това организаторите на процеса се стремят да оставят маоизма неопетнен.

●

В резултат на маоистката дейност в КНР съществува хаос, несигурност, политически, морален и културен упадък. Ръководната върхушка се съюзи с враговете на социализма.

Борбата срещу дейците на културния фронт в Китай е борба против марксизма-ленинизма, борба за утвърждаване на маоизма. „Прагматиците“ маоисти реализират някои изменения в идейната платформа на великоханската политика. Целият културен фронт е впрегнат да доказва, че те не са съгласни с всичко, завещано от Мао. „През последните си години и особено при културната революция, започната и ръководена лично от него, Мао Цзедун допусна големи грешки и причини големи нещастия на Партията и народа“, се подчертава през декември 1980 г. на страниците на в. „Женмин жибао“. Но „прагматиците“ маоисти са склонни към релативистично отношение към идейното наследство на Мао, което им дава възможност да прикриват великоханската същност на „своя принос“ в марксизма-ленинизма, да милитаризират цялостния живот в страната, да прокарват тезата за „продължителното съществуване на многоструктурна икономика“, т. е. за създаване на почва за възраждане на капиталистически тенденции.

Във висшето образование все повече и повече се налага елитаризмът. Целият културен фронт е впрегнат да доказва, че националната буржоазия е ликвидирана като класа, че противоречията между работническата класа и буржоазията нямат антагонистичен характер. Това по същество е връщане към дяснoревизионистичните и националистически схващания на Мао за „новата демокрация“. „Прагматиците“ маоисти ратуват за връщане към „автентичните“, „истинските идеи“ на председателя, които били „изопачени и фалшифицирани“ от Цзян Цзин и Лин Бяо и хората около тях. Органите на пропагандата издигат призиви за „търсене на истината във фактите“, за „придържане към реалистичен подход“. Човечеството обаче помни и не забравя, че по времето на Мао Цзедун тези лозунги бяха използвани за откъсване на ККП и китайското революционно движение от международното революционно движение, от комунистическите и работническите партии, за утвърждаване на „различни национални марксизми“ и противопоставянето им на СССР и на страните от социалистическата общност.

Digitized by Google

НА РАВНИЩЕТО НА СЪВРЕМЕННИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

Въз основа на богат фактически материал из дейността на Ленинградската областна партийна организация авторите на сборника **„ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО — НА РАВНИЩЕТО НА СЪВРЕМЕННИТЕ ИЗИСКВАНИЯ"** (от поредицата „Опитът на КПСС" на Партиздат) популяризират и обобщават поучителния и много полезен опит на тази водеща областна партийна организация.

„Както за цялата страна, така и в живота на Ленинградската партийна организация, на трудещите се от града и областта особено място заема последното десетилетие, което ни отделя от половинвековния юбилей на съветската власт — четем в статията „По пътя на ленинската Партия" на члена на Политбюро на ЦК на КПСС и първи секретар на Ленинградския областен комитет на КПСС Г. В. Романов, поместена на уводно място в сборника. — Именно през този период бе реализирана широката програма за концентрация и специализация на производството и за свързването му с науката. Това даде възможност коренно да се промени структурата на много отрасли, да се създадат обективни условия за по-нататъшно повишаване на ефективността на производството и за ускоряване на научно-техническия прогрес, да се осигурят в крайна сметка по-високи темпове на нарастване на обема на производството и на производителността на труда" (стр. 8, 9).

Благодарение на обединяването, на концентрацията и специализацията, както и на повишаването на ефективността и качеството на работата обемът на промишленото производство в Ленинградска област през това време се е удвоил. Реализирана е надпланова продукция за 2,5 млрд. рубли. Целият прираст е за сметка главно на по-високата производителност на труда. Значителни успехи са постигнати в селското стопанство и в другите отрасли. Във всички тези дръзновени дела са вложени трудът и умението на специалистите и на ленинградската работническа класа, на трудовите хора в областта. В основата на тези успехи стои **решаващата дума на партийната дейност, работата на партийните организации и ръководства, активността и авангардната роля на комунистите, което в книгата е разкрито твърде обстойно, всестранно и убедително.**

Материалите в сборника са обособени в **три основни раздела.** В първия от тях читателят се запознава с богатия опит в **партийното ръководство на стопанското строителство.** Първата статия в този раздел разкрива ролята на контрола и проверката на изпълнението в съвременния ленински стил на партийно ръководство. С голям интерес се четат и страниците за изработването по препоръка на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Л. И. Брежнев комплексен план за икономическо и социално развитие на Ленинград и областта през десетата петилетка, за осъществяването му, както и планът за 1981—1985 г. и перспективата до 1990 година. Добър опит също е предаден за повишаване боеспособността на първичните партийни организации като организатори за осъществяване на социално-икономическата политика на Партията, за новото в работата на комисиите за партиен контрол, за съчетаването на работата им с другите форми на обществен контрол. Много полезни са и статиите за авангардната роля на партийните организации в

Партийното ръководство — на равнището на съвременните изисквания (За работата на Ленинградската партийна организация), Партиздат, С., 1980, с. 244.

Digitized by Google

борбата за технически прогрес и за системен подход към проблемите на качеството.

Вторият раздел е посветен на **идеологическата работа на партийните организации.** В него се осветляват актуални проблеми на идейновъзпитателната дейност на партийните организации за въоръжаването на трудещите се със задълбочени политически знания и за повишаване отговорността на специалистите. В статията „Достойно попълнение на работническата класа" се разкрива **същността на комплексната система за подготовка и възпитание на младото поколение,** оценена твърде високо от Централния комитет на КПСС. В това отношение полезна дейност развива градският координационен съвет за своевременно професионално ориентиране на учащите се, с оглед своевременно да се осигурява нов приток от млади работници в различните отрасли и предприятия и да се помогне на младия човек да избере професия, която му е по сърце и способност. Съветът е съставен от партийни, държавни и други обществени дейци. Трите работни групи в него диференциално проучват личността на всеки ученик във връзка с правилното му професионално ориентиране, обучение и политическа подготовка. Градският координационен съвет работи в тясна връзка с подобни съвети към районните партийни комитети. Тук са показани и редица още поучителни инициативи на партийните организации и трудовите колективи във връзка с подобряване на материалната база за трудовото обучение в началните класове, с осигуряването на индивидуални професионални консултации за юношите и девойките, издаването на печатни научно-методически помагала за професионално ориентиране, засилване ролята на наставничеството и майсторите за създаване любов към избраната професия и за по-бързото адаптиране на младите в трудовите колективи. В резултат на това юношите и девойките в Ленинград и областта масово участвуват в съревнованието под девиза „От висококачествената работа на всеки — към висока ефективност от труда на колектива!".

Последният раздел съдържа три статии по **проблемите на организационно-партийната работа.** В първата от тях се разглежда въпросът за издигане на организационната работа в Партията на по-високо равнище. Авторът на статията Р. С. Бобовиков обръща внимание върху обстоятелството, че плановостта и перспективността винаги са били и остават важно условие за осигуряване на целеустременост, последователност и резултатност в дейността на партийните организации. Този подход отдавна е утвърден в практиката на партийните организации в Ленинград и областта. Новото през последните години е, че перспективното планиране на партийната работа е получило още една сигурна опора в плановете за икономическото и социалното развитие. В организационно-партийната работа се обръща особено внимание върху **ония мероприятия,** които предвиждат непрекъснато да се засилва ролята на партийните организации в решаването на такива важни проблеми **като повишаването на ефективността** на производството и **развитието** на творческата активност на трудещите се.

По отношение обучението на партийния актив особено значение в статията се придава на изучаването на челния опит в ръководството на икономиката, в комунистическото възпитание и вътрешнопартийната работа. Изтъква се ролята на методическите съвети и на кабинетите за организационно-партийната работа за обобщаване и разпространяване на този опит. Интерес в това отношение представлява работата на методическия съвет на Красногвардейския районен комитет на КПСС, в който влизат четиридесет партийни активисти — работници на районния партиен комитет, секретари на партийни комитети и организации, партийни групови отговорници и др. Работата на този съвет се ръководи лично от първия секретар на районния комитет. Главното в работата му е изучаването и разпространяването на положителния опит. Съветът активно участвува в подготовката на семинарите със секретарите на първичните и цеховите партийни организации, с партийните групови отговорници, провежда индивидуални и групови консултации.

През годините след XXV конгрес на КПСС в областта се отделя по-голямо внимание и на **усъвършенстването на структурата на партийните организации.** Създаваните единни партийни организации в производствените и научно-производствените обединения стават сплотяващо партийно ядро на тези големи трудови колективи. Една от важните форми на работа в тези условия са **съветите на секретарите на партийните организации.** С права на съвещателни органи те се събират периодично, за да съгласуват и координират дейността на партийните организации по въпросите, свързани с партийното ръководство на производството, работата с кадрите и организацията на социалистическото съревнование. По тяхна инициатива се провеждат събрания на партийния и стопанския актив на обединенията по перспективите за развитието на производството и актуални въпроси на икономическата дейност. Създадена е и по-нова организационна форма — **партийни комитети с разширен състав,** примерно от 35 до 55 комунисти. Те поддържат по-тесни връзки с цеховите партийни организации и партийните групи, по-задълбочено изучават въпросите, по-целенасочено влияят върху решаването на задачите в колектива. За оперативно ръководство на работата всеки такъв комитет избира и свое бюро.

Интерес представлява също опитът на Петроградския районен комитет на КПСС, който отделя голямо внимание на създаването на нови низови партийни ядра в

Digitized by Google

производствените участъци и в бригадите. В резултат на това още през 1976 г. броят на партийните групи във водещите в района предприятия, като обединение „Красногвардеец", завод „Полиграфмаш", значително е увеличен. За повишаването на тяхната роля много допринася настойчивостта на районния комитет за засилване действеността на събранията на партийните групи, в чиято подготовка и провеждане активно участвуват членовете на партийните комитети и на бюрата на цеховите партийни организации. Градските и районните комитети, първичните партийни организации полагат големи грижи да се повишава активността на партийните групи при подготовката на най-добрите безпартийни работници в колектива за приемането им в Партията. Много полезна работа вършат партийните групи и за възпитанието на младите комунисти, за разпределението на партийните поръчения и проверката за тяхното изпълнение, за укрепването на партийната дисциплина и повишаването личната отговорност на всеки комунист. За нарасналото влияние на тези низови звена свидетелствува и широката практика да се създават временни партийни групи на строителните площадки и на пусковите обекти

С богат опит са наситени и статиите **за работата на районния партиен комитет за укрепването на първичните партийни организации и за засилването на тяхната роля като ръководно политическо ядро на колектива и за работата с кадрите.** Сочи се важното значение на пленума на областния комитет на КПСС, състоял се още през септември 1971 г., който в съответствие с решенията на XXIV конгрес на КПСС очертал перспективите и разработил конкретна програма за **работата с кадрите.** Цялостната дейност на партийните организации в Ленинград и областта с кадрите е организирана в няколко основни направления: подготовка на достойно попълнение на редовете на работническата класа; обучение и възпитание на специалистите от народното стопанство; усъвършенстване на подбора, разпределението и възпитанието на ръководните партийни, държавни, стопански, профсъюзни и комсомолски кадри; всестранно подобряване използването на трудовите ресурси; осигуряването на дееспособен кадрови резерв и системна работа с резервните кадри.

През десетата петилетка подготовката и възпитанието на специалистите от народното стопанство придоби още по-голямо значение в работата на КПСС. Съвременният ръководител освен икономически знания трябва да има висока професионална и идейно-теоретическа подготовка, повишена отговорност за личния си принос в ускоряването на техническия прогрес. В Ленинград функционират учреждения за преподготовка и повишаване квалификацията на средното и висшето ръководно звено. Широко се използва и самостоятелната подготовка. Основно място се отделя на изучаването на най-новите постижения на науката и техниката, челния производствен опит, на съвременните методи на планиране, организация и управление на производството, на използването на съвременната изчислителна техника.

Голямо внимание в тези материали се отделя и на **усъвършенстването на вътрешнопартийната информация** — от горе на долу и от долу на горе — с оглед всестранното подобряване на партийното ръководство на целокупния обществен живот. На въпроса за организацията на вътрешнопартийната информация и засилването на нейната ефективност се спира и Н. В. Терехова в статията си „Районният комитет и първичните партийни организации", в която се обобщава опитът на Куйбишевския районен комитет на КПСС. В практиката на този комитет през последните години са внедрени информационно-търсещи системи, при които с помощта на перфокарти системно се събират и обобщават някои основни сведения за дейността на първичните партийни организации. По-конкретно тези сведения обхващат подготовката и провеждането на партийните събрания, изпълнението на перспективния план, политическото и икономическото образование, посещението на партийните организации от работници в апарата на районния комитет и други. Сектор „Информация" на районния комитет всеки месец обобщава резултатите от провежданите събрания по групи организации и общо за целия район. Контролът чрез перфокартите позволява своевременно да се разкриват успехите и слабостите в работата, включително и относно системното посещаване и подпомагане на партийните организации от ръководни дейци и други сътрудници на комитета.

Куйбишевският районен партиен комитет е разработил и така наречените „паспорти на партийните организации". В тях се отразяват технико-икономическите показатели на предприятието, данните за социалистическото съревнование и за авангардната роля на комунистите в производствената дейност и обществения живот, идеологическата работа, състоянието на производствената и партийната дисциплина. Тези паспорти дават възможност за всестранна оперативна и делова оценка на работата на организациите. За получаването на делова информация и едновременно с това за повишаването на научността в партийната дейност и партийното ръководство комитетът организира социологически изследвания.

●

Сборникът „Партийното ръководство — на равнището на съвременните изисквания" е своевременен и ценен помощник за въоръжаването на партийните и стопанските кадри, на всички комунисти и трудещи се у нас със знания в областта на партийното ръководство на народното стопанство, в организационно-партийната и идеологическата работа на партийните организации.

Петър РАДЕВ

Digitized by Google

КНИГА ЗА МЛАДИЯ КОМУНИСТ

Така е озаглавена книгата на Димитър Петков, издадена от Партиздат в края на миналата година. В нея младият комунист — предстоящ или отскоро станал член на Българската комунистическа партия, може да намери онзи минимум от знания, без които трудно би могъл да спечели и да защищава високото доверие, което му се гласува, и да отстоява успешно голямата отговорност и изпълнява задълженията на редник на славната Благоевско-Димитровска партия. Строго погледнато, това добре замислено и осъществено организационно-политическо и идеологическо помагало може с успех да обслужва един много по-широк кръг от членския състав на Партията, включително и членовете на партийните бюра. А за партийните секретари тя може да бъде подръчно ръководство, близък съветник по най-важните въпроси не само на вътрешнопартийния живот, но и по-специално по организираната, методическа и плодоносна работа с младите партийни членове.

Авторът умело е направил подбор на основното, главното от историята на комунистическото движение и на нашата партия, от марксистко-ленинската наука за света и обществото, от партийното строителство, сърцевина на което е ленинското учение за Партията от нов тип, както и от многогодишната партийна практика по подбора и подготовката на бъдещите партийни членове, по научното регулиране социалния състав на Партията.

В увода си Д. Петков казва: „Всеки човек изживява с дълбок трепет момента, когато встъпва в редовете на Комунистическата партия. Тогава може би той не осъзнава напълно колко голяма, дълбока бразда прокарва в живота си. Но скоро се убеждава, че като редник от бойния строй на ръководната сила на обществото той е поел нови грижи и отговорности. Всекидневието му се изпълва с допълнително усърдие, труд и борба. Цялото му съществуване се осмисля по друг начин. Повишава се ролята му на активен съзидател и творец, на борец и труженик в обществото" (с. 5). Оттук произтича ненатрапеният логичен извод, че по-пълноценно може да изживее този съдбовен момент в своя живот и още от първите си дни в Партията да бъде максимално активен и полезен онзи млад комунист, който овладее навреме, макар и в най-едри линии, марксистко-ленинската наука за обществото, за Партията и държавата, който познава основните принципи, върху които се осъществява ръководната роля на Партията на съвременния етап, който знае добре своите права и задължения като комунист.

Книгата за младия комунист дава на първо място най-важните знания за същността и историческата роля на Комунистическата партия. В този раздел са приведени сведения за създадения от Маркс и Енгелс Съюз на комунистите в Германия през 1847 г., както и за написания от тях Манифест на Комунистическата партия, който има огромно идейно-теоретическо, програмно значение за развитието на комунистическото движение в цял свят. Разгледани са накратко разработените в Манифеста теоретически, социално-класови и организационни основи на Комунистическата партия като политически представител и ръководител на работническата класа. Посочени са основните етапи в развитието на комунистическото движение, рожба на което е и създадената от Ленин Партия на болшевиките, подготвила и осъществила успешно най-великата революция в човешката история — пролетарската революция, а след това изградила първата в света социалистическа държава.

Сравнително по-подробно е разказана героичната история на Българската комунистическа партия от създаването ѝ през 1891 г. на връх Бузлуджа до наши дни. Авторът е успял стегнато, но ясно да охарактеризира най-важните етапи от развитието на Партията и особено етапа на нейната болшевизация, който е и най-плодотворният в нейното додеветосептемврийско развитие. Връх на болшевизацията на БКП, както правилно се сочи в книгата, е утвърждаването на димитровския курс, кой-

Димитър Петков, Книга за младия комунист, Партиздат, С., 1980, с. 188.

Digitized by Google

то доведе до организираната подготовка и провеждане на социалистическата революция и в България като естествено и закономерно продължение на Октомврийската революция в Русия.

Добре са развити и главните, историческите задачи, които все по-успешно решава БКП в годините след народната победа, за да стигне в наши дни до непосредственото изграждане на развитото социалистическо общество в България. Преобразявайки обществото, дълбоки промени настъпиха през този период и в самата Партия, сочи авторът. Неимоверно се разшири социалната й база и, без да престава да бъде Партия на работническата класа, тя постепенно се превръща в Партия и на целия народ.

Във втория раздел на книгата авторът си е поставил за задача да запознае младите комунисти със същността на комунистическите идеи, да им разкрие тяхната непреходна жизненост и непобедима сила. И тук той е съумял да проследи бегло, но убедително трите източника и трите съставни части на марксизма. При това, да ги представи в развитие от онзи далечен ден на появата на Комунистическия манифест, когато, по думите на Маркс и Енгелс, комунизмът все още „бродеше като призрак над Европа", до ден-днешен, когато той е всепризната държавна идеология в страните от огромната социалистическа общност и е завладял умовете и сърцата на милиони комунисти и безпартийни честни хора от останалия, несоциалистическия свят.

Още в началото на раздела Димитър Петков цитира известната Ленинова характеристика на марксизма, който „няма нищо подобно на „сектантство" в смисъл на някакво затворено, закостеняло учение, възникнало встрани от главния път на развитието на световната цивилизация" (с. 35). Марксовото учение, подчертава Ленин, „възникна като пряко и непосредствено продължение на учението на най-великите представители на философията, политическата икономия и социализма..." (с. 36).

По-нататък авторът разглежда марксистко-ленинската философия, която лежи в основата на научния светоглед на комуниста, като разкрива както нейната последователно материалистическа същност, така и законите на диалектиката, по които се развива материалният свят, включително и човешкото мислене. Правилно в книгата се подчертава огромното значение на разработения от Маркс и Енгелс исторически материализъм, с помощта на който те приведоха за първи път в стройна научна система представите за строежа и развитието на човешкото общество.

В стегнато изложение са разкрити и основните моменти на политическата икономия като една от главните съставни части на марксизма. Посочени са огромните заслуги на Маркс за разработването на икономическата наука, преди всичко на буржоазното общество, в епохалния му труд „Капиталът", както и за разкриването на обективните икономически закони, по които се развива общественото производство като база на всяка обществено-икономическа формация.

Полезни знания ще получат в този раздел младите комунисти и за закономерното преминаване на буржоазното общество към социализма чрез организираната и ръководена от Комунистическата партия социалистическа революция, за необходимостта от установяване на диктатура на пролетариата за осигуряване постепенния преход от антагонистическото класово общество към социално еднородно, безкласово общество на комунизма, за мястото и ролята на Комунистическата партия в този продължителен и сложен социално-икономически процес и т. н.

За идейната убеденост на младия комунист голяма роля безспорно играе познаването на идейно-теоретичните основи на Комунистическата партия и по-конкретно на творческия, съзидателен характер на марксизма-ленинизма. Съзнанието, че Маркс и Енгелс за пръв път в човешката история създадоха учение, главното предназначение на което не е просто да бъде обяснен светът, а той да бъде изменен, има голямо вдъхновяващо и окрилящо значение не само за младите партийни членове. В този смисъл разработените и разяснени в книгата въпроси, свързани с програмата на Комунистическата партия, имат както общо познавателно, така и конкретно практическо значение. Защото едва ли бъдещият член на нашата партия, пък и не само бъдещият, би могъл да бъде високосъзнателен борец и съзидател на развитото социалистическо общество у нас, ако не са му пределно ясни както по-далечните, така и непосредствените високи цели и задачи на комунистическия авангард на българската работническа класа, на целия трудов народ.

Ала също така е безспорно, че не може да бъде пълноценен боеви член на Партията и онзи, който не познава в достатъчна степен и нейните организационни основи, тоест принципите, върху които се изгражда и функционира огромният партиен организъм като единна социална система от най-висок разред; който не е овладял принципите и нормите на партиен живот и ръководство. Ето защо на този изключително важен кръг от въпроси Д. Петков е отделил достатъчно, съобразно общия размер на книгата, място и внимание. Той е успял да спре вниманието на младите си читатели върху най-важните моменти, опирайки се преди всичко на Ленниновото учение за Партията от нов тип, развито и обогатено след него преди всичко от комунистическите партии в социалистическите страни и на първо място от Комунистическата партия на Съветския съюз. Пестеливо авторът охарактеризира Партията като преден, съзнателен, организиран отряд на работническата класа, като висша форма на класова организация, като въплъщение на живите връзки на работническата класа с останалите трудови слоеве на народа.

Теоретическа и главно практическа стой-

Digitized by Google

ност имат страниците от „Книга за младия комунист", отделени на Устава като основен закон на Партията. С основание авторът изтъква, че второто главно задължение на всеки комунист е да познава добре и строго да спазва партийния Устав. И това е така, защото тъкмо партийният Устав „създава единен ред в цялата Партия, без което тя не може да функционира като истински съзнателен и организиран отряд на класата".

В раздела за партийните органи и организации се отговаря на редица въпроси, които живо интересуват и вълнуват бъдещите, пък и не само бъдещите партийни членове, като например какво всъщност представлява първичната партийна организация, какви са нейните функции и роля в живота на Партията. Тук по-подробно авторът се спира на ръководната, идейно-възпитателната и организаторската функция на партийната организация като главно структурно звено, като основа на Партията.

Заслужено внимание в книгата се отделя и на най-новите постановки за развитието на първичните партийни организации на съвременния етап като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, като техни политически ядра и политически ръководители, разработени през последните години от другаря Тодор Живков.

Безспорен интерес представлява за бъдещия партиен член особено разработката на въпросите, свързани пряко с кандидатствуването в Партията. Тук са посочени както качествата, на които трябва да отговаря кандидатът за член на Партията, така и начините, по които той би могъл да кандидатствува. Изяснени са и задачите на партийните комитети и особено на партийните бюра по организирания подбор и подготовка на младите хора за приемането им в Партията. Правилно се подчертава, че в никакъв случай това не може и не бива да се разглежда като самодеен, стихиен процес, насочван единствено от личното съзнание и желание на кандидата.

Последните страници на книгата са адресирани не само към тези, които вече са приети в Партията, но и към партийните бюра. Тук читателят се запознава с правата и задълженията на партийните членове, от правилното разбиране и упражняване на които зависи в много голяма степен както активността на отделния комунист, така и интензивността на вътрешнопартийния живот като цяло. В този смисъл в случая е важно не само те да се знаят добре от партийните членове, но и да се осигуряват нормални условия за безпрепятствена изява и развитие на вътрешнопартийната демокрация, което е главна грижа преди всичко на партийните бюра.

Заслужено накрая авторът е разказал положителен опит на добра, съдържателна и целенасочена работа с младите комунисти както преди, така и след приемането им в Партията.

Няма съмнение, че „Книга за младия комунист" ще бъде посрещната със заслужен интерес не само от ония млади хора, на които предстои да кандидатствуват за Партията, но и от прекрачилите вече нейния праг. Защото тя наистина е едно полезно ръководство, от което те могат и трябва да черпят онзи минимум знания, без които не биха били достатъчно активни и полезни редници на Партията и съзидатели на социалистическото общество в нашата страна.

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ТОДОР ЖИВКОВ

НЯМА И НЕ МОЖЕ ДА ИМА СИЛА, КОЯТО ДА РАЗДЕЛИ БЪЛГАРИЯ ОТ СТРАНАТА НА СЪВЕТИТЕ

Под това заглавие Партиздат публикува в отделна брошура Приветствена реч на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ другаря Тодор Живков пред Двадесет и шестия конгрес на КПСС, произнесена на 24 февруари 1981 година.

АПРИЛСКИ ИЗМЕРЕНИЯ

Никола Стефанов

Тази пролет се навършват двадесет и пет години от историческия Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 година. Априлското дело е органически свързано и в най-висока степен олицетворява историческата роля и заслуги на другаря Тодор Живков като пръв партиен и държавен ръководител, като крупен теоретик, политик и организатор, като бележит деец на международното комунистическо и работническо движение, като пламенен патриот и интернационалист.

Настоящата книга е посветена на делото и личността на другаря Тодор Живков. Тя съдържа четири раздела. В първия раздел авторът разглежда въпроса за ролята на народните маси и личността в историята, за ролята на „социалните качества" в дейността на видната личност и др. Във втория раздел под заглавие „По законите на науката и хуманизма" авторът анализира борбата за висока ефективност и високо качество като решаващо звено на сегашния етап в изграждането на развито социалистическо общество у нас, спира се на въпроса за новаторството в теорията и практиката на социалното управление, на мултипликационния и новия икономически подход. В третия раздел „За нов подем на научно-техническия прогрес" се анализират априлската линия и научната политика, подходът в научната политика, измеренията на подхода, интелектуализацията като формула за прогрес в епохата на научно-техническата революция. В последния раздел се разглежда проблемът за образователното дело у нас, по-нататъшното развитие на нашата образователна теория и практика.

БКП И СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ПРЕУСТРОЙСТВО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

1944—1958

Минка Трифонова

Авторката изследва политиката, теорията и практиката на Българската комунистическа партия в социалистическото преустройство на селското стопанство. В книгата е показан творческият подход и умението на нашата партия да използва и развива марксистко-ленинската теория и практиката на съветските колхози в това историческо дело. В нея се проследява борбата за преодоляване на частнособственическото чувство у селяните, самото изграждане и развитие на ТКЗС, ДЗС, МТС и победата на социализма в българското село. Анализирайки творческия процес, осъществяван под ръководството на Партията от народнодемократичната власт, монографията разкрива отстраняването на обективните и субективните трудности и грешки, които съпровождаха социалистическото преустройство на селското ни стопанство. Изтъкната е ролята на Георги Димитров на Петия конгрес на БКП, на който беше начертан пътят за социалистическото развитие на България, на Априлския пленум от 1956 година.

ИЗДАТЕЛСТВО «НАУКА И ИЗКУСТВО»

МИСЛИ

Ярослав Радев

В сбита форма авторът е изразил свои наблюдения върху живота и обществените отношения, върху човешките нрави, слабости и увлечения. Под формата на сентенцията и афоризма той ни поднася не само житейска мъдрост и остроумие, но и висок нравствен патос, изявява своята гражданска позиция по редица проявления на Малката правда.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ДИАЛЕКТИКА ОБЪЕКТИВНОГО И СУБЪЕКТИВНОГО В РАЗВИТОМ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОМ ОБЩЕСТВЕ, Руковод. авт. кол. Г. Г. Вдовиченко, Киев, Вища школа, Изд-во при Киев. ун-те, 1980.

В монографията се анализират методологически проблеми на диалектиката на обективното и субективното в развитието на социалистическото общество, различните аспекти на техните взаимовръзки. Разглеждат се характерните особености на непрестанно растящата роля на субективния фактор в комунистическото строителство, обществените потребности и интереси като форма на връзка между обективното и субективното. Критикуват се буржоазните и ревизионистически възгледи за отношението между обективното и субективното в развитото социалистическо общество.

Ладыгин Б. Н. и др., ИСТОРИЧЕСКИЙ ОПЫТ СОТРУДНИЧЕСТВА СТРАН СЭВ, М., Изд. „Мысль", 1980.

Книгата обобщава тридесетгодишния опит в социалното и икономическото сътрудничество и развитие между страните от СИВ, разглежда обективните основи на този процес, както и субективните фактори на това развитие. Авторите показват дейността на КПСС, на братските партии за разгръщането на взаимнообвързаните процеси на сътрудничество и сближение между страните от социалистическата общност в икономиката, политиката и идеологията.

Владимиров, С. и Теплов, Л., КУРСОМ ХЕЛЬСИНКСКИХ ДОГОВОРЕННОСТЕЙ, М., „Международные отношения", 1980.

Авторите разкриват конкретното съдържание на миролюбивите инициативи, които предприема Съветският съюз съвместно с другите страни от социалистическата общност за осъществяване на Заключителния акт на Съвещанието по безопасност и сътрудничество в Европа. Наред с това те разобличават дейността на НАТО и военнопромишлените комплекси на западните държави и преди всичко на САЩ, която се явява в разрез на хелзинкските договорености.

Чиркин, В. Е., БУРЖУАЗНАЯ ПОЛИТОЛОГИЯ И ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТЬ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН: КРИТИКА КОНЦЕПЦИИ „ПОЛИТИЧЕСКОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ", М., „Международные отношения", 1980.

Въпросът за пътя на политическото развитие на освободилите се страни е един от най-актуалните въпроси на съвременността. В книгата се разказва как буржоазната наука обяснява това развитие и какво е то в действителност. С убедителни примери авторът доказва, че практиката опровергава буржоазната концепция за „политическата модернизация" на тези страни, т. е. развитието им по образец на западните страни и потвърждава жизнеността и силата на марксистко-ленинската теория в това отношение.

Китаев, Н. И., СОЦИАЛЬНОЕ НАСИЛИЕ В СОВРЕМЕННОМ КЛАССОВОМ ПРОТИВОБОРСТВЕ, Минск, Изд. БГУ, 1980.

Монографията анализира закономерностите и формите на проявление на социалното насилие, което империализмът упражнява срещу националноосвободителното движение в съвременността. Разкриват се скритите причини на активното вмешателство на националните армии в политическия живот на младите освободили се страни. Подлагат се на критика антимарксистките концепции в това отношение на различните буржоазни, опортюнистически направления, в това число и на маоистите.

Кедров, Б. М., ЛЕНИН И НАУЧНЫЕ РЕВОЛЮЦИИ (Естествознание, физика), Понятие естественно научной революции ее типы; революция в физических представлениях о материи, Изд. „Наука", М., 1980.

Каролева, Т. В., СЕМЬЯ И КРИЗИС МОРАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ БУРЖУАЗНОГО ОБЩЕСТВА (на материалах США), ред Н. Г. Юркевич, Минск, Изд. „Наука и техника", 1980.

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
JUL 8 1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

Partien zhivot

6 СОФИЯ, АПРИЛ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 6 АПРИЛ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Т. Живков — Отчет на ЦК на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на Партията 3

Доклад на комисията по предложенията за изменения и допълнения в Устава на БКП 65

Резолюция на XII конгрес на БКП във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум 67

Резолюция на Дванадесетия конгрес на БКП по доклада на др. Т. Живков 73

Решения на XII конгрес на БКП 73

Пленум на ЦК на БКП 75

Заседание на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП 75

Реч на др. Тодор Живков при закриването на Дванадесетия конгрес на БКП 76

●

Русин Донев — Някои проблеми на ефективността на марксистко-ленинската подготовка на кадрите 79

К. Кръстев — Ръководител—възпитател 85

К. Харизанов — Дисциплина значи отговорност 91

Digitized by Google

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, Л. Причкапов, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2397. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 21. IV. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ОТЧЕТ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ ПРЕД ДВАНАДЕСЕТИЯ КОНГРЕС И ПРЕДСТОЯЩИТЕ ЗАДАЧИ НА ПАРТИЯТА

Доклад на първия секретар на ЦК на БКП др. ТОДОР ЖИВКОВ

Драги другарки и другари делегати,
Уважаеми гости,

От Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия изминаха пет години. Сега от трибуната на Дванадесетия конгрес ние можем да заявим: това бяха години плодотворни, наситени с усилен труд и творчество, с дръзновение и упоритост, години, през които нашият народ, ръководен от своята партия, направи широка крачка напред в изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България.

По щастливо съвпадение Дванадесетият партиен конгрес се провежда в година на славни юбилеи. През 1981 година се навършват 13 века от основаването на българската държава, 90 години от създаването на партията, 25 години от историческия Априлски пленум на Централния комитет. Затова заедно с удовлетворението от делата на отминалата петилетка в Конгресната зала се чувствува и радостното празнично вълнение от годишнините на тези събития.

Същевременно в залата, в която заседава Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия, ще отеква и ще се слива с нашия глас и ехото на най-мъдрия и най-авторитетния глас на нашето време — гласът на великата партия на Ленин, прозвучал с такава могъща и добра сила от трибуната на нейния Двадесет и шести конгрес. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Дванадесетият конгрес е осмият поред партиен конгрес, посветен на социалистическото изграждане на Родината. Всеки един от предишните конгреси разглеждаше и даваше отговор на назрелите проблеми и задачи на общественото развитие, отбелязваше нов, по-ви-

Digitized by Google

сок върх в борбата на партията и народа за социализъм и комунизъм. Ето защо комунистите и целият наш народ очакват думата на Дванадесетия партиен конгрес с огромен интерес и доверие.

Като отбелязвам това, искам още тук, в началото на доклада, със синовна гордост да изтъкна, че нашият политически зрял и предан на комунизма народ не просто очакваше партийния конгрес. Той участвуваше най-активно в обсъждането на проблемите и задачите, които животът и партията поставяха в дневния ред на конгреса. Разисквания-та на отчетно-изборните събрания и конференции; политическата и трудовата активност на народа в предконгресните месеци; разгърналата се дискусия и многобройните предложения по проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес — всичко това отново и по най-категоричен начин демонстрира сплотеността на комунистическите редици, несъкрушимото единство на партията и народа, тяхната безпределна вярност към ленинската априлска линия, тяхната готовност да я претворяват в живи дела. *(Бурни ръкопляскания.)*

Няма никакво съмнение, че очакванията на комунистите, на народа ни ще бъдат оправдани. Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия ще обсъди делово и задълбочено изключително важните по мащабност и значимост проблеми и задачи, стоящи пред партията и страната, и ще открие нови, светли простори за труд и творчество в името на човека, за благото на народа, за тържеството на социализма и комунизма в нашата любима, прекрачваща в своето 14-о столетие Родина. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

I. ГЛАВНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ПАРТИЯТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПАРТИЙНАТА ПРОГРАМА И НА СЕДМАТА ПЕТИЛЕТКА

Другари,

Измина първото десетилетие от приемането на Програмата на партията за изграждане на развито социалистическо общество. Естествено е Дванадесетият конгрес да отчете както изпълнението на седмия петгодишен план, така и главните резултати от нашата работа и борба за осъществяване на предначертанията в партийната програма.

Оценката на Централния комитет на партията за постигнатото през изминалото десетилетие е положителна. Завоювани са големи успехи и в промишлеността, и в селското стопанство, и в строителството, и в транспорта, и в търговията, и в културата, и в образованието, във всички области на обществения живот. Преобрази се панорамата на социалистическата ни Родина, нашата страна достигна нови върхове в своето развитие.

За периода между Десетия и Дванадесетия конгрес на партията националният доход се увеличи повече от два пъти. Бързото нарастване на националния доход позволи да отделим за капитални вложения внушителната сума от 52 милиарда лева. Тези средства са 1,6 пъти повече от капиталните вложения, направени през първите пет петилетки, взети заедно. Основните фондове на страната нараснаха от 33 милиарда лева през 1970 година на около 77 милиарда лева в края на 1980 година, или повече от два пъти.

Digitized by Google

Сега със законна патриотична гордост можем да заявим: под ръководството на партията с всеотдайния труд на милионите труженици ние ознаменувахме изминалото първо десетилетие след приемането на Програмата на Българската комунистическа партия с изграждането — образно казано — на още една нова, втора България и навлизаме във второто десетилетие с две България. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Особено голямо значение за тези успехи имат резултатите, постигнати през седмата петилетка, която премина под девиза „Ефективност и качество, качество и ефективност!". Това бе девиз за ръководство и действие. Синтезиран израз на постиженията през тези пет години е произведеният с близо 24 милиарда лева повече национален доход, отколкото през шестата петилетка. Този прираст е постигнат почти изцяло чрез повишаване на обществената производителност на труда. На всеки негов процент съответствува абсолютно увеличение от около 150 милиона лева срещу 106 милиона лева през шестата петилетка. През изминалите пет години бяха въведени в действие основни фондове на стойност около 9 милиарда лева повече, отколкото през шестата петилетка.

Никак не беше лесно да се постигне всичко това. Върху народното стопанство се отразиха неблагоприятно кризисните явления на Запад. Нашата икономика трябваше да се приспособи към ежегодно растящите цени на международния пазар. Неблагоприятни климатични условия и природни бедствия съпътствуваха почти всички години на петилетката. Слабости допусна и субективният фактор. Но независимо от усложнените международни условия, от обективните трудности и субективните слабости и грешки **в своята история социалистическа България не е имала такъв плодотворен период на социално-икономическо и културно развитие, както през отчетната седма петилетка.** *(Бурни ръкопляскания.)*

Особено радващи през седмата петилетка са резултатите в основния отрасъл на икономиката — промишлеността. Произведената промишлена продукция през 1980 година е с около 35 на сто повече в сравнение с 1975 година. Подемът на промишлеността бе съпроводен с по-нататъшни прогресивни изменения в структурата на производството. Силно развитие получиха електрониката и електротехниката, приборостроенето, роботиката, хидравликата, тежкото и транспортното машиностроене, химията и така нататък. Сега само за три дена промишлеността произвежда толкова продукция, колкото за цялата 1939 година. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Прилагането на икономическия подход в селското стопанство, упоритият труд на селскостопанските труженици и на целия народ дадоха добри резултати. В сравнение с шестата петилетка средногодишното производство на зърно се увеличи с близо 600 хиляди тона, на месо — със 148 хиляди тона, на мляко — с 300 хиляди тона и така нататък. Животът потвърди категорично правилността на априлската аграрна политика. Днес ние имаме едно от най-високо концентрираните и специализирани селскостопански производства в света.

С удовлетворение Централният комитет долага на конгреса и за извършената огромна работа за разширяване и задълбочаване участието на страната в международното разделение на труда. Успешно и на дългогодишна основа се развиват интеграционните ни връзки със страните — членки на СИВ. Разгръща се всестранното сближаване между Народна република България и Съветския съюз. Разширяват се контактите ни с развитите капиталистически и особено с развиващите се страни. Достатъчно е да отбележим, че стокообменът през

Digitized by Google

1980 година се увеличи 1,8 пъти в сравнение с 1975 година, а спрямо 1970 — близо 4 пъти.

Не може, другарки и другари, да не предизвика законна гордост у всеки българин фактът, че сега нашата страна, която по територия е на сто и първо, а по население на шестдесет и първо място в света, заема първо място по производство на човек от населението на електрокари и мотокари, калцинирана сода, цигари, тютюн и е на едно от първите места по производство на електронна продукция, че на Балканите България стои на първо място по производство на човек от населението на електроенергия, железни руди, кокс, кафяви и лигнитни каменни въглища, изкуствени и синтетични текстилни влакна, пшеница, слънчогледово семе, захар и много други. *(Ръкопляскания.)*

Нарасналият икономически потенциал, положителните изменения в структурата на производството и активното участие в международното разделение на труда станаха солидна основа за изпълнението на Декемврийската програма на партията за повишаване жизненото равнище на народа.

Едно от най-големите завоевания в изпълнението на тази програма е значителното увеличаване на покупателната способност на населението и по-пълното задоволяване на потребностите му от висококачествени стоки и услуги. Така например реалните доходи на човек от населението от 897 лева през 1970 година нараснаха на 1336 лева през 1980 година. За същото време стокооборотът на дребно се увеличи 1,7 пъти и достигна 12 милиарда лева. Обществените фондове за потребление на човек от населението от 285 лева през 1970 година достигнаха 619 лева през 1980 година. Основната част от средствата на тези фондове е насочена към развитие на здравеопазването, просветата, културата и социалното осигуряване.

По-богата и разнообразна е сега и трапезата на нашия народ. Увеличи се потреблението на основни хранителни стоки на човек от населението през десетилетието: на месо и месни произведения — с 21 килограма, на мляко — с 44 литра, на яйца — с 81 броя и така нататък. Все по-голяма част от доходите се отделя за купуване на предмети с дълготрайна употреба, за строителство и обзавеждане на жилища и за културни потребности.

Важно място в социалната политика на партията и през този период продължи да заема жилищното строителство. През петилетката бяха построени 352 хиляди жилища, а за последните 10 години трудещите се в страната получиха над 600 хиляди нови жилища. По същество жилищният фонд в градовете и селата е вече обновен.

Неизменни грижи се полагаха и за подобряване здравеопазването на населението. Увеличи се броят на леглата в болничните и санаториалните заведения. Значително нараснаха и възможностите за пълноценно организиран отдих на всички трудещи се.

С вниманието на цялото общество са обгърнати жената майка, подрастващото поколение и възрастните хора. Само през последното десетилетие бяха изградени детски заведения със 148 хиляди места. Повишиха се пенсиите за старост и инвалидност. Сега нашата държава ежегодно отделя за осигуряване живота на пенсионерите близо един милиард и петстотин милиона лева.

Бурно се развива и народното образование. През изминалото десетилетие бяха подготвени 409 хиляди специалисти от професионалнотехническите училища и 607 хиляди млади специалисти с висше и средно специално образование.

Нови висоти през отчетния период постигна и социалистическата ни култура. Никога досега нашият народ не е имал такъв широк дос-

Digitized by Google

тъп до ценностите на науката и изкуството. Много са и успехите на наши учени и дейци на изкуството и културата, които прославят България по всички краища на света.

Ето тези са някои от най-характерните измерения на нашата социална политика. И не друго, а красноречивият език на фактите показва, че в центъра на многостранната работа и борба на партията винаги стои повелята: „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека!". *(Продължителни ръкоплясканя.)* Реалният социализъм убедително доказва своите предимства и на българска почва.

Другари,

В периода след приемането на Програмата на партията двете основни форми на **социалистическата собственост** — държавната и кооперативната, ускорено се сближават и сливат в единна общонародна собственост. Определено влияние върху този процес оказват концентрацията, специализацията и кооперирането на производството и особено осъществяваната хоризонтална и вертикална интеграция на селскостопанското производство, изграждането на аграрно-промишлените комплекси.

Благодарение на това в цялото общонародно производство се установи еднакъв принцип за формиране и разпределение на доходите на трудещите се; изравниха се социалните придобивки на селскостопанските труженици, работниците и интелигенцията при ползване на отпуски, пенсиониране, трудови злополуки, майчинство и други. Това е огромно, историческо завоевание на Българската комунистическа партия. *(Продължителни ръкоплясканя.)*

Наред с качествените изменения в обществената собственост продължи да се обогатява и личната собственост, да се развива личното помощно стопанство.

Успешното сближаване и сливане на двете основни форми на социалистическата собственост повишиха степента на зрелост на **разпределителните отношения.** С прилагането на новия икономически подход и новия икономически механизъм те се поставят в по-пълно съответствие с изискванията на закона за разпределение според количеството и качеството на труда.

Важен момент в развитието на социалистическите обществени отношения през изминалия период бе по-нататъшното постепенно формиране на **социалната еднородност** на нашето общество. Съществени изменения настъпиха в качествения състав на работническата класа. С развитието на структуроопределящите производства, носители на техническия прогрес, нараснаха броят и относителният дял на висококвалифицираните работници. Появиха се нови работнически професии, доскоро непознати у нас.

Изменения настъпиха и в социалната характеристика на селскостопанските труженици. Крупните промени в организацията на социалистическото производство, както и широкото прилагане на постиженията на науката и техниката в селското стопанство бяха съпроводени със значително нарастване на тяхната агротехническа и обща култура. Основна фигура в селското стопанство стана механизаторът.

Бързо се увеличи онази част от социалистическата интелигенция, която пряко ръководи производството, изследва и внедрява научно-техническите постижения и челния опит в практиката.

Всички тези прогресивни изменения в работническата класа, селскостопанските труженици и интелигенцията съдействуват за постепенното премахване на съществените различия между тях, за създаването на сравнително еднакви условия на труд, на живот и на развитие за всички трудещи се.

Digitized by Google

През отчетния период **все повече се разширяваше и укрепваше социалистическият демократизъм.** Това намери израз в издигането на политическата и социалната активност на трудещите се, в широкото им участие в управлението, в решаването на задачите на стопанското строителство и на духовното развитие на обществото.

Постиженията в икономиката и културата, в повишаването на жизненото равнище и развитието на личността допринесоха за **по-нататъшното утвърждаване и развитие на чертите на социалистическия начин на живот.**

На сегашния етап, повече откогато и да било, социалистическите завоевания гарантират на всеки гражданин не само право на труд и почивка, безплатно образование и медицинско обслужване, ползване на всички културни придобивки, обществено осигуряване, охрана на труда, грижа за децата и майчинството, но и хуманно, изпълнено с уважение и доверие отношение на държавата и колектива към него. Личната сигурност на хората, тяхната увереност в собственото бъдеще и в бъдещето на децата им са едни от най-големите постижения на реалния социализъм, негово уникално предимство пред капитализма. *(Ръкопляскания.)*

Главният извод от равносметката на постигнатото през изминалото десетилетие е, че нашият народ под ръководството на Българската комунистическа партия изпълнява успешно Програмата на партията за изграждане на развито социалистическо общество в Народна република България. Това беше десетилетие, през което все повече се формираха елементи на зрелия социализъм и в икономиката, и в културата, и в социалистическия начин на живот.

Позволете ми, другарки и другари, от високата трибуна на Дванадесетия конгрес да изразя на всички комунисти, сдружени земеделци и безпартийни, на работническата класа и селскостопанските труженици, на ръководните кадри, на учените, дейци на културата и образованието, на воините от Българската народна армия и органите на Министерството на вътрешните работи, на целия народ искрена признателност и благодарност за техния всеотдаен труд за изпълнение на програмните предначертания и решенията на Единадесетия конгрес. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Разбира се, когато очертава панорамата на нашите успехи, Централният комитет не си затваря очите пред трудностите, пред нерешените въпроси. Борбата с трудностите и слабостите, особено със слабостите от субективен характер, е постоянна грижа и постоянна тема в живота на нашата партия. Достатъчно е само да напомним за откровения и нелицеприятен разговор на Юлския пленум на Централния комитет от 1976 година, за Националната партийна конференция от 1978 година, за Докладната записка до Политбюро на ЦК на БКП от 1980 година, обстойно разгледана на Ноемврийския пленум и в цялата партия. Откровен разговор за нашите слабости и за нерешените проблеми се разгърна и по време на отчетно-изборната кампания, на цялата подготовка на конгреса. Очевидно по тези въпроси ще се говори и тук, на конгреса.

Централният комитет на партията и другите партийни ръководства вземат мерки за преодоляване на слабостите, за своевременно решаване на нерешените въпроси. Ние отдаваме голямо значение на откровения разговор за допусканите слабости и грешки не само защото той помага за по-пълното разкриване на причините на тяхното възникване, но и защото мобилизира цялата партия, всички трудещи се за борба с тях.

Digitized by Google

Кое е обаче главното?

Главното, определящото е, че трудностите и допусканите грешки и слабости успешно се преодоляват и остават зад нас по изминатия път. С нас остават нашите завоевания, остава България от 1980 година, равна по своята икономическа мощ на две България от 1970 година *(бурни ръкопляскания)*, и с нея, с нейните възможности, от нейните висоти навлизаме във второто десетилетие на борбата за изпълнение на Програмата на нашата славна Българска комунистическа партия! *(Продължителни ръкопляскания.)*

Другари,

Централният комитет на партията внася за разглеждане и утвърждаване от конгреса „Тезиси на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия за работата на партията, за социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през седмата петилетка (1976—1980 г.) и за задачите през осмата петилетка (1981—1985 г.) и до 1990 година".

Проектът за Тезиси бе обстойно обсъден от комунистите, от милиони трудещи се. Основните насоки на нашето социално-икономическо развитие намериха широк отклик и срещнаха пълно одобрение от цялата партия, от народа. Много от направените в хода на обсъждането предложения и изказаните съображения вече са взети предвид. Други ще бъдат отразени заедно с предложенията на делегатите при окончателната редакция на Тезисите. Останалите препоръки следва да се разгледат най-внимателно от органите и звената, към които имат пряко отношение.

Проблемите и задачите са разработени обстойно и аргументирано в Тезисите. Това ми позволява да поставя на вашето внимание най-съществените, възловите проблеми на нашето обществено развитие и на работата на партията през следващия период.

II. ОСНОВНИ НАСОКИ И ПРОБЛЕМИ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА

Другари и другарки,

Кои са най-характерните особености и условия, при които ще продължи изграждането на зрялото социалистическо общество през годините на осмата петилетка и следващия период?

По-нататъшното изграждане на развития социализъм ще се осъществява върху основата на създаден в хода на социалистическото строителство огромен икономически и духовен потенциал, в условията на по-голяма зрелост на социалистическите обществени отношения, на висока обществена и трудова активност на народа. Предстои ни да извършим нови качествени и количествени изменения в материално-техническата база на страната, във всички области на живота чрез бързо внедряване на най-новите постижения на научно-техническата революция.

На второ място, по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм ще се извършва в условията на все по-широка интелектуализация на труда и производството, на всички дейности в обществото. Това ще има изключително значение както за развитието на материално-техническата база, така и за многостранното развитие на личността.

На трето място, по-нататъшното ни развитие ще се извършва в условията на още по-активно участие на страната в международното раз-

Digitized by Google

деление на труда. В края на осмата петилетка външнотърговският стокообмен, отнесен към националния доход, ще надхвърли 85 на сто. Задачата за високоефективното ни участие в това разделение на труда, за повишаване конкурентноспособността на нашите стоки ще има първостепенно значение.

Изграждането на зрелия социализъм ще продължи също така при сложна и противоречива международна обстановка. От една страна, то ще протича в благоприятните условия на укрепване и развитие на реалния социализъм, на по-нататъшно задълбочаване на интеграцията с братските социалистически страни — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ, на разгръщане на курса за всестранно сближаване между Народна република България и Съюза на съветските социалистически републики; от друга страна, ще работим в условията на задълбочаваща се обща криза на капитализма, при сериозно изостряне на международното напрежение, засилен стремеж на агресивните сили на империализма да действуват в разрез с волята на народите за мир и разбирателство. Не съществуват никакви гаранции, че енергийно-суровинната и валутната криза в капиталистическия свят няма да се разразят в много по-остра форма. Това налага да търсим съответни решения и да бъдем готови да неутрализираме тяхното влияние върху нашата икономика.

В съгласие с основните положения на Програмата на партията, с постигнатото равнище в развитието на страната, в съгласие с условията, при които ще продължи изграждането на зрелия социализъм у нас, Централният комитет на партията предлага Дванадесетият конгрес да утвърди следната **главна социално-икономическа задача на осмата петилетка: да продължи линията за комплексно-задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм и по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения.** (*Ръкопляскания.*)

Решаването на конкретните проблеми, произтичащи от главната социално-икономическа задача, ще доведе до увеличаване на икономическата мощ на нашата държава, до по-нататъшно утвърждаване на социалистическия начин на живот, до повишаване на благосъстоянието на всички членове на обществото.

1. Решителен курс към интензификация на народното стопанство

Другари,

Централният комитет на партията смята, че сега основното, решаващото в развитието на страната е интензификацията на народното стопанство, на всички сфери на обществения живот. Проблемът за преминаване към интензивно развитие не е нов. Той бе поставен на Деветия и конкретизиран на Десетия и Единадесетия конгрес на партията. Имаме определени резултати в това направление: почти целият прираст на националния доход през последните години е за сметка на повишаването на обществената производителност на труда.

Въпреки това екстензивните фактори в много отрасли и дейности на материалното производство продължават да бъдат преобладаващи. Често се пристъпва към разширяване и изграждане на нови мощности, без да се използват най-пълно съществуващите; нерационално се ползотворяват материалните и трудовите ресурси; бавно се издига техническото, технологическото и организационното равнище на производ-

Digitized by Google

ството; необосновано нараства числеността на персонала. Преобладаването на екстензивното развитие е характерно и за науката, и за образователната система, и за управлението, и за много други дейности на извънпроизводствената сфера.

Нужен е решителен завой. Възможностите на екстензивното развитие в голяма степен са изчерпани. Разполагаме с ограничени възможности за прираст на трудови ресурси. Увеличават се разходите за добив и преработка на суровините и материалите. Ако продължаваме да вървим по досегашния път, няма да можем да повишим рязко обществената производителност на труда, да постигнем висока ефективност и високо качество, няма да се справим със задачите за издигане на жизненото равнище. Алтернативата е ясна: **през следващия период ние трябва повсеместно да преминем към предимно интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот.**

Кое е главното и новото в този курс?

Първо, става дума за интензивно развитие, което да обхване не само отделни отрасли на материалното производство, а цялото материално производство. И не само материалното производство, а и извънпроизводствената сфера, всички дейности на нашия обществен живот. Навсякъде трябва най-пълно да се използват интензивните фактори.

Второ, става дума не само за икономия на жив труд, а за интензивно развитие чрез най-пълно използване на трите елемента на производствения процес: средствата на труда, предметите на труда и живия труд, и на тази основа — решително намаляване на разходите за производство на единица продукция до равнището, постигнато в най-напредналите в съответната област страни.

Трето, става дума за интензификация, която се опира върху бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес във всички сфери и дейности на народното стопанство, във всички звена на възпроизводствения процес. Затова както през осмата петилетка, така и през годините до 1990 трябва да отделяме изключително внимание на ускоряването на научно-техническия прогрес, на максималното използване на резултатите от развитието на науката и техниката.

Централният комитет е убеден, че конгресът ще одобри постановката за повсеместна интензификация, че тя ще се възприеме от всички комунисти, от всички трудещи се като израз на обективна закономерност на нашето развитие, като задача, за чието решаване е необходимо да се насочат силите и творчеството на всички партийни, държавни, стопански и обществени органи и организации, на всички труженици на социализма, на целия народ.

Кои са главните направления, към които трябва да насочим нашето внимание през следващия период, за да осъществим курса за повсеместна интензификация?

Едното направление — това е комплексната автоматизация на производството. Задачата е още през осмата петилетка в решаващите производства, които имат най-голямо значение за развитието на нашата икономика, за растежа на националния доход и за повишаване на ефективността на външнотърговската ни дейност, да се пристъпи към внедряване на системи за автоматизация с използването на електронноизчислителна и особено на микропроцесорна техника. Това означава — по-широко навлизане на автоматизирани системи за управление на технологическите процеси в непрекъсваемите производства; на системи за оперативно-диспечерско управление на производствата с прекъсваем процес; на системи за автоматизация на инженерния и проектантския труд; на автоматизирани участъци, линии и системи от високопроизводителни машини.

В тази насока ние вече извършихме значителна подготовка. Сега

Digitized by Google

въпросът е да се разширяват и задълбочават процесите за автоматизация на производството. От това се определят и новите отговорни задачи на нашето машиностроене: конструирането и производството на системи от машини с качествено нови характеристики, които освобождават човека от непосредствено участие в производствения процес и водят до неколкократно повишаване на обществената производителност на труда. Заедно с това на широк фронт трябва да се използват и най-добрите постижения на другите страни в тази област.

Другото направление — това е комплексната механизация на производството и намаляването на ръчния труд. Там където през следващата петилетка няма да имаме възможност да внедряваме комплексна автоматизация, усилията следва да се насочат към комплексна механизация. Това важи за редица основни производства и особено за спомагателните дейности като заводския транспорт, ремонтните и инструменталните стопанства, товарно-разтоварните работи и така нататък. Въвеждането на комплексна механизация се налага и от необходимостта решително да се намали броят на работниците, заети с ръчен и непривлекателен труд. Тази задача е следователно не само икономическа, но и социална.

Следващото направление е масовото изучаване, разпространяване и внедряване на челния опит — наш и чуждестранен.

Това направление е изключително важно за нас. То не изисква особени капитални вложения, а същевременно осигурява бърз социалноикономически ефект. Челният опит е неоценимо народно богатство. Той е творческа изява на първенците в труда, на нашите най-добри заводи и предприятия, на нашите най-добри бригади, на нашите рационализатори, изобретатели, на носителите на новото. Във всички сектори на обществения живот ние имаме челни постижения. Можем да ползваме опит от братските социалистически страни, от чуждестранни фирми. Сега изучаването и внедряването на опита от челните предприятия и бригади, на първенците в труда сериозно се подценяват. Много са ръководните кадри, които се отнасят небрежно към него. Не бива да се допускат модернизация и реконструкция на производството, ако не е приложен челният наш и чуждестранен опит. Особена отговорност имат в това отношение инженерно-внедрителските звена и проектно-конструкторските бюра.

Курсът към повсеместна интензификация изисква решително да се преустрои нашата инвестиционна политика, да се свързва тя най-тясно със задачата за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Определящото направление в инвестиционната политика трябва да бъде модернизацията и реконструкцията на материално-производствената база. И през седмата петилетка ние решавахме тази задача. На много места обаче тя се изпълняваше чрез използването на морално остаряла техника и технология, което води до загуби на време и ресурси. Смисълът на модернизацията и реконструкцията е да се осигури внедряването на върховите постижения в областта на технологиите, техниката и организацията на труда, с една дума, на най-новите постижения на научно-техническата революция. Такава модернизация и реконструкция ни е нужна сега. За тази цел през осмата петилетка се предвижда да бъдат отделени около 70 на сто от инвестициите за материалната сфера. Всичко това налага да се извърши коренно преустройство и в работата на проектантите, на строително-монтажните организации и на доставчиците на машини и съоръжения.

При осъществяване на инвестиционната политика размерът на капиталните вложения трябва изцяло да се съобрази с наличните трудови, материални и валутни ресурси и с възможностите на строителните организации. Налага се също така да се концентрират ресурсите за мо-

Digitized by Google

дернизация и развитие на най-важните производства и да се намали обемът на незавършеното строителство. Още през осмата петилетка трябва решително да се съкрати времето за „проектиране—строителство—усвояване на мощностите", да се „реабилитира" по такъв начин факторът време. Необходимо е модернизацията и реконструкцията да се извършват с минимално прекъсване на производствения процес и да се преразгледат сроковете за откупуване на капиталните вложения. Основен измерител за ефективността на инвестиционния процес е не колко капитални вложения са изразходвани и не просто колко мощности са въведени в действие, а за колко време са построени, на какво равнище са тези мощности и каква е конкурентноспособността на продукцията, която се произвежда с тях.

За успешното осъществяване на инвестиционната политика решително трябва да се подобрят координацията и взаимодействието между участниците в инвестиционния процес. Техните взаимоотношения следва да се поставят изцяло на икономическа основа и заплащането на труда им да бъде в зависимост от качеството и срочното изграждане и въвеждане на обектите в действие.

Един от най-острите световни проблеми, който е проблем номер едно и за нашата страна, пряко свързан с интензификацията на народното стопанство, е **осигуряването на народното стопанство с енергийни и суровинни ресурси и тяхното най-рационално използване.**

И тук е необходим поврат върху основата на използване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес. Развитието на енергетиката изисква да се усъвършенствува структурата на енергийния баланс. Относителният дял на електроенергията, произведена от атомните централи, ще достигне около 26 на сто през 1985 година и към 40 на сто през 1990 година. Лигнитните въглища ще продължават да бъдат основен източник за получаване на енергията в страната. Заедно с това трябва да продължават усилията за използване на геотермалната и слънчевата енергия.

Още през осмата петилетка е наложително без бавене да се премине към **дълбочинно и комплексно използване на суровините,** като се внедряват безотпадъчни и малкоотпадъчни технологии отначало в решаващите производства, а след това и масово. Не е тайна, че у нас на много места с лека ръка се разхищават ценни суровини и материали, липсва необходимото отношение на грижлив стопанин към тях. Дори и в онези страни, които разполагат с богати суровинни и материални ресурси, на тяхното икономично изразходване се гледа като на изключително важна задача. Какво да кажем за нашата страна, където природата до голяма степен ни е лишила от тези богатства! Не бива повече да се примиряваме с това положение. Необходимо е навсякъде да се поведе борба за най-рационално използване на всички енергийно-суровинни ресурси, да се намаляват енергоемкостта и материалоемкостта на продукцията, да се разработват и внедряват прогресивни норми за разход на суровини и материали, енергия и горива. Това е сега най-важният резерв за решаване на енергийно-суровинния проблем.

Назрял е проблемът за **увеличаване добива на собствените суровини,** независимо от по-бедното им съдържание и по-трудните експлоатационни условия. Разбира се, и в този случай не бива да се подценява въпросът за народностопанската ефективност. Следва да се ускорят геологопроучвателните работи на полезни изкопаеми. Едновременно с това е необходимо пълно да използваме и възможностите, които ни предоставя сътрудничеството с другите братски страни и особено със Съветския съюз, с развиващите се страни. В това отношение е извършена значителна работа. Създадени са солидни предпоставки и условия за разширяване и задълбочаване на това сътрудничество на взаимоизгодна основа.

Digitized by Google

Централният комитет на партията неведнъж е поставял въпроса за **събирането и пълното оползотворяване на вторичните суровини.** В това отношение нашите възможности са огромни, но за съжаление крайно недостатъчно използвани. Този въпрос следва да се реши генерално за кратко време. Оползотворяването на вторичните суровини трябва да се превърне във всенародна задача, в един от критериите за комплексно оценяване дейността на стопанските ръководители и на обществените организации. Към вторичните суровини следва да се формира такова отношение, каквото е отношението към използването на материалните ценности. Занапред трябва да се забрани снабдяването на предприятия с редовни суровини и материали, ако не спазват нормите за разход на единица продукция и не предават технологичните отпадъци по утвърдените им нормативи. От ръководители, които не съхраняват и не оползотворяват вторичните суровини, трябва да се търси отговорност за разхищение на общонародна собственост.

Освен това бързо следва да се реши и въпросът за създаване на съвременна материална база за обработка на вторичните суровини, за което не се изискват големи капитални вложения.

У нас са разработени дългосрочни национални програми за икономично използване на енергийните ресурси, за внедряване на безотпадъчните технологии, за оползотворяване на вторичните суровини. Те трябва непрекъснато да се осъвременяват, като се привеждат в съответствие с най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Тяхното изпълнение ще има особено значение за решаването на енергийно-суровинния проблем през следващия период.

Курсът за повсеместна интензификация, другарки и другари, ще осигури условия за **рязко, а в някои основни производства дори неколкократно повишаване на обществената производителност на труда, ще позволи да се оползотворят пълноценно огромните резерви и възможности, съдържащи се в нашия обществен строй.** *(Ръкоплъскания.)*

2. Последователно прилагане на икономическия подход във всички сфери на обществения живот

Другари,

През отчетния период една от основните грижи на Централния комитет на партията беше разработването и постепенното прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм в ръководството и работата на икономиката и другите сфери на нашето развитие. Както е известно, формирането и прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм продължават вече три години. Това е резултат от системната работа на нашето партийно ръководство за непрекъснато усъвършенствуване на социалното управление и неговото привеждане в съответствие с развитието на производителните сили и зрелостта на производствените отношения.

И при изграждането на зрялото социалистическо общество се запазва стоковият характер на производството. От това произтича обективната необходимост да се използват напълно стоково-паричните отношения съобразно с присъщото им ново съдържание, като се усъвършенствуват свързаните с тях икономически лостове: стопанска сметка, печалба, цена, себестойност, търговия, кредит, данъци, валута, премии и други. Да не се оценява значението на стоково-паричните отношения и те да не се използват разумно и пълноценно — това означава да се слага ударението върху администрирането, да се допуска

Digitized by Google

дребнавост, опекунство и волунтаризъм в дейността на стопанските организации.

Ето защо се заехме с разработването и внедряването на нови методи на стопанисване, на нови форми за организация и управление, с една дума — с разработването на цялостна **система от икономически методи, средства за въздействие и регулиране и форми на организация, която да обхване и планирането, и производството, и разпределението, и управлението.** Този нов икономически подход няма нищо общо с концепциите за стихийно действуващия пазарен механизъм. Той привежда икономическата организация на обществото в по-пълно съответствие с действието на обективните закони на социализма.

Заедно с това трябва да се подчертае, че **цялостното по-нататъшно развитие на нашата икономика и на другите сфери на живота ще протича върху основата на ленинския принцип на демократическия централизъм.**

Досегашният опит и многобройните предложения при обсъждането на проекта за Тезиси ни дават основание да пристъпим към последователно прилагане на новия икономически подход във всички сфери, като внесем някои уточнения и допълнения в неговите елементи.

В областта на планирането задачата е да търсим още по-правилно съотношение между централизма и децентрализма, което ще осигури по-нататъшно разгръщане на демократизма. Централното планиране трябва окончателно да се освободи от несвойствените му функции и да се съсредоточи предимно върху обосноваването и формирането на дългосрочната държавна икономическа политика, определянето на темповете и пропорциите на развитие, стабилизирането на националните баланси и осигуряването на всички необходими условия за хармонично развитие на народното стопанство, на целия обществен организъм.

По-нататък следва да се разширяват правата и стопанската самостоятелност на социалистическите организации. Върху основата на ограничен брой задължителни държавни задачи, дългосрочни нормативи и критерии те разработват напълно самостоятелно своите насрещни планове за икономическо и социално развитие. **Насрещен план, който не е обсъден на работническо събрание и не е утвърден от стопански комитет или стопански съвет, не може да се смята за план на трудовия колектив.** Всяка промяна на задължителни държавни задачи по инициатива на по-горестояща организация може да се приема само в диалог с ръководствата на комбинатите и предприятията. Именно с тях трябва да се обсъждат подобни предложения, като и двете страни си служат с икономически обосновани аргументи.

Ние трябва да приложим на дело Лениновата постановка за организиране работата на **държавния планов орган,** който да се превърне в действен „икономически щаб“ на партийното и държавното ръководство за разработване на основните проблеми на нашето развитие. В него трябва да бъдат включени министри на функционални и основни стопански министерства, които да подготвят перспективните планове на национално равнище и да бъдат отговорни както за съставянето им, така и за организацията и контрола на тяхното изпълнение.

Предстои ни още много работа и за комплексното прилагане на новата технология на планиране, при която планът да се изгражда от долу на горе върху основата на добре разработени инженерни проекти. С тези проекти трябва напълно да се разкриват резервите, да се постигат проектните технико-икономически параметри на производството и бързо да се внедряват челните наши и чуждестранни научно-технически постижения. Тази технология изисква **още по-строго спаз-**

Digitized by Google

ване на социалистическата дисциплина — планова, финансова, технологическа и трудова.

При съставянето на плановете да се предвиждат необходимите **материални и финансови резерви**, с които да се гарантира нормалното протичане на възпроизводствения процес.

Особено внимание трябва да се отдели на бригадната форма на организация на труда като основен фактор за последователно прилагане на новия икономически подход, за рязко повишаване на ефективността на производството.

Бригадата е основно организационно, икономическо и социално звено в производствения процес на отделното предприятие и комбинат, на което се възлага изпълнението на определени планови задачи, като използва рационално мощностите, материалите и живия труд. Бригадата работи на пълна стопанска сметка и самоиздръжка. Това е следователно нов тип организация на труда, която най-пълно съответствува на нашето схващане, че трудовият колектив е стопанин на социалистическата собственост, на своя завод и е кръвно заинтересован от неговото развитие. Именно в бригадите от нов тип се създават реални условия за творческо отношение към труда и за опазване на социалистическата собственост, за формиране на съзнателна трудова дисциплина и самодисциплина, за усвояване на няколко професии, за укрепване на другарското сътрудничество и взаимопомощ. Такъв тип бригада, в която всеки неин член е отговорен за резултатите от труда на колектива, следва да се изгражда във всички производствени единици, а също и в извънпроизводствената сфера, като се държи сметка за нейните особености.

Важен е също въпросът за пряко свързване на производството с пазара. Сега тази връзка не е достатъчно ефективна. Предстои внимателно да оценим функциите и структурата на действуващите търговски организации, като се направят необходимите подобрения и дейността им се постави на икономическа основа.

Важна роля за последователното прилагане на новия икономически подход има пълноценното функциониране на неговия икономически механизъм. В последно време се положиха значителни усилия за относително уеднаквяване на условията за прилагането на икономическия механизъм в различните стопански организации и техните поделения. Всички те вече работят по единни критерии и правила. Изкупните цени на селскостопанските продукти бяха приведени в съответствие с общественонеобходимите разходи, а в близките месеци ще се внесат подобрения и в цените на едро за другите отрасли и дейности. Разработени са специфични правила за прилагане на икономическия механизъм и в извънпроизводствената сфера. Предстои да се завърши привеждането на дейността на министерствата и централните ведомства, както и на селищните системи върху основата на новия икономически подход. По такъв начин се създават условия новият икономически подход и неговият механизъм да бъдат приложени цялостно във всички сфери и дейности на обществото.

През следващия период ние трябва да приложим докрай основния принцип и изискване на новия икономически механизъм — **всяка стопанска и социална дейност да се постави на стопанска сметка и нейната сърцевина — самоиздръжката.** Действителното прилагане на този принцип предполага всеки трудов колектив, всеки трудещ се ежедневно да действува като истински **стопанин на социалистическата собственост** и да чувствува, че от резултатите от неговия труд зависи **личното** му благосъстояние. Това, както вече подчертах, изисква **средствата** за производство да се предоставят за стопанисване на трудовите колективи, на бригадите от нов тип. Тогава те ще имат реално **право и власт**

Digitized by Google

както да съхраняват и умножават социалистическата собственост, **така и да я** използват най-ефективно и за колектива, и за обществото. Резултативният характер на работната заплата, като съществена черта на новия икономически механизъм, също осигурява условия за еднопосочност на интересите на обществото, колектива и отделната личност, за най-пълно и добро стопанисване на социалистическата собственост. Затова от този принцип повече не бива да се правят никакви отклонения.

Същевременно чрез укрепване на договорната дисциплина трябва да се създадат стабилни гаранции за защита на интересите на добре работещите колективи от онези, които по линията на кооперираните доставки не изпълняват в срок и на добро качествено равнище своите задължения.

Във връзка с това следва да се повишават ролята и мястото на **печалбата като един от най-важните икономически лостове.** Печалбата е такъв синтезиращ показател, който в последна сметка обобщава резултатите от използването на средствата за производство и работната сила; от повишаването на обществената производителност на труда, намаляването на себестойността и подобряването на качеството на продукцията; от подобряването на организацията на производството във всяка отделна стопанска единица. Поради това печалбата, получена не в резултат от спекулации, а като реален израз на подобрена стопанска дейност, трябва да се превърне в основен критерий за работата на всеки трудов колектив, на всяка бригада, за оценка на техните насрещни планове. Стопански организации и предприятия, които сега получават дотации, трябва в определен срок да преминат на пълна самоиздръжка и да реализират определени печалби.

Както е известно, категорията печалба съществува и при капитализма. Но в условията на социализма печалбата — и по своята социално-икономическа природа, и по начина на нейното създаване, разпределение и използване — се различава коренно от печалбата в капиталистическото общество. При социализма печалбата остава в ръцете на обществото, служи на народното благосъстояние.

Още повече трябва да повишим ролята на новоизградените **инженерно-внедрителски и пласментно-снабдителни организации и звена.** Необходимо е инженерно-внедрителските организации да станат активни центрове за внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Те трябва да тласкат напред техническото, технологическото и организационното равнище на производството, а възнаграждението на заетите в тях да зависи единствено от ефекта на внедрените мероприятия. От своя страна снабдително-пласментните търговски организации и звена трябва да осигуряват неразривна връзка между производството и вътрешния и международния пазар върху икономическа основа.

Ако обобщим всичко казано дотук, налага се изводът, че **нашата икономическа политика може успешно да се реализира, ако последователно и повсеместно се внедрява новият икономически подход. Въпрос на въпросите сега е всички съставни елементи на новия икономически подход и неговия механизъм да се приложат комплексно във всяка стопанска организация, във всяка бригада, във всяка социална дейност.** *(Ръкопляскания.)*

Основание за този извод ни дават и постигнатите досега икономически, социални и възпитателни резултати. Да вземем промишлеността. Качествените показатели за 1980 година, като печалба, обществена производителност на труда, рентабилност, бяха значително преизпълнени, при това с по-малък брой персонал от планирания. Външнотърговската ни дейност приключи с активно валутно салдо. Очертаха се та-

Digitized by Google

кива положителни тенденции като ускоряване на разплащанията между стопанските организации, подобряване на ритмичността на производството, отпадане на натиска „от долу“ за непрекъснато намаляване на плана, осмисляне от страна на трудовите колективи на изискването работната заплата да се заработва, намаляване на стремежа за необосновано искане на капитални вложения и други.

Централният комитет на партията си дава сметка, че тези предимства няма да се проявят нито автоматично, нито изведнъж. Затова ние се обръщаме към всички ръководни и изпълнителски кадри: другари, необходими са вашите усилия, вашата упорита и целенасочена работа за творческото прилагане и непрекъснатото усъвършенствуване на новия икономически подход и неговия механизъм.

3. Основни проблеми на развитието на отраслите на икономиката

Другари,

Осъществяването на нашата икономическа политика през осмата петилетка и следващия период изисква по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на материално-техническата база, като се осигурява балансирано и хармонично развитие на отраслите на икономиката. Нашата линия за решаване на тази задача е изложена в проекта за Тезиси. Заслужават специално внимание няколко основни проблема с народностопанско значение.

Първият проблем е за осъществяването на прогресивни структурни изменения в икономиката.

Ние ще продължим да развиваме с изпреварващи темпове отраслите и производствата, които създават условия и средства за интензификация и интелектуализация във всички сфери; задоволяват потребностите на населението с висококачествени стоки; увеличават възможностите за още по-ефективно участие на страната в международното разделение на труда.

Важно средство за усъвършенствуване структурата на производството в национален мащаб е по-нататъшното прилагане на **мултипликационния подход**, разработен на Единадесетия конгрес и особено на Юлския пленум на Централния комитет от 1976 година. Ние разполагаме със солидни разработки, някои от които успешно се осъществяват. В отделни отрасли са постигнати и първите резултати. Например в машиностроенето в основни линии е формиран първият и основен ешелон — леярният. Този тил на машиностроенето създава необходимите условия за пълно използване на изградената материална база за производство на повече и по-качествена крайна продукция. Окончателното изграждане на втория ешелон в следващите няколко години ще ни позволи да повишим конкурентноспособността на възлите, детайлите и агрегатите и да създадем условия за подобряване технико-икономическите параметри на крайните машиностроителни изделия. Аналогична работа предстои и в другите отрасли: химията, строителството, леката промишленост и така нататък.

Отрасловите мултипликационни разработки трябва да се синхронизират с териториалните на базата на единна производствена, техническа и социална инфраструктура за всички отрасли и дейности на съответната територия. Това налага да се преодолеят ведомствените и териториалните бариери, за да се получи максимален краен народностопански ефект.

Вторият проблем се отнася до осигуряването на достатъчни по количество и с високо качество стоки и услуги за населението.

Digitized by Google

През отчетния период, както беше изтъкнато, значително се увеличи производството на стоки за народно потребление, подобри се и обслужването на населението. Грижите, които Централният комитет полага в тази област, произтичат от програмната постановка, че при социализма всичко се върши в името на човека, за благото на човека. Можем да кажем, че проведената през миналата година среща в Русе, посветена на увеличаването на производството на стоки за населението и подобряването на неговото обслужване, дава добри резултати. И въпреки това все още има какво да се желае. Ние все още не сме решили този въпрос. Задоволеността на гражданите с много стоки е под възможностите на страната. Има случаи на прекъсване на продажбите, произвеждат се и стоки с незадоволително качество. А що се отнася до услугите, те значително изостават от растящите потребности на населението. Нужни са още по-големи усилия и непримиримост, за да се увеличи решително производството на стоки за народно потребление, за да се разшири мрежата и да се подобри качеството на услугите.

Решаването на този проблем трябва да стане **първостепенно задължение на всички отрасли, на всички производства и предприятия независимо от предмета на тяхната дейност.** Такава постановка е реална и обективно необходима. Разбира се, задачата за производството на стоки и осигуряването на услуги за населението трябва да се диференцира и конкретизира съобразно с профила на съответния отрасъл, производство или стопанска организация. В отраслите на тежката промишленост например това задължение следва да се изпълнява преди всичко чрез организиране производството на стоки, което да съпътствува основното производство. Към комбинатите, предприятията, аграрно-промишлените комплекси и така нататък може и следва да се създава разгърната мрежа от цехове за производство на стоки за широко потребление.

Следователно сега са нужни не декларации и пожелания, а конкретна дейност от страна на всяко предприятие, на всеки отрасъл, от страна на всяко партийно, държавно и стопанско ръководство. Грижата за увеличаването на стоките за народно потребление и подобряването на тяхното качество, за все по-пълното и качествено обслужване на трудещите се е и трябва да бъде изключително важна икономическа, социална и политическа задача.

Третият проблем се отнася до необходимостта от подобряване качеството на продукцията и обновяване на изделията.

Цялата ни политика за модернизация и реконструкция трябва да се подчини на задачата — онези изделия и производства, които са структуроопределящи и по които страната ни е специализирана, да бъдат издигнати на световно равнище в техническо и естетическо отношение. Отново искам да подчертая, че грижата за качеството и техническото равнище на продукцията трябва да започва още в стадия на изследванията. Тя трябва да стои в центъра на вниманието при проектирането и конструирането, при определянето на стандартите във всички стадии на производствения процес и да завършва с опаковката, транспортирането и продажбата на продукцията. Освен това трябва да се предприемат решителни мерки за обновяване на изделията, за производство на нови стоки и асортименти, задоволяващи непрекъснато нарастващите естетически и вкусови изисквания на населението.

Четвъртият проблем се отнася до необходимостта да се засилят грижите за опазване на околната среда като всеобщо и незаменимо жизнено благо за народа. Опазването на въздуха, земята и водата от замърсяване трябва да бъде и занапред неотменно задължение на всички отрасли и стопански организации. Нужни са обаче по-голяма

Digitized by Google

взискателност и непримиримост към тези, които нарушават своите задължения. От тях трябва да се търси същата отговорност, както и при неизпълнението на плана за социално-икономическото развитие.

Политиката за опазване на природата е държавна политика. За нейното осъществяване и занапред ще отделяме значителни средства и ресурси. Ние сме готови да сътрудничим със съседните страни за опазване природата на нашия красив полуостров и здравето на нашите народи.

Другари,

В проекта за Тезиси е подчертано, че и занапред водеща роля в развитието на народностопанския комплекс ще има промишлеността, която ще продължава да нараства със стабилни темпове. Целият прираст на промишлената продукция през осмата петилетка трябва да се постигне за сметка на повишаване производителността на труда.

Особено отговорни задачи се възлагат на машиностроенето. Предвижда се производството на машиностроителната продукция да се увеличи с 50—55 на сто. Едновременно с това ще се подобри неговата структура, като с по-високи темпове ще се развиват стратегическите производства и по-специално производството на електронна и електронизирана продукция, на промишлени роботи и манипулатори, на съвременни микропроцесорни устройства и системи, снабдени с необходимото програмно осигуряване. Ще се ускори работата по създаването на запомнящи устройства на нови физически принципи и с технико-икономически параметри, гарантиращи висока производителност на труда и конкурентноспособност на международния пазар. Ускорено ще се развива елементната база на електронната промишленост върху основата на съвременни технологии и най-нови технически постижения. Това ще бъде здрава основа за изпълнение на нашата програма за електронизация на народното стопанство и подобряване на бита на хората.

Специално внимание ще бъде отделено на производството на съвременни високоелектронизирани и автоматизирани металообработващи машини, а също на развитието на транспортното и тежкото машиностроене като решаващо условие за модернизация на материално-техническата база на самото машиностроене и на другите отрасли на икономиката.

Важни задачи предстои да се решат в областта на химическата промишленост, продукцията на която следва да се увеличи към 1985 година с около 50 на сто. Този съвременен и перспективен отрасъл на промишлеността трябва да се превърне в един от основните фактори за интензификация на производството във всички отрасли, неговата продукция да навлезе широко в бита на населението. Специално внимание ще се отдели на малотонажната химия, на разширяването на номенклатурата на полимерните продукти и на промишлената микробиология.

Възлово значение за нашата икономика има усъвършенстването на структурата на транспортната система, като се осигури предимствено развитие на железопътния транспорт. Излишно е да изтъквам какво огромно значение има транспортът за цялостния живот на страната. Но в тази сфера съществуват още много недостатъци, които се отразяват отрицателно върху народното стопанство и обслужването на населението. Това изисква да се отделя по-голямо внимание на транспорта, да се повиши дисциплината, да се усъвършенствува организацията на труда. През петилетката се предвижда да продължи модернизацията на материално-техническата база на всички видове транспорт, да се повишат безопасността на превозите и културата на транспортното обслужване.

Digitized by Google

Другари,

През осмата петилетка ние имаме да решаваме много отговорни задачи в областта на **селското стопанство.**

Особена актуалност придобиват няколко задачи.

Първата се отнася до генералното решаване на **зърнения проблем** и върху тази основа — до ускореното и ефективно развитие на животновъдството.

Централният комитет на партията намира, че **бързото увеличаване на производството на зърно и неговото най-ефективно използване трябва да се смятат за главна стратегическа задача на селското стопанство през осмата петилетка.** Средногодишното производство на хлебно и фуражно зърно към края на петилетката следва да достигне 10,5—11 милиона тона. Едновременно с интензификацията на зърненото производство трябва да се вземат мерки за увеличаване на площите на зърнените и фуражните култури, като се включат в обработка не по-малко от 2 милиона декара изоставени земи.

В развитието на животновъдството следва да се даде предимство на говедовъдството и овцевъдството. Важна роля за подема на животновъдството ще има създаването на наши и внасянето на чужди високопродуктивни породи и хибриди. Още през първите години на петилетката преживните животни да преминат към пълноценно типизирано хранене по научнообосновани норми.

Няколко думи за развитието на **планинските аграрно-промишлени комплекси.** Възможностите, с които разполагат тези крупни селскостопански предприятия за производство на повече и по-евтина продукция, особено в областта на животновъдството, сега се използват незадоволително. Ние, естествено, не можем да не държим сметка за специфичните условия, при които работят планинските аграрно-промишлени комплекси — по-малко и по-бедна обработваема земя, ограничени възможности за напояване и така нататък. Тук обаче има обширни планински и горски пасища, които предлагат прекрасни условия за развитието на животновъдството. Тучните пасища на нашите планини и гори трябва да се напълнят със стада! Поддържането и използването на планинските и полупланинските пасища и ливади налагат нови виждания, изискват изграждането на съвременни пасищни комплекси върху основата на инженерни проекти.

Централният комитет на партията е уверен, че ръководните кадри, комунистите и всички труженици от планинските аграрно-промишлени комплекси ще приемат с пълно разбиране тази задача, ще положат труд, творчество и инициатива за нейното решаване. Ние очакваме, че Димитровският комсомол ще разгърне масово бригадирско движение и ще даде своя принос за изграждане на пасищни комплекси и овощни насаждения в планините.

Изключително важна е и задачата за **самозадоволяване на селищните системи със селскостопански продукти.**

Разбира се, главен източник за снабдяване на населението и занапред ще бъде общественото стопанство. Поради това следва всестранно да се укрепват аграрно-промишлените комплекси, като се повиши значително тяхната роля и в системата на самозадоволяването. По такъв начин се засилват и социалните функции на АПК. Същевременно не бива в никаква степен да се подценяват другите форми за производство на селскостопанска продукция, които все още далеч не са изчерпали своите възможности. Става дума **с помощта на АПК по-нататък да се развиват и укрепват личното и помощното стопанство като продължение и допълнение на общественото стопанство.**

Крайно време е да се преодолеят всички икономически, организационни, управленски, правни и психически бариери, които пречат за

Digitized by Google

най-пълно използване на личния двор и на помощните стопанства за целогодишно снабдяване на населението с месо, мляко, плодове, зеленчуци и други продукти. Нашата земя е плодородна. Ако всеки труженик и всеки колектив се отнася като грижовен стопанин, съществуват реални условия в помощното стопанство и в личния двор да се произвеждат най-разнообразни продукти за задоволяване потребностите както на семейството и колектива, така и на пазара. Задачата е да се отглежда всичко, което ражда майката земя, за да се превърнат личните и помощните стопанства в здрава опора на системата за самозадоволяване.

Във връзка с това искам да подчертая изрично, че няма никакво основание общественото стопанство да се противопоставя на личното. Интересите на социалистическото общество изискват да се провежда линия към хармонично развитие на общественото, личното и помощното стопанство, като се осигури единно планиране и управление на всички равнища. Националният аграрно-промишлен съюз, окръжните аграрно-промишлени съюзи и особено аграрно-промишлените комплекси трябва да подпомагат още по-отблизо личното и помощното стопанство, да му осигуряват необходимите семена и посадъчен материал, торове и препарати, фураж и приплоди, ветеринарно и агрономическо обслужване, услуги с техника, работен добитък и така нататък.

Чрез развитието на общественото и личното стопанство и по-пълното използване на пасищата и ливадите **още през 1981 година трябва да се постигне прелом в самозадоволяването на селищните системи със селскостопанска продукция.**

В нашето селско стопанство имаме висока степен на концентрация, механизация, химизация и напояване. Разполагаме с кадри, които натрупаха значителен опит в ръководството на крупни селскостопански предприятия. Вече трета година прилагаме новия икономически подход, който успешно издържа проверката на практиката. Неотдавна бе прието постановление на Централния комитет на партията и правителството за увеличаване изкупните цени на основните селскостопански продукти, с което се създадоха предпоставки за гарантиране рентабилността на всички селскостопански отрасли. Условията, необходими за успешното решаване на актуалните задачи в областта на селското стопанство, са налице.

Във връзка с това искам да подчертая **голямата роля и отговорност на Националния аграрно-промишлен съюз.** Ние изградихме този съюз като доброволно обединение на аграрно-промишлените комплекси и другите селскостопански организации, което да се грижи за цялостния възпроизводствен процес в отрасъла: от науката, производството и преработката до съхраняването и реализацията на селскостопанските продукти на вътрешния и международния пазар. Планът на Националния аграрно-промишлен съюз трябва да изпълнява функциите на **продоволствена програма,** която чрез интензификацията на селскостопанското производство и хранително-вкусовата промишленост в кратко време следва да реши радикално въпроса за цялостно и целогодишно снабдяване на населението с основни хранителни продукти в прясно и преработено състояние и за увеличаване на нашия износ.

Отговорни задачи стоят и пред **селскостопанската наука** във връзка с по-нататъшната интензификация на селското стопанство. За да се координират по-добре усилията на научните звена и научните дейци в този отрасъл и за да се ускоряват разработването и внедряването на научните резултати в практиката, ще бъде целесъобразно да се създаде отново академия на селскостопанските науки.

Digitized by Google

Другари,

Централният комитет на партията отделя и ще отделя най-голямо внимание на задачата за **по-нататъшното развитие и задълбочаване на външноикономическите връзки на нашата страна.** Ние гледаме на нашето участие в международното разделение на труда като на изключително важен и мощен фактор за осъществяване на всестранната интензификация на народното стопанство. Ето защо предвиждаме и през осмата петилетка нарастването на външния стокообмен да изпреварва значително темповете на нарастването на националния доход.

Това налага да се полагат особени грижи за интензивното развитие на износа, като се осигурява най-пряко свързване на производството на износна продукция с изискванията на международния пазар. Практически това изисква най-голяма гъвкавост на производството и на търговските организации по отношение на бързо изменящата се конюнктура, да се увеличават с нарастващ темп експортните ресурси, които имат високо качество и висока конкурентноспособност. При формирането на тези ресурси следва да се утвърждава ключовата позиция на машиностроенето, като се увеличава износът на системи от машини и технологични линии, комплектни обекти, средства за електронизация и автоматизация и системи за управление, апаратури и уникални машиностроителни изделия. Все по-нарастващ дял в износа трябва да заемат и произведенията на химическата промишленост и на металургията.

В областта на вноса главното е да се провежда линия към максимална икономичност и целесъобразност при осигуряването на страната с необходимите горива, суровини и материали, с високопроизводителна техника, с висококачествени и разнообразни стоки за населението.

Крайъгълен камък на външноикономическата ни политика и в бъдеще ще си останат **задълбочаването и разширяването на нашето участие в международната социалистическа икономическа интеграция** със страните — членки на СИВ, на двустранна и многостранна основа и преди всичко всестранното сътрудничество и сближаване между Народна република България и Съветския съюз.

В пълно съответствие с нашата политика на сътрудничество и разбирателство **ще продължаваме да развиваме икономическите си взаимоотношения с капиталистическите и с развиващите се държави на основата на равноправието и взаимната изгода.**

Другари делегати,

Такива са основните насоки и проблеми на нашата икономическа политика на сегашния етап от развитието на страната, които Централният комитет на партията поставя пред конгреса. Тяхното осъществяване трябва да доведе до по-нататъшното ускорено развитие на материално-техническата база на нашето общество, до рязкото издигане на нейното техническо и технологическо равнище, до значително повишаване на обществената производителност на труда.

Ако трябва с няколко думи да очертаем **най-непосредствените задачи в областта на икономическата политика,** трябва да кажем, че това са:

— **внедряване, внедряване и пак внедряване** на най-новите постижения на научно-техническия прогрес и на челния чуждестранен и наш опит в практиката;

— **концентрация и специализация** на производството **върху** основата на последователно прилагане на мултипликационния **подход;**

— борба за **високо качество** на изделията, за издигане **на конкурентноспособността** на националната продукция на международния пазар;

Digitized by Google

— производство на повече и по-разнообразни стоки, разширяване и подобряване на услугите за населението;

— осигуряване на печалба от всяка стопанска единица, от всяка дейност.

От трибуната на партийния конгрес изразявам нашата обща увереност, че комунистите и всички трудещи се ще приемат с дълбоко вътрешно убеждение задачите в областта на икономиката и ще разгърнат всенародна надпревара за нов подем в развитието на нашата социалистическа Родина! (*Бурни, продължителни ръкоплясканя.*)

III. ОБЩЕСТВЕНИТЕ ФОНДОВЕ ЗА ПОТРЕБЛЕНИЕ — ОСНОВА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА СОЦИАЛНАТА И КУЛТУРНАТА ПОЛИТИКА

Другарки и другари,

Нашата партия винаги е гледала на развитието на социалистическата икономика не като на самоцел, а като на средство за все по-пълно задоволяване на материалните и духовните потребности на народа, за многостранно и хармонично развитие на личността.

Ликвидирането на антагонистичните класи и на експлоатацията на човек от човека след социалистическата революция е наша историческа победа. Сега у нас, както вече изтъкнах, социалните придобивки на всички класи и социални групи от града и селото са уеднаквени.

Ето защо на сегашния етап следва да се издигне ролята на обществените фондове за потребление в развитието на икономиката, в провеждането на социалната и културната ни политика, в повишаването на жизненото равнище на нашия народ.

Във връзка с това ще се спра на някои актуални проблеми на формирането и използването на обществените фондове за потребление.

1. За нов подход към формирането и използването на обществените фондове за потребление

Нашата партия още на Юлския пленум на Централния комитет от 1976 година се насочи към разработването и прилагането на нов подход към формирането и използването на обществените фондове за потребление, който по-добре да отчита реалните възможности на страната и по-ефективно да стимулира трудовата дейност и инициативата на хората, на колективите, на населените места и техните ръководства.

През годините на социалистическото изграждане на Родината и особено след историческия Априлски пленум обществените фондове за потребление нарастваха бързо, подобряваше се структурата им, усъвършенствуваха се принципите и формите за тяхното разпределение и използване. Благодарение на това за кратко време ние изградихме солидна материално-техническа база за осъществяване на нашата социална и културна политика. Тя позволи да създадем съвременна система за отглеждане на децата, да развиваме здравеопазването, образованието, културата, почивното дело, физическата култура и спорта, да се премахнат наследените от миналото социални неравенства в тази област.

Digitized by Google

С високи темпове нарастваха обществените фондове за потребление и през изтеклия десетгодишен период. Техният абсолютен размер се увеличи над два пъти — от 2 милиарда и 420 милиона през 1970 година на 5 милиарда и 500 милиона лева през 1980 година.

Това е голям успех за нашата хуманистична политика, за която няма нищо по-важно и нищо по-ценно от грижата за човека. *(Ръкоплясканя.)*

Но заедно с това във формирането и използването на обществените фондове за потребление се проявиха и някои негативни моменти, някои слабости. Трябва да признаем, че в известно отношение не сме се простирали според чергата си и сега се налага да установим правилно съотношение между обществената производителност на труда, националния доход и обществените фондове за потребление. Това е необходимо, за да не се подкопава действието на принципа за материалната заинтересованост, който е главен и определящ за социализма. **От друга страна, не е редно при решаването на социалните въпроси да не се прави никаква разлика между работния човек, който се труди упорито, и този, който се отнася безгрижно към своите трудови задължения. Не може в тази област да няма значение кой как работи, макар обществените фондове да имат своя специфика, която трябва да съблюдаваме.**

Какво е характерното за новия подход при формирането и използването на обществените фондове за потребление?

На първо място, през осмата петилетка обществените фондове ще нарастват с по-ниски от досегашните темпове, но **абсолютният им размер ще бъде по-голям,** тъй като зад всеки процент увеличение се крие много по-голяма сума в сравнение с предшествуващия период. Така докато през 1970 година един процент прираст се е равнявал на 24 милиона лева, през 1980 година той е 55 милиона лева, а през 1985 година ще достигне 65 милиона лева. През осмата петилетка обществените фондове за потребление ще бъдат с около 9 милиарда лева повече, отколкото през седмата петилетка.

На второ място, главното и основното в новия подход е: правилно да се разпределят и решително да се повишават икономическата и социалната ефективност от използването на обществените фондове за потребление. Това сега има изключително значение. Целта на тези фондове не е да се стимулира потребителско отношение у хората. Тяхното предназначение е още по-добре да съдействуват за решаването на проблемите на трудовия човек и на неговото семейство, за повишаване на неговото образование и квалификация, за по-съдържателен ежедневен отдих, за всичко, което ще направи неговия труд по-производителен и по-резултатен за обществото като цяло и за него лично.

Новият подход, за който говорим сега, е призван да повиши икономическата и социалната ефективност на обществените фондове, да увеличи ролята им на фактор, който стимулира участието на хората в труда и в творчеството. Същевременно той ще внася по-голяма справедливост при разпределението на обществените фондове за потребление.

На трето място, главното и основното в новия подход е създаването на условия да се разгърне инициативата на трудовите колективи и на населените места за формирането и използването на обществените фондове за потребление, като се включат в действие по-ефективно местните ресурси и възможности. Чрез него следва да се открие по-широк простор пред местните ръководства и органи на властта, пред стопанските организации и трудовите колективи за решаването на проблемите на социалната, научната и културната област в техния собствен живот. Защото сега за каквото и да става дума, всички обръщат поглед към ръцете на държавата. Тя трябва да даде пари, да намери строители, да осигури организация и така нататък. Всичко стига до централната

Digitized by Google

власт, до Плановия комитет, министерствата, а и до Централния комитет. Води се борба за включване в плана, за лимити и други, губи се време и енергия. При по-друга постановка, при по-друг подход хората биха могли да направят много повече за себе си, без да бият път до София, без да висят по софийските канцелации.

Това изисква да се направи ясно разпределение между отговорностите на държавата като централна власт и мисията на общините, на селищните системи като местна власт. За решаване от правителството и неговите органи трябва да останат само основните проблеми по формирането и използването на обществените фондове за потребление, проблемите на стратегията в тази област, както и общонационалните мероприятия. Всичко друго следва да бъде грижа, право и сфера на действие на общината, на ръководството на селищната система. Затова средствата трябва да се съсредоточат в ръцете на общините, а заедно с това да им се дадат права и възможности да организират стопанска, културна и друга дейност, с приходите от която да засилват своите обществени фондове за потребление. Време е заводите и всички стопански единици да отделят средства от своите обществени фондове, които да предоставят на общините за задоволяване на материалните и духовните нужди на населението. Те развиват своята дейност на определена територия, там живеят техните колективи със своите интереси и потребности от културен, обществен живот и отдих, от детски заведения, от обслужване и така нататък.

Необходимо е да се дадат по-широки права и възможности на трудовите колективи и техните ръководства да решават социално-културните си проблеми, като фонд «Социално-битови и културни мероприятия» се постави в зависимост от прираста на печалбата. При решаването на тези проблеми следва да се разреши на ръководствата на заводите и на АПК да ползват услугите на научни и културни институти, на учебни заведения, като им заплащат за извършената работа.

Българската наука още по-тясно трябва да се свърже с проблемите в живота на трудовия човек. Неин дълг е да направи първостепенен обект на своите изследвания не само организацията на труда, но и организацията на бита, на свободното време, на живота на трудовите хора вън от работното място, да разработи и популяризира норми и модели на поведение, които да съдействуват за личностното развитие на човека, да му показват най-преките и ефективни пътища към начина на живот, който му носи радост и удовлетворение, оптимизъм и уважение, който го прави способен за големи дела в свободния човешки труд.

Българската социалистическа култура в още по-голяма степен трябва да навлезе в заводите, полята, фермите, в дома на трудовия човек, да се полагат още по-добри грижи за естетическите качества на средата, в която той работи и живее, да направи изкуството и неговите ценности жизнена необходимост и извор на човешка бодрост, на жизнерадост и вдъхновение за труд и живот.

На този нов подход трябва да се подчинят и конкретните цели, които си поставяме за следващия период.

В областта на социалната политика главният проблем е по-нататъшно гарантиране и разширяване на социалната сигурност на всички членове на обществото.

И занапред първостепенна грижа ще бъде създаването на възможно най-добри условия за израстване на младото поколение. Ние сме на прага да решим генерално въпроса за обхващане на всички нуждаещи се деца от 3 до 6-годишна възраст в детските заведения. И това можем да направим още през тази петилетка. Решаването

Digitized by Google

на тази задача се диктува и от необходимостта децата да се подготвят за по-ранно включване в новата система на образованието.

За стимулиране на раждаемостта и за отглеждане на децата до 3-годишна възраст в домашна среда целесъобразно ще бъде според възможностите на страната да се отделят средства за материалното осигуряване на майките през този период. Обществото постепенно ще поема все по-голяма част от издръжката на подрастващото поколение и ще създава необходимите условия за най-доброто съчетаване на майчинството с активното участие на жените в трудовата и обществената дейност.

Нашата социалистическа държава и през следващите години ще създава условия за спокоен и осмислен живот на **хората в пенсионна възраст.** Периодично ще отделяме средства за привеждане на пенсиите в съответствие с измененията, които настъпват в доходите на активно заетото население. През тази петилетка най-ниската пенсия ще се увеличи до размера на половината от минималната работна заплата. Ще се увеличат обезщетенията за временна нетрудоспособност. Нарастващи грижи ще се полагат и за хората в старческите домове.

Значителни средства от обществените фондове се отделят за **народното здравеопазване.** Те ще се насочват за осъществяване на нов подем в профилактиката, в модернизирането на съществуващата база и в осигуряването на съвременна медицинска апаратура, в подобряването на качеството на диагностиката и рехабилитацията. Ще се разширява системата от профилакториуми, по-пълно ще се задоволяват потребностите от диетично хранене, ще се увеличава числото на хората, които ще получават безплатно лекарства. Всичко това, както и другите мерки, които трябва да се вземат за премахване на съществуващите слабости в медицинското обслужване на населението, трябва да доведат до повишаване жизнеността на нацията, до постепенно продължаване живота на хората до неговите естествени граници.

Изключително важен проблем на нашата социална политика е **осигуряването на жилище за всяко семейство.** През осмата петилетка трябва да се построят най-малко 400 хиляди жилища. При разпределение на жилищата ще се дава подчертано предимство на младите семейства, за да могат девойките и младежите, свързали съдбите си, да имат свое място, където да свият гнездо, както казва нашият народ, да имат условия да си създават потомство и да го възпитават. От това зависим всички ние, зависим като народ и нация. По-нататък нашата задача ще бъде — отделна стая за всеки член от семейството.

Въпреки постигнатото ние не можем да бъдем доволни, като имаме предвид потребностите на населението. Централният комитет на партията набеляза мерки в близките години жилищният въпрос да се реши радикално. Ние разполагаме с необходимите производствени мощности. Очевидно решение следва да се търси, като се използват едновременно и трудовите доходи на населението, и обществените фондове за потребление. Целесъобразно ще бъде да се разшири участието на населението в довършителните работи и обзавеждането на новостроящите се жилища. Необходимо е на този етап жилищното строителство да се концентрира предимно в София, окръжните градове и големите промишлени центрове.

Digitized by Google

2. За последователно осъществяване на програмата на партията за развитието на науката и образованието

Другари,

Голяма част от обществените фондове за потребление партията отделя за духовната сфера. Изключително важна задача сега е да се повиши ефективността на средствата, отделяни за тази област, да се развива и обогатява непрекъснато духовната сфера, да се засили въздействието ѝ върху напредъка на икономиката и другите области на живота, за многостранното развитие на личността. Особено значение сега придобиват няколко проблема.

Курсът за повсеместна интензификация **неимоверно много издига ролята и отговорността на научния фронт, на природните, техническите и обществените науки.** Днес, както никога досега, усъвършенстването на науката като непосредствена производителна сила е висша повеля, дълг и отговорност.

Ние високо ценим благородния труд и постиженията на дейците на науката и техниката, които са в авангарда на нашата социалистическа интелигенция и дават своя принос за ускоряване на техническия прогрес, за материалния и духовния разцвет на Родината. *(Ръкоплясканя.)*

Главното изискване към научния фронт през петилетката е да **осигури комплексно разработване на възловите проблеми, свързани с осъществяването на повсеместна интензификация.** Да се реализират научни постижения на съвременно равнище, да се внедряват върхови научни и технически резултати, тоест най-новото в техниката, технологията и организацията на труда, производството и управлението — такава е сега задачата. Максимално следва да се използват научно-техническите постижения на напредналите страни.

Същевременно необходимо е да се отделят и занапред грижи и внимание за развитието на фундаменталните научни изследвания като теоретическа и методологическа основа за научното обслужване на производството и управлението, на цялата социална практика и като непресъхващ извор за обогатяване фонда на нашата наука и култура. Разбира се, ние и занапред ще провеждаме селективна научна политика, ще развиваме най-тясно сътрудничество със съветските научни институти и организации, ще се опираме на най-новите резултати на световната научна мисъл. Следва още повече да се повиши ролята на Българската академия на науките в научно-техническото развитие на страната.

Както вече изтъкнах, нужно е да се осигури **прелом във внедряването на научно-техническите постижения в практиката.** Главното сега е да се осигури съкращаване на времето от изобретението до масовото производство, да се внедряват новостите, които водят до значителни социално-икономически резултати. Във връзка с това следва да се приложи такава организация на труда, която да осигурява максимално бърза реализация на научните постижения, да обединява на икономическа основа усилията на всички научни, проектантски, технологически и производствени звена в единен научно-производствен процес. Крайно време е да се разработи механизъм за внедряване, който да почива на принципите на икономическата заинтересованост, да стимулира и да принуждава както научните колективи, така и потребителите на научно-техническите резултати да внедряват най-новите съвременни постижения.

Организацията на научната дейност в нашата страна трябва решително да се подобри с оглед на нарасналите потребности на обще-

Digitized by Google

ственото развитие. Следва да се усъвършенствува и прилагането на обществено-държавното начало в управлението на науката. За целта е целесъобразно да се проведе конгрес на науката.

В близките години трябва да положим грижи за решително подобряване на информационното обслужване и особено на използването на научно-техническата информация. Необходимо е да се създаде по същество информационна индустрия със звена, обособени на стопанска сметка, които да произвеждат, да купуват, да обработват за практическо използване и да продават готов информационен продукт. Те трябва да извършват интензивен международен обмен и търговия с технически, технологически и организационни разработки, с лицензии, инженерингови услуги и други.

Курсът за повсеместна интензификация е пряко свързан и с повишаване подготовката, преподготовката и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри, особено на младото поколение.

Всичко, което правим в материалното производство, в научно-техническия прогрес, в организацията на труда, в обществените отношения, в духовната култура и така нататък, зависи от подготовката на човека, от неговия цялостен облик като личност, като труженик, като интелект. Тази подготовка трябва да бъде на равнището на големите задачи на утрешния ден, на височината на задачата да формираме личности с комунистически мироглед и нравственост.

Проблемите на нашето образование, задачите за неговото преустройство бяха разгледани на специален пленум на Централния комитет на партията през юли 1979 година. На пленума и на Първия конгрес на народната просвета беше утвърдена цялостна програма за нов подем на образователното дело с оглед на генералната цел — възпитанието и реализацията на многостранно развита личност, и в съответствие с потребностите и интересите на страната.

Поради това тук ще се спра само на някои въпроси.

Първият въпрос се отнася до необходимостта да се засилва отговорността на самите учебни заведения за качеството на подготовката на кадрите. Във връзка с това стои и задачата да се създадат реални условия за пълноценното използване на кадрите от социалистическите организации, за тяхното навременно настаняване на работа, за пресичане на текучеството, за създаване на условия за творческо развитие и растеж.

Вторият въпрос се отнася до рационалното оползотворяване на възможностите на образователната система. Както е известно, и в тази област ние сме създали огромен за нашите условия материално-технически и кадрови потенциал. Разполагаме с широко развита мрежа от предучилищни и учебни заведения, в които работят възпитатели, учители и преподаватели. Много от тези заведения са снабдени със съвременни технически средства за обучение и изследователска работа. Подобни възможности се съдържат и в другите сфери на духовния живот. Всичко това е наше неоценимо богатство. Но то трябва да се оползотворява пълноценно, като се премахнат всякакви ведомствени бариери.

Решаването на тези задачи изисква и в областта на образованието, съобразно с неговата специфика, да се приложат по-пълно принципите на новия икономически механизъм. Това ще създаде заинтересованост учебните заведения да подготвят високообразовани и професионално обучени кадри, а потребителите на кадрите да осигуряват всички необходими условия за тяхната успешна реализация.

Ако вървим по този път, другари, несъмнено ще се издигне още повече социалната роля и ще се повиши ефективността на образова-

Digitized by Google

телното дело, ще се създадат още по-благоприятни предпоставки за подготовка на кадри, които се реализират пълноценно в живота.

Партията високо цени благородната и дълбоко патриотична работа на учителите, на всички дейци на народното образование и ги призовава да се трудят със същата самоотверженост, както досега, за обучението и възпитанието на младото поколение, за издигане образователното и културното равнище на народа в името на комунизма, в името на по-нататъшния разцвет на нашата социалистическа Родина. *(Ръкоплясцания.)*

3. За нов подем на социалистическата художествена култура

Другари,

Централният комитет смята изминалия период за особено плодотворен в развитието на българската култура. Стана ясно какви огромни социални възможности разкрива културата, когато тя се разбира като активен фактор за цялостното развитие на личността и колективите, за комунистическото възпитание на масите. Утвърждаването на обществено-държавното начало в ръководството на духовния живот, изграждането на широка повсеместна система на изборни съвети за култура и училищни настоятелства в сферата на образованието превърнаха грижата на партията за духовното израстване на социалистическата личност от грижа на индивида, семейството, училището, културните учреждения в грижа на цялото общество.

Може да се каже, че изграденият културен комплекс разкри още по-пълно големите възможности на духовния потенциал на нашата художествено-творческа интелигенция, на творческите съюзи, културните учреждения, обществените организации, на целия народ. Художествената култура вече решава по-успешно от последователни класово-партийни позиции нарастващите по мащаби и сложност задачи вътре в страната и в чужбина. Централният комитет високо цени постигнатото в осъществяване на комплексните програми за всенародно естетическо възпитание, за хармонично развити личности. Българската култура дава достоен принос за издигане на международния авторитет на нашата Родина. *(Ръкопляскания.)*

Значителни са постиженията в художественото пресъздаване на социалистическата съвременност. Проблематиката на художественото творчество се обогати. Въпреки някои несполуки и лутания става трайна тенденцията да нарастват художественото майсторство, новаторството, разнообразието, разцветът на способностите на социалистическия творец като свободен поет на своето време, вдъхновен борец за велики идеали. Всичко това е ярко свидетелство за неизчерпаемите възможности на социалистическия реализъм.

Грижата да се отделя зърното от плявата и в този важен сектор на обществения живот, част от партийното дело, става все по-важна. Творците получават от литературните критици и изкуствоведите необходимите професионални оценки. Не може обаче да кажем, че нашата критика вече е на нужната висота, че тя изпълнява своето отговорно призвание. Необходимо е принципно и по-смело да се говори и пише за случаите, когато отсъствува класовата оценка, когато в отделни произведения се обеднява духовният образ на съвременника или се губи историческата перспектива, когато творецът затъва в дреболиите на ежедневието, не вдига поглед към голямото, към главното в живота. Никога да не се забравя, че художественият образ, изкуството могат със своята вълшебна сила да пленят юношата за

Digitized by Google

цял живот и да направляват неговия стремеж, че те могат да държат човека от всяко поколение високо изправен като борец и творец с вдъхновени идеали и чиста душевност.

По-големи грижи също са необходими за класово-партийното възпитание и професионалното израстване на младите творци. В това отношение освен творческите съюзи и Централния комитет на Комсомола своя дял от отговорност следва да поемат окръжните партийни и държавни ръководства.

Централният комитет на партията оценява подема на социалистическата духовна култура, разширяването и издигането на нейните социални функции като една от основните закономерности на изграждането на зрелия социализъм. Ако приемем, че човекът е главен носител на културата, то тя присъствува чрез него навсякъде и дава отражение във всичко. Трябва да си даваме ясна сметка, че бъдещето на Родината ни зависи от умножаването на личностните качества на човека, от неговото непрестанно самоусъвършенствуване като гражданин, труженик, творец.

Партията поставя задачата икономическият подход да се прилага и в нематериалната сфера на общественото развитие. Това е нова задача и тук вървим по непроправени пътища. Нашето общество ще продължава да увеличава общия обем на обществените фондове. Но това съвсем не означава да се разчита само на тях. Прилагането на икономическия подход и неговия механизъм в областта на културата не бива да се разбира като механично пренасяне на правила и положения на ръководството от стопанската в духовната сфера. Задачата е да се създават условия за максимален ефект от това, което обществото отделя за развитието на културата. Така че тук следва да постъпим и като разумни творци, и като добри стопани, и като отговорни хора. Да не забравяме, че печалбата в областта на културата се мери с много и сложни показатели, с дълготраен ефект, който понякога се равнява на социалната роля на цели поколения. Въпросът за икономическия подход в областта на културата е двустранен. От една страна, социалният, материалният прогрес е условие за развитие на културата, а от друга — културата е първостепенно условие за материалния и социалния напредък. Това разбиране осъществява единството на идейните, художествено-творческите, образователните, естетическите и икономическите функции на културата.

Ето кое налага преустройството на стила на работа в областта на културата, повишаването на художествено-творческата и цялостната ефективност в тази сфера, в която също не може да се пилее народната пара. Ръководителите на културните институти, творците, творческите съюзи трябва да осъзнаят необходимостта от преустройство върху основата на икономическия подход и икономическия механизъм. Заедно с това следва да се напомни на дейците на културния фронт и на съответните държавни и стопански органи, че партията няма да допусне заради криво разбрани икономически интереси и користолюбиво печалбарство да бъдат нарушени художествено-творческите и класово-партийните изисквания в тематичната и жанровата насоченост на културата, чиято главна задача е била и остава непоклатима — възпитаване на дълбоко убедени комунистически личности. Икономическият подход в културата няма друга цел, освен да повиши ефективността на културния живот; да активизира културните институти, материалната база на културата да се използва най-пълно и от всички, независимо от ведомствената ѝ принадлежност; да се разкрият по-пълно широките възможности на художествената самодейност. Целта е да се пресече и по икономически път — наред със средствата на художествено-творческото и на партийното ръководство,

Digitized by Google

както и със средствата на критиката — пътят на пошлите, слабите произведения на изкуството.

Главното внимание в областта на литературата, театъра, киното, изобразителните изкуства, музиката и архитектурата, художествената критика следва да се насочи към по-нататъшното издигане на идейното и художественото равнище на творческите прояви, за създаване на такива творби, които със своето дълбоко социалистическо съдържание и национална самобитност да имат трайно общочовешко значение. Литературата и изкуството още по-силно трябва да помагат за изостряне на непримиримостта на народа към отклоненията от социалистическия начин на живот, за утвърждаване на вярата на народа в комунистическата правда. От тях повече от всеки друг път се изисква да възпитават гражданите на нашата страна като убедени патриоти и интернационалисти, с активно отношение към международните проблеми и борбата на прогресивните и миролюбиви сили в света против империализма и реакцията.

Българската култура, която през последните години излезе широко на международната арена, и занапред ще осъществява активни контакти с народите в света. Главното обаче е с по-голям размах да се осъществява всестранното сближение между българската и съветската култура, да се разширяват взаимното обогатяване и сътрудничество между културите на социалистическите страни, процес, който ще става толкова по-активен, колкото по-богат е разцветът на българската национална социалистическа култура.

Централният комитет е твърдо убеден, че нашата художественотворческа интелигенция, сплотена още по-тясно около априлската линия на партията, ще увеличава и занапред духовното богатство на страната, ще дава още по-голям принос в борбата на народа за изграждане на зрелия социализъм в Народна република България. *(Продължителни ръкоплъскания.)*

Другари,

Като изтъкваме голямата роля на обществените фондове за потребление, ние ни най-малко не подценяваме значението на доходите на трудещите се, получавани във формата на работна заплата според количеството и качеството на вложения труд. Централният комитет на партията неведнъж е подчертавал, че както сега, така и в бъдеще работната заплата ще си остане главно средство за стимулиране на трудовата активност на хората и за повишаване на тяхното жизнено равнище.

В съответствие с новия икономически подход през осмата петилетка работната заплата, получавана в зависимост от количеството и качеството на вложения труд, все повече ще се утвърждава като основна форма и източник за увеличаване реалните доходи на трудещите се, които средно годишно ще нарастват с 3 на сто. Средната годишна номинална работна заплата от 2185 лева през 1980 година ще се увеличи на около 2500 лева през 1985 година, а минималната месечна работна заплата — съответно от 100 на 120 лева.

Увеличените доходи на населението изискват бързо да нараства количеството на предлаганите стоки и услуги, подобряване на тяхното качество и асортимент. И не само това. През следващия период е наложително темпът на нарастване на стоковите фондове и услугите да изпреварва темпа на нарастване покупателния фонд на населението.

Както се вижда, другарки и другари, ние ще отидем значително напред в задоволяването на материалните и духовните потребности на народа, в развитието на нашата социална, научна и културна политика. Но ще направим това по нов начин, по начин по-ефективен за

Digitized by Google

обществото като цяло и за всеки гражданин поотделно. *(Ръкоплъскания.)* **Това ще бъде главното и определящото в нашата социална и културна политика, във формирането и използването на обществените фондове за потребление през следващия период. От друга страна, целта е развитието и напредъкът на науката и културата, на жизненото равнище на народа да станат още по-силен фактор за ускореното изграждане на икономиката на зрелия социализъм.**

На този свят нищо не идва даром. За да се потребява повече, трябва да се произвеждат повече материални и духовни ценности. Централният комитет се обръща към нашата славна работническа класа, към селскостопанските труженици, към народната интелигенция, към комунистите, към всички трудещи се: **работете още по-съзнателно и по-дисциплинирано, опазвайте и увеличавайте социалистическата собственост — основата на основите на народното благосъстояние, умножавайте непрекъснато материалните и духовните блага на Родината!** *(Бурни, продължителни ръкоплъскания.)*

IV. ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА СИСТЕМА И ПО-НАТАТЪШНОТО РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЕМОКРАЦИЯ

Другари,

Една от основните насоки на работата на партията през отчетния период бяха укрепването, развитието и усъвършенстването на политическата система, разгръщането на социалистическата демокрация.

Нашата политическа система вече десет години се развива в съответствие с основните положения и изисквания на Програмата на партията за изграждане на развитото социалистическо общество и на новата Конституция на Народна република България, която въплъщава и изразява реалния хуманизъм и демократизъм на социалистическия строй.

Под ръководството на Българската комунистическа партия — гръбнака на политическата система на социализма, обогатиха и активизираха своята дейност всички органи и звена на народната власт — Народното събрание, Държавният съвет, Министерският съвет и министерствата, народните съвети. Както **висшите органи**, така и **местните народни съвети** използваха нови форми за засилване на непосредствените връзки с народа. В центъра на тяхната работа стояха най-важните задачи на социалистическото строителство и постоянната грижа за решаването на проблемите на населението. Българският земеделски народен съюз, а също **обществените организации** — Отечественият фронт, профсъюзите, Комсомолът и други, значително повишиха своята роля в управлението на страната. Подобри се контролът върху дейността на различните органи и звена на управлението.

Утвърди се държавно-общественото и обществено-държавното начало в управлението на културата, науката и образованието, в контролната дейност. То намира вече проявление и в управлението на производствената сфера. В началото на 1979 година изградихме Националния аграрно-промишлен съюз, а през 1980 година поставихме началото и на образуването на стопански асоциации като доброволен съюз на производителите. Насрещният план се превръща в изключи-

Digitized by Google

телно действена форма за въвличане на трудещите се в ръководството на народното стопанство. Ленинската постановка, че планът е дело на милионите производители на материални блага и духовни ценности, става все повече реалност.

Всеки успех и всяка стъпка в усъвършенстването на организацията и функционирането на политическата система имат един общ знаменател: те изразяват и същевременно мощно съдействуват за разгръщането и усъвършенстването на социалистическата демокрация. Ние неотклонно развиваме както представителната, така и пряката демокрация.

През този период непрекъснато укрепваше и се засилваше ръководната роля на Българската комунистическа партия. **Именно партията е онази решаваща сила, която гарантира развитието на социалистическата демокрация.** Същевременно разгръщането на социалистическата демокрация увеличи силата на партията, защото в нашето идейно разбиране и в нашата политическа практика демократизирането означава засилване на връзките на партията с народа, тясно сплотяване на работническата класа, селскостопанските труженици и народната интелигенция около нейната политическа линия, издигане на социално-политическата и трудовата активност на народа, на всеки български гражданин в борбата за осъществяване на тази линия.

Централният комитет гледаше на развитието на политическата система не само като на проблем за организационното и технологичното усъвършенстване на управлението, на неговите органи. **Това е преди всичко проблем за усъвършенстването и развитието на политическите отношения в нашата страна. Укрепването на политическото единство на народа, сплотяването му около линията на Комунистическата партия и историческите цели и интереси на работническата класа, повишаването на политическата и трудовата активност — това е най-висшият критерий, с който мерим успехите и преценяваме степента на развитие и усъвършенстване на политическата система.**

Като марксисти-ленинци ние се ръководим от разбирането, че развитието на политическата система се определя от количествените и качествените изменения в материално-техническата база, от развитието на социално-класовата структура, че политическите отношения отразяват и изразяват социално-икономическите отношения в обществото. Същевременно ние добре разбираме, че обратното активно въздействие на политическата надстройка върху базата може да се осъществява ефективно, ако усъвършенстването на политическата система не само пасивно отразява състоянието на базата, а се пренастройва така, че да подпомага необходимите изменения, които трябва закономерно да настъпят в нея в перспектива. **Ето защо мерките, които ще предприемем в областта на политическата система, трябва да бъдат насочени преди всичко към премахване на задръжките, към осигуряване на пълен простор за осъществяването на нашата стратегия.** Нужни са такива изменения в политическата система, които да я усъвършенстват в съответствие с качествено новите задачи и условия в сегашния период на социално-икономическото развитие на страната.

Какво по-конкретно означава това?

На първо място, нашата политическа система да се постави последователно и изцяло **върху здравата основа на единството между интересите на обществото, колективите и отделните труженици.** Тези интереси да се съчетаят по такъв начин, че да се стимулира изявата на главната движеща сила на нашето развитие — обществено-трудовата инициатива и активност на трудовите колективи, на всеки труженик. По този именно път трябва да търсим решението на очерта-

Digitized by Google

лото се през последните години обществено противоречие в нашето развитие, противоречието между голямата за мащабите на страната материално-техническа база, с която разполагаме, и нейното непълно и нерационално използване. Факт е, другари, че голяма част от нашия машинен парк не се използва ефективно, че стотици хиляди декари земя не се оползотворява, че организационно-управленски недоразумения и прояви на бюрократизъм на много места и в много случаи спъват ефективния ход на работата. Подобни прояви има и в други сфери извън икономиката. Но където и да погледнем, ще констатираме, че зад всеки такъв факт стои човекът, изпълнител и ръководител, личност или колектив. Не се използват възможностите на градското население да участвува в развитието на селскостопанското производство. Оставен е да бездействува голям трудов потенциал от хора на пенсионна възраст, много от които при намален работен ден и други улеснения могат да бъдат полезни не само в материалното производство, но и в другите области. Не се използват способностите и възможностите на десетки хиляди работници техници за организирано участие в извънработно време в системата на услугите. Не е достатъчно ефективен и трудът на специалистите и научните работници, толкова необходим и насъщен за нашето време, и така нататък.

Необходимо е, на второ място, **да се държи най-строга сметка за стоково-паричния характер на социалистическото стопанство.** Прилагането на новия икономически подход и новия механизъм, поставянето на всяка производствена и социална дейност върху основата на стопанската сметка и самоиздръжката, заплащането на труда в зависимост от крайния резултат, подобряването на насрещното планиране и прочие — всичко това укрепва икономическите основи на социалистическия демократизъм, създава нови условия за развитието и функционирането на цялата политическа система.

На трето място, **развитието на социално-класовата структура, на социалистическата личност отиде напред и поставя нови изисквания пред дейността на нашата политическа система.** Издигна се ролята на работническата класа като водеща сила на нашето общество и като мнозинство от населението. Сериозни изменения станаха в труда, бита и съзнанието на труженицте в селското стопанство. Постигнат е голям напредък в премахването на съществените разлики между промишления и селскостопанския труд, между живота в града и селото. Значително нарасна ролята на народната интелигенция. Повишиха се икономическата и политическата активност, образователната подготовка и общата култура на трудовия човек. Всички тези изменения **създават нова обществена обстановка, нов социален климат. И главното, решаващото в тази нова обстановка е порасналото чувство за отговорност на личността и на народа като цяло за развитието и управлението на държавата и обществото.**

Българският гражданин, нашият народ съзнават правото си да решават, да управляват. Това съзнание е едно от най-големите завоевания на социализма. То изисква **да се даде още по-широк простор на инициативата и ролята на трудовия човек, на масите в организацията и дейността на нашата политическа система.**

На четвърто място, за нас като комунисти **не може да останат вън от погледа ни и редица слабости и недостатъци в дейността на нашата политическа система,** които водят до прекалено регламентиране дейността на низшите органи и звена, до прояви на бюрократизъм, тромавост, ниска отговорност към изпълнението на взетите решения, недостатъчен и главно закъснял контрол и така нататък. Освен това цялата ни политическа система се нуждае от по-висока ефективност и

Digitized by Google

особено от поевтиняване, от намаляване на обществените разходи за нейното поддържане и функциониране.

Какво е необходимо да направим, кое е главното в изменения, които трябва да осъществим?

Творческите, съзидателните сили на народа като цяло и на всеки човек поотделно — това е неизчерпаемият потенциал, с който разполага нашето общество, и на него ще се опрем, за да усъвършенствуваме нашата политическа система. Затова и нейните изменения могат да имат само един смисъл: **на всяко работно място, във всяко населено място, във всяка организационно-управленска единица да се повиши участието на трудовия човек в решаването на проблемите и задачите в областта на икономическото, политическото и културното строителство, да се развие политическата активност на всеки трудещ се, да се постигне нов подем и разцвет на неговите творчески сили.** (*Ръкоплясканя.*)

На свой ред това изисква преди всичко да се усъвършенствува, да се издигне на нова висота **политическият подход на партията и социалистическата държава** при вземането на решения и тяхното осъществяване.

Сега, в условията на новия икономически подход и неговия механизъм, главният метод за управление и регулиране на стопанската дейност става използването на **икономически лостове и механизми.** Води ли това до повишаване активността на трудещите се, до усилване на тяхната заинтересованост? Да, по принцип. Да, но не автоматично. Защо? Защото на много места не са отстранени пречките, които затрудняват активността на трудещите се, спъват тяхната самоинициатива. Защото правата на низовите звена в производството не са достатъчни. На тях често пъти се дават неправилни указания от горестоящите органи на стопанско ръководство, на държавата, от отделни ръководители. Това не един път е водило до погазване на изискванията на икономическата целесъобразност и ефективност. Още по-лошо е, че така се спъва самоинициативата на трудовия човек, на трудовите колективи и техните ръководства.

Необходим е политически подход, който да гарантира неприкосновеност на правата на низовите колективи и звена, на отделната трудова личност от посегателствата на бюрократичната регламентация, от произволните решения на по-горни инстанции.

Какво означава този политически подход?

Този подход означава преди всичко **да се издигне на качествено нова висота ръководната роля на Българската комунистическа партия в цялостната дейност на политическата система на обществото.**

Това означава да се издигне ролята на партията, на партийните органи и кадри, на първичните партийни организации, на всеки партиен член в разработването, обсъждането и общественото утвърждаване на основните насоки в развитието на дейността на политическата система като цяло и на всеки неин орган поотделно. По-добре трябва да влезе в действие колективният ум на партията. Много по-ефективно да се използва нейният богат умствен и идеен потенциал.

Това по-нататък означава **да се подобри решително партийният контрол върху дейността на органите и институтите на политическата власт и система.** Нашата партия, от Централния комитет до всяка партийна организация, уважава самодейността и самостоятелността в работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации. Ние се борим срещу всякакви прояви на изместване и дублиране, на изземване на функции, дейности и права на държавни и обществени органи от страна на партийни комитети и дейци. С таки-

Digitized by Google

ва прояви и опити трябва да свършим веднъж завинаги. След като в партията сме обсъдили и утвърдили основните насоки в дейността на органите и институтите на политическата система, **главното в нашата работа е и трябва да бъде контрол и помощ, помощ и контрол; контрол, умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен партиен контрол върху работата на различните органи и институти и техните ръководни кадри.** *(Ръкопляскания.)* Време е да се преборим докрай с рецидивите на практиката да се приемат решения и да не се изпълняват, с нарушенията на социалистическата законност и ред от страна на някои ръководни органи и дейци. **Партийният контрол е главният гарант за ефективността на нашата политическа система, за последователното провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм.**

Другари,

Какви са по-съществените изменения, до които трябва да ни доведе този политически подход, усъвършенстването на нашата политическа система?

Първо. Да се намери по-добро решение на въпроса за прогреса на човека на едно и също работно място. Политиката на нашата партия за издигане на работници и селскостопански труженици, на трудови хора във всички органи и на всички равнища на политическата власт е политика класова и правилна. Тя ще продължи и ще се развива като една от опорите на нашия обществен строй. Но ние не можем да кажем, че всеки работник и труженик в селското стопанство, всеки трудов човек трябва да има за жизнена цел своето издигане по вертикала на обществената йерархия. И заедно с това не можем да искаме от него да стои на едно място, да няма собствено развитие, да няма напредък като личност, постигнат с неговия труд, с неговите качества. Всеки трудов човек трябва да има гарантирана възможност да прогресира на едно и също работно място, на едно и също равнище и това да се изразява в растежа на неговото материално възнаграждение, във формите на участието му в обществения живот. *(Ръкопляскания.)* Този личен прогрес трябва да зависи от количеството и качеството на неговия труд в полза на обществените интереси и цели.

Заедно с това сме длъжни да намерим по-гъвкави и по-справедливи организационно-политически решения, **за да бъде реализацията на трудовия човек по-всестранна и по-ефективна.** Защо един работник и неговото семейство да не може в своето свободно време да участвува, ако желае, в различни форми на селскостопанския труд или в търговията? Защо един техник след работа да не може организирано да работи в някое предприятие за услуги? Защо един пенсионер или студент, ако не може да работи 8 часа, да не работи 4 или 2 часа? Въпросите са много и всички те опират **до разширяването на възможностите да се прояви, да се реализира човек чрез труда си, и то преди всичко чрез труда си в материалната сфера.** Маркс в своята „Критика на Готската програма" ясно определи труда при социализма като равно мерило, като еднакъв критерий, с който се мерят не равните, не еднаквите по своите качества. Нашата политическа система гарантира равни възможности за всеки трудов човек, равното право да се мери неговият принос по количеството и качеството на вложения труд. Който работи повече и по-добре, с по-големи резултати, получава и по-голямо възнаграждение, по-голямо обществено признание. Какво по-хубаво, по-социалистическо и по-демократично от това, че има работници и селскостопански труженици с министерски заплати? *(Ръкопляскания.)*

Digitized by Google

Второ, решително да се ограничи регламентацията и да се ликвидира опекунството на вишестоящите органи по отношение на нискостоящите. От друга страна, да се разширят правата и да се увеличат инициативата и активността на всички звена от всички равнища на политическата ни система. Особено важно **е да се повишат правата и да се увеличи материалната сила на низовите звена в икономическата и държавно-политическата структура.** Имам предвид заводите, институтите, селищните системи, районните ръководства в София и в други градове. В тези звена се осъществява процесът на производство на материалните и духовните ценности. В тях протича животът на хората като човешки колектив. Там на практика се решават проблемите на личността и народа. За това е необходимо те да имат силни ръководства, с богати материални възможности за самодейност и инициатива. Те трябва да имат правото да организират различни форми на стопански и обществен живот в полза на своите колективи върху базата на обществения интерес: съпътстващи и помощни производства, работилници и ателиета за услуги и ремонт, помощни стопанства в селата и така нататък. Следва да се даде възможност общините да получават при изгодни условия значителни заеми от банките за организирането на производствено-стопанска и обслужваща дейност, с която се решават проблемите и се удовлетворяват нуждите на местното население. Може би ще бъде правилно такава дейност на общините да се освободи от данъци, като печалбата от нея им се предостави за тяхното по-нататъшно развитие.

Трето. Необходимо е да се вземат мерки **за по-нататъшно развитие на икономическата демокрация, за засилване на инициативата и ролята на личността и трудовия колектив в организацията и ръководството на стопанската дейност.** Следва да се увеличат значително правата и възможностите на низовите трудови колективи, на бригадите и отделните стопански единици да решават въпросите на производството, на организацията на труда, на социалния живот на колектива. Във връзка с това се налага да се издигне още повече ролята на **стопанските съвети в организациите, на стопанските комитети в предприятията, на общите работнически събрания.** Тяхната дейност следва да се изпълни с по-богато съдържание, което да съответствува на повишените права и отговорности на стопанските единици. Както по-горестоящите органи, така и отделният труженик трябва да знаят и зачитат решенията на стопанските съвети, стопанските комитети, общите работнически събрания, защото те са изразители на мненията, интересите и позициите на колектива.

Заедно с това следва да се отчита, че в условията на новия икономически подход и неговия механизъм се увеличава ролята на икономическата принуда. Без такава принуда не може; при социализма тя ще се използва. Но тя има значение и играе своята роля само когато насреща ѝ, на другия полюс, ясно и предметно, осезаемо и разбираемо е очертан **стимулът,** материалният и моралният стимул.

С повишаване ролята на материалните стимули, с акцентирането върху материалната заинтересованост и отговорност в никакъв случай ние не подценяваме ролята и значението на **духовните стимули.** Нашата партия винаги, на всеки етап от социално-икономическото ни развитие е разглеждала, разглежда и ще разглежда материалните и духовните стимули в тяхното диалектическо единство. В самата същност на материалния стимул се съдържа огромен идеологически, политически и духовен заряд. Духовното съпричастие на всеки член на колектива в общото дело, неговото съзнание, че дава своя личен принос в изграждането на зрелия социализъм, има изключително голямо значение.

Digitized by Google

Сега е необходимо да се отиде по-напред в осигуряването на поле за действие на ръководствата на стопанските организации. Взаимоотношенията на тези организации с държавата следва да се осъществяват главно на икономическа основа. Трябва решително да се освободим от практиката държавните органи да възлагат нереални планови задачи на стопанските организации, а след това, чрез последващи корекции на показателите, да прикриват фактически своите необосновани решения.

Четвърто. За да се повишат действеността и ефективността на социалното управление, сега е особено важно:

— да се осигури превес на органическото съчетаване на политическите и икономическите методи и средства за ръководство, като се поведе решителна борба срещу административно-бюрократичния стил на работа;

— да се спазва най-строго принципът на колективността;

— да се въведе най-строга дисциплина и да се повиши личната отговорност в работата на кадрите от управленските органи.

Работата за **информирането на народните маси, както и изучаването на тяхното мнение** придобива сега голямо политическо значение. Българският гражданин има правото да бъде редовно информиран за дейността на държавните и стопанските органи. Социалистическата държава е силна със съзнателността на масите, както се изразяваше Ленин. Няма да бъдем наивни. Има работи, които са и ще си останат държавна тайна. Но това са малка част от държавните дела и те са поставени под надежден партиен контрол. Всичко друго не е и не може да бъде тайна за гражданите на нашата страна.

Същевременно не е нормално един работник добре да е осведомен за състоянието на страната и за събитията по света, а да знае малко за дейността на ръководството на своето предприятие. Време е ръководните органи да започнат периодично да се отчитат пред общите събрания на колективите и населените места.

Съществено трябва да се подобри изучаването на **общественото мнение**, особено реакциите по повод на едни или други мероприятия, които държавните и стопанските органи възнамеряват да предприемат. Решава се важен въпрос за живота на един град, на едно село, на един трудов колектив, въпрос, който засяга всички. В много случаи сега това е работа само на ръководството. Да се допитаме какво мислят хората — това не е въпрос на вежливост. Това означава да се привлекат всички трудови хора към процеса на решаване, към управлението на производството, на обществото, както изискваше Ленин.

Изучаването на общественото мнение, вслушването в критиката на трудещите се, вземането предвид на техните искания е едно от много важните направления в развитието на социалистическия демократизъм. Това трябва да стане постоянна работа на политическите органи на нашата държава, да се изгради богата система от форми и методи, включително местни референдуми по важни проблеми на селищните системи. Във връзка с това ще бъде целесъобразно да се обмисли възможността някои от проектите за развитие на населеното място, или селищната система да се публикуват за обсъждане от името на група специалисти, които са ги разработили, да не се ангажира с тях предварително авторитетът на местните партийни и държавни органи.

Пето. Необходима е нова крачка напред в кадровата работа на органите на нашата политическа система. В тази област имаме наистина големи успехи. Богатството и опитността на кадровия потенциал внушават в страната и в чужбина доверие към нас като държа-

Digitized by Google

ва, като политическа власт, като ръководители, специалисти и партньори. Но заедно с благодарността, която дължим на хилядите способни, честни и предани на партията, на народното дело кадри, ние сме длъжни да осъзнаем необходимостта от напредък и в тази област.

Преди всичко трябва да се усъвършенстуват формите и начините на подбора на ръководните кадри. Без общопризнати политически, делови и морални качества, без специална образователна и политическа подготовка не може и не бива да се заема ръководна работа. Но това не е всичко. Нужно е да се обърне още по-голямо внимание на социалния, организационния, на личния опит на човека, който ще заеме ръководна работа. Не може да се издига човек, който не е работил сред редовите трудови хора на нашето общество и не познава трудностите и особеностите на работата в низовите звена на политическата структура. От друга страна, следва да бъде отстранен от ръководни позиции всеки, който не се е оказал способен да изпълнява добре своите функции на организатор и ръководител, всеки, който е загубил своя идеен и морален облик на политически деец от социалистически тип. *(Продължителни ръкоплясканя.)*

Същевременно в никакъв случай не бива да се забравя един от основните принципи на държавната и стопанската дейност при социализма — **принципът на единоначалието.** Развитието на демократизма трябва да се съчетава с укрепване на правата и авторитета на ръководителя. Нужно е грижливо, другарско отношение и помощ към нашите ръководни кадри, които всеотдайно, с принципност, с високо чувство за отговорност пред партията и народа работят на поверените им постове.

Особено внимание и грижи са необходими за **подбора и подготовката на ръководни кадри из средите на безпартийните хора.** Нека не забравяме, че у нас има стотици хиляди мъже и жени, които по своя мироглед и морал смело и честно могат да бъдат наричани безпартийни комунисти, че много от тях са сред най-образованите и деловите среди на обществото ни. Изобщо е необходимо да се даде още по-широк път към ръководните органи на всеки работник, селскостопански труженик, специалист, доказал своята преданост към комунистическото дело, своите делови и човешки качества.

Шесто. Необходимо е да се вземат сериозни мерки за **повишаването на обществената роля и позиция на органите и институтите на социалния контрол.** Има немалко случаи, когато справедливи закони, наредби, постановления не се спазват, а понякога и се погазват, от което страдат интересите на низовите звена и на отделния трудов човек. Може би в последно време нормативните актове станаха прекалено много и следва да се намалят и опростят, за да се даде повече възможност творчески да се решават въпросите от низовите ръководители. Но веднъж приети, тези актове трябва да се изпълняват от всекиго и от всички, да се изпълняват строго, точно и в определените срокове. Затова трябва органите на партийния, държавния и обществения контрол да се погрижат да се засили контролната функция на всички органи на нашата политическа система. Нужен е наистина **всенароден контрол,** който да осигури изпълнението на поставените задачи и да създаде атмосфера на нетърпимост към нарушенията на дисциплината, към посегателствата върху социалистическата собственост, върху правата на гражданите, към какъвто и да е опит да се заобиколи, да не се спази социалистическият закон.

Digitized by Google

Другари,

На базата на тези основни направления за усъвършенствуване на нашата политическа система трябва да се решат и някои по-конкретни въпроси, свързани с работата на нейните органи.

Необходимо е **да се повиши ролята на Народното събрание и на народния представител,** да се създадат условия за по-активното им участие в предварителната подготовка на въпросите за обсъждане и решаване от нашия парламент. От важно значение е подобряването на контролните функции на Народното събрание по отношение на правителството като цяло и отделните министерства. Затова ще бъде целесъобразно да се създаде още по-широка и динамична практика министрите да се отчитат пред комисиите за своята дейност, да обсъждат с тях по-важни проекти за работата в своите сфери. Това се отнася и за самото правителство.

Нужни са по-големи грижи за издигане ролята на народния представител в живота на трудещите се, в работата на органите на нашата политическа система. Трябва да се знае, че всеки гражданин има свой представител в Народното събрание и той може и трябва да се обръща към него за помощ, за защита, щом става дума за неговите права, за законно и справедливо решаване на неговите проблеми. Заедно с това всеки орган на държавната власт трябва да се чувствува длъжен да даде необходимия отговор на народния представител за всеки въпрос и проблем на негов избирател.

Държавният съвет следва още по-пълно и цялостно да упражнява своите контролни функции върху дейността на централните изпълнителни органи. Заслужава да се обмисли въпросът за прехвърлянето на част от контролните органи към Държавния съвет, което ще му позволи по-задълбочено и по-оперативно да упражнява контрол върху централните изпълнителни органи, върху спазването на законите.

Министерският съвет и министерствата следва да обновят своя стил и метод на работа. Нужно е **Министерският съвет** да отделя по-малко време за утвърждаване на нормативни актове и да съсредоточи главните си сили върху организацията на изпълнението на решенията и задачите за осигуряване на оперативното функциониране на държавата, за подобряване на контрола върху работата на неговите звена и поделения.

В центъра на вниманието на **министерствата** трябва да стоят въпросите на планирането, разработването на прогнози, целеви програми, концепции за стратегията и научно-техническия прогрес в съответния отрасъл, квалификацията и преквалификацията на кадрите. Те следва да осигуряват нормативната база за дейността на организациите, да координират работата и да им оказват методическа помощ, да използват икономически средства и стимули за постигане на по-висока ефективност на тяхната дейност.

Окръжните органи на народната власт ще повишават своята роля като звена, в които задълбочено и целенасочено се обсъждат и решават проблемите на икономиката, социалния живот и културата в различните райони на страната. Тяхната роля се повишава и като главни организатори на стопанското и друго взаимодействие между селищните системи и техните общински ръководства, като координатори на цялата дейност по задоволяването на потребностите и интересите на населението от съответната територия.

Селищните системи и техните ръководства — новите общини, са ново и особено важно звено от нашата политическа система. Всички органи от всички равнища — партийни, държавни, стопански, обществени — трябва да насочат усилията си, за да се укрепят тези органи и ръководства като ефикасни институции, способни да решават про-

Digitized by Google

блемите на човека, на населените места, силни със своите материални и организационни права и възможности.

Партията направи много за повишаване ролята на **съда и Прокуратурата** в обществения живот. Те дадоха голям принос за издигането на социалистическа България до положението на развита правова държава. Сега е време по-нататък да се усъвършенствува тяхната дейност, всестранно да се укрепи самостоятелността им, да се гарантират от всякакви прояви на вмешателство в тяхната работа от страна на органите на изпълнителната власт. Решаващото е да се въведе нов начин за назначаването и освобождаването на съдиите, който да ги прави независими от равнищата, на които работят.

Важно място в политическата система на социализма у нас **заема Българският земеделски народен съюз.** През изтеклия период ние, както винаги досега, работехме в пълно разбирателство и сътрудничество, рамо до рамо, при решаване на задачите на изграждането на развития социализъм и на борбата за мир в света. Българската комунистическа партия оценява отношенията на сплотеност и единодействие с братския БЗНС като изключително важни за развитието и функционирането на политическата система. Тези отношения са изградени на здрава основа и се развиват непрестанно, те са отлични. *(Ръкопляскания.)* Ние имаме всички основания да предвиждаме още по-активна роля на БЗНС в нашия икономически и политически живот, в отстраняването на слабостите и недостатъците в нашето селско стопанство, за по-ефективното решаване на проблемите за самозадоволяването на селищните системи, за развитието на личното стопанство.

За формирането на новата социалистическа личност, за нейната многостранна реализация в името на социалистическото благополучие на страната Българската комунистическа партия разчита и на идейно-възпитателната дейност на БЗНС. *(Ръкопляскания.)*

Обществените организации, в това число научно-техническите съюзи, Комитетът на движението на българските жени, Комитетът за българо-съветска дружба, научните, културните, спортните и другите дружества, асоциации и организации, следва така да преустроят своята работа, че в нея още по-ярко да се открои грижата за отделния човек, за човешкия колектив. Заедно с това трябва добре да се обмисли въпросът за свободното време и ангажиментите на днешния гражданин. Организациите са много, а човекът един. Не бива да забравяме, че човек трябва да отделя време за своето семейство, че има право на свой личен живот, че има нужда от почивка.

В процеса на изпълнение на решенията на Единадесетия партиен конгрес **Отечественият фронт** като най-масова обществено-политическа организация и всенародно движение обогатява и разширява дейностите си, осъществява важни практически задачи на населението и на страната, все повече сплотява комунисти, сдружени земеделци и безпартийни, целия български народ около политиката на партията.

Ние очакваме Отечественият фронт да повиши своята роля в свързването на представителната с пряката демокрация, в широкото въвличане на трудещите се в обсъждането и решаването на жизнени проблеми на общественото развитие. Неговите клубове, секции и организации следва да се превърнат в истински извори на компетентна информация за събитията у нас и в чужбина. По-високи критерии трябва да се предявят и към делата на Отечествения фронт в дейността по самозадоволяването, в организирането и осъществяването на обществения контрол, в събирането на вторичните суровини, в подобряването на услугите за населението, в хигиенизирането и благоустрояването на населените места и така нататък. В неговите организации да се обсъждат проблеми и въпроси, възникващи по местоживеене и свързани

Digitized by Google

с дейността на стопанските, държавните и други институти и органи, да се реагира своевременно на допуснатите нередности. На организациите на Отечествения фронт следва да се възложат много по-отговорни функции за патриотичното възпитание на населението, за усвояването на историята, настоящето и бъдещето на българските селища като източници на патриотична гордост.

Българската комунистическа партия винаги се е отнасяла с голямо внимание и грижи към работата на **Българските професионални съюзи.** Те израснаха и се укрепиха като мощна организация, в която членува мнозинството от трудещите се в нашата страна. На тях са възложени важни социални функции, които в общи линии те успешно осъществяват. Ние очакваме профсъюзите решително да развият и обогатят своята роля като организатор и ръководител на съревнованието и на творческите усилия на трудещите се, като движеща сила в процеса на насрещното планиране, като защитник на интересите на трудовия човек и трудовия колектив. Те трябва безкомпромисно да воюват срещу всякакви прояви на бюрократизъм от страна на административните и стопанските ръководители, срещу бракоделците и рушителите на трудовата и технологическата дисциплина, да се борят за подобряването на условията на труда, бита и отдиха на трудещите се.

На по-високо стъпало трябва да се издигне профсъюзната демокрация. Това изисква преди всичко да се осигури системно провеждане на работническите събрания, на производствените съвещания. Нужно е профсъюзите да се вслушват най-внимателно в предложенията на трудещите се, да осигуряват обществена подкрепа на инициативите, които се раждат в трудовите колективи.

Централният комитет на партията на свои пленуми и в Писмото до ЦК на ДКМС разработи цялостна програма за работата на партията сред младежта в етапа на изграждането на развития социализъм, за издигането на равнището на дейността на **Димитровския комсомол** в съответствие с новите условия и задачи.

Нашата младеж има големи заслуги в изпълнението на задачите на седмата петилетка, в изграждането на зрелия социализъм. Вярна на традициите на своите деди и бащи, младежта на днешна България се възпитава в социалистически дух и със своите дела и поведение безрезервно подкрепя политиката на партията. Нашата партия вярва на младежта, полага неотклонно грижи за задоволяването на нейните потребности и интереси, за нейната пълноценна трудова и социална реализация. Но това не означава, че няма още какво да се желае в работата на Комсомола, на партийните органи и организации по отношение на младежта. Не е тайна, че понякога сред някои млади хора има прояви, несъвместими със социалистическото възпитание и морал, бягство от материалното производство и така нататък. На Комсомола са предоставени големи политически права, той има свои представители в най-важните ръководни органи на държавата, разполага със значителна собствена материална и организационна база. Сега дейността на Комсомола се преустройва и обогатява в изпълнение на задачите, поставени в Писмото до ЦК на ДКМС и решенията на Националната комсомолска конференция.

Партията има всички основания да очаква, че това преустройство ще доведе до издигане на неговата политическа роля като ръководител и организатор на младежта, на неговата роля в образователната й подготовка и трудова реализация, в нейното класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание, в смисленото прекарване на свободното време. Заедно с това Комсомолът трябва да бъде надеждна гаранция, че проблемите на всеки млад човек и младежки колектив се решават добре и справедливо. *(Ръкоплъскания.)*

Digitized by Google

Сложната международна обстановка ни заставя да отделяме непрекъснати грижи, внимание и необходимите средства за укрепване отбранителната мощ на страната, да повишаваме бойната готовност на Българската народна армия, да подобряваме дейността на органите на Министерството на вътрешните работи.

Благодарение на грижите и вниманието на партията и на упоритя труд на бойците и командирите Българската народна армия израсна като съвременна въоръжена сила, с модерна бойна техника, с високо воинско майсторство и несъкрушим морален дух. Службата във Въоръжените сили се превърна в забележителна школа за идейно-политическа, нравствена и физическа закалка на младото поколение, за мъжество и героизъм, за възпитание на доблестни патриоти и интернационалисти, бдителни защитници на Родината и възторжени строители на социализма. Българските воини в единен боен строй с воините от непобедимата Съветска армия и армиите на другите социалистически страни — участнички във Варшавския договор, стоят непоколебимо на вярна стража на родните граници, на социалистическите завоевания и мирния труд на народа. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Достойно се отплащат за грижите на партията и народа и органите на Министерството на вътрешните работи, хората, които бдят за сигурността, спокойствието и безопасността на българския гражданин.

Партията и занапред ще усъвършенствува своето ръководство и ще издига ролята и влиянието на партийните организации във Въоръжените сили, Държавната сигурност и Народната милиция. Ние сме уверени: **Българската народна армия и органите на Министерството на вътрешните работи и занапред все така всеотдайно, безрезервно и мъжествено ще служат на народа, на социалистическата ни Родина, на комунистическия идеал.** *(Продължителни ръкопляскания.)*

Такива са, другарки и другари, някои от основните насоки за усъвършенствуване на нашата политическа система, за да отговаря тя по-пълно на новите задачи и изисквания.

Ние призоваваме комунистите, всички граждани все по-масово и по-активно да участвуват в ръководството на икономиката, в социалното управление, за да бъде по-гъвкава и по-ефективна нашата политическа система, да се разширява и обогатява социалистическата демокрация в нашата страна. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

V. ЗА СЪСТОЯНИЕТО И ЗАДАЧИТЕ НА ПАРТИЯТА

Другарки и другари,

Нашата партия дойде на своя Дванадесети конгрес сплотена около генералната ленинска априлска линия, с яснота по главните теоретически проблеми, с нов богат опит, натрупан през изминалото десетилетие, с пораснала способност успешно да ръководи изграждането на зрялото социалистическо общество във всички области на живота. *(Ръкопляскания.)*

Ярък израз на това бяха **отчетно-изборните събрания и конференции.** Те преминаха в обстановка на висока политическа активност и деловитост. Така например на отчетно-изборните събрания в първичните партийни организации се изказаха над 220 хиляди комунисти, направени бяха над 112 хиляди предложения и критични бележки. Непримиримост към недостатъците и слабостите, компетентно поставяне

Digitized by Google

на проблемите, решимост да се воюва за изпълнение на предначертанията на партията — ето какво беше определящото в докладите и изказванията на събранията и конференциите.

Марксистко-ленинската зрелост на партията се изяви и в **подготовката на конгреса.** Характерът на задачите, които партията решава на настоящия етап, изискваше по тях да си кажат думата милионите хора в нашата страна. И Централният комитет се обърна към комунистите, към всички трудещи се. Разгърналите се разисквания по проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес още веднъж потвърдиха кръвната заинтересованост на нашия народ от успеха на партийните начинания. Подготовката на конгреса прерасна от общопартийно в общонародно дело.

Сега ние можем с пълно основание да заявим: **Тезисите, които Дванадесетият конгрес ще утвърди, са плод на колективния ум на цялата партия, на народа.** Това е гаранция, че и борбата за изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес ще бъде дело на цялата партия, дело на народа.

1. За по-нататъшно подобряване на качествения състав на партията

Другари,

През отчетния период Централният комитет полагаше постоянни грижи за **подобряването на качествения състав на партията.**

Важна роля за укрепване на нашите редици изигра **замяната на партийните членски книжки.** Над 800 хиляди комунисти получиха оценка за своите политически, делови и нравствени качества пред очите и при участието на всички членове на партийните организации. Огромното мнозинство от комунистите с чест издържаха проверката. Ние не провеждахме чистка. Въпреки това през отчетния период бяха изключени или отпаднаха от партията 38 452 души, непритежаващи качества или загубили правото да се наричат комунисти. Същевременно в партийните редове се вляха нови 108 065 комунисти.

Днес нашата партия обединява в редовете си 825 876 комунисти. В Тезисите са посочени по-подробни данни за състава на партията. Те показват, че **задачата, поставена от Единадесетия конгрес, постоянно да се подобрява партийният състав в качествено отношение се изпълнява успешно.** Тук ще отбележа само факта, че от приетите през отчетния период членове над 50 на сто са работници, 76 на сто са под 30 години, 84 на сто имат средно, полувисше и висше образование. Гръбнакът на партията е работническата класа с нейните 352 649 представители. *(Ръкоплясканя.)* Продължава да се увеличава броят на партийните членове от решаващите отрасли — машиностроенето, металургията, химията и строителството. Партийното ядро в селското стопанство, науката, образованието и културата също има силни характеристики.

В нашата работа за подобряване на партийния състав изникват редица въпроси. В епохата на научно-техническата революция, на комплексната автоматизация и интелектуализация на обществения труд у нас настъпват и ще продължават да настъпват сериозни изменения както в социално-класовата структура на обществото, така и в културната и професионалната подготовка на работническата класа, на нейните отделни отряди. Тук трябва да търсим измененнето в подхода, в критериите при приемане на нови членове, а именно: **да попълваме партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите**

Digitized by Google

нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората. Това налага да се разширят и формите, чрез които се зачита общественото мнение при приемане на новите членове.

Подобряването на партийния състав в качествено отношение означава **да се засилва партийното влияние във всички сфери на обществения живот, а не само в решаващите участъци.** Наложително е да има стабилно и дейно партийно ядро по всички територии и ешелони на материалното производство, по целия път на движението на научната идея до крайния продукт и неговото разпределение и потребление, във всички перспективни производства, в новите социални дейности. Само така ще имаме здрав партиен гръбнак на целия процес на интензификация на общественото производство, ритмично биещо партийно сърце във всеки сектор на развитието, партийна мисъл и партийна отговорност във всяка проява.

Във връзка със социалното регулиране на партията нужно е да се има предвид не само социалният произход, но и социалното развитие на членовете на партията след встъпването им в партийните редици. Досегашният подход води често пъти до формализъм, пречи на засилването на партийното влияние в някои решаващи сектори.

Необходимо е и занапред да се утвърждава линията на **подмладяване на партията,** на приемственост на поколенията в нея. Нашата партия се гордее с идейно-политическия облик, със способностите и образователното равнище на своето младо попълнение. Важна задача на партийните организации и групи е своевременно да включват новоприетите комунисти в пълнокръвен организационен живот, да полагат системни грижи за тяхното обучение и израстване, за тяхната класова, революционна и житейска закалка.

Аз вече говорих за кадровата политика на партията. Сега искам да кажа няколко думи за **ръководните партийни кадри.**

В състава на партийните ръководства са избрани комунисти с високо образование и богат политически опит. Сега 91,5 на сто от секретарите на първичните партийни организации, 83,9 на сто от членовете на общинските партийни комитети и 88,9 на сто от членовете на окръжните комитети на партията имат висше, полувисше и средно образование.

Положително въздействие за повишаване компетентността на партийните органи оказва включването в тях на кадри със специална подготовка. Показателно е, че 68,2 на сто от секретарите на първичните партийни организации, 67 на сто от членовете на общинските партийни комитети и 67,3 на сто от членовете на окръжните комитети на партията са инженери, техници, икономисти или селскостопански специалисти.

Последователно се провежда линия за **преливане на различните поколения кадри.** Над 50 на сто от секретарите на окръжните комитети на партията, 68 на сто от секретарите на общинските партийни комитети и 66 на сто от секретарите на първичните партийни организации са по-млади от 45 години. Това е голямо завоевание за нашата кадрова политика. Тази линия следва да се спазва и занапред. Същевременно необходимо е да се полагат повече грижи младите партийни кадри, а също и онези, които идват на ръководна партийна работа от други сектори, да усвоят политически подход, политическо виждане и политически стил и метод на работа.

Трябва да продължи и работата за подготовката и създаването на **кадрови резерви.** В това отношение по-пълно следва да се използват възможностите на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, която трябва да стане **център за преква-**

Digitized by Google

лификация на ръководните партийни, държавни и стопански кадри с висше образование.

В огъня на десетилетните борби против фашизма и капитализма и в борбата за построяването на социализма у нас се изгради здраво и нерушимо **единство между ръководители—партия—класа—народ.** Това единство е наше неоценимо историческо завоевание и партията и занапред ще смята за свое основно задължение свято да го пази и непрекъснато да го укрепва. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

2. За издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация

Другари,

В периода след Единадесетия конгрес партията извърши сериозна теоретическа, политическа, идеологическа и практическа работа. Порасна умението на партийните органи и организации да прилагат политическия подход в ръководството на обществените дейности. Укрепна живата ежедневна връзка с трудещите се. Засили се влиянието на първичните партийни организации в живота на трудовите колективи. Налице са първите положителни резултати и в дейността на общинските партийни комитети. Последователно и неотклонно се изпълняват задачите за усъвършенстуването на работата с кадрите, за тяхното възпитание.

Всичко това съдействуваше за по-нататъшното развитие на партията като жив социален организъм, за издигане на нейната ръководна роля в строителството на развития социализъм.

Успехите ни задължават да видим и слабостите. Главен недостатък в партийно-организационната работа си остава неумението да се използват напълно нейните направляващи, преобразуващи възможности. Партийните комитети и организации не опознават своевременно и задълбочено процесите на социално-икономическия живот на окръга и общината, не полагат достатъчно грижи за цялостното развитие на трудовите колективи. Въпреки че неведнъж сме поставяли въпроса за взаимоотношенията с другите органи на социалното управление, в немалко случаи продължава порочната практика партийните ръководства да изземват инициативата от тези органи. Продължава да се подценява партийният контрол. Принизена е взискателността към нарушенията на трудовата и гражданската дисциплина, с лека ръка понякога се отминават груби нарушения на принципите и нормите на нашето общество.

С тези сериозни недъзи трябва да се води неотстъпна борба чрез много по-системно и целенасочено взаимодействие между партийните ръководни и контролни органи. Проблемите, които ще решаваме след конгреса, са много по-сложни и мащабни. Те изискват **политическата и организаторската дейност да се изграждат върху основата на непрекъснато растящо умение, компетентност и творчество на всички партийни органи и организации, на партията като цяло.**

Естественият център, социалната среда, където непосредствено ще се решават новите, по-сложни задачи — това е първичната партийна организация. Тя е основната клетка на партията. От нейното състояние, от равнището на нейната дейност, от нейната боеспособност в решаваща степен зависят боеспособността и равнището на работата на цялата партия. Тук е основата на връзката на партията с масите, тук преди всичко се гради доверието на народа към партийната политика. **Да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на тру-**

Digitized by Google

довия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние — това е сега най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията. *(Ръкоплясканя.)*

След Великотърновското съвещание в живота на първичните партийни организации настъпиха положителни изменения, но те все още не отговарят напълно на новите изисквания. Декретирането и излишната регламентация продължават да сковават самодейността на първичните партийни организации, ангажират ги с несвойствени задължения, отклоняват ги от решаването на местните задачи, от пълното упражняване на партийния контрол, пречат да се изяви богатството на вътрешнопартийните отношения. Твърде често и самите партийни организации принизяват своите ръководни и организаторски функции.

Силата на първичната партийна организация е във връзките ѝ с трудещите се. Тя е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представител на трудовия колектив в партията. Да разяснява, от една страна, партийната политика и да се бори за изпълнение на поставените пред трудовия колектив задачи и, от друга страна, да обсъжда и своевременно да решава или да се бори да бъдат решени проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат техните непосредствени интереси — това са две неотделими същностни черти на първичната партийна организация. Ние отдаваме голямо значение на **откритите партийни събрания** като действена форма за запознаване на трудещите се с въпросите на партийната политика, за укрепване на връзките на партийните организации с масите, за засилване на тяхното взаимодействие.

Първичната партийна организация следва да полага системни грижи за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация. Тя трябва да създава обстановка, при която комунистите свободно, по съвест изразяват своето мнение. Ленинските принципи на демократическия централизъм трябва да пронизват решаването както на задачите, поставяни от партията, така и на въпросите, възникващи по места. Вътрешнопарийната демокрация е нужна не само за обсъждането и решаването, но и за процеса на осъществяването на задачите. Само така борбата за изпълнението на плановете може да прерасне от икономическа задача в изключително важна политическа работа, в която комунистите и масите израстват идейно и организационно. **Призванието на партийната организация е ден след ден да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отношения.**

Изискванията към комунистите днес са много по-високи от вчера. Комунистът воюва за доверието на масите с разностранната си подготовка, с примера си на труженик и гражданин, с обаянието си на човек. Днешният комунист е законен приемник на революционните традиции на нашата партия, боец за нейното революционно дело в наши дни. **Една от основните и главни грижи на първичната партийна организация е да бъде опора на своите членове в стремежа им да носят с чест званието „български комунист“.** *(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)*

Както виждате, другари, пред партийните организации стоят сложни и отговорни задачи. Те могат да бъдат осъществени само ако окръжните, общинските и заводските комитети, а и контролно-ревизионните органи променят своя подход и енергично помагат да се издига ролята, да се развива самодейността и да се разгръща творческата активност на първичните партийни организации.

За ефективността на партийната работа има един критерий и това е **реалната способност на първичната партийна организация да бъде водеща сила** за осъществяване на икономическите, социалните и

Digitized by Google

идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство. Нека, другарки и другари, никой комунист не жали време и усилия, за да превърнем партийните организации, в които членуваме, в жива и действена частица от великата животворяща сила — нашата славна Българска комунистическа партия! *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

3. Въпроси на идеологическата и възпитателната работа

Другари,

Всичко, което говорим на настоящия конгрес, всичко, което ще предприемем за практическото изпълнение на конгресните решения, всичко е израз и развитие на нашата идеология. **Да се превърне идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се маси — такава е основната задача на идеологическата работа на партията през следващия период.** Огромната и ползотворна работа за преустройство на идеологическия фронт, която бе извършена през отчетния период, ни дава основание да смятаме, че тази задача ще бъде решена с чест.

Преди десет години, след приемането на Програмата на партията за изграждане на развито социалистическо общество, ние започнахме преустройството на идеологическата работа. Задачите, поставени от Програмата, изискваха сериозни промени в съдържанието и организацията, в подхода и управлението на идеологическата работа, за да се свърже тя най-непосредствено с новите проблеми на историческото ни развитие, с всекидневието, с живота на трудовите хора. Сега можем да кажем, че **нашите успехи в изпълнението на Програмата на партията, на решенията на Десетия и Единадесетия конгрес на БКП са неделими от успешната работа на идеологическия фронт, който действуваше като активен фактор за претворяване на решенията в живота. Това е сериозно постижение. Централният комитет на партията изказва дълбока благодарност на десетките хиляди пропагандисти и агитатори, на цялата наша славна и боева идеологическа армия.** *(Продължителни ръкопляскания.)*

В проекта за Тезиси на конгреса обстойно са поставени конкретните задачи на идеологическата работа през следващия период. Тук ще се спра само на някои проблеми, пряко свързани с качествата, които следва да се утвърждават и развиват, да се превръщат във все по-ярки черти на идеологическата работа.

На първо място е проблемът за засилване настъпателността и борбеността на нашата идеологическа работа.

Дванадесетият конгрес очертава сериозни промени както в обществено-икономическата, така и в обществено-политическата сфера. Тези изменения засягат отношението към труда, начина на заработване на трудовите възнаграждения; социалното развитие на личността; участието на колектива и личността в планирането, организацията и отчитането на стопанските и други обществени дейности; отношението към правата и задълженията, които има всеки български гражданин, и така нататък. Тези промени несъмнено ще дадат отражение върху съзнанието на хората. Но това няма да стане от само себе си. Този процес трябва да бъде осъзнат и направляван. И точно тук, във формирането на съзнанието и поведението на хората, във формирането на нови идейни ценности, съответствуващи на новите социални условия, е незаменимата роля на идеологическата работа.

Digitized by Google

Идеологическият фронт трябва да поеме пълновластно и функциите си по обществения контрол и социалното санкциониране на реалното поведение на колективите и личността. Ние си даваме сметка, че много често за това се иска смелост и мъжество. Реални постижения обаче има само тогава, когато идеологическият работник безкомпромисно търси класово-партийно обяснение както на обществените факти, така и на човешките постъпки.

Вторият проблем, който заслужава сега особено внимание, е утвърждаването на идеологическата работа като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и широките маси на трудещите се.

Никога не бива да се забравя, че тази връзка е двустранна, че трябва да бъде двупосочна. Чрез идеологическата работа до народа стигат мисълта и идеите на партията. В не по-малка степен чрез нея трябва да се чуе и гласът на народа. Сега тази страна на идеологическата работа, ролята ѝ на „обратна връзка", на източник на информация и форма на изява на общественото мнение трябва да се усъвършенствува и да расте. Така партията ще може да държи постоянно ръка върху пулса на идейно-политическата обстановка, още по-правилно да насочва борбата за задоволяване потребностите на хората.

Новата проблематика изисква сериозни промени в **тона и стила на пропагандата и агитацията.** Голословните приказки, шумните хвалби, празнословието стават не само неуместни, но и нетърпими. Нужни са конкретност, съдържателност, отговорност за думите, за покритието им с реални дела, откровеност в диалога с хората.

Необходимо е да ускорим бързината на **идеологическия отзвук.** Във всяка партийна организация, във всеки колектив възникват въпроси от местен, национален и международен мащаб, които изискват идейно осветление и отговор. В такива случаи не бива да се чакат указания „от горе", а да се започва разговор с хората. Само така могат да се предотвратят неверни и чужди тълкувания на фактите и събитията, активно да се формира правилен идейно-класов отклик.

Необходимостта от бърза идеологическа реакция налага още по-добре да се използват възможностите на **устната агитация,** да се осъществят набелязаните след Ноемврийския пленум на ЦК сериозни мерки за усъвършенстуването на нейната организационна структура, за попълването и подготовката на състава на агитационния апарат.

Следващият проблем се отнася до засилването на творческия характер на идеологическата работа.

За да бъде в крак с времето, с актуалните проблеми на социалистическото строителство и на съвременната личност, марксистко-ленинската теория трябва непрекъснато да се развива, нейният идейно-теоретически арсенал трябва да се обогатява с нови идеи, анализи и обобщения.

В Програмата на партията и в редица партийни документи, излезли след нейното приемане, бяха направени сериозни крачки в творческото разработване на теоретическите проблеми на изграждането на зрялото социалистическо общество. На фона на тези постижения сега се открояват твърде остро някои непълноти, **„бели полета" в развитието на обществените науки и техните направления.** Осъществяването на социално-икономическата политика изисква много по-задълбочени изследвания върху процесите на материалното и духовното стимулиране; върху същността и връзките на обществените и личните интереси, тенденциите и развитието им, стимулите и факторите на тяхното регулиране и управление; върху многообразието и богатството на социалистическите обществени отношения; върху мотивите на личността,

Digitized by Google

формирането на нейните стремежи и амбиции, на нейните убеждения и позиции.

Ясно е, например, че каквито и „умни“ машини да се измислят, те ще зависят от човека, ще се направляват и управляват от човека, който е и ще си остане главната производителна сила на обществото. Но този човек не ще бъде от времето на чука и сърпа, не ще бъде и от годините на сегашния трактор и струг. Той ще бъде от една епоха с принципно нови машини, технологии и организация на производството. Затова е необходимо непрекъснато да се повишава неговото интелектуално и професионално равнище, за да бъде истински творец и направляващ фактор на бъдещата техника и икономика. Обществените науки трябва чрез своите изследвания на нашия и международния опит да дадат отговор на въпроса: какъв ще бъде този нов човек, как да се подготви за новите трудови задачи, които го очакват.

Необходими са изследвания на труда на работника и труженика в селското стопанство, на социалното развитие на трудовите колективи. В нашите заводи и стопанства — наред с икономиста, агронома и инженера — следва да заемат своето място социологът и психологът.

Социалната активност на личността е мерило за степента на въздействието на идеологическата работа. Ние очакваме философията, а също политическата икономия, научният комунизъм, социологията, етиката и другите обществени науки да навлязат по-дълбоко в изследването на обществените фактори, от които зависят развитието на социалистическия начин на живот, многостранното развитие и реализацията на личността, процесите и тенденциите в развитието на масовото съзнание.

Необходимо е съществено **да се подобри пропагандата на марксизма-ленинизма,** на неговите съвременни завоевания, с по-голяма дълбочина да се разкриват обективните условия и закономерности, огромната роля на субективния фактор в общественото ни развитие.

Постоянно трябва да се следи и разяснява **развитието на международното положение.** Наша първостепенна постоянна задача и занапред си остава аргументираната и непримирима борба с буржоазната идеология и буржоазната пропаганда, с десните и „левите“ отстъпления от марксизма-ленинизма в теорията и практиката. Изобщо, другари, във всички области на живота, по всички въпроси — и стари, „вечни“, и нововъзникващи — в бита и труда, в материалното и духовното творчество нашият идеологически фронт трябва да води **последователна, непрестанна работа и борба за превръщане на партийната позиция в позиция на народа.** *(Ръкоплясканя.)*

Искам да изкажа убеждението си, че нашата идеологическа работа ще бъде и занапред духовен стимул и опора на инициативата на хората, на непримиримостта им към слабостите и недостатъците, на техния стремеж към по-активен принос в труда и обществените работи.

4. За работата на средствата за масова информация и пропаганда

Другари,

От трибуната на Десетия и Единадесетия конгрес на нашата партия Централният комитет даде висока оценка на дейността на **печата, радиото, телевизията и другите информационно-пропагандни средства.** Сега отново подчертаваме голямата роля и заслугите на тези мощни пропагандни институти, които навлязоха във всекидневието и

Digitized by Google

бита на народа, превърнаха се в незаменими източници за задоволяване на информационните и културните потребности на най-широките слоеве на населението.

След Априлския пленум (1956 г.) и особено през последното десетилетие Централният комитет разработи задълбочено основните проблеми на средствата за масова информация. Сега можем да кажем, че се формира и е в действие съвременна партийна концепция за тяхната работа и по-нататъшно развитие през целия период на изграждането на зрялото социалистическо общество. Неотменимият принцип на партийното ръководство — класово-партийният подход, прилаган в съзвучие с партийната политика и с изискванията за тесни връзки с живота, за висок професионализъм и публицистично майсторство, — това е главното за успехите на печата, радиото, телевизията и книгоиздаването — и днес, и утре.

Редица актуални въпроси в тази сфера все още не са решени задоволително. Такива са например въпросите за равнището на информацията и коментара, за задълбочаване на критичните и теоретичните публикации. Чувствува се остра потребност от по-дълбоко вглеждане в нашата икономика, в проблемите на общественото развитие, в работата за решаването на задачите, които засягат непосредствените интереси на гражданите. По своя характер журналистиката е актуално творчество и като всяко творчество главният обект на нейното внимание трябва да бъде човекът, възпитанието на новата личност.

Казват, че сега всеки ден пред екраните на нашата телевизия например застават четири милиона души и отделят значително време за нейната програма. Приблизително такова е положението и със слушателите на радиото. Същевременно нараства интересът както към всекидневния и периодичния печат, така и към хубавата книга. Очевидно това е резултат на тяхното подобряване, но преди всичко — на растящите вътрешни потребности на нашия съвременник от повече информация, от научни знания, от литература и изкуство.

Когато съставяме политическите, културните и образователните програми на телевизията и радиото, когато формираме структурата на печата и книгоиздателските планове, особено внимание следва да отделяме на нуждите на децата и младежта — бъдещето на нашата Родина. **Стратегическа задача** пред нашата информационно-пропагандна система е да спечели изцяло аудиторията на децата и младежта, **да формира правилни политически, социални, нравствени и естетически позиции преди всичко у младото поколение.** Не става дума главно да се увеличават специализираните детски и младежки предавания, програми и издания. Става дума, от една страна, да се повишава тяхното качество, а, от друга страна, така да се подобри цялата дейност на средствата за масова информация, че те да импонират на младежта, да привличат нейното внимание, да ѝ въздействуват по-силно.

Важно значение придобиват сега и образователните програми, предаванията и публикациите, които **формират интереси и предпоставки за овладяване на науката и най-новите технически постижения, стимулират творческите заложби и интелектуалния растеж на младата личност.**

Всичко това поставя нови изисквания и големи отговорности пред кадрите на нашия журналистически фронт и налага **по-интензивно да се използва съществуващата техническа база.** Заедно с това трябва да се обновява на най-високо равнище материалната база на печата, телевизията, радиото, книгоиздаването, агенциите, разпространението на печатната продукция. Бурното навлизане на електрониката, лазерната техника и на ред други технически новости в тази област, а също изострянето на идеологическия двубой в световен мащаб поставят на

Digitized by Google

дневен ред много нови въпроси, които не търпят отлагане. Те следва да се изяснят и да се решават в тясно взаимодействие с братските социалистически страни.

Накрая искам особено да отбележа широката и многообразна работа, която вестник „Работническо дело", другите печатни органи, телевизията и радиото извършиха в предконгресните месеци, като дадоха голямо място за мненията на читателите. Професионалният журналист е главната фигура на средствата за масова информация. Но освен автор той е и организатор и може би преди всичко организатор, който осигурява вестника, радиото, телевизията с автори — външни лица. Хубаво е, когато тези външни лица не са главно колеги журналисти от други издания. Мисля, че ще изразя мнението на делегатите на конгреса, като настойчиво пожелая на журналистите — наши верни другари и съратници, в ръководените от тях средства за масова информация по-често и по-системно да присъствува непрофесионалният автор, по-високо да се чува гласът на специалиста и редовия труженик от различните области на живота.

Такива са, другарки и другари, някои от основните въпроси на партийно-политическата работа. Те могат да бъдат решени с активните усилия на кадрите от всички поколения, с непосредственото участие на всеки комунист. **Борбата за тяхното последователно провеждане е борба за по-нататъшното издигане на ръководната роля на партията, за по-нататъшно укрепване на нейните кръвни връзки с народа, за нови успехи в изграждането на развитото социалистическо общество.** *(Продължителни ръкоплъскания.)*

VI. РАЗВИТИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНАТА ОБСТАНОВКА И ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА ПАРТИЯТА

Другарки и другари,

Напрегнатата работа на народа и партията за изграждането на развито социалистическо общество се извършваше при сложна, противоречива и динамично променяща се международна обстановка. Светът се раздели със седемдесетте и навлезе в осемдесетте години на нашия век. Изтеклото десетилетие беше богато на големи събития, които имаха крупно значение за хода на световните работи, за развитието на международните отношения. Като цяло човечеството има основание да го запомни с добро.

Преди всичко това бяха **години на забележителни успехи и победи на делото на мира и разведряването.** Както е известно, Двадесет и четвъртият и Двадесет и петият конгрес на КПСС разработиха и провъзгласиха **Програма за мир,** която ние приехме като своя програма. Това е програма, пропита от реализъм, далновидност и дълбок хуманизъм. Тя сочи пътя за решаване на най-актуалните, най-парливите проблеми на съвременните международни отношения, за укрепване на курса към разведряване, възстановяване и засилване на доверието между държавите, за отстраняване на опасността от ядрена война. Ето защо тази програма отговаря не само на интересите на съветския народ, но и на жизнените интереси на всички хора по света. **Програмата на КПСС за мир постепенно, макар и нелеко, се претворява в живота.** *(Ръкоплъскания.)* По инициатива на СССР и лично на другаря Брежнев

Digitized by Google

се постигна историческият успех в Хелзинки, който създаде нови условия, нов политически климат в Европа, чиито благотворни последици и отражения се чувствуват по цял свят. Под въздействието на инициативата и предложенията на СССР, на другите страни от социалистическата общност, включително и на Народна република България, бяха започнати преговори за разоръжаване и военно разведряване, които следват своя труден път, но без съмнение играят ролята на положителен фактор за утвърждаването на духа на мира в международните отношения.

Заедно с това въпросът за мира все повече става **проблем и грижа на самите народи, които засилиха своята борба за мирно развитие на света.** Миролюбивите сили проведоха мощни кампании за мир, които дадоха добри резултати. Няма да се забрави, че тъкмо такава кампания провали плановете за разполагането на неутронно оръжие в Западна Европа. Международно признание получиха Световният парламент на народите за мир, който заседава миналата година в нашата столица, асамблеята „Знаме на мира", която по наша инициатива и при българско гостоприемство постави началото на световното детско движение за мир.

Не може да не се подчертае и все по-активното включване в борбата за мир на дейците на науката и културата, на хората, чиито мисли и възгледи въздействуват на най-широките народни маси. Ние бяхме организатори и домакини на станалата традиционна международна софийска среща на писателите, на срещата на министрите и дейците на културата и на други срещи на интелигенцията от цял свят и непосредствено се убедихме, че творците на науката и културата ще сторят всичко, за да тържествува мирът, за да се опази най-първото право на човека — правото му на живот.

Отчитайки успехите на курса към мир и разведряване, не може да не се оцени положително проявеният от редица ръководни политически дейци на капиталистическите държави реализъм и трезв подход, техният принос за решаването на съвременните международни проблеми.

Разбира се, успехите на делото на мира не бива да ни попречат да видим трудностите по неговия път, нарастващата съпротива на реакционните сили. Не можем да си затваряме очите пред активизацията на войнолюбивите кръгове в САЩ, пред бариерите, на които се натъкват преговорите за разоръжаване и военно разведряване. Не можем да подценяваме решенията на НАТО за разполагането на нови американски ракети със среден радиус на действие в Западна Европа, за ежегодното увеличаване на военните разходи, рязкото нарастване на американския военен бюджет, засилената военна активност на империализма в различни райони на света, както и вредите от хегемонистичната външна политика на Китай. Всички тези събития и факти показват, че **успехите на делото на мира са основания за оптимизъм, но те в никакъв случай не ни дават право на самоуспокоение. В тази борба няма и няма да има място за почивка. Нужни са нови инициативи и усилия на всички равнища и по всички краища на света, за да се гарантира мирното съществуване на човечеството.**

Нека не се съмняваме, че хората и народите от цял свят **ще дадат мило и драго за победата на святото дело на мира. Бъдещето на човечеството принадлежи на мира и само на мира!** *(Продължителни ръкоплясканя.)*

Другари,

През десетилетието, което отмина, светът се придвижи напред **към социализма и комунизма.**

Digitized by Google

Забележителен успех постигна съветският народ, който под ръководството на КПСС навлезе в новата за обществената история епоха на комунистическото строителство. Решенията на Двадесет и четвъртия, Двадесет и петия и Двадесет и шестия конгрес на КПСС, приетата нова съветска Конституция, изключителните постижения на СССР в икономическото и културното строителство, в развитието на науката и техниката, в решаването на материалните и духовните проблеми на човека — всичко това **поставя основните теоретически и практически жалони на новия път, по който ще тръгнат другите страни и народи.** *(Ръкоплясканя.)*

Нови мащабни крачки в своето развитие направиха и **другите страни от социалистическата общност.** Както е известно, повечето от нашите страни изграждат зряло социалистическо общество. Постигнати бяха големи успехи в развитието на икономиката, науката, културата, в издигането на жизненото равнище на нашите народи. Продължават да се утвърждават и развиват новият тип отношения между братските страни, основани върху марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм — този нов вид интернационализъм, който възникна заедно с възникването на социалистическата общност. Неговите принципи на братска дружба и солидарност, на другарска взаимопомощ са ръководно начало в отношенията между нашите страни и народи, те са могъща сплотяваща сила в общата борба за изграждане на социализма и комунизма. (*Ръкоплясканя.*) Нашето единство и сплотеност, действията ни към общата цел, специализацията, кооперирането и интеграцията в областта на икономиката, единните действия на международната арена, братското сътрудничество между нашите въоръжени сили увеличават нашата мощ, дават ни възможност по-успешно да преодоляваме неизбежните трудности по нашия път, по-лесно да решаваме сложните задачи на социалистическото и комунистическото съзиждане, да даваме отпор на враговете на социализма и мира.

Важно значение за света имат **победите на народите** на Етиопия, Мозамбик, Ангола, Южен Йемен, Афганистан, които избраха социалистическа ориентация на обществено развитие. Те са неопровержимо доказателство, че днес в борбата за свобода и независимост, за социална справедливост и прогрес всеки народ, който действително успее да вземе в свои ръце съдбата си, **обръща гръб на капитализма и се насочва към социалистическия път на развитие.** *(Ръкоплясканя.)*

Световното комунистическо движение в своята цялост се развива успешно, постига нови успехи, търси и намира нови форми и методи на действие и борба, на общуване, солидарност и единодействие между комунистите. Внушителни прояви на пролетарския интернационализъм бяха действията на комунистическите партии в подкрепа на борбата на народите срещу домогванията на империализма и хегемонизма, срещу агресивните решения на НАТО от 1979 година и други. Истински празник на идейното единство между комунистите беше чествуването на 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция. С голям успех се проведоха Берлинската конференция на комунистическите и работническите партии от Европа, Парижката среща за мир на европейските комунистически партии, организираната от Българската комунистическа партия и списание „Проблеми на мира и социализма“ в София конференция на тема „Строителството на социализма и комунизма и световното развитие“ и други комунистически форуми.

Нашето движение има и своите проблеми, своите различия. Но не това е главното, което го характеризира. Главното е, че неговото

Digitized by Google

единство укрепва, че неговата сила в борбата към общата цел непрекъснато нараства. (*Ръкоплясканя.*)

Няма и не може да има никакво съмнение, че комунизмът ще върви напред, ще жъне нови успехи. (*Продължителни ръкоплясканя.*)

Друга особеност на седемдесетте години беше **изострянето на общата криза на капитализма.** Разрази се енергийна криза, криза за суровини, изостри се борбата за пазари. Инфлацията взе невиждани мащаби, а безработицата се стовари върху плещите на трудещите се като истинско бедствие. Тя стана постоянна безрадостна съдба на 15—20 милиона души. Империализмът понесе тежки поражения в Азия, Африка и Латинска Америка. Капитализмът в решаваща степен изгуби своята позиция като пример и път за социален напредък на народите от развиващите се страни. Против капиталистическия образец се оказаха не само комунистите, но и политически сили и движения с демократичен и прогресивен характер.

Всички тези затруднения, загуби и поражения на империализма през седемдесетте години като във фокус се събраха и се изразиха в небивало тежка криза на главната ръководна сила на капитализма — Съединените американски щати. Американската икономика престана да бъде всесилна в капиталистическия свят. Американската политика претърпя сериозни загуби в различни райони на света.

Пораженията и загубите на империализма стимулираха реваншистки настроения и амбиции, които постепенно взеха връх във външната политика на САЩ и в политиката на някои техни съюзници. Атаките срещу Съветския съюз и другите социалистически страни от рода на провалилата се кампания за правата на човека бяха последвани от опити за тотално настъпление срещу реалния социализъм, за изолиране на Съветския съюз от другите страни и народи. Както е известно, предишната американска администрация прекрати контактите на високо равнище, провали ратификацията на САЛТ—2, въведе ограничения в търговията със СССР и стигна дотам, че направи жалък опит да организира бойкот на Московската олимпиада. Разбира се, това беше път заникъде. Провалиха се и другите антисъветски действия. Историята показа, че със Съветския съюз не може да се разговаря от позицията на силата. Така беше през 1917—1922 година. Така беше през 1941—1945 година. Така е и сега! За съжаление, някои от първите стъпки и на новата американска администрация показват, че все още има хора, които не искат да разберат това.

В опитите за реванш на империализма особена роля играе Китай. Продължавайки да провежда своята антисъветска, хегемонистична политика, китайското ръководство подкрепя реакционните сили в цял свят, предявява претенции към съседни и несъседни страни, намесва се във вътрешните им работи, стига до открита агресия. През последните години в Китай се развиват сложни и противоречиви процеси, които разкриват несъстоятелността на маоисткия курс, вредата от извращенията на социализма в тази страна. Осъдена беше културната революция, посегна се върху култа към личността на Мао, реабилитираха се много жертви на репресии, започна да се говори за законност, правов ред и така нататък. Но докъде ще се стигне по този път — това ще се види занапред. Ние ще приветствуваме всяка положителна промяна в Китай и сме готови да развиваме по-нататък нашите междудържавни отношения с Китайската народна република. Българският народ се отнася с дълбоко уважение към китайския народ, към неговата древна и богата култура, към неговата революционна история, към борбата му за свобода и независимост, за социалистическо развитие. Ние вярваме в неговото бъдеще, в положителната

Digitized by Google

роля, която той може отново да играе в нашата обща борба за тържеството на комунистическия идеал. (*Ръкопляскания.*)

Другари,

В такава именно сложна и противоречива обстановка протичаше международната дейност на Българската комунистическа партия през отчетния период. **В съответствие с външнополитическата линия, начертана от Единадесетия партиен конгрес, всички усилия на нашата партия и държава на международната арена бяха насочени към развитие на процеса на разведряване, към укрепване на световния мир и създаване на благоприятни международни условия за изграждане на зрелия социализъм в страната. Ние се ръководехме и неизменно се ръководим от дълбокото убеждение, че сега няма по-важна и животрептяща задача от осигуряването на мирното развитие на света.**

Давайки израз на волята на нашия народ, позволете ми тържествено да заявя: **ние, българските комунисти, всички трудещи се в Народна република България възприемаме Програмата на КПСС за мир, актуализирана и доразвита от нейния Двадесет и шести конгрес, като своя програма! Като партия, като държава, като народ ние правим и ще правим всичко тя да бъде претворена в живота.** (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

Вярна на своята принципна и последователна външна политика, Народна република България и занапред ще провежда курс на мирно сътрудничество и разбирателство с всички страни и народи.

Другари,

През отчетния период основното внимание във външната дейност на Българската комунистическа партия беше насочено към **укрепването на сплотеността и единството на социалистическата общност, към развитието и обогатяването на отношенията на дружба и всестранно сътрудничество с партиите, страните и народите на Съветския съюз. Виетнам, Германската демократична република, Куба, Лаос, Монголия, Полша, Румъния, Унгария и Чехословакия.** Укрепнаха нашите политически връзки и контакти на всички равнища, увеличиха се мащабите и се разнообразиха формите на икономическо сътрудничество, разшириха се научно-техническите отношения, нарасна културният обмен, обогати се взаимното опознаване между нашите народи. Можем да кажем, че отношенията ни с братските социалистически страни се издигнаха на ново, по-високо равнище. (*Ръкопляскания.*)

Страните от социалистическата общност са основният ни икономически партньор. През отчетния период нашият стокообмен с тях се увеличи с над 50 на сто. Все по-широко се развиват специализацията и кооперирането на производството. Засилва се икономическата интеграция в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ. Основа за това са подписаните документи за дългосрочно сътрудничество, специализация и кооперираме с братските социалистически страни, както и приетите на многостранна основа дългосрочни целеви програми за сътрудничество в рамките на СИВ. Това ще даде възможност център по стокообмена с братските социалистически страни във все по-голяма степен да стават не само традиционните форми на търговия, а преди всичко развитието на специализацията и кооперирането на производството, съвместното планиране на отделни изделия, производства и на цели подотрасли и отрасли, съвместното изграждане на мощности, сътрудничеството в областта на науката, внедряването и усвояването на нова техника и технологии и така нататък.

Животът постави нови задачи, които изискват по-нататъшното усъвършенстване на СИВ. Ние сме съгласни и подкрепяме съветското предложение за среща, на която да се обсъди този въпрос.

Digitized by Google

Народна република България винаги е била, е и ще бъде верен член на социалистическата общност. Нашата свобода и независимост, нашето всестранно развитие са най-тясно свързани със съдбата на братските нам страни — нашите верни и безкористни приятели. Ние правим и ще правим всичко за укрепване на нашия политически и отбранителен съюз — Организацията на Варшавския договор. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Ръководейки се от принципите на социалистическия интернационализъм, ние изразяваме нашата братска солидарност и подкрепа на Полската обединена работническа партия и всички истински полски патриоти. Ние изказваме дълбока увереност, че партията на полските комунисти, полският народ ще дадат решителен отпор на вътрешната и международната реакция *(бурни и продължителни ръкопляскания)*, ще изведат Полша от кризата и ще осигурят по-нататъшно успешно социалистическо развитие на Полската народна република. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Българската комунистическа партия и българският народ изразяват своето дълбоко уважение и безрезервна подкрепа на Кубинската комунистическа партия и кубинския народ *(бурни, продължителни ръкопляскания)* за тяхната революционна твърдост и последователен интернационализъм, за приноса им в борбата против империализма, в укрепването на мира и разбирателството между народите. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Българската комунистическа партия и българският народ са солидарни с борбата на народите на Виетнам, Лаос и Кампучия за защита на тяхната независимост, териториална цялост и революционни завоевания и ще продължават да им оказват братска подкрепа. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Както и досега, ние подкрепяме борбата на корейския народ за мирно, демократично и без чужда намеса обединяване на неговата родина. *(Продължителни ръкопляскания.)*

И през отчетния период **крайъгълен камък на нашата дейност беше всестранното укрепване на братските отношения с Комунистическата партия на Съветския съюз, с великата страна на Съветите, със съветския народ.** (*Ръкопляскания.*) Следвайки неотклонно курса на всестранно сближаване и сътрудничество на Българската комунистическа партия и Комунистическата партия на Съветския съюз, на Народна република България и Съветския съюз, тези отношения се изпълниха с още по-богато съдържание, издигнаха се на качествено ново равнище. Посещението на българската партийно-държавна делегация в Съветския съюз през 1977 година и посещението на другаря Леонид Илич Брежнев в България в началото на 1979 година станаха важни събития във всестранното сътрудничество и сближение между нашите два братски народа в политическата, икономическата, културната и идеологическата област, които са неотменна черта на нашето ежедневие. Успешно се изпълнява Генералната схема за специализация и кооперирание в материалното производство между НРБ и СССР до 1990 година. Широки връзки се развиват между български окръзи и съветски области, между стопански и научни организации, трудови колективи, между милиони и милиони хора на двете страни. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Отношенията между нашите две страни и партии, другарки и другари, са наистина пример на социалистически интернационализъм в действие. Под ръководството на своите комунистически партии българският и съветският народ съвместно дават конкретен принос в разкриването на нови насоки и форми за сплотяването на народите, които вървят по пътя на социализма и комунизма *(продължителни*

Digitized by Google

ръкопляскания), за укрепването на единството на социалистическата общност. По този именно път, с общи усилия, ние приближаваме времето на предвидената от марксизма-ленинизма всестранна икономическа, идеологическа и политическа интеграция, времето на доброволния братски съюз на свободните народи в света. *(Продължителни ръкопляскания.)*

От трибуната на Дванадесетия конгрес ние искаме от името на партията, на целия български народ да изкажем на Комунистическата партия на Съветския съюз, на съветския народ, лично на нашия другар, приятел и брат Леонид Илич Брежнев дълбоката, извираща от сърцата ни благодарност и признателност за всичко, което те правят за разцвета на българо-съветската дружба, за всестранното могъщество на световната социалистическа общност, за сплотеността на международното комунистическо и работническо движение, на всички демократични и антиимпериалистически сили, за тържеството на мира в света! *(Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания.)*

Другари,

Като балканска държава Народна република България естествено отдава изключително значение на положението на Балканите и на развитието на отношенията със съседните страни.

Със задоволство можем да отбележим, че и при сегашната усложнена международна обстановка положението на Балканите е относително спокойно. С общи усилия са осъществени положителни промени, постигнат е важен напредък във взаимоотношенията между балканските страни. Това е голямо завоевание на нашите народи. *(Ръкопляскания.)*

Съществен принос за това има принципната и последователна политика на Народна република България, политика на мир и разбирателство, на приятелство и сътрудничество, политика искрена, честна и конструктивна, нетърсеща конюнктурни изгоди и евтин престиж, провеждана с чувство за отговорност пред днешния и бъдещия ден на народите в района. Тази политика спечели признанието както на широките народни маси, така и на ръководните кръгове на съседни и далечни страни. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Успешно се развиват всестранните ни отношения със **Социалистическа република Румъния.** Това са отношения между две братски държави — участнички във Варшавския договор и в Съвета за икономическа взаимопомощ, свързани с Договор за дружба, сътрудничество и взаимопомощ.

Напредък отбелязват отношенията ни със **Социалистическа федеративна република Югославия.** Въпреки че те все още не са достигнали равнището, на което би трябвало да бъдат отношенията между две съседни социалистически страни, ние гледаме с оптимизъм на тяхното бъдеще и независимо от някои затруднения работим търпеливо и последователно за развитие на трайно и широко добросъседско сътрудничество във всички области. Издигането на отношенията между нашите социалистически страни на нова висота напълно отговаря на интересите както на българския народ, така и на югославските народи.

Ние полагаме усилия за пълно нормализиране и по-нататъшно развитие на отношенията с **Народна социалистическа република Албания** върху основата на взаимното зачитане, равенството и взаимната изгода.

Доволни сме от пропреса в отношенията ни с **Република Гърция.** Те продължиха активно да се развиват в дух на добросъседство и приятелство. Продължават да се развиват добре и връзките ни с **Република Турция.** Уверени сме, че по-нататъшното утвърждаване на

Digitized by Google

климата на доверие с южните ни съседки ще разкрива нови възможности за разширяване и задълбочаване на взаимоизгодното сътрудничество в различните области, което ще допринесе за мира и добруването на нашите народи.

Връзките ни с **Република Кипър** се развиват в дух на приятелство и взаимна изгода. Народна република България неизменно се застъпва за мирно и справедливо уреждане на кипърския въпрос в интерес на кипърските гърци и кипърските турци, при запазване на независимостта, суверенитета и териториалната цялост на републиката.

Като оценяваме положително политическия климат на Балканите, ние сме далеч от това, да идеализираме нещата. Балканите са част от Европа, част от света и е съвършено ясно, че общото състояние на международните отношения оказва и ще продължава да оказва непосредствено влияние върху атмосферата в района. Сложните противоречия на нашето време присъствуват и тук. Мирът, разбирателството и сътрудничеството явно не са по вкуса на определени империалистически и реакционни кръгове, които правят опити да дестабилизират обстановката, да разпалят отново национални вражди и недоверие между балканските народи. Не на интересите на балканските народи, а на чужди интереси служи трупането на ядрено и друго оръжие, наличието на чужди бази и войски, ровенето в миналото, за да се търсят факти, които да ни противопоставят.

От собствен опит балканските народи знаят, че не могат да очакват нищо добро от такива действия. Ние вярваме, че те няма да позволят да бъдат измамени, ще осуетят опитите да се възвърне на полуострова печалната „слава" от миналото. Ние вярваме също, че отговорните фактори ще проявят държавническа мъдрост и далновидност, за да бъдат обезпечени мирът и спокойствието на полуострова.

С подписването на Заключителния акт в Хелзинки България и нейните съседи приеха реалностите след Втората световна война, тържествено декларираха, че ще развиват отношения на сигурност и сътрудничество. Балканските народи, както и всички други народи в Европа и в света се нуждаят от такива отношения, тъй като те служат на делото на мира и социалния прогрес.

Ето защо:

— ние смятаме, че като се имат предвид уроците на историята, трябва да се полагат усилия за непрестанно подобряване на климата на доверие в района;

— ние отново декларираме нашата готовност да вървим по пътя, начертан в Хелзинки, за да се превърнат Балканите в стабилен район на разведряването;

— в съответствие с принципите на Заключителния акт на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа ние сме готови да подпишем със съседните страни двустранни споразумения, които да включват кодекс на добросъседски отношения, отказ от териториални претенции, недопускане използването на територията на споразумяващите се страни за враждебни цели и действия една срещу друга;

— ние сме за по-нататъшно разширяване и задълбочаване на двустранното сътрудничество в областта на икономиката, туризма, науката, културата, образованието и спорта, което да дава още по-богати плодове за всяка страна, да допринася за опознаването на нашите народи, да бъде фактор за укрепването на мира и сигурността на полуострова;

— като се има предвид, че Балканският полуостров е разположен на пътя между Европа, Азия и Африка, ние сме за развитие на

Digitized by Google

сътрудничеството в областта на транспорта и съобщенията, което ще бъде в интерес на много страни и народи;

— ние сме готови да продължим сътрудничеството с другите балкански страни на многостранна основа по въпроси от взаимен интерес в онези конкретни области, по които вече има постигната договореност.

Нека от тази трибуна още веднъж ясно да заявим, **че със своята външна политика на Балканите Народна република България ще продължава да прави всичко необходимо за утвърждаването на мира и разбирателството, на доверието и приятелството, за развитие на сътрудничеството с всички балкански страни и народи.** *(Продължителни ръкопляскания.)*

Другари,

През отчетния период, ръководейки се от своя миролюбив външнополитически курс, нашата страна развиваше активно отношенията си с **капиталистическите държави** върху основата на принципите на мирното съвместно съществуване. Значителна роля изиграха срещите на високо равнище с ръководителите на Федерална република Германия, Япония, Австрия, Португалия и други държави. Добре се развиват и отношенията ни с Франция и Италия. Напредък има и в отношенията ни с Холандия, Белгия, Испания, Швейцария и страните от Северна Европа. Полагаме усилия за подобряване на отношенията със САЩ и Великобритания. Срещите и разговорите с деловите кръгове на тези страни дават полезни резултати. Икономическото и научно-техническото сътрудничество, а също и културният обмен с капиталистическия свят са не само от взаимен интерес, но и допринасят за подобряване на общия климат в междудържавните отношения. Заедно с останалите държави от социалистическата общност ние и занапред ще полагаме усилия за утвърждаването на демократични принципи в търговията и в научно-техническото сътрудничество с капиталистическите страни.

Значителен напредък отбелязаха нашите взаимоотношения с **развиващите се страни.** Активизираха се политическите ни отношения, разшириха се културните връзки. Ние развиваме широко икономическо и научно-техническо сътрудничество с преобладаващата част от страните на Азия, Африка и Латинска Америка, обменяме опит и оказваме съдействие при изграждането на редица промишлени и други обекти, на аграрно-промишлени комплекси. Хиляди български специалисти допринасят за икономическото изграждане на тези страни.

Приятелските отношения с Индия, Либия, Сирия, Алжир, Мексико, Нигерия, Народна република Конго, Народна република Бенин и други държави се развиват добре, разширяват се и се обогатяват.

Както е известно, нашият народ посрещна със симпатия антиимпериалистическата революция в Иран. Ние поддържаме традиционно добри връзки и с Ирак. Военните действия, които от няколко месеца се водят между двете страни, създават ново огнище на напрежение в района на Средния Изток и сериозно накърняват интересите както на Иран, така и на Ирак. Ирано-иракската война е в интерес единствено на империализма, който полага усилия да възстанови изгубените си позиции в тази част на света, като се възползва от избухналия конфликт. Нашето становище е ясно — да бъде сложен край на войната, спорните въпроси да се решат на масата на преговорите.

Българският народ е солидарен с народите, които се борят за свобода и национална независимост. Това е позиция на един народ, който сам е водил многолетни кървави борби за смъкване на чуждозем-

Digitized by Google

ното и капиталистическото робство. Това е позиция, която произтича от природата на нашия социалистически строй.

От конгресната трибуна ние с радост приветствуваме победата на народа на Зимбабве, изпращаме борчески поздрав на солидарност с народите на Намибия и Южноафриканската република, които водят борба срещу империализма и апартейда, за извоюване на национална независимост. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Ние изразяваме нашата солидарност с патриотите на Салвадор, които се борят мъжествено за свободата и независимостта на родината си. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Ние горещо поздравяваме народите на Никарагуа и Гренада и им пожелаваме нови успехи в тяхната борба за свобода, демокрация и социален прогрес. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Народна република България е солидарна с държавите от Фронта на твърдостта и противодействието и с Организацията за освобождение на Палестина. *(Ръкопляскания.)* Няма друг път за справедливо и трайно разрешение на близкоизточните проблеми освен изтеглянето на израелските войски от всички окупирани през 1967 година арабски територии и възстановяването на законните права на арабския народ на Палестина за самоопределение и създаване на собствена и независима държава, зачитането на суверенитета и независимостта на всички държави от района. *(Ръкопляскания.)* Ето защо ние подкрепяме предложението, направено от другаря Брежнев на Двадесет и шестия конгрес на КПСС, за свикване на международна конференция по близкоизточните въпроси, с участието на всички заинтересовани страни. *(Ръкопляскания.)*

Важна роля за намаляване на напрежението в света и за разведряване играе и има да играе **Движението на необвързаните страни.** Народна република България високо цени неговия досегашен принос в борбата срещу реакцията и империализма, за укрепване на световния мир и разбирателство между народите.

Важен дял в нашата международна дейност заемат отношенията ни с държавите, избрали **социалистически път на развитие.** Тези отношения се градят върху общността на интересите в борбата срещу империализма, колониализма и неоколониализма, за социален прогрес. През отчетния период Народна република България подписа двустранни договори за дружба и сътрудничество с Ангола, Мозамбик и Етиопия. Задълбочиха се отношенията между нашата партия и МПЛА — Партия на труда, партията ФРЕЛИМО, Йеменската социалистическа партия и други.

Успешно се развиват нашите взаимоотношения и с другите държави, които отстояват и укрепват своята свобода и независимост.

Още от първия ден на Априлската революция в Афганистан ние безрезервно подкрепяме афганистанския народ и неговия авангард — Народнодемократичната партия на Афганистан. Ние сме солидарни с братската интернационална помощ на Съветския съюз, оказана по молба на правителството на Демократична република Афганистан, в защита на неговия суверенитет и национална независимост, демократично и мирно развитие. *(Продължителни ръкопляскания.)* Ние осъждаме империалистите, хегемонистите и другите реакционни сили, които оказват въоръжена и друга подкрепа на контрареволюционните банди и въздигнаха тази груба намеса в ранг на държавна политика. Ние подкрепяме предложенията на афганистанското правителство за мирно урегулиране на възникналите проблеми, като се дадат сигурни гаранции, че интервенцията срещу Демократична република Афганистан ще бъде прекратена.

Digitized by Google

Другари,

Една от основните насоки на дейност на Българската комунистическа партия през отчетния период беше **по-нататъшното разширяване и задълбочаване на всестранното ни сътрудничество с братските комунистически и работнически партии.** Българската комунистическа партия ратува за непрестанно укрепване на единството и сплотеността на комунистите, за широк обмен на опита, с който разполага всяка братска партия, за колективно обсъждане на новите и назрели проблеми на световното развитие, на борбата на международната работническа класа за мир и социализъм. Нас ни сплотява великото безсмъртно учение — марксизмът-ленинизмът. Нас ни сплотяват великите принципи на пролетарския интернационализъм. **От тази трибуна искам от ваше име, другарки и другари делегати, от името на всички български комунисти да отправя пламенни привети на солидарност към десетките милиони комунисти — наши сестри и братя по цялата планета.** *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Българската комунистическа партия е за широко сътрудничество с всички демократични, прогресивни и миролюбиви сили по света. Във връзка с това искам да изкажа нашето задоволство от развитието на контактите между БКП и някои социалистически партии през последните години. Ние търсим с открито сърце градивен диалог и съвместни действия със социалдемократите, с профсъюзните и религиозните дейци, с всички демократични и миролюбиви сили, движения и организации.

Скъпи другари и гости от братски и приятелски партии от целия свят! Искам да ви уверя, че **Българската комунистическа партия, партията на Георги Димитров и занапред ще работи всеотдайно за укрепване на единството на комунистическото движение, за задълбочаването на сътрудничеството с революционно-демократичните партии и движения, с всички прогресивни сили, които водят борба против империализма и реакцията, за свобода и независимост, за мир и социален прогрес.** *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Това е волята на българските комунисти! *(Продължителни ръкопляскания.)*

Това е волята на целия български народ! *(Продължителни ръкопляскания.)*

Другарки и другари,

Такава е картината на съвременния свят, такава е картината и такова е мястото на съвременна България в тоя свят в дните на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

В тринадесетвековната история на българската държава е имало случаи, когато интересите на господствуващата класа временно са съвпадали с интересите на народните маси и България е изживявала своите периоди на разцвет и могъщество. За първи път в наше време обаче начело на държавата стои работническата класа, чиито трайни и крайни интереси се сливат с коренните интереси на народа. За първи път ръководната класа представлява не едно нищожно малцинство, а вече сама, без дружествените класи и социални слоеве, надхвърля половината от трудовото население на страната. За първи път — по силата на обективните закономерности на социалистическия строй — в наше време се извършват процеси, които последователно и неотменно водят към класова еднородност на българската нация, към безкласовото комунистическо общество в България. *(Продължителни ръкопляскания.)*

В своята тринадесетвековна история България е имала гениални мислители, поети и революционери, велики царе и пълководци, духов-

Digitized by Google

ни школи, прочути по целия свят и оказвали влияние върху човешката мисъл и култура. Ние с право и днес се гордеем с тях. **Никога обаче в своята тринадесетвековна история България не е имала народ като днешния български народ — с такова високо образование и култура, с единни интереси, цели и стремежи, с такъв висок международен авторитет, с такава непоколебима вяра в своите сили и своето бъдеще.** *(Продължителни ръкопляскания.)* **И никога през тези тринадесет века българският народ не е имал такъв гениален мислител, такъв вдъхновен поет, учен, организатор и вожд, какъвто е нашата родна Българска комунистическа партия.** *(Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания.)*

В годината на своя тринадесетвековен юбилей България крачи уверено в челната колона на държавите, които прокарват пътя на човечеството към царството на свободата — комунизма. Социалистическа България има могъщи и верни приятели и съюзници. Социалистическа България е спокойна за сигурността на своите граници и за плодовете на народния труд. Мислите и чувствата, силите и животът на нейните най-светли умове и най-горещи сърца са хвърлени не в битки против свои и чужди потисници и експлоататори, а в борба за утвърждаването, развитието и разцвета на съществуващия обществено-политически строй, защото това е строят, за който са мечтали, борили са се и са мрели нашите велики предшественици, светците и кумирите на българския народ. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Огромни са, скъпи другарки и другари, нашите завоевания през годините, изминали след победата на Деветосептемврийската социалистическа революция и особено през последното десетилетие. Законно е чувството на комунистическа и патриотична гордост, което изпълва душите ни в тези конгресни дни. Всичко това е така, всичко това е много хубаво. Но най-хубавото от всичко е, може би, духът на свещена неудовлетвореност от постигнатото, на критичност и самокритичност, на творческо търсене на нови, по-добри решения, на нови хоризонти, оня революционен новаторски дух, който е така характерен за Българската комунистическа партия и който все повече става характерна национална черта на българския народ. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

С този душевен огън, с това творческо горене — напред, другарки и другари, да вдигнем комунистите, работническата класа, народа на борба за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на партията! *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Да живее нашата родна Българска комунистическа партия! *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Да живее нашето любимо социалистическо отечество — Народна република България! *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Да живее комунизмът! *(Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания. Делегатите стават. Залата се оглася от възгласи:* „БКП — БКП!“)

Digitized by Google

Доклад на комисията по предложенията за изменения и допълнения в Устава на БКП

Другарки и другари делегати,

Комисията за изменения и допълнения в Устава на Партията обсъди внесения проект, съображенията в изказванията на делегатите, както и постъпилите писмени предложения.

Последните изменения в Устава са утвърдени на Десетия конгрес през 1971 година. В периода след приемането на Програмата на Партията Централният комитет и лично другарят Тодор Живков разработиха крупни проблеми на нашето обществено развитие и на дейността на Партията. Тези разработки получиха всестранната проверка на живота, утвърдиха се като норми в партийната работа.

Значителни промени настъпиха и в сферата на обществените отношения, в развитието на социално-класовата структура на нашето общество и социалното управление.

Развитието на Партията през този период и обективните обществени изменения следва да намерят своето отражение и в партийния Устав.

По мнение на комисията формулираните изменения и допълнения са необходими и обосновани. Те имат частичен характер. Същевременно трябва да се подчертае тяхното важно значение именно от гледна точка на необходимостта да се отразят ония постижения и в теоретическата мисъл на Партията, и в практическата ѝ дейност, които ще създадат още по-благоприятни условия за издигане на дейността на комунистите, на партийните органи и организации в борбата за изпълнение на качествено новите задачи, които поставя XII конгрес.

От **съдържателен характер** са измененията и допълненията, свързани с постановките за историческото място и роля на ленинската априлска линия в живота на Партията и страната, за закономерното нарастване на ръководната роля на Партията в периода на изграждане на зрялото социалистическо общество, за първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние, за повишаване ролята на местните партийни органи и организации и промените в съдържанието на тяхната ръководна дейност, за издигане званието член на Българската комунистическа партия в съответствие с характера на задачите на нашето съвременно развитие, за пълноценната и високоефективна реализация на младежта и други.

В **редакционно отношение** направените уточнения в Устава засягат структурните изменения и някои функции на партийните органи и организации в съответствие с новото териториално-селищно устройство на страната. Чрез тях по-точно се отразява характерът на процесите в социалистическото общество, в социалистическия начин на живот и в дейността на партийните органи и организации.

В това отношение на секционните заседания бяха направени бележки по отделни текстове на проекта, които са целесъобразни и следва да се отразят в окончателната редакция.

Digitized by Google

Другарки и другари делегати,

В хода на разискванията отново, вече от конгресната трибуна, редица окръжни организации внесоха предложение **да се възстанови длъжността генерален секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия. (Ръкопляскания.)** Известно е, че още при подготовката на XI конгрес и сега при провеждането на предконгресната дискусия редови комунисти, стари революционни кадри и ръководни дейци, партийни организации и трудови колективи поставиха този въпрос с настоятелна молба да намери своето положително решение.

Като приема за основателни изложените съображения, комисията е на мнение, че възстановяването на длъжността генерален секретар на Централния комитет е отдавна назряла необходимост с важно принципиално значение и политическа актуалност. **(Ръкопляскания.)**

Става дума за въпрос, който е същностно свързан с традициите в комунистическото движение, с отговорността на нашата партия като ръководна и направляваща сила, с утвърдена роля и авторитет на нейния първи ръководител.

Това е толкова по-важно, като се знае, че тази длъжност в организационните принципи на изграждане на Партията се установи през димитровския период и нейното възстановяване комунистите оценяват като нов израз на историческата приемственост между димитровския курс и априлската линия. **(Ръкопляскания.)**

Българската комунистическа партия е в разцвета на своята творческа и политическа зрелост. Изключително жизнено въплъщение и нова проява на априлския дух, на априлската атмосфера в живота и дейността на Партията е нейният Дванадесети конгрес. Той е ярко доказателство **за това, както бе изтъкнато в утвърдената от конгреса Резолюция по случай 25-годишнината на Априлския пленум, колко благодатни и необратими са измененията, настъпили през априлския етап не само в нашето материално и духовно развитие, а и в самата Партия — в нейното мислене, в нейния стил на работа, в нейните дела.**

Възстановяването на длъжността генерален секретар на Централния комитет още по-пълно и точно ще въплъщава единството на Партията и нейната творческа сила, ролята на първия ѝ ръководител като деец с ярко изявени качества, чиято дейност, в условията на колективния метод на ръководство и принципа на демократическия централизъм, е изключително важен фактор за осъществяване на ръководната роля на Партията, за укрепване на морално-политическото единство на народа, за последователното приложение на ленинските норми на партиен живот.

С пълно основание и единодушие Дванадесетият конгрес даде най-висока оценка на приноса и заслугите на др. Тодор Живков за последователното развитие и осъществяване на априлската линия, за огромните завоевания на Народна република България. Няма съмнение, че възстановяването на длъжността генерален секретар ще даде още по-пълно израз на утвърдената роля на др. Тодор Живков като първи ръководител в работата и строителството на нашата славна Благоевско-Димитровска партия. **(Ръкопляскания.)**

Поради всички тези съображения комисията предлага конгресът да утвърди внесеното предложение за възстановяване на длъжност генерален секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия, като се внесе съответно допълнение в Устава на Партията.

От името на комисията предлагам на конгреса проект за решение.

Digitized by Google

РЕЗОЛЮЦИЯ на XII конгрес на БКП във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година

Изминаха 25 години от провеждането на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г., който възстанови ленинските принципи и норми на партиен живот и сложи началото на априлската линия на Партията. От височата на тези две и половина десетилетия и от проверката на живота ясно се откроява изводът: **Априлският пленум изигра историческа роля в развитието на Комунистическата партия и на социалистическото общество в Народна република България. Той е в пълния смисъл на думата изключително събитие в нашата нова история.**

Априлският пленум и формираната от него априлска линия на Партията бяха **обективно обосновани и необходими.** Осъден и отхвърлен беше чуждият на марксизма-ленинизма, на социалистическото общество и на БКП култ към личността. Създадени бяха условия и гаранции за последователно спазване на ленинските принципи и норми в обществения и партийния живот и дейност. Своевременно бяха разработени новите назрели проблеми и бе отговорено на новите потребности и изисквания в нашето обществено развитие. Даде се мощен тласък на инициативата и творчеството на партийните организации и народните маси, на ръководителите, на комунистите и трудещите се в нашата страна. Усъвършенствуваха се политическата система и управлението на обществото. Издигнаха се на качествено по-високо равнище ръководната роля, ръководната способност и ръководната дейност на Партията.

По такъв начин периодът след Априлския пленум сложи началото на изключително важни социални и вътрешнопартийни процеси и с право влезе в нашата история като **априлски етап** в дейността и развитието на Партията и на социалистическото общество у нас.

Капитална заслуга на Априлския пленум е формирането на **априлската линия на Партията.**

Изминалите две и половина десетилетия изявиха априлската линия като пряко историческо продължение и същевременно като плодоносно развитие на най-драгоценните традиции и добродетели от благоевския и димитровския период в нашата партия, като творческо използване на огромния положителен опит на КПСС, на другите марксистко-ленински партии, на цялото международно комунистическо и работническо движение.

Изминалите две и половина десетилетия разкриха априлската линия като последователно и творческо приложение на марксистко-ленинската теория и политика в условията на съвременна социалистическа България.

Digitized by Google

Априлската линия на БКП — това е марксизмът-ленинизмът в действие при специфичните условия на нашата страна, живото единство и взаимодействие между творчески развиващата се теория на научния социализъм и конкретната обществено-историческа практика на работническата класа и широките народни маси в борбата за изграждането и развитието на социализма у нас.

Априлската линия — това е ленинската генерална линия на БКП през периода на завършването на прехода от капитализма към социализма в условията на победилия социализъм, в борбата за изграждане на развито социалистическо общество и постепенното преминаване към строителството на комунизма в НР България.

Българската комунистическа партия държи здраво и носи чисто знамето на марксизма-ленинизма, водела е и продължава да води непримирима борба срещу буржоазната идеология, срещу десния и „левия" опортюнизъм и ревизионизъм, срещу догматизма и доктринерството, срещу субективизма и волунтаризма. БКП е зряла съвременна марксистко-ленинска партия, която успешно прилага научния социализъм и внася достоен принос в творческото обогатяване на нашата революционна и теоретическа съкровищница. **Концентриран израз на идейната, теоретичната и политическата същност, равнище и принос на БКП през априлския период е Програмата на Партията за изграждане на развито социалистическо общество у нас.**

Дванадесетият конгрес с дълбоко удовлетворение подчертава, че най-силните доказателства за правилността и историческото значение на априлската линия — това са огромните успехи, дълбоките количествени и качествени изменения в материалното и духовното развитие на НР България през изминалите 25 години.

Извършиха се коренни преобразования във всички области на нашето развитие: политическата система и управлението на обществото, народното стопанство, духовната сфера, жизненото равнище на народа, възпитанието и израстването на новия човек, социалистически начин на живот. Налице са всички основания да се направи оценката, че **именно през този период беше изпълнен паметният завет на Георги Димитров: за 2—3 десетилетия НР България да постигне това, което други страни при други условия са постигнали за цели столетия.**

В деня на 25-годишнината на априлската линия Българската комунистическа партия застава пред работническата класа, пред българския народ, пред международното комунистическо движение с достойна равносметка и от гледна точка на постигнатите успехи през изминалия период, и от гледна точка на сегашното вътрешно и международно положение на България, и от гледна точка на перспективите за утрешния ден.

Априлският период се характеризира с ускорено индустриализиране на страната. **Основните производствени фондове са се увеличили осем пъти, обемът на строителството — осем пъти, промишлената продукция — единадесет пъти.** Осъществени бяха **дълбоки структурни промени в промишлеността.** С най-бързи темпове се развиха и продължават да се развиват нейните най-перспективни и най-ефективни отрасли. Машиностроенето увеличи своя дял в общата промишлена продукция от 11,5 на сто на 29,0 на сто; химическата промишленост от 4,3 на сто на 8,7 на сто; електрониката от 0,7 на сто на 7,7 на сто и т. н. Създадена беше мощна за нашите мащаби и напълно съвременна индустриална база, която позволява решаване на крупни социално-икономически задачи.

Коренни промени настъпиха в селското стопанство. Чрез укрепване и развитие на ТКЗС, постепенно доближаване на кооперативната собственост до общонародна собственост, използване на науката и тех-

Digitized by Google

никата, създаване на аграрно-промишлените комплекси и внедряване на промишлени технологии бе постигнато **повишаване на общия обем на селскостопанската продукция 2,4 пъти.** В същото време делът на заетите в селското стопанство намаля 2,5 пъти.

Априлската линия може да бъде характеризирана като линия на съединяване постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социалистическия обществен строй, линия на техническия прогрес, на модернизация и реконструкция, на скокообразен растеж на производителността на труда, на повишаване качеството и ефективността на производството. В резултат на това **обществената производителност на труда се увеличи седем пъти, националният доход — шест и половина пъти.**

Средногодишният темп на растеж на националния доход през изминалите 25 години е бил 8,1 на сто — темп, който нарежда социалистическа България на едно от първите места в Европа и в света.

Конгресът подчертава, че бързото икономическо развитие на страната не бе и не е самоцел. **Априлската линия утвърди в практиката на социалистическото планиране и последователно провежда в живота принципа „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека." Потреблението на лице от населението нарасна над четири пъти. Реалните доходи на населението се повишиха над 3,5 пъти, а обществените фондове за потребление — около четиринадесет пъти.**

Активно се развиваха нашите външноикономически отношения. **Само за 25 години външнотърговският ни обмен с другите страни нарасна 20 пъти.** Ако през 1956 г. той се отнасяше към националния доход както 35:100, то през 1980 г. това съотношение е вече 85:100 и продължава да се увеличава.

Развивайки по-нататък априлската социално-икономическа политика на Партията, XII конгрес поставя задачата за преход от екстензивно към предимно интензивно развитие на народното стопанство. Това е нов етап в нашето икономическо развитие, който ще даде реални възможности за успешното решаване на главната социално-икономическа задача, определена от конгреса: по-нататъшното комплексно и все по-пълно задоволяване на постоянно нарастващите духовни и материални потребности на народа.

Дванадесетият конгрес отбелязва особено плодотворната роля, която изигра априлската линия за развитието на духовната сфера и дейност на обществото. Това беше период на всестранен подем и на значителни завоевания във всички области на социалистическата духовна култура на НР България.

Най-същественото и най-важното завоевание в духовната област е органичното съчетаване на неотклонната реализация на идеите, идеалите и принципите на социализма с все по-пълното разгръщане творческите сили и способности на народа и отделния човек, създаването на творчески климат в духовната дейност на обществото, на атмосфера на взаимно уважение и взаимно доверие между Партията и народната интелигенция. Това е наше скъпоценно завоевание, което трябва всемерно да се пази, насърчава и развива.

Историята не изобилствува с примери за бързо успоредно развитие на материалните и духовните съставки на обществото. Такава възможност създават само социалистическата революция и социалистическият обществен строй. Развивайки хармонично общество, социализмът постига не само по-пълно задоволяване на интегралните (материални и духовни) потребности на народа, но и осъществяване на своята крайна цел: **създаване на всички необходими условия за свободното и всестранно развитие на всеки като условие за свободното и всестранно развитие на всички.**

Digitized by Google

Конгресът оценява високо завоеванията на българската наука. Днес ние разполагаме с огромен за нашите мащаби научен потенциал. В страната, в която преди четири десетилетия социалистическата революция трябваше да ликвидира неграмотността сред една част от населението, сега се разработват оригинални роботи, електронни машини и съоръжения, автоматични системи и поточни линии. Българските учени с успех се трудят в челните направления на научния прогрес, в природните и обществените науки, в електрониката, космическите изследвания, генното инженерство. Науката все повече се превръща в реална и могъща производителна сила.

Огромни успехи постигна художествената култура. Ние имаме днес здрав и силен художествен фронт, вярна на социализма и на Партията художествено-творческа интелигенция, крупни постижения на изкуството и културата, които талантливо пресъздават нашата история и съвременност. Постиженията на българската социалистическа култура са известни, авторитетни и ценни далеч зад границата на страната. **Ние можем без всякакво преувеличение да определим нова, социалистическа България като република на народна и обществена любов към изкуството, като република на разцвета на изкуството и културата.**

Изминалите години бяха период на огромен напредък в народното образование. Пристъпи се към всеобщо средно образование. Промениха се структурата и съдържанието на образователния процес. Създава се ново училище, свързващо в неделимо единство общата и професионалната подготовка и реализация на младото поколение.

Разбира се, пътят на априлската линия за материалното и духовното развитие на страната през изминалите 25 години не беше лек и гладък. Трябваше да се решават сложни и трудни проблеми, да се преодоляват сериозни обективни трудности, да се отстраняват грешки и слабости на субективния фактор. Партията има съзнанието, че и днес редица проблеми все още не са решени както следва или докрай, че ни предстои да извървим още сериозна част от пътя за пълно осъществяване Програмата на Партията за изграждане на развито социалистическо общество, за все по-цялостно задоволяване материалните и духовните потребности на трудещите се. Народна република България постигна исторически завоевания, но още не е постигнала своите крайни цели като развита социалистическа страна. На необходимостта от решително отстраняване на съществуващите в практиката трудности, слабости и грешки бяха посветени Юлският пленум на ЦК — 1976 г., Националната партийна конференция — 1978 г. и Ноемврийският пленум на ЦК — 1980 г. Дванадесетият конгрес потвърждава решимостта на Партията и сочи пътищата за своевременното решаване на назрелите проблеми, за по-нататъшното повишаване на благосъстоянието на страната и жизненото равнище на народа.

Когато оглеждаме изминатия априлски път, ние с гордост подчертаваме дълбоките прогресивни изменения, които настъпиха в развитието и дейността на самата Партия.

Българската комунистическа партия днес — това е здрава и силна марксистко-ленинска партия, кръвно свързана с народа, дълбоко патриотична и дълбоко интернационалистична, единна и сплотена около своята ленинска априлска линия и своя Централен комитет начело с другаря Тодор Живков.

Българската комунистическа партия днес — това е Партия с ленински стил и дух на работа: с последователно прилагане на колективния метод на работа, с благоприятни условия за разгръщане на критиката и самокритиката, с неотклонно спазване на демократическия централизъм, с динамизъм, новаторство и висока отговорност в

Digitized by Google

осъществяване на своята ръководна роля и на своята политическа програма.

Българската комунистическа партия днес — това е Партия с верни съюзници и съратници в изграждането на развито социалистическо общество. Здраво, жизнено и непоколебимо е комунистическо-земеделското единство, сътрудничество и братство. Активно участвуват в управлението и съзидателната дейност на нашето общество Отечественият фронт, Българските професионални съюзи, Димитровският комунистически младежки съюз, всички обществени, професионални и творчески организации на българските трудещи се.

С една дума, Българската комунистическа партия днес — това е изпитан и мъдър политически вожд на българския народ в борбата за изграждане на социализма и комунизма в Народна република България.

Много са причините и движещите сили, които осигуриха историческите завоевания на НР България. Но три са основните измежду тях, които Дванадесетият конгрес смята за необходимо особено да подчертае:

— правилната политика, правилното идейно и политическо ръководство и огромна организаторска работа на Партията;

— всеотдайният съзидателен труд и творчество на нашия свободен и талантлив народ;

— братската помощ на великия Съветски съюз и другите социалистически страни, сътрудничеството с комунистическите партии, с народите и прогресивните сили от целия свят.

Народът — творецът на историята на нашата и на всяка страна, е творецът и на колосалното дело на априлската линия. В делото на априлската линия са вградени и въплътени умът, трудът и творчеството на всеки комунист и на всеки труженик, на цялата Партия и целия народ.

Заедно с това конгресът подчертава огромната роля на Централния комитет на Партията начело с другаря Тодор Живков, на Политбюро и Секретариата на ЦК, на Държавния и Министерския съвет, на партийните, държавните, обществените и стопанските органи и кадри в борбата за развитие и осъществяване на априлската линия.

С дълбоко признание конгресът оценява като изключителни личните заслуги и личния принос на първия ръководител на Партията и държавата другаря Тодор Живков за създаването, разработването и реализацията на априлската линия. Априлската линия и в политическо, и в теоретическо, и в практическо отношение е неделимо свързана с личността и делото на другаря Тодор Живков. Вече трето десетилетие той стои начело на Централния комитет на Партията. Изминалият период го утвърди като верен син на народа, крупен теоретик и всепризнат политически лидер на БКП, като виден и уважаван деец на международното комунистическо движение, достоен продължител на великото дело на Димитър Благоев и Георги Димитров.

Важни положителни изменения настъпиха през априлския период в международната политика и международната дейност на НРБ.

Годините след Априлския пленум се характеризират с непрекъснато нарастване на ролята и авторитета на България в международния живот. **Сега НРБ е активен и съзидателен фактор в международните отношения.** Конструктивната и миролюбива политика на нашата страна е добре позната във всички страни и континенти. България е желан и търсен партньор за политическо, икономическо и културно сътрудничество, активен участник в борбата за мир, разоръжаване и разведряване.

На качествено по-висок етап се издигнаха отношенията между Народна република България и Съветския съюз, между Българската ко-

Digitized by Google

мунистическа партия и Комунистическата партия на Съветския съюз. Това са отношения на братско сътрудничество и всестранно сближение, които са пример за социалистически интернационализъм в действие.

Дванадесетият конгрес изпраща най-сърдечни поздрави на КПСС и СССР, на съветските комунисти и съветския народ, на ЦК на КПСС и лично на другаря Леонид Илич Брежнев, към когото българските комунисти и българският народ изпитват огромно уважение и искрена любов.

Развиха се връзките и сътрудничеството и с другите партии, страни и народи от социалистическата общност. През тези години нашата партия и държава дадоха важен принос за укрепването на политико-отбранителната организация на братските социалистически страни — Варшавския договор, и на общата ни организация за икономическо сътрудничество — СИВ.

Ние топло поздравяваме и изпращаме най-добри пожелания на комунистите, народите и ръководителите от братските нам социалистически страни.

През всичките тези години БКП беше рамо до рамо със своите братя по класа и идеи от комунистическите и работническите партии в целия свят, изпълняваше с чест своите задачи в международното комунистическо движение.

Дванадесетият конгрес приветствува комунистите от цялата планета и издига още по-високо великия лозунг от Маркс-Енгелсовия „Комунистически манифест“: „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“

Народна република България се утвърди и получи признание като активен фактор в Европа и света в борбата за мир, сигурност и сътрудничество между народите. Всепризнат е приносът на нашата страна за създаване на добросъседски отношения, на отношения на стабилност и доверие в района на Балканския полуостров.

Ние и занапред ще се борим неуморно за мир, добросъседство и сътрудничество, за разоръжаване и разведряване в света, в Европа и на Балканите.

През всичките тези 25 години **нашата партия, нашата държава, нашият народ винаги бяха на страната на борещите се за свобода, за национална независимост, за социален прогрес, против империализма, колониализма и неоколониализма, против всякакви други форми на класово и национално потисничество.**

Българските комунисти и българският народ и занапред ще останат беззаветно верни на своята интернационална солидарност с всички борци за свобода и социален прогрес.

●

Главното обобщение, което прави XII конгрес, е, че априлската линия е правилна, потвърдена от живота линия на Партията.

Поради това, като оглеждаме от височината на нейното 25-летие миналото, ние заключаваме: априлската линия не е минало. Тя е нашето настояще. Тя е устремена напред — към близкото и по-далечно бъдеще на Партията и страната.

Поради това XII конгрес се обръща към Партията, към работническата класа, към целия български народ с призива: на работа, на неуморна работа за по-нататъшното развитие, обогатяване и претворяване в живота на нашата ЛЕНИНСКА ГЕНЕРАЛНА АПРИЛСКА ЛИНИЯ!

Digitized by Google

РЕЗОЛЮЦИЯ

НА ДВАНАДЕСЕТИЯ КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ ПО ДОКЛАДА НА ДР. ТОДОР ЖИВКОВ – ОТЧЕТ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ ПРЕД ДВАНАДЕСЕТИЯ КОНГРЕС И ПРЕДСТОЯЩИТЕ ЗАДАЧИ НА ПАРТИЯТА

Като изслуша и обстойно обсъди доклада на първия секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков — Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на Партията, Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия реши:

1. Изцяло и напълно одобрява политическата линия и практическата дейност на Централния комитет на Партията.

2. Одобрява Отчетния доклад на Централния комитет на Българската комунистическа партия и предлага на всички партийни органи и организации в своята дейност да се ръководят от постановките и задачите, формулирани от др. Тодор Живков в доклада.

3. Призовава всички комунисти и трудещи се в нашата страна на всеотдайна борба и ползотворен труд за осъществяване на задачите, които поставя Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия. (Ръкопляскания.)

РЕШЕНИЯ

НА XII КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ:

ЗА ТЕЗИСИ ЗА РАБОТАТА НА ПАРТИЯТА, ЗА СОЦИАЛНОТО, ИКОНОМИЧЕСКОТО И КУЛТУРНОТО РАЗВИТИЕ НА НР БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ СЕДМАТА ПЕТИЛЕТКА (1976—1980 Г.) И ЗА ЗАДАЧИТЕ ПРЕЗ ОСМАТА ПЕТИЛЕТКА (1981—1985 Г.) И ДО 1990 ГОДИНА

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия, след като изслуша и обсъди отчетния доклад на другаря Тодор Живков и като взе предвид резултатите от всепартийната и всенародната дискусия по проекта за Тезисите и изказванията и предложенията на делегатите на конгреса

Р Е Ш И :

Утвърждава Тезисите за работа на Партията, за социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през седмата петилетка (1976—1980 г.) и за задачите през осмата петилетка (1981—1985 г.) и до 1990 година.

Министерският съвет на Народна република България в съответствие с отчета на Централния комитет на Партията и с Тезисите на конгреса да подготви проект на плана за социално-икономическото

Digitized by Google

развитие на страната през осмата петилетка, който през октомври 1981 г. да се внесе за утвърждаване от Народното събрание.

Конкретните предложения по отделни проблеми и за усъвършенстване на стила и методите на ръководство на централните и местните партийни, държавни, стопански и обществени органи и организации, направени по време на всенародното обсъждане на проектотезисите и в разисканията на конгреса, да се картотекират от съответните ведомства и организации и да се извършва системна организаторска и политическа работа за тяхното разясняване и осъществяване.

Предложенията, мненията и въпросите, засягащи непосредствените интереси и потребности на гражданите, да бъдат изпратени на министерствата, ведомствата, народните съвети и други компетентни органи за практическо решаване или даване на своевременен отговор.

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия изразява дълбока увереност, че комунистите, комсомолците, всички труженици в нашата страна ще възприемат като свое кръвно дело изпълнението на задачите, очертани в Тезисите, ще направят всичко възможно за по-нататъшното социалистическо изграждане и всестранния възход на скъпото ни отечество — Народна република България.

ЗА ИЗМЕНЕНИЯ И ДОПЪЛНЕНИЯ В УСТАВА НА БКП

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия приема внесените предложения за изменения и допълнения в Устава на Българската комунистическа партия.

ПО ОТЧЕТА НА ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ НА БКП

Дванадесетият конгрес одобрява изцяло отчета и практическата дейност на Централната контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия.

ПО ДОКЛАДА НА КОМИСИЯТА ПО ЛИЧНИТЕ МОЛБИ И ЗАЯВЛЕНИЯТА ДО ДВАНАДЕСЕТИЯ КОНГРЕС НА БКП

1. Възлага на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП да проучи и обсъди молбите на 110 граждани, за които комисията счита, че са налице основания за ново разглеждане на партийното им положение, и да вземе съответни решения.

2. Не удовлетворява молбите на 256 граждани за възстановяване на партийното им членство, за отменяне или видоизменяне на други наказания, тъй като са наложени съобразно уставните норми.

Списък на молбите по точка първа и по точка втора се прилага към протокола на комисията.

3. Възлага на Централния комитет на БКП да организира извършването на обстойна и задълбочена проверка на молбите, жалбите, сигналите и предложенията, които са постъпили след приключване работата на Комисията по личните молби и заявления, и да упражни контрол за по-нататъшното придвижване на всички рационални предложения на гражданите.

4. Всички лица, изпратили молби и заявления, да бъдат уведомени за решението на конгреса и на другите органи, на които е възложено да извършат проверки и да вземат отношение по повдигнатите въпроси.

Digitized by Google

Пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия

Новоизбраният от XII конгрес на Българската комунистическа партия Централен комитет на БКП на първия свой пленум с пълно единодушие избра:

За генерален секретар на ЦК на БКП другаря ТОДОР ЖИВКОВ.

За членове на Политбюро на ЦК на БКП: АЛЕКСАНДЪР ЛИЛОВ, ГРИША ФИЛИПОВ, ДОБРИ ДЖУРОВ, ЛЮДМИЛА ЖИВКОВА, ОГНЯН ДОЙНОВ, ПЕКО ТАКОВ, ПЕНЧО КУБАДИНСКИ, ПЕТЪР МЛАДЕНОВ, СТАНКО ТОДОРОВ, ТОДОР БОЖИНОВ, ТОДОР ЖИВКОВ, ЦОЛА ДРАГОЙЧЕВА.

За кандидат-членове на Политбюро на ЦК на БКП: АНДРЕЙ ЛУКАНОВ, ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ, ПЕТЪР ДЮЛГЕРОВ.

За секретари на ЦК на БКП: АЛЕКСАНДЪР ЛИЛОВ, ГРИША ФИЛИПОВ, ОГНЯН ДОЙНОВ, ДИМИТЪР СТАНИШЕВ, ГЕОРГИ АТАНАСОВ, СТОЯН МИХАЙЛОВ, МИЛКО БАЛЕВ, МИШО МИШЕВ, ВАСИЛ ЦАНОВ ВАСИЛЕВ, ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ.

Заседание на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП

Първото заседание на новоизбраната Централна контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия избра:

За председател на ЦКРК на БКП другаря Стоян Караджов.

За първи заместник-председател другаря Стамо Керезов.

За заместник-председатели другарите Александър Тодоров, Георги Минев, Дочо Шипков и Кирил Несторов.

Digitized by Google

Реч на другаря ТОДОР ЖИВКОВ при закриването на Дванадесетия конгрес на БКП

Скъпи другарки и другари,

Дванадесетият конгрес на Партията завършва своята работа. Ние имаме всички основания да кажем: **Това беше един добър конгрес, един силен конгрес, един конгрес с решаващо значение за нашето по-нататъшно развитие.** *(Бурни ръкопляскания.)*

Току-що приключи изборът на нови ръководни органи на Партията. Състоя се и първият пленум на новоизбрания Централен комитет. Резултатите от пленума бяха вече оповестени. В лицето на Централния комитет и Централната контролно-ревизионна комисия, а също така — на Политбюро и Секретариата на Централния комитет, Партията има добро, сплотено, компетентно и делово политическо ръководство. *(Бурни продължителни ръкопляскания.)*

От името на другарите, избрани в ръководните органи на Партията, искам най-сърдечно да благодаря на делегатите на Дванадесетия конгрес за **голямото доверие,** което ни беше оказано.*(Бурни продължителни ръкопляскания.)*

За нас това е израз на доверието на цялата Партия, на трудовия български народ. Вие, скъпи другари, сами много добре знаете какво означава за българските комунисти, за дейците на нашата партия доверието на техните другари, вярата на народа.

През целия свой 90-годишен път нашата Благоевско-Димитровска партия е гледала на доверието на работническата класа, на трудовите хора като на свое най-ценно достояние и залог за всички успехи. *(Ръкопляскания.)*

На Дванадесетия конгрес Българската комунистическа партия дойде силна с народното доверие. Работата на конгреса протече пред очите на народа. Всички конгресни документи са публикувани или ще бъдат публикувани. Смело може да се каже: нашата партия излиза от тази зала още по-силна, излиза с народно доверие — укрепнало, обогатено, задълбочено от работата и решенията на нейния Дванадесети конгрес! *(Продължителни ръкопляскания.)*

Всеки един от нас, 800-те хиляди български комунисти, всеки един от хилядите партийни дейци със своята преданост към делото на комунизма, със своя труд и своето поведение, с целия си живот гради и утвърждава вярата на народа в Партията, носи лична отговорност за това наше безценно завоевание.

Можете да бъдете уверени, скъпи другари, че ние, членовете на новоизбраните централни ръководни органи на Партията, ще отдадем

Digitized by Google

всичките си сили, за да оправдаем голямото доверие и отговорността, която конгресът възложи върху нашите плещи. *(Бурни ръкоплясканя.)*

Другари,

На Дванадесетия конгрес се изказаха 214 души. Разгърна се широка, представителна и компетентна дискусия. Конгресът премина на високо политическо, идеологическо и делово равнище, с характерната за нашата партия зрелост, неудовлетвореност от постигнатото, усет за новото и стремеж към по-високи цели. Конгресът беше завършек и, може да се каже — кулминация на общопартийната и общонародната дискусия. Той събра в себе си и изрази сплотеността на народа около Партията и партийната политика; морално-политическото единство на народа; готовността и мобилизацията на партийните организации и трудовите колективи да подемат и да решат новите проблеми.

С пълно основание можем да кажем: **Дванадесетият конгрес ще изиграе историческа роля в изграждането на зряло социалистическо общество в нашата страна.** *(Продължителни ръкоплясканя.)*

Сега пред всички партийни органи и организации, пред всички кадри стои задачата да направят необходимите изводи от работата на конгреса и за изпълнение решенията на конгреса. Това се отнася за всички области на обществения живот, на материалната и духовната сфера, отнася се за всички нас — от първичната партийна организация до Централния комитет.

Във връзка с това бих искал да отбележа три главни извода, произтичащи от работата на конгреса.

Първо. Да държим и занапред здраво и да носим високо и чисто знамето на ленинската априлска линия на Партията, под знамето на тази генерална линия да сплотяваме и да вдигаме Партията и народа на борба за решаване на днешните и утрешните проблеми на Народна република България! *(Бурни продължителни ръкоплясканя.)*

Второ. Конгресът разработи и прие мащабна, но ясна и реалистична програма за действие както на национално, така и на отраслово и териториално равнище.

Ясна е главната социално-икономическа задача на осмата петилетка.

Ясни са проблемите, които трябва да се решат в отделните области на икономиката, социалната политика, духовната сфера, външната политика и т. н.

Казано накратко, смисълът и съдържанието, генералното направление на нашата работа през следващия период е повсеместната интензификация, разгръщането на социалистическата демокрация, на трудовата и социалната активност, по-нататъшното повишаване на жизненото равнище на народа.

Трето. Новите сложни и трудни задачи наложително изискват много по-високо равнище на ръководната и изпълнителската работа във всички области, на всички нива и във всички звена на нашето общество.

Върху здравата основа на характерните за българските комунисти, за нашите кадри качества като беззаветната преданост към делото на социализма, кръвната свързаност с народа, неуморното трудолюбие и стремежа към знания, към новото, сега е особено важно:

— **да се издигне равнището на професионалната компетентност и деловитостта** — в Партията, в държавата, в икономиката, в науката и културата, в социалната дейност, в обществените организации;

Digitized by Google

— **да се повишават качеството и ефективността на труда** — навсякъде и във всичко. *(Ръкопляскания.)*

— **Неуморно да възпитаваме самодисциплинираност и да воюваме за по-голяма и по-строга дисциплина** — дисциплина трудова, дисциплина технологическа, дисциплина финансова, дисциплина планова.

Нека лозунгът, който издигнахме като девиз на предконгресната работа: **„Дела, дела и само дела“**, да остане девиз и на работата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес! *(Бурни продължителни ръкопляскания.)*

Другарки и другари,

На Дванадесетия конгрес присъствуват като наши скъпи гости 125 делегации на комунистически, работнически, социалистически, националноосвободителни и други прогресивни партии и движения от всички континенти. Ние им благодарим за участието и подкрепата, за хубавите слова по адрес на Българската комунистическа партия и на Народна република България. Тяхната висока оценка за нас е не само приятелски израз на признание, но и мощ интернационален импулс в днешния и утрешния градеж на социализма в нашата Родина.

Моля ви, скъпи бойни другари, предайте на вашите партии, организации и ръководства, че Българската комунистическа партия и занапред неотклонно ще дава своя влог за укрепването и развитието на реалния социализъм у нас и в света. *(Бурни продължителни ръкопляскания.)* За единството на международното комунистическо и работническо движение; за разгръщането на световния революционен процес и борбата за социален прогрес, за демокрация и социализъм; за тържеството на мира на земята. *(Бурни продължителни ръкопляскания.)*

Другарки и другари,

Ние имаме всичко, което ни е необходимо, за да осигурим понататъшното успешно изграждане на зрелия социализъм в Народна република България: имаме утвърдена от Дванадесетия конгрес програма за действие; имаме единна и целеустремена ръководна сила — нашата славна Партия; имаме народ, убеден борец за великото комунистическо дело; имаме верни и сигурни приятели и съюзници.

От трибуната на Дванадесетия конгрес и от името на всички делегати ние се обръщаме към всички комунисти, към целия наш народ:

На работа, скъпи другарки и другари, на работа, скъпи съотечественици! Да претворим в живота решенията на Дванадесетия конгрес, да направим нова, голяма крачка в изграждането на развито социалистическо общество у нас, в издигането на народното благосъстояние, в по-нататъшното преуспяване на Народна република България! *(Бурни продължителни ръкопляскания.)*

Закривам Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. *(Бурни дълго нестихващи ръкопляскания. Възгласи „БКП, БКП!“ Всички запяват „Интернационалът“, Работническия марш, „Тих бял Дунав“. Отново „БКП, БКП!“, „КПСС, КПСС!“, „Вечна дружба!“)*

Digitized by Google

НЯКОИ ПРОБЛЕМИ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКАТА ПОДГОТОВКА НА КАДРИТЕ

доц. РУСИН ДОНЕВ

Съвременната научно-техническа революция в условията и с предимствата на социалистическата система ускорява многократно развитието на производителните сили, стимулира усъвършенстването на обществените отношения, разширява възможностите на трудещите се в борбата за заможен и щастлив живот. В тази сложна система на взаимозависимости между научно-техническата революция и социализма като обществена система голяма роля се пада на субективния фактор — хората, кадрите. Със своите знания, умения и трудови навици, с качествата си на компетентност, деловитост, прецизност, организираност, творчество и др. те могат да ускоряват или задържат движението напред. Какви кадри са необходими на настоящия етап на развитие, когато на преден план се поставят изключително важни технически, икономически, научни, културни и други социални задачи — ето големия въпрос с решаващо значение за социалното управление. Комплексната автоматизация и механизация; кибернетизацията и електронизацията на производство; химизацията и биологизацията на редица производствени процеси; интелектуализацията, концентрацията и специализацията на общественото производство; повсеместната интензификация и особено сега, когато се внедрява новият икономически механизъм и нарастват изискванията за високо качество и ефективност във всички сфери на човешката дейност, неимоверно се издига ролята на ръководителя, на специалиста, на изпълнителя. Отговорните задачи, които постави Дванадесетият партиен конгрес, откроява още повече и с по-голяма сила личностния компонент на социалната среда — образованието и квалификацията на хората; издигането на тяхната обща и специфична култура; формирането на нови взаимоотношения в процеса на труда, управлението и бита; взаимната отговорност, взискателност и самодисциплина бързо да се ориентират в проблемите и да дават своя дял в тяхното успешно решаване.

Изграждането обаче на такива черти у личността е немислимо без непрекъснатото издигане на научно-техническите знания и специална квалификация. И на първо място — по-нататъшно повишаване на социалистическата съзнателност и изграждането на марксистко-ленински светоглед, и то не само като средство за обяснение, а

Digitized by Google

главно като оръдие за преобразуване на света и за реализация на определени социални задачи[1].

Съвкупността от знания по основните въпроси на марксистко-ленинската теория подпомага кадрите да се ориентират в сложните проблеми на обществените процеси и явления, да оптимизират собствените си усилия и усилията на ръководените от тях колективи в борбата за социализъм и комунизъм. От марксистко-ленинската подготовка на кадрите до голяма степен зависи не само собствената им работа, но и работата на колективите, които те ръководят.

●

Марксистко-ленинската подготовка на личността предполага познаването на основните положения на трите съставни части на марксизма-ленинизма, на основните положения от историята на комунистическата партия на своята страна, както и основните положения от историята на международното комунистическо и работническо движение. Придобиване още на знания по основните и актуални проблеми от вътрешната и външната политика на Партията и държавата; основните положения от марксистко-ленинската теория за управлението.

Понятието „основни положения..." е твърде общо и мъчно се поддава на измерване. С него би могло да се обозначи такова състояние на знанията, което дава възможност на личността да се ориентира правилно по предмета на науката, по нейните основни принципи и закони и тяхното изискване към практиката, към живота.

От друга страна, трябва да се има предвид, че тези „основни положения..." не са вечни и застинали, а динамични и непрекъснато обогатяващи се с новите завоевания на марксистко-ленинската теория, социалистическото строителство и революционната борба. Ето защо тяхното непрекъснато актуализиране е не само целесъобразно, но и необходимо.

Марксистко-ленинската подготовка на личността е сплав от знания, убеждения и практически действия. Тя включва система от знания по различни въпроси на обществените и природните науки, които се превръщат в убеждения и оттам преминават в действия. Не бихме могли да си представим завършена марксистко-ленинската подготовка на личността без усвояването на теоретическото наследство на Маркс, Енгелс и Ленин, на теоретическите основи на партийните документи, както и на най-новите постижения на обществознанието, на естествените науки и практиката.

Едновременно с това важно изискване е личността да участвува непосредствено и активно в социалистическото и комунистическото преобразуване на света. Затова усвояването на знанието следва да се води в неразривна връзка с проблемите, които решават Партията и държавата на всеки етап от историческото развитие.

●

Върху марксистко-ленинската подготовка на личността влияят разнообразни фактори като:

— образованието и образователното равнище на личността;

— самообразованието;

— участието в политическата просвета на обществените организации;

[1] Ал. Лилов, Борбата за претворяване в живота стратегията на Партията за висока ефективност и високо качество — задача над задачите на идеологическия фронт, брошура, 1978, с. 44, 45, 88, 92.

Digitized by Google

— средствата за масова информация и пропаганда;
— специално организираните школи и курсове;
— участието в теоретични конференции, научни сесии и други, посветени на отделни проблеми от марксистко-ленинската теория.

Посочените фактори оказват различно въздействие върху марксистко-ленинската подготовка на личността и в частност върху кадрите. Безспорно най-силно влияние в това отношение оказва образованието, тъй като в училище знанията се излагат и усвояват системно и цялостно. Но следва да се държи сметка за степента и вида на образование: висше, средно или основно; икономическо, техническо, селскостопанско или педагогическо и пр. Една подготовка се дава във висшето учебно заведение, друга — в средното, а в основното тази подготовка е твърде елементарна. Големи различия има и вътре в отделните групи. Подготовката на икономистите се различава от тази на инженерите, педагозите и т. н. А кадрите имат различна образователна, следователно и различна марксистко-ленинска подготовка. Влиянието на образованието върху марксистко-ленинската подготовка на личността се определя не само от обстоятелството, че в училище се изучава в една или друга степен теорията на марксизма-ленинизма, но и поради това, че степента на образование е предпоставка за самообразование, за допълнително натрупване на знания и практически опит. Неграмотният и полуграмотният човек не може да се самообразова, тъй като не е подготвен за това. Човекът с по-високо образование не само има възможност да работи над себе си, но и чувствува потребност от това. И колкото по-високо е образователното равнище на личността, толкова тази възможност и потребност са по-големи.

Образователното равнище се отразява и върху участието на личността в политическата просвета на Партията и обществените организации. От проведени социологически изследвания е доказано, че тези, които имат по-високо образователно равнище, участвуват по-системно и по-активно в различните форми на политическа просвета и обратно. Натрупаните знания са предпоставка за потребност от нови знания. Едновременно с това образователното равнище се отразява и върху структурата на бюджета на свободното време, върху неговото разпределение и рационално използване. При хората с по-ниско образование делът на времето за самообразование е незначителен. Незначителен е и броят на желаещите да продължат обучението в по-горна степен на образование.[1]

●

При социологически изследвания по марксистко-ленинската подготовка на кадрите, проведени в Пловдивски, Старозагорски и други окръзи, е установено, че основната част от всички ръководни кадри са с висше и полувисше образование, а от тях около 40 процента са преминали през различни школи и курсове за политическа подготовка с продължителност над 3 месеца, около 82 процента от кадрите сочат участието си в звената за политическа просвета на Партията и обществените организации като важен фактор за повишаване на марксистко-ленинската им подготовка.

Не е без значение и фактът, че голяма част от ръководните кадри редовно слушат емисиите на Българското радио (31,3 на сто) следят по-малко или повече предаванията на Българската телеви-

[1] Н. Великов, Образованието и производителността на труда, С., Профиздат, 1974, с. 73—78.

Digitized by Google

зия (90 на сто), абонирани са лично или служебно за едно и повече списания (85 на сто), четат самостоятелно по един и повече часа на ден (49,6 на сто).

Ето защо по-голямата част от ръководните кадри не срещат никакви затруднения при изясняване политиката на Партията и Правителството. Задоволителни са резултатите и от контролните въпроси по марксистко-ленинската им подготовка, поставени по време на изследването. По-голямата част от тях се ориентират съвсем правилно по въпросите за диалектическия и историческия материализъм, политическата икономия, историята на Българската комунистическа партия, историята на международното комунистическо и работническо движение. Аналогична е оценката и на пропагандистите, в чиито звена се обучават ръководни кадри. На въпроса „Каква е според вас марксистко-ленинската подготовка на ръководните кадри, включени в звеното, което ръководите?" над 80 на сто отговарят, че „всички ръководни кадри, включени в звеното, имат задоволителна марксистко-ленинска подготовка и участвуват активно в провежданите занятия".

От изследванията обаче се открояват някои недостатъци и празноти в марксистко-ленинската подготовка на ръководните кадри.

Поради по-ниско образователно равнище или по други причини част от ръководните кадри, макар и незначителна, нямат достатъчно системни знания по основните положения на марксистко-ленинската теория. Това налага да се отделя по-голямо внимание и да се полагат специални грижи за повишаване на тяхната теоретическа подготовка, като се стимулира задочното им обучение в учебни заведения, включването им в курсове и школи с откъсване от производството, пълноценното им участие в звената за политическа просвета.

Заслужава да се отбележи, че значителна част от всички ръководни кадри изобщо не са минавали през допълнителни курсове и школи с откъсване от производството за повишаване на марксистко-ленинската им подготовка.

Прави впечатление също така, че някои ръководни кадри отделят недостатъчно време за четене — около 50 процента от тях отделят по-малко от един час дневно. От друга страна, четената литература е предимно художествена. Това, разбира се, не е лошо и трябва да се стимулира. Но същевременно следва да се търси възможност за увеличаване на времето за четене и за отделяне по-голямо внимание на философската, икономическата, професионално-специализираната литература, както и на самостоятелната работа над произведенията на класиците, над произведенията на др. Т. Живков и др. Л. Брежнев, над партийните документи, над произведенията на изтъкнати наши и чуждестранни ръководители и специалисти. От изследването проличава една тенденция за изучаването предимно на отделни актуални проблеми на марксистко-ленинската теория, както и по актуални проблеми на отрасловите икономики и други обществени науки. Това като тенденция не е лошо, но то не бива да става за сметка на теорията на марксизма като единна система. Може би голяма роля за това играе обстоятелството, че значителна част от кадрите изучават тези въпроси в системен курс в учебните заведения. Разбира се, този момент следва да се отчита. Но не трябва да се изпуска от вниманието и един друг момент. В учебните заведения усвояването на знанията по тези въпроси често пъти се свързва само с изпита, без да са трайно затвърдени, поради което лесно избледняват и се забравят. Освен това теорията на марксизма непрекъснато се развива и обогатява. Ето защо необходи-

Digitized by Google

мо е периодически в системата на политическата просвета или в специално организирани школи и курсове с откъсване и без откъсване от производството да се пристъпи към повторно изучаване на основните положения на марксизма-ленинизма в нейния строен вид — диалектически и исторически материализъм, политическа икономия и научен комунизъм. На този фон може по-добре да се изучат отделните актуални проблеми на обществено-икономическото развитие и теории на частните науки. В противен случай празнотите в марксистко-ленинската подготовка на ръководните кадри ще се натрупват и ще започнат да оказват неблагоприятно влияние върху тяхната управленческа дейност и практическата работа на ръководените от тях колективи.

Във връзка с отстраняване на празнотите и пропуските в марксистко-ленинската подготовка, както и за повишаване ефективността на политическата просвета и пропагандата на марксизма-ленинизма в обществените организации, анкетираните кадри препоръчват:

— да се разширят курсовете, семинарите и лекториите с откъсване от производството;

— да се разнообразят методите за обучение, като се обърне по-голямо внимание на активното начало, подготовката на доклади, защита на реферати, използване на нагледни средства, технически помагала и др.;

— да се извършва периодична оценка на марксистко-ленинската подготовка на ръководните кадри и тази оценка да се има предвид при тяхното бъдещо кадрово развитие;

— през определен интервал от време (примерно 7—8 години) всички ръководни кадри да преминават през краткосрочни опреснителни курсове и школи по основните положения на марксистко-ленинската теория.

●

Във връзка с внедряването на икономическия подход и икономическия механизъм във всички сфери на обществения живот, обявяването на VIII петилетка за петилетка на научно-техническия прогрес, предприетите мерки за издигане интелектуалното равнище на трудовата дейност и решителното повишаване на производителността на труда голямо значение придобиват икономическите знания. Ето защо бюрата на редица партийни комитети са приели цялостни системи и програми за икономическото образование на трудещите се. В тях се предвижда всички работници и служители да преминат през икономически курсове, школи, семинари и др. Нещо повече, в няколко окръга успешно се проведоха научно-практически конференции за ефективността на икономическото образование. Особено благоприятни се оказват и практическите занятия, посветени на местни проблеми. Има случаи, когато възникнали идеи по повод на обсъждани въпроси в звената за политическа просвета се разработват и реализират в практиката, което носи значителни икономически резултати.

Твърде ефективно се оказва и възлагането на конкретни изследователски задачи на ръководните кадри, обучаващи се в партийните университети. Завършването на учебната година в някои партийни университети става със защита на курсова работа. Успешно защитените работи след това се изнасят от техните автори пред събрания на трудови колективи. По такъв начин се увеличават и възможностите на дружество „Г. Кирков".

Digitized by Google

Все повече партийни комитети и пропагандисти стигат до извода, че за да бъде по-ефективна пропагандата на марксизма-ленинизма, следва да се имат предвид някои основни изисквания:

— да дава точна и ясна информация за третираната проблематика;

— да бъде навременна и актуална, да отговаря на определени потребности и интереси, да засяга и разработва по подходящ начин животрептящите въпроси на нашето социално-икономическо развитие и формирането на социалистическата личност.

— да бъде точно адресирана, като отчита характерните особености на обекта за въздействие: възраст, образование, култура, професия и пр.;

— да съответствува на принципните изисквания на социалната педагогика и социалната психология, да въздействува емоционално и естетически, да се възприема лесно и непринудено;

— да бъде дозирана правилно, да не поражда предубеждения, странични комплекси и усложнения.

За повишаване на трудовата активност на личността голяма роля играе цялостната идейновъзпитателна работа в малкия трудов колектив. Това е така, защото личността прекарва най-активната си част от живота в предприятието, в колектива. А както е известно, възпитанието в труда и чрез труда е най-резултатно. Произвеждайки, човек изменя трудовите условия и природните дадености и заедно с това изменя самия себе си. Стремейки се да произведе материални блага или съответни услуги, той търси да облекчи труда си, да реши успешно един или друг въпрос, превръща се в творческа и търсеща личност. Точно в този момент човекът е най-податлив на въздействие.

От друга страна, в трудовия колектив най-добре се познават специфичните особености и качествата на всеки един от колектива, неговите интереси и подготовка, което позволява да се планира и насочва неговото изграждане и развитие. Най-силно въздействие обаче върху марксистко-ленинската подготовка на личността, върху нейната политическа и трудова активност оказва степента на образование. Затова, без да се абсолютизира, следва да се вмени в дълг на ръководните органи и обществените организации да стимулират и подпомагат стремежа на отделната личност и на трудовите колективи като цяло да повишават равнището на своето образование. За целта би могло да се използват възможностите, които се създават чрез плановете за социално развитие на трудовите колективи и реализирането им в професионално-учебните центрове (ПУЦ), вечерното и задочното обучение. Издигането на образователното равнище на кадрите би се отразило положително както върху тяхната марксистко-ленинска подготовка, така и върху политическата и трудовата им дейност и оттам върху цялостната обществена система.

Digitized by Google

РЪКОВОДИТЕЛ–ВЪЗПИТАТЕЛ

КАМЕН КРЪСТЕВ
секретар на ОК на БКП — Михайловград

На годишните отчетно-изборни събрания, на общинските конференции, на пленумите на окръжния комитет, на които се обсъжда въпросът на индивидуалната политическа работа с хората, за възпитанието на социалистическо отношение към труда и други проблеми, сериозно внимание се отдели и на ролята и задачите на ръководителите за идейно-политическото възпитание на трудещите се.

●

Ръководителите от окръга започнаха да участвуват по-активно в идейновъзпитателната работа с трудещите се, когато определихме в целия окръг, по примера на побратимената Житомирска област, третия петък от месеца за единен политически ден, в който всички членове на окръжната и местните групи докладчици по специално разпределение отиват в трудовите колективи, където изнасят доклади, разясняват актуалните проблеми на партийната политика, отговарят на поставените въпроси, провеждат индивидуални беседи с трудещите се.

По някои от въпросите, които разясняват, докладчиците се подготвят сами, ползвайки публикуваните материали в печата или бюлетина на отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП. По други първият секретар на ОК на БКП ги инструктира или информира или отговорни работници от ЦК на БКП, министерства и други ведомства им изнасят доклади и лекции.

Общинските партийни комитети отделят голямо внимание на организирането на единния политден. Така общинският партиен комитет в с. Лехчево изработва график за събранията по ферми, бригади, предприятия и учреждения и разпределя ръководителите да участвуват в тях. Първият секретар на общинския комитет на БКП или други ръководители инструктират групата докладчици, в която са включени 35 ръководители и главни специалисти. Всички въпроси, предложения и критични бележки, които се правят на срещите в колективите, се завеждат на отчет и се отнасят до съответните органи или лица, за да ги разглеждат и решават. Комитетът контролира как се изпълняват и дава ли се навреме отговор на поставените въпроси.

Установяването на единен политически ден в окръга осигури възможност да се включат всички подготвени окръжни и местни ръководители в агитационно-пропагандистката дейност, с което значително се увеличи идеологическият кадрови потенциал на окръга и същевременно стана възможно да се обхванат в тази дейност почти всички членове на трудовите колективи.

Digitized by Google

Друга идейновъзпитателна функция, която реализират ръководните кадри, е участието им като пропагандисти в системата на политическата просвета.

На общинските и окръжната научно-практически конференции за „Ролята на марксистко-ленинското образование за повишаване на трудовата и обществено-политическата активност на участниците" много от тях направиха съобщения за изведения опит по конкретен проблем от темата.

Така например директорът на ОП „Битова техника" — Михайловград, Димитър Йотински сподели интересен опит по темата „Ролята на пропагандиста за активно включване на участниците в учебното звено в усъвършенстването на социалистическата организация на труда в предприятието".

„Въпросът за внедряването на бригадната организация на труда започна с обсъждане в учебното звено, в което съм пропагандист. Исках да намеря подходяща форма да разясня убедително предимствата на бригадната организация, затова подготвих следния казус:

На 21. XII. м. г., в крайния срок за извършване на ремонта на часовника, клиентът е дошъл, но часовникът не е готов. Работникът, който е трябвало да извърши ремонта, не се е явил на работа. Клиентът казва, че преди пет месеца същият работник е ремонтирал часовника му и го търсил няколко пъти. Случаят се повтаря, затова той се оплаква на директора.

Вие сте бригадирът. Директорът е изпратил при вас човек от отдела за технически и качествен контрол и иска отговор. В бригадата се обаждат и други срещу провинилия се, който все още го няма. Вие търсите часовника в бюрото му, но не го намирате. Ядосвате се, че заради един се говори лошо за всички часовникари. Какво ще направите? Каква организация на работа трябва да се създаде, за да се премахне този недостатък и се възстанови доброто име на бригадата?

Дискусията надхвърли очакванията ми за активност.

Ето какви изводи направиха участниците: при сегашния метод на работа може да се забави срокът на поръчката по вина на един работник, независимо дали е излязъл в отпуск по болест или не се е явил на работа по други причини; че при индивидуалната работа липсва взаимният контрол на хората от ателието; колективът си спечелва недобро име.

Направеното предложение да се създаде нова бригадна организация на работата в часовникарското ателие с поточен метод бе прието и внедрено. Резултатите са налице: рекламациите са сведени до минимум. Производителността на труда се увеличи със 7,5 процента, а работната заплата с 3 процента. Това е само едно добро начало.

По такъв начин съвсем непринудено партийното учебно звено се превърна в лаборатория за възпитание на участниците, а чрез тях оказваме положително въздействие в бригадите и в целия колектив."

Участието на ръководните кадри като пропагандисти, лектори и докладчици ги заставя да се готвят задълбочено по проблемите, които ще разясняват, да разширяват своя кръгозор и издигат идейнотеоретическата си подготовка, по-задълбочено да изучават състоянието на работата в предприятието или селището и да разясняват конкретните задачи пред колективите. А това позволи значително да се повишават качеството и ефективността на идейновъзпитателната работа в трудовите колективи, по-добре да се изучават настроенията на хората, по-пълно да се отчитат справедливите критични бележки и предложения

Digitized by Google

на трудещите се, да се решават оперативно задачите, свързани с усъвършенстването на социалната среда.

●

Възпитателното въздействие на ръководителите на колективите е многостранно и не се свежда само до тяхното активно и системно участие в агитационно-пропагандистката дейност, колкото и важно да е това. Комплексният характер на идейновъзпитателното въздействие върху членовете на трудовия колектив се реализира, когато се осигурява органическо единство на стопанско-организаторската и идейновъзпитателната работа на ръководителя. В доклада на XI конгрес на БКП другарят Тодор Живков подчертава, че е необходимо решително да се преодолеят проявите на технократизъм, на пренебрежение към идейно-политическото съдържание на стопанската и административната дейност. Когато се вземат важни решения, засягащи интересите на широките маси, предварително да се отчита техният политически и възпитателен ефект, да се осигурява разясняването им. Можем да посочим не един пример, когато ръководители не само лично водят политическа и възпитателна работа сред трудещите се, но и със своите непосредствени управленчески функции постигат висок идейновъзпитателен ефект, реализират възпитателните възможности на самата управленческа и организаторска работа, когато приеманите от тях решения довеждат до положителни морално-политически резултати.

Например бригадната организация на труда в шивашката фабрика „Ломска комуна“ се въведе след солидна организаторска и разяснителна работа в колектива. На срещи с ръководителите и специалистите, на открити партийни събрания и по производствени единици, в които участвуваше и директорът на фабриката Стефан Китов, беше разяснена същността на бригадната организация на труда, нейното икономическо, социално и възпитателно значение, начинът на отчитане и заплащане на труда, как ще се определя коефициентът за трудово участие и нормираното планово задание на бригадите и други.

Изработената социално-демографска характеристика на трудовия колектив показа, че 90 процента от състава на промишлено-производствения персонал са жени, 40 процента са на възраст до 30 г. и повечето са със средно специално образование, много от тях имат деца на предучилищна и училищна възраст.

Данните от тази характеристика показват, че този състав на колектива предявява специални изисквания към организацията, съдържанието, времетраенето и формите на идейновъзпитателната работа, към работата за поддържане на благоприятна социално-психологическа обстановка. Затова партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство на фабриката се стремят да провеждат поемоционални културно-масови и други мероприятия — вечери на младото семейство, на първенците, на наставниците, на ветераните, тържествено приемане в редовете на работническата класа и други.

Ръководителите на фабриката полагат системни грижи да се подобряват производствено-битовите условия, да се настаняват всички деца на работниците в детски градини и ясли, да се подобрява и поевтинява храната в стола, да се решават редица лични проблеми на работничките, които имат не само социален, но и силен идеологически резонанс. Съревнованието се отчита ежедневно. Използват се разнообразни форми за морално стимулиране.

Обучението на майсторите и бригадирите се осъществява по специални програми, като особено внимание се обръща на уменията им

Digitized by Google

да общуват с отделния член на колектива, да бъдат внимателни, да проявяват такт и загриженост в отношенията си към всяка работничка от бригадата, от което много зависи оптимистичният тонус в колектива.

За недостатъци в работата и отношението с хората партийната организация отложи замяната на партийните документи на двама бригадири. Има четири случая, когато бригадата сама предлага и избира бригадир. В бригада „Ю. Гагарин" поради влошаване на психическия климат по вина на двамата низови ръководители по предложение на колектива те бяха сменени и на техните места работничките посочиха и избраха за бригадири други работнички, които имат не само по-високо образование и квалификация, но и умеят да работят с хората, ползват се с авторитет и само за три месеца изведоха бригадата на първо място в социалистическото съревнование. В колектива е създадена творческа трудова обстановка.

В окръга има и случаи, когато директори вземат решения, отчитайки само непосредствените стопански резултати, без да предвиждат как ще въздействува върху морално-политическото настроение в колектива и възпитанието на хората, когато не се вземат мерки за тяхното идеологическо осигуряване. Такива случаи има при корекции на трудови норми, при раздаване на премии и целеви награди, при организиране на извънреден труд, когато не се разясняват в колектива значението, необходимостта и правилността на съответното решение.

Има и случаи, когато ръководители допускат грубо отношение към подчинените си, прилагат неправилен стил и методи на работа, в резултат на което се разстройва психическият климат в колектива. За такива прояви са освободени от длъжност ръководителите на ТПК „Тих труд", СП „Риба и рибни продукти", директорът на училището в с. Расово и други.

Окръжният комитет обаче насочва вниманието на партийните комитети и организации да засилват профилактичната и възпитателната работа с ръководните кадри, за да се повишава тяхната отговорност за изпълнението на плана и за морално-политическото състояние на колектива, да установят правилни взаимоотношения с подчинените им, като заедно с грижите за издигане на техния авторитет и за укрепване на единоначалието във всяка партийна организация се създават условия за засилване на партийния контрол върху тяхната дейност за правилно упражняване на властта, която им е дадена от името и в интерес на народа, на държавата.

●

Ефективността на възпитателното въздействие на ръководителя върху колектива зависи и от правилното съчетаване на материалното и моралното стимулиране, от справедливата оценка на труда на хората, защото човек вижда в нея едновременно и оценка на цялата негова личност, тъй като именно в трудовата дейност намират концентриран израз всички негови лични качества.

Голямо внимание в много колективи се отделя на засилване ролята на моралното стимулиране, което съответствува на естествените очаквания на честните труженици да бъде признат и оценен техният труд от колектива, от техните ръководители. Тук проявите на субективизъм и пристрастие при издигането на низови ръководни кадри, ръководейки се не от производствено-квалификационните, деловите и политическите качества, а от други безпринципни съображения, имат силно негативно възпитателно въздействие не само върху конкретната личност, но и върху целия колектив. Обикновено такива случаи са възможни, когато въпросите се решават единолично, когато ръководи-

Digitized by Google

телят не търси и не взема мнението на партийното бюро, на първичната партийна организация.

В предприятията и АПК в окръга има много примери на широко, системно и умело използване на различните форми на морално стимулиране. Но има и факти на подценяване, на ограничено и примитивно приложение на този вид стимулиране. То представлява много силен, но сложен и тънък инструмент за въздействие върху съзнанието на хората, което много ръководители още не владеят и не прилагат ефективно.

Силно възпитателно и стимулиращо средство, свързано с оценката на труда и поведението на хората от ръководителя, е правилното прилагане на критиката. В практиката на някои ръководители обаче тя се разбира и прилага едностранчиво, поради което много често е неефективна или се получават обратни възпитателни резултати.

Ежедневната практика показва, че когато се изтъкват и отбелязват само слабостите и недостатъците в работата и поведението на даден човек, без да се подчертават неговите положителни качества и добрите резултати, възниква опасност дори критиката да е справедлива, да не се получи нужният възпитателен и стимулиращ ефект.

Когато изтъкването и обсъждането на слабостите се съпътствува с признаването на положителните качества и резултати, критиката действува стимулиращо, създава увереност, че ръководителят справедливо оценява труда на хората, укрепва вярата им в собствените сили и обратно, критика, която подкопава у тях чувството за собствено достойнство, бие покрай целта, дава обратни резултати.

Личният пример на ръководителя, неговото поведение е един от решаващите фактори за възпитанието на членовете на колектива, тъй като по силата на социалната роля, която изпълнява, неговите действия се възприемат като норма на поведение. Колкото и хубави лекции и доклади да изнася, колкото и висока квалификация да има ръководителят, ако има разминаване между неговите думи и дела, ако не дава личен пример на добросъвестно и творческо отношение към труда, ако не спазва изискванията на социалистическата законност и нравствени норми, не може да има висок морален авторитет и да възпитава колектива, който ръководи. Затова периодично партийните комитети правят оценка на деловите, политическите и моралните качества на своите номенклатурни кадри.

●

Може да се каже, че като цяло въпросът за включване на ръководните кадри и специалистите в агитационно-пропагандистката дейност успешно се решава. Стои обаче много по-трудният проблем за качеството на това участие, за по-нататъшното повишаване идейно-теоретическата подготовка на ръководните кадри, за майсторството им като агитатори и пропагандисти и уменето им да създават благоприятен морално-политически климат в колективите.

Отчитайки високите изисквания, които се предявяват сега към ръководните кадри като организатори на производството, политически дейци и възпитатели на колективите, партийните комитети отделят значително внимание за повишаване на тяхната идейно-теоретическа подготовка и управленческо майсторство. В партийния университет на окръжния комитет на Партията всяка година се обучават около 1000 души. Организират се курсове, семинари и научно-практически конференции.

Най-многочисленият отряд са майсторите, бригадирите, началниците на смени и другите непосредствени ръководители на низовите

Digitized by Google

производствени звена. От техния авторитет, делови и политически качества в решаваща степен зависят и изпълнението на производствените задачи, състоянието на морално-психическия климат и възпитанието на хората. Затова партийните комитети и стопанските ръководства полагат грижи да се повишава тяхната политическа и икономическа подготовка и умението им да сплотяват колективите.

Какво ни показа едно социологическо изследване в окръга? Въпросът за подбора и повишаването на управленческата подготовка на преките ръководители и специално за овладяването на социално-психологическите механизми на управление, на умението да работят с хората не е решен. Този извод се отнася преди всичко за преките ръководители в селското стопанство. На въпроса: „Какво е отношението ви към вашия пряк ръководител" — 5,7 процента от анкетираните отговарят, че не го уважават, защото не оценява справедливо труда на хората, 5,9 — не организира добре работата, 2,4 — държи се грубо и командува, 2,7 — мисли само за собствените си интереси и 4 процента — защото не се вслушва в мнението на колектива.

Наличието на тези недостатъци ни подсказва, че наред с грижите за правилния подбор на преките ръководители предстои да отделим много по-голямо внимание за повишаване на управленческите им знания и умения, на тяхната икономическа и идейно-политическа подготовка, за формиране на стабилна нравствена позиция и високо чувство за отговорност, за повишаване на знанията им по етика, основи на педагогиката, социалната психология, трудовото законодателство, теорията и практиката на идейновъзпитателната работа, т. е. по проблемите, свързани с издигането на тяхната възпитателна функция.

Предстои да се направи още много за реализиране на принципното изискване за органическо свързване на стопанската и идейновъзпитателната работа с дейността на всеки ръководител, за издигане на неговата роля в укрепването и развитието на трудовите колективи и комунистическото възпитание на трудещите се.

Digitized by Google

ДИСЦИПЛИНА ЗНАЧИ ОТГОВОРНОСТ

Основата, върху която са изградени всички успехи на комбинат „Родопа“ в Шумен, е дисциплината. А те не са малко. Доказателство за тях е орденът „Народна република България“ — I степен, двете знамена на трудовата слава, останали завинаги в колектива. Предприятието е признато за еталон по организацията на труда и социалистическото съревнование в системата на ДСО „Родопа“. Четири от произвежданите тук продукти имат знак за отлично качество „К“. Планът за седмата петилетка бе изпълнен с 21 дни предсрочно по всички натурални и качествени показатели — общинския комитет на Партията ни отличи за това със специална грамота. Грамота получихме и за приноса на колектива в движението за превръщането на Шуменската община в община с високоефективен труд, висока култура и образцов обществен ред.

●

Укрепването на дисциплината, възпитаването на отговорност не може да бъде кратковременна кампания. Не случайно в речта си при закриването на Дванадесетия конгрес на БКП др. Тодор Живков отново заостри вниманието върху необходимостта **„неуморно да възпитаваме самодисциплинираност и да воюваме за по-голяма и по-строга дисциплина** — дисциплина трудова, дисциплина технологическа, дисциплина финансова, дисциплина планова“. Партийният комитет, първичните партийни организации, стопанското ръководство подхождат към този проблем комплексно.

Направена беше социална характеристика на колектива като цяло, а освен това по цехове и отдели. Няколко анкети също помогнаха да се види състоянието на дисциплината на ръководните и изпълнителските кадри, да се изследват социално-психическият климат и междуличностните групи. Използвани бяха и разговорите в партийните групи, профгрупите и комсомолските дружества, индивидуалните беседи със специалисти, работници и служители. Изследванията показаха, че все още в част от нашия колектив съществува примитивна представа за понятието дисциплина. Според някои да бъдеш дисциплиниран значи само да не закъсняваш за работа, да уплътняваш работното си време, точно да изпълняваш възложените задачи. Едно-единствено, макар и необходимо качество на работника — изпълнителност, засланя останалите, не по-малко необходими: чувство за отговорност, съзнателност, активност. За съжаление такова схващане споделяха и редица партийни, стопански, профсъюзни и комсомолски дейци и това е една от причините да изостават ръководените от тях колективи.

За партийния комитет и за първичните организации беше ясно, че трябва сериозно да се подобри възпитателната работа в колектива. На базата на проучените резултати и на очерталите се проблеми бе разработена и приложена в действие комплексна диференцирана це-

Digitized by Google

лева програма, насочена към възпитаването на социалистическо отношение към труда, на социалистическа съзнателност, към формирането на социалистическа личност. За да се постигне тази цел, не са достатъчни само идейно-политически и възпитателни мероприятия, нужно е идеологическата работа да бъде съзвучна с цялостната дейност по организацията на труда, с използването на икономическите механизми за въздействие. Затова и програмата ни е комплексна, затова задачите по възпитаването на социална активност, на нетърпимост към всяко нарушение на производствения и технологичния процес вървят в един поток със задачите за подобряване организацията и условията на труда, с повишаването на неговата ефективност и качество, с грижите за квалификацията, за бита, за транспортното обслужване.

Икономическият подход внася качествени изменения във взаимоотношенията между обществото, трудовия колектив и отделния работник. В комбината са изградени 4 комплексни многозвеневи бригади на стопанска сметка. На всяка бригада е дадено нормирано планово задание. Разработени са нормативи за разход на продукти и енергия. Цялата организация на работата по-нататък е в ръцете на самите бригади. Едногодишната работа по внедряването на стопанската сметка показа на всекиго, че тя не понася нарушения на трудовата и технологичната дисциплина, разхищения на суровини, материали и енергия, нито пък по-големи разходи от определените по нормативите. Първичните партийни организации се стремят всеки комунист, всеки работник и специалист, всеки ръководител да разбере, че прилагането на новия икономически подход изисква преди всичко изменения в мисленето на хората, в стила и методите на тяхната работа.

С определянето на коефициента за трудово участие от бригадното събрание се утвърждава колективната оценка за приноса на всеки работник. Вътрешнобригадният контрол измества субективизма, налага безкомпромисност — нарушителите не могат вече да не се съобразяват с това. По-рано имаше хора, които си позволяваха да правят самоотлъчки, разтакаваха се по време на работа, отиваха си по-рано. Такива нарушения се наказваха със заповеди за мъмрене, строго мъмрене и т. н., но колективът обикновено не даваше своята присъда и може би затова те не се премахваха. Сега икономическите санкции, прилагани от бригадното събрание, принудиха тези хора да се съобразяват с изискванията за дисциплина. Повече заинтересованост има в работата, повече се мисли как да се подобри тя. Повиши се отговорността на всички за всичко.

Веднага трябва да уточним: нито първичните партийни организации, нито партийният комитет разчитат на някакво автоматично въздействие на новия икономически подход. Но той обогати нашата идейновъзпитателна работа, направи я по-задълбочена и настъпателна. Използваме например различни форми за обществено порицание на онези, които не спазват дисциплината, посягат на социалистическата собственост: правим специални табла, редовно поддържаме сатиричната рубрика в предаванията по радиоуредбата. На видни места сме поставили конкретни нагледни материали, обединени от популярната мисъл: „Който иска да работи, търси начини, който не иска — търси оправдание“.

Откривайки пътища за повишаване на отговорността, партийната организация насочи работата на колектива според девиза: „Комбинатът е наш, стопаните сме ние“. На отговорни икономически и технически кадри бяха поставени поръчения и сега за всяко работно място са направени паметки, където съвсем прегледно и точно са отбелязани резервите за повишаване на ефективността. Посочено е например колко допълнителен доход ще получи едно лице от персонала, ако

Digitized by Google

колективът преизпълни норматива за обществената производителност на труда с 1 процент; ако се снижат с 1 процент материалните разходи; ако се икономиса 1 процент електроенергия, вода, пара и т. н. Установено е в левове каква загуба на продукция носи 1 минута закъснение или престой, колко лева се губят от обезценяването или бракуването на 1 кг продукция.

Периодично на различни равнища се обсъжда доколко ефективно се използват тези резерви. Първото равнище е комплексната многозвенева или специализирана бригада. Всяка сутрин там започва с персонална преценка на извършеното предишния ден. На срещата присъствува представител на ръководството, определен съгласно графика на кадрите, изпращани да помагат на отделните бригади. Това позволява на повечето от повдигнатите въпроси да се даде незабавно отговор. През обедната почивка пък са оперативките при началниците на цехове, където присъствуват партийните отговорници и бригадирите. А нерешените на първите две равнища въпроси се поставят на общокомбинатската оперативка при директора в края на работния ден — в присъствието на началниците на цехове и отдели, на секретарите на първичните партийни организации и т. н. За решаването на тези въпроси се издават заповеди със срокове и отговорници; виновните за възникналите затруднения се санкционират според степента на провинението. Тази практика на всекидневен контрол наистина струва време и сили, но тя повишава чувството за отговорност в целия колектив, на всички равнища, дава на кадрите постоянна и достоверна информация. Създават се условия за укрепване на дисциплината по цялата верига.

Ние произвеждаме продукти за населението, естеството на работата ни е такова, че влияем за формиране на обществено настроение — оттук идва повишеното внимание към качеството, към състоянието на технологичната дисциплина. Четвърта година вече прилагаме лвовската система за управление качеството на труда. На базата на съветския опит сме се постарали да създадем организация, при която всеки труд се контролира; всеки продукт се предава от бригада в бригада, от предшествуващото звено по технологичната верига на следващото със специален образец и карта за състоянието на качеството.

За ден на качеството е определена сряда. По-рано тогава се правеха общоцехови събрания. Сега, след като бригадите преминаха на стопанска сметка и получиха повече права, те поеха и контрола на качеството. Отчетът в бригадата създава възможност да се говори поименно, да се прави персонална оценка. На специални табла се поставят портретите на хората, които дават отлично качество, порицават се немарливите, нехайните производственици. Работникът, който произвежда брак, се санкционира.

В четвъртък при нас заседава щабът по качеството в комбината. На това заседание присъствуват и началниците на отдели и цехове, технолозите и груповите майстори. По възникналите проблеми се вземат незабавно решения, които се картотекират и изпълнението им се контролира по-нататък от отговорника по контрола и информацията.

●

Опитът учи, че по-голяма организираност и съзнателност в труда проявяват онези работници, които са професионално подготвени, изградени и свързват утвърждаването си като личности с развитието на комбината. Такава обстановка е създадена при нас, че всеки член на колектива през годината преминава през някакъв курс: за квалификация, преквалификация, овладяване на две и повече специалности. Ра-

Digitized by Google

ботниците под 40 години, които нямат средно образование, са картотекирани и съгласно програмата се учат в професионално-учебния център. Над 100 души получиха вече средно образование, други 30 учат в момента. Така осигуряваме кадри, които могат да обслужват все по-сложната техника и взаимно се заменят в производствения процес. Организирахме двегодишно обучение на колектива по промишлена естетика и двегодишно — по марксистко-ленинска етика.

Въпросът за дисциплината е до голяма степен въпрос за състоянието на ръководните и изпълнителските кадри. За тяхното качествено състояние, а и за тяхното количество — за всекиго е ясно, че недостигът на кадри, текучеството затормозяват производствения процес, ерозират, разяждат дисциплината. Какви средства търсим, за да неутрализираме това явление?

Непрекъснато се стремим да усъвършенствуваме производството, да изучаваме и внедряваме постиженията на научно-техническия прогрес. Комбинатът има договори за дружба, взаимопомощ, сътрудничество и съревнование с месопромишленото обединение в Херсон, Украинска ССР, с месокомбинатите в Халберщат — ГДР, Дебрецен — Унгария и Чойбалсан — Монголия. Редовно си разменяме информация из областта на техниката и технологията, рецептури и др. Работни групи проучват на място опита в организацията и управлението на труда, в механизацията и автоматизацията, в реконструкцията и модернизацията на производствените фондове.

Ръчният труд, тежък и непроизводителен, е най-големият проблем, с чието решаване се е заело стопанското и партийното ръководство. Значително е механизиран примитивният труд на месодобивниците. Въведени са конвейери по отвесна технология, напоследък тяхната пропусквателна способност се увеличи. Има и полуавтоматични линии при производството на месните консерви и полуготовите храни, автоматизирано се добива свинска мас. Но всичко това още не е най-доброто решение. Особено непроизводителен е трудът при обезкостяването. Освен придвижването на месото по транспортна лента всички операции тук са ръчни. Ръчният труд преобладава при добива на месото и пълненето на колбасите. Възможностите на колектива на комбината да промени решително обстановката не са богати, нужна е помощта на съответните научноизследователски институти — и то сега, в момента. Разчитаме тази петилетка — петилетката на научно-техническия прогрес — да промени нещата. Защото, ако в близките 5—10 години не се модернизира производството на месо и месни продукти, отливът на работна ръка ще се превърне в сериозен проблем. Притокът на млади хора постоянно намалява, а нашите майстори застаряват, много от тях скоро ще излязат в пенсия.

Опитни наставници поемат новите работници, които идват при нас. На 26 души е възложена тази отговорна задача, сред тях са комунистите Керанка Колева, Димитър Киров, Лалко Рибарски, Иван Борисов и др. Един път на тримесечие наставниците се събират и обменят опит. Някой разкаже по-особен случай от практиката, останалите разсъждават по него — правилно или неправилно е постъпил наставникът, как биха реагирали при подобен случай те. С една дума, формират се и педагогически умения.

Младите работници се зачисляват в редиците на класата със специален ритуал. Промениха се названията на някои длъжности, които не звучат добре: касапин, коляч и др. За издигане престижа на професията работи клубът на орденоносците и челниците.

Вземат се мерки и за подобряване на условията, при които работят и почиват хората, дават резултат грижите за бита. Решихме проблема с транспортното обслужване на пътуващите. С това закъснения-

Digitized by Google

та сутрин чувствително намаляха. Въведохме безплатна закуска, която се прекратява 20 минути преди началото на работния ден. Обзаведени са цехови столове, осигурено е търговско обслужване, безплатни бръснарски и фризьорски услуги. В пералнята се пере и глади работното облекло. Имаме здравен пункт, две почивни станции — на Черно море и във Върбишкия балкан. Построени са две общежития.

Цеховете имат свои битови помещения, клубове. Със собствени сили, с доброволния труд на целия колектив си построихме дом на културата, диско-клуб за младежите, спортен комплекс и плувен басейн.

●

Резултатът от работата на първичните партийни организации, насочена към укрепването на дисциплината, в много голяма степен зависи от това доколко възпитателно действуват на колектива — с думите и с делата си — стопанските ръководители. Това е главното съображение да се отделя такова внимание на подготовката на тези кадри за сложната и отговорна работа с хората. Организирали сме обучение с откъсване от производството за преките ръководители по проблеми на управлението, по теория и практика на идейновъзпитателната работа, по въпроси на педагогиката, психологията, етиката. Партийната организация преценява, че на този етап особено важно е икономическият подход да се превърне в стил и метод на работа на стопанските дейци — на тази задача е подчинен шестмесечният курс, който започна от януари.

Една от най-често използваните форми за помощ и контрол на дейността на стопанските ръководители, включително и по въпросите на дисциплината, са преценките, отчетите и самоотчетите, приемани на заседания на партийните бюра и на партийни събрания. На ръководителите комунисти се връчват партийни поръчения по конкретни поводи и събития или по неотложни проблеми, които по административен път не могат да се решат. На безпартийните ръководители също гледаме като на пълномощници на Партията в трудовите колективи, за изпълнението на своите обществени поръчения и те се отчитат пред събранията на първичните партийни организации и на заседания на партийния комитет и партийните бюра.

Всеки комунист от комбината е убеден: каквато е дисциплината в партийната група и в партийната организация, такава ще е тя и в колектива.

Оттук и голямата задача: партийната организация да издига своя авторитет като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Особено полезен за засилване авангардната роля на комунистите, за укрепване на партийните организации се оказа двуетапният преглед, който обхвана цялата седма петилетка.

През първия етап на прегледа в партийните групи и в първичните организации се изнасяха беседи от подготвени лектори на дружество „Георги Кирков“ или от нашата група докладчици, водеха се разговори по въпроси, които живо вълнуват всеки комунист: служиш ли ти за образец в динамичното време, носиш ли отговорност за неуспехите в твоята партийна група, в твоята партийна организация и в трудовия колектив, боец ли си или си само свидетел при изпълнението на партийните решения. На събрания комунистите преценяваха своето участие в дейността на групата, първичната партийна организация и организацията на ОФ, в живота на трудовия колектив и на квартала. Обсъждайки отчета, останалите комунисти отбелязваха положителното в труда и поведението на своя другар, критикуваха недостатъците му, даваха препоръки. Предварителната самоподготовка на всеки от

Digitized by Google

тях на основата на съставения от партийния комитет конспект по партийно строителство, по Устава и Програмата на БКП повишиха равнището на взискателността към думите и делата на комунистите, към примера, който те дават. При замяната на членските книжки особено ярко пролича формиралата се вече непримиримост към недостатъците на някои партийни членове. В първа първична партийна организация в производството със секретарка инж. Лазаринка Дойчинова и във втора първична организация в отделите „Изкупуване" и „Автотранспорт" със секретар Руси Димитров не бяха заменени членските книжки на 10 души, загубили качествата на комунисти.

Последните две години бяхме заангажирани с втория етап на прегледа, който постави три основни въпроса пред първичните партийни организации: личният принос на комунистите в борбата за високо качество и ефективност, за реконструкция и модернизация на производствените фондове, за здрава трудова и технологична дисциплина; възпитаването на социалистическо отношение към труда и към обществената собственост, формирането на дружески взаимоотношения и ведър микроклимат; по-нататъшното укрепване на организациите и групите.

По примера на комунистите започнаха да прилагат самоотчета и самопреценката комсомолците и профсъюзните членове. Засили се самоконтролът и взаимният контрол. Значително порасна отговорността в голяма част от колектива. Повиши се социалната активност. В събранията, в предаванията на комбинатската радиоуредба повече място заема самокритиката и критиката на слабостите, на отживелиците от миналото. На прицел са поставени равнодушието, себичността, егоизмът от типа: „Аз да съм си добре . . ."

Какво ни даде прегледът?

Видимо се затегна дисциплината: партийна, трудова, технологична, финансова. Активизира се обществено-политическата дейност на комунистите, разшири се техният кръгозор, засили се тяхната авангардна роля, порасна уменето им конкретно да работят с хората, което положително рефлектира върху дейността на комсомолците и профсъюзните членове. Партийният комитет и бюрата по-ясно видяха и оцениха причините за ниската активност на отделни комунисти, някои съществени пропуски в стила и методите на ръководство — регламентиране, изземване на функции и т. н. Особено пораснаха изискванията към онези партийни членове, на които е поверена отговорна работа по ръководство на колектива.

●

Дисциплина значи отговорност. Усилията на партийния комитет, на първичните партийни организации имат ясна цел: всеки комунист, всеки ръководител, всеки член на колектива да разбере, че убеждението в правотата на партийната политика не се мери с декларации, а с дела. В навечерието на XII конгрес на БКП усвоихме 12 нови асортимента. Плана за първото тримесечие изпълнихме 5 дни предсрочно. Това е още едно доказателство, че хората могат да работят ударно, съзнателно, отговорно. Засилването на тази тенденция ще бъде нашият най-добър отклик на високите изисквания, които постави XII партиен конгрес.

Кръстьо ХАРИЗАНОВ
заместник-секретар на партийния комитет на комбинат „Родопа" — Шумен

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ТОДОР ЖИВКОВ

ЗА АПРИЛСКАТА ЛИНИЯ

Двутомното издание „За априлската линия" съдържа речи, доклади, статии, изказвания за Априлския пленум и априлския курс на Партията на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет другаря Тодор Живков. Двата тома изясняват задълбочено въпроси, които имат отношение към априлската линия на Партията — както от историческа гледна точка, отразявайки последователността в провеждането на тази линия, така и тематично, осветлявайки всички аспекти — политически, социални, идеологически и международни, от претворяването на априлския курс в живота и дейността на Партията, народа и държавата. Двутомникът разкрива дълбоката същност на априлската линия като генерална ленинска линия на Българската комунистическа партия в няколко последователни важни етапа от развитието на нашето общество — завършването на прехода от капитализъм към социализъм, работата в условията на победилия социализъм, борбата за изграждане на развито социалистическо общество, постепенното преминаване към строителството на комунизма. Голяма част от публикациите в двата тома показват как априлската линия продължава и обогатява димитровския курс на БКП, показват нейната неразривна връзка с развитието на животворната българо-съветска дружба. Двутомникът ярко откроява историческата роля на другаря Тодор Живков в политическото оформяване, теоретическата разработка и провеждането в живота на априлската линия, плод на съзнателните усилия на цялата Партия и на целия български народ. Изданието се отпечатва по решение на ЦК на БКП във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум.

АПРИЛСКАТА ЛИНИЯ — ПРОГРЕСЪТ, ПОЛИТИКАТА, ЛИЧНОСТТА

Горан Горанов, Любен Николов, Минчо Семов

Авторите анализират някои от основните концепции, които съставляват идейно-теоретическото съдържание на генералната априлска линия на БКП: проблемите за политическия подход на Партията, марксистко-ленински виждания за съдържанието и ролята на политиката в живота и развитието на социалистическото общество; стратегическите постановки за факторите на съвременния обществено-политически прогрес; концепцията на Партията за облика, формирането и реализацията на социалистическата личност. В книгата се разкрива дълбоко хуманистичният характер на априлската линия и ролята ѝ за свободното разгръщане на съзидателните сили на народните маси. Показани са новаторската смелост и откривателската сила на априлските идеи като творческо приложение на общовалидните марксистко-ленински принципи и на интернационалния опит на социалистическото строителство към специфичните и конкретни условия в България, като израз на зрелостта на българската партийна мисъл и на духовно-политическата мъдрост и опит на нашия народ. Изтъква се, че в развитието и практическото осъществяване на априлската линия внушително се изяви една от основните закономерности на социалистическото развитие — непрекъснатото нарастване на ръководната роля на Комунистическата партия. Това е линия, която осигурява диалектическото единство и взаимната обусловеност между увеличаването на ръководната роля и сила на комунистическия авангард и широкото разгръщане на социалната активност на целия народ, на съзнателното творчество и съзидателния труд на масите. Авторите подчертават заслугата на генералния секретар на ЦК на БКП другаря Тодор Живков като основна ръководна и творческа фигура на априлската линия.

ИЗДАТЕЛСТВО «НАУКА И ИЗКУСТВО»

СТОЯН МИХАЙЛОВ

ЕФЕКТ НА МИКРОСРЕДАТА

В новия си труд проф. Стоян Михайлов анализира от социологически позиции взаимодействието между обществената среда и идеологическата работа на Партията. Особено внимание той отделя на въпроса за оптимизирането на ролята на обществената микросреда във възпитателния процес, както и при цялостното формиране и развитие на социалистическата личност. В тази насока той разработва, формулира и въвежда в научно обращение новото понятие „ефект на микросредата". Книгата представлява интерес за научни работници, за партийни дейци и общественици, родители и учители, студенти и за всички, които се интересуват от закономерностите на развитието на социалистическата личност и от борбата срещу отклоненията от социалистическия начин на живот.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

КОММУНИЗМ И УПРАВЛЕНИЕ ОБЩЕСТВЕННЫМИ ПРОЦЕССАМИ (развитой социализм и его управляющая система), том III, под ред. проф. А. К. Белых, Изд-во Ленинградского университета, Ленинград, 1980.

Монографията разкрива същността на развитото социалистическо общество, неговите особености и критерии. Дава се характеристика на научно-техническата революция в условията на социалистическата действителност. Разглежда се управляващата система на зрелия социализъм, анализират се основните компоненти на политическата организация на обществото, закономерностите в социално-политическото развитие на световната социалистическа система като единно цяло.

Смирнов Г. Л., СОВЕТСКИЙ ЧЕЛОВЕК: ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ТИПА ЛИЧНОСТИ, 3-е изд., доп., М., Политиздат, 1980.

Интересът към съветския човек, към неговия начин на живот, към неговата дейност и мисли е изключително голям в целия свят. Книгата на доктора на философските науки Георгий Лукич Смирнов е посветена на изследването на историческите предпоставки и социалните условия за формирането на съветския човек. В книгата се разглежда съветският човек като социален тип личност, изследват се проблемите на типизацията на личността в социалистическото общество. Голямо внимание се отделя на съотношението между обществените и личните интереси, между свободата и отговорността на личността в социалистическото общество.

Ровняков А. А., В БОРЬБЕ ЗА СВОБОДУ БОЛГАРИИ (Национальноосвободительное движение болгарского народа и деятельность Георгия Раковского — 30-е — 60-е годы XIX века), Ленинград, Изд. „Наука", 1980.

Книгата се посвещава на 1300-годишнината от създаването на българската държава и осветлява едни от най-важните периоди в нейната история — епохата на Българското възраждане в средата на XIX в., когато освободителното движение на българския народ против турското иго приема масов характер и революционни форми на борба. За пръв път в съветската историческа литература така подробно се описват животът и дейността на основоположника на революционната идеология в тази борба Георги Раковски. Въз основа на голям фактически материал се показва как се е зародила и укрепва дружбата между руси и българи.

Иванов В. Г., КОЛЛЕКТИВИЗМ ИЛИ КОНФОРМИЗМ? (Проблемы взаимосвязи коллектива и личности в современной идеологической борьбе), Политиздат, 1980.

В борбата за действителните права на човека актуално значение придобива проблемът за взаимоотношенията между колектив и личност. В книгата се разглежда изходната позиция на буржоазните фалшификатори на марксизма — тяхната лъжлива трактовка за взаимовръзката „колектив — личност". Въз основа на съвременни материали се характеризират принципните различия между колектив и корпорация в тяхното отношение към личността, разкрива се хуманизмът на истинската колективност в социалистическото общество.

Федоров И. Ф., Зубаков В. Г., ЧЛЕНСТВО В КПК: КАК СТРОИЛАСЬ ПАРТИЯ „ИДЕЙ МАО ЦЗЕДУНА", М., Политиздат, 1980.

Авторите анализират практиката за формиране и регулиране редиците в Китайската комунистическа партия в периода 1949—1979 година. Основно внимание те отделят на отстъплението на лидерите на ККП от ленинските норми на партийно строителство по въпросите за подбора и приемането в Партията, по регулирането на нейния състав, идеологическото възпитание на партийните членове, техните права и задължения. В книгата се проследява процесът на изменение характера на ККП, на превръщането ѝ в оръдие за осъществяване „линията на Мао Цзедун" и на неговите последователи.

ЯЗЫК И СТИЛЬ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ И ПРОПАГАНДЫ, под редакцией Д. Э. Розенталя, М., Изд-во Моск. ун-та, 1980.

В монографията се изследват проблеми на езика и стила в периодичния печат, радиото, телевизията и документалното кино.

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

7

СОФИЯ, МАЙ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 7 МАЙ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Конгресът в нашите мисли и дела 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

П. Петров, Н. Цонев, Н. Митев, Р. Радоев, Д. Чорбаджиев — Кадрите решават всичко — същност на русенския експеримент . . 11

Ръководно политическо ядро и първообраз

П. Русев — Самодейността на първичната партийна организация . 32
В. Бангеов — Да растат възможностите 38
* — Неизчерпаеми извори на инициативи и творчество 41

Комунистът — нравствен образец

Д. Кралев — Социалистически стил на живот 60

Страница на редактора

Д. Станоев — Книгоиздателска дейност?! 66

●

Б. Ангелов — Партийното бюро в новите условия 67

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Заикин — Резервните кадри 72
В. Полунин — Научността в партийната работа 80

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Г. Матеев — Опазване и възпроизводство на природната среда . . 85
* — Печалбата 90
Д. Дичев — Настъпление в планинските райони 94

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

Б. Наков — „Аз съм харманлиец“ 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, Л. Причкапов, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2431. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 14. V. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

Каква година!

Тринадесет столетия от основаването на България!

Девет десетилетия от великия ден първи на Българската комунистическа партия!

Двадесет и пет години от Априлския пленум!

Ще остане паметна в историята и със забележителния, с големия Дванадесети конгрес! Върхът в развитието на партията през априлския период.

Докладът на др. Тодор Живков, генерален секретар на ЦК на БКП, е тържество на творческия марксизъм-ленинизъм, теоретическо обобщение на изминатия път. Докладът обоснова задачите на следващия период.

Конгресът беше нов и по-висш израз на всестранното сближение с Комунистическата партия на Съветския съюз, на единството и братството с комунистическите и работническите партии в социалистическата общност, на сътрудничеството с комунистическите и работническите партии в капиталистическите страни, с демократичните, националноосвободителните и антиимпериалистическите движения в света.

Партията дойде на своя Дванадесети конгрес единна и сплотена, с яснота по главните теоретически проблеми, с богат политически опит, натрупан през априлските години.

Целият партиен и обществен живот красноречиво потвърди и потвърждава жизнеността и непреходността на ленинската априлска линия. И ако днес се радваме на сплотеността на кадрите от всички поколения, на идейно и организационно израснали и укрепнали партийни редици, ако отчитаме, че цялата партийна дейност се гради последователно на научни основи, то е, защото нашата партия има своя Априлски пленум, априлска линия. Линия класова, линия на борба за творческо приложение на марксизма-ленинизма.

Единството в Партията около априлския курс беше ясно демонстрирано на проведените отчетно-изборни събрания и конференции, при замяната на членските книжки. Те се превърнаха в школа за всички комунисти, школа за политическата и нравствената отговорност за състоянието на партийните дела.

Конгресът оправда доверието на комунистите и на всички трудещи се. Той откри нови простори за благото и щастието на народа.

Digitized by Google

I

Изминаха първите десет години от приемането на Програмата на партията. Десет години на огромни успехи във всички области на обществения живот. През периода между X и XII конгрес на партията националният доход се увеличи повече от два пъти, основните фондове нараснаха повече от два пъти. Под ръководството на партията, с всеотдайния труд на милионите труженици беше изградена една втора България! Нарасна жизненото равнище на народа. Какво по-голямо доказателство за плодородието на априлската политика? Какво по-голямо доказателство за правилността на партийните решения?

Да, пътят не беше гладък! По него имаше трудности от обективен и субективен характер. Но темповете не намаляваха. Напредъкът не се стъписваше пред тях. През изминалите години ръководната роля на партията растеше, способността ѝ да решава назрелите въпроси ставаше все по-компетентна, градеше се на научни основи. Връзките на партията с масите се разширяваха.

Априлските години се характеризират с дълбоки изменения в обществените отношения, с израстването на кадрите и на социалистическата личност. Именно през тези години сближаването между двете форми на социалистическата собственост — държавната и кооперативната — формираха и формират на по-висока степен социалната еднородност. Настъпваха и настъпват изменения в качествата на работническата класа, на тружениците на село, на народната интелигенция.

Работническата класа вече е класа, която управлява съвременна техника, участвува в комплексната автоматизация, в приложението на съвременната наука.

На село израства армията на механизаторите, които обработват земята с най-нова селскостопанска техника и технологии.

Интелигенцията вече все по-пряко участвува в производството.

Тези изменения в социално-класовата структура на обществото водят след себе си до постепенното премахване на различията между отделните класи и социални групи. Социалната еднородност се съпътствува с всемерното развитие на социалистическия демократизъм.

По тоя път нашата партия вървеше вглъбена в себе си, осъзнаваща своята отговорност. Вникваше в противоречията и с марксистко-ленинска зрелост ги разрешаваше. От нашата памет никога няма да изчезнат Юлският пленум от 1976 г., Ноемврийският пленум от 1980 г., Националната конференция от 1978 г., замяната на членските книжки, всенародното допитване до народа и всенародното обсъждане на проектотезисите за XII конгрес.

В Отчетния доклад пред конгреса др. Тодор Живков подчерта: **„Главният извод от равносметката на постигнатото през миналото десетилетие е, че нашият народ под ръководството на Българската комунистическа партия изпълнява успешно програмата на партията за изграждане на развито социалистическо общество в Народна република България. Това беше десетилетие, през което все повече се формираха елементи на зрелия социализъм и в икономиката, и в културата, и в социалистическия начин на живот.“**

II

Коя е главната задача на осмата петилетка? Конгресът я определи: **„Да продължи линията за комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия**

Digitized by Google

механизъм и по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения." Изпълнението на тая задача ще протича със спокойни темпове, в условията на всестранно сближение със СССР, със страните от социалистическото семейство.

Какво произтича за партийните комитети и организации, за цялата система на социално управление от тая главна социално-икономическа повеля? Във всички сфери на социалистическото строителство да се изготвят комплексни програми за изпълнение на конгресните решения! **Това означава проблемите за комплексната автоматизация на производството, за намаляване на ръчния труд, комплексната механизация и масовото изучаване на челния опит и внедряване на научните постижения, модернизацията и реконструкцията на производството да се превърнат в основен проблем, да станат главна тема на политическата, на идеологическата и организаторската дейност.** Да прераснат от партиен във всенароден проблем, с който всеки ден и комунисти, и безпартийни да живеят, да се вълнуват, да го превръщат в практика. Тук отговорността на партийните комитети и организации трябва да расте ден из ден, за да бъде на равнището на съвременните изисквания. **Главният измерител за тяхната политическа зрелост ще бъде как, с какви средства и за колко време се решава тая повеля, какво е качеството на изпълнението и каква е ефективността от извършеното.** Цялото всенародно творчество да бъде пронизано от начало до край от основния принцип на новия икономически механизъм — **всяка стопанска и социална дейност да се постави на стопанска сметка и нейната сърцевина — самоиздръжката.** По този път ще успеят всеки трудов колектив, всеки трудещ се да израстват в истински стопани на социалистическата собственост, да чувстват, че от резултата на техния труд зависи личното им благополучие. Прилагането на новия икономически механизъм ще помогне не само полесно да преодолеем трудностите, но и да очистим нашата практика в управлението на социалните процеси от волунтаризъм, от прекомерния централизъм, от стихийните процеси и да приведем в още по-голяма степен ръководството на страната в съответствие с обективните закони и потребности в обществото. Ето кое налага партийните комитети и организации с много по-голяма активност и съзнание да вникват в същността на новия икономически подход, да изискват строго да се спазват демократизмът при планирането, да се укрепват бригадите като основна форма за осъществяването на новия икономически подход. След XII конгрес, след новите ясни постановки и разработки партийните комитети и организации следва с много по-голяма компетентност да воюват конкретно на всяко работно място да се издигне **печалбата** като един от критериите в производството и още по-важно — никога да не изпускат от погледа си как се постига тази печалба — в името на народа, в името на социалистическия подем, в името на строгото спазване на принципите и законите на страната, в името на човека!

Новият икономически подход, неговото комплексно разбиране, неговото разглеждане като икономическо, политическо, идеологическо и нравствено понятие е верният път за по-нататъшното укрепване и развитие на социалистическите обществени отношения.

III

Едно от най-големите достойнства на априлското време си остава изграждането на здрава политическа организация на социализма. През този период бяха установени и по-нататък укрепнаха връзките

Digitized by Google

и съвместната дейност с Българския земеделски народен съюз, бяха научно определени мястото, подходите и отговорността на обществените организации — на Отечествения фронт, на народните съвети, на профсъюзите, на Комсомола и пр. в социалното управление. Под ръководството на партията те вляха своите сили за по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация, за разгръщане участието на трудещите се в управлението.

Именно през априлските години у нас постигнаха нови завоевания представителната и пряката демокрация, а активната роля на политическата надстройка растеше и откриваше широки простори за осъществяване на партийната стратегия. Нашата политическа система се постави последователно и изцяло върху здравата основа на единството между интересите на обществото, на колектива и отделните труженици. Тези интереси се съчетаваха и съчетават по такъв начин, че непрестанно се стимулираше и стимулира изявата на главната движеща сила на нашето развитие — трудовата инициатива и активността на широките народни маси, на всеки трудещ се.

Като отчита безспорните успехи в тази насока, XII конгрес постави задачата: **„На всяко работно място, във всяко населено място, във всяка организационно-управленческа единица да се повиши участието на трудовия човек в решаването на проблемите и задачите в областта на икономическото, политическото и културното строителство, да се развие политическата активност на всеки трудещ се, да се постигне нов подем и разцвет на неговите творчески сили.“**

В центъра на тази огромна дейност и за в бъдеще ще бъде правилното и последователно прилагане на **политическия подход.** Както подчерта др. Тодор Живков, това включва в себе си: да се намери по-добро решение на въпроса за прогреса на човека на едно и също работно място, за да бъде реализацията му по-всестранна и по-ефективна; решително да се ограничи регламентацията и да се ликвидира опекунството на вишестоящи органи по отношение на низшестоящите; да се развива по-нататък икономическата демокрация и да се засилват инициативата, ролята на личността и трудовия колектив в организацията и ръководството на стопанската дейност.

Изменения в стила на партийните и държавните органи и организации следва да се постигат чрез органическото съчетаване на политическите и икономическите методи и средства за ръководство, чрез най-последователното спазване на колективността, като се въвежда най-строга дисциплина и се повишава личната отговорност на кадрите от управленческите органи.

Тези проблеми партийните комитети и организации ще могат да разрешат при условие, че **редовно информират трудовите колективи за същността и смисъла на партийните решения и като непрестанно изучават общественото мнение.** Тези два момента в ръководството на масите придобиват и ще придобиват с всеки изминал ден все по-голямо значение. Но за да станат повсеместна практика, още отсега при разработването на мероприятията за изпълнението на решенията на XII конгрес те трябва да заемат централно място, да не слизат никога от дневния ред на ръководните органи.

Кое е главното тук? Навсякъде партийните комитети и организации да осигурят активно участие на масите в решаването на проблемите, да развиват тяхната социална активност, да повишават тяхната роля и отговорност; да се засили превантивният контрол, да се превърне той в конкретна помощ, за да се печели доверието, обичта и признателността на трудещите се; да бъде по-гъвкава и по-ефективна политическата система, да се обогатява и разширява социалистическата демокрация.

Digitized by Google

IV

Задачата, поставена от Единадесетия конгрес, постоянно да се подобрява качественият състав на партията, успешно е изпълнена. Гръбнакът на партийните редове е работническата класа. Радостно е, че нейните представители сред новоприетите постоянно расте. Продължава да се увеличава броят на партийните членове от решаващите отрасли — машиностроенето, металургията, химията и строителството.

Независимо обаче от постигнатите положителни резултати и в тази област пред нас изникват редица нерешени въпроси.

Във времето на научно-техническата революция, на комплексната автоматизация и интелектуализация в производствените процеси настъпват и ще продължават да настъпват сериозни изменения както в структурата, така и в културата и професионалната подготовка на работническата класа, в нейните отделни отряди. Изменението в подхода, в критериите при приемане на нови членове трябва да търсим именно тук — ще попълваме партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили партийно и обществено признание именно защото притежават тия качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и уважението на хората.

Въвеждането на икономическия подход и изграждането на бригади на стопанска сметка отново поставя въпроса за укрепване на партийното ядро в тях, във всички участъци. Наложително е системно да се наблюдава и изучава разпределението на комунистите в онези сфери на производството и потреблението, които опират до жизнените интереси на трудещите се.

Данните показват, че болшинството от новоприетите в партията са до 30-годишна възраст. Може да се каже, че новите попълнения са млади хора. Положително е, че основната част от тях идва от Комсомола. Те са расли в социалистически условия, възпитавани са в комунистически дух. Същевременно следва да се отчете, че те още не притежават необходимата класово-партийна и революционна закалка, на някои не достига жизненият и трудов опит. Ето защо грижата за класовото партийно възпитание на новите партийни членове е една от основните задачи пред партийните комитети и организации.

V

Конгресът постанови: **„Да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние — това е сега най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията.“**

На Великотърновското съвещание през 1975 г. беше даден ясен отговор какви са ролята и отговорността на партийните организации като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на колектива. Оттогава изминаха 6 години и практиката потвърди правилността на партийните постановки, а отчетно-изборните събрания показаха колко много е извършено за тяхното осъществяване. През този период беше натрупан значителен положителен опит.

Новият икономически подход и икономическият механизъм, повишаването на отговорността на трудовия колектив за тяхното последователно приложение издигат още повече ролята на първичните партийни организации.

Digitized by Google

Това от една страна.

От друга — анализът на реалното състояние на **редица първични партийни организации** показва, че положителните изменения, настъпили в тях, не са напълно устойчиви и всеобхватни. Наред с това продължава чрез администрирането и декретирането да се сковава тяхната самостоятелност и самодейност, да се отклоняват те от решаването на местните задачи, от пълното осъществяване на партийния контрол и пр.

Повелята сега е още по-смело да се сложи край на тия недостатъци, непрестанно да се обогатява вътрешният живот на партийните организации, за да може тяхното ръководство да се чувствува от трудещите се, да долавят настроенията, желанията, насъщните потребности на хората и на тая основа да строят своята ръководна и организаторска дейност. Вътрешнопартийният живот следва да отразява многообразието на практиката на реалния социализъм, динамиката и сложността на проблемите.

Разбира се, изпълнението на тая задача няма да бъде краткотрайна кампания, а постоянен процес, който не бива да слиза от дневния ред на партийното ръководство.

На първо място излиза задачата постоянно да се развива **самодейността** на партийната организация, да се създават условия тя да живее и решава въпросите, които вълнуват колектива в цеха, в бригадата, в завода, в научния институт, в учреждението и в училището, в селището. Ето кое означава да правим всичко за развитието на творчеството в дейността на първичните партийни организации и което изисква съответни изменения в стила на партийните комитети. **Основен качествен критерий за равнището на тяхното ръководство е как те воюват на дело да се постигне тая цел, как се борят за пълнокръвен и многообразен живот на партийните организации.** Партийните комитети са длъжни да им помагат, да отчитат и обхващат не само икономическата страна на явленията, но и тяхната идеологическа, нравствена, духовна и организационна природа, за да могат да направляват и въздействуват цялостно върху обществената атмосфера. върху трудовата и обществената активност на масите, да формират активна жизнена позиция на комунистите, да растат те като пример за активна жизнена позиция на безпартийните.

VI

Непрестанно да се разгръща вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическа демокрация! Нужно е да се разбере, че тя не е възможно да съществува там, където, когато и доколкото не се осигуряват условия, не се създава обстановка комунистите свободно, по съвест да изразяват своето мнение, да предлагат, да критикуват и се самокритикуват. Ние сме силна партия и колкото повече демократизмът в нейните редове е градивен, колкото повече колективният ум допринася за отстраняване на недостатъците и комунистите активно участвуват в борбата против тях, толкова повече се издигат ръководната роля и авторитет на партията, толкова по-здрави ще бъдат връзките ѝ с народа, толкова по-непоклатимо ще бъде нейното единство. Необходимо е в тази насока да се използват изпитаните в живота форми, да се откриват нови, да се проявява творчество, за да растат активността и авангардната роля на комунистите.

Вътрешнопартийната демокрация обаче не е нужна само при обсъждането и решаването на въпросите. Тя ще бъде на висота, както посочи конгресът, когато обхваща и изпълнителския процес. На прак-

Digitized by Google

тика това означава по-системно да се обсъжда как се изпълняват решенията, с какъв подход; какъв е характерът на проверката, какви са резултатите от нея; какви изменения настъпват в селищата, в стопанствата, в бригадата, в цеха; какво е социалното отражение от партийните решения и дейности. По такъв начин ще се обогатява оценката върху стила на изпълнителите от страна на партийната организация, ще се създават условия всички активно да участвуват в обсъждането и осъществяването на задачите, да се осигурява единство между думи и дела.

Колективът е стопанин в производствената единица, а партийната организация е политически стопанин, представител на ръководната сила в социалистическото общество. Нейните решения трябва да бъдат компетентни, да отразяват интересите и потребностите на народа, да помагат да укрепва тяхната дисциплина, да се разгръща творчеството им. Може ли партийната организация да постигне тая цел, ако не познава, ако не изучава общественото мнение? Вътрешнопартийната демокрация не би могла да бъде пълнокръвна, ако не се опира и използва инициативите и таланта на народа, ако не се вслушва в справедливите предложения на хората. Ние не сме за какво и да е изпълнение на плановете. Обратно! За партията то има идеологическо и политическо значение, когато в него комунистите и масите израстват идейно, нравствено чисти, когато се развиват взаимоотношения на честност, другарство, взаимопомощ и искреност, когато се формира съвременната многостранна социалистическа личност.

Ето кое следва също да стои в центъра на вътрешнопартийния живот и контрол, да се търси партийна отговорност от всички, които се отклоняват от изискванията на Устава и социалистическия морал, затъват в еснафщина, забравят своя дълг пред народа.

В заключение: **ефективна в съвременните условия може да бъде тази дейност на партийните организации, която създава творческа обстановка за растежа на съзнателността и активността на комунистите, за тяхното идеологическо и организационно въздействие върху трудовите колективи и ги сплотява за осъществяването на партийната линия.**

VII

Кадровата политика на партията е правилна и плодоносна. Ние разполагаме с голям отряд от дейци, които успешно решават стоящите пред страната задачи и са подготвени за утрешния ден, кадри, на които партията вярва и се опира. **Кадрите притежават висока подготовка, за тях са характерни здравите връзки с работническата класа и трудещите се, доброто съчетание на поколенията в партията. Единството ръководители — партия — класа — народ е наше най-ценно завоевание и ние никому няма да позволим волно или неволно да го отслабва или руши.**

Нужно е с нарастващо внимание и активност да работим за изграждането и развитието на онези личностни черти и способности на ръководните кадри, които днес придобиват особено значение. Става дума за държавнически, за политически подход, за деловитост, компетентност и справедливост, за умения да организират и контролират, за развити творчески способности и дълбок интерес към науката и техниката, за навик да се работи с хората, да се държи на техните мнения и предложения, да се изучават техните нужди, болки и потребности. Особено внимание партийните комитети да отделят на низовите кадри, на командирите на производството, на бригадирите, на

Digitized by Google

специалистите, на изпълнителите — за тях трябва да се изгради стройна система за подбор, разпределение и възпитание.

Умението да се довеждат докрай решенията — ето изискването на времето. Системата за обучението и квалификацията на кадрите следва да се усъвършенствува именно в това отношение.

Необходимо е да се засилва партийният контрол, за да не се допускат отклонения от класово-партийния подход, за да се осигурява ефективност и качество на труда навсякъде и във всичко, постоянна дисциплина и отговорност, деловитост и размах, творчество и разумен риск, ежедневна връзка и грижа за насъщните нужди на хората. **Единството между организаторската и идеологическата работа, пренасяне центъра на усилията сред хората и трудовите колективи, борба за идейната и гражданската позиция на всеки човек, организация и проверка на изпълнението на решенията — това са сега насъщните задачи, които са призвани да решават кадрите от всички равнища в партията.**

VIII

Решенията на Дванадесетия конгрес ще бъдат изпълнени по-качествено само когато те заемат централно място в идеологическата дейност. **Да стигнат до всеки човек, да разбере той тяхната същност и цели, да стане активен техен строител — ето една от първостепенните задачи на идеологическия фронт.** По този въпрос в Отчетния доклад е казано: **„Да се превърне идеологическото съдържание на Дванадесетия конгрес в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се маси — такава е основната задача на идеологическата работа на партията през следващия период“.** В тази насока следва да продължава и се задълбочава преустройството на нашата пропаганда и агитация.

За да изпълни достойно своя дълг, идеологическата работа трябва неотстъпно да бъде пронизана от класовия подход към явленията и процесите, да бъде настъпателна и борбена. Да воюва, да аргументира, да възпитава, да не остава без отговор ония въпроси, които засягат интересите на трудещите се. Тази повеля трябва да обхване както международната, така и вътрешната политика на партията. По тях да има постоянна духовна връзка между партията и народа. За тая цел обаче е необходимо да настъпят сериозни изменения в тона и стила на пропагандата и агитацията. Кое е решаващото? Да положим всички усилия да ги освободим от празния шум, от наукообразните форми и голите приказки. Конкретност, простота, откровеност, чист български език — ето кое трябва да изпълва диалога с хората. **За основен критерий на идеологическата работа да се издигне социалната активност на личността, на масите.**

Нашата партия разполага с огромна армия предани апостоли, които ще вложат своя талант за изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес.

●

Времето е в нас и пред нас. Неговите проблеми са ясно очертани. Всичко зависи дали ще им отговорим само с дела и само с дела — девизът на конгреса!

Digitized by Google

КАДРИТЕ РЕШАВАТ ВСИЧКО — СЪЩНОСТ НА РУСЕНСКИЯ ЕКСПЕРИМЕНТ

Диалогът се води в Русе. Защото тук се създава опит с общопартийно значение. За него се говори и на конгреса. Защото тук е намерен верен път: за издигане качеството и ефективността на партийната работа с кадрите; за формиране на кадри от нов тип; за разгръщане на демократизма в този процес. И то в условията на повсеместна интензификация и интелектуализация. Повели на конгресния курс. Защото именно от кадрите зависи съдбата на целите и задачите, които си поставяме и ще решаваме след Дванадесетия конгрес. Диалогът започва с главната тема:

ОТ КАКВО СЕ ОБУСЛАВЯТ И В КАКВО СЕ ИЗРАЗЯВАТ КАЧЕСТВОТО И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА С КАДРИТЕ В НОВИТЕ УСЛОВИЯ?

ПЕТЪР ПЕТРОВ
първи секретар на ОК на БКП — Русе

Необходимостта от високо качество и ефективност на партийната работа с кадрите се обуславя от качествено новите задачи на конгресния курс за повсеместна интензификация.

Знаем, че организаторската и политическата дейност на партията обхваща под своето влияние всички страни на обществения живот и осигурява планомерен характер на социалистическото строителство. Успехът на всяка дейност, на всяко начинание зависи в решаваща степен от подбора, разпределението и възпитанието на партийните кадри. Ето защо на всеки етап от социалистическото развитие партията разработва и осъществява своя кадрова политика като важна част от цялата си ръководна дейност.

Тук следва да кажем, че в годините след Единадесетия конгрес на БКП Русенската окръжна партийна организация продължи да

Digitized by Google

провежда ленинската априлска линия на доверие, уважение и взискателност към кадрите, на непримиримост към техните слабости и недостатъци. В съответствие с новите задачи и изисквания на Централния комитет на партията начело с др. Т. Живков наша основна грижа бе възпитанието и формирането у кадрите на политически, делови и нравствени качества, съчетаването на партийността с дълбоката компетентност, на дисциплинираността с инициативността и творческия подход, с готовността да се поеме разумен, обоснован риск.

Окръжният и общинските партийни комитети осъществяваха приемственост и последователност при издигане на кадрите на основата на техните делови, политически и нравствени качества. Полагат се грижи за повишаване на идейно-политическата, професионалната и общообразователната им подготовка. Благодарение на този подход непрекъснато се подобрява качественият състав на партийните, стопанските и административните ръководители в окръга. Особено внимание се отделя на тези из средата на работническата класа. Преобладаващата част от нашите кадри усвояват и по-умело прилагат политическия подход в своята ръководна дейност съобразно изискванията на новия икономически подход и новия икономически механизъм.

Днес с пълно основание може да се каже, че Русенската окръжна партийна организация разполага с многочислен отряд от кадри, които притежават дълбока марксистко-ленинска убеденост, политическа зрелост, професионална компетентност и имат активна жизнена позиция. Критерий и доказателство за това са добрите резултати на трудовите колективи от окръга в борбата за претворяване на дело девиза на седмата петилетка за висока ефективност и качество.

През тези години окръжната промишленост произведе надпланова продукция за 30 045 хил. лв. В сравнение с шестата петилетка нашата работническа класа произведе с 42 на сто повече промишлена продукция. Планът за износа бе изпълнен 104,7 на сто, а само за второ направление — 111,8 на сто. Тези постижения не са случайни. Те са резултат на новаторския подход в организаторската и политическата работа на партийните, профсъюзните и комсомолските организации, на кадрите от всички равнища за разгръщане инициативата на колективите в разкриването на допълнителни резерви за повишаване обществената производителност на труда. В окръжната почетна книга — рапорт за предсрочно изпълнение на плана за петилетката, вписаха своите имена 56 колектива, 483 бригади с повече от 45 000 работници и над 500 индивидуални първенци, пет от които изпълниха два свои петилетни плана. Комплексно и предсрочно изпълни плана за петилетката и окръгът като цяло.

Освен това именно кадрите създадоха условия за обновяване на голяма част от производствените фондове на окръжната икономика, които нараснаха с 16,6 на сто. Те разкриха широко поле и за творческата инициатива на трудовите колективи в борбата за висока обществена производителност на труда. През петилетката бяха внедрени рационализаторски предложения с икономически ефект над 70 млн. лв. или два пъти повече в сравнение с VI петилетка. Трудещите се от окръга преизпълниха и своя дял в профсъюзния милиард, като икономисаха материални разходи за 60 453 хил. лв. Днес в новата бригадна организация на труда са обхванати 87,1 на сто от работническия състав, от които 74 на сто са на вътрешна стопанска сметка. През 1980 година относителният дял на продукцията с оценка „К" и „1" достигна 61,8 на сто срещу 44,8 на сто за 1975 година. Вследствие на интензивното развитие на селското стопанство в окръга бе постигнат ръст на общата продукция спрямо шестата петилетка 25 на сто,

Digitized by Google

а на печалбата — 18 на сто. Значително преизпълнение беше постигнато и на останалите качествени натурални показатели на петилетния план за окръжната икономика.

Кадрите, а оттам и трудовите колективи проявиха дълбоко разбиране на двуединната задача: повишаване жизненото равнище на социалистическия труженик на основата на високи и трайни стопански резултати. Съществена роля за това изигра Националното съвещание по въпросите, свързани с увеличаването и разнообразяването на стоките и услугите на населението, проведено в Русе през май 1980 г., и особено указанията в Докладната записка на др. Тодор Живков от октомври м. г. Само през последните три години паричните доходи на глава от населението в нашия окръг нараснаха с 35 на сто, стокооборотът бе увеличен с 37 на сто, продадени са стоки за 1869 млн. лв. Общо за петилетката са предадени 10 130 броя нови жилища, 3287 нови места в детските ясли и градини, 11 597 места в работническите и учрежденските столове. Като еталон на самозадоволяването със стоки и услуги за населението се утвърди Сливополската селищна система.

За окръжната партийна организация, за всички наши кадри седмата петилетка бе една голяма проверка на силите и творческите възможности, на политическото съзнание и чувство за дълг и отговорност пред партията и народа. В тази проверка главното бяха делата и резултатите в борбата за срочно, ефективно и качествено изпълнение и преизпълнение на производствените задачи. Тази проверка подготви предпоставките за ново трудово и политическо настъпление, което сега, след забележителния Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия, продължава още по-вдъхновено, по-отговорно и взискателно.

Защото навлизаме в нов етап от изграждането на развитото социалистическо общество, който изисква повече от всякога настойчиво и последователно да усъвършенствуваме работата на всички ръководни кадри, за да преодолеем очерталото се изоставане на субективния фактор от нарастващите възможности на окръжната икономика. И при нас има ръководители, които изостават от живота, и както бе посочено от др. Т. Живков в Докладната записка до Политбюро на ЦК на БКП, не се вслушват в мнението на колективите, не гледат „надолу", празнодумствуват, вдигат шумотевица около себе си, а не изпълняват както трябва поставените им икономически и социално-политически задачи. Защото все още не винаги и навсякъде при издигане и разместване на кадрите се отчита авторитетното мнение на първичните партийни организации.

А новите задачи, очертани в документите на Дванадесетия конгрес на БКП, са много по-мащабни и сложни за решаване. Сега, когато навлизаме в петилетката на техническия прогрес, непреходната Ленинова мисъл „Кадрите решават всичко" се превръща в повеля от жизнено важно значение. Като споделям тези мисли, имам предвид и конкретните задачи, които трябва да се решат под ръководството на нашата окръжна партийна организация, от трудовите колективи и кадрите.

Изпълнявайки конгресните задачи за повсеместна интензификация — комплексна автоматизация и механизация на процесите, за последователно внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм върху основата на ускорено внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес, челния опит и интелектуализацията на обществената дейност, в края на осмата петилетка ние трябва да осъществим ръст на печалбата от окръжната промишленост близо 52 на сто. Още през тази година този ръст трябва

Digitized by Google

да достигне 17,1 на сто. Също през настоящата година следва да увеличим обществената производителност на труда над 11,6 на сто.

От наблюдаваните 81 броя натури в окръга значителен ръст ще имат електроенергията, смазочните масла, агрегатните машини, редукторите, конопено-ленените тъкани, боите и лаковете, захарта, сиренето и много други.

През тази година трябва да влязат в експлоатация дванадесет главни промишлени обекта като „Латекс" в град Бяла, „Дунавска коприна", ККК „Иван Димитров", ЗОИ „Труд", завод „Вела Пискова", 9 подобекта на Комбината за тежко машиностроене в Русе и др.

През юбилейната година в окръга ще бъдат построени 2100 жилища, за което е необходимо трите строителни екипа да достигнат средна производителност на работник над 4,60 апартамента.

От нас се иска отново с голямо чувство за отговорност да се отнесем към износа в двете направления.

Трябва да осигурим по-нататъшно развитие на зърненото производство и на животновъдството. Задачата пред нашите селскостопански труженици е в периода на петилетката да надминат 500 кг пшеница средно от декар, над 700 кг царевица, повече от 200 кг слънчоглед и соя, 4000 кг захарно цвекло, 4000 л мляко от крава и др.

Това са само част от новите задачи, които партийните организации, кадрите и всички трудови колективи от окръга следва да превърнат в реално дело, за да бъде животът ни по-богат, за да продължи по-нататъшното успешно изпълнение на Програмата на Българската комунистическа партия за изграждане на развито социалистическо общество у нас. Главен залог за успехите е непрекъснатото усъвършенствуване на партийното ръководство във всички сфери на общественото производство и решително издигане равнището на субективния фактор. Нашата кадрова работа трябва да съответствува на изискванията на повсеместна интензификация, да се преустройва, да бъде способна да формира нов тип ръководен деец, който задълбочено познава новия икономически подход и неговия механизъм и творчески да ги прилага. Такива кадри, които ще вникват в сърцевината на новите проблеми на производството, на организацията, на управлението, ще проявяват верен усет към новото, разумно ще използват дадените им права и без всякакво колебание и озъртване ще поемат необходимите отговорности, ръководители, които, опирайки се на партийните организации, ще сплотяват и вдъхновяват трудовите колективи за претворяване на конгресните решения в дела и резултати.

В КОИ НАПРАВЛЕНИЯ ЩЕ УСЪВЪРШЕНСТВУВАМЕ ПО-НАТАТЪК НАШАТА КАДРОВА ПАРТИЙНА ПРАКТИКА?

Важно условие за практическо реализиране на социално-икономическите задачи, поставени пред окръга от конгреса, е **непрекъснато да подобряваме и усъвършенствуваме стила на работа на партийните и стопанските органи, на всички кадри.** Защото ленинският стил и методи, в основата на които стоят революционността, деловитостта, непримиримостта срещу проявите, спъващи социалния прогрес, носят индивидуалния почерк на всеки партиен или стопански орган или отделна личност. Това налага да търсим средства и да осъществим решително преустройство в мисленето, в подхода и особено в начина на работа, като критериите за ефективността на работата с кадрите се поставят в най-тясна връзка с настъпилите положителни

Digitized by Google

изменения в социално-политическия живот, в ръста на общественото производство, в съзнателността, организираността и социалната активност на трудещите се от окръга, селищната система, трудовия колектив. Практически това означава, че от трудовите колективи, от нас самите, от всички кадри, от това, какво и колко създаваме, от качеството на продукцията, от разходите за нейното производство зависи степента, в която ще задоволяваме материалните и духовните си потребности. Ето защо сега нашите най-конкретни практически задачи са да утвърждаваме органическо единство на политическия и икономическия подход в работата, да осъществим истински прелом в интензификацията и социалистическата организация на труда и планово ръководство на икономиката, непрекъснато да повишаваме взискателността, личната отговорност и дисциплина.

Дейността на окръжния комитет и неговото бюро се характеризира с нарастващо умение последователно да се прилага политическият подход при изучаването и разработването на проблемите, при определянето на перспективите за развитие на целокупния живот в окръга, както и в организацията на тяхното изпълнение.

Опирайки се на ленинските принципи и методи на работа и ръководство, бюрото на комитета, учейки се от примера на ЦК на БКП, полага по-резултатни усилия да се намират най-правилните пътища за изпълнение на поставените задачи. Проявява стремеж към по-нататъшно издигане на научността и развитие на колективността в работата и ръководството, да разграничава своите функции от тези на стопанските органи и кадри, да разгръща тяхната самоинициатива и творческа активност, да търси отговорност за изпълнение на задачите, да ги учи и формира като политически дейци на партията в техните колективи. **Да превръща партийните принципи и норми в стил на мислене и действие.**

Критичният дух, духът на постоянна неудовлетвореност от постигнатото, на взискателност и търсене на лична отговорност, тон за които дава бюрото на ОК на БКП, се пренася и сред останалите органи, организации и кадри. Това спомага за по-нататъшното подобряване на техния стил и методи на работа, на способността им да вземат правилни решения, осигуряващи качествено и ефективно изпълнение на задачите.

Партийната грижа за кадрите е ключова позиция за успеха на цялата ръководна дейност на партията. Затова тя, както ни учи В. И. Ленин, трябва да се организира „широко, планомерно, системно и открито". От тази гледна точка дейността на нашата окръжна партийна организация сега в условията на повсеместна интензификация ще бъде насочена на следващо място към **разширяване и задълбочаване на демократичното начало в подбора, издигането и реализацията на кадрите — действуващи и резервни.**

Вниманието на бюрото на окръжния комитет на партията сега се съсредоточава към **планомерното, върху дългосрочни прогнози формиране на кадрови потенциал от ново качество.**

В съответствие със социалната структура и социално-икономическото развитие на всяка селищна система в окръга вече се формират кадри от нов тип. В общините Ценово, Щръклево и Русе на основата на добре поставената работа с резервните кадри вече се постига пълно затваряне на цикъла „подбор — подготовка и реализация на кадрите".

Сега обмисляме пътищата за ефективна реализация на конгресната постановка за разширяване на **подбора и подготовката на кадри из средата на безпартийните.** Този въпрос намира конкретна реализация у нас при използваната конкурсна, изборна система. Демо-

Digitized by Google

кратичните форми на подбора дават възможност на кадрите с различна политическа принадлежност да изявят своите качества и възможности, да бъдат оценени по достойнство и да бъдат издигани на ръководни длъжности. Това са кадри, доказали, че са „безпартийни комунисти", знаещи и можещи на дело да реализират политиката на нашата партия. Тях ние включваме в състава на резервната номенклатура на съответните партийни органи.

Едновременно с това бюрото на окръжния комитет ще регулира и разширява кръга на издигането на безпартийни хора на ръководни длъжности от своята номенклатура. Разработена е система за подготовка на младежки кадри из средата на младите работници. **Ще разширяваме фронта на конкурсите за заети длъжности, като продължим започнатия експеримент — оценката на кандидатите да става на основата на разработен проект или творческа задача.** Ще усъвършенствуваме атестирането на кадрите с експериментирания вече в Завода за печатни платки съветски опит на ленинградския завод „Електросила". Това са част от идеите на бюрото на окръжния комитет за усъвършенствуване на кадровата работа в Русенската окръжна партийна организация, както изисква от нас Дванадесетият конгрес на БКП...

Нашият въпрос: — След изложението на другаря Петров изниква един съществен въпрос. При тях научихме, че в течение на няколко години опитът на окръжния комитет е изучаван на място от повечето комитети на партията. Това пролича и на конгреса, в изказванията на делегатите. Основните начини и форми на кадровата дейност, създавани тук с помощта на отдел „Организационен" на ЦК на БКП, утвърдени вече с конгресните документи, се приветствуват като идеи на бъдещето. Но, пита се, кое досега е възпирало комитетите да внедряват този опит в собствената си дейност, след като са го изучавали и принципиално го одобряват? Какво не са могли още да преодолеят? С какво се сблъскват, което при русенци е вече история.

Отговорът бе: — За повсеместно преминаване към конкурсната и изборната система при издигане на кадрите е необходимо преди всичко всяка окръжна и общинска организация да създадат и разполагат с широк кадрови резерв от високо качество. Ако те нямат такъв резерв, естествено, няма да имат база за прилагане на демократичните форми за подбор и реализация на кадрите. Ето защо формирането на собствен резерв от кадри е задължително условие, при наличието на което може да се пристъпи към конкурсност и изборност. Това е първостепенна грижа преди всичко на партийните комитети и организации.

И **второ** — когато имаме такава кадрова база, трябва да се преодолява скритото противодействие от страна на редица ръководни дейци, които възприемат тези демократични форми и методи като посегателство върху тяхната лична власт да се разпореждат с хората, които ръководят, считайки, че те ги лишават от правото на „вето", когато се решават човешките съдби.

И тук е мястото на партийния орган. С политически и организационни методи да неутрализира това противодействие и да разкрие широки простори за развитие на годните ръководители, които заедно с колективите ще решават новите задачи, поставени от общественото развитие.

И **трето** — което за нас вече не е най-същественото, — нормативно да се осигури приложението на новите моменти в партийната работа с кадрите, с които на отделни места още искат да оправдават собствената си инертност и консерватизъм. В окръга този въпрос не е проблем. Трудно ще се намери ръководител, който, позовавайки се на правните норми, няма да освободи от длъжност свои подчинени, спечелили конкурси в други предприятия. Ако такъв се намери — отново се намесваме ние и въпросът се решава. Вече няма ден, в който чрез окръжния вестник да не се обявят конкурси за освободени и заети длъжности.

Нашето намерение е да издигнем равнището на длъжностите, заемани с конкурси, като включим в тях и всички заместник-директори на учреждения и предприятия.

Digitized by Google

ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА КОНГРЕСНИТЕ ЦЕЛИ СА НУЖНИ КАДРИ ОТ НОВ ТИП

к. т. н. НИКОЛАЙ ЦОНЕВ
секретар на ОК на БКП — Русе

Конгресът на партията повели: осмата петилетка е петилетка на научно-техническия прогрес. Главен критерий за интензивно развитие ще бъде удвояването и утрояването на обществената производителност на труда. Основно направление в развитието на икономиката и на обществото като цяло в условията на съвременната научно-техническа революция е интелектуализацията. Тази обективна потребност означава: високо качество на всеки труд, творчество във всяка дейност.

Интелектуализацията и кадрите

В нашия окръг има всички условия за повсеместна интелектуализация на общественото производство. Но тези възможности могат да бъдат реализирани единствено от субективен фактор на високо интелектуално равнище, от нов тип кадри. Целите, които партията и държавата си поставят през новото десетилетие, ще бъдат постигнати, ако се извърши пълно преустройство на субективния фактор. Това е сега основна задача на всяка партийна организация, на всяко ръководство.

Развитието на окръжния комплекс достигна оня етап, при който класическите средства за интензификация на труда не са вече достатъчни. Оттук се мотивира и принципно новото виждане за растежа на производителните сили. Сега за най-високопроизводителен се счита не трудът на хората, които са непосредствено заети в производството, а преди всичко трудът на тези, които проектират, създават и внедряват нови „умни машини“, способни да заместват хората в непосредствения производствен процес. Машини, с които може по-бързо да се получава, да се преработва информацията и да се вземат рационални решения в областта на общественото производство.

Не бива обаче да се мисли, че интелектуализацията ще ни предостави такива машини и устройства, от които може да се очаква повече, отколкото те са програмирани от човека да дадат. А затова е необходимо постоянно развитие на човешките способности, владеене на обширни знания.

Проблемът с най-голяма сила се отнася за пълната реализация на кадрите като ръководители на човешки колективи. При тях наличието на солидно образование и професионална подготовка е съвсем недостатъчно. Формирането на интелектуален потенциал у тях означава към системата от знания, необходими за трудовата дейност, да се прибавят познания и умения за ефективна ръководна и управленческа дейност, за пълноценно използване на свободното време, за естетическото възпитание и повишаване на общата култура и т. н.

Всяка нова степен в развитието на средствата за производството предявява все по-високи изисквания към хората на труда, към качествените аспекти на работната сила и още повече към тези, които я организират. В тази връзка изменения в характера на труда и неговото съдържание се превръщат в закономерен процес. Взаимодействието между елементите на производителните сили се интензифицира пропорционално на разширяването на интелектуалната подготовка на кадрите.

Digitized by Google

Следователно интелектуализацията на производствената дейност ще преобразува целия труд на кадрите — ръководни и изпълнителски — в съдържателна, проучваща и творческа дейност и по такъв начин тя ще се превръща в процес на „самоосъществяване на индивида", на прогресиращо разгръщане на неговите същностни сили и способности.

Разбира се, това самоосъществяване изисква и съответни социално-икономически условия, а новият икономически подход и поетият курс за интелектуализация на цялата обществена дейност чрез ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес ускоряват създаването на тези условия.

Ние отчитаме, че при новите обстоятелства ще ни бъдат необходими нов тип кадри — творци със смела новаторска мисъл, способни да разширяват границите на възможното, да търсят и намират нови пътища и методи в науката, техниката, икономиката и управлението.

Защото виждаме, че все повече нараства делът на умствения труд в общото количество „жив труд". Чувствително се повишава делът на творческите моменти в труда на ръководителя при вземането на решения. Затова вече не са нужни ръководители, които за всичко чакат нареждане отгоре, за всичко се застраховат. В условията на новия икономически механизъм — както посочва др. Тодор Живков — още по-голяма ценност придобива умението на ръководните стопански кадри да поемат творчески риск, да вземат решения при непълно ясна и определена обстановка. **И това е напълно закономерно, защото в бъдеще интелектуализацията на практическата дейност ще се изразява в рязкото нарастване на възможностите на субекта не само да избира, а преди всичко да създава методи, които са най-адекватни на изискванията за решаването на съответните задачи.**

Интелектуализацията се изразява и във формирането на образци на интелектуален стил на дейност, изразен във висока организационна култура, усет към новото, социалистическа деловитост и т. н. Образци на такъв стил на мислене и действие трябва да създаваме изпреварващо сред ръководните партийни кадри. Затова Дванадесетият конгрес подчерта необходимостта от превръщане на ленинските принципи и норми на партиен живот в стил и метод на работа на органите от политическата система на обществото.

В съответствие с тези принципи, норми и постановки критерият за оценка на нашата ръководна дейност трябва да включи интелектуалното равнище на кадрите и показателя, колко от ръководните места са заети от хора, които в най-голяма степен притежават необходимите политически, делови и нравствени качества, доколко е осъществена приемствеността и обновяване на ръководните кадри, какво е съчетаването на кадри от различните поколения и социални слоеве, как партийните органи и организации създават необходимите предпоставки за реализация на резервните кадри и т. н. Само по този начин кадровата работа на партийните органи и организации и на всички други звена от системата на социалното управление ще се превърне в още по-действен фактор за успешно решаване на задачите, които конгресът и общественото развитие поставят на дневен ред.

Ето защо нашите усилия ще се насочат към осъзнаването от всеки и от всички, че в интелектуализацията намира реален израз обективната потребност да се овладеят онези направления на научно-техническата революция, които сега са нейни върхове — електронизацията и химизацията, развитието на роботиката и широкото приложение на квантовата електроника и биологията. Тези проблеми, както посочи конгресът, чукат на нашата врата. За пример ще посоча само няколко конкретни проявления на този въпрос в нашия окръг.

Digitized by Google

Машиностроенето е водещ клон на окръжната промишленост. Близо 64 на сто от износа на промишлеността се пада на този отрасъл, в т. ч. 20 на сто по второ направление. Тенденцията на международния пазар е да се увеличава търсенето на машиностроителна продукция, особено на комплектни обекти, технологични линии, машини и съоръжения, наситени със системи за управление, и на други уникални машини. Такива ще постигнем, ако превъоръжим производството с върховите постижения на техническия прогрес. Сега машиностроенето се явява най-сериозният носител на техническия прогрес във всички сфери на икономиката и потреблението. Ако скъсяваме времето на цикъла „наука—техника—производство", ще имаме възможност рязко да повишим производителността на труда и ефективността на производството.

Оценявайки тези обективни условия, окръжният комитет на БКП провежда целенасочена последователна дейност за доизграждане, усъвършенстуване и издигане равнището на отрасъла като структуроопределящ в териториално-производствената система на окръга. Създадени бяха стопански комбинати с базисни заводи като ККК „Ив. Димитров", МК „Г. Димитров", МК „Червен". В ход е изграждането на комбината за тежко машиностроене в Русе. Основните фактори за издигане на технико-икономическото равнище на машиностроителното производство са: внедряване на нови технологии, обновяване на изделията, модернизация на технологичното оборудване и усъвършенствуване на социалистическата организация на труда.

Успехи в овладяването на тези фактори ние имаме, но те не ни удовлетворяват. Защото не отговарят на обективните възможности на нашето машиностроене и още по-малко на конгресните изисквания за осмата петилетка. Извършеният анализ показа, че в техническото равнище на производството и неговата материална база, в технико-икономическото ниво на изделията съществуват слабости, нерешени проблеми и пропуски, които се явяват сериозни, възпиращи фактори за по-нататъшното му ефективно развитие.

Ниска е степента на механизацията, автоматизацията и електронизацията на технологичните процеси и производствените операции. Голям е делът на ръчния, на тежкия и непривлекателен труд. На елементарно техническо ниво са заварочните и бояджийските работи. Много ръчен труд се прилага в селскостопанското машиностроене и в корабостроенето.

Къде търсим и виждаме причините за това?

Основната причина ние виждаме най-вече в кадрите, изоставането на част от тях от нарастващите възможности на нашата икономика.

Причината за това ще открием в недостатъчната ефективност на нашата кадрова дейност.

Ето кое обуславя необходимостта ръководните органи в окръга и преди всичко партийните комитети и организации сега, след Дванадесетия конгрес, да предприемат нови, още по-резултатни мерки за преодоляване на съществуващите слабости в собствената си кадрова дейност, да използват всички средства и възможности за издигането ѝ на качествено ново равнище. **Това означава, от една страна, да се подобрява работата с ръководните кадри, които в момента заемат определени длъжности. От друга страна, особено важно е да се постави на здрава основа работата с резервните кадри. Целта е една единствена — да подготвяме кадри от нов тип, способни да решават не само днешните, а и задачите за следващите 10—15 години.**

Главният резерв, на който разчитаме и ще разчитаме в този сложен процес, ще бъдат кадрите. Но не на кадрите въобще, а на ръководителите от нов тип. На този съвременен ръководител, който притежава главните качества, посочени от др. Тодор Живков на Националното съвещание от 30 януари 1980 г.: да познава същността на икономическия подход и на икономическия механизъм и творчески да го прилага; да вниква в дълбочината на проблемите на производството, организацията и управлението; да проявява усет към новото, разумно да използва дадените му права и да поема необходимите отговорности; да умее да сплотява и вдъхновява трудовия колектив; да воюва срещу проявите на потребителския подход; да гледа на своята работа в далечна перспектива.

Но както на този свят нищо не идва даром, така и кадрите не са даденост. Те се подбират, формират и реализират. Прилагайки творчески ленинската априлска политика на партията, Русенската окръж-

Digitized by Google

на организация натрупа значителен опит и формира значителен свой отряд от кадри във всички области на обществения живот. Но динамиката на социално-икономическото развитие изисква от нас непрекъснато да усъвършенствуваме своята работа с кадрите и на кадрите.

Ключов проблем за успешното решаване на тази най-отговорна партийно-организационна задача са подборът, подготовката, възпитанието и реализацията на действуващите и на резервните кадри като ръководители от нов тип, способни да решават качествено новите задачи, поставени от конгреса. **Сега на преден план се поставя изискването да ги подготвяме в перспектива, основана върху прогнозата за развитие на трудовите колективи.** Чрез ефективни форми и средства да повишаваме тяхната компетентност и квалификация, да им въздействуваме те сами да проявяват стремеж към самоподготовка и самоусъвършенствуване, да мислят проблемно и творчески, смело и в перспектива. Изпреварващо да ги подготвяме за утрешния ден, чиито проекции така релефно очерта Дванадесетият конгрес на нашата партия.

Планиране и прогнозиране на кадровия потенциал

Изпреварваща подготовка партийните организации ще осъществяват върху комплексни прогнози за необходимостта от резервни кадри за следващите 5—10 години. Разбира се, тези прогнози ще бъдат дотолкова реални, доколкото партийните органи и организации ще могат да ги съобразят с плановете за социално-икономическо развитие на съответните селищни системи и трудови колективи. Прогнозирането има определящо значение за изпреварващата подготовка на кадрите. За пример ще посочим изграждащия се с най-голяма промишлена мощност в окръга комбинат за тежко машиностроене. Тук за първи път успоредно със строителството се изработва и оборудването на цеховете. Комбинатът е в строеж, а предсрочно влезе в експлоатация ремонтно-инструменталният цех, произвеждащ машини за бъдещите цехове. Това не би могло да стане, ако не бяха изпреварващо подготвени както производствениците, така и ръководните кадри. Потребностите бяха прогнозирани две-три години напред. Това е от особена важност и за други наши промишлени предприятия, които тепърва ще преустройват своето производство на базата на техническия прогрес и интелектуализацията.

Сега в окръжната партийна организация се водят на отчет общо 15 220 резервни кадри на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации. Над 51 на сто от тях са из средата на работниците. Само през 1980 година към номенклатурата от резервни кадри на партийните комитети в Русе са включени близо 300 млади специалисти. Но задачата не се решава само с подбора на резервните кадри, а иска да търсим и ефекта от този подбор.

Целева подготовка на кадрите

Изниква въпросът, дали набелязаните резерви ще бъдат в състояние да се реализират или ще стоят регистрирани в папките за евентуална проверка „отгоре“ и кой от регистрирания резерв да бъде издигнат при необходимост.

Отговорът на въпроса се съдържа в нашата система за ешелонирането на кадрите в първи, втори и трети резерви. Ешелонирането дава възможност да се прилагат диференцираният и целевият подход

Digitized by Google

при подготовката им, създава условия за системното им обучение и квалификация.

Резервните кадри от първи ешелон се обучават на ниво окръжен комитет на БКП по програми, изготвяни от съответните отдели по направления. Те включват такива форми, които изискват самостоятелност при подготовката и възможност за практическа изява на качествата и възможностите на резервните кадри: участие в подготовката на пленуми, конференции, проучване на дадени проблеми и др. Втори и трети ешелон се обучават от общинските, заводските и учрежденските партийни комитети. Нашият стремеж е обучението да бъде изпреварващо, целенасочено, конкретно, диференцирано, с предварително определена цел и да бъде най-тясно свързано със задачите, които решават и ще решават колективите. На тази основа може да се засилва използването на живия опит, особено в индивидуалната работа, защото „Изкуството на управлението не е вродено в хората — ни учи В. И. Ленин, — а се получава от опита"[1].

През последните години окръжният, общинските и заводските комитети на БКП потърсиха нови форми за повишаване ефективността от труда и на подготовката на кадрите. Проведен бе специален пленум на ОК на БКП по стила и методите на работа на ръководните органи и кадрите. Във всички партийни организации се състояха научно-практически конференции по тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство" и седмица, посветена изцяло на този въпрос. При широко и активно участие преминаха и научните сесии по контрола и проверката на изпълнението на решенията, по взаимоотношенията между партиен и стопански ръководител и др. Проведохме масови обсъждания на сп. „Партиен живот", библиотечката на партийния секретар и др. В подготовката на резервни кадри използваме филиала на АОНСУ при ЦК на БКП в Русе, а така също и специалисти от центъра по партийно строителство — София. Диференцираното обучение завършва с дискусии, решаване на казуси, семинари и пр. — активни форми, развиващи творческото мислене на кадрите. Сега ще актуализираме съдържанието на тази система от форми, за да ги приведем в съответствие с проблемите, поставени от Дванадесетия конгрес.

Всички наши мероприятия са насочени в главната цел — да обогатяваме кадрите с информация, с обем от знания и практически умения и по този начин да повишаваме тяхната компетентност. Активните форми на работа ги заставят да изучават задълбочено главните партийни и държавни документи, да получават нови знания, да почерпят опит, да оценяват своята подготовка и да мислят творчески как да приложат в своята практика най-ефективните методи и средства за ръководство. И резултати има. Сега резервните и действуващите кадри по-задълбочено овладяват икономическите знания, по-умело и съзнателно ги използват, което дава и своето положително въздействие върху обществените процеси.

Нашата практика показва, че само по пътя на подготовката кадрите няма да придобият онези качества, които сега се предявяват към съвременния ръководител. Необходим е стремеж към самоподготовка и самоусъвършенствуване. Това изисква да търсим и прилагаме активни форми, които да стимулират кадрите да израстват като ръководители от нов тип. А такива форми могат да бъдат демократичните, каквито са конкурсът и изборът. Още през 1968 година на Юлския пленум др. Тодор Живков посочи назрялата необходимост постепенно да се внедрява изборното и конкурсното начало при подбора на стопанските и административните ръководители.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 2, с. 344.

Digitized by Google

Демократични форми за реализация на кадрите

С конкретната помощ на Централния комитет на БКП в окръга, както е известно, бе експериментиран и създаден опит за внедряване на демократичното начало при издигането на кадрите. Досега са проведени повече от 300 конкурса във всички направления на производствената сфера на окръга. Макар и неголям, собственият опит по внедряването на конкурсното начало, което вече съчетаваме с изборност, се оказва най-удачният механизъм за реализация на кадрите, за тяхната успешна работа в условията на новия икономически подход и механизъм. Чрез него се засилват още повече доверието и сплотеността на трудещите се около линията и политиката на партията, провеждана чрез кадрите по места, тъй като конкурсното и изборното начало се явяват защитна бариера срещу ходатайството, кариеризма, роднинството, приятелските връзки, срещу всичко онова, което затормозява развитието на един или друг колектив. Посредством тези демократични форми ние доказваме, че ръководните длъжности не са монопол за определени лица и не са дадени веднъж завинаги, че те трябва да се заемат от най-подготвените, можещи и уважавани работници и специалисти. Това е и главната цел на конкурсното начало.

Конкурсната система не е само технология за реализиране на кадрите. Тя е форма за стимулирането им непрекъснато да се подготвят и самоусъвършенстват, да трупат знания и опит, които ще им помогнат така да ръководят колективите, че от тяхната трудова дейност да се получи най-висок ефект, да се слеят в едно личните с колективно-груповите и обществените интереси. Направените в окръга изследвания показват, че кадрите, които са издигнати чрез конкурс и изборност, постигат много по-високи резултати. И това е закономерно, защото те са по-добре подготвени и знаещи, защото по-умело мобилизират творческата енергия на своите колективи. Кадрите, издигнати с конкурс, работят с по-голямо самочувствие, защото техният авторитет е признат и се изгражда единствено върху личните им политически, нравствени и делови качества.

Народът казва, че пътят на примера е по-кратък от този на словото. Ще се позова на един конкретен пример.

В края на миналата година първичната партийна организация при ЦМИ — филиал Русе, разгледа работата на отдел „Автоматизация на технологичната подготовка" и незадоволително оцени неговия ръководител. Същият напусна предприятието. А отделът е най-голямото и основно звено на института и не можеше да стои без ръководител.

Партийното и административното ръководство обявяват длъжността за конкурс и подготвят необходимите документи за провеждането му. Въпросът за изпита има четири раздела: специална подготовка, икономически, обществено-политически, психологически и педагогически знания. От явилите се кандидати до конкурс бяха допуснати двама, единият от които бе от друго предприятие. Тук особеното е, че в технологията на конкурса беше внесен нов елемент. На двамата кандидати бе поставена задачата да разработят проект до десет страници на тема „Съвременни методи и средства за технологична подготовка на производството и организация на работата в отдел АТП". Срокът за подготовката му бе 15 дни, през което им се даде възможност да ползват литература на института, да провеждат консултации, да опознаят отблизо колектива в отдела.

В деня на конкурса за член на изпитната комисия бе включен и специалист от ВИММЕСС — хабилитирано лице. С жребий беше определено кой от кандидатите ще говори пръв. Кандидатът, в отсъствието на втория, изтегли по един въпрос от трите раздела без специална подготовка. По същите въпроси следваше да говори и вторият кандидат. Те изложиха своите проекти и отговориха на въпросите. Допълнителните въпроси на комисията бяха еднакви и за двамата кандидати, за да може да се получи по-добра сравняемост. Накрая те получиха по две оценки — за проекта и за отговора по въпросите. Първият имаше обща оценка мн. добър 4.50, а другият — отличен 5.50. Резултатите бяха протоколирани и предоставени на вниманието на ръководството на института. Двамата кандидати имаха качествата да бъ-

Digitized by Google

дат ръководители на отдела, но ръководството прецени, че е необходимо да чуе и мнението на колектива. Това беше включено в регламента на конкурса.

На общо събрание председателят на комисията за конкурса обяви резултатите от изпита, прочете характеристиките на двамата кандидати, като за външния кандидат допълни информацията с данни от направеното допълнително проучване. От своя страна директорът изрази становището на ръководството, след което членовете на колектива зададоха въпроси на кандидатите и се премина към таен избор. На бюлетини бяха напечатани имената на кандидатите и всеки сътрудник от отдела следваше да зачеркне името на този, когото счита за неподходящ да оглави отдела като ръководител. Получи се пълно болшинство за втория кандидат и той по достойнство стана ръководител.

Тази практика намира все по-широко проявление в окръга. Предимствата на тези демократични форми за издигане на ръководни кадри са много и се приемат като социалистически демократизъм в действие.

Каква е технологията на конкурса за заета длъжност?

По примера на ленинградския завод „Електросила" — „колективът атестира ръководителя", в Завода за печатни платки сега се експериментира нов начин на оценка на политическите, деловите и нравствените качества на ръководните кадри. Анонимна анкетна карта с 30 въпроса се попълва от работниците, които са подчинени на съответния ръководител. Атестационната комисия, в която са включени и трима работници от съответния колектив, се произнася върху оценката на ръководния деец и решава може ли той да остане на длъжността, която заема, или, ако тя е незадоволителна, да се обяви на конкурс, като му се дава право и той да участвува в него. Двата от четирите конкурса за заети длъжности се насрочваха втори път, защото кандидатите както местните, така и външните показаха нисък успех. А местните — това бяха наши инженери, които ръководеха колектива. Те обаче и след второто явяване на конкурс се представиха слабо, не съумяха да защитят длъжността си и единият от тях напусна, а другият стана работник — непосредствено в производството.

Ето как демократизмът на нашето социалистическо общество дава на широките маси — комунисти и безпартийни, да се привличат и пряко да участвуват в решаването на кадровите въпроси, а заедно с това да осигурява всестранна оценка на кадрите и тяхното целесъобразно използване.

По решение на партийния комитет при Автокомбината — Русе е приета наредба, в която са определени длъжностите, които ще се заемат само чрез конкурс. В нея се посочва, че при незадоволителна оценка на политическите, деловите и нравствените качества на даден ръководител при комплексното му оценяване съгласно ПМС № 50 длъжността също се обявява за конкурс. Така беше издигнат сегашният началник на автогара „Изток". От четирима представили се кандидати той издържа изпита най-успешно. На конкурса беше поканен да участвува и бившият началник-гара, но той прецени, че няма сили и премина на работа в секцията на товарно-разтоварна дейност. Подобен случай има и в ЕП „МАТ" — Русе. Четирима от ръководителите на експлоатационни бригади и единият от механиците също бяха оценени незадоволително, предложи им се да участвуват в конкурсите за заетите от тях длъжности, но и те прецениха, че ще им бъде трудно да се справят с нарасналите изисквания и сами предложиха да бъдат преназначени като шофьори, а единият от тях стана механик. Конкурсите за заети длъжности вече обхващат почти всички отрасли. **Най-трудно си пробиват път обаче в сферата на административното обслужване, здравеопазването, просветата, но тъй като за нас конкурсите за заети длъжности са не само важна предпоставка за най-правилен подбор на кадрите, а и важен стимулатор и катализатор, подтикващ към**

Digitized by Google

изпреварващо обучение и самоподготовка, към непрекъснато самоусъвършенствуване, нашият стремеж е тази форма да се разширява и да намери реализация във всички сфери.

Какво е съотношението между централизма и демократизма в нашата кадрова практика? Как се осъществяват правата на всеки комитет и организация в решаването на кадровите въпроси от своята номенклатура?

В Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП е записано, че основен принцип както в изграждането, така и в дейността на партията е и занапред ще бъде демократическият централизъм. Когато става дума за мярата в съотношението между двете категории — демократизъм и централизъм, в работата с кадрите на този етап от нашето развитие отговорът е един — разширяване на демократизма в кадровата политика и дейност. Това пълно съответствува на общата тенденция за усъвършенствуване на държавното строителство и социалното управление, за по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация, каквато линия начерта Дванадесетият конгрес на БКП.

Когато се внедрява новият икономически подход и се интелектуализира цялостната дейност, въпросът вече не се свежда до това, да се осигури работа на всички, а да се постави всеки на онова място, където съобразно възможностите си, изразени в заложби и придобита квалификация, ще бъде най-полезен на обществото.

Линията за засилване на демократизма в кадровата политика и практика е заложена в Програмата на БКП. В нея се посочва, че постепенно ще се засилва развитието на недържавните форми на управление. Защо? Защото в етапа на изграждането на развито социалистическо общество класическата формулировка „народът да избира и да бъде избираем" като най-съществен признак на социалистическата демокрация остава много важна и актуална, но съвсем недостатъчна.

Новите условия налагат в пълния смисъл на думата трудещите се да формират партийната политика, да правят предложения за нейното усъвършенствуване, да я оценяват, да упражняват критика и т. н. Ускореното развитие на този процес се изразява в тяхното широко и фактическо участие в предконгресното допитване до народа. Не случайно др. Тодор Живков заключи, че Тезисите, приети от конгреса, са дело на народа. Още В. И. Ленин прозря времето, когато всеки труженик ще носи част от тежестите на управлението, ще бъде съавтор на решенията и практическите действия на ръководните органи. **Внедряването на новия икономически подход и неговия механизъм, започналият процес на всестранна интелектуализация ни приближават до това време. Именно конкурсът и изборността при издигането на кадрите на свободни и заети длъжности отговарят на назрялата необходимост по-пълно да се реализира участието на трудещите се в управлението на производството.** Ако конкурсът ни дава платформата за по-голяма обективност, то неговият завършек — изборността на кадрите, повишава още повече тази обективност върху основата на още по-голям демократизъм. По силата на това, че масите с особен усет долавят всичко положително и отрицателно в поведението на кадрите, изборността помага за по-задълбочено изучаване на техните политически, делови и нравствени качества.

Демокрацията предполага широко обсъждане на най-важните въпроси на колектива, вземане под внимание и използване на всички негови ценни предложения. Но тя предполага и висока отговорност

Digitized by Google

за изпълнение на съвместно взетите решения. В днешни условия това, от една страна, означава да се засилва демократизмът при издигането на кадрите, по-висока взискателност към тях, за да отговарят те на новите изисквания. От друга страна, изисква от партийните комитети и организации да издигат равнището на своята работа с кадрите, да я поставят в съответствие с принципите на новия икономически подход и интелектуализацията на цялата обществена дейност. В тази връзка Централният комитет поставя задачата първичните партийни организации да се реализират като политически ръководители на трудовите колективи, да станат на дело политически стопани в съответния завод, комбинат, институт, учреждение, да се засили политическият подход към всяка социална дейност, да се прилагат съвременни критерии за оценка на партийните органи и организации и на кадрите, да се изпълни с богато съдържание вътрешнопартийният живот. От нови позиции да се оценяват качественият състав, съдържанието, формите и методите на работа и ръководство. Само при наличието на активни и дееспособни партийни организации демократичното начало в работата с кадрите може да намери широко приложение и да даде необходимия ефект, защото реализацията на конкурсното начало и на изборността минава главно през тях. Те са факторът, който практически съдействува за тяхното правилно протичане. Преди всичко първичната организация дава мнение за кандидата, за неговите политически, делови и нравствени качества, независимо от това, дали той е комунист или безпартиен. Известно е, че ръководителите от низовите звена, макар и с различна политическа принадлежност, са напълно подотчетни на организацията, на чиято територия се намират те. От една страна, тези кадри са длъжни да се отчитат пред нея за дейността си. От друга — тяхното разместване, преназначаване и освобождаване се осъществява само с нейно решение или мнение. Освен това онези кандидати, които идват от други предприятия, съгласно правилника се назначават с временна заповед до явяването си на конкурс за известно адаптиране към колектива. При тези случаи първичната партийна организация най-внимателно се грижи за кандидата, изучава го, след което дава обективно мнение за неговите качества. Съответният партиен комитет сравнява данните от двете характеристики — на първичната организация, откъдето идва кандидатът, и на местната, чиято номенклатура той е станал като кандидат за обявената за конкурс длъжност. Принципността, задълбоченото изучаване на кандидатите са още един сигурен начин да се разграничават и поддържат преданите хора, с изявени политически, делови и нравствени качества от кариеристите. Този въпрос е в най-тясна връзка с развитието на вътрешнопартийната демокрация и укрепването на дисциплината. Вътрешнопартийната демокрация не може да се развива, ако бюрата и организациите не въвлекат в борбата против слабостите опита, знанията, наблюденията и инициативата на всички комунисти и на трудещите се, ако не издигнат ролята на трудовите колективи във възпитанието на кадрите. Системата „ръководител — колектив" ще функционира толкова по-добре, колкото по-умело и резултатно тя се ръководи от партийната организация. В това взаимодействие между нея и трудовия колектив демократизмът от съдържание на вътрешнопартийния живот преминава и в съдържание на жизнедеятелността на трудовия колектив и става главен фактор за ускорено изграждане на развитото социалистическо общество. И колкото по-широк е този демократизъм, толкова по-висока е отговорността и дисциплината, защото връзката между демокрация и дисциплина е взаимно обусловена. Затова може да се каже, че демократичното начало в кадровата дейност е съчетание на централизъм със строга

Digitized by Google

дисциплина и с най-широка демокрация. Кратко казано, това е централизъм на основата на демокрация и демокрация на основата на централизъм.

От гледна точка на работата с кадрите демократическият централизъм се проявява в различни аспекти. От една страна, съставянето на програми за обучение, на планове, системи за работа с кадрите, вземането на решения по кадрови въпроси, проучването, прогнозирането, оценката, контролът над дейността им са дейности, свързани с централизма. От друга страна, формите, начините, средствата за проявление и реализация на тази дейност опира до демократизма, съчетан с най-строга дисциплина. Яркото открояване на едната от тези две страни, без да се търси тяхното най-правилно съотношение, разкрива неправилни черти в стила на отделните ръководни органи и кадрите.

Конкурсното начало дава възможност на кадрите да изявят своите качества на демократична основа, тъй като ходатайството и грубият субективизъм при него губят почва за проявление. Едновременно с това издигнатите чрез конкурс работят с по-голямо самочувствие и отговорност, затова че са заели това място по достойнство. При всички случаи те се опират повече на колективите, които ръководят, вслушват се в мнението на хората и на тази основа са по-активни, по-смело поемат необходимите отговорности и творчески риск.

Това е в пълно съответствие с изискването на демократическия централизъм за най-пълно съчетаване на единоначалието с колективността в ръководството, с изучаването и използването опита на масите. В изборността, като проявление на демократичното начало в работата с кадрите се проявява на дело опората в масите като основна черта на ленинския стил и методи на работа.

Днес основните производствени звена на Завода за печатни платки, химическия комбинат „Петър Караминчев", Параходство БРП, СД „Търговия" и много други са оглавени от ръководители, издигнати чрез конкурс и изборност. Тези именно предприятия постигнаха най-добри постижения през седмата петилетка. Те са водещите в социалистическото съревнование и сега в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Прерастването на конкурсното начало в изборно, когато се дава право именно на колектива да реши от кого да бъде ръководен, разкрива с още по-голяма сила проявлението на демократизма в кадровата дейност. Конкурсът и изборността и особено конкурсите за заети длъжности предизвикват сами по себе си принудителна самоподготовка и самоусъвършенствуване. От своя страна съответният партиен орган периодично контролира, насочва и оценява подготовката и хода на изпълнението на задачите, а това е дейност, свързана с централизма, който при всички обстоятелства е абсолютно необходим. **В заключение: повишената социална активност на комунистите и на всички трудещи се, основаваща се на по-високата съзнателност и идейна убеденост в правотата на партийната линия, е една от предпоставките за засилване на демократизма в кадровата дейност, без ни най-малко да се подценява и накърнява принципът на партийното ръководство на този обективно развиващ се процес.**

При нас има всички предпоставки формите на демократичното начало да обхванат реализацията на всички кадри, развивайки се не само в хоризонтално, а и във вертикално направление.

Digitized by Google

В КАКВО СЕ ИЗРАЗЯВА КАДРОВАТА ДЕЙНОСТ НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ В УСЛОВИЯТА НА НОВИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД

Е ТЕМАТА, С КОЯТО В ДИАЛОГА СЕ ВКЛЮЧВА:

НЕСТОР МИТЕВ
зав. отдел „Организационен"
при окръжния комитет

Искам да започна с това, че ефективността от внедряването на новия икономически подход се намира в пряка зависимост от знанията и уменията, от инициативата и компетентността на ръководните кадри. Съобразявайки се с нея, ние продължаваме да усъвършенстуваме системата за тяхната подготовка, преподготовка и възпитание с оглед на новите задачи и новите условия. От тях се изисква бързо да реагират на съвременните явления и тенденции, сами да си поставят и решават задачи, да поемат отговорност за резултатите от тях, да прилагат съвременни методи на ръководство и управление, да бъдат непримирими към бюрократизма, бездушието и безотговорността. Формирането на този комплекс от качества се извършва в първичната партийна организация. В нея се осъществява априлската линия на работа с кадрите — линия на неотклонно прилагане на ленинските принципи при подбора, възпитанието и разпределението, за разгръщане на техния творчески потенциал, линия на доверие и взискателност.

Повсеместното внедряване на новия икономически подход изменя ролята, а заедно с това и подхода към подбора, подготовката, обучението и възпитанието на низовите ръководни кадри.

В периода между двата конгреса нашите първични партийни организации положиха значителни усилия да създават необходимите условия за реализация на този кръг от ръководители като преки командири на производството и на трудовите колективи. Те са най-близко до преките изпълнители, непосредствено ги ръководят и отговарят за качеството на техния труд и за крайните резултати от дейността им.

Ето защо в сложния комплекс от проблеми партийните организации с право отделят главно внимание за точното приложение на ленинските принципи при подбора и издигането на тези низови кадри. В повечето случаи те успяха да разберат и точно да определят кандидатурите за бригадири и членове на бригадните съвети. Партийното становище съвпадна с общественото мнение и основните социалноикономически звена сега се ръководят от авторитетни хора.

Да се познават ленинските принципи за подбора, издигането, разпределението и обучението на кадрите е обаче недостатъчно. Трудността идва при тяхното практическо прилагане в живота, което понякога се съпътствува с пропуски, с прояви на субективизъм. Защото сега повече от друг път е нужна освен готовност и годност на кадрите да разберат правилно политическата същност на всяка задача и да организират нейното изпълнение. Защото сега критериите за оценка на ефективността от работата на първичната организация с кадрите са изпълнението на качествените показатели, равнището на организаторската работа, високата социална активност на трудещите се.

Това налага нова ориентация — на основата на строго и последователно спазване на ленинските принципи да се подбират и издигат кадри, доказали своите политически, делови и нравствени качества, разгледани в тяхното неразривно единство, без да се подценява или дава приоритет на едните или на другите. Под ръководството на партийните комитети у нас се изгражда стройна система за работа с тях, която по силата на своя вътрешен механизъм отклонява и ограничава недостатъците в кадровата дейност. Този механизъм действува и за осъществяване на правилен подбор и освен това създава условия за принципност и перспективност в работата на партийните организации за пълноценна реализация на кадрите. Посредством него става възможно да се използват методи и форми, които гарантират максимална обективност.

Заедно с това практическата дейност на първичните организации подсказва и налага необходими изменения в механизмите на системата, подтиква ни да търсим още по-ефективни изпреварващи форми на марксистко-ленинска подготовка, за високо нравствено съзнание за дълг и лична отговорност пред партийния и трудовия колектив.

В условията на новия икономически подход още повече нараства значението на работата с кадрите, поставя пред бюрата и първичните партийни организации непосредствени задачи. Тяхното влияние обхваща всички категории кадрови работници. Всяка организация съставя номен-

Digitized by Google

хлатура под формата на списък на действуващите и на резервните кадри, водещи се на пряк отчет в нея. Стопанските и други органи могат да ги освобождават, да ги преместват, ако имат решение или тяхна препоръка. В много случаи задачите налагат първичните партийни организации да разглеждат състоянието на партийното ядро по отдели и звена и да предлагат на стопанското ръководство преразпределения на комунистите така, че да се засили партийното влияние в тях. Дневният ред показва, че почти няма първична партийна организация, която да не се е занимавала през годината с такъв въпрос.

Стопанските ръководства съвместно с партийните бюра обсъждат кандидатурите за началници на смени, бригади, зав. ферми, секционни ръководители и др. и дават мнение за тяхното издигане и разместване, ако длъжността не е обявена за конкурс.

Първичната партийна организация правилно ще реализира своята политическа функция, ако разкрива перспективата на производството и на социалното развитие на колектива и на тази основа прогнозира потребностите от кадри от състава на своята номенклатура. Целта е да доближаваме кадровия потенциал до оптималните нужди в различните области на социалното управление. Мнозинството партийни организации у нас на базата на трайно установени структури на производството и на селищното устройство и след предварителни проучвания вече прогнозират кадровия потенциал за близките 4—5 години.

Преди всичко това спомага да преодоляват елементите на стихийност, едностранчивост и субективизъм при подбора и реализирането на кадрите, активно да отстраняват формализма в реализацията им. Това им налага да търсят нови ефективни начини, форми и средства за по-пълно разкриване на способностите на хората, за по-обективна оценка на техните делови и политически качества.

Конкретна изява за творчески подход е опитът на организациите от ККК „Иван Димитров" за подбор, обучение и издигане на кадри из средата на работническата класа, който разшири техните възможности за конкретна работа с кадровото попълнение. Те работят на една широка платформа, какъвто е трудовият колектив, там, където първоначално се създават и формират качествата на трудовия човек, където колективният труд създава условия за изява на отделната личност. Комисии от първичните организации и трудовия колектив подбират най-добрите представители на работническата класа за кадрови резерв.

Именно тук се откроява зрелостта на организацията да надникне по-дълбоко, да разкрие и подбере из средата на трудовия колектив онези работници, които притежават политическа закалка и организаторски способности. Очевидно това бе първата ни стъпка как да търсим и разкриваме изявените в труда и в организационната дейност кандидати. Подбраните по този начин се картотекират и получават по-нататъшно развитие по различните направления съобразно техните качества. От своя страна заводският комитет ги завежда на отчет и изготвя целева програма за тяхното обучение и възпитание. Общинските комитети на партията регистрират най-добрите от състава на заводските комитети, а онези от тях с утвърдени вече качества се завеждат на отчет в окръжния комитет. Така се получава онази пирамидалност при подбора на резервните кадри, в чийто фундамент се откроява нарастващата роля на първичната организация. Сега мислим как по-нататък да демократизираме първичния подбор на резервните кадри, като превърнем тази отговорна дейност в дело на целите трудови колективи.

Но, което е известно, подборът и регистрацията на кадрите е само първата крачка от работата с тях. По-важно е да се следи тяхното развитие, което е в найтясна връзка с обучението и възпитанието им. Това се извършва по две основни направления: посредством общата за всички система на образование, чрез обучението им в специализирани курсове и в процеса на практическата работа. Като правило, обучението на кадрите се извършва на ниво общински или заводски (учрежденски) партиен комитет. Задачата на първичната организация в тази област е да оказва съдействие на партийния комитет за подбора и разпределението на кадрите в съответните форми за подготовка и преподготовка.

Тук вниманието се насочва към целевия подход в подготовката на действуващите и на резервните кадри.

По какъв начин се извършва това?

Нашият опит показва, че основното в обучението и възпитанието на низовите кадри е възлагането на партийни поръчения за системна самоподготовка с идейна, мирогледна насоченост за усвояване на знания, повишаващи управленческата им пригодност и професионална компетентност, изучаване на тенденциите в развитието на научно-техническия прогрес. Задачата се свежда до това — всеки ръководител с помощта и под контрола на бюрото и организацията сам да си изработва личен план за своята подготовка, да разширява собствения си опит. Масовите форми на подготовка и обучение в известна степен се съобразяват с личните, обвързват се при възлагането на определени задачи — разработка на курсови работи, на проекти, анализи, реферати, конспекти, беседи и доклади на събрания пред партийния и пред трудовия колектив и т. н.

За формирането на низовите ръководни кадри оказват влияние всички страни на партийната дейност, включително и масово-политическата и индивидуалната работа, свързана с организираните вечери на професията, срещите с изявени челници в труда, отчетите и самоотчетите. Главното обаче си остава умното и твърдо упражняване на правото на контрол над дей-

Digitized by Google

ността на низовите административни и стопански кадри.

Важно значение първичните организации отдават на специализираните курсове, в които се включват резервните кадри.

Така например др. К. М. беше групов майстор в Месокомбинат — Русе. Тя беше включена и успешно завърши двегодишния курс за резервни низови стопански кадри към общинския комитет — Русе и вечерен партиен университет по направление „Социалистическа организация на труда на ръководителя". Като отчете нейните политически, делови и нравствени качества, бюрото даде съгласие тя да се яви на конкурс за началник на цех в същото предприятие. Яви се на конкурса, представи се отлично и сега заема длъжността. Ето как на практика издигането, разместването на кадрите става след преминаването им през една или друга форма на обучение, с което се затваря цикълът подбор — подготовка — реализация. По този начин се намира ново решение на въпроса за гарантиране на стабилността и растежа на кадрите на място, без да се местят от едно предприятие в друго.

Следва да се подчертае още един основен момент в работата на първичната организация — принципното оценяване на кадрите като предпоставка за оптимален подбор, формиране и разпределение. Усилията са насочени към търсене на нови, по-съвършени и достатъчно диференцирани измерители за оценка на политическите, деловите и нравствените качества, съобразени със специфичните особености на дадената длъжност. Особено това е наложително сега, в условията на новия икономически механизъм, при който организациите следва да отчитат и степента на комунистическата изграденост и политическа зрелост, способността на ръководния деец да се ориентира в конкретната обстановка и готовността му да се бори за осъществяване на партийната политика при всички ситуации. Това означава да се прецени неговата компетентност от гледна точка на новите задачи, поставени от конгреса, поема ли смело разумен творчески риск, търси ли новаторски решения и действия, отива ли на открити сблъсъци със всичко, което противодействува на предначертанията и на задачите.

Сега в ЕП „МАТ" — Русе се създават комплексни бригади, обхващащи експлоатационните и сервизни работници заедно със специалистите в единна производствена социална единица (бригада) на собствена стопанска сметка. Ръководството на една такава бригада поставя допълнителни, много по-високи изисквания към нейния ръководител. Ето защо в обявения конкурс за издигане на седем ръководители на комплексни бригади от новия тип се поставя допълнително условие, наред със всички останали познания, посочени във въпросника, от всеки кандидат вече се иска да разработи в писмена форма и защити публично пред колектива на бригадата свой личен проект за най-рационална организация на труда, гарантираща най-висока ефективност.

Сред демократичните форми за подбор, подготовка и издигане на кадрите през последните години първичните партийни организации успешно прилагат конкурсното начало за реализация на стопанските кадри.

Правото на партийните организации да осъществяват подбор и разпределение на кадрите произтича и е тяхно право от принципен характер. Ако обаче в своята практическа дейност те прилагат едностранчиво този принцип, естествено и неизбежно се стига до субективизъм, до пренебрегване мнението на трудовите колективи. Ето защо при реализирането на даден ръководител от номенклатурата на организацията винаги се взема нейното мнение и становище. С пълна сила това се откроява при осъществяване на изборното начало.

Резултатни са усилията на партийната организация при НПЗ „Л. Таджер". Приета е програма за създаване и формиране на положителен опит за подбор, издигане и развитие на младежките кадри. Конкурсното начало се утвърждава при издигане на ръководни стопански кадри. В завода са проведени два конкурса, единият от които завърши с колективен избор. Положителни резултати дава атестирането и оценката на специалистите с висше образование, които не са на ръководна работа. Организацията има стройна система за работа с резервните номенклатурни кадри.

Показателен в това отношение е подходът на онези организации, в които успешно издържалите конкурса се явяват в колектива на открит разговор пред комунистите и тружениците, които ще ръководят. След такъв разговор се провежда тайният избор, чрез който членовете на колектива изразяват пълновластно своето становище за бъдещия им ръководител.

Почувствувал подкрепата на партийната организация и на колектива, а заедно с това и пряката зависимост от тяхната оценка и воля, ръководител, издигнат по този ред, в своята дейност се опира на масите, разгръща се като политически деец от нов тип, което сега, след конгреса, е главното за реализация на политиката и поставените качествено нови задачи...

Digitized by Google

НОВОТО, КОЕТО СЕ РАЖДА, ПОГЛЕДНАТО ОТ ДРУГ ЪГЪЛ

КАК НАПРАВИХМЕ ПЪРВАТА КРАЧКА ПРИ НАС?

РАДОЙ РАДОЕВ
партиен секретар в НПЗ „Леон Таджер"

Първата стъпка ние направихме с освободената длъжност началник на ремонтно-механичен цех. За конкурсна я обявихме и сред колектива, и чрез страниците на в. „Дунавска правда". Веднага след това започнаха коментарите. Имаше много противоречиви чувства и мнения. Немалко хора се отнесоха към съобщението с известно недоверие. Те счетоха конкурсно-изборното начало като своеобразна проформа за налагане на становището, което вече е прието от партийното и стопанското ръководство за бъдещия ръководител. На друго мнение беше партийният, стопанският и обществен актив на завода. Същият знаеше за положителния опит на колектива — пионер в това направление, „Печатни платки" и с партийни форми и средства на масово-разяснителната работа започна да убеждава в предимствата на конкурсното начало при нашите конкретни условия на работа.

За наша изненада в първия конкурс кандидатствуваха осем специалисти с висше образование, в т. ч. трима от завода. Първият етап на конкурса — писменият изпит, се проведе при строго спазване на изискването за пълна анонимност. За да се избегне всякакъв субективизъм, резултатите от изпита бяха поверени за оценка на широк кръг от специалисти, в т. ч. и от ВИММЕСС — Русе.

След няколко дни се проведе и втората **част на** конкурса — среща на комисията, която го осъществява, с неговите участници. Целта бе да се проверят под формата на беседа, използвайки казусния метод, организаторските способности, деловите и политическите качества на кандидатите.

Крайните резултати от конкурса показаха, че двама от кандидатите се открояват от останалите с незначително предимство един от друг. Според предварително приетите условия това предопределя съчетаване на конкурса с избор. Изникна интересна ситуация, по форма нова за нашия колектив. Тя бе посрещната отново с противоречиви мисли и съмнения. Спорен бе въпросът, дали изборът от страна на колектива ще бъде окончателен или комисията, а в крайна сметка и ръководството на предприятието нямат свои собствени съображения. Членовете на ремонтно-механичния цех имаха основание за най-големи дискусии. Някои от тях бяха настроени скептично към самия избор. Други пък разсъждаваха: „Защо е необходимо сами да си избираме началника, след като утре при по-сложна ситуация може да ни кажат — сами си го избрахте." Имаше реална опасност някои другари от цеха от подобни съображения да се откажат да гласуват. Ето кое наложи до деня на избора да организираме множество срещи и разговори на комисията, на партийните и стопанските ръководители с този колектив. Слагаше се началото на нещо ново, с много неизвестни, което среща съпротива и, за да си пробие път и да получи уважение, беше нужна активна позиция. В крайна сметка в деня на избора ние се убедихме, че колективът подходи с високо чувство за отговорност.

Преди да пристъпим към избора с тайно гласуване, комисията по конкурса организира среща-разговор на колектива с останалите вече само двама кандидати за ръководители. В продължение на повече от два часа работниците задаваха въпроси към всеки един от тях и го питаха — ако бъде избран за техен ръководител „какво ще направи да се подобри организацията на работа в цеха, за да се сведат до минимум престоите и загубата на жив труд, да се икономисват повече материали и да се повиши и производителността, и тяхното възнаграждение". Разговорът беше конструктивен, защото отговорът на всеки кандидат по същество се възприемаше като програма за неговата бъдеща работа. Това е един нов, отговорен момент, морално задължаващ бъдещия ръководител да я отстоява и реализира.

След разговора се проведе тайно гласуване. Резултатите от него комисията провери и отчете веднага в присъствието на колектива и на кандидатите. По същество колективът избра своя нов ръководител. Председателят на комисията след оповестяване на резултатите от гласуването поздрави и честити на спечелилия избора кандидат новата длъжност. С това се изпариха и последните съмнения в някои другари, че независимо от резултатите на конкурса и последвалия го избор ръководството на завода може да „подходи по целесъобразност"

Digitized by Google

и да назначи на длъжността друг кандидат.

Конкурсът и изборът оставиха трайни следи в мислите, в съзнанието и поведението на всички кадри, на целия колектив. Откри се пътят за обявяване на конкурси и на заети длъжности. А това значи ръководството на всеки трудов колектив да бъде поверено на всестранно подготвени и развиващи се кадри.

В Отчетния доклад пред Дванадесетия конгрес др. Тодор Живков подчерта необходимостта от нова крачка напред в кадровата работа на органите на нашата политическа система. Тази необходимост партийното ръководство ще реализира преди всичко като усъвършенствува формите и начините за подбора на ръководните кадри. Във връзка с това партийната организация прие програма за създаване и формиране на положителен опит по подбора, издигането и развитието на младежките кадри в завода.

СПОДЕЛЯ НАЧАЛНИКЪТ НА ОТДЕЛ, ИЗБРАН ОТ КОЛЕКТИВА...

инж. ДИМИТЪР ЧОРБАДЖИЕВ

След като завърших висше образование и работих по специалността технология на машиностроенето повече от 10 години, научих от в. „Дунавска правда" за обявения конкурс за началник на отдел към Централния машиностроителен институт, филиал — Русе. От директора, от неговия заместник и от партийния секретар получих обстойна информация за същността на задачите, които се решават в института, за насоките на моята подготовка, за конкурсния изпит, както и за необходимата литература по проблемите на съществуващата организация на работата на колектива и др. Подадох необходимите документи. Те са били разглеждани от партийното и стопанското ръководство на института и ми бе съобщено, че съм допуснат за участие в конкурсния изпит. Конспектът по специална и обща подготовка, както и решението да се разработи проект по специалната част с конкретни мнения и предложения на участвуващия в конкурса по проблемите ме мобилизираха да вложа всички сили и умения, да проуча прогресивния опит и да стигна до рационални решения. При разработката на проекта, както и в хода на подготовката ми по специалността, по икономическата, идеологическата и психологическата част от конспекта често търсех консултации от партийния секретар и зам.-директора на института. След като изтече определеният срок за разработка на проекта, изпитът беше насрочен. Изпитната комисия създаде по време на конкурса творческа обстановка, в която получих възможност успешно да защитя проекта си и да отговоря на останалите въпроси.

Особено ценя решението на комисията кандидатите да изложат становища по едни и същи въпроси от конспекта за икономически, идеологически и психологически знания, изтеглени от първия явил се кандидат, което дава възможност безпристрастно да се направи сравнима оценка за знанията на кандидатите. След конкурсния изпит ние, кандидатите, бяхме представени пред лицето на колектива. Председателят на комисията ни представи с характеристика за всеки един от нас и съобщи резултатите от изпита и оценката. Последваха множество трудни и сложни за отговор въпроси от страна на членовете на колектива. След това започна тайното гласуване за всеки от двамата кандидати.

Щастлив съм от вота на доверие, даден ми от колектива, чиято воля съвпадна с компетентната оценка на изпитната комисия. Това доверие дава криле, полет на мисълта и извисява отговорността на ръководителя.

Digitized by Google

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

САМОДЕЙНОСТТА НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

ПЕТКО РУСЕВ

И в доклада на др. Тодор Живков пред Дванадесетия конгрес, и в Тезисите, одобрени от него, въпросът за първичната партийна организация заема централно място. И това е обяснимо. От нейната работа и способност да решава назрелите и актуални задачи в трудовите колективи, в селищата и пр. зависи изключително много авторитетът на партията. Това място се обуславя от постоянното нарастване ръководната роля на партията като основна закономерност на съвременността, от сериозните изменения в социално-класовата структура на обществото, от приложението на новия икономически подход. Днес трудовият колектив израства от обект в субект на управление, социалистическата демокрация получава по-широки простори, което пък определя и нарастващата отговорност на първичните партийни организации. Издигането и задълбочаването на нейния самодеен характер е обективно обусловен процес. В Отчетния доклад пред Дванадесетия конгрес е записано: „Естественият център, социалната среда, където непосредствено ще се решават новите, по-сложни задачи — това е първичната партийна организация... От нейното състояние, от равнището на нейната дейност, от нейната боеспособност в решаваща степен зависят боеспособността и равнището на работата на цялата партия.“ Партийната организация е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представител на трудовия колектив в партията.

Такава е по-богатата постановка на Дванадесетия конгрес.

Ще се спра само на един проблем, който конгресът очерта — да се задълбочава и да се засилва самодейният характер на първичната партийна организация. Това е важна задача, която стои пред партийните комитети.

1

Как да разбираме самодейността? Като имаме предвид постановките на Великотърновското съвещание от 1975 г. и на Дванадесетия конгрес, под това понятие следва да разбираме умението, способността на първичната партийна организация по свой почин, по своя инициатива, по осъзнаване на дълга и отговорността да организира своя всестранен живот.

В рамките на уставните норми именно партийната организация е призвана:

— непрестанно творчески да осмисля и изпълнява решенията на Централния комитет, на останалите по-висши партийни органи;

Digitized by Google

— да открива и навреме да обсъжда местните въпроси в духа на партийната политика, да изнамира и използва ефективни средства за изпълнение на решенията;

— като изучава конкретната обстановка, да предлага на по-горните органи да вземат отношение по проблемите, които са извън нейната компетентност.

При това положение, за да бъде на висота, първичната партийна организация трябва да проявява размах, дръзновение и деловитост във своята всекидневна дейност, без да чака винаги и всякога указания от партийните комитети. Постигне ли тая цел, тя издига своята ръководна и организаторска работа до равнището на изискванията на живота.

2

Как да се разбира този въпрос в светлината на демократическия централизъм, който е основен принцип в строежа и работата на партията? Самодейността отрича ли демократическия централизъм или е средство за пълното му разгръщане? Отговорът е категоричен! Тя е конкретизация на демократическия централизъм и е тясно свързана с неговите две основни черти — и демокрация, и централизъм. Защото не може да има самодейност там, където широко не се използва колективният ум на комунистите, където не се подобрява индивидуалната работа с тях, където не се създава атмосфера на свободно и творческо обсъждане на проблемите. В Отчетния доклад пред Дванадесетия конгрес е подчертано: **„Първичната партийна организация следва да полага системни грижи за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация.“** И затова няма да сбъркам, ако кажа, че самодейността съществува там, където и когато се издига ролята на партийното събрание, партийните членове свободно и по съвест обсъждат партийната политика, смело разгръщат критиката и самокритиката.

Ще сбъркаме обаче, ако ограничим самодейността само при обсъждане на решенията. Освен този момент съществува и изпълнителски процес, където думите стават дела. И по този път също изникват трудности, назряват нови проблеми, наложителна е навременна намеса, за да се отстранят слабостите. Ето тук също е нужна самодейност — по своя инициатива партийната организация да изучава общественото мнение, да не чака винаги и всякога директиви, а да упражнява навременен контрол и помощ. В този смисъл самодейността се развива и като превантивна проверка, което е много важно в партийно-организационната и идеологическата дейност.

В тази област е необходимо борба против двете крайности — против прекаления централизъм и против прекалената автономност.

Прекаленият централизъм за жалост все още съществува и на бял свят се показва в определяне не само на въпросите, които партийните организации следва да обсъждат, но предопределя и формите на тяхното творчество. Не е нужно да обяснявам, че това сковава инициативата на първичната партийна организация, пречи тя да осъществява пълнокръвно своите функции на политически щаб на колектива, отдалечава я от трудовия колектив, обеднява нейния вътрешен живот.

На този проблем трябва да се погледне и от друга страна. За какво става дума? Има случаи, когато административни органи не търсят и не се опират на колективния ум на комунистите, не уважават партийния контрол. Също така е вярно, че има случаи, когато партий-

Digitized by Google

ното бюро и организация правилно и навреме вземат решения по назрели въпроси, но те понякога така потъват в папките на бюрокрацията, та е трудно да се намерят. Не винаги държавни и стопански органи и дейци откликват на партийните становища и с това спъват процеса на приложението на политическия подход. Такъв род ръководители забравят, че само в диалога с партийната организация могат да издигат своя авторитет, да мобилизират много по-успешно трудещите се за изпълнение на задачите.

Тук му е мястото да спомена, че и министерства, и обединения още робуват на погрешния стил да променят годишните планове, което наранява партийната работа и не допринася с нищо да се повишава ролята на първичната организация. В своя доклад пред Дванадесетия конгрес др. Тодор Живков изрично посочва, че „за нас като комунисти **не може да останат вън от погледа ни и редица слабости и недостатъци в дейността на нашата политическа система,** които водят до прекалено регламентиране дейността на низшите органи и звена, до проява на бюрократизъм, тромавост..." Над тези мисли има какво да поразсъждават административните и стопанските органи, за да осъзнаят по-добре своя дълг, да създават и по своя линия предпоставки за по-голямо творчество в трудовите колективи, на практика да дават своя принос да се разгръща самодейността на партийната организация, да се издига нейният авторитет. Разбира се, ако се наложат корекции на плана — да се отиде долу при комунистите, при трудещите се, да им се разясни! Оттук да се започне, а не всичко да се пече в канцеларииите, далеч от хората.

И още нещо. Отново излиза на преден план въпросът за взаимоотношенията между **поръчения и самоинициативи.** Стар проблем, решен правилно още на Майския пленум през 1964 г. И сега обаче той е актуален. Никой не отрича поръченията като израз на централизма. Но сега все по-голямо значение придобива обстоятелството партийните членове по осъзнаване на своя дълг да дават пример на социална активност, на активна жизнена позиция — важен момент от вътрешнопартийния живот. Разбира се, би могло да се добави — на кого и какви поръчения да се дават също е израз на самодейност, примерно на партийното бюро, тъй като то следва и в тази насока да проявява по-голяма самоинициатива. В тази светлина можем да говорим за оригинален почерк на партийния секретар на бюрото като една от характерните черти на самодейността. Въобще разнообразието, оригиналността в рамките на принципността са скъпоценни добродетели на творчеството.

Казаното дотук обаче не означава, че **не може да има теми, които се разглеждат по указания отгоре.** Откъсването на партийната организация от центъра, от окръжните и общинските комитети би ги изолирало от общата партийна политика, би намалило целенасочеността на тяхната дейност, би ги изолирало от партията като единен социален организъм. Известно е от Устава, че решенията на по-вишестоящите органи са задължителни за по-низшестоящите звена в партията, а решенията на мнозинството — за малцинството. Известно е, че партията е единна, стройна, организирана система, в която именно се развиват самоинициативата, автономността на нейните звена.

И още нещо — грубо нарушение на партийния Устав имаме и тогава, когато първичната организация не изпълнява партийните решения или се отклонява от техния смисъл. Каквото и богатство от инициативи и форми да използва, нейната работа няма нищо общо със самодейността.

Следователно не става дума за отричане на демократизма и централизма, а по-скоро да се намери оная ефективна мяра на съотно-

Digitized by Google

шението между тия две страни на демократическия централизъм, което само би издигнало авторитета на първичната партийна организация.

3

Самодейността би следвало да се разглежда и оценява по две направления:

— **Самодейност, насочена към издигане качеството и ефективността на вътрешнопартийния живот.** Това означава по самоинициатива партийното бюро и организация по-системно да оценяват състоянието на техния собствен дом, доколкото той е способен да открива, да вижда, да разрешава онези въпроси, които намаляват или ускоряват ритъма на вътрешнопартийния живот, изпълват го със съдържание, които укрепват партийните редици. Тук следва системно да се разглежда, обсъжда и оценява степента на активността на комунистите, степента и ефективността на индивидуалната работа с тях. Как комунистът се развива като пример, политически и нравствен образец за безпартийните. Тук влиза равнището на вътрешнопартийната демокрация. Тук влизат оценките как партийните членове участвуват в изпълнителския процес и т. н.

Всичко това изисква тези проблеми да бъдат осъзнавани от партийното бюро и организация, да бъдат характерна черта на тяхната самоинициатива. Да станат тяхно естествено състояние. Защото ако навсякъде самодейността на първичните партийни организации не е на необходимата висота, то причината за тая слабост е и недостатъчната активност и на комунистите, и на партийните бюра. Не бива всичко да се прехвърля само върху прекомерното декретиране или прекаления централизъм. Нещата трябва да се видят в техния реален вид и да не се прикриват слабостите с посочване на други слабости.

Не е тайна, че не сме премахнали както трябва навсякъде психическата бариера — свикнали сме някъде да чакаме и да не предприемаме нищо, ако не е препоръчано. Тази слабост се отразява и върху размаха на вътрешнопартийната демокрация. Поради погрешно разбиране на понятието сценарий, тук или там определят предварително ораторите, а другите, понеже знаят тази практика, предпочитат да си мълчат. Ето къде следва също да се насочат усилията на партийните комитети, за да помогнат по-действено да се развива и укрепва **работната** атмосфера в първичните партийни организации, да расте активността на комунистите и оттам самодейният характер на тяхната дейност.

— **Другото направление е как първичната партийна организация успява навреме да открива и решава ония проблеми, които вълнуват колектива, да поема отговорност за тяхното изпълнение.**

Знаем много добре, че колкото да се развиват техниката и науката, колкото да се автоматизират производствените процеси, толкова повече ролята на човешкия фактор расте и ще расте. Никакви машини не могат да заменят човека с неговия ум, чувство и воля, с неговите колебания, страсти и мечти. И в същото време това не е стихиен процес. Той следва да се направлява, да се организира. Да вземем сега бригадите, които са една от положителните форми за приложението на новия икономически подход. Не е тайна, че в тях настъпват съществени изменения, свързани не само с трудовия процес, но и с междуличностните отношения, с нравствения и идеен образ на съвременния строител на реалния социализъм. Не е тайна, че приложението на новия икономически подход се натъква на трудности. По пътя му излизат сблъсъци. Всичко това изисква да бъде осъзнавано,

Digitized by Google

разбирано, да се изнамират и прилагат онези форми и средства, които не само ще помогнат да се преодоляват противоречията, но и ще сплотяват колективите. Нужно е партийната организация от принципни позиции да навлиза в сблъсъците, да преодолява трудностите, да поема отговорност.

В Отчетния доклад е записано: **„Силата на първичната партийна организация е във връзките ѝ с трудещите се...** Да разяснява, от една страна, партийната политика и да се бори за изпълнение на поставените пред трудовия колектив задачи и, от друга страна, да обсъжда и своевременно да решава или да се бори да бъдат решени проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат техните непосредствени интереси — това са две неотделими същностни черти на първичната партийна организация."

Този проблем няма да бъде решен само от първичната организация, колкото и да са големи изискванията към нея. В партията, пък и в обществото стилът на по-висшите органи е обективно условие за развитието на стила на по-низшестоящите. Следователно, ако искаме да се разгръща самодейността на първичната партийна организация, задължително трябва в духа на новите изисквания по-задълбочено да се огледа начинът на работа в ръководните органи.

Къде е тук недостатъкът? Създадена е порочна практика — всеки отгоре, който пише решения, непременно записва задължения за първичните организации. Какво да разгледат, как да го обсъдят и докога. Подчертахме вече, че без това не може да има ръководство на първичните партийни организации. Но не е ли време сега да оставим по-голяма свобода на по-низшестоящите органи и организации съобразно конкретната обстановка да преценяват по кой от тези въпроси може и е наложително да се правят заседания и съвещания, какви форми да се използват, за да растат отговорността и самоинициативата на първичните партийни организации. Възразява се, че при един такъв стил е възможно да намали, да отслабне тяхното ръководство. Това възражение е несъстоятелно по две причини:

а) Ние разполагаме вече с кадри, които притежават идейна закалка и култура и са способни конкретно да преценяват потребностите на развитието и да прилагат ония средства, които са най-ефективни. Някои експерименти в партията напълно потвърдиха тази теза.

б) Ние разполагаме с едно могъщо средство — проверката на изпълнението и ако правилно тя бъде организирана, съществуват всички условия да се открият навреме слабостите в тази насока и конкретно да се помага. При това положение ще постигнем по-голямо единство между централизма, самоинициативата и автономността на партийните организации и най-важното — ще се окриват по-широки друмища за творчество в работата. А там, където то съществува, там и резултатите ще бъдат по-добри.

4

Към самодейността трябва да се подхожда комплексно. Вярно е, че тя съществува там, където и когато се развива социалната активност на комунистите и на безпартийните, на трудовия колектив. Даже можем да кажем, че **качествен критерий за самодейността е социалната активност на партийните членове и на трудовия колектив, социалното отражение от решенията и дейността на първичната партийна организация.** Ако не се види тоя проблем, самодейността губи своя смисъл, тъй като тя не е дошла на бял свят, за да се влюб-

Digitized by Google

ва в себе си; тъй като тя има смисъл, ако изменя, и то в положителна насока, положението във всеки участък.

Нашият недостатък тук се състои в обстоятелството, че плащаме данък на известна ограниченост, ако щете и на ведомственост.

Обикновено и в доклади това се среща — на преден план изкарваме или оценяваме трудовата активност. И по това съдим за активността на нашата работа. И какво се получава? Забравяме политическата и нравствената активност. Те не намират своя подходящ дял в нашите оценки.

Самодейността се изразява във всички форми на общественото поведение — и трудово, и политическо, и нравствено. И така трябва да подхождаме към нея. Така трябва да я разглеждаме, защото комунистите и безпартийните не са само добри производственици. По-важно за нас е как те участвуват в процеса на труда. По съзнание, по разбиране на своя дълг в обществото или само за да получат пари. Защото комунистът е силен, когато се откроява като политически вожд и организатор на масите. Защото комунистът и безпартийният са обаятелни, когато са носители на нравствени качества, на нравствени добродетели, когато те са строители на социалистическия начин на живот. Ето защо именно този комплексен подход при оценяване равнището на самодейността на партийната организация следва все по-пълно и по-пълно да излиза на преден план.

Равнището на политическата съзнателност и организираност, на производствената дисциплина и на нравствените добродетели, разглеждани в тяхното единство, следва да се превръщат в основен критерий за качеството и ефективността на партийно-организационната и идеологическа работа в трудовите колективи.

5

Бих искал накрая да се спра на още един въпрос, който има пряко отношение към самодейния характер и творчеството на първичната партийна организация. Обикновено досега обичахме да пишем или да поддържаме становища, че първичната организация трябва да има **отношение, позиция по въпросите,** които искат политическо, партийно становище и засягат интересите на хората в колектива. Този въпрос беше решен още на Деветия конгрес. И в това твърдение има истина. И тя пронизва всеки участък на социалистическото строителство. Не можем да си представим, и това все по-трудно се среща в живота, че една партийна организация е без становище по обсъжданите въпроси, по назрелите проблеми. Но това тълкуване на понятието „отношение" сега не ни задоволява. То не отговаря на новите потребности на развитието, на призванието на партийните органи и организации, на същността на понятието самодейност. Повече от всякога нам ни е необходимо по-богато, по-правилно разбиране по тоя въпрос, което означава, че **самодейността съществува там, където и когато партийното бюро, партийната организация, комунистите създават всички идеологически, политически и организационни предпоставки да се формира активна жизнена позиция както на партийната организация като цяло, както на комунистите, така и на членовете на трудовия колектив.** Ето това е самодейността. Не е достатъчно само да има отношение, но по самоинициатива в рамките на правата и задълженията, определени от Устава, осъзнала своето място и отговорност, партийната организация да поставя въпроси, активно да воюва за тяхното правилно решаване и изпълнение.

Digitized by Google

Активната жизнена позиция нам ни е необходима също в две насоки:

— Активна жизнена позиция на партийната организация по местните въпроси. Не бива да се оставя комунистите да се тревожат по успехи или нередности, а партийната организация да стои настрана. Нали е вярно, че някъде хората знаят кой лети в Космоса, а не винаги са информирани по въпросите, които ги тревожат, не винаги знаят партийното становище по тях. Тук е особено важно тя да разполага с пълна информация за положението на нещата и същевременно редовно да информира хората за своето становище. И не да чака винаги препоръки и нареждания, а сама да решава това.

— Активна позиция и по глобалните проблеми, които нашата партия като ръководна сила разрешава и във вътрешната си, и във външната си политика. Живеем във време на остра идеологическа борба, която пряко засяга интересите на целия народ без разлика към коя класа и социална група принадлежат, която се отнася до съдбата на човечеството, каквато е борбата за мира, за пролетарското единство и пр.

Факт е, че хората се интересуват по тези въпроси, защото те опират до тяхното съществуване, до тяхното щастие, до тяхното благоденствие. Не е правилно в името на местните проблеми да се пренебрегват тия стратегически общочовешки въпроси и да оставим хората в неведение. Нашата партия в това отношение има славни традиции, които сме длъжни да обогатяваме — да бъдем сред и с народа, да живеем с неговите тревоги, да го ръководим, организираме и възпитаваме в духа на партийната политика...

ДА РАСТАТ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ

ВЕРГИЛ БАНГЕОВ
първи секретар на общинския комитет
на БКП — Станке Димитров

В подкрепа на твърдението, че първичните партийни организации в гр. Станке Димитров все по-успешно разгръщат самодейността, проявяват инициативност и чувство за отговорност в своята работа убедително говорят резултатите от приключването на седмата и успешния старт в първото тримесечие на осмата петилетка, завоеванията в политическата, идеологическата и организаторската дейност. Това засилва увереността на общинския комитет на БКП, че достойно ще изпълним предначертанията на XII конгрес, който постави като важна задача пред партийните комитети да задълбочават и засилват самодейния характер на първичните партийни организации, да обогатяват вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическия демократизъм, да издигат ролята на партийното събрание.

Към какво главно са насочени усилията?

В общинската партийна организация ясно е изразена тенденцията партийните секретари и членовете на бюрата да се подбират според техните политически, нравствени и делови качества. С всяка година съставът им се подобрява: издигат се повече млади хора, с по-високо образование, с по-големи възможности. От всичко 174 секретари 63 са с висше или полувисше, 99 — със средно или средно специално образование, 18 са на възраст до 30 години.

Практиката показва обаче, че само правилният подбор на секретарите и членовете на бюрата не е достатъчен. На редица от тях липсват опит, умение, знания и грижата за обучението им е главно направление в работата на общинския ко-

Digitized by Google

митет. В междуокръжната школа в Благоевград всяка година се учат от 40 до 60 души. Като ефикасна форма за подготовка се утвърждава и полуденят на партийния секретар.

През полудните, организирани от общинския комитет, секретарите се запознават с проблемите на партийното строителство, на ръководството на икономиката. Квалифицирани лектори изнасят лекции за плановостта, за контрола по изпълнение на взетите решения, за издигане равнището на партийното събрание, за ролята на поръчението, за работата на партийните групи, за интелектуализацията на промишленото производство и т. н. Домакини на някои от полудните са партийни организации в Химикофармацевтичния комбинат, завод „Хо Ши Мин", дървопреработващия завод „Вели лак", градската партийна организация в Сапарева баня. Там се обменя и положителен опит. При проверката на придобитите теоретически и практически знания се използват анкети, практически занятия и др.

Все повече се утвърждава като методически център кабинетът по партийно-организационната работа със своите 6 секции. Тук секретарите могат да получават групови и индивидуални консултации, да ползват литература, папки с материали по конкретни проблеми на партийната дейност — образци от протоколи, планове, решения, поръчения. Профилираните семинари с новоизбраните секретари, редица методически разработки, събраният положителен опит са предназначени за тях.

По-разнообразни са формите за стимулиране на партийните секретари. С интерес се посрещат вечерите, посветени на тях. Борис Виденов от с. Кременик е избиран за секретар 35 години; 20 години са секретари на първични партийни организации Станка Павлова от кв. „Левски" — 2, Цвета Михайлова от Държавна спестовна каса, Никола Иванов от кв. „Спартак" — 1, Венета Николова от ДАП, Цанко Стойков от Химикофармацевтичния комбинат. Техните юбилеи бяха чествувани тържествено на такива вечери. Дългогодишни и активни секретари са награждавани със сувенири, връчват им се почетният знак на града, грамоти, приветствени адреси, поздравления за рождени дни. Организираме за тях екскурзии до Панорамата в Плевен, до Благоевград, до Музея на революционното движение в София; вече трета година се осъществяват екскурзии до Съветския съюз и до Гърция. На страниците на в. „Дупнишка комуна" излизат очерци и други материали, свързани с дейността на най-добрите секретари.

Но дали сме направили достатъчно, за да са известни имената на активните, инициативни партийни секретари, да се популяризира и да намира приложение опитът им? За съжаление и общинският партиен комитет, и вестникът, и заводските партийни комитети в това отношение сме им длъжници.

През изминалия период в изпълнение решението на Секретариата на ЦК на БКП с активното съдействие на окръжния и общинския партиен комитет бяха подобрени условията за работа на партийните секретари. В Завода за инструментално оборудване, завод „Хо Ши Мин", Асансьорния завод, в отдел „Благоустройство и комунално стопанство", „Хидрострой", дървопреработващия завод „Вели лак" и на други места те разполагат със самостоятелни стаи.

Авторитетът на секретаря е тясно свързан с отношението на административните и стопанските ръководства към секретарите и към първичните партийни организации. Във възможностите на общинския комитет на БКП е да регулира тези взаимоотношения, като проявява принципност и подобрява контрола над дейността на административните и стопанските ръководители. Повиши се взискателността към отделни стопански дейци, които не зачитат мнението и предложенията на партийните секретари, не ценят достатъчно тяхната всеотдайна работа. Вместо със своя опит и със служебните си възможности да съдействуват на първичните партийни организации, те се опитват да диктуват, а в някои случаи едва ли не им пречат да изпълняват задачите си. За такова отношение беше снет един началник на цех в Химикофармацевтичния комбинат. Обърнато бе внимание и на други ръководители.

Общинският комитет отделя изключително внимание на въпроса за подобряването на социалния и качествения състав на първичните организации — задължително условие за активизирането на тяхната дейност. В състава на общинската партийна организация настъпват положителни изменения. За периода от XI конгрес досега бяха приети 601 комунисти, главно из средата на най-добрите представители на работническата класа, млади специалисти от техническата и творческата интелигенция. От тях 317 са жени, 448 са под 30-годишна възраст.

Разбира се, формирането на партийния член не завършва с приемането му в партията. Качества като висока идейна убеденост, партийна принципност, деловитост, организационни навици се създават чрез системна теоретическа подготовка и в практическата работа. Още в самото начало на своя партиен стаж младите комунисти получават конкретни поръчения. От няколко години общинският комитет организира постоянно действуващи школи за обучението им. В тях се разглеждат главно въпроси на партийното строителство, ленинския стил на работа, историята на БКП, актуални проблеми, които решава партията. Това помага да се формира у младите хора чувство за отговорност, гордост, стремеж активно да участвуват в изпълнението на задачите. Освен лекции и беседи организираме и семинар в движение: посещават се музеи, места, свързани с бойния път на партията, партизански биваци и землянки, правят се срещи

Digitized by Google

с членове на бюрото на общинския комитет на БКП, с активни борци срещу капитализма и фашизма.

Да се разгръщат инициативата, творчеството и активността в работата на първичната организация — това значи да се издига нейната ръководна роля, да укрепва нейният авторитет в колектива. В тази насока общинският комитет конкретно помага на партийните бюра, системно ги контролира.

Решенията на пленумите на комитета за стила и методите на работа и по партийното ръководство на Комсомола, профсъюзите и Отечествения фронт, съвещанието за издигане равнището на партийното събрание, прегледът на партийните групи, превръщането на разговора при замяната на членските книжки в разговор с продължение „За достойна среща на XII конгрес" и редица други инициативи допринасят да растат боеспособността и инициативността на първичните организации, да се усъвършенствува техният вътрешен живот.

Отблизо следим как се разработват шестмесечните и годишните планове на първичните организации — обхващат ли те основните задачи, съобразени ли са с конкретните условия, възможности и нужди; правилно ли се определят средствата и методите за постигане на целите; има ли последователност, приемственост, завършеност и перспективност в мероприятията. Стремим се постоянно да имаме поглед по това, как се вземат решенията в първичните организации, какъв е контролът за изпълнението им, каква е партийната дисциплина. Сега, в момента, общинският комитет извършва проверка във всички партийни организации: какво е равнището на партийното събрание, активността на комунистите, взискателността на партийните бюра към тях.

Все по-често пред бюрото на общинския комитет на БКП правят отчети по различни проблеми от своята работа заводски партийни комитети и партийни бюра. За да оказват непосредствена помощ, всеки месец в първичните организации отиват членовете на общинския комитет, сътрудници, нещатни членове на отделите.

От общинския комитет и от заводските партийни комитети първичните организации получават указания, насоки за действие. Конкретното им реализиране в практиката обаче е свързано със самостоятелното търсене на най-ефективни методи и средства. Без такъв подход не бихме изпълнили големите и трудни задачи, които решава общинската партийна организация.

Знаем, че постигнатите успехи не са предел. Те не ни и успокояват. Напротив, ръководейки се от постановките и решенията на XII конгрес, ние критично преценяваме своята работа и добре виждаме недостатъците в нея.

И сега на някои първични организации липсва умение да ръководят колективите компетентно и енергично. Все още те за всичко чакат указания отгоре, не се чувствуват политически стопани на цеха, квартала или селото.

Къде са причините за това?

Независимо от повишените изисквания при подбора и издигането на секретарите и членовете на бюрата случва се с такова отговорно поръчение да се натоварят хора, на които не достигат знания и практически опит, които не умеят да вникват задълбочено в същността на задачите, да ги степенуват и конкретизират. Една част от тях не са в състояние правилно да планират своята работа, затъват в заседателщина и книжнина. Има секретари, които са в плен на тесния практицизъм, заемат се с несвойствени задачи, допускат дублиране на партийната работа с дейността на стопанските и обществените организации.

Естествено, както казах и по-горе, стремим се да компенсираме тези минуси, да повишаваме подготовката на секретарите на първичните организации. Но недостатъци има и в обучението, което организираме. Само полуденят на партийния секретар не може да задоволи необходимостта от знания. А и ефектът от обучението не винаги е равнозначен на изразходваните сили и време, макар че планираните лекции са изнесени, определените за тях часове са запълнени. Много от лекциите са твърде абстрактни — те наистина разширяват кръгозора и общата култура на секретарите, но не им дават познания и умения за организационната практика, не им показват как да трансформират знанията в организационно, политическо и идеологическо въздействие върху комунистите и безпартийните.

Широк и разнообразен е кръгът от въпроси, с които се занимава секретарят на първичната партийна организация, сложни са неговите функции. Освен това той е длъжен да съчетава обществената дейност с безупречно изпълнение на производствените или служебните си задължения. Как да му се помогне да обхване всичко това, а същевременно и да се самообразова — ето въпрос, който пряко е отправен към общинския партиен комитет.

Все още, въпреки решението на Централния комитет, за някои секретари не са създадени подходящи условия за работа. Това се отнася дори за кадри, които оглавяват заводски партийни комитети — като в ДАП и в районния промкомбинат „Бончук" например, да не говорим за секретари на първични организации, заети непосредствено в материалното производство. А тях непрекъснато ги търсят както комунистите, така и безпартийните, за да споделят с тях трудности и нерешени проблеми, да се посъветват, да потърсят помощта им.

Независимо от постигнатите успехи все още общинският комитет не е преодолял докрай увлечението по регламентирането — извършената проверка показа, че то продължава. Доста мероприятия се провеждат по указание на Централния, окръжния или общинския комитет и то-

Digitized by Google

ва до известна степен затормозява инициативата на първичните организации. Твърде много са писмените справки, сведения и сводки, които секретарите са задължени да изпращат в общинския комитет. В продължение на последните 6 месеца първичните организации са имали 5 регламентирани събрания! Да изключим редицата решения и други мероприятия, които изместват техните или се осъществяват формално...

Безспорна е ролята на секретаря, на бюрото за активизирането на първичната партийна организация, за засилването на нейната боеспособност. Но няма да се осъществява ръководната роля на партията, ако активна фигура в нея е само секретарят, членовете на бюрото или неколцина активисти. Мащабността на задачите днес изисква в тяхното решаване дейно да участвува, да дава свой принос всеки комунист без изключение. В редица организации като тези в мелницата, Завода за ремонт на нестандартно оборудване, с. Грамада, Крайни дол и др., значителна част от членовете са с по-малки възможности, инертността е по-голяма. Такива организации сме взели на отчет, там и повече инициативи се подсказват отвън, и регламентирането оправдано е по-застъпено. Освен това и в бъдеще общинският комитет упорито ще работи за подобряване на социалния и качествения им състав като важно условие за увеличаване на компетентността и инициативата им.

Изводите и оценките, които направи XII конгрес по разгръщане самодейността на първичните партийни организации, с пълна сила важат за общинската организация в гр. Станке Димитров. Сега усилията се насочват към реализирането на взетите решения, което е гаранция, че недостатъците в нашата работа ще бъдат отстранени.

НЕИЗЧЕРПАЕМИ ИЗВОРИ НА ИНИЦИАТИВИ И ТВОРЧЕСТВО

В общинския партиен комитет — гр. Станке Димитров, в разговор по въпросите за САМОДЕЙНОСТТА НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ споделиха опит и свои виждания ХРИСТО МАЛИНОВ — секретар на първичната партийна организация в цех „Витамин „С" на Химикофармацевтичния комбинат, СИЛЯНКА МИЛЕВА — секретарка на първичната партийна организация в 16-а жп секция, БОРИСЛАВ ВИРЧЕВ — секретар на първична партийна организация в завод „Хо Ши Мин", и директорът на Авторемонтния завод ПЕТЪР ГАНЧЕВ.

В разговора участваха ЛИЛЯНА БОЛЮКОВА — секретар на общинския партиен комитет, МАРГАРИТА ХРИСТОВА — завеждаща отдел „Организационен" на общинския комитет, ЗЛАТКО КАШУКЕЕВ — главен редактор на вестник „Дупнишка комуна", и от редакцията на списание „Партиен живот" ДАРИНА РАДЕВА и ЙОРДАН ХАДЖИЕВ. Срещата ръководи главният редактор на списанието ПЕТКО РУСЕВ.

„Партиен живот": — В Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП е посочена необходимостта да се задълбочава и да се засилва самодейният характер на първичните партийни организации. Една от формите на изява на самодейността им е

СПОСОБНОСТТА ДА ОТКРИВАТ ПРОБЛЕМИТЕ

отнасящи се до техните компетенции, да търсят пътища и средства за решаването им по личен почин, по своя инициатива, без да чакат указания. **След Дванадесетия конгрес в това отношение какво ви**

Digitized by Google

вълнува, как виждате по-нататъшната си работа в тази насока?

Хр. Малинов: — Нашата партийна организация е изградена в цех „Витамин „С", ремонтно-механичния цех и помощните стопанства на Химикофармацевтичния комбинат. Тя наброява 65 членове, а колективът се състои от 460 души. И ако искаме да определим ролята и мястото ѝ в трудовия колектив, трябва да отчетем конкретните особености на колектива и на самото производство.

Основният цех е цехът за производство на витамин „С". Той е единственият в страната, построен по съветски проект с активното участие на съветски специалисти. Ремонтно-механичният цех също е основен. Него сега го разширяваме с перспектива да прерасне в ремонтно-механичен завод. Всички помощни стопанства осигуряват необходимите енергийни източници за производството на витамин „С" и за новите цехове.

След Националната партийна конференция окрупнихме първичните организации. В ремонтно-механичния цех имаме 10 комунисти. В помощните стопанства също са толкова. Добре че в помощните стопанства се изградиха партийни ядра, тъй като от тях много зависи как ще протече самият технологичен процес. Когато на ремонтно-механичния цех са дадени някакви поръчки за основния цех, те винаги се изпълняват по-бързо чрез партийната организация, чрез партийната група с поръчение на началника на цеха. Така решаваме всички въпроси по взаимоотношенията между двата цеха.

При тези особености на самия колектив пред партийното бюро и първичната партийна организация възникна необходимостта да търсят непрекъснато по-съвременни форми и средства на работа, съобразени със специфичните условия.

От пускането на цеха в редовно производство, което стана преди 10 години (на 11 април 1971 г.), досега усилията на колектива и на първичната партийна организация бяха насочени към усвояването на непознатата ни технология.

С достигането на капацитета на проектните мощности още на третата-четвъртата година започнахме да мислим за интензификация на цеха, за подобряване на някои технологии, за заменяне на трудоемките възли с нови, по-съвременни, което доведе до увеличаване с 50 на сто на годишното производство на витамин „С".

През миналата година станаха някои смущения в самата технология, не беше ритмично снабдяването със суровини и материали в началото на годината. Първите три месеца приключихме с неизпълнение на плана. Хората бяха санкционирани. Трябваше едновременно с търсенето на пътища за излизане от това положение да овладеем и колектива, да не се чувствува наказан, да го сплотим и да изпълнява задачите. В това отношение голяма роля изиграха първичната организация, партийното бюро и цеховото ръководство. Хрумна ни много хубава идея — извършване на ремонт в движение, която се прие от колектива.

Досега ремонтите в нашия цех и по начало в химическата промишленост се извършват, като се спира изцяло производството за един месец. Ние решихме да извършим този ремонт в движение. И само преди един месец, когато правихме анализ на извършената работа през миналата година, се установи, че по време на основния ремонт около 90 на сто е изпълнен месечният план. Ако бяхме спрели цеха за един месец, това щеше да означава неизпълнение на плана.

Тогава се вдигна целият колектив, особено обслужващият персонал — шлосери, електротехници, които някъде при заваркн, монтаж и демонтаж с голям риск, тъй като работим с взривоопасни вещества, извършиха качествено този основен ремонт.

Сега в момента сме в трескава подготовка за спиране на цеха, за да може изцяло да извършим качествен ремонт и там, където миналата година не можахме да извършим.

Интересното при нас е, че партийната организация е изградена още при започването на строителството на цеха за витамин „С" и помощните стопанства. Основната ѝ задача е била да се усвои технологията, същевременно да се повишава хигиената и културата на работното място. Тъй като при нас от неуплътняване на оборудването, от неработещи вентилационни системи

Digitized by Google

се получава загазованост, която създава много трудни условия за хората на работните възли, възникна потребност и стана традиция да се формира специална комисия. Тя се оглавява от заместник-секретаря на партийната организация, който същевременно е и председател на комисията за народен контрол. В нея са включени членове на профкомитета, на комсомолските ръководства и специалисти от цеха — енергетика, механика. Всяка седмица във вторник комисията минава по работните места на целия цех и установява какви нередности има — по загазоваността, по оборудването на самата техника, по хигиената и охраната на труда. С резултатите от проверката веднага се занимаваме. Поставя се въпросът и пред цеховото ръководство. До следващото събиране, когато минават да проверяват, трябва нередностите, които са констатирани предишния път, да бъдат отстранени.

„Партиен живот: — С други думи, всекидневните трудови проблеми на колектива са предмет на особено внимание на първичната организация?

Хр. Малинов: — В плана на партийната организация включваме за обсъждане на събрания и на заседания на бюрото производствени въпроси. На заседанията разглеждаме резултатите от отделните фази на отделните по-малки колективи до полуготови продукти. На събрания разглеждаме само резултатите от последната фаза — получаването на медицинската аскорбинова киселина. На събрания всяко тримесечие се обсъжда и изпълнението на производствената програма, когато резултатите са налице. В началото на всяка година началникът на цеха на открито партийно събрание пред колектива изяснява задачите, утвърдени в програмата за следващата година.

„Партиен живот“: — Като политически ръководител на трудовия колектив първичната организация отговаря и за кадрите. Работата с тях е нейно задължение.

Хр. Малинов: — Голямо внимание отделяме на работата с кадрите, със специалистите. В числото на специалистите включваме и бригадирите на низовите звена. Преди две години подробно разгледахме работата на всеки бригадир като ръководител на производството и като политически ръководител на хората, с които работи. Споделиха много интересни неща. Грижите, които полагахме за тях, започнаха да се засилват. Организирахме един курс по въпросите на педагогиката, на възпитанието. Същевременно изискваме от ръководството да ги изгражда и като специалисти. Само преди един месец издигнахме немалко от тези бригадири в производството като технолози на смени, тъй като специалисти с висше образование засега нямаме. Трима бригадири направо от производството изтеглихме като технолози и те ще наблюдават работата на целия цех по смени.

На специалистите, които са началници на смени, на технолозите на смени също така обръщаме особено внимание. Преди някои от специалистите си правеха оглушки, когато се кажеше, че дадена задача е по решение на партийното бюро или на събранието. Те въобще не се чувствуваха задължени. Съревнованието го считаха за профсъюзно дело — да си го отчитат и водят само профсъюзите, а те въобще да не се ангажират. На няколко пъти ги викахме пред партийното бюро. Няколко специалисти поеха веднага задължението и го изпълняваха. Но имаше и други, които започваха да умуват как ще бъде, как ще го отчитат, под каква форма. И ние в партийното бюро и на събрание си изработихме наш статут, съобразен с постановлението за водене и отчитане на социалистическото съревнование и с нашите условия. Отчитаме го на специални табла — панорама на социалистическото съревнование. Стигнахме до становището, че то трябва всеки ден да се отчита на всяко работно място. И сега в цеха на всяка фаза за всеки работен възел има табло — а при работните възли стои по един човек на смяна, така че за всекиго през цялата смяна може да се каже какви резултати е постигнал с бройки на зареждания, с килограми изкаран продукт.

Тук именно срещнахме спънки — кой трябва да попълва таблото? Специалистите казваха — профсъюзите, ние казвахме — не, това е дейност на самия пряк ръководител, който следи изпълнението на производствената програма и

Digitized by Google

той сам трябва да отчита и да окачва на таблото резултатите, за да могат хората да видят на кое място са, за да може да се поведе съревнование между отделните работници.

През миналата година се получиха сигнали, че началникът на смяната, при когото работи и съпругата му, пуска хората — днес един, води му надница, друг ден друг и т. н. В партийното бюро веднага разгледахме сигналите. Началникът на цеха написа докладна записка, но тази докладна потъна някъде из архивите на комбинатското ръководство. Наложи се партийното бюро отново да се занимава със случая. Решихме, че началникът и съпругата му трябва да бъдат понижени: той от началник на смяна в технолог на смяна с намаляване на заплатата.

Изпълнението на решението доста се проточи от стопанското ръководство на комбината, но ние непрекъснато настоявахме. Заедно със секретаря на заводския партиен комитет др. Стойков настоявахме пред директора, пред ръководители на отдели на комбината, че трябва да се вслушат в мнението на партийното бюро. Нашата настойчивост се посрещна от целия колектив много добре. Така извоювахме авторитет и хората започнаха да вярват, че щом партийната организация настоява, могат да се решават всички въпроси.

Другият случай, когато пак се намесихме, беше, когато се появиха някои несполуки в цеха с микробиологичното окисляване. От една страна, то зависи от времето. Но, от друга страна, се явиха и някои субективни причини, които спъваха производството, не се спазваше трудовата и технологичната дисциплина от апаратчиците, от специалистите. Направихме преценка пред партийното бюро на работата на всички началници на смени. Стигнахме до извода, че в тези колективи, в които те работят вече по три, четири години, не са се наложили като ръководители и предложихме да бъдат разместени.

От състоянието на последната фаза, от работата на хората, от спазването на технологията зависи до голяма степен качеството на продукцията. Тук също стигнахме до извода, че взискателността на началника на фазата, на някои от бригадирите е слаба и направихме предложение за разместване и дадохме партийно поръчение на един началник на смяна, който според нашата преценка е от по-взискателните, да оглави тази фаза. Вече един месец той работи там, резултатите се виждат: дисциплината се затегна, намаляха до минимум нарушенията.

Комбинатското ръководство и в този случай протакаше изпълнението на нашето решение, като казваше, че те трябвало да си подадат молби, че нямало възможност да бъдат преместени от едно място на друго. Но ние отстоявахме нашето решение и то беше изпълнено. Ето така партийната организация и партийното бюро си извоюваха нужния авторитет. Разбира се, съвместно с цеховото ръководство решаваме някои проблеми, които са в интерес на колектива.

„Партиен живот“: — Колко събрания правите по указания отгоре?

Хр. Малинов: — Най-много 3—4. Ние ги съчетаваме с нашите мероприятия. Последния път имахме събрание за челния опит. Единният политически ден, който беше определен от окръжния комитет на БКП, също беше за челния опит. Получи се едно съвпадение на темата на нашето събрание с темата на единния политически ден.

„Партиен живот“: — Значи вие творчески ги съчетавате?

Хр. Малинов: — В плана за първото полугодие, макар че още няма указания за решенията на Дванадесетия конгрес, темата, която ще обсъдим през май, е за задачите на първичната партийна организация и колектива в изпълнение решенията на XII конгрес. Аз очаквам, че ще има някакво указание и затова още когато правихме плана, предвидихме.

„Партиен живот“: — В предприятието освен машини има и хора. **Какво правите за нравственото израстване на човека в колектива? Имали ли сте събрание, на което да сте се занимавали с новия човек, с комуниста като пример за безпартийните?**

Хр. Малинов: — Миналата година разговаряхме за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание, за естетическото възпитание. Тогава стана дума тази тема да не се обсъжда само с Комсомола, както беше предвидено, а да стане общо с колектива. Разглеждаме и формите, които използваме. А те са много. Ние сме чести посетители на Националния академичен театър. Нашите хора много се интересуват от културни мероприятия.

До миналата година Комсомолът си организираше мероприятия за естетическо

Digitized by Google

възпитание, профсъюзите — също. От тази година имаме много хубаво решение — събират се партийната група, дружественият комитет и профкомитетът и изработват съвместна програма за класово-партийното, патриотичното, интернационалното и естетическото възпитание. И тя се изпълнява.

От две години провеждаме така наречените партийни събрания на колела, в движение с автобуси. През последните две години събранията преминаха под наслов „Историята на нашата партия — наш пример, наша слава". За тези събрания се извършва голяма подготовка. Всеки комунист има конкретна задача — предварително търси материали от историята на нашата партия, с които ни запознава в движение.

Конкретно за последното събрание. Тръгнахме от площада на града, където уредникът на музея говори за Дупнишката партийна организация във връзка с нейната 80-годишнина и 60-годишнината на Дупнишката комуна. Положихме цветя на паметника. Оттам посетихме лобното място на Мара Петлякова, където комунистката Ани Ризова се бе подготвила и разказа за нейния живот и за дейността ѝ. И там положихме цветя. На паметника на Бончук говори комунистката Евдокия Кръстовчева. В движение в автобуса, тъй като не минахме край лобното място на Коста Петров, Петър Пиперевски говори за живота и дейността му. Оттам отидохме пред паметника на Дупнишката комуна, където внукът на един от членовете на комуната, Владимир Радев, разказа за нейните мероприятия през трите години, когато е съществувала. Пред паметника секретарят на партийния комитет др. Стойков връчи заменените партийни билети на комунистите и оттам потеглихме за София. На Владая спряхме. Там Николай Сбурев се беше подготвил и разказа за Владайското въстание. Оттам отидохме в къщата музей „Георги Димитров". Там ни разведе екскурзовод. След това посетихме Националния музей на революционното движение, в залата на партизанската слава проведохме организационно събрание за приемане на нови комунисти. Поднесохме цветя на Мавзолея на Георги Димитров, поклонихме се пред саркофага, а вечерта посетихме постановката „За честта на пагона" в Националния академичен театър.

Такива събрания започнаха да организират профорганизацията и комсомолските дружества.

През настоящата година събранието ще бъде под наслов „Моята стара и млада родина", ще бъде два дни с по-голям маршрут — Велико Търново, връх Столетов. Готвим документите за приемането на нови членове.

„Партиен живот": — Как колективът оценява мерките на партийната организация срещу онези, които нарушават реда и дисциплината, социалистическата законност?

Хр. Малинов: — През миналата година разгледахме партийното положение на две наши комунистки, които бяха хванати в кражба на спирт. С тях аз се срещнах няколко пъти, разговаряхме, но те проявиха неискреност. Веднъж, два пъти пред партийното бюро те отказваха да признаят. Дори стана така, че бяха замесени и външни хора. Започнаха да укриват едната и излизаше, че само другата е крала.

Много критично се отнесе партийната организация към тях. Всички гласуваха за изключването, само един се въздържа. Бюрото на общинския комитет потвърди нашето решение.

Трябва да ви кажа, че ние ги изключихме и предложихме да бъдат наказани по административна линия. Но стопанското ръководство въобще не предприе никакви мерки:

„Партиен живот": — Прокурорът е трябвало да ги подведе под съд, а съдът да си каже думата.

Хр. Малинов: — Първото решение на стопанското ръководство беше да бъдат понижени в разреди, но се изсили и писа „дисциплинарно уволнение". Те ходиха до обединението и стопанското ръководство задържа наказанието. И хората в колектива започнаха да говорят — ето вие ги изключихте, но заводското ръководство не предприе никакви мерки. Общинският комитет, когато е приемал преценката на директора на завода, е поставил въпроса, че не изпълнява решенията на първичните партийни организации. Още същия ден, след като се върна от заседанието, директорът пусна заповедта за наказание. Но бяха минали вече 5—6 месеца. Понижени бяха с по два разреда за по три месеца. Такова беше и нашето предложение. Ние искахме те да почувстват вината си и колективът да я почувству-

Digitized by Google

ва, за да може след това да им въздействува.

„Партиен живот“: — Другарю Малинов, как преценявате в крайна сметка, партийното бюро и първичната организация винаги ли успяват да открият проблемите на колектива, които искат партийна намеса? Има ли въпроси, по които ви се подсказва от ръководните органи, че трябва да се намесите?

Хр. Малинов: — Оказа се, че малко познаваме работата на ремонтно-механичния цех и на помощните стопанства, с които основният цех има по-малко контакти. Това го оценяваме като наша слабост. Дори и от комбинатския партиен комитет другарят Стойков много пъти ни пита за някои сигнали в помощните стопанства и ни упреква, че не им обръщаме достатъчно внимание.

„Партиен живот“: — Нямате ли партийно влияние в тия звена?

Хр. Малинов: — При нас имаме колективи със съвсем малко комунисти. Дори в цеха имаме производствени фази, където нямаме комунисти. Във фаза „Техническа аскорбинова киселина“ например нямаме нито един партиен член. Но там самата работа е такава, хората са с ниско образование и нямаме възможност да приемаме от тях. Докато на другите места, както в останалите фази, където работят хора с по-висока култура, с образование, имаме добро партийно ядро. Слабо ни е партийното влияние в помощните стопанства. В хладилно-компресорната станция вече станаха 30 човека, а имаме един комунист. Там сега се засили комсомолската организация. В парната централа също е само един комунист. Тези партийни членове не са постоянно в колектива, те работят по двама души на смяна. Така че там е слабо нашето влияние.

Миналата година приехме 10 нови членове. Тази година сме се насочили към хора от помощните стопанства, където е слабо партийното ядро.

„Партиен живот“: — Много са предпоставките, които подтикват и обуславят самодейността на първичните партийни организации. Особено важни са компетентността на секретаря и на партийното бюро, политическата зрелост и организационният опит на комунистите, социалната среда, в която са изградени и функционират, състоянието на вътрешния им живот и не на последно място

ИДЕЙНОТО ИЗРАСТВАНЕ И АКТИВНОСТТА НА КОМУНИСТИТЕ

Умеят ли първичните партийни организации системно и планомерно да възпитават идеологически своите членове, да подхранват техния социален оптимизъм, да повишават тяхната социална активност?

С. Милева: — В нашата първична партийна организация водим целенасочена и конкретна идейновъзпитателна работа за повишаване активността на комунистите, за изпълнение на задачите, които се поставят пред тях.

Преди всичко грижи отделяме за усъвършенствуване на социалната среда като важна предпоставка за възпитанието и формирането на идейно убедени и социално активни личности. Ние на друго място не можем да видим изявата на отделните комунисти освен в средата, в която работят, там, където изкарват почти целия ден — в трудовия колектив.

Digitized by Google

Партийното бюро правилно спря своето внимание върху тоя проблем и започна да търси пътищата за неговото решаване.

Първият въпрос, върху който обърнахме внимание на стопанското ръководство, това беше въпросът за задоволяване на нашите работници с топла и питателна храна на самото работно място. А работните площадки у нас започват от Радомир — гр. Станке Димитров, гара Генерал Тодоров — Петрич, гара Генерал Тодоров — Кулата и гр. Станке Димитров — Бобов дол. Условията, при които работят нашите работници и специалисти, са тежки. И зиме и лете, при пек и студ те винаги са на открито, поддържат железния път. Това наложи партийното бюро да настоява да се набележат допълнителни мероприятия за снабдяването на бригадите с фургони, за да могат работниците при по-добри условия да обядват и да почиват.

Другият въпрос, който трябваше да се реши, беше извозването на работниците. Трудности се срещнаха, тъй като не навсякъде железният път е успореден с шосейния. А нашите хора идват на работа от 7 до 10 км. Нямаше автобуси и затова трябваше да се положат много големи усилия. Влезе се във връзка с Бургас, с Варна и успяхме да решим този въпрос.

Сега със собствен автомобилен транспорт се доставя топла храна на всяко работно място. Извозваме всичките работници с коли от местоживеенето до мястото на работа и обратно. Сега не отиде ли сутринта автобусът да ги вземе, те не идват на работа. А това струва много скъпо на предприятието.

Радва ни, че комплексно решихме този проблем и че Министерството на транспорта даде висока оценка на нашата инициатива и я заложи в своите мероприятия да бъде разпространена във всички железопътни секции в страната.

Следващият въпрос, на който обърнахме голямо внимание, беше въпросът за социалистическото съревнование. Под ръководството на партийното бюро и на основата на опита, който бяхме пренесли от железничарите в Киев, разработихме система за водене и отчитане на социалистическото съревнование. След въвеждането на бригадната организация на труда и новия икономически механизъм веднага се съобразихме с техните изисквания, обвързахме показателите на съревнованието с показателите на бригадната организация на труда и образуването на индивидуалната работна заплата.

Правилното съчетаване на материалните и моралните стимули повиши творческата инициативност на работниците. Присъждането на званията „Ударник", „Образцов служител", „Най-добър в професията" и утвърдилата се практика да се пишат поздравителни писма до семействата имат голямо психологическо въздействие. Те предизвикват гордост от постигнатите успехи. Нашите работници израстваха в очите на своите близки. Пишем писма и до техните съпруги, там, където те работят. По такъв начин броят на първенците непрекъснато се увеличава. Само за 1980 г. сме присъдили духовни стимули на 120 работници и материални — за 4 хиляди лева. Това говори за настъпилите изменения в психиката на нашия работник, в който се открояват такива качества като хуманизъм, другарство, чувство за взаимопомощ и други.

В чест на 1300-годишнината на българската държава, 80-годишнината на Дупнишката партийна организация и 60-годишнината на славната Дупнишка комуна общинският комитет на партията излезе с призив до всички колективи в селищната система предсрочно да изпълнят плана за социално-икономическото развитие за седмата петилетка и за 1980 г. Партийното бюро подготви специален призив, съобразен с нашите конкретни условия. Колективът с голям ентусиазъм откликна на призива и на 1 септември 1980 г. можахме да рапортуваме пред Централния комитет на партията за предсрочно изпълнен петилетен план по всички технико-икономически и качествени показатели. Подобрихме качеството на железния път, като постигнахме отличната бална оценка 111 наказателни единици средно на километър при план 200 наказателни единици.

Изпълнихме плана по обем за капиталните ремонти 111 на сто. Постигнахме производителност на труда на едно заето лице 118 на на сто. Дадохме на народното стопанство надпланов обем за петилетката 450 хиляди лева. Изпълнихме и най-важния показател за железопътния транспорт — не допуснахме брак, авария, катастрофа.

„Партиен живот": — Приложението на новия икономически механизъм и по-нататъшното усъвършенстване на бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка са надеждни лостове за повишаване на социалната активност на трудещите се. Но успоредно с тяхното действие е необходимо и партийно влияние. **В какво се състои идейновъзпитателното въздействие на първичната организация, каква индивидуална работа извършва тя, за да растат инициативата и творчеството на трудещите се?**

С. Милева: — Ние знаем, че в основното производствено звено — бригадата — най-добре се използва колективната мисъл, големият производствен и социален опит на ра-

Digitized by Google

ботниците; най-пълно се съчетават обществените с личните интереси, най-добре се възпитава ново отношение към труда, ново отношение към социалистическата собственост и пр. Това наложи да преустроим идейновъзпитателната работа, да я пренесем в бригадите, в най-малките клетки на трудовия колектив. Стремяхме се да разнообразим мероприятията, защото се убедихме, че идейновъзпитателната работа с многообразните си форми на въздействие е силно оръжие, стига то да се използва умело, навреме, съобразно обекта, върху който се въздействува. Нашата цел беше въздействието да не бъде временно и кампанийно, а постоянно. Или, както гласи народната поговорка, „Капката пробива камъка не със силата на удара, а с точността и постоянството на падането върху него".

Възпитателната дейност осъществяваме в бригадите там, където хората работят. Не ги викаме при нас, а отиваме при тях, т. е. на месторабота и местоживеенето. Стремим се да свързваме възпитанието със задачите, които има да решава в момента трудовият колектив или бригадата. Започнахме с вечерите на професията на работниците по местоживеене. Там отиваме и провеждаме мероприятието. На него каним и обществените организации в селото, идват и представители от жп управление— София, от стопанско обединение „Български държавни железници", от отдел „Транспорт и съобщения" на Централния комитет на партията. С тези вечери целим да покажем красивото, героичното в професията на железопътния работник и необходимостта от нея. Тъй като нашите работници по поддържането на пътя са вече на възраст, а по-рядко идват млади хора, искаме да задържим тези, които са при нас. Тези вечери се превръщат в празници за цялото селище, а това не може да не предизвика у нашите работници законна гордост.

Освен това организираме и вечери на трудовата слава, посветени на първенците, чийто опит трябва да се множи. Работниците и техните семейства, обществеността на селището приемат със задоволство тези вечери. Каква гордост предизвика у нашите работници показването им в присъствието на най-близките им пред цялото село чрез късометражните филми, заснети в процеса на работата, разказите за техния резултатен труд, поздравленията за успехите им. Смятаме, че така се доближаваме до целта — да възбуждаме още по-голяма любов към професията, да предизвикваме активност за още по-добра работа в желаната насока.

След като е постигнала определени резултати от тези мероприятия, бригадата се удостоява със свой патрон. Това създава поводи и възможности комунистите и членовете на бригадата да се изявят още по-добре, задължава ги да поемат още по-високи обещания за изпълнение на производствените задачи. И още нещо: поемаме шефство над ученически паралелки, или над паралелката, която носи същото име. На годишнините на патрона се отчитат резултатите в бригадата, учениците си отчитат успеха. Това създава много голяма политическа насоченост в колектива. И сред учениците от отрядите, които са в дружески отношения с нашите бригади, се наблюдава повишаване на успеха, защото и те дават отчет пред нашите работници.

„Партиен живот": — Ефективността на бригадната организация на труда много зависи от културата, от организаторските способности, от творчеството на низовия ръководител — бригадира, от неговото умение да работи с хората. Той трябва да притежава необходимите икономически знания, да разбира много добре същността на бригадната организация на труда и по новому да ръководи колектива. **Какво е положението при вас?**

С. Милева: — Радостното е, че имаме 14 бригади, 9 от които се ръководят от членове на партията, а другите бригадири са активни членове на Комсомола и са предложени за приемане в партията.

Съобразявайки се с високите изисквания, работим индивидуално с бригадирите. Запознахме ги с основните положения на бригадната организация на труда и настъпилите изменения при приложението на икономическия механизъм. Ние сме едни от първите, които възприеха и внедриха бригадната организация на труда още през 1979 г. Това бе резултат от упоритата идейновъзпитателна работа.

Необходима бе и конкретна работа, конкретни разговори с всички членове на бригадата, за да ги убедим, да разберат пре-

Digitized by Google

димствата на бригадната организация на труда. За тази цел партийното бюро определи отговорници за комплексното решаване на всички възникнали въпроси в бригадите. Отговорникът информира партийното бюро за ония нерешени въпроси в бригадата, които трябва да се решават от бюрото или от стопанското ръководство.

В резултат на това в бригадите се създадоха добри другарски взаимоотношения, ведра атмосфера за работа. Всеки се чувствува равноправен член на колектива и лично носи отговорност за съдбата на плана, за крайния резултат. По-малко са вече негативните явления в бригадите. В секцията няма случай на самоотлъчка. Намаляха проявите на лоша трудова дисциплина. Партийното бюро много държи за дисциплината на комунистите. Досега нямаме наказани комунисти.

Всичко това позволи много бързо да се внедри и укрепи новата организация на заплащане — на всекиго според личния принос, според количеството и качеството на вложения труд. В резултат на бригадната организация при нас годишно средната заплата през 1980 г. е нараснала с 400 лева на един работник от бригадата в сравнение с 1979 г. Разбира се, срещнахме много трудности, докато убедим всеки работник, че от неговата работа зависи и работата на бригадата.

„Партиен живот": — Какви са резултатите? Какво печели колективът?

С. Милева: — За идейното израстване, за високото съзнание на комунистите говори техният резултатен труд. Само за годините на седмата петилетка пета комплексна бригада седем пъти бе носител на преходното червено знаме на железопътно управление — София и на комбинатския профкомитет, което през 1980 г. остана завинаги притежание на бригадата. За първото тримесечие на 1981 г. в чест на XII конгрес на БКП бригадата е отново на първо място. Тя постигна най-ниската бална оценка: 38 наказателни единици средно на километър — постижение, най-добро в района на секцията, в системата на железопътно управление — София и доближаващо се до световното равнище. Нашата секция е може би единствената с такива постижения.

Шеста комплексна бригада е носител на знамето 4 пъти. Четвърта комплексна бригада — 3 пъти. Това знаме на железопътно управление — София не е напускало пределите на железопътната секция още от началото на 1979 г. То си стои в секцията и се предава от една бригада на друга цели две години и за първото тримесечие на 1981 г. остава пак при нас.

За постигнатите успехи Централният съвет на Българските професионални съюзи и Министерството на транспорта определиха железопътна секция — гр. Станке Димитров за предприятие еталон по прилагане на бригадната организация на труда в системата на железопътния транспорт.

За издигане на още по-високо равнище идейно-политическото, патриотичното и интернационалното възпитание на комунистите и безпартийните важно място в работата на първичната партийна организация заема изучаването опита на 53-та секция в Брянск — СССР, с която сме в дружески отношения и в социалистическо съревнование от 1970 г. През 1980 г. бе подписан договор за социалистическо съревнование за още 10 години.

Нашата седма комплексна бригада е в съревнование с втори участък на секцията в Брянск. Тяхната бригада носи името на легендарния командир на Рило-Пиринския партизански отряд Васил Демиревски — Желъо, а нашата бригада — името на геройски загиналата партизанка Валя Софрониевна. Всяка година си разменяме делегации. Те идват обикновено в навечерието на Девети септември, ние отиваме за Октомврийската революция. Учредили сме приз на дружбата, който се предава на бригадата първенец.

Дните, когато съветските гости са при нас, чувствуваме като празници. Правим срещи, става един непринуден разговор. Те говорят за своите успехи, ние — за нашите, в мила и сърдечна обстановка.

Един от съветските почини, намерил последователи в секцията, е починът на Степан Витченко. Наставниците се грижат за новопостъпилите работници, за по-бързото овладяване на сложните процеси по поддържането на железния път. Това са предимно комунисти с изграден авторитет, идейно убедени, политически активни. Те помагат за формирането на нравствени идеали у младите хора. Наставници, които служат за пример, са Страшимир Христов, Радка Виденова, Васил Кацарски, Михал Сърбински и други. Те предизвикват стремеж у работниците да следват техния пример.

Чрез срещите за обмяна на положителния опит популяризираме техните постижения и те стават цел на по-младите и новопостъпилите работници. Ние сме горди, че в нашите редици израсна героят на социалистическия труд Георги Алексиев — началник-секция и член на партийното бюро, който е първият герой на социалистическия труд в гр. Станке Димитров.

„Партиен живот": — На какво главно разчитате и с какво си обяс-

Digitized by Google

нявате вашите успехи в идейновъзпитателната работа?

С. Милева: — Ние не бихме постигнали идейно израстване на комунистите, ако не планираме идейновъзпитателната работа. Вече работим по перспективен план. В него намират място всички въпроси, които ще се разглеждат на събрания на първичната партийна организация: състоянието и усъвършенстването на масово-политическата работа като средство за мобилизиране на колектива, за изпълнение на производствените задачи и организиране на отдиха; състоянието на нагледната агитация и други. По този начин обхващаме цялостната идейновъзпитателна работа.

Особено внимание обръщаме на **индивидуалната работа с хората,** на устната политическа агитация. Единният политически ден се наложи като ефективна форма за идейно-политическата работа в самия трудов колектив. Членовете на партийното бюро се разпределят по бригади. Главната цел, която си поставяме с единния политически ден, е да се разясняват партийните задачи и тези, които има да решава трудовият колектив. Ние отиваме сред трудовия колектив на откровен разговор. Задават се въпроси, отправят се критични бележки за една или друга нерешена задача. На някои въпроси, които са от наша компетенция, даваме отговор веднага. Всичко това ни помогна да изградим стройна система в устната политическа агитация. Вече планираме тематиката на единния политически ден. Разбира се, тя се изменя съобразно важните политически събития и назрелите икономически, социално-битови и други въпроси в трудовия колектив.

За довеждане на задачите на деня, които поставя партията, до всеки комунист, до всеки работник, до всяка бригада помагат и агитационните колективи, в които влизат началниците и бригадирите, изтъкнати първенци и други. Партийното бюро полага повече грижи за тяхното обучение по проблемите на възпитанието. Стремежът е те да се утвърдят като организатори за изпълнението на задачите.

Друго средство, което възпитава у комунистите чувство за отговорност, за изпълнен дълг, е партийното поръчение. На комунистите от седми железопътен участък Иван Китов и Валентин Цветанов — ръководители на производствена група, Васил Кацарски, Михал Сърбински и други работници е поставено конкретно поръчение — да поддържат такъв железен път, който да гарантира сигурност при извозването на товарите от СМЕК „Бобов дол", така необходими за нашата икономика. Тази задача е трудна, тъй като междуремонтният срок на железопътния път е просрочен с 12 години, а това значи, че такъв ремонт е трябвало да се извърши преди 12 години, но по едни или други причини вишестоящата организация — стопанското обединение „Български държавни железници", не е отпуснала средства. Комунистите вложиха своето умение и старание, дадоха личен пример и увлякоха останалите работници в изпълнението на поставената задача.

Висока комунистическа активност, личен пример и всеотдайност проявиха Костадин Миленков — бригадир на II комплексна бригада — гр. Станке Димитров, Георги Бански — ръководител на производствена група, Васил Чоголянов, Димитър Шейтански. Те денонощно бдяха за сигурността на безнаставовия път, особено, когато горещините достигат 55—59°.

„Партиен живот": — Как и с какви критерии оценявате резултатите от възпитателната работа?

С. Милева: — Често се казва, че е трудно да се намерят точни критерии за оценка на резултатите от възпитателната работа. Но когато тя е свързана с непосредствените задачи на колектива, когато е насочена към определена цел, то и резултатите се виждат — идейно израснали, убедени и активни комунисти, които са в първите редици за претворяване в дело на всяка поставена задача, устремени към една цел — постигане на високи и трайни успехи в изпълнение на икономическата политика на Партията, за по-бързо изграждане на социалистическото общество.

За такъв резултатен труд говорят и постигнатите успехи от колектива на железопътна секция — гр. Станке Димитров. Партийното бюро обяви призив до всички бригади за превръщане на дните до XII конгрес в дни на ударен труд, за предсрочно изпълнение на плана за първото тримесечие на 1981 г. Първи откликнаха на призива комунистите и комсомолците. В чест на конгреса колективът на секцията рапортува за предсрочно изпълнен план за първото тримесечие на 1981 г. с 12 дни, дадена бе надпланова продукция за 45 хиляди лева.

С нараснало политическо съзнание, ентусиазирани от постигнатите успехи, 220 комунисти, орденоносци, първенци и наставници, работници и служители дадоха допълнително обещание освен обещанията, които бяха поели в началото на годината — до края на своята трудова дейност да работят образцово, без брак, аварии и катастрофи. Само през годините на шестата и седмата петилетка колективът на секцията 19 пъти беше национален

Digitized by Google

първенец в системата на стопанското обединение „Български държавни железници". 19 пъти сме провеждали тържествени ритуали с литературно-музикални програми за връчване на знамето на трудовата слава. Освен това сме носители на ордена „Червено знаме", което говори за постигнати големи успехи през шестата и седмата петилетка. Носители сме на юбилейни знамена — сто години от рождението на Ленин, Десети конгрес на БКП, знаме за спечелени пет последователни тримесечия, юбилейното знаме на общинския комитет на партията по случай 80 години от създаването на Дупнишката партийна организация. Цялата сцена на салона ни е украсена с големи червени знамена. Но най-голямата награда, присъдена ни в навечерието на Дванадесетия конгрес, това е орденът „Народна република България" — I степен.

„Партиен живот": — На Дванадесетия партиен конгрес генералният секретар на ЦК на БКП др. Т. Живков подчерта, че първичната организация не е само представител на партията в трудовия колектив, но и представител на трудовия колектив в партията. Това означава, че върху нейната боеспособност, върху нейната дейност пряко влияе

ФАКТОРЪТ СОЦИАЛНА СРЕДА

Каква е ролята на стопанския ръководител за засилване на самодейния характер на първичната партийна организация?

С. Милева: — Ще ви кажа няколко думи за началника на секцията — за ролята на този ръководител. Действително неговото звание „Герой на труда" е заслужено. Той винаги е сред хората. И дори държи в ръководството да представим график по колко пъти ще посетим бригадите в месеца. И казва: „Ние сме хората, които трябва да се срещаме с тях, да видим какви проблеми ги вълнуват, защото имат нерешени проблеми. Тези проблеми ние не сме ги решили поради това, че сме нехайни." И по неговия пример партийното бюро разпредели хората да отиват по бригадите. Въпросите, които се поставят там, се разглеждат в партийното бюро и на оперативките с административното ръководство. Всеки отговорник от ръководството и отговорникът от партийното бюро в присъствието на началника, партийния секретар и профпредседателя докладват какви проблеми има за решаване в бригадата. На тази жива връзка, която осъществяваме с хората благодарение на нашия началник, се градят успехите, които сме постигнали. Това има и много голям психологически ефект — те вярват в партията, вярват, че това, за което става дума, се осъществява и на дело.

Съвсем скоро имах такъв случай. Идва един работник при мене и ми казва: „Ела, другарко партиен секретар, да видиш какво ни е казанчето за храна!" Отивам в стола и действително на казанчето отгоре има едно специално приспособление, което се износило от употреба, оттам се изплисква храната. И ме пита: „Ти би ли се хранила при това положение?" Казах му, че ще проверя случая. На другия ден докладвах на началника. Началникът веднага извиква бригадира и го пита защо е допуснал такова отношение към социално-битов проблем на бригадата. В срок от една седмица им беше дадено ново казанче.

Ние се отнасяме към тези въпроси критично и държим за тяхното изпълнение.

„Партиен живот": — Такива въпроси трябва да се решават бързо, на място, при хората. **А какво ще каже директорът? Вие как виждате обусловеността социална среда — самодейност на първичната организация?**

П. Ганчев: — Нашият завод е създаден през 1965 година. Вече 16

Digitized by Google

години, откакто функционира като самостоятелна единица към стопанското обединение „Автомобилен транспорт“. Ние извършваме изцяло ремонта на „Икарус“ от цялата страна, също и на „Татра“. Самия ремонт извършваме в модерни халета по модерни технологии. Към самия корпус имаме съвременна парова централа, която може да отоплява югозападната индустриална зона. Преди се отоплявахме с печки. Сега зимно време се работи с летни дрехи. Освен това имаме много хубава съблекалня и баня. Банята се използва, но не функционира през цялото време, тъй като страдаме за вода. За да облекчим града, направихме помпена станция за битови и промишлени нужди. Поевтинихме храната на работниците в завода. В чест на конгреса стигнахме до 50 на сто поевтиняване на храната: един обяд струва от 25 до 30 стотинки при три порции.

„Партиен живот“: — Много актуален е въпросът за поевтиняване на храната в работническите столове.

П. Ганчев: — Видяхме, че нашите работници имат голяма нужда от медицинско обслужване и направихме зъболекарски кабинет. Решихме и друг въпрос: построихме пералня. Работниците да не носят омаслените дрехи в къщи, а те да се перат и гладят в завода. Всичко сме направили, но другарите, с които сме сключили договор за машините, не ни ги доставиха на време. Обещават към 15—20 май да ги доставят и пералнята ще започне да функционира.

При нас се води голяма борба за качеството на продукцията и много са големи санкциите за рекламации. Все още има рекламации. И бих ги групирал така: над 50 на сто са от самите части, над 45 на сто са от експлоатацията, тъй като кадрите не са подготвени за това сложно оборудване. „Икарус“-ът е много сложна машина, дори най-сложната.

Ние знаем, че без солидни кадри не можем да вървим напред. В момента в завода от състава 44,23 на сто са средни техници, 36,13 на сто са със средно професионално образование, 7,17 на сто — със средно и само 12,5 на сто са с основно образование, но те пък са добри практици, имат дългогодишен опит. С други думи, в колектива работят образовани и добре подготвени изпълнителски кадри. В момента нашите работници са съвсем млади хора, средната възраст е между 26 и 27 години. От тях продължават образованието си във вечерен техникум по приложима в завода специалност 18 души. Имаме и пет стипендианти. Засега не сме решили въпроса със спортна площадка и той тежи на ръководството.

Искам да ви кажа и това, че в завода няма текучество, не се работи извънредно. В събота и неделя не се работи. Но през работното време няма абсолютно никакво разкарване. Дисциплината при нас е задължителна за всички.

През цялата осма петилетка заводът ще бъде строителна площадка. В момента строим един голям корпус. Понеже нашето предприятие е базово на училището по автотранспорт, ще започне изграждането на едно хале за производствена практика. Ще се построи пречиствателна станция, защото работим с много масла и др.

Поставили сме въпроса пред общинския партиен комитет във връзка с жилищното настаняване и вярвам, че ще се реши, тъй като немалко въпроси се решиха. Искаме да ни дадат изградени жилища, а ние ще си ги довършваме. И смятам, че тогава заводът ще се стабилизира извънредно много.

При нас вече стана традиция, когато се издаде нормативен документ, да не се търси начин да се коментира и ако може да не се изпълни, а да се търси начин как да се изпълни по-правилно. След излизане например на Първо постановление най-напред запознахме стопанския комитет и профкомитета с нашите решения, запознахме и партийното бюро. Не търсихме лекия начин, къде най-бързо да направим свинеферма, а след това да няма никакъв прираст. Посъветвахме се със специалисти и тогава вече помолихме общинския народен съвет да ни определи място. Много труд хвърлихме, много бригади дадохме, но направихме модерна свинеферма.

Общинският народен съвет ни възложи план 5 тона месо. Ръководството направи сметка дали ще бъде ефективно да се отглеждат 50 прасета. Един човек не може да ги гледа, трябва да са двама. А двама души с 50 прасета — не върви. Бяхме принудени да отглеждаме над 200. И миналата година отчетохме над 15 тона месо на държавата. Имаше моменти, когато месоцентралата не можеше да ни доставя месо, но ние разполагаме със свои запаси. И мога да ви уверя, че винаги имаме месо.

Тази година през първото тримесечие отчетохме над 4 тона месо. Очакваме за годината да достигнем около 16 тона. Вярно, че не приключваме с кой знае каква печалба, но не оме и на загуба. Миналата година имахме 1600 лв. печалба. Тази годи-

Digitized by Google

на сме запланували 2 хил. лева, но по-важното е, че ще можем да дадем на държавата 16 тона месо.

По ширпотребата. Тази година изпратихме специална група в Пловдив да види какво можем да вземем оттам и да го произвеждаме. Съставихме нова програма, с изпълнението на която ще получим по-голям процент печалба, за да можем да решим някои социално-битови въпроси. Защото основният източник на средства за такива нужди е ширпотребата. Смятам, че тази година ще изпълним над 200 на сто плана по ширпотребата, който ни е възложен от обединението. Тъй като искахме да поевтиним храната, изградихме оранжерия, но в момента там насадихме карамфили. А от карамфилите, трябва да ви кажа откровено, се печели извънредно много. Следващата година смятаме да я засадим с това, за което е замислена: през зимата да имаме пресни зеленчуци — домати и краставици. Може би ще направим още една оранжерия, та да има и зеленчуци, и цветя. В нашия район хората обичат цветята, всяко семейство отглежда цветя. Това е по 76-то постановление.

Има обаче нещо, което много ми тежи, и искам да го споделя с вас — за изменението на плана. Планът се променя през цялата година. Ние никога не сме искали намаление. Напротив, на нас планът ни е увеличаван винаги. Но се получава лошо. Тъкмо разясним на хората задачите и планът пак се промени.

И друго нещо, което също ме измъчва. Смятам, че при нас поне още с 3—4 на сто ще можем да повишим обществената производителност на труда, която изпреварва над пет пункта средната работна заплата. Мен ме измъчва тази бюрокрация, която вие най-много бичувате. Всеки ден ние отдолу изпълняваме задълженията си, а нагоре не винаги се изпълняват навреме, понякога дори въобще не се изпълняват.

Освен това много са контролните органи. Имало е моменти, когато в завода идват по две-три комисии на проверки наведнъж. И тогава се чудим дали да слезем при хората, или да стоим при неканените „гости".

„Партиен живот": — Като стопански ръководител кога и доколко се вслушвате в първичната организация? Виждате ли разлика между партийната и стопанската ви работа?

П. Ганчев: — Когато станах стопански ръководител, първият въпрос, който ми зададоха, беше: има ли разлика между партийната и стопанската работа? И аз направо отговорих на тези мои колеги, че действително има разлика. Разликата е тая, че партийният ръководител може да бъде стопански ръководител, а стопанският ръководител по-трудно се захваща да бъде партиен ръководител. Действително стопанските задачи са и партийни задачи, но ръководителят не мине ли един партиен стаж, не работи ли например като партиен секретар, както аз съм работил 17 години, ще му е трудно, защото трябва да работи с хората. При нас се получи точно обратното — нашият партиен секретар е бил 16 години стопански ръководител. С него си сменихме ролите.

При нас колективът е единен, партийната организация е сплотена. Един път в месеца провеждаме организационно събрание, а на два месеца — просветно. Освен това имаме и добър политически актив, в който влизат всички стопански ръководители. Чрез него всички задачи се разясняват.

При нас много хубаво минава единният ден за политическа агитация. Тази година досега три пъти сме се събирали. Първото събиране беше по проблемите на социално-икономическото развитие на страната, на окръга и на селищната система, но ги свързахме с проблемите на завода. Това се посрещна много добре. Второто беше за ролята на първенците и челниците в производството. И третото — за XII конгрес на партията. Доволни сме, че този ден преминава много хубаво.

Конкретно дали си преплитаме функциите с партийния секретар? Аз ви моля съвсем правилно да ме разберете. Имаме спорове, но ние спорим пред партийното бюро. Изпълняваме всички решения на партийното бюро и на първичната организация. Критиката при нас е добре развита. Един път в месеца правим отчет, един път в месеца запознаваме с отчета самите бригади и едновременно се отчитаме как сме изпълнили поставените въпроси. В началото, когато отидох в завода, някои другари не бяха съгласни да се отчитат пред работника. Аз им казах, че и директорът е работник, че всички сме работници, само че на различни сектори и всеки е задължен да се отчита за своята дейност.

Когато получаваме някои решения на Централния комитет, на окръжния или общинския комитет, най-напред се запознаваме с всички документи и подготвяме меро-

Digitized by Google

приятия и винаги взимаме някакво решение. Имаме практика в началото на събранието да отчитаме какви решения са взети на предишното събрание и как са изпълнени, след това преминаваме към дневния ред.

Искам да споделя с вас и друго — при нас над 60 на сто от работниците са от селата. Те на село се трудят, дойдат в завода и пак се трудят. Хората от селата са много трудолюбиви. И от града също имаме много съзнателни, много добри работници. И стопанското, и партийното ръководство търсим начини да убеждаваме хората. Това е основният метод на работа. И ако някой, въпреки че е убеден в това, което се иска, си е намислил нещо и си го прави, тогава вече взимаме стопански мерки, налагаме наказания, за да предпазим останалите. Избягвали сме излишните наказания. Другарката Милева каза, че не са наказвали партийни членове. Аз съм наказвал и партийни членове, защото комунистът трябва да се откроява от останалите. Но преди да го накажа, запознавам партийния секретар и препис от заповедта изпращам до партийното бюро, за да информира събранието за какво точно е наказан комунистът. При нас въпросът за номенклатурните кадри се поставя от ръководството пред партийното бюро и то взема окончателно решение. Ние нямаме случай да наказваме хората без знанието на партийното бюро.

Сега сме си поставили за цел да помогнем финансово на училищата, където учат децата на нашите работници. Като начало през следващата година ще гледаме да дадем поне безплатна закуска на тези деца.

Б. Вирчев: — Моите колеги са от предприятия, утвърдени с успехите си. За разлика от тях нашият завод допреди 3 години беше изоставащ, сменяха се директор след директор. Не се изпълняваха качествените и количествените показатели. Разбира се, за това съществуваха и обективни причини, но заводските ръководители твърде много се позоваваха на тях, като насаждаха подобни настроения и в работническия колектив.

С помощта на общинския комитет на партията обективните причини бяха премахнати. А застоят продължаваше. Наложи се в партийното бюро да преоценим цялостната си организаторска и политическа работа. И дойдохме до извода, че действително работата ни куца, и поспециално по въпросите, свързани с вътрешнопартийния и организационния живот, с издигането на ръководната роля и авторитета на първичната партийна организация и на отделните комунисти.

„Партиен живот“: — Не можем да говорим за самодейност, ако на организацията ѝ липсва организираност. Наистина много важен е въпросът за

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯ ЖИВОТ

Б. Вирчев: — Именно в тази връзка искам съвсем накратко да разкажа за някои от формите, които сме използвали, за да издигнем на необходимото равнище партийното бюро, първичната партийна организация, а оттук и на целия колектив. Успяхме да активизираме хората, сега заводът ни е едно отлично предприятие. Достатъчно е да посоча факта, че нашите работници вече три години наред получават някъде около 400 лв. годишна премия на човек.

Преди всичко си уточнихме критерии за активността, за авангардната роля на комунистите, като на първо място поставихме проявите в сферата на труда. След това излезе една инициатива на окръжния комитет на партията: широк разговор се проведе в първичните партийни организации за личния принос на комунистите в изпълнение решенията на XI конгрес. В рамките на разговора издигнахме на висота самоотчета на комунистите, като започнахме с ръководителите на предприятието. Замяната на партийните членски книжки също допринесе да се повишат активността и отговорността на всеки от нас, за работата на първичната организация, на бюро-

Digitized by Google

то, на цялостната стопанска дейност.

Допреди 2—3 години общинският комитет на партията често и основателно ни критикуваше, че имаме много отсъствуващи от партийни събрания. Организацията наброява 48 членове, а от събранията отсъствуваха по 18, 19 до 20 човека. Анализирахме причините на това явление, споделихме ги с комунистите, направихме изводи. Подобрихме плановостта, намалихме броя на обсъжданите въпроси на партийното събрание, ние обсъждахме по 3—4 въпроса на партийно събрание. Особено внимание обърнахме на качеството на материалите за събранието. Засилихме критичния дух на материалите: персонална оценка, персонална критика независимо от ранга — директор, зам.-директор, секретар на партиен комитет и т. н. Наложи се и да накажем някои членове на партията. Тези мерки дадоха положителен резултат. Активността на комунистите при разискването на въпросите прерасна в трудова активност и обществена активност. Стабилизираха се трудовите колективи, климатът, взаимоотношенията в тях, съдържателни и интересни са техните мероприятия.

„Партиен живот“: — Значи водите настъпление по всички фронтове. Индивидуалната работа, масовите форми на въздействие...

Б. Вирчев: — Да. Много умело използваме например партийното поръчение за засилване дейността на комунистите. И сега, в началото на тази година, на всички комунисти сме дали партийни поръчения, съобразени, разбира се, с възможностите на комунистите, с интересите им, да им достави удоволствие да ги изпълняват.

Ето, възложихме партийно поръчение на нашите ръководители, на директора и неговите заместници, на секретаря на партийния комитет да направят предконгресни срещи с някои производствени звена, да ги информират по въпроси от международен и вътрешен характер. Естествено, не бяха подминати и въпросите, свързани с тревогите, с настроенията на хората при нас. Това засилва връзката между ръководителя и работническия колектив.

На двама комунисти възложихме да проучат дали хората са достатъчно информирани по различните проблеми и събития, какви въпроси ги интересуват. Комунистите много добре си изпълниха поръчението. Анализирайки отговорите от направената анкета, ни предложиха и план за лекционната пропаганда на първичната партийна организация до края на 1982 г.

„Партиен живот“: — Отбелязвате съвсем вярно, че в работата с поръченията трябва да се съобразяваме с интересите и възможностите на хората. **А в същото време да не забравяме: интересите се възпитават, възможностите на комунистите, а оттам и на цялата първична организация се формират, разширяват чрез добре организираното политическо обучение, в практическата работа, в това число и в работата с поръченията. Възможностите на организацията растат и когато в нея има постоянно приток на млади, способни хора...**

Б. Вирчев: — Понякога ни се подхвърля от вишестоящите органи и ръководители, че ние в известна степен подценяваме въпроса за увеличаване на партийното ядро. Бюрото не споделя такава оценка. Нашата първична организация съществува вече 9 години. За това време сме приели само 8 членове на партията, действително недостатъчно. Но трябва да кажа и това, че в резултат на засиления контрол, на повишената взискателност към кандидатите тези 8 комунисти са за пример навсякъде и във всичко!

Имаме много кандидати за встъпване в партията. Някои кандидатури отхвърляме, съвсем честно и откровено обясняваме на хората причините, сочим им слабостите, къде грешат. И не считаме въпроса приключен. Даже сме им дали възможност за изява във всички области на живота в завода и се ръководим от този принцип. А в бъдещата си работа отново ще преценим техните качества за членове на партията. Между другото, тези хора не ни се сърдят. С малки изключения, за едно от тях искам да разкажа.

Преди няколко години в завода ни постъпи млад специалист — инж. Дончев. Допадна ни: добър специалист, човек с висока обща култура, компетентен по въпроси от различни области, изключително вежлив, активен общественик. Тогава все още инженерите бяха малко и ние, партийното ръководство, го предложихме за началник на технологичния отдел, който е от изключително значение за производството. Само няколко дни след заемането на длъжността инж. Дончев ми каза: „Време е вече да се заемете и с партийното ми членство.“

Digitized by Google

Много бързо, може би в рамките на месец, той ходи до родния си град и си подготви документите за членство в партията. Препоръките бяха прекрасни, само в сведението от кварталната партийна организация имаше съвсем малко негативни данни за неговото семейство. Смути ни не това — смути ни настойчивостта, с която инж. Дончев започна да ни убеждава, че сведението не отговаря на истината, то изразява лично отношение. Между другото той не забрави да спомене, че са добри съседи с един от партийните ръководители на града ни. И наистина след известно време един от инструкторите на тогавашния градски комитет на партията ми се обади по телефона: „Другарю Вирчев, поръчано ми е да ви предам от името на др. Бояджиев, първия секретар: той е разбрал, че сведението е тенденциозно и не бива да го взимате много под внимание." Членовете на партийното бюро, включително и аз бяхме единодушни, че такова нетактично вмесване в работата на партийното бюро не е правилно. А докато чакахме новите сведения, минаваше време, ние все повече опознавахме инж. Дончев. И при повторното разглеждане на въпроса на заседанието съвсем ясно му казахме, че партийното бюро може да отмине забележките за произхода, защото в случая те не бяха и съществени. Но вече не можеше да отминем поведението му. За това време той се бе превърнал в диктатор за отдела. Започна да преследва комунистите, крещеше грубо по повод на всяко малко закъснение или отклонение. Оплакваха се от него и безпартийните. Оказа се, че инж. Дончев не е и достатъчно подготвен, няма необходимата компетентност като специалист. Всичко това имахме предвид, за да не предложим на този етап кандидатурата му пред първичната партийна организация. Разговаряхме още няколко пъти с него, опитахме се да му въздействуваме, но той не взимаше под внимание нашите бележки. Наложи се в негово присъствие да направим среща в отдела. Оценките на партийното бюро напълно се потвърдиха и от мнението и становището на комунистите и безпартийните, на комсомолците от целия отдел. Дадохме предложение на стопанското ръководство и инж. Дончев беше освободен. Но и при напускането той каза: „Тук не ме приехте за член на партията, но там, където отида, ще бъда приет." Понататък не зная неговата съдба — може и да се е оказал прав.

„Партиен живот": — Напуснем ли принципната основа, сме загинали. Всяко отклонение от нея се плаща.

Б. Вирчев: — Случаят с инж. Дончев — един ярък представител на кариеризма, дълго се коментираше и от комунисти, и от безпартийни. Особено приятни за нас, членовете на партийното бюро, бяха изказванията от този род, че сме устояли на външната намеса, не сме се повлияли от становището на дадения партиен ръководител. Това в значителна степен повиши авторитета ни като партиен орган, повиши авторитета ни като комунисти, авторитета на партията в очите на колектива.

Самодейният характер на първичната партийна организация аз преди всичко свързвам с нейния авторитет.

Взаимоотношенията между комунисти и безпартийни, самите комунисти също оказват влияние върху авторитета на първичната организация, на партията. Като образец на правилни, хубави взаимоотношения между комунисти бих посочил тези между членовете на партийното бюро. На заседанията, при обсъждането на един или друг въпрос често е „горещо", възникват спорове, различни схващания и предложения, но крайното решение винаги е единодушно, него защищаваме упорито и настойчиво навсякъде. Малко са решенията, които сме предложили на организацията и не са приети. Тежко ни е, когато комунистите не са съгласни с наше предложение — не от накърнено самолюбие, а защото не сме го доогледали добре, пропуснали сме нещо и това е повлияло върху авторитета ни като партиен орган. Затова предлаганите материали и решения на партийните събрания винаги се стараем добре, задълбочено да обмислим предварително, за да не се посрамим пред комунистите.

Неотдавна на заседание обсъждахме дейността на партийната група при инженерно-техническите работници и личния принос на комунистите в практическото приложение на новия икономически механизъм. Редица конкретни измерения на досегашната работа на бюрото и комунистите показват, че в основни линии тя е организирана правилно, осъществява се последователно и целенасочено. Но ние сами разбираме колко още резерви има при нас...

Обсъждането на този въпрос с участието на партийните групови отговорници се превърна в интересен разговор по това, какво ни пречи, съществуват ли някакви фактори, които да не дават възможност нашите партийни групи, партийната организация да работи, да се изявява като самодейна организация. Единодушни бяхме, че никакви обективни причини и пречки за това няма. Напротив. Налице са ясните, конкретни решения на ЦК на БКП, предоставените големи пълномощия и права на партийните организации. Ако съществуват пречки, те са от субективен характер — опират главно до нашата дейност — на партийната организация, на партийния орган, до изявите на комунистите.

„Не е достатъчно — сочи Ленин, — да се наречеш „авангард", челен отряд —

Digitized by Google

трябва да действуваме така, че всички останали отряди да виждат и да са принудени да признаят, че ние вървим напред."

В тази връзка искам да се спра на още един въпрос. Има при нас един комунист, човек със заслуги в миналото, но изглежда с поизхабени нерви. В един спор в присъствието на безпартийни той направил изявления, които не може да се нарекат иначе, освен вражески. Около случая се образува цяла преписка. Първичната партийна организация не можеше да отмине това, да не даде оценка на лошата проява на своя член. А какво се получи? Лично комунистът идва при мен и носи преписката с резолюция от окръжния комитет на борците против фашизма и капитализма: „Другарю секретар, моля ви да вземете отношение и да уредите взаимоотношенията между комуниста и хората, с които се е карал там"...

„Партиен живот": — На първичната организация се дава предписание как да действува при случай, за който тя е най-добре, най-отблизо информирана, по който тя не само има право, но е и длъжна да вземе самостоятелно решение.

Б. Вирчев: — Така и аз поставих въпроса пред бюрото на общинския партиен комитет, когато се приемаше моята оценка като секретар. Другарите ме разбраха правилно и ме подкрепиха.

„Партиен живот": — На проблема „самодейност" може да се погледне и от друга страна — чрез дейността на по-горния партиен орган. **Умее ли той да постави граница между изискването за конкретна помощ на първичните организации и опекунството, между необходимостта да се очертаят главните насоки в работата и регламентирането, между потребността от обратна информация и отрупването с книжнина? С други думи, въпросът опира и до заводския, до общинския комитет, до тяхното**

КОМПЕТЕНТНО РЪКОВОДСТВО

Л. Болюкова: — Утвърждавайки авторитета, защищавайки правилната принципна позиция на партийния секретар, ние фактически утвърждаваме партийната позиция в трудовия колектив. И в това отношение общинският комитет на партията е безкомпромисен, намесва се много категорично и конкретно.

Мога да посоча и примери. Първият секретар на общинския комитет споменава за създадената ситуация в цеха на Химикофармацевтичния комбинат, когато административният ръководител направи опит за груба намеса в работата на първичната партийна организация, за нарушаване на демократическия принцип при избора на партиен орган. Създаде се известно настроение, въпросът бе поставен в заводския партиен комитет. Но неговото решение не ни задоволи, може би се бяха отразили и лични отношения. Бюрото на общинския партиен комитет взе категорично становище по този случай, началникът на цеха беше преместен на друга работа. Проблемите в работата със секретарите на първичните организации всъщност са вързани в една верига и комплексно трябва да се решават, за да има ефект. И ние обръщаме особено голямо внимание и на подбора, и на обучението, на всестранната подготовка на секретаря — да може той със своята компетентност да се налага като авторитетен политически ръководител. И на материалното стимулиране.

Б. Вирчев: — Аз може би 25 години се занимавам с организационна работа, обичам я. От пети клас съм станал председател на дружинен съвет. Бил съм член на ученическия комитет в гимназията, след това щатен работник на градския комитет на Комсомола. Девет години съм партиен секретар, а съм и заместник-секретар на партийния комитет в продължение на 4 години. Имам грамота, един от първите ме наградиха с екскурзия до Съветския съюз. Служебните си задължения се стремя да изпълнявам много добре. А накрая стопанското ръководство в нашия завод казва: няма отношение към изпълнението на производствената програма. И ми дадоха съвсем ниско трудово възнаграждение.

Л. Болюкова: — Ние искаме да издигаме авторитета на партийния

Digitized by Google

секретар, да го утвърждаваме като централна фигура в политическото ръководство, а в същото време, както каза Б. Вирчев, неговото възнаграждение зависи от административния ръководител. На комуниста е гласувано доверие, няколко години като партиен секретар той е показал със своята работа, че умее да организира хората, че те го уважават и обичат като политически ръководител. Защо тогава при новите щатни таблици, при атестирането му в съответното предприятие да не вземе тавана на заплатата, която му се полага, като, разбира се, се отчете и работата му като служител. И какво се получава? Той изпълнява служебните си задължения, изпълнява ги добре, едновременно с това върши огромна обществено-политическа работа, а виждате ли, по отношение на възнаграждението трябва да е изравнен с другите.

Общинският партиен комитет много сериозно се застъпи този въпрос да се преценява обективно, да се има предвид и това, че партийният секретар заедно със служебните си задължения върши и отговорна обществена работа, без да получава каквото и да е възнаграждение.

Искам да обърна внимание и върху въпроса за отношението към предложенията, мненията, проблемите, които се поставят на партийно събрание. Има случаи едната година се постави въпросът на отчетно събрание, другата година пак, третата . . . И хората си казват: „Ами все едно и също ли ще си говорим? В общинския партиен комитет е въведена такава система — всички предложения, мнения, проблеми, възникнали и обсъждани на отчетно-изборните и на останалите събрания, се картотекират, отправят се към съответните ресори и отговорници и се следи да бъдат доведени докрай, колкото и да е трудно. През ноември 1979 г. например комисия с представители на окръжния или на Централния кооперативен съюз, както се оправдават, повиши категорията на ресторанта в Ресилово, направи го първа категория. А този ресторант се ползва от всички, друго заведение в селото няма. Хората нямаше откъде да си купуват безалкохолни напитки, храна, закуска сутрин. На отчетното събрание на първичната партийна организация комунистите реагираха остро. Поставихме въпроса, мина през разни инстанции на окръжния кооперативен съюз и т. н. — цяла година никакво разрешение. Отново дойдохме на събранието тази година, и отново партийните членове питат — докога. Искам да подчертая, че възможностите на първичната партийна организация да решава такива проблеми са малки. Има много бюрократични инстанции, указания, нормативи, които ограничават бързото им, оперативно решаване. В края на кръщата категорията на заведението се смени, но трябваше да поеме отговорност общинският народен съвет, изпълкомът.

И един такъв проблем в рамките на общината. В завода, в цеха с комунистите се работи добре, те се изявяват и в труда, и в обществената дейност. Остава открит въпросът за работата с тези комунисти по местоживеене. Има опити да се ангажират те там, в решаването на проблемите на селището, на квартала: сега например по подготовката на изборите, по благоустрояването и хигиенизирането. Опитът, за който разказа др. Милева, е интересен. Тук искам да спомена и хубавата инициатива на др. Петър Ганчев, директор на Авторемонтния завод — те организират концерти на първенци по местоживеене. Там присъствуват семействата, роднините, съседите, дейността на първенеца се пропагандира сред тях, а това въздействува силно.

„Партиен живот“: — Разбира се, вие освобождавате комунистите, които изпращате да работят по местоживеене, от обществени ангажименти в завода, нали? Иначе много им се струпва. Няма да издържат.

С. Милева: — Аз съм по-нов секретар, може някъде да бъркам, искам вие да ми кажете. Става дума за партийното събрание.

Digitized by Google

Като минавам из бригадите, това са 14—15 колектива, те ми казват: „Вие взехте решение по даден въпрос, обаче са ви подвели, състоянието е такова.“ И аз така им обещах: Преди провеждане на събранието им пускам писма за дневния ред. Адресирам ги до бригадата — вътре влизат комунисти, безпартийни, всички. И те ми пишат по разглеждания въпрос, дават предложения. После, при вземане на решението, ги имаме предвид.

„Партиен живот“: — Това е много хубаво.

С. Милева: — Предстоеше да разгледаме състоянието на механизацията. Писах на бригадите да кажат какви въпроси имат. И те ми отговориха. Получих отговорите след заседанието на партийното бюро, току преди събранието. И какво излезе. Информацията, която изнесе пред партийното бюро механикът, дава отлична оценка; всяка бригада разполага с машини. И партийното бюро прие оценката. А когато получих материалите от бригадите, излезе, че има участъци, в които липсва механизация, а липсват и хора, които да работят с нея. И на партийното събрание ние взехме съвсем други решения.

„Партиен живот“: — А защо не поканите тези хора на самото събрание?

С. Милева: — Не е възможно, някои са в Петрич, в Кулата. Но пали резултат има? Веднага дадохме на механика срок да организира курса за квалификация. Вече е събрал хората, обучението започна.

Не знам дали тази практика е правилна. Просто хората ме накараха така да постъпвам.

„Партиен живот“: — Абсолютно правилно е. В документите на конгреса е написано **да се изучава общественото мнение, а формите вие си ги решавате. И друго. След Дванадесетия конгрес на партията още повече следва да се разгръща пряката демокрация, да участвуват хората в управлението, да се зачитат всички справедливи бележки.** Това ще бъде двуединен процес. Ще развиваме демокрацията и същевременно ще водим борба против бюрокрацията и мошеничеството. И тук много израства ролята на партийната организация.

Вие постъпвате абсолютно правилно.

Л. Болюкова: — Пред нас има много проблеми, много важни и отговорни задачи. Стараем се да вникваме конкретно в тях, да ги придвижваме, да ги решаваме. А това става единствено чрез укрепване авторитета на първичната партийна организация в лицето на отделния комунист и на тази основа — и авторитета на партията като цяло.

Digitized by Google

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СТИЛ НА ЖИВОТ

„Комунистът воюва за доверието на масите с разностранната си подготовка, с примера си на труженик и гражданин, с обаянието си на човек!"

Из доклада на др. Тодор Живков пред XII конгрес на БКП.

Предложили преди десетина години на Йордан Георгиев, тогавашен председател на кооперативното стопанство в Морава, Великотърновски окръг, длъжността заместник-председател на новосъздадения аграрно-промишлен комплекс в Свищов. Той отказал. Убеждавали го: ето на, новата длъжност ще му даде по-голяма заплата, нова работа, значително по-голяма власт от досегашната, изобщо — по-големи възможности за напредване в живота. Той пак отказал. Предпочитал да си остане в родното село Морава, да работи в производствения участък, там, където е направил първата крачка в своя съзнателен живот. И още един мотив — да остане при любимата си работа. Съобразили се с предпочитанието на председателя и го оставили ръководител на производствения участък в Морава.

●

Йордан Георгиев е от онова поколение, което направи първата копка в кооперативното движение в селското стопанство след победата на социалистическата революция у нас. През 1954 година съселяните му го избират за председател на кооперативното стопанство и той поема нелеката съдба на стопански ръководител в онова време, когато на трудоден заплащаха по петдесет стотинки. От върха на днешните успехи ние можем да оценим извървяното, но можем ли да разберем преживяното, радостта от преодоляната планина от трудности на първите сеячи в кооперативната нива. Мнозина с неукрепнала вяра, шибани от сто съмнения, нарамиха торбата за града или за промишлените обекти, където заплатата не можеше да бъде бита от градушка.

Цената на селскостопанския труд се измени, заплащането порасна десетократно. Възможно ли е обаче да се определи цена на вярата, на фанатичната вяра в победата на новото? Не, не може да се оцени неоценимото.

И в онова време, от което ни разделят близо тридесет години, Йордан Георгиев се беше убедил: пътят е един — укрепване на селскостопанската кооперация. Това дело бе необикновено по своя замисъл и по своите мащаби, то имаше своя първообраз — съветските колхози, щеше да преобрази българското село. Вярата в това дело бе в еднаква степен потребна както техниката и агротехниката. Той се стремеше да предаде от своята вяра на другите, убеждаваше колебливите, насърчаваше малодушните. Той променяше практиката от доброто към по-доброто, на свой ред практиката изграждаше у него добрия организатор на селскостопанското производство, мъдрия пропагандист на партийната политика, вдъхновения агитатор на партийните мероприятия.

Сега село Морава, другите две села от производствения участък са плодороден край на България. Моравският чернозем, хората с техните радости и грижи са големият свят на председателя, както и до ден днешен наричат Йордан Георгиев.

Този материал бе под печат, когато излезе указ за удостояването му със званието „Герой на социалистическия труд".

Digitized by Google

●

Един селскостопански ръководител се е отказал от по-голямата длъжност и е предпочел досегашната си работа, утвърдила се като негова професия и съдба. Вместо по-голямата власт, той предпочита досегашната си работа, където е едновременно и организатор, и изпълнител, ръководител и непосредствен участник в социално-икономическите инициативи.

За карериста, за стремящия се към лесно и бързо издигане случаят ще предизвика учудване и неизбежното повдигане на рамене: „Как е възможно!" Еснафът ще цъка в завист и ще мечтае за подобен избор, където той не би се колебал. Другият, дето търси на баницата мекото и на работата лекото, дето на тридесетгодишна възраст е сменил двадесет работни места, ще махне с ръка: той няма време, той бърза към нова работа.

Така ще погледне и ще си помисли всеки, който се е научил да взема от обществото повече и по-малко да му отдава. Съотношението между вземането и отдаването на обществото е важен принцип на социалистическата справедливост и показателен факт за ценностната ориентация на личността.

През целия си живот Йордан Георгиев е отдавал на обществото стократно повече, отколкото е вземал от него. Ако трудовата му биография се помъчим да поберем в едно изречение, то ще бъде кратко: близо тридесет години произвежда хляб за хората. Може би един хляб, чаша мляко, килограм месо, които влизат през годината в нашия дом, са получени от производствения участък, който той ръководи и сега.

Произвежда за нас, а с примера си на добър стопанин и организатор, на човек, влюбен в работата си, готов да се самораздава, той ни възпитава в добродетели с високи стойности.

●

У комуниста и гражданина Йордан Георгиев най-ярко са изкристализирали типични черти на социалистическата личност. И най-бързият прочит на неговата биография ще ни убеди в едно: при сравнително еднакви условия на живот, при еднаква социална среда, той е извървял по-далечен път, отколкото другите, път, разбиран като самоусъвършенствуване и реални дела в полза на обществото, което несъмнено представлява по-висока степен на обогатяване на човешката личност.

Социалистическият начин на живот създава еднакви условия и възможности, за да може всеки да развие своите способности и изгради у себе си в хармонично, непреходно единство класово-партийно съзнание и вдъхновено трудолюбие; подходящо образование и професионална квалификация; висока степен на организирано мислене с качественото изпълнение на поръчаната работа.

В напредналия етап на изграждане на развито социалистическо общество у нас настъпват и някои качествени изменения, в смисъл на обогатяване на начина на живот, или качествените изменения в начина на производство предизвикват качествени изменения в начина на живот. Това богатство на материалните и духовните предпоставки за всестранното развитие на личността на свой ред предявява по-високи критерии в труда на всеки. От ръководителя например към сегашно време се изисква не какво да е мислене, а високо организирано, не каква да е управленческа дейност, а съчетаваща най-новите познания, методи, форми на социалното управление с най-добрия опит и мъдростта на практиката. Произвеждайки по-организирано, по-качествено, като участвува по-активно в управлението на самото производство, в обществения живот, човек възпроизвежда непрекъснато условията, предпоставките за своето по-нататъшно развитие.

С други думи многостранното богатство на личността, създавано и проявявано в работното и в свободното време, правилната ценностна ориентация в живота, високата степен на организация на труда, за да бъдат реализирани тези ценности, безспорно очертава едно качествено измерение на начина на живот при социализма, особено в неговия развит етап, което спрямо отделната личност може да се определи като социалистически стил на живот.

●

В научната книжнина тази социална категория се дискутира и като теоретичен модел, и като непосредствено проявление, като обобщение на практиката. Съществуват редица гледища на съветски и български автори, сходни по главното, същественото. Така например според Ангел Тодоров: „Стилът на живота е преди всичко съвкупност от социално, идейно и психологическо отношение на социалните класи, групи, слоеве и на отделните индивиди към всички области и прояви на живота в условията на даден обществено-икономически строй."[1]

Това определение е вярно, характеризира стила на живот в най-общите му измерения спрямо дадената обществено-икономическа формация, без претенции за подробно изследване на тази социална категория в етапа на развития социализъм.

Социалистическият начин на производство и съответствуващият му социалистически начин на живот, процесът на непрекъснато развитие и хармонично съчетаване на материалната и духовната страна на начи-

[1] А. Тодоров, Качеството на живота (Критичен анализ на буржоазните концепции). Партиздат, 1977, с. 57.

Digitized by Google

на на живот дават възможност да се разкрият някои съществени страни и особености на социалистическия стил на живота.

Ако се вгледаме в неговата социална природа, ще видим, че тя носи съществените черти на социалистическия начин на живот; видяна идейно-психологически, тя ни се разкрива като степен на политическа, на нравствена, на творческа зрелост на личността.

Френсис Бейкън бе предупредил, че всяко категорично определение може да ограничи човешкото познание и все пак би могло понятието **социалистически стил на живота да се определи като единство на високо класово-партийно мислене и високоорганизирано действие, единство на набелязаната цел в живота и постоянство за нейното изпълнение, непрекъснато повишаване качеството на труда, хармонично съчетаване на личните интереси с обществените, на личното битие с общественото, на личния живот с живота на колектива.**

Според мен въпросът се отнася не толкова до определенията, колкото до разграниченията. Един ще потърси в понятието социалистически стил на живота предимно неговия материален еквивалент, тоест материалните потребности и степента на тяхното задоволяване, друг ще го оприличи със стандарта на живота. В подобно разбиране се оглежда предимно количественият подход: броят на квадратните метри жилищна площ, броят на леките коли в семейството, в селището, цифрата в спестовната книжка, броят на предметите за битови нужди като хладилници, печки, телевизори, мебели. В представите на някои този количествен подход се деформира в престижно потребление: не каква да е кола, а от най-реномираните световни марки, внесени мебели, облекло, напитки и др. Разбира се, вилата непременно да бъде с един етаж по-висока от вилата на съседите, за да се афишира благополучие, преуспяване — хапки, засищащи егоизма и отчуждението.

Непрекъснатото покритие на материалните потребности на трудещите се, непрекъснатото повишаване жизненото равнище е сърцевина на социалната политика на партията. Нали към тази главна цел са устремени всички усилия за по-нататъшно развитие на производителните сили. Мисълта ни е за количествения подход, който подхранва култа към вещите и който количествен подход деформира представата за начин на живот в две крайности: едната — сладката илюзия, че щом си придобил повече, ти си се самоосъществил повече, и другата — черногледството. Триетажната вила на съседа може да породи чувство за несправедливост и какви ли не лоши мисли за нашето общество у собственика на двуетажната вила. Тук нереалните потребности заменят идеалите, мислите за непрекъснато потребяване не според способностите и според труда надделяват над разбирането за истинския смисъл на живота. По своята същност това характеризира определен стил на живот, но вече белязан с отрицателен знак. Макар обективните условия и субективните предпоставки да ограничават неговото действие, все пак подобно схващане за стил на живота съществува и по някаква странна ирония ни е потребно да видим цялото величие на другия, на социалистическия стил на живота, където духовната съставка на начина на живот изпреварва материалната. Всичко това ни дава основание да говорим за стил на живот при социализма и за социалистически стил на живот.

●

Няколко характерни особености очертават физиономията на социалистическия стил на живота, произтичащи от характерните черти на сегашния етап от развитието на нашето общество и от духовния ръст на нашия съвременник. На първо място това е **правилният избор на целта в живота, съчетана с постоянство, упоритост, борбеност за нейното осъществяване.**

Всеки има своя цел в живота. Здравият разум поглежда тъжно към безцелния живот на някого и иронично — към грандоманските цели. Безспорно всяка цел в живота е индивидуално характеризирана с оглед степента на израстване на отделната личност.

Вгледани в голямата цел на обществото, ние можем да разберем и да оценим по достойнство стремежа на Йордан Георгиев през целия си живот да бъде полезен на другите, да работи там, където плодовете на неговия труд ще бъдат повече и неговите стъпки ще оставят незаличима диря в представите и в спомените на поколенията.

Постоянството на целта е невъзможно без постоянството на усилията, без единството на средствата, методите, без цялата устременост на човешката същност за достигане на целта в живота. Казва поговорката: „Изкопава кладенец онзи, който копае на едно място", а една друга я допълва: „Разлята водица — не движи воденица." Често пъти усилията на мнозина се разпиляват във времето, гоненето на непостижими цели, в напъни да се добере до една или до друга служба, където службоустройването заменя всички ценности в живота. И се забравя, че авторитетът на учреждението не създава автоматически авторитет и на работещите в него, както авторитетът на научния институт не може да компенсира посредствената подготовка на някои от неговите сътрудници. Човек сам изгражда или сам руши своя авторитет.

В постоянство, в упоритост, в непрекъснатата борба за утвърждаване на кооперативните идеи в Морава, в останалите села на стопанството Йордан Георгиев си изгражда име на талантлив селскостопански ръководител. Близо тридесет години на едни и същи стремена, по един и същи път. През тези години мнозина се изселиха от Морава, тръгнаха по четирите посоки на

Digitized by Google

белия свят да търсят по-добро препитание, и най-често пътищата им се събираха в града, тъй като още и още не е изживяна илюзията, че големият град непременно прави, ако може така да се каже, и живота по-голям, че преселването или заменянето на една работа с друга непременно означава движение, развитие на личността. Друг ще си каже: „Задържането на едно място води до еднообразие, сивота в делниците, липса на усет за промяна, за движение, отсъствие на вкус към властта." И тази философия на дребните илюзии и болезнените амбиции обезценява ценностите, като кара учителя непрекъснато да поглежда към директорското място, инженера (вместо — към техническо творчество), да впряга всичките си способности, за да стане началник на инженерите, лекаря — вместо да стане прочут специалист — началник на лекарите, журналиста да се умилява пред поредната нашивка в служебната йерархия, считайки я по-висша благодетел от публицистичното майсторство.

Деформираната представа за ценностите, за самодвижението на човешкия дух не е засегнала Йордан Георгиев. Той си има любима работа, сребърната нишка, която го привързва към Морава: „Докато хората ме избират, ще стоя тук и ще работя." Хората го избират без ничие внушение и без колебание. Тяхното доверие той цени най-много, това доверие го задържа в селото, когато му предлагаха по-голяма длъжност. Пак това доверие го дисциплинира в работата, поддържа у него будно чувство към новото в организацията на селскостопанския труд (в производствения участък бяха приложени едни от първите форми на сегашната бригадна организация на труда), към всичко ново като технология и опит в селското стопанство. Всяко нововъведение е едно движение напред, всяка реколта е една завоювана позиция. Добивите в производствения участък са над средните добиви за страната, понякога се случват и рекордни години, но както са се убедили в Морава, в окръжната партийна организация във Велико Търново, добивите при бай Йордан са устойчиви.

Постоянството на усилията ражда постоянството на успехите. И в ден-днешен ние можем да видим тези успехи не само в селското стопанство, а и във всички области на живота в село Морава.

Това постоянство е големият път през годините, то е своеобразно движение и самоусъвършенствуване на личността, то прави майсторлъка и приближава върховете на истинското творчество.

●

Качеството на труда е другата отличителна черта на социалистическия стил на живота. Отнася се за всички професии и във всички области на производствената и непроизводствената сфера. Развитият социализъм, с оглед на по-сложната динамика на управленческите процеси, нарастване на дела на нашата страна в социалистическата икономическа интеграция и във все по-развиващия се стокообмен с другите страни, новият етап на научно-техническата революция поставят пред всеки от нас изискването за не какъв да е труд, а висококвалифициран, труд качествено различен от досегашния, изискващ по-висок технически и управленчески интелект.

Необходимостта от качество на труда произтича от необходимостта за качествено задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се. Не може да се осъществи качествено задоволяване на потребностите без качество на труда. И не е случаен девизът, издигнат от нашата партия през изминалата петилетка, и който ни владее и сега: „Качество и ефективност — ефективност и качество". От друга страна, изискването за качество на труда създава по-добри условия за изява на всички способности на личността и по неповторим начин откроява можещите от по-малко можещите, което чрез механизмите за трудово участие в сегашната бригадна организация на труда се прави на практика.

Всички безделници, недисциплинирани в работата, мамини синчета си приличат. Единствено в труда, в изискването за по-високо качество на труда всеки от нас може да реализира способности и възможности, да се сравнява с другите и на свой ред да бъде сравняван. Качеството на труда предполага не само по-висока квалификация и опит, но и усет към новото и настойчивост за внедряването му в практиката, висока трудова дисциплина, разбирана повече като дисциплина на технологиите. Без да се отрича значението на другите видове трудова дисциплина, технологичната излиза на преден план. Качеството на продукцията е преди всичко проблем на технологичната дисциплина.

Някои биха оприличили качеството на труда с квалификацията, с културата на работа, с компетентността в управлението, със стила на ръководство. И ще бъдат прави, доколкото между едното и другото съществува видима връзка.

Различието според мен е в степента на тези категории. Не каква да е квалификация, компетентност, активност, а от най-висока степен, отговаряща на сложните задачи, които партията поставя на настоящия етап и очертава пред нас в перспектива.

Качеството на труда е възможно при високо съзнание за дълг и отговорност пред себе си, пред колектива и обществото, труд, освободен от егоистични напластявания, отдадени изцяло „...за осигуряване пълното благосъстояние и свободното всестранно развитие на всички членове на обществото"[1].

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 6, с. 42.

Digitized by Google

Йордан Георгиев е истински пристрастен към своята работа. В нейното качествено изпълнение той вижда най-важното си партийно поръчение и поръчение на обществото. Как то увлича, удовлетворява с преодоляването на трудностите! Целият му живот е свързан с преодоляване на трудностите по укрепване на кооперативното стопанство. През тези години придоби опит и знания как да планира и организира селскостопанската дейност, как да контролира изпълнението. Често пъти той е едновременно организатор и участник в изпълнението на обществените инициативи в Морава. Дългогодишната практика му е дала достатъчни познания в агротехниката, зоотехниката, в социалната политика. По особен начин у него се е култивирало чувство към новостите, работата с кадрите, работата с младите. Например отдавна стопанството в Морава си е извоювало име на експериментално спрямо новата техника и технологии. Тук много често се изпращат пробни образци от селскостопански машини, тъй като се разчита: на ученето и опитността на стопанското ръководство да ги оцени; на високата квалификация, трудова дисциплина и добросъвестност на механизаторите, че именно те най-добре ще проверят възможностите на новите машини. Понякога на стопанското ръководство гостуват конструктори от машиностроителните заводи в страната, за да споделят идеи за нови машини, поточни линии, нови технологии.

Размахът на новото не оставя на спокойствие нито една от селскостопанските дейности. Животновъдните сгради например във всички ферми са съобразени или преустроени за механизирано подаване на фуражите и автоматични поилки на място. От много години насам средният надой на мляко от една крава гравитира около 4000 литра.

Самодисциплината поддържа у Йордан Георгиев непрекъснат усет към новостите в организацията и непосредствената практика на селскостопанското производство. Чете за научните открития, интересува се от положителния опит на другите и според условията на производствения участък в тази част на Дунавската равнина прилага придобитото от книгите, от опита. Процеса на непрекъсната квалификация той изисква и от своите помощници, от механизаторите, животновъдите, другите специалисти. Постъпващите на работа в кравефермата например задължително се обучават в курсове, за да получат необходимия минимум знания по зоотехника, ветеринарно дело, по икономика, запознават се с техническите съоръжения. По подобен начин повишават квалификацията си механизаторите, останалите специалисти и работници от стопанството.

Особено взискателен е към преките си помощници. Той счита, че главното в задълженията му като стопански ръководител е да предостави по-голяма административна и икономическа власт на помощниците, съчетана с непрекъснат контрол за изпълнение на задачите по обем, качество и време. Неговият метод на ръководство е познат на всички: строгост, справедливост, отговорност спрямо поставените поръчения, индивидуален подход към всеки.

Съкровената му грижа е всеки да бъде удовлетворен от работата си и от заплащането. Понякога е недоволен, дето нормите за заплащане са много общи, не са диференцирани и от този недостатък на нормирането се ползват онези, които произвеждат по-малко или некачествено.

Новият икономически механизъм навлиза с решителна крачка във всички дейности на клоновото стопанство и с пълното му приложение, Йордан Георгиев е твърдо убеден в това, ще се отстранят несправедливите моменти в заплащането. От сърце и душа съдействува стопанската сметка (както някога в кооперативното стопанство) да заеме достойно място в селскостопанското производство и принципът: заплащането — според количеството и качеството на труда, да се прояви с цялото си богатство и на свой ред да даде възможност за изява всестранните способности на всеки.

●

Работата с хората и работата за хората е другата отличителна черта на социалистическия стил на живот.

Общуването и обособяването на личността, поведението на човека в колектива и в семейството, хармоничното съчетаване на личните и на обществените интереси са страни на един и същи процес — по-яркото изграждане на социалния портрет на днешния социалистически труженик. Разбира се, често пъти в този портрет липсват един или друг щрих: някой притежава професионални познания и умение да организира производството, но цял живот не успява да намери път към сърцето на хората; самотникът се утешава, че колективът ще му замени семейството, трети се стреми личните му интереси да стоят над всичко и т. н. Вариантите в това отношение са много и различно нюансирани. В случая става дума за хармонично съчетаване на личното с колективното; за обособяване на своята индивидуалност и създаване възможност за изява на индивидуалността на другите, особено когато това зависи от мен, от теб като ръководители; трайна грижа за обществените интереси.

В личността на Йордан Георгиев всички тези качества са проявени с едно по-голямо богатство. Цялата му досегашна работа пъстрее от инициативи за социално-икономическото, културно-битовото израстване на Морава и особено за израстване на многолюдния селскостопански колектив. Близостта с хората не е ръкостискане или снизходително потупване по рамото, както мислят някои, а непрекъснатата работа за превръщане на партийните решения в

Digitized by Google

непосредствено битие, създаване на всички условия, които правят труда по-производителен и по-лек, живота в селото — приятен, интересен.

Хората в Морава си построиха нови къщи, обзаведоха ги по градски, а след това се заеха да асфалтират площада, някои от улиците, стопанските дворове. Стабилните добиви им дадоха възможност да изградят битови сгради за животновъдите и механизаторите, столове, санитарни възли, сгради и зали за увеселения около площада, да уредят транспорта до работните места.

Някогашното и сегашното, миналата и днешната трудова слава на Морава посетителят би видял и разбрал в музейната сбирка. Рекордите отпреди петнадесет-двадесет години отдавна са надминати и Йордан Георгиев може да разказва подробности за всяка грамота, за всеки медал и ние можем да откроим неговия принос, без той да говори за това.

При хората, сред хората, със сърце за техните болки и радости, е несменяем девиз в живота на Йордан Георгиев. И този лозунг той защищава не с думи, не с декларации, а преди всичко с дела, обикновени, практично-полезни. Интересен е например неговият начин за решаване на спорните въпроси. Във всеки проблем, поставен от хората, той вижда освен лична заинтересованост, още и политическа страна. Поставят ли хората някакъв въпрос — следва навреме да се реши — ето неговата свещена максима.

Според него многото въпроси, поставени в един колектив, събрани в едно селище, регистрирани на някое събрание не са израз на демокрация. Напротив, те са свидетелство за тяхното често заобикаляне, за нерешаването им изобщо. Във всички тези случаи веригата е позната — един нерешен въпрос става причина да не бъдат решени други. И така, получава се своеобразна ескалация на нерешените въпроси. „Ще стане ли атмосферата в един колектив по-добра — разсъждава той, — ако нерешените въпроси се трупат в кутиите, които сме поставили на обществените места?“ Мисля, отговорът се съдържа в самия въпрос.

И хората рядко прекрачват прага на неговия кабинет с молби и с оплаквания. Ако го направят, ще бъде в краен случай. Някой би си помислил за него, че е недостъпен. Не, просто Йордан Георгиев е решил спорните въпроси навреме, на място и по справедлив начин. Конкретните дела винаги са го привличали повече от работата изобщо. Нали хората очакват конкретен отговор на своите въпроси, а не общи разяснения и обещания. Преките действия, за да бъдат преодолени трудностите, притежават много по-голямо въздействие върху ума и поведението на човека. Ето защо при него словото и делото, лозунгът и непосредственото действие са в неразривно единство, две страни, без които не може да се реши сложното уравнение на живота и на успеха.

В този стил на ръководство той възпитава и своите помощници — да бъдат не само добри специалисти, но още да бъдат ръководители на свършените дела, да не забравят святата истина, че хората се заслушват в красивите думи; чрез делата се убеждават.

Интересен е неговият подход към младите в стопанството и в селото. С активното му съдействие бе създадена сравнително добра материална база за научно-техническо творчество, за пълноценен културен отдих и спорт. С особено внимание се отнася към упоритите в работата, към инициативните, към онези, които отиват на открит сблъсък със старото, с отживяващото. Освен материалните условия за творчество той поддържа атмосфера на непрекъснато творческо търсене за изява възможностите на всеки. С реалистичното си разбиране за преходността на човешките възможности той знае, че е неизбежна смяната на по-възрастните от по-младите. Затова грижата за младите той разбира като грижа за бъдещето и това разбиране е най-яркият щрих от неговия портрет на гражданин, комунист и ръководител.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

СТРАНИЦА НА РЕДАКТОРА

КНИГОИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ?!

Много партийни комитети разгръщат голяма теоретическа дейност, приемат разгърнати решения, плод на теоретическо и практическо обобщение, разработват редица системи, програми, дългосрочни перспективни планове и пр. Широки размери придобиха и лекционната пропаганда, съвещанията по важни проблеми, на които наред с изнесените доклади се правят и актуални изказвания и градивни предложения, обобщава се ценен положителен опит за подобряване на по-нататъшната работа.

Всичко това е добре. Всичко това радва.

Голяма част от осъществените от партийните комитети мероприятия обаче, особено в окръжните и по-големите общински комитети на партията, се отпечатват в цели томове книги, сборници, брошури, бюлетини, отделно издадени лекции. Някои комитети се заливат от огромна книжнина — отпечатване на редица системи, и то често в немалък тираж, решения на партийните комитети, лекции, изказвания, направени пред отделни срещи, конференции, събрания.

Много често покрай някои основни въпроси, които се поставят, те гъмжат от общоизвестни, неведнъж казани неща, на които никой не обръща внимание. А колко по-полезно би било всичко това да се даде в съкратен вид или в резюме, да се открои онова, което действително предизвиква интерес, което представлява истински ново, или на всяка цена трябва да се има предвид от партийните дейци в тяхната работа.

И още нещо. Целесъобразно е строго да се преценява какъв опит ще се разпространява, нужно ли е покрай малкото ценно, което се отразява в известни например изказвания, да се дава всичко, което е казал даден човек, цялото многословие, което е излял. Често човек се чуди. Нищо ново не се казва, а страниците се нижат една след друга, трупа се тъй необходима хартия.

А има и централни издания по проблемите на партийно-организационната и партийно-политическата работа, които обобщават опита на цялата страна, сочат редица ценни инициативи, начинания по места. Това са инициативи, най-често с голямо значение, но те нерядко се изпускат от редица комитети и организации.

Никой не е против изучаването и разпространяването на опита, който се ражда по места. Правилно е обаче да се постави въпросът — какъв опит? Какво ново се дава? И, от друга страна, нужно ли е партийните комитети, вместо да засилват живата организаторска и политическа работа, да отделят толкова ценно време за нерядко ненужна книгоиздателска дейност.

Ето един въпрос, по който трябва сериозно да се помисли. Може би той трябва да се постави под по-строг контрол, да се прави по-щателен подбор на това, което трябва да се печата.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО БЮРО В НОВИТЕ УСЛОВИЯ

Инициативата на общинския комитет на Българската комунистическа партия в гр. Сандански да обсъди на свой пленум проблема за ролята на бюрото на първичната партийна организация в съвременните условия и изисквания отразява една назряла потребност.

Въпросът е важен, жизнен и актуален за всички, на които е възложено да се занимават с развитието и повишаването ефективността на партийно-организационната и политическата работа в решаването на отговорните задачи, които стоят пред колективите.

Процесите, които се развиват в нашето общество, задачите, които постави Дванадесетият конгрес на БКП, изискват постоянно да се усъвършенствува стилът на партийното ръководство на всички равнища.

Партийното бюро в най-голяма степен трябва да се превърне в силна политическа лаборатория, в която да се анализират, оценяват и разработват въпросите, да се поведе решителна борба срещу примиренчеството и самодоволството. Това налага непрекъснато да се повишава квалификацията на членовете на партийните бюра, с чувство за отговорност те да изпълняват своите функции, да има пълно покритие между думи и дела, между задачи и резултати, както това сега изисква Дванадесетият конгрес на партията.

Общинският комитет на партията в гр. Сандански наред с другата си дейност целенасочено се зае за утвърждаването на партийното бюро като колективен, дееспособен орган за политическо ръководство. Стремежът бе да се увеличи неговата способност в решаването на конкретните задачи в икономиката, в духовния и обществено-политическия живот. И ето че настъпи време на равносметка.

ОБСТАНОВКАТА СЕ ИЗМЕНЯ

Новият икономически подход поставя на проверка всяко бюро на първична партийна организация за неговата компетентност, деловитост, равнище на организационна култура, организация и разпределение на работата, съгласуваност на действията, качеството и ефективността в реализацията на неговите функции.

Пленумът на общинския комитет на БКП се превърна в значително политическо събитие на общинската партийна организация не само по проблемите, които бяха поставени на обсъждане, но и по предварителната му подготовка. Методиката съдържа много нови елементи по замисъл, организация и изпълнение. Двегодишната подготовка е наситена с многообразни мероприятия. Направено е социологическо изследване на тема „Състояние и задачи за по-нататъшното издигане ролята и мястото на партийното бюро". Проучени са някои взаимовръзки между по-висшите ръководни партийни органи и бюрото на първичната партийна организация; каква информация получават партийните бюра; как се регламентира и насочва дейността им; какви са усло-

Digitized by Google

вията им за работа; за тяхната творческа изява, активност и инициатива.

Материалите от проучванията са обсъждани в бюрото на комитета и в срещи с партийните секретари. Те са били обект на внимание в заседания на партийните бюра, на специални срещи с административно-стопанските ръководители.

Разговорите в първичните партийни организации, изводите, оценките и решенията са съпроводени с практически мерки. Това е създало възможности да се окаже конкретна помощ на първичните организации. Значително се повиши критерият при избирането на секретаря и членовете на бюрото. Много полезна е практиката при подготовката на оценките на партийните бюра и секретаря предварително да се водят разговори с комунистите. В резултат на всичко това за членове на бюрата и за секретари на партийните организации се подбират най-авторитетните комунисти — с висока образователна и професионална подготовка, първенци в производството.

В решаването на задачите, които стоят пред дадения колектив, начело застават първичната организация, комунистите. За създаването на творческа обстановка в организацията решаващо място принадлежи на нейното бюро. То трябва да намира най-рационалните конкретни пътища за практическото изпълнение на задачите.

Оценката за дееспособността на партийното бюро започна с анализ на работата в тази насока на общинския комитет на БКП и първичните организации за

ПОДОБРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВЕНИЯ СЪСТАВ НА ПАРТИЯТА

Анализът показа, че нараства броят на членовете на бюрата с по-високо образование — 31 на сто са с висше и полувисше, 45 на сто със средно и средно специално. Увеличава се числото на членовете на партийните бюра до 40 години и на жените, 38 на сто са заети пряко в материалното производство. Съставът на бюрата съдържа обективна възможност да осъществяват възложените им задачи, да сплотяват партийните членове от всички поколения, да укрепват връзките с трудещите се.

В работата с партийните бюра общинският комитет на БКП дава заслужено място на партийния секретар. От тях с висше и полувисше образование са 33 на сто, със средно 56 на сто. Десет секретари изпълняват това поръчение повече от десет години, над пет години — 40 комунисти, а Илия Граматиков, Димитър Ангов, Надка Каратодорова, Снежана Мицева с чест и достойнство се справят с това високоотговорно поръчение повече от 15 години.

За 55 на сто от партийните секретари са създадени необходимите условия за работа. Тези явления имат положително отражение върху дейността на партийните бюра и вътрешнопартийния живот на организациите.

Редица първични организации се утвърждават като ръководни политически щабове на колективите в осъществяването на партийните предначертания. Това ярко се откроява в организациите със секретари Борис Динев, Мария Ненова, Мария Серафимова, Любка Янкова, Тодор Джоров, Димитър Тимушев, Павлин Михайлов, Славка Бахчеванова, Никола Динев, Лиляна Роянова и други.

След оценките, изводите и насоките за състава на бюрата вниманието се съсредоточи към

Digitized by Google

ФОРМИТЕ, МЕТОДИТЕ И СРЕДСТВАТА НА РАБОТА С ТЯХ

Фактите показват, че комитетът по-целенасочено прилага форми и методи, които водят до повишаване организационната култура и деловата квалификация на партийните секретари и членовете на бюрата.

Положително въздействие са оказали решенията на пленума на комитета за усъвършенстване организацията на работа на неговите членове и тяхното участие в издигане ролята и мястото на партийното бюро.

Практиката показва, че активността на комунистите в изборния орган е в тясна зависимост от създадената организация. Характерно в дейността на общинския комитет на БКП в гр. Сандански е диференцираният подход, умението към насочване на кадрите, актива и първичните организации за изучаването и решаването на актуалните задачи. Това намира израз в срещите разговори на бюрото на комитета с партийните секретари, със заместник-секретарите, с членовете на партийните бюра, с отговорниците за идеологическата, производствено-стопанската дейност и други. На тези срещи са водени разговори по въпросите: „Партийният секретар — основна фигура на първичната организация"; „Заместник партийният секретар — организатор на идеологическата работа", „Стопанският ръководител и издигане ролята на бюрото и партийната организация" и др. Тук вниманието се насочва към изясняване на задълженията на членовете на бюрото и пътищата за изпълнението на възложените им задачи. При състоялите се срещи са разгледани редица идеи, почини и начинания, които са се зародили в първичните партийни организации и колективите. Така са уточнени, а след това утвърдени от комитета и подети инициативи с траен, полезен и резултатен характер като: „Щафетата на социалистическото съревнование", „С утвърден път на трудовата слава", „Единен ден за политическа агитация", „Тематичен отчет на комуниста", който по-късно се утвърждава в девиз за седмата петилетка „Всеки комунист със свой личен принос за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес, за достойно посрещане нашите юбилейни годишнини".

Заслужават внимание усилията на комитета за формирането на собствен положителен опит. Под непосредственото ръководство на секретарите на комитета 50 секретари на първични партийни организации, разпределени в пет групи, повече от две години конкретно и целенасочено работят по предварително уточнени проблеми на партийно-организационната работа. Разбира се, това налага нова настройка, необходимо е да се оценява от позициите на новите задачи и изисквания. Нужна е по-квалифицирана помощ и ръководство на първичните организации за извеждането на положителен опит в условията на новия икономически подход.

Всяка година общинският комитет разработва план-програма за обхвата, формите и тематиката на обучение на партийните бюра. Внесена е по-добра плановост в дейността за повишаване квалификацията на кадрите. Широка подкрепа намира диференцираното обучение на членовете на партийните бюра съобразно техните длъжностни характеристики. В това отношение специално място се отделя на груповите и индивидуалните консултации, които се организират от кабинета по партийно-организационна работа. Постоянно се обогатява денят на партийния секретар. Изнасят се беседи по актуални въпроси на партийния живот, разясняват се някои решения и задачи, хората се информират за изпълнението на по-рано взети решения, обменя се положителен опит, запознават се с породените нови идеи и инициативи в общинската партийна организация.

Digitized by Google

КАКВО ПОСТИГНАХМЕ?

Силите, които се влагат за подобряване дейността на партийните бюра, спомогнаха да се прилагат по-резултатни форми и средства в организаторската и политическата дейност на първичните организации. Нарасна самочувствието на партийните секретари и членовете на бюрата. Те по-умело разгръщат творческите си възможности, станаха по-взискателни към себе си и към комунистите. Расте броят на партийните бюра, които по-задълбочено анализират фактите и явленията и на тази основа по-сполучливо формират плановете за работа на организациите.

В центъра на организаторската и политическата работа са поставени въпросите за овладяването и осмислянето на новия политически подход и механизъм. Това ускорява процесите за внедряване бригадната организация на труда при най-пълното използване на трите елемента на производството — човека, предметите и средствата на труда. Бригадната организация на труда с вътрешностопанска сметка сполучливо се внедрява в различни отрасли на промишлеността, транспорта и другаде.

Общинският комитет на БКП се стреми да оценява своята дейност както по количеството на проведените мероприятия, така и по тяхното качество. По същество то прави самоанализ, самонаблюдение, самовглеждане в работата си с партийните бюра. Така то дава пример как да се побеждава равнодушието, пасивната съзерцателност, как да се преустройва мисленето и да се действува в практиката.

Друг основен фактор, към който пленумът съсредоточи вниманието, е да се

УСЪВЪРШЕНСТВУВАТ СТИЛЪТ И МЕТОДИТЕ НА РАБОТА НА ПАРТИЙНОТО БЮРО

Безспорно е, че не би могло да се очаква голям ефект от работата на комитета и партийните бюра, ако постоянно не се подобряват техният стил и методи на работа. Този важен извод бе направен въз основа на досегашната дейност на първичните организации. Това се потвърждава от работата на партийните бюра при Завода за превързочни материали, Завода за апаратура с ниско напрежение, промкомбината, районната болница, които при подготовката на плана привличат широк актив. Плановете на тези първични организации отговарят на специфичната им дейност и условия на работа. В тях умело се откроява политическият характер на ръководство. Създават се възможности за развитие активността и самодейността на организациите и в най-добрите планове обаче има недостатъци, чието преодоляване несъмнено ще даде и по-голяма ефективност.

Преди всичко предстои да се преодолее количественият подход, както и дребнотемието, залегнало в някои планове. Тяхното съдържание трябва да се определя от задачите, които произтичат от изискванията на новия икономически подход и механизъм, от постиженията на научно-техническия прогрес и интелектуализацията на всеки обществен труд. Необходимо е също така да се издигне на по-голяма висота подготовката и вземането на партийните решения. Наложително е по-добре да се прилага правото на контрол на първичната партийна организация над дейността над административно-стопанските ръководства.

Digitized by Google

НАСОКИТЕ ЗА РАБОТА

Те са откроени ясно: периодична оценка на дейността на комитета с партийните бюра; съсредоточаване усилията за утвърждаването и прилагането на цялостна система за повишаване организационната култура и деловата квалификация на административно-стопанските ръководители в работата им с членовете на партийните бюра. Това налага да се повишава ефективността при обучението по актуалните проблеми на партийната работа. Да се издигат на по-висока степен дисциплината и отговорността за изпълнението на партийните решения.

Докладът и изказванията на пленума поставиха и други въпроси с важно значение: дейността с кадрите; издигане ролята на партийните групи; индивидуалната работа и нравствения облик на комуниста и др.

Посочихме отличителните белези в подхода на общинския комитет на БКП — гр. Сандански при работата му за повишаване ролята на партийното бюро. Няма съмнение, че правилната ориентация на комитета ще спомогне да се издигне ролята на партийните бюра в дейността им за утвърждаването на първичните партийни организации като ръководни политически ядра на колективите и превръщането им като първообраз на бъдещото състояние на колектива.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

РЕЗЕРВНИТЕ КАДРИ

ВАЛЕРИЙ ЗАИКИН
първи секретар на Куйбишевския
градски комитет на КПСС

Работата на всеки партиен комитет по подбора, разпределението и възпитанието на ръководните кадри се оценява по много показатели. **Но, ако сега ни се наложи едновременно да издигаме нови ръководни работници на всичките шест хиляди длъжности, които влизат в номенклатурата на нашия градски и деветте районни партийни комитети в град Куйбишев, ние сме готови своевременно и добре да се справим и с тази задача.** Такава възможност ни предоставя системната и целенасочена работа по **подготовката на дееспособен кадрови резерв** за партийните, държавните, стопанските и другите ръководни длъжности в системата на града.

А това само по себе си несъмнено също е важен, обобщаващ показател за оценяване работата с кадрите.

ОСНОВНА ЗАДАЧА НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Вниманието, което нашата градска партийна организация отделя на работата с кадрите, се определя както от кадровата политика на КПСС в цялост, така и от потребностите на икономическото, социалното и културното развитие на града.

Кадровата политика е могъщ фактор, посредством който партията въздействува на цялостния ход на общественото развитие. Осъществявайки своята ръководна роля в съветското общество, **КПСС не само изработва генералната линия, политическия курс на развитието, но и организира провеждането им в живота.** А както е твърде добре известно, политиката се осъществява от хората и чрез хората. Владимир Илич Ленин сочеше, че никаква политика не може да се провежда, ако тя не намира израз и в назначаването и разместването на хората. Затова успехът в организационната и политическата дейност на партията, обхващаща всички страни на обществения живот, в решаваща степен се определи именно от **правилния подбор, разпределение и възпитание на кадрите.**

Предмет на особена грижа за КПСС и нейните местни органи са ръководните партийни, държавни и стопански кадри. Ако подготовката

Статията е написана за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

на работниците за масовите професии и на специалистите се провежда от държавните и стопанските органи при направляващото въздействие на партията, то **издигането и възпитанието на ръководните работници за всички области на обществения живот е непосредствено и важно задължение на партийните комитети и организации.** А с увеличаването на мащабите на комунистическото строителство непрестанно растат потребностите и от знаещи, компетентни, политически зрели и делови ръководни кадри.

Тази тенденция е характерна и за нашия град: в началото на текущата година в състава на номенклатурата на градския партиен комитет се наброяваха 151 длъжности повече, отколкото през 1975 г. Това увеличение е предизвикано от самия живот, от потребностите на непрестанното бързо и всестранно развитие на нашия град.

Съвременен Куйбишев — град побратим на българския окръжен център Стара Загора — е крупен промишлен и културен център в Съветския съюз. По броя на населението си — един милион и двеста двадесет и три хиляди души — той заема девето място в СССР и пето в Руската съветска федеративна социалистическа република. В града има 128 промишлено-производствени обединения и предприятия на машиностроенето и металообработването, на химическата, леката, хранителната и другите отрасли на промишлеността, повече от сто строително-монтажни организации, около тридесет предприятия на строителната промишленост и промишлеността за строителни материали, десетки проектантско-изследователски и още много други. Произвежданите в Куйбишев пътнически самолети „ТУ—154", струговете с програмно управление, силовите трансформатори, електрооборудването, сачмените лагери и другите произведения на труда на куйбишевци се доставят във всички икономически райони на СССР и в повече от 70 държави в целия свят. Кадри се подготвят в нашите десет висши учебни заведения, 29 техникума и 32 професионално-технически училища.

Но градът расте, строят се нови цехове и предприятия, увеличава се произвежданата продукция, развива се жилищното и градското стопанство. През четирите години на десетата петилетка (1976—1980 г.) промишленото производство в града се увеличи със 17 на сто, а производителността на труда в предприятията с 14,8 на сто. За три години беше произведена надпланова продукция за 77,3 млн. рубли. Благодарение на постиженията във всесъюзното социалистическо съревнование град Куйбишев и колективите на много предприятия в него бяха наградени с преходни червени знамена на ЦК на КПСС, Министерския съвет на СССР, ВЦСПС и ЦК на ВЛКМС. Ние смятаме, че тези успехи на нашите трудещи се станаха възможни наред с другите причини и предпоставки и в резултат на това, че **градският и районните партийни комитети в града непрестанно осигуряват най-важните участъци на нашия икономически, културен и обществен живот със знаещи и можещи кадри, създават делови и добре подготвен кадрови резерв,** всякога на разположение за издигане на необходимите отговорни постове.

Но до сегашното състояние на осигуреност с резервни кадри ние достигнахме не из един път и не без преодоляване на някои трудности. И не за това, че у нас изпитвахме известен недостиг от квалифицирани специалисти в различните области на живота. Само нашите висши училища и техникумите всяка година ни предоставят много солидно кадрово попълнение. Работата беше по-друга, в необходимостта всеки районен партиен комитет и неговите отдели, всичките 1278 първични партийни организации в града, обединяващи в своите редове около сто хиляди комунисти, да придобият навици на системна работа с кадрите, да се повишава тяхната отговорност за обстойния подбор и въз-

Digitized by Google

питанието на кадрите, на необходимия и кадрови резерв. Оглавяването на тази дейност трябваше да стане от градския партиен комитет и той добре изпълни задълженията си в това отношение.

ПОД ПОГЛЕДА НА ГРАДСКИЯ ПАРТИЕН КОМИТЕТ

В дейността на нашия комитет **няма нито една година, когато въпросите на работата с кадрите в различните нейни аспекти да не сме разглеждали било в пленуми, било в бюрото на комитета.** Ние посветихме някои пленуми на задачите на градската партийна организация за по-нататъшното подобряване и усъвършенствуване на възпитанието на кадрите и повишаването на тяхната отговорност за възложената им работа. Проблемите поставяхме и по-широко: за състоянието и мерките по подобряването на подбора, разпределението и възпитанието на кадрите, а и по-тясно: за задачите на градската партийна организация по повишаването на ролята на майсторите в производството. Само през последните три години кадровите въпроси, които винаги са в центъра на вниманието на нашия комитет, бяха обсъдени в пет заседания на бюрото на комитета.

Преди три години в бюрото на комитета обсъдихме въпроса за **работата на Октомврийския районен комитет на КПСС в нашия град с резервните кадри.** Кое ни наложи това? Общо взето състоянието на работата в района не предизвикваше някакви сериозни опасения. Тогава в района се наброяваха 409 резервни кадрови работници. Повечето от включените в кадровия резерв бяха членове на районния партиен комитет, а така също и на партийните комитети в предприятията и учрежденията, бяха пропагандисти и агитатори, ръководители на секции на технико-икономическия съвет при районния партиен комитет или депутати в местните съвети. Повече от 96 на сто от другарите, включени в състава на резервните кадри, имаха висше и средно образование.

Но в своя анализ на състоянието на нещата бюрото на нашия комитет се спря предимно на някои недостатъци в работата с резервните кадри. Оказа се, че някои партийни организации не всякога отделят необходимото внимание на създаването на кадрови резерв, отнасят се към този много важен въпрос на съвременното партийно ръководство формално: ограничаваха се до съставянето на списъци; недостатъчно изучаваха деловите и политическите качества на включените в състава на резервните кадри специалисти; допускаха прибързаност в издигането им на отговорни длъжности. Изясни се също, че някои партийни организации и ръководства с години не са обсъждали кадрови въпроси. В резултат от всичко това в района имаше случаи и когато недостатъчно добре проучени кадрови работници биваха издигани на ръководни длъжности, но не се справяха с възложената им работа и скоро след това трябваше да бъдат сменяни с други. Бюрото на градския партиен комитет спря вниманието на районния и другите партийни комитети, на бюрата на първичните партийни организации и на самите организации, че в работата си с кадрите те не отделят необходимото внимание на всестранния качествен анализ на своя кадрови резерв, недостатъчно съдействуват политическите и деловите качества на хората непрестанно да се повишават. В резултат от разкритите недостатъци от състава на резервните кадри на овакантените ръководни длъжности биваха издигани само 40 до 50 на сто от кадровия резерв. Това беше явно недостатъчно и само по себе си говореше за несистемността в работата с кадрите, за сериозни пропуски в подбирането и работата с резервните кадри.

Digitized by Google

Бюрото на градския партиен комитет задължи Октомврийския районен комитет на КПСС, другите партийни ръководства и първичните партийни организации в него решително да отстранят разкритите слабости и да организират системна, целенасочена и ефективна работа по подбора и възпитанието на кадровия резерв за ръководна работа в района. Районният партиен комитет, другите партийни ръководства и организациите в района направиха задълбочени изводи и заключения от това обсъждане. Предприе се всестранна и целенасочена дейност с кадрите въобще, с резервните кадри особено. В резултат от това на работата с кадрите, особено на качествения състав на кадровия резерв, се отделя все по-голямо внимание. Работата се съсредоточава върху образователното равнище на включените в неговия състав работници, много се прави системно да се повишават техните делови и политически качества, непрестанно да се обогатява личният им опит в обществената дейност. Това позволи скоро след вземането на решението — само седем месеца след обсъждането на въпроса в бюрото — градският партиен комитет да снеме от проверка и контрол по-нататъшното му изпълнение.

Но решението на нашия комитет по повод обсъждането на работата на Октомврийския комитет на КПСС в нашия град с резервните кадри има важно значение за работата не само на този комитет, не само на този район. Съдържанието на това решение ние своевременно предадохме и на другите районни комитети, на всички партийни ръководства и всички първични партийни организации в града. Те изиграха много важна роля за усъвършенстването на работата по подбирането и възпитанието на резервните ръководни кадри в цялата градска партийна организация.

А освен това въпросите на работата с кадровия резерв периодично обсъждаме и **в съвещания** на работниците от градския и районните партийни комитети, **в семинари** със секретарите на първичните партийни организации, ръководителите на предприятията и техните заместници по работата с кадрите. Това повишава отговорността на партийните, държавните, профсъюзните и стопанските органи във формирането и подготовката на резервни кадри, годни във всеки момент да бъдат издигнати на по-отговорна работа.

Казаното дотук съвсем не означава, че градският партиен комитет се ограничава само с тези форми на работата по създаването и укрепването на кадровия резерв. **Много важно условие за подготовката на добър кадрови резерв е организацията на работата и проверката на изпълнението на партийния контрол в дейността както на градския, така и на районните и другите партийни комитети, в дейността на първичните партийни организации.** Стана традиция в началото на всяка година — през януари, февруари — бюрото на нашия комитет да разглежда в свое заседание въпроса за състава и движението на ръководните кадри, които влизат в номенклатурата на комитета, както и работата ни с резервните кадри.

Обсъждането на този въпрос на основата на извършеното поставихме в **заседанието на бюрото на комитета.** Какво характеризира обсъждането на този въпрос в това заседание? Отбелязано беше, че в съответствие със съвременната кадрова политика на КПСС районните партийни комитети и отделите на градския комитет продължават да работят за подобряването на състава на ръководните кадри и кадровия резерв, за повишаването на тяхната политическа и делова подготовка. На тази основа обмислено и планомерно на по-високи длъжности се издигат способни и добре подготвени работници, които с работата си оправдават гласуваното им високо доверие. През предишната година такива случаи имахме 57. А благодарение на издигането на млади и

Digitized by Google

способни работници с висока квалификация успяхме да укрепим с ръководни кадри редица предприятия, учреждения и организации.

Отбелязано беше също така, че районните партийни комитети и отделите на градския комитет значително повече и по-добре се занимават с резервните кадри. Благодарение на това сега при овакантяването на длъжностите, които влизат в номенклатурата на градския комитет, те по принцип се заемат от хора из кадровия резерв. Към началото на 1980 г. в номенклатурата за ръководните кадри на градския комитет се числяха 905 длъжности. 612 от тях са специалисти от промишлеността, а 157 са жени. Практически всички ръководни кадри са с висше или средно образование.

Но като обсъжда въпроса за движението на ръководните кадри, градският комитет самокритично също разкрива и недостатъците в работата, търси причините, които ги предизвикват, набелязва мерки за подобряването на работата. Така например през текущата година ние спряхме вниманието на отделите на комитета, че се забелязват факти на погрешно зачисляване на кадри в резервите за издигане. Предложено им беше работата в това отношение значително да се подобри, да се вземат мерки у всеки ръководител по-последователно да се възпитава висока отговорност за възложената работа, по-смело да се издигат на ръководни длъжности млади хора, грамотни, инициативни и способни специалисти. Особено внимание обърнахме на издигането на ръководна работа повече жени.

Необходимо, много важно и полезно смятаме **системно да се анализира съставът на номенклатурните кадри на градския и на районните комитети на КПСС.** Всяка година през първото тримесечие у нас се провежда така нареченото **уточняване на номенклатурата** — задълбочено преразглеждане на номенклатурата на длъжностите, числящи се в системата на комитетите през съответната година. Тази работа, в процеса на която се отчитат всички промени в кадровия състав, практически започва в партийните комитети и бюрата на първичните партийни организации, които след това се отчитат по този въпрос пред съответните районни партийни комитети. От своя страна и градският партиен комитет изучава състоянието на нещата по този въпрос във всеки от деветте района, а районните комитети ни представят конкретни списъци на номенклатурните длъжности и резервните кадри. Градският комитет обобщава тези данни за цялата градска партийна организация и ги представяме в областния комитет на КПСС.

Въпросите за кадрите и кадровия резерв, за работата с тях са важна съставна част и на нашите перспективни планове, каквито освен текущите планове разработваме по два пъти през всяка петилетка. Чрез перспективното планиране градският партиен комитет, районните комитети и другите партийни ръководства имат възможност на основата на научните предвиждания на производствените, социалните и другите процеси да разработват комплексни мероприятия, които осигуряват най-правилното всестранно развитие и решаването на поставените задачи. В тези планове предвиждаме решаването и на въпросите за подготовката на ръководните кадри, за тяхното обучение и марксистко-ленинското им възпитание. Така например по перспективния план на нашия градски комитет за 1979/1980 г. сме предвидили системно да се анализира съставът на номенклатурните кадри на самия градски и на районните партийни комитети, а така също да се изучи работата на градския и районните комитети на ВЛКМС по подбора, разпределението и възпитанието на комсомолските кадри на ръководна работа в града. Този въпрос ще обсъдим в пленум на комитета през текущата година.

Digitized by Google

Твърдението, че градският и районните комитети в Куйбишев биха могли едновременно да издигнат на ръководни длъжности шест хиляди работници — това не е голословно, казано само заради хубавата думичка. Истината е в това, **че за всяка номенклатурна длъжност в града имаме подбрани съответни резервни кадри.** Това са тези, които партийните организации и комитети смятат за достатъчно зрели и перспективни работници, които се представят добре в практическата работа. Една трета от номенклатурните кадри в нашия град са партийни работници; толкова са и работниците в промишлеността и транспорта; 12 на сто — работници в системата на държавните органи; една шеста част — кадри от строителството. В общата номенклатура, състояща се предимно от хора с висше образование, жените наброяват 1750 души.

Как се формира и използва кадровият резерв? Иска ми се да отбележа, че ние разполагаме с добра основа за издигане на необходимите ни кадри на отговорни длъжности. Това са преди всичко първите заместници на ръководителите, а така също и изборният партиен актив, наброяващ в системата на нашата градска партийна организация към 17 хиляди души. Градският партиен комитет, неговите секретари и отдели и районните партийни комитети формират състава на резервните кадри за издигане на отговорна работа предимно из средите на този изборен актив.

В нашата работа стана закон партийните комитети добре да познават и всестранно да изучават всеки работник от кадровия резерв, предвиден за издигане на отговорна работа. Затова и в нашия комитет се утвърди практиката, когато даден човек бива включен в списъка на резервните кадри — а за това ние известяваме и самите работници, системно да бъде проверяван в практиката. На такива кадрови работници се възлага да подготвят доклади или информации за обсъждане в бюрата на градския и районните партийни комитети. Те биват включвани в проверката на изпълнението на решенията на комитетите и организациите, в изучаване състоянието на нещата във връзка с писмата и жалбите на трудещите се. С тях се провеждат индивидуални беседи, препоръчва им се как да подобряват и усъвършенствуват стила на работата си. Най-добра форма на проверка на деловите и политическите качества и на кадрите от резерва ние смятаме заместването на ръководни кадри по време на техните редовни годишни отпуски и на отпуските им по болест.

Освен това отделите на нашия комитет например постоянно следят как резервните кадри повишават общообразователната и политическата си подготовка. Според данните на нашия комитет всеки четвърти кадрови работник у нас има завършено политическо образование в школите на КПСС, а около 100 души сега се учат в задочните партийни школи.

Много важно е също така и партийно-политическите, икономическите и другите форми на обучение да се изграждат с оглед спецификата на трудовата и обществената дейност на хората, включени в резерва, с оглед на техния опит и равнището на знанията им. За актива на партийните и другите обществени организации сме създали университети по марксизъм-ленинизъм, градска и районни партийни школи, които по правило се ръководят от първите секретари на градския и на районните партийни комитети, а също така и семинари при съответните комитети. Само в двегодишните постоянно действуващи школи за секретарите на партийните организации, създадени при районните комитети на КПСС, сега се учат 2150 души. Повече от 2500 секретари на цехови партийни организации повишават политическите си знания в едногодишните постоянно действуващи школи. Не забра-

Digitized by Google

вяме и отговорниците на партийните групи, които в нашата градска организация са над три хиляди души. Те се учат в семинарите за обмяна на опит, каквито имаме изградени при районните и още много други партийни комитети в предприятията и учрежденията.

Такова повишено внимание към кадрите от резерва ни дава възможност да осигуряваме непрестанното подобряване на качествения състав на ръководните кадри от всички категории. Например общо в града вече повече от 80 на сто от всички издигнати на отговорна работа са от състава на резервните кадри. Много голямо значение за нас има и обстоятелството, че броят на секретарите на първичните партийни организации с висше и средно образование достигна повече от 97 на сто в сравнение с 87-те процента през 1970 г. През последните години значително порасна политическото и деловото равнище и на държавните, профсъюзните и комсомолските работници, влизащи в номенклатурата на градския и районните комитети на КПСС.

Разбира се, **източник за попълването на състава на ръководните кадри в съветското общество са всички слоеве на населението.** И заедно с това издигането на отговорни длъжности на **най-подготвени представители на работническата класа** всякога е било предмет на особена грижа на цялата КПСС, а така също и на нашата градска партийна организация. Ние полагаме особени грижи за непрестанното повишаване на политическата и деловата квалификация на най-добре изявяващите се в производствената и обществената дейност представители на работническата класа, подпомагаме ги в практическата им дейност. Например само в металургичния завод „Владимир Илич Ленин" от 1976 до 1979 г. бяха издигнати на различни ръководни длъжности 219 работници. Фактът, че всички те добре се справят с възложените им задачи, твърде много ни радва и ни насърчава все така ревностно да провеждаме ленинската кадрова политика на КПСС.

Възпитанието на кадри из средите на работническата класа е предмет на особеното внимание на нашия комитет. Всяка година най-добре проявилите се в производствената и обществената дейност способни работници изпращаме в партийните учебни заведения. Заедно с това повече от 1500 работници са избрани за членове на партийните комитети и бюрата на първичните партийни организации, много от тях работят като секретари и заместник-секретари на партийните организации. Около 34 на сто от състава на градския и районните партийни комитети също са работници. Всичко това е наш сигурен резерв за издигане на ръководни длъжности.

А практиката ни поднася много примери за това, как доскорошни работници добре се справят със задълженията на стопански, партийни и държавни ръководители. Като електромонтажник започна своя трудов път например Вячеслав Картунов. Той завърши задочната висша партийна школа на ЦК на КПСС и сега ръководи един от тръстовете на организациите за обществено хранене в града. До председател на изпълкома на Октомврийския районен съвет на народните депутати в града израсна бившият шлифовчик от Завода за сачмени лагери Юрий Саранцев. Генерален директор на крупно производствено обединение стана бившият стругар Генадий Боков. Такива примери можем да посочим още немалко. Ние смятаме за твърде важен фактът, че около 80 на сто от сътрудниците в апарата на градския и районните партийни комитети са започнали своята трудова дейност като работници или селяни.

Особено внимание отделяме и на издигането на **повече жени** на отговорни длъжности. Сега те са повече от 17 на сто от номенклатурните кадри на градския комитет: 1558 жени, или 34,4 на сто — в номенклатурата на деветте районни партийни комитета в града, 482 же-

Digitized by Google

ни са избрани за секретари на първични партийни организации, 1279 — за секретари на цехови партийни организации и отговорнички на партийни групи. Много от тях станаха способни партийни, държавни и стопански ръководители.

Да вземем например Елена Шпакова. Тя дойде в Куйбишев от Москва като млад специалист. Работи в производството, много години беше в Комсомола. После беше издигната за директор на фабрика за захарни изделия. Под нейно ръководство беше изградена шоколадената фабрика, чиято продукция се ползва с много добро име в цялата страна. Сега героят на социалистическия труд Елена Шпакова е генерален директор на производственото обединение на промишлеността за захарни изделия „Русия". Значителен производствен път са извървели и неотдавна издигнатите за секретари на районни партийни комитети З. Бенгина, Р. Фокина и А. Гусева, заместник-председателката на изпълкома на градския съвет на народните депутати Т. Сухобокова, секретарката на партийното бюро в тръста по обществено хранене Т. Александрова и много други.

В нашата работа с резервните кадри има още едно важно обстоятелство, което ни помага да издигаме ръководители, които не само много добре познават производствената дейност, но и — което е и твърде важно — които умеят да работят с хората. Думата ни е за това, **че на ръководни стопански длъжности ние се стараем да издигаме преди всичко такива работници, които са преминали през школата на партийната и комсомолската дейност и които умеят да общуват, да работят с хората. Именно поради това сега у нас няма нито един директор на предприятие, който преди това да не е ръководил някоя партийна или комсомолска организация.**

Това пък твърде много допринася за утвърждаване **единството на стопанската и партийната работа,** което от своя страна е от твърде голямо значение за все по-успешното решаване на стоящите пред нашето общество задачи.

Но от всичко това следва ли, че в работата ни с резервните кадри нямаме повече проблеми? Не, не следва!...

Напротив, ние все още се сблъскваме със случаи, когато при комплектуването на състава на кадровия резерв не се отчита възрастта на кадрите (заместниците понякога са по-възрастни от началниците си); специалността им, индивидуалните способности на препоръчваните и мнението за тях в трудовия колектив. Случва се и така, че един и същи работник едновременно се сочи за резерв на няколко длъжности, което е съвсем недопустимо.

Обаче **с тези недостатъци нашият Куйбишевски градски комитет на КПСС води системна борба и се стреми своевременно да подпомогне ръководителите на районните партийни комитети да поправят своите грешки.**

А общо взето системната работа с резервните ръководни кадри **ни дава възможност да осигуряваме всички участъци на стопанския и обществения живот с висококомпетентни и делови ръководители.** И това от своя страна осигурява успеха в делото на комунистическото строителство.

Digitized by Google

НАУЧНОСТТА В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

к. т. н. ВИКТОР ПОЛУНИН
първи секретар на Черемухинския районен комитет на КПСС в Москва

Конгресът на КПСС постави задачата за по-нататъшното усъвършенстване на партийното ръководство във всички сфери на обществения живот, теоретически да се развива и практически да се усъвършенства ленинският стил на работа.

Най-важна насока за подобряването и усъвършенстването на партийното ръководство **е научният подход към проблемите на общественото развитие,** което предполага най-задълбочен анализ и всестранно отчитане на ролята на обективните фактори, на явленията в обществено-икономическия живот в тяхната взаимна зависимост и обусловеност. Това дава възможност реално да се преценяват наличните възможности, да се долавят тенденциите и закономерностите на протичащите процеси.

ПЕРСПЕКТИВНОТО И ТЕКУЩОТО ПЛАНИРАНЕ — В ЕДИНСТВО

Многогодишният опит на нашата районна партийна организация показва, че умението точно да се определят силите, а след това те да бъдат съсредоточени на решаващите участъци практически не е възможно без такава важна съставка на научния подход, каквато е **перспективното планиране на партийната работа.**

Практиката на перспективно планиране в дейността на нашата районна партийна организация се утвърди в нашата работа в продължение на последните осем години. При това нашият районен комитет се стреми, както ни учи Владимир Илич Ленин, съвсем ясно да определя главното звено, да насочва партийния актив и всички комунисти към последователно решаване на основните задачи, а така също и към осъществяването на комплекс основни мероприятия, които да осигуряват непрестанно да се повишава действеността на партийната работа, нейната ефективност. Научнообоснованият перспективен план със срок две години дава добра възможност комплексно и добре да се решават проблемите на икономическото и социалното развитие, на възпитанието на хората.

В течение на редица години планът за работата на районния комитет се изработваше за година. Но през 1978 г. направихме опит да приемем и да работим по план за целия отчетен период между две районни партийни конференции.

Планирането на работата на районния комитет за срок от две години се отразя много добре на дейността на районната партийна организация. Преди това поради краткия срок отделни по-основни въпроси отпадаха от нашето внимание, а други, обратно, ставаха предмет на анализ и обсъждане по-често, отколкото се изисква. Сега, при новия подход, имаме възможност да внесем по-добър ред в нашата работа, в потока на ежедневните задачи да не изпускаме основните, решаващите звена в работата.

Перспективният план на комитета се състои от три основни раздела: ръководство на икономиката, идеологическа дейност и партийно-организационна работа. В областта на **партийното ръководство на икономиката** вниманието концентрираме върху: ускорените темпове на научно-техническия прогрес като основа на ефективността на производството; повишаване на качествата на продукцията; усъвършенстване на организацията и все по-широкото разгръщане на социалистическото съревнование; всестранно подобряване на работата в строителството и комунално-битовото обслужване на населението в района. Главното в **идеологическата работа** е осигуряването на висока политическа и трудова активност на трудещите се; формирането у всеки от тях на последователен научен мироглед; усъвършенстването на марксистко-ленинското обучение и икономическото образование; засилването на патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се. Перспективният план насочва и към **повишаването на партийно-организационната работа:** подобряване работата с кадрите; по-нататъшно укрепване на партийните редици и засилване авангардната роля на комунистите; подобряване структурата на партийните организации, засилването на тяхната боеспособност.

Материалите за предстоящия перспективен план районният комитет започна да набира много рано, още през предхождащото го време, в процеса на изпълнението на наличния действуващ план. Тази работа всестранно се задълбочава и анализира

Статията е написана за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

по време на отчетно-изборните събрания и конференции на партийните организации. Всестранният анализ на информацията за състоянието на нещата в трудовите колективи, събран през този период, е един от най-важните източници за подобряването на перспективното и текущото планиране.

При разработването на перспективните планове отделите на районния комитет грижливо изучават въпросите, обсъдени в пленумите или в бюрото на районния комитет, от събрания на партийния актив през последните пет-шест години, анализират измененията на основните производствени и други показатели за отделните предприятия и организации. Такъв системен подход ни дава възможност равномерно да отделяме внимание на всички партийни организации, да определяме колективите, работата на които следва да бъде изучена по-обстойно и която след това следва да бъде обсъдена в заседания на бюрото на комитета или в неговите отдели.

Нашият перспективен план органически е свързан и с текущото планиране. Ако в перспективния план се определя основната насоченост на дейността на районната партийна организация, то характерна особеност на текущите планове е тяхната организираща и контролна функция, която включва в себе си конкретни форми на организаторската работа. Така например ние планирахме да изучим пътищата за повишаване на ефективността на организацията на социалистическото съревнование в научните колективи, да анализираме действуващите критерии и методи в оценката на труда на научните работници, съобразявайки се със спецификата на учрежденията и характера на решаваните от тях задачи. За нашия район този проблем е много актуален, тъй като от 129 хиляди трудещи се в района повече от половината са заети в сферата на науката и научното обслужване на обществото.

В този случай в перспективния план бяхме предвидили комплексното изучаване на проблема. А в текущите планове тези въпроси поставихме много по-конкретно. На преден план излезе непосредствената организаторска работа, която включи в себе си по-делово изучаване на опита на научните колективи в съвета по науката при районния комитет, провеждане на специални конференции и семинари, социологически изследвания, съвещания с партийния, стопанския, профсъюзния и комсомолския актив и т. н.

В резултат от всичко това във всяко научно учреждение в района се създаде своя повече или по-малко сполучлива система за оценяването на резултатите от научните изследвания, които в редица случаи съдържаха интересни решения и оригинални подходи. Районният комитет обобщи събрания в първичните партийни организации опит и най-действеното от него препоръча за разпространение. Препоръките на районния комитет обстойно бяха обсъдени в първичните партийни организации. В повечето научноизследователски, проектантски и конструкторски учреждения преразгледаха преди действуващите положения за социалистическото съревнование и измениха системата за обобщаване на резултатите от него. Внедряването на препоръчаната от районния комитет система спомогна в социалистическото съревнование да бъдат въвлечени много по-голям брой научни сътрудници, да се повиши ролята на съревнованието. Това се отрази благоприятно и на общата атмосфера в научните колективи. Последвалият анализ на дейността на 13 партийни организации, използващи предложената от РК система за оценяването на труда на учените, показа, че от момента на нейното внедряване в практиката не е имало случаи на възражения или на повторно решаване разпределението на челните места в социалистическото съревнование.

В края на всяко тримесечие районният комитет провежда съвещание, на което отчитаме резултатите от мероприятията през предишното тримесечие и окончателно се одобрява проектът за работата и съревнованието през следващото тримесечие.

Утвърдилата се в нашата районна партийна организация практика и система на перспективно и текущо планиране напълно оправда себе си. Обаче животът ни убеждава, че тя се нуждае от по-нататъшно развитие, подобряване и усъвършенствуване.

В ИНТЕРЕС НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ

През последните години в практиката на нашата районна партийна организация по ръководството на социално-икономическите процеси широко се използва разработването на **комплексни планове по икономическото и социалното развитие на района.** Началото в това отношение сложихме през 1971 г., когато беше разработен първият план за социално-икономическото развитие на Черемухински район през 1971—1975 г., съставен на основата на аналогичните планове на трудовите колективи за същия период. В създаването на тези планове за социалното и икономическото развитие на колективите и на района като цяло участвуват учени и специалисти от редица институти, партийни и държавни работници, стопански дейци, особено сътрудниците от нещатния отдел при РК на КПСС, широк партиен актив. Привличането на квалифицирани специалисти и общественици в разработването на плана за 1976—1980 г. с перспектива до 1990 г. ни даде възможност комплексно и задълбочено да бъдат анализирани икономическите и социалните характеристики на района, перспективите на развитието на промишлените, строителните и транспортните предприятия и организации, управлението и услугите в района.

Сегашният план за икономическото и социалното развитие на нашия район се отличава от първия още и по това, че в

Digitized by Google

него намериха отражение не само проблемите на развитието на производството, на жилищното и комунално-битовото строителство, на подобряването на обслужването на населението, но, което е особено важно — **и проблемите на комунистическото възпитание на трудещите се, на всестранното развитие на личността в съвременните условия.**

Научнообоснованият план, одобрен от сесия на районния съвет на народните депутати, стана един от основните документи за партийните и държавните работници, за партийния актив, стопанските ръководители, пропагандистите и агитаторите. И от него те се ползват в своята всекидневна практическа работа.

ДОБРЕ ДА СЕ ЗНАЯТ МНЕНИЕТО И ИНТЕРЕСИТЕ НА ХОРАТА

Един от ленинските принципи за партийната работа се състои в това, че всякога трябва да сме с масите, да знаем добре техните интереси, настроения и мнения. Затова **по-нататъшното повишаване на научността и ефективността на работата на партийните организации е свързано с планомерното и целенасочено изучаване на общественото мнение, с използването на резултатите от тези проучвания.** Необходимостта да се отделя всекидневно внимание на задълбоченото и всестранно изучаване на общественото мнение с особена сила беше подчертано така също и в приетото през 1979 г. постановление на ЦК на КПСС „За по-нататъшното подобряване на идеологическата, политико-възпитателната работа".

Изучаването на конкретната обстановка в района, в основните участъци на дейността на районната партийна организация, в трудовите колективи се осъществява посредством различни форми и методи. И в тази работа ние привличаме партийни и държавни работници, видни учени и специалисти. Заедно с тях анализираме събраната информация, статистическите данни, предложенията и критичните бележки на комунистите и безпартийните, писмата на трудещите се; провеждаме срещи в производствените колективи и по местоживеене, беседи с партийните, профсъюзните и комсомолските активисти и т. н.

Наред с усъвършенстването на традиционните методи за изучаването на общественото мнение районният комитет в течение на десетина години добре използва и **социологическите изследвания** като ефективен съвременен комплексен метод, който дава възможност дълбоко и всестранно да се изучават мнението и интересите на трудещите се. Още в началото на неговото прилагане ние разбрахме, че този метод е твърде трудоемък. Затова създадохме нещатен отдел и научно-методически съвет към РК, на които възложихме да провеждат систематически социологически проучвания.

В състава на методическия съвет влизат 23-ма специалисти — социолози, икономисти, философи, инженери, включително един академик, шест доктори и седем кандидати на науките, трима ръководители на научноизследователски и проектантски институти, секретари и завеждащ отдели на районния партиен комитет.

Изборът на характера и насоката на изследванията по принцип най-тясно се преплита с практическите задачи на дейността на партийните организации и на районния комитет на КПСС. Подсказаната от самия живот тема за проучване обстойно се проучва и формулира от отдела на РК и се внася за обсъждане в методическия съвет, който уточнява нейното включване в плана за изследванията. След това въпросът се утвърждава с решение на самия районен комитет. Такава организация на работата ни дава възможност да избягваме претрупването на плана за социологическите изследвания, включвайки в него прибързани хрумвания. Всяка година проучваме по 4—5 основни теми. При това някои теми са разчетени не за година, а за по-продължителен период.

През последните години беше изучена организацията на социалистическото съревнование в научноизследователските институти; влиянието на социалните фактори за повишаването на ефективността на труда и качеството на продукцията; усъвършенстването на работата на теоретичните семинари в научните учреждения; повишаването на действеността на работата с пропагандистките кадри; текущото и перспективното планиране на работата на партийните организации; тенденциите за изменението на състава на партийните организации в района и пътищата за неговото регулиране и др. На задълбочен анализ бяха подхвърлени и редица социални проблеми. Например въпросът за факторите на заетостта на пенсионерите в народното стопанство.

Районният комитет се стреми изводите и заключенията от социологически изследвания да стават достояние на партийните организации и техните ръководства, да ги подпомагат все по-дълбоко да вникват и обективно да оценяват своята работа и дейността на трудовите колективи.

Значителна част са **проучванията на идейновъзпитателната работа на партийните организации.** От седемте теми, които сега разработваме, три са предложени от отдел „Пропаганда и агитация" на нашия районен комитет. Те се отнасят до подобряването на работата на теоретичните семинари; изработването на препоръки по съставянето на социален паспорт на района; изследвания за развитието на семейно-битовите отношения и използването на свободното време на населението.

Определяйки по какви направления да се усъвършенства политическото образование на трудещите се, районният комитет стигна до извода, че е необходимо по-дълбоко да се вникне в структурата на полити-

Digitized by Google

ското образование, в подбора, разпределението и обучението на идеологически кадри. Проучването на тези въпроси беше възложено на нещатния отдел за социологически изследвания. Резултатите показаха, че редица наши предишни постановки и набелязани мероприятия се нуждаят от корекция и уточняване.

Да вземем например следното: в процеса на проучването на състоянието на политическото обучение в институтите по проблема на управлението, обща генетика, всеобща история, в Завода за обработка на специални сплави и в още няколко други се изясни, че структурата на политическото обучение се нуждае от значително подобряване и усъвършенстване. И преди всичко от засилване ролята на самото политическо обучение. Оказа се, че много от висококвалифицираните специалисти, които участват активно в обществения живот на трудовите колективи и в целия район, фактически самите бяха вън от системата на политическото обучение. Отчитайки препоръките на нещатния отдел за социологически изследвания, районният комитет на КПСС преразгледа структурата на политическото образование. В резултат от това броят на участващите в системата на политическото обучение в района действително се увеличи, занятията станаха по-целенасочени и задълбочени.

А освен това социологическите проучвания показаха, че е необходимо по-последователно да се придържаме към диференцирания подход при формирането на семинарите, школите и кръжоците и в зависимост от образователната, професионалната и политическата подготовка на участващите в система на политическото обучение. Затова районният комитет и другите партийни комитети и бюрата на партийните организации, кабинетите за политическа просвета в предприятията и учрежденията в района, като изучиха критически и всестранно анализираха състоянието на работата в светлината на изводите от социологическите проучвания, започнаха да подхождат по-грижливо към формирането на различните форми за политическо обучение, стремят се да въоръжават пропагандистите с ефективен опит и действени методически новости.

Какво дава на практиката на партийната дейност изучаването на общественото мнение? Преди всичко социална информация за това, как се възприема и оценява от комунистите, от трудовите колективи и от различните категории трудещи се, въобще от всички трудещи се в района конкретната дейност на районната партийна организация в различните сфери на обществения живот. Тази информация е необходима при разработването на плановете за социално-икономическото развитие на колективите и на района, при определянето на перспективните и текущите задачи, свързани с повишаването на ефективността на комунистическото възпитание както в целия район, така и в работата на отделните партийни организации. Изучаването на общественото мнение допринася районният комитет да изучава интересен нов опит и да разкрива недостатъците в работата, а едновременно с това да съсредоточава вниманието на цялата общественост върху проблемните въпроси, да насочи пейната енергия върху решаването на първостепенните задачи.

Иска ми се да подчертая, че **социологическите изследвания сами по себе си още не са някакво всемогъщо средство за усъвършенстване на дейността на партийната организация, а само инструмент, който дава възможност по-дълбоко да се видят и по-добре да се оценят изследваните процеси и явления, възможностите им и последиците от тях.**

Що се отнася до перспективите, ние **имаме намерение преди всичко да съсредоточим социологическите изследвания за изучаването на възловите въпроси на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание.** При това се стремим от основните проучвания на общественото мнение по най-важните проблеми на живота в района да получаваме и по-всестранна оперативна информация за решаването и на едни или други с по-ограничен кръг въпроси.

От простата на пръв поглед истина за това, че политиката се осъществява от хората произтича и такова важно изискване към партийното ръководство като **правилния подбор, разпределението и възпитанието на кадрите.** Без това в съвременните условия не е възможно да се осигури единството на теорията и практиката, на политическата и организаторската работа.

Равнището на **ръководството на първичните партийни организации в района,** в който в частност са съсредоточени и 53 научни учреждения, **зависи от партийността, принципността, компетентността и квалификацията на самия районен комитет, на неговите кадри.** В състава на нашия комитет са избрани 33-ма първенци и новатори в производството; една четвърт от броя на членовете му са секретари на първичните и цехови партийни организации, отговорници на партийни групи. В него имаме 5 академици и чл.-кореспонденти на Академията на науките на СССР, 28 доктори и кандидати на науките. Една трета от членовете на комитета са стопански ръководители, отговорни специалисти от предприятията, научните институти и конструкторските бюра в района.

Този състав на ръководния партиен орган ни дава възможност в пленумите и в съвещанията на партийния актив компетентно и отговорно да обсъждаме най-важните въпроси от дейността на районната партийна организация и по тях да се приемат обосновани и ефективни решения.

А за творческото претворяване на тези решения в живота е необходимо да се осигурява делова проверка на изпълнението и постоянен контрол над работата на първичните партийни организации и

Digitized by Google

да им се оказва постоянна и навременна помощ все по-добре да се справят със задачите си. Във връзка с това ние се грижим **непрестанно да се подобрява опитът и на сътрудниците от апарата на районния комитет, тяхната политическа и делова подготовка.** От тях сега половината са инженери, **една пета част** — икономисти, а имаме и историци, философи, лекари и учители. В апарата на нашия комитет работят 4 кандидати на науките, 5 сътрудници са задочни аспиранти, двама освен специално имат и висше партийно образование, 10 души са завършили Университета по марксизъм-ленинизъм, а 5 продължават да се учат в него.

При изучаването на работата в промишлените предприятия, в строителните и транспортните организации, в научноизследователските институти и конструкторските бюра най-широко привличаме **партийния актив от района.** При районния комитет сме създали **съвет по проблемите на науката и технико-икономически съвет.** Те извършват огромна работа, в която са привлечени 425 специалисти учени, опитни производственици и партийни работници.

Активната дейност на тези обществени съвети помага все по-резултатно **да се преодоляват междуведомствените бариери, планомерно и оперативно в предприятията да се внедряват най-новите научно-технически разработки и съвременни технологии.** И на тази основа **да се повишава ефективността на общественото производство и качеството на продукцията.**

Съветът по проблемите на науката и технико-икономическият съвет през текущата петилетка помогнаха на обществени начала да бъдат сключени **850 договора за научно-техническо сътрудничество с 450 предприятия и организации от района, Москва и цялата страна.** Икономическият ефект от реализацията само на 109 договора е на обща сума 50 милиона рубли.

Научният подход на комунистите, на партийните организации и ръководства от нашия район към решаването на поставените от партията задачи дава добри плодове.

●

Нашата районна партийна организация от своя собствен опит се убеждава, че **органическото единство на науката и политиката е един от най-важните принципи на партийното ръководство.** Именно това помага, изразявайки се пак с думите на В. И. Ленин, да претворяваме комунизма от постановки и програми в живо дело, което обединява работата на милионите, техните усилия и енергията им за осъществяването на поставените цели.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ОПАЗВАНЕ И ВЪЗПРОИЗВОДСТВО НА ПРИРОДНАТА СРЕДА

„Културата, ако се развива стихийно, ще остави след себе си пустиня!"
Карл Маркс

Причината за всеобщата загриженост за опазването на природната среда произтича от промените, които човекът е предизвикал в природата — промени, довели до съвременната екологична криза, опасна за съществуването на човешкото общество. Генералният секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев подчертава в доклада пред XXV конгрес, че природата може да се използва по различен начин и че задачата на строителите на новото общество е да облагородяват природата, да помагат на природата по-пълно да се разкриват нейните жизнени сили. В Тезисите на XII конгрес на БКП опазването на природната среда и комплексното решаване на екологическите проблеми се поставя като една от основните задачи на социално-икономическото развитие на страната. Другарят Тодор Живков обърна внимание в доклада пред конгреса на „необходимостта да се засилят грижите за опазване на околната среда като всеобщо и незаменимо жизнено благо за народа. Опазването на въздуха, земята и водата от замърсяване трябва да бъде и занапред неотменно задължение на всички отрасли и стопански организации. Нужни са обаче по-голяма взискателност и непримиримост към тези, които нарушават своите задължения. От тях трябва да се търси същата отговорност, както и при неизпълнението на плана за социално-икономическото развитие.

Политиката за опазване на природата е държавна политика".

В Съветския съюз и другите социалистически страни опазването, възпроизводството и обогатяването на природната среда е обект на законодателни и общодържавни мероприятия. В основните насоки за опазване и възпроизводство на природната среда в Народна република България, утвърдени с решение на Държавния съвет от 29 юни 1977 г., се подчертава: „Опазването и възпроизводството на природната среда е неразделна част от историческата задача на Българската комунистическа партия за изграждане на развито социалистическо общество, за утвърждаване на социалистическия начин на живот и формиране на всестранно развита личност. Научна основа на партийната и

Digitized by Google

държавната политика в тази област е марксистко-ленинското учение за взаимодействието между обществото и природата."[1]

Човекът, човечеството и жизнената среда представляват екологична система, която е в динамично равновесие. При това човекът и човешкото общество принципно се отличават от природата със своята трудова и производствена дейност. По думите на К. Маркс: „Трудът е преди всичко процес между човека и природата, процес, в който човекът, чрез своята собствена дейност опосредствува, регулира и контролира обмяната на веществата между себе си и природата."[2] Природата е източник на условия за живот, храна, суровини, предмети на труда и енергия за производството. В единството на обществото и природата активната страна е не само природата, но и обществото. Както природата въздействува върху обществото, така и обществото активно влияе за изменението на природата.

До съвременната епоха на световен преход от капитализма към социализма и на разгръщане на научно-техническата революция природата се овладяваше и превръщаше в жизнена среда на човека екстензивно. Разширеното възпроизводство на природната жизнена среда се осъществяваше по пътя на включването в социалната дейност на неовладени части от биосферата. Сега такива почти няма. Нещо повече — човечеството практически излезе извън границите на биосферата. Атакуват се океански дълбочини, земни недра и космически простори. Настъпи време, когато биосферата се включва в социалната жизнедейност глобално и общопланетарно. Ь тези условия разширеното възпроизводство на биосферата като жизнена среда на човека се осъществява вече по интензивен път. Небивалите темпове на развитие на науката и техниката през последните 30—40 години положиха началото и от поражения в стопанския живот — замърсяване на цялата планета, отравяне на водите, почвата и атмосферния въздух. Радиоактивен прах посипва върховете на най-високите планини, олово, изхвърляно от автомобилите с изгорелите газове, се наслоява в ледовете на полярните области, в най-дълбоките океански води и дори в подкожната тъкан на пингвините се установява присъствието на широко разпространените инсекцитиди — ДДТ и др.

Единствено комунистическото общество, чуждо на безплановото и хищническо използване ресурсите на природата, е способно да разрешава екологическите проблеми. На практика това беше доказано в Съветския съюз още през първите години на съветската власт. Първите резервати в съветската страна са създадени още през 1919 година по лично указание на В. И. Ленин. По това време е подписан от Ленин и първият декрет за опазване на природата. Сега в СССР има над 70 резервата с обща територия над 4 милиона хектара. Пред XXVI конгрес на КПСС Л. И. Брежнев отново подчерта необходимостта от увеличаване средствата за опазване на околната среда.

Вярна на комунистическите принципи и идеали, нашата партия следва неотклонно този ленински курс. Особени грижи се полагат след Априлския пленум (1956 година), когато се създадоха организации и институти за координиране на изследванията и мероприятията по защита на природата. Създаде се социалистическо природозащитно законодателство. Изгради се система от централни и местни държавни органи по опазване на природната среда. Приети са специални документи за опазване, възстановяване и подобряване на природната среда в

[1] Основни насоки за опазване и възпроизводство на природната среда в Народна република България, в. „Работническо дело", бр. 190 от 9 юли 1977.
[2] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 23, с. 189.

Digitized by Google

някои териториални комплекси. Разширява се общественото движение за защита на природата.

Тези успехи са осезаеми и безспорни. Наред с тях расте и тревогата, че не се решават задачите в тон със съвременните изисквания и възможности, което води на редица места до висока степен на замърсяване на въздуха, водите и почвата. Подценява се бавното, но необратимо въздействие на ерозията. Тревогата идва и от факта, че все още малко са ония партийни комитети и първични организации, които разглеждат този проблем на заседания и събрания, превърнали са го в обект на партийния контрол. И обратно, там, където е проявено партийно отношение, резултатите не закъсняват. Например партийният комитет на комбината „Свилоза" в Свищов е поставил въпроса за отпадъчните химикали и сега 70 процента от тях се обезвреждат. Във фабрика „Петолъчка" и консервен комбинат „Цв. Иванов" в Севлиево, където партийните и стопанските ръководства проявяват разбиране по тези въпроси, не само обсъждат, но и вземат мерки за снабдяване с промишлена вода от собствени кладенци, ползващи подпочвена вода; във фабрика „Ахмед Татаров" е решен въпросът за изграждане на пречиствателна станция и др.

През 1977 г. в страната бяха рекултивирани 10 140 дка с нарушени терени. Отводнени са 11 300 дка заблатени земи. Интегрирана биологическа растителна защита бе приложена на 214 800 дка селскостопански култури — с 50 700 дка повече от 1976 година. В 283 големи промишлени предприятия, които консумират над 1 млн. куб. метра вода годишно, е внедрено оборотно използване. През 1977 г. не е допуснат да бъде въведен в експлоатация нито един нов обект без пречиствателни съоръжения. А само през 1978 година са завършени 143 пречиствателни съоръжения, рекултивирани 13 360 и залесени над 500 000 дка.

●

За претворяване на дело партийната повеля по опазване и обогатяване на природната среда е необходимо този проблем да стане структурен елемент във всекидневната партийна работа. На първо място при реализирането на производствената програма партийните организации наред с проблемите на икономическата ефективност и качеството на производството да поставят на разглеждане и въпроса за влиянието, което оказва даденият производствен процес върху жизнената среда. При съставянето на държавните и насрещните планове и особено в тяхната социална част достойно място да се отделя на проблемите на опазване и възпроизводство на природната среда. Личен пример в това отношение трябва да дават преди всичко партийните и стопанските дейци и всички комунисти с цялостната си партийно-политическа и идейновъзпитателна дейност.

В много колективи обаче партийните и стопанските ръководства не отделят достатъчно внимание на тези проблеми, не ги поставят на обсъждане и за решаване или ги движат само в сферата на разяснителната работа, без да се реализират на практика. В нашата страна са всеизвестни крайните резултати от вредно въздействие на производствената дейност на циментови заводи, кожарски, машиностроителни и металургични предприятия. Някои данни от социологическото проучване, което проведохме с ръководни кадри от Великотърновски, Габровски и Търговищки окръг, сочат примери за неефективно използване на обработваемата земя: необработени парцели (АПК — Трявна и с. Крушето, окр. Великотърновски); използване на високоплодородна

Digitized by Google

земя (АПК — Търговище) за строителство на промишлени предприятия и жилища; отреждането на терен за строителство на цехове (ДПП „Ильо Влаев“ — Севлиево) на поливни площи при наличието на неполивни и нископлодородни. Тези данни очевидно показват неразбирането от някои ръководни звена на сегашните и перспективните задачи по опазването, използването и обогатяването на природната среда.

Необходимо е в дейността на партийните органи и организации наред с проблемите на производствената и обществено-политическата дейност достойно място да намерят и въпросите за комплексно и хармонично устройство на жизнената среда. Разбира се, в тази работа партийните органи и организации трябва умело да използват и политически да ръководят стопанските, административните органи и обществените организации. Не бива обаче да се изпада и във формализъм, като тази задача се прехвърли само върху тях, без да се направляват, контролират и да се отчитат; без да се държи сметка каква работа вършат комунистите в тия звена.

На второ място, голямо внимание трябва да се отдели на идейновъзпитателната работа по опазване и възпроизводство на природната среда; да се използват различни форми на пропаганда, а също така учебно-възпитателният процес в училищата за обогатяване със знания и обща култура по защита на природата. Особено ценен опит има натрупан в урочната и кръжочната работа по биология. Например в окръжната станция на младите агробиолози в Севлиево е организирана таксация и опазване на щъркелите и други животни, съвместно с научни работници от Зоологическия институт към БАН, проучване рибното богатство на р. Росица и язовир „Ал. Стамболийски“; експедиции с изследователска цел, конкурси за отглеждане на животни, растения и др. Грижата на партийните организации в училищата трябва да бъде насочена не само към повишаване общата култура на учениците, но и за формиране творческа активност към съзидателна работа сред природата за нейното обогатяване, разкрасяване и разумно използване на нейните богатства. Цялата идейновъзпитателна работа както сред младежта, така и сред трудещите се трябва да бъде насочена към дълбоко осъзнаване и превръщане в мотив за поведение девиза: „Природата не е храм, тя е работилница, а човекът в нея е работник.“[1]

В трудовите колективи тази дейност трябва да бъде насочена не само за придобиване на природозащитни знания и обща култура, но и да се осъзнаят и използват в практиката съдържащите се в природната среда естествени мултипликатори, които я правят широко поле за прилагане на мултипликационния подход и получаване на умножаващ се икономически, социален и екологичен ефект.

Широко място трябва да отделят партийните организации за обогатяване на ценностните ориентации на личността с природозащитни знания и мотиви, за утвърждаването им в социалистическия начин на живот и формиране на всестранно развита личност. Сред комунистите да се утвърдят по-възвишени критерии в тази важна дейност, неразделна част от историческите задачи на БКП за изграждане на развитото социалистическо общество. Тази задача трябва да се осъзнае, че е и политическа — въпрос за престижа на нашия строй, за разумното, планомерно и пестеливо използване на природните ресурси, материали и енергия. Така да използваме и обогатяваме природната среда, че да служи и на идните поколения. В нравствен аспект — дълбоко да се осъзнае от всеки комунист, комсомолец, гражданин на нашата страна, че който не обича природата, не може да обича и хората. Затова трябва задълбочено да се работи за осъзнаване и формиране нравствен

[1] И. С. Тургенев. Мъдростта на вековете. С., Наука и изкуство, 1970, с. 42.

Digitized by Google

дълг и жизнена позиция у всеки труженик и колектив за добросъвестно отношение към околната среда и преди всичко към използване на природните блага. Осъзнаването на тези задачи повелително изисква формирането на любов към природата като нравствена черта на комунистическия морал.

На трето място, партийните организации трябва да съблюдават и да държат строга отговорност за спазването на Закона за защита на природата. Често пъти сме свидетели или стават наше достояние факти за замърсяване на околната среда, унищожаване на рибно богатство, нецелесъобразни строежи сред природни красоти, изсичане на гори на исторически места, разрушаване гнезда на птици по сградите и т. н. В повечето случаи се проявява либерализъм към такива нарушители или само се отчита като „грешка". Тук е място да се напомни за ленинския стил на работа. За отсичането на едно дърво в парка на санаториума в Горки, край Москва, Ленин изискал управителят му да бъде наказан с арест. А у нас не са редки случаите, когато виновни няма... И в тази насока е нужно да навлезе юлският дух — всеки да отговаря за делата си пред всички, да се търси материална, морална и правна отговорност.

На четвърто място, необходима е партийна грижа за утвърждаване във всеки трудов колектив функцията — борба за опазване и възпроизводство на природната среда. Задачата на всеки колектив е в рамките на неговите възможности да води борба за опазване на природната среда от замърсяване, а също така да я облагородява и обогатява. Ако искаме опазването и възпроизвеждането на природната среда, нейното постоянно обогатяване да се осъществи на практика, тази задача трябва да бъде винаги на вниманието на всеки колектив и за нейното изпълнение да бъдат еднакво отговорни партийните и административните ръководства, така както и за изпълнение на стопанските задачи. Необходимо е от всеки обществен деец, ръководител, комунист, труженик да се разбере и дълбоко осъзнае, че грижата за природата е грижа за човека.

●

При новите условия и задачи за интелектуализацията и приложението на върховите постижения на научно-техническия прогрес възниква потребността ръководните партийни и стопански кадри наред с всички други качества да притежават знания за отражението на всяка тяхна дейност върху природната среда. Да осъзнават дълбоко своите сегашни и перспективни задачи за опазване и възпроизводство на природните богатства. Особено важно е природозащитната функция на управленческия процес да се превърне в субективна нагласа на ръководните кадри, да се осмисли нейната същност, параметри, сфери на приложимост, условия и фактори за разгръщане.

Интелектуализацията изправя човека пред нови изпитания — екологични, физиологични и т. н. Във връзка с това важно значение има Марксовата мисъл, че смяната на природните условия, сред които той (човекът) живее, го подтиква да умножава собствените си потребности и способности, средства на труда и начини на труда. Сега тези изводи намират конкретизация в използването на нови форми на материята, а заедно с това и в овладяването на природата от човека на ново качествено равнище. Използват се нови суровини, източници на енергия, нови средства и методи за оползотворяване на труда.

Организираното от партийните органи и организации изучаване на тези процеси, проблемите по опазване, възпроизводство и обогатява-

Digitized by Google

не на природата не изключва, а предполага лични усилия, самостоятелна работа над богатството от информационни източници. Това ще даде възможност да се видят и осъзнаят реално проблемите и задачите в тази област на човешката дейност. Субективната готовност да се реализира природозащитната функция в социалната активност не бива да остане в рамките на съзнанието и позициите на ръководните кадри. Тя трябва под ръководството и контрола на партийните органи и организации да се обективизира и социализира, т. е. да се изрази чрез действия и дейност в практически дела.

Опазването и възпроизводството на природната среда е многопланов и многоаспектен процес и има свои специфични белези, измерения и параметри. Те се определят от усложняването на връзките и отношенията между природата и човека с внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, интензивното и дълбочинно използване ресурсите на природата. Затова една от главните задачи на партийните органи, ръководните кадри и специалистите е да осмислят тези специфични проблеми и изисквания, да вземат научнообосновани решения, съобразени с днешните и бъдещите интереси на обществото.

к. ф. н. Гено МАТЕЕВ

ПЕЧАЛБАТА

Консултация

В програмата на нашата партия е посочено, че при изграждането на развито социалистическо общество трябва да се използват напълно стоково-паричните отношения съобразно с присъщото им ново съдържание при социализма, като се прилагат широко стопанската сметка, парите, цената, себестойността, печалбата, кредитът и другите икономически лостове. Ето защо при реализирането на икономическата политика на партията винаги е отделяно особено внимание на използването на икономическите лостове и особено на печалбата. Както е известно, с действуващия икономически механизъм на стопанските организации освен другите показатели, определени с контролните цифри и държавните планови задачи, се утвърждават и задължителни задачи за печалбата и за данъка върху оборота. Същевременно в своите насрещни планове стопанските организации на основата на разпределението на общия доход и печалбата осигуряват по план и по отчет задълженията си към бюджета, към банката, а след това от останалите средства формират своите фондове с инвестиционно предназначение и за потребление, включително за работна заплата. С това се реализира основният принцип на новия икономически подход при разпределението на доходите, резултативни и остатъчни да бъдат средствата за потребление и гарантирани средствата за обществото.

Всичко това обаче се оказа все още не напълно достатъчно. Затова в своята реч пред Националното съвещание на партийния, дър-

Digitized by Google

жавния, стопанския и обществения актив, състояло се в зала „Универсиада“ на 18 декември 1980 г., а след това и в Отчетния доклад пред XII конгрес др. Тодор Живков постави задачата да се осигури печалба от всяка стопанска единица, от всяка дейност, печалбата да излезе на преден план с оглед да се намали финансовото напрежение в плановете на стопанските организации и предприятия и се повиши рентабилността на тяхната дейност.

„Както е известно, категорията печалба съществува и при капитализма. Но в условията на социализма печалбата и по своята социално-икономическа природа, и по начина на нейното създаване, разпределение и използване се различава коренно от печалбата в капиталистическото общество. При социализма печалбата остава в ръцете на обществото, служи на народното благосъстояние.“[1]

Печалбата освен с присъщото ѝ ново съдържание в условията на социализма синтезира резултатите от използването на трите елемента на производствения процес — средствата за производство, предметите на труда и работната сила. В печалбата намират отражение също измененията в обществената производителност на труда, качеството на продукцията, управлението и цялостната организация на труда и производството.

Поради това бяха взети съответни решения от Централния комитет и Министерския съвет,[2] с които изпълнението на държавната планова задача за печалбата се определи като основен критерий за оценка на цялостната дейност на стопанските организации, на всеки трудов колектив за формиране на работната заплата на ръководните кадри.

Тук следва да се имат предвид и някои основни положения, които определят мястото на печалбата в организацията на стопанската сметка и материалното стимулиране.

На първо място както всеки икономически показател, така и при печалбата не отпада необходимостта от разглеждането ѝ заедно с другите решаващи критерии на стопанската дейност — с изпълнението на задължителните задачи за валутните резултати и реализацията на продукцията в натура. И това е напълно естествено. Изпълнението на валутните постъпления е свързано с осигуряването на необходимите ни суровини и материали както за производството на средства за производство, така и за производство на предмети за потребление, за разширяване и разнообразяване асортимента и подобряване качеството на продаваните на населението стоки, доставка на машини и съоръжения и прочее. Нашата страна е страна с „открита“ икономика. Поголямата част от националния доход се формира чрез външнотърговския стокообмен. При това външнотърговският ни стокообмен постоянно расте. През 1980 г. той се увеличи 1,8 пъти в сравнение с 1975 година, а през осмата петилетка ще нарасне с около 40 на сто спрямо 1980 г.

Същевременно изпълнението на задължителните задачи за реализация на продукцията в натура в промишлеността, селското стопанство, транспорта и строителството е решаващо условие за осигуряване стабилност на националните баланси, ритмична работа на предприятията и снабдяване на населението, а също и гарантиране доходите на предприятията и работната заплата на колективите. И обратно. Всяко неизпълнение на натуралните показатели и кооперираните

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, с. 39, Партиздат, 1981.
[2] Постановление 12 на МС от 2. IV. 1981 г., Държавен вестник, бр. 31.

Digitized by Google

доставки внася смущения по цялата верига — производство — разпределение — потребление.

Друг съществен момент е, че занапред стопанските организации и техните териториално обособени производствени поделения, които имат отделен баланс и сметка в банките, ще имат държавна планова задача по показателя съвкупна печалба, който ще включва в себе си сумата на печалбата и данъка върху оборота. По този начин се ликвидира нередното положение данъкът върху оборота, който по своята същност е чист доход за обществото и осигурява възпроизводствения процес в икономиката, необходимите средства за обществените фондове за потребление и пр., да се подценява като източник на социалистическо натрупване. Съвкупната печалба по-пълно ще изпълнява своите функции на синтетичен показател, който освен че обобщава резултатите от производството, ще изпълнява по-реално функциите си като критерии при разпределението и ефективността на капиталните вложения, изработването на дългосрочни нормативи, оценката и стимулирането на трудовите колективи.

За да се гарантират интересите на обществото и нарастването на печалбата в резултат главно на повишаване на обществената производителност на труда, намаляване себестойността и подобряване качеството на продукцията, държавата засилва санкциите към недобросъвестните длъжностни лица, които увеличават печалбата в резултат на спекулации и деформират социално-икономическата ѝ същност. Затова с нормативните актове се предвижда неправомерно придобити печалби и други доходи в резултат на необосновано завишаване и неправилно прилагане на цените да се внасят изцяло в приход на бюджета, освен ако не подлежат на връщане на ощетените организации и граждани.

Същевременно на тези стопански организации и поделения, които неоснователно отказват или забавят сключването на договори за доставки, услуги, превози и строителство в съответствие с утвърдените им държавни планови задачи, ще се налагат строги санкции, като ще заплащат обезщетение за нанесените вреди, включително и за пропуснатите печалби, произтичащи от несключването или забавяне на съответното договаряне. Санкциите за нарушение в областта на ценообразуването или забавяне и отказване сключване на договори се налагат най-напред на виновните длъжностни лица и ръководители на съответните стопански организации.

В съответствие с решенията на XII конгрес изискването за прилагане докрай основния принцип и изискване на новия икономически механизъм — всяка стопанска и социална дейност да се постави на стопанска сметка и действителна самоиздръжка, стопанските организации и предприятия трябва да увеличат ефективността на дейността си така, че с реализираната печалба да осигурят нормативните вноски в бюджета, задълженията към Българската народна банка, другите задължителни плащания, финансиране на разширеното социалистическо възпроизводство и доход за потребление на колектива в съответствие с количеството и качеството на труда. Това наложи успоредно с разработването на насрещните планове за 1981/1982 г. стопанските и партийните ръководства да съсредоточат усилията си към изготвяне на план-програми за извеждане от загуби на нерентабилните производства и дейности, за премахване на дотациите, отпускани от бюджета (премии, добавки към цените, временна финансова помощ и др.)

Повишаването на ролята на печалбата, нейното извеждане на преден план се реализира и с последователното преустройство на работата на стопанските министерства, чиято главна задача е провеждането на държавната политика и укрепване на икономическата само-

Digitized by Google

стоятелност на стопанските организации. За тази цел издръжката на стопанските министерства и ведомства занапред ще се поеме от бюджета и ще се постави в зависимост от изпълнението на планираните вноски в бюджета, от печалбата на стопанските организации.

●

Сега, когато трудещите се от цялата страна са насочили своите усилия към претворяване в дела решенията на XII конгрес на партията, партийните организации, осъществявайки авангардната си роля, трябва последователно и настойчиво да изискват комплексно да се внедряват новият икономически подход и неговият механизъм. В системата от икономически стимули и лостове увеличаването на рентабилността на всяка дейност изисква на печалбата да се гледа като на въпрос над въпросите. Нейното увеличаване в условията на новия икономически механизъм е изгодно за всеки работник, за всеки трудов колектив и за обществото. Еднопосочността на интересите е мощен стимул за разкриване и използване на всички резерви, за увеличаване на продукцията и повишаване на нейното качество и техническо равнище в съответствие с нуждите на страната. А също да се снижава себестойността на продукцията, като се икономисват суровини, материали, работна сила, да се води борба за повишаване на обществената производителност на труда, като се ускорява внедряването на научно-техническите постижения, широко се разпространява челният опит и се усъвършенствуват организацията на труда, производството и управлението.

Това означава да се утвърждава истински партиен стил на работа, който да руши тясноведомствените прегради в ръководството на икономиката. Следователно въпросите на стопанската сметка и самоиздръжката на основата на печалбата и високата рентабилност зависят в голяма степен от политическата атмосфера във всяко звено на народното стопанство — министерство, стопанска организация, предприятие, цех, бригада и работно място. Това изисква висока социалистическа съзнателност, компетентност и лична отговорност от всеки комунист за претворяването в дела на конгресните решения.

Digitized by Google

НАСТЪПЛЕНИЕ В ПЛАНИНСКИТЕ РАЙОНИ

Неотдавна на съвместен пленум на окръжния комитет на БКП в Ловеч и окръжното ръководство на БЗНС бе обсъдена и утвърдена програма за по-доброто използване на планинските и полупланинските терени в окръга и ускоряване развитието на животновъдството.

В изнесения доклад от Петър Балевски — първи секретар на окръжния комитет на БКП, бе подчертано, че е наложително да се осъществи докрай задачата, която бе поставена от др. Тодор Живков на Националната партийна конференция през 1974 година, а именно: по новому, с размах да поставим и да решаваме въпросите за настъпление в нашите планински и полупланински райони и да ги използваме максимално за получаване на месо, кожи и вълна.

В доклада беше изтъкнато, че в окръга всяка година могат да се създават около 60—80 хиляди декара културни пасища, а към 1985 година те да достигнат над 360 хиляди декара, от които 208 хиляди декара да бъдат оградени, а сега има 26 подобни комплекса. В процес на изграждане са нови 18, а за 15—20 вече има проекти.

До края на тази петилетка горските стопанства в окръга ще изградят свои собствени комплекси и ще отглеждат не по-малко от 10 000 овце майки. Към 1985 година овцете майки в аграрно-промишлените комплекси трябва да достигнат 190 000, а говедата за месо, отглеждани при пасищни условия — 8000.

Главните усилия се насочват за създаването на чистопородни овце и кръстоски от високомлечните породи и съответните хибридни форми. Предвидено е за пет години те да достигнат 22—23 хиляди, а многоплодните хибридни форми за месо — 25 хиляди. През 1980 година от такива овце в модулния овцекомплекс Деветаки бяха получени 368 агнета от 100 овце.

Предвижда се в новите пасищни комплекси да се формират стада от 500 овце с приплодите, а през зимния период един работник да се грижи за 250—300 животни. При млечното направление на един работник ще се падат над 125 овце срещу 45 при досегашната технология. При говедата за месо един човек ще отговаря за 250—300 животни.

Под непосредственото ръководство на окръжния комитет на БКП и с помощта на научни институти и специалисти е разработен цялостен проект за основните направления в развитието и специализацията на селското стопанство в окръга и на отделните аграрно-промишлени комплекси. Този документ беше приет от пленума.

В словото си др. Петър Дюлгеров се спря на проблемите, които трябва да се решават в селското стопанство, за да се получи и желаният ефект.

Секретарите на окръжните комитети на БКП, които отговарят по въпросите на селското стопанство, генерални директори в системата на окръжните аграрно-промишлени съюзи, председатели на аграрно-промишлени комплекси и директори на горскостопански комбинати от страната, които участвуваха в пленарното заседание, посетиха овцекомплексите в селата Българене и Славяни. Там те се запознаха с някои постижения и проблеми в специализирането на овцевъдството.

Димитър ДИЧЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

«АЗ СЪМ ХАРМАНЛИЕЦ»

Страница за социалистическия патриотизъм

Пред мен е брой 88 на вестник „Хасковска трибуна". Разгърнал съм го на трета страница. С нея в. „Харманлийски зов" гостува на окръжния печатен орган. За кой ли път я препрочитам?! Чудна страница за любовта към родния край като част от социалистическия патриотизъм под заглавие „Самочувствието на хората от малкия град".

Да, самочувствие. Породено от чистия, искрения, народния социалистически патриотизъм. Който от все сърце е влюбен в родния си град, той обича и социалистическото си отечество, люби миролюбивото човечество.

Защо обичам моя роден край?

Това е въпросът на Петър Василев — бригадир във фабрика „Иван Гебешев", на който сам си отговаря: „Опитах и аз да поработя другаде. Не защото исках да избягам от Харманли. Семейни причини ми наложиха да отида на „Марица-изток". Взéмах повече пари, работата ми беше добра. А ме тегли, чак до болка ме тегли родният край. Върнах се... Нямам намерение да отивам другаде. В тази фабрика срещнах добри хора и ръководители, които разбират младите, помагат им да растат в професията. Комунистите ме приеха за член на БКП...

А моят роден град е чист, тих, гостоприемен и красив. За младите са създадени условия и за отдих, и за развлечение. Гордост изпитвам, като видя групи от страната и гости от чужбина да отседнат или да се любуват на „Извора на Белоногата", на „Приказките".

Приятно ми е, когато минавам, през квартал „Младост". Просто да му се не нагледаш! А беше едно блато. Вижте универсалния магазин! Къде в окръга има такъв! Вижте хотел-ресторант „Хеброс"! И паметниците на героите. Ние ги тачим като светини...

Обичам моя град. Тук съм роден. Тук работя, тук ще живея."

Колко искрена, сърдечна, затрогваща е изповедта на пенсионера Минчо Иванов, активен борец против фашизма и капитализма: „... Около 24 години бях комсомолски и партиен работник и обществеик. Дал съм всичко от себе си за развитието на този град, затова и всичко в него ми е мило и скъпо. Ето на — единствен син имам. В Благоевград е. Щé ми се да бъда при него. Но не мога да се разделя с Харманли. Тук са моите приятели, другари... Дали съм оставил следи тук, не мога да кажа, но че Харманли е моят живот, моят вчерашен и днешен ден, е найчиста истина... Та той наистина стана чуден, особено в последните години... Още се стремя да бъда полезен в обществената си дейност. Пък и, между нас казано, вземам нещо много ценно — радостта от всичко, каквото се строи. Вземам обичта на хората, приятелството, другарството."

„Хубавее градът, хубавеят селата" — под това заглавие в страницата е поместен краткият отчет на Тончо Загоров, председател на изпълнителния комитет на общинския народен съвет.

— Средата формира човека. А човекът изменя облика на градовете и селата, използва природните дадености, за да направи своя живот още по-красив, по-интересен и пълноценен. В тази взаимна връзка на човека с обществената среда се ражда самочувствието на строителя на социалистическа България. Тя е в основата и на гордостта на хората от нашата социалистическа система — с това философско разсъждение започва Загоров.

И след като изброява големите успехи във водоснабдяването, озеленяването и благоустрояването, завършва: „Още през тази година харманлийци започват архитектурно-художественото оформление на

Digitized by Google

града. Реконструира се булевард „Георги Димитров", строи се нов търговски център, нови жилищни квартали „Изток" и „Запад". В центъра вече се реализира композиционен паметник — част от програмата за монументална украса на Харманли. Пластичен монумент ще се извиси и в местността „Изворът на Белоногата", бюстовете паметници на герои и поети, на видни граждани ще оформят различните кътчета на града и околностите му. И докато сътворява тази красота, харманлиецът променя себе си, своето самочувствие. И законно расте гордостта му за града, в който живее."

На уводно място в страницата първият секретар на общинския комитет на БКП Ангел Бонев илиза със статия за действието на икономическия механизъм. Много актуална тема. И още в подзаглавията личи радостта на харманлийци от постигнатото: „Всички отрасли по всички показатели изпълниха плана си... Реконструкцията и модернизацията се извършва със собствени средства."

За да стане картината на всестранните успехи още по-ясна, Жеко Ангелов, диригент на битовия хор, и Атанас Николов, ръководител на танцовия състав, споделят мисли за артистичния дух на харманлийци, за песента и кръшното нашенско хоро: „Ние просто обичаме песента. Обичаме я като звучене и своеобразно съхранение на духа. За харманлиеца тя е била една естествена реакция срещу чуждото влияние, тъй като от стари времена нашето селище е кръстовище между Изтока и Запада. Така чиста, самородна и неподправена, рожба на националния ни гений, тя оглася по-често читалищния дом, звучи по седенки и тракийски сборища."

Колко неща могат да се кажат още! Но стигат само две. 1952 година ще остане забележителна с това, че фолклорната група за автентично пеене е вече национален първенец. Макар и само на тридесет години, танцовият състав има богата колекция от награди и отличия. Лауреат на втори, трети, четвърти и пети републикански фестивал, носител на златни медали и орден „Кирил и Методий". С голям успех участвува в международните фестивали и турнета в Югославия, Унгария, СССР, Италия, Франция и Либия, където представи достойно родината.

Гордостта на Харманлий Това са петима герои на социалистическия труд, седемнадесет носители на орден „Червено знаме на труда", четиринадесет — на „Народен орден на труда" — златен, двадесет и един — на сребърен, осемнадесет — на бронзов, двама — на „Трудова слава" и двадесет — на „Кирил и Методий".

А ето думите на Ангел Стоев — секретар на общинския комитет на БКП, писани под заглавието „С кралимарковска крачка": „Харманлиецът е горд със своята история. Не буди ли възхищение фактът, че от първите семена на социализма, които дядо Благоев хвърли, ще поникнат кълнове и в Харманли. Нали Янко Сакъзов, пишейки подиграватели в своя вестник, че „социализмът щял да започне от Харманли", е бил предизвикан от нашенските тесняци, които до един застават зад Дядото. Много ли са градовете, които още преди осемдесет и пет години са имали революционна партийна организация?... Свободата на харманлийци дойде през лагерите и занданите, през бойните групи и отрядите, с миризмата на кръв и барут, с мъката по тези, които не я доживяха. Харманлиецът е горд със своето настояще... Можеш ли да не благодариш на съдбата, че си се родил в този град, поел бъдното с кралимарковска крачка? Ако някой ее наеме да измери тази крачка, ще му помогнем — тя е от братската могила до таблото с ликовете на петимата герои на труда. Само с нея се мери самочувствието на моя съгражданин. Колкото по-голяма е тя, толкова повече той има право да каже: „Аз съм харманлиец"...

Една страничка, в която нито един път не е спомената думата „патриотизъм", блика от патриотизъм. По-ценна от много доклади и лекции. Тя повишава самочувствието не само на хората от малкия град. Гордеем се и ние, от окръжния център — Хасково. Ще се гордеят всички гости от столицата и страната, които посетят града или прочетат страницата.

Такива страници за социалистическия патриотизъм е необходимо, крайно необходимо да се срещат по-често в окръжните и другите местни вестници.

Борис НАКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПЪТУВАНЕ КЪМ ЕФЕКТИВНОСТТА

Петко Русев

Основното в новия труд на Петко Русев „Пътуване към ефективността" е продължение на написаното в книгата му „Съвременни аспекти на стила", издадена също от Партиздат през 1970 година. В новата книга авторът продължава своите размисли върху неотрекъснатото развитие и борбата за усъвършенстване на стила и методите на работа и ръководство на партийните работници, органи и организации. В центъра на неговите разсъждения стоят проблемите за качеството и ефективността на партийната работа. В своето изложение П. Русев прави опит да даде отговор на редица назрели въпроси, поставени от Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и Националната партийна конференция от 1978 година. В тая връзка той се спира на начина и стила на мислене, на начина на действие от страна на партийните работници, на проблемите за умножаване на ефективността в партийната дейност, за издигане културата на труда и ръководство, на проверката на изпълнението, за конструктивната роля на критиката и самокритиката. Голямо внимание авторът отделя на индивидуалната работа с комунистите, на въпроса за дисциплината като дело не само на изпълнителите, а главно като стил на ръководствата от всички равнища, на чувството за отговорност у комуниста не само за изпълнение на поръчението си, а за постигане успех в общото дело. Книгата „Пътуване към ефективността" представлява интерес за работниците от апарата на окръжните, общинските, заводските и други партийни комитети, за секретарите и бюрата на първичните партийни организации, за партийните активисти.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ — ПРОИЗВОДСТВЕН КОЛЕКТИВ

Илия Манев

Авторът показва сложния процес на взаимопроникване между партийната организация и трудовия колектив в условията на новия икономически подход и новия икономически механизъм. Подчертано внимание той отделя на ролята на партийната организация за усъвършенстване на междуличностните отношения в трудовия колектив. В разработката са използвани социологични и социометрични изследвания, направени в партийни организации и производствени колективи във Великотърновски окръг.

АНАЛИЗ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ И РАЗКРИВАНЕ НА РЕЗЕРВИ

Стефан Калинов

Авторът разглежда същността, ролята и значението на анализа на стопанската дейност, характеризира методите на анализиране. Голямо внимание той отделя на технологията на икономическия анализ. В тясна връзка с разкриването на факторите за по-рационално използване на предметите и средствата на труда, както и на живия труд, авторът характеризира действието на основните общи фактори за повишаване ефективността на общественото производство — развитието на науката и техническия прогрес, разширяването и задълбочаването на социалистическата икономическа интеграция, осъществяването на прогресивни структурни изменения в икономиката и други.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ПРИРОДОПОЛЗВАНЕ

(Икономически и социални аспекти)

В книгата (превод от руски език) се разкрива ролята на социалистическата икономическа интеграция при решаване проблемите на рационалното природоползване, разглеждат се принципите на управлението на околната среда, методите за разработване на природозащитните мероприятия и за определяне на тяхната социално-икономическа ефективност. Авторът се спира и на методиката за икономическа оценка на природните ресурси, на материалното стимулиране, на рационалното природоползване.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Шапко В. М., ОБОСНОВАНИЕ В. И. ЛЕНИНЫМ ПРИНЦИПОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО РУКОВОДСТВА, 2-е изд., переработ. доп. М., Политиздат, 1980.

В труда се анализира идейното наследство на В. И. Ленин в областта на държавното строителство, обосноваването на принципите на партийното ръководство на съветската държава. Във второто издание се показва тържеството на ленинските принципи в държавното ръководство в съвременни условия, в етапа на зрелия социализъм.

СОЦИАЛЬНО-ЭТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, автор. коллектив, Киев, „Наукова думка", 1980.

Монографията разглежда социално-етически проблеми на управленческата дейност. В нея се разкриват същността и характерът на социално-нравствените и социално-психологическите отношения като обекти на социалното управление. Специален раздел осветлява психологическите и нравствените проблеми на управлението на качеството на продукцията. Значително място е отделено на критиката на съвременните социално-етически концепции на буржоазната наука за управлението.

Афанасьев В. Г., СИСТЕМНОСТ И ОБЩЕСТВО, М., Политиздат, 1980.

Новата книга на член-кореспондента на Академията на науките в СССР Виктор Григорьевич Афанасьев е резултат на повече от двадесетгодишната му работа върху проблемите на системността в обществото. Авторът задълбочено и всестранно изследва що е система, какъв е нейният състав, структура, функции. Голямо място той отделя на взаимодействието между обществените системи и окръжаващата природна и социална среда, на създаването, усъвършенстването и развитието на системата.

Симонян Е. А., ЕДИНСТВО ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ (философский анализ), М., Изд. „Наука", 1980.

В историко-философски, теоретико-методологически и научно-практически план авторът анализира и обосновава основополагащото значение на марксистко-ленинското учение за единството на теорията и практиката в дейността на хората. Опирайки се на съвременното състояние на научната разработка на проблема, авторът го разглежда в органическа връзка с революционните преврати, с извършеното от Маркс и Енгелс в областта на философията, с ленинския етап в развитието на марксистката философия.

Зись А. Я., КОНФРОНТАЦИИ В ЭСТЕТИКЕ, М., „Искусство", 1980.

В книгата се разглеждат актуални проблеми на съвременната идеологическа борба в естетиката. Основното ѝ съдържание е насочено към разкриване на социално-идеологическите и гносеологическите аспекти на художественото творчество. Особено място в труда е отредено на въпросите: ролята на изкуството за решаване идейните конфликти на нашето време, съотношението между философското и художественото мислене, някои тенденции в развитието на съвременното изкуство.

Алексеев Р. Ф., СССР — ФРГ ПРОШЛОЕ И НАСТОЯЩЕЕ (Советско-западногерманские отношения 1955—1980 г.г.), М., Политиздат, 1980.

Авторът дава широка картина на установяването и развитието на съветско-западногерманските отношения. Анализирайки интересни факти и данни, той показва как под въздействието на миролюбивата политика на Съветския съюз отношението между СССР и ФРГ се изменя в положителна насока. Заедно с това той разкрива и причините за срещаните определени трудности по този път, изнася резултатите и сочи перспективите за по-нататъшното развитие на отношенията между двете страни.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

„Partien chivot"

LIBRARY
SEP 15 1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

8

СОФИЯ, ЮНИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 8 *ЮНИ* *1981 година* *XXVIII*

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

* — Комплексната механизация 3

Опитът на Габровски окръг

Т. Пашов — Интензификацията — многостранна задача . . . 8
С. Стойков — Повеля и съдба на трудовия колектив 15
К. Димов — Политически щаб на техническия прогрес . . . 21
И. Мичев — Какъв е приносът на бригадата? 28
* — Накратко... 33

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

* — Априлската линия 35

90 години БКП

В. Дуков — Димитър Благоев за идейните и организационните принципи на партията 46

Партийният комитет

В. Мартинов — Положителният опит 55
С. Георгиев — Районният комитет се утвърждава 59

Ръководно политическо ядро и първообраз

М. Михайлов — Верният път 61
В. Грънчаров — Комунистът на събрание 94

Digitized by Google

Партийните групи

М. Гърев — Грижи за хората от квартала 67

Страница на редактора

Й. Хаджиев — Доверието 73

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Д. Димчев — За честта 74

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Е. Тарасов — От конгрес до конгрес 79

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Г. Цонков — Нравствената култура 83
Д. Дичев — Социалното отражение от работата с пътуващите . 87
* — Примерен тематичен план за лекции, доклади и беседи . . 89

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Й. Кемпни — Шестдесет години Чехословашка комунистическа партия 90

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Русев — За чистотата, единството и боеспособността на партията 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, Л. Причкапов, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2460. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 2. VI. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

„Сега е нужно да вземем решителен курс към повсеместна интензификация. И то не интензификация въобще, а интензификация върху основата на бързо внедряване на съвременните постижения на научно-техническата революция в практиката."

Тодор ЖИВКОВ

КОМПЛЕКСНАТА МЕХАНИЗАЦИЯ

Дванадесетият конгрес на партията определи икономическата стратегия за осмата петилетка и цялото десетилетие. „... **Сега основното, решаващото в развитието на страната е интензификацията на народното стопанство, на всички сфери на обществения живот**" — така определи задачата в Отчетния доклад на Централния комитет пред конгреса другарят Тодор Живков.

Конгресът определи и главните направления, чрез които ще се осигури интензификацията на народното стопанство: комплексната механизация, комплексната автоматизация и масовото изучаване, разпространяване и внедряване на челния опит. Именно това характеризира осмата петилетка като петилетка на техническия прогрес.

Сега концентрираме вниманието на партийните комитети и организации към едното направление — **комплексната механизация.**

Комплексната механизация означава създаването на система от машини, прибори и приспособления, чрез които напълно да се завърши цикълът на въоръжаването на труда с технически средства, от постъпването на суровината до експедиране на готовото изделие. Тя засяга главно двата елемента на трудовия процес — живия труд и средствата, чрез които той въздействува на предметите на труда, на бригадата. Но по същество тя изменя из основи условията, технологията, организацията на труда.

Следователно комплексната механизация засяга огромното мнозинство и дори всички членове на колектива, което определя и нейния социално-политически характер.

Какво е положението с механизацията на производството? Както в промишлеността, така и в селското стопанство по-голямата част от трудещите се създават материални блага, въоръжени със съвременни машини и приспособления. Това беше техническата основа на огромните икономически резултати и на многократно нарасналата производителност на труда, които постигнахме в условията на социалистическо-

Digitized by Google

то изграждане и развитие на страната. И все пак постигнатото далеч не може да ни задоволи. Сега все още немалко от операциите в материалното производство се извършват ръчно, особено в спомагателните цехове и дейности — ремонти, инструменталните стопанства, вътрешния транспорт, в животновъдството и отглеждането на зеленчуковите култури, лозята и др.

Наличието на ръчен труд, често в съжителство със съвременни машини, намалява, а в някои случаи изяжда огромния ефект, който осигуряват наличните машини, защото той е нископроизводителен. Освен това този труд е тежък, непривлекателен. Още по-непривлекателен е той за младите работници, които вече имат висока квалификация, която при немеханизирани процеси не могат да проявят. Най-високо е текучеството сред тези, които са заети с ръчен труд. А известно е какъв огромен ефект даде преминаването към комплексна механизация в зърненото производство в селското стопанство. Тя позволи не само да се освободят от изнурителната работа в окопаването и прибирането на реколтата от пшеница, царевица, слънчоглед и други десетки хиляди труженици, но и да се постигне неколкократно по-висока производителност, да се превърне това производство във високорентабилно.

Така че с комплексната механизация сега трябва да решаваме крупни въпроси от техническо, икономическо и социално естество.

От техническо естество — защото насищането на производството с машини, и то не с отделни машини и приспособления, а със система от машини, прибори и приспособления, които да завършат целия технологически цикъл и да изместят напълно ръчния труд, е въпрос, който може да се реши само на базата на такива технически решения, които да отчитат последните постижения на научно-техническата революция. Наистина най-съвременните решения на световната наука и техника са от областта на комплексната автоматизация на производството. Там, където е възможно, техническата мисъл трябва да въвежда именно комплексната автоматизация като най-висша степен на интелектуализация на труда. Но в много основни производства и особено в ремонтните, транспортните и други обслужващи дейности и звена въпросите не са решени технически и технологически, а и икономическите възможности не навсякъде ще позволят новите решения да бъдат внедрени повсеместно в цялата икономика. Затова там, където по технически и икономически причини не може на този етап да се премине към автоматизация, главната задача остава да се осигури превъоръжаването или довъоръжаването на труда чрез въвеждането на комплексна механизация на целия производствен цикъл.

Тя е проблем от икономическо естество, защото постигането на висока ефективност е възможно само там, където работникът разполага с такива средства, при които неговият труд може да създава максимално количество продукти, при това с най-малко разходи. А комплексната механизация позволява да се постигне ефективност от всичкия труд, да се осигури високорентабилна и конкурентна на външния пазар продукция и в края на краищата — повече национален доход.

Тя е и проблем социално-политически — защото се решават въпросите за условията на труда на милиони. Социалистическият начин на живот и високото жизнено равнище означават не само повече средства за задоволяване на материалните и културните нужди. Те изискват и максимално облекчени условия за културен, високопроизводителен труд, който все повече се доближава до умствения. В труда е ангажирана една трета от цялото време на труженика на социализма. Главната цел на политиката на партията е благото на народа. Чрез механизацията и облекчаването на труда се гарантира едно от главните условия за изпълнението на партийната политика в интерес на твореца на материални блага.

Digitized by Google

В осъществяването на това крупно дело голяма роля ще играят партийните комитети и организации, партийните групи и всички комунисти. Затова сега, когато подемат борбата за изпълнение на решенията на конгреса, партийните комитети и организации трябва да поставят като една от най-важните си задачи да изяснят какъв е размерът на ръчния труд в предприятията и колективите, които ръководят, да мобилизират силите на научни работници, специалисти и всички колективи за разкриване възможностите за неговото механизиране. Въз основа на това да разработят програма за тази цел, която да се обсъди и утвърди с участието на целия колектив, за да стане негово кръвно дело. Да се обединят по този начин творческите сили, всички интелектуални способности и техническият прогрес да стане дело на всички — на специалните отдели и служби, на колектива на бригадата, на цеха, предприятието, на всеки отделен труженик и специалист. А навсякъде първи, най-инициативни и делови да бъдат комунистите.

Въпросът трябва да се изяснява не само технически и технологически, а във всичките му аспекти — необходимост от изменения в образователно-квалификационната структура на колектива, изменения в условията на труда и бита, социални последствия, необходимост от идейно-политическа подготовка и преодоляване на психическата бариера, която евентуално би възникнала. Като политически ръководители партийните органи и организации трябва да насочат вниманието си главно към хората и да ги убедят, подготвят и вдъхновят да приемат новото, да станат активни участници в изпълнението на партийната политика, която е насочена да задоволява техните интереси и нужди.

В тази отговорна работа не бива да се робува на готова схема. Следва да се предизвика творческото търсене и да се използва всяка идея, всяко решение. Да се насочат и обединяват силите на специалистите и рационализаторите за решаване на определени въпроси, да се организират конкурси, да се внедряват и отделни, решаващи частични въпроси, предложения, да се взаимствува от други това, което вече са решили.

В толбухинския Завод за електроапаратура например са направили допитване до колектива за набиране на идеи за рационализиране на трудови процеси и за замяна на ръчния труд с механизиран. В завода е изграден специален съвет по организация на техническото творчество, а група специалисти оказват помощ на рационализаторите и новаторите, след като те са предали своите предложения в технико-икономическия съвет. За тази година са утвърдени 5 теми, насочени към механизиране на операции, извършвани ръчно.

В каучуковия завод „В. Коларов" в Плевен е разработен проект за автоматизация на основното производство и за комплексна механизация на страничните дейности, с който се предвижда през петилетката да се освободят от тежък ръчен труд близо 700 работници.

Министерството на химията е разработило програми за автоматизация на производството и комплексната механизация на обслужващите звена и вътрешния транспорт с намерение в края на петилетката ръчният труд въобще да изчезне от химическите заводи и комбинати.

Като не оставяме без внимание нито една идея, нито едно частично решение, важното е сега въпросите да се изяснят едновременно технически, икономически, организационно, да се обосноват идеологически, за да им се намери най-правилното и ефективно решение.

Но главното е да се постави тази работа на основата на програмно-целевия и комплексен подход, да се използва принципът на мултипликационния ефект. Това означава, че главното средство е да се изясняват проблемите комплексно, да се работи по строго определена цялостна програма, която да стане основа за реконструкция и модерниза-

Digitized by Google

ция на цели цехове, предприятия, комбинати, като се допуска минимално спиране на производството. Да се концентрират така силите и средствата, че въпросът да се решава цялостно, най-икономично и с най-голям ефект.

И още нещо. Цялата работа да се постави на основата на икономическия подход, да се използват максимално икономическите лостове и стимули за ускоряване на комплексната механизация.

Фактите показват, че на много места се извършват ръчно трудови процеси, които са решени вече в практиката, и е нужно само партийните комитети и организации да насочат и контролират специалистите да изучат опита и да го приложат. Другаде могат да се намерят общи решения, както е подходило Министерството на химията, където е потърсено унифицирано решение за всички еднакви или подобни странични дейности в целия отрасъл на базата на многократно повтарящия се ефект. Това позволява да се концентрират сравнително най-малко, но висококвалифицирани сили и с най-малко материални ресурси да се постигне целта, която не е по силите на отделните звена. Инициатива за това трябва да вземат партийните комитети в министерствата, ведомствата, обединенията.

Някои от въпросите също на базата на мултипликационния подход могат да се решат с обединяване на силите на предприятията на определена територия, с което трябва да се заемат окръжни, общински, районни и градски комитети. Това се отнася особено до такива помощни и общи дейности, каквито са инструменталното стопанство, вътрешният транспорт, складовото стопанство и други, а също така при решаване на важни въпроси, които не са по силите само на специалистите от едно предприятие. В това отношение много интересен опит има в Лвовска област в СССР. Там към областния комитет на партията е изградена обща координационна комисия по техническия прогрес, в която са обединени силите на най-добрите научно-технически кадри. Ръководител на комисията е първият секретар на областния комитет. Този помощен орган на комитета разработва и предлага програми за внедряване на техническия прогрес в цялото народно стопанство на окръга, а също така решава някои общи технически и технологически проблеми, важни, специфични, но с голям ефект въпроси на отделни предприятия, изучава и внедрява най-добрия опит, извършва широка техническа пропаганда. Само за четири години след създаването на комисията ефектът от внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в областта е увеличен пет пъти.

Подобен опит за териториално обединение на техническите сили има в Габровски окръг под ръководството на окръжния комитет на БКП, за който разказваме в този брой.

Решенията на съвременно равнище и тяхното бързо внедряване обаче са преди всичко по възможностите на новосъздадените инженерно-внедрителски организации и научноизследователските институти и лаборатории. Те имат висококвалифицирани научни кадри и богата информация, която им позволява да изработват проекти, да изучават най-новия опит, да решават важни научно-технически проблеми и да ги внедряват в практиката. Ефикасността от тяхната дейност ще зависи най-вече от дейността на изградените у тези звена партийни организации. Те трябва да насочат дейността на специалистите да организират творчески разговори, да упражняват контрол, за да преустроят работата си така, че да изработват комплексни проекти за автоматизацията и механизацията на производството, да предлагат на предприятията различни варианти решения съобразно възможностите им и да осигуряват висок ефект от бързото внедряване на техника и технологии на световно

Digitized by Google

равнище. В тази насока важно значение има директната договорна връзка, разпространяването на пряката връзка институт—завод.

Това обаче не намалява задълженията и отговорността на съответните технически и технологически отдели в самите комбинати и предприятия и на партийните организации и групи, на комунистите в тях. Те също имат големи потенциални технически възможности и налична информация, които трябва да се използват максимално. Задачата е тези специалисти да се заемат с възлови творчески въпроси, да не се пропилява творческият им потенциал, като се ангажират с несвойствена текуща управленческа дейност, а в същото време техническото равнище на предприятията да остава непроменено. Правилното насочване на техните сили също зависи от организацията на техния труд и от грижите на партийните комитети, организации и групи те действително да се заемат с присъщата им творческа дейност. Да им възлагат поръчения, да отчитат и контролират дейността им, да предлагат за морално и материално стимулиране онези, които действително имат най-голям дял в решаването на въпросите на техническия прогрес. И да организират помощ на всички, които могат да допринесат нещо в тази насока — да подкрепят, насърчават и активизират рационализаторите, младежите, обхванати в движението за научно и техническо творчество и пр., и пр. Творческият технически потенциал на колективите може особено много да се раздвижи чрез насрещното планиране, разработката на инженерните проекти, чрез личните творчески планове. В тази област голяма роля има да играят стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства.

Въпросът за внедряването на техническия прогрес, за комплексната механизация и автоматизация трябва да стане постоянна и честа тема на партийните събрания, на открит разговор с трудовите колективи. Налага се той да бъде предмет на широка идейновъзпитателна и организаторска работа и понеже задачите ще се изпълняват главно от стопанското ръководство, да използват по-често и системно партийния контрол, да се извикват на отчет, да настояват те да информират трудещите се какво правят за изпълнение на утвърдените решения, какви трудности се срещат, да оценяват работата им според резултатите. Чрез средствата на политическото ръководство първичните партийни организации, партийните групи, партийните комитети на всички равнища, включително в централните ведомства и министерства, трябва да осигурят успешно и максимално изпълнение на тази голяма задача. От това, доколко пълно ще бъдат използвани всички налични резерви, ще зависи ширината на нашата крачка в изграждането на развитото социалистическо общество.

Развитият социализъм в неговия завършен вид ще бъде строй, където трудът ще бъде висококвалифициран и високовъоръжен, високопроизводителен. На тази основа ще се решава и въпросът за постигането на по-висока производителност на труда, отколкото при капитализма.

На работа за комплексна автоматизация и комплексна механизация на народното стопанство, на всяка трудова дейност!

Digitized by Google

ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА — МНОГОСТРАННА ЗАДАЧА

Интервю с ТРИФОН ПАШОВ
първи секретар на окръжния комитет
на БКП — Габрово

Въпрос: — Върху какви предпоставки Габровската окръжна партийна организация гради своята работа по изучаването и изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес на партията?

Отговор: — На първо място това са резултатите, които постигнаха трудещите се в окръга през седмата петилетка. А те са неотделими от дълбоките качествени промени, настъпили както в икономическата, така и в социалната и културната област, вследствие плодотворната реализация на априлската линия на партията.

Габровски окръг е красноречив пример за действено-преобразяващата сила на Април 1956-та. Нашата окръжна партийна организация показва умение да си поставя и решава задачи, които отговарят на откривателския дух на Априлския пленум. И това е напълно понятно. Габровската окръжна партийна организация е най-добрата част на работническата класа, която в нашия край има вече едновековна история. През тази година заедно с чествуването на 90-годишнината на нашата партия ще чествуват и своята 90-годишнина партийните организации в Габрово и Дряново, взели участие със свои делегати в Бузлуджанския конгрес. На революционните традиции на работническата класа днес се крепи дисциплинираността, творческата инициативност, непримиримостта към недостатъците.

Плодовете на априлската стратегия определят начина на живот на хората, те дават днешното лице на нашия окръг, на неговите селища, заводи, учебни и здравни заведения, на неговите културни институти. Те са смисълът и съдържанието на зрелите поколения, те са опората на мечтите и вдъхновението на младежта, те са средата, която формира подрастващите поколения. Стъпили здраво върху съграденото, а то е твърде внушително, ние конкретизираме задачите, които постави XII конгрес на нашата партия, при което ясно виждаме нерешените проблеми и допуснатите слабости. Това е важна гаранция да вървим неотстъпно към високите върхове.

Въпрос: — Бихте ли охарактеризирали по-конкретно постигнатите резултати в социално-икономическото развитие на окръга през седмата петилетка и мястото на научно-техническия прогрес в това развитие?

Отговор: — Нашият край и преди беше известен като промишлен център. Ала днешният му промишлен облик съществено се отличава от някогашния. След Априлския пленум тук се създадоха нови отрасли, а съществуващите се издигнаха на ново техническо и технологическо рав-

Digitized by Google

нище. За двадесет години са изградени в производствено отношение още четири Габровски окръга. Това е от количествена гледна точка. А качествената се изразява на първо място в съществено измененатa отраслова структура. Да вземем най-характерния факт — през 1959 година делът на машиностроителната продукция представлява 13 на сто, а сега е 45 на сто от общата промишлена продукция.

За Габровски окръг изминалото десетилетие беше десетилетие на последователно провеждане на курс на реконструкция и модернизация на производството. За тази цел бяха изразходвани основната част от капиталните вложения. Приетите от окръжния комитет на партията програми насочиха усилията на партийните комитети и организации, на целите трудови колективи към главното в този процес — ускореното и комплексно внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. За изясняването на проблемите и задачите в тази насока решаваща помощ ни оказаха Единадесетият партиен конгрес, Националната партийна конференция, пленумите на Централния комитет на партията и редица доклади и указания на другаря Тодор Живков.

В резултат на това задачата за ускореното и комплексно внедряване постиженията на научно-техническия прогрес през седмата петилетка намираше все по-точната си конкретизация при нашите условия, все повече се превръщаше в дела. Бяха решени важни задачи. Опитът и инициативата на стопанския комбинат „Капитан дядо Никола" нагледно показа предимствата на комплексната автоматизация. В резултат на внедряването на високопроизводителна техника, осигурена с необходимите съоръжения за автоматичен контрол и регистрация, с вградени микропроцесорни системи, се увеличи три пъти производителността на труда, въведена е безотпадъчна технология и е премахнато влиянието на субективния фактор върху качеството на изделията.

В търсенето на пътищата за ускорено и комплексно внедряване върховите постижения на научно-техническия прогрес възникна инициативата за задълбочаване интеграцията между Висшия машинно-електротехнически институт — Габрово, научноизследователските институти, развойно-внедрителските звена и предприятията.

В инициативите на трудещите се все по-голямо място заемат грижата за развитието на научно-техническия прогрес и внедряването на челния наш и чуждестранен опит. С творчески почерк в тази насока се откроява работата на колектива на комбинат „Точно машиностроене", постигнал високо техническо равнище на изделията; завод „Болшевик", внедрил праховата металургия при производството на инструменти и издигнал на по-високо равнище рационализаторското движение; завод „Ненко Илиев", постигнал рационално използване на производствените мощности при успешно осъществяване на реконструкция и модернизация; завод „Девети септември", завоювал високи успехи в резултат на усъвършенстването на организацията на труда и редица други.

Целият прираст на промишлената продукция в окръга през шестата и седмата петилетка е плод на нарасналата производителност на труда. През шестата петилетка промишленопроизводственият персонал е намалял с 0,6 процента, а през седмата петилетка — с 1,9 процента, в същото време обществената производителност на труда е нараснала средногодишно с 7,6 на сто през шестата и 11,7 на сто през седмата петилетка, а печалбата съответно — с 8,9 на сто и 13,5 на сто.

В резултат на високата политическа и трудова активност на трудещите се, умело направлявана от окръжната партийна организация, окръгът предсрочно изпълни задачите си в социално-икономическото развитие и рапортува за това още на 3 декември 1980 година.

Тези резултати характеризират степента на ефективност на материалното производство в окръга и достигнатото в края на изминалото

Digitized by Google

десетилетие равнище на интензификация. Те се дължат преди всичко на повишената компетентност на партийното ръководство, на работата за последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм, на нарастващото умение на партийните комитети и организации да се ориентират към новото, да проявяват творчество при решаването на проблемите и изпълнението на партийните решения. Те са плод на повишена взискателност към работата на кадрите, на подобрена организационна и идейновъзпитателна работа.

Но макар че тези резултати са високи от гледна точка на критериите на изтеклото десетилетие, ние ги подлагаме на критичен анализ от позициите на сложните и трудни задачи, които постави XII конгрес на нашата партия. Впрочем в този дух на неудовлетвореност от постигнатото протече и предконгресната подготовка и отчетно-изборната кампания. Тази самокритичност с още по-голяма сила се стремим да проявяваме сега, когато разясняваме конгресните решения и организираме тяхната практическа реализация.

Нашият анализ например показва, че през седмата петилетка е направено немалко за реконструкцията и модернизацията на производството. Но в преобладаващата си част тя недостатъчно е спомогнала за издигане равнището на автоматизацията. Допринесла е много за решаването на текущите задачи, но недостатъчно е била насочена към по-далечното бъдеще.

Въпрос: — Разкажете по-подробно как окръжният комитет на партията подхожда към разясняването и реализацията на задачите, произтичащи от приетия от XII конгрес на партията курс към повсеместна интензификация.

Отговор: — Считам, че не е трудно да се види приемствеността между стратегическата задача на седмата петилетка за висока ефективност и високо качество и курса към повсеместна интензификация. Интензификацията е основен път за повишаване ефективността. Следователно тя е по-нататъшно продължение и задълбочаване на работата ни за повишаване ефективността и качеството на всяка дейност. Интензификацията означава ускорение на процесите, но ускорение, което се крепи не толкова на мускулите, колкото на мозъка при най-рационалното използване на трите елемента на производствения процес: средствата на труда, предметите на труда и живия труд. По този начин се правят икономии на разходи в производството за единица продукция, а това в края на краищата е икономия на време. От решаващо значение е ускорението на научно-техническия прогрес и на внедряването на челния опит. За нас това е ускорение, което стои над всички други ускорения. Внедрим ли върховите постижения на научно-техническия прогрес, водещи към комплексна автоматизация и комплексна механизация на производството, ще постигнем интензификация и на самото производство. А това е гаранция за бързото нарастване на обществената производителност на труда.

Сложността на тази задача изисква с високи темпове да се решават проблемите и в другите обществени сфери. При това с особена острота действува и необходимостта ускорено да се решават социалните проблеми. И това е напълно понятно, защото ние осъществяваме интензификация от позициите на социалистическия хуманизъм. Много точно е записано в конгресните решения, че по-нататъшното развитие на материално-техническата база се подчинява на програмния девиз на партията „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека!“

Какво прави окръжният комитет на партията, за да се ускорява внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес? Този проблем застана през последните години в центъра на нашето внимание. Той беше разгледан на пленум през 1978 година. За издигане рав-

Digitized by Google

нието на партийното ръководство при решаването му изградихме териториална система за управление на научно-техническия прогрес, която се оглавява от съвет по научно-техническия прогрес при бюрото на комитета. Съветът, в състава на който влизат висококвалифицирани ръководители и специалисти, прие девет програми за развитието през осмата петилетка на структуроопределящи производства в окръга и за решаването на възлови научно-технически проблеми. Такива програми се приеха за развитието на телферното производство, за развитието на текстилното машиностроене, за автоматизация на производството и управлението на промишлеността в Габровски окръг, за внедряване на хидропластична обработка на металите и други.

В тази насока работят изградените съвети и комисии по научно-техническия прогрес при повече от партийните комитети и първичните партийни организации. Те имат задачата да подпомагат партийните органи в осъществяване на компетентно ръководство на научно-техническия прогрес.

В структурата на териториалната система за управление на научно-техническия прогрес важно място заема експерименталният научно-производствен учебен комплекс. Той интегрира усилията на около 2000 специалисти от Висшия машинно-електротехнически институт, основните комбинати и съответните бази за развитие и внедряване. В момента той работи за решаването на 50 теми по сключени договори.

Всичко това е в посока на решенията на XII конгрес. Сега си поставяме задачата да отидем към по-нататъшното развитие и ефективно използване на тази сполучлива форма за ръководство и задълбочаване на интеграцията между науката и производството. Правим оценка на работата на съветите и комисиите по научно-техническия прогрес, а също така и на разработените вече програми. Вземаме мерки програмите да се актуализират в съответствие с основните изисквания на интензификацията, да се преодолее недостатъчната комплексност, която все още се допуска в подхода при решаването на възлови проблеми. В този процес се засилва контролът от страна на партийните комитети и организации, като по-пълно се използват специалистите, привлечени в съветите и комисиите по научно-техническия прогрес.

Задачата да се извърши прелом във внедряването на научно-техническите постижения и на челния опит в практиката има важни политически, идеологически и социални аспекти. Тя опира до мисленето на хората, до тяхната отговорност и организираност, до способността им да се пренастройват според непрекъснатото нарастване на изискванията.

Вярно е, че е направено твърде много по идеологическото осигуряване на задачите за ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит през седмата петилетка. Но то далеч не отговаря вече на критериите на осмата петилетка. Все още на някои кадри им липсва гъвкавост, не им достига чувство за новото, не умеят да преустройват работата си в посока на рязко съкращаване сроковете при решаване на задачите на научно-техническия прогрес.

Все още въпросите на научно-техническия прогрес не са станали възлови в работата на редица първични партийни организации и партийни бюра. Това се потвърждава и от комплексното изследване в 78 първични партийни организации в материалното производство. В продължение на една година само 5,4 на сто от разгледаните проблемни въпроси в техните събрания са по внедряването на научно-техническите постижения. Явно е, че това не са леки за разглеждане проблеми. Партийните секретари и партийните бюра се затрудняват да намерят ъгъла, под който да ги поставят на обсъждане. Пък и истината е такава, че не са редки случаите, когато се плаща данък на технократи-

Digitized by Google

зъм. Това още повече ни задължава системно да помагаме на първичните партийни организации с политически средства да решават проблемите на интензификацията на икономиката и другите области на обществото.

Въпрос: — Важно направление за осъществяване курса за повсеместна интензификация е комплексната механизация на производството и намаляването на ръчния труд. Какво предприемате в тази посока?

Отговор: — Макар че относителният дял на ръчния труд е сравнително по-малък спрямо средното за страната, ние го оценяваме като неоправдано голям в такъв развит промишлен окръг като нашия. И ние сме се заловили да извършим прелом през осмата петилетка. Разполагаме с достатъчно предпоставки за това. Имаме силно развито машиностроене, Висш машинно-електротехнически институт, научноизследователски институти и техните филиали, инженерновнедрителски звена. Огромен резерв носят в себе си трудовите колективи. В тях има стотици хора, които непрекъснато работят за рационализацията на производството. Но явно е, че всичко това трябва да заработи на по-високи обороти и на качествено ново равнище. И най-важното, да постигнем масово участие в този процес на всички работници, на всички специалисти и ръководители. А това е важна политическа задача. Сега непосредствената ни цел е ускоряването на научно-техническия прогрес да се превърне в лично и колективно поръчение на всеки комунист, на всяка първична партийна организация, да се превърне в стремеж и действие на всички трудещи се.

От тези позиции усъвършенстваме ръководството на рационализаторското и изобретателското движение и на техническото и научно творчество на младежта. Според отчетите рационализаторите в окръга наброяват около 3 хиляди души. Но в действителност над 8 хиляди първенци в труда непрекъснато рационализират работата си и в същото време носят в главите си редица ценни идеи. Недостатъчно съпричастни към тези проблеми са известна част от специалистите. Задачата ни е да се създаде във всеки трудов колектив обстановка и организационен механизъм, което да ускори както рационализаторското и изобретателското мислене, така и практическото техническо творчество. В предконгресното съревнование колективът на завод „Болшевик" със своята инициатива всеки работник и ръководител да даде най-малко по две предложения направи крачка именно в тази посока. Но даването на предложения играе действително роля, когато се организира техническото, икономическото, инженерното и моралното обезпечаване. Върху този проблем съсредоточаваме вниманието на първичните партийни организации.

Нови са изискванията пред бригадите. В окръга е извършена значителна работа за изграждането на бригади от нов тип. Но сега с още по-голяма сила възниква въпросът за последователното прилагане на новите критерии. За нас бригада от нов тип е само тази, която последователно решава задачите на интензификацията, внедрява постиженията на научно-техническия прогрес, прилага принципите на новия икономически механизъм в обстановка на нарасналата роля на колектива като цяло.

Масовото участие на работниците е едната страна на въпроса. То върви ръка за ръка с пълното заангажиране в решаването на тези проблеми на целия научен потенциал, с който разполага окръгът. Ръчният труд е картотекиран, анализиран, разработена е програма за неговото намаляване, а сега тя се преработва в съответствие с новите по-високи изисквания. Проблемът е да постигнем ускорен преход от програма и проекти към практическа реализация. В габровския филиал на

Digitized by Google

Научноизследователския институт по технология на машиностроенето — София, е създаден манипулатор за подаване на детайли. Усилено се работи за механизирането и автоматизирането на монтажните операции в телферното производство. Все повече назрява необходимостта от превъоръжаването на текстилната промишленост с принципно нови агрегати и машини. По този проблем габровските машиностроители са в усилено търсене.

Това са сложни задачи, които са по силите само на хора, които горят в работата си. Такова горене се стремим да разпалим във всяка първична партийна организация, във всеки трудов колектив.

Въпрос: — Върху какво поставяте ударението на сегашния етап на разясняването и изпълнението на конгресните решения?

Отговор: — Ударението поставяме върху добре премислената конкретизация на конгресните решения във всеки трудов колектив до степен на обогатяване и изпълнение на насрещните планове.

Ние се научихме вече да правим добри окръжни съвещания, научихме се да правим добри мероприятия и програми на окръжно равнище. Но проблемът е да се извърши конкретизация на конгресните решения във всяка първична партийна организация, във всеки трудов колектив така, че да стане ясно какво трябва да се прави и кой за какво отговаря и в какъв срок трябва да го направи. Затова при организирането на събранията на първичните партийни организации обърнахме особено внимание те да се предпазят от формализма, от повърхностния подход. Главното ни изискване е да се проявява инициативност и творчество. Отговорниците, които изпратихме в помощ на първичните организации, получиха задачата да поуват за създаването именно на такава атмосфера.

Успоредно с това стои изискването конкретизираните задачи на колектива, направените основателни предложения, разкритите резерви да влизат в насрещния план. Критерий дали се работи за интензификацията на производството е състоянието на насрещните планове. Щом те непрекъснато се обогатяват в духа на изискванията на XII конгрес и щом се изпълняват, значи тази задача добре се разбира. Ето защо ние поставихме задачата на партийните комитети и първичните организации, на стопанските ръководства, профсъюзните и комсомолските организации да превърнат работата по постоянното обогатяване на насрещните планове и тяхната реализация в непрекъснат процес. Да няма спадане и замиране на тази дейност, както на практика това нерядко става.

При това все по-настойчиво изискваме да се разглеждат в последователно единство производствените със социалните въпроси, да се задоволяват все по-пълно нарастващите потребности на трудовите колективи, на конкретните хора. Това е важна задача, поставена е особено голяма острота на Ноемврийския пленум на Централния комитет на партията, която след конгреса придобива още по-силен политически, социален и идеологически заряд. През миналата година бе направена значителна стъпка в увеличаването и разнообразяването на производството на стоки и услуги за населението. Този процес продължи през първото тримесечие на настоящата година. Доказателство за това е преизпълнението на насрещния план за стоките за народно потребление с 5933 хил. лева. Разкрихме 40 магазина за хранителни стоки в основни предприятия и това се прие много добре от работниците. Задачата ни е още през следващите няколко месеца по-голямата част от предприятията да имат такива магазини.

По-нататъшното успешно решаване на въпросите, засягащи непосредствените интереси на трудещите се, е свързано с повишаване чувствителността на партийните комитети и първичните партийни органи-

Digitized by Google

зации към тях, със засилването на партийния контрол за тяхното своевременно решаване. Именно върху това насочваме вниманието. Искаме да създадем умението да се мисли и действува комплексно, а не да се поставя едностранчиво ударението само на производствената страна на насрещния план, както все още нерядко се случва.

Работата за непрекъснатото обогатяване на насрещния план и неговото резултатно изпълнение най-непосредствено зависи от последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм. Това е другият главен въпрос, който е изведен на преден план в работата ни за изпълнение на конгресните решения. В резултат на извършената през последните две години работа той сега се намира в центъра на партийната дейност. Но факт е, че в неговото разбиране и прилагане все още в редица случаи се проявява недостатъчна последователност, плаща се данък на едностранчивостта. На думи всички признават неговите принципи, но на практика не винаги те се прилагат както трябва. Например и през първото тримесечие на тази година се допусна нарушаването на принципа на демократическия централизъм в планирането — извършени бяха корекции на държавните планови задачи в отделни предприятия, без да бъде взето съгласието на трудовите колективи. Ето с такива отклонения се налага непрекъснато да воюваме.

Повсеместната интензификация е немислима без повсеместното и последователно прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм. Тази истина е очевидна. Но да я признаваме е вече крайно недостатъчно. Нашата задача е ежедневно да воюваме за последователното прилагане на новия икономически механизъм такъв, какъвто е той с всичките му недостатъци. Животът показва, че той дава резултати.

Въпрос: — В края на краищата всичко опира до хората, до субективния фактор. Какви мерки вземате за по-нататъшното усъвършенствуване на работата на партийните комитети и първичните партийни организации с хората?

Отговор: — Нашата работа с трудовите колективи — на равнището на новите изисквания! Така ние формулирахме задачата си за по-нататъшното усъвършенствуване на работата с хората.

Предконгресната дискусия, която протече при висока активност и в рамките на отчетно-изборната кампания, и в обсъждането на проектотезисите на XII конгрес на партията, даде силен тласък за задълбочаване откровеността и деловитостта на работата ни с хората. Този диалог продължава и сега, когато разясняваме и организираме изпълнението на конгресните решения. Тяхното превръщане в цели, стремления и дела на хората в най-висока степен зависи от боеспособността на първичните партийни организации, от това, доколко те са овладели и изменят социалната среда, където се решават конкретните нови сложни задачи.

Успоредно с подготовката на събранията за разясняване на конгресните материали и решения ние подготвяме окръжен ден на партийния секретар, където ще направим първата равносметка на това, какво показват началните стъпки към овладяването на новите сложни проблеми и задачи.

Ние си даваме сметка, че трудностите по пътя към реализацията на курса към интензификация на народното стопанство ще бъдат големи. Но опитът ни показва, че и най-трудните задачи могат да се решават успешно, щом всеки трудов колектив, всеки труженик си поеме своя дял и вложи ум и сърце да намери най-верния път към желания резултат.

Digitized by Google

ПОВЕЛЯ И СЪДБА НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

В северната част на Габрово, където някога е звънтяла наковалнята на основателя на града Рачо Ковача, издига снага стопанският комбинат за телферостроене „Подем". За период от 20 години той стана най-големият производител на въжени електротелфери в света. За това кратко време оправда името си „Подем". Електротелферите през петата петилетка са 3,5 пъти повече от произведените през четвъртата петилетка, а през седмата производството на електротелфери надхвърли производството на четвъртата, петата и шестата петилетка, взети заедно. Комбинатът е известен в петте континента на света. На международни изложения са завоювани шест златни и един сребърен медал, почетни дипломи и много други отличия.

Кое доведе до бързото развитие на комбината?

В основата на всичко е грижата на партията и правителството за развитие на машиностроенето, дружбата ни със Съветския съюз, рожба на която е и нашият комбинат. И най-вече героичният труд на работниците и специалистите, които осъществиха две модернизации и реконструкции без прекъсване на производството.

Перспективата е още по-голяма. Комбинатът за телферостроене в Габрово ще стане еталон по автоматизация на производството. На тази основа е и предвидената генерална модернизация и реконструкция, която започва още през тази година.

Какво е мястото на комбинатския комитет на БКП, заводските партийни комитети и първичните партийни организации?

Без да омаловажаваме извършеното, ние считаме, че политическата дейност по научно-техническия прогрес особено се обогати след пленума на окръжния комитет на БКП през декември 1978 година. Това съвпада с учредяването на комбинатската партийна организация. Първата отговорна работа, която извърши новоизбраният партиен комитет, бе приемането на комплексната програма за ускорено внедряване на научно-техническите постижения. Тя бе насочена към постигането на следните основни цели: да се обнови продукцията и се усъвършенстват съществуващите модификации въжени електротелфери; да се усвояват принципно нови и усъвършенстват прилаганите технологии; да се автоматизират производствените процеси; да се усъвършенстват научната и развойната дейност; да се приведе образователното и квалификационното равнище на кадрите за работа при новите условия.

За изпълнение на програмата се приеха мероприятия от всички първични партийни организации. Поставиха се конкретни поръчения и се заведоха на отчет основните проблеми на завода и базата за развитие и внедряване.

От началото на 1979 година към комбинатския партиен комитет се изгради съвет по научно-техническия прогрес. За председател на съвета бе утвърден секретарят на комитета, а за членове: главният директор на комбината, зам. главният директор по техническите въпроси, директорът на базата за развитие и внедряване, 4 инженери и един икономист. В същото време към първичните партийни организации към базата за развитие и внедряване „Тесма", Електротелферен завод и Заготвителен завод се изградиха комисии по научно-техническия прогрес. Основните функции на съвета и комисиите са: да утвърждават програми за техническото превъоръжаване, да привеждат в съответст-

Digitized by Google

вие плана за комплексната механизация с инженерните проекти, контролират изпълнението на задачите на реконструкцията и модернизацията, да ръководят дейността на обществените организации по тези въпроси, да направляват обучението и квалификацията на кадрите...

През едногодишния период съветът и комисиите натрупаха значителен опит и извършиха много полезна работа. На контрол и оперативно ръководство се поставиха важни технически въпроси, свързани с развитието на комбината, заводите и базата. Може да се постави въпросът, дали е необходим съвет, дали са необходими комисии, след като има партийно ръководство, което да направлява задачите по техническия прогрес? За нас съветът и комисиите са помощни органи на партийния комитет и партийните бюра. Чрез тях се материализира техническата политика в комбината. Създаде се една стройна система, която позволи на три месеца да се обсъждат поне два технически проблема. А това би ли било възможно да става в партийния комитет или в първичните партийни организации? Разбира се, че не. Голямата компетентност на членовете на съвета и комисиите спомага задълбочено да се изясняват обсъжданите въпроси. Решенията на съвета по научно-техническия прогрес се изпълняват така, както се изпълняват решенията на партийния комитет. Натрупаният положителен опит ни даде основание да отидем към по-смели действия. Така например още в началото на годината бе възложено на работна група от специалисти да разработи комплексно-целева програма за развитието на телферното производство до 1990 година. Програмата бе съставена много задълбочено и приета от съвета по научно-техническия прогрес. Приеха се и решения за нейното реализиране. Отделните направления се заведоха на контрол и отчет от комбинатския партиен комитет, от партийните комитети в Завода за телферни двигатели и Електротелферния завод, от партийните бюра на Заготвителния завод и базата за развитие и внедряване.

В плана на съвета през 1981 година центърът на тежестта пада върху въпросите, свързани с перспективното развитие на комбината, генералната модернизация и реконструкция, изпълнението на инженерния проект, развитие на техническото и научно творчество на младежта, рационализаторската и изобретателската дейност, повишаване образованието и квалификацията на кадрите. Под ръководството на съвета се подготвя и научно-приложна конференция, посветена на 20 години телферостроене в Габрово, научни дискусии, обмяна на опит...

След Дванадесетия конгрес ние отново направихме преоценка на нашата дейност. Задачата, която си поставяме сега, е да насочим партийното ръководство към контрол и грижа за осъществяване на курса за повсеместна интензификация в комбината чрез комплексна автоматизация на производството, а в отделни заводи — чрез комплексна механизация и намаляване на ръчния труд. Ръководството на комбината преразгледа наново проекта за генерална модернизация и реконструкция и предложи на проектантската организация съществени изменения, които ще доведат до внедряване на върховите постижения в областта на технологиите, техниката и организацията на труда.

Друга нова резултатна форма на работа в комбината е изграденото научно-производствено учебно обединение по телферостроене. Това е част от експерименталния научно-производствен учебен комплекс в окръга, който обединява научния кадрови потенциал на Висшия машинно-електротехнически институт в града, институтите и развойните звена и предприятията. То е звено от единната система за териториално управление на научно-техническия прогрес в Габровски окръг, в което са изградени четири обединения: телферостроене, по инструментална промишленост, по електроника и автоматизация на леката промишленост.

Digitized by Google

Научно-производственото учебно обединение по телферостроене се ръководи от главния директор на комбината, а негов заместник е заместник-ректорът на Висшия машинно-електротехнически институт. Едногодишното съществуване на обединението показа, че е натрупан значителен опит и са постигнати положителни резултати. Активното участие на специалистите в сформираните пет секции насочи вниманието към нерешените проблеми в телферостроенето. Сравнително голям ефект се очаква от внедряването на специални български стомани в производството на електротелферите. Тема, която приключва през 1981 година. Перспективен и ефективен е и проблемът, разработен от секцията „Обработка на металите чрез пластична деформация". Специалистите от комбината под ръководството на проф. Давидков от Висшия машинно-електротехнически институт постигнаха положителни резултати при нарязването на плътни заготовки и валцоване на барабани за отделни модификации. Успехи се очертават и в дейността по електрозадвижване, автоматизация и оптимизация на различните технологични процеси, разработването на нови типове електротелфери и др.

За резултатите от извършената дейност ръководителите на отделните секции се отчитат пред съвета по научно-техническия прогрес в комбината и научноизследователския съвет към Висшия машинно-електротехнически институт. Решенията на съветите активизират специалистите и съдействуват за бързото решаване на проблемите. Така например на заседанието на съвета по научно-техническия прогрес в комбината през октомври м. г. бе изслушан отчет от ръководството на секцията по внедряване на темата „Валцовани барабани", а през февруари т. г. — по темата „Нарязване на плътни заготовки". Взетите решения ускориха завършването на темите и по-бързото им внедряване в производството.

Ние оценяваме, че координацията между съвета по научно-техническия прогрес и научноизследователския съвет, както и координацията между двата партийни комитета трябва още повече да се засили. В резултат на това предвидихме в плана през юли да се проведе съвместно заседание между комбинатския комитет на БКП и вузовския комитет на БКП, на което да се отчете ръководството на научно-производственото учебно обединение по телферостроене и се оцени дейността на кадрите в светлината на решенията на Дванадесетия конгрес на ВКП. Уверени сме, че тази нова форма ще спомогне за активизиране дейността на специалистите от комбината, института и базата за развитие и внедряване, а това неминуемо ще доведе до още по-големи успехи в телферостроенето.

Особен дял в техническия прогрес има базата за развитие и внедряване. Още през 1961 година се оказа, че произвежданите електротелфери тип „Л" по чужда конструкция не са най-съвършеното, с което трябва да се излезе на международния пазар. Затова започна усилена работа за разработване на нова конструкция електротелфер. Трудът на специалистите доведе до голям успех. През 1965 година бе произведена първата българска машина. За този успех трима специалисти станаха лауреати на Димитровска награда. Предимствата на новите машини са големи. Това се доказва от факта, че внедрената серия „Т" през 1965 година се произвежда и досега.

През последните няколко години обаче дейността на специалистите в базата е незадоволителна. Чувствително се изостава в разработването на нова конструкция, която да отговаря на постановките за автоматизация и електронизация. На тази основа възникнаха научни спорове, настъпиха конфликтни ситуации, които не доведоха до положителен резултат. Това наложи въпросите с перспективните разработки да се заведат на партиен отчет, да се намеси по-активно ръководството на

Digitized by Google

комбината. Окръжното партийно ръководство също се намеси и на базата за развитие и внедряване се поставиха нови задачи: да се разработят и внедрят уникални електротелфери, да се работи по електронизацията на машините, да се създадат системи и комплексни обекти с вградени в тях нормални и специални електротелфери. Поръката бе да се предприемат по-смели действия, за да може комбинатът да се развие като водещ в световното телферостроене не само количествено, но и качествено.

Първите резултати от труда на специалистите са вече налице. Започна производството на въжени електротелфери с ограничител на товара и с термична защита. А под ръководството на комуниста инж. Петър Карабаджаков група специалисти разработиха в съкратен срок нова серия електротелфер тип „А". Новата машина е с много големи предимства от досега произвежданите. Получава се икономия на метал 3000 тона, с който могат да се произвеждат още 6—7 хиляди броя електротелфери. Намалява се трудоемкостта поради съкращаване на редица операции с над 16 на сто, което означава, че със същия труд при тазгодишното производство могат да се произведат още 16 хиляди броя машини. Всичко това ще доведе до годишен икономически ефект над 2 милиона лева.

Кои са подбудите у тези специалисти за това прекрасно решение? Може би любовта към професията, отговорността към работата, повелята за икономии на метал! Явно подбудите са комплексни и са резултат на социално-политическата ни действителност.

За внедряване в производството на новия електротелфер е нужно повече от шест месеца време за изпитание. Партийното ръководство реши да се ускори този процес. Приета бе програма, поставиха се поръчения, заведоха се на отчет най-важните задачи. Такъв подход стана практика и в други първични партийни организации. Можем да кажем с увереност, че няма случай в нашата практика, когато се е заела партийната организация с даден проблем, той да не е изведен докрай. Това повишава авторитета на първичните партийни организации сред трудовите колективи.

Личният пример на комунистите играе много важна роля при решаването на задачите, свързани с комплексната механизация. Комунистите в комбината съдействуват за увеличаване на трудовата активност, за изява на всички членове на колектива. Много са примерите на творческа изява на нашите работници. В подкрепа на казаното ще посоча един пример: От 19 години като проблем съществува премахването на триметровата витлова стружка при нарязването на барабаните за електротелферите. Специалистите от комбината и от Висшия медицински институт, от базата и институтите решаваха този проблем много време. Стигна се до какви ли не открития, патентоваха се изобретения, но... стружките продължиха да се натрупват. Образува се безкрайна планина от хиляди тонове метал. Невъзможно бе тяхното превозване до металургичните комбинати поради неефективност. Невъзможно бе и тяхното натрупване в съседство на комбината, в близост до новия, красив квартал „Младост".

Решението дойде на двадесетата годишнина на комбината. Инициатор бе стругарят комунист Стойно Димов. Той поведе момчетата. Започнаха експерименти, които се увенчаха с успех. Те предложиха рационализаторско предложение за начупване на стружката в процеса на струговане. Прекрасно решение с двоен ефект. Показаха най-важното, че нашата работническа класа е творец, че тя е подготвена за навлизане в осмата петилетка — петилетка на техническия прогрес.

С прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм се изградиха комплексни бригади от нов тип. Утвърдените бригад-

Digitized by Google

ни съвети и целите колективи заработиха много по-организирано за решаване на „тесните места". Заинтересоваността на всеки работник, на всеки специалист се увеличи. Всеки чувствува отговорността за решаването на задачите. Нарасна значително и броят на рационализаторските предложения. От направените 614 рационализаторски предложения 223 са от работници.

Особен дял в дейността на комбината за творческо търсене и изява намират изградените три клуба за техническо творчество на младежта, утвърдили се през 12-годишния си живот като водещи от национален мащаб. Извоюваните отличия от национални прегледи са добър показател за постигнатите резултати. Ежегодно те решават над 30 задачи, свързани с усъвършенстване на производството, със създаване на нови изделия и технологии.

Генералната модернизация и реконструкция в комбината постави пред младежките технически клубове нови задачи. Все повече младежи вземат активно участие за интелектуализацията на производството, за повишаване обществената производителност на труда. А въвеждането на автоматични линии, манипулатори и роботи ще открият ново поле за работа и изява. Приетата дългосрочна програма за развитие на техническото творчество на младежта е заведена на контрол от съвета по научно-технически прогрес.

Под ръководството на научно-техническото дружество започна провеждането на една нова форма за нашия комбинат — дискусии по проблемни въпроси.

Един ден на бюрото си намерих покана за участие в дискусия, на която ще се обсъжда проблемът „Икономическа ефективност от внедряване на новата серия електротелфери „Н". Проявих интерес. Не бях се готвил за участие, тъй като бях секретар на партийния комитет само от два месеца. На дискусията останах приятно изненадан. Специалистите много „разгорещено" обсъдиха проблема. В техните становища пролича компетентността и голямата отговорност за решаването на дилемата: да продължи ли да се работи по серията, или да се премине на друга разработка?

Такива дискусии се проведоха по редица въпроси: „Възможности за прилагане на газопламъчно и плазмено рязане", „Реконструкция на монтажния цех", „Механична обработка на барабаните". „Методи за щампови обработки на детайлите" ...

Всички те спомогнаха за ускореното внедряване на комплексната механизация в производството, за въвличане на по-голям брой работници и специалисти в творческо търсене. Имайки предвид това, ние увеличихме партийната грижа, участие и контрол. В някои моменти се налага хората да се убеждават в новото, в прогресивното. Защото практиката показва, че не винаги новото се приема от някои членове на колектива, независимо от големите му предимства. В началото на 1979 година влезе в експлоатация нова радиалноразвалцоваща линия за производство на зъбни венци. Тя бе модел на автоматизация на производството в нашия комбинат. Съвременната електронизация, промишлените манипулатори и другите новости привлякоха на работа работници из средата на младите инженери. Работата започна. Видяха се предимствата на линията: икономия на метал, икономия на труд, благоприятните условия за работа.

А какво представляваше старата технология? В тъмно помещение се намира ковачница, където металът се нагрява и кове от потни, почернели, здрави мъже. След това следват още много ръчни операции, за да се стигне до зъбния венец, така очакван за монтирането на машините.

Digitized by Google

Когато започна да работи линията, ковачите и заварниците гледаха с „лошо око", пренебрежително, подигравателно и открито заявяваха, че от нея няма да излезе нищо. Защо беше така? Защото работниците се опасяваха, че машината ще ги измести, ще им вземе работата, с която изкарваха високи заплати. Наложи се разяснителна работа сред колектива, използвахме и индивидуалната работа. Сега работниците откровено споделят: „Как не е влязла в действие по-рано тази машина, че да не сме се мъчили толкова много."

Внедряването на радиалноразвалцоващата линия е първата „птица" от голямото дело, което предстои да се извърши по отношение на автоматизацията на производството. След завършване на генералната модернизация и реконструкция в края на осмата петилетка комбинатът ще придобие съвременен облик. Ще се отговори на задачата, която е поставена в Тезисите на ЦК на БКП: „Да се осигури превъоръжаване на материално-техническата база с високопроизводителни автоматизирани машини, автоматични линии, системи от машини и автоматизирани цехове. Широко да се прилага модулният принцип и унификацията на възлите, детайлите и агрегатите."

Курсът за комплексната механизация и автоматизация на производството изисква повишаване на образованието и квалификацията на кадрите. Комбинатският комитет на БКП обсъди на заседание този въпрос през март 1980 година и прие комплексна програма, изпълнението на която следва да осигури необходимите кадри в етапа до завършване и след завършване на генералната модернизация и реконструкция. Подготовката на кадрите ще се извърши със съдействието на висшето учебно заведение, на базата за развитие и внедряване, научни институти и със собствени сили в професионалния учебен център и средното професионално училище към комбината.

Особена грижа проявяваме към повишаване квалификацията и образованието на работниците. В тази връзка партийният комитет и първичните партийни организации приеха курс за конкретна работа по израстването на кадри из средата на работническата класа. Извършеното досега не е само на книга, но имаме и практически резултати. Двадесет и шест изявени наши работници следват във висшите учебни заведения. С изпълнението на програмата този процес все повече ще се задълбочава и ще се решава по-сполучливо.

●

Това е само частица от всекидневието от дейността на партийния комитет, на стопанските и обществените органи и организации за изпълнение на задачите, свързани с комплексната механизация на производството, с ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. Нашата загриженост и отговорност неимоверно нараснаха след решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Гаранция за бъдещите ни успехи са реалните положителни изменения, които настъпват в стила на работа и ръководство на партийните органи и организации.

Стефан СТОЙКОВ
секретар на комбинатския
комитет на БКП

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКИ ЩАБ НА ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

Комплексната механизация! Това сега в цех „200“ на завод „Н. Илиев“ — Севлиево е темата на деня. В нея е разковничето за издигане на нови стъпала техническото равнище на производството. Да се осъществи всяка ценна идея, отнасяща се до частични усъвършенствувания на отделни машини, до още по-строен технологичен ред. Да се премахне все още съществуващият особено в някои спомагателни дейности ръчен и непривлекателен труд — на конвейерната лента за готовата продукция, в други участъци за товарно-разтоварни работи, в ремонтното и инструменталното стопанство...

Затова сега всеки ден тук е битка, неукротима борба за изучаване и своевременно внедряване най-новите постижения на научно-техническия прогрес, за най-пълно използване на производствените мощности. Градусите на интензифитета на работата — на специалистите, техниците, технолозите — на всеки работещ в цеха е изключително голяма. Вдъхновено, ентусиазирано, страстно, високоорганизирано се воюва за завършването до края на годината подетата генерална реконструкция и модернизация. Новите сгради вече чакат своите стопани, пристигнали са и още ще пристигат съоръжения — последна дума на техниката.

Тази позиция и действията на първичната партийна организация по реконструкцията и модернизацията я характеризират като действителен **политически щаб на техническия прогрес** в цеха. Разбира се, когато става дума за такова крупно, преобразуващо производствено-техническо, икономическо и социално дело, се има предвид, че то е най-вече първостепенен дълг и отговорност на стопанското ръководство. Но решаваща е и ролята на първичната партийна организация, за да се осъществява то на равнището на съвременните изисквания. Да се използва богатството от изпитани вече форми и средства на работа, придобитият досега челен опит. Целокупната дейност, свързана с това преустройство, да се пронизва от прилагането на научните методи на ръководство — програмно-целевия и комплексен подход, метода на умножаващия се ефект.

●

С такъв подход в цеха е постигнато определянето на целите, изготвянето на плановете и програмите, разпределянето на отговорностите между различните фактори да се предшествува от детайлни проверки, проучвания. Да се поддържа постоянна връзка и осъществява взаимодействие с научноизследователски институти и конструкторски бюра. **Първичната партийна организация изисква от стопанското ръководство да се усъвършенствува перспективното комплексно планиране на икономическото и социалното развитие на колектива — комплексно да се решават техническите, икономическите и социалните проблеми.** Всичко това да бъде сърцевина на програмата за генералната реконструкция и модернизация.

Тук вече се прилага един нов подход за непрестанно усъвършенствуване на технологиите и ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. С разработения при висока отговор-

Digitized by Google

ност и компетентност **проект за усъвършенстване социалистическата организация на труда** в своеобразните условия на производството е създадена такава организация на работа, с която се осигурява постоянно повишаване качеството на продукцията, икономичното изразходване на суровините и материалите, увеличаване производителността на труда. Под ръководството на първичната партийна организация и личния пример на комунистите съставянето на проекта е станало с най-широкото участие на всички членове на колектива. Осъществено е допитване, взето е мнението, събрани са предложенията буквално на всеки производственик за възможните икономии на суровини и материали, енергия, за рационализиране на производствения процес. Използвани са анкетни листове, провеждани са индивидуални разговори. На заседания на партийното бюро са били анализирани и оценявани резултатите. По този начин са осигурени условия за провеждането на комплексен анализ, който обхваща: използването на производственото оборудване, как се оползотворяват работното време, материалите — какви са съществуващите условия на труда... И резултатите от този анализ са включени в **инженерния проект.** Така се е формирала идеята на всяка цена да се премахне тежкият ръчен труд при конвейерната лента за готовата продукция. Сега кадрите на цеха съвместно с научните работници от института са проектирали съответно пневматично повдигащо устройство. С проведения критичен анализ на съществуващата организация е станало възможно да бъдат определени и другите тесни места в производството, да се съпоставят постигнатите технико-икономически параметри с най-челните постижения у нас и в най-напредналите в това производство страни. И на тази основа е разработен инженерният проект. През това време под ръководството на партийната организация и профсъюзната, и комсомолската организация са извършили широкообхватна мобилизираща политическа и организаторска работа за най-пълно разкриване и използване на резервите. В целия този процес активното участие на отделните работници и служители се осъществява най-вече чрез поеманите от тях лични и колективни творчески планове, които се формират още на етапа на критичния анализ на производството, а след това вече тези обещания стават задължителни за всички.

Така първичната партийна организация действува и сега в процеса на осъществяването на генералната реконструкция и модернизация на цеха. И на това се дължи фактът, че тук ден-изден се осъществява обновлението, без да спира и най-малко да отслабва ритъмът на работа в текущото производство, че това не е в резултат само на строго издържана, научно съставена производствено-технологична схема. Не. **Една от най-важните предпоставки е успешното мобилизиране на всички фактори, утвърждаването във всички звена, сред всички хора неотменното изискване за творчество и инициатива в работата, за висока социалистическа дисциплина.** Никой да не се крие зад гърба на другия, всеки да поеме своя дял от задачите, своята отговорност, с действие и подход, отговарящи на новите изисквания, да осигурява тяхното решаване. Никой да не остане пасивен обект на въздействие, а от критериите и позициите на конгресните решения да стане активен субект на управление. Да води неотстъпна борба за опознаването и използването на машините и съоръженията. Като непрекъснато мисли за усъвършенстването на своята и на неговите другари работа, да дава идеи, да прави предложения за модернизиране на отделни части и възли на машините, с което още да се намали делът на ръчния труд, за най-строен технологичен ритъм. И по-нататък — да търси своето място в този творчески процес на съзиданието.

Digitized by Google

Тези проблеми са станали кръвно дело за хората от цех „200". Превръщат се днес в съдба за всеки един. Защо? Защото те са колкото производствено-технически, толкова и икономически, и социални. Щом бъдат успешно решени, ще се ликвидира тежкият и вреден труд. Въобще **броят на работните места, ангажиращи ръчен труд, рязко ще се намали. Ще се създадат условия за усъвършеиствуване на социалистическата организацня на труда, на технологичните процеси, за още по-пълно натоварване на производствените мощности,** намаляване на материалните разходи, за по-голяма икономия на метал и дефицитни материали. Рязко ще се повиши качеството на емайлираните проводници, значителна част от които са предназначени за микроелектрониката.

И производителността на труда къде-къде ще отскочи. Още по-голяма ще стане славата на завода, идваща и от най-високо техническо равнище на продукцията му, и от по-голям прираст в растежа на националния доход. Пък и с това, че тук заслужено, по достойнство творците на блага си заработват завидни заплати.

●

— Проблемите за непрестанното интензифициране на производството не се изчерпват главно с генерална реконструкция и модернизация, с обновяване — заговори партийната секретарка Мария Касърова. — Не. Това е само едната страна...

По-нататък в бележника си записах: **немислимо е днес успешно да се решава целият комплекс от задачи, свързани с комплексната механизация на производството, с разгръщането на широка осъюва на техническия прогрес, без да се провежда ежедневна, бойка, настъпателна партийно-политическа работа** в трудовия колектив на цеха. Не по-малко важна, широкомащабна е и другата страна — подготовката на кадрите, на целия трудов колектив за новите условия на работа. А това е битката за човека, за непрекъснато повишаване квалификацията на твореца на блага, за постоянно растяща социалистическа съзнателност. Само през 1980 г. в цеха са действували четири курса, в които едни са повишавали знанията си, други са се подготвяли за повишаване в разред. Трети с интерес са посещавали школата за челен опит.

Ето защо, с който и да се срещнах и разговарях, след като се запознах и с плановете, програмите за партийно-организационната, политическата и производствената дейност, се убедих: тук няма самоцелни призиви, парадност, инертност, шаблон. Не. Всеки изписан ред в тях е отражение на някоя страна в конкретната производствена ситуация, точно изискване било към бригадира, майстора или началника на смяна, било към „централното ръководство" — **да се създават на всеки работник най-добри условия за труд чрез непрестанно разгръщане на комплексната механизация,** подобряване битовото обслужване на хората, привличането им за действително най-активно участие в разработката на концепциите, плановете, производствените програми. Полагане постоянни грижи за задоволяване на жилищните потребности, за осигуряване на отдиха им. А всичко това създава у тях самочувствие на стопани. Съпричастност, отговорност за съдбата на всяко подето дело.

Примери за резултатите от този подход?

— Съвместно с Института за кабелни проводници — разказа ми партийната секретарка — нашите механици, технолози усъвършенствуваха и пуснаха в действие шест машини, с което първо се облекчи

Digitized by Google

трудът на работниците. Бяха отстранени редица недостатъци като: оксидация, неподаване на лак, спиране при токови удари.

И още:

— След редица преустройства, извършени от специалистите на цеха, сега работят по-високопроизводително и качествено четири машини „ПГЗ 30/МО".

— В подготовка е пускането в експлоатация на две едноходови, хоризонтални емайлирани и на шест други — „ПГЗ 15/40".

— Полагат се усилия за ускореното конструиране и изработка на многоходови извивалки...

●

Анализът на всичко осъществено в цеха по разгръщането на научно-техническия прогрес и по-конкретно по комплексната механизация ни разкрива и ценния опит на първичната партийна организация за правилно **разграничаване на функциите и единство в действията и със стопанското ръководство.** Това не се определя например само от такива факти, че директорът на завода е неин член, че началникът на цеха е в състава на партийното бюро. Или че той и партийната секретарка са включени в комисията по техническия прогрес.

Още много са нещата, изпълващи със съдържание този проблем. Те се отнасят до стила и методите на работа както на първичната партийна организация и партийното бюро, така и на стопанските дейци.

В сърцевината на дейността на първичната партийна организация и партийното бюро е неделимо втъкан проблемът за правото на контрол над стопанското ръководство. Затова в протоколите от организационните й събрания, от заседанията на партийното бюро често се срещат обсъждани основни въпроси, свързани с комплексната механизация на производството. За докладчици са били определяни началникът на цеха, началниците на участъци Нено Денев, Георги Дечев и инж. Съби Събев, завеждащ лабораторията или някой от председателите на изградените комисии. Правена е преценка на техния подход, стил и методи на работа, критикувани са, когато са допускали изоставане или неправилни действия в това отношение, вземани са решения при необходимост да се концентрират силите и възможностите на тях, на специалистите, майсторите за решаванено на даден проблем — конструктивно-технологичен или отнасящ се до усъвършенствуване. После членовете на партийното бюро оказват всекидневна помощ и контрол за тяхното изпълнение. Така е било и по времето на съставяне на проекта за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, и при проучването и решаването на въпроса за повишаване ролята на специалистите. И още — при анализа на причините, защо престоите са все още твърде високи. Защо има случаи на недостатъчно познаване технологията на емайлиране и видовете емайлни лакове. Колко критично, живо е протекло само събранието на първичната партийна организация, на което е направен задълбочен анализ и оценка за незадоволителната рационализаторска и изобретателска дейност, за оскъпяването на продукцията с използването на малки макари...

Комплексната механизация и още повече автоматизацията на производството не е една права, възходяща линия на успеха. Това е висока компетентност, неуморна борба и горене в работата. **Преодоляване в редица случаи на традиционализъм и инертна нагласа към решаването на проблемите, рушене на бюрократични бариери и тясноведомствен подход.** Усилията на цеховото, на заводското ръководство вече са се изчерпали да настояват за новите, за модернизираните вече високо-

Digitized by Google

производителни машини да се произвеждат у нас по-големи от досегашните макари, на които се навива емайлираният проводник. Да се премахне честото накъсване на работния ход. Няма съмнение, че вече е належаща и решаваща позицията по този въпрос на Министерството на електрониката и електротехническата промишленост, на Министерството на химическата промишленост. А не е ли възможно тук, в окръга, да се реши проблемът, като с тази задача се заеме комбинатът „Капитан дядо Никола"?

●

Не ще е преувеличено да се каже, че главното съдържание на дейността на първичната партийна организация и на партийното бюро в цеха е усъвършенстване ръководството на научно-техническия прогрес. Непрестанно засилване партийното влияние за ускоряване на комплексната механизация. В това отношение **те действуват с присъщите им методи на организаторската и политическата работа**. Осъществяват правилно ръководство, помощ и контрол над дейността на стопанското ръководство и другите организации, без да ги подменят и дублират. Първото условие за това е стремежът на партийната организация да има пълна яснота по основните пътища за по-нататъшна интензификация на производството в цеха. От позициите на челните постижения на науката, комплексната механизация и автоматизация и т. н. за всеки отделен случай се търсят възможностите за най-ефективна, идейновъзпитателна работа. И в интерес на истината е да се каже, че не всякога отведнъж се успява. В процеса на изпълнението на поставената цел, на набелязаните мероприятия възникват нови проблеми, непредвидени ситуации, сблъсъци. Явяват се още неизползвани резерви. Но нали именно комунистите са на най-предната позиция в кипежа на тази борба. Затова партийното бюро без губене на време отново и отново търси съответствуващи в новосъздадената обстановка решения. Този подход дава отражение в самата организация първо на неговата работа.

Преди години се е извършвало едно традиционно разпределение на дейностите между неговите членове — по организационните въпроси, по производствените, по идейновъзпитателната дейност, за културнопросветната и масовата работа. И всеки си е действувал в своята „територия". А сега? Щом стратегическото направление е техническият прогрес, то това трябва да бъде и фокусът на целокупната политическа дейност в колектива. Затова комунистите избраха за заместник партиен секретар механика на цеха Тодор Дочев. И някак съвсем естествено стана отговорник по техническия прогрес. Той най-добре чувствува пулса на машините, ритъма на работа. И колко само подобрения, усъвършенствувания на съоръженията е направил! Дори и на най-нови автоматизирани механизми му е хрумвала ценна инициатива — нещо затормозяващо да отстрани, нещо ускоряващо процесите да монтира. А после и фирмите доставчици на машините му благодарят и внедряват тези усъвършенствувания.

— При такива хора като Тодор Дочев решенията на XII конгрес в цеха имат зелена улица — горд сподели началникът на цеха.

Само един пример. На една от вносните машини след процеса на емайлиране се получавало необяснимо удължаване на проводника. Този скрит дефект останал неуловим дори за конструкторите. А ето механикът се сеща да премести едно подгряващо лака устройство, в резултат на което медният проводник се е удължавал, и огромната технологична аномалия е отстранена. Още по-ценни, разбира се, от рацио-

Digitized by Google

нализаторската му дейност са неговите изяви като организатор. Като деен, инициативен комунист, непрекъснато търсещ нови форми, способи за увеличаване редиците на изобретателите. Предлагащ на партийното бюро и комисията за техническия прогрес полезни идеи, интересни инициативи. Да бъдат обсъдени, анализирани различни страни на съществуващата практика, да бъдат взети конкретни още по действени решения. Всичко да се поставя на широка основа...

На друг един уважаван комунист заради неговата упоритост, настойчивост при експериментирането и внедряването на различни новости — Христо Бобев, бе поръчано да сформира от най-изявените специалисти **бюро за изобретения и рационализации** и го предложи за одобрение от партийното бюро. И това стана. Сега то е в началото на своята творческа дейност, но няма съмнение, че по въпросите на внедряването на научно-техническия прогрес в цеха в бъдеще ще играе „първа цигулка". Ще предадем само една реплика от разговора ни с Христо Бобев: „До края на 1981 година ще бъдат спрени всички машини, които нямат такова изгаряне." Лаконичен израз с огромно значение за хората от цеха — ще се премахнат отделящите се отровни изпарения при нагряването на медта.

По-сетне, когато ми заразказваха, че под ръководството на партийното бюро действува и **цехова комисия по научно-технически прогрес**, си помислих — не дублира ли тя бюрото за рационализации и изобретения? А по-късно сам стигнах до отговора и на този въпрос. Не. Никак не го дублира. Комисията има много по-широк хоризонт на действие. Тя е създадена по решение на първичната партийна организация, утвърдена от нея именно, за да може оперативно, находчиво да се ръководи в новите условия целокупната дейност на колектива по техническия прогрес. **Да обхваща с политическо влияние всички звена, бюра, служби, работещи към цеха. Да оказва конкретна помощ на партийните групи. Да изслушва отчети от различните отговорници по производството, поддържането, ремонта.** Как се борят за най-бързото изпълнение на най-важните задачи пред тях, какви трудности срещат, какво трябва да се направи? Членовете на тази комисия работят ръка за ръка с другарите им от комисията по социалистическото съревнование. Всекидневно контролират хода на различните дейности по преместването и монтирането на новите и на още морално неостарели машини и съоръжения в новопостроените цехови помещения. А също как се използва механизацията по транспорта и складовите работи; за повишаване коефициента на сменност на машините...

От всичко това става ясно, че тя не е само комисия по контрол за внедряване на новата техника, за реконструкцията и модернизацията в цеха. С нейна помощ първичната партийна организация укрепва връзките си буквално с всеки един от специалистите, майсторите, оказва им помощ и контрол по ускореното внедряване на научно-техническия прогрес, вече преодолява допусканите преди слабости в рационализаторската и изобретателската дейност... Да се подемат нови инициативи за масовизиране на техническото творчество сред младежите.

●

В същото време партийното бюро използва и всички други пътища за ускоряване комплексната механизация в цеха. **Може да се каже, тук вече действува разгърната програма за идейновъзпитателна работа, органически свързана с решаването на стратегическия девиз на осмата петилетка.** Да вземем само въпроса за нагледната агитация. И той е бил предмет на обсъждане на заседание на партийното бюро. Толкова витрини, табла, кътове има в цеха: „Заслужил работник на завода", „Първенци в предконгресното съревнование", „Нашите рацио-

Digitized by Google

нализатори и изобретатели"... Ще бъдат ли те задълго безжизнена украса, с нищо не привличаща вниманието, никому не въздействуваща? Ще бъдат ли те цветни, графични петна, неинтригуващи никого? Не. Постоянно и твърдо е становището на бюрото. Това трябва да бъдат станциите, в които се събира високото напрежение — кипежа на творчеството в работата, битката за преодоляване трудностите и недостатъците, за намаляване дела на ръчния труд, и оттук всичко това да се ретранслира в душите и сърцата на творците на блага като изпълнение на патриотичен дълг, като признание, почит, възхвала, като тревога, безкомпромисно жигосване на определено нехайство, недисциплинираност. Всичко да бъде силно въздействуващо, актуално. От това се е ръководело партийното бюро, когато е приело и специален **„План за политическата украса и нагледната агитация в цеха през 1981 г."** В него точно е посочено къде какво да се преустрои, да се актуализира. И затова още в началото на април кътът на съревнованието, в който вече греехa лицата на първенците за първото тримесечие от новата петилетка, събуди толкова голям интерес. Затова още в първите дни след конгреса тук всичко се преустройва, обновява, настройва на вълната за непрестанно разгръщане на техническия прогрес. Затова са мобилизирани максимално силите и възможностите на колектива за достигане на новите критерии и изисквания на Дванадесетия конгрес. Определени са най-близките и перспективните задачи и особено по комплексната механизация, сроковете за тяхното изпълнение. Приеха се толкова много обещания. И всичко това се извършва в съответствие и с разработения от партийното бюро план за организационно-политическите мероприятия, план за задълбоченото изучаване и творческо прилагане в условията на цеха решенията на конгреса.

●

Трудно е всичко да се разкаже за провежданата и направлявана от първичната партийна организация целокупна партийно-политическа и организаторска работа в цеха по ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. Тук се отделя голямо внимание и на другите пътища за постигането на тази цел. За да бъде на висота първичната партийна организация, от изключителна важност е да не се подценява един от най-важните лостове, осигуряващ условия, стимулиращ внедряването постиженията на техническия прогрес — новият икономически подход и механизъм. Животът показа, че не може успешно да се ръководи той без икономически знания, без да се държи сметка за обективно действуващите и при социализма икономически закони. Ако аналитично не се подхожда към работата на колектива, не се прогнозират икономическите резултати, възвръщаемостта от произвежданата продукция, печалбата. Това са все важни предпоставки и за определянето перспективата на техническия прогрес в дадено звено. Този подход е решаващ и за създаване на постоянно растяща трудова, творческа мобилизираност. В тази връзка заводският партиен комитет и стопанското ръководство на завода, на цеха държат сметка, че **новият икономически подход и механизъм и внедряването на техническия прогрес са в диалектическо единство.** Затова първичната партийна организация на цех „200" се стреми на свое равнище най-пълноценно да използва тази възможност. Полага системни грижи чрез семинари, политическата учебна година, участието в научно-практически конференции да се повишава квалификацията и на ръководните, и на изпълнителските кадри. Да се овладеят основните принципи и изисквания на механизма. Дейността на всяко звено и на всеки отделен член на колектива да протича под знаменателя на стопанската сметка и самоиздръжката.

Digitized by Google

За тази цел в колектива е създадена атмосфера на постоянно растяща взискателност за изпълнение на инженерния проект. Атмосфера, в която се раждат нови идеи, нови импулси за работа. На търсене нови форми за изпълнение партийната повеля — в центъра на работата на ППО, стопанското ръководство и обществените организации да бъде внедряването на челния опит.

Така първичната партийна организация на цех „200" изпълнява своите функции на действителен политически щаб. И сега, в завършващия етап на генералната реконструкция и модернизация, държи цялата дейност да не придобие само производствено-технологичен аспект, но да се изяви социалистическата съзнателност на всеки член от колектива.

Коста ДИМОВ

КАКЪВ Е ПРИНОСЪТ НА БРИГАДАТА?

Практиката на новите бригади в Габрово поражда и следната мисъл. Занапред всяко техническо и технологическо преустройство на производствения процес не може да не се съобразява с бригадната организация.

●

Стремежът е да се прехвърли ръчният труд на плещите на машините — това е главното в същността на комплексната механизация, на техническото и технологическото превъоръжаване на зачислените машини и съоръжения на бригадата.

С какви форми и методи на работа се постига това?

Най-общо можем да определим две насоки. Едната е свързана с **участието на бригадния колектив при въвеждането в експлоатация на новите крупни инженерно-технически решения.** Или това са случаите, при които въпросите на комплексната механизация не могат да се решат с локални методи. Когато към нуждите на производството се подхожда глобално в разширени мащаби, с помощта на научните институти и проектантско-конструкторски звена.

Ето как в най-общи линии протича животът в бригадата на цех „Успех" на вълненотекстилния комбинат „Г. Генев" — Габрово при извършване на реконструкция и модернизация на производството.

Икономико-технологическата оценка е, че цехът се нуждае срочно от техническо превъоръжаване чрез монтаж на нова съвременна техника. Инженерно-техническата мисъл си е казала думата — определена е новата техника, проектиран е монтажът и цялостното преустройство. Оттук нататък думата има бригадата. Пред нея стоят главно две задачи: да продължи да изпълнява производствената програма на останалите машини и да вземе активно участие в реконструкцията и модернизацията. И двете задачи се изпълняват успешно. Със собствени сили старата техника е монтирана на нова площадка. Бригаднят

Digitized by Google

съвет организира и контролира изпълнението на графика. Бригадното събрание убеждава всички в необходимостта и полезността на техническото преустройство на производството. Една част от работниците се изпращат да се обучат за работа с новите машини. А тези, които ще поддържат машините сега, участвуват в техния монтаж. Когато започнат работа, новите машини по-бързо ще бъдат усвоени и ще достигнат максималната си производителност. Условия, еднакво желани и от ръководители, и от работници.

Графикът за преустройството в цеха най-напред се обсъди в партийното бюро и на партийно събрание. Уточниха се задачите на всеки комунист и формите за мобилизиране силите на цялата бригада. Определиха се и съответните отговорници.

Особено внимание се обърна на разясняването на изгодата от предстоящата реконструкция и модернизация както за завода, така и за работниците. С точни цифри се посочва ръстът на производството, на производителността на труда и на работната заплата. Не липсват и неверия, несъгласия, спорове. Но важното е, че голямото болшинство възприемат с разбиране техническото превъоръжаване на производството. Налице е и примерът на комунистите. Положителните успехи постепенно стесняват кръга на неубедените. Но това е напълно естествено. Никога новите идеи не се възприемат безкритично. По-важното е, че партийното и стопанското ръководство на бригадата успяват да доведат докрай полезното начинание.

Крайният резултат? Намалява се ръчният труд. Облекчава се трудът на работниците. Производителността на труда се увеличава два пъти. Два пъти по-малко работници произвеждат повече продукция с по-високо качество. Или чрез комплексната механизация на производството в бригадата са решени много технически, технологически, организационни и социални задачи.

Разбира се, работата на бригадата при комплексната механизация на производството може да страда и от независещи от нея причини. Най-често това се случва, когато инженерно-техническите кадри, снабдителните и някои други звена не се съобразяват с новия икономически механизъм. Когато те предлагат машини, технологии и технически решения, които не отговарят на върховите постижения на научно-техническия прогрес. Именно тогава цялата организаторска работа в бригадния колектив, колкото и добре да е проведена, ще има слаба ефективност по всички посоки. При новите условия никое предприятие не може да си позволи комплексна механизация, която не води до увеличаване на производителността на труда. Но все още практиката търпи и такива случаи. На някои от бригадите в текстилния комбинат „Г. Генев", в завод „Ангел Кънчев", в Инструменталния завод в Дряново се монтира скъпа техника, но с производителност под съвременното равнище. Научно-техническата мисъл не е изпълнила компетентно своите задължения, а ръководствата на предприятията не са действували като добри стопани, не са си направили точна икономическа сметка. Не са изпълнили изискванията на XII конгрес, че към комплексната автоматизация и механизация трябва да се върви по пътя на принципно нова техническа база.

Другата опасност се крие вътре в бригадата. Това са случаите, когато не се използва пълноценно модерната техника, когато тя не се стопанисва. Когато организацията на труда не е в унисон с интересите на работниците и на обществото.

Но работниците не са само изпълнители. Те са и творци на комплексната механизация. Това е втората насока на участието на бригадите в техническия прогрес. Или опираме до въпроса за **техническото творчество** на всеки член на бригадата. То е тази целесъобразна дей-

Digitized by Google

ност, която усъвършенствува съществуващата техника и технология и създава нова с цел да се повиши ефективността на производството.

В бригадите от нов тип в Габрово техническото творчество бележи подем. Ето и някои от по-характерните негови форми. Те не са нови, но новите условия ги изпълват с по-богато съдържание.

Справедливо ще бъде да започнем с работническите предложения. Засега това е най-масовата форма за участието на работниците в управлението на производството. Тенденцията е те да се увеличават. Като истински стопани работниците са заинтересовани да се развива производството, да се множат успехите. Друга тенденция на предложенията е тяхната непрекъснатост. Докато преди те постъпваха в началото на годината, когато се съставяха инженерните проекти и насрещните планове, сега те се правят ежедневно. Формите за тяхното регистриране са различни. В някои бригади се записват на тетрадка, а в други чрез специални анкетни листове. Някъде се обобщават от рационализаторските съвети, другаде от бригадните ръководста... В бригада „Чавдар" в завод „Болшевик" 70 на сто от работниците участвуват в модернизацията на производството чрез свои предложения. По съдържание те имат организационен и технически характер. По идея на работниците машините се разместват така, че да се увеличи многомашинното обслужване. Работникът Ганчо Ганев предлага да се монтират прътови устройства на струговете, което има икономически ефект 7 хил. лева и облекчава труда на стругарите. Илия Владиков предлага приспособление за шлифоване на червячни фрези на обикновени машини вместо на вносни. Девизът в тази бригада е „Най-малко две рационализаторски предложения от всеки член на колектива". През 1980 г. в завода са постъпили 1200 работнически предложения, от които 180 са със значителен икономически ефект. Всяко от тях се регистрира в бланки и се разглежда в кратък срок от специална комисия. Има и незначителни на пръв поглед идеи, но когато се съберат повече на брой, ручеят става пълноводен.

Много е важно още от самото начало правилно да се оцени жизнеността и перспективата на работническите предложения. Несполуките, които срещнахме в някои бригади, в повечето случаи се дължаха на прекъсване на връзката между работниците и ръководството. Работникът предлага какво да се направи. Партийното и стопанското ръководство не реагират. Той загубва вяра и не прави повече предложения. Според една анкета в Габрово 42 на сто от членовете на бригадите не проявяват активност, понеже ръководството не се съобразява с техните предложения. Какъв голям резерв за техническо творчество се похабява от небрежност, некомпетентност, от неетичност.

Много от работническите предложения прерастват в рационализаторски идеи и се поемат от съветите на рационализаторите. Става обединяване на практическия опит и инженерната мисъл. Предложението преминава през по-сложни етапи — конструиране, изпитание и внедряване.

Практиката на габровските производствени бригади от нов тип дава основание да се направят и някои изводи за тенденциите на техническото творчество на работниците:

● В техническото творчество участвуват все по-голям брой работници, служители, инженери. То прераства в движение, като изчезва кампанийният му характер.

● Все по-често работническите предложения прерастват в рационализаторски идеи и са свързани с конструиране на нова техника и технология.

● Нарастват колективните форми на техническо творчество, увеличава се кооперацията на труда между работници, техници и инже-

Digitized by Google

нери. Груповото техническо творчество има преимущество пред индивидуалното. Съчетават се по-успешно умственият и физическият труд. Но веднага трябва да се добави, че тази тенденция не отрича, не засенчва личното участие, личните заслуги. Напротив, чрез колектива по-дълбоко се разкриват индивидуалните способности.

● Все повече производството поставя пред габровските работници по-сложни задачи в областта на техническото творчество. Ето едно кратко тяхно обобщение:

— да се създават и подобряват съществуващите орудия на труда, да се предлагат нови технически и технологически решения, да се повишава качеството и техническото ниво на продукцията;

— на преден план изпъкват въпросите на комплексната механизация на производството и замяната на ръчния труд с машинен;

— все по-пълно да се използва действуващото оборудване, ускорено да се внедряват и усвояват новите мощности;

— техническото творчество да осигури икономия на материали, енергия, намаляване на материалоемкостта, използването на отпадъчни материали...

Съревнованието в бригадите също се преустройва в помощ на техническия прогрес. Въпреки че са още малко показателите на комплексната механизация, те постепенно навлизат в условията за трудовата надпревара. В някои бригади се използват и специфични форми като съревнование между рационализаторите, конкурси и др. Откроява се мястото на заемат личните творчески планове. Чрез тях се дава точна и най-необходима насока на техническото творчество. Новото е, че те са свързани с инженерните проекти на съответното производствено звено. Така се постига еднопосочност на усилията при решаване на тесните места на производството в различните участъци. Друга характерна черта на творческите планове е, че те непрекъснато се актуализират съобразно измененията на техниката и производството. Потвърждава се истината, че техническото усъвършенствуване на производството е процес безкраен. Например в много от бригадите чрез реконструкция и модернизация е постигната висока степен на комплексна механизация. Но работническите предложения не спират. Явяват се и ценни рационализаторски предложения.

Тази активност на работниците не може да се обясни само с повишената им заинтересованост, продиктувана от стопанската сметка. Явно бригадите от нов тип са сформирани от работници с висока квалификация и компетентност. Но всяка техническа и технологическа компетентност много бързо застарява. Бурното развитие на научно-техническия прогрес изисква непрекъснато да се попълва запасът от знания и умения. Затова в плановете почти на всички партийни звена в бригадите са предвидени мерки за повишаване на квалификацията на членовете на бригадните колективи. Особено внимание се обръща на изучаването на новата техника. Сложните и прецизни машини изискват да се познават не само обслужващите операции, но и принципите на тяхната конструкция и начин на действие. Опознал техниката до съвършенство, работникът вече може да прави предложение за подобряване на нейното обслужване и усъвършенствуване.

Съревнованието по техническия прогрес в завод „Болшевик" се направлява от клуба на челниците. Клубният съвет събира и обработва работническите предложения от бригадите и се грижи за тяхното решаване. Тези, които имат значение за целия завод, веднага се завеждат като чален опит и се разпространяват и в другите бригади и цехове. В други заводи с тази дейност се занимават научно-техничес-

Digitized by Google

ките дружества, съветите на младите специалисти, клубовете на рационализаторите...

●

Измененията в техниката, технологията, производството изискват и съответни изменения в стила на ръководство. Тази промяна осезателно се чувствува в работата на бригадните съвети. Все по-често те обсъждат и решават въпроси от техническото превъоръжаване на производството. Нараства желанието за по-производителна техника и технология. Работниците оценяват своите ръководители най-вече по това, как умеят да организират производството на съвременно техническо равнище. Това е и най-голямото им изискване при избора на своя бригадир. Активизират се и бригадните събрания. Измина времето, когато работниците трудно се задържаха за общо събрание. Дневният ред сега засяга всеки член на колектива и всеки се стреми да даде своя принос за по-добро и по-бързо решаване на производствено-техническите въпроси. Защото при новите условия е невъзможно да се работи само за деня, без да се разкриват перспективите. Опитът показва, че не е достатъчно членът на бригадата да знае и добре да върши сам своята работа. Интересът изисква от него да знае как стоят нещата в колектива, да се равнява по най-добрите. Да повишава своите знания и квалификация, да овладява нови професии. Усвояването на втора, трета професия увеличава майсторството и обогатява техническото мислене.

Опитът на производствените бригади от нов тип в Габрово потвърждава извода, че техническият прогрес не усъвършенствува само материално-вещественатa основа на икономиката, но и обществените условия на труда. Преди всичко се изменя ролята на работника в процеса на производството. Неговият труд все повече добива интелектуални окраски. Повишават се изискванията към него, за да може той рационално да използва постиженията на съвременната техника и технология. Постепенно се повишава и делът на умствения труд, растат изискванията към общото му образование и професионална подготовка.

Обикновено, когато се говори за техническия прогрес, се има предвид, че той е дело на голямата наука, на научните работници, инженерите, специалистите. И в голямата си част това е така. Но практиката на габровските работници потвърждава, че никога не бива да се пропуска и делът на хилядите участници както при внедряването на научно-техническите постижения, така и при тяхното дообогатяване и пригаждане към многообразната производствена практика. „Производството трябва да бъде жизнено заинтересовано, да се овладяват по-бързо и по-добре плодовете на мисълта, плодовете на труда, на учените и конструкторите.“[1]

Изводът е, че успехите в комплексната механизация не могат да бъдат осигурени с усилията само на научните работници и специалисти. Все по-голяма е необходимостта партийните органи и организации да привличат в този процес всички участници в общественото производство. Затова и научно-техническият прогрес не е процес само технически или технологически. Той е тясно свързан със социалните процеси. Техническото преустройство на производството винаги довежда до определен социален ефект. И най-съвършеното техническо устройство ще представлява куп желязо, ако край него не застане знаещият и можещият работник.

Затова и оценката за техническия прогрес на територията на бри-

[1] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад пред XXVI конгрес на КПСС, Партиздат, с. 57.

Digitized by Google

гадата има комплексен характер. Това произлиза от взаимната връзка между техническия и социалния прогрес. Вниманието на партийните групи и първичните партийни организации се насочва и към следните въпроси при техническото превъоръжаване на производството: изменения, които настъпват в съдържанието на труда; сложността на труда; условията на труда; творческата активност на работниците; общественатa им активност... Техническата ефективност все повече да се съобразява и съчетава със социалната ефективност.

Крайният извод е, че бригадата като нова форма на организация на труда е сигурна основа за разрастване на комплексната механизация на производството, на всеобхватните форми на технически прогрес. Макар и да не решава генералните проблеми на научно-техническия прогрес, тя е звеното, където се проверяват истинските постижения. Тя е едно от полетата, където се утвърждава дързостта на човешката мисъл.

Иван МИЧЕВ

НАКРАТКО...

— При съществуващите условия на труд — висока степен на уплътняване на работното време, дву- и тримесечен режим на работа, ниска степен на автоматизация и темпове на навлизане на техническия прогрес, нашият отрасъл все още не е привлекателен. С обезпокоителни темпове продължава отливът на технически и изпълнителски кадри към другите отрасли. Наложително е този процес да бъде спрян, като рязко се ускори навлизането на нова техника и технология в отрасъла, ликвидирането на ръчните операции и автоматизирането на процесите — заяви от трибуната на XII конгрес на БКП инж. Мария Генчева, директор на памукотекстилния комбинат „Васил Коларов" — Габрово.

Каква е позицията в следконгресните дни за решаването на тези проблеми — позиция на партийната организация и стопанското ръководство, на кадрите и целия трудов колектив? Без губене на време тя бе уточнена така: За да влязат осезателно постиженията на техническия прогрес в ежедневието на хората, е наложителен напрегнат, творчески труд на колективите, на всеки специалист, технолог, редник до машината. Необходим е комплексен подход. И за това вече се действува за осъществяването на една сериозна програма за осмата петилетка. Предвидено е до края на петилетието да се постигне пълно обновление на техниката в апретурно-щамповия цех, безвъзвратно да излязат от строя дараците и старите изтеглителни машини, да бъдат подменени тъкачните станове „Янтра—2", избелачните и пералните машини... „За постигането на тези цели — заявява инж. Стефан Милчев — ще разчитаме и на съдействието на вишестоящите организации." Но най-важното, решаващото е да се използват докрай всички съществуващи вътрешни резерви.

И в комбината е създадена специална група, която е разработила програма за намаляване на ръчните операции и непривлекателния труд. Вече са „инвентаризирани" 100 работни места с 384 заети работници. Набелязани са мероприятия за решаването на 18 задачи в процесите, където ръчният труд преобладава. До края на годината ще бъдат внедрени машини за подреждането на празни шпули, въжен транспортьор в един от участъците за предене и т. н. Крайната цел е отпадането на ръчните операции, ангажиращи 100 човека и облекчаващи работата на 180 души.

Какво още означава да се разгърне инициативата на целия трудов колектив и напълно мобилизира техническата мисъл на комбината? Отговорът е: само през изтеклото тримесечие тук са дадени 42 рационализаторски предложения с очакван икономически ефект от около 100 000 лева.

●

Филиалът на Централния машиностроителен институт в Габрово работи като специализирано звено за комплексното решаване на проблемите по механизацията и автоматизацията на монтажните и контролните процеси. В чест на XII конгрес на БКП група от специалисти с ръководители н. с. инж. Румяна Кабакчиева и

Digitized by Google

инж. Беньо Бенев създадоха специален манипулатор за механизиране на монтажните операции.

●

И за трудолюбивите тревненци единствен критерий за това, кой как е възприел, осмислил и претворява решенията на Дванадесетия партиен конгрес са делата. Комсомолската организация в комбината „Георги Генев" е поела шефство над 65 технологични линии и агрегати.

●

Студентите от Висшия машинно-електротехнически институт в Габрово са в първите редици на разгорялата се всенародна борба за претворяване на конгресната повеля в дела. 593 от тях са се включили в разработката на конкретните теми и задачи за различни ведомства. Дават своя принос в разработваните в института програми от национално значение в областта на новите технологии, градивните елементи на автоматиката, електронните технологични устройства и процеси.

●

В завод „Болшевик" се роди инициативата „Всеки работник и специалист да направи през 1981 г. най-малко две рационализаторски предложения". Сега тя е възприета от всички предприятия в окръга.

В тази връзка председателят на заводския профкомитет споделя: „Осъществи се мечтата всеки член на колектива да мисли и предлага. В съревнованието за най-добра новаторска и рационализаторска дейност работниците се надпреварват с предложенията си. Активизираната техническа мисъл помогна да се изпълни планът за рационализаторската дейност. Включиха се и работници, които досега пасивно участвуваха в производството. И те повярваха в своите сили и способности.

●

Малка статистика:

...Окръжната организация на Научно-техническите съюзи обединява 9800 специалисти — инженери, научни работници, икономисти, агрономи, рационализатори и изобретатели...

...От началото на годината работническите предложения превишават миналогодишните. В завод „Болшевик" те са 500, в „Георги Генев" — 185, в „Димитър Благоев" — 136... Шестдесет процента от всички предложения са оценени като високоефективни.

Материален израз на усилията на трудовите колективи от Габровски окръг: за първото тримесечие на т. г. планът за печалбата е изпълнен 18,6 ппроцента, обществената производителност на труда е повишена с 10,9 на сто, себестойността на продукцията на 100 лв. стокова промишлена продукция е снижена с 0,73 лева...

Digitized by Google

АПРИЛСКАТА ЛИНИЯ

„Силата на априлската линия е, че тя е линия на всички, на цялата партия, на целия народ."

Тодор ЖИВКОВ

На 28 април 1981 година под този девиз Димитровски районен комитет на БКП — София проведе научно-приложна конференция по двутомника на др.ТОДОР ЖИВКОВ „За априлската линия", издаването на който бе посветено на 25-годишнината от историческия Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Тя бе организирана съвместно с редакцията на списание „Партиен живот" и с активното сътрудничество на Центъра по партийно строителство към Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. В нея взеха участие партийният и общественият актив на района, научни работници. Присъствува др. ПЕНКА АСТАДЖОВА, член на Централния комитет на партията, заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП.

Изминалите две и половина десетилетия, се подчертава в резолюцията на Дванадесетия конгрес на партията във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум, изявиха априлската линия като пряко продължение и същевременно като плодоносно развитие на най-драгоценните традиции и добродетели на благоевския и димитровския период в нашата партия, като творческо използване на огромния положителен опит на КПСС, на другите марксистко-ленински партии, на цялото международно комунистическо и работническо движение.

С дълбоко признание Дванадесетият партиен конгрес оцени изключителните заслуги и личния принос на първия ръководител на партията и държавата за създаването, разработването и реализацията на априлската линия. Тази линия и в политическо, и в теоретическо, и в практическо отношение е неделимо свързана с личността и делото на другаря Тодор Живков.

Изминалият период го утвърди като верен син на народа, крупен теоретик и всепризнат политически ръководител на Българската комунистическа партия, като всепризнат и уважаван деец на международното комунистическо движение, достоен продължител на великото дело на Димитър Благоев и Георги Димитров.

Непреходното значение на Априлския пленум трудно може да бъде оценено и сега, след четвъртвековния създателен труд за претворяване в живота на линията, която той начерта. Политическата прозорливост и научното творчество на

Digitized by Google

Централния комитет начело с другаря Тодор Живков да открие и набележи най-важните стратегически задачи, с които се продължава димитровският курс на Българската комунистическа партия при новите исторически условия и умението да се превърнат решенията на Априлския пленум в политическа линия, в реалност и перспектива на социалистическото строителство, ето в това можем да търсим неговото непреходно значение — заяви в своето встъпително слово др. **Георги Георгиев**, първи секретар на Димитровския РК на БКП.

В основния доклад на конференцията, изнесен от др. **Петко Русев** — член на ЦК на БКП и гл. редактор на сп. „Партиен живот", бяха разгледани същностните черти, ролята и значението на Априлския пленум за развитието на партията и страната.

... Кулите се виждат в истинския им ръст, когато се гледат от разстояние. И сега, когато след 25 години размишляваме над Априлския пленум като историческо събитие в живота на нашата партия и страна, и сега, когато от висотите на Дванадесетия конгрес, върха в развитието на априлската линия, разсъждаваме над изминатия път, мисълта прави големия извод, оправдан от живота, потвърден от практиката, че преди четвърт век Централният комитет на нашата партия, начело на който стоеше първият секретар другарят Тодор Живков, извърши исторически подвиг, пое исторически, политически и теоретически риск и сложи началото на нов етап, на нов курс в развитието на родината.

И когато погледът се спира върху Априлския пленум от 1956 година, не може мисълта да не отдели два характерни момента, които всъщност решиха и съдбата на партията, и съдбата на страната. Тогава Централният комитет прояви политическа принципиалност и сложи край на грубите нарушения на ленинските принципи и норми на партиен и обществен живот, напълно ги възстанови и заедно с това с еднаква мъдрост и сила се противопостави, не позволи дребнобуржоазната мътилка, не позволи фракционни групи да смутят нейното единство.

Ето тук е голямата сила на Априлския пленум и тук се изразява най-ярко историческият му подвиг.

Къде е същността на Априлския пленум? Генералният секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков я определя така: „Основното, същността на решенията на Априлския пленум не е в отделните факти на проявлението на култа към личността, а в последователната борба и ръководство. Най-точно да се спазват ленинските норми на партиен живот. Да се повишава активността и боеспособността на първичните партийни организации. Да се укрепват още повече връзките на партията с народните маси." Такава е стратегическата цел на Априлския пленум, която сега, на Дванадесетия конгрес, получи по-нататъшно развитие, беше изпълнена с ново съдържание и обогатена с нови форми...

Позовавайки се на двутомника, по-нататък докладчикът много ясно и точно определи характерните черти и особености на априлската линия.

... **Априлската линия е ленинска линия.** Тя запази и развиде традициите на нашата партия, всичко, създадено от българските комунисти в периода на революционната борба, в периода на прехода от капитализма към социализма, в изграждането на зрелия социализъм. Априлската линия е продължение и обогатяване на димитровския курс на партията. Така, както учи Ленин.

Априлската линия е кристално чиста интернационална линия. В сърцевината ѝ е всестранното сближение със Съветския съюз, братството с комунистическите и работническите партии от социалистическата общност, дружбата с комунистическите и работническите партии от капиталистическите страни, с националноосвободителните и прогресивните движения в новооосвобо-

Digitized by Google

дените или борещите се за свобода и независимост страни. Априлската линия издигна на много по-висока степен интернационалната същност на нашата партия. Така, както учи Ленин.

Априлската линия е последователно класова линия. За нея е характерно съчетаването на дълбокия хуманизъм с последователно прилагане на класовия подход към явленията и процесите. Именно тук е нейната сила, нейната непобедимост, именно тук извират и връзките ѝ с масите. Така, както учи Ленин.

Априлската линия е творческо развитие и обогатяване на марксизма-ленинизма — теоретическото оръжие на работническата класа. Сам др. Тодор Живков казва: „Редица постановки и решения на нашата партия, характерни за строителството на социализма в страната ни, ние смятаме едновременно и като самобитен творчески подход на една комунистическа партия съобразно с националните и други особености на обективните условия, и като по-нататъшно развитие и мултиплициране опита на Октомврийската революция, и нейното дело от една по-късна революция, чиято преобразуваща обществена дейност се осъществява върху основата на опита и подкрепата на първата в света социалистическа революция." Българската комунистическа партия под знамето на творческия марксизъм-ленинизъм успя в рамките на единните принципи на пролетарската революция и социалистическото строителство да създаде свой собствен български революционен принос в теорията и практиката. Не можем да скрием радостта си, че този принос, тези завоевания получиха положителна оценка от другаря Леонид Брежнев на Двадесет и шестия конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз.

Докладчикът обобщи:

По всички направления, по всички посоки априлската линия е ленинска линия и това я прави безсмъртна.

В своето слово по-нататък др. **Петко Русев** анализира основния извод от изминатия път, извод, който лъха от страниците на двутомното издание. Априлският период бе период на непрестанен растеж на

РЪКОВОДНАТА РОЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Тук трябва да се подчертае, че в решенията на конгресите, на пленумите на Централния комитет, в трудовете на първия партиен и държавен ръководител ученето за партията както в областта на теорията, така и в областта на практиката беше обогатено с нови положения, постановки и идеи, съответствуващи на новия етап в развитието на обществото. Може да се определи така: теоретическото мислене изпреварваше практическата дейност и същевременно творчески я обобщаваше и правеше изводи за изграждането на реалния социализъм.

Особено ценен момент е, че ние разглеждаме партията **като жив политически организъм, тясно свързан с процесите и промените, които настъпват в обществото, и** същевременно непрестанно се издигаше ролята на субективния фактор, който направляваше, организираше тези процеси. Особено ценно теоретическо завоевание е, че партията се разглежда неразделно от социално-класовата структура на обществото, което е пред прага на социалната еднородност. Този процес, който обществото днес изживява, се отразява и върху характера на партията, постепенно, непрестанно тя прераства от партия на работническата класа в партия на целия народ.

Естествено е, че когато разглеждаме развитието на партията в такова стратегическо направление, трябва да знаем, че тя при всички случаи остава партия с марксистко-ленинска теория, отразява корен-

Digitized by Google

ните интереси на работническата класа, която продължава да бъде класа авангард, партия, която независимо от степента на социалната еднородност продължава да прилага класовия подход към явленията и процесите...

Ръководната роля на партията, както посочи и докладчикът, не може да съществува, не може да се почувствува, **ако не се издигат мястото, ролята и отговорността на първичната партийна организация.** Ако партията е жив, политически организъм, то първичната партийна организация е негова основна клетка. Априлският период остава в развитието на науката за партията, защото даде нова, по-богата формулировка за първичната партийна организация като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Това е една постановка, която в областта на теорията тепърва предстои да се изследва, разработва. Независимо от това тя издигна на по-високо равнище взаимоотношенията — партийна организация и трудов колектив, а в крайна сметка — партия и общество.

Както в основния доклад, така и в изказванията на конференцията значително внимание бе отделено на голямата тема, на голямата заслуга на априлската линия в развитието на нашата теория и практика —

ПОСЛЕДОВАТЕЛНАТА НАУЧНОСТ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Докладчикът се спря само на няколко въпроса от огромната тема. Той посочи, че тук за нас като партийни работници има изключително голямо значение постановката за научността в партийната работа, която другарят Тодор Живков формулира в следните основни направления: първо, **борба за издигане на партийните комитети и организации като органи на политическо ръководство.** Този въпрос беше обогатен от Дванадесетия конгрес, който постави задачата последователно да се прилага политическият подход в работата с народа, в управлението на трудовите колективи.

На второ място, **правилното съчетаване на изпитаните и доказали правилността си в живота форми и непрестанното търсене на нови форми за партийно-организационна дейност.** Дванадесетият конгрес е характерен именно с това, че той съхрани изпитаните традиции по подготовката и провеждането на конгреси и същевременно за първи път приложи нови, по-богати творчески форми, които дадоха възможност повече хора да участвуват в разисканията, по-добре да се изрази колективният ум на партията.

На трето място, **всички научни изследвания, които се вършат в партията или обществото, или в колективите, трябва да бъдат подчинени на по-нататъшното усъвършенствуване стила на работа, по-нататъшното усъвършенствуване управлението на трудовите колективи,** т. е. изучаването на общественото мнение така, както е подчертано и на Дванадесетия конгрес, за нас има смисъл тогава, когато то води до изменение на положението, до усъвършенствуване управлението на социалните процеси.

На четвърто място, **всестранно и системно изучаване и внедряване на положителния, на челния опит.** На Дванадесетия конгрес генералният секретар на Централния комитет определи главните магистрали на партийното ръководство на интензификацията: комплексната автоматизация, комплексната механизация, челния опит. Следователно борбата за челен опит е борба за научност в работата. Това е борба за мултипликация в партийната дейност.

И накрая, това е **проверката на изпълнеиието,** която отново в решенията на Дванадесетия конгрес заема централно място. Особено

Digitized by Google

проверката — превантивна, съединена с конкретна помощ на място,

Вторият голям извод, който правим за научността в работата, прочитайки и разлиствайки страниците на двутомното издание, е **разглеждането на науката като система, като единна система.** Когато говорим за научност в нашата работа, трябва да създадем такъв подход и такава система от подходи, да използваме такива методи и средства, щото научните изследвания от обществените науки като единна система да намират своето творческо приложение. Казано по-свободно, да се нанася удар на научната едностранчивост, тъй като управляваме, ръководим масите, а към ръководството на масите имат отношение и философията, и политическата икономия, и педагогиката, и социалната психология и т. н.

Особено важно тук е, че можем да използваме едно по-голямо многообразие от подходи.

Следователно, ако искаме да издигаме сега, в светлината на Дванадесетия конгрес, по-нататък научността в нашата работа, основното е да разглеждаме науката като единна система и да използваме системно целия неин арсенал от научни завоевания и постижения.

На един частен въпрос от научността — **за развитието на науката партийно строителство в априлския етап на партията** — се спря доцентът от Центъра по партийно строителство к. ф. н. **Никола Сабрутев.** Наскоро — заяви той — партийните кадри и активисти, както и цялата наша научна общественост, обсъдиха и високо оцениха значението на тритомника на другаря Тодор Живков „За партийното строителство". Сега пред нас е едно ново богатство — двутомникът „За априлската линия". И двата сборника съдържат един анализ на партийната практика и извеждат от нея онези идеи, които, обобщени до теоретично равнище, обогатяват науката партийно строителство.

Следаприлският период на нашата партия съдържа обективни условия, които обуславят развитието на тази наука. Първо, наличието на естествена връзка между развитието на партията и на знанията за нея. С осъществяването на набелязаните от пленума мерки за ликвидиране последиците от култа към личността бе даден нов стимул за ускорено развитие на партията като политически организъм. Второ, след Априлския пленум се създадоха условия за ускорено развитие на всички обществени науки, които осигуриха здрава методологическа и евристична основа за развитието на знанията по партийно строителство. Трето, нарасна необходимостта от засилване научната обоснованост на всяко решение на партийните органи и организации. Четвърто, засилиха се връзките на нашата партия с другите братски партии и особено с КПСС. Благодарение на научните изследвания в Съветския съюз в областта на партийното строителство се ускориха и научните изследвания у нас.

Посочена бе необходимостта от най-пълното използване на съдържащото се в двутомника богатство от идеи на високотеоретично равнище, генетически свързани с практиката. Те поставят и важни проблеми пред научноизследователската работа в областта на науката партийно строителство. Нужно е да се изяснят: нейният предмет, съдържанието на категориите и понятията ѝ; съотношението между емпиричното и теоретичното, между фундаменталното и приложното знание в партийната работа.

В годините след Априлския пленум по-нататъшно усъвършенстване и творческо приложение и в партийната, и в другите социални дейности получи

ПОЛИТИЧЕСКИЯТ ПОДХОД

В изложението си др. **Константин Дилчев,** главен асистент в Центъра по партийно строителство, обобщи някои страни на политическия под-

Digitized by Google

ход в съвременните условия, разкрити с голяма прозорливост от другаря Тодор Живков в двутомното издание.

Най-важната особеност на политическия подход е неговото дълбоко класово съдържание. Политически подход — това е преди всичко класов подход към процесите и явленията в обществения живот.

Политическият подход в съвременните условия изисква да се подхожда към всички задачи, които поставя партията, преди всичко като към класови задачи. Не може например успешно да се внедрява икономическият подход, ако на него не се гледа като на задача с дълбоко класово съдържание и значение, ако не се разкрива неговият политически смисъл, неговото място в политиката на партията, връзката му с перспективите на нашето развитие.

Политическият подход означава държавническо отношение към процесите в обществения живот. Утвърждаването на партийния, държавнически подход при решаването на проблемите — общодържавни и местни — отбелязва другарят Тодор Живков — е наше важно завоевание. Този именно подход ние трябва да култивираме и да развиваме по-нататък, в такъв дух е необходимо да възпитаваме кадрите и масите. Политическият, държавническият подход налага така да се решават проблемите, че в максимална степен да се разкриват предимствата на социализма, да се води решителна борба с тясноведомственото подход и с местничеството.

Политическият подход означава преди всичко да се издигне на качествено нова висота ръководната роля на партията в цялостната дейност на политическата система на обществото.

Едно от най-големите достойнства на Априлския пленум е, че установи, изгради, утвърди единна, силна, боеспособна политическа организация на социализма. Именно през този период укрепнаха единството и дружбата между БЗНС и БКП и се откриха творчески простори в съвместната им дейност. Именно през този период беше дадена вярна положителна оценка за мястото, ролята и значението на Отечествения фронт като всеобхватна политическа масова организация, бяха разработени въпросите за мястото, ролята и отговорностите на професионалните съюзи, на Комсомола и т. н.

Или, както бе подчертано в основния доклад, априлският период се характеризира с това, че създаде единен, дееспособен оркестър от субекти на социално управление, определи специфичните методи и място на всеки от тях. Под диригентската палка на ръководната сила на обществото — Комунистическата партия — се изгражда единството на масите, на народа.

Част от изказалите се на конференцията изтъкнаха значението и историческата заслуга на априлската линия, намерила концентрирано теоретическо обобщение в двутомника, за нарастването на ролята и отговорностите на отделните субекти на социално управление в нашето общество.

Решенията на Априлския пленум допринесоха да се преодолее вредната тенденция да се принизява ролята на Отечествения фронт и ограничава неговата дейност — заяви в изказването си др. **Надежда Ризова,** председателка на РК на ОФ.

В том първи от двутомника другарят Тодор Живков сочи: когато говорим, че Народна република България има някои свои специфични форми и особености на социалистическото си развитие, то в това число имаме предвид и наличието на Отечествения фронт в политическата система на нашата народна демокрация.

Годините след Априлския пленум се оказаха особено плодотворни за разгръщане на една от основните функции на Отечествения фронт — да съдействува за разширяването и укрепването на идейно-политическото единство на народа, за сплотяването му около политиката на

Digitized by Google

партията и заедно с това да подготвя и въвлича в управлението на страната най-широките слоеве от населението и по този начин да разширява и усъвършенствува социалистическата демокрация.

Дванадесетият конгрес на партията даде висока оценка на приноса на Отечествения фронт във всички области на нашия живот и заедно с това предяви нови, много по-високи изисквания към неговата дейност.

В своето изказване др. **Иван Благоев,** председател на районния съвет на БПС, изтъкна ролята на Априлския пленум за разгръщане на социално-политическата активност на трудещите се.

Постигнатите резултати в социалното развитие на трудовите колективи недвусмислено потвърждават правилността на взетия от Централния комитет на партията курс за предоставяне на повече права наред с отговорните задължения на трудовите колективи при решаването на сложните социални проблеми. Априлската линия на партията даде богати възможности за пряко участие на членовете на трудовите колективи както в изпълнението, така и в разработването на насрещните планове.

Хилядите работнически предложения, поемането на лични и колективни творчески планове, обещания и договори за съревнование, наред с участието в работата на производствените съвещания и общите събрания, на събранията на пълномощниците, в стопанските комитети и съвети се утвърждават като разнообразни форми за въвличане на трудещите се в управлението на производството. При наличието на такова масово участие можем с основание да твърдим, че нашите работници и специалисти активно въздействуват за решаването на социалните проблеми.

Др. Благоев се спря и на някои не докрай решени социални проблеми в района като слабата заинтересованост на административно-стопанските ръководства да осигуряват краткотрайния отдих и почивка на трудещите се, а също и за немалкия обем извънреден труд, който в повечето случаи има привидно благоприятни икономически и в почти всички случаи неблагоприятни социални и политически последици.

Ярко и убедително в двутомника другарят Тодор Живков обоснова потребността от засилване политическия характер на партийното ръководство. Неговата ефективност безспорно в най-голяма степен зависи от **правилното разграничаване на функциите** между партийните и другите органи на социалното управление. Положителен опит в тази насока сподели на конференцията др. **Георги Гергов,** секретар на партийния комитет при завод „Сигнал".

Разграничаването на функциите започва още с плана — заяви той. — Изпълнението на формулираните в него основни цели и задачи се осигурява чрез редица мероприятия, които ангажират в конкретните направления партийните и стопанските органи, ръководствата на масовите организации. Ние считаме, че правилно изграденият план е съществена част от инструментариума за разграничаване на функциите между тях.

Като оценява нарасналата сложност и мащабност на новите задачи, партийният комитет се стреми да насочва вниманието на стопанските ръководители към такива проблеми, решаването на които да създава по-ефективна организация на труда и управлението. Наред с това се полагат усилия за създаване обстановка на засилване правата, отговорностите и самоинициативата на стопанските ръководители и специалисти. Партийният комитет проявява стремеж, в рамките на общото партийно ръководство, да предоставя повече самостоятелност в работата на профкомитета и на заводския комитет на Комсомола съобразно техните специфични функции и обекти на дейност.

В своето изказване др. **Величка**

Digitized by Google

Денкова, секретар на партийния комитет при слаботоковия завод „Климент Ворошилов", се спря на някои моменти от развитието на вътрешнопартийната демокрация през априлския период.

Внушителен израз на априлската линия, на участието на трудещите се във формирането и осъществяването на партийната политика бе всепартийното и всенародно обсъждане на Тезисите на Дванадесетия конгрес, особено предконгресното допитване на страниците на в. „Работническо дело".

В завода се трудят 2700 работници и служители, от които 370 са комунисти. Но писма писаха и комунисти, и безпартийни. Мнения даваха и на страниците на заводската многотиражка, участвуваха в предаванията на заводската радиоуредба. Свои съображения и предложения изказаха на откритите партийни събрания за обсъждане на Тезисите. Чрез радиото и телевизията участвуваха в работата на конгреса.

Споделен бе интересен опит по разгръщане на вътрешнопартийната демокрация — приемане нови членове на БКП на открити партийни събрания. При обсъждане кандидатурите мнения изразяват не само комунистите, но и безпартийните. Целият колектив обсъжда достойнствата и недостатъците на младите хора, води откровен и взискателен разговор, който допринася за нарастване отговорността на младото попълнение. Техният тригодишен опит утвърждава тази форма като ефективна школа за възпитание не само на комунистите, но и на колектива. Повишава се самочувствието на безпартийните от високото доверие, което им се гласува. Заедно с това се издига авангардната роля на комунистите, увеличава се боеспособността на първичната организация, защото нейните редици се попълват с младежи и девойки, които се ползват с уважение и авторитет сред безпартийните.

Много изказвания на конференцията бяха посветени на широко отразения в двутомника творчески подход на нашата партия и лично на другаря Тодор Живков към

ЛЕНИНСКИЯ СТИЛ НА РАБОТА И РЪКОВОДСТВО

Проф. **Милка Величкова** от Центъра по партийно строителство разгледа два основни въпроса: методологическите основи на ленинския стил в двутомника и някои негови същностни страни.

Ленинската априлска линия, методът и стилът на работа на ЦК и лично на другаря Тодор Живков са блестящ образец за прилагане, развитие и усъвършенствуване на ленииския стил на работа, за неговото утвърждаване във вътрешнопартийния живот и дейност на партията като цяло, във всички сфери на социалистическото строителство.

Изходно начало в разработването на ленинския стил и методи на работа в труда на другаря Тодор Живков е принципиалното положение, че **теоретико-методологическата основа на партийния стил е марксизмът-ленинизмът,** конкретно ленинските идейно-теоретически и организационни основи на партията от нов тип, нормите и принципите на партиен живот и ръководство.

Голямо методологическо значение има постановката за ленинския стил като **процес на непрекъснато утвърждаване и развитие в борба срещу старото и негативното.** Макар да са присъщи на всяка марксистко-ленинска партия, стилът и методите на работа не се проявяват стихийно, автоматически, така да се каже, от само себе си. Това е сложен и труден процес, който се обуславя от редица фактори — степента на зрелост на самата партия, състоянието на нейния кадрови потенциал, натрупания собствен опит, умението градивно да се използва опитът на другите братски партии и преди всичко неизчерпаемият опит на КПСС, последователната и непримирима борба срещу консерва-

Digitized by Google

тизма, примитивизма, делячеството, проявите на бюрократизъм и формализъм, на бездушие и т. н. — с една дума, срещу всичко, което пречи за издигане ръководната роля на партията, спъва интензивното движение напред.

Всички доклади, статии, речи и изказвания на другаря Тодор Живков в двутомника, пряко или косвено отнасящи се до ленинския стил, са пронизани от грижата за неговото **съзнателно, творческо усвояване и прилагане** от партийните кадри и от комунистите, от всички държавни, стопански, културни и други дейци. Сам другарят Тодор Живков дава бразцов пример на творчески подход в партийния стил, на твърдост, последователност и непримиримост срещу недостатъците в стила.

Друг важен методологически принцип е постановката, че партийният стил не е нещо самоцелно, съществуващо само за себе си. То е **подчинено на борбата за постигането на крайната цел на партията,** на работническата класа, на трудещите се, построяването на социализма и комунизма. В утвърждаването на ленинския стил на работа и ръководство най-важното е всичко, което се върши и предприема, от най-голямото до най-малкото, от общото до частното, да бъде органически свързано с борбата на партията за изграждане на социалистическото общество и възпитанието на новия човек, за тържеството на идеите и делото на комунизма.

В двутомника е разработена и друга също така много важна методологическа основа на ленинския стил — **творческия, динамичен подход към формите, методите и средствата на работа,** към стила. Запазвайки своите същностни черти, стилът постоянно се развива и обогатява по форми и съдържание, към него се предявяват нови допълнителни изисквания, акцентува се върху една или друга страна.

В статиите, речите, докладите и изказванията, поместени в двутомника, се откроява принципното изискване никога да не се робува на остарели вече форми, методи и средства на работа, а смело и творчески да се търсят нови, по-ефективни, които да са в синхрон с изменящите се условия и с конкретните проблеми. Като акцентува върху творческия подход към формите и методите на работа, на необходимостта от тяхното изменение в съответствие с новите задачи, авторът напомня, че в това отношение не бива да се допуска никакво увлечение, че новите форми, средства и методи на работа трябва да се изпълват постоянно с ново съдържание, т. е. да се спазва диалектическото единство между форма и съдържание.

По-обстойно проф. М. Величкова и другите изказали се на конференцията другари се спряха на някои **същностни черти на ленинския стил в двутомното издание.**

Една от **тези черти е колективността.** Но за да се постигне истинска, а не формална колективност при обсъждането и решаването на въпросите в колективните органи на партията, е нужно да се създава такава атмосфера, която в пълна мяра да разгръща творческата активност на партийните членове, да развива критиката и самокритиката.

И в основния доклад критиката и самокритиката бе характеризирана като черта на ленинския стил, като **същностен** признак на априлската **линия.**

...Априлският път, който извървяхме, беше път на непрекъснато **самокритично вглъбяване.** Не само развивахме критиката на масите. Нашата партия не само разгръщаше участието на масите в управлението, не само даваше тласък на социалистическия демократизъм, но онова, което я прави непобедима, е нейното отношение към грешките и слабостите. Партията непрестанно се вглеждаше в своята дейност, за да може непрестанно да осмисля изминатото, непрестанно да усъвършенствува своите форми и средства, да използва по-голямо богатство от методи и подходи, непре-

Digitized by Google

станно да усъвършенствува своята ръководна роля, като държи сметка за общественото мнение, за талантa на масите, излезли така смело на историческата сцена.

Авторът на двутомното издание недвусмислено заявява: партията всецяло подкрепя и поощрява принципната и смела критика, продиктувана от грижата за интересите на народа, за осъществяването на великото социалистическо дело, насочено против онези, които не са се отказали от канцеларско-бюрократичните методи на ръководство. Партията насърчава и ще насърчава критиката на всички недостатъци, грешки и извращения на партийната политика, независимо от това, кой е виновен за тях, без оглед на лицата; ще насърчава критиката против бюрократизма, взаимното поръчителство, чиновническото угодничество, своеволничeнето, забравянето интересите на масите, против главозамайването и еснафското самоуспокоение. Класовият характер на нашата критика се състои не в това — продължава докладчикът, — че тя е непримирима против класовия враг в чист или замаскиран вид, но тя е силна и с това, че ясно определя кой е врагът в нашето развитие, в усъвършенствуване на социалистическото управление на обществото. Колко ясно е казано : бюрократизъм, взаимно поръчителство, чиновническо угодничество, своеволничене и др. А на Дванадесетия конгрес другарят Тодор Живков подчерта, че това са големи недостатъци на нашата система, която съдържа в себе си тромавост, бягство от отговорност, недостатъчна инициативност.

И сега, когато изучаваме двутомното издание, следва да правим изводи и за себе си, за по-нататъшното усъвършенствуване на нашата работа. Това е главното! Да предадем конструктивен, градивен, творчески характер на нашата критика и самокритика, като ги насочим за разгръщане инициативите на масите, да създаваме ведра, творческа обстановка, да уважаваме и зачитаме човека и същевременно да бъдем непримирими против недостатъците в управленческата дейност.

В изказването си др. **Димитър Тодоров,** секретар на партийния комитет при Завода за телефонна и телеграфна техника, запозна присъствуващите на конференцията с подхода на партийния комитет за развитието на критиката и самокритиката — задължително движение от самокритика към критика.

— Ние търсехме — подчерта той — самооценката на всеки комунист, преди той да пристъпи към критика на колегите си, на колектива и завода. В тази връзка успешно утвърдихме и доразвихме станалата популярна инициатива „Да търсим решения, а не оправдания". Този самокритичен подход имаше и своите резултати: в по-голямата част от комунистите предизвикахме сблъсъка „сам със себе си".

Натрупаният опит ни позволи бързо да се преустроим в условията на новия икономически подход и неговия механизъм. За нас е ясно, че владеем ли критиката като ефективно средство, умеем ли да критикуваме в условията на новия икономически механизъм, все по-успешно ще съчетаваме личните с обществените интереси, ще формираме най-характерните черти на съзнателността — обществената отговорност. Ето защо от съществено значение за нас сега е по-добре да вникнем и оценим постановките за критиката и самокритиката в двутомника. Особено когато е нужно да утвърждаваме критиката и самокритиката като механизъм за регулиране на оптимални взаимоотношения между личността и колектива в условията на бригадната стопанска сметка.

Важна черта на Лениновия стил на работа и ръководство е проверката на изпълнението. Другарят Тодор Живков образно сравнява контрола и проверката на изпълнение със свежа, животворна струя, която разчиства блатото, премахва плесента, създава творческа обстановка и тласка работата напред. Особено внимание той отделя на главното в контрола — на преван-

Digitized by Google

тивността, на неговия политически характер, на създаване на система за контрол и проверка на решенията.

На въпросите за проверката на място и на превантивността на контрола се спря в своето изказване др. **Иван Илчев,** секретар на партийната организация при „Нипроруда". Той подчерта, че при проверката на изпълнението все още малко внимание се отделя за посочване на положителния опит, за оказване на помощ за изпълнение на задачата. А резултатите са по-добри, когато проверките се правят в хода на изпълнението. Тогава има възможност за целесъобразни корекции, да се прегрупират силите на колективите, да се поучи човек от положителния пример и от допуснатите грешки.

Примери за такъв навременен контрол те имат от собствената си работа. Институтът завоюва трайни и положителни резултати в научното и проектното обслужване. Определен дял за това се пада на постоянния действен контрол за изпълнение на плановите показатели, внедрен в стила на работа на партийните групи, партийното бюро и събранието. Своевременното разкриване на пропуските и недостатъците, на техните носители, навременно оказаната помощ на административното ръководство, проявената доброжелателност, съчетани с политически подход при оценка на резултатите, са онези фактори, които в значителна степен са подпомогнали да получат добрите крайни резултати.

Той посочи, че в практиката все още често се извършват проверки с писма, отчети, информации по телефона и телекса. И понеже хартията търпи всичко, а проверяваният сам подготвя материала, всичко изглежда в по-розова светлина, изпълнението на възложените задачи се представя по-успешно, отколкото е в действителност. Губи се твърде много време, а ползата от такива проверки е малка...

На конференцията бяха разгледани и въпросите за разпространяването на положителния опит, работата с кадрите на съвременния етап и други.

В заключение силно прозвучаха мислите на основния докладчик др. **Петко Русев:**

...Масите творят историята. Те са великите зидари на епохата. В творчеството на масите, както историята е доказала, както класовата борба го е доказала, винаги са излизали на историческата сцена ярки, силни личности, които у себе си са съдържали, концентрирали, кристализирали тежненията на масите и са прозирали бъдещото развитие на борбата. Така беше с Маркс, с Енгелс. Така беше с Ленин. Така беше с Димитър Благоев. Така беше с Георги Димитров. Не може да има революционна борба, революционен процес без ярки, силни, верни на народа личности. Такава е историческата истина. Такава е теорията на пролетариата. И сега, когато обгръщаме изминатия път, не можем да не признаем и да не оценим именно ролята на личността на др. Тодор Живков. Той като ръководител успя най-вярно, най-точно, с риск, с революционен замах и смелост да отрази тенденциите на историческото развитие и да застане начело на борбата за изпълнение на априлската линия на партията. Той вгради себе си в нейното тържество. Тя беше и е негова съдба. Без него тя не би имала тоя обилен теоретически и политически колорит. Не би имала своите теоретически висоти, а практиката не би била толкова многообразна и критерий за истината.

Всяка партия е силна тогава, когато отгледа и начело издигне революционни вождове, обрекли себе си на революционното творчество на масите.

Нашата партия е такава партия!

Собствена информация

Digitized by Google

ДИМИТЪР БЛАГОЕВ ЗА ИДЕЙНИТЕ И ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ ПРИНЦИПИ НА ПАРТИЯТА

ВЪЛЧО ДУКОВ
кандидат на историческите науки

Димитър Благоев е свързан с всички по-големи събития в националната ни история от края на XIX и първите две десетилетия на XX век. Но неговата най-голяма заслуга пред българската работническа класа, пред българския народ е, че **той създаде, запази и развиде партията на тесните социалисти като революционна марксистка партия на българския пролетариат** в онова време, когато работническата класа у нас правеше едва първите си стъпки. С неговото дело е свързано и началото на превъоръжаването на нашата партия с идейните, организационните, тактическите оръжия на ленинизма и превръщането ѝ в Комунистическа партия.

Усвоил основите на марксизма, Д. Благоев пръв у нас прозря историческата мисия на работническата класа като гробокопач на капитализма и строител на новото безкласово общество. Разкри обективно прогресивните тенденции в икономическото развитие на България и преобразуващата роля на работническата класа. В програмната статия на вестник „Работник" от 1 ноември 1892 г. той писа: „Българската работническа класа от година на година се уголемява. Колкото повече се развива капиталистическото производство, толкова по-лошо ще става положението ѝ, защото капиталистическото производство може да вирее, когато има работници, които да експлоатира. Интересите на капиталистите и работниците са право противоположни. Додето работниците не съзнаят своето положение и великата си задача като класа, дотогава те от никоя партия не могат да очакват освобождение от икономическото си робство. Освобождението на работниците е дело на самите работници."[1]

„Но за да се яви нашата работна класа — казва Благоев — като освободителна сила, трябва да съзнава своето голямо значение в бъдещата история на нашия народ, трябва да знае, че в социалистическата наредба е спасението на работниците, на човечеството от сегашните злини; най-сетне работниците трябва да са съединени в една социалистическа партия, която да поведе всички сиромаси в борбата за освобождението на целия народ и за сбъдването на социализма."[2]

На тази борба Димитър Благоев отдава целия си живот.

---

[1] Д. Благоев, Съч., т. 2, с. 366.
[2] Пак там, с. 347.

Digitized by Google

В резултат на устната и печатната пропаганда на марксизма, която поведоха Д. Благоев и неговите съратници социалисти, се постави началото на социалистическото движение в България.

Благоев обоснова **идейните основи на партията.** И днес, когато си спомняме за голямото наследство, което той ни остави, не можем като български комунисти да не се гордеем и да не отнесем към него възторжените му думи, изречени през 1891 година: „Нека бъде благословен часът, в който нашите социалисти са почнали съзнателно да работят за разпространението идеите на научния социализъм у нас. Науката и естествените закони на историческото развитие са нашите верни и непобедими съюзници. Те са нашата сила, в тях е изворът на нашата вяра и енергия."[1]

Още през 1891 г. той развенчава буржоазните идеолози от вестниците „Свобода" и „Балканска зора". Спорейки с тях, в сп. „Ден" Благоев доказва, че те грешат или нарочно крият истината в две посоки — социализмът като идеология и социализмът като обществен строй. Никой от социалистите не твърди, че социализмът като обществен строй ще възтържествува още утре, защото те много добре разбират, че за това са необходими определени обективни условия, а не само човешка деятелност. Що се отнася обаче до социализма като учение, работата стои по другояче: „Социализмът е едно учение, което разкрива законите на историческия прогрес на човечеството"[2] и поради това не може да няма почва и в България, както и в другите напреднали страни.

Д. Благоев вярва, че работническата класа може да изпълни своята историческа мисия, като придобие необходимото за това класово съзнание. А такова може да ѝ даде само нейната политическа организация. Възприел идеите на Маркс и Енгелс, той разяснява, че теоретичен израз на класовата борба на пролетариата е **научният комунизъм.** Целта на борбата на пролетариата е завладяването на политическата власт. Но всяка класа може да си постави такава задача, когато „израсне и познае себе си".

В навечерието на Бузлуджанския конгрес Благоев така определи задачите и същността на бъдещата партия: „Практическата деятелност на нашите социалисти засега не може да бъде друга освен **агитационна,** сиреч разпространение идеите на научния социализъм и... **организационна,** сиреч обединение под социалистическото знаме на всички работници у нас, свързани с една социалистическа програма, основана на принципите на научния социализъм."[3] Вникнем ли внимателно в тези мисли, ще открием две различни и същевременно взаимно свързани положения. От една страна, се говори за агитационна деятелност, а от друга — за организационна. Когато говори за първата, Благоев разбира, че тя може да се развива не само сред пролетариата, но и сред „кандидатите за пролетарии" — селяни, занаятчии, дребни търговци, — тъй като тяхното спасение, както и спасението на цялото общество, е в социализма. Когато обаче говори за организационната деятелност, той разбира преди всичко работническата класа.

Друг съществен и принципен въпрос, който Благоев решава преди свикването на Учредителния конгрес, е за основното средство, чрез което може да се осъществи социалистическият идеал. Като се опи-

---

[1] Д. Благоев, Принос към историята на социализма в България, С., 1951, с. 43.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 1, с. 394.
[3] Пак там, с. 435.

Digitized by Google

ра на основното марксистко положение, че всяка класова борба е борба политическа, че в крайна сметка борбата между класите се води от политическите партии, той подчертава, че ако социалистите искат сериозно да воюват, да влияят на обществения прогрес, те трябва да се откажат от общите фрази за „хуманност" и „справедливост", от „утопическите и неопределени стремления и да стъпят върху почвата на класовата борба", защото само тази борба може да възпитава работниците политически, да развива у тях класово съзнание. „Прочее — казва Благоев, — за да се тури „социалистическото движение" у нас на здрава почва, необходимо е да се придържаме строго о принципите на научния социализъм. Само научният социализъм може да даде нужната сила и интензивност на „социалистическото движение" у нас."[1]

На 2 август 1891 г. на връх Бузлуджа социалистическото движение в България се оформи политически и организационно като революционна марксистка партия на българския пролетариат. „Сбирката на Бузлуджа — обяви Благоев — може да се нарече Първи учредителен социалистически конгрес, който даде първата конституция, първия организационен устав на българското социалистическо движение и определи характера и задачите му."[2] На легендарния старопланински връх бе създадена най-революционната партия на най-революционната класа в многовековната история на нашата страна — пролетариата. Тя трябваше да изиграе и действително изигра решаваща роля в съдбините на нашия народ. Още в зората на своето раждане, на Бузлуджанския конгрес тя си постави задачата „да освободи нашето общество от съвременното робство и да осъществи социалистическите наредби у нас"[3]. Бузлуджанският конгрес направи първата стъпка за съединяване на социализма с работническото движение. Той възприе идеите на К. Маркс и Ф. Енгелс като ръководно начало на социалистическото движение и на подготовката на бъдещата социалистическа революция в България.

След създаването на партията Благоев продължава тухла по тухла да гради нейните идеологически, тактически и организационни принципи.

Убеден в революционните възможности на работническата класа, в обречеността на капитализма, той разбира, че социализмът може да победи не в резултат на стихийното действие на обективните обществени закони, а на съзнателната дейност на пролетариата. Тази увереност се корени в разбирането, че научният социализъм представлява „философско изражение" на класовите цели, интереси и стремежи на пролетариата.[4] Именно това схващане на същността на пролетарското учение му дава основание да твърди, че социалдемократическото движение в България може да се постави на здрави основи само ако се придържа към принципите на марксизма.

Благоев решително отхвърля и последователно се бори против „опашкарската теория" на българските опортюнисти — общоделците, които отричаха ролята на теоретическата работа на партията, нейната идеологическа борба като една от главните форми на класова борба, отричаха ролята и значението на социалистическата съзнателност и се обявиха против усвояването и приемането на марксизма като задължително условие за членство в партията. Като подлага на остра критика възгледите на общоделеца Д. Димитров, че работни-

[1] Д. Благоев, Съч., т. 1, с. 435—436.
[2] Д. Благоев, Принос към историята на социализма в България, С., 1951, с. 43.
[3] Пак там.
[4] Д. Благоев, Съч., т. 6, с. 503—504.

Digitized by Google

ците били „социалисти по инстинкт“, които усвоявали социализма „по емпиричен път... от въздуха“, Благоев заявява: „По същността си работническата социалдемократическа партия **е пролетарска революционна партия.** Това ще рече, че тя, от една страна, се **съставлява от съзнателни наемни работници,** от съзнателни **пролетарии** и изобщо от членове, които са проникнати от разбирането и тактиката на партията; от друга страна, това ще рече, че в основата ѝ лежи **научният социализъм** ... защото **научният**, или **Марксовият**, социализъм по същността си е **революционен социализъм.**“[1]

Когато в началото на 1902 г. борбата срещу опортюнистите се изостри, Благоев с още по-голяма настойчивост постави въпроса за марксическата подготовка на партийните членове. Той нарича абсурдна мисълта на общоделците, че в партията могат да членуват и лица, които не познават и не признават научния социализъм. Ако в нея има такива членове, рано или късно тя ще се изроди или ще се разцепи.

Привърженик на революционната класова борба, Благоев бе убеден, че пролетариатът може да изпълни своята историческа мисия, само ако води тази борба в трите ѝ направления: политическа, икономическа и теоретическа. Трябва веднага да подчертаем, че Благоев напълно споделя Лениновата идея за работническата класа, която може да се издигне до общността на своите класови интереси, цели и задачи, само когато си изработи социалистическо съзнание. Опирайки се на труда на Ленин „Какво да се прави?“, Благоев стигна до убеждението, че това съзнание може да бъде внесено отвън, от Комунистическата партия. Подготовката на убедени социалисти, внасяне на класово съзнание в работническата класа, популяризиране на нейната крайна цел — ето в какво Благоев вижда най-важната задача на партията в оня период.

Българските марксисти начело с Благоев бяха дълбоко убедени, че силата на партията се състои не в това, че тя представлява „голяма войска“, а в марксистката зрелост на нейните членове. Не броят и количеството на партийните членове придават необходимата сила на партията, а наличието на здраво марксистко ядро, което може да асимилира, да претопи в себе си, в своите идеи постоянно прииждащите в редовете на партията нови попълнения.[2]

Цялата дейност на Благоев за възприемане на марксизма като идейно оръжие на партията е блестящо потвърждение на класическото положение, че идеите стават материална сила, когато завладеят масите, че без революционна теория няма и не може да има революционна практика.

●

Още в своята първа програма, приета на Бузлуджанския конгрес, нашата партия заяви високо и гордо, че тя е партия на работническата класа. Д. Благоев, отдавайки без остатък цялата си огромна енергия, всички свои блестящи способности в борбата против различните опортюнистически течения в партията, защити марксистките организационни принципи и по свой собствен път стигна до разбирането на Ленин по основните въпроси на партийното строителство. В статията „Българската социалдемократическа партия“ намираме следното определение: „Българската социалдемократическа партия съставлява отделно и независимо нещо от работническите дружества

[1] Д. Благоев, Съч., т. 8, с. 187.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 2, с. 365.

Digitized by Google

и съюзи... Като се състои от най-съзнателните работнически сили у нас, Българската социалдемократическа партия е авангардията на работническото движение, е организираната военна сила на работническата класа."[1] А в статията „Ръководните начала на социалдемократическите партии и съюзи", която е логическо продължение на първата, четем: „Социалдемократическите съюзи са съюзи от работнически дружини, групи и дружества социалистически, които са най-съзнателни и съставляват „предните решителни редове" на работническата класа. Социалдемократическите партии са авангардът на работническото движение, чиято цел е да погълнат последното, сиреч да обърнат работническото движение в социалистическо или да го привлекат към своята програма и тактика — да насочат неговата борба към завоюването политическата сила, без което социализмът, а следователно и освобождението на работническата класа е невъзможно."[2]

Убеждението на Благоев, че партията е част от класата, и то нейната най-съзнателна част, е твърдо и непоколебимо. На едно място той я нарича „ядро" на работническата класа, на друго — „на най-деятелните и съзнателни привърженици" на работническата класа, на трето, че партията се състои от „най-съзнателната и най-образованата част от работното население". В периода на борбата срещу общоделството, когато въпросът за характера и същността на партията придобива особено значение, той нарича партията „предния отряд на работническата класа, съзнателната, организираната и борещата се сила"[3].

Посочените мисли красноречиво разкриват марксистките разбирания на Благоев и борбата му за защита на организационните принципи на партията. За него партията е част от работническата класа, която в своето политическо развитие стои по-високо от класата, защото разбира и възприема идеите на социализма, т. е. има класово съзнание. Макар и част от класата, партията, за разлика от другите организации на пролетариата, защищава общите интереси на класата. Тя е организираната част на класосъзнателния и борещ се пролетариат, авангардът, „организираната военна сила", бойният щаб на класата, който ръководи нейните борби за по-добри условия на живот, насочва движението ѝ към крайната цел — завладяването на политическата власт. Именно това положение я поставя в ролята на челен борец, на ръководител на класата и нейното движение. Такава задача той не поставя пред никоя друга работническа организация.

Следователно Благоев разглежда партията не като обикновено обединение на работническата класа, не като равностойна на другите нейни отряди, а като висша форма на пролетарска организация, която стои по-високо от всички останали работнически дружества и съюзи. Благоев не употребява термина „висша форма на организация", с който си служи Ленин. Когато определя мястото на партията в работническото движение, Благоев употребява думата „авангард", изрази като „преден отряд", „военна сила", „бойно тяло", които са близки до „висша форма". Този негов възглед за партията като висша форма на пролетарска организация в работническото движение намира най-добро потвърждение в отношението му към синдикатите и другите организации на пролетариата. Благоев не смесва партията с класата. Той не разглежда партийните организации като равностойни на синдикатите. Партийните организации стоят качествено по-високо. В тях членуват най-съзнателните и най-убедените борци за про-

[1] Д. Благоев, Съч., т. 2, с. 365.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 3, с. 8.
[3] Д. Благоев, Съч., т. 7, с. 143.

Digitized by Google

летарското дело. От друга страна, останалите работнически организации разглежда като лостове, трансмисии, звена, чрез които партията организира, ръководи, просвещава и направлява класата.

Благоев гледа на партията като висша форма и когато определя нейното място в стачното движение. Създадената от него партия непрекъснато учеше работническата класа как да организира борбите за защита на икономическите и политическите си интереси, предпазваше работническото движение от авантюри и увлечения и ръководеше почти всички организирани стачки на работниците.

В нашата историко-партийна литература ще се намерят автори, които ще оспорят този извод, защото в практиката на тесните социалисти, а следователно и на Благоев има грешки и слабости, които ги отдалечават от ленинските разбирания по този въпрос. Това се отнася например до големите изисквания, които те предявяваха към членството в синдикатите, до ръководството на класовата борба не само на пролетариата, но и на останалите експлоатирани от капитализма слоеве, производствения принцип в организационното изграждане на партията и други. Обаче трябва да правим разлика между грешки от теоретично естество и грешки в прилагането на една вярна по същество концепция. Тесните социалисти правилно разбираха партията като авангард, като висша форма на пролетарска организация, но допускаха грешки в практическата реализация на тази концепция.

Димитър Благоев заедно с Гаврил Георгиев бяха първите, които разработиха въпросите за **съзнателно регулиране социалния състав на партията, за членството в нея, за правата и задълженията на партийните членове, за тяхната идейно-теоретическа подготовка.** Според тях социалната среда, из която партията трябва да избира своите членове, да работи за разпространяването на социализма, са „работниците и кандидатите за работници, каквито са занаятчиите, земеделците, дребните търговци и образованите хора, които могат да разумяват вървежа на историческото развитие“[1]. Идеята, че партията трябва да набира свои членове не само от средата на работническата класа, но и от другите социални среди се обуславя от марксистките им възгледи, че те са потенциални, утрешни пролетарии.

Ленин посочи, че партията е не само преден и съзнателен отряд на работническата класа, висша форма на класова организация, но същевременно тя е и организиран отряд, несъвместим със съществуването на фракции и групировки. В борбата срещу дребнобуржоазните политикани — общоделците, Благоев стои твърдо на този принцип: в партията не могат да се търпят фракции и групировки, които разгарят фракционна борба и рушат нейното единство. Като Ленин той е непримирим враг на опортюнизма във всичките му идеологически нюанси и водеше неотстъпно борба за чистотата на партийните редове, за чистотата на марксистката теория, за пролетарски характер на партията. Димитър Благоев и Гаврил Георгиев първи в партията поставиха въпроса, че ако критиката и уяснението се окажат недостатъчни да обезвредят общоделския опортюнизъм, **разцеплението** ще остане единственото средство за запазване нейния пролетарски характер. Книгата на Ленин „Какво да се прави?“, която проникна в България в края на 1902 г., затвърди това убеждение. В хода на очистването на партията от дребнобуржоазния социализъм Благоев писа: „Принципиалните разногласия в една социалистическа партия... не само не я правят силна, а напротив, я правят вътрешно немощна, слаба, неспособна за действителна работа, без действи-

[1] Д. Благоев, Съч., т. 1, с. 528.

Digitized by Google

телно значение в живота. Разните течения в такава партия парализират нейната деятелност, нея самата и рано или късно такава партия окончателно ще се изроди. В такъв случай тя може да спаси себе си, да издигне значението на своите принципи и значението на своята сила само чрез ампутация, чрез отсичане гнилите части от своя организъм. Другояче казано, в такъв случай единствен изход за такава партия е очистването ѝ от ония елементи, които пречат на правилното ѝ развитие в духа на социалистическите принципи."[1]

Това изказване на Благоев убедително разкрива една от най-характерните черти на нашата партия — да не допуска съществуване на антипартийни, антимарксистки, антипролетарски течения, групи, фракции. Това бе най-съществената черта и на Болшевишката партия, поради което родствеността на тясносоциалистическата партия с нея беше най-голяма именно в този пункт.

●

Отстоявайки партията като преден и организиран отряд на работническата класа, Благоев даде голям принос за осветляването принципа на демократическия централизъм като основен организационен принцип в изграждането на революционната марксистка партия на българския пролетариат. Социалдемократическият централизъм, който той издигаше като основен организационен принцип на БРСДП, имаше твърде общи и близки черти с Лениновия демократически централизъм.

Важно място в борбата за централизъм в партията Благоев отделяше на въпроса за партийния печат, който всъщност се отнася до характера, организацията и тактиката на партията.

Широките социалисти защищаваха становището за свобода на местния печат, неконтролиран от партията. Според Я. Сакъзов и Н. Габровски всеки местен комитет може да издава вестник или списание, щом за това има материални и литературни възможности. Благоев стои неотстъпно на принципа: здраво централистично ръководство на партийния печат, на цялата политическа и пропагандна дейност на партията. Той е решително против опитите на широките социалисти да оставят партийния печат като „лично дело" в ръцете на отделни издатели и редактори. По-късно, през 1905 г., когато анархолибералите се обявиха против някаква мнима „диктатура" в партията и искаха „свобода на печата", Благоев с още по-голяма настойчивост поведе борбата за централизация на партийния печат. По негово предложение XII конгрес на партията на тесните социалисти (1905 г.) прие решение, според което членовете на партията не могат да издават вестници или списания без разрешение от Централния комитет на партията.

Демократическият централизъм намира конкретно проявление в единомислието, единодействието и дисциплината в партията. В своята брошура „Тревога за призраци" Я. Сакъзов гневно се бунтува против единството в партията. „Ограничение на мисълта — ето ви пълно единомислие, ограничение на деятелността — ето ви пълно единодействие"[2] — патетично се провиква той. Стремежът към единомислие и единодействие според него може да „ни дръпне към лишените от мисъл калугерски килии и да ни осъди на бездеятелно самозагубване"[3]. На тази опортюнистическа демагогия Благоев даде своевременно отго-

[1] Д. Благоев, Съч., т. 8, с. 174.
[2] Я. Сакъзов, Тревога за призраци, С., 1903, с. 2.
[3] Пак там, с. 8.

Digitized by Google

вор. В статията „Призраци или действителност“, публикувана в сп. „Ново време“, той със силата на марксическото учение разобличи опитите на сакъзовци да рушат дисциплината и единството на партията. Тези бръщолевения на Сакъзов, доказа Благоев, не са нищо друго освен бунт срещу нейното единство, което води до „пълно отстъпление от социализма, от партийните позиции и тактика към явна измяна на партията и работническата класа“. Много остроумно той посочи, че тези писания на Сакъзов не са негови оригинални мисли, че той ги е взел от „великото и премъдро“ съчинение на своя интимен, таен и любим учител Е. Бернщайн.[1]

В книгата си „Крачка напред, две крачки назад“ Ленин подчертава, че партията не може да бъде челен, организиран и съзнателен отряд, да завоюва доверието на масите и да упражнява трайно влияние върху тях, ако в нея не съществува единство на волята, единство на мислите, единство на действията, споени със съзнателна и желязна дисциплина.

Благоев в статията си „Организация на партията“ споделя тези разбирания. Той изрично подчертава, че без единомислие и без единодействие, без доброволно и в същото време безусловно спазване Програмата и Устава на партията не е възможно да се изгради монолитна партия. В дисциплината Благоев виждаше „цимент“, който споява единомислието на партийните членове. Затова, когато се нарушава дисциплината в партията, неизбежно се стига до нарушаване на нейното единство. „И тъй — пише той — принципите, върху които се гради организацията на социалдемократическата партия, са: **единомислие, единодействие, дисциплина**, с една дума — **централизъм.** Без централизъм социалдемократическата партия не може да добива сили и влияние. Централизмът на социалдемократическата партия е строго планомерната идейност и строга дисциплина при нейното реализиране.“[2]

Тази постановка за идейната и организационната монолитност на партията е онзи момент от развитието на Благоев като строител на революционно-марксистка партия на работническата класа в България, която го доближава до висотата на ленинското разбиране. „Единството на пролетариата е най-голямото негово оръжие в борбата за социалистическата революция — заявява Ленин. — От тази безспорна истина също толкова безспорно произтича, че когато към пролетарската партия се прилепят значителен брой дребнобуржоазни елементи, способни да **пречат** на борбата за социалистическа революция, единството с такива елементи е вредно и пагубно за делото на пролетариата.“[3]

Централизмът е само едната страна на демократическия централизъм, другата негова страна е **демократизмът,** вътрешнопартийната демокрация.

Още от първите стъпки на партията Благоев водеше борба за вътрешнопартийна демокрация, за правилно провеждане принципите на изборност, за колективно обсъждане на вътрешнопартийните въпроси, за свобода на критиката и за самокритика.

Опортюнистите в партията нарушаваха този принцип. Под знамето на демократизъм те опорочаваха партийната демокрация, като се мъчеха на конгресите да съберат свои привърженици и съмишленици, които не изразяваха волята на членската маса и не бяха редовно избрани делегати. Революционните марксисти начело с Благоев

---

[1] Д. Благоев, Съч., т. 8, с. 418—419.
[2] Д. Благоев, Съч., т 10, с. 381.
[3] В. И. Ленин, Съч., т. 21, с. 100.

Digitized by Google

водеха борба против тази фалшива демократичност, за издигане идейно-политическото равнище на партийните кадри, за да могат те правилно да изразяват своята воля при избирането на делегати и пълномощници. По такъв законен и демократичен път били избрани делегатите на IV конгрес на партията (1897 г.). „Това — пише Благоев в „Принос към историята на социализма в България" — беше началото на действителен демократизъм в партията, който имаше за резултат редица правилни решения, взети на конгреса."[1] Този факт показва, че разширяването на вътрешнопартийната демокрация върху основата на революционния социализъм води и не може да не води до укрепването на единството и централизма в партията.

Благоев даде правилна постановка и на въпроса за разисквания-та в партията, за критиката и самокритиката. От разисквания и „стремленията всестранно да се решават дадени въпроси" на почвата на партийната дисциплина „нищо опасно и вредно за партията не може да има... Идейното търкане и сблъскване става опасно за партията само тогава, когато то или се превръща в разногласие по основните партийни принципи, или когато излиза вън от рамките на общия партиен интерес и на партийната дисциплина, като се преобръща в лични омрази"[2].

В тясна връзка с разбирането на същността на принципа на демократическия централизъм Д. Благоев неизменно внушава, че партийният член трябва да подчини изцяло личния си живот, личните си интереси и личната си воля на интересите и волята на партията. Той възпитаваше у партийните членове скромност в личния и обществения им живот и безпощадно бичуваше всякакви прояви на нескромност, славолюбие и надменност. Във всичко това е изразена най-ярко чистотата на комунистическия идеал, който прави партийния член пример за подражание.

●

Разработените от Благоев идейни и организационни принципи на партията станаха непоклатима основа, върху която се изграждаше партията на тесните социалисти след разцеплението през 1903 г. Революционните й добродетели, нейните марксистки организационни принципи, допълнени и разширени с ленинските идейни и организационни принципи, са наше голямо партийно богатство, което Българската комунистическа партия след Великата октомврийска социалистическа революция не само запази, но в съвременните условия развви на по-високо стъпало.

[1] Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 298.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 10, с. 385.

Digitized by Google

ПОЛОЖИТЕЛНИЯТ ОПИТ

Осъществяването на стратегическия девиз на XI конгрес на БКП за високо качество и ефективност бе в пряка зависимост от внедряването на положителния опит, защото постигнатото високо качество и висока ефективност изискваше творческо търсене и смело новаторство в различните сфери на народното стопанство. В процеса на това творческо търсене в Софийската окръжна партийна организация се роди идеята да се обобщи работата по изучаването, внедряването и популяризирането на положителния опит в окръжната организация. Стигна се до извода, че не всичко е направено в това отношение, че няма последователно ръководство по проблема. А положителен опит в отделните партийни органи и организации имаше, но той не беше разкрит, не се изучаваше, въобще работата беше незадоволителна.

Оценявайки важността на въпроса, бюрото на ОК на БКП прие конкретно решение и цялостна система за ръководство на дейността по изучаване, разпространяване и внедряване на положителния опит в партийната работа в окръжната организация. Главната цел на този документ е преди всичко да се сложи на организирана основа работата в тази област, да се засилят активността и отговорността на всички партийни ръководства. Системата изяснява и някои организационни и методически аспекти на планомерното изучаване на положителния опит.

За оперативно ръководство на дейността по изучаването и внедряването на положителния опит бюрото утвърди съвет при ОК на БКП, в който участват представители от всички отдели.

Съветът има за задача да набира информация, да оказва помощ при изучаването на наш и чужд опит в партийната дейност, да осъществява контрол по изпълнение решенията на бюрото и реализирането на системата. Съветът работи по свой план, изслушва информации от отделните общински партийни комитети за работата им по този въпрос, взема решения и прави предложения пред бюрото на ОК на БКП за подобряване на работата.

С какво започна съветът?

Започна с изучаването и картотекирането на съществуващия опит в организациите. В резултат на това сега във всички общински комитети опитът, заложен в общинската организация, е картотекиран. Това дело бе възложено на кабинетите по партийно-организационните въпроси в общинските партийни комитети. От своя страна в кабинета по партийно-организационните въпроси в ОК на БКП е картотекиран и се следи заложеният опит по основните проблеми в цялата окръжна партийна организация. По-нататък работата се свързва с изучаването на опита в страната и чужбина и пренасянето му в окръга. По този начин сега в отделни общински партийни комитети е приложен опитът на Московската областна партийна организация, с която сме в дружески връзки по изграждането на съвети на директорите. По този въпрос особено добре работят общинските партийни комитети в Костенец, Сливница, Средногорие и др. Положителни ре-

Digitized by Google

зултати получиха партийният комитет за окръжни ведомства и общинският партиен комитет — Ботевград от прилагането опита на Московската областна организация по работата и ръководството на партийните групи. Изцяло е пренесен опитът по организирането и работата на кабинетите по партийно-организационните въпроси. Сега общо в общинските партийни комитети се работи и има практически резултати по 13 проблема, взети от богатата съкровищница на Московската областна партийна организация.

Можем определено да кажем, че приетата система сложи ред и задълбоченост при издигането и залагането на опита. Сега този процес протича организирано, след задълбоченото му изясняване пред актива на първичните партийни организации. След залагането на опита първичната организация попълва определен образец-картон, в който се описват темата, срокът за неговото извеждане и отговорникът от партийното бюро. Този картон се изпраща в общинския партиен комитет, за да може да се осъществява контрол.

Оценявайки възможностите на отделните комитети, бюрото на ОК на БКП прие и конкретен план за проблемите, по които следва да се заложи опит във всеки комитет. Те са съобразени с новите изисквания в партийната дейност. Много от тях са свързани с усъвършенстване на партийната дейност в условията на новия икономически подход и неговия механизъм, със стила и методите на работа на партийното ръководство, партийното ръководство на масовите организации и др.

Така например общинският партиен комитет в Божурище вече една година работи за извеждане на опит за най-пълно реализиране на правото на контрол от първичните партийни организации върху дейността на административните и стопанските ръководства. Общинският партиен комитет в Костинброд активно помага на първичните организации да създадат свой опит за повишаване социалната активност и авангардна роля на комунистите, а общинският партиен комитет в Самоков — по ефективното обучение на кадрите и актива и др.

По указание на ОК на БКП във всяка община са определени базови първични партийни организации, в които се препоръчва да се залага и експериментира опит.

В практическата дейност по прилагането, изучаването и обобщаването на опита партийните ръководства съсредоточават своето внимание върху изследването и анализа на проблема, правят задълбочена оценка на резултатите от внедряването на опита, оценяват се положителните страни и слабости. В това отношение особено добре работи общинският партиен комитет в Самоков. Там чрез кабинета по партийно-организационните въпроси резултатите от всеки опит се изясняват на място, в самата първична партийна организация, води се разговор с партийното и стопанското ръководство за резултатите, оказва се помощ за отстраняването на слабостите още по време на извеждането на опита. Особено ценна помощ оказа кабинетът при изучаването и обобщаването на опита върху такъв важен проблем при сегашните условия като усъвършенстване ръководството и работата на териториалните първични партийни организации, контрола и проверката на изпълнение. Този подход ни даде възможност да намалим формализма в залагането и извеждането на опита, съществуващ преди приемане на системата, да се повиши взискателността при контрола.

Неотдавна бюрото на ОК на БКП прие конкретен план, разработен с помощта на специалисти от Центъра по партийно строителство

Digitized by Google

при АОНСУ, за залагане, експериментиране и извеждане на опит в окръжната партийна организация по планирането на партийната дейност. Няма съмнение, че реализирането на тази идея (в края на 1982 г.) ще бъде сериозен принос в усъвършенстване плановата дейност на партийните органи и организации.

Работата по внедряването на опита пряко свързваме и с неговото популяризиране. Този момент също методически е описан в приетата система. Главното тук е да се преценява и да се внедрява опит, който е проверен, опит, в който наистина има нещо ново, по-различно от другия. Този процес ние също сме свързали непосредствено с дейността на кабинетите по партийно-организационните въпроси. Те са сега звената, които все по-бързо се превръщат в лаборатория за обработка и популяризиране на опита.

В системата са залегнали и редица контролни мерки, които гарантират успешното й изпълнение. Така например сега картотекирането на всеки опит става с контролни картони, които се водят в общинските партийни комитети. В тях са посочени и сроковете за извеждане и популяризиране на опита. Записано е и задължението на всеки общински партиен комитет периодически да оценява работата по внедряването и популяризирането на положителния опит в партийната работа.

Измина вече една година и половина от деня, в който бюрото на окръжния комитет прие системата за подобряване на работата по създаване на положителен опит. Вече сме внедрили опит в отделни общински партийни комитети по 7 проблема. Така например след експериментирането в група първични организации сега всички организации в партийния комитет за окръжни ведомства работят по създадения опит за ефективно ръководство на партийните групи. В партийните групи редовно се обсъждат проблемите на дисциплината, организацията на труда в колектива, те активно участвуват и помагат на първичните партийни организации за прилагане на правото на контрол върху дейността на административните и стопанските ръководства и пр. В резултат на това на по-високо равнище се издигна работата на тази основна клетка на партията. Партийните групи в тези организации наистина се превърнаха в център на дейността за повишаване активността и личния пример на комунистите в осъществяване политиката на партията. Оценявайки положителното в работата на този комитет, след провеждането на окръжния преглед върху дейността на партийните групи бюрото на ОК на БКП реши широко да се популяризира опитът в цялата окръжна партийна организация. В свои бюлетини в продължение на година и половина кабинетът по партийно-организационните въпроси на ОК на БКП описа подробно и популяризира опита, организираха се и срещи за обмяна на този опит.

Оценявайки важната роля на териториалните първични партийни организации в условията на кметствата, ОК на БКП реши да се заложи и изведе опит по тяхната работа и ръководство в общинската партийна организация — Правец, в партийните организации в Литаково и с. Петърч. Проведеният преглед от ОК на БКП показа, че в тези организации има сериозни успехи в това направление, съществуват много нови моменти в усъвършенстване партийното ръководство на кметствата, в повишаване ролята и отговорността на териториалните първични организации като политически ръководства на социално-икономическото развитие на селищата. Ето защо този опит бе също така подробно описан от кабинета по партийно-организационните въпроси и популяризиран в цялата окръжна партийна организация. Нещо повече, възложено бе на първия секретар на общин-

Digitized by Google

ския партиен комитет в Правец Димитър Найденов да разработи курсова работа по този проблем като слушател в задочния факултет по партийно строителство в ОК на БКП, която той успешно защити, а трудът му бе изпратен до всички общински партийни комитети.

В процес на внедряване в цялата окръжна партийна организация е опитът на общинските партийни комитети в Сливница — по работата с кадрите, в Ботевград и Самоков — по обучението на кадрите, в Божурище — по правото на първичните партийни организации на контрол, по дейността на административните и стопанските ръководства и др. Много са срещите за обмяна на опит, които се провеждат в кабинетите по партийно-организационните въпроси. Сериозна дейност бе извършена по извеждането на опит за работата на кабинета по партийно-организационните въпроси в Самоков, по който сега работят всички кабинети в окръжната партийна организация. Той широко бе популяризиран и на окръжно съвещание, проведено в Самоков.

Това са все още скромни резултати по изучаването, разпространяването и внедряването на положителния опит в партийната дейност. Те са резултат главно на подобреното ръководство от страна както на окръжния, така и на общинските комитети на партията. Изграденият съвет към ОК на БКП осъществява оперативно ръководство, на свои заседания обсъди работата през миналата година на два общински партийни комитета. От своя страна кабинетите по партийно-организационните въпроси в ОК на БКП и по места все повече се превръщат в основни звена за изучаване и особено за популяризиране на положителния опит. Предстои да внесем информация в бюрото на ОК на БКП за състоянието на работата по залагане, изучаване, внедряване и популяризиране на положителния опит в окръжната партийна организация.

Разбира се, в процеса на работата по изучаването и внедряването на положителния опит срещаме и много трудности, имаме редица нерешени въпроси. В много общински партийни комитети подценяват този въпрос, не е изкоренен все още формализмът в тази работа, много положителни страни от създадените образци се губят, не се знаят, не се популяризират. Нашите усилия сега са насочени главно към това, да се довежда докрай започнатото дело, да се ползва широко положителното, новото в работата на партийните органи и организации, да се засилва тяхната роля и място при решаване на актуалните задачи. Това значително ще повиши качеството и ефективността на партийната дейност, ще обогати кадрите и актива.

Васил МАРТИНОВ
завеждащ кабинета по партийно-организационните
въпроси на ОК на БКП — София

Digitized by Google

РАЙОННИЯТ КОМИТЕТ СЕ УТВЪРЖДАВА

Близо две години изминаха от създаването на районен комитет на БКП в Сливен. Какво е характерно за организаторската и политическата работа на комитета, на първичните партийни организации за комплексното социално-икономическо развитие на района?

Още от началото на 1980 година комунистите и всички трудещи се под ръководството на районния комитет на БКП проявиха висока политическа и трудова активност за реализирането на плана за последната година на седмата петилетка. Разгърналата се социалистическа надпревара в отговор на призива на Централния комитет на партията до комунистите и всички трудещи се даде обилни плодове.

Какви по-конкретни данни биха подкрепили тази положителна тенденция?!

В резултат на упорития труд на комунистите, на всички трудови хора успешно се изпълнява планът за развитието на района. На основата на постигнатата по-висока обществена производителност на труда и реализираните икономии на материали и суровини стопанските организации осъществиха цялостно изпълнение на плана.

С добри дела посрещнаха Дванадесетия партиен конгрес и животновъдите от двата аграрно-промишлени комплекса — „В. И. Ленин" и „Долината на прасковите". Успешно се реализира и валутната програма. В края на петилетката се отчетоха добри резултати от работата и на трудовите колективи в сферата на търговията и комунално-битовото обслужване.

Производствените звена в селското стопанство под близката помощ от районния комитет на БКП извършиха забележими подобрения в организацията на труда и управлението на селскостопанското производство. Техни конкретни измерители са внедрената бригадна организация на труда и бригадната стопанска сметка, нарасналата материална заинтересованост и отговорност за крайните резултати, подчертаната организираща и стимулираща роля на фонд „Работна заплата" като резултативна величина.

Завоеванията на районната партийна организация са плод на непрекъснатия стремеж да се усъвършенстват стилът и методите на работа и ръководство, да се налага стил на постоянна неудовлетвореност от постигнатото.

Съществен момент от организаторската и политическата работа на партийните организации са непрестанните усилия за подобряване на дейността, свързана с издигане равнището на организацията на контрола и проверката на изпълнението. Като ръководно начало служи изискването, поставено от другаря Тодор Живков още на Единадесетия партиен конгрес, че главното условие за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност сега е борбата за изпълнението на решенията.

Значителна част от първичните партийни организации умело вземат компетентни и навременни решения и водят след това резултатна борба за реализирането им. Това способствува за повишаване на тяхната роля и авторитет.

Във всекидневната си ръководна политическа дейност районният комитет на партията обръща сериозно внимание за обогатяване съдържанието на вземаните решения, за засилването на контрола и провер-

Digitized by Google

ката на тяхното осъществяване. Този проблем обстойно беше разискван на специално заседание на районния комитет на БКП.

Внимателно се изучават съществените фактори (обективни и субективни), преди да се вземе дадено решение. Стремежът на комитета е да се прилага комплексният подход, като бързо се реагира на възникналите насъщни задачи. На пленарни заседания например са приети: перспективен план за работата му; комплексен план за дейността на районната партийна организация по комунистическото възпитание на трудещите се и младежта; програма за социално-икономическото развитие на района за 1980—1981 г.

В дейността на бюрото на районния комитет на БКП полезна форма на работа са отчетите на ръководни държавни, обществени и стопански дейци за реализирането на възложени задачи. С голям възпитателен ефект са срещите на бюрото на комитета с партийни и стопански кадри.

Първичните партийни организации бележат напредък в подобряване организацията на контрола и проверката на изпълнението. Начало на този положителен процес се поставя още при планирането на тяхната дейност. Тогава се определят и теми от контролната работа на партийните организации. Стана практика много низови ръководители — бригадири, началници на участъци и на производствени звена, да докладват на партийни събрания за политическото настроение сред трудовите колективи, за осъществяването на плановете. Ценен опит в това направление имат първичните организации в централна ремонтна база, в Самуилово, Злати войвода и др.

Ползотворно е въздействието на самоотчетите. Пред Дванадесетия конгрес на БКП в партийните организации бе проведен разговор „Моят принос за изпълнение решенията на XI партиен конгрес". Задълбочено се обсъждаха постиженията и нерешените задачи в обществено-политическия, икономическия и културния живот на района. Водените индивидуални беседи и разговори с комунистите при замяната на партийните документи спомогнаха да се повишава активността им, да се издига авангардната роля и боеспособността на първичните партийни организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи.

Успешно в районната партийна организация функционира и водената от окръжния комитет на БКП система за някои страни от живота на първичните партийни организации. Информацията, която се получава всеки месец, спомага да се въздействува върху онези партийни организации, които не свикват редовно събрания, да се намалява броят на безпричинно отсъствуващите, да се обогатява тематиката на събранията. Освен това районният комитет на БКП разполага с данни за активността на комунистите, за участието на членовете на партийните бюра в предварителното изучаване на въпросите, за подготовката и приемането на конкретни и целесъобразни решения.

Каква в крайна сметка е ефективността от цялата тази организаторска и политическа работа на Сливенската районна партийна организация?

Преди всичко както в районния комитет на БКП, така и в цялата районна партийна организация се създават реални предпоставки за засилване чувството за висока взискателност към съдбата на партийните решения. Тази строга отговорност се отнася до дейността не само на партийните, но и на държавните, стопанските и обществените ръководства. Стремейки се навреме да реализират поставените задачи, кадрите проявяват творчески подход в процеса на организацията на тяхното изпълнение. Със засилването на чувството за неудовлетвореност от постигнатото районният комитет на партията по-резултатно

Digitized by Google

работи за издигане равнището на партийно-организационната дейност, за успешното прилагане на политическия подход в условията на новия икономически подход и на новия икономически механизъм. Изключително важно е непрестанно да се усъвършенстват стилът и методите на работа на районния комитет, на партийните бюра, да се повишават ролята и авторитетът на районната партийна организация в икономическия, обществено-политическия и културния живот на района.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

Статиите са отзиви по отпечатаните в книжка 7 на списанието материали за САМОДЕЙНИЯ ХАРАКТЕР НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ. Редакцията и в следващи броеве ще публикуса становища и опит по този проблем.

ВЕРНИЯТ ПЪТ

Проблемът, на който е посветен разговорът в кн. 7 на списанието — за самодейния характер на първичните организации, — е проблем, актуален за всички партийни организации, за партийните бюра и комитети. Нарастването на ръководната роля на Комунистическата партия — една от най-характерните закономерности при изграждането на развитото социалистическо общество, е най-тясно свързано с повишаването на силата и боеспособността, творчеството и компетентността на първичните партийни организации. Отлично разбираме, че основен критерий за ефективността на партийно-организационната дейност е степента на единството и равнището на вътрешния живот на партийните органи и организации, който разкрива не само сплотеността на редовете им, но и тяхната дисциплина и преди всичко тяхната самодейност. В условията на нашето динамично развитие наред с ръководните, педагогическите, психологическите и др. аспекти на партийната работа главен политически момент в живота на първичната организация като политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на бъдещото му състояние е тя да живее с неговите болки и тревоги, тежнения и мечти, да умее от класово-партийни позиции да дава верни политически решения на възникналите задачи, да организира тяхното изпълнение, да ги превръща в дела.

Всичко това прави и при нас, в общинската партийна организация — Долни Дъбник, много важен и много актуален въпроса за самодейния характер на първичните организации. Усилията са насочени към засилване на тяхната способност с цялостната си дейност да създават атмосфера на висока организираност и дисциплина в трудовите колективи и сред комунистите, да влияят непосредствено върху изпълнението на поставените задачи и преди всичко върху формирането на активна жизнена позиция и повишена социална отговорност на личността. В редица първични партийни организации — в стопанското предприятие „Нефт и газ", машиностроителния завод „Хр. Янчев",

Digitized by Google

АПК „Вит“ — управление, в държавното свинепроизводително стопанство — с. Горни Дъбник, в животновъдството — с. Петърница, в растениевъдството — с. Садовец и др. бяха разгледани актуални въпроси, свързани с бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка, техническия прогрес, усъвършенствуване организацията на труда, повишаване на обществената производителност, ефективно изразходване на материалите и суровините и пр. При търсенето на пътищата за рязко повишаване на обществената производителност на труда в предприятието „Нефт и газ“ комунистът Радион Тодоров — майстор-сондьор, предложи да се намали съставът на ремонтните групи за сметка на подобрената организация и повишената производителност. Тази инициатива бе изпитана в практиката и бе внедрена като собствен челен опит в предприятието.

В резултат на разгърналата се политическа и организаторска работа колективите от промишлеността, търговията, услугите и семепроизводството изпълниха предсрочно обещанието си за петилетката, като произведоха надпланова продукция за 6 518 000 лв., реализираха печалба за 6 367 000 лв. и икономии на материални разходи за над 3 000 000 лева. Изпълнено бе и поетото задължение в чест на XII конгрес на БКП — вместо с обещаните 3 дни, тримесечните планове в промишлеността, търговията и услугите бяха изпълнени с 6 дни по-рано, в навечерието на конгреса бяха завършени и открити 12 строителни обекта.

Задачите, които решават първичните партийни организации сега, в етапа на ускореното изграждане на развитото социалистическо общество и в условията на повсеместното приложение на новия икономически подход, са сложни и многообразни. Заслужава да се подчертае, че благодарение на вниманието, което отделя общинският комитет на БКП на самодейността на първичните партийни организации, правилно и успешно се решиха проблемите на преустройството на идеологическата работа, замяната на партийните документи. Като важно политическо и организационно мероприятие замяната изигра изключително полезна роля не само като откровен, принципен разговор с всеки партиен член — преди всичко тя се отрази благоприятно на боеспособността на първичните партийни организации в общината, издигна самодейния им характер, авангардната роля и личния пример на комунистите. За това допринесе и успешното прилагане на окръжната система „Партийно поръчение, самоотчет и атестат на комуниста“, която като активна форма за индивидуална работа с партийните членове помогна в значителна степен да се повиши тяхната социална активност. Наред с това по опита на Ростовската областна организация на КПСС на всекидневен отчет в първичните партийни организации са поставени комунистите, които не изпълняват своите планове — оказва им се системна и конкретна помощ, търси се отговорност, когато причината е в тях, когато тяхната трудова активност е незадоволителна.

Основателно безпокойство буди фактът, че през последните еднадве години се наблюдава неблагоприятна тенденция на увеличение на проблемите, които трябва да се обсъждат в първичните партийни организации по решение на вишестоящите органи. Анализът на събранията на първичните организации в общината само за 1980 г. показа, че 7 проблема за обсъждане на събрания са определени от ЦК на БКП, два — от окръжния комитет в Плевен и 3 — от общинския, или всичко 12 регламентирани проблема. Известно е, че по Устав партийните организации са задължени да имат поне по едно събрание месечно. Тогава колко проблема остават за обсъждане и решаване по инициатива на първичните партийни организации и на техните бюра? Да-

Digitized by Google

леч сме от мисълта, че не трябва да има регламентация по някои основни проблеми, но добре е тя значително да се ограничи, за да могат първичните партийни организации да развиват и усъвършенстват самодейния си характер, да се занимават повече със собствените си специфични проблеми, да развиват инициативата и самоинициативата особено сега, в условията на повсеместното приложение на новия икономически подход. Това администриране нанася двойна вреда: сковава се активността, нарушава се самодейният характер на първичните партийни организации, а някои бюра и секретари, особено по-неопитните, се приучват да изчакват разпорежданията на окръжния или общинския комитет и през останалото време почти бездействуват.

Сега, при действието на новия икономически механизъм, при внедряването на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка във всяка производствена единица, извънредно много нараства ролята на партийните групи, които осъществяват политическото въздействие и ръководство на най-малките трудови колективи. Те могат да работят конкретно, непосредствено с всеки комунист, с всеки член на колектива, следователно са в състояние да постигат най-силно, трайно въздействие върху личността. Обединени в партийни групи, комунистите по-успешно участвуват в организаторската и политическата работа на първичните организации. Практиката многократно е потвърждавала, че партийните групи, тяхната активност и инициативност до голяма степен предопределят боеспособността на партийните организации, авангардната роля на комунистите. От работата на партийната група — това боево и оперативно звено в структурата на партията, зависи изявата на първичните организации като ръководно политическо ядро на трудовия колектив.

В по-голямата си част партийните групи в района на общината енергично въздействуват върху съзнанието и поведението на хората, върху съревнованието, върху съдбата на плана, на всекидневната трудова дейност. Така че отлично разбираме важността на проблемите, свързани с тяхната работа, затова приехме програма за укрепването и издигането на ролята им в общинската партийна организация. С осъществяването на програмата ние решаваме редица задачи както за организационното им укрепване, така и за разширяването на цялостната им дейност. Броят на групите нарасна от 49 на 72. В някои временно сформирани колективи, например в механизираните отряди, през напрегнатите селскостопански кампании се създават временни партийни групи. Всичко това води до повишаване авангардната роля на комунистите, до усъвършенствуване организацията на труда, до укрепване на дисциплината. Ефективна организаторска и политическа работа вършат партийните групи във втора ферма в с. Петърница, промишлената бригада в с. Садовец, полевъдната бригада в свинепроизводителното стопанство — с. Горни Дъбник, в каучуковия и пластмасовия участък на машиностроителния завод „Хр. Янчев“ и др. Групата в промишлената бригада в с. Петърница например стана инициатор през 1981 г. да се получат по 510 кг пшеница и ечемик от декар. Техният опит бе осмислен и обобщен на общинската научно-практическа конференция за работата на първичните партийни организации и партийните групи при повсеместното приложение на икономическия подход, чийто заключителен етап се състоя през март т. г.

Там, където начело на партийните групи стоят политически опитни, закалени в труда и умеещи да общуват с хората комунисти, групите са наистина авторитетни и влиятелни политически ядра. Това в още по-голяма степен важи и за секретарите на първичните партийни организации. Затова, както и колегите от гр. Станке Димитров, отделя-

Digitized by Google

ме изключително внимание на правилния подбор, обучението и възпитанието на партийните секретари и на груповите отговорници.

Проблемът за самодейния характер на първичните партийни организации, за работата на партийните групи по своя обхват, значимост и съдържание е твърде обширен, за да се изчерпи в няколко страници и дори в няколко публикации. Динамиката на живота, потребността от ефективност във всяка дейност, превърнала се в жизнена сила, извиква на живот нови и разнообразни форми. Тази потребност все по-резултатно насочва първичните организации към преодоляване на шаблона, практицизма и дребнотемието, които отстъпват място на проблемното и компетентно решаване, на растящото умение на първичните партийни организации. В този смисъл по-нататъшното засилване на самодейния им характер несъмнено ще допринесе по-успешно, чрез разнообразни инициативи да се осъществява партийната политика, да се претворяват в живота решенията на XII конгрес на БКП.

Михаил МИХАЙЛОВ
първи секретар на общинския комитет
на БКП — Долни Дъбник

КОМУНИСТЪТ НА СЪБРАНИЕ

ВАСИЛ ГРЪНЧАРОВ
секретар на първичната партийна
организация в „Интерпред" — София

Като секретар на първичната организация често съм мислил как най-правилно да постъпя, за да предизвикам у членовете на партийното бюро инициативност, творческо отношение към проблемите, които обсъждаме и решаваме; как всички заедно да активизираме цялата първична партийна организация, за да служи тя за пример на колектива, на безпартийните. Откровено казано, не винаги сме намирали най-верния път, най-подходящите форми, средства и методи. И аз, и бюрото понякога сме допускали слабости. Разбира се, имаме и успехи На много от въпросите сами сме намирали верни отговори, някои ни е подсказвал Благоевският районен комитет, помагало ни е и прочетеното в списание „Партиен живот" и пр. Ето сега например чета материалите за самодейността на първичната партийна организация, публикувани в книжка 7, и виждам какви големи възможности имаме да проявяваме инициатива и творчество, да действуваме по самоинициатива, по личен почин да решаваме всички задачи, които зависят от нас. Вярно, някои форми и методи сме ги използвали разумно. Но има и такива, които или сме ги подценявали, или не сме разбирали същността им.

Ще разкажа за партийното събрание като висш ръководен орган на първичната организация, където комунистите участвуват в опреде-

Digitized by Google

лянето на нейната позиция по дадени проблеми и начините и средствата за тяхното решаване. И още как те се включват в реализацията им.

Да вземем за пример събранието, на което нашата първична партийна организация обсъди проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП. То беше открито партийно събрание. Най-напред висококвалифициран лектор — кандидат на икономическите науки, изясни основните моменти, характерните черти и главните насоки на социално-икономическото, обществено-политическото и духовното развитие на страната. На тази основа станаха оживени разисквания. Комунистите в изказванията си изразиха безрезервната си подкрепа и готовността си да претворяват в дела партийните решения, да издирят резервите, да мобилизират и впрегнат в действие творческите сили и възможности на колективите. Да се повишат активността и личното участие на комунистите в изпълнението на тези отговорни задачи — ето кое се очерта като най-важно направление в нашата цялостна дейност.

На партийни събрания поставяме на обсъждане и решаваме всички въпроси, които са от компетенциите на първичната организация. Особено внимание отделяме на важните, възловите, актуалните въпроси. В това отношение партийното бюро проявява находчивост, има и опит, в резултат на което своевременно намира и поставя на вниманието на първичната организация именно такива въпроси. От това проличава и политическата зрелост както на партийното бюро, така и на самата партийна организация като цяло.

Внасяните в партийни събрания за обсъждане и решаване въпроси се стремим да бъдат освен актуални, значими, но и да почиват на конкретен и проверен фактически материал. Тогава обикновено критичните бележки и препоръки се адресират персонално, поставят се с необходимата партийна принципност, избягват се дребнавостите и заяжданията. За да изиграват те положителна роля, много е важно да бъдат убедителни, да не засягат личното достойнство на критикуваните комунисти, а всеки сам да почувствува степента на своята отговорност или вина. Това са все предпоставки за активно участие на комунистите в обсъждания проблем, в резултат на което се правят необходимите изводи и се вземат мерки за отстраняване на недостатъците и слабостите. Само така партийното събрание е и школа за самите комунисти, за самата партийна организация.

Като пример в това отношение мога да посоча партийните събрания, на които първичната организация прояви висока взискателност и наложи наказания на комунисти — на А. Спасов за това, че системно отсъствуваше и закъсняваше за събранията, и на Г. Груев, който допусна сериозни нарушения на финансовата и валутната дисциплина. Активността на комунистите в тези събрания беше подчертано завишена. Много аргументирано, критично и принципно се изказаха от 10 до 15 души.

За повишаване активността на комунистите, за разширяване на тяхната инициативност положителна роля изигра и партийното събрание, на което разгледахме въпроса за участието на комунистите и безпартийните в масовите инициативи. Приехме мероприятия за решително подобряване на работата в тази насока. Отличителни черти на тези мероприятия са контролът и отчетността от страна на членовете на партийното бюро, отговорниците на партийните групи, профгрупорзите и административните ръководители комунисти.

От отношението на отделните комунисти към обсъжданите въпроси, от активността им на събранието проличава тяхната партийна и политическа зрелост. Това, разбира се, до голяма степен зависи и от начина, по който партийното бюро подготвя въпросите за обсъждане.

Digitized by Google

Нашето партийно бюро в зависимост от сложността и характера на проблема предварително възлага на група комунисти или на отделен член да го разработят, да предложат и съответни проекторешения. Този начин на подготовка дава все по-добри резултати. Така постъпихме при разглеждането на въпросите за подобряване ефективността и качеството на нашата външнотърговска дейност — един проблем, по който имаше и решение на Благоевския районен комитет на БКП. Всички материали (трите доклада заедно със съответните проекторешения) предварително бяха изработени и отпечатани, обсъдиха се в шестнадесетте партийни групи. След това заедно с направените бележки и предложения се внесоха в заседание на партийното бюро и чак тогава в партийно събрание. Така се осигури възможност почти всеки комунист да изкаже становище по обсъжданите въпроси. Тази именно обстановка не можеше да не повиши тяхната инициативност, активност.

Комунистът проявява своята съзнателност и социална активност на партийното събрание при обсъждането на проблемите, при вземането на решенията. Но това е едната страна на въпроса. От друга страна, много е важна дейността, позицията им по самите решения, когато се утвърдят от събранието. Защото решенията са концентрираната воля на всички да се реши един или друг проблем. Комунистът има свое становище, свое мнение. Негово право е да го отстоява, да го защищава. Той не бива да приема формално и с лека ръка всяко проекторешение, без да е убеден, че то е най-правилно, най-точно, принципно. След приемането му обаче, макар и да има някои лични съображения и схващания, той безусловно е длъжен да вложи всички сили и умения за неговото изпълнение. Затова нашето партийно бюро и първичната организация полагат усилия да се създават предпоставки и да се осигуряват условия, при които обсъжданията да се извършват на широка демократична основа, за да могат комунистите свободно да изразяват мненията си, да се осъществи откровен, прям разговор. От друга страна, повишаваме взискателността, дисциплината за изпълнение на взетите решения. Търсим отговорност от онези, които на събранията понякога говорят едно, а на практика вършат друго.

Наред с постигнатите успехи нашата първична партийна организация все още не е използвала всички възможности за разгръщането на вътрешнопартийната демокрация в такава степен, че всички комунисти по свой почин, по самоинициатива активно да се включват в разкриването на основните проблеми на колектива и в търсенето на най-верни пътища за тяхното решаване. Това ни задължава да проявяваме по-голяма находчивост, съобразителност при подбора на формите и средствата за включването на всички в решаването на проблемите на колектива и на самата първична партийна организация. Решенията на Дванадесетия партиен конгрес в тази насока са богат арсенал, от който черпим идеи, опит и вдъхновение.

Digitized by Google

ГРИЖИ ЗА ХОРАТА ОТ КВАРТАЛА

Секретарят Александър Велев и членовете на партийното бюро на шеста квартална първична партийна организация във Велинград са съсредоточили партийната работа в групите. И правилно са постъпили, защото те са с големи организаторски възможности, в състояние са да сплотят комунистите за активна непосредствена политическа дейност с цялото население, което живее в квартала.

Изградени на територията на низовите отечественофронтовски организации, задачите на партийните групи са разнообразни: да работят за укрепването на тези организации, за идейното израстване на младежите и отечественофронтовците, за организиране на трудови инициативи за хигиенизирането и благоустрояването на квартала, за събиране на вторични суровини, т. е. да съдействуват за решаването на многобройните и сложни проблеми в квартала. Тези задачи са записани в комплексната програма и в плановете на първичната организация. Разбира се, не всичко е отразено в тях. Създадена е възможност за разгръщане на самоинициатива от партийните групи и от комунистите така, както е записано в Тезисите на Дванадесетия конгрес.

РЪКОВОДСТВОТО

Партийното бюро и секретарят търсят и намират богати форми за ръководство, за контрол и помощ на партийните групи. Периодически изслушват информации от групови отговорници за дейността на групите, водят с тях делови разговори по проблеми, отнасящи се до работата по местоживеене. Контролът и помощта от страна на партийното бюро са предоставени главно на секретаря на първичната организация. Той умее да общува с отговорниците на партийните групи, да им помага, да им подсказва конкретни пътища за изпълнение на една или друга задача.

В грижливо подредените папки на първичната организация наред с другите материали са прикачени и кратки писма от партийния секретар до отговорниците на партийните групи. С тях той ги кани на заседания на партийното бюро или при себе си за възлагане на някои задачи. В тези писма се споменава за какво ще става дума, та да могат предварително да помислят по въпросите, които ще обсъждат. И винаги тези писъмца завършват с напомняне: „Бъдете точен!“ Ето едно такова писмо: „Уведомяваме ви, че на поредното заседание на партийното бюро, което ще се състои на 21 октомври 1980 г. (вторник) от 17,30 часа в служебната стая на партийния секретар (БНБ), първата точка от дневния ред е кратък инструктаж на отговорниците на партийните групи във връзка с предстоящите отчетно-изборни събрания на партийните групи. Бъдете точен!“ Отдолу Ал. Велев си е отбелязал: „Изпратено до всички партийни групови отговорници на 19 октомври 1980 г. по пощата.“ И се подписал.

Digitized by Google

В папките на първичната организация се намират и писъмца до отделни групови отговорници, с които Ал. Велев ги кани на лични разговори за някои нарушения на партийната дисциплина и пр. И под тях с химикал също е отбелязано накратко основното съдържание на разговора и датата, на която се е състоял.

Не се изпускат и други удобни случаи да се канят партийните групови отговорници: на пленарни заседания на общинския партиен комитет, на сесии на общинския народен съвет, на отечественофронтовски съвещания, когато се обсъждат проблеми по местоживеене. Така партийните групови отговорници винаги са запознати с главните задачи, които предстоят да се решават в квартала, знаят точно и своите, и на групите задълженията по тяхното изпълнение.

Голямо внимание се обръща на правилния подбор и на обучението на партийните групови отговорници. Трима от тях са активни борци против фашизма и капитализма, останалите също са с богат организационен опит, висок авторитет и доказани делови качества. Те се обучават в двудневен курс, организиран от общинския партиен комитет заедно с всички партийни групови отговорници. Политическата си подготовка повишават в системата на партийната учебна година в квартала, в предприятията и учрежденията, където работят. Те са организатори и отговарят за участието на комунистите от първичната партийна организация в лекторията „Проблеми на идеологическата борба на съвременния етап". Активно участвуват във всички културно-просветни, политически и други инициативи в квартала съвместно с низовите отечественофронтовски организации.

Огледало на дейността на партийните групи са техните дневници. Сам прецизен в отчетността, партийният секретар изисква от груповите отговорници да водят бележки за всяка инициатива и задача, за качеството на тяхното изпълнение. На системен отчет се водят и партийните поръчения на комунистите от партийните групи.

Под такова вещо и системно ръководство от страна на партийното бюро и секретаря партийните групи дават решаващ принос в борбата на първичната партийна организация и отечественофронтовските организации за превръщане на квартала в образцов. Миналата година в доброволни бригади за хигиенизирането и благоустрояването на района са участвували всички комунисти и граждани от всеки дом. Отработени са 6604 човекодни. Всички добре разбират, че са необходими още много усилия за разхубавяване на квартала. Извършва се голямо строителство след земетресението. А това изисква да се поддържа и чистотата на курортния град. Такава е и една от задачите на партийните групи. В изпълнение на комплексната програма голяма помощ оказва и градският клон на Автокомбината, с който е подписан договор за сътрудничество и взаимна помощ. Помагат и комунистите, които живеят в квартала, но членуват в други първични партийни организации, както и народните съветници. С тях се организират специални срещи по различни въпроси.

Партийните групи бият точно и силно в целта от всички посоки, многостранна е тяхната дейност за реализиране на комплексната програма. Предоставена им е широка възможност за самоинициатива и творчество, в резултат на което всяка група се изявява най-силно в отделна област.

ДА ДОКОСНЕШ ДУШАТА НА ЧОВЕКА

Партийната група в района на 35-а отечественофронтовска организация се „роди" през март 1979 г., по време на всеобщата оживена политическа дейност — предизборната подготовка. И както се е очак-

Digitized by Google

вало, веднага се е включила в тази подготовка и става организатор и ръководител на много политически инициативи. Как и що — това е вече история. Важното е, че групата бързо се оформя като политическа сила в този квартал. И друго е важно. Още в процеса на утвърждаването си тя оформи и свой специфичен облик. За него найнапред искам да разкажа.

Логично е всеки ръководител, било той на колектив или на организация, да внесе в тях част от собственото си „аз", от собствените си наклонности, заложби, стремежи, та дори и страсти. А партийната групова отговорничка Благинка Червенкова е поклонничка на книгите. И тъй като е работила като библиотекарка, знае как се организира масовата работа с хубавата книга.

— Носенето на книги в кварталите е много хубава форма на просветна и възпитателна работа — казва Благинка и убедително доказа своята теза. Дори счита тази форма за важна страна на цялостната идеологическа работа.

В някои организации изпращали деца да разнасят книги по домовете. Но за тази дейност според нея се иска човек да познава книгите и техните читатели. Това не е разносна търговия! Читателят търси събеседник в лицето на този, който му носи книгите, иска да сподели впечатленията си от прочетеното, да чуе неговото мнение.

— Хубаво е да знаеш, че си доставил приятни часове на някого с една интересна книга — споделя тя. — Моите читатели са различни както по възраст, така и по образование и аз се съобразявам с това. Всички са доволни от книгите, които съм им предоставила. С хубавата книга хората се откъсват от всекидневните си грижи, заживяват с радостите и тревогите на героите, учат се от тях, учат и другите.

За децата в квартала също има добра форма за работа с книгата. Това е читателската група. Миналата година в тази група бяха включени 10 деца. Програмата беше изпълнена успешно и завърши с колективно посещение на филм, заснет по една от прочетените книги.

Благинка Червенкова счита, че за своята читателска аудитория може да използва и по-богати форми на работа с книгата. Защо например да не покани и някои писатели на колективно обсъждане на техни произведения? Особено хубаво е, когато книгите се използват във връзка с важни политически събития. Може и в лекторията на отечественофронтовската организация, която тази година е посветена на 1300-годишнината на България.

Петте комунисти от групата и Благинка изглежда са твърде чувствителни личности и добре разбират ролята на емоционалното въздействие, защото в цялостната им дейност в квартала проличава подчертаният стремеж да докосват душата на своите съкварталци, да бъдат с тях и в радост, и в мъка. Затова те обръщат особено внимание на социалистическите граждански ритуали. Създадена е тричленна комисия по ритуалите към отечественофронтовската организация, в която са включени двама от членовете на партийната група.

Денят на родилната помощ по стара традиция е на голяма почит във Велинград. На този ден на всички деца, родени през годината, им казват „бабинчета". Комисията и отечественофронтовските активисти от квартала обхождат домовете, където има „бабинчета", с китки здравец, със скромни подаръци и „поръчение" за три деца.

През първата година от основаването на групата решили да организират осмомартенска седянка. Но нямали средства поради реорганизацията на кварталните отечественофронтовски организации. Тогава събрали предмети от членовете на партийната група и отечественофронтовските активисти и разиграли томбола. Със събраните пари купили това-онова и направили седянка. Било много весело, задушевно, с

Digitized by Google

музика, хора и танци. На седянката били възложени и поръчения на народния съветник. Емоционално и рационално! А следващите години седянките вече се откриват от пионери и всичко е някак по-богато от всяка гледна точка.

С голяма загриженост комунистите от групата и комисията по ритуалите се отнасят към така наречените тъжни ритуали. За погребения се подготвят венци, организират се посещения и се изнасят надгробни слова от името на организацията. Това можеше и да се спести в тези редове, но близките на починалите никога няма да си спестят голямата благодарност, че е почетена паметта на техен скъп покойник, че комунистите и отечественофронтовските активисти са били до тях и в часовете на дълбока мъка.

Подобен е ефектът и от организираните посещения на болни по домовете им. Посетихме един дом с две възрастни болни жени. Едната беше на легло, а другата плетеше.

— Да са живи и здрави, дето ни навестяват, да ни поразтушат малко! — каза старата жена от леглото. — Много, много сме им благодарни!

— А тази книга Благинка ни я донесе — сподели другата и повдигна от масата едно томче. — Чета я на глас и така и двете се разсейваме, да не мислим за болестите и старостта.

Хуманни и благородни са тези прояви на партийната група. Благинка знае тяхната висока цена.

И ако в инициативите на партийната група се включват всички нейни членове, то се дължи, от една страна, на тяхната партийна съвест и дисциплина, а от друга, на организаторските способности на партийната групова отговорничка, на нейния такт и внимание към самите тях. Затова и обществената работа в квартала върви добре. Всяка година се предават хиляди килограми вторични суровини, тонове месо и мляко, организират се много трудови дни за хигиенизирането и благоустрояването на района и т. н.

ГРИЖИ ЗА ПОДРАСТВАЩОТО ПОКОЛЕНИЕ

Отговорник на партийната група в района на 34-а отечественофронтовска организация във Велинград е Димитър Семерджиев. Той е активен борец против фашизма и капитализма, бивш ятак на разложкия партизански отряд „Никола Парапунов“, 65-годишен, прям и делови човек. Обича децата и умее да работи с тях. А с децата се работи най-добре, когато те усетят, че ги обичат и когато им се каже просто и ясно какво трябва да правят. По негова инициатива партийната група съвместно с отечественофронтовската организация непосредствено работи с подрастващото поколение. В това е тяхната сила, с опита в тази област са известни не само в града и окръга, но и в цялата страна, опит, споделен на национално отечественофронтовско съвещание в София от председателя на организацията Димитър Макавеев.

С партийни групови отговорници от шести квартал начело със секретаря на първичната партийна организация Александър Велев посетихме дома на Димитър Макавеев. Разговаряхме с него и с внучката му Лиляна Макавеева, командир на пионерската команда. Малката общественичка ни разказа за дейността на командата. Показа и нейния дневник — една красиво оформена тетрадка, пълна с факти от дейността на малките тимуровци, богато илюстрирана със снимки, които те сами си правят с фотоапарата на командата. Ето какво сподели Д. Макавеев:

— От практика се убедихме, че успехите ни ще бъдат много по-големи и по-обхватни, ако насочим повече вниманието си към подраст-

Digitized by Google

ващото поколение, към децата — живото съкровище на нашата социалистическа родина. Не само затова, че по тоя начин ще подготвим утрешната наша смяна, която достойно ще ни замести, но и затова, че ще осмислим и обогатим идейно съдържанието на нашата работа. Така ще спечелим родителите, близките, роднините на децата като активни деятели за осъществяването на високите идеали на нашата социалистическа съвременност.

Стремежът им е от ранна възраст да приучват децата на общественополезен, колективен труд, да възпитават у тях чувство за отговорност пред обществото, да формират организационни навици. Към тая цел са тръгнали не стихийно, а системно и организирано. На първо място, в близко взаимодействие с първо основно училище и пионерския дом са основали пионерска команда. Тя си има план-програма, в която са включени интересни за децата инициативи. За осъществяването им имат подкрепата на родителите, на кварталната партийна организация, на партийната група, на народния съветник в района. Разбира се, преди всичко се съобразяват с пионерската самодейност, стараят се да развиват тяхната самоинициатива. Без да нарушават пионерското самоуправление, отчитат извършеното, работят и дружат с децата така, че те да виждат в тях съветници и по-възрастни другари.

Пионерската команда единодушно е приела за патрон името на Стела Благоева. Численият ѝ състав се мени всяка година, но не пада под 22-ма и не надхвърля 33-ма членове.

На годишните отчетни събрания на партийната група и на низовата организация на Отечествения фронт се отделя голямо внимание на работата на пионерската команда. Тя се обсъжда задълбочено, приемат се мерки за по-нататъшното ѝ подобряване.

В низовата отечественофронтовска организация са изградили лектория на тема „Семейството — основна клетка на социалистическото общество“, ръководена с вещина и умение от Спаска Пеева — народен учител. С лекторията се създават предпоставки за здрава връзка между родители, деца, пионерска команда, партийна група, ръководство на низовата организация. За клубна база на лекторията и командата използват класни стаи на училището, свободни гаражи и тихи кътове в близкия парк.

Емблемата на командата и нейното име са нарисувани с блажна боя върху асфалта в средата на централната улица на квартала. Там е и сборното място на командата. То като магнит притегля децата. Оттук те с песни и радостни възклицания се отправят на трудови дни за билки, за вторични суровини, на екскурзии и излети. Пак тук, в тихите и прохладни летни вечери се събират пионери и възрастни. Цялата улица кънти от детски смях, песни, игри и веселие. Тук се репетират и литературно-музикалните програми за тържествените вечери.

Командата е поела инициативата за опазване и поддържане на декоративните дръвчета в квартала. Грижи се за чистотата на улиците, измита ги, полива дръвчетата. Заедно с партийната група и актива на 34-а организация децата дадоха 46 трудови дни в помощ на селското стопанство. Събраха и предадоха 108 кг билки, 3621 кг вторични суровини, от които 2820 кг хартия. Помогнаха на някои стопани в прибирането на сеното, в пренасянето на въглища и дърва.

Не по-малко интересна и съдържателна е културната дейност на командата. През лятото тя открила към читалище „Отец Паисий“ читалня на открито. Надписът „Вас ви обслужва команда „Стела Благоева“ е привличал много граждани и гости. Пионерите са дали 186 дежурства.

Digitized by Google

Командата е участвувала в три състезателни рисувания на асфалт, в един рецитал за Ленин, един конкурс за най-хубав горски букет. Във всички прояви тя се е представила добре. Интересно е била организирана срещата с пионери от ГДР, гости на града. С голямо желание децата са се срещнали и със свои другарчета от пионерския дворец в София, участвували са в четири излета в околностите на града, които партийната група и ръководството на низовата организация на Отечествения фронт им организирали.

Със средствата, които децата получили от трудовата си дейност, им организирали екскурзии до Батак, Банско, Разлог и местността „Лепеница". Командата посетила колективно един цирков спектакъл, няколко кинопрожекции.

Представителна група на командата направила посещение на болна жена от квартала, която от 14 години е на легло. От поднесените скромни подаръци и изявената готовност да ѝ оказват помощ и услуги болната и нейните близки се развълнували и трогнати, със сълзи на очи благодарили от сърце на децата. Вълнуват с дълбокото си човешко благородство и други прояви на обич и другарство.

В квартала живее едно момиче с вроден недостатък. Децата не странели от него, но въпреки това то не се приобщавало към тях. Решили в командата да го приобщят в дружния им колектив. Речено-сторено! На един излет в гората децата набрали горски цветя. На връщане се отбили в дома на момичето, окичили косите му с венче планински цветя, прегърнали го и го целунали. „Оттук нататък ти си наша, ти си с нас!", заявили радостно те. Лицето на детето светнало от радост. Отпуснало се свитото му сърце, стоплено от благородната постъпка на децата.

Друго. И сега децата живеят с хубавата си традиция да подготвят и представят детски пиеси. Помагат им самодейци от читалището. Артистите са много, спектаклите — успешни.

За дейността си през пионерското лято командата е получила високо признание. На общо събрание в училището е обявено, че тя е първенец в общината. Сред общите радостни възгласи на присъствуващите командирът на командата прочел призив-обещание до всички пионери в общината. В чест на 1300-годишнината на българската държава и XII конгрес на БКП обещават да работят още по-упорито за по-висок успех в училище, за примерно поведение, да помагат на по-слабите си другарчета, да събират още 681 кг хартия, да участвуват в трудови дни, да носят книги по къщите на стари и болни хора и т. н. Най-важното в обещанието на пионерите е: „За нашата команда няма сезони, няма прекъсване."

Общите дела и успехи все повече обединяват всички от квартала в едно голямо семейство. С една воля, с едно желание: да живеят и работят още по-дружно, да запазят първенството на низовата отечественофронтовска организация, на командата, да се борят за званието „образцов район".

И в другите направления на обществената дейност в квартала партийната група е организирала усилията на комунисти, отечественофронтовци, комсомолци и пионери за постигане на високи резултати.

Център на своята дейност, специфичен облик имат и другите партийни групи в квартала. Едните са по-силни в едно, другите в друго, но всички със своята организаторска и политическа работа активно съдействуват за успешното решаване на задачите по местоживеене, поставени от първичната партийна организация, за укрепване и разширяване на нейното влияние в квартала.

Момчил ГЪРЕВ

Digitized by Google

СТРАНИЦА НА РЕДАКТОРА

ДОВЕРИЕТО

Стори ми се неправдоподобно, неприемливо, но е факт! Разказа го председателят на окръжния съвет на Българските професионални съюзи в Хасково пред отчетно-изборната конференция на окръжната партийна организация. Партийните и профсъюзните дейци, стопанските ръководители във фабрика „Пролет" — Димитровград, чиято продукция се експортира за Съветския съюз, в чест на Двадесет и шестия конгрес на КПСС извършили плодоносна организаторска работа — повишили активността на трудещите се, мобилизирали ги, подтикнали ги към творчески изяви и те обещали до откриването на конгреса на КПСС да изпълнят тримесечния си план. Обещали и изпълнили.

В стопанското обединение, което ги ръководи, научили, че планът е изпълнен предсрочно, зарадвали се, както е редно, и преценили, че могат да ги понатоварят още. Така решили и направили, т. е. преизпълнението обявили за план.

Случаят дава повод за много размисли.

Да речем, че при съставянето на плана специалистите в обединението повече са работили с елките, отколкото с главите си, не са доогледали всичко и са направили пропуски. Допустимо е, човешко е да се греши, когато се работи! И щом грешките се открият, естествено е да се отстранят. Но тук нещата не опират до отстраняване на грешки в плана, а до нещо по-деликатно, следователно и по-сложно. Става дума за доверието, за тази крехка човешка добродетел, която ражда красиви помисли, подтиква към полезни действия, окриля инициативите, укрепва вярата, умножава силите, опложда стремежите. Разбира се, не е за подценяване и материалната страна на въпроса, която дава морално отражение.

Човешките добродетели обаче, както сочи един научен работник, са като полезните гъби — всяка от тях има отровен двойник. Доверието — също. Неговият отровен двойник е измамата. И когато сбъркаш, когато лапнеш от него и блудкавият му вкус ти свие устните, едва ли ще ги отвориш повторно за по-голяма хапка. Щом измамиш веднъж, повече никой не ще ти се довери!

Кой партиен, профсъюзен, стопански ръководител във фабриката след случилото се може да излезе с открито чело пред работниците и да ги поведе в благородна надпревара за спечелване на съревнованието, когато те вече имат горчив опит!

Над такива факти заслужава повече да се замислим. Трябва навреме по-дълбоко да разораваме умовете си и да посаждаме и отглеждаме не отровни двойници, а култивирани добродетели! Ако се налагат корекции, да се отиде при комунистите и заедно с колектива да се решава. Такава е тезата и на Дванадесетия конгрес на БКП: „Всяка промяна на задължителни държавни задачи по инициатива на по-горестояща организация може да се приема само в диалог с ръководствата на комбинатите и предприятията."

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

ЗА ЧЕСТТА

В писмото си до редакцията Славка Атанасова от Пловдив пише: „Научих от моя другар, че партийният член Донка Коджабашева — стоматолог в нашата болница, разпространява, че като ученичка съм била членка на фашистката организация „Бранник". Считам, че това твърдение е груба клевета. То има явна тенденция да ме злепоставя сред служителите на болницата и да опетни моя авторитет като член на партийното бюро и заместник партиен секретар. Поставих този въпрос в заседание на партийното бюро, за да се вземат необходимите мерки. Месеци наред тя не представя никакви доказателства, а отнесла въпроса в районната контролно-ревизионна комисия на БКП. Там отново потвърждава клеветата и посочва трима лъжесвидетели, от които двамата не ме познават, както и аз тях. Изминаха много месеци, всички партийни членове получиха оценки, а само аз и Коджабашева не. Това ме огорчава, а клеветникът през това време продължава да клевети . . ."

В Пловдив и София разговаряхме с много хора. Основно се запознахме и със събраната документация от партийното бюро, възловия партиен комитет и от районната контролно-ревизионна комисия на БКП в район „Васил Коларов" — Пловдив.

1

Какви са фактите и каква е истината? Вярно е, че един случай много месеци е чакал своето разрешение. Но ще бъде несправедливо да обвиняваме партийното бюро, че дълго време са проточили изясняването му. Положени са много усилия, за да се събере фактически материал, който да даде ясна светлина по повдигнатия въпрос. Разговаряно е с много хора. И то не веднъж, а по няколко пъти. Партийният секретар и другите членове на бюрото са отделили много часове от оскъдното си време, не са жалили сили, за да се доберат до истината.

. . . Осем месеца не само д-р Атанасова, но и цялото ѝ семейство е в напрежение, търпи огорчения, с болка понася всичко. И очаква да се сложи край на една неправда, виновникът да получи заслуженото си.

Най-после е свикано партийно събрание. На него се разглежда докладна записка на партийното бюро във връзка с обвинението на Д. Коджабашева, че Сл. Атанасова преди 9. 9. 1944 година е била членка на „Бранник" и това е скрила от партията.

Партийното бюро предлага на вниманието на комунистите богат материал. В него въз основа на официални документи е описан и произходът на Атанасова. Отбелязано е: „Тя е внучка и дъщеря на активни борци против фашизма и капитализма, на стари партийни функционери, членове на партията от 1923 година. Дядо ѝ и баща ѝ са малтретирани от фашистката власт, жестоко инквизирани в полицейските участъци и съдени по ЗЗД. Те саятаци и помагачи на Съби Димитров, Владимир Зографов, Спас Георгиев и Владимир Замфиров. Интернирани са от родния им град Сливен. Именно по тези причини Славка в своето детство е била принудена да живее и учи при родителите на майка ѝ в Пловдив."

И по-нататък четем: „Късната реакция на Д. Коджабашева, въпреки че самата тя е участвувала в избирането на Атанасова в партийното бюро, като партиен секретар и последните три години като заместник партиен секретар, както и нейното изявление, че: „Никога няма да ѝ простя за гдето ме тормозеше като партиен секретар", дават основание на партийното бюро да счита, че тук става дума за отмъщение към член от нашия колектив, въпреки изричното указание замяната на пар

Digitized by Google

тийните членски книжки да не се превръща в саморазправа.

Партийното бюро счита, че Д. Коджабашева неоснователно обвинява Сл. Атанасова за членство в „Бранник" и оклеветявайки я пред първичната партийна организация и колектива, грубо нарушава Устава на БКП..."

— Коджабашева е тръгнала по нечисти пътища — говори Огнянов. — В най-трудните моменти от живота на организацията и болницата д-р Атанасова като комунист даде много за нейното укрепване. Какво представляваше стоматологично отделение? Колко забележки, мъмрения, постоянни разправии! Но партийното бюро и Атанасова винаги бяха на своето място. Тук нещата почиват на лична амбиция. Мога с чиста съвест да кажа, че Атанасова е оклеветена.

— От това, което чухме — заяви Н. Дрындаров, — съм убеден, че Коджабашева си е послужила с клевета.

Д. Коджабашева на няколко пъти взема думата. Отново изтъква, че изнесеното от нея за Атанасова е истина. И то пред лицето на цялата партийна организация, пред тези, с които дружи всеки ден. Обаче премълчава отправеното ѝ сериозно обвинение, че търси саморазправа тогава, когато партията прави оценка на всички комунисти. Събранието решава:

1. Отхвърля като неоснователно обвинението срещу Сл. Атанасова за членство в „Бранник".

2. За грубо нарушение на Устава на БКП и оклеветяване на партиен член Д. Коджабашева да бъде изключена от редовете на партията.

2

Защо обвинителката насочва острието си към Атанасова?

Използван е удобен момент. Започва замяната на партийните членски книжки. Подходящ случай за отмъщение. Пред д-р Баева тя заявява: „Откакто Атанасова е партиен секретар, от нея съм видяла много злини. Тогава ме наказаха. Сега е дошло време да я ударя."

Но в какво се изразяват тези „злини"?

На 21 май 1976 година например партийното бюро в болницата се занимава със състоянието на трудовата дисциплина и влошаването на обстановката в стоматологично отделение. И то в присъствието на комунистите от посочения сектор. Обърнато е внимание на шест души, в това число и на д-р Коджабашева, за създаването на недобра атмосфера в колектива. Същевременно те са предупредени, че ако положението не се измени, ще бъдат взети по-строги мерки.

Може би тези и някои други подобни случаи са една от причините, които са накарали Д. Коджабашева така упорито и с най-различни средства да се стреми да опетни човека, с когото е била в много близки връзки...

По-късно бюрото на районната контролно-ревизионна комисия на БКП въз основа на жалба от Д. Коджабашева приема решение, с което видоизменя наложеното наказание от партийната организация на „строго мъмрене с предупреждение". Мотиви: поради това, че не може да се докаже по безспорен начин членството на Сл. Атанасова в организация „Бранник" и че Д. Коджабашева е допуснала сериозна слабост, като е станала причина този въпрос да излезе извън рамките на първичната партийна организация и болницата, което се е отразило сериозно на психоклимата в колектива, а също така, че Д. Коджабашева... (изрежда се обществено-политическата ѝ дейност).

3

Дълго, много време отделихме, за да се взираме в документа на бюрото на комисията. Оглеждахме го от всички страни. Стремяхме се да вникнем във всички негови оценки и заключения. Искахме да открием как един партиен орган помага за укрепването ръководната роля на една първична партийна организация и на комунистите. Нас не ни смущаваше степента на наказанието, наложено от бюрото на районната контролно-ревизионна комисия. Разбира се, то трябва да съответствува на провинението, но в случая не това беше най-важното. Питахме се: „Нима постъпката на Д. Коджабашева може да се оприличи само със записаното в решението: „станала причина този въпрос да излезе извън рамките на първичната партийна организация и болницата"? Няма ли по-тежки провинения, които е трябвало да намерят заслужено място в мотивировката на наказанието?"

Как да приемем някои постановки в решението на бюрото на районната контролно-ревизионна комисия на БКП? Записано е, че не може да се докаже по безспорен начин членството на Сл. Атанасова във фашистката организация „Бранник". Има ли действително източници, които биха оборили това твърдение? Да дадем думата на фактите...

В писмото си до районната контролно-ревизионна комисия Д. Коджабашева пише: „Сл. Атанасова преди 9. 9. 1944 година беше член на „Бранник" и носеше бранническа униформа." Посочва и шест лица, които ще докажат обвинението ѝ.

Безспорно е от събрания писмен материал в първичната партийна организация и в районната контролно-ревизионна комисия на партията, че шест съученички на Атанасова и четири други лица, които я познават още от ранната ѝ възраст, са категорични, че тя никога не е членувала във фашистката организация „Бранник". Напротив, те я изтъкват като човек с прогресивни разбирания още от ученическите ѝ години, дружала с деца на известни комунисти, закърмена с бащинския си комунистически идеал, изградила се е като честен, достоен гражданин на родината ни, с

Digitized by Google

будно обществено съзнание. В официален документ е записано: „Няма данни Славка Атанасова да е членувала в организация „Бранник.“ Само двама души, посочени от Коджабашева, по-категорично твърдят, че тя е била бранничка. Характерно е, че записаното от тях е дадено съвсем лаконично. Има и лица, посочени от обвинителката, които не са на нейното становище.

Как бихме могли да си обясним и следните факти, ако приемем, че твърдението на Коджабашева е вярно?

На 14 ноември 1943 година като ученичка Д. Коджабашева подарява своя снимка на Сл. Атанасова с надпис: „На сладкото Слави за спомен от Дочето.“ Как е сторила това? Нали по думите на нейн свидетел са били предупредени да се пазят от нея?...

Д. Коджабашева говори, че преди 7—8 години в техния колектив по нейно настояване била назначена д-р Атанасова. Нямаме основание да се съмняваме, че когато е гарантирала за Атанасова, не е знаела, че последната е била „бранничка“. А може би тогава този факт не е съществувал? Иначе не бихме могли да дадем точен отговор на въпроса.

Решението на бюрото на районната контролно-ревизионна комисия обаче подсказва, че има съмнение в качеството и количеството на доказателствения материал. То проличава и в някои от изказванията на заседанието на бюрото.

Известно е, че установяването на истината в процеса на проучването на делото на санкциониран комунист, а и при разглеждането му в партийния орган се осъществява по пътя на доказване на обстоятелствата, съвкупността на които съставляват предмет на изследването на вината. Същността на доказването се заключава в събиране, изследване и оценка на доказателствата. Чрез това се открива истината.

Понякога се забравя едно много важно обстоятелство, че доказателството е средство за убеждаване в истината, но не и средство за създаване на истината.

Събирането на доказателствата е първият етап от работата с доказването в процеса на обсъждането на даденото партийно дело. Откриването на доказателствата предполага оценка на фактическите данни, които ще имат значение след задълбочено изследване.

Един момент е много важен, когато се работи с доказателствения материал. За да се оперира с доказателствата, е нужно те да се изучат, изследват. И то не само от работната група, която е проучвала делото, а и от членовете на бюрото на партийния орган, които ще се произнасят по делото. Това е трудно, иска се време, но то ще позволи те по-задълбочено да вникнат в отделните документи, по-добре да се ориентират в същността на конкретното обвинение, в доказателствения материал.

Понякога това е почти невъзможно. Затова е наложително всяко дело, преди да се внесе за обсъждане в съответния орган, да се подготвя много добре. При това положение в заседанието ще се разглежда степента на наказанието, а не верността на един или друг доказателствен материал.

Още един момент от решението на бюрото на районната контролно-ревизионна комисия показва, че има известен пропуск при изучаването и обсъждането делото на провинил се комунист. Въпросът е за пълнотата на доказателствата, за обективността и точността при отмерването на всеки факт. А това е съществен елемент за установяване на истината. Оттам произтича и задачата на хората, които проверяват случая, да установяват обективно истината. Ако твърдението на проверяващия носи характер на вероятност, това означава, че събраните доказателства са недостатъчни, че процесът на доказването не е завършен, защото в крайна сметка вероятното твърдение не може да бъде основа за решение на партиен орган. Ако бегле вникнато по-обстойно в доказателственият материал, нямаше в решението да се запише, че „по безспорен начин не може да се докаже...“ Отбелязаното е много опасно. Защото коя е гаранцията при това положение, че след време някоя „доброжелателна“ личност няма отново да наруши спокойствието и мирния труд на един партиен член, който сега свято защищава своята чест, честта на комуниста. И за нея е готов да направи всичко.

Нима всичко гореизложено е недостатъчно, за да обори „сигнала“ на Д. Коджабашева? Редно ли е въз основа главно на твърдението на двама души, които са имали близък допир с Атанасова, да се поражда съмнение към нея, когато съученичките ѝ и тези, които са имали постоянен контакт с нея, категорично отричат изнесеното от Коджабашева? В подкрепа на нашите мисли са и някои от изказванията в бюрото на районната контролно-ревизионна комисия. Там Н. Кузманов казва: „Сигналът за Славка Атанасова, че била бранничка, не можа да се докаже. И наистина от това, което чухме, обвиненията са неоснователни.“ Пак в това заседание Ек. Тосева — председателка на комисията, заявява: „Обвиненията за д-р Славка Атанасова не се потвърдиха.“

Неоспоримо доказателства. Те се крият в обилната събрана документация и в думите на председателката на районната контролно-ревизионна комисия. И като заключение в решението на бюрото е записано: „Не можа да се докаже по безспорен начин.“ Остава нещо „спорно“. В случая думите на Ек. Тосева нямат пълно покритие с отбелязаното в решението. Щем-ни се от описания случай да припомним и още нещо — кой трябва да доказва?

Не бихме могли да твърдим, че това е неизвестно. Фактите обаче показват, че тук и там се иска това да се извършва от обвиненото лице. Крайно неправилно! Нали само един път — доказва този, който обвинява. Той е длъжен да представи неоспорим доказателствен материал, а не само сухи твърдения, голи приказки, обо-

Digitized by Google

фрази, които не доказват нищо. Ако той не е в състояние да извърши това, би трябвало да му се търси отговорност. Тъй както повеляват Уставът на БКП и социалистическите закони.

4

Няма съмнение, че лицата, които са били натоварени да изясняват случая, знаят, че техен дълг е непременно да установят същността на истината, а също така и несъстоятелните упреци. И това трябва ясно и недвусмислено да намери място в решението по разглежданото партийно дело.

Когато човек погледне решението на бюрото на комисията, остава с впечатление, че се изпускат някои факти и по тях не се взема отношение. И то главно тези, които е установила и първичната партийна организация. И записала, че изключва от партийните редове Д. Коджабашева за клеветничество.

„Сигнал" или клевета е деянието на Д. Коджабашева? Нима постъпките ѝ са породени от комунистическа принципност и от стремеж да се спазват Уставът на БКП и комунистическият морал? По този въпрос бюрото на районната контролно-ревизионна комисия не дава отговор.

Първичната партийна организация счита, че това е клевета. Ако приемем по думите на обвинителката, че това е само „сигнал", как бихме могли да квалифицираме някои нейни действия?

Да се проявява политическа бдителност от страна на комунистите и всички трудещи се е нужно и полезно. Но когато се надхвърлят съответните граници, се отива стремглаво към пропастта. Още повече, когато стрелите се насочват към честни хора.

В болницата и вън от нея Коджабашева разпространява версията си против Атанасова. И не само това. В своите деяния тя заангажирва и други хора, някои от които помежду си са в близки родствени връзки. Тя включва всичките си сили, за да доказва своето твърдение. Пред партийното бюро и на други места заявява, че има снимка на Атанасова в бранническа униформа и ще я покаже. Подканват я много пъти да стори това, но тя все отлага?!

Защо постъпва така? Да сее недоверие, да разколебава вярата на отделни хора към нея. И в крайна сметка да постигне целта си.

Това деяние „сигнал" ли е?

Мира не дава на Коджабашева фактът, че няма откъде да измисли снимка, в която Славка да е в бранническа униформа. Но веднъж пуснала тази лъжа, тя трябва да я отстоява, да търси свои поддръжници. Те вместо да ѝ дадат правилен съвет, да я спрат, обратно, хващат се ръка за ръка.

Това „сигнал" ли е?

Коджабашева и Таня Стамова ходят на „гости" в свои съученички от голямо „уважение" към тях. Прекрачват прага на лица, с които в продължение на 35 години са се виждали не повече от два, три пъти. Измислят различни претексти за посещенията си, но целта е една — да се поровят в снимки от ученическите им години, за да открият Славка в „бранническа" униформа. Напразни усилия!...

Това „сигнал" ли е?

Уви! Нито на партийното събрание, нито в районната контролно-ревизионна комисия, а и до ден-днешен въпросната снимка не се появява.

Напомняме този факт, а има и други от подобен род, защото той не е маловажен и е документиран в папките по делото на Коджабашева и в изясняването на случая с Атанасова. Само той е бил достатъчен, за да се видят нечестните средства на клеветата. Това е трябвало да подскаже на бюрото на комисията, че подобни факти заслужават по-голямо внимание. Още повече, когато са дела на комунисти, на хора, които с всяка своя стъпка трябва да служат за пример на останалите.

Нима всички тези неща са случайно явление? В себе си те крият нещо, което е трябвало да бъде открито. И да намери място в решението на бюрото на комисията. Защото то щеше да подействува възпитателно както на провинилата се личност, така и на други хора, които изпадат в подобно положение.

5

Принципът „Без вина няма наказателна отговорност" с пълна сила важи и в партийната практика при определяне наказанието на провинили се комунисти.

Естествено е, че основно задължение на хората, които ще се произнасят по даденото партийно дело, е да установят вината на съответното лице. Защото вината на човека, нейният характер и степен имат решаващо значение за размера на наказанието. Степента от своя страна се обуславя от обективните и субективните свойства на извършеното деяние и неговите последици при конкретните обстоятелства на осъществяването му.

Първичната партийна организация и партийните органи, когато обсъждат поведението на провинил се комунист, са длъжни да помнят едно — решават човешка съдба. И да съблюдават всички изисквания на Устава на БКП.

Отмерването на наказанието е в действителност отмерване на вината. Определянето на наказателната санкция е една от най-трудните задачи. Това предполага дълбоко проникване в потайните гънки на човешката душа, да се опознае цялата личност, характерът, миналото и настоящето на лицето, неговото поведение преди и след извършване на деянието, да се знае много добре Уставът на партията и съответните нормативни документи. И в пика-

Digitized by Google

къв случай да не се действува с предубеждение, от безпринципни позиции. Това ще позволи по-точно да се отмери и да се приложи най-справедливата мярка.

Деянията на Д. Коджабашева са непартийни. Те започват от момента на скалъпената и пусната от нея клевета, оплитат се с редица интриги, шантажиране, заангажирват се и други хора, които в една или друга степен имат определена вина и би трябвало да им се търси отговорност.

Не трябва да се забравя, че съучастникът е не само причинител, но и съвиновник. В случая имаме умишлено съучастие в умишлена клевета.

Могат ли посочените лица да се освободят от съучастие?

Не! Защото те не са се отрекли от своето участие, за да се предотврати непартийното деяние, което безспорно е наказуемо и по нашите социалистически закони и комунистическия морал.

Редно беше да се вземе отношение към съучастниците на Коджабашева, към тези, които са тръгнали с непартийни средства да петнят едно честно семейство. Това обаче бюрото на комисията е изпуснало от своя поглед.

Не се и съмняваме, че всички тези въпроси са стигнали до бюрото на комисията. Още повече, че почти всички от тях са документирани. Недоумяваме обаче защо не се взема отношение по тях. Защото въпросът опира до възпитателното въздействие на приетия документ. Не знаем какви фактори са оказали влияние при решаването на жалбата на Коджабашева, но определено можем да кажем, че в решението на бюрото на комисията има празнота.

Контролно-ревизионната комисия на БКП е партиен орган, на който комунистите са гласували голямо доверие и се отнасят с дълбока вяра към дейността ѝ. В нейно лице те виждат партийната Темида.

Не искаме да бъдем категорични, но ни се струва, че в този си вид решението на бюрото на районната контролно-ревизионна комисия на БКП трудно би могло да изиграе определената му роля — възпитателно да въздействува на провинилия се партиен член, на първичната партийна организация и трудовия колектив. А това е основното му предназначение. Хората в болницата малко или повече са запознати с този случай. Те навярно очакват истината и комунистическата справедливост.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

ОТ КОНГРЕС ДО КОНГРЕС

ЕВГЕНИ ТАРАСОВ
кандидат на философските науки

ЕДИНЕН ИНФОРМАЦИОНЕН ДЕН

Характерна традиция за КПСС от момента на нейното основаване е единният политически ден. На всички етапи от своята дейност партията е отделяла най-голямо внимание на идейно-политическата работа сред масите. А нейните форми са се разработвали и използвали, като са вземани под внимание конкретноисторическата обстановка, реалността и необходимостта на времето. Провеждането на единните политически дни се отнася към числото на такива форми, които след XXV конгрес на КПСС получиха широко разпространение в партийните организации и които отговориха на изискванията на трудещите се. Те развиват линията на партията за повишаване равнището на информираността на съветските хора, за задълбочаване връзките на пропагандистко-агитационната работа с живота, за активно участие в тях на ръководните кадри.

В постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшно подобряване на идеологическата и политико-възпитателната работа" (1979 г.) е одобрена практиката за провеждане на единни политически дни. Както е отбелязано в този документ, в центъра на информационната работа трябва да бъдат най-животрептящите въпроси на вътрешния и международния живот: борбата за повишаване ефективността на производството и качеството на работата, укрепването на дисциплината и организираността, възпитанието на непримиримост към антиобществените прояви, вражеската идеология и морал. ЦК на КПСС ориентира партийните комитети към това — нито един въпрос, който вълнува трудещите се, да не остане без отговор. Характерна особеност на организацията на единните политически дни е участието в тях на членовете на ЦК на КПСС, на ЦК на комунистическите партии на съюзните републики, на ръководни партийни, съветски, профсъюзни, комсомолски и стопански ръководители. Достатъчно е да се каже, че сега като докладчици от партийните комитети излизат повече от 300 хиляди ръководни работници в страната (те играят ръководната роля по време на единните политически дни).

Хиляди докладчици, лектори и други идеологически работници се отправят в този ден към трудовите колективи и опорните пунктове за възпитателна работа по местоживеене на трудещите се с единна тематика за края, областта, града и района. Тази идеологическа работа се подготвя своевременно. Предварително се поставя план-график и обявление за провеждане на единния политически ден в колективите и по местоживеене. В помощ на докладчиците, лекторите, политинформаторите и агитаторите се разработва необходимият спомагателен материал, който съдържа подбрани факти, цифрови данни и методически указания. Организира се проверка и анализ на въпросите, които интересуват трудещите се, и въз основа на това се подготвят ориентировки за изказващите се — примерни отговори.

Тематиката на единните политически дни се определя, като се имат предвид остротата на въпросите на политическия живот и конкретните задачи. Например на един политически ден в Москва се обсъди въпросът за хода на изпълнение постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшното подобряване на идеологическата и политико-възпитателната работа", в Горкиевска област — за използването в предприятията на производствените мощности, в Житомирска област — съветския начин на живот. На много места по време на единния политически ден в колективите и по местоживеене се изказват по трима-че-

Digitized by Google

тирима докладчици, пропагандисти. Това осигурява информиране по редица въпроси — международното положение, изпълнението на държавните планове и социалистическите задължения, правопорядъка, състоянието на трудовата дисциплина и т. н.

Като правило, когато се провежда единният политически ден, се постига идеологическо влияние върху значителна част от населението. Например в Горкиевска област се изказват през този ден повече от 5 хиляди ръководни работници, а аудиторията се състои от около 500 хил. души. Като се вземе под внимание, че след това непременно ще се обмени информация между хората, става ясно какъв значителен информационен ефект има тази форма на идейно-политическа работа.

Действеността на политическия ден се повишава, затова защото след провеждането му партийните комитети обобщават въпросите, критиката и бележките на трудещите се. От резултатите на политическия ден се изготвят записки на отделите „Пропаганда и агитация", които се разглеждат от секретариатите на областните и краевите комитети и се приемат съответни решения. Следващият политически ден обикновено започва с информация за изпълнение на предложенията и бележките на трудещите се. Това позволява по-пълно да се вземат под внимание въпросите, мненията на хората, повишава техния интерес към изказванията на ръководните работници, укрепва връзките на партийните организации с масите.

При организацията на единните политически дни голяма роля играят средствата за масова информация и пропаганда. Например вестник „Алтайска правда" има постоянна рубрика „За единен краеви политически ден". В него се дава информация за резултатите, публикува се темата на поредната среща, препоръчва се необходимият материал. Същата работа извършват краевите радио и телевизия.

В краевите, областните и районните партийни организации е натрупан богат опит за провеждането на единните политически дни, намерени са нови форми. В град Перм например с голяма популярност се ползват информационните конференции, вечерите на въпроси и отговори по местоживеене. Към всеки микрорайон на града са прикрепени няколко първични партийни организации, като се определя една водеща. Във всеки микрорайон са създадени обществени съвети от представители на партийните, съветските, профсъюзните и комсомолските органи и организации, на администрацията на предприятията, на депутатите, учителите, работниците от милицията, дружинниците, на другарските съдилища, агитаторите. Тези съвети съвместно с районните партийни комитети обсъждат резултатите от срещите и вземат съответни решения.

Заслужава внимание и практиката за провеждане на единния политически ден в общежитията. Ето как е преминал такъв политически ден в едно младежко общежитие в гр. Волжск. Предварително поставеното съобщение гласяло, че беседата на тема „Да работим без изоставащи" ще се проведе от началника на управление „Волгоградхидрострой"; от секретаря на партийния комитет, от секретаря на комитета на Комсомола. Непосредствено преди срещата докладчиците разгледали битовите помещения на общежитието, минали по стаите, беседвали с младежите, изслушали техните молби и искания? При следващите срещи в червения кът се изказали не само ръководители, но и млади работници, станала жива обмяна на мнения. Взетите след такива срещи мерки за осъществяване на изказаните желания способстват за повишаване авторитета не само на тази форма на идеологическа работа, но и на партийната организация като цяло. Която осъществява единния политически ден, благотворно влияят на морално-психическия климат в колектива.

Размахът, който се осъществи на практика при единния политически ден, постави обаче пред партийните комитети също редица проблеми, в това число създаването на информационна база. За тази цел в много краеве и области, райони, градове при големите партийни комитети са създадени информационно-пропагандистки центрове, домове за научно-техническа и политическа информация. В тях се събира нужната информация за живота на даден регион, на конкретен трудов колектив. В кабинетите за челен опит и за партийна работа на районните и градските комитети на партията се завеждат картотека и фактологически досиета, които съдържат разнообразен материал по въпроса на стопанското и културното строителство, по вътрешнопартийната работа, оформят се електрифицирани информационни карти, схеми, автоматизирани справочници и т. н.

В кабинетите на Ленинския районен комитет на КПСС в Московска област има комплекти от материали за пропагандисти, докладчици, лектори и политинформатори.

Идеологическите работници намират в тях справочен и методологически материал по темата на предстоящия политически ден, списък с допълнителна литература, съвети как да се използват техническите средства, нагледните пособия. В кабинета по пропаганда на челния опит се намират механизирани приспособления за демонстриране на схеми и таблици, които съдържат богат фактически материал за развитието на промишлеността и селското стопанство в района, за изпълнението на плановете и социалистическите задължения. Това по-добре ориентира идеологическия актив и го информира по конкретни въпроси от местния живот, допринася по-солидно да се готви за провеждане на единния политически ден. В редица партийни комитети (например в Пролетарския районен комитет на КПСС — Москва) са създадени комисии за провеждане на тези мероприятия, което подобрява тяхната организация

Digitized by Google

и засилва координиращата роля на районните и градските комитети на партията.

Опитът на партийните организации на Съветския съюз показва, че единният политически ден е успешна форма на работа, подсказана от постиженията и отговаряща на постановката на КПСС за по-ефективно използване възможностите на разговора за възпитанието на хората, за повишаване на тяхната трудова и обществено-политическа активност.

КОМПЛЕКСНОТО ПЛАНИРАНЕ

Научният подход във всички обществени процеси е най-важната черта на ленинския стил на работа на КПСС, негова определяща особеност. Научният характер на партийната работа се обуславя от характера и същността на КПСС като партия на научния комунизъм, като резултат от съединяването на революционната теория с работническото движение. В концентриран, най-общ вид научният подход в партийната работа е организация на вътрешнопартийния живот и на ръководната дейност на КПСС на основата на познанието, като се вземе под внимание умелото използване на закономерностите на развитието на социалистическото общество и на самата партия, като своевременно се разкрива и се съобразява с новите потребности и тенденции, безусловно осъществява ленинските принципи и норми на партиен живот, използва в партийната работа най-новите постижения на науката и челния опит. Този принцип постоянно се развива и обогатява, усъвършенстват се неговите форми. Една от тези форми стана практика за комплексното перспективно планиране на партийната работа, която получи широко разпространение след XXV конгрес на КПСС.

Многообразен е кръгът от проблеми, които обхващат комплексното планиране. В плана на Оренбургския областен комитет на партията по осигуряване изпълнението на решенията на XXV конгрес на КПСС намериха отражение въпросите за общото ръководство на партийно-политическата работа, за осигуряване изпълнението на плановете на промишленото и селскостопанското производство, за капиталното строителство, за търговията и битовото обслужване, осигуряване на социалистическата законност и правопорядък, за развитие на всеобщото средно, професионално-техническо, средно специално и висше образование, за културното обслужване на трудещите се, за осъществяване на комплексен подход в идейновъзпитателната работа.

Този план насочваше областната партийна организация да използва организационни и идеологически средства при решаване на много конкретни задачи. Към тях се отнасяха усъвършенстването на работата с кадрите, контролът и проверката на изпълнението, планирането на всички равнища на ръководство и управление, провеждането на партийни и работнически събрания с единен дневен ред и на научно-практически конференции, създаването на школи за челен опит, усъвършенстването организацията на социалистическото съревнование, на партийното обучение, икономическото образование, лекционната пропаганда, на агитационно-масовата работа и др. Областният комитет на партията с такъв подход целенасочено направляваше цялата практическа работа по изпълнение на общопартийните директиви.

Много партийни комитети в допълнение към общите планове изготвят и осъществяват комплексни програми за работа по отделни направления, които изискват особено внимание и повишаване на партийното влияние. Например през 1978 г. на пленум на ЦК на Комунистическата партия на Белорусия се утвърди комплексен план за работа по комунистическото възпитание на младежите от републиката. В подготовката му взеха участие всички отдели на ЦК на партията, ЦК на ЛКСМ на Белорусия, профсъюзите, 53 министерства и ведомства. Планът с 5 раздела стана концентриран израз на научнообосновани, всестранно обмислени мерки, които трябвало да се осъществят през 1978—1980 година по идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на младежите. Успешното изпълнение на плана изигра важна роля за обединяване усилията на всички организации, ведомства и на трудовите колективи. Широко е разпространена практиката за приемане на комплексни планове на партийните комитети за ускоряване на научно-техническия прогрес, повишаване производителността на труда, подобряване качеството на произвежданата продукция и др.

Комплексното планиране на социално-икономическото развитие на колективите и регионите стана ефективна форма при използването на научния подход. Такива планове сега имат около 70 хиляди трудови колективи. Това планиране осигурява комплексен подход при ръководството на обществения живот, помага да се решат въпросите на икономическото и социалното развитие в тяхното единство и взаимовръзка.

Научният подход е немислим, без да се използват най-новите постижения в много отрасли на знанията, без дълбоко да се овладяват съвременните методи на управление, без систематически да се изучава и разпространява положителният опит. Например ЦК на Комунистическата партия на Белорусия одобри опита на партийната организация на витебското обединение „Монолит“ по внедряване на комплексна система за управление при ефективността на производството и качеството на продукцията. Вниманието на целия колектив по инициатива на партийната организация се съсредоточи върху постиженията на крайните резултати. Разработени бяха основни програми на системата: „Ефективност“, „Качество“ „Научно-техническа база“, „Колектив“. Всяка от тях съдържа три раздела: икономически, идеологически и органи-

Digitized by Google

зационен. Определени бяха ръководители и организатори за изпълнение на програмите, а в тяхна помощ са създадени обществени органи (комисии, съвети, агитколективи, школи за комунистически труд, редколегии и др.).

Партийната организация извърши голяма организационно-политическа работа, за да може всеки ръководител, всеки комунист, всеки трудещ се да действува творчески и целеустремено. Всички ръководители разработиха специални, т. нар. „карти на ръководителя", в които освен задълженията и пълномощията се определя и отговорността за осъществяване на конкретните програми. Във всички цехове са поставени „екрани" за хода на изпълнение на програмите. В резултат на тези мерки и на използването на други форми и методи на идейновъзпитателната и организаторската работа колективът на обединението постигна значителни успехи, стана един от най-добрите в предприятията на републиката: обемът на производството за 1976—1978 година нарасна с 58 на сто, фондообразуването се увеличи с 15 процента, относителното тегло на качествената продукция нарасна до 82,4 процента. Тези резултати превишиха държавните планови задания, а също така нивото, което е предвидено от комплексната система.

Рационалната организация на труда на работниците от партийните органи стана важен фактор за подготовка и реализация на комплексните планове на партийната работа, която се провежда по много направления. В Узбекистан широка известност получи опитът на Ленинския градски комитет на партията по внедряване на научната организация на труда в работата на партийния апарат. Анализът на създадената практика показа, от една страна, че около 40 процента от първичните партийни организации оставаха извън контрола на градския комитет, а от друга — отчетите на част от организациите често са изслушвани по 2—3 пъти годишно и тяхната работа се изучаваше от отделите неднократно.

Въз основа на тези данни са внесени поправки в плановете за работа на градския комитет. Особено внимание се отдели за оказване помощ на първичните партийни организации. В градския комитет се създадоха кабинети по организационно-партийна и масово-политическа работа, групи за социологически изследвания. Разработена е и успешно се осъществява система за обучение на партийните кадри със съвременни методи на управление, с ефективни форми и методи на партийната работа.

Разработени са положения за функционалните задължения на отделите и на всеки работник с цел да се подобри стилът на работа на градския комитет. Това помогна да се ликвидира паралелизмът в работата, да се повиши личната отговорност за поръчаното дело. Проведеният анализ за използване на работното време на инструкторите показа, че само една четвърт от него са губили за организаторска работа по места, повече от 40 процента — за съвещания, справки, подготовка на проекти за документи, а останалото време — за набиране на информация, телефонни разговори.

За по-рационална организация на труда на апарата на градския комитет се разработи регламент за работата на бюрото, за провеждането на съвещания, единен график за провеждане на мероприятия. Установиха се постоянни дни за заседания на ръководните органи на другите градски организации. Градският комитет започна да провежда всичките си мероприятия през втората половина на деня. Утвърди се практиката бюрото съвместно с отделите два дена преди заседание да определят времето за обсъждане на всеки въпрос, кръга на поканените лица — това съкращава времето за пребиваване в градския комитет на ръководителите и активистите на партийните организации. Съвещанията на апарата се провеждат всяка седмица в понеделник. Два пъти в месеца има секретарски час, на който секретарите на първичните организации получават нова информация, поръчения от градския комитет, обменя се опит. В градския комитет широко се използва съвременна оргтехника: установена е селекторна връзка с всички работници от апарата, използват се магнитофони, технически средства за набиране и обработка на информация, електронноизчислителна машина.

За усъвършенствуване стила на работа допринасят всички тези мероприятия, като освобождават повече време и сили за непосредствена работа в трудовите колективи, за изучаване и пропагандиране на челния опит в партийната работа.

Комплексното перспективно планиране на партийната работа следователно е съставната част на принципа на научния подход. То е продиктувано от самата логика на общественото развитие, същността и значението на партията като политически ръководител на съветското общество. Дейността на КПСС на научни основи по думите на Ленин винаги позволява на партията да провежда своята работа в съответствие с диалектиката на общественото развитие.

Digitized by Google

НРАВСТВЕНАТА КУЛТУРА

проф. д-р ГЕНО ЦОНКОВ

Характерна особеност на социализма е ускореното развитие на всички негови процеси, в това число и на нравствената култура на народа. И в моралната сфера социалистическата революция в нашата страна предизвика прелом, скок към по-висша култура. Специфичното място и роля на моралната социалистическа култура да участвува като фактор, двигател и едновременно като резултат във всички социални дейности и отношения, процеси, улеснява ускорените темпове на нейното развитие заедно с движението на трудовите, икономическите, социално-битовите, политическите, правните и други фактори и страни на обществото. Но едновременно не може да не отчетем, че нравствената култура е най-дълбоко свързана и намира практически израз и в различните видове обичаи, традиции. А те са най-устойчивата, трайна и трудно изменчива социална действителност. По тази причина днес в нашата страна в едни сфери на обществото — техническата, строителната, производствената, образователната, художествената, научно-творческата и пр., културата сравнително бързо се развива. Тук тя има нови големи завоевания, служи като мощен стимулатор и организатор на трудолюбието, на дерзанието, на търсенето на новото, на създаването. В тези сфери моралната активност е на нужната висота, за да се твори. И в същото време срещат се понякога прояви на безотговорност на отделни хора към обществената собственост, към качеството на продукцията или пък навикът да се работи на ниско организационно равнище. Тези неща основателно будят тревога, предизвикват размисъл, действие за преодоляването им.

За приложението на икономическия подход и новия икономически механизъм при решаване на стопанските задачи, при усъвършенствуването на организацията на труда и планирането, при рязкото повишаване на ефективността от всеки вид труд и качеството на продукцията вече не е достатъчна разяснителната дейност, просветата, за да се предизвика съвестта и отговорността на всеки. Необходими са мерките на социалистическата организация на труда, на икономическия подход и новия икономически механизъм, които точно определят задачите на отделната личност, сочат мерките и показателите за тяхното ефективно и качествено изпълнение, осигуряват строг контрол и възнаграждение по крайните резултати от работата на всекиго.

Идеологическата дейност е жизнено необходима за извисяването на всеки член на нашето общество — тя трябва да осигури по-висока социалистическа нравствена култура, която да способствува за постигането на по-добра организация, по-съвършени методи на всяко работно място и преди всичко — по-високи трудови показатели. Усъвършенствуването на социалистическата организация на труда върху основата на новия икономически механизъм днес е най-мощният фактор за развитието на нравствената култура, защото те обединяват в себе си трудовите, техническите, научните, политическите, правните, моралните, културно-естетическите изисквания на обществото. Съвършената организация на труда днес, която отговаря на критериите, които издига научно-техническата революция, сама по себе си твори най-добрите социални условия и стимули за развитие на нравствената култура, защото тя не само поставя най-високи морални изисквания към личността, но я и заставя да се самоусъвършенствува, създава съответния социален климат за това.

Както бе посочено на XII партиен конгрес, у нас вече се създадоха мощни икономически и политически предпоставки за активно усъвършенствуване на такива форми на нравствената култура като съзнанието и способността да се осигури висока организираност, ефективност и качество на личния труд, отговорност и дисциплина. Изградените вече комплексни по своята същност икономически и социални механизми способствуват за нравственото развитие на по-високо равнище на всеки човек в нашата страна. Върху тях се усъвършенствуват сега и такива върхове на со-

Digitized by Google

циалистическата нравствена култура на отделния човек като способността с достойнство и чест той да изпълнява дълга си към своя народ и родина.

Не случайно, когато говореше за движението на социалистическото общество към комунизма, Ленин акцентираше особено силно на моралните качества на личността. Той изказа гениалната мисъл, че комунизмът ще настъпи тогава, когато трудът стане за всеки човек въпрос на чест и съвест. Още в етапа на изграждането на развито социалистическо общество нравствените културни качества на социалистическата личност като съзнанието и умението високоотговорно да се изпълняват всички възложени от обществото задачи, с високо чувство за дълг да се спазват техническите, технологическите, икономическите, правните, естетическите норми и принципи на производствената, стопанската, управленческата дейност се превръщат в мощни фактори, които усъвършенстват организацията на труда и повишават неговата производителност. Те все повече стават и измерители на равнището на професионалните способности на хората да изпълняват социалистическите трудови задачи. Социалистическото нравствено отношение към труда, към обществената собственост още в този етап като култура играят ролята на основни стимулатори и организатори на усилията на новите, добре възпитани социалистически личности да икономисват максимално средства, суровини, материали, енергия, да постигат все по-големи производствени резултати и да умножават материалните и духовните блага на обществото.

Социалистическата нравствена култура на всяка личност, на всеки колектив играе особено важна роля в съвременната бригадна организация на труда.

Бригадата в производството, в строителството, в транспорта, в търговското обслужване е социалистически колектив, който не може успешно да работи и без висока икономическа, правна, нравствена и естетическа култура.

В производствената бригада нравствената култура решава няколко основни задачи. Тя, първо, издига отношението на трудовия колектив към комунистическите идеали и към народа, към обществото. Нейното най-високо равнище, което ражда производствени успехи, съчетаването на личните интереси на всеки работник и специалист с колективните и обществените. Освен това сплотява се самият трудов колектив на бригадата, създава се ентусиазъм в работата. Нравствената култура намира израз и в единната дейност, в колективната инициативност, целенасоченост и упоритост при постигането на целите. Успоредно с това контролира се честността и справедливостта в труда и в разпределението на благата. Нравствената социалистическа култура намира израз в работата на всяка добра бригада и в другарството и взаимната помощ на нейните членове. А те са особено необходими при преодоляването на производствените трудности, при постигането на високи резултати.

Прогресът на нравствената култура на всички членове на обществото днес у нас много зависи и от нравствените образци, от примерите, които показват ръководните партийни, стопански, държавни, обществени и други дейци. Към тяхното поведение са обърнати очите на всички.

Едновременно необходимо е в етапа на изграждането на развит социализъм да се отчита голямата вреда, която оказват на социалния прогрес отживелиците от буржоазната и дребнобуржоазната нравствена култура. Сега у нас особено вредна роля в производството, в потреблението и в социалното управление играят такива отживелици като алчността за материални богатства, за пари, навикът да се пилее обществената собственост; личната сметка в труда, съпроводена от стремежа по-малко да се работи, а повече блага да се вземат от обществото, от държавата; бюрократизмът, индивидуализмът, ходатайството и др. Тези отживелици спъват честната и безкористна трудова активност на отделни хора, които водят до нарушаване на законите, правните, плановите, политическите и други норми — деформират социалистическите обществени отношения. На деня на големите общонародни трудови, съревнователни, творчески инициативи отживелиците превръщат своите носители в пасивни наблюдатели или просто в паразити.

Не по-малко вредни за социалистическия прогрес днес в нашата страна са такива нравствени отживелици като навика да се работи дезорганизирано, нецеленасочено, без размах и творческа инициатива, ограничено, да се живее егоистично, дребнаво, еснафски. Или да вземем потребителското отношение към социализма (изградено върху дребнобуржоазната представа и нравствено чувство за равенство в разпределението и потреблението без оглед на количеството и качеството на личния труд) или пък — ниската дисциплина, анархията и произвола във всяка дейност, или клюкарството и интригантството.

Сега у нас, както посочва др. Тодор Живков, особено е необходимо да се изисква най-строга отговорност от нарушителите на законите, на дисциплината, от тия, които работят лошо, неефективно и некачествено. Реализирането на тази необходимост ще помогне много да се развият и усъвършенстват моралните качества, нравствената култура на всеки социалистически труженик, на всеки колектив.

Икономическият подход в работата при социализма като мощно средство за социално управление и новият икономически механизъм освен пряката си изключително голяма роля в производството, в строителството, в потреблението изпълняват и редица по-широки обществени функции. Една от тези функции е да усъвършен-

Digitized by Google

ствуват социалистическата морална култура на народа, на всеки член на нашето общество. Тяхната роля в това направление на социалния ни прогрес е пряка и косвена, но при всички случаи — много дълбока и действена. Въвеждането им на съвременния етап като основни механизми за управление на производството и другите дейности наред от всички други потребности се обуславя и от необходимостта да се развива социалистическият морал на по-високо равнище. Достигнатото ниво на социалистическа нравствена култура днес в нашата страна е високо. Но нравствената култура на немалко хора изостава и влиза в противоречие с възможностите за ускорен всестранен социален прогрес, който ни предоставя изградената материално-техническа база на социализма, научно-техническата революция, образованието на народа и създадените квалифицирани кадри.

Това противоречие се проявява днес у някои хора в морално самодоволство от постигнатото в техния труд, в липсата на съвременно развито високо разбиране за личния дълг и отговорност на всеки за ефективното производство, за качеството на продукцията, за максимална икономия на материали, труд и време, за снижаване на себестойността на всичко, което се произвежда и строи, за да се улеснява и подобрява животът на народа. Форма на проявление на същото противоречие са и слабите или недостатъчните усилия на отделни членове на нашето общество максимално да повишават производителността на труда, да усъвършенстват организацията му, да използват повече, по-съвършена и съвременна техника. Нарушаването на дисциплината, на правните, политическите и други норми от някои хора е признак на изостанала нравствена култура и проявление на същото противоречие.

Сегашният етап от нашето обществено развитие изисква да се преодолеят всички тези и други форми на очертаното противоречие чрез усъвършенствуване на различните социални механизми, с помощта на които се обогатява и издига на по-високо равнище социалистическата нравствена култура на личността.

Икономическият подход в управлението на социалистическото общество на съвременния етап от нашето развитие издига на по-високо равнище нравствената култура на всеки човек у нас в условията на победилия социализъм. Това произтича от факта, че този подход изисква всеки без изключение да работи високо ефективно и качествено. Той твърдо налага да се разпределят благата строго по количеството и качеството на труда, като се анализират и оценяват по крайните трудови резултати. Освен това икономическият подход изисква да се приведат всички трудови колективи върху принципа на самоиздръжката; да се заинтересуват всички членове на обществото от внедряването в производството, в строителството, в битовото обслужване върховете на научно-техническите постижения в световен мащаб; да се превръща челният опит на първенците в труда в масова практика; да се премахват грубите административни методи на ръководство. Тези изисквания по своята същност са икономически, но по диалектическите закони на връзката и взаимодействието на базата и надстройката, на материалното и духовното в обществото те усъвършенствуват и моралната социалистическа култура на отделни личности и колективи. Твърдо прилагани от ръководния фактор, те се превръщат както в двигатели, обогатители на нравствената култура на личностите и колективите, така и в измерители на нейното съвременно равнище. Тяхното острие е насочено против самодоволството от постигнатото в личната квалификация и продуктивност, ефективност на труда, против застоя и самоуспокоението като нравствено равнище, както и против отклоненията на отделни личности от комунистическия морал. Те не само формулират пред всеки комплексно в труда и в начина на живот икономически, политически, правни, нравствени изисквания, но създават и обективни социални условия, които обуславят творческа, трудова, нравствена социална активност и инициативност — съзнателен стремеж за по-висока нравствена култура.

Разбира се, тези изисквания на икономическия подход предизвикват и противоречия, и конфликти в моралното съзнание и поведение на отделни личности, но всичко това усъвършенствува социалистическата моралност, задълбочава я, възпитава социалистически добродетели, спомага по-рационално, по-ефективно да бъдат преодолявани остатъците от консервативната морална култура на миналите общества.

Нравствената култура на трудещите се на съвременния етап у нас се усъвършенствува и развива в процеса на труда и бита под ръководството и най-активното пряко участие на първичните организации. Първа тяхна задача е да изучават системно измененията на нравствената култура на отделните хора и колективи — изменения, прогресивни и градивни, или пък консервативни и назадничави, които предизвиква конкретното приложение на икономическия подход и механизъм в зависимост от умението и начина на използването им.

Изучаването на тези изменения може да се извършва с помощта на философския, етическия, естетическия, икономическия анализ на практическото отношение на всеки човек към труда при действието на този икономически механизъм. Особено важно е отношението към задачите, които се поставят пред трудовите хора, пред колективите, в които те работят. Набраната по този начин информация е жизнено необходима, за да се оценят характерът и равнището на нравствената култура на всеки човек. Но, разбира се, за да бъде по-пълна и по-точна тази информация, към

Digitized by Google

ния трябва да се прибавят и данните от оценката на резултатите от труда, които имат и нравствени страни, съдържателни нравствени елементи.

Информацията за настъпилите изменения в нравствените възгледи, чувства, отношения към труда, към възложените задачи, към другите хора е научна база, върху която с необходимите методи и средства може организирано и целенасочено да се развива и обогатява нравствената култура в условията, които създават икономическият подход и новият икономически механизъм в производството. Едновременно информацията за тези конкретни нравствени явления, процеси в сферата на труда е необходима, за да се издигне равнището на идеологическата работа с всички видове кадри във връзка с приложението на икономическия подход и механизъм — целенасочено, със задачата да се разберат не само техническите, технологическите, икономическите отношения в новите социални условия, но и нравствено-културните. Идеологическата работа въз основата на такава информация следва да се насочи от първичните партийни организации към изясняването на моралните изисквания, отношения и прояви, които внасят в труда и в живота икономическият подход и новият икономически механизъм. Особено задълбочено днес трябва да се разкриват от партийните организации нравствените комунистически страни на принципа на разпределение на благата според количеството и качеството на труда. Необходимо е упорито да се разяснява социалистическата морална истина — всичко, което личността получава от обществото — заплата, премиални, средства и условия за отдих — да се заработва.

Етапът на нашето развитие изисква партийните организации да се борят неуморно навсякъде да се внедри самоиздръжката на трудовите звена — предприятия, институти, организации, защото тя е средство да се осъзнае морално и политически от всеки човек и от колективите необходимостта с всички сили да се разкриват резерви за по-висока производителност на труда, за по-високо качество на продукцията — да се направят всеки отрасъл на производството, всяко предприятие, всяка обществена дейност рентабилни. В това осъзнаване на моралните отношения между личност, колектив и общество, на високите изисквания на етапа и условията, в които работи, се крият днес изворите за изграждане на по-висока социалистическа култура у всеки член на нашето общество. Пред партийните организации сега стои и задачата повече от всеки друг път идеологически да разобличат всяка проява на нравствени буржоазни и дребнобуржоазни отживелици в труда, в разпределението и потреблението, защото те са едни от най-силните пречки да се внедрят докрай икономическият подход и новият икономически механизъм в производството.

Пред партийните организации стои остро и задачата да изработят необходимите нови методи, механизми за развиване на такива съставки на нравствената култура, каквито са честността към обществото, към държавата, към колектива и към другите хора; пазенето и икономисването на обществената собственост като своя; съзнанието за дълг и съвест, за другарство и взаимна помощ в условията, които създават икономическият подход в управлението и новият икономически механизъм. Те са необходими, за да се развива активно материалната заинтересованост, без да се изпада на позициите на индивидуализъм, егоизъм и алчност.

Жизнено необходимо нравствено качество в съвременните условия е формирането на активност, инициативност и отговорност на всеки човек в труда, в социалното управление. Тези качества са висши елементи на нравствената социалистическа култура, защото много допринасят за успешното прилагане на икономическия подход и новия икономически механизъм. Тяхното разгръщане от първичните партийни организации е възможно с помощта на организираното привличане на всички трудещи се в социалистическото съревнование между колективите, бригадите, както и в творческите инициативи на челниците в труда. Те се формират и посредством личния пример, инициативност, творчество и отговорност в труда на комунистите.

Наличието на риск в икономическите инициативи — стремежът да се произведе максимално повече и по-качествено, да се приложи смело наука, техника в работата, е важно съвременно нравствено качество, което партийните организации днес следва системно и планово да формират и развиват. То е съчетание на висока професионална подготовка, голяма обич към народа и комунистическите идеали и лична социалистическа нравствена гордост и доблест. Негови противоположности, отживелици са пасивност, безинициативност, примитивен автоматизъм и потребителско отношение към социализма.

Нравствената култура в новите икономически условия може да се развива от партийните организации, ако те се борят да усъвършенстват максимално производствената, стопанската демокрация, като всички въпроси се решават с участието на народните маси, като се издига техният интерес към оценката на продукцията на вътрешния и на международния пазар. Би следвало енергично и навреме всички разумни предложения на трудещите се за подобряване на работата да се реализират.

Тези насъщни задачи първичните партийни организации могат да решат, ако насочват усилията и мисленето на своите членове в духа на изискванията на икономическия подход на управление на производството. Тук от особена важност е осъществяването на съвременно нравствено възпитание в духа на изискванията на Дванадесетия партиен конгрес за извисяване на социалната роля на културата.

Digitized by Google

СОЦИАЛНОТО ОТРАЖЕНИЕ ОТ РАБОТАТА С ПЪТУВАЩИТЕ

В изпълнение на решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП окръжният комитет на БКП и окръжният комитет на Отечествения фронт в Ловеч решиха да се създаде положителен опит за идейновъзпитателната работа с пътуващите хора в село Баховица.

Кметството наброява 1756 жители, от които активно население са 881 души. Селото има богато революционно минало. Партийната организация е основана през 1919 година, а РМС през 1932 година. В антифашистката борба загина Нягол Генов, зверски убит в софийските казарми. Селото е дало 14 политзатворници и 10 концлагеристи.

Основен отрасъл е селското стопанство, което се развива в рамките на аграрно-промишления комплекс „Г. Димитров" — Ловеч.

На територията на селото има керамичен цех и ремонтна работилница, които са към аграрно-промишления комплекс, и свиноферма към „Родопа" — Ловеч.

Близо 500 човека от активното население работят в предприятията и учрежденията на Ловеч. Кметството се развива, като крайградско селище и е източник за работна ръка на предприятията в окръжния център.

Всичко това наложи окръжният комитет на БКП да изведе опит по проблемите на партийно-политическата работа с пътуващите в с. Баховица.

Какво беше направено и какви са резултатите?

Под ръководството на окръжния комитет на БКП — Ловеч, с пряката помощ на окръжния комитет на Отечествения фронт и окръжния съвет на Българските професионални съюзи беше приета конкретна програма за „Идейновъзпитателната работа по местоживеене". Масово-политическата работа се води по линия на организациите на Отечествения фронт.

Първостепенна задача на организаторската работа беше да се изготви справка, от която да се вижда колко работници има в града, кой, къде и коя смяна работи, политическа принадлежност, образование и други. Това беше изпълнено с помощта на председателите на низовите организации на Отечествения фронт. От нея се установи, че всеки ден от селото към града и обратно пътуват 465 души. Изготвиха се списъци по работни места, като към всяка група се определиха и отговорници. С тях се състояха съвещания за изясняване на задачите, които трябваше да се изпълнят.

След това се пристъпи към подготовката и провеждането на общо събрание с всички пътуващи от селото. Целта беше да се разяснят формите и мероприятията, които са залегнали в програмата.

На събранието присъствуваха около 300 души от пътуващите. Тук бяха и представители на окръжния комитет на БКП, окръжния комитет на Отечествения фронт, окръжния съвет на профсъюзите, представители на партийните, стопанските, административните и профсъюзните ръководства на по-големите предприятия от Ловеч и ръководствата на масовите и политическите организации от селото.

Пред присъствуващите бе разяснена програмата, която бе приета единодушно. Лектор от републиканския съвет на дружество „Г. Кирков" изнесе беседа за актуалните проблеми на международното положение. Събранието завърши с богата литературно-музикална програма от местното читалище.

Така започна работата с пътуващите. По-късно с ръководството на строителната организация се проведе среща със строителните работници от селото, на която бяха разгледани и решени техни искания.

Една от формите за идейновъзпитателната работа бе изграждането на лектория със смесена тематика, в която участвуваха 120 души. Проведени бяха 6 занятия, на които се разгледаха темите: „Социалноикономическото развитие на общината и окръга", „Борбата за висока обществена производителност на труда", „Семейството и възпитанието на подрастващите" и др. Тази лектория продължава да работи.

Изградена бе кинолектория с участието на около 100 души. На същата са обсъдени 4 теми във връзка с посетените филми от националноосвободителното и революционното движение.

Друга инициатива с голям ефект бе организирането на вечери-портрети на трудовата слава. Подготовката и провеждането им е дело на профкомитета и дома на културата при машиностроителния комбинат „Балкан". С голям интерес се посрещна първата вечер. На сцената бяха заели местата си шестима от пътуващите работници — ветерани и най-добри производственици на комбинат „Балкан". Беше разказано за живота и трудовите дела на шестимата. Ветераните с вълнение споделиха мисли за постигнатите успехи.

От името на народния съвет бяха отправени топли приветствия и пожелания към шестимата, както и към всички, които живеят в селото и работят в Ловеч. На ветераните бяха връчени подаръци, а за всички присъствуващи бе изнесена богата и разнообразна програма от самодейните колективи на комбинат „Балкан".

Digitized by Google

Пред празниците — Първи май, Девети септември, Нова година и други, се изнасят поздравителни концерти за пътуващите работници. Чрез тях на цялото население се правят достояние трудовите успехи на работещите в града и живеещи в селото, както и на първенците от селското стопанство и другите отрасли в селото. В центъра на селото е уредена алея на първенците с портретите на най-добрите производственици от промишлеността и селското стопанство. По този начин наред с портретите на най-изявилите се механизатори, животновъди и шофьори от производствения участък тук са и челниците — пътуващи работници от комбинат „Балкан", „Елпром", „Велур" и др.

Като форма на възпитателна работа се използват общите събрания, чествуванията, митингите и пр. Голяма част от пътуващата младеж се включи във физкултурните колективи, в самодейните състави на читалището, в туринглклуба, в центъра за възпитателна дейност, в родителските комитети, в ръководствата и дейността на низовите организации на Отечествения фронт. Във футболния отбор „Вихър" над 50 на сто от футболистите са от пътуващите, а в самодейните колективи на читалището — около 60 на сто.

Много добро участие пътуващите вземат и като агитатори при обсъждане въпросите на благоустрояването на селото и др. Изградени бяха и партийни групи с комунистите от различни предприятия по местоживеене.

Пътуващите участвуват активно в благоустрояването на селото, в изпълнението на плановете по изкупуването на месото, млякото и яйцата, с което подпомагат изпълнението на програмата по самозадоволяването.

В селото се решават и редица социалнобитови и културни въпроси. Сега то се обслужва от 16 автобусни линии и една специална за учениците, които живеят в село, а учат в средните училища в Ловеч. Подобри се културният отдих на цялото население. Активизираха се самодейните колективи на читалището и училището. С помощта на кметството и ръководството на аграрно-промишления комплекс — Ловеч читалищното ръководство закупи музикални инструменти и бе изграден естраден състав, който се изявява вече със своите програми. Освен това тук често идват колективи и групи от концертна дирекция, Драматичния театър и др. В селото седмично се прожектират по четири филма.

Правилно се решават и въпросите на обслужването, образованието, благоустрояването и др., с което се създават по-добри условия за живот в селото. Построени са необходимите обществени сгради. Всички улици са шосирани, а главната е асфалтирана, като в недалечно бъдеще това ще се извърши и с останалите. Цялото селище е водоснабдено, електрифицирано и радиофицирано, като във всеки дом има вода, електричество и радиоточка. Наличието на достатъчно вода даде възможност на 60 на сто от домакинствата да имат собствени бани, макар че има и обществена.

Извърши се кабелизация на селото, доставена бе автоматична телефонна централа от 200 поста и сега около 50 на сто от домакинствата имат домашни телефони. Задачата е през следващата година да се получи нова централа с 500 поста, за да се осигурят телефони на всички. Край селото бе завършен малък стадион — комплекс с футболно игрище, писта от 400 м и други, които създадоха много добри условия за спортуване на младежта.

Добре е уредено и търговското обслужване. Както по пътя на новото строителство, така и чрез преустройство в селото има всички необходими магазини и заведения за обществено хранене. Същите са обзаведени според най-новите изисквания. В сладкарницата, която работи непрекъснато, се произвеждат топли закуски. Книжарницата всеки ден се посещава от много трудещи се. Комунално-битовото обслужване се осъществява чрез открития комплексен приемателен пункт, който приема и извършва ремонт на телевизори, електрически печки и уреди, осъществява и редица други услуги, като боядисване на прежди, тъкане и пр. Бръснарницата и фризьорският салон задоволяват нуждите на цялото население.

За развитието на образованието също се създават подходящи условия. Училището е добре уредено, има спортна база, а сега се строи и физкултурен салон. Обзаведени са работилници и кабинети, набавени са необходимите технически средства за правилно водене на обучението. В целодневната детска градина сега са обхванати всички деца от 3 до 6-годишна възраст. В Баховица вече няма желаещи да го напускат. Резултатите от преброяването показват, че през последните години населението се е увеличило с 96 души.

Какво социално отражение даде този опит по идейновъзпитателната работа с пътуващите работници?

На първо място, засили трудовата и политическата активност, повиши общата култура и самочувствието на тази категория хора. До голяма степен се измени отношението на работещите в село към тези, които се трудят в града. На тях сега се гледа като на хора, които изпълняват планове в предприятията, хора с по-висока трудова дисциплина и обща култура. А това приобщава пътуващите към родното село.

На второ място, с организирането на идейновъзпитателната работа с пътуващите работници нарасна тяхната трудова и политическа активност в предприятията и родното село.

Димитър ДИЧЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ПРИМЕРЕН ТЕМАТИЧЕН ПЛАН
ЗА ЛЕКЦИИ, ДОКЛАДИ И БЕСЕДИ

ПО РЕШЕНИЯТА НА XII КОНГРЕС НА БКП

1. XII конгрес на БКП — тържество на ленинската априлска линия на партията.

2. Творческото развитие на марксизма-ленинизма в документите и решенията на XXVI конгрес на КПСС и на XII конгрес на БКП.

3. Решителен курс на интензификация на народното стопанство.

4. Последователно прилагане на икономическия подход във всички сфери на обществения живот.

5. Основни задачи на социално-икономическото развитие на страната през осмата петилетка и до 1990 г.

6. Ускорено внедряване на постиженията на научно-техническата революция, на нашия и чуждестранния челен опит.

7. Комплексна механизация и автоматизация на производството.

8. Актуални задачи на аграрната политика на партията.

9. Развитие на социалната политика на партията и по-нататъшното издигане на жизненото и културното равнище на народа.

10. Последователно осъществяване на програмата на партията за развитието на науката и образованието.

11. Нов подем на социалистическата художествена култура.

12. Усъвършенстването на политическата система и по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация.

13. Издигане ръководната роля на партията.

14. XII конгрес за издигане на творческия и настъпателен характер на идеологическата работа.

15. Борбата срещу антикомунизма, ревизионизма и маоизма — първостепенна задача.

16. Засилване ролята на нравственото възпитание и формирането на активна жизнена позиция на личността.

17. Задълбочаване на социалистическата икономическа интеграция.

18. Мирните инициативи на XXVI конгрес на КПСС — жизнена необходимост за опазване мира и сигурността в цял свят.

19. Външната политика на БКП за укрепване на мира и сигурността и за разширяване сътрудничеството на Балканите и в целия свят.

20. XII конгрес на БКП — внушителна изява на пролетарския и социалистическия интернационализъм и патриотизъм.

Отдел „Пропаганда и агитация“
на ЦК на БКП

Digitized by Google

ШЕСТДЕСЕТ ГОДИНИ ЧЕХОСЛОВАШКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

ЙОЗЕФ КЕМПНИ
член на Президиума и
секретар на ЦК на ЧКП

Тазгодишните традиционни майски тържества — Празникът на труда и освобождението на Чехословакия от славната Съветска армия — ще бъдат обогатени с годишнината от основаването на Чехословашката комунистическа партия, което представлява исторически поврат в историята на чехословашкото работническо движение. Възникна партия, която не само със своята програма, но и с дейността си стана истински революционен водач на чехословашкия пролетариат. Така беше създадена основната предпоставка, за да може работническата класа да осъществи своята главна историческа задача — да освободи трудещите се от експлоатацията, да победи буржоазията политически и икономически и да започне изграждането на социализма.

Най-близката и най-важна задача на самата партия в борбата срещу опортюнизма беше да се закали и израсне като партия от нов тип. На V конгрес на ЧКП през 1929 година беше избрано ново ръководство начело с Клемент Готвалд. Така бяха създадени условия за болшевизация на партията в организационно, идеологическо и политическо отношение. Партията стана способна да води работническата класа и трудещите се през тежките години на криза в предвоенната буржоазна република и в периода на фашисткото робство, когато беше застрашено самото съществуване на чешкия и словашкия народ. Все повече хора от собствен опит се убеждаваха, че комунистите безкомпромисно защищават техните интереси. Независимо от даваните жертви, от политическите и социалните санкции те заставаха начело на акциите срещу буржоазията. Те се стремяха най-последователно към обединяване на всички демократични сили в защита на републиката и по време на окупацията на Чехословакия от фашистка Германия, когато и за най-малката съпротива се заплащаше с живота, отново комунистите бяха онези, които застанаха начело на борбата в страната и в чужбина. След освобождението те бяха в първите редици на организаторите за възстановяване на унищожената от войната икономика. Със своята ясна и реална програма, с безкомпромисното решаване на въпросите на класовата борба и с истинските си патриотични прояви те привличаха голямото мнозинство от обществото за политиката на ЧКП. Това категорично пролича и през февруари 1948 година, когато вътрешната реакция, губейки все повече почва под краката си, се опита да заложи и на последната карта и да предизвика държавен преврат. ЧКП водеше трудещите се към победна борба срещу реакцията и успешно завърши прехода от национално-демократическата към социалистическата революция. Народната демокрация се превърна в диктатура на пролетариата и стана реалност първата програма на Комунистическата партия, приета при нейното създаване. Нашият народ под ръководството на своята партия смъкна капиталистическия строй и стана господар на своята родина. Пътят към социализма беше широко открит.

Веднага след февруарската победа беше приета нова конституция, беше осъществен вторият етап на национализацията, нова поземлена реформа, беше възроден Националният фронт, нашата външнополитическа ориентация беше категорично определена и насочена към укрепване на братството, съюза и приятелството със Съветския съюз. На своя IX конгрес през 1949 г. Чехословашката комунистическа партия обяви генералната линия за изграждане на социализма. От самото начало осъществяването на генералната линия протичаще в сложни международни и вътрешни

Digitized by Google

условия. Въпреки това обаче чехословашкият народ благодарение на създателния си ентусиазъм направи съществена крачка към изграждането на своята социалистическа родина.

Чрез успешното изпълнение на основната задача, каквато беше индустриализацията на народното стопанство, бяха създадени условия за мощното развитие на промишлената база, чийто решаващ отрасъл беше тежкото машиностроене. Партията, като изхождаше последователно от принципите на политическата икономия на социализма, учеше, че без преминаването към социалистически форми на производство в цялото народно стопанство не е възможно да се осъществи цялостно социалистическо преустройство на обществото. Партията укрепваше политически и икономически съюза между работниците и селяните чрез търпелива работа сред селските стопани и чрез последователната помощ на работническата класа. Без тази политика днес нямаше да разполагаме с развито селскостопанско производство на промишлена основа, с развити кооперативни отношения, които дават възможност да се прилагат индустриални технологии, нямаше да постигнем постепенно изравняване на икономическите, социалните и културните различия между града и селото. В диалектическо единство със социалистическите изменения в икономиката се осъществяваха и промените в идеологията и в целия културен живот на обществото. Същевременно се задълбочаваше ролята на възродения Национален фронт, укрепваше народната власт, развиваха се функциите на социалистическата държава като инструмент на управляващата обществена класа. През 1960 година беше приета нова конституция, която фиксира всички постигнати революционни завоевания. Социализмът в Чехословакия беше изграден.

Заедно с успехите, които бележеше нашият народ в социалистическото строителство и през шейсетте години, започнаха да се трупат проблеми, които не бяха своевременно и последователно решавани от ръководството на партията и държавата. Грешките в прилагането на ръководната роля на партията, субективното прескачане на неизбежни етапи на развитие, нереалните лозунги, противоречията между думи и дела станаха причина за нарастващите конфликти. Липсата на идейно и организационно единство в ръководството на партията, безпринципността и политическото интригантствуване на ръководни дейци даде възможност за нападки срещу партията. Вътрешните и външните врагове, взели поука от унгарските събития, целенасочено прилагаха у нас многостранни форми, които подкопаваха партията и социалистическата държава. Опасността от контрареволюционен обрат беше само въпрос на време и в ЧССР беше поставен отново въпросът за властта. Ако не беше своевременната интернационална помощ на нашите най-близки социалистически съюзници, властта на работническата класа и трудещия се народ в нашата страна щеше да претърпи поражение, което щеше да има необозрими последици не само за нашия народ, но и за мира в Европа, а щеше да навреди и на цялото международно революционно движение.

Въз основа на тази помощ започна да се води борба с антисоциалистическите и антисъветските тенденции и техните носители. Марксистко-ленинските сили в Централния комитет на партията около другаря Густав Хусак стъпка по стъпка създаваха предпоставки за окончателното поражение на десните опортюнисти и ревизионисти. Аналогично както на V конгрес, но четиридесет години след него, начело заставаше ръководство, което постигна партията да стане комунистическа не само по названието си. Към своя XIV конгрес ЧКП вече пристъпваше като революционна марксистко-ленинска партия. Подготовката, протичането и решенията на този конгрес бяха продължение на най-добрите традиции на политиката на партията от периода, когато начело застана Клемент Готвалд, на традициите на победния февруари. Конгресът влезе в историята като конгрес на победата над десните и антисоциалистическите сили и начерта комплексна, научнообоснована дългосрочна програмна линия за изграждането на развитото социалистическо общество в Чехословакия. XV конгрес на Комунистическата партия разработи по-нататък и конкретизира тази линия и, както показаха резултатите от 70-те години, този период спада към най-успешните в цялата история на изграждането на социализма у нас. Това беше десетилетие на плодотворен градивен труд, на стабилно мирно развитие и успехи във всички области на политическия, икономическия и духовния живот на обществото.

●

XVI конгрес на Чехословашката комунистическа партия даде на нашия народ реална програма за по-нататъшното всестранно развитие на социалистическа Чехословакия. Тя изисква със съзнателен, творчески и инициативен труд да създадем материални и духовни източници, необходими за запазване и подобряване на качеството на постигнатото високо жизнено равнище. В духа на най-висшите цели на нашата политика това е социално-икономическа програма, пропита от грижата за благото на трудещия се човек, за неговото настояще и бъдеще. Тази цел преследва и бързото развитие на промишлеността, което съчетаваме с изграждането на нови прогресивни отрасли и особено на електрониката, машиностроенето и химията. Ние създаваме предпоставки за все по-широкото прилагане на постиженията на науката във всички отрасли на народното стопанство. Разискванията на конгреса бяха доказателство за ясното съзнание, че интензификацията на народното стопанство е обективна необходимост в изграж-

Digitized by Google

дането на развитото социалистическо общество, което може да се развива по-нататък само въз основа на висока обществена ефективност.

За нас няма по-важна задача в настоящия момент от тази, народното стопанство да премине от предимно екстензивно към интензивно развитие. От интензификацията, основана на широкото развитие и прилагане на науката и техниката, на пълното разгръщане на творческата инициативност на широките трудещи се слоеве, на развитието на социалистическата икономическа интеграция със Съветския съюз и другите социалистически страни, зависи нашето по-нататъшно икономическо и социално развитие. В съответствие с тези основни изисквания са определени и главните насоки на нашата стопанска и социална програма за периода 1981—1985 година.

Както каза на XVI конгрес генералният секретар на ЧКП др. Густав Хусак, „науката и техническият прогрес са определящ фактор за интензификацията и най-мощен източник за повишаване на производителността на обществения труд". Широкото развитие и използване на науката и техниката има изключително значение за решаване на нашите най-големи проблеми: недостиг на работна ръка, високо потребление на суровини и енергия и ниска ефективност на капиталните вложения. Същевременно това за нас е стратегическа необходимост, когато се решават принципни въпроси и когато се разкриват големи възможности за по-нататъшното обществено развитие, за осъществяване на историческите задачи на работническата класа, каквато е постепенното преодоляване на всички социални различия и изграждането на безкласово общество. Научно-техническата революция протича в условията на социалистическата икономическа интеграция. Двата процеса взаимно се обуславят и представляват двете страни на революционните промени в съвременното социалистическо производство. Ускоряват се тенденциите към обединяване на усилията на страните—членки на СИВ, за използване на природните богатства на многостранна основа, задълбочава се производствената специализация и кооперираме, пристъпва се към по-широко използване на огромния научно-технически потенциал на страните членки. Особено икономическото и научно-техническото сътрудничество със Съветския съюз осигурява на нашата икономика дългосрочна стабилност и перспективност. Единствено така можем да се противопоставяме на отрицателните последици от влошаващите се обективни условия и икономическата диверсия на империалистическите държави и да развиваме ефективно нашите външноикономически отношения.

Научно-техническият прогрес в социалистическото общество е не само решаващ източник за увеличаване на производителните сили, но същевременно допринася и за по-развити социалистически производствени отношения. В нашата система на планово ръководство все по-ясно сé проявява единството на икономиката и политиката, необходимостта от комплексен план на икономическата и социалната дейност. Колкото по-големи източници получава цялото общество, толкова по-голямо е задоволяването на потребностите на хората и толкова по-големи възможности се създават за повишаване на обществената активност, на образованието и квалификацията, на културата, творчеството и отговорността на хората към обществото. Комунистическата партия схваща същността на социалистическата демокрация като организирано участие на трудещите се за развитието на икономиката и политическия живот, като непосредствено участие на хората в ръководенето, управлението и контролирането. В трудовата активност и творческата инициативност ние виждаме най-важния израз на отношението на хората към партията и социализма. В нашата страна няма завод, село, работно място, където трудещите се да не поеха социалистически обещания в подкрепа на икономическата политика на партията. Комунистическата партия безкрайно цени това и, както беше казано на XVI конгрес, нашият оптимизъм в бъдещето „...ние изграждаме върху най-ценната сила — върху инициативността на съзнателния човек, за когото социализмът е осъществяване на неговите мечти".

Това несъмнено ще бъде потвърдено и през юни на изборите за органи на властта на всички равнища, към които пристъпва целият Национален фронт с програмата на XVI конгрес на ЧКП. Партията се стреми всеки гражданин да бъде убеден, че гласува за нещо добро, за великите и благородни идеали, за разцвета на своята родина и за щастието на семействата, за спокойствие и мир в света. И да гласува не само с пускането на бюлетината, но и с участието си в осъществяването на нашите цели. Все по-голямо значение и роля за това, да се привличат хората за участие имат Националният фронт и обединените в него организации, в които се съчетават специфичните интереси на различни слоеве и групи трудещи се с интересите на обществото и които дават възможност на всеки гражданин за по-пълно политическо и обществено реализиране според неговите сили, интереси и способности. В това отношение се задълбочават и връзките на партията с народа. ЧКП изхожда от това, че единството на партията и народа се обновява и укрепва чрез дейността не само на самата партия, но на цялата социалистическа политическа система. Това повишава изискванията към ръководната роля на партията като интегриращ фактор на тази система и особено в периода на изграждането на развитото социалистическо общество. Поради това са по-високи и изискванията към политическата съзнателност, трудолюбие и самоотверженост на всеки комунист, за да може в общата на своята дейност да привлича хората чрез личния си пример в труда, чрез свои-

Digitized by Google

те възгледи и становища, за да може убедително да разяснява и защищава политиката на партията, да възпитава трудещите се в научен мироглед и да ги учи да разбират и да се ориентират по въпросите на вътрешната и външната политика. Както каза на XXVI конгрес на КПСС др. Л. И. Брежнев, „комунистите, въоръжени с учението на марксизма-ленинизма, подълбоко и по-правилно от всички други виждат същността и перспективата на извършващите се в света процеси, правят от това верни изводи за своята борба за интересите на работническата класа и на трудещите се в своите страни, за демокрацията, мира и социализма",

Една от големите сегашни задачи на Чехословашката комунистическа партия е да повишава качеството на идейно-политическата работа, защото повече от 40 на сто от членската маса са хора, приети в партията през последното десетилетие. Между XV и XVI конгрес в партията бяха приети 321 хиляди кандидат-членове, от които 61 на сто бяха работници, 7,8 на сто селяни-кооператори и 22,1 на сто представители на интелигенцията. XVI конгрес отдели голямо внимание на работата на партията и на нейната роля в обществото и, както каза др. Густав Хусак: „Да се грижим за партията, да укрепваме и в бъдеще нейното марксистко-ленинско единство и дееспособност, да развиваме и правилно да насочваме творческата енергия на великата армия на комунистите е израз на най-голяма отговорност за по-нататъшното развитие на социализма, за бъдещето на нашия народ. Казано с думите на Клемент Готвалд, това е задача на задачите, която нито за момент не бива да занемаряваме."

Със съзнанието за тази отговорност и горди с нейната история чехословашките комунисти ще отпразнуват 60-годишното съществуване на своята партия, партия, която вярно служи на целия народ и е здрав отряд на международното комунистическо движение.

Digitized by Google

ЗА ЧИСТОТАТА, ЕДИНСТВОТО И БОЕСПОСОБНОСТТА НА ПАРТИЯТА

Неотдавна излезе двутомно издание под горното заглавие, чийто автор е председателят на Централната контролно-ревизионна комисия др. Стоян Караджов. В него са събрани статии, доклади и беседи по въпроса за дейността на контролно-ревизионните комисии. Може да се каже, че това е пълно и целенасочено произведение, посветено на тоя основен партиен проблем. Авторът е успял да разработи основните въпроси в тая област. Ценното е, че към тях той подхожда комплексно, обобщава натрупания досега опит и прави изводи, които имат теоретическо и практическо значение. Не може да не се признае, че в изданието в духа на партийните решения и на постановките на генералния секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков са проявени творчество, новаторство, научен подход.

Кое е новото?

Авторът го е формулирал така: „Най-точно и изчерпателно то е формулирано в изказването на др. Тодор Живков от 19. XII. 1966 г. пред комунистите от апарата на Централния комитет на партията, Софийския градски комитет на БКП, Висшата партийна школа и Централния комитет на ДКМС. В това изказване др. Живков подчерта, че от гледна точка на традициите на нашата партия винаги е имало една комисия. Затова сега се реши да се създаде една единна комисия — Контролно-ревизионна комисия, която ще изпълнява функциите и на контролна, и на ревизионна комисия... На този орган се отдава голямо значение, тъй като той ще има за задача да държи под свой поглед, под свое влияние най-важните въпроси, свързани с партията, с нейното единство, с нейната боеспособност, въпросите за дисциплината, за сплотеността, за активната роля и поведението на комунистите, въобще всички въпроси, свързани с най-големите добродетели и качества, които характеризират нашата партия като комунистическа партия (т. I, с. 11).

Справедливостта изисква да подчертаем, че този нов момент, на който авторът отделя голямо внимание, пронизва цялото произведение. На второ място, това е линията на последователното прилагане на класово-партийния подход към процесите, на непримиримостта към отрицателните явления в партийните редици, страстна защита на партийното единство под знамето на априлската линия.

1

По-нататъшните си разсъждения ще започна с друг цитат на автора: „Качествено новото съдържание на дейността на Централната контролно-ревизионна комисия намери отражение и в методическата помощ на контролно-ревизионните комисии на окръжните партийни организации. Тя намери израз преди всичко в помощта, която оказвахме за подобряване на стила и методите им на работа, съвещанията по окръзи, обмяната на опит, насочването на дейността им за решаване на определени задачи дадоха положителни резултати“ (т. I, с. 13).

Известно е, че Централната контролно-ревизионна комисия няма право да ръководи останалите контролно-ревизионни комисии. Авторът обаче доста успешно е разработил богатството от форми на методическа помощ към окръжните и районните контролно-ревизионни комисии. Ценното тук е, че тази помощ се оказва на място, което я прави по-действена, с по-голям ефект. Благодарение на тази помощ и на непрестанната борба да тържествува партийната правда контролно-ревизионните комисии дадоха своя значите-

Стоян Караджов, За чистотата, единството и боеспособността на партията, том I и II, Партиздат, С., 1980, с. 342, 333.

Digitized by Google

лен принос за изследване причините и характера на нарушенията на Устава. Сам др. Караджов подчертава, че към първата група нарушители на Устава принадлежат хора, които с действията си подриват авторитета на партията и със своя лош пример подбуждат и други към подобни прояви. В тази област съществуват недостатъци, които авторът остро критикува. И то главно, защото партийните организации не вземат по-нататъшни мерки, след като такива комунисти са изключени от партията. Той подчертава извода, че е необходимо да се води непрестанна борба против отрицателните явления, да се засилва възпитателната работа и да се повишава партийната отговорност на първичните партийни организации. Но за да стане това, е наложително да се издигне авторитетът и на основната клетка на партията, да не се прескача тя, когато се решава съдбата на комуниста. Един принцип, който високо беше провъзгласен от трибуната на Дванадесетия конгрес на партията. С голяма яснота авторът поставя въпроса за ролята на партийното събрание. На него да се обсъждат всички въпроси, които изискват партийно становище. Да се премахне всичко, което пречи на комуниста свободно да изказва своите предложения и критически бележки. Тази позиция отговаря не само на уставните изисквания за мястото и ролята на партийната организация, не само и на постановките на XII конгрес за развитието на вътрешнопартийната демокрация, но и на необходимостта чрез партийното събрание да се оказва по-голямо възпитателно въздействие не само върху наказаните комунисти, но на всички партийни членове. Според автора това е единствено правилният път да се полагат по-системни грижи за активната позиция на комуниста като пример за безпартийните.

Положително е, че др. Караджов не се задоволява само да констатира фактите, но и да разкрива причините за тях. Те се крият, от една страна, в стила на по-горните партийни органи, които още прибягват до наказания, включително и изключване, без да зачитат първичната партийна организация, без да изучават и се вслушват в нейното мнение. Този недостатък води до намаляване ролята на партийната организация, а е възможно и до субективизъм в налагането на партийните наказания. Ето защо в цялото издание е прокарана линията на непрестанно издигане ролята и значението на първичната партийна организация, на развитието на колективността и демокрацията като най-верен път правилно да се оценяват поведението и дейността на партийния член. От друга страна, причините за тези отрицателни явления се крият и в недостатъчния опит на първичните партийни организации. Ето защо една от големите задачи на контролно-ревизионните органи е да засилят своята помощ към тях, по-всестранно и по-задълбочено да изучават характера на нарушенията на Устава и в единство със съответните партийни комитети да воюват за здрав порядък в тази насока.

2

Подчертахме още в началото, че характерна черта на двутомното издание е системната и последователна линия за използване на научните методи при изучаването на вътрешнопартийните процеси. За тая цел Централната контролно-ревизионна комисия разработи цялостна система за регистрация, справки и анализ на партийните наказания. Именно с помощта на тази система и на научните методи се открива възможност да се изясни по-задълбочено и да се даде по-вярна характеристика на истинските нарушения. Или, както сам авторът пояснява: „Тази отрицателна тенденция разкрива една съществена слабост в работата на партийните комитети и организации. Тя показва най-малко две неща:

а) незадоволителна предварителна работа с кандидатите за членове на партията, недостатъчното им запознаване с духа на ленинските принципи и норми на партиен живот. Този проблем има идеологическа и организационна страна. Той засяга нашата партийна просвета, работата с отделния човек и пр.;

б) след приемането им в партията не винаги са им възлагани поръчения. Този факт говори и за непоследователно прилагане на индивидуалния подход при приемането на нови членове“ (т. I, с. 83).

Ето защо той определя и задачата, която според него се състои в следното: „Наред с подобряване работата по разглеждане делата на провинили се партийни членове голямо значение за нас, за контролно-ревизионните комисии, има и **съчетаването на мерките за наказание с всекидневната възпитателна, профилактична дейност с комунистите,** на които са наложени наказания“ (т. II, с. 23).

Като разкрива и разяснява характера на партийните наказания, др. Караджов обръща много голямо внимание по-задълбочено и по-всестранно да се изучават мотивите, които стоят зад неправилните действия и постъпки. За нас има значение не просто да регистрираме нарушението, не просто да опишем, че то е станало, а да видим какво става в мислите, в душата на човека. Именно по този път може да се изясни отрицателното въздействие на средата, в която се движи комунистът извън предприятието, нездравата семейна среда. Именно по този път могат да се видят и причините, които се коренят в недостатъчното трудово, идейно, възпитателно и политическо израстване на част от комунистите. Защото, без да се разкрият тяхното значение и влияние, не могат да се разкрият мотивите, да се преценят дали правилно се провежда работа-

Digitized by Google

та с наказаните комунисти. И тук авторът правилно прилага системния и комплексен анализ на явленията, и което е много важно, изяснява характера на превантивността на партийния контрол.

Един от моментите в този превантивен контрол за повишаване качеството на партийните редици е засилването и осъществяването на висока взискателност и регулиране състава на партийните организации, необходимостта партийните комитети и организации, в това число и контролно-ревизионните комисии да прилагат по-високи съвременни критерии за определяне качеството на комунистите. Главната гаранция за постигане на тази цел той вижда в строгата класово-партийна бдителност, изясняването не само кой е нарушил Устава, но и кой е улеснил чужди елементи да се промъкнат в партията и от тях да се търси строга партийна отговорност.

Изследването на характера на наказанията не е самоцелно. И това авторът го подчертава навсякъде. Главното тук е чрез строгото спазване на Устава да се издига авторитетът и името на комуниста сред трудовия колектив. Без това контролно-ревизионните комисии не могат да дадат своя принос за издигане ръководната роля на партията, за развитие на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, тъй като вътрешнопартийните отношения би следвало, такава е и обективната необходимост, да бъдат образец на обществени отношения, което не може да бъде осъществено, ако комунистите не се откроявят със своя зрял идеен образ, със своите нравствени добродетели.

Чистотата на отношенията в партийните редици е образец за чистотата на междуличностните отношения в трудовия колектив.

Следвайки логиката на изложението, др. Караджов е отделил голямо място за изследване на ефекта от партийните наказания. И на тази основа да се изменя стилът на контролно-ревизионните органи. На практика това означава значително подобряване качеството на проучванията, дълбочината на анализа, кое те са длъжни да направят. Сам авторът пише, че работата с наказаните комунисти е изключително важен проблем. Защото ефектът от партийното наказание зависи не само от вярното определяне на размера на санкцията, но и от осъзнаването от комуниста на справедливостта на тази мярка. Резултатите зависят и от системните грижи за хората и след наказанието им. Това ще помогне те да не се почувствуват като дамгосани, а да усещат винаги до себе си другарското рамо, на което могат уверено да се облегнат и да преодолеят недостатъците у себе си и в своята работа.

И отново авторът се връща към развитието и анализирането на демократичния начин на налагане на партийното наказание, в което той вижда повишаването на ефекта от контролно-ревизионната дейност. Именно това изисква проявите на даден член на партията да се разглеждат в съответната първична партийна организация, да се разкриват обективно причините за нарушенията, за да могат комунистите да преценяват доколко наказанието е справедливо и целесъобразно.

Приносен характер имат разработките на автора за взаимодействието на контролно-ревизионните комисии с партийните комитети, с националната контролна система. Определено трябва да се каже, че този въпрос за първи път така цялостно и пълно е изяснен, което позволява да се повишава качеството на партийната помощ, да се съединява тя с мерки и по линия на държавните и стопанските органи. Тук отново проличава стремежът на автора да прилага комплексния подход при изучаването природата на провиненията и на прилагане на комплексни мерки в цялата система за социално управление, което безспорно ще допринесе и за по-голяма резултатност от контролната дейност.

●

Двутомното издание на председателя на Централната контролно-ревизионна комисия е компетентен наръчник за контролните органи у нас, който, изучаван и прилаган в практиката, ще помогне да се повиши качеството на контролната дейност не само в партията, но и в цялата национална система за контрол.

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИНТЕЛЕКТУАЛИЗАЦИЯ И СОЦИАЛНА ПРАКТИКА

дачата на настоящия колективен труд помогне за изясняването, осъзнаването вадяването на явлението интелектуали- на общественото производство от си участвуващи в социалистическото ителство. Авторите, изтъкнати наши ни работници, изясняват същността, ността и актуалността на интелектуа- щията в условията на реалния социа- м и на научно-техническата революция, и изменения на интелектуализа- в сферата на материалното и духов- производство. В книгата се осветляват за важни и с практическа значимост оси като: икономическия растеж, ин- туализацията на производството и еми на управлението, интелектуали- та — стратегия на развитието в ус- та на научно-техническата революция, ектуализация и интензивност на тру- тия на мислене и интелектуализация роизводството и други.

ОБЩИ ЗАКОНОМЕРНОСТИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ И ИКОНОМИЧЕСКАТА ОБЛАСТ И ХНОТО ПРОЯВЛЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Пейко Славов

горът изследва своеобразното действие лгария на две от общите закономер- на социалистическата революция в омическата област. Първата, осъщест- е на работнически контрол над дей- а на капиталистическите предприятия опански обединения през преходния од от капитализма към социализма и та, ликвидиране на капиталистическа- бственост и установяване на общест- собственост върху основните средства оизводство. В книгата се разглежда фичното проявление на тези законо- сти в промишлеността, строителство- анспорта, кредита, застрахователното и търговията на европейските социа- ически страни и преди всичко и главно шата страна.

ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

Авторски колектив

Книгата се разглеждат същността, еле- ите и икономическите аспекти на со- алистическия начин на живот. Авторите насочват вниманието си главно върху очертаването и разкриването на специфи- ката и степента на въздействие на икономическите предпоставки, условия и фактори за неговото формиране и развитие. Те раз- криват и обосновават главните насоки на въздействието на материално-техническата база върху начина на живот, по-специално върху трудовата дейност на хората и со- циалистическия бит. Направен е анализ на по-съществените изменения на основните направления на усъвършенстване разпре- делението според труда и чрез обществе- ните фондове за потребление и тяхното въздействие върху начина на живот.

МОРАЛНИТЕ КОНФЛИКТИ

Станка Христова

Предмет на книгата са въпросите за същ- ността и спецификата на моралните кон- фликти, конкретните форми на тяхната проява и средствата за решаването им. Изведени са общите характеристики на конфликта и са проследени особеностите на моралния конфликт, връзката и взаим- ните зависимости между общите диалек- тически категории „противоречие", „проти- воположност", „различие" и моралния кон- фликт. Очертани са социалните определи- тели и източници на моралните конфлик- ти, разгледани като личностно-субективна форма, в която в индивидуалното нравст- вено съзнание и поведение намират израз обективните социални противоречия. Раз- гледани са и различните видове морални конфликти, в които личността е активно включена. Отделено е място и на някои особености на конфликтната личност.

●

Партиздат пусна от печат и следните кни- ги: „София — гласът на народите за мир" от Иван Киров, „В защита на социалисти- ческия свят" от Иван Павловски, „Външ- ната политика на КПСС между два кон- греса" от Виталий Ган, „За сътрудничест- во, разбирателство, мир" от Стоян Енев, „Единствената привилегия" (записки на пар- тийния работник) от Ванко Стратиев, „До- виждане анти-Америка" от Джеймс Олд- ридж, „САЩ: „КОЙ изтърва Патагония" от Пенка Караиванова и „Неспирната дра- ма" (очерци по история на Съединените щати) от Хърбърт Аптекър.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Литовченко В. П., СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ТРУД — ОСНОВ ФОРМИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ СОВЕТСКОГО РАБОЧЕГО, Львов, Вища школа, Изд.-во при Львов. ун-те, 1980.

Монографията разкрива механизма на обективното въздействие на социалистическия труд за формиране личността на работника и неговия начин на живот. Авторът осветлява факторите, които влияят да се изработи активна жизнена позиция на личността в условията на развитото социалистическо общество.

СТРУКТУРА И КАДРЫ УПРАВЛЕНИЯ (Вопросы теории и практики), Киев, „Наукова думка", 1980.

В книгата се обосновават няколко методологически положения от теорията на управлението, разглеждат се методически и практически проблеми по изграждането, усъвършенстването и по-нататъшното развитие на организационната структура на управлението на промишлените предприятия. Осветляват се основни въпроси на управлението на кадрите в условията на отрасловите автоматизирани системи, методите на формиране и обработка на многобройните данни в процеса на управлението на кадрите и др.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ ЭКОНОМИЯ: СОЦИАЛИЗМ — ПЕРВАЯ ФАЗА КОММУНИСТИЧЕСКОГО СПОСОБА ПРОИЗВОДСТВА, Под общ. ред. Г. А. Козлова, изд. 4-е, перераб. и доп., М. „Мысль", 1980.

Учебникът разглежда основните категории на политическата икономия на социализма. Голямо внимание е отделено на икономическите закономерности на развития социализъм, на научно-техническата революция и на въпроса за формирането и развитието на световното социалистическо стопанство.

ПРОТИВ БУРЖУАЗНЫХ ФАЛЬСИФИКАТОРОВ ИСТОРИИ И ПОЛИТИКИ КПСС, редкол.: Косульников А. П. и др., М., Политиздат, 1980.

В дейността на КПСС, в реално съществуващия социализъм нашите класови противници виждат главното препятствие за провеждане в живота на империалистическата политика на диктат и насилие. Именно затова историята и политиката на КПСС са обект на концентрирани нападки и клевети от страна на буржоазната пропаганда. Книгата съдържа критика на буржоазното тълкуване на дейността на КПСС във всички етапи на нейната героична история.

Мазепа Б. И., ЭСТЕТИЧЕСКОЕ НАСЛЕДИЕ В. И. ЛЕНИНА И СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ КУЛЬТУРЫ, Киев, „Наукова думка", 1980.

Авторът осветлява основните положения на Ленировото философско-естетическо наследство, разкрива неговото значение за решаване на актуални проблеми на теорията и практиката в развитието на художествената култура при зрелия социализъм, критикува съвременните буржоазни естетически концепции. Той анализира ленинската теория на отражението като методологическа основа за изследване на спецификата на художественото творчество, като показва, че в трудовете на В. И. Ленин по въпросите на литературата и изкуството последователно се прокарва принципът за единството на гносеологичното и социално-историческото, на класовия подход към явленията на художествената култура.

Лекторский В. А., СУБЪЕКТ ОБЪЕКТ ПОЗНАНИЕ, отв. ред-р ф. н. В. Н. Садовский, М., Изд. „Наука", 1980.

Кэмпбелл Д., МОДЕЛИ ЭКСПЕРИМЕНТОВ В СОЦИАЛЬНОЙ ПСИХОЛОГИИ И ПРИКЛАДНЫХ ИССЛЕДОВАНИЯХ, перевод с английского, М., „Прогресс", 1980.

ОРГАНИЗАЦИЯ ВАРШАВСКОГО ДОГОВОРА (НРБ, ВНР, ГДР, ПНР, СРР, СССР, ЧССР), Документы и материалы — 1955—1980, М., Политиздат, 1980.

20700

Цена 0,35 л

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ

Partien chist

LIBRARY
SEP 4 21 1981
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

USSR

9 СОФИЯ, ЮНИ 1981 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 9 ЮНИ 1981 година XXVIII

ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНГРЕСЪТ В НАШИТЕ МИСЛИ И ДЕЛА

* — Челният опит в практиката 3

Силистренски окръг — интензификация и организация

Г. Кардашев — Ефективност на икономическата политика . . . 7
А. Петков — Творческо приложение на икономическия подход . . 13
Г. Андреева — Ролята на общинските комитети 17
Т. Димитров — Организацията умножава успехите 21
Х. Манджуков — Възпитателният ефект 25
Х. Марков — Научно-техническият прогрес 28
* — Инициатива и политическа отговорност 31

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

И. Тасев — Закон и закономерност 36
Р. Радев — Главна форма за духовна връзка 41

90 години БКП

В. Иванов — Парламентарната дейност на Димитър Благоев . . 49

Ръководно политическо ядро и първообраз

* — Партийната работа в училището 54
С. Гоцев — Целта — реализация на младата личност 66
М. Цветанов — В условията на бригадната организация . . . 68

Digitized by Google

Партията, Комсомолът, младежта

М. Илиева — „Който от вас мечтае за подвиг" 70

Страница на редактора

П. Русев — Директно! 74

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

* — Бригадирът 75
П. Стамов — Потискани, стъписани, очаровани... 86

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

А. Стамболиев — Ден да мине.... 87

КРИТИКА И КНИГОПИС

Д. Ананиев — Партийното строителство в социалистическите страни . 89
В. Вълкова — Идеологическата работа и повишаване ефекта на микросредата 93
Пишат ни: 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам. главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам. главен редактор), **К. Петров, Л. Причкапов, И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП. Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2492. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 23. VI. 1981 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ЧЕЛНИЯТ ОПИТ В ПРАКТИКАТА

„При осъществяването на научно-техническия прогрес във всички отрасли и дейности важна задача да бъде внедряването на челния наш и чуждестранен опит."

Из Тезисите на XII конгрес на БКП

През последните години на основата на последователното внедряване на икономическия подход и внасянето на качествени изменения в организационната и идеологическата работа на партийните и стопанските органи на село внедряването на челния опит се превръща все повече и повече в дело на хилядите селскостопански труженици, ярка изява на техния висок обществен дълг. Характерното е, че в редица случаи челният опит и новите почини за кратко време се превръщат в масова практика. Ипатовският почин за година-две обхвана почти цялата страна. Само през миналата година за прибиране на реколтата бяха организирани 1200 механизирани отряди и групи, с което се осигури двусменна работа на комбайните, съкращаване срока за прибиране на реколтата, решително намаляване на загубата. За изявените зърнопроизводителни окръзи — Разградски, Варненски, Силистренски, Бургаски, Ямболски и други, механизираните отряди са форма на организация на труда, доказала своите икономически и социални предимства, проверен път за влагане на качествени изменения в организацията на труда. За кратко време починът на знатната съветска доячка Лейда Пейпс и нашият собствен опит за типизирано хранене на селскостопанските животни обхванаха голяма част от животновъдството. Вече над 60 на сто от млечните крави се хранят по този научнообоснован съвременен метод, който осигурява най-ефективно използване на фуражите и което е най-важното — решително повишаване на продуктивността. Може да се каже, че благодарение на типизираното хранене нашето млечно говедовъдство се приближава не само по продуктивност, но и по икономически ефект до челните страни в света.

Много са още примерите за бързо и масово внедряване на челния опит и новите почини в селското стопанство. За изпълнение на решението на Политбюро са приети системи за внедряване на челния опит на всички нива от Централния съвет на НАПС до окръжните съюзи и АПК. Но разстоянието от приетите системи до внедряването им в практиката е още много голямо. Новият подход, който изисква решението, още не е овладян и практически приложен. Не се осъществява

Digitized by Google

задоволително главното — насрещните планове да се изграждат върху челния опит, той да бъде основа и органическа съставна част на плана. В това отношение още властвува старият бюрократичен подход — програмата придружава плана, без предвидените в нея мероприятия да осигуряват масовото внедряване на челния опит. Само с това може да се обяснят фактите на бавното подемане и разпространяване на много нови високоефективни почини и челен опит, които изискват повече организация, отколкото материални средства и други условия. Например високоефективният белоречански почин за високопроизводително гравитачно напояване линее в анемични размери главно поради това, че не е станал предмет и цел на насрещните планове, предмет и цел на системата за внедряване. По същите причини опитът на знатния цвеклопроизводител Йосиф Колипатков от АПК — Белене носи високи добиви и висока ефективност на малък брой цвеклопроизводители в страната. Изводът сам се налага: внедряването на челния опит в селското стопанство все още има белези на самодеен характер, от чего отсъствува съвременният системен подход. Необходимо е час по-скоро да се внесе обрат, като се изпълняват настойчиво и ефективно решенията на XII конгрес в това направление. Както отбелязва др. Тодор Живков в забележителната си реч пред челниците в труда, челният опит не може да се превърне в масова практика единствено с усилията на самите първенци, рационализатори и изобретатели. Все по-голямо значение придобиват личната грижа и отговорност на стопанските ръководители, върху които трябва да легне главната отговорност за превръщането на челния опит в масова практика. Задължение на всички — от ръководителя в АПК и бригадира до всеки работник и специалист — в него сега е заложена гаранцията за успеха на това голямо и колективно дело.

В етапа на повсеместната интензификация на селскостопанското производство внедряването на челния опит е органически свързано с ускореното внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес, като революционизиращ елемент на производствения процес. Преломът в ефективността и качеството на селското стопанство може да се осигури само на основата и технологическото приложение на постиженията на научно-техническия прогрес. Това недвусмислено се потвърждава от опита на Силистренски окръг, където ускореното внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес и челният опит лежат в основата на добрите производствени и икономически резултати през последната петилетка. Години наред в единния аграрно-промишлен комплекс част от есенниците се засяват при плитки и минимални обработки, което се отразява изключително благоприятно върху добивите и ефективността на производството. Затова с пълна увереност в новите начинания кадрите поемат задачата през тази година всички есенници да бъдат засети при минимална обработка, а през следващата година да бъде приложена директна сеитба на 150 хиляди декара есенници и 200 хиляди декара пролетни култури.

Красноречив е и опитът на Толбухински окръг за минимална обработка на почвата, при която разходът на труд, горива и енергия се намаляват наполовина; опитът на Пазарджишки окръг за сеитбата на царевица с хидрофобизирани семена и други.

Досегашните резултати показват, че разработките за внедряването на челния опит не навсякъде се правят успоредно със съставянето на плановете за технически прогрес, че в самите планове за внедряване на научно-техническите постижения не е премахнат традиционализмът, не присъствуват най-новите направления на научно-техническия

Digitized by Google

прогрес. Да вземем принципно новите технологически решения при обработката на почвата и продълбочаването, безотвалната обработка, минимализирането на обработките и директната сеитба. Научните изследвания и експериментите при производствени условия показаха безспорните предимства на продълбочаването по отношение влагозапасяването, борбата с плевелите и други. Минималните обработки и директната сеитба доказаха категорично голямата икономическа ефективност на тези мероприятия. Директната сеитба може да се оцени дори като изключително научно-техническо постижение. С други думи, науката дава достатъчно нови решения, практиката потвърждава тяхната ефективност, а не се осигурява бързо масовото им внедряване в практиката, за да се получи необходимият икономически и социален ефект.

Голямата научна значимост и революционният характер на най-новите постижения на научно-техническия прогрес, особено на принципно новите технологии за обработка на почвата и отглеждане на културите, изискват тяхното внедряване в масовата практика да стане задача на всички кадри и звена, на всички нива на управление — от ЦС на НАПС до ръководителя на комплексната бригада. На предни позиции сега трябва да излязат ефективните и доказали своята резултатност форми за ускорено внедряване (като производствените системи, инженерно-внедрителските звена, с които се осигурява комплексното обхващане и задвижване на всички фактори) и преди всичко икономическите методи и икономическите лостове.

Във всеки АПК трябва да действува конкретна система за ускорено внедряване на научните постижения и челния опит. Опитът на Силистренски окръг е характерен с това, че той е поставен на системна основа, че там не се разчита на инцидентно постъпила и недостатъчно обоснована информация. Например секциите по главните направления на селското стопанство се ръководят от директори или заместник-директори на научни институти — изтъкнати наши учени. Те дават информация за равнището на изследователската работа, за готовността на един или друг институт да отговори на практическите изисквания. По такъв начин аграрно-промишленият комплекс се насочва точно и вярно, сключва договори и поставя внедряването на икономическа основа с най-компетентните и можещи научни звена у нас. Целенасочената работа позволи на окръга да влезе в международно сътрудничество. Сега АПК разработва технологии за отглеждането на отделни култури на базата на техника от ГДР съвместно със специалистите от заводите „Форшрит" в Дрезденски окръг. Всичко това по най-убедителен начин показва, че внедрителската работа носи бърз и висок ефект, когато е поставена на научна основа, когато е високоорганизирана.

В решението на Политбюро се подчертава, че успехът на масовото внедряване на челния опит на сегашния етап е най-тясно свързан с изграждането на бригадната организация на труда и преди всичко на бригадите от качествено нов тип. И действително не е възможно да се изгради нова бригадна организация на труда на основата на остарели технологии, без да се осигури внедряването на принципно нови технологически и технически решения. А това означава да се осигури ускорено внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес, на челния опит. Приетите тази пролет инженерни проекти на 160 експериментални бригади от нов тип в селското стопанство напълно потвърждават това положение. Принципно новите технологии и сеитбообръщения, многосменното използване на тех-

Digitized by Google

никата осигуряват условия за нарастване на обществената производителност на труда през 1981 година в сравнение с 1980 година над два пъти. Над два пъти ще се повиши и производителността на живия труд. За да се постигнат тези резултати, се предвижда цялата енергонаситена техника да се използва на две смени, хербицидният екран да бъде приложен на 14 на сто от площите, минималните обработки — на 22 на сто от площите, да се разшири значително прилагането на принципно новите сеитбообръщения.

Изграждането на новата бригадна организация на труда в селското стопанство на практика следва да се превърне в ключово звено за свързване в диалектическо единство приложението на икономическия подход с ускореното внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес и челния опит. Това означава през следващите една-две години, след като се изгради във всички отрасли и подотрасли на селското стопанство, да създаде основа, за да се постигне коренен поврат в работата по внедряването. Крайно време е от всички кадри и специалисти дълбоко да се осъзнае и разбере, че новата бригадна организация е онзи решаващ фактор, който ще ни даде възможност да осигурим повсеместната интензификация на селскостопанското производство на базата на науката и челния опит. От изграждането на качествено новата бригадна организация на труда зависи в най-голяма степен бързото осъществяване на задачите, поставени от XII конгрес, за ускорено внедряване на съвременните постижения на биологическите науки, за комплексна механизация на производството.

Отговорността на партийните и стопанските кадри за обобщаването на челния опит и създаването на необходимите организационни и производствено-технически предпоставки през последните години нараства все повече, което съответствува напълно на новите високи критерии и изисквания. На редица места се осъществява нов подход, реализират се нови виждания. Но истина е, че масовото внедряване на челния опит все още не се е превърнало в постоянен стил и метод на работа от ръководните кадри. Сега твърде много се обменя и изучава челен опит от ръководните кадри и специалистите и по-малко от селскостопанските труженици, хората, работещи в бригадите и фермите, които в крайна сметка решават съдбата на производството, живота на всяко ново начинание. Внедряването на челния опит все още не е станало важно задължение на първичните партийни организации в бригадите и фермите, на техните бюра и партийни групи така, както е записано в решението на Политбюро. Недостатъчно се прави от партийните организации целенасочено да се утвърждава и развива у всеки комунист и труженик усет към новото, смелост и дръзновение за търсене и внедряване в практиката на новото, прогресивното, върховите постижения на научно-техническия прогрес. Повече отвсякога сега в етапа на повсеместната интензификация е нужно да се повишава авангардната роля на комунистите като челници и новатори, като наставници и организатори при внедряването на челния опит. Комунистите са тези, които с личния си пример и всекидневната си творческа работа трябва да увличат всички членове на колектива. Сега от внасянето на ново съдържание в работата на първичните партийни организации в селата, в бригадите зависи в най-голяма степен да се преодолеят консерватизмът и инертността в това изключително творческо дело, за да стане то главна задача на всички труженици.

Digitized by Google

Решенията на XII конгрес засягат комплексно и дълбоко всички основни проблеми и задачи на по-нататъшното интензивно развитие на нашето селско стопанство. Осъществяването на тези мащабни решения е немислимо без масовото внедряване на челния опит и постиженията на научно-техническия прогрес. Затова задача на задачите на всички кадри, специалисти и труженици, на всички комунисти, земеделци и комсомолци на село е да разгърнат инициатива и творчество, за да се превърне внедряването на челния опит в широко всенародно движение, като задължителен образец за работа на всички, като норма за поведение и изява на висок обществен дълг на всеки социалистически труженик.

СИЛИСТРЕНСКИ ОКРЪГ — ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ И ОРГАНИЗАЦИЯ

Окръгът стана носител на Знамето на трудовата слава за най-голям принос през седмата петилетка за изпълнението на плана в селското стопанство. Кои са факторите на успеха? В този брой разказваме за една специфична форма на организация на отраслите, която осигури висока ефективност в изпълнение на продоволствената програма, за вертикалната интеграция, за творческо приложение на новия икономически подход, за усъвършенствуване на организацията на труда, за съюза между полето и научните лаборатории, за приноса на партийните комитети и организации, за укрепване и израстване на аграрния отряд на работническата класа.

ЕФЕКТИВНОСТ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА

„Чрез последователно прилагане на мултипликационния подход да се постигне оптимално съчетаване на суровинните и преработващите отрасли... Критерии за оценка на управленческите кадри да станат икономическите и социалните резултати от дейността на ръководените от тях стопански системи, начините и пътищата за тяхното постигане."

Из Тезисите на XII конгрес на БКП

Единният аграрно-промишлен комплекс „Дръстър" на територията на Силистренски окръг е пионер в създаването на крупна вертикална интеграция в окръжен мащаб. Окръжният комитет на БКП отчете изключително голямата роля, която има да играе той за повишаване на селскостопанското производство, за нарастване на обществената производителност на труда и на ефективността на производството, за правилното използване на наличната материално-техническа база, за нарастване доходите на селскостопанските труженици и работници, за

Digitized by Google

настъпване на ново качествено социално-икономическо развитие. Тази съвременна форма на интеграция позволява по-добре и комплексно да се използват наличните природни, материални и трудови ресурси за увеличаване на общественото производство, за създаване на повече материални блага за трудещите се.

Съпоставяйки резултатите, които окръгът получи през годините на седмата петилетка, с тези на шестата, определено можем да направим извода, че поставените задачи се решават успешно. Общата продукция в окръжния аграрно-промишлен комплекс, в която се включва и продукцията на хранително-вкусовата промишленост, през годините на седмата петилетка нарасна с 32 на сто в сравнение с постигнатото през шестата петилетка. Положителни са резултатите за намаляване на разходите. Докато през шестата петилетка 100 лева обща продукция се получаваше с 84,26 лева разходи, то през седмата те спадат на 83 лева. Благодарение на това рентабилността на производството нарасна от 18,67 процента на 20,48. Намалението на материалните разходи и повишената рентабилност на производството позволиха нашият окръг да се нареди на едно от челните места в страната по повишаване ефективността на селскостопанското производство.

Много и разнообразни са факторите за постигането на тези оптимистични цифри. Трудно е да се определи степента на принос на всеки един от тях, но определено решаващ дял се пада на новоизградената форма на организация и управление на селскостопанското производство. За изпълването ѝ със съдържание, за изявяване на нейните огромни възможности основна роля изигра активната и непосредствена партийно-политическа и организаторска работа, която бе извършена във всички първични партийни организации и в общинските комитети на БКП, а също така и личният пример на комунистите, на ръководителите на отделните предприятия, цехове, бригади и ферми.

●

Аграрната и аграрно-промишлената интеграция се разглеждат като процес на развитие и задълбочаване на взаимоотношенията между селското стопанство и промишлените предприятия с основна цел и задача да се повиши ефективността на всеки следващ стадий на обработка или преработка от производствения процес и рационализиране на управлението. Практиката за произвеждането, преработката и реализацията на селскостопанските хранителни продукти отговаря на партийната политика, на поставените задачи още с изграждането на аграрно-промишления комплекс.

Положителните страни на вертикалната интеграция трябва да виждаме и оценяваме още с изграждането на единна политика на целия възпроизводствен процес. Наличието на единно ръководство, единен план за производство на хранителни продукти обективно ни заставят да търсим пътища за още по-голяма интензификация и икономическа ефективност чрез спазване строга пропорционалност в развитието на отделните звена от веригата на възпроизводствения процес. Изградените единни функционални звена по планово-икономическите въпроси, по финансово-счетоводната дейност, по контрола на качеството и др. създават условия за осъществяване на единна планова, икономическа и финансова политика в системата на комплекса. В подкрепа на тази политика могат да се посочат много примери — приетата за целия АПК единна нормативна система, единни норми и разценки и единна система за заплащане труда на ръководители и изпълнители, единни принципи по създаването и използването на фондовете, в т. ч. и единна инвестиционна политика, основаваща се преди всичко на по-

Digitized by Google

лучаването на по-висока ефективност от целия производствен процес (например насочването на сравнително големи капиталовложения и строители за реконструкция и модернизация на преработващите предприятия, откъдето по най-бърз начин се очаква получаването на висок икономически ефект).

Още в процеса на планирането ръководството и специалистите на аграрно-промишления комплекс имат грижата да осигуряват необходимите суровини за предприятията на хранително-вкусовата промишленост. Вместо административни мерки налице са икономически предпоставки, лостове и стимули за балансиране обвръзката със суровини.

Много са положителните страни на вертикална интеграция, които се проявяват в процеса на изпълнение на задачите. Еднопосочността на интересите създава нови отношения между производствените звена, основаващи се на доверие, разбирателство, взаимопомощ. В самия производствен процес по-добре и цялостно се решават въпросите на научно-техническия прогрес, постига се умножаване на ефекта по цялата верига. Така през този период се механизираха операциите за превозване на зеленчуковата продукция. Осъществено бе порационално използване на производствените ресурси чрез дълбочинната им преработка, каквато имаме в месопреработката и млекопреработката и частично при обработването на кайсиевата реколта. Попълно се използват отпадъчните продукти като допълнителна суровина за фураж (суроватката, отпадъците на месокомбината и др.).

Организацията на производството на хранителни продукти под единно ръководство дава възможност за много по-голяма маневреност и оперативност на управление на целия възпроизводствен процес. Премахнаха се дублиращите звена — изкупвателен апарат, междинни складове, междинни пунктове и др. Съкрати се пътят на продукцията от производителя до обработката. Намалиха се загубите от фири. Може да се осъществява по-добра маневреност на стоката и цената поради изменения, получени от природни бедствия, конюнктура на пазара. Побързо се включват в производството нови асортименти, които се търсят на пазара и от които голяма част е предназначена за износ.

Към една от много важните положителни страни на вертикалната интеграция може да отнесем факта, че именно при тази форма на организация на селскостопанското производство може да се използват пряко вътрешният и външният пазар. Изискванията на външния пазар налагат да се работи изключително много за повишаване качеството на производството, за повишаване потребителната стойност на предлаганите стоки за износ, за да са те конкурентноспособни. Вертикално интегрираната стопанска единица разполага с големи количества преработена продукция и тази мащабност дава възможност за организиране на пласментно-снабдителна дейност, която да действува целогодишно. Опитът, който окръгът има, е положителен и дава основание да направим извода, че тази дейност чрез по-нататъшното нейно усъвършенствуване ще бъде много важна и отговорна за повишаване на общата ефективност на производството.

Изградената организация на производство и управление на селскостопанското производство в окръга на принципа земя—краен продукт дава по-големи възможности за по-пълно и всеобхватно внедряване на икономическия подход. Прилагането на единни норми и разценки, фондове, единна система на заплащане, поставянето на поделенията на АПК при сравнително еднакви условия създава възможност за разработване на система за материална заинтересованост по цялата верига. Чрез използването на икономическите средства и лостове се съчетава оптимално, планомерно и пропорционално развитие на отделните нива и на целия възпроизводствен процес.

Digitized by Google

ЗА ЧИСТОТАТА, ЕДИНС
БОЕСПОСОБНОСТТА НА

Неотдавна излезе двутомно издание под
горното заглавие, чийто автор е преде
дателят на Централната контролно-реви
зионна комисия др. Стоян Караджов.
него са събрани статии, доклади и
ди по въпроса за дейността на ко
но-ревизионните комисии. Може да
же, че това е пълно и целенасоче
изведение, посветено на тоя осн
тиен проблем. Авторът е успя
работи основните въпроси в
Ценното е, че към тях той по
плексно, обобщава натрупани
и прави изводи, които имат
и практическо значение. Н
се признае, че в издание
партийните решения и на
генералния секретар на
Тодор Живков са пр
новаторство, научен по
Кое е новото?
Авторът го е фор
точно и изчерпателн
изказването на др.
XII. 1966 г. пред
на Централния к
фийския градски
шата партийна
тет на ДКМС.
ков подчерта,
дициите на
ло една ко
се създаде
тролно-ре
пълнява
ревизио
отдава
има з
лед,
роси,
ство, с
за дисципли
тивната роля
тите, въобще всич

Стоян Караджов, За ч
I и II, Партиздат, С., 1980, с.

Digitized by Google

ически свързва селскостопанското
на преработка, постига се единно
и процес и съчетаване на интере-
ли и труженици с интересите на об-

ционна форма аграрният отряд на
ията на труда, трудови условия и
се по-пълно към промишлената ор-
одство, което води до постепенно
различия между селскостопанския
ване на предпоставки за социална

мплекс се постигна широка манев-
ешаването на основните организа-
роизводството, преработката и реа-
одукция, създава се по-голяма за-
айните резултати, издига се равни-
, плановата, финансовата и дого-

яване постиженията на съвремен-
е още по-тясното свързване на нау-
ще настъпват количествени и каче-
ствените фактори на производстве-
дмите работници и селскостопански
кенията на научно-техническия про-
мишлеността се съпътствува с фор-
високо образование, културно-тех-
който все повече съчетава физиче-
циалистическа съзнателност, дисци-
ава се относителният дял на спе-
зване, което е от съществено зна-
внедряване на научно-техническите
нието на труда. Заедно с това се
а ръчния нискоквалифициран и те-
ава делът на механизирания и ав-
отношение към труда, характерно
ст за състоянието на общественото
ката инициатива и активност в ра-
ото движение, в масовото социали-
ството. Разширява се демократиз-
дение в активното участие на тру-
лнението на насрещните планове и
за нарастване на общественото про-

тикалната интеграция са много, ние
тях.

резултатите биха били още по-го-
ечки, които за нас са от обективен
трудностите, които се явяват в ре-
условия за развитие на окръжния
ивните документи, валидни за стра-
на субективни виждания и преценки
, което поражда и следните специ-

Digitized by Google

Няколкогодишното съществуване на единния териториален АПК „Дръстър“ показа правдивостта и жизнената сила на априлската аграрна политика на партията, вярната насока, която другарят Тодор Живков определи за концентрация и специализация, за изграждане на крупни селскостопански и промишлени обединения, които разполагат с мощни производствени фондове и в които се разкриват неподозирани възможности за прилагане на научно-техническия прогрес, т. е. на всички предимства на едрото социалистическо стопанство.

Сега, когато поставяме новите си задачи, ние тръгваме от осмислянето на положителните изменения. Творчески се внедриха принципите на стопанската сметка и самоиздръжката. Вече няколко години новият икономически подход и неговият механизъм намират своето приложение във всички подразделения и производствени единици на окръжния АПК. Принципът на стопанската сметка и самоиздръжката е основен в организирането и управлението на производствените процеси не само в растениевъдството, но и в животновъдството, и в промишлените предприятия. Благодарение на творческото прилагане на новия икономически механизъм и на стопанската сметка нарасна и печалбата. Повиши се икономическата самостоятелност на низовите звена. Това издигна чувството за отговорност в трудовите колективи за съблюдаване на икономическата целесъобразност и ефективност при изпълнение на отделните мероприятия в инженерните проекти, за да се реализират плановете за годината. Разкрива се по-широко поле за инициатива на отделните производственици, ръководители на ферми, на бригади, на агрегатни групи, на специалистите. Подобри се и производствената база — изградиха се нови бригадни станове, ремонтни бази, влязоха в действие кравекомплексите в Дулово, Иширково, Белица, овцекомплексите в Правда, Средище, птицекомбинатът в с. Цар Асен, свинекомплексите в Ситово и Чернотор. Създадена бе специализирана инженерно-внедрителска организация, която има за цел да проучва и бързо да внедрява върховите постижения на научно-техническия прогрес, световния и нашия челен опит.

●

Особено внимание отдели окръжният комитет на БКП за укрепване на всички звена на АПК „Дръстър“ с добре подготвени, предани на партията ръководни кадри. На тях им бе оказана помощ, а същевременно бе извършен грижлив контрол, за да израснат те, за да изпълняват отговорните задачи, които им е поставила партията, за да оправдаят гласуваното им доверие от трудовите колективи.

Прекрасни ръководители и специалисти израснаха в окръга като: Паню Андреев, кандидат-член на бюрото на ОК на БКП, председател на производствения съвет на бригадата от нов тип — Калипетрово, известен в цялата страна с получените добиви от зърнените култури; Петър Мирчев, ръководител на бригадата модел в Добротица; Мехмед Османов, председател на производствения съвет на бригадата от нов тип — Искра и др. Не случайно за получените високи резултати през седмата петилетка в нашия окръг над 300 труженици от селското стопанство получиха ордени и медали и други правителствени отличия. Не случайно и окръгът ни стана носител на Знамето на трудовата слава за най-голям принос през седмата петилетка при реализиране на плана в селското стопанство.

До положителни изменения доведе вертикалната интеграция не само в материалната част. Изграждането на окръжния аграрно-промишлен комплекс с интегрирани към него предприятия на хранително-

Digitized by Google

вкусовата промишленост вече органически свързва селскостопанското производство с неговата промишлена преработка, постига се единно ръководство на целия производствен процес и съчетаване на интересите на отделните трудови колективи и труженици с интересите на обществото.

В условията на новата организационна форма аграрният отряд на работническата класа по организацията на труда, трудови условия и психическа нагласа се приобщава все по-пълно към промишлената организация на общественото производство, което води до постепенно преодоляване на съществуващите различия между селскостопанския и индустриалния труд и до създаване на предпоставки за социална еднородност.

Със създаването на единния комплекс се постигна широка маневреност в мащабите на окръга при решаването на основните организационно-управленчески въпроси на производството, преработката и реализацията на селскостопанската продукция, създава се по-голяма заинтересованост и отговорност за крайните резултати, издига се равнището на трудовата, технологичната, плановата, финансовата и договорната дисциплина.

С бързото и повсеместно внедряване постиженията на съвременната научно-техническа революция, с още по-тясното свързване на науката и техниката с производството ще настъпват количествени и качествени изменения не само във вещественитe фактори на производствения процес, но и в личностните, в самите работници и селскостопански труженици. Внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес в селското стопанство и в промишлеността се съпътствува с формирането на нов тип работник — с високо образование, културно-техническо и професионално равнище, който все повече съчетава физическия с умствения труд, с висока социалистическа съзнателност, дисциплина и морални качества. Увеличава се относителният дял на специалистите с висше и средно образование, което е от съществено значение за по-нататъшното ускорено внедряване на научно-техническите постижения, за изменение съдържанието на труда. Заедно с това се ускори процесът на съкращаване на ръчния нискоквалифициран и тежък физически труд, като се увеличава делът на механизирания и автоматизиран труд. Създава се ново отношение към труда, характерно с висока съзнателност и отговорност за състоянието на общественото производство. Разгръщат се творческата инициатива и активност в рационализаторското и изобретателското движение, в масовото социалистическо съревнование, в наставничеството. Разширява се демократизмът, който намира най-ярко проявление в активното участие на трудещите се в разработването и изпълнението на насрещните планове и разкриването на вътрешни резерви за нарастване на общественото производство и неговата ефективност.

Положителните страни на вертикалната интеграция са много, ние се спряхме само на известна част от тях.

●

Успоредно с това считаме, че резултатите биха били още по-големи, ако се преодолеят някои пречки, които за нас са от обективен характер. Не са малко например трудностите, които се явяват в резултат на това, че специфичните условия за развитие на окръжния АПК не съответствуват на нормативните документи, валидни за страната. Трудно се преодоляват редица субективни виждания и преценки на някои вишестоящи организации, което поражда и следните специфични проблеми:

Digitized by Google

— Изпраждането на плана да бъде на база краен продукт, а не по отрасли и предприятия.

— Да се решават бързо въпросите на материално-техническото снабдяване и научното обслужване на хранително-вкусовата промишленост.

— Водещата роля на държавните стопански обединения по разпределението и направлението на продукцията от хранително-вкусовата промишленост не съдействува за използване на пълните възможности на нашите предприятия.

— Усложнена е статистическата отчетност. Веднъж се дават отчети по отрасли и втори път като вертикално интегрирана организация.

Въпреки редицата трудности и нерешените проблеми считаме, че получените резултати, създадените условия и предпоставки за развитие на АПК ни дават основание да направим извода, че комбинатската форма на организация на производството и управлението в лицето на единния АПК потвърди на практика своите предимства. Разделението на труда е трайно и обективно, по-нататъшната концентрация и специализация е неизбежен процес. Вертикалната организация на труда може да създаде най-добри условия за използване на средствата за производство, местните възможности, капиталовложенията и за цялостно координиране на производствения процес. Тя има всички предимства и предпоставки да служи за изпълнението на главната социално-икономическа задача: комплексното задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификация на народното стопанство, последователно прилагане на новия механизъм и по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения.

Георги КАРДАШЕВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП

СИЛИСТРЕНСКИ ИЗМЕРЕНИЯ

Силистренски окръг заема 2,56 на сто от територията и в него живее 1,70 на сто от населението на Народна република България. Произвежда 4,28 на сто от зърното (5,19 на сто от пшеницата, 20 на сто от фасула, 7,10 на сто от слънчогледа), 45 на сто от кайсиите, 3,9 на сто от месото и 5,8 на сто от яйцата в страната.

●

Селското стопанство на Силистренски окръг от 1976 г. е обособено в един окръжен аграрно-промишлен комплекс, приел старобългарското име на града „Дръстър", с обособени десет териториални клонови стопанства, три предприятия на хранителната промишленост — за производство и преработка на месо, за преработка на мляко и на плодове и зеленчуци, строително предприятие, предприятие за агрохимическо обслужване, инженерно-внедрителска и пласментно-снабдителна организация.

Десетте териториални клонови стопанства съвпадат с десетте селищни системи на окръга.

●

Сега всеки пети човек, зает в селското стопанство на окръга, е член на БКП, а в бригадите от нов тип за производство на зърно и фураж всеки трети е член на партията. Това солидно партийно ядро е организатор и проводник на партийната политика в селското стопанство на Силистренски окръг и една от причините за неговите досегашни успехи. Това партийно ядро е гаранция и за решаване на големите задачи, които постави Дванадесетият конгрес на партията.

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ ПОДХОД

„Главното направление за усъвършенстване управлението на икономиката трябва да бъде последователното и цялостно прилагане на новия икономически подход... Печалбата да се утвърждава като критерий за ефективността на производствено-стопанската дейност и като основа за организиране на разпределителните процеси."

Из Тезисите на XII конгрес на БКП

За колективите на аграрно-промишления комплекс „Дръстър" периодът на изминалата седма петилетка беше характерен освен с конкретните резултати по изпълнението на натуралните и качествените показатели още и с творческо осмисляне пътищата за ускорена интензификация на производството. Най-голямо основание за оптимизъм ни дава извършената работа по определящите направления за постигане високи темпове на интензификация.

На първо място в тази насока поставяме последователното внедряване на новия икономически подход. АПК „Дръстър" като вертикално интегрирана стопанска организация е с организационно единство, единни производствени, икономически и социални връзки между селското стопанство и промишлеността, т. е. единен технологически производствен и социален подход.

Единните икономически връзки в комплекса намират израз в наличието на единен икономически механизъм — специфичния икономически механизъм на комплекса, по който работим от 1. I. 1979 г. На негова основа изграждаме единен план на АПК за производство на крайна продукция. Със задължителните показатели за изкупуване в натура се планира крайна продукция — месодобив и месни продукти, млечни продукти (сирене, кашкавал), а не месо, мляко, които за АПК са междинни продукти и вътрешностопански обороти.

Стремим се да реализираме на практика в мащаба на комплекса следните изисквания: създаване единство на личните, колективните и обществените интереси; поставяне поделенията при сравнително еднакви икономически условия; създаване единство в заплащането на труда по равнища на управление — АПК, поделение, производствени звена; изграждане единна вътрешностопанска система за планиране и отчитане.

За осъществяването на тези принципи се разработиха и внедриха специфични икономически средства и методи. Определената нормативна себестойност на производствените звена изпълнява ролята на вътрешноразчетна цена и на тази основа те се поставиха на самоиздръжка и резултативен фонд „Работна заплата". През 1979/1980 г. стриктно приложихме вътрешностопанската сметка в 310 производствени звена — бригади, ферми, цехове. На 151 производствени единици е начислен допълнителен фонд „Работна заплата" за снижение на нормативната себестойност в размер на 2756 хил. лв., или 18,8 на сто повече, а на 102 производствени единици поради превишение на нормативната себестойност е отчислен фонд „Работна заплата" в размер на 650 хил. лв., което е 8,8 процента по-малко.

Усъвършенстването на вътрешностопанската сметка обвързваме

Digitized by Google

с изграждането на бригади от нов тип и диференциране на нормативната себестойност по качества на продукцията.

На равнище на поделение в комплекса образуваме общ доход чрез вътрешноразчетни цени, по които АПК заплаща продукцията на съответното поделение. С тия цени осигуряваме на всяко поделение: образуване на резултативен фонд „Работна заплата" в размер на необходимия технологически фонд „Работна заплата"; задължителните плащания за сметка на печалбата — имуществени застраховки, лихви за оборотни средства и др.; образуване на парични фондове в поделенията с минималните задължителни отчисления за фонд „СБКМ", „РТУ" и „Резервен".

На тази основа поставяме поделенията при сравнително еднакви икономически условия. По-богати поделения има в резултат на получаването на по-добри производствени икономически резултати.

Разликата между изкупните цени на продуктите и вътрешноразчетните цени се централизира в АПК за вноски в НАПС, в държавния бюджет и фонд „РТУ" за капитални вложения.

Създаването на еднаква материална заинтересованост ликвидира предпоставките за печеливши и губещи производства. Ако по старата изкупна цена от овче мляко се губеше (поради високата себестойност на млякото колкото повече овче мляко се произвежда в поделенията, толкова повече загуба се натрупва), то с разчетните цени това негативно влияние се премахва и поделението е заинтересовано икономически да произвежда повече овче мляко, както например и царевица, тъй като са с еднаква рентабилност. Образуването и разпределението на общия доход в поделенията става чрез вътрешноразчетните цени. Реализира се икономическа самостоятелност на поделенията, материална заинтересованост към издръжката като принципи на икономическия подход.

Всичко това за АПК „Дръстър" е двегодишна практика, една специфичност на внедрения икономически механизъм, изиграла положително влияние при внедряването на икономическия подход.

Голямо внимание беше обърнато за решаване на проблема по създаване единство в заплащането на труда по равнища на управление на комплекса. Още преди излизането на съответните нормативни документи се насочихме да използваме печалбата като синтезиращ икономически показател. За целта плановият размер на фонд „Работна заплата" на управленческия персонал на поделенията и АПК се определя като норматив към средногодишния размер на балансовата печалба през последните три отчетни години. Получената печалба по отчет, умножена по този норматив, определя полагащия се фонд „Работна заплата", който може да бъде повече или по-малко от начисления през годината, съобразно с размера на получената печалба. В това отношение особено ни допада сега онази част от доклада на др. Тодор Живков пред XII конгрес, където се говори, че печалбата, получена като реален израз на подобрена стопанска дейност, трябва да стане основен критерий на работа на всеки трудов колектив.

С тази система на обвързване заплащането на труда с печалбата постигаме някои основни предимства. На първо място, поради това, че обвързването на заплащането на труда става не с плановия размер на печалбата, а с достигнатото й равнище от последните три години, създава се предпоставка и заинтересованост от разкриване на резервите за увеличаване на печалбата още в процеса на планирането. Планът наистина се превръща в средство за увеличаване на печалбата. Този подход взаимствувахме от икономическия механизъм на селското стопанство в Съветския съюз и то изигра положително влияние върху активността на специалистите и ръководните кадри в комплекса. Сти-

Digitized by Google

мулира се реалният прираст на печалбата от достигнатото равнище, а самият прираст допринася за повишаване на това равнище. На второ място, създава се единство (единен критерий) в заплащането на труда по равнище на управление — АПК и поделения, а оттук единство в мотивиране на управленческите решения и въздействия. Онова, което е изгодно за поделенията, става изгодно и за АПК.

На основата на двегодишния опит от внедряване на специфичния икономически механизъм се насочихме към неговото усъвършенстване през 1981 г. и осмата петилетка. Основното направление ще бъде по-пълното реализиране на икономическия подход до най-първичните производствени звена и отделни изпълнители. Предвиждаме по-пълно реализиране на икономическия подход в бригадите от нов тип за производство на зърно и фураж. За целта още от тази година предоставяме правото на бригадите да си образуват парични фондове — „СБКМ" и „Резервен", с което се завишава тяхната икономическа самостоятелност, разширяват се социалните функции и т. н.

Предвиждаме увеличаване икономическата самостоятелност на поделенията. До края на 1980 г. фонд „РТУ" беше изцяло централизиран на равнище АПК. Насочеността на разходите за капитални вложения се определяше предимно от крайната продукция, поради което част от малките обекти, които имат непосредствено отношение към текущото производство, оставаха финансово необезпечени. Ето защо за преодоляване на това вътрешно противоречие внесохме елемент на демократизиране управлението на инвестиционния процес, като фонд „РТУ" се образува и използва в поделенията, а в АПК се централизират от 10 до 20 процента от средствата за строителство на обекти с общокомплексно значение или обекти, които не могат да се финансират със средствата на отделните поделения. Разбира се, с това не отпада проблемът за централизирано управление на инвестиционния процес. Напротив, води до изграждане на оптимални съотношения на централизъм и демократизъм в управлението.

С управлението на тези процеси се стремим да издигнем икономическия статут на поделенията плътно до статута на АПК и в това виждаме задълбочаване на внедряването на икономическия подход в конкретните условия на АПК „Дръстър".

Икономическият подход е основна предпоставка за цялостното усъвършенстване на комплексното управление на интензификацията на общественото производство. Организационно-управленческата структура на комплекса в значителна степен подпомага овладяването на тези процеси от субективния фактор. Към АПК са изградени инженерно-внедрителска организация с научно звено, експериментална база и звено за внедряване. На договорна основа с научните институти и поделенията на комплекса е организирано научното обслужване на производството. Организацията е поставена на самоиздръжка. Търговско-пласментната организация се грижи за реализацията на продукцията. Тя свързва производството с вътрешния и международния пазар. АПК „Дръстър" трета година реализира част от продукцията си на международния пазар, като крайният резултат — валутен и финансов, е за негова сметка. На външнотърговските организации се заплащат определените комисионни такси. По този начин международният пазар със своите изисквания пряко влияе върху производството на комплекса.

Увеличаването ефективността на производството чрез интензификация е продиктувано от изискванията на икономическия подход и механизъм. Без интензификацията на производството не можем да осигурим не само необходимия резултативен фонд „Работна заплата", а също така и средства за разширено производство, и то на много по-

Digitized by Google

висока качествена основа, осигуряваща многократно увеличаване обществената производителност на труда.

Нашият стремеж е да внедрим комплексен подход в управлението на всестранната интензификация на производството на основата на икономическия подход и механизъм, с което най-добре ще отговорим на поставените задачи от XII конгрес на БКП.

Александър ПЕТКОВ

СИЛИСТРЕНСКИ ИЗМЕРЕНИЯ

През VII петилетка селското стопанство на окръга произведе 257 хил. тона зърно повече от произведеното през VI петилетка при намаление със 7 на сто площите, заети със зърнени култури; производството на мляко се увеличи с 19,2 на сто, на яйцата — с 26,1 на сто.

През 1981 година се предвижда производството на зърно да се увеличи с 23,8 на сто спрямо произведеното през 1980 година, на млякото — с 6,3 на сто и на яйцата — с 3,6 на сто.

През 1980 г. окръгът за пръв път надхвърли 500 кг добив пшеница от цялата площ, заета с пшеница, а през 1979 г. получи по 752 кг царевица от декар. Отделни клонови стопанства и бригади — в Калипетрово, Искра, Главиница, Окорш, Паисиево и други, получиха с една трета по-високи добиви.

Масово се прилага вече при отглеждането на културите технология, която изисква отделният сорт.

●

От есента на 1980 г. в селското стопанство на окръга се изградиха 24 бригади от нов тип, специализирани в производството на зърно и фураж. Площта на бригадите е от 30 до 100 хил. декара и обхваща 84 на сто от обработваемата земя на АПК. В сравнение с досегашните бригади за промишлено производство на зърно, чиито наследници са, новите бригади имат с 41,8 на сто по-малък личен състав и с 39,6 на сто по-малко трактори. С инженерните проекти на бригадите се предвижда още през 1981 г. в сравнение с 1980 г. производителността на труда да се повиши 2,38 пъти, обществената производителност на труда — 2,53 пъти, а производствените разходи на 100 лв. обща продукция да се намалят с 10,36 лева.

Бригадата от нов тип в Иширкoво, чийто инженерен проект се разработи съвместно със заводите за селскостопански машини „Форшрит" от Дрезденски окръг на ГДР, показва още по-висока ефективност: обществената производителност на труда се повишава над 3,5 пъти, а производствените разходи за 100 лв. обща продукция се намаляват с повече от 11 лв. спрямо достигнатите през 1980 година.

●

С успех от две години се експериментира свободното боксово отглеждане на кравите. Опитът показва, че се осигуряват ритмичност и поточност на производствения процес, висока производителност на труда и ефективност на производството. В кравефермата в Дулово, в която кравите се отглеждат по тоя начин, доич обслужва 128 крави. В окръга се приема свободното, боксово отглеждане на кравите при изграждането на бригади от нов тип в млечното говедовъдство.

●

АПК влезе във връзка със заводите за селскостопанско машиностроене „Форшрит" в Дрезденски окръг. Заводите доставиха на АПК свои машини, разкриха свой сервиз, изпратиха свои специалисти, за да обучат силистренските инженери и механизатори. През 1980 г. и началото на 1981 г. „Форшрит" и АПК съвместно разработиха инженерен проект на бригадата от нов тип в клоновото стопанство в Иширкoво („Форшрит" осигурява машините, АПК разработва технологията за отглеждане на отделните култури). Тази съвместна разработка е с голям ефект и създава предпоставки за разширение на съвместната дейност, както и за износ на технологии в трети страни.

Digitized by Google

РОЛЯТА НА ОБЩИНСКИТЕ КОМИТЕТИ

„Изграждането на общинските комитети на партията в новите селищни системи е важно и изключително перспективно дело... Те трябва все по-пълно да се изявяват като качествено нови органи за политическо ръководство."

Из Тезисите на XII конгрес на БКП

Създаването на общините като териториално звено от нов тип и тяхното комплексно развитие, многообразието и сложността на задачите за пълното и ефективно реализиране на новата социално-икономическа стратегия на партията във всяка териториална и производствена единица наложиха съществени изменения в условията, функциите, в стила и методите на работа на общинските партийни комитети. Независимо че двегодишният период ги утвърди като качествено нови органи, работата на окръжния комитет на партията по укрепване и издигане ролята им не е завършен процес. Изискванията на XII конгрес пораждат у нас нови идеи и инициативи, още по-висока отговорност към дейността на общинските партийни ръководства. Стремежът ни е да откроим онези добри и сложни страни в работата на партийните комитети, да разграничим досегашните недостатъци, допуснати като спътници на раждане на новите органи, за да насочим усилията им към още по-ефективна дейност в комплексното обществено-икономическо развитие на общината през годините на осмата петилетка.

Общинските партийни комитети постоянно укрепват и усъвършенстват своя стил и методи на работа, растат като авторитетни и пълновластни политически ръководства на отделните селищни системи. Все по-широко утвърждават научния и творческия подход към решаване на проблемите. По-успешно координират и целенасочват дейността на различните органи и организации в селищната система. Предоставя им се по-голяма самостоятелност и самоинициативност, а заедно с това и по-голяма отговорност в работата на обществените и стопанските органи и организации. Близката връзка на общинските комитети с комунистите и трудещите се ги подпомага по-навреме да отчитат настроението и мнението на комунистите и безпартийните, да вземат по-верни решения и навреме да организират реализирането им.

Сега общинските партийни ръководства проявяват по-успешно стремеж за комплексното обществено развитие на селищните системи. Във всяка община се разработиха и утвърдиха комплексни програми за перспективното развитие на селищната система — използване на трудовите ресурси, изграждане на материално-техническата база, цялостното усъвършенстване инфраструктурата на района, съобразена с демографските и природните дадености, комплексното обществено обслужване, самозадоволяването и други социални проблеми. Това направиха на основата на задълбочения анализ и изследване на конкретните условия и нужди на района с помощта на КНИПИТУГА, с прякото участие на отделите на ОК на БКП, ОНС, научни институти и висши учебни заведения. За всяка община перспективата е ясна и това чувствително подпомага всички комитети по-ярко да направляват и организират цялостния живот на населението.

Digitized by Google

Проведените отчетно-изборни конференции показаха значителен растеж на ръководната роля на общинските комитети, нарасналото умение да определят, ръководят и координират останалите общински звена за социално управление. Натрупаха опит в ръководството на народните съвети и кметствата, повиши се отговорността им в организацията на производството и особено по решаване на социалните проблеми. Обогатиха се формите на работа с първичните партийни организации. Благодарение на този подход се раждат и първите конкретни резултати. Добре сега е решен въпросът за транспортното и административното обслужване на населението по общини, отблизо се следят задачите по самозадоволяване с хранителни продукти, без да се чака разпореждане от окръжното ръководство. В отделните селища изнасят производство завод „Оргтехника", Комбинатът за агрегатни и отрезни машини, завод „Дружба". В много села са разкрити цехове на комбината „Камъшит", в които се ангажира свободната работна сила от селското стопанство през някои месеци на годината. Успешно се решават от комитетите в Силистра, Дулово, Кайнарджа, Главиница проблемите на комплексното обществено обслужване, бързо реагираха на Докладната записка на др. Тодор Живков от октомври м. г. и създадоха десетки нови обекти за социално-битови услуги.

Има правилно разбиране и стремеж у партийните кадри в общините за прилагане на най-новите постижения в световната практика, за по-широко внедряване опита на първенците. Яснота по тази задача внесе пленумът на ОК на БКП и приетата от него програма за изучаване и внедряване на челния производствен опит. Сега всеки ОПК има своя програма и подпомага да се разграничават задълженията и отговорностите на отделните органи, организации и колективи, така че да се получи един спектър от специфичен принос с оглед наистина VIII петилетка да се превърне в петилетка на ускорен научно-технически прогрес за всеки колектив.

Поради характера на икономиката в нашия окръг приоритет в дейността на общинските комитети заемат проблемите на селското стопанство. Техните системни грижи и усилия са насочени към издигане културата на земеделие и укрепване на новите крупни производствени единици — бригадите за производство на зърно и фураж. Изградени са съвети за работа със специалистите. Благодарение на близките и непосредствени връзки с научните институти определени са научни норми за добив от всяка площ и отблизо се наблюдава провеждането на агротехническите мероприятия и внедряването на нови технологии; усъвършенстват се структурата и организацията на труда и др. Този стремеж да се обедини науката с практиката в областта на селското стопанство е ценно постижение в работата на нашите комитети, което доведе в значителна степен до високите резултати в селскостопанското производство на окръга през VII петилетка.

Въпреки добрите резултати не може да се каже, че в работата на общинските партийни комитети всичко е положително; че няма минуси, че мащабите на измененията съответствуват напълно на високите критерии. Добре направените програми понякога остават пожелание, защото не достига творчески риск, не се обхващат всички резерви. Има съществени недостатъци в ръководството на различните отрасли на народното стопанство и в организацията на вътрешнопартийния живот. Те изпъкват още по-ярко, когато съпоставим реалното положение с изискванията, поставени с документите на XII партиен конгрес. Очевидно е, че трябва да се усъвършенствува организаторската работа с хората, да се осигурява по-рационално използване на материалните и трудовите ресурси за постигане на по-високи резултати в комплексното развитие на селищните системи. Получава се на прак-

Digitized by Google

тика-така, че някои комитети енергично се хващат за много идеи, но не всички извеждат докрай. Не липсват случаи, когато важни мероприятия се организират с чисто стопански форми, с администриране, разпореждане, което често пъти води до изместване на стопанските и други ръководства. По този начин остават настрана политическата и възпитателната работа с кадрите, с хората, а като резултат понякога се забравят проблемите за нравствения дълг и чест, за качествата на кадрите, за авторитета на комунистите.

В сегашните селищни системи има немалко специалисти с висше и средно образование, но не навсякъде има ефективна система за работа с тях — за тяхната подготовка и движение като ръководни кадри. Специалисти има, а ръководители за новите по-крупни производствени звена и в растениевъдството, и в животновъдството не достигат. Не винаги се отчита мнението на ППО, на трудовия колектив при издигането на кадрите.

Очевидно се нуждае от усъвършенстване цялата система на работа на партийните комитети за подготовка на ръководни кадри за селищната система, за да се решава и в бъдеще проблемът за ръководството с местни хора.

Решенията на Дванадесетия конгрес отново ни карат да преосмислим работата на окръжния и общинските комитети на партията с първичните организации и трудовите колективи. Колко силно звучат думите на др. Тодор Живков в Отчетния доклад пред конгреса: „Първичната партийна организация е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представител на трудовия колектив в партията." Безспорен факт е, че както окръжният комитет, така и общинските партийни комитети са отделяли и отделят много грижи за израстването на организациите като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Но изискванията на конгреса за връзките на партията с трудещите се, за работата сред тях сега налагат на много по-висока степен да издигнем своята политическа и организаторска работа. Действително има видими резултати работата на комитетите по издигане ролята и отговорността на ППО за формиране активна жизнена позиция в трудовите колективи и в отделния труженик. Осъществено е съответствие на партийната структура с производството, осигурено е партийно ядро за всеки производствен участък сред животновъдите, механизаторите, строителите. Специално внимание отделят за утвърждаването на 24-те първични организации в бригадите за производство на зърно и фураж като дееспособни политически ръководства на крупни производствени единици. Петдесет и пет процента от състава на бригадите от нов тип в селското стопанство са комунисти. Секретари са най-авторитетните комунисти. Партийните групи се изградиха на производствен принцип — по технологични линии или по машини, като при селскостопански кампании се изграждат временни партийни групи. Функционират 5 ППО в комплексните специализирани бригади за производство на плодове и зеленчуци и 71 ППО в смесените бригади, изградени на териториален признак предимно в малките села на общините. Повечето от тях са зрели, със свои облик и опит.

Стремежът на общинските комитети е да оказва конкретна ежедневна помощ на първичните организации за издигане ефективността на партийно-политическата работа с комунистите, за изостряне чувството за отговорност у всеки труженик. Главното внимание е насочено към обогатяване съдържанието на работа, за реализиране ръководните им функции над трудовите колективи. Многообразни са формите на работа за усъвършенстване на вътрешнопартийния живот: водене екран за проблемността, за участието на членовете на комитетите и бюрата в подготовката и провеждането на събранията, атестиране на организациите, екрани на активността на комунистите, лич-

Digitized by Google

ни страници за делата на комуниста, работни групи по проблеми, разговори в партийните групи, идеологически седмици, политическа сряда и пр. Системата за водене критичните бележки на трудещите се, за отчет и контрол на партийните решения повишава активността и отговорността на комунистите, на ръководните кадри.

Окръжният комитет на партията се стреми да пренася работата на отделите и партийния апарат в селищните системи, и то в съставните села на общината (досега по-рядко посещавани), в производствените звена. Стремежът ни е да ограничим опекунството и регламентирането, да намалим броя и времетраенето на окръжните мероприятия. За съжаление това все още бавно става, предстои трудна и упорита работа за усъвършенстване на стила. В последно време някои от програмите и мероприятията, които приема ОК на БКП, се изготвят така, че в ОПК да не се налага да отделят много време за писане, да се ползват от разработките на окръжния комитет. По този начин създаваме условия за повече време на партийния апарат за конкретна работа в ППО, с отделните хора, а партийните ръководства по-пълно да реализират организаторската си функция. Такива са нашите изисквания и към другите окръжни ръководства.

Искаме да създадем по-добри условия за разработващите функции на окръжния комитет на БКП и организаторските функции на общинските комитети. Оказва се конкретна помощ за създаване и извеждане на опит в отделни комитети и организации и пренасянето му в окръжната партийна организация. Така например в Главиница отглеждаме опит по подготовката на кадрите за утвърждаване на новия икономически подход, в Зафирово — по приложението на научно-техническия прогрес в селското стопанство, в Тутракан — по усъвършенстването на партийния контрол. По тези проблеми са ангажирани центърът по партийно строителство при АОНСУ, сътрудници на ЦК и ОК на БКП. Силистренски окръг не е голям по територия, придвижването от една до друга селищна система не е сложно. Затова при провеждането на пленуми, конференции и др. добре подготвени мероприятия участват често всички общински ръководства.

Осъществявайки контрол върху работата на партийните организации, бюрото на ОК на БКП системно разглежда на свои заседания отчети за работата на общинските партийни комитети. Отчетите обикновено се предшествуват от задълбочена предварителна проверка от отделите и членовете на ОК на БКП за състоянието на работата в първичните организации, в трудовите колективи. В хода на проверката се провеждат срещи и се водят разговори с редови комунисти и безпартийни, изучава се тяхното настроение, събират се предложения, което помага за отстраняване на недостатъците и вземане на правилни решения. В това ни помагат и провежданите ежемесечни срещи с първите секретари на комитетите по задачите за месеца, срещите с актива по общини.

Нашите усилия и изисквания към ОПК сега са да налагат висока взискателност към кадрите, всеки да работи добре и с отговорност да изпълнява своите задължения, по-малко книжнина и канцеларщина, по-малко директиви и съвещания, повече конкретна работа в ППО, в трудовите колективи, с всеки труженик. Деловитост и висока резултатност — това да бъде мерилото в работата на всеки и във всичко, независимо от общественото и служебното положение. В това е главният източник и резерв за претворяване на партийната повеля днес за интензификация на всяка дейност в полза на нашето общество.

Ганка АНДРЕЕВА
секретар на окръжния комитет на БКП

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИЯТА УМНОЖАВА УСПЕХИТЕ

„Бригадната организация на труда от нов тип да се превърне в основна форма на организация във всички отрасли на материалното производство и важен фактор за последователно прилагане на новия икономически подход, за бързо внедряване на научно-техническите постижения, за рязко повишаване ефективността на производството."

Из Тезисите за XII конгрес на БКП

През декември 1980 г. окръжният комитет на партията съвместно с окръжното ръководство на БЗНС проведоха пленум, на който бяха обсъдени резултатите на бригадите от нов тип в зърненото производство като най-съвършена форма на управление и организация на труда на съвременния етап, както и мерки за тяхното усъвършенствуване и за изграждането им в останалите отрасли на селското стопанство на окръга в условията на новия икономически подход и внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Излезе се от очевидното положение, че в бригадата реално съществуват земята, техниката, културите, торовете, хората. При това разбиране на същността на бригадата следваше да развиваме, да стимулираме нейния интерес като колектив и интереса на всеки неин член от оптимизиране на нейния размер, на сеитбооборота, който ще спазва, технологиите, които ще прилага, и техниката, която ѝ е необходима. От такава гледна точка уточнявахме и степента на нейната самостоятелност, и привеждането на управлението ѝ в единство с вътрешнобригадната организация и вътрешностопанската сметка, и обвързването на работната заплата с крайния икономически резултат, и подбора на личния ѝ състав.

В окръга изградихме 24 бригади за производство на зърно и фураж от нов тип. Деветнадесет от тях са утвърдени от централната експертна комисия и са признати за бригади от нов тип. В тях е съсредоточена 84,3 на сто от обработваемата земя на АПК и цялото производство на хлебно и фуражно зърно, на фасул, слънчоглед, тревен и груб фураж.

Когато изграждахме бригадите от нов тип, ние вече знаехме, че VIII петилетка ще бъде петилетка на интензификация на икономиката, която се опира, както заяви др. Т. Живков в Отчета на ЦК на БКП пред XII конгрес на партията, върху бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес чрез комплексна автоматизация и механизация на производството и намаляването на ръчния труд, чрез масовото изучаване, разпространяване и внедряване на нашия и чуждестранния челен опит. Отчитахме на основата на собствения си опит необходимостта от интензификация на производството, затова създадохме всички предпоставки за изграждане на реални инженерни проекти на формиращите се бригади.

Като модел разработихме инженерен проект на една бригада. Изучавахме собствения си челен опит в производството на зърно, търсехме помощта на научни институти, уточнявахме технологиите, които ще прилагаме, машините, които ще бъдат необходими. Съгласно инженерните проекти на бригадите от нов тип се минава на широк фронт към прилагането на безотвални и минимални обработки на почвата, директна сеитба на културите, използване на хербицидите и на „хербицидния

Digitized by Google

екран", на дву- и трисменна работа на машините. Личният състав се комплектува с механизатори, имащи квалификация първи клас.

В новите бригади е внедрена принципно нова организация на труда. Техният размер, сеитбооборотите и масивите в тях, структурата на производството и комплексността на технологическите линии, позволяващи по новому да се организира производственият процес, създават комплексни условия за възприемането на динамични форми на бригадна организация. Сърцевината на тази организация е концентрираното многосменно използване на техниката в отряди.

Техническото, социално-битовото и културното обслужване също съпровожда отряда. Там са хората, машините, организацията и управлението. С високата концентрация на техническите средства и отстраняване разпокъсаността при тяхното използване се задълбочиха разделението на труда, специализацията и кооперирането. Обогати се съдържанието на трудовите функции на колектива; кооперирането на труда и еднопосочността на интересите способствуват за създаването на нови нравствени отношения. Концентрираното използване на техниката създаде условия за организиране на научна основа поддръжката, експлоатацията и ремонта на техниката, специализацията в ремонта и складовото стопанство.

Всяка бригада от нов тип формира собствени фондове.[1]

В условията на новите бригади широко приложение намира и вътрешностопанската демокрация. Председателите на бригадните съвети и самите бригадни съвети се избират от общото събрание на бригадата. То приема насрещния план и мероприятията за изпълнението му. Съветите обсъждат и утвърждават разпределението на фонд „Работна заплата" на база конкретните коефициенти за трудово участие. В рамките на утвърденото нормативно планово задание бригадата има право да изменя числения състав, броя на управленческия персонал, норми и други.

Новата бригадна организация на труда допринесе и за значително укрепване на трудовата, технологическата и финансовата дисциплина. Сега по-малко са случаите на късното явяване и по-ранното напускане на работата, мероприятията се извършват при сравнително по-високо качество и в определения срок, всеки член на колектива воюва за оптимално изпълнение на задачите с минимални разходи.

Очакваме бригадите от нов тип да съдействуват за усъвършенстуването и на отношенията в бригадата, за укрепване на колективизма, за повишаване чувството на отговорност за по-добро използване на земята, машините, торовете, препаратите, за ефективно производство. Основание за това ни дават резултатите от едногодишната дейност на моделната бригада от нов тип, изградена през есента на 1979 година в село Добротица. Тази бригада достигна още през 1980 г. поставените пред нея цели, които сега се поставят пред всички бригади от нов тип. В нея действително укрепна отговорността за машините, за земята, за производството. Поставени при акордно-премиална система на организация на работната заплата с повременно авансиране и при резултативно формиране на фонда за работна заплата, механизаторите ценяха всяка минута, всеки лев, ценяха и оползотворяваха всеки грам гориво, тор, хербициди, препарати; до педантичност спазваха сроковете и технологиите за извършване на агротехническите мероприятия. Това бе интензификация в мисленето, в усъвършенствуване на социалните отношения вътре в бригадата, изработване у всеки член на бригадата ново социалистическо отношение към обществената собственост, към труда, към разпределителните процеси, към човека.

---

[1] Този въпрос подробно е разгледан на стр. 15.

Digitized by Google

Първоначално тази бригада имаше 29 500 дка с 20 механизатори и 16 трактора. Използвайки многосменния режим, техниката беше натоварена максимално; шестте селскостопански култури — пшеница, ечемик, царевица, соя, слънчоглед и фуражна царевица, бяха отгледани и прибрани в оптимални срокове. По утвърдения от НАПС инженерен проект земята в тази бригада стана 48 хиляди декара, обслужвана от 28 трактора. Броят на културите се увеличи. Изградиха се три прифермски сеитбооборота, а в зърнопроизводството — 10 масива, всички с размер около 4000 дка.

Когато обсъждахме, уточнявахме и решавахме формите, начините и средствата на организиране на бригадите от нов тип, ние не си правехме илюзии, че те ще задействуват автоматично, че новата бригада като форма на организация сама ще достигне до набелязаните производствени, икономически и възпитателни цели. В активната, насочваща политически ръководна роля на окръжния и общинските партийни комитети и на първичните партийни организации виждаме гаранция за резултатната производствена и социална дейност на новите бригади. Затова се стремим да осигурим солидно партийно ядро във всяка бригада от нов тип, да разгърнем самодейността на първичните партийни организации за работата на бригадата.

Проблемите на бригадите от нов тип и на партийните организации стоят постоянно пред окръжния комитет на партията. Това са проблеми както на тяхната текуща производствена, организаторска и възпитателна работа, така и на тяхното управление — степента на тяхната самостоятелност и на правното и икономическото й обезпечаване; на производствено-договорните им връзки и отношения; на материалното и финансовото осигуряване на инженерните им проекти и насрещните планове; на разгръщане на демократизма в управлението на бригадите и на вътрешнопартийната демокрация и др. Знаем, че тяхното решаване изисква настойчивост, мероприятия, срещи, разговори, изисква последователна, умна кадрова политика. Затова провеждаме поне веднъж месечно срещи на членове на бюрото на окръжния комитет с ръководителите на бригадите и секретарите на ППО, цялото бюро отделно се среща с механизаторите първенци и т. н. Стремежът е да създадем у ръководителите на бригадите и механизаторите чувство за отговорност и самодисциплина, за организираност и ред, за самокритичност и неудовлетвореност; в общинските партийни комитети и ръководствата на клоновите стопанства и АПК — отговорност за морално-организационното състояние на бригадите, за материалното им снабдяване, за свързването им с научните институти, за организиране на работната заплата и т. н. Стремежът ни е да държим ръката си на пулса на бригадите.

В доклада пред XII конгрес на партията др. Тодор Живков дебело подчерта, че бригадата от нов тип е основен фактор за последователно прилагане на новия икономически подход, за рязко повишаване на ефективността на производството. Това положение бе утвърдено от конгреса и записано в неговите решения. Сега, без да прибързваме, на основата на опита и резултатите от дейността на бригадите от нов тип в производството на зърно и фураж и в изпълнение решенията на съвместния пленум на ОК на БКП и ОР на БЗНС от декември м. г. ще пристъпим към изграждането на такива бригади и в останалите отрасли на селското стопанство — в овощарството, лозарството, зеленчукопроизводството и животновъдството. По този начин ще интензифицираме цялото селскостопанско производство в окръга и социалните процеси, извършващи се на село, и ще отговорим на главната социално-икономическа задача, която постави XII конгрес за решаване от партията и народа през VIII петилетка.

Накрая искам да споделя чрез страниците на списанието, че не би-

Digitized by Google

ва да се смята, че с изграждането на новите бригади са решени и всички проблеми за тяхното утвърждаване. Необходимо е централните органи веднъж завинаги да решат въпроса с изграждането на стабилни планове на основата на реално изградени нормативи за по-дълъг период на стопанските организации. Защото нерешаването на тези проблеми рекушира в края на краищата в бригадите от нов тип.

Вторият проблем се отнася до материално-техническата база, доставката на необходимата енергонаситена и универсална техника, на подвижни ремонтни работилници, фургони и микробуси за превоз на механизаторите, за които много е говорено, но все още недостатъчно направено.

Тодор ДИМИТРОВ
секретар на окръжния комитет на БКП

Опитът на Силистренски окръг в бригадната организация крие богат спектър от идеи. В статията са разгледани различни нови моменти, някои от които имат проблемен характер. Поради това редакцията се обърна с някои допълнителни въпроси към автора Т. Димитров:

— Как гледате на договорната система, чрез която бригадата ще встъпи в равноправни икономически отношения с партньорите, а в ръководството й ще се утвърждават икономическите методи?

— Тъй като комплексните бригади за производство на зърно и фураж от нов тип са сравнително големи производствени единици, които обхващат територия на повече от едно населено място и в същото време успоредно с тези бригади на същата територия съществуват и други производствени единици, налага се взаимоотношенията между тези основни бригади и останалите производствени единици да се регулират на икономическа основа. Това може да стане само чрез стройно изградена договорна система, в която точно да бъдат определени правата и отговорностите на всяка производствена единица. Например по какъв начин бригадата от нов тип ще осигурява необходимите фуражи за животновъдните ферми на дадената територия и обратно, как и по какъв начин оборският тор, който се произвежда във фермата, ще бъде използван от бригадата.

Чрез договорите ще се решават и проблемите на личното стопанство, на самозадоволяването и услугите на населението.

Договорите са онова икономическо средство, чрез което ръководствата на клоновите стопанства и АПК ще осигуряват необходимите материални, културни и битови условия за нормално функциониране на бригадите от нов тип.

Нещо повече. Ние виждаме, че бригадите от нов тип, в зависимост от нуждите и характера на работата, ще трябва да влизат в договорни отношения и с други организации извън територията на бригадата.

— В статията се споменава за механизирани отряди. Имат ли те ново съдържание при усъвършенстване на бригадната организация?

— В понятието „механизиран отряд“ аз изключвам досегашното виждане и разбиране, когато събирахме техниката от няколко бригади, за да изградим механизиран отряд например за прибиране на реколтата.

При условията на бригадите от нов тип за такива отряди и дума не може да става. Тук работата се състои в съвършено нова форма на организация. Отрядите по същество са динамична форма на вътрешно-

Digitized by Google

бригадна организация на труда, които се изграждат за извършване на група последователно свързани технологични операции и функционират при непрекъснат режим като цехове на полето. Основните отряди в бригадите от нов тип, които ние изградихме, са: отряд за подготовка на почвата и сеитба, отряд за прибиране на реколтата и отряд за торене и растителна защита. Всеки отряд се ръководи от технолог специалист. Те не са отделни производствени единици, а звено (цехове) в рамките на бригадата от нов тип.

ВЪЗПИТАТЕЛНИЯТ ЕФЕКТ

„Главните усилия на идеологическата работа да се насочат към изпълнение на партийната повеля — създаване на такава система на възпитание на класата, на целия народ, че икономическият подход да завладее мисълта, да стане цел и дело на милионите, да се превърне в техен начин на труд и живот."

Из Тезисите на XII конгрес на БКП

Производството не е чисто икономическо, а в най-висша степен социално явление. Човек най-добре се изявява и утвърждава в труда. За него да работи не означава само да осигурява препитание за себе си и за семейството си, независимо че това е главното, но и да се реализира, да се развива, да бъде признат от обществото. Внедряваният икономически подход предполага и изисква да се създаде и поддържа еднопосочност на икономическите, нравствените, естетическите, политическите и други цели и интереси на личността, на колектива, в който тя работи, и на социалистическото общество, за да се изявят и социалните интереси на личността и колектива.

Окръжният комитет на партията отчита всички тези възможности и изисквания на икономическия подход и внедрявания от две години нов икономически механизъм в управлението на селското стопанство.

Изискванията, действието и проблемите на икономическия подход са широки, всеобхватни, многопланови, ежедневни. А това предполага те да не слизат от дневния ред на партийните организации, на общинските партийни комитети и ръководствата на АПК и неговите поделения, да се анализират резултатите от тяхното действие и предприемат мерки за ефективното им решаване и използване. На такава основа анализите на резултатите от приложението на новия икономически механизъм през 1979 г. доведоха окръжния комитет на партията до извода, че е необходимо решително да се усъвършенствува организацията на труда и интензифицира производството. В търсенето на форми и средства, съответствуващи на тези цели и задачи, окръжният комитет бе улеснен от указанията на др. Т. Живков и Тезисите на Политбюро на ЦК на БКП за последователното прилагане на икономическия подход и усъвършенствуване на социалистическата организация на труда от април 1980 година. В окръжния и общинските комитети на партията и в партийните организации на село се извърши твърде широка и задълбочена работа за разясняване на целите и задачите, които се поставят, на формите и средствата, с които ще бъдат достигнати, на икономически, политически, педагогически аспекти на приложението на

Digitized by Google

новия икономически механизъм, на практическото изграждане на бригадите от нов тип.

Общинският партиен комитет в Иширково например обсъжда следните проблеми: приложение на вътрешната стопанска сметка; ефективното използване на земята; внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес в селското стопанство; интелектуализацията на производството и ефективността на връзките с научните институти; дисциплината на ръководителя и отговорността на партийната организация и потърси отговорност от редица административни и стопански ръководители и на партийни секретари на ППО за прояви на недисциплинираност, безотговорност. От друга страна с първичните организации и групи провежда редица мероприятия за укрепване на реда и организираността в трудовите колективи, за повишаване тяхната трудова и социална активност; разговор в партийните групи за примера на комунистите при изпълнение на партийните и обществените им задължения; оценки в трудовите колективи за хода на изпълнение на производствения план, самоиздръжката на производствената единица и степента на внедряване на новия икономически механизъм и много други.

За многостранния ефект от приложението на новия икономически механизъм и изграждането на бригадите от нов тип механизаторът Тодор Атанасов от Алфатарското стопанство споделя: „Вече втора година разбираме смисъла на вътрешната стопанска сметка — ако произведем повече продукция с по-малко разходи, ще получим и по-високо възнаграждение. С новите бригади тази цел се постига по-бързо. През време на есенната сеитба машините работеха на едно място. Контролът и помощта на техническото ръководство бяха по-организирани и по-добри. При такава организация на работата се засилва взаимният контрол, ставаме по-организирани, по-дисциплинирани. Първичната партийна организация и сега обсъжда състоянието на бригадата, на дисциплината, на изпълнението на плана, но всичко е много по-лесно, порезултатно, защото не се разминават интересите на механизатора с интересите на бригадира, председателя.“

Мероприятия, подобни на организираните от общинския партиен комитет в Иширково, могат да се намерят във всеки общински партиен комитет и всяка ППО, изградена в селското стопанство.

А това е голямо, и то още начално постижение от приложението на новия икономически подход и изграждането на новата бригадна организация на труда във възпитанието на трудещите се, в превръщането на икономическия подход в техен начин на труд и живот.

●

Въвеждането на икономическия подход в управлението на народното стопанство поставя всяко нещо на собственото му място. Отношенията между личностите, между колективите, между ръководители и изпълнители, между по-висши и по-низши звена вече добиват точни и ясни очертания. Организирането на производствените взаимоотношения съгласно изискванията на стоково-паричните отношения при социализма категорично налагат изпълнение на производствените задължения, възпитание на чувство за дълг и отговорност, повишаване ролята на контрола и самоконтрола за изпълнение на задачите, действеност на ППО и т. н.

Разглеждани от такава страна, съвсем ясни стават както сблъсъците, които се породиха между бригадите и ръководствата на стопанствата, така и оценките и изводите, до които стигат общинските партийни комитети и партийните организации. Не бяха единични случаите през миналата година, когато бригадири, въпреки нарежданията от по-горе, оспорваха и не разрешаваха машини от тяхната бригада да

Digitized by Google

бъдат изпращани в помощ на други бригади, тъй като се проваля прибирането на реколтата в собствените им бригади. Явно икономическият подход, стопанската сметка са несъвместими с административните разпореждания. Все повече производственици, особено из средата на животновъдите, искат да имат своя лична стопанска сметка, да не се отчитат общо разходите за инвентар и др., защото мнозина го пилеят и трошат, а се купува за обща сметка.

Остро се реагира на организацията на ремонта и особено на снабдяването с резервни части. Механизатор разказва: „Една вечер получихме дефект в силажокомбайна. С моята кола отидохме до Русе, взехме каквото ни трябва и до обяд комбайнът пак заработи. Нямам представа, ако всички тръгнат като мен към Русе за части, какво ще стане."

Изпитал на собствения си гръб някои несъвършенства на взаимоотношенията между стопанските организации, ръководителят на комплексната бригада от нов тип в Калипетрово Паньо Андреев основателно счита, че интересите на обслужващите тясно специализирани предприятия като автомобилния транспорт, агрохимическото предприятие и др. не съвпадат с интересите на обслужваните от тях производствени предприятия и бригади. В транспорта има друга форма на заплащане на труда на шофьорите, благодарение на която не са редки случаите, когато селскостопанската продукция стои неизвозена, защото колите на ДАТ извозват други товари, които създават по-голяма печалба.

В началото на годината се сключиха за първи път производствени договори между някои бригади и ръководствата на клоновите им стопанства. Това бе истинско тържество на икономическия подход. Ръководствата на стопанствата избягваха да поемат конкретни задължения в отношенията си с бригадите. Бригадите отказваха да подписват договори без ясно и точно посочване задълженията и отговорностите на всяка страна във връзка с изпълнението на социално-икономическия план на бригадата.

Примери от този характер могат да се посочат още. Те съвсем ясно сочат големите, все още неизползвани възможности на икономическия подход за възпитание на отговорност, ред, дисциплина, пресметливост, самоконтрол, взискателност, за разширение кръгозора на трудещите се. От друга страна, те говорят за многото проблеми, които се поставят пред партийните комитети и организации и които повелително искат да бъдат решавани.

Затова и общинският партиен комитет в Иширково, анализирайки извършената работа в ППО и трудовите колективи по внедряването на икономическия подход, изграждането на бригадите от нов тип и интензификацията на производството, прави многопосочен извод: да се повишават образованието и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри; да се овладяват по две и повече професии от всеки производственик; да се развива чувството за отговорност и дисциплина у ръководители и изпълнители и решаващ фактор за това да бъдат ППО и трудовият колектив; широко да се прилагат педагогически и психологически форми и методи на работа с отделния човек и целите трудови колективи; бързо да се решават проблемите на социалното обезпечаване на трудовите колективи — транспорт, столове, работно облекло, клубове, отдих и почивка и т. н.

Така премълчаваните до неотдавна слабости в организацията на труда се изнасят напред в условията на икономическия подход. Производствените отношения се развиват и те благоприятствуват комунистическото възпитание на трудещите се.

Христо МАНДЖУКОВ
сътрудник в отдел „Селско стопанство"
на окръжния комитет на БКП

Digitized by Google

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС

„През осмата петилетка особено внимание да се обърне върху ускореното внедряване на достиженията на науката и техниката, на нашия и чуждестранния челен опит."

Из Тезисите на XII конгрес на БКП

В окръжния и общинските партийни комитети от окръга добре и правилно разбираме важността и актуалността на внедряването на научно-техническия прогрес в селското стопанство. Уточняваме постиженията на научно-техническия прогрес, които ще се внедряват, но преди всичко и най-главно, стремим се да създадем обстановка на отношение, на приобщаване към научно-техническия прогрес, на разбиране социалната му същност и политическия му смисъл за нашето обществено развитие, на превръщането му в главна задача на ППО, на държавните, обществените и стопанските органи и организации, на всички кадри и изпълнители.

Това са трудни за решаване проблеми. Трудностите произтичат от особеностите на селскостопанското производство, върху което оказват влияние много управляеми и неуправляеми фактори, нерядко разнопосочни, като мащабността, териториалната разпръснатост, степента на развитие на производителните сили и производствените отношения, нивото на съзнателност и отговорност на ръководители и изпълнители.

Всичко това ни заставя да търсим специфични форми, методи и средства на работа за привеждане на субективния фактор в съответствие с изискванията на етапа. И такива форми в окръга намерихме. Те постоянно се усъвършенстват. Въпреки че на територията на окръга няма научни институти, изградихме стройна система от връзки и за съвместна дейност с много институти от страната, която дава възможност на практика да се интегрира селскостопанското производство с науката. Не може да се каже, че това е някаква стабилна, точно формулирана, узаконена система, тъй като всяка година тя се усъвършенствува. Основата ѝ обаче се базира на комплексност, на затваряне на цялостния цикъл: разработка на целеви програми съвместно с научните институти; обучение на кадрите — диференцирано за специалисти и изпълнители; реализация, която се осъществява със съвместни мероприятия и контрол от научните работници; анализ и отчет на резултатите. Изцяло тези връзки и тази система на съвместна дейност са поставени на икономическа основа. Конкретността в определяне задълженията и отговорностите на кадрите, работещи в окръга, и на научните работници създава заинтересованост, стимул, амбиция за изява, пък и тази съвместна дейност е от взаимен интерес, защото обогатява и двете страни. Така например нашият окръг е един измежду първите, който предостави производствена база на института по почвознание и програмиране на добивите „Н. Пушкаров". От института идваха научни работници, под чието ръководство се провеждаха всички агротехнически мероприятия на определените за програмиране площи. Сега, когато програмирането стана масов метод в цялата страна, изменя се и характерът на помощта. Нашите специалисти вече са обучени и уверени в

Digitized by Google

това начинание и търсят само методическа помощ от страна на института.

Разбира се, формата за свързване на науката с практиката може да бъде различна. Най-важното, което считаме, че е решаващо, това е отношението, мисленето и действията на кадрите към издигане научността в селскостопанското производство и ускореното внедряване на високите научно-технически постижения.

Особено големите задачи, поставени пред нашата партия и целия български народ за интензивно развитие на икономиката, изискват от партийните органи и организации по новому да разглеждат и решават целия комплекс от фактори и условия, от които зависят крупните преобразования. Именно тези изисквания са в основата на провеждащата се политическа и организаторска дейност в окръга. Този курс за ускорено внедряване на върховите постижения окръжната партийна организация вече осъществява на практика. На проведения през декември м. г. пленум на ОК на партията бе приета разгърната програма с ясно очертани цели и задачи в това направление. При съставянето на програмата сме се ръководили от партийната позиция — не технически прогрес въобще, а внедряване на принципно нови научни открития, технически и технологически решения, които да водят до многократно повишаване производителността на труда и ефективността на производството, издигане производството до равнището на най-напредналите страни. Тези нови критерии определиха нашия подход, нашето отношение. За изпълнение на новите големи задачи към АПК изградихме инженерно-внедрителска организация и работата по внедряването се постави на планомерна и целенасочена основа. Набелязаните мероприятия за внедряване обхващат всички страни на възпроизводствения процес, т. е. имат комплексен характер.

Ето някои от основните направления на научно-техническия прогрес, които ще внедряваме през близките години. Внедряване постиженията на биологическите науки. Тук сме разработили подхода, начина за ускорено внедряване на новите сортове и хибриди и създаваме условия за максимално проявление на потенциалните им биологически възможности. Задачите, които си поставяме по приложението на принципно нови технологии в селскостопанското производство, водят до качествени изменения на цялата система на земеделие — от обработка на почвата, отглеждането, прибирането, съхранението до използването на селскостопанската продукция. Поставяме си задача през годините на VIII петилетка да скъсаме с традиционната система на обработка на почвата и да преминем към минимални, нулеви и безотвални обработки, към голям процент директна сеитба; още от 1981 г. да преминем към отглеждане на голям дял от окопните култури, лозята и овощните градини без обработка на почвата през вегетацията. Имаме наш собствен опит, резултатите са добри — производителността на труда се повишава 2—3 пъти. В говедовъдството смело ще преминем към свободно боксово отглеждане на кравите.

В тясно диалектическо единство решаваме внедряването на новите постижения на науката с усъвършенстване организацията на труда. В изградените нов тип бригади са осигурени оптимална научнообоснована пропорционалност и органическо единство — земя, техника, работна сила. С изградените 26 високоинтензивни полски сеитбообръщения се създават условия за най-ефективно използване на земята и високопроизводителните технологични линии. Като самостоятелна икономическа единица бригадата в най-голяма степен дава възможност за приложение научните постижения. Например в тия размери може да даде пълен ефект една съвременна технологична линия от високопро-

Digitized by Google

изводителни машини (най-показателен е случаят с вносната техника и размерите на бригадата в Иширково).

Разработването и набелязването на програма за внедряване на научно-техническите постижения бе едната страна от нашата дейност. Много по-мащабни са задачите за превръщането на тази дейност в партийна задача. Ние сме дълбоко убедени, че те не могат да се решат добре, ако партийните организации, комунистите не вникнат дълбоко в тяхното политическо звучене, ако не действуват от позициите на политическия подход, ако не ги поставят в основата на партийната и организаторската работа. Затова се стремим да ги реализираме, като усъвършенствуваме най-вече работата в партийните организации, за да расте тяхната роля като политически ръководител, да се засилва действеният характер на техните организаторски и контролни функции. И действително в работата им настъпват сериозни изменения по подобряване на партийното ръководство в бригадите. Дейността на партийните организации се насочва към все по-пълно използване на всички резерви, в това число на преден план са изведени въпросите на внедряването на техническия прогрес, на бригадната организация и икономическия подход. Това са сега основните въпроси на партийни събрания и на събранията на партийните групи. Това се дискутира, обсъжда, решава и в целите трудови колективи.

Например ППО при бригадата за промишлено производство в Калипетрово (от есента на 1980 г. бригадата е от нов тип) почти от началото на VII петилетка е превърнала работата по внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и челния производствен опит в грижа на цялата бригада, на всеки ръководител и изпълнител. Първичната организация най-редовно обсъжда значими проблеми: пълноценното използване на земята като основно средство за производство; уточняване сортовата структура на пшеницата и царевицата и технологията на всеки сорт; насрещния план на бригадата и инженерния проект за неговото реализиране; икономическия подход и внедряването на научно-техническите постижения и т. н.

Резултатите от такава конкретна работа са категорични. Всеки член на бригадата живее с общите задачи. Технологичната дисциплина и особено спазването на технологията, изисквана от всеки сорт, пестенето на материалните и финансовите ресурси на бригадата, високото чувство за отговорност за изпълнение на задачите са се превърнали в същностна черта на целия трудов колектив. Бригадата преизпълни плана си за VII петилетка с 3344 тона пшеница, 5022 тона царевица и 421 тона слънчоглед.

Изпълнението на партийната заръка — превръщането на VIII петилетка в петилетка на научно-техническия прогрес, петилетка на интелектуализация на труда, поставя изключително големи изисквания, нови много по-големи критерии за оценка на постигнатото и особено големи изисквания към субективния фактор и равнището на управление на икономическите и научно-техническите процеси. Как да разбираме на практика това? От една страна, ние ще внедряваме челните световни и наши постижения, но от друга, трябва да подготвяме хората да поемат новото. Ето че независимо от високите резултати в зърненото производство недостатъчно се използва биологичният потенциал на отделните сортове и хибриди. Защо средният коефициент на използване не надхвърля 70 процента, когато в бригадата в село Калипетрово достига 95 процента? Ето един от проблемите, който ни накара да потърсим конкретен подход за решаване. През есента на м. г. беше подет почин между агрономите в окръга за постигане на високи добиви от единица площ. Всеки специалист, в т. ч. и редица ръководители от окръга, поеха отговорността под тяхното ръководство от отделни площи,

Digitized by Google

не по-големи от 1000 дка, да се получат по 700—800 кг пшенично зърно от декар. Тук целта не е чрез тия парцели да решим общото производство, а да покажем на практика каква е възможността при определени почвени условия да се достигне добив, максимално близък до генетическия потенциал на определен сорт. Стремежът е, като осигурим същите материални предпоставки, през следващите години да прехвърлим опита от парцела с хиляда декара върху хиляди декари.

Пред нас стои голямата задача да готвим кадрите да отговарят на новите изисквания. Въпросът се отнася както до повишаване на квалификацията, така и до предприемчивостта, до отговорността за интензификацията на производството. Постигането на тези качества у кадрите е наша първостепенна задача, по която работим.

Христо МАРКОВ
завеждащ отдел „Селско стопанство"
на окръжния комитет на БКП

ИНИЦИАТИВА И ПОЛИТИЧЕСКА ОТГОВОРНОСТ

„Централизмът и децентрализмът да се съчетават по такъв начин, че да откриват още по-голям простор за самоинициатива, творчество и висока активност на трудовите колективи, още повече те да се утвърждават като истински стопани на земята..."

Из Тезисите на XII конгрес на БКП

На разговора в общинския партиен комитет — Ситово, Силистренски окръг, дойдоха ръководители на низови стопански звена и секретари на първични партийни организации от клоновото стопанство, хора, вложили през изминалата петилетка знания и умение, за да станат съпричастни в завоюваното първо място от окръга. Наскоро беше завършил работата си XII конгрес на партията и макар че се говореше за партийно ръководство на стопанската дейност, на преден план излизаше допадналата на всички мисъл от Отчетния доклад: „Българският гражданин, нашият народ съзнават правото си да решават, да управляват. Това съзнание е едно от най-големите завоевания на социализма."

Ето какво мисли по този въпрос председателят на клоновото стопанство **Стоян Кръов,** към когото въпросът беше директен: „Може ли на практика да дойде един селскостопански труженик при вас и да посочи, че някой низов ръководител не отговаря на поста, който заема?

— Може, разбира се — отговори той, — но не това е главното в кадровата работа. Първо, производственият съвет на клоновото стопанство определя свой проект за ръководителите на всяка производствена единица. След това отиваме на общите събрания. Там за ръководителя се гласува. Ако не получи мнозинство, трябва ние, ръководството, да си правим извод, защото подбирането на ръководните кадри не е еднократен акт. Това е система. Вие знаете, има списъци на резервни кадри, система за подготовката им, оценки, давани на партийни събрания. Като се погледне обобщаващо, какво се получава? Получава се, от една страна, партийна препоръка, от друга — административно-стопанско задъл-

Digitized by Google

жение и, от трета — доверие на трудовия колектив.

На второ място, не бива да се смята, че като кажем низов ръководител, това е човек, който може постоянно да го сменяш. Дори и за това, че сега този ръководител е на равнището на председател на бивше ТКЗС, ако сравним доходите, които получава ръководената от него бригада. Задачите са огромни и ние трябва да подбираме обстойно най-добрите, а не да се осланяме, че ако човекът се провали — лесна работа, ще го сменим.

Един от тия низови ръководители е комунистът **Никола Стоев** — завеждащ кравефермата. Нека да го попитаме как се чувствува той на този труден сектор като пратеник на партията повече от двадесет години.

— Чувствувам се добре на това място. Мога да добавя още, че се чувствувам като ръководител, за какъвто са ме пратили. Без това чувство как ще изпълнявам напрегнатите планове? Да си ръководител, трябва да има кого да ръководиш и някои обективни предпоставки, които спомагат на ръководителя. При нас базата е добра, въвеждаме прогресивна технология, породата е високопродуктивна, с фуражите долу-горе свързваме двата края — остава работата с хората. Като казах, че се чувствувам добре, имах предвид, че съставът е подбран, че мога да се опра на партийната група. Комунистите са малко, но за сметка на това са изявени хора и аз мога по всяко време да отсъствувам, ако има някой от тях във фермата.

Бригаден съвет няма официално изграден, но аз нищо не предприемам, без да се посъветвам с комунистите и някои добри производственици от безпартийните. Особено това се отнася до кадровите проблеми. Има хора, които подават заявление за работа, но нашият неофициален съвет ги отхвърля и аз мога да бъда само доволен, защото хората се познават и подсказват кой идва във фермата, за да работи, и кой се надява да постъпи само за много пари или да натрупа години за по-висока пенсия. Има и други случаи, когато даден човек се задоволява и с по-ниски доходи. Ние трябва да знаем мотивите на всеки, защото понякога съществуват и обратни противоречия, когато обществото иска високи резултати, а не може да повлияе с материалния стимул. Такива хора обикновено са безконфликтни, но колективът няма нужда от тях.

Да се опреш на отделния комунист, на партийната група и първичната организация, това за стопанския ръководител е не само път за по-бързо свършване на стопанската работа, но и политическа работа, свързана с изискванията на Тезисите — партийната организация да внася своята съзнателност и организираност в колективна, за да се развива той правилно и да растат социалната и трудовата му активност. И оттук произтича въпросът за мястото на комуниста стопански ръководител в работата на първичната организация: така, както го виждат партийните секретари:

Андрей Рандев, секретар на партийната организация в бригадата от нов тип, с. Ситово: — Всеизвестно е, че за да има единство между стопанската и партийната работа, това в голяма степен зависи от характерите на ръководителя на бригадата и партийния секретар. Често пъти се поставя въпросът, кога стопанският ръководител става политически деец. Според мен тогава, когато той започне да търси политическо решение на въпросите, когато накара всички членове на бригадата да се интересуват от всекидневните задачи. Нашият ръководител на бригада всеки по-голям въпрос обсъжда с бригадния съвет, а след това го разяснява пред колектива. И не само това, ами често пъти отделният механизатор идва и прави предложение. Това е много важно — да накараш хората да се интересуват от производството, а не само от личната си заплата. Аз съм забелязал, че хората остават доволни и тяхната трудова активност се повишава, когато започне да им се чува думата.

Digitized by Google

Сформира ли се някакво временно звено, например тази пролет механизиран отряд за борба с плевелите, гледаме на всяка цена там да има влиятелни комунисти. Имах един интересен случай с наш механизатор комунист. Отивам една сутрин на блока, а механизаторите стоят. „Защо не започвате?" — питам ги, а те ми отвръщат: „Чакаме да дойде Иван." Без да назначаваме този комунист за някакъв отговорник, той си е извоювал уважение и като квалифициран работник, и като човек. На тия хора главно се опира и ръководителят на бригадата.

Ръководителят на бригадата при нас е член на партийното бюро и отговаря в него за стопанските въпроси. Така че той има големи възможности да се опре на партийната организация...

Трифон Терзиев, секретар на първичната организация — производствена, с. Попина: — Аз не мисля, че ръководителят на производствената единица, ако е член на партийното бюро, трябва непременно да отговаря за стопанската дейност. При нас ръководителят на най-голямата бригада — за зърнопроизводство — е член на бюрото и отговаря за идеологическата работа. Той активно се включва в пропагандата и агитацията и в най-голяма степен намира начин да свърже непосредствените производствено-икономически задачи с политиката на партията. Така на практика ние решаваме в голяма степен и проблемите на преустройството на идеологическата работа.

Ако искаме работата да върви добре, това до голяма степен зависи и от партийния секретар. При мен понякога идват механизатори или животновъди (тъй като при нас са и комунистите от кравефермите) да се оплачат от някое решение, което не им приляга. Тъй като аз не стоя настрана от производствената дейност, намирам общо взето аргументи, за да ги убедя в правилността на решението с оглед на крайните интереси. С това искам да подчертая, че не е важно само стопанският ръководител да стои близо до проблемите на първичната организация, но и обратно, партийният секретар да има готовност да се нагърбва с политическа отговорност за производството. Ако аз кажа на някого: „Това не са мои въпроси, виж, питай там ръководството", хората ще започнат да ме отбягват.

В една първична организация често пъти членуват и повече ръководители, та не може да разчитаме, че ще ги ангажираме като комунисти чрез избирането им в партийното бюро. Има и други форми на активизиране. Например самоотчетите. Или да вземем разговора, който проведохме по организации под наслов: „Моят принос в чест на XII конгрес." Разбира се, всички комунисти не можеха да докладват на партийни събрания, затова ги разделихме по партийни групи, а някои и пред партийното бюро. Но ръководителите задължително се отчетоха пред събранието, защото в бюрото в тесен състав може да се премълчат някои слабости. Това е особено необходимо и за в бъдеще, защото Тезисите на XII конгрес ни задължават да се ликвидира един път завинаги с практиката за недостатъците да се говори, без да се назовават техните носители, без да се търси отговорност за допусканите слабости...

Андрей Рандев: — Сложно е положението на стопанския ръководител, когато трябва да се изяви като политически ръководител. Независимо как се изявява в партийната организация, ако не умее да защищава принципите на социалната справедливост, хората няма да го уважават, ще се създават предпоставки за разбиване на колектива. Аз цял живот съм бил механизатор и зная какво влияние оказва зачисляването на нова машина на някой механизатор, колко спорове и разправии възникват. Сега ръководството в нашата бригада е възприело следния принцип: зачисли ли се един трактор на даден механизатор, той ще получи нова машина след пълната му амортизация. Така

Digitized by Google

всеки е спокоен, всеки гледа да натовари машината повече, в това число и на две смени.

Трифон Терзиев: — При нас се постъпва по друг начин. Новата машина се дава на най-добрите механизатори, но това се разглежда от партийното бюро и след това се решава от бригадния съвет.

Коста Песталоцев, партиен секретар на бригадата от нов тип в Добротица: — Този въпрос зависи в голяма степен от организацията, която съумее да създаде стопанският ръководител, защото колкото и справедливо да е неговото отношение, винаги е от субективен характер. Ето при нас за ръководител миналата година дойде инж. Петър Мирчев. Главно негова заслуга е внедряването на акордна система на заплащане с повременно авансиране. При това положение отпадат редица традиционни бариери за лична заработка и лична изгода. И старата, и новата техника трябва да се използват пълноценно — и с едната, и с другата трябва да се внедряват нови технологии, така както постави тази задача конгресът. При това положение по-важно е да поставим човека там, където ще свърши най-добре работа, а ръстът на заплатата ще дойде от крайния резултат. Едногодишният ни опит показа, че и въпросите за социалната справедливост при новата бригадна организация се пречупват вече през друга призма.

Социалните изменения настъпват на базата на една нова организация в условията на приложение на новия икономически механизъм. Стопанската сметка, самоиздръжката, заплащането на труда на основата на крайните резултати, подобряването на насрещното планиране и прочие — всичко това укрепва, както заяви на XII конгрес др. Тодор Живков, икономическите основи на социалистическия демократизъм. Едногодишният опит на бригадата в Добротица дава основание на нейния ръководител и партиен секретар да оценят по новому процесите, които са протекли.

Инж. Петър Мирчев, ръководител на бригадата в с. Добротица: — Много важно е как ще се приложи икономическият механизъм в отделната производствена единица, откъдето в най-голяма степен зависи крайният резултат на комплекса. Този въпрос сега често се свързва със самостоятелността, с икономическите основи на демократизма. На първо място, за планирането. И в бъдеще на нас плановите задачи ще ни се спускат отгоре, защото оттам най-добре се виждат нуждите на обществото. Колективът обаче трябва да има заинтересованост да търси пътища за повече и по-евтино производство. Тази заинтересованост при нас беше не само обещана при формиране на бригадата, но беше и спазена докрай. В края на годината въпреки някои опасения личният състав на бригадата (осемнадесет механизатори) си получи онова възнаграждение, което се полагаше. Според мен това беше един от факторите за пълна увереност в новата бригадна организация.

Доколкото става дума за оперативното вмешателство, то има място и за в бъдеще, когато става дума да ни се окаже квалифицирана помощ от окръга или научен институт по приложението на технологиите. Смятам, че постоянните разпоредби за разместване на техниката от една бригада в друга под форма на помощ вече придобиха по-регулиран характер главно поради намиране на икономически лостове. От миналата година клоновото стопанство въведе разплащателни цени между производствените единици, когато се оказва помощ. Сега един бригадир, ако настоява пред ръководството да му прехвърлят по жътва комбайни от друго място, доста ще се замисли, защото по същество той купува тази помощ. И цената е по-голяма от преките разходи. Нашата бригада е помагала миналата година на много места и механизаторите отиваха с охота, защото разбраха, че по този начин донасят доход за колектива, който се отразява пряко върху фонда за разплащане. И обратно, всеки член на този колектив гледа сам да си свърши на-

Digitized by Google

време работата, за да не ни изпратят отвън помощ и както казах, за това да изтичат нашите средства. Не е без значение и това, че по силата на системата за контрол на разходите всеки месец се извършва приключване по бригади и ако има преразход, още следващия месец се отразява върху трудовото възнаграждение.

Коста Песталоцев: — Нашата бригада в Добротица беше първата в окръга, която тръгна по пътя на новата организация. Като партиен секретар едногодишният опит ми показа, че развитието на икономическата демокрация е свързано с развитието на вътрешнопартийната демокрация, а оттам и със засилване самодейния характер на първичната организация. Аз не смятам, че първичната организация се ограничава и нейният самодеен характер се потиска от прекомерната регламентация отгоре. Вярно е, че и това пречи, но главното, основното е в умението да се намират собствените проблеми, да се улавят навреме измененията. Ето например в миналото ние разглеждахме не един производствен въпрос — почти за всяка кампания се правеше събрание. И сега ги правим, но вече задължително на базата на икономическия анализ.

Немалко задачи имахме по внедряване на акордната система. Порано се занимавахме с отделния тракторист, ако той например не е дисциплиниран. Сега лошата работа на един влияе пряко върху възнаграждението на всички, поради което сблъсъкът между личност и ръководство става вече сблъсък на личността с колектива. При новата организация намалихме силно личния състав. На оня блок, където по-рано са работили десетина човека, сега работят двама-трима, а понякога и един. Ето защо много важно е как ще се почувствува партийното влияние, как да организираш осемнадесет човека, пръснати върху 30 000 дка.

Вътрешностопанската сметка, приложена при бригадната организация, там, където се работи по акордната система и взаимозаменяемостта, крие специфични проблеми. Да вземем например въпроса за икономиите на горивно-смазочни материали — как да ги отчитаме, когато механизаторът по всяко време може да премине от една на друга машина? Явно, че тук трябва голяма индивидуална работа, но вече не за активизиране на приноса на база личната материална заинтересованост, а оценен чрез крайния резултат, чрез постижението на колектива като цяло.

●

Разговорът откри и редица проблеми, стоели пред бригадните ръководители и партийните секретари, редица тревоги за измененията, които конгресът изисква да настъпят в подхода и стила на работа, за да се реализира начертаната линия за повсеместна интензификация. В тия следконгресни дни, когато им предстоеше разясняване на решенията в първичните организации и трудовите колективи, те знаеха, че на редица постановки от доклада и Тезисите хората ще поставят въпроса: „А как е при нас?“ Затова по-важните и общозначими оформяме в края.

● Засега загубата от непроизводствената продукция остава върху бригадата. Всяка година се спуска план за фуражна царевица втора култура отгоре с единствения аргумент, че през юли може да завали, а най-често не вали.

● През миналата година някои бригади, наречени още модулни единици, показаха висока производителност. Тази година им зачисляват и полумеханизирани култури. Спор няма, че трябва да се отглежда например и фасул, но в такъв случай при силно намален личен състав тия бригади ще вземат хора за ръчните операции от другите бригади, вместо да оставят тия култури в тях дотогава, докато не се механизират напълно.

● В клоновото стопанство има много овощни насаждения и продукцията се прибира изключително от помощни бригади. Досега не е намерен механизмът, който да заинтересова тия хора да приберат така качествено кайсиите и вишните, както са ги отгледали трудолюбивите селскостопански труженици.

И в трите случая въпросът опира до по-нататъшното развитие на икономическата демокрация, пътищата за което са посочени в Отчетния доклад пред конгреса.

Digitized by Google

ЗАКОН И ЗАКОНОМЕРНОСТ

проф. ИЛИЯ ТАСЕВ
доктор на философските науки

Категориите закон и закономерност са много широко използвани в научната литература. Без тях не е възможна нито една наука, защото учените се стремят да познаят законите и закономерностите на обектите, които изучават. Постигнат ли тази познавателна цел, те не могат да изложат и по такъв начин да съобщят откритието си, без да употребят категориите закон и закономерност. Но макар че се използват от всички науки, закон и закономерност са философски категории, които обслужват теоретически и методологически цялото научно познание. Освен философската категория закон съществува и юридическа категория закон. Тя не е обект на настоящото изложение.

Философските категории закон и закономерност имат свое определено съдържание, което отразява същността на обективните закони и закономерности. Това съдържание не е еднакво за всички философски школи и направления. Така например всички субективни идеалисти смятат, че законите и закономерностите не съществуват вън и независимо от съзнанието. Според тях законите са продукт на човешкото съзнание, негови конструкти, правила за подреждане на емпиричните данни. В действителността не съществуват закони, защото не съществува обективно и самата действителност. За обективните идеалисти законите са закони на някаква уж реално съществуваща духовна същност, каквато е например абсолютната идея във философията на Хегел. За религията законите са предписания на бога, които предопределят съществуването и движението на всичко.

Само философският материализъм приема обективното съществуване на законите и закономерностите. Но и сред материалистите съществуват различия както при дефиницията на закон и закономерност, така и при изясняването на историческата същност на обективните закони. По-важни антидиалектически схващания са тези на механицизма, антиисторизма и фатализма. Според тази тенденция всички закони са вечни и абсолютни. Тяхното действие фатално предопределя всички събития в природата, обществото и мисленето.

От всички схващания за законите и закономерностите най-задълбочено и точно е това на диалектическия материализъм. То диалектически е включило в себе си всичко ценно, постигнато от предишната философска мисъл.

Казаното по-горе навежда на мисълта, че всеки учен употребява тези категории с онова съдържание, което той е възприел в процеса

Digitized by Google

на подготовката си било чрез организирано обучение по философия, било чрез самостоятелно, системно или несистемно четене на философска литература. Твърде често съдържанието на категориите закон и закономерност не е достатъчно изяснено и те се употребяват в една или друга степен интуитивно. Резултатът от това са големите смислови различия при използването им не само в отделни науки от отделните учени, но дори и в съчиненията на един и същи учен, което води към вътрешни неявни концептуални противоречия с важни отрицателни последици за съответната теория.

Ето защо специалистът, който употребява философските категории закон и закономерност, трябва да си изясни тяхното съдържание. Друг начин няма и, както още Енгелс посочва, тези, които най-много ругаят и пренебрегват философията, попадат под влиянието на най-лошите философски възгледи, без да съзнават това. По такъв начин те стават жертва на методологическата стихия.

Някога Сенека казвал, че съдбата води тези, които искат, и влачи тези, които не искат. Ние отричаме съдбата, но фигуративно бихме могли да си послужим с този израз. Необходимостта от философска методология води тези, които съзнават тази необходимост и съзнателно се стремят да я използват, и влачи онези, които не я съзнават и не се стремят да я използват. Искаме или не, това е един закон на познанието, на който сме подвластни всички. Щом като се употребяват категориите закон и закономерност, то това става с определено съдържание, което внася философски елемент в нефилософското познание, и то от онази философска тенденция, от която е усвоено съдържанието на разглежданите категории.

●

В марксистко-ленинската философия **категорията закон** е сравнително подробно изяснена. По нея няма такива съществени различия, каквито съществуват по някои други категории. Причината за това е, че Маркс, Енгелс и Ленин, използвайки творчески Хегел, са ни оставили редица ясни формулировки на категорията закон. Особено ценни за нас са формулировките на Ленин във „Философски тетрадки" във връзка с конспектирането на „Науката логика" на Хегел.

В синтезиран вид мислите на класиците за обективните закони могат да се сведат до следните моменти.

Законът е устойчива, обща, необходима, съществена връзка между материалните образувания, свойства и отношения. Тази по-разширена формулировка се дава често в съвсем лаконичен вид, законът е съществено отношение или още законът е отношение на същности. За специалистите от нефилософските науки е необходимо тези формулировки да се разшифроват и пояснят. В действителността съществуват множества от еднотипни връзки, взаимодействия и отношения между реално съществуващи неща. Макар и еднотипни, те се различават в подробностите. Но въпреки тези различия при всички тях има нещо, което се повтаря, без което те не могат да съществуват. Именно това е законът. Например щом се промени количеството на топлината, която се съдържа в едно тяло, то се променя и неговият обем пропорционално на изменението на топлината. Закон е, че изграждането на социализма се извършва под ръководството на партия, въоръжена с марксистко-ленинска теория. Без това социализмът е невъзможен.

Законите съществуват обективно, вън и независимо от съзнанието на хората. Хората не са в състояние да създават или да унищожават обективните закони. Човек е безсилен например да предотврати кипенето на водата при една атмосфера налягане и 100° температура,

Digitized by Google

да предотврати социалната, в това число и социалистическата революция, щом като са налице обективните и субективните предпоставки за нейното извършване.

Но човек може да позиава и използва обективните закони. В това се състои един от важните аспекти на свободата. Обаче познанието на обективните закони като цяло носи печата на относителността. То е относителна истина, която съдържа зрънца от абсолютната истина при условие, че е познат реално съществуващ закон. При всички познати сега закони все още има непознати страни, има неточности, поради което познанието за тях ще се развива, докогато съществува познаващият субект. За всички закони познанието има приблизителен и неизчерпателен характер. Има и още много непознати обективни закони. Непознатото в известните ни закони и непознатите още закони не са непознаваеми. Те ще бъдат познавани в бъдеще и това е най-важната задача на всяка наука.

Законите действуват, докогато съществуват нещата, подчинени на тяхното действие. След това действието им се прекратява. Но то се възобновява с появата на обектите на тяхното действие. В това класиците виждат **исторически преходния характер на обективните закони.** Специфичните само на капитализма закони престават да действуват с неговото унищожаване. С възникването на социализма започват да действуват неговите специфични закони. Винаги действуват законите, които имат всеобщ характер — например диалектическите закони. Оттук следва, че човек не може да унищожава и да създава обективни закони, не може да унищожава и да създава неща, подчинени на определени специфични обективни закони, като използва пообщи обективни закони.

Законите не действуват изолирано, всеки сам за себе си. Те винаги действуват като сложни системи. В тези системи съществуват закони, които са в единодействие, които взаимно се допълват. Но има и такива, които си противодействуват като надделяването на един или друг от тях е в основата на периодичността на функционирането на съответните системи.

Законите действуват обикновено като закони-тенденции. Това обстоятелство е изразено най-силно в обществото и е констатирано най-ясно от Маркс. Законите биват класифицирани върху основата на степента на общност на тяхното действие; формите на движение на материята, при които действуват; видът на отношенията, които отразяват; методите, чрез които са постигнати и пр.

Законите имат ясни, кратки и точни формулировки, най-често във вид на съждения и подлежат на експериментална и практическа проверка. Например: същността на производствените отношения зависи от степента на развитие на производителните сили — закон, открит от К. Маркс; или продуктите на еднакъв по количество обществен труд взаимно се разменят — закон за стойността. В науката често законите носят имената на своите откриватели. Това се обяснява с факта, че откриването на обективен закон е научен принос с най-голяма стойност.

Познаването на законите е необходимо условие за научно управление на процесите във всички сфери на човешката дейност.

●

Състоянието на теорията на закономерността е доста по-различно от това на закона. Категорията закономерност се употребява с няколко значения, поради което съществуват различия и спорове сред марксистите. В основата си тези различия по начало са терминологични,

Digitized by Google

но неизбежно се превръщат в различия по същество. Ето защо е необходимо, когато се употребява категорията закономерност, да се уточнява значението ѝ, за да се избягнат теоретични недоразумения.

Значенията на категорията закономерност са следните:

Първо. Със закономерност се означава положението, че всички процеси в обективната действителност са подчинени на действието на обективните закони. Т. е. със закономерност се означава необходимостта в детерминираността (зависимостта) на нещата. Това значение е най-често срещаното. Обикновено ние казваме, че движението във вселената е закономерно, че развитието на човешкото общество е закономерен процес, че процесът на познанието е закономерен, че партийната дейност има закономерен характер и пр.

Второ. Закономерност се употребява със значение на закон, когато законът все още не е познат, но ние въз основа на емпирични данни или на методологически съображения допускаме неговото съществуване, без да имаме обаче цялата съвкупност от достатъчни основания да го формулираме. **В този случай закономерността изразява известна доза неопределеност в познанието на един определен закон и е стъпало към познанието и формулирането му.** Обичайни изрази при този аспект са: тук действува някаква закономерност, тук трябва да действува някаква закономерност или взаимоотношението между тези неща има закономерен характер и пр. В теорията на познанието се говори например, че връзката между теорията и практиката е закономерност, че е закономерност единството на сетивното и логическото познание и пр.

Трето. Доста често закономерност се употребява и за означаване на периодично сменящи се явления, между които няма пряка детерминация, а са резултат от действието на една обща причина. Такива са смяната на деня и нощта, на годишните времена, ритмите в съществуването на различни цялостности и др. Никой досега не е формулирал закон за смяната на деня и нощта, за смяната на зимата с пролетта и т. н., но всички твърдят, че това са закономерни явления.

Четвърто. Съществува и становището, че със закономерност се означава системата от закони, на които е подчинен даден процес, или пък цялата съвкупност от закони в обективната действителност.

Пето. Закономерността се схваща като тенденция на проявление на действието на обективните закони в зависимост от условията, при които действуват.

Шесто. Отделни автори приемат, че със закономерност се означават обективните закони, а със закон — тяхното отражение в човешкото познание.

Тази многозначност създава трудности. Тя би могла да се избегне, но не е избягната и е реален факт, с който не можем да не се съобразяваме. Едно от възможните решения, към което се придържа пишещият тези редове, се състои в следното: да се обединят първото и четвъртото значение и на тази основа **да се даде определение на категорията закономерност като система от закони, на която са подчинени процесите в природата, обществото и човешкото мислене.** При останалите случаи да не се употребява категорията закономерност, което е напълно възможно. При второто значение закономерност може да се замени с понятието непознат закон, като се използва изразът: в този случай вероятно действува все още непознат закон. При третото значение вместо за закономерност може да се говори за корелативна зависимост или дори за корелативен закон, което се среща в науката. При петото значение нещата да се наричат със собствените им имена, а именно тенденция на проявление на даден закон или закони. При последния случай по-добре е реалните закони да си се на-

Digitized by Google

ричат реални или обективни закони, което най-често се практикува, а познатите вече закони да се означават като закони на науката — отражение на обективните закони. Разбира се, това решение не може да бъде натрапено насила, на когото и да било.

Следва да се отбележи, че **закономерност в много случаи се употребява с по-голяма неопределеност на постигнатото познание за някаква детерминираност, с по-голяма теоретическа неангажираност, с по-ясно изразена относителност и несигурност на познавателния резултат.**

Закономерността, както и законите, съществува обективно, вън и независимо от човешкото познание, с изключение на закономерността в областта на самото съзнание. Тя също така не може да бъде създавана или унищожавана от хората, а може да бъде използвана, след като е позната.

Закономерността е познаваема. Познанието за нея също така е относително истинно като цяло, съдържащо зрънца от абсолютната истина, когато е позната реална, а не мнима закономерност. В действителността съществуват непознати страни и елементи на закономерността, което осигурява един безкраен процес на развитие на човешкото познание и в тази познавателна сфера.

Конкретните закономерности действуват където и докогато съществуват обекти, подчинени на тяхното действие. Престанат ли да съществуват обектите, съответствуващата им закономерност престава да действува. Появят ли се обектите на действие на закономерността, започва отново и нейното действие. В това се състои **историческиятпреходният характер на действието на конкретната закономерност.**

Закономерността се характеризира с единство и борба на противоположностите. Нейното действие винаги има процесуален характер, поради което тя също така изразява тенденции в развитието и най-често може да бъде позната след продължителен период на натрупване на емпиричен материал.

Конкретните закономерности, също както и законите, се различават по сфери и обхват на действие, по продължителност на действие и могат да имат както статистически, така и динамически характер.

Без познаването на минимум обективни социални закони като съставка на социалната закономерност не е възможно научното управление на обществото.

●

Категориите закон и закономерност са от така наречените релативни категории. Това означава, че те се намират в единство със свои полярни (противоположни) категории, тъй като отразяват страна на обективна биполярност (двуполюсност). Този въпрос е поставен на изследване, но не е решен задоволително. Някои смятат, че полярната категория на закон е хаос (безпорядък), но това не е достатъчно обосновано. Засега въз основа на Лениновите формулировки, основани върху мисли на Хегел, като изразяващи полярната противоположност на категорията закон, се използват категориите явление, преходно, различно, променливо, несъществено, случайно, единично, неспокойно и др. От тях най-често срещани са явление и случайност. Всичко това би могло да се обобщи в една условна категория незакономерно, която да се използва като полярна на закон и закономерност, поради близостта на тяхното съдържание.

Но както и да се нарече, съдържанието на тази категория ще бъде достатъчно определено. Тя отразява многообразието на конкретните проявления на обективните закони и закономерности. Това, в което

Digitized by Google

действието на обективните закони при отделните процеси не си схожда, а се различава, е тяхната индивидуалност. Тя се дължи на разнородността на условията, при които действува даден закон или система от закони, и разновременността на съществуването на обектите, при които действува. Именно разнородността на условията и разновременността изключват абсолютната повторимост при действието на който и да е обективен закон и система от закони, т. е. изключват неговото действие в чист вид и обуславят съществуването на случайността, съществуването на момент на незакономерност, неподреденост, хаотичност и пр.

Без приемането на това не е възможно да се разграничи диалектическият материализъм от метафизическия. Не е възможно да се преодолее фатализмът и да се обоснове свободата на човека да си поставя цели и да ги постига в процеса на своята практико-преобразуваща дейност, без възможността за избор и неговата реализация.

Такива са основните проблеми и решения на въпроса за обективните закони и закономерности и тяхното отражение в човешката глава, които биха могли да се засегнат в една консултация. За онези, които биха искали да задълбочат познанието си, е необходимо да се запознаят с източниците. Поради това е нужно да се посочи минимум литература по разгледания въпрос.

1. Маркс, Енгелс. Съч., т. 20, с. 92—93, 115, 152—153, 280—281, 321, 362—363, 396—398, 522, 528—529, 537, 543, 606.
2. Маркс, Енгелс. Съч., т. 23, с. 176—177, 329—330, 591—596, 639—641, 647—648.
3. Маркс, Енгелс. Съч., т. 25, ч. I, с. 252, 257.
4. Ленин, В. И. Философски тетрадки, С., 1956, с. 126—128, 155, 161, 250.
5. Хегел. Науката логика, т. I, С., 1966, с. 663, 667, 671 и др.
6. Ирибаджаков, Н. Клио пред съда на буржоазната философия, С., 1970, с. 383.
7. Гиндев, П. Философия и социално познание. Второ прер. издание, С., 1977, с. 75—87, 124—142.
8. Тасев, И. Диалектически категории, аспекти на общото и различното, С., 1977.

ГЛАВНА ФОРМА ЗА ДУХОВНА ВРЪЗКА

РАДОЙ РАДЕВ
кандидат на философските науки

Дванадесетият конгрес отново и убедително потвърди първостепенното значение, което партията придава на идеологическата работа. И ако трябва да подчертаем някои от най-характерните особености на неговия подход, то безспорно една от тях е да се търсят по-определено и по-категорично от всеки друг път идеологическите измерения и критерии на цялостната социално-икономическа, политическа и културна дейност, да се оценяват практическите резултати и дела с оглед на това, как и в каква степен в тях се въплъщава, реализира комунистическият идеал. Тази особеност намери най-пълно и най-ярко обобщение в доклада на др. Тодор Живков: „Всичко, което говорим на на-

Digitized by Google

стоящия конгрес, всичко, което ще предприемем за практическото изпълнение на конгресните решения, всичко е израз и развитие на нашата идеология."[1] Изведена като лайтмотив на кръга от идейновъзпитателни проблеми, тази мисъл продължава и обогатява постановките на др. Тодор Живков, формулирани в речта му пред пленума на ОК на БКП в Бургас за връзката на идеологическите проблеми с проблемите на цялостното развитие на нашето общество, за постоянното нарастване на „ролята и обхвата на духовния фактор, а оттук и на идеологията, на съзнателността"[2].

Както следва от целия дух на конгресните материали, тази връзка, макар и опосредствена, не е съпътстваща, външна и допълнителна по отношение на другите дейности и сфери, не е само обяснителна, а дълбоко вътрешна, органическа. Диалектиката й се състои в това, че самата идеологическа работа, нейните проблеми възникват от реалния живот, от практиката на развитото социалистическо общество и в същото време тя активно способствува за тяхното опознаване и за решаване на поставените от тях въпроси. Като се ръководи от това разбиране, XII конгрес подчерта, че успехите в изпълнението на програмата на партията, на решенията на X и XI конгрес на БКП са неделими от успешната работа на идеологическия фронт, който през последните години се утвърди като особено активен фактор в живота на обществото.

На основата на всестранното отчитане на опита, натрупан от партийните органи и организации през отчетния период, и на анализа на насъщните потребности на материалния и духовния прогрес, конгресът даде изчерпателна оценка на състоянието на идейновъзпитателната работа, на пропагандата и агитацията, посочи пътищата за повишаване на тяхното научно равнище, за засилване на настъпателността и действеността, на връзката им с живота, обоснова необходимостта от нарастване на ролята им в ускоряването на научно-техническия прогрес, в разпространяването и внедряването на челния опит. Всичко това намира израз в основната задача на идеологическата работа, която конгресът формулира: „. . . постигането на такива изменения в общественото и в индивидуалното съзнание и поведение, които да водят до формирането на активна жизнена позиция и до повишена социална активност на личността в изграждането на зрелия социализъм, в решаването на непосредствените проблеми и задачи, в усъвършенстуването на социалистическия начин на живот"[3].

Конгресът очерта и главните насоки за по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на идеологическата работа, за изграждането на определени качества и черти, които още повече да повишат нейната ефективност.

На едно от първите места конгресът изведе **утвърждаването на идеологическата работа като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и широките маси на трудещите се.**

По своя характер и социални цели тя винаги е изпълнявала ролята на духовна връзка между партията и различните категории трудещи се, целия народ. Идейновъзпитателните мероприятия, разнообразните форми и средства за идеологическо въздействие са много важен канал за общуване, за обратна информация, за поддържане на

---

[1] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, 1981, с. 120.

[2] Т. Живков. Избрани съчинения, т. 23, с. 496.

[3] Тезиси на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, Партиздат, 1981, с. 118.

Digitized by Google

постоянен политически диалог с хората. Без това идеологическата работа не е в състояние да изпълнява своите основни функции, главното си предназначение. Защо тогава сега се отделя специално внимание на този проблем и какви са обективните и субективните фактори, които особено актуализират неговото значение?

В страната се разгръща всенародна борба за последователно прилагане на новия икономически подход и механизъм, за преминаването на цялото народно стопанство от екстензивни върху интензивни основи на развитие. Интензификацията на икономиката предполага изменение в планирането, в организацията на труда, в разпределителните отношения. Но тя в огромна степен е свързана с мисленето на ръководните и изпълнителските кадри, на всички участници в производствения процес. Затова създалата се икономическа ситуация внася сериозни изменения в характера на труда, в структурата на производствените професии, предявява нови и по-високи изисквания към морално-психическите качества на работника, към последствията от неговия труд. И тук, в решаването на тези сложни по характер и революционни по съдържание задачи, изникват множество проблеми, непосредствено свързани с повишаване ролята на идеологическата работа като основна форма за духовна връзка на партията с трудещите се.

Първата от тях се отнася до необходимостта с различните форми и средства на идеологическо въздействие **общите понятия, цели и задачи на икономиката и на политиката на партията на сегашния етап от развитието ни да се преведат на езика на практиката,** плътно да се свържат с интересите на трудовите хора, да станат тяхна съдба, мотив за действие. Въпросът е на дело, цялостно и повсеместно да се осъществи изискването политиката на партията да стане позиция на масите, позиция на личността.

В част от трудовите колективи обаче има трудности, които пречат да се осъществи пълно общият замисъл на икономическия курс на партията, на новия икономически подход. Те възникват главно по две причини. Едната се отнася до степента на икономическата подготовка на кадрите и на работниците, поради което недостатъчно се познават основните принципи на новия икономически подход и неговия механизъм, общите изисквания и конкретни норми и технологии за внедряването му в дейността на различните производствени звена. Затова в редица случаи отклоненията от тях засега са естествени. Още повече, като се има предвид, че изучаването и усвояването, осмислянето на новия икономически подход е продължителен и труден процес. Другата причина има по-голямо отношение към възпитанието, към степента на социалистическата съзнателност на ръководители и изпълнители. Може новият икономически механизъм да се познава, но изискванията му да не се спазват, да се заобикаля внедряването му в живота, даже да се нарушават неговите норми в името на личните интереси, влезли в противоречие с колективните и държавните, или пък в името на тясноведомствените, колективните интереси за сметка на общонародните и държавните.

Втората задача е продиктувана от някои особености на човешкото съзнание ,което в потока на всекидневните дела, на всекидневните грижи и вълнения не винаги е в състояние да проникне в тяхната същност и зад тази текуща всекидневна работа да оцени правилно произтичащите промени, тяхната мащабност както по обем, така и по исторически кратки срокове за създаването им. В хода на едно социологическо изследване бил зададен въпрос: „Към какъв идеал се стремите в труда?". 43 процента от участниците в изследването не могли да отговорят. Едва ли това се обяснява с отсъствието на идеали, на високонравствени мотиви в трудовата и в обществената дейност. Обяснението е по-скоро другаде: в

Digitized by Google

затрудненията, които изпитва човек при осмисляне на общественото значение на своя труд, а в редица случаи и на труда на обществото. Безспорно това има неблагоприятно отражение върху възпитанието на трудещите се, накърнява не само чувството им за национална гордост, формира в известна степен нереална оценка и представа за предимствата на социализма и влияе и на самочувствието им като граждани и строители на това общество.

Към обективните фактори се отнасят и редица явления, които са резултат на урбанизацията, на развитието на някои социално-демографски прояви, възникнали под влиянието на научно-техническата революция. Хуманният характер на обществения строй, общите цели и задачи на хората, техните дълбоки лични интереси, възникнали на базата на социалистическата собственост, са определящи за пълнокръвното и разностранно общуване. И въпреки това не могат да не се видят реалните противоречия на тези процеси, наличието на отрицателни тенденции и последици.

Изменения в международната обстановка, опасностите, които създава световният империализъм за мира, възникващите трудности в световното комунистическо и работническо движение и някои други събития в света изостриха вниманието на трудещите се към кардиналните въпроси на времето. А по-нататъшното демократизиране на нашето общество създава обстановка в страната те не само по-активно да участвуват в различните равнища на социалното управление, но и да проявяват по-голям интерес към всички страни от дейността на партията и държавата, към всички проблеми на селището и предприятието, да критикуват, да правят предложения, да обменят мнения, да изказват противоречиви съждения, да се появяват различни оттенъци в позициите. Колкото по-сложни стават проблемите, толкова повече расте възможността за появата на различни мнения, за тяхната поляризация. Този нараснал политически интерес, разнообразието на начините и формите за политическа самоизява, многообразието на връзките с действителността, възможността, която дават средствата за масова информация човек да стане свидетел на болките и радостите на цялата планета, изискват да се разяснява политиката на партията, да се сближават гледищата, да се изработва обща, единна гледна точка, да се помага на хората да се ориентират в сложната мозайка от актуални събития, да ги оценяват от позициите и интересите на социализма.

От множеството субективни фактори ще посочим само един, който според нас придобива особена важност. Това е наличието на известна диспропорция в структурата на потребностите и интересите на някои групи от трудещите се, изоставането във формирането на духовни потребности, потребителската психика, при която вещите стават едва ли не смисъл и цел на живота, мерило за самочувствие и достойнство.

Разбира се, когато говорим за изоставане на духовните потребности, имаме предвид не само усвояването на определени знания или участие в определени културни мероприятия, а такова духовно формиране, което непосредствено повишава трудовата и обществената активност, води до увеличаване на творческите прояви на трудещите се в изпълнението на техните трудови задължения, до изграждането им като творци. Резултатите от анкетата с герои на социалистическия труд например, проведена от НИИПП „Георги Димитров", и от конкретното социологическо изследване „Челният опит — творчество, изучаването и внедряването му" разкриват ролята на духовните добродетели на челника, проявявани в неговото поведение, в отношението му с хората, а и тяхната естествена връзка с творчеството в труда.

Digitized by Google

По-голямата част от челниците (66,9 на сто) смятат, че могат да създават, да проявяват творчество в труда, защото ги привлича професията, защото изпитват естетическо удовлетворение от нейното упражняване.

Изтъквайки тези по-главни причини, които утвърждават идеологическата работа като главна форма за постоянна духовна връзка с трудещите се, искаме да подчертаем умението на Централния комитет дълбоко и строго научно да изследва актуалните проблеми на социалистическото строителство и от тях да „извежда" задачите на идейно-възпитателната дейност на партийните органи и организации. Неправилно е обаче да се създава впечатление, че тази необходимост е продиктувана само от потребностите на настоящия етап или пък само от изискванията на производството. Тя има най-непосредствено отношение към **главната стратегическа цел на комунистическото общество — всестранното и хармонично развитие на личността,** която наред с другите качества ще се отличава с богатство на обществените връзки, с все по-голямо нарастване на нуждите от духовно общуване.

Безспорно общуването е този грамаден „океан" от съвременни отношения, в който като в пренаситен разтвор изкристализират (при това в масов мащаб) нравствено-психологическото богатство, личностната неповторимост на всеки отделен човек. Оттук идва и неговата голяма възпитателна сила. Общуването, според Маркс, това е „материалистическата връзка на хората помежду им, връзка, която е обусловена от потребностите и начина на производство и е толкова стара, колкото са стари самите хора, връзка, която приема все нови форми."[1] То, заедно с труда, представлява главните черти на начина на живот на личността, на социалните общности, на обществото. Неговата социална същност се състои не само в това, че то обслужва колективната дейност. По-важно е, че в общуването намират израз и се реализират обществените отношения.

Като съставна част на цялостната социална система, като израз на обществените отношения общуването между хората се осъществява **косвено или непосредствено.** С развитието на средствата за масова информация се обогатяват формите на общуване, нараства ролята на косвеното общуване. Животът на съвременния човек извън сферата на влияние на радиото и телевизията, на киното и печата в много отношения би заприличал на острова на Робинзон Крузо. Потенциалните възможности за въздействие на непосредственото общуване обаче са по-големи. При него могат да се правят корекции в процеса на взаимодействието според възможностите и желанията на участниците в общуването, да се регулира информационната натовареност, да се избегне информационният шум. Времето вече сложи точка на дълго дискутирания въпрос, дали в условията на научно-техническата революция намаляват значението и функциите на непосредственото общуване. То убедително и всекичасно потвърждава думите на др. Тодор Живков: „Няма друго по-мощно, по-ефективно средство за идеологическо и политическо въздействие от непосредствения контакт, от личното общуване."[2]

Въпросът сега има повече организационно-управленчески измерения — в работата на партийните организации да се осигури такова съотношение между косвеното и личното общуване, което най-добре

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс. Съч., т. 3, с. 28—29.
[2] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 23, с. 496.

Digitized by Google

да удовлетвори разнообразните интереси и потребности на трудещите се, да ги „запази“ от затрупване с информация и в същото време да не се допусне информационен вакуум.

Духовното общуване е форма за обмяна на идеи, на представи и чувства, на информация. Заедно с това, като мобилизира общественото мнение, то е и форма за организация на колективната дейност. В това е възможността идеологическата работа да се превърне в основна форма на общуване, на духовна връзка между партията и трудещите се. Но за това са необходими сериозни изменения в самата идеологическа работа. Сега е особено важно и неотложно да се **разшири и обогати нейното съдържание,** проблематиката на агитацията и пропагандата, на всички средства и форми, на целия арсенал за идейно въздействие на партийните организации. Идеологията се втурва в общуването преди всичко със своето съдържание. Необходимо е не само да се засилва вниманието към идейно-политическото, нравственото, трудовото, естетическото възпитание, но да се осигури възможност за цялостно изграждане чертите на новия тип личност.

Взаимната връзка, взаимното влияние и взаимното обогатяване на основните направления на комунистическото възпитание е истина, която не се нуждае от доказателства. Неуспехите почти винаги са свързани с нарушаване принципа на системност във възпитателната работа, с това, че като осигуряваме едни нейни участъци, оставяме открити други. В тази връзка е актуален афоризмът на А. С. Макаренко, че човек не се възпитава на части. И въпреки това е нужно да се осигурява известен приоритет на съдържанието на идеологическото възпитание, на формирането на социалистически мироглед, защото диалектиката на формирането на цялостната личност е такава, че колкото по-добри условия са създадени за нейните всестранни действия и проявления, колкото по-сложна и разнообразна е информацията, която трябва да усвои, толкова по-голяма е необходимостта от твърди идейни установки, около които се обединяват във вътрешно единство и хармония многообразните интереси, стремежи и качества на личността.

Строителството на социализма е сложно дело. Възникват трудности, мъчни проблеми, слабости. Но често в идеологическата работа изграждането на социализма се представя като развитие без конфликти, без противоречия. А хората се сблъскват с тях в предприятието, на улицата, навсякъде — стремят се да ги преодоляват, очакват в идеологическата работа да намерят подкрепа на своите справедливи действия, да получат съвети, подход за решаването на проблемите. Не могат ли да ги намерят, понижава се интересът им към нея. Такава практика е не само в противоречие с целия дух на марксизма, с неговия диалектико-материалистически метод за изследване на социалната действителност, тя сериозно обеднява съдържанието на идеологическата работа, намалява нейната действена сила, настъпателния ѝ характер. Ако искаме да се реализира диалогът с трудещите се, тя трябва да се „захване“ за това, което в дадения момент вълнува масите повече от всичко. Диалогът може и да не се осъществи, може да си остане монолог на идеологията, ако се игнорира доминиращият социален проблем, болното място, въпросът, който господствува в психологията и влияе върху другите проблеми. Следователно задачата не е да се премълчават и заобикалят острите и трудни проблеми, а да се разкриват причините за тяхното възникване, да се посочват пътищата за решаването им, да се изгражда отношение, позиция...

Партията е произлязла от народа, тя е на народа. Няма никакви тайни от него. Всички въпроси на своята политика тя поставя на

Digitized by Google

широко обсъждане — съветва се с народа, заедно с него търси и намира отговор. За нея няма дребни въпроси, такива, които не се отнасят до нея, щом се отнасят до хората, щом са човешка болка и човешко вълнение. Велик пример е В. И. Ленин, за когото не е имало „дребни", „неудобни" въпроси. След речта му на III конгрес на Комсомола, която ще остане истински програмен документ за комунистическото възпитание на редица поколения, В. И. Ленин получава записка: „Владимир Илич, кажете защо в село няма смазка за колелата на каруците? Делегат от Чернигов." В залата избухнал смях, въпросът се сторил на всички не по темата. Но Ленин се отнесъл към него съвсем сериозно. Той казал, че комунистите трябва да знаят защо няма смазка за каруците и да направят всичко, за да има. И подчертал: „Болните въпроси не трябва да се заобикалят, а да се поставят, да не се закъснява с разясняването им, за да се избегне неправилното тълкуване."

Ефективност на агитацията и пропагандата е възможна само тогава, когато те са приспособени и със съдържанието, и с формите си към реалното състояние, в което се намира обществото, когато са отзвук на въпросите, възникнали в партийната организация или в трудовия колектив. Това е **първостепенно условие,** за да се състои диалогът между партията и трудещите се. Естествено, това в никакъв случай не означава идеологическата работа да се влачи „на опашката" на събитията, да остане на равнището на мисленето и съзнанието на отделни изостанали хора или социални групи или при единичните факти, което по същество също означава, че тя е изостанала от живота, че е на разстояние или най-малкото встрани от неговия забързан талвег.

В съвременното общество пределите, в които личността има възможност за избор на информация, значително се разшириха. Ефирът стана арена на борба между идеологиите. Оттук и необходимостта от **актуалност** на съдържанието на идеологическата работа, от информация, която от наши позиции да отразява събитията, да изпреварва развитието им. За съжаление в много случаи ние се оказваме неподготвени, не сме си определили главната точка, която да приложим при оценката на дадени събития или явления. Значи не сме знаели предпоставките, които ги пораждат, процесите, които ги предшествуват.

Може да се смята, че диалогът протича нормално, ако наред с предаването на идеологическата информация се **осъществява** и нейното **възприемане, усвояване,** ако в процеса на общуването **се формират убеждения,** такава настройка на съзнанието и вътрешна **готовност към действия,** които определят поведението на личността. А това означава връзката да не се накъсва, влиянието да не бъде епизодично, а постоянно, непрекъснато, да обхваща мислите и чувствата, целия духовен мир. Или: за да се утвърждава идеологическата работа като главна форма за духовна връзка на партията с широките маси на трудещите се, е необходимо широките маси да участвуват в обществено-политическата и идейновъзпитателната практика на партийните, профсъюзните, стопанските и отечественофронтовските организации.

Разбира се, участието само по себе си не разкрива отношението на трудещите се към идеологическата работа. Общуването е форма на взаимодействие. Следователно не просто присъствието на мероприятията е нужно, а проявената активност, живият интерес, направените предложения, измененията в индивидуалното и в масовото съзнание. Такова е и изискването на конгреса: идеологическата работа да бъде трибуна на народа, да служи за обратна връзка. Да осведомява за мнението на трудовите колективи, за техните трудности, за възниква-

Digitized by Google

щите противоречия, да подсказва как да се разрешават. Да носи мнението на масите и да осъществява приноса им във формирането на партийната политика. А това означава и материалът така да се поднесе, че слушателите по възможност през цялото време да не отслабват интереса си към информацията, да чувствуват, че тя е адресирана именно към тях, отговаря на техните интереси, т. е. информацията да предизвиква отклик, размисъл, социална активност и за по-доброто формиране, и за по-пълното изпълнение на партийната политика, а тя ще предизвика отклик и **когато е диференцирана, когато се отчита спецификата на различните обществени групи.** При това се имат предвид не такива големи групи като работническата класа или селяните, мъжете или жените, младежите или пенсионерите. Истинската специфика на възпитателната работа започва там и тогава, където и когато ние се срещаме с трудовите колективи на текстилците, на животновъдите, на строителите, на работниците от сферата на обслужването. В работата сред младежите са нужни изменения главно по посока на идеологизиране на сферата на отдиха, засилване на идеологическото влияние в малките групи, в приятелските компании и др., където младежите предпочитат да прекарват свободното си време.

Редица нови моменти възникват и във връзка с **участието на ръководните кадри в идеологическото общуване.** Самото тяхно социално положение им създава служебно право да въздействуват на голяма част от трудещите се. Но за това е необходимо и морално право, интелект, вътрешна сила. Освен изискванията за непрекъснато повишаване на идейно-политическата, деловата, социално-психологическата подготовка нарастват и изискванията към чувството за социалистическа справедливост, за единство на думите и делата, за пълно въплъщаване в живота на предприятието социалистическите принципи и норми, които господствуват в обществото. В противен случай ефектът от идейновъзпитателната работа ще бъде недостатъчен. И още нещо. В диалога с трудещите се голяма е ролята на словото, на културата на речта. Но не по-малка е и ролята на уменията да се изслушват трудещите се, да се слуша активно и ангажирано, да се издига културата на слушането като част от културата на общуването.

Дванадесетият конгрес предяви сериозни изисквания за промени в стила и тона на идеологическата работа, за неотложното и безкомпромисно изкореняване на многословието, на празните хвалби, на ненужната и фалшива приповдигнатост на агитацията и пропагандата, за откровеност и доверителност в диалога.

Всичко това в крайна сметка определя резултатността на общуването, неговия социално-политически ефект. Сега главното в съдържанието на идеологическата работа, а следователно и главната тема на диалога между партията и широките трудещи се маси са материалите на XII конгрес, голямото идейно богатство, което се съдържа в тях. Да се превърнат те в разбиране, в убеждения, в мотив за действие. Фактически конгресните решения — това сега е основата, върху която ще се гради големият общонароден и общопартиен разговор, откровен и делови, резултат на който трябва да бъдат и големи дела.

Digitized by Google

ПАРЛАМЕНТАРНАТА ДЕЙНОСТ НА ДИМИТЪР БЛАГОЕВ

проф. ВЪЛО ИВАНОВ

Още от първите години на своето съществуване партията поведе решителна и неуморна борба за по-добър живот на трудовите хора, срещу хищническата им експлоатация от капитала, за подобряване условията и заплащането на труда, за правото на отдих и образование, за работническо законодателство, за защита на женския и детския труд, за намаляване на работния ден.

Партията, нейният създател и ръководител Д. Благоев придаваха голямо значение на парламентарната форма на борба за защита на интересите на работническата класа и на всички трудещи се, техните права и свободи, за политическото им възпитание, за разобличаване политиката на буржоазията и нейните правителства и политически партии, за пропагандиране идеите на социализма. Но застанал на правилни марксистки позиции, Д. Благоев предпазва партията от излишни парламентаристки илюзии. За разлика от широките социалисти начело с Янко Сакъзов, които бяха привърженици на безпринципни съглашения и компромиси с други дребнобуржоазни партии и течения, на безогледни обещания и ефектна повърхностна агитация за печелене на гласове, на отстъпление от партийната програма и политика, Д. Благоев, прозрял далеч напред, предупреждава, че партията на работническата класа не бива да принизява своята дейност в предизборната борба и в Народното събрание до печелене на евтини успехи и депутатски места, не бива да създава илюзии сред трудещите се, че е възможно в рамките на капиталистическото общество, по пътя на парламента да се подобри коренно тяхното положение и да се освободят от капиталистическа експлоатация. „Нека в избирателната борба — пише още през 1894 г. той — високо държим социалистическото знаме. Нека не се увличаме само от съблазна да спечелим няколко депутатски кресла. Нека внимателно отстраняваме всички опасности, които заплашват нашето още младо социалистическо движение. Нашата избирателна агитация трябва да бъде открито социалистическа навсякъде. Само победата с такава агитация ще бъде победа на социалдемократическата партия, на социализма."[1]

Участието на партията на тесните социалисти в предизборната борба Д. Благоев оценяваше като важна форма и важен момент в класовата политическа борба на пролетариата, на трудещите се, като показател и проверка за влиянието на партията сред масите, като условие за нейното по-нататъшно организационно укрепване и разширяване на връзките ѝ с масите. „Във всяка изборна борба — пише той в статията „Изборната борба и социалдемокрацията" — наша належаща задача е да изграждаме силна организация, за да разберé и самата господарска класа, че тия народни представители, които ние ще изпратим, имат зад гърба си една организирана сила, която е готова да ги подкрепи, да знае, че когато тия народни представители издигат в Народното събрание глас на протест, веднага вън от оградата на Народното събрание се издига вълната на работническото движение, чува се гласът на будната и протестираща работническа класа."[2]

Димитър Благоев допускаше възможността в демократични страни, в които се осигурява всеобщо избирателно право, работническата класа по пътя на изборите да завладее парламента и да постави началото на социалната революция. „Но... работническата класа може да постигне това завладяване само тогава, когато тя е силна по организация и съзнание, когато е организирана в мощна политическа сила, проникваща с ученето на класовата борба, с революционния социализъм, и когато прави в Народното събрание свое мнозинство депутати. Разбира се, при това, че завладяването на Народното събрание не означава завладяване на властта. Завладяването на Народното събрание означава началото на социалната революция, която има да извърши пролетариатът. Дали завладяването на Народното събрание от последния ще приведе към кръвава социална революция или към безкръвно налагане на социалистическата наредба, това ще зависи от разположението

[1] Д. Благоев, Приносъ къмъ историята на социализма в България, с. 259.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 14, с. 432.

Digitized by Google

на обществените сили, или другояче казано, от съотношението на обществените сили, от общественото състояние на класите."[1]

●

В живота на Д. Благоев хармонично се допълват интернационалистът и родолюбецът, верността към класата с верността към родината. Още през 1881 г. той изрича като свое верую думите: „Аз съм българин. Като син на народ, поробен от двама найжестоки врагове, смятам се за щастлив, че съм се родил във времето, когато той се пробужда." Дългогодишната му дейност като депутат в Народното събрание и като общински съветник и училищен настоятел в София през 1911—1915 г. доказва това безспорно.

Благоев е избран за народен представител най-напред през април 1899 г. в Десето народно събрание в Ямболска избирателна околия. При тези избори общият брой на избраните народни представители от БРСДП е 6 души. Благоев оценява това като „твърде голяма сполука", защото изборите провежда дошлото на власт през януари 1899 г. правителство на либералната партия при грубо нарушаване на избирателния закон и погазване правата и свободите на избирателите. Правителството назначава комисия да провери „редовността" на изборите в редица избирателни околии (Котленска, Сливенска, Варненска, Видинска и др.) и да бъдат лишени от мандат неудобните народни представители, като при повторното провеждане на избори си осигури избирането на свои съпартизани.

Своята първа реч Д. Благоев произнася на 28 май 1899 г. именно по повод предложението да се отнемат мандатите на неудобни за правителството народни представители. Той не само се изказва против касирането им като неоснователно, но и поставя въпроса за истинското конституционно управление на страната, което е необходимо „от гледна точка на интересите на България, на българския народ, и, позволете ми да кажа, на интересите даже на всички други партии"[2].

В същото Народно събрание, във втората си реч Благоев разобличава несъстоятелността на искането неговият избор да се касира под предлог, че не бил спазен редът за гласуване в общините на Ямболска околия. Той защитава горещо упражненото право на своите избиратели и необходимостта да бъде зачитан народният суверенитет.

Димитър Благоев е избран за народен представител и през 1902 г. в Дванадесетото обикновено народно събрание, отново в Ямбол. Интересна в това събрание е речта му по отговора на тронното слово. В нея той не само критикува правителството на д-р Стоян Данев, неговата политика и предложения бюджет, но задълбочено анализира икономическото развитие на България, което засилва процеса на пролетаризиране, избистря класовия характер на политиката на буржоазията и на държавата, класовата борба в нашата страна. Като разкрива убедително експлоатацията на работническата класа, тежкото данъчно бреме, което пада преди всичко върху плещите на трудещите се и особено на селяните, Благоев доказва, че на работническата класа, ако и да е сравнително млада, малочислена и неорганизирана, принадлежи бъдещето, че тя е прогресивна класа и ще извоюва социалистическото общество. Тази реч е програмна, защото авторитетният ръководител на партията постави открито и научно обоснова основните въпроси на тогавашната действителност в България; разработи тактиката на партията в Народното събрание. Макар и посрещнат враждебно от някои депутати, на които не се харесваше появата на социалисти в Народното събрание, слухът им се „смущаваше" от социалистическа терминология, които предпочитаха на наричат социалистите рушители, Д. Благоев с присъщото му респектиращо спокойствие доказва: да, социалистите са разрушители, но на стари уредби, внушения, понятия и режими, и създатели на нови, светли перспективи за народа.

Като отхвърля неверните твърдения на буржоазните лидери, той достъпно, просто разкрива истинските причини за пропадането на занаятчии, на дребни собственици в градовете, на селяните: „Причината без съмнение трябва да я търсим в оная еволюция, в онуй развитие, което се извършва в България, както и в целия свят"[3], т. е. в капиталистическото развитие; в бюрократично-административното управление.

След като прави характеристика на икономическото и политическото положение в България в резултат на нейното развитие по пътя на капитализма за две десетилетия и някои предложения за решаване на острите проблеми, той изяснява тактиката на партията в Народното събрание: „... Целта на социалдемократическата група тук е преди всичко да постави работата на принципиална почва, да посочи, с други думи, какво е положението на страната, коя е тенденцията, по която се движи икономическото и социалното развитие в нашата страна, и оттам да извадим всички онези необходими мерки, за да може да върви в пътя на прогреса и да не среща такива тежки пречки, каквито среща днес."[4]

В най-тежкия период от живота на страната — периода на войните — Благоев остава верен както на своята класа и на съвестта си на интернационалист, така и на народа си. За този период разказват много от речите му в Народното събрание. Думите му са живи и актуални и днес: „Ние, както ви е известно, сме против войната, против всяка война на Бал-

---

[1] Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 437—438.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 5, с. 238.
[3] Д. Благоев, Съч., т. 7 с. 239.
[4] Пак там, с. 234—235.

Digitized by Google

канския полуостров и в Европа. Ние като социалдемократи сме съгласни с пролетариата в целия свят и искаме мир в цяла Европа, мир на Балканския полуостров. Протестирайки сега против престъпната агитация за война, която водят буржоазните партии, ние протестираме против тези партии, които са врагове на националното обединение на балканските народи."

В изборите за Шестнадесето обикновено народно събрание през ноември 1913 г. за кандидатите за партията на тесните социалисти са подадени над 50 000 гласове и избрани 18 народни представители тесни социалисти. Това е показател за порасналото влияние на партията сред народа. Народното събрание се свиква едва на 19 декември на извънредна сесия, за да гласува разходите на правителството. Но тъй като народните представители от опозицията са мнозинство, те изразяват недоверие на назначеното от цар Фердинанд правителство и на 31 декември то бива разпуснато.

В Седемнадесето обикновено народно събрание — февруари 1914 г., Д. Благоев е отново народен представител. Чрез полицейски произвол и фалшификации правителството на Васил Радославов си осигурява мнозинство. Но независимо от това за партията на тесните социалисти гласуват над 50 000 души и са избрани 11 народни представители тесни социалисти начело с Д. Благоев. Избрани са и: Георги Кирков, Васил Коларов, Христо Кабакчиев, Георги Димитров, Тодор Петров, Тодор Луканов, Камен Тошев, Коста Ципоранов, Георги Петров, Юрдан Юрданов.

Най-дълго просъществува Седемнадесето народно събрание — от 1914 до средата на 1919 г. Неговата дейност съвпада с годините на Първата световна империалистическа война и втората за българския народ национална катастрофа; годините на най-бурни събития и изменения в света, венец на които е Великата октомврийска социалистическа революция.

Парламентарната група на БРСДП (т. с.) развива извънредно богата и съдържателна от позициите на марксизма и пролетарския интернационализъм дейност в този период. През цялото време тя действува като единен колектив, здраво сплотен на принципиална основа под ръководството на Д. Благоев, който е неин председател, а секретар е Георги Димитров. Тя взема своевременно становища по всички въпроси. Нейните членове развиват голяма извънпарламентарна дейност.

Като народен представител Димитър Благоев развива оживена дейност против посегателствата на правителството върху конституцията и законите. Той критикува остро правителството на Радославов, че не е свикало Народното събрание на редовна сесия преди 15 март 1914 г., осъжда практиката, която съществува в продължение на 35 години за министър на войната да бъде назначавано лице, което няма качества да бъде народен представител и това го прави неотговорен пред Народното събрание, а отговорен само пред царя. Разобличава изборния терор на управляващата партия на Радославов. Когато е заплашено господството на буржоазията, тя твърде често прибягва до нарушаване на собствените си закони в борбата против работническата класа и трудещите се. Правителството следва да зачита законите на страната, „макар тези закони да не са пълни, макар те да не дават гаранция за работническата класа, но доколкото те дават гаранция за нейните правдини и интереси, ние сме длъжни най-енергично да се застъпим за тях"[1].

В парламентарните речи на Благоев, издадени като брошури: „Балканската война и социалдемокрацията" (1915 г.) „Социалдемокрацията против войната" (1917 г.), Благоев рязко и открито се обявява против антинародната политика на българската буржоазия, за прекратяване на войната и за една нова политика, която да изключи въоръжените конфликти като средство за разрешаване на международните въпроси.

По повод на внесеното от правителството предложение под напора на народните маси за назначаване на анкетна комисия, която да издири отговорните за първата национална катастрофа в резултат на войната в 1913 г., Д. Благоев предлага от името на партията на тесните социалисти да се анкетира цялата политика на правителството и династията през последните 25 г., която е националистическа политика и неизбежно води към катастрофа. Главни виновници той счита българската буржоазия и цар Фердинанд. „И като главнокомандующ, според мене, той е пак тъй също отговорен. Ако искаше да остане неотговорна личност според конституцията, той не трябваше да бъде главнокомандующ, зашото главнокомандующият е, който трябва да отговаря за военните действия и събития."[2]

Като представител на парламентарната група Д. Благоев пръв подписва позива на парламентарната група на БРСДП (т. с.) към работническата класа от 7 септември 1915 г., в който се протестира против готвещото се престъпление срещу върховните интереси и свободи на нацията, иска се свикване на Народното събрание, вдигане на военното положение, премахване на цензурата, отменяне забраната на събранията и всички ограничения на свободата. Като заявява, че нищо не дели балканските народи, че капиталистическите и династическите интереси на владеещите класи и династии ги хвърлят във взаимноизтребителни войни, позивът предупреждава, че „спасението на балканските и европейските народи от ужасите на бушуващата всесветовна война е в събарянето на капитализма и неговите спътници: милитаризма и империализма"[3], което ще се постигне чрез

[1] Д. Благоев, Съч., т. 16, с. 238.
[2] Пак там, с. 261.
[3] Д. Благоев, Съч., т. 17, с. 471.

Digitized by Google

непримирима класова борба на пролетариата от всички страни. За този позив парламентарната група бе дадена под съд, но делото отложено и до края на войната не бе разгледано.

Въпреки мъжествената борба на партията на тесните социалисти, въпреки волята на българския народ, Фердинанд и правителството на Радославов въвлякоха България в Първата световна война на страната на Германия.

През време на войната партията на тесните социалисти и нейната парламентарна група останаха верни на пролетарския интернационализъм, на решенията на конгресите на Втория интернационал по въпроса за войната. Макар и да не се издигна до болшевишкото разбиране и отношение към Първата световна война — превръщане на империалистическата война в гражданска и поражение на собственото правителство, партията на тесните социалисти през цялото време на войната се бори против участието на България в нея, разобличава нейния несправедлив и империалистически характер и плановете на империалистите по отношение на Балканите. Тя разобличава и поведението на широките социалисти, които както всички опортюнисти от Втория интернационал извършиха измяна и предателство и застанаха на страната на буржоазията по въпроса за войната.

В речите по приеманите годишни бюджети Д. Благоев се изказва твърдо против военните кредити, против гласуваните заеми за воденето на войната; за отменянето на военното положение и цензурата, за възстановяването правата и свободите на гражданите; против системата на косвените данъци, която засяга главно и преди всичко трудещите се, против спекулата и гешефтите, които вършат капиталистите и управляващите; за подпомагане семействата на мобилизираните. От името на парламентарната група на тесните социалисти той прочита декларации против войната и за обща отбрана на балканските народи, декларация против извънредния кредит от 500 милиона лева. Произнася реч против военния кредит от 350 милиона лева.

Трябва да се има предвид, че парламентарната група е в зависимост и се отчита пред Централния комитет на партията и пред нейните конгреси. Решенията на конгресите и на Централния комитет са задължителни за парламентарната група. Това положение, за разлика от повечето социалдемократически партии на Запад, където парламентарните групи се поставяха над ръководствата на партиите, бе близко до разбирането и практиката на Болшевишката партия и постановките на В. И. Ленин. Ще напомним, че в статията „Социализмът и войната" В. И. Ленин, като се спира на парламентарната тактика на социалдемократическите партии от Втория интернационал и особено на отношението им към Първата световна война, пише, че има два вида парламентаристи — едни, които се поставят в служба на своите правителства и достигат до министерски кресла, а другите — „революционни марксисти", „интернационалисти на дело", които съсаха с шовинистите и използваха парламента, за да останат революционери докрай, да изпълнят своя дълг на социалисти и интернационалисти и при най-трудните обстоятелства". Към вторите той отнася и нашите „български другари"[1].

От трибуната на Народното събрание Д. Благоев приветствува Великата октомврийска социалистическа революция и оповестените от нея лозунги. На 2 декември 1917 г. Д. Благоев, Г. Димитров, Хр. Кабакчиев говорят на 10-хиляден митинг на трудещите се от София, посветен на победата на Октомври. Д. Благоев дава висока оценка на победата на руския пролетариат. На следващия ден той прочита от трибуната на Народното събрание резолюцията на митинга на трудова София „... Българските работници и работнички считат — се казва в нея — делото на руския пролетариат за свое собствено дело и са готови да положат всички усилия за пълното му възтържествуване".

Той защищава тезата за мир без анексии, без обезщетения и за самоопределение на народите, за пълно демократизиране на нашия живот, за република, против монархията.

По въпроса за водените преговори в Брест-Литовск за мир, в които участвува и българското правителство със свой представител, Д. Благоев предлага резолюция от името на парламентарната група на тесните социалисти правителството на Радославов да застане на позициите на Октомврийската революция по въпроса за мира — мир без анексии, без обезщетения, освобождаване на окупираните територии и самоопределение на народите, като главно условие за достигане на мир.

Участието на България в Първата световна война доведе до втора национална катастрофа. На България бяха наложени тежки условия съгласно Ньойския мирен договор. Това беше несправедлив, насилнически мирен договор, продиктуван от победителите. Виновници бяха българската буржоазия, нейните политически партии и монархизма, както и империалистите и поспециално тези от Съглашението. Партията на тесните социалисти осъди Ньойския мирен договор и посочи виновниците за него. От името на парламентарната група на тесните социалисти Д. Благоев прави протест против насилническия мирен договор и съглашенския империализъм. Посочва, че съучастници и виновници за него са монархизмът и българската буржоазия в лицето на нейните политически партии, подчертава мъжествената борба на Комунистическата партия против войнствената и националистична политика на буржоазията, нейното поведение през време на войната, поема защитата на Октомврийската революция и се обявява против изпращането на оръжие и муниции в помощ на контрареволюцията. Той нарича съветската република „лампа-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 21, с. 321—322.

Digitized by Google

дата" на света, на новия прогрес, на новите пътища към щастие на страдащите народи.

Димитър Благоев напомня, че дълг на световния пролетариат и на трудещите се класи от градове и села в нашата страна е да се сплотят и повдигнат своите революционни сили против господството на банкрутиралия и опозорен международен капитализъм и империализъм. Той разобличава и създаденото общество на народите като съюз на некоронованите крале на капитала, на империалистите, на големите финансисти, финансови акционерни дружества и пр. „предприятия", чието предназначение е не да поправя неправди и грешки, а „да задържи това, което е спечелено, и това, което може да се спечели чрез лигата".

В годините на следвоенния революционен подем на масите буржоазията и нейните политически деятели, за да оправдаят предприетите мерки за насилие спрямо трудещите се, обвиняха Комунистическата партия, че се готви за революция. По този повод Д. Благоев казва, че революция не се обявява така, с определяне на дати, нито къде ще стане тя; революцията никой не може да я декретира... „Тя изпъква, тя изскача из условията, които я създават."

Отговаряйки на нападките на буржоазията, че комунистите искат с насилие да установят власт, Д. Благоев казва, че режимът на българската буржоазия е насилнически, поддържан с 400 000 жертви, дадени през време на войните; с цензура, с военно положение, с драконовски наказателни закони в продължение на 40 години и обосновава необходимостта от насилие за нейното сваляне.

В условията на следвоенен революционен подем и в Българската комунистическа партия се появи „левичарство", което В. И. Ленин характеризираше като „детска болест на комунизма". Една от неговите черти бе отричането на парламента и парламентаризма в класовата борба на пролетариата. Д. Благоев, Комунистическата партия на своя Първи конгрес през май 1919 г. осъди антипарламентаристите. Тя взе участие в изборите за Народно събрание през август 1919 г. и за нея бяха подадени 184 616 гласа и избрани 50 народни представители комунисти. Така Комунистическата партия стана втората по брой на народните представители след БЗНС.

В парламентарната дейност на Д. Благоев в отношението му с другите народни представители на партията се проявява забележителната и характерна за голям ръководител черта — да не излиза по всички, а понякога и по най-важни въпроси той, а да предоставя това и на други дейци на партията. Вярно е, че е съществувало разпределение по проблеми, по ресори на икономическа политика (бюджет, външна търговия, заеми), външна политика, военни въпроси, просвета, вътрешно министерство, правосъдие и пр., за което отделните народни представители са се готвели непрекъснато и проявявали голямо познаване, способности да полемизират. И Димитър Благоев се радва от душа, когато вижда да се изявяват и утвърждават, а заедно с това да утвърждават и авторитета на партията нейни дейци с произнесените от тях речи. С голяма любов и грижовност той препоръча на читателите на сп. „Ново време" издадените в отделни брошури речи на Георги Кирков, Васил Коларов, Христо Кабакчиев, произнесени в Народното събрание.

Като народен представител Д. Благоев със своята дейност и поведение е будил респект и пред представителите и на самите буржоазни и дребнобуржоазни партии със своята последователност, принципиалност и лични качества.

В последните години от живота си Д. Благоев поради влошено здравословно състояние почти не участвува в работата на Народното събрание. Но в парламентарната тактика на БКП (т. с.) особено във връзка с референдума през ноември 1922 г. за съдене виновниците за двете национални катастрофи в лицето на буржоазните политически партии и техните правителства, обединени в т. нар. „конституционен блок", той ясно и обосновано се изказва в полза на референдума и за единодействие с правителството на БЗНС начело с Александър Стамболийски. В Народното събрание становището на парламентарната група обосновано се изнася от Васил Коларов. Но Д. Благоев в забележителната статия „Българската комунистическа партия и конституционният блок" призовава членовете на партията и нейните съмишленици да гласуват за осъждането на блоковските котерии.

Димитър Благоев е народен представител и в Двадесет и второто обикновено народно събрание, избрано през април 1923 г. То е свикано на първа извънредна сесия на 25 май. След като прочита тронното слово, Александър Стамболийски поканва най-стария народен представител да председателствува първото заседание, докато се избере председател. Оказва се, че най-старият народен представител е Д. Благоев, но поради заболяване той отсъствува.

В качеството си на народен представител Д. Благоев произнася редица речи на събрания и митинги на работници заедно с други народни представители на партията. Те се превръщат в своего рода отчети пред работническата класа, избирателите, трудещите се, в разговор по основни въпроси на развитието на България. Също така в редица статии на страниците на партийния печат той разглежда важни въпроси, обсъждани в Народното събрание, отношението на различни политически партии и най-вече на парламентарната група на партията.

Парламентарната дейност на Д. Благоев вътре в Народното събрание и извън него е важна и неразделна част от неговия изключително богат и съдържателен живот, на неговите черти като пролетарски вожд, която дейност допълва портрета му като пръв и най-виден революционен марксист на Балканите в края на XIX век и първата четвърт на XX век.

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА РАБОТА В УЧИЛИЩЕТО

Каква е ролята на първичната партийна организация в училището за постигането на генералната цел на образователната система — формирането на многостранно развита личност, способна да се реализира в живота! Това бе темата на състоялия се тези дни разговор, организиран от списание „Партиен живот" в Бургас — център на окръг, наредил се на първо място в страната през 1980 година по изпълнение на задачите в областта на образователното дело.

Наши събеседници бяха група секретари на първични партийни организации от училищата в града: Анастасия Арнаудова — ЕСПУ „Кирил и Методий", Галина Йорданова от икономическия техникум „Начо Иванов", Господинка Христова от Техникума по обществено хранене, Господин Стоянов от математическата гимназия „Акад. Никола Обрешков", Димитрина Стефанова от Средното професионално-техническо училище по електротехника, Недялка Данева — народно основно училище „Васил Априлов", Сева Добрева — училище „Атанас Манчев".

„Партиен живот": — След пленума на Централния комитет на партията от юли 1979 година бе разгърната широка работа за изпълнение на задачите, определени в Тезисите за развитието на образователното дело в страната. Изтеклите две години не са голям срок, но те определиха решителни крачки по пътя за изграждане на нов тип училище, за осъществяване на коренен прелом в социалната роля на образованието и върху тази основа — за по-нататъшно развитие на човешкия фактор в съответствие със сегашните и бъдещите изисквания на социалистическото общество.

Как вие като партийни секретари виждате мястото на първичните партийни организации в училищата в осъществяването на този процес? Какви са конкретните проблеми, които решавате преди всичко за издигане авангардната роля на комунистите в училищата, за разгръщане на тяхната инициатива и творчество, за по-нататъшната тяхна квалификация и преквалификация, за да осигуряват те високо научно равнище и педагогическо майсторство в работата си, да постигат съвременна организация на своя труд, отговаряща на потребностите на един високоефективен учебен процес?

Г. Стоянов: — Нашият колектив е малък, но е с много добра квалификация и това е една от предпоставките учителите да тежат на мястото си и всеки от тях да дава своя личен принос за постигане на добрите резултати в учебно-възпитателния процес. Партийната организация и административното ръководство работят системно и планомерно за по-нататъшното издигане авангардната роля на комунистите, за повишаване на квалификацията на преподавателските кадри. Искам да посоча някои от формите на работа в тази насока, като ще кажа, че те не са единствените. Това става чрез работата преди всичко на учителския съвет, на семинари на класните ръководители и на педагогическия съвет. Осъществява се една приемственост по отношение на по-нататъшната ква-

Digitized by Google

лификация на учителите. Партийната организация отблизо следи този процес, контролира и оказва помощ. На партийни събрания разглеждаме систематически работата на творческите комисии. Характерно е, че добре подготвяме дневния ред. От особена важност е кой ще докладва — дали директор, заместник-директор, партиен секретар, ще съумее ли той да анализира обстойно нещата, да разгледа въпросите от всички страни. Обсъждали сме на партийни събрания въпроса за оптимизацията и идеологизацията на учебния процес във всички детайли, като се започне от подготовката от дома за часовете, в междучасие, в час и т. н., самообразованието на учителите, цялостната организация на училищния труд и използването на нашия и чуждестранния педагогически опит в тази насока. По много от тези въпроси ние провеждаме педагогически четения и конференции, които спомагат за квалификацията на учителите. Считам, че тези форми активно допринасят за обновлението на работата на учителите.

С. Добрева: — И при нас квалификацията и професионалното израстване на учителя са основна грижа на първичната партийна организация, а и на ръководството на училището. Работата, високоефективната учебна дейност е била винаги обект на партийните събрания и целта ни е учителите да се запознават с актуална научно-педагогическа информация, да израстват професионално. Методическата работа в школите и по секции за повишаване качеството и ефективността на учебно-възпитателния процес ние свързваме с Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на Комсомола, с Тезисите на Централния комитет на партията за образователното дело, с решенията на Първия конгрес на народната просвета. Основният въпрос, по който работи сега нашето училище, е приложението на комплексния подход в средствата за усъвършенствуване на учебно-възпитателния процес като единство на обучение и възпитание.

От 6—7 години в нашето училище сполучлива форма са школите. През тази учебна година те са следните: школа по писмени упражнения, която подчини своята работа на въпроса „Функционално-стилистичен подход“ с научен ръководител старши научния сътрудник Лидия Славова; школа по математика, която се занимава с индивидуалната работа в часовете по математика — за развитието на математическите способности на учениците. Ръководи я другарката Табакова, също научен работник. От окръжен мащаб е изградена школа по биология, която работи за развитието на творческите познания и способности и мирогледното възпитание на учениците, а по история завърши тази година работата си школа за използване на видовете самостоятелна работа за повишаване на познавателната активност на учениците. Споменах вече, че за всички школи са осигурени научни ръководители с необходимата квалификация. Работата протича организирано и целенасочено, изслушват се лекции, подготвят се библиографски справки, открити уроци, задълбочено се проучват посочените проблеми, анализира се собствен опит. В практиката учителите показват наистина вече способи и елементи на новост и оригиналност. Творчески подхождат към поставените проблеми и това спомага да се активизира не само учителят, но и целият колектив, създава също психическа нагласа за възприемане на новото.

„Партиен живот“: — Знае се, че само личности могат да възпитават личности, само висококвалифицирани преподаватели могат да увлекат и правилно да насочат младите в усвояването на знания и умения. Какво конкретно първичната партийна организация при вас прави в това направление?

С. Добрева: — Ние добре отчитаме това. Успехите ни са именно в тази насока. Съществена форма за повишаване на квалификацията при нас е педагогическият семинар, който действува тази година за проучване на нравствено-етични пробле-

Digitized by Google

ми. Семинарът научно бе ръководен от представители от катедрата по педагогика към института за усъвършенстване на учителите — Варна с ръководители др. Василев и др. Никифорова. Той спомага да се издигат на по-високо ниво научната и теоретическата подготовка на учителите и главно на класните ръководители. Самостоятелно изучаваме педагогическото наследство на Сухомлински; провеждаме научни конференции. За разпространение на челния опит използваме предметни конференции, педагогически информации и издаваме педагогически бюлетин в края на всяка учебна година. Имаме творчески колектив от учители, който събира материали в специален кабинет — новости в работата. Те са подвързани и добре подредени. Всеки учител може да ги ползва в интерес на своето педагогическо израстване.

Освен това занимаваме се и със състоянието на езиковата култура, самоуправлението в ученическия колектив. Изслушвали сме и на партийни събрания отчети за работата на творческите комисии. Освен това отделни учители докладват пред партийното бюро как работят, какви са техните постижения, какви слабости имат — на базата на тези разговори се изготвят самоотчетите на комунистите пред първичната партийна организация. Те преминават при висока организираност и самокритичност. Имахме наскоро самоотчет на дружинния ръководител — много самокритично тя посочи своите слабости.

Самоотчетът е една добра форма за подобряване на работата и взаимоотношенията в колектива, на отношенията класен ръководител — дружинен ръководител. Това е една положителна насока в нашата работа.

Н. Данева: — Събранието, което ние проведохме във връзка с XII конгрес на БКП, озаглавихме „Оценка на авангардната роля на учителите комунисти". Спряхме се на отделни качества, които са записани в Устава на партията: как комунистите повишават своята професионална подготовка, личният им принос за укрепване на социалните отношения в колектива, теоретичната им подготовка и грижата им за опазване на социалистическата собственост. Разговорът беше много откровен и делови. В него бе отчетено персонално докъде е достигнал всеки комунист в своето професионално развитие, какъв е неговият творчески замах и каква е ролята му в колектива.

В светлината на проблемите, поставени от пленума на ЦК на БКП за развитието на образователното дело, бяха определени задачите за извисяване интелектуалния ръст на учителя, за повишаване на теоретическата му подготовка и за обогатяване на неговата практика. Ние се стремим да създаваме оптимални условия за нормално протичане на учебно-възпитателния процес. Пътищата, формите и действията за осъществяване на поставените задачи са продиктувани от вътрешните потребности на колектива.

„Партиен живот": — Разшифровайте, по възможност, тази взаимовръзка между потребност и форми!

Н. Данева: — Ние считаме, че осъществявайки тази взаимовръзка, първичната партийна организация създава творческа обстановка в работата на колектива с цел идейно да израства учителят, да се обогатява общата му подготовка, за тази цел променихме например темата на политическия семинар. От две години в заниманията на семинара се разглеждат въпроси, свързани с организацията на труда на учителя. Освен това по решение на партийното бюро се проведоха и занимания на тема „Ленин — знаме на епохата".

Приятно ми беше да присъствувам на заключителните занимания на политическите кръжоци. Чувствуваха се идеите и замислите на комунистите. Характерно е това, че разглежданите въпроси са пряко свързани с работата по реализацията на проблемите. Така например, когато бе разгледана темата за работата на ръководителя с кадрите, специален участник имаше задачата да разработи план-програма за приемане на новите членове в ко-

Digitized by Google

лектива, за работата на младите в колектива, както и за тяхното подпомагане от по-старите преподаватели. Оценявайки ползата от израстването на участниците в семинара, партийното бюро реши да разшири обхвата му, като функционират две учебни звена: в началния курс на обучение и в средния курс.

Сега ние задълбочено изучаваме решенията на XII конгрес на партията. Основен въпрос, който обсъдихме на събрание, е интелектуализацията на труда, изискваща нов тип поведение, високо чувство за отговорност, нова организационна култура. Поредното партийно събрание за месеца е посветено именно на тази тема — анализират се резултатите от работата на класните ръководители в IV и VII клас. По решение на партийното бюро всяка тематична проверка, която административното ръководство осъществява, се предшествува от семинар по въпросите, които ще се проверяват. Така например бе извършена проверка на тема „Основни функции и психологически изисквания на проверката и оценката на ученическите знания".

„Партиен живот": — Някои по-конкретни измерения на усилията в тази насока?

Н. Данева: — В резултат на провежданата работа по повишаване квалификацията на учителите и изучаването на вътрешния педагогически опит 10 членове от колектива споделиха собствен опит на провежданите педагогически четения в окръга и трима от тях са определени да се явят на националните четения. За втори път учителският колектив е удостоен със званието „Образцов колектив" в националното съревнование.

Г. Христова: — Искам да подчертая само факта, че сред преподавателите в нашия техникум личи благородният стремеж за самоусъвършенствуване и самоутвърждаване. Три от колежките издадоха учебници, около десетина преподаватели се подготвят за получаване на следваща, по-висока степен на квалификацията си.

„Партиен живот": — Нека да се опитаме да потърсим проекцията на проблема за усъвършенствуване на личността на учителя. Да вникнем в обществения резонанс на тези усилия на първичните партийни организации в училище. Защото те не са самоцелни. Те са насочени към усъвършенствуване на учащите се, към тяхното многостранно развитие. Както изтъкна другарят Тодор Живков във встъпителното си слово пред пленума на ЦК на БКП по въпросите на образованието, сега става дума за широка образованост, за висока обща култура, за солидни знания на равнището на съвременната наука и техника. Става дума за дълбока идейна убеденост и висока социалистическа съзнателност като съществена характерна черта на личността, като необходимо условие личните интереси да се развиват върху основата на интересите на обществото и да бъдат в унисон с тях. Как вашите партийни организации непосредствено влияят в тази насока? С какви средства, по кои пътища? Какви са трудностите, които срещате в тази сложна дейност? Първи районен комитет на партията в Бургас например е провел специален пленум, на който е обсъден опитът на едно от училищата по идейновъзпитателната работа сред подрастващите. Това е опитът на единното средно политехническо училище „Кирил и Методий", секретарката на чиято партийна организация е тук. Как другарката Арнаудова оценява този факт, кои характерни черти от работата в училището станаха обект на обсъждане на пленарното заседание и кое сега е новото в практиката в този колектив?

А. Арнаудова: — Районният комитет на партията, който на своето пленарно заседание обсъди работата по преустройството на образователната система в светлината на Тезисите на ЦК на БКП за развитието на образователното дело, разгледа и работата на ЕСПУ „Кирил и Методий". Пленумът реши, че намира за целесъобразно всички учебни заведения от района да споделят натрупания челен опит

Digitized by Google

в училището. С какво ние заслужихме такава висока оценка? Нашата партийна организация има утвърдена научна организация при планирането, организирането и провеждането на събрания, поставянето и отчитането на партийните поръчения, умелото разпределение на задачите между всички комунисти, традиции в ръководството и контрола на ДКМС.

Ако трябва да потърсим новото в работата на първичната партийна организация, вниманието ни трябва да бъде насочено най-напред към комплексното и перспективното планиране. Усъвършенстването на планирането е поставено като една от задачите на XII конгрес на партията. С последния годишен учебен план направихме опит за усъвършенстване както на структурата, така и на съдържанието. Освен общата част, която съдържа анализа и основните задачи, дейностите в училището обединихме в пет направления: идейно-политическа работа, художествено-естетическа дейност, трудова дейност, научно-творческа работа и спортна дейност. Тези направления се ръководят от преподаватели от началния и средния курс на обучение, от комсомолци, от родителската общественост, от културните институти, които взеха участие в планирането. Ценна помощ ни оказват и научните сътрудници от научноизследователския институт „Тодор Самодумов".

Колективът работи главно по проблемите за изграждане на активна жизнена позиция на учащите се. Основните дейности са ориентирани предимно в тази насока. Разбира се, едногодишният ни опит все още е скромен, но в процеса на работата се откриват нови форми за повишаване на ефективността от учебно-възпитателната работа. Ние считаме, че планирането и организирането на учебната работа по този начин е дело на целия колектив, на всички кадри, на първичната партийна организация, на ДКМС, на ДСО „Септемврийче". Нали насоките на Централния комитет на БКП ни задължават образователното дело да стане дело на цялото общество?

Нашата първична партийна организация се изявява като политически щаб на цялостния живот и дейност на учителския колектив. Системно се усъвършенствува съдържанието на идеологическата работа на учителите. Партийното бюро постави поръчение на учителите да бъдат помощници, приятели на комсомолските дружества и на пионерските отряди и да отговарят понепосредствено за работата им. За положителните резултати от работата в нашата организация Първи районен комитет в своята преценка ни отреди място сред най-добрите. Изпълнявайки своите идейно-политически функции, първичната партийна организация насочва своята дейност преди всичко към самите комунисти — към онези, които са призвани да бъдат най-активни пропагандатори и реализатори на партийната политика.

Оценка за изпълнението на поставените задачи на комунистите бе направена на организационно събрание на първичната партийна организация. След доклада всеки направи преценка как изпълнява поръченията си. Имаше голяма самокритичност. Едно от набелязаните мероприятия бе да се подобри индивидуалната работа с всеки учител. Засилва се идеологическото въздействие на партийната организация върху целия трудов колектив, партийното бюро използва за тази цел и откритите партийни събрания. Ако проследим тематиката на тия събрания само през последните няколко години, ще се окаже, че партийната организация разглежда актуални проблеми, които подпомагат работата на учителите с учениците. Ето някои теми на открити партийни събрания: „Пътища за прилагане на новия икономически механизъм", „Ленин — революционно знаме на епохата". Обсъдени бяха проектотезисите на XII конгрес на партията, обсъдени бяха трилогията на другаря Л. И. Брежнев и двутомникът на др. Тодор Живков за развитието на образователното дело в България.

Digitized by Google

Подобри се политическата работа на класните ръководители с отряда и комсомолското дружество. Партийното бюро се стреми да включва повече учители в тези събрания. Трябва да отбележим, че все още има колеги, които стоят настрана и с които трябва по-системно да работим.

Г. Йорданова: — Искам да разкажа за опита в нашия техникум в работата по самовъзпитанието. От четири години при нас се провежда експеримент в тази насока. В първите часове в първи курс се проведоха теоретически разговори по проблемите на формирането на волята и характера на човека в борбата срещу трудностите. Обсъдиха се извадки от книги на велики личности. Всеки ученик си избра качества, върху които ще работи, и ги вписа в личен дневник за самовъзпитанието. Обикновено учениците избират такива въпроси като трудово и естетическо възпитание, възпитание на волята, умствено самовъзпитание и др. Първата година примерно един ученик работи против собствените си капризи, втората върху формирането на други качества и така до четвъртата година. Всеки месец в определен час на курсовия ръководител се приема личен самоотчет на ученика за постигнатите резултати. Стават оживени изказвания от целия ученически колектив. Дават се препоръки, посочват се слабости. Ученикът посочва, че е постигнал определени успехи, обаче колективът не винаги е съгласен. Атмосферата е критична. Напомня му се неизпълнение на поставени задачи, отчита се несъответствие с реалните постижения. Този самоотчет е и най-рационалното зърно в процеса на самовъзпитанието. У учениците се развиват силно чувство за самокритичност, активност, самоинициативност и много други качества. Фактически това изисква възпитателната работа да се провежда така, че да формира личностите.

„Партиен живот“: — Как оценявате резултатите от експеримента? Кои са критериите?

Г. Йорданова: — Във връзка с този експеримент бюрото на първичната партийна организация възложи на един учител да проведе анкета с един от завършващите курсове и експерименталната паралелка. Ето резултатите. На въпроса „Посочете какви промени са настъпили във вас през тези четири учебни години?“ се получиха следните отговори. При експерименталната паралелка: „Постигнах волеви качества, самостоятелност; колективът може да разчита на мен.“ Отговорите в контролната паралелка не установиха тези положения. На въпроса „Помагате ли на съучениците си, когато имат нужда?“ в експерименталната паралелка 95 на сто отговарят положително, а в контролната само 42 процента положително. На въпроса „Как участвувате в обществените мероприятия?“ са посочени три отговора: с чувство за обществен дълг, по задължение и от личен интерес. При експерименталната с чувство за обществен дълг са отговорили 86 на сто, а при контролната — 56; по задължение при експерименталната — 14 на сто, а 24 на сто при контролната. При експерименталната — по лични интереси — 0 на сто, а при контролната — 28 на сто.

По-нататък резултатите от анкетата показват огромното влияние на колектива за формиране на нравствени добродетели у комсомолците, за изграждане на техните характери. Потвърди се изводът, че възпитанието е важен фактор за възникване и правилно протичане на самовъзпитанието.

Нашето мнение е, че самовъзпитанието е една много жива, широка работа, осъществявана по инициатива на първичната партийна организация.

С. Добрева: — На едно от първите партийни събрания, което проведохме във връзка с преустройството на идеологическата работа в първичната партийна организация, направихме извода, че е необходимо още по-упорито да се заемем с проблемите на патриотичното възпитание, като го свързваме конкретно с историята на родния край. Защото много по-добре се знае

Digitized by Google

историята на страната, отколкото на родния край. А ние има какво да научим за него. Ето какво сме планирали в тази насока. Партийното бюро запозна колектива с проблемите, които трябва да намерят място в неговата работа.

Освен това на едно от събранията първичната организация предяви изисквания педагогическите кадри да осъществяват приемственост и непрекъснатост на възпитателната работа. Планираната дейност, формите, които се провеждат, да бъдат много добре обмислени, наситени с вълнуващи преживявания и силно въздействуващи. Партийното бюро определи съвместно с административното ръководство формите на контрол и помощ чрез предварително проведена подготовка на заплануваните мероприятия. Решихме, че недостатъчно добре подготвено мероприятие няма да се провежда. Защото главното е не броят на мероприятията, а резултатите, свързани с нравственото израждане на членовете на партийната организация, на целия колектив и на учащите се. Например честването на патрона на училището се превърна в една традиция със силно възпитателно въздействие. Проведоха се редица мероприятия за отбелязване на това знаменателно събитие — екскурзии, срещи, разговори и четения на стихотворения на Атанас Манчев. И всичко бе обединено от едно силно емоционално и въздействуващо тържество, което смятам, че е утвърдило у учениците обаянието на поета-революционер.

При една от анкетите, които проведохме във връзка с патриотичното възпитание по инициатива на партийното бюро, бе зададен следният въпрос: „Кое мероприятие най-силно те развълнува?“ Учениците посочват тържеството, посветено на 110-годишнината от рождението на Владимир Илич Ленин; прегледа на художествената пионерска самодейност. Отчитахме, че това се дължи на факта, че те лично участвуват в него. Посочиха като интересен момент от работата на училището трудовата бригада, което особено много ни зарадва. Наистина по отношение на организирането на трудовите бригади ние имаме известни успехи и учениците там показват и другарската си взаимопомощ, и трудовите си качества. Училището постигна много добри резултати — I място в района и II в града. Това се дължи на добрата предварителна организация.

„Партиен живот“: — Когато говорим за трудовото възпитание, трябва да направим един по-обстоен анализ. Тук съществуват определени слабости.

Г. Стоянов: — Не е достатъчно на летни и на есенни бригади да сме на челно място в окръга. Какви слабости се допускат и кои фактори играят роля? Отделни ученици считат, че трудовите бригади не са за тях, и те с най-различни средства и най-често със съдействието на родителите намират начин обикновено да се освободят от това задължение. Носят бележки, заверени от медицински работници.

„Партиен живот“: — Тук опираме до факторите, които са вън от училището. Как обществеността, домашната среда, семейството влияят на отношението на учащите се към труда? Как го насочват, как го формират, какъв е понякога знакът на родителската загриженост — може би не винаги положителен?

Г. Стоянов: — Ще ви посоча един пример. Преди една година бяхме на бригада в с. Екзарх Антимово. В съседство с блока на гимназията, на който ние работехме, дойдоха един ден служители от Карнобат. Ние започнахме в 8 часа работа, а те дойдоха в 9 — 9,30 часа. Седнаха на щайгите, извадиха картите и шишетата... Накрая аз като командир на бригадата им направих забележка: „Тези от другата страна са ваши деца. Много ви моля, като не работите, поне не давайте лош пример на учениците.“ А те ми отговориха: „Даскале, ти си гледай работата, а не нашата.“ Накрая най-голямата изненада, просто нямам думи — „бригадирите“ служители се хванаха и направиха едно хоро. Кажете ми какъв е приме-

Digitized by Google

рът? Същите тези хора имат деца, които възпитават. Тези въпроси допират до много фактори: родители, партийна организация, общественост. Та всички тези въпроси, ако щете, твърде често допират до дирекция „Народна просвета". Накажем някой ученик и той или родителите му идат и се оплачат в „Народна просвета". След това нас ни санкционират.

А. Арнаудова: — За изграждането на ученика родителите са много критични по отношение на образованието, но понякога те свеждат нещата до потребителство: „Учи, за да вземеш диплома, за да не станеш работник!" Всеки гледа детето му да може да завърши и да отиде да следва. Има случаи — детето иска да работи в завода, но родителите го спират. Пристига една майка: „Само да завърши дъщеря ми, аз ще я наредя на хубаво място." Тука вече вземането на дипломата се поставя като самоцел. Ние остро поставихме този въпрос пред родителите и пред учителите. Отново за нравственото възпитание на ученика, за ролята на самовъзпитанието. Не само за закъсненията в час, а и за равнодушието към другаря до теб, към организацията на труда в къщи и в училището. Проблемите са сложни, разглеждаме ги в партийната организация и на оперативките.

„Партиен живот": — Нека във връзка с казаното дотук да разкрием още по-нататък съдържанието на девиза „Да се свърже образованието с живота!" Какви проблеми откроявате във вашата практика, какви негативни моменти още отчитате?

А. Арнаудова: — Материално-техническата база все още не отговаря на изискванията. Част от кабинетите са много стари.

„Партиен живот": — Нека прехвърлим училищната сграда. Подалеч!

Г. Стоянов: — Мисля, че системата, която е създадена за организиране на връзки между предприятията и училищата, е неправилна. Какво имам предвид? Всяко училище само си търси предприятие. Ние тръгваме по линията на връзките. Ако имаме познат, няма как, ще ни отделят места. Например в Завода за безалкохолни напитки. Към този завод има 3—4 училища. При нас съществува аналогична практика. Ние не можем пълноценно да работим в предприятието. Необходимо е този въпрос да се реши централно. Много от местата са заети от основните училища, а за някои от другите няма заводи и не може да има. Тук не трябва нещата да се свеждат до лични предпочитания и „агитации", а до профилиране и насочване на младите хора по предназначение, по профили.

„Партиен живот": — Новият подход в образователната система изисква по-дълбока интеграция, много по-резултатно единодействие в областта на образованието, науката и културата. Както е записано в партийните документи — там, където се кръстосват усилията на тези три сфери, всъщност се ражда и новото, което характеризира духовния облик на човека. Как на практика осъществявате това участие на научните и културните институти за издигане равнището на образователния процес, за усъвършенстване на младата личност?

С. Добрева: — Нашето училище има връзки с културните институти, с театъра, с операта, където организираме посещения. Провеждали сме освен това много срещи с художници, с писатели. Дори и днес имаме среща с Илия Бурджев. Славейко Василев, артист в театъра, ръководи работата в нашето училище по естетическото възпитание. Някои искат да им се плаща, но този човек работи на обществени начала, като не само ръководи кръжока по художествено слово, но и участвува в организацията и осъществяването на различни мероприятия. Той наистина заслужава похвала. Тук искам да отбележа и работата с операта. Ние знаем, че приобщаването към операта и оперното изкуство е процес. Провежда-

Digitized by Google

ме много срещи с художници, с оперни дейци, предварително се преминава през една теоретическа подготовка, за да се повиши интересът към това изкуство.

А. Арнаудова: — Срещите с дейци на изкуството обогатяват пионерите, превръщат се в празници. Имаме ден на изобразителното изкуство, среща с Георги Баев, ден на литературата, срещи с литературния кръжок. Представиха се група за политически песни, за съветски песни към училището. Проведоха се интересни вечери на изобразителното изкуство, рецитал на тема „Аз съм българче", конкурс „1300 години България". Първенците в тези конкурси ще участвуват в тържествения концерт в чест на празника на училището. Проведени бяха срещи с културни дейци от града. Те преминаха в атмосфера на взаимен интерес. Незабравими ще останат разговорите за националните достойнства на българина, проведени с бургаски общественици. Под ръководството на партийното бюро бе организирана събирателска и проучвателска дейност.

Н. Данева: — Бих искала да кажа нещо за вокалната група от пионери, която се ръководи от учителката по пеене и музика и която си сътрудничи с оркестър от Бургас. Концертът, който бе изнесен в чест на XII конгрес, когато се проведе срещата между отличниците в труда и ученето, бе една възпитателна проява. Той оказа въздействие върху присъствуващите в залата. Те видяха изпълненията на своите другарчета от училището, отличници в областта на музикалното изкуство, участници в асамблеята „Знаме на мира".

„Партиен живот": — Изявите в областта на художествената самодейност са безспорни. За тях може да се говори много. Няма училище, няма клас без завоевания в тази сфера. Но нека потърсим младите таланти и в друг един ракурс. Работата на партийните организации, на учителските колективи за издирването, изграждането и развитието на млади творци от различни области на знанието.

Г. Стоянов: — В нашата гимназия учат 400 ученици, 90 на сто от тях имат отличен успех — над 5,50. Този въпрос е изключително важен — за работата с изявените и талантливите ученици. При нас постъпват отлични ученици, подборът им е на много високо ниво и никой няма да ни оправдае, ако не работим за тяхното по-нататъшно изграждане. Създадени са всички условия за развитието на талантите. Използват се най-рационални форми за издирване на талантливите ученици. Всяка година се провеждат съвети по този въпрос. С учениците от VII клас на основните училища ежегодно организираме конкурс по математика. От този конкурс приемаме ученици без конкурсен приемен изпит; организираме срещи с изтъкнати преподаватели от висши учебни заведения. Важно условие е много добрата работа на всички преподаватели и най-характерна е голямата взискателност. Нашите ученици участвуват масово в олимпиадите. В първи кръг — 100 на сто, във втори кръг — 60 на сто, в трети кръг — 16 на сто, за София обикновено се класират около 10—12 ученици. Почти всяка година имаме наш ученик в подборния кръг за националния отбор по математика за чужбина. Най-големи изяви имаме в различни извънучилищни конкурси. Например в състезанията в Казанлък редовно сме на първо място, в националния математически конкурс в Ямбол — също, в конкурса на Радио Варна ежегодно участвуваме и се класираме добре. Всяка година няколко наши ученици влизат във ВУЗ без конкурсен изпит, други участвуват в конференцията по математика с реферати. Това е една пролетна конференция на математиците.

Имам една препоръка: станциите на младите техници и ръководствата на висшите учебни заведения да обръщат по-голямо внимание на талантливите ученици.

Бих искал да посоча един кон-

Digitized by Google

кретен пример: от общо 700 ученици, завършили досега нашата гимназия, 631 са постъпили в различни висши учебни заведения. Всяка година на възпитаници от нашата гимназия се връчват 15—20 златни медала за откроени способности.

Г. Йорданова: — В нашето училище от специалността по машинопис и кореспонденция се явиха състезателки на международните състезания по бързопис, които се организират в нашата страна, и завоюваха второ място. Така че и ние имаме поле за работа с изявените. Има създадени кръжоци по тези специалности.

„Партиен живот“: — Отговаря ли на съвременните изисквания реализацията на възпитаниците от училищата в живота? Ефективна ли е тя? Работят ли по предназначение кадрите, които подготвя образователната система?

Г. Христова: — Още през 1969 година нашето ръководство излезе с предложение пред Министерството на вътрешната търговия да приложим нова система за набиране и разпределение на млади специалисти за общественото хранене. Беше ни разрешено и ежегодно от заявките да проучваме необходимостта от този вид кадри на територията на Бургаски и Ямболски окръг. На основата на тази информация изпращаме в министерството нашето искане и след това на нас ни се изпраща обратно план-прием. Учениците кандидатстват за едно от посочените предприятия, като фактически сключват договор. Още при постъпването им в училище младите специалисти се задължават да работят най-малко 3 години в предприятието, а предприятието се задължава да назначи младия специалист на работа по специалността му. От договора се освобождава, ако продължи да учи във ВУЗ.

Лятната практика се провежда в самите предприятия. Там работата на ученика се наблюдава. Представител на „Личен състав“ следи успеха на учениците, посещава родителски срещи и води на специален отчет учениците, които ще работят при тях. Договорите способстват за най-правилната ориентация на младите и запознават техните родители със спецификата на работата в предприятието. Младият специалист знае къде ще работи, какво и как, той получава предварителна психическа нагласа. При нарушаване на договора от една от страните се стига до санкции. Нашите задължения не свършват със завършването на учениците. В продължение на три години водим отчет всеки къде работи, как и каква е неговата обществена активност.

Около 20 учители са бивши наши ученици, които се връщат в колектива след завършване на образованието си.

Когато говорим за реализация, бих искала да дам следните примери: заместник-директорът на интерхотел „България“ в Бургас е наш възпитаник, също — много общественици, съветници. През миналата година намериха своята реализация по специалността 89 на сто от завършилите.

Материалната база също способствува за реализацията на всички ученици. Създадени са условия за използване на икономическия механизъм. Всичко е на съвременна база. Бригадната организация при нас също е внедрена. Имаме свое предприятие — ресторант, фурна, магазин. Учениците изпълняват производствения си план средно 116 на сто. Това дава възможност за нова модернизация и реконструкция, която предстои да се проведе в производствения комплекс.

Г. Йорданова: — Наложително е да настъпят промени при назначаване на икономически кадри на работа, за да не се получават аномалии и диспропорции. Какво е състоянието на кадрите с икономическо образование в Бургас? В „Хранителни стоки“ следва да бъдат с икономическо образование 17, а са само 6, в „Хлебна и сладкарска промишленост“ следва да бъдат 28 средни специалисти с икономическо образование, а са само 3. Икономически длъжности са заети от ли-

Digitized by Google

ца, които нямат съответното образование. В пристанищен комплекс — Бургас като икономисти работят хора със завършен селскостопански техникум, които са 23 на брой. В резултат на положените усилия и взетите мерки от миналогодишния випуск по специалността си работят вече 95 на сто, но предишните години реализацията на кадрите-икономисти е много лоша. Ние не знаем как да се преборим с директорите, които назначават на икономически длъжности неспециалисти. Това е един много сложен проблем и трябва да се разреши с нормативен документ.

Д. Стефанова: — Ще съобщя данни от миналата година. Младежите отбиват военната си служба, а 95 на сто от девойките работят. Досега не сме имали такава добра реализация. Въпреки че всички места отговарят на бройката на учениците, понякога имаме недоразумения. При нас завършват немалко девойки, които се налага да упражняват чисто мъжки професии, например в „Асансьорни сервизи". Имам наблюдението, че нашите момичета се справят добре със задачите си. Не можем да говорим за мъжки и женски професии, когато сме свидетели как отговарят на изпитите по теория, но в практиката имат неминуемо повече проблеми от момчетата. Много от нашите ученици работят на самостоятелно работно място. Цеховите ръководства изразяват задоволството си, че учениците могат равностойно да заменят работниците и съдействуват за изпълнението на плана. В цех „610" на завода, в който практикуваме, той е изолационен цех, имаме работни места, където нашите ученици по сръчност надминават своите наставници. Имали сме случаи през лятната практика в предприятията по време на отпуските много наши ученици заместват работниците и получават пълна работна заплата.

Искам да цитирам едно изказване на една наша ученичка — Иванова, която вече работи в цех „630": „Получих знания по теория и практика в училище и те ми дадоха възможност бързо да усвоя основните манипулации на машината. Бях с II разряд, а сега имам III разряд. Наградена съм като най-добър качественик и най-добър в професията."

Болшинството от нашите кадри намериха своята реализация в производството, работят по своята професия и са удовлетворени.

Две думи за учебната практика. Най-рационална е практиката, когато се работи на самостоятелни работни места, под прякото ръководство на майстор, наставник. Но все още, въпреки че сме полагали големи усилия — и първичната партийна организация, и административното ръководство, много често сме разговаряли с цеховите ръководства — все още не можем да осигурим в 100 процента такива работни места. И това е един минус в подготовката на нашите ученици. Друго е, когато ученикът е на отделно работно място и може да бъде наблюдаван, да е контролиран, дори ако се налага, в определени моменти дубльор да е. Но той трябва да чувствува, че отговорността от цялата операция пада върху него, че ако забави този процес, неговият другар на следващата машина трябва да го изчаква. Той ще забави трудовия ритъм. В някои цехове сме имали осигурени самостоятелни места, там сме имали и най-големите си успехи. Но засега нито КЗ „Васил Коларов", нито СК „Нефтохим" могат да ни предоставят такива самостоятелни места. Този въпрос е поставян много остро и настоятелно до всички инстанции. Ако примерно един работник даде на ученика да изпълнява за един час определена норма, после, докато изпълни своята норма, той трябва да изхаби много нерви и усилия.

Имаме и известни успехи. Ние сме говорили с цехови ръководства, те са извадили от своите планови операции, които да могат да се изпълняват от учениците. Разговаряли сме с плановиците. Подбрани са ни много сериозни наставници, но успоредно с тях — и някои не съвсем подходящи.

Digitized by Google

ъпросът с наставниците също е жен. Понякога сме попадали на сем неподходящи хора. Вместо изисква от ученика необходима-старателност при извършване на изводствения процес, наставни-го праща... да му купува ци-н. Такъв човек не може да бъде какъв наставник, никакъв възпи-ел. Въпреки че се провежда пе-огизация на наставниците спо-д поръчения, дадени от училищ-го партийно ръководство на пе-гози, все още срещаме трудности това отношение.

А. Арнаудова: — При осмите кла-ве за учебната 1979—1980 година 61 завършили 61 продължават разованието си в гимназии, музи-лни училища или техникуми, или ждаме, че всеки е имал успех и ички успяват да продължат об-зованието си.

Имаме положителни резултати от роизводственото обучение. Искам а свържа непосредствено този въ-рос с факта, че неуспехите в пред-риятието ги виждаме и ние, как-о и работата на наставниците.

Подобри се производственото обу-ение. В нашето училище се про-еждат срещи с ръководствата на азовите предприятия. През лято-о наши ученици ги търсят от пред-риятията като заместници на ра-отниците, излезли в отпуска. Са-постоятелни места заемат и това и радва. Днес например ще се раз-дават дипломите за разреди. Прове-дохме събрание, на което говори учи-телят, който ръководи практиката.

Бих искала да поставя един друг въпрос — за фиктивните назначе-ния, правени понякога. На учени-ците се връчват заедно с дипломи-те и назначения за работа, но тези места не винаги са вакантни. Об-вързват се, но не се реализират.

„Партиен живот“: — Без да пре-тендираме за изчерпателност, нека да видим как при решаването на те-зи и на други проблеми училищни-те ръководства търсят намесата на училищните настоятелства. Как раз-виваме държавно общественото на-чало в тази сфера?

Н. Данева: — Нашето училищно настоятелство организира своята работа на научна основа. Постави началото на едно много добро пла-ниране. Голямо внимание върху то-ва оказва фактът, че председател на настоятелството е наш бивш ко-лега и е запознат с проблемите на нашата работа. Усилията бяха на-сочени към създаване на оптимал-ни условия за осъществяване на учебно-възпитателния процес. На-прави се реконструкция и модерни-зация на учебната база. Нашите пионери и комсомолци се тревоже-ха от въпроса, че няма къде да провеждат своите събрания. Сега този въпрос е решен. С активната помощ на обществеността бе направена димитровска стая, обзаведена бе и актова зала, и кабинет по исто-рия, който е гордост не само за нашето училище, но и за окръга.

„Партиен живот“: — Само про-блемите на материалната база ли решавате с помощта на настоятел-ството?

Н. Данева: — Действително на този етап повече се работи за ма-териалното обзавеждане, а по-мал-ко се обръща внимание на раздвиж-ването на родителската обществе-ност по другите въпроси. Предста-вителите на обществеността трябва да станат съпричастни към проблеми-те на учебно-възпитателната ра-бота. Училищното настоятелство на свое съвещание реши за в бъдеще да изработи план-програма за про-блемите, които ще се решават за по-нататъшното подобряване на учебно-възпитателния процес.

С. Добрева: — Смятам, че на вниманието на училищното настоя-телство трябва да се представят въ-просите за възпитателната работа на учениците. Разбиране по тези въпроси има. За отделните комисии, които са организирани към учи-лищното настоятелство, отговарят определени хора, за квалификация-та — също. За всяка дейност, кое-то има конкретно влияние върху възпитанието на учениците, изпол-зваме способностите на членовете на настоятелството. Освен това, ко-гато миналата година направихме първия отчет на настоятелството,

Digitized by Google

отбелязахме успехи и представители на дирекция „Народна просвета“ също отчетоха, че работата ни е построена правилно в това отношение. Пред настоятелството са разглеждани въпроси за възпитателната работа, за идейното изграждане на учениците. На заседание на партийното бюро заедно с административното ръководство сме разглеждали работата на училищното настоятелство.

Училищното настоятелство се занима специално с въпроса за онези ученици, които имат отклонения в поведението си. Взе се решение да бъде потърсена отговорност не само от учениците, но и от родителите.

Искам да поставя още един проблем. Говорим за правилна организация на времето, за бюджет на времето, но учителят, класният ръководител при нас е твърде много ангажиран. Не са добре решени и въпросите с времето на директорите. Не знаем защо е така. Усложняваме живота на директора с много други въпроси, които не са от неговата компетентност. Той понякога трябва да бъде и снабдител, и координатор, и стопански деец. Длъжен е да поръчва мебели... А време за педагогическа дейност? Връщам се пак към класния ръководител. Може би трябва да се помисли за норматива на един класен ръководител, който е много обременен с несвойствени дейности.

„Партиен живот“: — Целта на нашия диалог бе да осветли някои страни от практиката на първичните партийни организации в седем от училищата на Бургас. Тук максимализъм не може да се проявява. Ако е направена стъпка в осмислянето на опита, в разкриването на възможностите за изграждането на нравствено и физически здрави личности с богат духовен живот, утвърждаващи нормите на социалистическия начин на живот — това стана с ваша помощ. Благодарим ви!

Редакцията ще предостави стенограмата от днешния разговор на секретаря на общинския партиен комитет в Бургас Стойчо Гоцев с молба да коментира конкретните факти от практиката в училищата, както и да направи известни обобщения за работата на общинската партийна организация по проблемите на образователното дело.

ЦЕЛТА — РЕАЛИЗАЦИЯ НА МЛАДАТА ЛИЧНОСТ

СТОЙЧО ГОЦЕВ
секретар на общинския комитет
на БКП — Бургас

Както се вижда от разговора със секретарите на първичните партийни организации в някои от училищата на Бургас, в основата на цялостната дейност стои задачата образованието да се превърне в общонародно дело. Това бе важен момент и в заключителния етап от преустройството на идеологическата работа, което помогна вниманието на комунистите да се съсредоточи върху практическото решаване на важните проблеми. А в резултат — нито една училищна първична партийна организация не получи слаба оценка по време на прегледа по преустройството.

Към какви по-конкретни цели са насочени нашите усилия сега?

Преди всичко искам да подчертая усилията за решително подобряване на учебно-възпитателния процес, разглеждан в неговата многостранност. Тук става дума за отчитане и провеждане в действие на

Digitized by Google

всички фактори, които влияят за формиране на социалистическата личност. И по време на урока, и по време на трудовата практика, и в извънкласната, и в обществената дейност на пионерската и комсомолската организация нашата задача е да изведем ученика в активна позиция. Както се подчертава в материалите на Първия конгрес на народната просвета, ученикът трябва да стане не само обект, но и субект в учебно-възпитателния процес. Без реализирането на тази задача ние не бихме могли да открием способностите и дарованията на отделната личност, да ги развием така, че човекът да се превърне в хармонично развит гражданин, който с вътрешно удовлетворение се реализира в живота.

В решаването на този проблем особено е мястото и отговорността на учителя. Затова общинският комитет на партията постави много по-високи изисквания към подбора и обучението, към специалната и педагогическата квалификация на кадрите. В проведения разговор партийните секретари споделят опит за редица начинания в това направление. Бих искал да подчертая още, че със съдействието на общинския комитет към учителския институт „Хр. Ботев" в Бургас през миналата година бе създаден Център за квалификация и информация на ръководните и учителските кадри, който започна работа и вече има първите резултати. Успоредно с това специални грижи се полагат за укрепване на училищните ръководства, за подобряване дейността на педагогическите съвети. За директори и заместник-директори, включително на основните училища и детските градини, сега се издигат само хора с висше образование, с богат опит в педагогическата практика, активни общественици.

Сполучливо бяха изградени органите за държавно-обществено управление на образованието в общината. В двегодишното си съществуване те доказаха своята жизнена сила. Сега определено можем да кажем, че с проблемите на училищата се занимават отговорно специалисти от най-различни сфери на обществено-икономическия живот — инженери, лекари, агрономи, работници, проектанти, художници... Училищните настоятелства подпомагат активно партийните и административните ръководства при решаване на редица проблеми на материалната база, производствената практика на учениците, както и въпроси на възпитателната работа в трудовите колективи. Все по-тесни и резултатни стават връзките на училищните колективи със стопанските предприятия и организации.

В резултат на всичко това съществени изменения настъпват в цялостната учебно-възпитателна работа в училищата. Значителни са успехите в преустройството на учебния процес, в свързването му с производствения труд, в подобряването на идейновъзпитателната работа, в укрепването на единството между комунистическата идейност и убеждеността и поведението на подрастващите.

Ние се гордеем със Знамето на трудовата слава, което окръгът получи като национален първенец в областта на образованието за 1980 година, защото сериозен е приносът за това отличие и на Бургаската община, в която са съсредоточени половината от учебните заведения на окръга.

Проблемът за реализацията на подрастващите за нас не стои само като въпрос на бъдещето. Партийните организации насочват своите усилия към повишаване на социалната активност на учениците днес, в тяхната непосредствена работа в ученето, в трудовата им практика, в подобряване дейността на пионерската и комсомолската организация. Резултатите, за които става дума в диалога около кръглата маса на списание „Партиен живот", постигнати в Математическата гимназия, в Техникума по обществено хранене, в Икономическия техникум, в народните основни училища „Ат. Манчев", „В. Априлов", „Г. Бенковски" и др., говорят, че първичните партийни организации и административните ръководства са намерили вярната посока в своята дейност.

В изпълнение на решението на Политбюро на ЦК на БКП от 1979 година особено внимание обръщаме сега на младите дарования. Това се отрази благотворно на извънкласната работа. За повишените качествени критерии към знанията и уменията на подрастващите говорят резултатите от олимпиадите и конкурсите, за които секретарите разказват, както и от провеждания в редица училища обществен преглед на знанията.

Много добри постижения отчитаме и в областта на естетическото възпитание, и в разгръщане на масово детско художествено творчество. Така например в народното основно училище „Бр. Миладинови" рисуват с любов не само отделни кръжочници, а всички деца. С детски рисунки от това училище издателство „Български художник" илюстрира отделна книга със стихове от Иван Вазов. Малките художници излагат свои творби не само в традиционните изложби на детската рисунка в Бургас, но и в редица страни като СССР, Унгария, Япония, Куба, Индия и пр. Международно признание получиха детските мозайки от Бургас, а сега на националната детска изложба „България — 1300 години" бургаските деца са представени внушително с рисунки — живопис, графика, батик, мозайки.

Високи са постиженията на градския пионерски хор, на певците, кукловодите, керамиците, артистите от различните състави на художествената самодейност. Всичко това позволи от две години насам в края на май да се организират красивите общински празници на детското изкуство заедно с националния конкурс за детска песен. Сега ние пристъп-

Digitized by Google

ваме и към реализирането на идеята за изграждане на внушителен детски комплекс „Знаме на мира".

Наред с положителните страни в цялостната дейност в областта на образованието имаме и редица проблеми. Добре осъзнаваме, че една част от нашите кадри, работещи в тази сфера, все още нямат необходимата идейно-политическа, научна и методическа подготовка. Не във всички училища и класове дейността е поставена на съвременно равнище. В Бургас съществува остра диспропорция между наличната и необходимата материална учебна база.

Нашите усилия са насочени към превръщане на челните постижения в масова практика. За това ще ни помогне реализирането на приетата комплексна програма за развитие на образователното дело в Бургаската селищна система пред осмата петилетка и до 1990 година. Тази програма очертава пътищата и средствата за създаване на необходимите материални, организационни и педагогически предпоставки — за осъществяване на коренно преустройство на образователното дело в общината, за изпълнение на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП (1979 г.) и Първия конгрес на народната просвета.

В УСЛОВИЯТА НА БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Според мен въпросът за самодейността на първичната партийна организация е въпрос за нейната отговорност, за отговорността на всеки комунист за състоянието на колектива.

Преди време на заседание на партийното бюро ние приехме оценка за политико-възпитателната и организаторската дейност и задачите им при внедряването на бригадната организация на труда в цеха. Оценката беше слаба. Без да слагаме равенство между тази дейност и решаването на производствените задачи, ние все пак се опитахме да потърсим отражението ѝ върху производството. При това имахме предвид не само количествената страна на изпълнението на плана, вниманието насочихме към качествените показатели, които са строго зависими от нас. Имаше нарушения на технологичния режим и последователността на операциите, значителен извънноормативен и нормативен брак. Междуличностните отношения в бригадите и колективите не отговаряха на изискванията за по-ефективен труд.

Приехме програма, в която се предвиждаха възпитателни и организационни мерки за подобряване на трудовата дисциплина, за снижаване на разходите на суровини и материали, за засилване на грижите за оборудването, за подобряване на микроклимата, за онагледяване на резултатите от труда на бригадата. На разширено заседание на бюрото с ръководствата на профорганизацията и комсомолската организация и с административното ръководство връчихме партийни поръчения на ръководните кадри за работа с колектива, като на първо време съсредоточихме вниманието на заздравяването на трудовата и технологичната дисциплина, на подобряването на социално-психическия климат, на израстването на тези хора като ръководители. Съгласно установения график отчитаме как се изпълняват поръченията, как влияят те върху дейността на колектива. Приемайки оценките, изясняваме към какво трябва да се насочат усилията, а спрямо онези, които не изпълняват нашите решения, вземаме строги, но справедливи мерки. Такива бяха случаите с началниците на смени Иван Митов и Никола Георгиев. Единият бе отстранен от длъжност за грубо нарушение на трудовата дисциплина — явяване на работа в нетрезво състояние. Другият нямаше добри взаимоотношения с колегите си и с останалите членове на колектива — при направеното допитване 70 на сто от работниците в смяната заявиха, че той не може да бъде пряк ръководител. След направената промяна от последно място в съревнованието смяната изскочи в края на 1980 г. на първо място. Това бе силно доказателство за правилността на взетото от нас решение; ще веднъж бе потвърдено, че от ръководството най-много зависи успехът на бригадата или смяната.

Основната работа за заздравяването на дисциплината в цеха бе съсредоточена в партийните, профсъюзните и комсомолските групи по смени. На всяко нарушение се реагира веднага, при нужда се правят докладни до административното ръководство или до партийното бюро. Главната отговорност, разбира се, пада върху партийните групи. От тях много зависи какъв успех ще има борбата срещу неуредниците, защото членуващите в тях комунисти са най-близо до проблемите и могат да се намесят навреме. Това особено личи в работата на групи-

Digitized by Google

е отговорници Ангелина Блажева — смяна „В“, Ирина Младенова — участък „Сноване“, и Кирилка Станкова — смяна „А“, които се стремят да решават незабавно възникналите проблеми. Партийната група в смяна „В“ например обсъди поведението на секционния майстор Крум Боянов и предложи да му се потърси административна отговорност за недостойно държане с подчинените. Случаят бе разгледан от партийното бюро, което подкрепи предложението на групата. Секционният майстор бе наказан.

Принципното и непримиримо отношение на комунистите, активността на партийните, профсъюзните и комсомолските групи помогнаха да се укрепи дисциплината. До минимум бяха сведени безпричинните отсъствия от работа. Личен пример в труда и в изпълнението на поставените задачи, в обществено-политическия живот дават Тодор Кирилов, Йосиф Живков, Северин Лазаров, Божин Богданов — трудно е да се споменат всички, които заслужават.

По-интересен, по-задружен стана напоследък животът на колектива. Десетгодишнината на цеха бе повод да си направим вълнуващ, незабравим празник. Тържествено отбелязваме важните събития в живота на нашите другари: рождени дни, сватби. Когато се случи някой да отиде в болница, знае, че колегите му ще дойдат в деня за посещения, че колективът мисли за него, нуждае се от него. Организирахме екскурзия из страната, посветена на 1300-годишнината на България. Партийната организация, партийните групи са в центъра и на тези инициативи, без да чакат напомняния или указания. Комунистите имат тук конкретни задачи в подготвянето на програмите, в съставянето на поздравителните адреси.

Добре влияе на микроклимата решаването на някои социални проблеми в цеха. Ще спомена последната придобивка — стаята за отдих, която обзаведохме по принципа „Направи си сам“.

За да илюстрирам по-нагледно мисълта си, че колективът и неговото политическо ядро — партийната организация, са в състояние да постигнат много, ако се захванат сериозно и отговорно, ще разкажа накратко за участък „Сноване“. До средата на 1978 г. той бе невралгичната точка на Завода за полиамидни влакна по отношение на производството и качеството. На месец се произвеждаха по 20—30 тона снована коприна и първокачествената продукция бе по-малко от половината, чести бяха рекламациите от кооперираните с нас предприятия. Каква е картината сега? За месеца можем да произведем 70—90 тона снована коприна и от нея 70—90 на сто е първо качество. Броят на рекламациите е нищожен. Няма нито една самоотлъчка. Успехите не дойдоха наготово, не са случайни. Разговаряхме с всеки член на бригадата поотделно, съставихме си точна картина на състоянието на участъка, изяснихме си причините. С помощта на заводския партиен комитет направихме срещи с предприятията потребители, погледнахме някак си отстрани на допусканите от нас слабости и видяхме как нарастват те понататък в производствената верига. Личният контакт породи и лична работническа отговорност пред потребителите. С въвеждането на бригадната организация на труда се откроиха взаимните задължения, взаимното доверие в работата, засили се самоконтролът. Избран бе бригаден съвет от 7 души — 2-ма преки ръководители и 5-ма работници. Този съвет ръководи цялостната дейност на бригадата.

Не искам да кажа, че сега при нас в цеха, в участъците и смените няма проблеми, няма трудности. Някои от тях се опитваме да решаваме сами, други с помощта на заводския или комбинатския партиен комитет, без да прехвърляме на тях своите задължения и своята отговорност. Най-главната задача, която в момента сме си поставили, е да завоюваме званието „Образцов цех“ — преценяваме, че тази задача е по силите ни. Активно работим за утвърждаването на новия почин на видинските химици. „Работниците — стопани на машините!“, т. е. всеки работник е поел „своята“ машина на социалистическо стопанисване. С други думи стремим се да конкретизираме при нашите условия и да претворяваме в дела решенията на Дванадесетия партиен конгрес.

Милчо ЦВЕТАНОВ

секретар на първична партийна организация в цех „Изтегляне на коприна“ в ЗПВ на Химическия комбинат — Видин

Digitized by Google

«КОЙТО ОТ ВАС МЕЧТАЕ ЗА ПОДВИГ»

Мащабите респектират

Тук се реализира най-голямата програма за капиталовложения в тежката промишленост на страната през осмата петилетка.

Пернишкият промишлен комплекс включва заводи на металургията и тежкото машиностроене, които създават нов индустриален център на родината.

Дори едно просто изброяване на обектите дава представа за размаха на започнатото дело, а когато вникнем в същността на реализирането на програмата за изграждането им, биваме възхитени. Възхитени от грандиозността на помислите и на делата, на усилията и на резултатите. Да вземем само Завода за тежко машиностроене край Радомир. Както го определи в един от нашите разговори предишният пълномощник на ЦК на Комсомола за комплекса инженер Владимир Грашнов, това е завод за заводи, най-голям на Балканите и един от най-модерните в Европа. Когато бъде завършен, той ще дава производство от 142 хиляди тона тежки машини и нестандартно оборудване.

Комплексът включва още: разширението на металургичния завод „В. И. Ленин", разширението и модернизацията на Циментовия завод в Темелково, реконструкцията и модернизацията на комбината за тежко машиностроене „Струма", разширението и модернизацията на комбината „Благой Попов".

Тук понятието „разширение" придобива съвсем нов смисъл. Примерно първите три от изброените разширения са фактически три огромни нови завода, които ще бъдат съоръжени с най-модерна техника, с висока степен на механизация и автоматизация. Това е техника, с която, както се гордеят тук, ще се работи и в следващия, XXI век.

За да бъдат изградени и пуснати в експлоатация петте обекта на Пернишкия промишлен комплекс, ще са необходими усилията на 12—14 хиляди строители. А по-късно само за експлоатацията на Завода за тежко машиностроене ще дотрябват 12 хиляди машиностроители от всички разреди и специалности, без да се броят и трите хиляди металурзи, които ще се влеят в новите корпуси. Следователно тук задачата е комплексна: хора за строителството и хора за експлоатацията.

По традиция Димитровският комсомол пое шефство над започнатото отговорно дело. Млади хора от цялата страна пристигнаха и пристигат на строежите. И това далеч не е един обикновен прилив на работна ръка.

„При тази висока степен на механизация и автоматизация на строителството и производството — бе казал в едно отдавнашно интервю първият секретар на окръжния комитет на партията в Перник Борис Манов, — при това съвременно равнище на техниката от особена важност е сега не само колко чифта ръце ще впрегнем тук, а колко младежки жар, ентусиазъм, новаторство и творчество ще вложим тук. Обръщам се към младите: който от вас мечтае за подвиг, който търси поле за изява, който иска да намери простор за своите способности и дарования, да бъде полезен — да дойде в Пернишки окръг!"

Поканата бе приета.

Движение, действие, динамика — така могат да бъдат определени трудовите усилия на хората от комплекса. Строителите, които изграждат Завода за тежко машиностроене край Радомир, изпълниха плана за четирите месеца на тази година 12 дни преди срока. Тук особено се отличи бригадата на Борислав Григоров: при планова производителност 4085 лева на човек бяха достигнати 4362 лева.

В дните преди Дванадесетия партиен конгрес комсомолците от инструментално-механичния цех монтираха първото пилостно изделие от постоянната номенклатура на комбината — клапан за вдухване на горещ въздух в доменни пещи. Само в това сложно изделие са включени 380 детайла.

Общо в предконгресното съревнование при план 29 136 000 лева са отчетени 31 746 000 лева в строително-монтажни работи...

Хрониката на факти и цифри от този род може да продължи неимоверно, защото тук всеки подобект, всяка площадка, всяка бригада има свои гордости и отчети. Доблестта на самоотвержените и смелите намира израз в известните думи

Digitized by Google

на Л. И. Брежнев, изписани ясно на огромен лозунг: „Работата, това е пробният камък за истинската стойност на човека.

Три разговора с Владимир

Владимир, за когото вече стана дума, бе първият пълномощник на Централния комитет на Комсомола за обекта. В Перник или в София нашите беседи протичаха ту делово, ту разточително. Имахме амбицията да направим едно интервю в движение, а не една формална еднократна беседа.

— Придържам се към известната максима на Волтер — спомена той още в началото, — че изкуството да бъдеш скучен е да кажеш всичко. Затова аз ще ви казвам нещата на части. Още повече, че в бележник не може да се улови необятното.

Съзнавайки, че не можем да обхванем мащабите, маркирани в предисловието, ограничихме се в няколко пункта.

Приета бе на Националната младежка конференция програмата за пълноценна и високоефективна реализация на младежта в труда и първата тема се наложи от само себе си.

— Усилията сега са насочени — каза Грашнов — към обогатяване на същностните социални черти на младия българин в условията на активното му участие в обществено-икономическото развитие на страната. В какво центрираме сега дейността на комсомолските дружества, в младежките производствени единици на комплекса? Преди всичко към разгръщане естественото стремеж на младия човек бързо да реагира на новото, да го усвоява, внедрява и твори. Стремим се да издигнем на принципно ново равнище ролята и значението на младежкия трудов колектив за формиране на социалистическо отношение към труда и социалистическата собственост. Както бе посочено в Писмото на др. Т. Живков до ЦК на Комсомола, решително трябва да се преодолее господствуващото погрешно убеждение, че трудът възпитава сам по себе си. Младият човек не се формира само чрез присъствието си на работното място, само чрез участието си в технологичния процес, колкото и модерен да е този процес. Той израства като социалистически труженик, неговото социалистическо отношение към труда, стремежът му за качествен и ефективен труд укрепват не само в процеса на работата, но и в социалните отношения на трудовия колектив.

Тук особено много е направено и се прави за извисяване на социалната отговорност на личността пред трудовия колектив. Партийните, профсъюзните и комсомолските организации насочват усилията си за формирането на здрава морална атмосфера във всяка бригада посредством повишаване на взискателността на работниците един към друг. В тази насока особено благотворна е повишената роля на партийното събрание, дала отпечатък и върху подобряването на критиката и самокритиката, изразявана и на събранията в комсомолските дружества. Резонанс — така определи този ефект нашият събеседник.

В бригади като „Н. Й. Вапцаров" (с ръководител Иван Личев), „Хр. Ботев" (с бригадир Борислав Рангелов) високата самодисциплина и самоорганизираност на хората са довели до изключително високи резултати. А както се знае, за реалните личности, за техните помисли и чувства може да се съди единствено по техните обществени действия, по социалните факти.

А те са неумолими. Грашнов приведе един от тях. Обновлението на този национален младежки обект се оглежда като в капка роса в следния случай.

Един от младите технически ръководители е инженер Цеко Манасиев, син на прославения майстор Никола Манасиев. Да оставим настрана сложните преживявания на този наскоро дошъл от учебната скамейка млад човек, когато трябва да оценява труда на баща си. Началото на трудовата му биография е било съпътствувано с много още неща. Защото да подписва нарядите за плащанията е обикновено задължение на груповия технически ръководител. Още от първите си стъпки той е трябвало да поеме риск. Необикновен. Наложило се вместо по осем анкерни болта на ден (по 370 кг единият) да бъдат поставяни по... 64 болта на смяна. Това го решила бригадата на кофражиста Кольо Чолаков и техническият ръководител просто трябвало да се окаже достоен за... вярата на околните във възможността му да подкрепи едно смело решение.

Колективът може да окрили човека. Да му вдъхне неподозирани сили. Да го накара да предприеме неща, за които преди това не е дори и помислял.

Повече за социалните отношения в трудовия колектив него ден не говорихме.

Продължението на беседата бе по-късно, по повод на едно изказване на Георги Котев, ръководител на комплексна младежка бригада:

„На строежа има много мощна високопроизводителна техника в невиждани количества: бетонови помпи и бетоновози, различни видове подемни кранове и какво ли не — бе изтъкнал бригадирът. — Както подобава всъщност на модерното строителство, което нашите младежи харесват и търсят. В същото време изпитваме остра нужда от по-малогабаритните, но не по-малко необходими ни инструменти, като електрически рендета, бормашини, циркуляри... Ето защо на практика губим доста от спечеленото благодарение на наличната мощна техника."

Комсомолският пълномощник се усмихна на този цитат и приведе още по-драстичен пример, с който по-късно се сблъсквах и на други места по обектите. Това бе станало като шега, като анекдот,

Digitized by Google

разказван често. А си бе един обикновен случай от практиката — нехарактерен, разбира се. Когато преди време била организирана първата бригада на служителите от администрацията, хората нямали с какво да работят. Оказало се, че за общи работници инструменти няма. Ходили на километри да търсят лопати. А на човек от комплекса по това време се падали средно по повече от 40 конски сили мощност на използваната техника. Парадокс? Не. Потвърждение на вече казаното за мащабите, с които се сблъскваме тук.

— Действително — потвърждава и Грашнов — сложността на техниката отговаря на сложността на изискванията, на задачите, които решаваме. За обектите на Пернишкия промишлен комплекс са предвидени 2,5 милиарда лева капиталовложения. Строителите и монтажниците отдавна са поели инициативата да ги усвоят за 2500 дни — по милион на ден. Както схващате, не ни е до лопати! Защото до края на петилетката трябва да заработят основни фондове за над 1,5 милиарда лева... Ние добре съзнаваме, че постигнатото не е предел. Предстои повсеместно преминаване на двусменен и триседмичен режим на работа на техниката.

Че строителните работи са пределно механизирани, се вижда отдалеч. Достатъчно е да обърнете внимание как се налива бетон примерно и само да сравните същата операция, извършвана преди години. Сега четирима души се справят с работата на цяла бригада: един шофьор на бетоновоза, вторият на бетонопомпата, третият управлява процеса, четвъртият е на площадката.

Високата степен на механизация не е характерна само за строителството. Така ще бъде и после, при експлоатацията. Примерно, десет хиляди тонната преса в ковашко-пресовия цех ще бъде управлявана от десетина души.

Взаимовръзката строителство — експлоатация бе въпрос, който ме занима още при първото идване на обекта. Заседаваха партийни и комсомолски работници, командири от Строителни войски, челници в труда. Проблемите бяха остри — от липсата на достатъчно работнически жилища до недоимъка на хора в отделните участъци. Макар че тогава вече бяха пристигнали 2 хиляди комсомолци от различни кранища на страната (сега това число е почти утроено, а общо в комплекса работят над 8 хиляди души) проблемът работна ръка стоеше открит. Но колкото и странно да е, присъствуващите не се занимаваха само с неотложните неща на деня, а предимно с перспективата, с бъдещето.

След съвещанието помолих пълномощника на Комсомола да разкаже нещо повече за бъдещите сто професии, които ще бъдат упражнявани след влизането на мощностите в действие, за подготовката на необходимите за тази цел кадри, за които безспорно ще бъде характерен високият професионализъм.

Отговорът бе:

— Тези, общо казано, сто работнически професии за експлоатацията са в основата си нови, защото са свързани с управлението на нова техника. Така например цели отделни производства ще бъдат автоматизирани изцяло, а в ковашко-пресовия цех ще бъде монтирано компютърно управление на технологичните процеси. След завършването на първия етап тук ще работят 5670 души. През деветата петилетка колективът ще бъде двойно по-голям...

Потребностите от кадри са уточнени в груби линии съвместно с Министерството на строителството и строителните материали, Министерството на машиностроенето, Комитета по труда и работната заплата, Министерството на народната просвета и други министерства и ведомства. Обучението в професионално-учебните центрове на комплекса е само малка част от цялото, изпълнявано в тази насока. Чрез ежегоден целеви прием се подготвят съответното количество кадри за строителството и експлоатацията в определени окръзи на страната, а около 75 на сто от учащите се в Пернишки окръг се обучават в специални техникуми и СПТУ. Техните връзки с производството са първи стъпки в запознаването с реалните очертания на бъдещето. Така младежката бригада „Н. Вапцаров" от комплекса е поела шефство над едноименния техникум по електротехника в Радомир и се е заела с оборудването на работилниците му.

За да се осигури подготовката на производството и усвояването на новите мощности на тежкото машиностроене, Министерският съвет утвърди с 54-то постановление редица стимули за организирано набиране на работна ръка. За пусковите обекти на ЗТМ в Радомир, СМК „Ленин", ЦЗ „В. Коларов" са приети комплексни програми за подготовката на специалисти. Вече са изпратени на специализация в СССР, ГДР, ЧССР и в други страни работници и инженерно-технически кадри. Успоредно с изграждането на обектите се мисли и за тяхната експлоатация. Бъдещето, както обичат тук да казват, започва от днес. Затова дежурният тежи от проблеми, от сложности от непреодолени пречки.

Социалната зрелост на колектива

Освен традиционните липси на помещения за провеждането на комсомолски мероприятия, освен неритмичното изпълнение на програмите за съвместна работа между представители на младата техническа интелигенция и работниците от обекта („Художниците ни подариха 4 графики, открихме изложба в 13-и корпус и после?..") тук съществуват и от много нерешени въпроси. За тях разго-

Digitized by Google

варяме със сегашния пълномощник на Централния комитет на Комсомола за комплекса Симеон Симеонов.

Разказвам му, че съм прочела в „Народна младеж“ тревожните мисли на магазинерката от централния склад за метали на с. Червена могила край Радомир Спаска Михайлова, предадени от журналистката Радост Николаева. Спаска е притеснена, че металите понякога пристигат без документ, че понякога неправилно се планира, иска се нещо, то пристига, после го отказват и го връщат обратно... Нямали кантар, дали на „Металснаб“ едни конструкции за пет тона, те се оказали два и половина. Някои кранове бивали неизправни, случвало се, кранистка вдигала във въздуха 15—20 тона метал, после викала с все сила: „Пазете си, спирачките ми не работят“...

Очаквах Симеонов да каже: всекидневие. Такива неща на такъв строеж са неизбежни.

Вместо това той заговори за острото чувство на младите за справедливост. За загрижеността им за общото дело, за работата.

С примери на висока самокритичност се бях вече запознала в бригада „Юлиус Фучик“ (те са елмонтажници), в бригадите „Павел Корчагин“, „Ернст Телман“, „Фидел Кастро“... Взискателност и самовзискателност — това е основата на поведението на тези хора. Активност, творческо отношение към работата — тези и други социални качества най-пълно се проявяват в споменатите колективи. Именно тук се открояват такива черти като самоинициатива, висока организираност, дисциплина. И точно затова повече от другаде са забележими проявите на разпуснатост, на потребителско отношение към живота. Съвременното производство обективно, така да се каже, повишава „търсенето“ на критика и самокритика в трудовия колектив. И особено в тези, където протича динамичен процес, където се внедрява нова техника и технология. Защото там рязко нараства необходимостта от висока дисциплина, от взаимопомощ, другарство, взаимна отговорност.

— Но критиката и самокритиката не се развиват от само себе си — твърди героят на социалистическия труд, строителят Боне Михайлов. — Ние водим системна работа не само за възпитаване на честно и творческо отношение към труда, но и за създаването на такава обстановка в колектива, при която всяка проява на пренебрежително отношение към дълга, към онова, което ни е поверено да изпълним, среща решителен отпор. Твърдя това, защото съм го изпитал на собствен гръб. Ръководител съм на кофражистка бригада в управление „Заводски строежи“ в Перник. От няколко години участвувам в изграждането на едни от най-крупните обекти — електростоманодобивния комплекс в металургичния комбинат „Ленин“. В бригадата сме 30 работници. От тях само седем имат партийни книжки, но когато изпълняваме задълженията си като строители, всички сме като пръстите на една ръка. Повечето са млади хора, но заедно врим и кипим в огъня на много строежи, та се знаем добре.

Тук, в бригадите на комплекса, критиката и самокритиката са оня нравствен фермент, който засилва искреността на човешките отношения, превръща се в свързващо звено в цялостната организация на работата. Критичното начало е здрава база за непосредствено общуване между хората в тяхната взаимна заинтересованост от икономическите резултати на бригадата. Успоредно с това самокритичността засилва чувството на гордост от постигнатото.

А тук хората се гордеят със своя труд. И с право.

Разказаха ми как бригадата на Джамал Юмеров периодически пътувала до родното си село Жинзифово, Кърджалийско, със служебен автобус, ползвайки компенсация за извънреден труд. Пристигат те в селото заедно с артисти, певци и други изпълнители. Представител на ръководството на комплекса докладва на съселяните им какво са постигнали тези хора, какви строители са, колко доблестно работят. В селото разбират: това не са гурбетчии, не са печалбари, а строители със слава — хора, ценени и уважавани, на които е поверено голямо дело, личности с престиж. И тръгват след празниците с тях към обекта доброволци. В автобуса има място. Подобни пътувания са правили до Винарово, Видинско, и хидростроителите от бригадата на Владо Флоров. В родното им село ги посрещнали с носии, с музика.

Празниците на строителите.

И техните делници, маркирани кратко.

При монтажа на подобект „Суровинна мелница“ бригадата на Евгени Темелков постави своеобразен рекорд. Приблизително за месец тя успя да се справи с 600-те тона монтажни конструкции, за които има определена планова продължителност от 5—6 месеца.

Тези хора бяха мечтали за подвиг.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ДИРЕКТНО!

Много се навъди тая дума в нашите писания, в предавания и пр. Лошото е, че се употребява, за да се покаже по-голяма култура. Словесен снобизъм.

Агрономи, механизатори, селскостопански дейци вече говорят авторитетно за „директна сеитба". И смятат тоя израз за признак на научност!!!

Интересно кой, къде и кога може да ни покаже индиректна сеитба. Тя е една. Дали се върши с машини или на ръка, семето се хвърля в почвата. Други начини да се сее не са известни. Възможно е да се сее в изорана нива или направо след дискуване, но това са други работи.

Преди няколко дни Българското радио надмина себе си. В рекламата за произведения на млечната промишленост то съобщи, че сиренето можело да се консумира директно. Бихме помолили и автора, и редактора на рекламата да организират нагледен урок как се консумира [яде] сирене индиректно. Непряко. Интересно ще бъде! И те първи да дадат пример. Какъв ли вкус ще имат тогава произведенията на млечната промишленост!

Време е да разберем всички — колкото повече говорим на родеи, майчин, сочен и разбираем език, толкова по-културни ще бъдем.

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

БРИГАДИРЪТ

Окръжният комитет на партията в Ямбол отделя особено внимание на бригадната форма на организация на труда. Изисква не само от стопанските дейци, а буквално от всички субекти на управление в окръга да дават своя принос в това отношение. Та нали и в своя доклад пред Дванадесетия конгрес на БКП др. Тодор Живков акцентува на този проблем. Той заяви, че бригадата е основно организационно икономическо и социално звено в производствения процес на отделното предприятие и комбинат. Тя работи на пълна стопанска сметка и самоиздръжка — явява се нов тип организация на труда, което най-пълно съответствува на нашето схващане, че трудовият колектив е стопанин на социалистическата собственост, на своя завод и е кръвно заинтересован от неговото развитие.

Затова в окръга сега при съставянето на плановете и програмите за изпълнение на конгресните решения се раждат богати идеи, набелязват се интересни инициативи, подемат се почини, по достойнство заема своя дял бригадната организация на труда.

Разбира се, всичко това се извършва на основата на придобития вече преди година-две опит. Ето защо ще разкажем само за една твърде интересна и полезна инициатива, осъществена тук преди конгреса.

Убедени, че се налага на този етап да се отделят специални грижи за бригадира ръководител, сътрудниците от окръжния профсъюзен дом на културата решиха добре да подготвят и проведат среща разговор с най-изтъкнатите ръководители на бригади. На нея непринудено, по другарски да се сподели и за постигнатите успехи, и за все още съпътствуващите живота и работата на бригадите нерешени проблеми.

Какво намираме за особено ценно в подготовката за тази среща? Водени от стремеж да не се вгнездят в нея елементи на самоцелност и формализъм, тази идея бързо се разшири и обогати. Преценено бе, че споделяйки своя опит, бригадирите ще поставят и редица въпроси, ще болеят по трудности, допускани недостатъци, за които има и обективни причини, но главните са субективните. Ето защо се реши: да се поканят и в разговора да вземат участие партийни секретари и директори на най-големите предприятия в окръга, няколко профпредседатели. Осигурено бе съдействието на редакцията на сп. „Партиен живот".

Къде да се проведе срещата, в каква обстановка, каква форма да има разговорът? За всичко предварително се премисляше, търсеше се най-подходящата атмосфера за непринуден, откровен диалог.

Digitized by Google

И още нещо. Особено много допринесе за оригиналното протичане на срещата, на нея да има и вълнения, и облъсъци, да се породят богати идеи и предложения, всеки след това да си тръгне с по-голяма яснота за неговите задачи, с по-голяма увереност в своите сили, следното: предварително организаторите на срещата посетиха няк от бригадите и там поставиха редица въпроси:

— Доволни ли сте от вашия бригадир или не и по-конкретно от кои негови положителни и отрицателни качества?

— Какви производствени резултати постига вашата бригада и считате ли ги за предел на съществуващите възможности? В какво по-конкретно виждате приноса на бригадира за това?

— Ако сте директор на предприятието, как ще изградите вашите взаимоотношения с бригадирите, с бригадите?

— Има ли хора, които бригадата носи на гърба си, и къде се крият причините — в бригадира, в ръководството на предприятието или в колектива?

— В какво се изразява вашето участие в съставянето на плановете на бригадите и предприятието?

— Резултативна ли е работната заплата...?

Всеки казваше мнението си така, както чувствува нещата, без да се представя по микрофона, с който се правеше пълен запис.

Когато започна срещата в клуба, в определени моменти водещият предлагаше да се чуят откъси от тези записи на магнетофона. Настъпваше необикновено оживление. Гора от ръце се вдигаше, за да се коментира чутото, да се сподели опит... А случваше се и още преди звукът от магнетофона да е прекъснат, някой от присъствуващите да се обади: „Това са мемчетата от моята бригада", „Тази критика се отнася за мене"...

●

Организацията на труда на настоящия етап, основана на вътрешностопанската сметка, пречупваща всички проблеми на новия икономически механизъм, изявява на преден план фигурата на бригадира — ръководителя на малкия трудов колектив, организатор на производството в участъка, в обособените производства, стопанския и политическия деец, който заема възлово място в производствения процес.

Бригадирът, бригадата, организацията на труда са три взаимно свързани звена в производствения процес. Мястото и ролята на бригадира в този процес са неоспоримо. Той планира, организира и контролира изпълнението на производствените задачи в бригадата, неговия отчет за резултатите обсъжда най-често бригадното събрание. От неговата личност и поведение, от личния му пример на гражданин и производственик, на организатор и изпълнител в голяма степен се определят взаимоотношенията в бригадата, общуването в малкия трудов колектив, както и индивидуалната изява на всеки. Психическият климат в колектива — тази важна предпоставка за непрекъснатия ритъм на производството, за непрекъснато подобряване на качеството, на трудовата и технологичната дисциплина, зависи от това, дали бригадирът поощрява добрите производственици, съобразява се с принципите на социалистическата справедливост, държи системно за своя авторитет в бригадата. Следователно той е не само организатор на производството, но и възпитател на колектива, който ръководи... политически, професионален и нравствен пример за всеки работник.

Digitized by Google

ПРОФЕСИОНАЛНИ И ДЕЛОВИ КАЧЕСТВА НА БРИГАДИРА

„Партиен живот“: — Възпитателното въздействие на личността на бригадира има комплексен характер: осъществява се с думи и с дела; в работното и в свободното време; с взискателността към другите и с личен пример в работата.

Ефективността на това въздействие зависи от образованието и професионалната компетентност на бригадира; от неговия усет за новостите в производството и участието му в научно-техническото творчество; от принципната му позиция по спорните въпроси в бригадата и умението те да бъдат решени по справедлив начин. И по-нататък — от волевите качества на бригадира: смелост за творчески риск, участие в трудните моменти от производството, непримиримост към слабостите и нередностите в бригадата и техните носители. От неговата отзивчивост към мненията, предложенията, радостите и болките на работниците.

Какъвто е обликът на бригадира, в преобладаващи случаи подобен е и обликът на бригадата. И обратното — в облика на бригадата най-често се оглежда обликът на бригадира. Двойната задача на прекия ръководител — да бъде организатор на производството и възпитател на колектива, е несменяем дълг и отговорност, важно политическо поръчение.

Асен Миланов, инженер, ръководител на комплексна бригада в стопанския химически комбинат „Д. Димов“: — Сегашната организация на труда изисква от бригадира да бъде с подходящо образование, добър специалист в работата и добър организатор на производството. Или той трябва да притежава икономическа и техническа грамотност. Успоредно с това — да познава своите права и задължения като ръководител и преди всичко да умее да работи с хората. Добрият бригадир според мен следва да бъде не само в ежедневна, но и в ежечасна връзка с хората, непосредствено да усеща пулса на тяхното настроение.

Кирчо Карагьозов, бригадир на младежка производствена единица „Митко Пеев“ в авторемонтен завод „Г. Калчев“: — Въпреки че моят стаж като бригадир е малък, мога да потвърдя, че умението да се работи с хората е най-важното качество, което трябва да притежава един ръководител. Вие чухте записа на магнетофона. Едни изразяват задоволство от моята работа, други са недоволни от нея. И това е съвсем естествено. Тези, към които се отнасям с повече настояване, взискателен съм към пропуските в тяхната работа, отговарят отрицателно. Другите, които работят по-добре и към които съм по-благосклонен, отговарят положително.

„Партиен живот“: — В този диалог следва да се откроят и два проблема от съществено значение. На първо място, това е възможността на бригадата да обсъжда стила и методите на ръководство на бригадира. Съществува ли някакъв ред, система, форми на работа като събрания, годишни отчети, където всеки един от работниците би направил критични бележки за способността на бригадира да организира и ръководи бригадата. В унгарските предприятия например веднъж в годината се организира събрание на бригадата, на цеха с единствена тема за обсъждане стила на бригадира, на началника на цеха и пр. Мисля, това е полезно с оглед на разширяващото се демократично начало за по-активно участие на работниците в управлението на производството. Обсъждането на стила в никакъв случай не

Digitized by Google

нарушава единоначалието, напротив, помага на този стил непрекъснато да се усъвършенствува.

Второто се отнася до възможността на бригадира да изказва свои бележки и препоръки към стила на по-горното ръководство, на главните специалисти, на обслужващите участъци. Нали добрата работа в бригадата зависи от добрата организация на работата в цеха, в предприятието, от производствения синхрон, за което отговарят другите ръководни звена в предприятието. Ето защо критичният анализ на стила и методите на ръководството на цеха, на заводското ръководство е важно условие за издигане качеството на труда на бригадата.

К. Карагьозов: — В началото на всеки месец в бригадите се провеждат сбирки за икономически анализ, направен от бригадира и майстора по производството. Изнасят се данни за изпълнение на месечната програма. Освен това всеки работник от бригадата може да направи оценка на работата на своя ръководител. В резултат на това ние си правим комплексен извод какво и как трябва да се работи през следващия месец. На тези сбирки освен бригадното ръководство присъствува и член на партийния комитет и въпросите, поставени от работниците, достигат до вишестоящите органи.

„Партиен живот“: — Бригадната организация на труда се усъвършенствува непрекъснато. Какво е постигнато и какво не достига? Решени и нерешени въпроси в това отношение?

К. Карагьозов: — Бригадната организация на труда в нашия завод като основна форма на работата бе внедрена малко преди да влезе в действие новият икономически механизъм. От 27 производствени звена бяха формирани 6 комплексни бригади. Като качествено нова форма на организация комплексната бригада изисква много по-ефективна система за обезпечаване на производството с материали, енергия, резервни части. Неритмичността в снабдяването би засегнала не както до вчера групи от по 5—6 души, а колективи от 50—60 души, каквато е числеността на новия тип бригада при нас. В новите условия става все по-трудно да се ръководи, а това влияе на изпълнението на производствената програма.

„Партиен живот“: — Кой определя броя на производствения персонал във вашата бригада? Има ли излишни бройки на чиновници, отчетници?

К. Карагьозов: — В нашата бригада няма излишни административни служители.

Филчо Ганев, ръководител на бригада „Хр. Ботев“ в комбината за хидравлични елементи „Иван Тенев“: — Още много има да се работи за подобряване бригадната организация на труда и заплащането. Преди съществуваше разлика във възнаграждението на отделните разреди. Сега тази разлика отпадна. В моята бригада работят хора с първи и втори разред, а също и със седми. И разлика между първи и седми разред не съществува. Защо? Защото кажи-речи всички работят една и съща работа. Така е на практика, а после се говори, че няма материален стимул. Това се отразява отрицателно и върху стремежа за постигане на по-висок разред и по-добра квалификация.

Digitized by Google

„Партиен живот“: — Еднопосочността на интересите би следвало да породи и еднопосочност на действията.

Деню Славов, бригадир в цех „11“ на КХЕ „И. Тенев“: — Според мен бригадата е звено, което свързва интересите на колектива с интересите на ръководството. А те, разбира се, са еднопосочни. В този смисъл бригадирът не се явява толкова като ръководител администратор, а като организатор. Той е длъжен да се вслушва в мнението на бригадата.

Ф. Ганев: — Няма защо да се заблуждаваме, материалният интерес съществува. Хората гледат да получат повече и този стремеж е правилен според мен. Нашата цел е за по-добра работа да се получи по-добро възнаграждение.

„Партиен живот“: — Безспорно интересите на хората се оформят в две главни групи — материални и духовни. Върху тази основа са се утвърдили и материалните, и духовните стимули, широко прилагани в социалистическото съревнование. Въпросът следва да се постави за справедливо задоволяване на материалните и духовните потребности на всеки, органично свързани със социалистическия принцип на разпределение „Всекиму според труда“.

Инж. Милко Тодоров, директор на авторемонтен завод „Г. Калчев“: — Въпросът за правилното взаимоотношение и съчетаване на материалното и моралното стимулиране касае работата на ръководствата в предприятията като цяло, в цеха и бригадата. Преди известно време ние проведохме анонимна анкета и се оказа, че както производствениците, така и специалистите и ръководителите съвсем не подценяват моралното стимулиране! Напротив. Това даде съвсем друга насока за работа на партийното, профсъюзното и стопанското ръководство на завода. Ще бъде погрешно да се каже, че стремежът на едно ръководство да осигури добро възнаграждение е неправилен.

„Партиен живот“: — Вие като директор смятате ли, че в бригадата на Филчо Ганев нещата са поставени правилно?

М. Тодоров: — Както разбрах, те работят предимно на индивидуална норма. Според мен, за да отговарят на съвременните изисквания на бригадната организация на труда, трябва да намерят друг, по-съвършен механизъм.

„Партиен живот“: — А какво е в този случай мястото на профсъюзите?

М. Тодоров: — Що се отнася до внедряването на бригадната организация на труда, профсъюзите са пряк и равноправен участник в този процес, успоредно с партийните и стопанските ръководства. Това е ясно посочено в партийните изисквания и документи.

„Партиен живот“ коментира: — Отново се връщаме към личността на бригадира. Възможно е той да е чудесен майстор, умен, способен, уважаван организатор, признат другар буквално от всеки един в бригадата. Но редица примери показват, че всичко това е недостатъчно да гарантира пълен успех в колектива както в производствената му, така и в социалната дейност. Кои са причините? Какво трябва да се направи?

Digitized by Google

По този въпрос пожелаха да вземат думата едва ли не всички. Едни болееха по допускани все още отклонения и груби нарушения в планирането „отгоре". Други с ярки примери сякаш бъркаха с пръст в раната, без да говорят за комплексен подход, за комплексни бригади, доказваха просто, че нещата не могат вече да вървят по старому. Щом не се изграждат бригади от нов тип, безспорно най-прогресивната форма на социалистическа организация на труда, осигуряваща висока производителност и качество на продукцията, то не е възможно единият участък, цех, бригада да действува на основата на бригадната стопанска сметка и самоиздръжката, а в същото време предшествуващите и следващите производствени звена да не са построили на същите принципи своята дейност. Защото в тях не действува и икономическата принуда. А да не говорим за допускането на онази половинчатост, когато органически свързани с дейността на бригадата операции — ремонт, снабдяване, инструментална подръжка, си остават на „щатна осигуровка".

Планирането. Азбучна истина е, че решаващо за успеха в дейността на бригадира и цялата бригада е нормалният ритъм на работа: своевременно очертана производствена перспектива, определено производствено задание, поемане на договорна отговорност за неговото осигуряване и изпълнение. А сега в редица случаи какво се получава? В бригадата се уточнява едно, поемат се двустранни — от нея и от стопанското ръководство на завода, комбината, едни задължения, а после някой с лека ръка изменя редица неща. Случва се, след като вишестоящата стопанска организация — комбинатът, обединението, та дори и министерството, са спуснали определени контролни цифри на основата на държавните задачи, после еднократно, безотговорно да се внасят корекции, които разстройват, сриват създадената вече мобилизираност и производствен ритъм. Именно това вредно явление на всяка цена трябва да се премахне. Тогава, стане ли дума за бригадира ръководител, действително ще се преценяват неговите способности, качества, умения, всичко, изисквано и зависещо от него.

ИЗБОРНОСТ НА ПРЕКИЯ РЪКОВОДИТЕЛ

„Партиен живот": — Напоследък ние решително говорим за още по-голямо разширение на демокрацията и самодейността на първичната партийна организация и на трудовия колектив, за по-голямо участие на трудещите се в управленческия процес. Неразделно с тази тенденция е свързан въпросът за изборност на ръководните кадри в производството. Как се решава този въпрос при вас?

Д. Славов: — Мен ме избраха, като ми поставиха задължението да защищавам и интересите на бригадата. Това е най-главната отговорност на един бригадир. Моят колега постави въпроса за разликата в разредите и заплащането съобразно извършената работа, но нали на бригадира това е основното задължение — да защищава интересите на хората.

Щом бригадата е гласувала доверие на бригадира, тя е длъжна да му съдействува при изпълнението на производствената програма. Какво представлява една бригада? Това е смес от различни личности: и добри, и не толкова добри. Основното задължение на бригадира е да направи от тази смес качествена сплав, която да отговаря на всички условия за производителен труд.

Digitized by Google

ВЪТРЕШНОСТОПАНСКАТА СМЕТКА — ОСНОВНО ИЗИСКВАНЕ ЗА БРИГАДАТА

„Партиен живот“: — Стопанската сметка изисква самоиздръжка. Как ще се разбере дали е на самоиздръжка една бригада и как ще се разпределят заплатите между нейните членове, ако не се знае конкретният принос на бригадата в системата на едно предприятие?

Петър Джиков, председател на профкомитета при стопанския химически комбинат „Д. Димов“: — Искам да поставя въпроса за критериите при изграждането на бригадата. Това са производствени колективи, които имат завършен цикъл на производство, т. е. вход на суровина и изход на готова продукция или полуфабрикат. Нещо, което може да се тегли, мери и накрая да се открои при съпоставката на показателите и условията на стопанската сметка, за да се формулира като работна заплата.

„Партиен живот“: — При това положение ние говорим за цех-бригада.

Радка Стоянова, председател на профкомитета при клон „Тонзос“: — При нас се срещат трудности при обособяването на бригади от подобен вид не от организационен, а от психологически характер. Не можем да убедим хората, че доскорошните началници на цехове с висше образование сега са бригадири.

„Партиен живот“: — Същественото не е в наименованието. Важно е, че те ръководят производствена единица със завършен или полузавършен краен продукт, затворен в един цикъл на производство. Продукт, който в крайна сметка може да се отчете.

„Партиен живот“: — А може ли колективът на един цех-бригада, който се състои от 300 души, да седне и колективно да обсъжда въпроса за индивидуалното възнаграждение на всеки?

Инж. Николай Божилов, бригадир на комплексна бригада в СХК „Д. Димов“: — Правилно бе отбелязано, че това са бригади-цехове. По същество нашата бригада е комплексна и се състои от 8 основни и 4 спомагателни звена. Може ли един бригаден съвет да обхване работата на тези 400 души? Може, и то много добре, по следния начин: бригадният съвет всъщност включва представители на отделните низови звена — звено, екипаж. Имаме регламентирана система с основни показатели за индивидуална и колективна оценка на труда. На тази основа се оценява колективният принос на различните звена като краен резултат от количество и качество. Бригадата дава оценка за конкретния дял на всяко звено и екипаж. С други думи става коригиране на фонд „Работна заплата“ на звеното и екипажа съобразно резултата. Следва индивидуално определяне на работната заплата и т. н. Ако възникнат разногласия, те се отнасят за решаване в бригадния съвет.

Ради Иванов, бригадир от комбинат „Сила“: — Работя в комбината от 20 години. От една година при нас е внедрена стопанската сметка и аз съм доволен от постигнатите резултати. Работата ми е ясна. В началото на месеца при нас пристига производствено задание, в което са включени различните нормативи — за материалните разходи и т. н., парите, които ще получим при постигането на определено качество и количество. Как отчитаме работата си?

Digitized by Google

Бригадният съвет разглежда работата на всеки един и прави анализ — дали е отсъствувал, закъснявал, каква е неговата дисциплина, какво качество на работата дава. Това става в присъствието и с участието на всички членове на бригадата и спомага много за възпитанието на членовете на колектива. След като направим анализ на изминалия месец и определим коефициента на участие на всеки един от нас в изпълнението на програмата, а оттам и работната заплата, ние определяме работата за следващия период. По-рано при нашата бояджийска работа не винаги обръщахме внимание на материалните разходи, а сега всеки се стреми да реализира икономия.

Ако ние в нещо грешим, хората от бригадата веднага ни коригират.

Инж. Ф. Филипов, бригадир в цех „Химически" на СХК „Д. Димов": — Всеки член на нашия колектив има личен картон. Всяко негово нарушение, констатирано и оценено от бригадния съвет, се нанася веднага в личния картон. Същото се отнася и за случаите, в които някой трябва да бъде отличен и поощрен. Така се създава възможност за ежедневно санкциониране и стимулиране, за ежедневен контрол.

Тодор Марангозов, председател на профкомитета в комбинат „Сила": — При нас е въведена системата за отчитане труда на хората по определен коефициент. В края на краищата не е важно каква форма ще се възприеме, важно е да се работи качествено с малки разходи на материали и енергия, ниска себестойност и да се постига висока производителност на труда.

Минко Павлов, зав. отдел на окръжния съвет на БПС: — Искам да поставя такъв въпрос — за взаимоотношенията между бригадата и ръководството на предприятието. Ако предприятието не получава определена суровина, например по силата на сключените договори, то ще получи обезщетение. Не така обаче стои въпросът с бригадите, които не получават навреме суровини и материали по вина на ръководствата на предприятията.

„Партиен живот": — Но нали има договор между бригадата и ръководството на предприятието?

М. Павлов: — Договор има, но няма нормативен документ, който регламентира, че бригадата следва да получи обезщетение. Или поточно има и такива документи, но те не се прилагат.

Р. Стоянова: — Ние се опитахме да направим такива договори между стопанското ръководство и бригадите, но от наша страна те съществуват твърде формално, защото не винаги можем да осигурим на бригадите суровина. Получават се престои, намалява се работната заплата. Това ни пречи да усъвършенствуваме докрай бригадната организация на труда.

„Партиен живот": — Ето нещо, с което все още не са свикнали много директори и ръководители — проблемите за договорните доставки да се решават чрез арбитражен съд. Дори и когато става дума за взаимоотношенията бригада — ръководство на предприятието! Свикнали сме да решаваме тези важни въпроси в партийните комитети. Тук възниква и друг въпрос — взаимоотношенията бригада — бригада. Например в строителството. Преди беше така: минат едни, сложат та-

Digitized by Google

петите, след тях минават други, бъркат цимент и цапат стените. Всеки гледа да си свърши работата и не се интересува от другите.

Димитър Димитров, ръководител на технологичен екип в Домостроителен комбинат към СМК: — Това положение сега е коренно изменено. Нашият колектив се състои от 60 човека, които отговарят за завършен продукт — от копката до готовия апартамент. Всяко звено от колектива, ако наруши технологическия режим и допусне лошо качество, нанася вреда на цялата бригада. Не можем да кажем, че сме достигнали тавана на усъвършенстването на бригадната организация, но искам да поставя такъв въпрос: не е ли по-правилно вместо предвиденото отношение на планирането обем — пари, да съществува системата план — продукт? Поставям въпроса, защото, когато отчитаме своята дейност във финансова стойност, ние често си „играем" с плановете по наше усмотрение.

Инж. Александър Трифонов, директор на Домостроителен комбинат: — В срока, когато действуват сключените договори, ръководството може да изменя някои показатели. Например при промяна в технологиите и качеството на извършената работа.

Д. Димитров: — Екипът подписва договори с ръководството, защото, за да се открие финансирането на обекта, трябва да има договор. Понякога по независещи от нас причини финансирането се открива три-четири месеца след подписването на договора. Мисля, че и условията в договора трябва да влизат в сила от този момент. Получава се и друг парадокс — строителството е завършено предсрочно, но екипът не получава възнаграждение, тъй като в банката е представен договор, който изтича след три или четири месеца. Как да се реши този въпрос?...

БРИГАДИРЪТ — ПОЛИТИЧЕСКИ РЪКОВОДИТЕЛ

„Партиен живот": — Бригадирът е не само организатор на производството, но и възпитател на колектива. Задължението да възпитава хората от своята бригада произтича от същността на социалистическия начин на производство и от съответствуващия му социалистически начин на живот.

Феодор Чирусинов, секретар на ППО в авторемонтен завод „Г. Калчев": — Освен бригадира във всяка бригада има и други политически дейци и ръководители: партийният отговорник, профгрупоргът, комсомолският отговорник. В този смисъл авторитетът на всеки един от тях следва да се изгражда взаимно. Но тук възниква един въпрос: там, където има цех-бригада, е сравнително лесно — съществува партийна организация, която осъществява партийно ръководство. Положението при нас е по-различно. Преди в завода имаше партиен комитет с три първични партийни организации, а сега станаха единна ППО с 9 партийни групи, в които членуват от 5 до 16 комунисти. Партийното ръководство в бригадата трябва да се осъществява от тези групи, а бригадирът като стопански ръководител да се отчита пред тях. Същевременно партийната група според Устава на БКП няма право на контрол. Мисля, че в това отношение трябва да се усъвършенствува или партийната структура в нашия завод, а предполагам и на други места, или да се внесат допълнения в правата на партийните групи.

Digitized by Google

„Партиен живот“: — За ролята и функциите на стопанския ръководител като политически деец е говорено и писано. За съжаление на много места нашите разсъждения са в една посока — виждаме го като участник в политическата учебна година, като агитатор и пропагандист. Това не е достатъчно. Тълкуването на тези политически функции трябва да има и друго направление. Стопанският ръководител трябва да се оценява като политически, едва когато успее да направи един колектив, способен да решава големите и отговорни задачи на производството в условията на новия икономически механизъм и бригадната организация на труда. Ако един стопански ръководител говори много, а не решава въпросите на производството или разединява колектива, той е нула политически ръководител.

„Партиен живот“: — Ще ни се да разтълкуваме характерните белези на политическия ръководител. Преди всичко той следва винаги, навсякъде и във всичко да прилага класово-партийния подход. Трябва да притежава изкуството и умението да осъществява единство между личните и колективните интереси, като се ръководи при всички случаи от интересите на държавата и обществото. Трябва да бъде в жива връзка с хората, да долавя техните потребности и да намира начини за тяхното задоволяване. Става дума, разбира се, за техните справедливи искания. И не на последно място — да развива демокрацията в колектива, който ръководи. Ние не можем само да искаме от хората! Трябва да осъществяваме и провеждаме и социална политика в колектива. Да разрешаваме въпросите например за детските заведения, за здравеопазването, търговията и услугите. И това особено много се изисква при внедряването и усъвършенстуването на бригадната организация на труда. Когато и бригадите се занимават със социална политика, ефектът от нея може да прерасне и в заводски, и в общоградски мащаб. И тъкмо тук нараства ролята на профсъюзите. В края на краищата, когато говорим за бригадата, трябва да я разглеждаме като единица, която се занимава със съдбата на човека.

Макар и с някои грешки и несъвършенства на правнонормативната надстройка на бригадната организация на труда, новият икономически механизъм побеждава. Тук, разбира се, възникват много въпроси: за изборността на ръководителя, за регулиране на договорната система, за неустойките и отговорността и др. И заслужават поздравления тези, които независимо от трудностите прилагат и непрекъснато усъвършенствуват бригадната организация на труда! Тук искаме да поставим и още няколко въпроса. Ясно е, че принципите на демокрацията в бригадата ще се засилват. И заплащането все повече ще зависи от крайния резултат. Това отговаря на изискването за висока социална справедливост в колектива. Къде е нашата грешка в това отношение? Грешката ни е, че когато говорим за материално стимулиране, не го виждаме в единство с моралното стимулиране и изграждането на съвременния човек. А истинските интереси на творците на блага изискват това единство. Затова и когато говорим за защитните функции на профсъюзите, за възпитанието, този проблем трябва винаги да стои на преден план и неговото решаване трябва да се ръководи и направлява от партийните организации.

Ние казваме: бригадирът, за да бъде и политически деец, трябва да изучава общественото мнение. Но кое? На нас ни е нужно прогресивното обществено мнение, а с другото ще водим борба. Демокрация — да, но как да се опреш на мнението на един критикар? Често казваме: управленческата дейност трябва да създава оптимистично

Digitized by Google

настроение. Защо пък само оптимистично? Ако трябва да води борба срещу някой крадец, доносчик, оплювател, бракониер, мързеливец или бюрократ, оптимистично настроение ли ще създаваме в колектива? И тук е голямото изкуство на бригадира — да регулира настроенията в колектива така, че да се постигне една цел.

Особено актуален сега е въпросът за взаимоотношенията бригадир — политическа и обществена организация. Какъв бригадир е нужен, за да отговори на изискванията на партийната организация — силен, способен, волеви, администратор. Да бъде всичко това, но винаги да помни, че е избран и поставен на това място от колектива и облечен в партийно доверие. От каква партийна и профсъюзна организация има нужда бригадирът, за да осъществява правилно своите функции? От онази, която със своята всестранна дейност осигурява условия за последователното и пълно приложение на новия икономически подход и механизъм. Сплотява колектива, издига социалистическата съзнателност на всеки негов член. Съществуват ли тези взаимоотношения, ще се постига и комплексен резултат с висок икономически и идеологически ефект.

●

Безспорно този разговор допринася сега в окръга нашироко да се пропагандира челният опит в дейността на новия тип бригади, най-хубавите страни от стила и методите на работа на техните ръководители — бригадирите. Да се създават още по-добри условия за усъвършенстване на социалистическата организация на труда, за непрестанно растяща социалистическа съзнателност, дисциплина и самодисциплина. За най-пълно разгръщане на другарското сътрудничество и взаимопомощта. Сега темата „Бригадирът ръководител“ заема значително място и на страниците на окръжния вестник „Народен другар“, в местните радиопредавания, в рубриките на заводските радиоуредби, в стенния печат.

Собствена информация

Digitized by Google

ПОТИСКАНИ, СТЪПИСАНИ, ОЧАРОВАНИ...

През 1980 г. в АПК — Лехчево, Михайловградско, планът за общата селскостопанска продукция е изпълнен 78 процента, не достига резултативен фонд „Работна заплата“ за около един и половина милиона лева; вместо печалба — загуба.

След горната констатация, взета от ревизионния протокол, всеки би казал: „Тежко му на ръководството“. И ще сбърка, защото комплексът може да реализира невероятни загуби, но през същата тази лоша стопанска година неговият председател Гано Цеков и председателят на общокомплексния профкомитет Истатко Ангелов Томов са получили по над три хиляди лева от личното си стопанство. Парите ли „бодат очите на хората“, та председателят постоянно се е оправдавал с личния пример за изпълнение плана за самозадоволяването?

Не, не за това питат хората. Техният въпрос е как може да се ръководи едно производство, когато двамата ръководители, а и някои други на низовите звена прекарват времето си на личния парцел и по пазарите на градовете? Никой не може да си обясни как е възможно от около 300 кв. м домати, 400 кв. м пипер и толкова шипка, от декар бостан (всичко полско производство) да се вземат хиляди левове. И тръгват недомлъвките, че когато в един камион се превозват за свободния пазар зеленчуци от АПК (предварително нетеглени) и от градините на някои ръководители, кой ще разпознае на пазара коя продукция на кого е...

Разбира се, в един колектив не бива да има само недоволни. Трябва и някой да подкрепя. Ако няма такива — създават се. Например дават се по-високи персонални заплати на редица ръководни лица, а чак след девет месеца се сещат, че тая работа се предхожда от атестиране. Колко му е — ще го направят, още повече, че хората са доказали доверието. На мода е семейният акорд — защо да не се използва? Внедряват го при... царевицата. Може да има промишлени технологии и за тази култура — по-важното е, че доста приближени ще се облагодетелствуват, като парцелите им случайно попаднат близо до канала. На мода е груповото използване на техниката. Обявяват и тази форма. Нищо, че тежките трактори остават по бригадите — от окръга ще похвалят за инициативата, а и ще се намери начин пак да се бутнат заплатите на някои нагоре. Какво ли още не е имало, но всичко вече е вързано в ревизионния акт, всеки си е получил заслуженото (нека не се впускаме доколко строгостта на наказанията ще подействува поучително).

Новият икономически подход сне редица административни барнери, но не за да отвори вратички за лично облагодетелствуване на случайно издигнати ръководители, а за творчество. Ето защо на преден план излиза сега умението той да се свързва с политическия подход в работата с кадрите, отговорност за което носят в най-голяма степен партийните комитети и организации. В разказания случай две години те са изчаквали: комунистите от първичните организации, потискани с най-различни икономически санкции (една критика на събрание може да се отрази на личното ползване); общинският партиен комитет — стъписан от легендата, че зад председателя стоят силни личности; окръжните ръководства, очаровани от творческите инициативи, без да видят зад тях празния шум и дребното хитруване. Тия три момента се оказват невралгичен пункт в кадровата работа в Лехчево, предпоставка за избуяването на безотговорност.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

ДЕН ДА МИНЕ...

Фейлетон

През миналия век Чарлз Дарвин бе отбелязал, че няма нищо по-непоносимо от безделието. У нас от времето на дедите ни е останала народна приказка, която много си схожда с тази мисъл на бележития английски естествоизпитател. В едно село се навъдили сюрия мързеливци. По цял ден се излежавали и нищо не похващали. С една дума — безделничели. Чудили се трудолюбивите хора от селото как да се отърват от тая напаст. Умували, умували и дошли до следното решение: събрали мързеливците в една къща, подлежаща на събаряне. Ще я палят! Да проверят: който избяга от пожара, а-ха! Ти, синковец, не си чак толкова мързелив, колкото се показваш. Хайде на работа!

Драснали на съборетината клечка кибрит, пламнал онзи огън, че като хукнали ония ми ти ленивци! Бягат един през друг, та ще се издушат на вратата. Мързелът им завчас изфирясал.

Вътре останали само двама. Лежат си, хич не ги е еня, че наоколо им гори. Но ето че огнените езици припълзели към тях и а, а, да ги обхванат. Сепнал се единият, скочил на нозе, тича към вратата и вика на другаря си: „Бягай, бе! Ще изгориш!"

А оня: „Как не те мързи да си отваряш устата!"

Така го и оставили да изгори...

Било някога. Е, е, в онова време, когато хората не са били толкова учени като сега, гледали на мързела като на страшна болест за човека и най-жестоко се борили срещу него. А днес? Каква ти болест днес е мързелът! Болният страда — тук го боли, там го боли, няма апетит, губи сили, настроение. В днешно време на някои места на мързеливците са създадени такива благоприятни условия, че пращят от здраве и си гледат рахатлъка. Днешният мързеливец е хитър. Той не е будала да лежи като някогашния гладен, окъсан, орлясал, обрекъл се от мързел на самобичуване, отритнат и презиран от всички. Такъв и да го гориш, и да го давиш — все му е едно. Днес мързеливецът хем е на работа, хем не си дава много зор за работа. Седи си хитрецът на работното място не на място, сърба си кафето и често-често върти телефона, за да се „чуе" с приятели и приятелки. Шляе се от стая на стая на лаф мохабет по проблемите на българския футбол, изскубва се навън за покупки. Ударно, значи, клинчи от работа, затрива времето и на другите. Сегиз-тогиз ще подхване товаонова, демек: вижте ме колко съм зает, а окото му час по час в стрелките на часовника — не е ли дошло време за обяд. Ден да мине, комат да не отмине. А работата — тя не е заек да избяга. Нали времето бяга, върти се. Неусетно дойде 15-то число на месеца и касиерът натрака на нашия „труженик" аванса. Мине месецът и... трак кусура до цялата заплата. Па иди кажи, че времето не е злато за него. Криви си, байно, шапката и навъртай стаж! Ако стопанската сметка не ти види сметката...

Смешни стават понякога ония, които твърдят, че мързелът, особено този на ума, бил една от най-опасните болести за днешния човек. Мъчат се, горките, да се обосноват с Шекспир, който бил казал: „Да размишляваш, значи да живееш."

Абе, че Шекспир го е казал — казал го е. Ама кога? През седемнадесети век. За неговия си век великият английски драматург може да е бил прав. Може. Няма да спорим за това, но сега, след повече от три века, тази негова философия не важи за всекиго. Какво излиза според нея? Излиза, че който не размишлява, все едно че не живее. А пък днес, както виждаме, има хора, които с битието си доказват, че много-много не му мислят и си живеят. На различни служби. И то добре си живеят. На гърба на обществото. За негова сметка. В негова вреда. Ако пък такива хора се окажат и някакво начал-ство, то тази вреда расте с ръста на техния ранг. Представете си, че директор на един завод за прежди е човек със задрямал ум, който не си прави труд да мисли по-дълбоко върху задълженията си като

Digitized by Google

ръководител. Гледа си повече спокойствието. В този завод, с такъв директор се създават чудесни условия за развитие на всякакви провали и поразии по мултипликационната верига: я трудовите и битовите условия няма да са като света, я дисциплината във всичките й разцветки ще куца, а оттам и неизпълнението на плана за обема и асортимента му е вързано в кърпа. Така договорните задължения на този завод „отиват на кино". Волю неволю и плановете на тъкачните заводи, които разчитат на тази прежда, също „отиват на кино". А по тях — и на шивачите. Синджирлия работа. От цялата тая история „печелят" купувачите — ще икономисат някой лев от липсващите на пазара платове и дрехи, каквито търсят.

Ама някои ще кажат: чакайте, де! За този директор не важи ли повелята за въвеждането на социалистическа организация на труда? За него не съществува ли нов икономически подход, икономически механизъм? От небето ли е паднал този ръководител, та не знае, че от него се иска да преустройва своето мислене в съответствие с новите изисквания? Къде му са новият стил и методи на работа и ръководство?

Ами-и! Ще си блъска той главата с такива тежки, мъчноусвоими за мозъка неща! Как не би си извивал ума с някакво си там преустройство на мисленето и не знам кво си още! И бабите знаят, че от много мислене главата побелява. По-лесно му е на човека да мисли както си е свикнал, с готови схеми, по стереотип. Тогава именно мислите текат, плъзгат се по гърба на задачите гладко-гладко, като по зеленясал воденичарски улей...

Да си бил усъвършенствувал стила! Хъм! Нека по-напред другите да усъвършенствуват своя стил, да се натрупа челен опит, че тогава и той. Не е задължително той да е от първите. Да му се надува главата като тъпан от напрежение!

„Ръководители" с такова „съвременно" икономическо мислене се понамирват у нас. Има съответни дирекции, централи, обединения и пр., където държат за броя им точна сметка (дано по-скоро им потърсят сметка!). И в Комитета за държавен и народен контрол колкото щете примери за „народополезното" ръководство на такива ръководителчета. Следвайки горещите пътеки на Юлския пленум, този комитет провери в двадесет окръга как есенес, в прибирането на реколтата, се задоволява народното стопанство с транспорт и сам остана незадоволен.

Какво се е оказало от проверката ли?

„Дребна" работа. Поради разни бюрократични барнери в ума съответните „отговорни" лица най-безотговорно не са осигурили редовен транспорт, както и несвоевременно товарене и разтоварване на вагони, камиони и пр. В замяна на това пък „успели" да осигурят на народното стопанство щети за стотици хиляди левове!

Ама, ще запротестира някой от тези „герои" от товарния транспорт: „Само нас ли виждате? Я разгърнете вестник „Работническо дело" и прочетете колко още щети от такъв характер сочат хората в рубриката „Предконгресно допитване до народа!"

Да-а! В това отношение и кривите са прави. Наистина и други ведомства не могат да се оплачат от липса на „успехи" в натрупването на такива бакии. Има ги и в индустрията, и в търговията, и в снабдяването, и в селското стопанство, и в... Хайде да не изреждаме всички бръмки от тая своеобразна и омразна верига. Тези „успехи" горните ведомства постигат благодарение на демократичния си вътрешноведомствен контрол и взискателност и всеопрощаващия либерализъм на някои по-вишестоящи инстанции...

Та, в края на краищата, думата ни е как да се воюва срещу мързела. Срещу неговите побратими — отпуснатостта (най-вече в мозъка), инертността, неорганизираността, недисциплинираността, кръшкачеството, готованството и пр., и пр. Против цялата тая напаст за днешния човек и обществото ще воюваме според епохата ни, разбира се. Някога нашите деди може да са успявали с огъни срещу тогавашния мързел. Днешният мързел обаче с огън не се премахва. Особено тоя на пипето. Не! Ще изгориш един леннв ум, ще изгориш два, а останалите? Ами неповрътливите мозъци? Ами тия на хитреците и кръшкачите? Не може, пък и не бива, да се изгарят мозъци. Огънят е жестоко, варварско средство за такава деликатна борба. Срещу това зло днес са необходими по-други, по-хуманни и резултатни методи и средства. Защото трудна работа е това, да воюваш за човека, да очовечаваш неговото мислене и действия в съгласие с нашия век. Една от най-трудните и най-сложните. Хубаво е, че има и „новатори" в това отношение. В такива случаи те прилагат свой, оригинален метод. Затлачи ли се от леност или от някакъв си там бюрократичен талог сивото вещество на някой инертен началствуващ, започне ли той вследствие на това да бърка по-издълбоко в джоба на колектива, на обществото и да става неудобен като ръководител, те го разкритикуват остро в съответната организация, накажат го със „снемане от длъжност", а сетне го преместят на друга началническа длъжност. Може и на по-висока. От мекия, на по-мек стол. За експеримент. Дават му значи нова възможност, та белким му се отвъртят мисловните чаркове и заработи в крак с времето ни.

Е, ако пък не се оправи, държавната кесия от това няма да обеднее, я. Тя, нашата социалистическа икономика, е яка, удържа върху широкия си гръб всякакви щети, нанасяни й от недомислията на какви ли не още индивиди...

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО В СОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

На тази тема през 1980 г. Политическото издателство в Москва издаде колективна монография,[1] осветляваща съвкупния опит на управляващите комунистически партии по ръководството на социалистическото общество в условията на изграждането на развитото социалистическо общество, основните направления, формите и методите на партийно-организаторската и идеологическата им работа.

Появата на такава монография идва да запълни отдавна осъзнатата тематична празнина в литературата по партийно строителство. Интернационалният характер на партийната дейност и ръководство с особена настойчивост изисква задълбочени и на високо теоретико-методологическо равнище изследвания на общото и специфичното в направленията, формите и методите на ръководната дейност на управляващите комунистически и работнически партии.

Макар и първа по рода си, монографията е голям успех на авторите ѝ. Засега това е най-пълното позитивно и критично осмисляне на партийната практика на равнище социалистическа общност. Направеният опит да се изследва комплексно, всестранно и широко съвкупният, именно съвкупният опит на управляващите комунистически партии по ръководството на процеса на изграждане на развитото социалистическо общество е сполучил във всяко отношение. В монографията се разглеждат типични тенденции в дейността на управляващите комунистически партии, убедително и на сравнително високо теоретическо равнище е разкрита същността на натрупания от тях богат опит в ръководството на всички области на обществения живот.

Теоретическото осмисляне на партийната практика е една от амбициите на съвременната наука за партията. Както се вижда от съдържанието, равнището на обобщенията и дълбочината на изследванията в **първа глава** на монографията амбицията е напълно обоснована и оправдана. Тук особено ярко личи какви богати плодове може да даде **философският анализ на партийната практика.** В тази глава е събрано голямо богатство от теоретически постановки и идеи, които авторският колектив с професионална компетентност и висока политическа и философска култура аргументира и защищава.

Особен научен и практически интерес представлява разкриването на обективните предпоставки за осъществяване на ръководната роля на партията. Авторите подробно анализират **социалните фактори за дейността на комунистическите партии** и убедително доказват, че тяхната еднаквост и общност правят необходимо политическото ръководство на революционната марксистко-ленинска партия и нейната привързаност към едни и същи принципи на партийна организация.

Извънредно важен момент, свързан с осъществяването на ръководната роля на управляващата марксистко-ленинска партия, е разработването на **диалектиката на обективното и субективното в дейността на партията.** Върху основата на задълбочен анализ на историческата практика от ръководната дейност на Комунистическата партия на Съветския съюз и другите управляващи братски комунистически партии авторите доказват, че колкото повече дейността на партията отговаря на идеалите на работническата класа, колкото по-пълно партията отчита в своята политика обективните обществени закони и реалната действителност, толкова по-ефективно тя ще използва политическите, идеологическите и организационните средства, толкова по-пълно ще се разкрият творческите възможности на масите, толкова по-широко ще се проявяват преимуществата на социализма.

Аргументиран е техният извод, че обективната възможност и ефективност от провеждането на обществените преобразования, както и конкретните резултати от развитието на икономиката, науката, културата, равнището на благосъстоянието на

[1] Партийное строительство в социалистических странах, авторский коллектив, М., Политиздат, 1980.

Digitized by Google

масите в огромна степен зависят и от субективните фактори, по специално, от действията на управляващата комунистическа партия, от това, доколко умело и ефективно тя използва своето положение на ръководна сила в обществото и държавата в интерес на социализма и комунизма. Тази връзка между обективното и субективното в дейността на партията отчетливо се отразява както в огромните победи на социализма, така и в грешките и трудностите, с които се сблъсках някои социалистически страни. Практиката на всички социалистически страни показва, че бърз и стабилен обществен прогрес е възможен там, където ефективно се реализира партийното ръководство и умело се използва положението на управляваща партия: вярно да определя главните направления на партийната дейност, да изработва правилна политика, да намира ефективни решения на конкретните обществени проблеми, да организира трудещите се за осъществяване на плановете за социално-икономическото и културното развитие, умело и в интерес на народа да използва големите възможности, които притежава социализмът.

Специално внимание авторите отделят за систематизацията на главните сфери и направления на партийната дейност. Като подчертават широкия комплексен характер на партийната дейност, те разкриват грижите на партията за развитието на материално-техническата база на социалистическото общество, на неговия духовен живот, за формирането на социалистическия начин на живот и насочването на външнополитическата дейност. В тази връзка е поставен и въпросът за функциите на управляващата комунистическа партия. През последните години не само у нас, но и в другите социалистически страни изключителна актуалност придоби проблемът за научното определение на функциите на комунистическата партия. Авторите се придържат към разбирането, че главни функции на управляващата комунистическа партия са изработването на генерална перспектива за развитието на обществото, на правилна политическа линия и организация на трудещите се за нейното претворяване в живота. Всяка от тези главни функции включва в себе си редица по-конкретни като: научно-познавателна дейност; убеждение на масите; подбор и подготовка на ръководни кадри; обединяване, координиране и направляване на дейността на всички звена от системата за управление; партиен контрол.

Един от въпросите, които привличат вниманието на авторите, се отнася до обществените закономерности и партийното строителство. В тази богато информативна и дълбоко аналитична част на монографията се изследват източниците за развитие на управляващата комунистическа партия, вътрешнопартийните закони и закономерности, общността на методите и основните форми на партийното ръководство, съотношение на политика и теория, социално-класова структура и партиен състав, вътрешнопартийни отношения и обществени отношения. Читателят ще намери интересни обобщения, постановки, идеи, които убедително подчертават творческия характер на изследването и смелото навлизане на нова проблематика в науката за партията.

Днес за всички е безспорно, че управляващата комунистическа партия се развива не само на основата на общите закономерности, свойствени на социалистическото общество, но и на собствени закони и закономерности, присъщи на нея като на жив социално-политически организъм. За авторите е пределно ясно, че в своята жизнедеятелност комунистическата партия се опира както на обществото като цяло и преди всичко на неговия авангард — работническата класа, но също така и на собствена база, каквато е нейният социален състав, партийната идеология, вътрешнопартийните отношения. Партията се развива в лоното на социалистическото общество, но същевременно е единен обществено-политически организъм със строго определена система както на външни, така и на вътрешни взаимоотношения. Именно тази относителна самостоятелност на партията като обществено-политически организъм обуславя особени вътрешни отношения и специфични обществени функции, които се подчиняват на свои собствени закони. Авторите правилно посочват, че предпоставка за възникване на тези закономерности и ясно определени тенденции във вътрешнопартийното развитие и дейност на комунистическите партии в социалистическите страни е превръщането им в масови организации, които станаха цялостни обществено-политически образувания с устойчива вътрешнопартийна структура и връзки, с ясно определен характер на тези връзки и насоки на тяхното развитие.

Направените от авторите класификация и съдържателна характеристика на някои от закономерностите на партийното развитие, макар и недостатъчно пълна, е крачка напред в сравнение със съществуващата сега раздробеност, неразработеност и недостатъчна обоснованост на описваните закономерности. Техният извод, че закономерностите и произтичащите от тях норми на партиен живот и принципи на ръководство са с интернационална значимост и условие за политически и научнообоснован подход към осъществяването на преобразования в партийното строителство е напълно обоснован. Този извод напълно се потвърждава и от подхода им към разработката на съвременните проблеми на социалния състав на партията, вътрешнопартийните отношения, формите и методите на партийно ръководство.

Общотеоретичен и практически интерес предизвикват обобщенията и постановките за съотношението на общото и особеното в партийното строителство на управляващите марксистко-ленински партии. Мотивирайки този интерес, авторите правилно посочват, че доколко осъществяването на ръководната роля на комунистическата пар-

Digitized by Google

тия в строителството на социализма е една от най-важните предпоставки за създаването на новия строй, то дълбокото разбиране на диалектиката на общото и особеното в партийното строителство, правилното съчетаване на общите принципи и националните фактори в организацията и дейността на самата партия придобива първостепенно значение. При това проблемът за съотношението между общото и особеното в живота и дейността на комунистическите партии има и силно идеологическо звучене. Идеолозите на буржоазията и ревизионизма в своята борба с комунизма често прибягват към извращаване на категориите общо и отделно. Това извращение се свежда към откъсване на общото от отделното в живота и дейността на партиите и абсолютизиране, едностранно преувеличаване на една от тези категории.

Подхождайки диалектически към общото и особеното, авторите справедливо подчертават, че марксистко-ленинските партии, защищавайки фундаменталното значение на общите закономерности и принципи на партийното строителство, същевременно не ги противопоставят на техните национални особености, традиции, стил, породени от действието на различни обективни и субективни условия. Само диалектиката на общото и особеното позволява да се запази вярност към общите принципи на партийното строителство и в същото време върху тяхна основа да се осмисли новото, което непрекъснато ражда практиката на комунистическото движение, опитът по ръководството на социалистическото и комунистическото строителство.

Във втора глава на монографията се разглеждат съдържанието и формите на процеса на изработването на научнообоснована политическа линия като главна функция на комунистическата партия в условията на социализма. Тук е направен сполучлив опит да бъдат разкрити и систематизирани основните черти на политиката на братските партии на съвременния етап от историческото развитие. Специално внимание е отделено за характеризиране на органическото единство на политиката и науката, процеса на тяхното взаимно проникване. Като изхождат от мисълта на В. И. Ленин, че в условията на социализма може да се управлява тогава, когато правилно се изразява онова, което народът съзнава, авторите се спират и на такова основно изискване при изработване на политиката като всестранното отчитане на потребностите и интересите на трудещите се. Определен интерес представлява направеният в монографията анализ на формите за участие на масите в разработката и реализацията на партийната политика — консултации, обсъждания, съвещания, конференции, проблемни комисии, работни групи, обществено-държавни органи и други.

Съдържанието на кадровата политика и на партийния контрол са предмет на анализ в третата глава на монографията. Сполука на авторите е обобщаването и осмислянето на характерните тенденции и черти — повишаване на общите и специфичните изисквания към кадрите, демократизация на работа с кадрите и на кадрите, издигане на работници и безпартийни, съчетаването на млади и стари — на съвременната кадрова политика. Те справедливо посочват, че утвърдилите се в практиката на управляващите комунистически партии направления в кадровата политика отразяват обективните закономерности на съвременния етап от историческото развитие на социалистическите страни, извършените изменения в материалната и духовната култура, в социалното и политическото им развитие.

В четвъртата глава на монографията се прави комплексен анализ на мястото и ролята на комунистическата партия в политическата система на социалистическото общество. Авторите започват с характеристика на отношението на комунистите към демокрацията, защото то пронизва същността на органите, които партията създава, методите на държавното управление, ролята на обществените организации, практическото реализиране на правата и свободите на гражданите. При това те насочват читателите към такива изключително важни теоретически въпроси като марксистко-ленинските критерии за демокрацията и гаранциите за демократичния подход на комунистите към обществените проблеми. Сред най-важните социално-класови гаранции се подчертават пролетарската природа на марксистко-ленинската партия, нейната неразривна органическа връзка с работническата класа, с всички трудещи се. От организационно-политическите гаранции вниманието на авторите привличат анализът на развитието на колективността на партийното ръководство, критиката и самокритиката, демократичният характер на формирането на ръководните партийни органи, периодическата отчетност, партийният контрол, съвкупното действие на които създава предпоставки за правилния подход на партията към проблемите на народното стопанство, благосъстоянието на трудещите се, духовния живот. Осъществяват всестранен преглед на главните направления на дейността на партията по развитието на политическата система — повишаване ролята на държавните представителни органи, всенародно обсъждане на проблемите на държавния и обществения живот, разширяване на функциите и активността на обществените организации — представлява интерес както в идеологическо отношение, така и във връзка с разработването на редица актуални проблеми и категории на партийното строителство. Към сполуките на авторите може да се отнесе разработването на проблема за характера и механизма на партийното ръководство на политическата система на социалистическото общество. Като критикуват буржоазния подход за „чистото право" и формализованата концепция за „народния суверенитет", в рамките на които приоритетът на партийната политика и ръководството на комунистическата партия изглеждат нарушение на демократическите конституционни принципи, авторите разкриват класовата същност на обще-

Digitized by Google

ството и партията и широко осветляват взаимоотношенията между партията и държавните и обществените организации, функциите на партията и методите на нейната дейност.

Пета глава на книгата разкрива най-важните въпроси на **партийното ръководство на икономиката.** Става въпрос за принципите при разработката на икономическата политика, дейността на братските партии по организационното осигуряване на стопанските планове, развитието на трудовата инициатива и творческата активност на масите. Централната мисъл, която минава през всички части на тази глава, е, че управляващите комунистически партии не се занимават с непосредствено административно и организационно-техническо управление на икономиката. Това е компетенция на държавните и стопанските органи. Комунистическите партии осъществяват своята ръководна роля в стопанската сфера с присъщи на нея политически форми и методи, като не подменят държавните и стопанските органи и не се вмесва в тяхната оперативно-разпоредителна дейност.

Новаторска по дух е последната глава на монографията, разкриваща **дейността на марксистко-ленинските партии по идейно-политическото възпитание на народа.** И тук авторите правят своите изводи върху основата на богат фактически материал, почерпан от документите на братските партии. Идеологическата дейност е разгледана като необходимо условие за разработване на правилна политическа линия, предпоставка за успеха на организаторската работа, фактор за мобилизация на народа, средство за комунистическото възпитание на трудещите се. От многостранната идеологическа дейност на марксистко-ленинските партии свежо и компетентно са разработени такива направления като: идейно-теоретическа дейност; масово-политическа работа сред трудещите се; система на марксистко-ленинско образование на комунистите и безпартийния актив; партийно ръководство на средствата за масова информация и пропаганда; партийно ръководство за развитие на науката, народното образование, литературата и изкуството.

Като отбелязваме теоретическата и практическата актуалност на монографията, творческия подход на авторите, оригиналността на някои от обобщенията и постановките, същевременно отправяме и някои критични бележки. Според нас монографията щеше да бъде още по-интересна и съдържателна, ако авторите по-широко бяха анализирали не само партийните документи, но и обширната литература, посветена на съвременните проблеми на теорията и практиката на партийното строителство в отделните социалистически страни. В изминалото десетилетие тези проблеми активно се разработват в научноизследователските звена и центрове на братските партии. Натрупан е богат теоретически и емпирически материал, отразяващ съвременното равнище от развитието на марксистко-ленинската теория за партията, използването на който би обогатил монографията.

Съществува определено смесване на разни понятия като закономерности в развитието и дейността на марксистко-ленинската партия (с. 48) с общи закономерности на партийното строителство (с. 105, 107, 110). Това е в противоречие с правилните схващания на авторите за партията като единен и цялостен обществено-политически организъм. От това схващане следва, че закономерностите на партията осигуряват нейното функциониране и развитие като цялостен организъм, а не само на изграждането й.

Авторите признават, че всички партии изграждат вътрешнопартийните отношения върху основата на демократическия централизъм, но същевременно приемат (с. 102), че това не е закономерност в развитието на партията, а само предпоставка на закономерността за идейното, политическото и организационното единство на партията (с. 49). По същия начин те правилно подчертават, че обща черта, която характеризира дейността на всички комунистически партии, е укрепването и разширяването на техните връзки с работническата класа и другите трудещи и социални слоеве в социалистическото общество (с. 104), но необяснимо и нелогично отнасят тези общи, повтарящи се и устойчиви връзки и отношения, т. е. с всички признаци на закономерност към условията за проявление на закономерността за непрекъснато нарастване ръководната роля на партията (с. 49).

Неубедително е обединяването на такива различни по характер, съдържание, форми и методи организаторски функции като подбора, разпределението и възпитанието на кадрите и контрола за осъществяване на политиката и политическите решения. Формулата партията ръководи, а държавата управлява (с. 365) е в противоречие с правилната формулировка, че марксистко-ленинските партии в социалистическите страни са управляващи партии и с теорията на социалното управление, където ръководството се разглежда като висша форма на управление.

Като цяло рецензираната монография характеризира сегашното равнище на методологическото осмисляне на теорията и практиката на партийното строителство. Но в нея се очертават и тенденциите на развитието им и главната заслуга на авторите виждаме в това, че тяхната работа е устремена напред, към бъдещето. Те убедително показват, че решаването на всички най-важни теоретически, приложни и организационни задачи на науката за партията по необходимост е обусловено от по-нататъшното разработване на нейните методологически въпроси.

Димитър АНАНИЕВ

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА И ПОВИШАВАНЕ ЕФЕКТА НА МИКРОСРЕДАТА

В последните десетина години значително нараснаха научните изследвания към темата за усъвършенствуване социалната среда на личността. Решаващо значение за стимулиране на тези изследвания има постановката по този въпрос в Доклада на другаря Тодор Живков пред Десетия конгрес на партията. В него се обоснова необходимостта във възпитателната работа да се отчита влиянието на социалната среда. От друга страна, идеологическата работа да съдействува за изменение на социалната среда в съответствие с изискванията на комунистическото възпитание на съвременния етап.

Тези въпроси са предмет на обстойно изследване в неотдавна излязлата книга на видния наш социолог и идеологически деец на партията проф. д-р Стоян Михайлов. Голямата ценност на тази книга се състои в това, че в нея авторът, с присъщата му задълбоченост на познанията по темата, яснотата на изразяване на мислите, а така също благодарение на непосредствената му съпричастност към проблемите на идеологическата работа, разкрива многостранно взаимодействието между идеологическата работа и микросредата в процеса на формиране и развитие на социалистическата личност.

Теоретическите обобщения тук се правят на основата на подчертано конкретен и творчески анализ на процесите и явленията в нашата страна в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество. Тези обобщения често се допълват от конкретни изводи и съответни рекомендации, поднесени по подходящ начин, за решаване на едни или други проблеми и конкретни ситуации за оптимизиране ролята на социалната среда във възпитанието на новата личност.

В началото на книгата авторът анализира **две основни предпоставки и направления и съответните критерии за изграждането на развито социалистическо общество,** като се базира главно на решенията на Десетия конгрес на БКП и Февруарския (1974 г.) пленум на ЦК на БКП. Първата — това е постигане на определена степен в развитието на производителните сили, в създаването на духовни ценности, в разрастването и задоволяването на материалните и духовните потребности на личността. Основателно авторът пише, че характеристиката на социализма е свързана с по-големите възможности и реализация преди всичко в развитието на материалното производство, а така също в развитието на духовната култура на народните маси, на личността. Важно е да се постигне задоволяването на разумните материални и духовни потребности на личността.

Втората основна предпоставка и направление за изграждане на развитото социалистическо общество според автора е осигуряване оптимално функциониране на социалистическото общество. Това предполага то да се приведе в пълно съответствие със същността и специфичните закономерности на социализма. Основна част на задачата за осигуряване оптимално функциониране на социалистическото общество е оптимизиране изобщо на социалната среда и конкретно на микросредата на хората в нашето общество и най-вече на нейното възпитателно въздействие върху личността.

В раздела **„Обществена среда и идеологическа работа“** се анализират съдържанието и структурите на обществената среда. Авторът разкрива определящата роля на взаимовръзката на производството с останалите сфери на обществената система. Тази взаимовръзка е съществена поради факта, че главен определящ елемент на обществената среда на социалистическата личност са социалистическите производствени отношения.

Важно теоретическо и практическо значение има изследването в книгата на тенденциите в развитието на обществената среда при изграждането на развитото социалистическо общество. Заслужено място се отделя на въпроса за съединяване предимствата на социализма с научно-техническата революция, на интелектуализацията на труда. Разкрива се ролята на усъвършенствуване социалното управление, развитието на социалистическата демокрация, образованието, изкуството, преодоляването на отживелиците от миналото, в това число на религиозните отживелици.

Този раздел е ценен и с това, че в него се прави подробен анализ на идеологическата работа, определя се нейното място в системата на идеологическия процес. Авторът убедително разкрива, че идеологическата работа на партията, пропагандата и агитацията като основни нейни форми са важно средство и фактор да се обогатява

Стоян Михайлов, Ефект на микросредата, С., „Наука и изкуство“, 1980, с. 145.

Digitized by Google

идеологическият живот, да се разпространяват марксистко-ленинските идеи, да се формират научен светоглед, социалистическа съзнателност у трудещите се. В тази връзка се прави подробен анализ на идеологическото въздействие, разнообразието от средства и форми, чрез които то се осъществява. Интересна е разработката за идеологическата ситуация, за нейното огромно значение при обвързване на идеологическата работа със социалната среда на човека.

Неоспоримо е теоретическото и практическото значение на разработките на въпроса за взаимодействието на обществената среда и идеологическата работа. Това е един сложен проблем изобщо. Авторът има определен принос в неговото изследване.

Връзката между идеологическа работа и обществена среда е двупосочна. От това именно се усложнява решаването на задачите за оптимизиране тяхното взаимодействие. В книгата на Стоян Михайлов се изследва специално стихийното влияние на обществената среда върху личността. Заедно с това се разкрива огромната роля на идеологическата работа за целенасочено формиране на социалистическата съзнателност на личността. Разкрита е сложната диалектика на взаимовлиянието между обществена среда и идеологическа работа. Обоснована е необходимостта системно, задълбочено и творчески да се усвоява марксизмът-ленинизмът, за да стане ръководство за действие. Авторът анализира и редица конкретни примери. Във връзка с това се изследват някои страни на повишаване ефективността на марксистко-ленинската пропаганда.

Огромно значение има съгласуването на идеологическата работа с другите дейности в нашето общество. Това е необходимо, за да се оптимизира взаимодействието на обществената среда и идеологическата работа на партията с оглед целите на комунистическото възпитание на трудещите се и младежта. Тези въпроси също са намерили разработка в книгата на Стоян Михайлов. Той обосновава необходимостта и задачите за преодоляване на технократизма, за идеологизиране на дейността на трудовите колективи, стопанските и административните органи и организации. Това означава всяка дейност да се оценява през призмата на идеологическите последици, на възпитанието на личността.

Този въпрос е неразривно свързан с проблема за използване предимствата на социализма като обществен строй пред капитализма в цялостната наша идеологическа работа. В книгата задълбочено се анализират многобройните възможности на реалния социализъм, които за съжаление не винаги и не напълно се използват от идеологическите дейци. Необходимостта да се засилва работата в тази насока се свързва в анализа с идеологическата борба; с необходимостта да се дава отпор на идеологическите диверсии на империализма; да се парират опитите на враговете на социализма да използват нашите грешки за ерозиране на социалистическата съзнателност; да се води ефикасно борбата срещу ревизионистичните и реформистки критики на реалния социализъм.

В социалистическото общество социалната среда се характеризира с голяма динамика. Това обуславя изменението и постоянното усъвършенствуване на идеологическата работа.

Във втория раздел „Ефект на микросредата“ авторът на книгата анализира ролята на обществената микросреда във възпитателния процес. Тук се разкриват факторите, от които зависи идеологическото въздействие на микросредата, възпитателният ефект на това въздействие. Авторът разкрива, че в тази насока съществуват значителни празноти и неизползвани възможности. Той прави обоснован и подробен социологически и социално-психологически анализ на самия процес на оптимизиране влиянието на обществената среда във възпитателния процес, в изграждането на социалистическата личност. Анализирането на конкретни ситуации се съпровожда с практически изводи.

Подчертано практическо значение имат разработките на Стоян Михайлов за механизма на ефекта на микросредата както по месторабота, така и по местоживеене. Тук се разкрива ролята на трудовите колективи, на стопанските и държавните органи, изтъква се необходимостта от непримирима борба срещу отклоненията от социалистическия начин на живот, срещу отрицателните явления. В тази връзка се изследват пътищата за повишаване на социалния контрол на труда и поведението на човека.

Направеното дотук кратко изложение за съдържанието на книгата разкрива широтата на разработките и оттам нейните големи възможности да служи на практиката. Книгата на Стоян Михайлов ще бъде от полза на всички идеологически дейци, на партийни, стопански и административни ръководители, на научни работници. Значимостта на тази книга се определя и от непреходната актуалност на проблема, произтичаща и от решенията на Дванадесетия конгрес на БКП за усъвършенствуване на социалната среда и идеологическата работа на партията в изграждане на развитото социалистическо общество, в многостранното и всестранно развитие на социалистическата личност.

Василка ВЪЛКОВА

Digitized by Google

ПИШАТ НИ:

В книжка първа от 1981 година на списание „Партиен живот" бе публикувана статията „Истината". В резултат на това получихме следните писма:

1. Бюрото на първичната партийна организация в горско стопанство в Твърдица: „... публикуваната статия е прочетена от членовете на бюрото и от колектива на стопанството. Мнението на бюрото е, че тя по принцип отговаря на истината. Пропусните в работата, които са установени от комисията на Министерството на горите и горската промишленост, са почти отстранени и за в бъдеще работата на партийното бюро и на административното ръководство е насочена към недопускането на подобни нарушения.

Бюрото ще има предвид в работата си и коментара по проблемите на първичната партийна организация.

Партиен секретар:
(п) Д. Гочкова"

2. Общински комитет на БКП — Твърдица: „Публикуваният материал в кн. 1/1981 година на сп. „Партиен живот" — „Истината" отговаря на действителността. Авторът се е постарал да го напише публицистично, аргументирал се е много добре... Общинският комитет на БКП най-внимателно се запозна с материала. Приемаме критическите бележки и Ви уверяваме, че в най-скоро време те ще бъдат преодолени.

Общински комитет на БКП — Твърдица
Първи секретар:
(п) П. Йорданов"

3. Окръжна прокуратура — Сливен: „Във връзка с изнесените слабости в дейността на горско стопанство — Твърдица, посочени в статията „Истината", публикувана в кн. 1 от 1981 година, сме сигнализирани по повод на нарушенията при сечта. За целта с писмо № 1271/11. 8. 80 година поискахме от дирекция „Горско стопанство" при Министерство на горите и горската промишленост да ни изпрати обобщена справка от обследването на дейността на горско стопанство Твърдица. Тъй като такава не ни беше изпратена, с писмо от 27. 11. 1980 г. поискахме повторно да ни се изпратят материалите чрез главната прокуратура на НРБ. На 26. 1. 1981 година получихме писмо от МГГП, подписано от главния юрисконсулт, със следното съдържание: „... считаме, че интересуващите Ви факти и материали най-добре ще можете да ползвате и изясните чрез ръководството на горскостопанския комбинат — Сливен."

След получаването на цитираното писмо изискахме от ръководството на горскопромишления комбинат — Сливен документацията за извършените проверки от данните по получените материали на районната прокуратура — Сливен. Възложихме проверка по установяване на данни за престъпление по чл. 212, ал. 2 и чл. 311, ал. 1 от НК, която не е приключила.

Прокурор:
(п) П. Хитов
Секретар:
(п) Г. Пенева"

●

С писмо № 32 от 18. II. 1981 година писахме до Министерство на горите и горската промишленост да ни отговорят във връзка с отпечатания материал в списанието ни под заглавие „Истината". Оттогава изминаха три месеца. От министерството нямаме никаква вест. Не знаем причината за мълчанието, но ни се иска да припомним, че има решение на Политбюро на Централния комитет на БКП от 1976 година „За по-нататъшно подобряване на критиката в средствата за масова информация" и Указ за работа с критичните публикации от 1977 година. В тези документи са записани и срокове, в които трябва да се отговаря на съответните редакции. Нима тези решения на партията и нашата държава не важат за Министерството на горите и горската промишленост? И докога трябва да се чака, за да се получи отговор на критична публикация в средствата за масова информация?

●

В редакцията ни се получават много писма. Пишат ни партийни работници, стопански дейци, редови комунисти, обикновени трудови хора. В тях се съобщава за живота в местните партийни органи и организации, дават се предложения, сигнализира се за някои нередности, които се допускат от отделни лица, търси се партийната правда. В редица случаи своевременната ни намеса помага да се отстранят съществуващите слабости, да се задоволят правдивите искания на гражданите. Читателите приемат с удовлетворение оказаната помощ за установяването на истината. Не са редки обаче и случаите, когато някои хора неоснователно отправят жалби до най-различни инстанции, съвсем безпричинно искат намесата на партийни, стопански и административни органи.

Digitized by Google

Защо е недоволен?

В писмо до редакцията Марин Маринов от Шумен се оплаква, че неправилно е премесген на работа в друго населено място. От извършената проверка се установи, че първичната партийна организация в училището, където той е бил заместник-директор, многократно е правила опит да му помогне за изграждането му като ръководител, но той не е приемал даваните му препоръки. Отклонявал е предложенията да бъдат посещавани уроците му. На преден план е поставял личните си интереси, а не обществените задачи.

Окръжният съвет за народна просвета преценява, че той няма качества да остане заместник-директор на основно училище в Преслав и по негова молба го назначават на работа в училището в с. Методиево.

Правилно ли е?

„... Във В. Търново директор на основно училище „Вела Пискова" беше Драган Алексиев. Женен е за дъщерята на ликвидиран полицай. Стана нетърпим със своите методи и най-сетне беше изключен от партията, но изпратен за заместник-директор на първа гимназия. Правилно ли е такъв човек за заема ръководен пост?...!"

Това са редове от изложение, получено в списанието. В отговора на окръжната контролно-ревизионна комисия четем: „Вярно е, че Д. Алексиев е изключен от БКП за неискреност. Женен е за дъщеря на ликвидиран агент на полицията. При замяната на партийните документи бюрото на общинския комитет на БКП го изключва от партията и препоръчва да го освободят като директор на училище „Вела Пискова"..."

Б. Р. Не знаем. Може би Алексиев е много добър специалист, незаменим като ръководител и педагог? И затова след изключването му от БКП за неискреност е назначен на ръководно място в гимназията? Да, възпитава в комунистически дух комсомолската младеж!

Заслуженото

Димитър Николов Христов от Казанлък пише: „... Аз съм безпартиен. Главен механик при ПП „Българска кремона" — Казанлък. Сменят ме. Не мога да се съглася по такъв начин да опетнят името ми на работник. Не държа да съм главен механик. Не искам така инспирано да ме опетняват..."

От окръжния комитет на БКП в Стара Загора получихме писмо, в което ни съобщават: „... Във връзка с постъпили жалби и сигнали за редица нередности в ПП „Българска кремона" общинският комитет на партията извършва проверка по стила и методите на работа на партийното и стопанското ръководство. Констатирани са редица слабости и недостатъци в дейността на директора Генчев и заместник-директора Денев. Подчертано недоволство се изразява и в работата на Д. Николов. Незадоволително е състоянието на машинния парк. Навреме не се отстраняват авариите. Дисциплината в отдела на главния механик е занижена. В отношенията с подчинените си Николов е допуснал грубост. Резултатите от проверката са обсъдени от бюрото на общинския комитет на БКП. На директора и заместник-директора са наложени партийни наказания. Заместник-директорът Денев е освободен от работа. Партийното бюро обсъжда и правилно оценява работата на Николов като незадоволителна. Той изразява недоволство и напуска предприятието. При среща с него той осъзнава своите пропуски. Препоръчано е на общинския комитет на БКП да съдействува на Николов за постъпване на подходяща работа..."

А те очакват?...

В жалбата на Марин Ангелов Стоянов от София е записано: „Синът и снаха ми като младо семейство през 1978 година подадоха молба за жилище в Кирковски районен народен съвет. Въз основа на това бе извършен оглед. Оттогава досега те очакват разрешение на въпроса. Детето на сина ми претърпя тежка сърдечна операция и се нуждае от по-спокойна семейна обстановка. Поради пренаселеност в жилището ми снахата с детето се принуди да отиде в гр. Айтос при родителите си, а синът ми остана в София, понеже е редовен студент.

Отговорът на Кирковски районен комитет на БКП гласи: „... Извършена е проверка по повод жалбата на Марин Стоянов. Действително тричленното семейство на неговия син живее при недобри битови условия. Полученият контингент от 25[illegible] жилища са раздадени на поставените в първа група 80 на сто, а на втора и трета група 20 на сто, предимно на живущите на свободен наем и млади новобрачни семейства.

При следващото раздаване на жилища отново ще се разгледа и жилищният проблем на семейство Ангел Стоянови."

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЛЕНИН

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 23

Двадесет и трети том от Събраните съчинения на В. И. Ленин съдържа произведения, написани през март—септември 1913 г. по време на нарастващата революционна криза. Тук са поместени важните теоретични статии: „Историческата съдба на учението на Карл Маркс" и „Трите източника и трите съставни части на марксизма", в които Ленин анализира революционното съдържание на Марксовото учение и разработва важни тези на марксистката теория въз основа на новия опит от борбата на работническата класа в Русия и международното революционно движение. В статията „За либералното и марксистското разбиране на класовата борба" Ленин разобличава опитите на опортюнистите да подменят марксистския възглед за класовата борба с либералния. В 23-ти том са включени редица произведения, в които вождът на световния пролетариат разкрива изострянето на противоречията в капиталистическото общество, задълбочаването на антагонизма между труда и капитала, на противоречията между империалистическите държави и пробуждащите се колонии и др.

ЛЕНИН, РЕВОЛЮЦИЯТА И ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА БОРБА

Сборник

От позициите на комунистическия класово-партиен подход в книгата последователно се отстоява единството на марксистко-ленинската теория, приемствеността между ленинизма и Марксовото учение, а също така и Лениновия принос в революционната теория. Авторите — група научни работници, под общата редакция на проф. д-р Димитър Митев, подлагат на анализ и критика редица основни възгледи на съвременния антимарксизъм. Авторският колектив си поставя целта да покаже в какво се изразяват възгледите на антимарксизма по отношение на главната движеща сила на съвременния световен революционен процес и защо тези възгледи са в разрез с науката. Изяснява се какви са възгледите на противниците на ленинизма по отношение на бъдещата социалистическа революция в развитите капиталистически страни и защо те пречат да се завоюва властта и да се изгради социалистическо общество. По-нататък авторите показват как се отнася антимарксизмът към въпроса за държавата като главен инструмент на работническата класа при изграждането на социалистическото общество, разкриват каква е същността на социалреформисткия път за преустройството на обществото на социалистическа основа, т. е. в какво се изразява алтернативата, която социалдемократите издигат и противопоставят на марксистите-ленинци. Те разработват въпроса как съвременният марксизъм се отнася към принципите, върху които реалният социализъм е изграден, и защо тези принципи имат обективен характер.

ПРОЦЕСЪТ СРЕЩУ ПЕТКО ЕНЕВ

Иордан Чолаков

Преди повече от 50 години авторът на тази документална книга е стенографирал съдебния процес срещу ръководителя на новозагорските комунисти — големия трибун и революционер Петко Енев. Той съумял да запази записките си, по които е изградил книгата. Използвани са допълнително и много факти и данни от процеса, възстановена е картината на един драматичен сблъсък, който има съвременно звучене. Защитната реч на Петко Енев сякаш е отправена към днешните тирани и потисници, които в много капиталистически страни на света тероризират народните маси.

ДИАЛОГ С БЪДЕЩЕТО

Виталий Моев

Какъв ще бъде всезнаещият електронен мозък? Как ще помага той на специалистите при решаването на сложните проблеми на народното стопанство? Какви проблеми решават днес съветските кибернетици? Как ще се отразяват бъдещите постижения на научно-техническата революция върху икономиката, върху психиката, върху бита?

В интересна разговорна форма книгата „Диалог с бъдещето" (преведена от руски език) дава отговор на съвременно научно равнище на тия вълнуващи всеки човек проблеми.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Кандалов Ю. И., МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ И ИДЕОЛОГИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО БРАТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ СТРАН, М., „Международные отношения", 1981.

В монографията се разглежда една от най-важните страни на съвременното развитие на братските държави от социалистическата общност — тяхното идейно-политическо сътрудничество, което стана действен фактор за разкриване истината за реалния социализъм, служи за разобличаване вражеската пропаганда. Авторите изнасят съдържанието на идейно-политическото им сътрудничество, анализира формите и методите на съвременната им външнополитическа дейност, на пропагандата и контрапропагандата.

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ХОЗЯЙСТВЕННЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ СТРАН (Проблемы управления), отметств. ред. д-р экон. наук. А. И. Зубков, М., Изд. „Наука" 1981.

Книгата е колективно изследване на учени и специалисти от СССР и ГДР. В нея се обобщава опит и се разработва теорията за управлението на международните организации (международни обединения и съвместни предприятия) в страните от СИВ. В това отношение се разглеждат различни страни от икономическия механизъм на сътрудничество: съвместна планова дейност, цени, финансови и други въпроси из областта на производството, обмена, наука и техника и пр.

Шорина Е. В., КОНТРОЛЬ ЗА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В СССР, М., Изд. „Наука" 1981.

Въз основа на анализ върху Конституцията на СССР и на други законодателни актове, както и на практиката и на комплексни социално-правни изследвания авторката разглежда съотношението между държавния, народния и обществения контрол върху дейността на органите от държавното управление. В книгата се сочат тенденциите на развитие на различните форми на контрола и повишаване на неговата ефективност.

КОНЦЕПЦИЯ ЛИЧНОСТИ В ЛИТЕРАТУРЕ РАЗВИТОГО СОЦИАЛИЗМА, сборник статей, Изд. АН, Армянской ССР, Москва-Ереван, 1980.

Трудът се посвещава на един от най-важните проблеми на съвременното съветско литературознание — схващането за личността в литературата при развития социализъм. Този проблем се разглежда от различни страни и върху материали от многонационалната съветска литература. Книгата е съставена въз основа на материали от проведената в Ереван Всесъюзна научна конференция на тема „Концепцията за личността в литературата при развития социализъм".

Гапочка М. П., МАТЕРИАЛИЗМ ПРОТИВ ФИДЕИЗМА (Ленинские принципы критики фидеизма и современность), М., Политиздат, 1980.

Кризата на религията в съвременния свят кара нейните привърженици да търсят нови, префинени форми за защита на религиозната идеология. В тези си усилия те се опират на идеи, почерпени от съвременните идеалистически философски концепции. Авторът на книгата доказва, че принципите на критиката върху фидеизма, разработени от В. И. Ленин, напълно запазват своята актуалност и в наши дни. В книгата се разкрива природата на съвременния фидеизъм, тясната връзка на идеалистическата философия с религиозната идеология, критически се анализират съвременните наукообразни форми на теологията и на „културния фидеизъм".

СОЦИАЛИЗМ И НАУЧНОЕ ТВОРЧЕСТВО, Под общей редакцией А. Эрка, Л. Леснера, Х. Штайнера, перевод с немецкого, М., Изд. „Прогресс", 1980.

Кукурудза И. И., КРИТИКА БУРЖОАЗНЫХ ФАЛЬСИФИКАЦИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРЕДПОСЫЛОК СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ, Киев, Издательство при Киев. ун-те, 1980.

256692

20700

Цена 0,35 лв

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

U.C. BERKELEY LIBRARIES
C022646011
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google